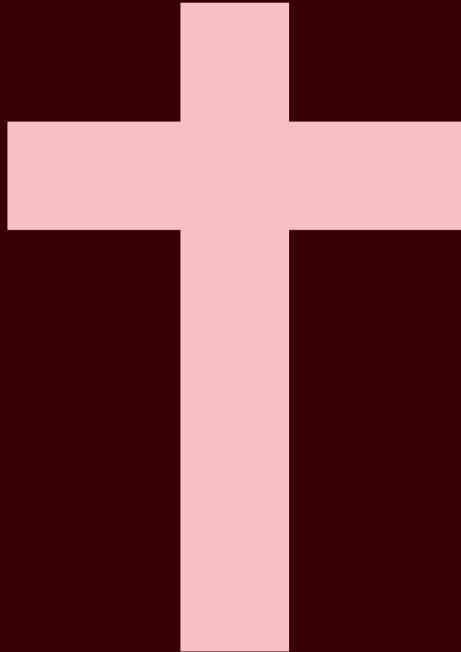

Gwo Ma Arumgimis

Uduk New Testament and OT Portions

Gwo Ma Arumgimis Uduk New Testament and OT Portions

copyright © 2005 SIM International

Language: Uduk

Translation by: SIM International

Uduk New Testament and OT Portions

Published by Bible Alliance Mission, 1983.

- . If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at www.sim.org.
- . This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
f734434c-b6bd-5d21-abc6-692c3842e034

Contents

TAKWIIN	1
MMO/II KA PIJE/ MO	72
GWAY GI IDAWUU'D	100
MATTA	214
MARKUS	262
LUUKA	292
YOHAAN	343
MII GUN MIINU MO	379
RUUMIYA	427
KURINTHUUS 'DE/	447
KURINTHUUS SU/	467
GALATHIYYA	481
EPASUS	488
PILIBBI	495
KULUUSI	500
TASALUNIIKI 'DE	505
TASALUNIIKI SU/	509
TIMUTHAWUUS 'DE/	512
TIMUTHAWUUS SU/	518
TIITHUS	523
PILIMUUN	526
Ibraniyiin	528
YAKUUB	544
BUTERUS 'DE/	549
BUTERUS SU/	555
YOHAAN 'DE/	559
YOHAAN SU/	564
YOHAAN KWARA	565
YAHUUSA	566
GWO JIN 'CEENU MO	568

Gwo ma Musa jin 'Kwara A'di jin Ta jin Twa/a/ mo jin Yuku Gway ka Takwiin

¹ Ka mun'kup mo tani Arumgimis ukki momis dhali mony'cesh mo. ² Dhali mony'cesh a'di 'cethki'da 'thintha/ mo dhali di bwa 'te/ mo, dhali mondthurumi'd a'di wupki'da apo/ mo jin 'kula'kul mo. Dhali Shi/in ma Arumgimis a'di wukurki'd apowa ris kumma/ yi'de/ mo.

³ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki monkush piyi'd mo. Dhali monkush diki'd mo. ⁴ Dhali Arumgimis parki monkush e ki a'di 'bora'bor mo. Dhali Arumgimis ki kwa/ monkush bwa 'peni mondthurumi'd mo. ⁵ Arumgimis ki yuk monkush ki Montee mo dhali mondthurumi'd yuka a'di ki Mon'thiny mo. Dhali mom'pimpili/ diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cim 'de/ mo.

⁶ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalka balany di'd mo ibwaman kumma/ yi'de/ mo dhali dhalki a'di kwa/ a'da ris kumma/ yi'de/ bwa mo 'pena ris kumma/ yi'de/ mo. ⁷ Dhali Arumgimis ki uka balany mmokwa/ a ris kumma/ yi'de/ bwa mo, uni kun 'kokin e bwan'kwariny ma balany 'pena ris kumma/ yi'de/ mo, uni kun 'kokina powa balany mo. Dhali uni 'kokin kan mo. ⁸ Dhali Arumgimis ki yuka balany ki Momis mo. Dhali mom'pimpili/ diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cim su/ mo.

⁹ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalka ris kumma/ yi'de/, uni kun 'kokin e bwan'kwariny momis mo minu tul isi montal 'de/ mo e mon 'de/ mo, dhali dhalki monkuthu'd piyi'd mo. Dhali a'di waki'd kan mo. ¹⁰ Arumgimis ki yuk mo jin kuthaku'th ki Mony'cesh mo, dhali aris yi'de/ gwansan kun tulu isi montal 'de/ mo tani yukkina a'di gway ki Kumma/ Yi'de/ mo be. Dhali Arumgimis ki par a'di e ki a'di 'bora'bor mo. ¹¹ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalka 'cesh 'ka to ale/ ki ton dhii/in mo, to kun minu si kun mini dho'th maman ki emen buni mo, dhali cwa

kun mini dho'th maman ki emen buni kun cinu uni mo, uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ isi ki e jin 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo, apo/ mony'cesh mo. Dhali a'di waki'd kan mo. ¹² Mony'cesh a'di dho'thki ton dhii/ in kun 'kana le/ mo, to kun sinu mo kun dhodhi maman mo isi ka ka'bany buni kun 'kona e uni ki she/ ki she/ mo, dhali cwa kun dho'thki maman ki emen buni ki she/ ki she/ kun cinu uni mo, uni 'baar ki isi e kuku/ mo. Dhali Arumgimis ki par a'di e mo ki a'di 'bora'bor mo. ¹³ Dhali mom'pimpili/ diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cimi kwara mo.

¹⁴ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki monkush uni i'kon eya balany gi momis mo mmokwa/ montee bwa 'peni mon'thiny mo. Dhali dhalki uni ta jamas mii mo dhali goma yir mo dhali goma tee mo dhali gom yil mo, ¹⁵ dhali dhalki uni kushi mo mo 'pena balany gi momis mo mmoci monkusha po/ mony'cesh mo. Dhali a'di waki'd kan mo. ¹⁶ Dhali Arumgimis ki uk dhan monkush kun caaca isu/ mo, a'di jin ta dhan monkush jin caaca mmoji mo jin yuku ki montee mo, dhali a'di jin boca is ka kamu/ mmoji mo jin yuku ki mon'thiny mo. A'di ukki'da risa cul si'da/ mo. ¹⁷ Dhali Arumgimis ki dhu uni eya balany gi momis mo mmoci monkush buni apo/ mony'cesh mo, ¹⁸ mmoji mo jin yuku ki montee mo dhali apo/ mon'thiny mo, dhali mmokwa/ monkush bwa 'peni mondthurumi'd mo. Dhali Arumgimis ki par a'di e mo ki a'di 'bora'bor mo. ¹⁹ Dhali mom'pimpili/ diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cimi donon mo.

²⁰ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalka ris yi'de/ dhodhona risa waambuhany to/ e kun uku mo, dhali dhalka ris 'dii pena apo/ mony'cesh mmo'cith ka 'cithan dhul apowa balany gi momis mo. ²¹ Wakan Arumgimis ki uk dhan to kun 'kon e kumma/ yi'de/ kun caaca mo dhala ris to kun 'kon ki e kun kalki ya ka bor mo, uni kun 'tu'dki yi'de/ isi ki em buni kun 'ko uni kuku/ mo, dhala ris 'dii kun 'kan ma bi mo isi ki em buni kun 'ko uni kuku/ mo. Dhali Arumgimis ki par a'di e mo ki a'di 'bora'bor mo. ²² Dhali Arumgimis ki 'bor uni mii mo, mmo/ o gwo mo ki: Dhodhi

maman mo, dhali mari is mo dhali 'tu'di aris yi'de/ ki piny piny mo e bwam uni kun ta kumma/ yi'de/ mo, dhali dhalka ris 'dii mar is apo/ mony'cesh mo. ²³ Dhali mom'pimpili/ diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cim ma mudhe'd mo.

²⁴ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki mony'cesh dhodho'da ris to kun 'kon ki e kun uku mo isi ki em buni kun 'ko uni kuku/ mo: bip dhali to kun parana 'cesh mo dhali tombwaasho mo kun 'kon e mony'cesh mo isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo. Dhali a'di waki'd kan mo. ²⁵ Dhali Arumgimis ki uk tonyucuk kun 'kon e mony'cesh mo isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo dhali bip isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo, dhali aris to kun parana po/ mony'cesh isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo. Dhali Arumgimis ki par a'di e ki a'di 'bora'bor mo.

²⁶ Dhali yan'ko'd Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki ana uka wathi/ en'thi/ mo ki jamas bana mo, mmowa e ki jamas bana mo, dhali dhalki uni ta gi mom'bi'th mo apo/ yi'de/ kun 'kon e bwan kumma/ yi'de/ mo, dhali apowa ris 'dii kun pen e mis mo, dhali apo/ bip mo, dhali apowa ris mony'ceshi 'baar mo, dhali apowa ris to/e kun parana 'cesh mo, uni kun parkin apo/ mony'cesh mo. ²⁷ Wakan Arumgimis ukki wathi/ en'thi/ mo ki jamas pitiŋ gana/ mo, ki jamas ma Arumgimis gana/ mo tani a'di i/ukkina a'di a'di mo. A'di jin ta wathiŋ gwaŋ mo dhali a'di jin ta wathim 'bomi mo, uni i/ukkina a'di mo. ²⁸ Dhali Arumgimis ki 'bor uni mii mo, dhali Arumgimis ki o uni gwo mo ki: Dhodhi maman mo, dhali mari is mo, dhali 'tu'di mony'cesh mo, dhali dili a'di abora'cesh mo, dhali tayi gi mom'bi'th apo/ to yi'de/ gi kumma/ yi'de/ mo dhali apowa ris 'dii kun pen e mis mo, dhali apowa ris to kun 'kon ki e kun kalki ya apo/ mony'cesh mo. ²⁹ Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ cikina um aris emen to kun minu si mo kun mini dho'th mo uni kun 'kokin apo/ bwam/e gi mony'cesh 'baar mo, dhali arisa ka'bany cwa ki maman buni ki she/ ki she/ mo. Um mini bu'th uni haali/ uni mini ta tonte/ gom um mo. ³⁰ Dhala ris tonyucuk

gi mony'cesh mo dhali aris 'dii kun pen e momis mo dhala ris to kun parana po/ mony'cesh mo, dhali aris to kun shi/irin kun 'kon ki e mo tani aha/ cikina aris ton dhii/in kun minu si gom tonte/ mo. Dhali a'di waki'd kan mo. ³¹ Dhali Arumgimis parki aris to/e kun ukkina a'di mo, dhali hili mo mo ma, a'di 'bora e ki 'bor mo. Dhali mom'pimpili/ diki'd mo, dhali mon'thamo/ diki'd mo, dhali a'di ta'da cim ma pe'de/ mo.

2

¹ Wakan momis dhali mony'cesh uni 'baarkunu mo dhali aris to kun 'koni bwa-man uni mo. ² Dhali ka cim ma pesu/ mo tani Arumgimis 'baarki miim piti jin miikina a'di mo, dhali a'di ki si is ka cim ma pesu/ 'pena ris miin tom piti kun miikina a'di mo. ³ Wakan Arumgimis ki 'bora cim ma pesu/ mii mo dhali kar a'di ki she/ ki dhelel dhelel mo, haali/ eya cim ma pesu/ yan mo tani Arumgimis ki si is mo 'pena ris tom piti kun miikina a'di ki uk jin ukkina a'di to mo.

⁴ Uni gwansan itana nyakum yil ki momis mo dhali mony'cesh mo me'd jin 'konu mmo/uk uni mo be.

Ka tee jin uka Tapa Arumgimis mony'cesh mo dhali momis mo tani ⁵ ki to jin sinu e mombunto piyi'd e mony'cesh naskina/ mo dhali to jin miinuwa 'tash 'koki 'ko e bunto mo mmo'ka/a le/ naskina/ mo – haali/ Tapa Arumgimis diki dhal uniya sho'k bway mo mmohetha po/ mony'cesh mo, dhali wathimpa en'thi/ piyi'd mmokora 'cesh mo. ⁶ Hili jasa shile/ a'di icuki mis 'peni mony'cesh mo dhali ya'th bwam/e gi mony'cesh ki japem piti mo – ⁷ dhali yan'ko'd Arumgimis ki 'dikil wathimpa en'thi/ 'peni bu'da'cesh mo, dhali pi shi/in e shush piti, shi/in jin di ki e mo dhali wathimpa en'thi/ warki'd ki jin di ki e mo. ⁸ Dhali Tapa Arumgimis thosonki bwaagon e Idin, e mom'pesho'k mo dhali e mun mo a'di ki kar wathi/ jin ukkina a'di icine/ mo. ⁹ Dhali 'pena 'cesh mo tani Tapa Arumgimis ki kara 'cesh jin mina cwa 'ka a'diya po/ mo, aris cwa 'baar mo kun 'bora'bor kun minu hil mo dhali kun 'boron kun minu shwa maman 'peni nycine/ mo. Dhali cwa gi mondiki/e si'da/

di'd e bwaman ma gonj mo dhali cwa jin minu nyith to jin 'boro'd dhali jin shiyi'd diki'd si'da/ mo.

¹⁰ Yi'de/ guski'd 'peni bwaman ma gonj ma Idin mo, a'di jin wolki'd e bwaagonj mo dhali a'di kwa/kunu bwa mo mmo'ko 'kusi donjon mo. ¹¹ Dhali gway gi yi'de/ jin twa/ a/ yuku gway ka Pishun mo, a'di jin guski'd mmokulum bampa/ gi Pam Hawiila isi 'baar mo e mo jin 'kokina 'dolkon gana/ mo. ¹² Dhali 'dolkon gana/ gi mony'cesh yan mo tani uni 'bora'bor mo. Dhala 'bica wasin dhela/ dhala wasin dhela/ jin ta'da jamas kush mo uni 'kokin mo. ¹³ Dhali gway kumma/ yi'de/ jin 'kon ma po/i su/ mo tani yuku gway ka Jihun mo, a'din tal 'de/ jin guski'd mo mmo'kama 'cesh gi Panj Kush is mo. ¹⁴ Dhali kumma/ yi'de/ jin 'kon ma po/i kwara mo tani a'di yuku gway ka Hiddaagil mo, a'di jin guski'd 'kupki mom'pesho'k ki Pan Ashshuur mo. Dhali yi'de/ jin 'kon ma po/i donjon mo yuku gway ka Elpuraat mo.

¹⁵ Dhali Tapa Arumgimis ki bu'th wathimpa en'thi/ mo mmokar a'di e bwaagonj ma Idin mmokorki a'di mo dhali mmokar a'di mo. ¹⁶ Dhali Tapa Arumgimis kanki wathimpa en'thi/ gwo mo mmo/o gwo mo ki: /E mini shwa aris cwa gi bwaman bwaagonj 'bakany mo ¹⁷ hili cwa jin minu 'bi'th e ki miim 'boro'd mo dhali ki mii shiyi'd mo tani /e mini dhalki a'di ki shwa mo, haali/ ka tee jin mina /e shwa a'di mo tani /e mini wu mo be.

¹⁸ Dhali yan'ko'd Tapa Arumgimis ki o gwo mo ki: A'di diki 'bor mmokar wathimpa en'thi/ a'di 'de/ kan mo. Aha/ mina mii uk ki a'di amanwoth, a'di jin midi gam ki a'di mo. ¹⁹ Wakan 'pena 'cesh mo tani Tapa Arumgimis ki uka ris tombwaasho mo dhali aris 'dii kun pen e momis mo, dhali a'di ki 'doyu uni wathimpa en'thi/ mmohil mo ki a'di midi yer uni gway mo, dhali ma gway gunn kun yerkina wathi/ to/e kun ukkunu mo kun 'ko ki e mo tani a'di ita gway kun yeru uni mo. ²⁰ Wathi/ en'thi/ ki ci aris to/e gway 'baar mo dhali aris 'dii kun pen e momis mo dhali aris tombwaasho mo. Hili gom wathi/ en'thi/ mo tani wathi/ piyi'd jin gamkunu jin midi woth a'di, a'di jin

midi gam gom a'di mo. ²¹ Wakan Tapa Arumgimis ki dhal mo jin 'ce'du e kaga-hara mmobita po/ wathimpa en'thi/ mo, dhali ki a'di di'di mmo/ish e mo tani a'di bu'thki'da simanj gwar tal 'de/ 'peni a'di mo dhali a'di ki 'dapki bungwar is ki shuman 'twa/ mo. ²² Dhali 'pena simanj gwar jin bu'thkina Tapa Arumgimis 'peni wathinj gwaht mo tani a'di ki uk a'di mmota a'bom mo dhali guya yim e wathinj gwaht mo. ²³ Dhali yan'ko'd wathinj gwaht ki o gwo mo ki:

Hayyiye ayaase ita'da simam pema dhali bungwar is ki shuman is pema.

Ayim minu yuk gway ka A'bom mo, haali/ ayim a'di bu'thkunu 'peni Wathinj Gwaht mo.

²⁴ Dhali gom gwo gi wakan mo tani wathinj gwaht midi dhal com 'pen mo dhali kum mo dhali 'dap is piti me'd ki ash mo dhali uni su/ warkina bungwar is ki isa 'de/ mo.

²⁵ Dhali wathinj gwaht dhali ashim piti mo tani uni 'ko ki is 'te/ mo dhali uni 'kona is ki 'theya 'the mo.

3

¹ Dhali tasha/ a'di kora e ki kor mo mmobola ris tombwaasho kun uku mo, uni gun ukkina Tapa Arumgimis mo. A'di ki owa 'bom gwo mo ki: A/Arumgimis o gwo mo ki: Um mini mii dhalku/ cwan tal 'de/ ki shwa 'peni bwaagonj 'te/o? ² Dhala 'bom ki thok tasha/ gwo mo ki: Aman dhalu bway mmoshwa aris maman cwa gi bwaagonj mo. ³ Hili Arumgimis ki o gwo mo ki: Um mini mii dhalku/ ki shwa maman cwa jin di'd e bwaman gi bwaagonj mo, walla dhalku/ ki ta a'di is ki me'd mo gom isi ciki/ um mini wu mo. ⁴ Hili tasha/ ki owa 'bom gwo mo ki: Um mini wu mo yisa.

⁵ Haali/ Arumgimis mishki'd ki um mini shwa a'di mo tani em bum minu ka'd mo dhali um mina e wa ka Arumgimis mo mmoneyith jin 'boro'd dhali jin ta thus ki thus mo. ⁶ Wakan ka 'bom ki par cwa e ki a'di 'bora'bor mmoshwa mo, dhali a'di 'kunya'kuny e jis/em piti mo, dhali cwa a'di iminu o bwa mmokar jan tal 'de/ mmoyuka yuk mo tani ayim ki bu'th maman cwa mo dhali shwa a'di, dhali ayim si'da/ ki ciki a'di ka kathim piti mo, dhali a'di shwaki'd mo.

⁷ Dhali yan'ko'd uni su/ ka'dkunu em buni

mo, dhali uni su/ mishki mo mo ki uni 'ko
ki is 'te/ mo, dhali uni ki sho 'cemena pu/
mmontal 'de/ mo dhali uni ki uka rompa/
'peni 'cemena pu/ gom is buni mo.

⁸ Dhali uni cikki is gi Tapa Arumgimis
mmoyakina a'di e bwam ma gon e
mom'pimpili/ jin 'thup ma tee she/ mo,
dhali wathi gwath dhali ash uni bagki
is buni 'peni bun'kus gi Tapa Arumgimis
mo e bwanycwa gi bwaman gi bwaagon
mo. ⁹ Hili Tapa Arumgimis yukki wathi/
mo dhali o a'di gwo mo ki: /E dini mana?

¹⁰ Dhali a'di ki thok gwo mo ki: Aha/ cika
is jin gwo /e e bwaman ma gon mo, dhali
aha/ ko/kina is mo, haali/ aha/ dina is 'te/
mo, dhali aha/ bagkina is pem mo. ¹¹ A'di
o gwo mo ki: Kaja itor /e gwo mo ki /e di is
'te/a? Ki /e ishwaki cwa jin kanka/ /e gwo
mo ki: /E mini mii dhalku/ a'di ki shwa mo?

¹² Dhali wathi/ ki o gwo mo ki: A'bom a'di
jin cikina /e mmonyak ca'b ki aha/ mo tani
ayim a'di iciki aha/ maman cwa mo dhali
aha/ shwakina a'di mo. ¹³ Dhali yan'ko'd
Tapa Arumgimis ki owa 'bom gwo mo ki:
Katinta sa/ jin miikina /e mo? Dhali a'bom
ki thok gwo mo ki: Tasha/ a'di imu'thki
aha/ e mo dhali aha/ shwakina a'di mo.

¹⁴ Dhali Tapa Arumgimis ki o tasha/ gwo
mo ki:

Haali/ gom miim pini jin miikina /e kansan
tan mo tani

monyjeem pini boli'da ris to/e kun uku e ki
shi/ mo

dhali apowa ris to/e kun 'koni bwaasho
'baar mo.

Dhali ka bor pini mo tani /e mini para bora
'cesh mo,

dhali bu'da'cesh mina /e shwa mo
ka risa tee gi mondiki/em pini 'baar mo.

¹⁵ Aha/ mina kar mo jin dupu i bwaman /e
mo dhala 'bom mo,

dhali e bwaman emen pini mo dhali emen
ma yim mo.

A'di midi pwaath /e 'kup pini mo

dhali /e mini tikina tinkilam piti ka ulmany
mo.

¹⁶ Eya 'bom mo tani a'di ki o gwo mo ki:

Isa nyor dho'th pini gom uci mo tani miga/
mar is kagahara gom /e mo.

/e mini dho'th uci ki isa nyor i e mo,

hili bwam pini mini mii o ka kathim pini
mo

dhali a'di midi ta tapa apo/ /e mo.

¹⁷ Dhali a'di ki owa Aadam gwo mo ki:

Gom miim pini jin cika /e 'twa/ gi ashim
pini mo

dhali shwa cwa yansan jin kanka/ /e gwo
mo ki: /E mini mii dhalku/ ki shwa
a'di mo tani

mony'cesh jeenu mo gom /e mo be.

Aris to kun mina /e shwa mo tani uni mina
/e gam 'peni mii jin mina /e 'kosha
shir shir mo ka tee gi mondiki/em
pini 'baar mo.

¹⁸ A'de/ dhala lit uni mini 'ka gom /e mo,

dhali /e mini shwa to kun sinu 'peni bunto
mo.

¹⁹ /E mini shwa tonte/ ki jiti/ bwam/em pini
mo

ntagi / e mini dok ki bu'da'cesh ka
nyan'ko'd,

haali/ 'peni bu'da'cesh mo tani / e
bu'thkunu mo be.

/E ta bu'd gana/ mo,

dhali e bu'da'cesh mo tani /e mini dok ki
a'di ka nyan'ko'd mo.

²⁰ Dhali wathi/ ki yuk ash gway ka
Hawwa mo, a'di jin ta 'pemen gwo jin onu
ki: To jin di'd ki e mo, haali/ ayim ta'da
ata'da ma ris to 'baar kun 'kon ki e mo.

²¹ Dhali Tapa Arumgimis ki uk ka Aadam
dhali gom ashim piti burrinye/ 'pena yi'c
mo, dhali hi'thki uni i is mo.

²² Dhali yan'ko'd Tapa Arumgimis ki o
gwo mo ki: Hili mo mo ma, wathi/ a'di wak-
ina e ki jan tal 'dem bana mo, mmomish
jin 'boro'd dhali jin ta thus ki thus mo.
Dhali shwane/ isi ciki/ ki a'di midi kar me'd
piti dhali bu'th cwa gi mondiki/e si'da/ mo
dhali shwa a'di mo dhali a'di midi ca'b ki
e ki sule/ sule/ mo. ²³ Dhali gom gwo gi
wakan mo tani Tapa Arumgimis ki kar a'di
'pen ka pije/ 'peni bwaagon ma Idin mo,
mmoya kora 'cesh ki me'd piti mo 'peni mo
jin bu'thkunu a'di 'peni cine/ mo. ²⁴ A'di ki
ur wathi/ ka pije/ mo dhali e mom'pesho'k
gi bwaagon ma Idin mo tani a'di ki dhu

karubiim kun ta iman'doyu gwo mo dhali
gandal jin kaaka jin shwa'd ki o'd ki bar bar
mo a'di jin tu'kki'd ki washar washar 'ban
kuku/ mo, mmoji bway gi maman cwa jin
di ki e mo.

4

¹ Dhala Aadam mishki'da Hawwa jin ta ash mo, dhali ayim bwaaki'd mo dhali dhodha Kayiin mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ gamkina a'cingwath ki mowoth gi Tapa mo.

² Dhali dok/ e ayim dho'thki'da kam piti jin yuku gway ka Habiil mo. Dhala Habiil ta'da manhil ka'bal mo dhala Kayiin ta'da mankora 'cesh mo. ³ Dhali ki enj kamu/ mo tani Kayiin a'di ki 'doyi maman to kun sinu eya 'cesh mo mmoci ki Tapa mo, ⁴ dhala Habiil a'di ki 'doyi ushi ka'bal kun tana bwanyara/ mo 'pena ma'diny ka'bal piti mo dhali 'peni unim buni kun 'thika'thik ki tuntum tuntum mo. Dhali Tapa ki ciya hirdhe/ gom to ma Habiil jin china a'di ki me'd mo, ⁵ hili goma Kayiin dhali tom piti kun china a'di ki me'd mo tani a'di diki ciya hirdhe/ mo be. Wakan a'di shwakin ma Kayiina nyor kagahara mo dhali jis/ em piti bushura/ bushur mo. ⁶ Dhali Tapa ki owa Kayiin gwo mo ki: Atinta shwana /e anyor kan mo dhali atinta 'bushurkina jis/ em pini ki 'bushur kan mo? ⁷ Wakki/ /e mini mii ki 'bore/ mo tani a/e minu diki mish bu'th mowa? Dhali wakki/ /e diki mii ki 'bore/ mo tani miinthus a'di wupki'd e 'twaŋkal gu'b mo. A'di ona bwa ki /e mo, hili /e mini mii ta tapa apo/ a'di mo.

⁸ Kayiin ki owa Habiil gwo jin ta'da kam piti mo ki: Dhalki ana iina ka pije/ e bwam bunto mo. Dhali ki uni 'kokin e bwam bunto mo tani aKayiin cuki mis apowa kam piti jin ta'da Habiil mo dhali 'kosh a'di jwa mo. ⁹ Dhali yan'ko'd Tapa ki owa Kayiin gwo mo ki: Mana Habiil jin ta'da kam pini mo? A'di ki o gwo mo ki: Mishgaa? Aha/ tana manhila kam pema? ¹⁰ Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Atinta miikina /e? 'Twa/ ma bas ma kam pini a'di gwoki'd 'twa/i aha/ 'pena 'cesh mo. ¹¹ Dhali shwane/ /e jeekunu 'pena 'cesh mo, a'di jin ka'dki 'twa/ mo mmolosa bas ma kam pini 'peni me'd pini mo. ¹² Ki /e mini kora 'cesh mo tani a'di midi dok/ e dho'th to kagahara gom /e 'peni mom'bi'th is piti mo yisa. /E mini ta jwa ki jwa mo dhali ya yany ca/ e mony'ceshi 'baar mo. ¹³ Kayiin ki o Tapa gwo mo ki: Miim pem jin di aha/ 'ba/ a'di caaca gom aha/ mmokal mo. ¹⁴ Hili mo mo ma, /e urki aha/ ka pije/ ka cim yansan

mo 'pena 'cesh mo. Dhali 'peni jis/ em pini mo tani aha/ minu bag mo, dhali aha/ mina ta jwa ki jwa mo dhali ya yany ca/ e mony'cesh mo dhali ma a'diyin jin midi gam aha/ mo tani midi 'kosh aha/ jwa mo.

¹⁵ Dhali yan'ko'd Tapa ki o a'di gwo mo ki: Midi wakan yisa. Wakki/ jan tal 'denj kamu/ midi 'kosha Kayiin jwa mo tani mori'c midi di apo/ a'di me'di pesu/ mo. Dhali Tapa ki ciya Kayiin jamas mo, isi ciki/ ki a'din 'de/ yin jin midi ya apo/ a'di midi diki 'kosh a'di jwa mo. ¹⁶ Dhali yan'ko'da Kayiin yaki'd ka pije/ 'peni bun'kus gi Tapa mo dhali ca' b e mony'cesh gi Pa Nud mo, e mom'pesho'k ma Idin mo.

¹⁷ Dhala Kayiin mishki'da 'bom piti mo dhali ayim bwaaki'd mo dhali dhodha Hanuuk mo. Dhali a'di nyan'ki dhan 'penkuman bampa/ mo dhali yuk 'penkuman bampa/ gway mmobath gway gi ya/m piti ka Hanuuk i'ko'd mo. ¹⁸ Dhali Hanuuk dho'th ya/ jin yuku ka Irad mo. Dhala Irad ta'da baba ma Mahuya/iil mo dhala Mahuya/iil ta'da baba ma Matusha/iil mo dhala Matusha/iil ta'da baba ma Laamak mo. ¹⁹ Dhala Laamak ki mash upi su/ mmota i/ ash mo. Dhali gway jan 'de/ mo tani yuku ka Aadah dhali gway ka kamu/ yuku ka Sillah mo. ²⁰ Aadah a'di dho'thki'da Yabal mo. A'di ta'da baba gi uni gwansan kun 'kon e gu'b burrinnye/ dhali ta gi to/e mo. ²¹ Dhali gway ma kam piti yuku gway ka Yubal. A'di ta'da baba gi uni gwansan kun pikina dhen'dhenye/ kun 'kon ma shu/i pesu/ mo dhala baran'ku/ mo. ²² Dhala Sillah dho'thki'da Tubalkayiin mo. A'di ta'da mandor to kun kaaka mo dhali gurany mo dhali ton'kuthu'd mo. Dhali 'bwaham ma Tubalkayiin yuku gway ka Naama mo.

²³ Dhala Laamak ki o up gwo mo ki:

Aadah dhala Sillah, ciki gwo 'peni 'twam pem mo.

Um kun ta up ma Laamak mo tani ciki gwo jin miga/ o mo:

Aha/ 'koshkina wathi/ jin 'koshki aha/ mmotak jama/ mo,

wathi/ jin ta dhuru'c jin 'koshki aha/ mo.

²⁴ Wakka Kayiin ri'ckunu me'di pesu/ mo tani

ka jin gana/ si'da/ Laamak minu ri'c
me'di iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka
'kume'd i'ce'dka pesu/ mo.

²⁵ Dhala Aadam mishki'da 'bom piti dok/e
mo, dhali ayim dho'thki'da 'ci jin ta ya/ mo
dhali yuk a'di gway ka Shiit mo, haala yim
o gwo mo ki: Arumgimis karki aha/ 'pen ka
pije/ mmodhodha 'cinj kamu/ mmodhalka
Habiil e i is mo, haala Kayiin 'koshki a'di
jwa mo. ²⁶ Dhala Shiit si'da/ ta'dki ya/ jin
dho'thkina a'di mo dhali a'di ki yuk a'di
gway ka Anuush mo. Dhali ka tee caan mo
tani 'kwani telki mii 'pen mo mmoko 'twa/
apo/ Tapa mo.

5

¹ A'di ta'da warka/ ma nyakum yil gi
uci ma Aadam mo. Ka Arumgimis ki uk
wathimpa en'thi/ mo tani a'di ki uk a'di
mmowa e ka Arumgimis mo. ² Wathin
gwaht dhali wathim 'bomi a'di ki uk uni
mo dhali a'di ki 'bor uni mii mo dhali
a'di ki yuk uni gway ki 'kwani en'thi/ mo
me'd jin ukkina a'di uni mo. ³ Ka Aadam
ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ipe'de/
i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka
baba gom ya/m piti jin wakina e ki a'di mo,
mmobu'thkina a'di isi jamas piti mo, dhali
yuk a'di gway ka Shiit mo. ⁴ Atee kun din
ma Aadam 'ko'di a'di taki'da baba goma
Shiit mo tani a'di 'kokina yili iss 'kwan-
impa i/iss su/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya
mo dhali i'bwa/a tiya mo. ⁵ Dhali wakan
arisa tee kun ca'bkin ma Aadam ki e mo
tani a'di ta yil kun ta iss 'kwanimpa i/iss
su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa ipe'de/ i'ce'dka
'kume'd mo, dhali a'di wuki'd mo.

⁶ Dhala Shiit ca'bki'd ki e ki yili iss
'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka mudhe'd mo
tani a'di warki'd ka baba ma Anuush mo.
⁷ Dhala Shiit ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th
ma Anuush mo ka yili iss 'kwanimpa i/iss
su/ i'ce'dka pesu/ mo, dhali a'di ta'dki iya/
a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. ⁸ Dhali
wakan arisa tee kun ca'bkin ma Shiit ki e
mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/
i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka
'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali a'di wuki'd
mo.

⁹ Ka Anuush ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwan-
impa idonon i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di
warki'd ka baba ma Kinan mo. ¹⁰ Anuush

ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Kinan
mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dka
karpa'c mo dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo
dhali i'bwa/a tiya mo. ¹¹ Dhali wakan arisa
tee kun ca'bkin ma Anuush ki e mo tani
'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki
iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka mudhe'd
apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

¹² Ka Kinan ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwan-
impa ikwara i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di
warki'd ka baba ma Mahlal/iil mo. ¹³ Dhala
Kinan ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma
Mahlal/iil mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/
i'ce'dki iss su/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya
mo dhali i'bwa/a tiya mo. ¹⁴ Dhali wakan
arisa tee kun ca'bkin ma Kinan ki e mo tani
'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki
iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka 'kume'da
apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

¹⁵ Ka Mahlal/iil ca'bki'd ki e ki yili iss
'kwanimpa ikwara i'ce'dka mudhe'd mo
tani a'di warki'd ka baba ma Yarid mo.
¹⁶ Dhala Mahlal/iil ca'bki'd ki e mo 'ko'di
dho'th ma Yarid mo ki yili iss 'kwanimpa
i/iss su/ i'ce'dka iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka
'kume'da apo/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a
tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. ¹⁷ Dhali
wakan arisa tee kun ca'bkin ma Mahlal/iil
ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss
su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa idonon i'ce'dka
karpa'c apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

¹⁸ Ka Yarid ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwan-
impa ipekwarra i'ce'dka su/ mo tani a'di
warki'd ka baba ma Aknuuk mo. ¹⁹ Dhala
Yarid ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma
Aknuuk mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/
mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali
i'bwa/a tiya mo. ²⁰ Dhali wakan arisa tee
kun ca'bkin ma Yarid ki e mo tani 'kona yili
iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwan-
impa ipekwarra i'ce'dka su/ apo/ mo, dhali
a'di wuki'd mo.

²¹ Ka Aknuuk ca'bki'd ki e ki yili iss
'kwanimpa ikwara i'ce'dka mudhe'd mo
tani a'di warki'd ka baba ma Matushaalah
mo. ²² Aknuuk nyak ya ka Arumgimis
mo 'ko'di dho'th ma Matushaalah mo ki
yili iss 'kwanimpa karpa'c mo, dhali a'di
ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.
²³ Dhali wakan arisa tee kun ca'bkin ma
Aknuuk ki e mo tani 'kona yili iss 'kwan-
impa karpa'c i'ce'dki iss 'kwanimpa ikwara

i'ce'dka mudhe'd apo/ mo. ²⁴ Aknuuk a'di nyakki ya ka Arumgimis mo, dhali a'di dinuki gam mo haali/ Arumgimis suski a'di mo be.

²⁵ Ka Matushaalah ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ipedoŋon i'ce'dka pesu/ mo tani a'di warki'd ka baba ma Laamak mo. ²⁶ Dhala Matushaalah ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Laamak mo ka yili iss 'kwanimpa i/iss su/ ath 'de/ i'ce'dka su/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. ²⁷ Dhali wakan arisa tee kun ca'bkin ma Matushaalah ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa ipekwara i'ce'dka pedoŋon apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

²⁸ Ka Laamak ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ipedoŋon i'ce'dka su/ mo tani a'di warki'd ka baba gi ya/ mo ²⁹ dhali a'di ki yuk a'di gway ka Nuuh mo mmo/o gwo mo ki: 'Pena 'cesh jin jeekina Tapa mo tani jan 'de/ yansansan a'di midi kal ana mo jin minu rak ana is ka 'cesh mo 'peni miin tom bana mo dhali 'peni miin tom bana jin 'kosha ana ki me'd bana ki tu/ul tu/ul ki is jin wu ana e mo. ³⁰ Dhala Laamak ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Nuuh mo ka yili iss 'kwanimpa i/iss su/ ath 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa ipedoŋon i'ce'dka karpa'c apo/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. ³¹ Dhali wakan arisa tee kun ca'bkin ma Laamak ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ ath iss su/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka pesu/ apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

³² Ka Nuuh taki'd ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Saam dhala Haam dhala Yapath mo.

6

¹ Ki 'kwani telki mii 'pen mmomar is mo apo/ bwam/e ga 'cesh mo dhali 'bwa/ m buni dho'thkunu uni mo tani ² iya/ ma Arumgimis mo uni parki i'bwa/ gi 'kwani e mo ki uni 'bora'bor mo dhali uni ki mash uni mo mmota i/ash mo me'd jin kwanykina uni uni wakan mo. ³ Dhali yan'ko'd Tapa ki o gwo mo ki: Shi/in pem midi diki malas 'kwani ki sule/ sule/ mo haali/ a'di ta bungwar is mo, hili ateem piti midi ta yili iss 'kwanimpa ipe'de/ mo. ⁴ Dhan

kampar 'kwani uni 'kokin e mony'cesh ka tee gwansan mo dhali uni 'koni 'ko'd si'da/ mo me'd jin pu'dkina iya/ ma Arumgimis e i'bwa/ gi 'kwani mo dhali uni dho'thki uni uci mo. Uni gwansan ita 'kwani kun ca'bki dem dem 'peni kadhamo/ mo dhali kun tora gway karash mo.

⁵ Tapa parki tonthus e kun miikina 'kwani caaca kagahara e mony'cesh mo dhali misha ris gwalal buni kun kulumkina uni eya dum buni mo ta jasi tonthus ki sule/ sule/ mo. ⁶ Dhali Tapa kalki bwan diti'd mo ki a'di ukki 'kwani e mony'cesh mo dhali a'di jwakaŋki a'di adum piti mo. ⁷ Wakan Tapa a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina dhi'th 'kwani sho'k mo uni kun ukka/ 'peni bwam/ e ga 'cesh mo, 'kwanimpa en'thi/ dhali tombwaasho dhali to kun parana 'cesh dhali 'dii kun pen e mis mo haali/ aha/ dita bwa mo ki aha/ i/ukkina uni mo. ⁸ Hili Nuuh gamki'da 'the e e gi Tapa mo.

⁹ Uni gwansan itana nyakum yil ma Nuuh mo. Nuuh a'di ita wathin kar/e mo, dar gi mii 'ba/ e nyakum yil gi 'kwanim piti mo. Nuuh nyak ya ka Arumgimis mo. ¹⁰ Dhala Nuuh ta gi iya/ ikwara mo: Saam dhala Haam dhala Yapath mo.

¹¹ Hili mony'cesh a'di pu/ki'd e bwam/ e ma Arumgimis mo dhali mony'cesh 'tu'dkunu ki piny piny ki mo jin bujurkunuwa bujur mo. ¹² Dhali Arumgimis mishki mony'cesh mo dhali hili mo mo ma, a'di pu/ki'd mo haali/ aris bungwar isi 'baar pu/ki uni isiny cine/ mo e bway buni jin iina uni apo/ mony'cesh mo. ¹³ Dhali Arumgimis ki owa Nuuh gwo mo ki: Aha/ kara/ dina gwo ibwa mo ba/ mmodaka ris bungwar is 'kup mo haali/ mony'cesh a'di 'tu'dkunu ki piny piny ki mo ma bujur gi uni mo. Hili mo mo ma, aha/ mina 'ce'd uni sho'k nyakki mony'ceshi lu/ mo. ¹⁴ Uki /e is pini adhana kur yi'de/ 'pena cwa jin wana e ki tu'b mo dhali /e mini thoson bwan gu'b e bwaman ma kur mo dhali /e mini gwa'c a'di bwaman dhali 'ko'd gwar ka 'cesh jin dekadek jin ta'da jillo mo. ¹⁵ Mii a'dihe/ be jin mina /e uk a'di mo. Aluc ma kur midi ta gula iss 'kwanimpa karpa'c mo dhali beem piti midi ta iss 'kwanimpa isu/ i'ce'dka 'kume'd mo ki gulam piti mo

dhali tur piti midi ta iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo ki gulam piti mo. ¹⁶ Nyanja kur 'kupan mo dhali 'baari a'di mo ntagi gulam piti 'kup mo dhali /e mini kar 'twaŋkal goma kur si'da/ e em bwaman piti mo dhali uki a'di ki dhunya/ dhunya/ ka maŋampo/ mo ka po/i kwara mo. ¹⁷ Haali/ hili mo mo ma aha/ mina hasha gannu/ yi'de/ apo/ mony'ceshi 'baar mo mmo'ce'da ris bungwar is sho'k mo uni gun shi/irin mon'koki/ e 'peni bwan'kwariny momis mo. Aris to 'baar mo kun 'kon e mony'cesh mo tani mini wu mo. ¹⁸ Hili aha/ mina tel gwom pem jin gamka/ me'd nyakki /e sho'k mo dhali /e mini ciŋ bwaa kur mo /e dhali iya/m pini dhali ashin dhali up gi iya/m pini nyakki /e mo. ¹⁹ Dhali 'peni aris to kun 'ko ki e kun ta shuman is mo tani /e mini 'doyi uni ka susu/ susu/ aris uni kun 'kona e ki she/ ki she/ mo e bwaa kur mo mmodhu uni ki e nyakki /e mo uni gun ta gwasan dhali kuman mo. ²⁰ 'Pena ris 'dii isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki e kuku/ mo, dhali 'pena ris to/e mo isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki e kuku/ mo, 'pena ris to kun parana 'cesh mo isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki e kuku/ mo, ka susu/ susu/ uni mini nyak ii ki /e mo ki /e mini dhu uni ki e mo. ²¹ Wakan /e mini kala ris tonte/ 'baar kun 'kona e ki she/ ki she/ uni kun shwanu mo, dhali dhuyi uni themes mo, dhali a'di midi ta tonte/ jin minu mii ki /e mmoshwa mo dhali gom uni mo. ²² Nuuh miiki mii yansan mo. A'di miiki'da ris gwo kun kankin ma Arumgimis a'di mo be.

7

¹ Dhali yan'ko'd Tapa ki owa Nuuh gwo mo ki: Yaku/ bwaa kur mo, /e dhala risa wak gi gu'b pini mo, haali/ aha/ misha ki /e ta wathin kar/e ibwambori aha/ ki nyakum yil gi 'kwani gwansan mo. ² Susi nyakki /e to/e kun 'koni pesu/ ka pesu/ pesu/ mo kun mishu shum 'ka mo, kun ta gwasan dhali kuman buni mo, dhali to/en kamu/ si'da/ kun molu shum 'ka mo, arasan dhali kuman mo, ³ dhali 'dii kun 'koni pesu/ ka pesu/ pesu/ mo kun pen e mis si'da/ mo, rasan dhali kuman mo, mmodhu uni ki e ki jamas buni ki she/ ki she/ e bwam/e gi mony'ceshi 'baar mo. ⁴ Haali/ ka cim pesu/ mo tani aha/ mina hasha sho'k apo/

mony'cesh mo acim ma iss su/ montee mo dhali acim ma iss su/ mon'thiny mo. Dhali aris to/e 'baar mo kun 'kon ki e mo kun ukka/ mo tani aha/ mina kal uni sho'k ka pije/ 'peni bwam/e ga 'cesh mo. ⁵ Dhala Nuuh a'di mii'da ris to kun kana Tapa a'di mo.

⁶ Dhala Nuuh 'koni yil iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa i'kume'd mo me'd jin pu'dkin ma gannu/ yi'de/ apo/ mony'cesh mo. ⁷ Dhala Nuuh dhali iya/ m piti dhali ash dhali i/ash gi iya/ m piti nyakki a'di mo tani uni iikin e bwaa kur mo mmoye 'pena gannu/ yi'de/ mo. ⁸ To/ e kun mishu shum 'ka mo dhali to/e kun molu shum 'ka mo, dhali 'dii mo dhala ris to kun parana 'cesh mo ⁹ ka susu/ susu/ mo, gwasan dhali kuman mo, iikin e bwam ma kur nyakka Nuuh mo me'd gwo jin kankin ma Arumgimisa Nuuh mo. ¹⁰ Dhali 'ko'da cim pesu/ thimkin mo tani agannu/ yi'de/ pu'dki'da po/ mony'cesh mo.

¹¹ Ka yil iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa i'kume'd jin ta yil mondiki/ e ma Nuuh mo tani, ka ppe jin 'ko'd mo jin ta'da cim 'kume'd i'ce'dka pesu/ ma appe mo, dhali ka cim caan mo tani aris yi'de/ kun kasha e 'peni jisa 'kulga/ uni 'twakkin mo dhali campur gi momis a'di ka'dkunu 'twa/ mo. ¹² Dhala sho'k wolki 'twa/a po/ mony'cesh ka cim iss su/ montee mo dhali ka cim iss su/ mon'thiny mo. ¹³ Dhali ka tenten gana/ yan mo tani Nuuh dhali iya/ m piti jin ta'da Saam dhala Haam dhala Yapath dhali asha Nuuh dhali up gi iya/ m piti kun 'koni kwara nyakki ciŋ ki uni e bwam ma kur mo, ¹⁴ uni dhali aris tomb-waasho 'baar mo isi ki jamas buni ki she/ ki she/ mo, dhali aris bip mo isi ki jamas buni ki she/ ki she/ mo, dhali aris to jin parkin mo kun parana 'cesh mo isi ki jamas buni ki she/ ki she/ mo, dhali aris 'dii 'baar mo isi ki jamas buni ki she/ ki she/ mo, aris 'dii ka warom buni ki she/ ki she/ mo. ¹⁵ Uni iikin nyakka Nuuh e bwam ma kur mo, ka susu/ susu/ mo, aris to kun ta ga shuman is mo e uni kun pinu shush buni mmo'ko ki e mo. ¹⁶ Dhali uni gwansan kun ta gwasan mo dhali kuman mo kun ta shuman isi 'baar mo, uni ciŋkin mo me'd gwo jin kankin ma Arumgimis a'di mo. Dhali Arumgimis ki mu'thki a'diya campur mo.

¹⁷ Agannu/ yi'de/ a'di tikirki'd ka cim iss su/ apo/ mony'cesh mo dhali yi'de/ marki is mo dhali a'di ki 'deka kur mo dhali a'di ki cu mo mmobola 'cesh ka po/ mo. ¹⁸ Dhali yi'de/ a'di piki mii e mo dhali mar is ka-gahara apo/ mony'cesh mo dhali akur a'di hashki'd e 'kupan yi'de/ mo. ¹⁹ Dhali yi'de/ a'di piki mii e ki mo ma dem dem mo apo/ mony'cesh wakan mo, dhali aris wosha turga/ kun 'kokin e bwan'kwariny momis mo tani uni ha'kina yi'de/ ki 'peny 'ce i e mo. ²⁰ Dhali yi'de/ piki mii e mo apowa ris wosha turga/ mo mmolos uni mo ki engula kun 'koni karpa'c ki 'kul piti mo. ²¹ Dhali aris bungwar is wukin mo dhali to kun 'koni mmokal ya apo/ mony'cesh mo, 'dii dhali bip dhali tombwaasho, dhali aris to kun tana ris kun yan ka nul 'kup kun 'kona po/ mony'cesh mo dhali aris 'kwani 'baar mo, ²² aris to kun 'kon eya 'cesh jin kuthaku'th mo kun pinu shush buni mmo'ko ki e mo tani uni wukin mo be. ²³ A'di kalki'da ris to 'baar mo sho'k ka pije/ mo kun 'kon ki e 'peni bwam/e ga 'cesh mo, 'kwani dhali to/e dhali to kun parana 'cesh mo dhali 'dii kun pen e momis mo tani uni ikalkina a'di sho'k ka pije/ 'peni mony'cesh mo. Jasa Nuuh a'di 'de/ idhalkunu mo dhali uni gwansan kun nyak 'ko ki a'di eya kur mo. ²⁴ Dhali yi'de/ piki mii e apo/ mony'cesh mo ka tee iss 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka 'kume'd mo.

8

¹ Hili Arumgimis kaki'da Nuuh e mo dhala ris tombwaasho mo dhala ris to/e mo kun nyak 'ko ki a'di e bwam ma kur mo. Dhali Arumgimis ki uk dhan 'tham mmoposha po/ mony'cesh mo dhali yi'de/ a'di guki'da wuuy mo. ² Yi'de/ kun kasha e 'peni mo kun 'kula'kul mo dhala cam-pur gi momis mo tani uni mu'thkunu mo dhala sho'k 'peni momis a'di guki 'twa/ mo, ³ dhali yi'de/ cuncumki'd ka 'cesh mo 'pena 'cesh ki sule/ sule/ mo. Dhali ka cim iss 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka 'kume'd thimin mo tani yi'de/ a'di mara'd ma apo/ mo. ⁴ Dhali ka appe 'kupi pesu/ mo dhali ka cim 'kume'd i'ce'dka pesu/ jin ta jama/ appe mo tani akur a'di pu'dki'da po/ 'kuwosha turga/ kun yuku gway ka Ararath dhali rep

mo. ⁵ Dhali yi'de/ di'di mmo'tikir mmo-mara'd is mo ntaga ppe 'koni 'kupi 'kume'd mo, dhali ka appe 'koni 'kupi 'kume'd mo tani a'di jin ta'da tee jin twa/ a/ ka appe mo tani 'kupan dhan wosha turga/ uni parkunu e mo.

⁶ Dhali 'ko'da cim iss 'kwanimpa su/ 'baarki'd mo tani Nuuh 'ce'dki'da shub-baak ma kur mo a'di jin ukkina a'di mo. ⁷ Dhali a'di ki hasha warangwak mo, dhali a'di wukurki'd ntagi yi'de/ ku'thki'd 'peni mony'cesh mo. ⁸ Dhali yan'ko'd a'di ki hasha gurko/ 'peni a'di mo mmopar mo e mo wakki/ yi'de/ midi gu ka wuuy 'peni bwam/ e ga 'cesh mo. ⁹ Hili gurko/ diki gam monkamu/ jin mina a'di kar sho'k piti icine/ mo, dhala yim dokki'd ka nyan'ko'd e a'di e bwam ma kur mo haali/ yi'de/ di'd naskina/ e bwam/ e gi mony'ceshi 'baar mo. Wakan a'di ki kar me'd piti mo dhali budha yim mo dhali susa yim bway bwam ma kur nyakki a'di mo. ¹⁰ A'di corki'da cim pesun kamu/ dok/ e mo dhali a'di ki hash gurko/ ka pije/ 'peni bwam ma kur dok/ e mo. ¹¹ Dhali gurko/ pu'dki'd ka nyan'ko'd i a'di mom'pimpili/ mo dhali hili mo mo ma, ayim kalki'd e 'twam piti 'cemen jipi/ cwa setuun jin ta'da go'd go'd mo jin daka 'cithkunu ki she/ mo. Wakana Nuuh a'di mishki mo mo ki yi'de/ a'di guki'da wuuy 'peni mony'cesh mo. ¹² Dhali yan'ko'd a'di corki'da cim pesun kamu/ mo, dhali a'di hash gurko/ mo, dhala yim yaki'd mo dhali diki doku/ ka nyan'ko'd i a'di mo.

¹³ Ka yil iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka 'de/ mo, dhali ka appe jin twa/ a/ dhali ka cim 'de/ ka appe mo, yi'de/ a'di ku'thki'd 'peni mony'cesh mo dhala Nuuh a'di 'ceeki'da kur 'kup mo dhali a'di ki par mo e mo dhali hili mo mo ma, bwam/ e ga 'cesh a'di pupura/ pupur mo. ¹⁴ Dhali ka appe kun 'kon ma po/ i su/ mo ka cim iss 'de/ i'ce'dka pesu/ ka appe mo tani mony'cesh a'di pupuri'di 'baar mo. ¹⁵ Dhali yan'ko'd Arumgimis ki owa Nuuh gwo mo ki: ¹⁶ Yaku/ ka pije/ 'peni bwam ma kur mo, / e dhali ashin mo dhali iya/ m pini mo dhali up gi iya/ m pini nyakki / e mo. ¹⁷ Doyi aris to kun 'kon ki e nyakki / e mo uni gun ta to

ki shuman isi 'baar mo, aris 'dii dhali to/ e dhali aris to kun paran mo kun paran e mony'cesh mo ki uni mini cis ka enthus apo/ mony'cesh mo ki uni mini dho'th maman dhali mar is apo/ mony'cesh mo. ¹⁸ Wakana Nuuh yaki'd ka piye/ mo dhali iya/m piti mo dhali ash mo dhali up gi iya/ nyakki a'di mo. ¹⁹ Dhali aris tombwaasho mo dhali aris to kun parana 'cesh mo dhali aris 'dii mo dhali aris to kun kalki ya apo/ mony'cesh mo, iikin ka piye/ ka wak buni ki she/ ki she/ 'peni bwam ma kur mo.

²⁰ Dhali yan'ko'da Nuuh ki nyanja gwata/ mmomiiya bas gom Tapa mo dhali a'di ki bu'th to/e kun dheleladhelel mo 'pena ris tiya mo dhali 'dii kun dheleladhelel mo 'pena ris tiya mo dhali a'di ki ci to kun 'cithu/ 'kus mmomiiya bas eya gwata/ mo. ²¹ Dhali ki Tapa cicki'da shim jin ciyi mo ki cii jin 'bor a'di bwa mo tani Tapa o gwo eya dum piti mo ki: Aha/ mina diki dok/e jee a'cesh mo gom 'kwani ki sule/ mo haali/ gwalal buni kun kulumkina uni gwo ibwa ta thus ki thus 'peni dhuru'c buni mo. Aha/ si'dayi mina diki 'ce'da ris to sho'k dok/e ki sule/ mo kun 'kon ki e kun uku mo me'd jin miikika/ mo. ²² Ki mony'cesh diki'd mo tani mo jin sinu aka'bany to dhali mo jin 'cithu/ to uni 'kokin mo, dhali mon'thupu'd dhali mom'batha'd, dhali moyurantee dhali mondit mo, dhali montee dhali mon'thiny uni mol dak ki sule/ sule/ mo.

9

¹ Dhali Arumgimis ki 'bora Nuuh mii mo dhali iya/m piti mo dhali o uni gwo mo ki: Dhodhi maman mo dhali mari is mo dhali 'tu'di mony'cesh mo. ² Dhali um mina to/e ko/ mo dhali um mina to/e dee ki bir bir mmo'cuki 'kup mo, aris to/e kun 'kon e mony'cesh mo dhali aris 'dii kun pen e momis mo dhali aris to kun parana 'cesh mo dhali aris to yi'de/ kun 'koni bwan kumma/ yi'de/ mo. E me'd bum mo tani uni cikunu um mo. ³ Aris to kun joekin kun 'kon ki e mo tani uni mini ta tonte/ gom um mo, dhali me'd jin cika/ um ton dhii/ i'd mmosi mo tani aha/ mina ci um aris to 'baar mo. ⁴ Hili um mini mii dhalku/ ki 'ka to ka basi e mo, haala bas a'di ta mondiki/ em piti mo. ⁵ Goma bas bum jin 'kona um ki

e mo tani aha/ ka jin gana/ aha/ mina 'thek gwo mo mmokara kar mo. 'Pena ris tombwaasho mo aha/ mina 'thek gwo mo dhali 'peni 'kwani mo. Dhali 'peni aris 'kwani kun ta ikam mo tani aha/ mina 'thek gwo gom mondiki/e gi wathi/ mo. ⁶ A'diyin jin midi 'kosh wathi/ jwa mo mmogaca bas piti a'cesh mo tani abas piti gara/ mina 'kwani gaca 'cesh mo, haali/ Arumgimis ki uk wathi/ ki jamas piti gana/ mo. ⁷ Dhali um mini dho'th maman dhali mar is mo, ki um mini kala dho'th ka enthus mo dhali mara mar is kagahara i mony'cesh nycine/ mo.

⁸ Dhali yan'ko'd Arumgimis ki owa Nuuh dhali iya/ kun nyak 'ko ki a'di gwo mo ki: ⁹ Hili mo mo ma, aha/ telkina gwom pem jin gamka/ me'd nyakki um mo dhali emen bum kun mini bath um 'ko'd mo ¹⁰ dhali aris to/e kun 'kon ki e kun uku mo kun nyak 'ko ki um mo, 'dii dhali tonkal, dhali tombwaasho kun nyak 'ko ki um e mony'cesh me'd jin tana uni aris ka ris mmo/iuyu/ 'peni bwam ma kur mo. ¹¹ Aha/ telkina gwom pem jin gamka/ me'd nyakki um mo ki aris bungwar is gi 'kwani minu 'ce'd sho'k ka gannu/ yi'de/ dok/e yisa ki sule/ dhali mony'cesh yisa minu 'ce'd sho'k ka gannu/ yi'de/ dok/e yisa ki sule/ mo. ¹² Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: A'di ta jamas mii gi gwom pem jin gamka/ me'd a'dihe/ mo, a'di jin miga/ gam me'd nyakki um mo dhali aris to/e kun uku mo kun nyak 'ko ki um mo gom yilankamu/ ma nyakum yil buni 'baar mo. ¹³ Aha/ karkina bwaam pem e bwam ma rak mo, dhali a'di midi ta jamas mii gi gwo jin gamka/ me'd ibwaman aha/ dhali mony'cesh mo. ¹⁴ Ki aha/ mina dhala rak mmo'ka apo/ mony'cesh mo dhali 'kwani ki para bwaa e e bwam ma rak mo tani ¹⁵ aha/ mina ka gwom pem jin gamka/ me'd e mo jin karka/ ibwaman aha/ mo dhali um mo dhali aris to/e kun 'kon ki e mo kun ta shuman isi 'baar mo, dhali yi'de/ midi dok/e war ka gannu/ mmo'ce'da ris bungwar is sho'k mo yisa ki sule/. ¹⁶ Ka bwaa midi di e bwaman ma rak mo tani aha/ mina hil apo/ a'di mo dhali ka gwo jin gamu me'd e jin di'd ki sule/ sule/ mo e bwaman ma Arumgimis mo dhali aris to/e kun 'kon ki e mo dhali aris bungwar is kun

'kon apo/ mony'cesh mo. ¹⁷ Arumgimis ki owa Nuuh gwo mo ki: A'di ta jamas mii gi gwo jin gamka/ me'd mo, a'di jin miga/ tel sho'k ibwaman aha/ mo dhali aris bungwar is kun 'kon e mony'cesh mo.

¹⁸ Iya/ ma Nuuh kun iikin ka pije/ 'peni bwaman ma kur mo tani jan 'de/ yuku gway ka Saam mo, dhali jan kamu/ yuku gway ka Haam mo dhali jan kamu/ yuku gway ka Yapath mo. Haam a'di ta'da baba ma Kanaan mo. ¹⁹ Unin kwaran gwansan mo tani ita iya/ ma Nuuh mo, dhali 'peni uni gwansan mo tani mony'cesh taki'd gi 'kwani mo.

²⁰ Nuuh a'di ta wathin tal 'de/ jin twa/a/ jin korki'da 'cesh mo. A'di siki'da mura'th mo. ²¹ Dhali a'di ki pi yimana mura'th jin ka/u ki nah nah mo, dhali a'di 'koshkunu ki a'di me'da su mo, dhali a'di ishki e gu'b burrinyem piti ki dar gi ton kamu/ mmokum is mo. ²² Dhala Haam jin ta'da ababa ma Kanaan mishki com mmodi is 'te/ mo dhali a'di ki tor ikam piti isu/ gwo mo uni kun 'kona pije/ mo. ²³ Dhali yan'ko'd Saam dhala Yapath uni ki bu'th burrinye/ mo, uni ki hi'th a'di 'kupa bim buni mmontal 'de/ mo dhali ii ka cinj'ko'd mo dhali kumki ababam buni is piti jin dina a'di is 'te/ mo, dhali bwam/em buni tu'kkina uni mo dhali uni 'koki par com e mmodina a'di is 'te/ mo. ²⁴ Ka Nuuh merki e mo 'peni mom piti jin 'kosha yimana mura'th a'di mo dhali mish to jin miina a'di ya/ jin gwa'da'd a'di wakan mo tani ²⁵ a'di o gwo mo ki:

Monyjee midi di goma Kanaan mo.

Cinjina/ jin tanu mmota cinjina/ mo tani a'di imidi wakan gom ikam piti mo.

²⁶ A'di si'da/ o gwo mo ki:

Mom'bor mii gi Tapa Arumgimis pem midi di goma Saam mo,

dhali dhalka Kanaan ta cinjinam piti mo.

²⁷ Arumgimis dwaka Yapath mo ma dhali dhalki a'di ca'ba'd e gu'b burrinye/ ma Saam mo,

dhali dhalka Kanaan ta cinjinam piti mo.

²⁸ Dhali 'ko'da gannu/ yi'de/ 'baarki'd mo tani Nuuh ca'bki'd ki e mo ki yili iss 'kwanimpa karpa'c i'ce'dki iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd apo/ mo. ²⁹ Dhali arisa tee ma Nuuh kun ca'bki'a a'di ki e mo tani uni 'koni iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki

iss 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka 'kume'd apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

10

¹ Uni gwansan itana nyakum yil gi iya/ ma Nuuh mo uni gun ta Saam dhala Haam dhala Yapath mo. Iya/ dho'thkunu uni mo 'ko'da gannu/ yi'de/ mo be.

² Iya/ ma Yapath: a'di jin twa/a/ yuku gway ka Jumar mo, dhala Majuuj mo dhala Maday mo dhala Yawan mo dhala Tubal mo dhala Maashik mo dhala Tiras mo. ³ Dhali iya/ ma Jumar: a'di jin twa/a/ yuku gway ka Ashkanaas mo, dhala Ripath mo dhala Tujarmah mo. ⁴ Dhali iya/ ma Yawan: a'di jin twa/a/ yuku gway ka Aliishah mo, dhala Tarshiish mo dhala Kittiim mo dhala Dudaniim mo. ⁵ 'Peni uni 'kwani gwansan kun 'kokin e yana gap mo tani uni a'di ipeperkin mo be. Uni gwansan kun ta iya/ ma Yapath mo kun 'kon e mony'cesh buni mo, uni ka 'dete/ 'dete/ ki 'twam buni gun wala uni mo ka wak buni i'pen mo dhali ki kal buni ilu/ mo.

⁶ Iya/ ma Haam: a'di jin twa/a/ yuku gway ka Kush mo, dhala Masir mo dhala Puth mo dhala Kanaan mo. ⁷ Dhali iya/ ma Kush: a'di jin twa/a/ yuku gway ka Saba mo, dhala Hawiila mo dhala Sabtah mo dhala Raamah mo dhala Sabtaka mo. Dhali iya/ ma Raamah: a'di jin twa/a/ yuku gway ka Shaba mo, dhala Dadaan mo. ⁸ Kush a'di warki'd ka baba ma Nimruud mo. A'di ta wathi/ en'thi/ jin twa/a/ jin ca'bki dem dem e mony'cesh mo. ⁹ A'di ta wathi/ jin ca'bki dem dem mmopar ka yempa/ ibwambori Tapa mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di onu gwo mo ki: Wathi/ jin waga Nimruud jin ca'bki dem dem ibwambori Tapa mo. ¹⁰ Dhali montel 'pen gi 'penkuman bampam piti mo ta Pam Baabil mo dhali Pan Arak mo dhali Pa Akkad mo, aris uni 'baar mo 'kon e mony'cesh gi Pan Shinaar mo. ¹¹ 'Peni mony'cesh caan mo tani a'di yaki'd mo e Pa Ashshuur mo dhali nyan Pa Ninawa mo dhali Pa Rahubuteer mo dhali Pan Kaalah mo. ¹² Dhali Pa Rasan ibwaman gi Pa Ninawa mo dhali gi Pan Kaalah mo, a'di jin ta 'penkuman bampa/ jin caaca mo. ¹³ Masir warki'd ka baba ma Ludim mo dhala Anamiim mo dhala Lahabiim mo dhala Naptuhiim mo ¹⁴ dhala

Patrusiim mo dhala Kasluhiim mo (uni i/ iiyina 'Kwani gi Pa Pilisthiin 'peni cine/ mo) dhali Pan Kapturiim mo.

¹⁵ Kanaan warki'd ka baba ma Sidun mo a'di jin ta ya/ m piti jin t̥wa/ a/ mo, dhala Hith mo ¹⁶ dhali 'Kwani gi Pa Yabuus mo dhali 'Kwani gi Pa Amuur mo dhali 'Kwani gi Pa Jirjaash mo ¹⁷ dhali 'Kwani gi Pa Hiwwi mo dhali 'Kwani gi Pa Argi mo dhali 'Kwani gi Pan Siin mo ¹⁸ dhali 'Kwani gi Pa Arwaad mo dhali 'Kwani gi Pan Samaar mo dhali 'Kwani gi Pa Hamaat mo. Dhali yan'ko'd mo tani awak gi 'Kwani gi Pan Kanaan uni ihagaski mony'cesh ki lala'th mo. ¹⁹ Dhali mo gi 'Kwani gi Pan Kanaan par 'twa/ ki ribi/ ribi/ 'peni Pan Sidun e mo jin cutha a'di bway 'kup ki Pany Jaraar ki si'd piti jin si'da a'di ntagi Pan Ghassa mo dhali 'peni mo jin cutha a'di bway 'kup ki bway Pan Saduum mo dhali Pan Gamuura mo dhali Pa Admah mo dhali Pa Sabuyiim ki si'd piti jin si'da a'di ntagi Pan Laasha/ mo. ²⁰ Uni gwansan uni ta iya/ ma Haam mo ka wak buni i'pen mo dhali ki 'twam buni ilu/ mo dhali ki mony'cesh buni ilu/ mo dhali ki kal buni ilu/ mo be.

²¹ Dhali uci dho'thkunu eya Saam si'da/ a'di jin taki'da baba gom uci ma Aabir 'baar mo, a'di jin ta'da kam ma Yapath jin ca'd mo. ²² Iya/ ma Saam: a'di jin t̥wa/ a/ yuku gway ka Ilaam mo, dhala Ashshuur mo dhala Arpakshaad mo dhala Lud mo dhala Araam mo. ²³ Dhali iya/ ma Araam: a'di jin t̥wa/ a/ yuku gway ka Uus mo, dhala Hul mo dhala Jaathar mo dhala Mash mo. ²⁴ Dhala Arpakshaad warki'd ka baba ma Shaalah mo dhala Shaalah warki'd ka baba ma Aabir mo. ²⁵ Eya Aabir mo tani iya/ su/ dho'thkunu mo. Dhali jan 'de/ yuku gway ka Paalaj mo haali/ ka teem piti mo tani mony'cesh kwa/ kunu bwa mo, dhala kam jin ta 'ko'd piti mo tani yuku gway ka Yagthaan mo. ²⁶ Yagthaan warki'd ka baba ma Almudad mo dhala Shaalap mo dhala Hadharmoot mo dhala Yaarah mo ²⁷ dhala Haduraam mo dhala Usal mo dhala Diglah mo ²⁸ dhala Ubal mo dhala Abimaayil mo dhala Shaba mo ²⁹ dhala Upir mo dhala Hawiila mo dhala Yubab mo. Aris uni gwansani 'baar mo tani uni ta iya/ ma Yagthaan mo. ³⁰ Dhali mony'cesh jin 'kok-

ina uni nycine/ mo tani a'di parki 'twa/ ki ribi/ ribi/ mo 'peni Pa Misha mo e mo jin ta bway jin cu'thki 'twa/ ki Pan Sapaar ibampa/ ki pan 'kuwosh gi mom'pesho'k mo. ³¹ Uni gwansan ita iya/ ma Saam mo ka wak buni i'pen mo dhali ki 'twam buni gun wala uni ilu/ mo dhali ki mony'cesh buni ilu/ mo dhali ki kal buni ilu/ mo be.

³² Uni gwansan itana wak gi iya/ ma Nuuh mo isi gi gwom buni jin bele'thkunu mo dhali gom kal buni mo, dhali 'peni uni gwansan mo tani kal gi 'kwani uni ihagaski mony'cesh ki lala'th mo 'ko'da gannu/ yi'de/ mo be.

11

¹ Dhali aris 'kwani 'baar mo kun 'koni mony'cesh mo tani uni ta gi jasi 'twan 'de/ jin wala uni kadhamo/ mo dhali 'twa/ yisa misha uni ki thatha/ thatha/ yisa. ² Dhali me'd jin borkina 'kwani is mo e mom'pesho'k mo tani uni gamki mony'cesh jin ta'da thithin thith mo e Pan Shinaar mo dhali uni ki 'ko nycine/ mo. ³ Dhali uni ki o gwo ka rem 'kup mo ki: Iiyu/ bala dhalki ana uka je mo dhali 'thos uni mo ki til til mo. Dhali uni tan ga jen gu'b 'peni wosh mo dhala dena ma sipti mmorus to mo. ⁴ Dhali yan'ko'd uni ki o gwo mo ki: Iiyu/ mo dhalki ana nyanja dhan 'penkuman bampa/ gom is bana mo dhali gu'b jin turatur, a'di jin midi gu 'kup piti gamki mis mo dhali dhalki ana 'kwara gwo gom is bana mo isi ciki/ ki ana 'konuki ceker bwa e bwam/ e gi mony'ceshi 'baar mo. ⁵ Dhali Tapa a'di thulki'd ka 'cesh mo mmopar 'penkuman bampa/ e mo dhali gu'ba turga/ yan mo a'di jin nyanjina iya/ gi 'kwani mo. ⁶ Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, uni ta 'kwani jin tala en 'de/ mo dhali uni 'baar mo wal 'twan tal 'de/ mo, dhali a'di ta jasi montel 'pen jin t̥wa/ a/ mo a'di jin mina uni mii mo, dhali ma to yin jin mina uni o bwa mmomii mo tani a'di midi diki ta to jin midi pi uni e mo. ⁷ Iiyu/ mo dhali dhalki ana iina ka 'cesh mo dhali tunjur uni 'twa/ is mo ki uni mini 'koki mish cik gwo ka gam 'kup mo jin wala uni mo. ⁸ Wakan Tapa ki ceker uni bwa e mo 'baar mo 'peni mun ntagi bwam/ e gi mony'ceshi 'baar mo, dhali uni dhalki

'penj kuman bampa/ 'pen ki dar gi mo jin 'kona uni ki 'ka a'di 'kup mo. ⁹ Wakan gway piti yuku gway ka Baabil mo haali/ Tapa tunjurki 'twa/ gi mony'ceshi 'baar mo is mo, dhali 'peni mun mo tani Tapa ki ceker uni bwa eya ris bwam/ e gi mony'ceshi 'baar mo.

¹⁰ Uni gwansan uni ita emen ma Saam mo. Ka Saam 'kokina yil iss 'kwanimpa imudhe'd ka dhan piti mo tani a'di warki'd ka baba ma Arpakshaad mo 'ko'di yili su/ mo i'ko'di gannu/ yi'de/ mo. ¹¹ Dhala Saam ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Arpakshaad mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

¹² Ka Arpakshaad ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka karpa'c mo tani a'di warki'd ka baba ma Shaalah mo. ¹³ Dhala Arpakshaad ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Shaalah mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dka kwara mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

¹⁴ Ka Shaalah ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Aabir mo. ¹⁵ Dhala Shaalah ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Aabir mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dka kwara mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

¹⁶ Ka Aabir ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka donon apo/ mo tani a'di warki'd ka baba ma Paalaj mo. ¹⁷ Dhala Aabir ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Paalaj mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd apo/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

¹⁸ Ka Paalaj ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Ra/u mo. ¹⁹ Dhala Paalaj ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Ra/u mo ki yili iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka pedonon mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

²⁰ Ka Ra/u ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo tani a'di warki'd ka baba ma Saruuj mo.

²¹ Dhala Ra/u ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Saruuj mo ki yili iss 'kwanimpa

i'kume'd i'ce'dka pesu/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

²² Ka Saruuj ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Nahur mo. ²³ Dhala Saruuj ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Nahur mo ki yili iss 'kwanimpa i'kume'd mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

²⁴ Ka Nahur ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka pedonon mo tani a'di warki'd ka baba ma Taarah mo. ²⁵ Dhala Nahur ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Taarah mo ki yili iss 'kwanimpa ipe'de/ i/ath 'de/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

²⁶ Ka Taarah ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Abraam mo dhala Nahur mo dhala Haraan mo.

²⁷ Dhali uni gwansan mo tani uni ita emen ma Taarah mo. Taarah a'di ta'da baba ma Abraam mo dhala Nahur mo dhala Haraan mo, dhala Haraan ta'da baba ma Luuth mo. ²⁸ Haraan wuki'di twa/ a/ mo ki com ga Taarah mo eya 'cesh jin dho'thkunu a'di mo e Pa Ur ma Kaldaan mo. ²⁹ Dhala Abraam dhala Nahur mashkin mo. Dhali asha Abraam yuku gway ka Saray, dhali gway gi asha Nahur yuku ka Milkah mo a'di jin ta 'bwa/ ma Haraan mo a'di jin ta com ga Milkah dhala Yiskah mo. ³⁰ Dhala Saray a'di ta'da burum mo. Ayim ta ga 'cinj kamuwa?

³¹ Taarah ki susa Abraam jin ta ya/m piti mo dhala Luuth jin ta'da 'ci ma Haraan mo, jin tana a'di adhancom mo, dhala Saray jin ta'da mar piti mo, a'di jin ta ash gi ya/m piti jin ta'da Abraam mo, dhali uni iikin mo mmontal 'de/ mo 'peni Pa Ur ma Kaldaan mmo/ii e bampa/ gi Panj Kanaan mo. Hili ki uni pu'dkin e Pan Haraan mo tani uni ki 'ko mo be. ³² Yil ma Taarah jin ca'bkina a'di ki e mo tani a'di ta yili iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka mudhe'd mo, dhala Taarah wuki'd mo e Pan Haraan mo be.

12

¹ Dhali Tapa ki owa Abraam gwo mo ki: Yaku/ mo 'peni bampam pini mo dhali 'peni 'kwani ma bas pini mo dhali 'peni 'kwani gi gu'b gi cim mo e mony'cesh jin

miga/ tor /e mo. ² Dhali aha/ mina kar /e mmota dhan kal caaca mo, dhali aha/ mina 'bor /e mii mo dhali kar gway pini ki ca mo, wakan ki /e mini 'bora 'bor mii mo be. ³ Aha/ mina 'bor uni gwansan mii gun 'bor /e mii mo dhali a'di jin midi jee /e mo tani aha/ si'da/ mina jee a'di mo, dhali gom /e mo tani arisa wak gi 'kwaniny'cesh mo tani minu 'bor mii mo be.

⁴ Wakan Abraam yaki'd mo, me'd gwo jin torkina Tapa a'di mo dhala Luuth yaki'd nyakki a'di mo. Dhala Abraam 'kokini yili issi kwara i'ce'dka karpa'c mo me'd jin yakina a'di 'peni Pan Haraan mo. ⁵ Dhala Abraam ki susa Saray jin ta ashim piti ilu/ mo dhali a'di ki susa Luuth jin ta'da 'ci ma kam mo, dhali aris tom buni kun tana uni mo uni gun tulkina uni is mo, dhali 'kwani kun gamkina uni e Pan Haraan. Dhali uni 'kakin ka ji sho'k ki bway Pan Kanaan mo. Ki uni pu'dkin e bampa/ gi Pan Kanaan mo tani ⁶ Abraam yaki'd ki tur mo e mony'cesh gi bampa/ gi Pan Shakiim mo e dhan cwa jin wana e ka 'kwattan ma Murah mo. Ka cim caan mo tani 'Kwani Kanaan uni 'kokin e mony'cesh caan mo. ⁷ Dhali yan'ko'd Tapa ki piya Abraam i is mo mmo/o gwo mo ki: E emen pini mo tani aha/ mina ci uni mony'cesh yansan mo. Wakan a'di ki nyan agwata/ jin miinuwa bas gom Tapa mo a'di jin piki a'di i is mo. ⁸ Yan'ko'd a'di ki tho'th mo e 'kuwosha turga/ gi mom'pesho'k ki Pam Beet/iil mo dhali a'di ki tel gu'b burrinyem piti mo. Pam Beet/iil di'd ka bora lungu'b mo dhali Pa Aay di'd ki 'ban gi mom'pesho'k mo. Dhali e mun mo tani a'di ki nyan gwata/ jin miinuwa bas gom Tapa mo dhali a'di ki yuk gway gi Tapa mo. ⁹ Dhala Abraam yaki'd mo mmoya naskina/ 'kup ki bway ma Januub mo.

¹⁰ Dhali te/ 'koshki'd kagahara mo e bampa/ mo. Wakan Abraam yaki'd ka lungu'b e Pam Masir mo ki ya yilkina/ mo e mun mo, haali/ te/ shina 'kosh ki shi/ e bampa/ mo. ¹¹ Ki a'di 'dishi 'twa/ mmocic Pam Masir mo tani a'di ki owa Saray gwo mo, a'di jin ta ash mo ki: Aha/ misha ki /e tana 'bom jin ta jaro/ ki jaro/ jin teru/ mo. ¹² Dhali ki 'Kwani gi Pam Masir mini par /e e mo tani uni mini o gwo mo ki: A'di

yansan ta ashim piti mo. Dhali yan'ko'd uni mini 'kosh aha/ jwa mo, hili /e minu dhalku/ ki e mo. ¹³ E mini o gwo mo ki /e ta 'bwah pem mo, ma a'di mina to ya ki 'bore/ gom aha/ gom /e mo, dhali mondiki/ em pem minu 'tash 'twa/ 'peni jwa gom miim pini mo. ¹⁴ Ka Abraam cicki'd e Pam Masir mo tani 'Kwani gi Pam Masir parki'da 'bom e jin shina jaro/ i me'd mo. ¹⁵ Dhali ki iya/ ma Pirawn parki'da yim e mo tani uni mankina yim eya Pirawn mo. Dhala 'bom susunu mo e gu'b ma Pirawn mo. ¹⁶ Dhali gom gway ma yim mo tani a'di miid ki 'bore/ goma Abraam mo. Dhali a'di ta'dki ka'bal mo dhala morbip mo dhali gwasin thuluny mo dhali 'kwani kun miina tu'c mo dhali cin'kina/ nyara/ mo dhali kuman thuluny mo dhali kalman mo.

¹⁷ Hili Tapa 'koshki'da Pirawn dhali kun gu'b piti ka dhan 'ba'th jin wo'cki is she/ mo goma Saray, a'di jin ta asha Abraam mo. ¹⁸ Wakana Pirawn yukki'da Abraam mo dhali o a'di gwo mo ki: Atinta tan jin miina /e aha/ kan mo? Atinta dina /e ki tor aha/ gwo ka yim ta ashin mo? ¹⁹ Dhali /e ki 'cur gwo o ka yim ta 'bwahan mo. Wakan aha/ de budha yim mo mmo'taki ta ashim pem mo. Shwane/, ashim pini a'dan mo. Susi a'di mo, dhali iiyi mo. ²⁰ Dhala Pirawn ki ci gwath gwonkan mo isi gom a'di mo. Dhali uni ki kar ki a'di 'pen mo nyakki ashim piti mo dhali aris to kun tana a'di mo be.

13

¹ Wakan Abraam yaki'd ka gagamis 'peni Pam Masir mo a'di uni ki ashim piti nyakki a'di mo dhali aris to kun tana a'di mo dhala Luuth si'da/ nyakki uni mo eya Januub mo.

² Dhala Abraam ta pa ki pa mo e to/e mo dhali e 'dolkon kush mo dhali e 'dolkon gana/ mo. ³ Dhali a'di yaki'd 'pena Januub mo ntagi Pam Beet/iil mo e mo jin dikina gu'b burrinyem piti ki montel 'pen mo, mo jin diki'di bwaman gi Pam Beet/iil mo dhali gi Pa Ayy mo, ⁴ e mo jin nyan'kina a'diya gwata/ jin miinuwa bas mo itwa/a/ mo. Dhali e mun mo tani a/Abraam a'di yukki gway gi Tapa mo. ⁵ Dhala Luuth, a'di jin yaki'd nyakka Abraam mo tani a'di si'da/ ta'dki ma'diny ka'bal ka ris mo dhali

ma'diny mi ka ris mo dhali to/e ka ris mo dhali gu'b burrinnye/ ka ris mo. ⁶ Ki a'di wakan mo tani bampa/ mol uni thip mo uni su/ mmonyaḱ uni 'ko mo mmontaḱ 'de/ mo, haali/ tom buni kun takina uni mo tani uni tana ris ka ris kagahara mo. Wakan uni moli nyak 'ko mo mmontaḱ 'de/ mo. ⁷ Dhali mo jin biruwa bir diki'di bwaman imanhil to/e ma Abraam mo dhali imanhil to/e ma Luuth mo. Dhali ka tee caan mo tani 'Kwani gi Paḱ Kanaan mo dhali 'Kwani gi Pam Paaris 'kokin mo e bampa/ mo.

⁸ Dhali yan'ko'd Abraam ki owa Luuth gwo mo ki: Dhalku/ ki dhal mo jin biruwa bir bway mo mmodi ibwaman ana mo, aha/ dhali /e mo, dhali ibwaman imanhil to/em pini mo dhali imanhil to/em pem mo haali/ ana tana ikam mo. ⁹ Dina bampa/ isi 'baar mo ki di ibwambori /e mo 'taa? Kwa/ ki is pini bwa mo 'peni aha/ mo ma. Wakki/ /e mini bu'th 'ban ma biny cam mo tani wakan aha/ mina ya ki 'ban ma bim poros mo, walla wakki/ /e mini bu'th 'ban ma bim poros mo tani wakan aha/ mina ya ki 'ban ma biny cam moyi. ¹⁰ Dhala Luuth 'de'kki em piti ki mis mo dhali mishki mo mo ki embul ma Uurdun a'di ya'thkunu ki 'bore/ eya ris mo 'baar mo me'd bwaagon jin ta monsinu gi Tapa mo, me'd bampa/ gi Pam Masir si'da/ e mo jin cutha a'di bway 'kup ki Pan Suugar mo. Yansan diki'di twa/a/ mo ki Pan Saduum dhali Paḱ Gamuura 'konuki 'ce'd sho'k mo ki Tapa mo. ¹¹ Wakan mo Luuth kwanyki'd gom is piti aris mo 'baar mo jin ta embul ma Uurdun mo, dhala Luuth yaki'd mo 'kup ki mom'pesho'k mo. Wakan uni kwa/ki is buni bwa mo ka rem 'kup mo. ¹² Abraam ca'bki'd mo e bampa/ gi Paḱ Kanaan mo, ka Luuth ca'bki'd mo e bwan 'kwani eya ris 'penkuman bampa/ gi embul mo dhali a'di ijoḱki gu'b burrinnye piti ntagi Pan Saduum mo be. ¹³ Dhali 'Kwani gi Pan Saduum mo tani uni ta uni gun ta thus ki thus mo dhali gun ta imanmii miinthus kun shi/ashi/ apo/ Tapa mo.

¹⁴ Dhali Tapa ki owa Abraam gwo mo 'ko'da Luuth kwa/ki is piti bwa mo 'pena Abraam mo ki: 'Deki em pini imis mo ma, dhali hili mo mo ma, 'peni mo jin dina /e nycine/ mo 'kup ki mon'ko'd gwar ma bim

poros mo dhali 'kup ki mon'ko'd gwar ma biny cam mo dhali 'kup ki mom'pesho'k mo dhali 'kup ki bora lunḱu'b mo, ¹⁵ haali/ aris mony'cesh 'baar mo jin misha /e mo tani a'di miga/ ci gom /e mo dhali gom emen pini kun mini pi 'peni /e mo ki sule/ sule/ mo be. ¹⁶ Aha/ mina dhu emen pini kun mini pi 'peni /e mo mmota aris me'd emen gi bu'da'cesh gi mony'cesh mo. Wakan mo tani wakki/ wathin kamu/ mishi emen gi bu'da'cesh gi mony'cesh den e mo tani emen pini kun mini pi 'peni /e mo si'da/ minu mish den e mo be. ¹⁷ Cuyi mis mo ma, dhali ya ki sho'k ki tur mo e mony'cesh yan mo ka luḱ piti mo dhali ki beem piti mo haali/ aha/ mina ci a'di ki /e mo be. ¹⁸ Wakan Abraam ijoḱki gu'b burrinnye piti mo dhali a'di pu'dki'd mo dhali ca'bki'd mo e 'ko'd gwar gi dhan cwa jin wana e ka 'kwattan ma Mamra kun 'kon e Pa Habruun mo. Dhali e mun mo tani a'di ki nyanḱ gwata/ jin miinuwa bas gom Tapa mo be.

14

¹ Ka tee ma Amraapal jin ta'da malik gi Pan Shinaar mo dhala Aryuuk jin ta'da malik gi Pa Allasar mo dhala Kadarla/ oomar jin ta'da malik gi Pa Iilaam mo dhala Tid/aal jin ta'da malik gi Pa Juyim mo tani ² imalik gwansan miiki mo/as apowa Baara/ jin ta'da malik gi Pan Saduum mo dhala Birshaa/ jin ta'da malik gi Paḱ Gamuura mo dhala Shin/ aab jin ta'da malik gi Pa Admah mo dhala Shim/iibar jin ta'da malik gi Pan Sabuyiim mo dhali a'di jin ta'da malik gi Pam Baala/ mo (yansan ita Pan Suugar mo). ³ Dhali aris 'kwani ma mee gwansan gamki 'twa/ 'kup mmontaḱ 'de/ mo e Embul ma Siddiim mo (yansan ita a'di jin ta Al* 'Donkoro/ mo). ⁴ Dhali yil 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun miikina uni to mo goma Kadarla/oomar mo, hili ki yil 'koni 'kupi 'kume'd i'ce'dka kwara mo tani uni pishki is ka le'd mo. ⁵ Dhali ki yil 'koni 'kupi karpa'c ath 'de/ mo tani Kadarla/oomar dhali imalik kun nyak 'ko ki a'di mo pu'dkin mo dhali 'dapki uni e bwan 'kwariny buni mo uni gun ta 'Kwani Rapa e Pa Ashtaruthḱgarnaayim mo dhali

* 14:3 Al Wu

'Kwani Suus e Pa Haam mo dhali 'Kwani Iim e Pan Shawagiryataayim mo ⁶ dhali 'Kwani Hur e Wosh Si/iir buni mo ntagi Pam Paran mo e mo jin di'd e gwayu/ gi mombwaasho mo. ⁷ Dhali yan'ko'd mo tani uni dokkin ka nyan'ko'd mo e Pa Een-mishpaath (yansan ita Pan Kaadish mo), dhali uni 'dapki aris bampa/ gi 'Kwani gi Pa Amaliik e bwan'kwariny buni mo ki 'Kwani gi Pa Amuur ilu/ mo uni gun 'kokin mo e Pa Hassuun Tamar mo. ⁸ Dhali yan'ko'd mo tani malik gi Pan Saduum mo dhala malik gi Pan Gamuura mo dhala malik gi Pa Admah mo dhala malik gi Pan Sabuyiim mo dhala malik gi Pam Baala/ mo (yansan ita Pan Suugar mo), uni iikin ka pije/ mo dhali uni gamki 'twa/ 'kup mo e mo ma mee mo e Embul ma Siddiim mo ⁹ uni nyakka Kadarla/oomar jin ta'da malik gi Pa Ilaam mo dhala Tid/ aal jin ta'da malik gi Pany Juyim mo dhala Amraapal jin ta'da malik gi Pan Shinaar mo, dhala Aryuuk jin ta'da malik gi Pa Allasar mo, uni gun ta imalik kun 'koni donon mo apo/ imalik kun 'koni mudhe'd mo be. ¹⁰ Dhali Embul ma Siddiim mo tani a'di i'tu'dkunu ki jis ma dena ma sipti mo, dhali me'd jin soyina malik gi Pan Saduum mo dhala malik gi Pan Gamuura mo tani kun tiya ta'kkin e uni mo, dhali kun tiya sokin mo e 'kuwosh mo. ¹¹ Wakan mo tani uni kun ta 'kup gi uni mo tani uni ki budha ris to kun tana 'Kwani gi Pan Saduum mo dhali 'Kwani gi Pan Gamuura mo dhali aris tontem buni gom bway mo, dhali uni iikini bway buni mo. ¹² Dhala Luuth si'da/ ibu'thkina uni mo, a'di jin ta ya/ ma kam ma Abraam mo, a'di jin ca'bki'd mo e Pan Saduum mo dhali aris tom piti bu'thkina uni mo dhali uni iikin mo be.

¹³ Dhali yan'ko'd jan 'de/ jin yeki'd mo tani a'di pu'dki'd mo dhali a'di ki tora Abraam, a'di jin ta ji Ibraani† gwo mo, a'di jin diki'd mmoça'b mo e 'ko'd gwar gi dhan cwa jin wana e ka 'kwattan ma Mamra mo, a'di jin ta wathi/ gi Pa Amuur mo, jin ta'da kam ma Ashkuul mo dhala Anir mo. Uni ta imangam gwo me'd mo nyakka Abraam mo. ¹⁴ Dhali ka Abraam cikki gwo mo ki a'di jin ta'da bas piti ibu'thkunu mo mmota

habuus mo tani a'di ki shu 'kwanim piti kun ye'thkunu sho'k ka pije/ mo uni kun dho'thkunu mo e gu'b piti mo, uni kun 'kon ki iss 'kwanimpa karpa'c i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka pekwaro apo/ mo dhali uni iikin mo mmo/ur uni isho'k mo ntagi Pan Daan mo. ¹⁵ Dhali a'di ki kwa/ 'kwani ma meem piti gun gamki 'twa/ 'kup bwa mo apo/ uni ki mon'thiny mo, dhali a'di uni ki ičinkinam piti ilu/ mo 'koshki uni mo dhali urki uni isho'k mo ntagi Pan Hubah mo jin di'd ki 'ban ma bim poros gi Pan Dimashk mo. ¹⁶ Dhali yan'ko'd a'di ki 'doyu aris to ka nyan'ko'd mo, dhali a'di si'da/ ki sus abas piti ka Luuth ka nyan'ko'd mo nyakki tom piti mo ki upi lu/ mo dhali 'kwani ma mee gara/ mo be.

¹⁷ Dhali 'ko'di modok piti ka nyan'ko'd mo 'peni mo jin pinuwa Kadarla/oomar e mo dhali itapa kun nyak 'ko ki a'di mo tani tapa gi Pan Saduum mo yaki'd ka pije/ mmogam a'di 'kup mo e Embul ma Shawa (a'di jin onu mo ki, Embul ma Malik mo). ¹⁸ Dhala Malkisaadag si'da/ jin ta'da malik gi Pan Saliim mo a'di ki 'doyu tonte/ ka pije/ mo dhali yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah mo. A'di ta'da gasiis ma Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo. ¹⁹ Dhali a'di 'borki a'di mii mo dhali oki gwo mo ki:

Mom'bor mii midi di goma Abraam mo ka Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo, a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.

²⁰ Dhali mom'bor mii midi di si'da/ goma Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo, a'di jin ciki uni kun ta 'kup ki /e mo e me'd pini mo.

Dhala Abraam ki ci a'di to jin 'dapki'da 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo 'peni aris to 'baar mo. ²¹ Dhala malik gi Pan Saduum oki'da Abraam gwo mo ki: Ciyi aha/ 'kwani mo ma, hili budha ris to gom is piniḡ gana/ ma. ²² Hili Abraam oki'da malik gi Pan Saduum gwo mo ki: Aha/ thulkina gwo me'da po/ gom Tapa Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo, a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo, ²³ ki aha/ mina 'taki diki budha thus mo walla wačkana appa/ mo walla ma tonj kamu/ jin ta jim pini moyi, isi ciki/ ki /

† 14:13 Ibraani jin ta 'pemen gwo jin onu mo ki: Jan 'de/ jin pu'dki'd 'peni bwampo/ Yi'denḡ Kumma/ Elpuraat mo.

e mini o gwo mo ki: Aha/ de aha/ ikark-ina Abraam mmota pa ki pa mo. ²⁴ Ton kamu/ miga/ bu'th yisa, hili jasi a'di jin shwakina 'kwanin dhuru'c mo dhali to jin pwak²kunu bwa mo gom 'kwanin gwas kun nyak² ii ki aha/ mo. Dhalka Aanir mo dhala Ashkuul mo dhala Mamra mo bu'th to kun pwak²kunu bwa mo gom uni mo ma.

15

¹ 'Ko'di to gwansan mo tani gwo gi Tapa pu'dki'd mo eya Abraam mo ki tonyjan mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki is ki ko/ mo ma, Abraam. Aha/ tana gongorom pini mo. Adhan to jin ish kumma/ jin caaca kagahara mo tani a'di midi ta jim pini mo. ² Hili Abraam oki gwo mo ki: Ayy Tapa Arumgimisa ki to jin ta'da ta imina /e ciyaa/ mo? haali/ aha/ tikirkina di mo ki dar gi uci mo dhali a'di jin midi kal mal gom gu'b pem mo tani a'di ita Eli/aasar gi Pan Dimashk mo. ³ Dhala Abraam oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, emena kamu/ yisa cikina /e aha/ mo, dhali cin²kina/ jin dho'thkunu mo e gu'b pem mo tani a'di midi ta a'di jin midi kal mal pem mo. ⁴ Dhali hili mo mo ma, gwo gi Tapa pu'dki'd mo e a'di mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/yan midi ta amankal mal pini mo yisa. Ya/m pini² gana/ a'di imidi ta amankal mal pini mo be. ⁵ Dhali a'di suski a'di mo ka pije/ mo dhali oki gwo mo ki: Hilki /e mo 'kupki momis mo, dhali deni arisa cul e mo wakki/ /e mini mish uni den e mo. Dhali yan'ko'd a'di oki a'di gwo mo ki: Wakan be, emen pini kun mini pi 'peni /e mo tani uni imini 'ko mo be. ⁶ Dhali a'di gamki Tapa gwo is mo dhali a'di karki a'di gom a'di mo ki mo ma kar/e mo.

⁷ Dhali a'di oki a'di gwo mo ki: Aha/ tana Tapa mo, a'di jin suski /e mo 'peni Pa Ur ma Kaldaan mo mmoci /e mony'cesh yan mmobu'th mo be. ⁸ Hili a'di oki a'di gwo mo ki: Ayy Tapa Arumgimisa, ki tonta imiga/ mish mo mo ki aha/ mina bu'th a'diya? ⁹ A'di oki a'di gwo mo ki: 'Doyu/ i aha/ anas bip jin ta'd gi yili kwara mo ma dhali kuman mi jin ta'd gi yili kwara si'da/ mo dhali arasin² ka'bal jin ta'd gi yili kwara gara/ dhali bimbir gurko/ mo dhali gurko/ jin bapki'd mo. ¹⁰ Dhali a'di 'doyi'da ris to gwansan e a'di mo dhali 'cith²ki uni

bwa mo ka 'ban su/ mo dhali 'bwanu'ba kanu/ 'thikina a'di mo ka par 'bana kamu/ mo ka 'dete/ 'dete/ mo. Hili 'dii gwansan 'cith²kina a'di bwa mo ki 'ban su/ mo yisa. ¹¹ Dhali me'd jin pu'dkina 'dii kun 'kwar to ka gwapi/ mo ka 'cesh mo apo/ bungwar isa gongoro/ mo tani Abraam ki ur uni asho mo be.

¹² Me'd jin din ma tente/ mmoyul mo tani mo jin 'ce'du e kagahara bitki'da powa Abraam mo. Dhali hili mo mo ma, dhan mondhurumi'd jin deenu ki bir bir bitki'da apo/ a'di mo. ¹³ Dhali yan'ko'd Tapa oki'da Abraam gwo mo ki: Mishi gwo 'ban mo ma me'd to jin 'tashu 'twa/ mo ki emen pini kun mini pi 'peni /e mo tani uni mini ta uni kun iiki iin² 'kus e bampa/ jin diki ta jim buni mo, dhali uni mini ta cin²kina/ e mun mo, dhali uni minu siri'c ki sho'k mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/ mo. ¹⁴ Hili aha/ mina dhu uni e mo jin dwallu gwo mo, kal gi 'kwani gwansan jin mina uni mii to mo, dhali n'ko'd mo tani uni mini pu'du/ ka pije/ mo mmota gi to kun ish ka enthus mo. ¹⁵ Dhali hili gom is pini mo tani /e mini ya e icim mo e mon²ku'th is mo. /E minu kan mo ki /e mini ta adhan mo ki 'bore/ mo, e mo jin canu ki yil mo. ¹⁶ Dhali uni mini do²ku/ mmahan ka nyan'ko'd mo e bwan 'kwani ma nyakum yil kun min ma apo/i 'ko/i donon mo, haali/ miinthus gi 'Kwani Amuur mo a'di ithimkunu mo yisa naskina/ moyi.

¹⁷ Ka tente/ yulki'd mo dhali mo di'd ki mondhurum mo tani hili mo mo ma, 'ku'kus gwansan pekunu 'kup mbwaman mo ka nos jin 'thanu o'd nycine/ mo jin diki'd mo mmoya aku'd mo dhali ki dhantho/ o'd si'da/ jin diki'd mmoshwa ka le'dan mo. ¹⁸ Ka tee yin mo tani Tapa gamki gwo me'd mo nyak²ka Abraam mo mmo/o gwo mo ki: E emen kun mini pi mo 'peni /e mo tani aha/ mina ci bampa/ yan mo 'peni yi'den kumma/ ma Masir mo ntagi dhan yi'den kumma/ ma Elpuraat mo ¹⁹ a'di jin ta bampa/ gi 'Kwani Giin mo, dhali 'Kwani Genissi mo, dhali 'Kwani Gadmuun mo, ²⁰ dhali 'Kwani Hith²tha mo, dhali 'Kwani Paaris mo, dhali 'Kwani Rapa mo, ²¹ dhali 'Kwani Amuur mo, dhali 'Kwani Kanaan mo, dhali 'Kwani Jirjaash mo, dhali 'Kwani

Yabuus mo.

16

¹ Dhala Saray, a'di jin ta asha Abraam mo tani ayim dho'thki a'di a'cin kamu/ yisa. Dhala yim ta'dki nyarany cin'kina/ gi Pam Masir jin yuku gway ka Haagar mo. ² Dhala Saray oki'da Abraam gwo mo ki: Hili mo mo ma, Tapa a'di ki non aha/ mo mmodho'th uci mo. Mashi nyarany cin'kinam pem mo ma, ma a'di miga/ gam uci ki a'di moyi. Dhala Abraam cikki 'twa/ ma Saray mo be. ³ Wakan 'ko'di Abraam ca'bki'd mo e Pan Kanaan mo ki yili 'kume'd mo tani Saray jin ta asha Abraam mo tani bu'thki'da Haagar jin ta ji gi Pam Masir mo dhali jin ta nyarany cin'kina/ ma yim mo dhali ciki a'di ka Abraam jin ta'da kathim piti mo mmota ash mo. ⁴ Dhali a'di mashki'da Haagar mo dhala yim bwaaki'd mo. Dhali ka yim mishki'd mo ka yim bwaaki'd mo tani ayim hilki'da 'bom jin karu mmohil nyarany cin'kina/ yin ka wak mo. ⁵ Dhala Saray ki owa Abraam gwo mo ki: Dhalki to jin thuthu mii apo/ aha/ mo di /e 'ba/ mo ma. Aha/ de cikina /e nyarany cin'kinam pem mmokoth e me'd pini mo dhali ka yim mishki'd mo ka yim bwaaki'd mo tani ayim ki hil aha/ ka wak mo. Dhalki Tapa a'di idwall gwo ibwaman /e mo dhali aha/ mo ma. ⁶ Hili Abraam ki owa Saray gwo mo ki: Hili mo mo ma, nyarany cin'kinam pini di'd e mom'bi'th pini mo. Miiyi to ka yim me'd jin o /e bwa mo ma. Yan'ko'd Saray ki us mii is mo ki gwony 'cwar goma yim mo dhala ayim ki gus ya nwaça/ mo 'peni a'di mo be.

⁷ Dhala man'doyu gwo gi Tapa gamki'da yim e yi'de/ jin kasha e mo e mombwaasho mo. A'di ta yi'de/ jin kasha e jin di'd e bway gi Pan Shur mo. ⁸ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Haagar nyarany cin'kina/ ma Saray, /e pu'dkin mo 'peni mana mo dhali /e yani ya mana mo? Ayim oki gwo mo ki: Aha/ guskina ka nwaça/ mo 'pena 'bom jin karu mmohil aha/ jin tana nyarany cin'kina/ mo, ayim jin yuku gway ka Saray mo. ⁹ Aman'doyu gwo gi Tapa ki owa yim gwo mo ki: Doku/ mo eya 'bom pini jin karu

mmohil nyarany cin'kina/ mo dhali 'dapi 'twa/ a 'cesh eya yim mo. ¹⁰ Aman'doyu gwo gi Tapa ki owa yim gwo mo si'da/ ki: Aha/ mina mar emen pini kun mini pi 'peni /e mo is kagahara mo wakansan ki uni minu mol den e gom uni mini ta adhana buhany wathimpa caaca kan mo. ¹¹ Dhala man'doyu gwo gi Tapa ki owa yim gwo mo ki: Hili mo mo ma, /e bwaakin mo dhali /e mini dho'th ya/ mo. /E mini yer a'di gway ka Isma/iil mo haali/ Tapa ciki'da hirdhe/ gom monto'c bwam pini mo. ¹² A'di midi ta wathin gwath me'd thuluny bwaasho mo, dhali me'd piti midi di apo/ aris 'kwani 'baar mo dhali me'd ga ris 'kwani 'baar si'da/ mini 'ko apo/ a'di mo dhali a'di midi ca'b apo/ aris uni ma bas piti mo be. ¹³ Dhala yim yerki gway gi Tapa jin torki a'di gwo mo ki: /E tana Arumgimis jin mishi mo mo, haali/ ayim ki o gwo mo ki: A/aha/ ka jin gana/ mishkina Arumgimis mo dhali aha/ dina ki e mo naskina/ 'ko'di aha/ mishkina a'di mo 'taa? ¹⁴ Haali/ a'di wakan mo tani jis yi'de/ yan yukunu gway ka Birlahayru/i mo. A'di di'di bwaman ma Kaadish dhala Baara'd mo.

¹⁵ Dhala Haagar dho'thki ya/ gom Abraam mo dhala Abraam ki yer gway gi ya/m piti jin dho'thkin ma Haagar mo ka Isma/iil mo. ¹⁶ Dhala Abraam 'kokini yili iss 'kwanimpa idonon i'ce'dka pe'de/ mo me'dyin Haagar ki dho'th Isma/iil eya Abraam mo be.

17

¹ Dhali ka Abraam 'koni yili iss 'kwanimpa imudhe'd athka 'de/ mo tani Tapa piki Abraam i is mo dhali oki a'di gwo mo ki: Aha/ tana Tapa Arumgimis jin Eka/ e ki Ek mo. Yayi ki sho'k ibwambori aha/ mo ma dhali tayi ki dar gi mii i'ba/ mo. ² Dhali gwom pem miga/ gam me'd nyakki/ e mo ibwaman aha/ mo dhali /e mo dhali aha/ mina mar /e amar is kagahara mo be. ³ Yan'ko'd Abraam bitki bwam/em piti a'cesh mo dhali Arumgimis oki a'di gwo mo ki: ⁴ Hili mo mo ma, gwom pem jin gamka/ me'd mo a'di di'd e /e mo dhali /e mini ta ababa goma waambuhany kal gi 'kwaniny'cesh mo. ⁵ Gway pini minu

* 17:5 'pemen piti jin o'd ka ababa jin karu ki ca mo † 17:5 'pemen piti jin o'd ka baba goma waambuhany 'kwani mo

dok/e yuk ka Abraam* mo yisa, hili gway pini minu yuk ka Ibrahiim† mo, haali/ aha/ karkina /e mo mmota ababa goma waambuhany kal gi 'kwaniny'cesh mo be. ⁶ Aha/ mina kar /e jin mina /e dho'th maman mmokala dho'th ka enthus mo dhali 'peni /e mo tani miga/ dhu kal gi 'kwaniny'cesh mo dhali imalik mini pu'du/ mo 'peni /e mo be. ⁷ Dhali gwom pem jin gamka/ me'd mo a'di imiga/ tel sho'k mo ibwaman aha/ mo dhali /e mo dhali emen pini kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /e mo eya ris nyakum yil gi 'kwanim buni mo, mmota gwo jin gamu me'd mo jin di'd ki sule/ sule/ mo be, mmota Arumgimis gom /e mo dhali gom emen pini kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /e mo be. ⁸ Dhali e /e mo dhali e emen pini kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /e mo tani aha/ mina ci um mony'cesh gi mo/ii ki iinj 'kus bum mo dhali aris mony'cesh gi Panj Kanaan mo mmota mom bum jin mina um ibu'th ki sule/ sule/ mo dhali aha/ mina ta Arumgimis buni mo be.

⁹ Dhali Arumgimis oki'da Ibrahiim gwo mo ki: Dhali gom /e mo tani /e mini mii dhu gwom pem jin gamu me'd mo, /e dhali emen pini kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /e mo eya ris nyakum yil gi 'kwanim buni mo be. ¹⁰ A'di ta gwom pem jin gamu me'd mo jin mina /e imii dhu mo ibwaman aha/ mo dhali /e mo dhali emen pini kun mini pi mo 'peni /e mo 'ko'di /e mo. Aris gwasan kun 'koni bwaman um mo tani uni minu mii i'citha/ munyjal yis buni mo. ¹¹ Um minu mii i'citha/ munyjal yis bum mo e shuman is ma yi'c ma munyjal yis jin 'kuckunu is mo, dhali a'di midi ta jamas mii gi gwo jin gamka/ me'd mo ibwaman aha/ mo dhali /e mo. ¹² Dhali a'diyin jin di'di bwaman um mo jin ta'd ga cim pekwara mo tani a'di iminu mii i'citha/ munyjal yis piti mo, aris gwasani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo eya ris nyakum yil gi 'kwanim bum mo wakki/ a'di dho'thkunu mo e gu'b pini mo walla a'di yol kunu mo ka guurush pini mo 'peni 'kwanin tiya kun 'koki ta ji gi emen pini mo. ¹³ A'di jin dho'thkunu mo e gu'b pini mo dhali a'di jin yol kunu mo ka guurush pini mo tani a'di iminu mii i'citha/ munyjal yis mo be. Wakan gwom pem jin gamka/

me'd mo tani a'di midi di e shuman is pini mo gwo jin gamu me'd mo jin midi di ki sule/ sule/ mo be. ¹⁴ Jan tal 'denj kamu/ 'peni gwasan kun 'konuki 'citha/ munyjal yis mo jin diki 'citha/ munyjal yis piti mo e shuman is ma yi'c ma munyjal yis jin 'kuckunu is mo tani a'di iminu mii 'cith 'twa/ mo 'peni 'kwanim piti mo be. A'di 'ce'dki gwom pem jin gamka/ me'd mo.

¹⁵ Dhali Arumgimis oki'da Ibrahiim gwo mo ki: Dhali goma Saray jin ta ashim pini mo tani /e mini yuk a'di ki gway ma yim ka Saray yisa. Hili gway ma yim minu mii iyuk ka Saarah mo be. ¹⁶ Aha/ mina 'bora yim mii mo dhali bahili aha/ mina ci /e ya/m ka yim mo. Aha/ mina 'bora yim mii mo dhala yim midi ta kum gi kal gi 'kwaniny'cesh mo, dhali imalik gi 'kwaniny'cesh mini pu'du/ mo 'pena yim mo be. ¹⁷ Yan'ko'd a/Ibrahiim bitki bwam/ em piti a'cesh mo dhali a'di ki pe'th mo dhali o gwo ki is piti mo ki: A/dhali ya/ minu dho'th e wathinj gwa'th jin 'koni yili iss 'kwanimpa imudhe'd mowa? A/dhali Saarah si da/ jin 'koni yil iss 'kwanimpa idonjon i'ce'dka 'kume'd mo ayim midi dhodha 'ciya? ¹⁸ Dhala Ibrahiim oki'da Arumgimis gwo mo ki: Ayy, dhalka Isma/ iil ca'b ki e mo e jis/em pini mo. ¹⁹ Dhali Arumgimis oki gwo mo ki: Yisa. Hili Saarah jin ta ashim pini mo midi dho'th /e ya/in mo dhali gway piti mina /e iyuk ka Is/hak mo. Gwom pem jin gamka/ me'd mo tani miga/ tel sho'k mo nyakki a'di mo mmota gwo jin gamu me'd mo jin di'd ki sule/ sule/ mo gom emen piti kun mini pi 'peni a'di mo 'ko'di a'di mo be. ²⁰ Dhali goma Isma/iil mo tani /e cikga/ mo. Hili mo mo ma, aha/ mina 'bor a'di mii mo dhali kar a'di mmodho'th maman mo dhali mar a'di amar is mo kagahara mo. A'di midi ta ababa gom uni kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun ta iya/ ma malik mo dhali aha/ mina kar a'di mmota kal jin caaca mo. ²¹ Hili gwom pem jin gamka/ me'd mo tani miga/ tel sho'k mo nyakka Is/hak mo jin min ma Saarah dho'th /e mo ka yir yan ka yil jin 'ko'd mo.

²² Ki a'di thimki'da tor jin torkina a'di nyakki a'di mo tani Arumgimis yaki'd ki mis mo 'pena Ibrahiim mo. ²³ Yan'ko'd a/

Ibrahiim bu'thki'da Isma/iil jin ta ya/m piti mo dhali aris c̣iŋkina/ kun yolu mo, uni kun dho'thkunu mo e gu'b piti mo walla uni kun yolkunu mo ka guurush piti mo, aris gwasani 'baar ka 'de/ 'de/ mo kun 'koni bwaman 'kwaniŋ gwas gi gu'b ma Ibrahiim mo, dhali a'di ki 'cih uni amunyal yis mo e shuman is ma yi'c ma munyal yis buni kun 'kučkunu is mo ka tee yin gana/ mo, me'd jin okin ma Arumgimis a'di mo be. ²⁴ Dhala Ibrahiim 'kona yili iss 'kwanimpa imudhe'd i/ath 'de/ mo me'dyin a'di 'cihkunuwa munyal yis mo e shuman is ma yi'c ma munyal yis piti jin 'kučkunu is mo. ²⁵ Dhala Isma/iil jin ta ya/m piti mo tani a'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka kwara mo me'dyin a'di 'cihkunuwa munyal yis mo e shuman is ma yi'c ma munyal yis piti jin 'kučkunu is mo. ²⁶ Ka tee yin gana/ mo tani Ibrahiim dhali ya/m piti ka Isma/iil mo uni i'cihkunuwa munyal yis mo. ²⁷ Dhali aris 'kwaniŋ gwas gi gu'b piti mo, uni kun dho'thkunu mo e gu'b mo dhali uni kun yolkunu mo ka guurush 'peni wathiŋ kamu/ mo tani uni i'cihkunuwa munyal yis nyački a'di mo be.

18

¹ Dhali Tapa piki a'di i is mo e 'ko'd gwar gi dhan cwa kun wana e ka 'kwattan ma Mamra mo me'd jin ca'bkina a'di eya campur gi gu'b burriŋyem piti mo e mo jin ta mom'batha'd jin 'koshki to montee mo. ² Dhali a'di 'de'kki em piti ki mis mo dhali hilki mo mo, dhali hili mo mo ma, 'kwaniŋ gwasi kwara doshkin mo ibwambori a'di mo. Dhali ki a'di parki uni e mo tani a'di guski'd 'pena campur gi gu'b burriŋye/ mmorak uni ibway mo dhali a'di kumki is piti 'twa/a 'cesh mo ³ dhali oki gwo mo ki: Tapam pema, wakki/ aha/ gamkina 'the e jis/em pini mo tani dhalku/ ki ya c̣iŋkinam pini pe mo. ⁴ Dhalki ari yi'de/ ha'bkunu mo mo ma dhali lami sho'k bum mo ma dhali siyi is bum mo eya lany cwa mo ⁵ ki aha/ ki ya guwa gabul maan̄kuthu'd mo ki um mini ye is bum 'ba/ mo dhali ŋ'ko'd mo tani um mini mish iim pe mo – haali/ um pu'dkin mo e c̣iŋkinam bum mo. Wakan uni oki gwo mo ki: Miiyi me'd jin okina /e mo mo ma. ⁶ Dhala Ibrahiim miiki is

ki 'kasa/ 'kasa/ mo mmopu'd e gu'b burriŋye/ eya Saarah mo dhali oki gwo mo ki: Thosoni to ki jahanne/ mo ma, to jin ta'da dipany jin 'tiya'ti jin baru ka ucaŋi kwara mo. Na'th a'di mo ma dhali miiya guraasa mo ma. ⁷ Dhala Ibrahiim guski'd mo eya ma'diny bip mo dhali a'di ki bu'th ari bip jin 'ta'dama'ta'dam mo dhali jin 'bora'bor mo dhali ci a'di ki c̣iŋkina/ mo a'di jin miiki is ki 'kasa/ 'kasa/ mo mmothoson a'di mo. ⁸ Yan'ko'd a'di ki guwa kontanka/ mo dhala ko mo dhali ari bip jin thosonkina a'di mo dhali dhuki uni ibwambori uni mo. Dhali a'di doshki'd ki 'dishe/ i uni mo e bwar'kwariny gi cwa mo ki uni shwaki to mo.

⁹ Uni oki a'di gwo mo ki: Mane Saarah jin ta ashim pini mo mane? Dhali a'di oki gwo mo ki: A'di di'di gu'b burriŋye/ mo be. ¹⁰ Dhali a'di oki gwo mo ki: Ka jin gana aha/ mina mii doku/ e /e mo ki yil midi ta jin this mo, dhala Saarah jin ta ashim pini midi dho'th ya/ mo be. Dhala Saarah di'd mmocik gwo mo eya campur gi gu'b burriŋye/ jin di'di bwampo/ a'di mo. ¹¹ Hili Ibrahiim dhala Saarah uni itakina dhan mo dhali cakin ki yil mo dhali goma Saarah mo tani mo jin bathu mii gi up dakkid mo. ¹² Haali/ a'di wakan mo tani Saarah pe'thki'd ki is piti mo mmo/o gwo mo ki: 'Ko'di aha/ takina dhan mo dhala kaŋhim pem si'da/ ta'da dhan mo tani miga/ ta gi 'ceŋ kamu/ jin midi 'kol aha/ mowa? ¹³ Dhala Tapa oki'da Ibrahiim gwo mo ki: Ata pe'thkin ma Saarah kan mo dhali ata on ma yim gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ mina dhodha 'ciya ki aha/ shwane/ cakina yil mo? ¹⁴ Ton tal den kamu/ di'da jin mola Tapa mii mo 'taa? Ka tenten kar/e mo tani miga/ doku/ e/e mo e mo jin tana yil this mo dhala Saarah midi dho'th ya/ mo be. ¹⁵ Hili Saarah watki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dinaki pe'th mo, haali/ ayim ko/ki is mo. Dhali a'di oki gwo mo ki: Yisa wakana, hili /e pe'thkin mo ka jin gana/ mo.

¹⁶ Yan'ko'd 'kwaniŋ gwas gwansan 'kakin ka ji sho'k 'peni mattan mo, dhali uni hilkin mo 'kup ki Pan Saduum mo. Dhala Ibrahiim suski uni 'pen mbway buni mo. ¹⁷ Dhali Tapa oki gwo mo ki: A/dhali a'di jin murka/ mii mo tani miga/ bag 'pena

Ibrahiim mo 'taa? ¹⁸ Haali/ Ibrahiim midi war mo ki kal gi 'kwaniny'cesh jin caaca mo dhali jin eka/ ek mo dhali e a'di mo tani aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo minu 'bor mii mo be. ¹⁹ Yisa, haali/ a'di kwanykika/ mo ki a'di midi kan u'cim piti gwo mo dhali uni gi gu'b piti kun mini 'ko mo n'ko'di a'di mo ki uni mini dhu bway gi Tapa mo mmo'ko mmomii mii ma kar/ e mo dhali mii kun miinu ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo. Ki a'di wakan mo tani a'di mina Tapa 'taki gu eya Ibrahiim mo a'di jin okina Tapa gwo is mo. ²⁰ Yan'ko'd Tapa oki gwo mo ki: Haali/ cuuwa/ jin 'theru apo/ Pan Saduum mo dhali Pan Gamuura mo maru is mo dhali miinthus buni caaca kagahara mo tani ²¹ aha/ mina ya ka 'cesh mo mmopar e mo wakki/ uni miiki mii mo isi gi cuuwa/ jin 'theru e aha/ ki 'bil kan mo, dhali wakki/ a'di yisa wakan mo tani aha/ mina mish mo mo.

²² Wakan mo tani 'kwaniŋ gwas gwansan tu'kkin mo 'peni mattaan mo dhali iikin mo 'kup ki Pan Saduum mo. Hili Ibrahiim doshki'd mo naskina/ ibwambori Tapa mo. ²³ Yan'ko'd Ibrahiim 'dishki is mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ /e mini 'ce'd uni sho'k mowa uni gun mii miin'kar/ e mo nyakki uni gun mii tonthus mowa? ²⁴ Wakki/ uni gun mii miin'kar/ e mo mini 'taki 'ko iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo ibwaman 'penkuman bampa/ mo tani wakan mina/ e 'taki 'ce'd mo sho'k mo dhali diki 'taki 'tash a'di 'twa/ mo gom uni gun mii miin'kar/ e mo kun 'koni iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo ibwaman a'di mo 'taa? ²⁵ Dhalka mii gi wakan midi mii diki tho' / e is mo ma mmo'kosh uni gun mii miin'kar/ e mo nyakki uni gun mii tonthus mo, wakan ki uni gun mii miin'kar/ e mina e wa gi uni gun mii tonthus mo. Dhalka mii yan midi mii diki tho' / e is mo ma. A/min ma Mandwall aris mony'cesh gwo mo diki mii miim 'boro'da? ²⁶ Dhali Tapa oki gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina 'taki gam e Pan Saduum mo uni gun mii miin'kar/ e mo kun 'koni iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo ibwaman 'penkuman bampa/ mo tani aha/ mina 'tash aris mo yani 'baar mo 'twa/ mo gom gway buni mo be. ²⁷ Dhala Ibrahiim tho'ki 'twa/ mo

ki: Hili mo mo ma, aha/ bu'thkina a'di apo/ is pem mo mmo'or gwo e Tapa mo, aha/ be jin ta jasi bu'da'cesh mo dhali 'piny mo. ²⁸ Wakki/ uni imudhe'd 'peni uni kun 'koni iss 'kwanimpa isu/ i'ce'dka 'kume'd mo kun mii miin'kar/ e mo tani mini 'taki ath mo, a/mina/ e 'ce'd 'penkuman bampa/ sho'k mo ka 'bimbil mo mmo/ atha 'kwani imudhe'd mowa? Dhali a'di oki gwo mo ki: Aha/ mina diki 'ce'd a'di sho'k mo wakki/ aha/ mina 'taki gam uni kun 'koni iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka mudhe'd mo mmun mo be. ²⁹ Dhali dok/ e a'di ki tor a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Wakki/ uni 'koni iss 'kwanimpa isu/ kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di tho'ki gwo mo ki: Gom gway gi uni kun 'koni iss 'kwanimpa isu/ mo tani aha/ mina diki mii a'di mo. ³⁰ Yan'ko'd a'di oki gwo mo ki: Ayy Tapa dhalku/ anyor ki shwa mo ma, dhali aha/ mina tor gwo mo. Wakki/ uni 'koni iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di tho'ki gwo mo ki: Aha/ mina diki mii a'di mo tani wakki/ aha/ mina 'taki gam uni kun 'koni iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd mmun mo. ³¹ A'di oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ bu'thkina a'di apo/ is pem mo mmo'or gwo e Tapa mo. Wakki/ uni 'koni iss 'kwanimpa 'de/ mo kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di tho'ki gwo mo ki: Gom gway gi uni kun 'koni iss 'kwanimpa 'de/ mo tani aha/ mina diki 'ce'd a'di sho'k mo. ³² Yan'ko'd a'di oki gwo mo ki: Ayy Tapa dhalku/ anyor ki shwa mo ma, dhali aha/ mina gwo tor dok/ e mo jasi me'd 'den gana/ mo. Wakki/ uni 'koni 'kume'd mo kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di tho'ki gwo mo ki: Gom gway gi uni kun 'koni 'kume'd mo tani aha/ mina diki 'ce'd a'di sho'k mo. ³³ Dhali Tapa yaki bway piti mo me'd jin thimkina a'di gwo tor ka Ibrahiim mo. Dhala Ibrahiim dokki'd ka nyan'ko'd mo e mom piti mo be.

19

¹ Iman'doyu gwo su/ gwansan pu'dkin mo e Pan Saduum mo e mom'pimpili/ mo. Dhala Luuth diki'd mo mmo'a'b 'pena 'cesh e 'twa'kal gi Pan Saduum mo. Ki Luuth parki uni e mo tani a'di cuki mis

mo mmogam uni 'kup mo dhali a'di kumki is piti mo ki bwam/em piti eya 'cesh mo. ² Dhali a'di oki gwo mo ki: Itapam pema, aha/ dotkina um mo. Tuki mo ma 'peni bway bum mo e gu'b gi cin'kinam bum mo dhali 'baari mon'thiny mo dhali lami sho'k bum mo. Yan'ko'd um mini mish cu mis mo ki jahanne/ mon'thamo/ mo dhali ii ki bway bum mo. Uni oki gwo mo ki: Yisa. Am mina i'baar mon'thiny mo e bway tur mo. ³ Hili a'di tirishki uni ki gwom 'bi'thga/ mo. Wakan uni tu'kki mo 'peni bway buni e a'di mo dhali cicki gu'b piti mo. Dhali a'di miiki uni dhan mo jin shwanu to mo dhali shunki maan'kuthu'd jin miinu ki dar ka cumat mo dhali uni ishwakin mo be. ⁴ Hili ki uni 'koki ish 'ko'da 'cesh naskina/ mo tani 'kwaniñ gwas gi 'penkuman bampa/ yan mo, 'kwaniñ gwas gi Pan Saduum mo, uni kun ta dhuru'c mo dhali uni kun tana dhani lu/ mo, aris 'kwani 'baar mo ntagi wathin' gwañ jin 'ko'd mo tani uni 'kamki gu'b mo. ⁵ Dhali uni yukki 'twa/ eya Luuth mo ki: Mane 'kwaniñ gwas kun pu'dkin e /e mon'thiny yan mo mane? Susi uni ka pije/ e aman mo ma ki aman mina mish uni mo. ⁶ Dhala Luuth yaki'd ka pije/ ki campur mo e 'kwaniñ gwas mo dhali mu'thki campur i'ko'di a'di mo, ⁷ dhali oki gwo mo ki: Aha/ dotkina um mo ikam pema, dhalku/ tonthus ki mii wakan mo ma. ⁸ Hili mo mo ma, aha/ takina gi i'bwa/i su/ mo kun 'koki mish wathin' kamu/ mo. Dhalki aha/ bway mo mmosus uni ka pije/ e um mo dhali miyi um e uni mo me'd jin o um bwa mo. Hili dhalku/ tonj kamu/ ki mii e 'kwaniñ gwas gwansan mo ma haali/ uni pu'dkin mo ibwan'kwariny ma darha'da/ ma galgin gu'b pem mo. ⁹ Hili uni oki gwo mo ki: Doshi ka cin'ko'd mo ma. Dhali uni oki gwo mo ki: Cim yan pu'dki'd mo mmoça'b yilkina/ mo dhali a'di midi 'taki lo'b mo jin tanuwa mandwall gwo moyi. Shwane/ aman mina tu/ul /e mo ki mii kun warkin ki shi/ kagahara mo mmobol kun minu mii gom uni e mo. Yan'ko'd uni yapki apo/ wathin' gwañ jin yuku ka Luuth ki is kagahara mo dhali 'dishki is mo mmo'ce'da campur mo. ¹⁰ Hili 'kwaniñ gwas dhuki me'd buni mo dhali susa Luuth bway bwan gu'b e uni mo, dhali mu'thki'da campur

mo. ¹¹ 'Kwaniñ gwas kun 'kokin mo eya campur gu'b mo tani dha'bkina uni em buni ki ja'da/ mo, uni kun gwa'da is mo dhali kun caaca mo, wakan ki uni wukina is buni e mo mmotopuwa campur mo.

¹² Yan'ko'd 'kwaniñ gwas okina Luuth gwo mo ki: Tal 'denj kamu/ takina /e imahana? Iya/ kun ta imar mo 'taa? Iya/ mo 'taa? I'bwa/ mo 'taa? Walla ma a'din kamu/ jin takina /e mo e 'penkuman bampa/ yan mo tani susi uni ka pije/ mo 'peni mo yan mo ¹³ haali/ am mura 'ce'd mo yan sho'k mo haali/ cuuwa/ jin 'theru apo/ 'kwanim piti mo tani a'di warki'd mmomaru is mo ibwambori Tapa mo dhali aman hashkina Tapa mo mmo'ce'd a'di sho'k mo be. ¹⁴ Dhali wakan mo tani Luuth yaki'd ka pije/ mo dhali oki iya/ kun ta imar mo uni kun mini 'taki mash i'bwa/ piti gwo mo ki: Cuyi mis mo ma. Iiku/ ka pije/ mo 'peni mo yan mo, haali/ Tapa muru'di 'ce'd 'penkuman bampa/ yan sho'k mo. Hili a'di wakina e ga man/o gwo ki mak mo e iya/ kun ta imar piti mo.

¹⁵ Ki e ma tente/ kasha'd mo tani aLuuth miikina iman'doyu gwo is ki 'kasa/ 'kasa/ mo mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo mo ma mmosus ashim pini dhali i'bwa/m pini isu/ mo, uni kun 'koyin mmahan mo, isi ciki/ ki /e minu diki 'ce'd sho'k mo e mo jin doruwa dor mo gi 'penkuman bampa/ mo. ¹⁶ Dhali ki a'di di'd mmoçora/ cor naskina/ mo tani 'kwaniñ gwas gwansan bu'thki a'di i is apo/ me'd piti mo dhali apo/ me'd gi ashim piti mo dhali apo/ me'd gi i'bwa/ m piti isu/ ilu/ mo. Tapa si'da/ a'di di'd mmomiimii apo/ a'di mo. Dhali uni isuski a'di ka pije/ mo dhali karki a'di ka pije/ mo 'peni 'penkuman bampa/ mo be. ¹⁷ Dhali ki uni suskina uni ka pije/ mo tani uni ki o gwo mo ki: Yeyi /e mo ma gom mondiki/ em pini mo. Dhalku/ /e ki hil ka cin'ko'd n'ko'di /e mo ma walla dhalku/ /e ki ca'b e mo isi 'baar mo jin ta'da mom'ba'da'd mo. Yeyi /e mo ma 'kup ki wosh mo isi ciki/ ki /e minu diki kup ki 'ci'd'da/ mo be. ¹⁸ Dhala Luuth oki uni gwo mo ki: Ayy tapam pema, dhalku/ a'di ki di wakan mo ma. ¹⁹ Hili mo mo ma, shwane/ cin'kinam pini gamki'da 'the e jis/em pini mo, dhali momiimiim pini ekkina /e mo, a'di jin torkina /e i aha/

mo e mo jin wothuwa woth gom mondiki/ em pem mo. Dhali mmoye mo e 'kup ki wosh mo molga/ mii mo isi ciki/ ki tonthus yan midi 'taki kal aha/ ka 'cesh mo dhali aha/ mina 'taki wu mo be. ²⁰ Hili mo mo ma, shwane/ 'penkuman bampa/ yaase a'di 'disha'dish mo mmoye nycine/ mo, dhali a'di si'da/ gwa'dagwa'd mo. Ayy, dhalki aha/ mmoye mo imun mo ma – a'di diki ta ari gwa'dga/ mo 'taa? – Dhali mondiki/em pem minu woth mo be. ²¹ Dhali a'di oki a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma aha/ mina mii mii ma 'the si'da/ mmomiga/ diki kum 'penkuman bampa/ yaase 'twa/a 'cesh mo, a'di jin dotkina /e mo. ²² Layu/ /e ki jahanne/ mo ma mmoye imun mo haali/ aha/ mola ton kamu/ mii mo ntagi /e mini pu'du/ mo e mun mo. Haali/ a'di gi wakan mo tani a'di iyukkunu 'penkuman bampa/ yan gway ka Suugar mo. ²³ Atente/ sulki'd mo hila/ apo/ mony'cesh mo me'd jin cikkin ma Luuth e Pan Suugar mo.

²⁴ Dhali yan'ko'd mo tani Tapa a'di he'thki'da po/ Pan Saduum mo dhali apo/ Pan Gamuura mo to jin si'du/ mo dhala kapany o'd 'peni Tapa mo 'peni bwaman momis mo. ²⁵ Dhali a'di kumki 'penkuman bampa/ gwansan 'twa/a 'cesh mo dhala ris mom'ba'da'd si'da/ mo dhali aris uni gun 'kokin mo e 'penkuman bampa/ gwansan mo dhali to jin caki'd mo apo/ mony'cesh mo. ²⁶ Hili ashim piti jin diki'di 'ko'd mo ibwampo/ a'di mo tani a'di hilki mo ka cin'ko'd mo dhali a'di warki'd mo ki wosh 'donkoro/ mo. ²⁷ Dhala Ibrahiim la cuki mis mo mon'thamo/ mo e mo jin doshkina a'diya dosh mo ibwambori Tapa mo. ²⁸ Dhali a'di hilki'da 'cesh mo 'kup ki Pan Saduum mo dhali Pan Gamuura mo dhali 'kup ki aris bampa/ jin ta mom'ba'da'd mo dhali a'di hilki mo mo. Dhali hili mo mo ma, aku'd 'peni bampa/ cuki mis mo me'da ku'd 'peni mo jin 'thanu o'd ki wur wur mo.

²⁹ Dhali a'di warki'd mo ka Arumgimis 'ce'dki 'penkuman bampa/ kun 'koni bwaman mom'ba'da'd sho'k mo tani Arumgimis kaki'da Ibrahiim e mo dhali karki'da Luuth ki ya mo 'peni bwaman mo jin kumkunu 'twa/a 'cesh mo me'd jin kumkina a'di 'penkuman bampa/ gwansan 'twa/a 'cesh mo uni kun ca'bkin ma Luuth

nycine/ mo be.

³⁰ Dhala Luuth yaki'di ya ki mis ka pije/ mo 'peni Pan Suugar mo dhali ca'bki'd mo e 'kuwosha turga/ mo dhali i'bwa/ m piti isu/ nyakki a'di mo. Haali/ a'di ko/ ki'da ko/ is mo mmo'ko e Pan Suugar mo. Dhali a'di ca'bki'd mo ibwamana jurum wosh mo dhali i'bwa/ m piti isu/ nyakki a'di mo. ³¹ Dhali a'di jin ta bwanyara/ ki o a'di jin ta jin 'ko'd gwo mo ki: Ababam bana ta'da dhan mo dhali wathin gwatha kamu/ yisa di'da e mony'cesh mo mmoyayu/ bway bwaman ana mo me'd mii jin bathu imii mo isi mony'ceshi 'baar mo. ³² Yayu/ /e mo dhali dhalki ana tuca babam bana mo mmopiya yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah mo, dhali ana mina nyak ish ki a'di mo ki ana mina 'taki dhuwa dhu mo gom emen ma babam bana mo be. ³³ Dhali uni tu'ckina babam buni mo mmopi yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah mo ki mon'thiny yin gana/ mo. Dhali a'di jin ta bwanyara/ yaki'd mo dhali nyak ish ki com piti mo. Dhala Luuth a'di diki mish mo mo, atente/ jin ishkina a'diya yim 'ko'da 'cesh mo walla atente/ jin cukina a'di ki mis mo. ³⁴ Dhali a'di waki'd mo ka cim jin 'ko'd mo tani a'di jin ta bwanyara/ ki o a'di jin ta jin 'ko'd mo ki: Hili mo mo ma katili/ ki mon'thiny mo tani aha/ nyakkina ish ka babam pem mo. Dhalki ana ki tu'c a'di mo mmopi yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah ki mon'thiny shwane/ si'da/ mo. Dhali yayi /e mo dhali ish nyakki a'di mo ki ana mina 'taki dhuwa dhu mo gom emen ma babam bana mo. ³⁵ Dhali uni tu'ckina babam buni mo mmopi yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah mo ki mon'thiny dok/ e mo. Dhali a'di jin ta jin 'ko'd cuki mis mo dhali ishki nyakki a'di mo. Dhali dok/ e aLuuth diki mish mo mo, atente/ jin ishkin ma yim 'ko'da 'cesh mo walla atente/ jin cukin ma yim ki mis mo. ³⁶ Wakan be uni su/ kun ta i'bwa/ ma Luuth mo uni 'kokin mo ki uci ibwa mo ki com buni mo be. ³⁷ Dhali ayim jin ta bwanyara/ dho'thki ya/ mo dhali a'di yerkunu gway mo ka Muwab mo. A'di yaase ita com gom 'Kwani gi Pa Muwab mo ntagi shwanesan mo be. ³⁸ Dhali ayim jin ta jin 'ko'd mo a'di si'da/ idho'thki ya/ mo dhali gway piti yerkunu

mo ka Ben/ammi mo. A'di yaase ita com gom uci ma Ammuun mo ntagi shwanesan mo be.

20

¹ Dhali 'peni mattaan mo tani Ibrahiim yaki'di yam pe mo 'kup ki bampa/ jin di'd e 'ko'd gwar ga biny jam mo dhali a'di ca'bki'd mo ibwaman gi Pan Kaadish mo dhali gi Pan Shur mo dhali a'di pu'dki'd ki yan'kus e Pan Jaraar mo. ² Dhala Ibrahiim oki gwo mo goma Saarah jin ta ashim piti mo ki: Ayim ita 'bwah pem mo. Dhala Abimaalik jin ta malik gi Pan Jaraar mo karki'da kar 'pen mo dhali bu'thki'da Saarah mo. ³ Hili Arumgimis pu'dki'd eya Abimaalik gi tony jan ki mon'thiny mo dhali oki a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, / e ta wathin gwaṭh jin wana e gi wathi/ jin wu'd mo goma 'bom jin bu'thkina /e mo haali/ ayim ita ash gi wathin kamu/ mo. ⁴ Hili Abimaalik a'di i'dishkin ma yimi is yisa dhali a'di oki gwo mo ki: Tapa a/mina /e i'kosh kal gi 'kwaniny'cesh gun daran gi mii m'ba/ si'da/ moyi? ⁵ Dina a'di ki o gwo mo ki is pitin gana/ ki aha/ mo ki: Ayim ita 'bwah pem mowa? Dhala yim si'da/ ayim ki is pitin gana/ o gwo mo ki: A'di ita'da kam pem mo. E mo jin dika/ ki mii ki ṇadhum eya dum pem mo dhali e mo jin dika/ ka po/ gi me'd pem mo tani a'di imiikika/ mii yan mo be. ⁶ Dhali yan'ko'd Arumgimis oki a'di gwo mo ki tony jan mo ki: Nye, a'di imishka/ mo ki mii yan a'di imiikina /e mo ki mii jin miikunu mo ki dar gi ṇadhum eya dum pini mo. Dhali a'di ita aha/ si'da/ jin nonkina /e mo 'peni mo jin miikunu miinthus apo/ aha/ mo. Haali/ a'di gi wakan mo tani a'di dika/ ki dhal /e bway mo mmota ayim is ki me'd moyi. ⁷ Hili shwane/ mo tani dokki/ /e e wathin gwaṭh ashim piti ka nyan'ko'd mo ma, haali/ a'di ita aman/o gwo mo dhali a'di midi 'tho gom /e mo, dhali /e mini di ki e mo. Hili wakki/ /e mini diki doka ayim ka nyan'ko'd mo tani mishi /e mo mo ma ki /e mini mii wu mo ka jin gana/ mo, /e dhala ris uni 'baar mo gun ta kum pini mo be.

⁸ Wakan be Abimaalik la cuki mis mo mon'thamo/ mo dhali a'di yukki imanmi- iya tu'c piti i'baar mo dhala ris to gwansani

'baar mo itorkina a'di mo e 'cem buni mo. Dhali 'kwanin gwas gwansan uni ko/kina ko/ is kagahara mo. ⁹ Dhali yan'ko'd Abimaalik yukki'da Ibrahiim mo dhali oki a'di gwo mo ki: To gi wakatinta imiikina /e mo apo/ aman mo? Dhali ton shigga/ gi wakata si'da/ imiikika/ apo/ /e mo mmo'doyina /e dhan miinthus caaca apo/ aha/ mo dhali apo/ bampam pem si'da/ mo. /E be imiiki to apo/ aha/ mo kun ka ba/ iminu 'koki mii mii mo be. ¹⁰ Dhala Abimaalik ki owa Ibrahiim gwo mo ki: Atinta caan jin kulumkina /e ibwa mo mmomiikina /e mii yan mo? ¹¹ Dhala Ibrahiim ki o gwo mo ki: A'di imi- ikika/ kan haali/ a'di itoshkika/ mo mmo/o gwo mo ki: Ka jin gana/ monko/ isa kamu/ yisa di'da goma Arumgimis e mo yansan mo dhali uni mini 'kosh aha/ jwa mo gom gway gi ashim pem mo. ¹² Dhali bahili ayim ka jin gana/ ita 'bwah pem mo, a'di jin ta 'bwa/ ma babam pem mo, hili ayim diki ta 'bwa/ ma ta'dam pem mo. Dhali ayim warki'd ki ashim pem mo. ¹³ Dhali ki aha/ rakkin ma Arumgimis mo mmo/ii ki ii ma ca/ mo 'peni gu'b ma babam pem mo tani aha/ okina yim gwo mo ki: A'di yansan ta miim pini jin mina /e ikar bwa jin kushakush gom aha/ mo. Eya ris mo i'baar mo jin mina ana ipu'du/ mo tani oyi gwo gom aha/ mo ki: A'di ita'da kam pem mo. ¹⁴ Dhali yan'ko'd Abimaalik bu'thki ka'bal mo dhala morbip mo dhali 'kwani kun miina tu'c mo dhali up kun miina tu'c mo dhali ciki uni ka Ibrahiim mo dhali warki a'di aSaarah i is mo, ayim jin ta ashim piti mo be. ¹⁵ Dhala Abimaalik ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, bampam pem di'di bwambori /e mo. Ca'bi /e mo mo ma e mo jin midi 'bor /e bwa mo. ¹⁶ Dhali eya Saarah a'di oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ cikina akam pini gabul 'dolkon kushi alip mo. A'di ita mom pini jin yenuwa ye mo e jis/e gi uni 'baar mo kun nyak 'ko ki /e mo. Dhali ibwambori aris 'kwani 'baar mo tani /e minu kar ki mo ma kar/e mo be. ¹⁷ Dhali yan'ko'd Ibrahiim 'thoki'd ka Arumgimis mo. Dhali Arumgimis ki waṇa Abimaalik mo dhali ashim piti si'da/ waṇkunu mo dhali aris up kun miina tu'c mo ki uni ki dho'thki uci mo be. ¹⁸ Haali/ aris bwa gi gu'b ma Abimaalik molona

dho'th mo mmomu'thkina Tapa uni mo gom gway ma Saarah mo a'di jin ta ash ma Ibrahiim mo.

21

¹ Dhali Tapa a'di yayi'd mo mmobuta Saarah me'd jin okina a'di mo, dhali Tapa a'di miiki eya Saarah mo me'd jin okina a'di gwo is mo be. ² Dhala Saarah bwaaki'd mo dhali ayim ki dhodha 'ci jin ta ya/ goma Ibrahiim mo ki yil jin cana a'di mmota dhan mo ka tee caan mo a'di jin okin ma Arumgimis a'di mo be. ³ Dhala Ibrahiim yukki gway gi ya/m piti jin dho'thkunu gom a'di mo tani, a'di jin dho'thkin ma Saarah mo gom a'di mo tani ka Is/hak mo be. ⁴ Dhali me'd jin kankin ma Arumgimis a'di mo tani Ibrahiim 'cithki'da Is/haka munyal yis mo ki ya/m piti ka Is/hak 'kon ma cimi pekwarra mo. ⁵ Dhala Ibrahiim 'kokina yil iss 'kwanimpa imudhe'd ka dhan piti mo tani me'd jin dho'thkunu ya/m piti ka Is/hak gom a'di mo. ⁶ Dhala Saarah oki gwo mo ki: Arumgimis a'di ciki mo gi mompe'th gom aha/ mo. Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun mini cik gwo mo mini pe'th gom aha/ mo. ⁷ Dhali ayim ki o gwo mo ki: Kaja a'di jin midi 'taki o ka Ibrahiim gwo mo ka Saarah midi 'taki ci uci ako mmopi moyi? Hili aha/ be ki dho'th a'di ya/ mo ki yil jin cana a'di mmota dhan mo be.

⁸ Dhali a'di ca'd mo dhali a'di dhalkunuwa kon kum 'pen mo dhala Ibrahiim miiki'da dhan mo jin yukunuwa yuk mo ka cim jin dhalkunuwa kon kum 'pen mo goma Is/hak mo. ⁹ Hili Saarah parki ya/ ma Haagar jin ta ji gi Pam Masir e mo, a'di jin dho'thkin ma yim goma Ibrahiim mo, dhali a'di ki mii a'di ka mak mo. ¹⁰ Gom gwo gi wakan mo tani ayim ki owa Ibrahiim gwo mo ki: Uri a'bom cinjina/ yan ka piye/ mo nyakka 'cim piti mo haali/ ya/ ma 'bom cinjina/ yan mo tani midi diki pwak mal bwa nyakki ya/ m pem mo, isi a'di jin ta'da Is/hak mo. ¹¹ Dhali gwo yan jwakatki'da Ibrahiima du e jis/em piti mo gom gway gi ya/ mo be. ¹² Dhala Arumgimis ki owa Ibrahiim gwo mo ki: Dhalku/ gwo yan ki kar mmojwagat /eya du e jis/em pini mo goma 'ci yan

mo, dhali gom gwo gi ashin jin ta'da 'bom cinjina/ mo. Dhali eya ris gwo kun on ma Saarah /e mo tani ciki 'twa/ ma yim mo ma haala Is/hak a'di midi ta emen pini jin minu yuk gway i'ko'd mo be. ¹³ Dhali gom ya/ ma 'bom cinjina/ si'da/ mo tani aha/ mina kar a'di mmota kal mo haali/ a'di ta emen pini mo be. ¹⁴ Dhala Ibrahiim cu mis mo mon'thamo/ ka'tum mo dhali bu'th maankuthu'd mo dhali kucan yi'de/ mo dhali a'di ki ci ka Haagar mo mmokar ki a'di e 'kupa bi ma yim mo dhali a'di ki ci ka yima 'ci mo dhali karka ayim 'pen mo dhala ayim a'di yaki'd mo dhali yaki yany ca/ mo e mombwaasho e Pam Birsaba mo.

¹⁵ Dhali yi'de/ jin di'di bwa kucan mo tani a'di ku'thki'd mo dhala yim ki bita 'ci me'd e bwaman ma bwaabuuy mo. ¹⁶ Dhala yim yaki'd mo dhali a'di ki ca'ba 'cesh mo mmoci a'di 'ko'di is mo ari is 'ko'd mo kantaan me'd mo jin shiinu aththa mo kantaan, haala ayim oki gwo mo ki: Aha/ mina mii dhalku/ ki par jwa ma 'ci e mo. Dhala ayim ki ca'b mmoci a'di 'ko'di is mo dhali a'di ki 'de'k 'twam piti mo dhali ko mo. ¹⁷ Dhali Arumgimis cikki 'twa/ ma ara 'ci mo dhala man'doyu gwo ma Arumgimis yukki'da Haagar mo 'peni momis mo dhali owa yim gwo mo ki: Ata mii /e mo, Haagar? Dhalku/ is ki ko/ mo haali/ Arumgimis cikki 'twa/ ma ara 'ci e mo jin dina a'di mo. ¹⁸ Cuyi mis mo dhali 'deka 'ci mo dhali susi a'di ki me'd pini mo haali/ aha/ mina kar a'di ki dhan kala caaga/ mo. ¹⁹ Dhali yan'ko'd Arumgimis ki ka'd e ma ayim mo dhala yim ki par jis yi'de/ e mo. Dhala yim yaki'd mo dhali 'tu'd kucan ki yi'de/ mo dhali a'di ki ci ka 'ci mmopi mo be. ²⁰ Dhali Arumgimis nyak di ka 'ci mo dhali a'di caki'd mo dhali a'di ca'bki'd e mombwaasho mo dhali warki'd ki wathi/ jin yukayuk mo mmoshiina aththa mo. ²¹ Dhali a'di ca'bki'd e mombwaasho gi Pam Paaraan mo dhali kum ki napki a'di a'bom mo 'peni Pa Masir mo.

²² Dhali a'di warki'd ki mo jin peki'd mo ka tee caan mo ka Abimaalik dhala Pikul jin ta tapa gi 'kwani ma mee mo oki'da Ibrahiim gwo mo ki: Arumgimis nyak di e /e eya ris to kun miikina /e mo be. ²³ Dhali gom gwo gi wakan mo tani thuli /e me'da

po/ mmahan ki gway ma Arumgimis mo gom aha/ mo ki /e mini diki mii to shiyi'da po/ aha/ mo walla apo/ ya/m pem mo walla apo/ iya/m pem kun mini dho'th iya/ i'ko'd mo, hili gom mii kun miiga/ ki bwanjkush gom /e mo tani /e si'da/ mini mii a'di gom aha/ mo be, dhali e mony'cesh a'di jin mina /e ya ki yan'kus mo. ²⁴ Dhala Ibrahiim oki gwo mo ki: Aha/ mina thul gwo me'da po/ mo be.

²⁵ Dhala Ibrahiim nyo/ ki'da Abimaalik ki gwo mo gom jis yi'de/ mo a'di jin bu'thkina cinjkina/ ma Abimaalik ki 'bi'th mo. ²⁶ Dhala Abimaalik ki o ki gwo mo ki: Aha/ yisa misha wathi/ jin thami to mii kansan mo yisa. /E si'da/ diki tor aha/ gwo mo. Dhali kan si'da/ aha/ si'da/ dinaki cik gwon kamu/, hili jasi ki 'dishe/ ishunsan mo. ²⁷ Dhala Ibrahiim bu'thki ka'bal mo dhala morbip mo dhali a'di ki ci ki uni ka Abimaalik mo dhali uni su/ miiki gwo jin gamu me'd mo be. ²⁸ Dhala Ibrahiim ki dhu ushi nas ka'bali pesu/ 'pen ka pije/ mo 'pena ma'diny piti mo uni 'cena mo. ²⁹ Dhala Abimaalik ki owa Ibrahiim gwo mo ki: 'Pemen gwo yan ta'da ta mo mmodhuna /e ushi nas ka'bali pesu/ 'pen ka pije/ mo mmo'ko uni 'cena mo? ³⁰ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Ushi nas ka'bali pesu/ gwansan mina /e ibu'th ki me'd pini mo ki uni mini ta iman/o gwo gom aha/ mo ki aha/ cwanykina jis yi'de/ yansan mo be. ³¹ Gom gwo gi wakan mo a'di iyukkunu mo yansan gway ka Birsaba mo, haali/ uni su/ thulki gwo me'da po/ mo be. ³² Dhali gom gwo gi wakan mo tani uni gamki gwo me'd mo e Pam Birsaba mo. Dhala Abimaalik cuki mis mo dhala Pikul mo a'di jin ta wathi/ gom 'kwani ma meem piti mo dhali uni dokkin ka nyan'ko'd mo eya 'cesh gi Pam Pilisthiin mo. ³³ Dhala Ibrahiim siki cwa jin wana e ka 'kwattan e Pam Birsaba mo dhali a'di ki yuk gway gi Tapa mo a'di jin ta'da Arumgimis jin di'd ki e ki sule/ sule/ mo be. ³⁴ Dhala Ibrahiim yaki'd ki yan'kus e Bampa/ gi Pam Pilisthiin yil ka ris mo be.

22

¹ Dhali ki a'di warki'd ki mo jin pekin ma ris to gwansan mo tani Arumgimis nyo/

ki'da Ibrahiim mo dhali o a'di gwo mo ki: Ibrahiim. Dhali a'di ki thok a'di 'twa/ mo ki: Aha/ dina mmahan mo be. ² Dhali a'di ki o gwo mo ki: Susi ya/m pini shwane/ a'di jin ta jim pinin gana/ mo, a'di jin ena /e, isi a'di jin ta'da Is/hak mo dhali iyyi mo eya 'cesh gi Pa Muriyya dhali /e mini 'cith a'di 'kus mmomiiya roroço/ e 'kuwosh mo e mo jin miga/ tor /e mo be. ³ Dhala Ibrahiim cuki mis mo mon'thamo/ ka'tum mo dhali a'di ki shi'd thulun piti akakasha apo/ mo dhali a'di ki sus dhuru'c washan piti isu/ dhala Is/hak jin ta ya/m piti mo. Dhali a'di ki 'ce'd cinjkira/ mo goma roroço/ mo dhali a'di ki cu mis mo dhali ya mo e mo jin tor ma Arumgimis a'di mo. ⁴ Dhali ka cim 'koni kwara mo tani Ibrahiim 'de'kki em piti 'kupki mis mo dhali a'di ki par mo e isa dhana/ mo be. ⁵ Dhala Ibrahiim ki o dhuru'c 'kwanim piti gwo mo ki: 'Koyi mmahan mo nyakki thulun mo. Dhali aha/ dhali a'ci mina ii i mattaan ari is 'ko'd mo dhali aman mina lun mo dhali doku/ ka nyan'ko'di um mo be. ⁶ Dhala Ibrahiim ki bu'th cinjkira/ jin minu miiya roroço/ mo dhali 'thik a'di mo e 'kupa bi ma Is/hak jin ta ya/m piti mo dhali a'di ki kal o'di me'd piti mo dhali gandal mo. Dhali uni ki ii 'kupki misi montal 'de/ mo be. ⁷ Dhala Is/hak oki'da Ibrahiim jin ta com mo dhali o gwo mo ki: Ababam pema! Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ dina mmahan mo be. Hili mo mo ma. O'd jin shwa'd di'di mmahan dhali cinjkira/ mo. Hili mane ka'bal jin mina ana i'cith 'kus mmomiiya roroço/ mo? ⁸ Dhala Ibrahiim ki o gwo mo ki: Arumgimis ki is piti midi thoson ana ka'bal jin mina ana 'cith mmomiiya basa 'cesh mo, ya/m pem mo. Dhali uni su/ iikin ki misi montal 'de/ mo be.

⁹ Dhali uni pu'dkin e mo jin tor ma Arumgimis a'di mo. Dhala Ibrahiim ki ka'ba gwata/ mo dhali su'k cinjkira/ mo dhali deka Is/hak jin ta ya/m piti mo dhali 'thi a'di apo/ 'kupa gwata/ apo/ cinjkira/ mo be. ¹⁰ Dhali yan'ko'd Ibrahiim he'thki me'd piti mo dhali bu'th gandal mo mmo-muri 'taki 'kosh ya/m piti mo be. ¹¹ Hili aman'doyu gwo gi Tapa yukki a'di mo 'peni momis mo dhali oki a'di gwo mo ki: Ibrahiim. Ibrahiim. Dhali a'di oki gwo mo

ki: Aha/ dina mmahan mo be. ¹² Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Dhalku/ ki kar me'd pini apowa 'ci mo, walla dhalku/ ki mii ton kamu/ gom a'di mo. Haali/ aha/ misha mo shwane/ ki /e ko/kina Arumgimis mo mmomishka/ ki /e diki non ya/m pini mo a'di jin ta ya/in gana/ 'peni aha/ mo be. ¹³ Dhala Ibrahiim 'de'kki em piti 'kupki mis mo dhali a'di ki par mo e mo dhali hili mo mo ma e bwampo/ a'di mo tani arasiŋ ka'bal di'd jin bu'th ma 'de/i'cem piti mo. Dhala Ibrahiim yaki'd mo dhali bu'th arasiŋ ka'bal mo dhali a'di ki ci a'di mo mmo'ciṯh 'kus mo mmomiiya basa 'cesh mo mmodhal ya/m piti e i is mo. ¹⁴ Dhala Ibrahiim ki yuk mo yan gway ka Yahwah Yir/ah mo, me'd jin okunu gwo ka tee yan mo ntagi shwane/ mo ki: E 'kuwosh gi Tapa mo tani a'di iminu thoson to mo be.

¹⁵ Dhala man'doyu gwo gi Tapa yukki Ibrahiim mo me'di su/ 'peni momis mo be. ¹⁶ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Aha/ ki is pem mo tani thulkina gwo me'da po/ mo a'di ita gwo jin ona Tapa gom to yan jin miikina / e mo dhali mmodina /e ki non ya/m pini a'di jin ta ya/m piniŋ gana/ mo. ¹⁷ Gom mom'bor mii tani aha/ mina mar'bor /e mii mo dhali gom mo jin maruwa mar is mo tani aha/ mara emen pini is mo mmowa e ka cul gi momis mo dhali mmowa e ka si'b kun 'koni bwaman ma gap mo. Dhali emen pini mini dila ris to 'pena goŋ gi 'kwani gun ta 'kup pini mo, ¹⁸ dhali e emen pini mo tani aris kal gi 'kwaniny'cesh minu 'bor mii mo haali/ /e haki gwo gi 'twam pem e mo. ¹⁹ Gom gwo gi wakan mo tani Ibrahiim dokki'd mo nya'kki 'kwanin dhuru'c piti mo dhali uni ki cu mis mo dhali ii mo i montal 'de/ mo e Pam Birsaba mo. Dhala Ibrahiim ca'bki'd e Pam Birsaba mo be.

²⁰ Dhali a'di warki'd ki mo jin peki'd mo 'ko'da ris to gwansan gun ṯorkunu Ibrahiim mo mmo/o ki: Hili mo mo ma, aMilkah a'di dho'thki uci mo ka kan ka Nahur mo, ²¹ Jin twa/a/ yuku gway ka Uus mo dhali jin 'ko'd yuku gway ka Buus dhali jin 'kon ma po/ ikwara yuku gway ka Gamu/iil mo a'di jin ta'da baba ma Araam mo ²² dhali Kaasad mo dhala Hasu mo dhala Pildaash mo dhala Yidlaap mo dhala Baṯu/iil mo be. ²³ Dhala Baṯu/iil dho'thki'da Ripka mo. Uci

ipekwara gwansan idho'thkin ma Milkah goma Nahur mo jin ta'da kam ma Ibrahiim mo be. ²⁴ Dhala 'boma 'bwaash piti jin yuku gway ka Ra/uumah mo ayim si'da/ dho'thki'da Thaabah mo dhala Jaaham mo dhala Taahash mo dhala Maakah mo be.

23

¹ Dhala Saarah diki'd ki e ki yili iss 'kwan-impā ipe'de/ i'ce'dka pesu/ apo/ mo. Uni ta yil kun din ma Saarah ki e mo be. ² Dhala Saarah a'di wuki'd mo e Paŋ Giryat/ arba (a'di jin ta Habruun) e bampa/ gi Paŋ Kanaan mo dhala Ibrahiim yaki'd mo mmoko goma Saarah dhali ko ki gwony jabu'th goma yim mo be. ³ Dhala Ibrahiim cuki mis mo ibwambor a'di jin wuki'd mo dhali o 'Kwani gi Pa Hiṯṯha gwo mo ki: ⁴ Aha/ tana wathi/ yilkina/ dhali aha/ yana yany ca/ ibwaman um mo. Ciya/ mo mbwam um jin miga/ kana kan mo ki aha/ mina kan jwam pem 'peni jis/em pem mo. ⁵ 'Kwani gi Pa Hiṯṯha thokkina Ibrahiim gwo mo ki: ⁶ Ciki aman gwo mo ma. Tapam pem /e ta wathi/ jin ca'bki dem dem ibwaman aman mo. Kani jwam pini e mo jin mina /e ikwany mo e mo gi jis jwam bam mo. Wathiŋ kamu/ yisa midi non /e 'peni mo gi jis jwam piti yisa, walla midi non /e 'peni mmokan jwam pini yisa. ⁷ Dhala Ibrahiim cuki mis mo dhali luŋ is piti mbwambori 'Kwani gi Pa Hiṯṯha uni kun ta 'kwani gi bampa/ caan mo. ⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wakki/ um ona bwa ki aha/ mina kan jwam pem 'peni jis/em pem mo tani ciki aha/ gwo mo dhali 'thoyi Ipruun jin ta ya/ ma Suuhar mo ⁹ ki a'di midi ci aha/ jurum wosh gi Pa Makpiilah mo a'di jin ta jim piti mo, a'di jin di'di shemen buntom piti mo. Ka ṯaman gana/ mo tani dhalki a'di ci a'di aha/ e bwambori um mo ki a'di midi ta mo jin miga/ bu'th mmokana/ kan mo be. ¹⁰ Dhala Ipruun a'di diki'di bwaman 'Kwani gi Pa Hiṯṯha mo dhali a'di ki thokki Ibrahiim gwo mo ki gwo jin cikina 'Kwani gi Pa Hiṯṯha mo 'pena ris 'kwani kun iiyin ka piŋe/ gi 'twan'kala goŋ gi 'penkuman bampam piti mo. ¹¹ Yisa, tapam pem cik aha/ gwo mo. Aha/ cikina /e bwam bunto dhali aha/ cikina /e jurum wosh dhali to jin di'di bwaman a'di mo. E

bwambori jis/e iya/ gi 'kwanim pem mo tani aha/ cikin/ /e a'di mmokan jwam pini mo be. ¹² Dhali yan'ko'd Ibrahiim a'di lun'ki is piti ibwambori 'kwani gi bampa/ yan mo be. ¹³ Dhali a'di ki owa Ipruun e mo jin cika 'kwani gi bampa/ gwo mo ki: Hili wak'ki/ /e mini cik aha/ gwo mo tani aha/ mina ci /e thaman gi bunto mo. Buthi a'di 'peni aha/ mo ki aha/ mina kan jwam pem imun mo. ¹⁴ Ipruun thok'ki'da Ibrahiim gwo mo mmo/o gwo mo ki: ¹⁵ Tapam pem, ciki gwo 'peni aha/ mo ma. Mony'cesh jin yolka/ tani a'di ta iss 'kwanimpa i/iss 'de/ jin ta'da guurush gi 'dolkon kush mo. To yan midi ta atinta ibwaman /e dhali aha/ mo? Kani jwam pini mo ma. ¹⁶ Ibrahiim gamki gwo me'd nyakka Ipruun mo dhala Ibrahiim ki bara guurush 'dolkon kush mo goma Ipruun mo a'di jin yerkina a'di gway e gwo jin cik'kina 'Kwani gi Pa Hiththa jin ta'da guurush iss 'kwanimpa i/iss 'de/ 'peni 'dolkon kush mo me'd isi mii jin barkunu a'di ibwaman 'kwani kun ta imanyol to mo.

¹⁷ Gom gwo gi wakan mo tani bunto ma Ipruun e Pa Makpiilah a'di jin di'd 'kup ka bor ki mis gi Pa Mamra mo, e bunto jin dina jurum wosh a'di jin di'di bwaman mo dhala ris cwa kun 'koni bunto mo ntagi shemen piti 'baar mo tani a'di i'kwarkunu mo ¹⁸ ga Ibrahiim mo a'di ta mom piti mo ibwambori 'Kwani gi Pa Hiththa mo dhali ibwambora ris uni kun iin bway bwamana gon gi 'penkuman bampam piti mo. ¹⁹ N'ko'd mii yan mo tani Ibrahiim kanki'da Saarah jin ta ash mo e jurum wosh gi mom bunto jin ta Makpiilah mo jin di'd 'kupki mis ki Pa Mamra mo (a'di jin ta Pa Habruun) jin ta bampa/ gi Pan Kanaan mo. ²⁰ Mombunto dhali jurum wosh jin di'di bwaman mo tani uni i'kwarkunu mo ga Ibrahiim mo mmota jim piti mo gom mo jin minu kana kan ki 'Kwani gi Pa Hiththa mo be.

24

¹ Dhala Ibrahiim ta'da dhan mo, a'di ta dhana dhan gana/ ki yil piti mo. Dhali Tapa a'di 'borki'da Ibrahiim mii ka ris to 'baar mo be. ² Dhala Ibrahiim oki cin'kinam piti gwo mo ki, a'di jin caki'd jin hilki gu'b piti mo, a'di jin ta tapa apowa ris tom

piti kun tana a'di mo, ki: Kari me'd pini awum pem mo. ³ Dhali aha/ mina kar / e mmothul gwo me'da apo/ ki Tapa mo ka Arumgimis jin di'di momis mo dhali a'di jin di'di mony'cesh mo ki /e mini diki gama 'bom gom ya/m pem 'peni i'bwa/ gi 'Kwani gi Pan Kanaan mo e bwaman uni kun ca'bka/ mo. ⁴ Hili /e mini ya mo e bampam pem mo dhali e 'kwani ma bas pem mo dhali gama 'bom gom ya/m pem ka Is/hak mo be. ⁵ Dhali cin'kina/ ki o a'di gwo mo ki: Wariba/ a'bom midi diki hayaa/ gwo e mmobathaa/ e bampa/ yan mo. Wak'ki/ wakan mo tani ya/m pini miga/ mii sus mo ka nyan'ko'd e bampam pini jin yayina /e 'peni nycine/ mo? ⁶ Ibrahiim ki thok a'di gwo mo ki: A/e mini mii dhalku/ ki sus ya/m pem ka nyan'ko'd e bampa/ caan mo. ⁷ Tapa jin ta'da Arumgimis gi momis mo a'di jin suski aha/ mo 'peni gu'b ma babam pem mo dhali 'pena 'cesh jin dho'thkunu aha/ mo dhali a'di jin oki aha/ gwo mo dhali thulki aha/ gwo me'da apo/ mo gom emen pem mo mmo/o ki: Aha/ mina ci emen pini a'cesh yan mo. Dhali a'di midi hasha man'doyu gwom piti ibwambori jis/ em pini mo dhali /e mini gama 'bom gom ya/m pem 'peni mun mo be. ⁸ Hili wak'ka 'bom dina bwa ki oyu/ mmobath /e mo tani yan'ko'd /e din ki 'kus 'peni gwo yan jin gama ana me'd mo haali/ /e yisa mini sus ya/m pem imuna. ⁹ Dhali gom gwo gi wakan mo tani cin'kinam piti karki me'd piti eya wum ma Ibrahiim mo a'di jin ta tapam piti mo dhali thul gwo me'd apo/ gom a'di isi gom gwo gi to yan mo be.

¹⁰ Dhali yan'ko'd cin'kina/ a'di suski kalmani 'kume'd jin ta ji gi tapam piti mo dhali bu'th moyam piti mo. Dhali a'di ki kala ris to kun cinu ki me'd e kugu 'peni tapam piti mo. Dhali a'di cuki mis mo dhali ya mo e uka 'cesh jin tana dhan yi'deya kara'b e 'penkuman bampa/ ma Nahur mo be. ¹¹ Dhali a'di ki kana ris kalman mo mmo'ko ki jin 'kupa'dupuna 'cesh ka piye/ 'peni 'penkuman bampa/ mo e yany jis yi'de/ ka tee caan mom'pimpili/ mo ka tente/ jin 'cetha up ka piye/ mmo/ii ha'b yi'de/ mo be. ¹² Dhali a'di ki o gwo mo ki: Ayy Tapa Arumgimis gi tapam pem ka Ibrahiim mo,

nyonji aha/ ki 'bore/ mo jin miga/ gam mii adu is mo, aha/ 'thona /e mo. /E ki tor aha/ mmodhal mii e is ki mo/en gi tapam pem ka Ibrahiim mo. ¹³ Hili mo mo ma, aha/ doshkina e shemen jis yi'de/ jin kasha e mo dhali i'bwa/ gi 'kwani gi 'penkuman bampa/ uni iikin ka pije/ mmoha'b yi'de/ mo be. ¹⁴ Dhalki nyara/ jin miga/ o gwo ki: Aha/ 'thona /e ki /e mini dhal dhur yi'dem pini mo ki aha/ mina 'taki pi yi'de/ mo, dhali jin midi oyaa/ gwo mo ki: Piya ma tani dhali aha/ mina ciki kalman pini mmopi mo, dhalka yim midi mii ta a'di jin mina /e mii kar 'pen ka pije/ gom cinjinam pini ka Is/ hak mo be. Dhali gom mii yan kan mo tani aha/ mina mish ki /e torki aha/ mo/en gi tapam pem mo be.

¹⁵ Ntwa/ a/ ki a'di ki 'baarki gwom piti mmo/o mo tani hili mo mo ma, Ripka a'di jin dho'thkuu ka Batu/ iil jin ta ya/ ma Milkah jin ta ash ma Nahur jin ta'da kam ma Ibrahiim mo tani a'di yayi'd ka pije/ ka dhur yi'dem piti me'd e 'kupa bi ma yim mo be. ¹⁶ Ayim nyara/ ta jaro/ ki jaro/ mo, a'di jin di'd ki nyaran gana/ a'di jin dina wathin kamu/ ki mash mo. Ayim yaki'd ka lungu'b e jis yi'de/ jin kasha e mo dhali 'tu'd dhur ma yim mo dhali a'di pu'dki'd mo be. ¹⁷ Yan'ko'd a'di jin ta cinjina/ guski'd mo mmogama ayim 'kup mo dhali o gwo mo ki: Aha/ 'thona /e mmociyaa/ ari yi'de/ 'peni dhur pini mo. ¹⁸ Dhala yim ki o gwo mo ki: Piya ma, tapam pem mo, dhala yim ki jahanne/ ki dhal dhur piti me'd 'peni me'd ma yim mo dhali a'di ki ci a'di yi'de/ mmopi mo. ¹⁹ Dhali ka yim 'baarki yi'de/ mmoci a'di mmopi mo tani ayim ki o gwo mo ki: Aha/ si'da/ mina mush ki kalman pini yi'de/ mo ntagi uni mini pi ikap mo be. ²⁰ Dhali ki jahanne/ ayim ki gac yi'dem piti eya kur mo dhali gus ka nyan'ko'd bway jis yi'de/ mo mmomush yi'de/ mo dhala yim mushki yi'de/ goma ris kalman piti mo be. ²¹ Wathi/ ki guwa yim ki e ki e ma 'thime/ ki shwamm mo mmoda/ar gwo wakki/ Tapa thoson moyam piti mo walla yisa.

²² Ki kalman kapki yi'de/ mmopi mo tani wathi/ ki bu'th 'dolkon jin hidhu i me'd jin baru ka nusa guurush mo dhali gurany 'peri su/ mo goma yim ki hidha bi mo jin baru ki 'dolkoni 'kume'd ka guurush mo.

²³ Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Toraa/ gwo mo ma ki /e ta 'bwa/ maja mo? A/ mo jin ishu di'di gu'b gi cima jin mina aman i/ishi cineya? ²⁴ Ayim ki o a'di gwo mo ki: Aha/ tana 'bwa/ ma Batu/ iil jin ta ya/ ma Milkah mo a'di jin dho'thkin ma yim ka Nahur mo be. ²⁵ Dhala yim ki mar gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Am tana ka wusha/ dhali tonte/ mmo'kosh jwa mo dhali gu'b mmo/ishi cine/ mo be. ²⁶ Wathi/ ki gon 'kup piti ka lungu'b mo dhali lun Tapa mo be. ²⁷ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Mom'bor mii gom Tapa mo a'di jin ta'da Arumgimis gi tapam pem ka Ibrahiim mo, a'di jin diki dhal mo/en piti 'pen mo dhali mii ma isin gana/ 'kup ki tapam pem mo. Dhali gom aha/ tani Tapa ki shu aha/ bway gu'b gi ibas gi itapam pem mo.

²⁸ Dhali yan'ko'd nyara/ a'di guski'd mo dhali tor 'kwani gi gu'b gi kum gwo mo goma ris to gwansan mo be. ²⁹ Dhala Ripka ta'd ka kam jin yuku gway ka Laabaan mo. Dhala Laabaan ki gus ka pije/ e wathi/ mo e jis yi'de/ jin kasha e mo be. ³⁰ Dhali a'di ki par tome'd e mo dhali gurany 'per eya bi gi 'bwaham mo dhali me'd jin cikina a'di gwo gi 'bwaham ga Ripka mo ki: Wathi/ torki'da tor ki aha/ mo tani a'di yaki'd mo e wathi/ mo. Dhali hili mo mo ma, a'di doshki'd nyakka kalman e jis yi'de/ jin kasha e mo be. ³¹ A'di ki o gwo mo ki: Yayi mo. Ayy mom'bor mii gi Tapa mo. Atinta dosha /eya pije/ kan mo? Haali/ aha/ thosonkina /e gu'b mo dhali mo gom kalman mo be. ³² Gom gwo gi wakan mo tani wathi/ pu'dki'd e gu'b mo. Dhala Laabaan 'cukki kalman ashi/ mo dhali a'di ki ci uni awusha/ mo dhali tonte/ gom kalman mmoshwa mo dhali yi'de/ mmolam sho'k piti mo dhali sho'k gi 'kwani kun nyak iiyu/ ki a'di mo be. ³³ Dhali yan'ko'd mo tani tonte/ karu ibwambori a'di mmoshwa mo. Hili a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina diki shwa tonte/ naskina/ ntagi aha/ mina tor 'pemen 'kup yam pem yan. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Tori gwo mo ma.

³⁴ Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki o gwo mo ki: Aha/ tana cinjina/ ma Ibrahiim mo be. ³⁵ Tapa a'di 'borki tapam pem mii kagahara mo dhali a'di

caki'd mo. Dhali Arumgimis ciki a'di tonkal mo dhali bip mo dhali 'dolkon kush dhali 'dolkon gana/ dhala ris cinjina/ kun miina tu'c mo kun ta gwath mo dhala ris cinjina/ kun miina tu'c kun ta nyara/ mo dhala ris kalman dhala ris thuluny mo be. ³⁶ Dhala Saarah jin ta ash gi tapam pem mo tani a'di dho'thki ya/ mo gom tapam pem mo ka yim ta'da dhan mo dhali ki a'di mo tani a'di ciki'da ris to 'baar mo kun tana a'di ki a'di mo. ³⁷ Tapam pem ki kar aha/ mmothul gwo me'da po/ mo mmo/o gwo mo ki: /E mini mii diki dhal ya/ m pem bway mmogam nyara/ 'peni 'Kwani gi Pan Kanaan mo e mony'cesh jin dika/ mo. ³⁸ Hili /e mini ya mo e gu'b ma babam pem mo e 'kwani ma bas pem mo dhali gama 'bom gom ya/ m pem mo be. ³⁹ Dhali aha/ ki o tapam pem gwo mo ki: Wariba/ a'bom midi ushu mmoyayu/ nyakki aha/ mo. ⁴⁰ Hili a'di ki o aha/ gwo mo ki: Tapa a'di jin yaka/ ibwambor midi hasha man'doyu gwom piti nyakki /e mo mmoshu /e bway mo dhali /e mini gama 'bom gom ya/ m pem 'peni 'kwani ma bas pem mo dhali 'peni 'kwani gi gu'b ma baba mo be. ⁴¹ Dhali yan'ko'd /e mini di ki 'kus mo 'peni gwo jin thulka/ me'da po/ mo, me'd jin mina /e ya mo e 'kwani ma bas pem mo. Dhali wakki/ uni mini 'koki ci ayim ki /e mo tani /e din ki 'kus mo 'peni gwo jin thulka/ me'da po/ mo be.

⁴² Aha/ pu'dkina mo shwane/ e jis yi'de/ jin kasha e mo dhali o gwo mo ki: Ayy Tapa /e jin tana Arumgimis gi tapam pem ka Ibrahiim mo, wakki/ /e shwane/ mini shu/ aa/ bway e bway jin miga/ ya mo tani ⁴³ hili mo mo ma aha/ doshkina e jis yi'de/ jin kasha e mo dhali dhalki nyara/ jin pu'du'd mmoya mush yi'de/ mo a'di jin miga/ o gwo mo ki: Ciyaa/ ari yi'de/ 'pena dhur mo ma tani ⁴⁴ dhali a'di midi oyaa/ gwo mo ki: Piyi ma dhali aha/ mina mush gom kalman pini si'da/ mo. Dhalki a'di ta'da yim jin mina Tapa kar 'pen ka pije/ gom ya/ gi tapam pem mo be.

⁴⁵ Ntwa/a/ ki aha/ daka gwom pem o mo eya du mo tani hili mo mo ma, aRipka a'di ayim pu'dki'd mo nyakki dhur yi'de/ e 'kupa bi ma yim mo dhala yim yaki'd

ka lungu'b e jis yi'de/ jin kasha e mo dhali mush yi'de/ mo dhali aha/ ki owa yim gwo mo ki: Ciyaa/ dhalki aha/ pina ma. ⁴⁶ Dhali ki jahanne/ ayim ki dhal dhur yi'de/ me'd 'peni 'kupa bi ma yim mo dhali o aha/ gwo mo ki: Piyi ma dhali aha/ mina ci ki kalman pini si'da/ mmopi mo. ⁴⁷ Gom gwo gi wakan mo tani aha/ pikina mo dhala yim ki ci ki kalman mmopi si'da/ mo be. Dhali yan'ko'd mo tani aha/ ki dota yim gwo mo mmo/o ki: /E ta 'bwa/ maja si'da/? Ayim ki thok aha/ gwo mo ki: Aha/ tana 'bwa/ ma Batu/iil jin ta ya/ ma Nahur mo, a'di jin dho'thkin ma Milkah a'di mo. Gom gwo gi wakan mo tani aha/ ki kar dhirriny 'dolkon e shush ma yim dhali gurany 'per eya bi ma yim mo be. ⁴⁸ Dhali yan'ko'd aha/ ki lun 'kup pem mo dhali lun Tapa mo, dhali 'bor Tapa mii mo a'di jin ta'da Arumgimis gi tapam pem ka Ibrahiim mo, a'di jin shu aha/ bway, ki bwaya 'borgan gana/ mmosus 'bwa/ gi 'kwani ma bas gi tapam pem gom ya/ m piti mo be. ⁴⁹ Dhali shwane/ wakki/ /e mini tu/ul gi mii ma tete/ mo dhali gi miin gana/ gi tapam pem mo tani tori /e aha/ gwo mo dhali wakki/ diki ta gwon gana/ mo tani tori aha/ gwo mo ki aha/ mina tu'k mo ki me'da bim poros mo walla ki me'da biny cam mo.

⁵⁰ Dhali yan'ko'd mo tani Laabaan dhala Batu/iil thokki gwo mo ki: To gwan pu'dkin 'peni Tapa mo dhali aman mola gwo shiyi'di o i /e walla jim 'boro'd mo. ⁵¹ Hili mo mo ma, aRipka a'di di'di bori /e mo. Susa yim mo dhali iiyi mo me'd gwo jin okina Tapa mo be.

⁵² Dhali ki cinjina/ ma Ibrahiim cikki gwo jin ona uni mo tani a'di gonki is piti mo ka 'cesh ibwambori Tapa mo be. ⁵³ Dhali cinjina/ a'di kalki'da ris tonyjaro/ kun ta 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo dhali burrinye/ dhali ciki uni ka Ripka mo dhali a'di ki ci ki uni ka kam nyara/ mo dhali ki kum nyara/ mo to gi 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo. ⁵⁴ Dhali a'di dhali 'kwani kun nyak ii ki a'di mo tani uni shwaki to mo dhali piki to mo dhali uni ki isha cim 'den gana/ imun mo. Ki uni cuki mis mon'thamo/ mo tani a'di ki o gwo mo ki: Hashi aha/ ka nyan'ko'd e tapam pem mo.

⁵⁵ Akam gi nyara/ dhali kum nyara/ ki o gwo mo ki: Ayim midi ca'b naskina/ ka cimi 'kume'd mo. 'Ko'da cim caan mo tani ayim midi ya beseene/. ⁵⁶ Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ ki mii aha/ mii ka diite/ mo. Me'd jin 'borkina Tapa aha/ mii e bway pem mo tani dhalki aha/ yana mo ki aha/ mina ya mo e tapam pem mo. ⁵⁷ Uni ki o gwo mo ki: Am mina yuk nyara/ mo dhali dota yim mo be. ⁵⁸ Dhali uni yukkina aRipka mo dhali owa ayim gwo mo ki: A/e mini ya nyakki wathi/ yan mo? Ayim ki o gwo mo ki: Aha/ mina ya mo be. ⁵⁹ Gom gwo gi wakan mo tani uni hashkina Ripka jin ta 'bwaham mo dhala yim jin midi nyak di ki a'di mo dhali cinkina/ ma Ibrahiim mo dhali 'kwanim piti mo be. ⁶⁰ Dhali uni 'borkina Ripka mii mo dhali owa yim gwo mo ki: 'Bwah bama, tayi ata'da gi 'kwani ma alaap ka ris kun maru is ka alaapi 'kume'd mo dhali dhalki emen pini dil to 'peni 'twaman ma goj gi uni gwansan kun shi/ uni i e mo. ⁶¹ Dhali yan'ko'd aRipka dhali nyara/ kun nyak ii ki a'di cuki mis mo dhali mer kalmana po/ mo dhali bath wathi/ mo. Dhali kan cinkina/ suski'da Ripka dhali ya e bway piti mo be.

⁶² Dhala Is/ hak a'di yayi'd 'peni Pam Birlahayru/ i dhali a'di ca'bki'd mo eya Januub mo. ⁶³ Dhala Is/ hak yaki'd ka piye/ mmo'thowa piye/ mo e mom'pimpili/ mo. Dhali a'di 'de'kki em piti 'kupki mis mo dhali par mo e mo dhali hili mo mo ma, kalman uni pu'dkin mo be. ⁶⁴ Dhala Ripka 'de'kki em piti 'kup ki mis mo dhali ka yim parki'da Is/ hak e mo tani ayim ki thul ka 'cesh 'peni kalman mo ⁶⁵ dhali o cinkina/ gwo mo ki: Wathi/ jana idi'di mattaan mo a'di jin yayi'd mmogam ana 'kup mo? Cinkina/ ki thok a'di gwo mo ki: A'di ta tapam pem mo. Wakan ayim ki bu'th burrinyen 'kup piti dhali kum is piti mo be. ⁶⁶ Dhali cinkina/ ki tor Is/ hak gwo goma ris to kun miikina a'di mo be. ⁶⁷ Dhali yan'ko'd Is/ hak ki susa yim e gu'b burrinye/ mo dhali a'di ki butha Ripka dhali ayim warki'd ki ash mo dhali a'di enki'da yim mo. Dhala Is/ hak a'di malaskunuwa du mo 'ko'di jwa gi kum mo be.

25

¹ Ibrahiim a'di bu'thki'da 'boma kamu/ mo a'di jin yuku gway ka Gathuurah mo be. ² Ayim dho'thki a'di aSimraan mo dhala Yagshaan mo dhala Madaan mo dhala Midyaan mo dhala Yishbaag mo dhala Shuha mo be. ³ Yagshaan si'da/ a'di ita'da baba ma Shaba mo dhala Dadaan mo. Dhali iya/ ma Dadaan uni si'da/ annihe/ mo: Ashshuriim dhala Lathushiim dhala La/ ummiim mo be. ⁴ Dhali iya/ ma Midyaan uni si'da/ annihe/ mo: Epah dhala Ipir mo dhala Hanuuk mo dhala Abiidaa/ mo dhala Elda/ ah mo be. Aris uci gwansan uni ta kuma Gathuurah mo be. ⁵ Ibrahiim ciki'da ris tom piti kun tana a'di ka Is/ hak i'baar mo be. ⁶ Hili e iya/ gi up lacam piti yan mo tani Ibrahiim ki ci uni to kun cinu ki me'd mo, dhali ki a'di di'd ki e naskina/ mo tani a'di ki dhuki uni 'pen mo 'peni ya/ m pitin gana/ ka Is/ hak mo mmo/iiku/ mmo'koku/ 'kupki mom'pesho'k isa dhana/ imun mo jin ta bampa/ gi mom'pesho'k mo be.

⁷ Hili atee yil jin din ma Ibrahiim ki e annihe/ mo, a'di 'kona yili iss 'kwan-imp*a* ipekwara i'ce'dka karpa'c apo/ mo be. ⁸ Ibrahiim a'di ciki shi/in piti jin 'ko'd mo dhali a'di wuki'd mo ki dhana dhan gana/ mo mmotana a'di dhan gump*a*n dhan ki yil piti mo dhali a'di gamkunu me'd nyakki 'kwanim piti mo be. ⁹ Is/ hak dhala Isma/iil uni kun ta iya/ m piti mo tani uni kanki a'di e jurum wosh ma Makpiilah mo e bwam bunto ma Ipruun jin ta ya/ ma Suuhar jin ta wathi/ Hithth*a* jin di'd 'kup ka bor ki mis ki Pa Mamra mo be. ¹⁰ Bwam bunto yan yolkin ma Ibrahiim 'peni 'Kwani Hithth*a* mo tani a'di ikankunu a'di nycine/ uni ka ashim piti ka Saarah mo be. ¹¹ 'Ko'di jwa ma Ibrahiim mo tani Arumgimis 'borki'da Is/ hak mii mo a'di jin ta ya/ m piti mo. Dhala Is/ hak a'di ca'bki'd mo e pam Birlahayru/ i mo be.

¹² Uni kun ta emen ma Isma/ iil kun yerkunu gwayi 'ko'd mo a'di jin ta ya/ ma Ibrahiim mo ka Haagar jin ta ji Masir mo a'di jin ta cinkina/ nyara/ ma Saarah a'di jin dho'thki a'di ka Ibrahiim mo be. ¹³ Gway gi iya/ ma Isma/ iil mo tani uni annihe/ mo, a'di jin yerkunu ka bath 'pen ka dho'th buni mo: Nabayuut a'di ita'da

bwanyara/ ma Isma/iil mo dhala Gidar mo dhala Adab/iil mo dhala Mibsaam mo, ¹⁴ dhala Mishmaa/ mo dhala Duumah mo dhala Massa mo ¹⁵ dhala Hadaar mo dhala Teema mo dhala Yathuur mo dhala Napish mo dhala Gidmah mo be. ¹⁶ Uni gwansan uni ita iya/ ma Isma/iil mo dhali gway buni si'da/ uni anann mo be. Dhali gway bampam buni dhali ata/ kun 'kona uni tani uni 'kume'd i'ce'dka su/ mo ka wak buni kun tana uni iya/ ma malik mo. ¹⁷ Hili atee yil jin din ma Isma/iil annihe/ mo, a'di 'kona yili iss 'kwanimpa ipesu/ ath ikwara mo dhali a'di ciki shi/in piti jin 'ko'd mo dhali a'di wuki'd mo dhali a'di nyakkunu is gam me'd ki 'kwani ma bas piti mo be. ¹⁸ Uni 'peni Pa Hawiila ntagi Pan Shur mo a'di jin di'd ka par 'twa/ ki Pa Masir mo 'kupki bway jin cuthi 'twa/ 'kupki bway Pa Ashshuur mo be. A'di ca'bki'da po/ aris 'kwanim piti mo be.

¹⁹ Gway gi iya/ ma Is/hak uni kun ta emen piti mo a'di jin ta ya/ ma Ibrahiim mo: Ibrahiim jin ta'da baba ma Is/hak mo. ²⁰ Is/hak a'di i'kokina yili issu/ mo ka dhan piti me'd jin bu'thkina a'di aRipka ki ash mo a'di yim jin ta 'bwa/ ma Batu/iil mo jin ta Wathi/ Araam gi Pam Paddaan/ araam jin ta 'bwah ma Laabaan Wathi/ Araam mo be. ²¹ Dhala Is/hak 'thoki'da Arumgimis gom ash mo, dhala Ripka jin ta ash a'di yim bwaaki'd mo be. ²² Dhali uci su/ gwansan uni guruniki is e bwa ma yim mo, dhali ayim ki o gwo mo ki: Wakki/ a'di wakan mo tani, ata si'da/ idika/ ki e mo? Gom gwo gi wakan mo tani ayim yaki'd mo dhali 'thek gwo yan e Tapa Arumgimis mo. ²³ Dhali Tapa ki owa yim gwo mo ki:

Kal 'koni su/ e bwa ma dho'th pini mo, dhali 'kwani su/ gwan kun mina /e dho'th mo tani uni mini kwa/ bwa mo dhali jan tal 'de/ a'di imidi 'bitha'bi'th mo mmobola kamu/ e mo, dhali a'di jin ca'd a'di imidi mii ara kam to mo be.

²⁴ Ka tee ma yim jin mina a'di dho'th thimkunu mo tani, hili mo mo ma, ushi uci su/ 'kon e bwa ma yim mo be. ²⁵ A'di jin pu'dki'di twa/a/ mo tani a'di tagi 'per mo, dhali aris bungwar is piti wana e ki burrinnye/ muri is mo. Gom gwo gi wakan

mo tani a'di yukki a'di gway ka Iisu mo. ²⁶ Dhali yan'ko'd mo tani akam pu'dki'd mo, dhali me'd piti bu'thki 'pena tinjala/ ma Iisu mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di yukkunu gway ka Yakuub mo. Is/hak 'kona yil issi kwara mo me'd jin dho'thkin ma yim uni mo be.

²⁷ Me'd jin cakina uci su/ mo tani Iisu ta wathi/ jin kora e ki kor e mompar mo, a'di ta wathi/ ma shon gana/ mo ka Yakuub ta wathi/ jin bu'th is piti ka mathan'kur dhali ca'b e gu'b burrinnye/ mo be. ²⁸ Is/hak enki'da Iisu mo haali/ a'di 'kaki shum piti kun parkina a'di mo. Hila Ripka enki'da Yakuub mo be.

²⁹ Ka cima kamu/ me'd jin miikin ma Yakuub a'tash mo tani Iisu pu'dki'di pa mo 'peni bwaasho mo dhali a'di mutta/ te/ is kagahara mo. ³⁰ Dhali Iisu ki owa Yakuub gwo mo ki: Dhalki aha/ nyoka 'tash pini yan jin cesa /e e ki 'per 'per mo haali/ aha/ mutta/ te/ is mo (gom gwo gi wakan mo tani a'di iyukkunu a'di gway ka Aduum mo). ³¹ Yakuub oki gwo mo ki: /E mini yolaa/ mo ma bwanyaran dho'th ganam pini yan mo. ³² Iisu thokki gwo mo ki: Aha/ mura wu 'te/ mo be. Mo ma bwanyara/ yan midi miiya ta gom aha/ mo? ³³ Yakuub ki o gwo mo ki: /E mini thul gwo me'da po/ ntwa/a/ gom aha/ mo, dhali wakan a'di thulki gwo me'da po/ gom a'di dhali yol mo ma bwanyaran dho'th pitin gana/ ka Yakuub mo be. ³⁴ Yan'ko'da Yakuub ki cika Iisu maan guraasa dhala 'tasha pasuliya jin cesu/ mo dhali a'di shwaki a'di mo dhali a'di piki to mo dhali cu mis mo dhali ya e bway piti mo. Iisu a'di ishi/ki mo ma bwanyaram pitin gana/ i e mo be.

26

¹ Dhali shwane/ te/ pu'dki'd mo e bampa/ mo mmowaki ten dhamo/ mo me'd jin din ma Ibrahiim mo. Dhala Is/hak a'di yaki'd mo e Pany Jaraar mo eya Abimaalik jin ta'da malik gi 'Kwani Pilisthiin mo. ² Dhali Tapa piki a'di i is mo, dhali o a'di gwo mo ki: Dhalku/ ki ya ka lungu'b bway Pa Masir mo. Hili ca'bi /e eya 'cesh jin miga/ tor /e mo. ³ Tayi aca/ eya 'cesh yan mo dhali aha/ mina di nyakki /e mo dhali 'bor /e mii mo, dhali gom /e mo dhali gom emen pini

mo tani aha/ mina ci aris bampa/ gwan ki /e mo dhali aha/ mina thim gwom pem jin oka/ is mo mmothul gwo me'da po/ goma Ibrahiim jin ta'da babam pini mo be ki: ⁴ Aha/ mina mar emen pini is mo me'da cul gi momis mo dhali aha/ mina ci emen pini aris bampa/ yani 'baar mo. Dhali gom gway gi emen pini mo tani aris kal gi mony'cesh mini 'bor is buni mii ki uni mo be. ⁵ Haala Ibrahiim haki gwo gi 'twam pem e mo dhali dhu gwo kun kanka/ a'di mo dhali gwonkan pem mo dhali gwonkan pem kun cinu ki 'twa/ mo dhali gwonkan pem jin cinu mo be.

⁶ Gom gwo gi wakan mo tani Is/hak a'di ca'bki'd mo e Pany Jaraar mo be. ⁷ Ki 'kwani gwaṭh gi mo yan dotki a'di gwo mo gom ash mo tani, a'di ki thoḵ gwo mo ki: Ayim a'di ita 'bwah pem mo, haali/ a'di ko/ki is mo mmo/o ki a'di ta ashim piti mo isi ciki/ 'kwani gi mo yan imini 'taki 'kosh a'di jwa mo gom gway ma Ripka mo, haala yim dina jarom piti ki she/ mo mmohil mo be. ⁸ Ki a'di diki'd e mun ki rash rash mo tani Abimaalik jin ta'da malik gi 'Kwani Pilisthiin mo tani a'di hilki mo ki e shu'd gu'b mo dhali para Is/hak e mo mmolo'bkina a'di aRipka jin ta ash mo. ⁹ Gom gwo gi wakan mo tani Abimaalik yukki'da Is/hak mo dhali o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, ayim ta ashin mo ba/, kata jan ona /e gwo oki ayim ta 'bwahan mo? Is/hak ki thoḵ a'di gwo mo ki: Haali/ aha/ kulumkina gwo ibwa mo oki aha/ mina wu mo gom gwo ma yim mo be. ¹⁰ Abimaalik ki o a'di gwo mo ki: Atinta a'dan jin miikina /e wakan apo/ aman mo, wathiṇ kamun 'de/ wariba/ midi 'taki ya mo isha 'bom pini mo dhali /e mini 'taki guyu/ mo jin thamu mii apo/ aman mo be. ¹¹ Gom gwo gi wakan mo tani Abimaalik ki ruma aris 'kwani 'baar ki gwo mo mmo/o ki: A'di yin jin midi ta wathi/ yan is ki cwa mo walla ashim piti mo tani a'di minu 'kosh jwa mo be.

¹² Dhala Is/hak siki to mo e bampa/ yan mo dhali a'di 'ciṭhki to mo ki yila 'de/ yan mo ki iss 'kwanimpa imudhe'd mo. Haali/ Tapa a'di 'borki a'di mii mo be. ¹³ Dhali wathi/ warki'd ki wathimpa mo dhali gama ris to ki nyanye/ kun markunu is mo ntagi

a'di ta wathi/ jin eka/ 'pen ki ek mo. ¹⁴ A'di taki'd ga ma'diny ka'bal kun jinu mo dhali bip mo dhali aris cinḵina/ tana ris mo kun 'kokin e gu'b piti mo, dhali gom gwo gi wakan mo tani 'Kwani Pilisthiin uni taki dhapan apo/ a'di mo be. ¹⁵ (Dhali shwane/ 'Kwani Pilisthiin uni 'dapkina aris jis yi'de/ 'twa/ ka dihar mo uni kun cwanḵin ma ris cinḵina/ gi com ka tee ma babam piti ka Ibrahiim mo.) ¹⁶ Dhali Abimaalik ki owa Is/hak gwo mo ki: Yaku/ /e mo 'peni aman mo haali/ /e ta wathi/ jin ca'bki dem dem mmobol am e mo.

¹⁷ Gom gwo gi wakan mo tani Is/hak yaki'd mo 'peni matṭaan mo dhali nyan gu'b burinyem piti e embul wosh ma Jaraar mo dhali ca'bi mun mo be. ¹⁸ Dhala Is/hak cwanḵi jis yi'de/ dok/e mo e mo jin 'thissa/ cwanḵunu uni ka tee ma Ibrahiim jin ta com mo haali/ 'Kwani Pilisthiin 'thissa/ 'dapki uni 'twa/ ka dihar mo 'ko'di jwa ma Ibrahiim mo dhali a'di yerki uni gway mo me'd jin yerkina com uni gway mo be. ¹⁹ Hili ki cinḵina/ ma Is/hak cwanḵi jis yi'de/ mo e embul wosh mo tani uni gamki jis yi'de/ kun kasha yi'de/ e ki kash mo. ²⁰ Dhali imanhil ka'bal gi Pany Jaraar uni walkin ki imanhil ka'bal ma Is/hak mo mmo/o gwo mo ki: Yi'de/ ta jim bam mo be. Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di yukki jis yi'de/ yan ki gway mo ka Isig haali/ uni askin gom a'di mo be. ²¹ Dhali yan 'ko'd uni cwanḵi jis yi'deṇ kamu/ mo dhali uni si'da/ walkina po/ caan mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki yuk jis yi'de/ yan ka Sithnah mo. ²² Dhali a'di so'kki'd mo 'peni mun mo dhali cwanḵi jis yi'deṇ kamu/ mo dhali apo/ caan mo tani uni 'koki wal mo, dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki yuk jis yi'de/ yan gway ka Rahubut mmo/o gwo mo ki: Tapa a'di ithosonki ana embul mo mo dhali ana shwane/ mina kal mamana dho'th mo e bampa/ yan mo be.

²³ 'Peni matṭaan mo tani a'di yaki'd ka gagamis mo e Pan Birsaba mo be. ²⁴ Dhali Tapa piki a'di i is mon'thiny mo dhali o gwo mo ki: Aha/ tana Arumgimis ma Ibrahiim jin ta'da babam pini mo, dhalku/ is ki ko/ mo haali/ aha/ mina nyak di ki /e mo dhali 'bor /e mii mo dhali mar emen pini is mo gom gway gi cinḵinam pem ka Ibrahiim mo

be. ²⁵ Gom gwo gi wakan mo tani a'di nyan'ki'da gwata/ jin miinuwa basa 'cesh mo e mun mo dhali yuk gway gi Tapa mo dhali thum gu'b burrinyem piti i mun mo. Dhali e mun mo tani cin'kina/ ma Is/hak uni cwanyki jis yi'de/ ka ris mo.

²⁶ Dhali yan'ko'd Abimaalik yaki'di a'di 'peni Pany Jaraar mo nyakka Ahussaat jin ta'da amanlogom a'di ki gwo mo dhala Pikul jin ta'da 'kan'kup gom 'kwani ma meem piti mo. ²⁷ Is/hak ki o uni gwo mo ki: Atinta iiyina umi aha/ mo? 'Kona um ki misha ki um shi/i aha/ i e mo dhali ur aha/ mo 'peni um mowa? ²⁸ Uni ki thok a'di gwo mo ki: Aman misha eya tenter gana/ ki Tapa di'd nyakki /e mo, a'di i/ona aman gwo jin waki cise/ mo ki: Dhalki mo jin minu mii thul gwo me'da po/ midi mii di mo e bwaman am dhali /e mo, dhali dhalki ana gama gwo jin gamu me'd mo nyakki /e mo. ²⁹ Ki /e mini diki mii to shiyi'da kamu/ apo/ aman mo, me'd jin 'kona aman ki ta /e is ki cwa mo dhali aman si'da/ 'konaki mii ton kamu/ mo hili jasi tom 'boro'd mo dhali hashki /e mo ki mon'ku'th is mo. /E shwane/ 'borkina Tapa mii mo be. ³⁰ Gom gwo gi wakan mo tani a'di miiki uni tonte/ jin shwanu ka tul 'kup mo dhali uni shwaki to mo dhali uni piki to mo be. ³¹ Dhali mon'thamo/ mo tani uni cuki mis mo ki jahanne/ mo dhali thul gwo me'da po/ ka rem'kup mo, dhala Is/hak dhuki uni 'pen mo e bway buni mo dhali uni iikin mo 'peni a'di ki mon'ku'th is mo be. ³² Dhali 'pena cim 'de/ yan mo tani cin'kina/ ma Is/hak pu'dkin mo dhali tor a'di gwo gom jis yi'de/ kun cwanykina uni mo dhali o gwo mo ki: Aman gamkina yi'de/ mo be. ³³ A'di yukki jis yi'de/ yan gway mo ka Shibah mo. Gom 'pemen gwo gi wakan mo tani a'di iyukkunu 'penkuman bampa/ yan gway ka Birsaba ntagi shwanesan mo be.

³⁴ Me'd jin 'kona yili Iisu i issu/ mo tani a'di bu'thki ash mo jin yuku gway ka Yahudiit jin ta 'bwa/ ma Biiri jin ta Wathi/ Hiththa mo dhala Basmah jin ta 'bwa/ ma Iiluun jin ta Wathi/ Hiththa mo. ³⁵ Dhali uni gwan mii mon'ko apowa Is/hak dhala Ripka mmoka/a ka/ mo.

27

¹ Ka Is/hak taki'da dhan mo dhali em piti si'da/ dhuruma/ dhurum wakan mo a'di imolkina a'di mo mmopar e ki 'bore/ mo, a'di iyukkina a'di a/Iisu mo a'di jin ta ya/m piti jin ca'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Ya/ m pema, dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo. ² A'di ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ tana adhan mo dhali aha/ dinaki misha cim jwam pem mo. ³ Hili shwane/ buthi to gi mo/as pini mo dhala kulpem pini dhala bwam pini mo dhali ya ka piye/ e mombwaasho mo dhali par tom bwaasho mo gom aha/ mo. ⁴ Dhali thosoni shum jin 'kunya'kuny gom aha/ mo, a'di jin enka/ mo dhali kali a'di ki aha/ ki aha/ mina shwa a'di mo dhali 'bor /e mii ntwa/a/ ki aha/ dinaki wu mo be.

⁵ Dhala Ripka cikki gwo yan me'd jin okin ma Is/hak gwo e ya/m piti ka Iisu mo. Gom gwo gi wakan mo tani Iisu a'di yaki'd ka piye/ mo dhali par tombwaasho mo dhali 'koshi a'di mo dhali kali a'di mo. ⁶ Ripka si'da/ oki ya/m piti ka Yakuub gwo mo ki: Aha/ cikkina 'twa/ mmotora/ tor ka kan ka Iisu mo, ki: ⁷ Kalaa/ shum tombwaasho mo dhali thosoni shum jin 'kunya'kuny gom aha/ mo ki aha/ mina shwa a'di mo dhali 'bor /e mii mo mbwambor ki Tapa mo ntwa/a/ ki aha/ dinaki wu mo be. ⁸ Hili mo mo ma, ya/m pem, hayi gwom pem e mo me'd jin kankika/ /e mo. ⁹ Yaku/ e ma'diny ka'bal mo dhali kwanyi ushi gungulu mi isu/ mo ki aha/ mina thoson shum kun 'kunya'kuny 'peni uni mo gom cim mo a'di jin enkina a'di kagahara mo. ¹⁰ Dhali /e mini kalki a'di ki cim mo mmoshwa mo. Wakan ki a'di midi 'bor /e mii mo ntwa/a/ ki a'di diki wu mo. ¹¹ Hila Yakuub oki'da Ripka jin ta kum gwo mo ki: Hili mo mo ma, akam pem ka Iisu a'di ta wathi/ jin 'kan ma muri is mo, dhali aha/ 'tikila/ bungwar ki 'tikil mo. ¹² Wariba/ ababa midi tayaa/ is is ki me'd mo, dhali aha/ mina e waki aha/ miina a'di ka mak mo dhali aha/ mina kal monyjee apo/ is pem mo, yisa mom'bor mii mo. ¹³ Kum ki o a'di gwo mo ki: Monyjeem pini midi di apo/ aha/ mo ya/ m pem mo, hili hayi gwom pem e mo dhali yayi mo dhali kwanyi uni gom aha/ mo. ¹⁴ Gom gwo gi wakan mo tani a'di yaki'd mo dhali buthi uni mo dhali 'doyu/ uni ki

kum mo, dhali kum ki thoson shum kun 'kunya'kuny mo, me'd jin enkina com kahara mo be. ¹⁵ Dhala Ripka ki bu'th burrinyem 'borga/ ma Iisu jin ta ya/ ma yim jin ca'd mo uni kun 'koni gu'b nyakka yim mo a'di ki hi'thki a'di ka Yakuub mo a'di jin ta ya/m piti jin gwa'da'd mo. ¹⁶ Dhala yim ki hi'thki a'di ayi'c mi e 'bame'd piti mo dhali e 'bam piti jin 'tikila/ 'tikil mo. ¹⁷ Dhali ayim ki ci shum jin 'kunya'kuny mo dhali maan'kuthu'd mo a'di jin thosonkin ma yim mo e me'd gi ya/m piti ka Yakuub mo.

¹⁸ Wakan a'di yaki'd bway gu'b gi com mo, dhali o a'di gwo mo ki: Ababam pema, dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo. Ki /e aja a'dun mo? ya/ m pem. ¹⁹ Yakuub oki com gwo mo ki: Aha/ tana Iisu jin ta'da bwanyaram pini mo. Aha/ miikina me'd jin kankina /e aha/ gwo mo dhali shwane/ ca'bi /e ki mis mo dhali 'kayi shum tombwaashom pem mo ki /e mini 'bor aha/ mii mo. ²⁰ Hila Is/hak oki ya/m piti gwo mo ki: Mii wakata ganne/ gamkina /e a'di ki jahanne/ kan mo? ya/ m pem. A'di ki thok gwo mo ki: Haali/ Tapa Arumgimis pini a'di ciki aha/ a'di ki 'ta'b kan mo be. ²¹ Yan'ko'd Is/hak ki owa Yakuub gwo mo ki: Shoru/ is ki 'dishe/ mo ki aha/ mina ta /e is is ki me'd mo ya/ m pem mo ki aha/ mina mish /e mo wakki/ /e tana Iisu ka jin gana/ jin ta ya/m pem mo, walla aja a'dan mo? ²² Wakan a Yakuub a'di yaki'd mo mmo'disha Is/hak is mo a'di jin ta com mo, a'di taki a'di is is ki me'd mo dhali o gwo mo ki: 'Twa/ a'di ita jim ma Yakuub mo, hili me'd uni ita me'd ma Iisu mo be. ²³ Dhali a'di diki nyith a'di mo haali/ me'd piti 'kan ma mur nycine/ mo me'd ji ma kam piti ka Iisu mo, dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki 'bor a'di mii mo be. ²⁴ A'di ki o gwo mo ki: A/e ta ya/m pem ka jin gana/ mo jin ta'da Iisu mo? A'di ki thok gwo mo ki: Aha/ tana a'di mo be. ²⁵ Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Kali a'di ki aha/ mo ki aha/ mina 'ka shum tombwaasho gi ya/m pem mo dhali 'bor /e mii mo. Wakan a'di kalki a'di a'di mo dhali a'di 'kaki a'di mo dhali a'di kalki a'di yimana mura'th jin ka/u ki njahnah mo dhali a'di piki a'di mo be. ²⁶ Dhali yan'ko'd com ka Is/hak ki o a'di gwo mo ki: Shoru/ is ki 'dishe/ mo dhali

piyaa/ 'twa/ mo ya/m pem mo. ²⁷ Wakan a'di pu'dki'd ki 'dishe/ mo dhali pi a'di 'twa/ mo dhali a'di jikki'da shim burrinyem piti mo dhali 'bor a'di mii mo dhali o gwo mo ki:

Hili yisawa/, ashim gi ya/m pem mo ma isi me'da shim gi wathi/ jin yayi'd 'pena piye/ mo, a'di jin 'borkina Tapa mii be.

²⁸ Dhala Arumgimis ci jape/ gi momis mo, dhali aris tom 'boron gi mony'cesh mo, dhali pos mo dhala mura'th ki nyanye/ mo.

²⁹ Dhalka ris 'kwani 'baar mo mii /e to ime'd mo,

dhali aris kal gi mony'cesh mina 'ko ka bamambor mmolun /e mo.

Tayi tapa apo/ ikam pini mo

dhali dhalki iya/in gi kwan mini 'ko ka bamambor mmolun /e mo.

Monyjee midi di apo/ aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun jeeki /e mo,

dhali mom'bor mii midi di apo/ aris 'kwani 'baar mo kun 'borki /e mii mo.

³⁰ Dhali ka Is/ hak daka/ 'baarki mii i'dishesan mmo'bora Yakuub mii mo, ka Yakuub 'tilki is mo mmoya ka piye/ mo 'peni bwambor ma Is/hak mo jin ta com mo tani Iisu jin ta'da kam mo tani a'di pu'dki'd mo 'peni mompar mo be. ³¹ A'di si'da/ thosonki shum jin 'kunya'kuny mo dhali kali a'di e com mo. Dhali a'di ki o com gwo mo ki: Dhalka baba cu mis mo dhali 'ka shum tombwaasho gi ya/m piti mo ki /e mini 'bor aha/ mii mo. ³² Ababam piti ka Is/ hak oki a'di gwo mo ki: Ki /e aja a'dun mo? A'di thokki gwo mo ki: Aha/ tana ya/ m pini, jin ta'da bwanyara/ jin ta'da Iisu mo be. ³³ Yan'ko'd a/ Is/hak a'di dekina is ki bir bir ki 'bi'th mo, dhali o gwo mo ki: Kaja sa/ yaki'd mo mmopar mo dhali 'koshi tombwaasho mo dhali kali aha/ shum mo, dhali aha/ 'kakina a'di 'baar mo ntwa/ a/ ki /e diki pu'du/ mo dhali aha/ 'borkina a'di mii mo? Nye a'di minu mii 'bor mii mo. ³⁴ Ka Iisu cikki gwo 'peni com mo tani a'di 'therki dhan ko ki 'bi'th mo dhali ko ki jabu'th ki ku'bu/ ku'bu/ mo, dhali o com gwo mo ki: 'Bori aha/ mii mo ma, isi aha/ gara/ si'dayi, ayy ababam pem mo. ³⁵ Hili a'di oki gwo mo ki: Akam pini a'di pu'dki'd ka mak mo, dhali a'di bu'thki mom'bor miim pini mo. ³⁶ Iisu oki gwo mo ki: A'di

'konuki yuk gway ka Yakuub ka jin gana/ 'taa? Haali/ a'di thamki aha/ thum me'di su/ mo. A'di bu'thki mo ma bwanyaram pem jin taka/ mo, dhali hili mo mo ma, shwane/ a'di bu'thki mom'bor miim pem 'peni aha/ mo. Yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: A/mom'bor miinj kamu/ bunya/ dina /e ki 'tash 'twa/ mo gom aha/ mowa? ³⁷ Is/hak ki tho'ka Iisu gwo mo ki: Hili mo mo ma aha/ karkina a'di mmota tapam pini mo, dhali aris ikam piti aha/ cikina uni ki a'di mmota cin'kina/ mo mmomii a'di i me'd mo dhali pos dhala mura'th kun sinu mo aha/ cikina uni ki a'di mo mmocil mo. Kata beseene/ imiga/ mii gom /e ya/m pem mo? ³⁸ Iisu ki o com gwo mo ki: A/e taki jasi mom'bor mii 'denj gana/ kan niina? ababam pem mo. 'Bori aha/ mii mo ma, isi aha/ gara/ si'dayi, ayy ababam pem mo. Dhala Iisu ceki 'twam piti mo dhali ko mo be. ³⁹ Dhali yan'ko'd Is/hak jin ta'da babam piti tho'ki a'di gwo mo ki:

Hili mo mo ma, /e mini si'd mo 'peni mony'cesh jin minu si to mo haali/ a'di ita mom pini jin mina /e ca'bi cine/ mo,

dhali /e si'da/ mini si'd mo 'peni jape/ gi momis e mo jin ka'dama/ ka'dam mo.

⁴⁰ Shemen gandala turgam pini mo tani a'di imina /e ndi ki e mo be.

Dhali /e mini miiya kan to mo,

hili ki /e mini kwa/ is pini bwa mo tani

/e kwa/ki dhan'ka'b tom'bam piti bwa mo 'peni 'bam pini mo be.

⁴¹ Shwane/ Iisu shi/ki'da Yakuubi e mo gom mom'bor mii jin 'borkina com a'di mii mo, dhala Iisu oki gwo e is piti mo ki: Atee jin minu kowa ko goma babam pem a'di 'dishkina 'twa/ mo. Aha/ mina 'kosha kam pem ka Yakuub jwa mo n'ko'd mo.

⁴² Hili gwo gi Iisu a'di torkunuwa Ripka mo a'di jin ta'da bwanyara/ ma yim mo. Gom gwo gi wakan mo tani ayim hashki gwo mo mmoyuka Yakuub jin ta ari ya/ ma yim jin gwa'da'd mo, dhali o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, akam pini ka Iisu a'di malaski is piti mo dhali thoson is mo mmo'kosh /e jwa mo. ⁴³ Dhali 'peni shwanesan mo, ya/ m pem hayi gwo gi 'twam pem e mo, dhali cuyi mis dhali gusi pa mo a Laabaan mo a'di jin ta'da kam pem mo e Pan Haraan

mo. ⁴⁴ Dhali ca'bi /e e mun mo nyakki a'di ki ari mo mo ntaga nyor ma kan yan jin 'batha'ba'th mina she/ i'thup mo. ⁴⁵ Ntaga nyor ma kan yan mina she/ i'thup mo dhali a'di midi this to gwan e mo kun miikina /e mo. Yan'ko'd aha/ mina hash gwo mo dhali susi /e ka nyan'ko'd 'peni mun mo. Goma tinta imiga/ this um isu/ e mo mmontal 'de/ ka cim 'de/ kan mo.

⁴⁶ Yan'ko'd aRipka ki owa Is/hak gwo mo ki: Aha/ 'baka/ mondiki/em pem e mo haali/ aris up gi 'Kwani gi Pan Hiththa mo. Wakka Yakuub midi mash jan 'de/ 'peni up gi Pan Hiththa me'd uni up gwansan kun 'kon e bampa/ yansan mo, dhali shim miim 'boro'da ta midi di gom mondiki/em pem mo?

28

¹ Dhali yan'ko'd Is/hak yukki'da Yakuub mo dhali 'bor a'di mii mo dhali kan a'di gwo mo ki: /E mini dhalku/ ki mii masha 'boma kamu/ 'de/ 'peni 'Kwani gi Pan Kanaan mo. ² Cuyi mis mo dhali yayi mo e Pam Paddaan/araam e gu'b ma Batu/iil jin ta'da baba gi kwan mo dhali butha 'bom 'peni mun mo jan 'de/ 'peni i'bwa/ ma Laabaan jin ta'da kam gi kwan mo. ³ Arumgimis jin Eka/ Ek mo 'borki /e mii mo dhali kar /e mmodho'th mo dhali mar /e amar is mo ki /e mini ta dhana buhany 'kwani mo be. ⁴ Dhalki a'di ci mom'bor mii ma Ibrahiim ki /e mo dhali emen pini si'da/ mo ki /e mini bu'th bampa/ gwan kun takina /e aca/ apo/ mo a'di jin cikin ma Arumgimis a/Ibrahiim mo. ⁵ Wakan Is/hak hashki'da Yakuub 'peni a'di mo dhali a'di yaki'd mo e Pam Paddaan/araam mo eya Laabaan jin ta ya/ ma Batu/iil mo jin ta Wathi/ Araam a'di jin ta'da kam ma Ripka mo a'di jin ta KoYakuub dhala Iisu mo.

⁶ Dhala Iisu me'd jin mishkina a'di ka Is/hak 'borki'da Yakuub mii mo dhali karki a'di 'pen mo e Pam Paddaan/araam mo mmobutha 'bom 'peni mun mo tani dhali ki a'di 'borki a'di mii mo dhali kan a'di gwo mo ki: /E mini dhalku/ ki mash jan 'de/ 'peni up 'Kwani Kanaan mo, ⁷ dhali ka Yakuub haki gwo gi com e mo dhali kum mo dhali ya mo e Pam Paddaan/araam mo. ⁸ Wakan Iisu parki mo e mo ki up gi 'Kwani gi Pan Kanaan 'koki 'bora Is/hak bwa mo

a'di jin ta com mo. ⁹ Iisu a'di yaki'd mo eya Isma/iil mo dhali butha 'bom mo mmomar upa tiya kun takina a'di is mo a'di jin ta'da Mahlah jin ta 'bwa/ ma Isma/iil mo jin ta ya/ ma Ibrahiim mo a'di jin ta 'bwaham ma Nabayuut mo be.

¹⁰ Yakuub dhalki Pam Birsaba 'pen mo dhali yaki'd mo 'kupki bway Pan Haraan mo. ¹¹ Dhali a'di pu'dki'd mo e mon'kamu/ mo dhali a'di ca'bki'd e mun mon'thiny mo haala tente/ yulki'd mo. A'di ki bu'th wosha kamu/ mo e mo yan mo mmokar 'kup piti mo dhali a'di ki ishi mo yan mo be. ¹² Dhali a'di shu'bki jan mo ki to di'd jin karkunu mo 'peni mony'cesh mo jin senu sho'k mo dhali 'kupan piti jithirki momis mo dhali hili mo mo ma, iman'doyu gwo ma Arumgimis seki momisi a'di mo dhali thulkin ki a'di mo. ¹³ Dhali hili mo mo ma, Tapa doshki'di 'kupi a'di mo dhali o gwo mo ki: Aha/ tana Tapa Arumgimis ma Ibrahiim jin ta'da babam pini mo dhali Arumgimis ma Is/hak mo. Mony'cesh yan jin isha /e apo/ mo tani aha/ mina ci a'di ki /e mo dhali emen pini mo be. ¹⁴ Dhali emen pini uni mina e waki bu'da 'cesh mo dhali /e mini hakas mo ka bor mo ntaga bora lungu'b mo dhali 'kupki mom'pesho'k mo dhali 'kupka 'bana bim poros mo dhali 'kupka 'bana biny cam mo, dhali ki /e mo dhali emen pini mo tani arisa wak gi 'kwaniny'cesh mini 'bor is buni mii mo be. ¹⁵ Hili mo mo ma, aha/ mina di nyakki /e mo dhali kar /e mo eya ris mo gunn kun mina /e iya mo dhali susi /e ka nyan'ko'd e bampa/ yansan mo. Haali/ aha/ yisa mina dhal /e 'pen yisa ntagi aha/ mina thim gwom pem jin okika/ /e mo be. ¹⁶ Yan'ko'd aYakuub merki e mo 'peni mo/ish em piti mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ Tapa a'di idiki'd e mo yan mo dhali aha/ molkina a'di mo be. ¹⁷ Dhali a'di ko/ki is mo dhali o gwo mo ki: Mo yan ta mo jin kogu mo. Mo yan a'di ita isi gu'b ma Arumgimis gana/ mo 'tese/ be dhali yansan a'di ita 'twanjala gon gi bway momis mo be.

¹⁸ Wakan aYakuub cuki mis mo mon'thamo/ ka 'tum mo dhali bu'th wosh jin isha a'di 'ba/ mo dhali thum a'di ki mis mo mmota tinjili mo dhali wol a'di ayini 'kup mo. ¹⁹ A'di yukki mo caan gway

mo ka Beet/iil mo, hili gway gi 'penkuman bampa/ yan mo tani a'di yuku itwa/a/ ka Luus mo be. ²⁰ Yan'ko'd aYakuub thulki gwo me'da apo/ mo mmo/o ki: Wakki/ Arumgimis midi di e aha/ mo dhali kar aha/ e bway pem yan jin yaka/ iya mo dhali ciyaa/ tonte/ mmoshwa mo dhali burrinnye/ mmohithi is mo, ²¹ wakan ki aha/ mina doku/ bway pa e gu'b ma babam pem ki mon'ku'th is mo tani yan'ko'd Tapa a'di imidi ta Arumgimis pem mo be. ²² Dhali wosh yan jin thumkika/ ki mis me'da tinjili mo tani a'di imidi ta gu'b ma Arumgimis mo dhali aris to 'baar mo kun mina /e ci aha/ mo tani aha/ mina bu'th jan 'de/ mo 'pena 'kume'd mo gom /e mo be.

29

¹ Dhala Yakuub yaki'd mo e bway piti mo ntagi a'di pu'dki'd mo e 'kwani gi bampa/ gi mom'pesho'k mo be. ² Ki a'di hilki mo mo tani a'di parki jis yi'de/ e mo e bwam bunto mo dhali hili mo mo ma, adhana ma'diny ka'bal ikwara kun ishkini shemen piti mo haali/ 'peni jis yi'de/ caan mo tani ama'diny ka'bal wolkunu yi'de/ mo. Dhali wosh gi 'twanjkal jis yi'de/ yan mo tani a'di caaca mo be. ³ Dhali ka ma'diny ka'bal tulkunu isi montal 'de/ imattaan mo tani imanhil ka'bal ki 'dan'kal wosh 'peni 'twanjkal jis yi'de/ mo dhali wolki ka'bal yi'de/ mo dhali karki wosh ka nyan'ko'd mo e mom piti mo e 'twanjkal jis yi'de/ mo.

⁴ Yakuub ki o uni gwo mo ki: Ikam pema um iyyin 'peni mana mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: 'Peni Pan Haraan mo be. ⁵ A'di ki o uni gwo mo ki: A/um mishina Laabaan jin ta ya/ ma Nahur mowa? Uni ki thok a'di gwo mo ki: Aman mishkina a'di mo be. ⁶ A'di ki o uni gwo mo ki: A/ dhali a'di 'bora is mo 'te/ tana? Uni thokki a'di gwo mo ki: A'di 'bora is mo, dhali hili mo mo ma, aRahiil jin ta 'bwa/ pu'dki'd mo nyakki ka'bal mo be. ⁷ A'di ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, atente/ caaca kagahara mo, a'di diki ta atente/ jin minu tul to/e isi montal 'de/ mo, woli ka'bal yi'de/ mo ma dhali iiku/ mo mmo'ci uni ashon dhii/i'd mo. ⁸ Hili uni thokki a'di gwo mo ki: Aman mola mii ntaga ma'diny ka'bal minu tul isi 'baar mo imontal 'de/ mo dhali wosh si'da/

minu 'danƙalu/ mo 'peni 'twaƙal jis yi'de/ mo dhali yan'ko'd aman ki wol ƙa'bal yi'de/ mo be.

⁹ Ki a'di mal ma ƙor mmotor ki uni mo tani Rahiil pu'dki'd mo nyakƙi ƙa'bal gi com haala yim a'di ita'da manhil uni mo be.

¹⁰ Dhali ka Yakuub parki'da Rahiil e mo a'di jin ta 'bwa/ ma Laabaan jin ta'da kam gi kum mo dhali ƙa'bal ma Laabaan jin ta'da kam gi kum mo tani Yakuub seki mis mo dhali 'danƙal wosh mo 'peni 'twaƙal jis yi'de/ mo dhali wolka ma'diny ƙa'bal ma Laabaan yi'de/ mo a'di jin ta'da kam gi kum mo be. ¹¹ Dhali yan'ko'd a'di piki'da Rahiil 'twa/ mo dhali 'ther dhan ko kagahara mo be. ¹² Dhala Yakuub ƙorki'da Rahiil gwo mo ki a'di ta'da bas gi com mo dhali a'di si'da/ ta ya/ ma Ripka mo, dhali ayim guski'd mo dhali ƙor com gwo mo be.

¹³ Ka Laabaan cikƙi gwom 'borga/ goma Yakuub jin ta ya/ gi 'bwaham mo tani a'di guski'd mo mmogam a'di 'kup mo dhali kar a'di mmota isa kony mo dhali pi a'di 'twa/ mo dhali susi a'di bway gu'b piti mo. AYakuub ƙorki'da Laabaan aris to gwansani 'baar mo be. ¹⁴ Dhali aLaabaan ki o a'di gwo mo ki: Ka jin gana/ /e tana simam pem mo dhali bungwar is pem mo. Dhali a'di ƙa'bkid nyakƙi a'di ka appe i'de/ mo.

¹⁵ Dhali yan'ko'da Laabaan ki owa Yakuub gwo mo ki: Haali/ /e tana bas pem mo tani a'di 'boro'da jin mina /e imii aha/ atu'c ki me'd mowa? Toraa/ gwo mo gom tom pini jin mina /e gam ki ji gi mina /e ta mo tani midi ta atinta mo? ¹⁶ Dhala Laabaan a'di ita gi i'bwa/i su/ mo: gway gi 'bwa/ jin ca'd mo tani a'di iyuku ka Le/ah mo dhali gway gi 'bwa/ jin gwa'da'd mo tani a'di iyuku ka Rahiil mo be. ¹⁷ E ma Le/ah mol mo hil ki 'bore/ mo haali/ em piti 'cwara'cwar mo, hila Rahiil a'di ta jaron gana/ mo dhali enu kagahara mo be.

¹⁸ Yakuub enki'da Rahiil mo dhali a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina mii /e atu'c ki yili pesu/ mo gom 'bwa/m pini jin ta'da Rahiil jin gwa'da'd mo be. ¹⁹ Laabaan ki o gwo mo ki: A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom aha/ mo mmociki /e a'di mo, ma mo diki ci a'di 'kwanin tiya mo, ƙa'bi /e nyakƙi aha/ mo. ²⁰ Wakana Yakuub miiki'da tu'c ki yili pesu/ goma Rahiil mo dhali uni wana mo i

e ka cim midi diki ta rash rash gom mo/en jin enkina a'di ayim mo be.

²¹ Yan'ko'da Yakuub oki'da Laabaan gwo mo ki: Ciya/ a'bom pem mo ki aha/ mina ya ayim mo haali/ mom pem 'baarki'd mo be. ²² Wakan aLaabaan tulki'da aris 'kwani gi mo ƙa'an isi montal 'de/ mo dhali shwa to jin yukuwa yuk ka tul 'kup mo. ²³ Hili mom'pimpili/ mo tani a'di ki bu'th 'bwa/ ka Le/ah dhali suski a'di aYakuub mo dhali a'di yaki'da yim mo be. ²⁴ (Laabaan ciki nyarany cinƙinam piti jin ta'da Silpah e 'bwa/m piti ka Le/ah mo mmota cinƙina/ nyara/ ma yim mo.) ²⁵ Dhali e mon'thamo/ mo tani hili mo mo ma, aLe/ah ayim ta a'di jin cikunu a'di mo dhala Yakuub ki owa Laabaan gwo mo ki: Dika/ ki miiki /e atu'c goma Rahiil mo 'taa? Atinta he'kkina /e aha/ e wakan mo. ²⁶ Laabaan ki thok a'di gwo mo ki: A'di yisa miinu wakana e bam-pam bam mo mmoci jin gwa'da'd ntwaa/ a/ mmodhal a'di ma bwanyara/ i'ko'd mo. ²⁷ Thimi adhas nyakƙi jan 'de/ yan mo dhali aman mina ci /e jan kamu/ si'da/ mo e mii jin mina /e dok/e dok sho'k mmomii aha/ to ki yili pesu kamu/ mo be. ²⁸ Yakuub miiki'd kan mo dhali a'di 'baarki'da dhas 'de/ mo. Yan'ko'da Laabaan ciki a'di 'bwa/ ka Rahiil mo mmota ash mo be. ²⁹ (Laabaan ciki cinƙina/ nyaram piti ka Bilhah ki 'bwa/ ka Rahiil mo mmota cinƙina/ nyara/ ma yim mo.) ³⁰ Wakan aYakuub yaki'd mo eya Rahiil mo si'da/ dhali a'di enki'da Rahiil mmobola Le/ah e mo, dhali a'di miiki'da Laabaan atu'c mo gom yili pesu kamu/ mo be.

³¹ Ki Tapa parki mo e ka Le/ah shi/kunu i e mo tani a'di ka'dki'da yim bwama dho'th piti 'twa/ mo, hila Rahiil a'di ta'da burum mo be. ³² Dhali aLe/ah a'di bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhala yim ki yuk a'di gway ka Ra/ubiin mo haala yim oki gwo mo ki: Haali/ Tapa hilki'd apo/ to kun wo'cki aha/ is she/ mo, shwane/ akathim pem midi en aha/ ka jin gana/ mo be. ³³ Ayim a'di bwaaki'd dok/e mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Haali/ Tapa a'di iciƙki gwo mo ki aha/ shi/kunu i e mo, a'di si'da/ iciƙina a'di aha/ ya/m pem yan mo dhala yim yukki a'di gway ka Shim/uun mo. ³⁴ Dok/e ayim bwaaki'd mo dhali dho'th

ya/ mo dhali o gwo mo ki: Shwanesan mo akathim pem midi gam is piti me'd ki aha/ mo haali/ aha/ dho'thkina a'di ucingwa'hi kwara mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyukkunu a'di gway ka Lawi mo. ³⁵ Dhali ayim bwaaki'd dok/e mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Aha/ mina man Tapa mo ganne/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyukkunu a'di gway piti ka Yahuuda mo, dhali yan'ko'da yim dakki'da dho'th mo be.

30

¹ Ka Rahiil parki e mo ka yim diki dho'thka Yakuub uci mo tani ayim taki dhapan apo/ 'bwaham mo dhali ayim owa Yakuub gwo mo ki: Ciya/ uci mo ma walla aha/ mina wu mo 'te/ ba/. ² Anyor ma Yakuub a'di 'thakunu apowa Rahiil ki 'bi'th mo dhali a'di ki o gwo mo ki: Aha/ dina e embul ma Arumgimis mo a'di jin 'tashki bwama dho'th pini 'twa/ mo mmokal mamana dho'th mowa? ³ Yan'ko'da yim ki o gwo mo ki: Bilhah jin ta nyarany cinkinam pem di'd imahan mo. /E mini ya ayim mo ka yim midi ta gi uci e 'kupa'dupun pem mo dhali aha/ mina ta gi uci ka yim si'da/ moyi. ⁴ Wakan ayim ciki a'di aBilhah jin ta nyara/ cinkinam piti mo mmota ash mo dhali aYakuub a'di yaki'da yim mo. ⁵ Dhala Bilhah a'di bwaaki'd mo dhali dho'thka Yakuub ya/ mo. ⁶ Dhali yan'ko'd Rahiil ki o gwo mo ki: Arumgimis dwallki aha/ gwo mo dhali a'di si'da/ cikki aha/ 'twa/ mo dhali ciki aha/ ya/ m mo. Gom gwo gi wakan mo tani ayim ki yuk a'di gway mo ka Daan mo. ⁷ Nyara/ cinkina/ ma Rahiil a'di bwaaki'd dok/e mo dhali dho'thka Yakuub ya/ jin 'kon ma po/ isu/ mo. ⁸ Dhali yan'ko'd Rahiil oki gwo mo ki: Ki mon'thir jin ca'bki dem dem mo tani a'di i'thirkika/ 'bwah pem mo dhali pi gwo jipi/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani ayim ki yuk a'di gway mo ka Naptaali mo.

⁹ Ka Le/ah parki mo e mo ki a'di dakki'da dho'th mo tani ayim ki bu'th cinkina/ nyaram piti jin ta'da Silpah mo mmociki a'di ka Yakuub mo mmota ash mo be. ¹⁰ Yan'ko'd cinkina/ nyara/ ma Le/ah a'di dho'thki'da Yakuub ya/ mo be. ¹¹ Dhala Le/ah ki o gwo mo ki: Mo i e ki 'bor mo,

wakan ayim ki yuk a'di gway mo ka Jaad mo. ¹² Cinkina/ nyara/ ma Le/ah a'di jin ta'da Silpah mo dho'thki'da Yakuub ya/ jin 'kon ma po/ i su/ mo. ¹³ Dhala Le/ah ki o gwo mo ki: Aha/ be i'bora bwa mo, haali/ aris upi 'baar mo mini yuk aha/ gway ki ji gi 'bora bwa mo, wakan ayim yukki a'di gway mo ka Ashiir mo.

¹⁴ Ka tee jin 'cithkunu pos bunycan mo tani aRa/ ubiin a'di yaki'd mo dhali gam mamana kamu/ e bunto mo (a'di jin yuku ki 'twa/ ma Arab ka luppah mo). Dhali a'di ki kalki uni kum ka Le/ah mo. Dhali yan'ko'da Rahiil o gwo mo ki: Ciya/ mo ma, aha/ 'thona/ e maman cwa ma luppah jin kalkina ya/ m pini mo. ¹⁵ Hila yim ki tho'ka yim gwo mo ki: A/a'di ta ari mii jin gwa'dagwa'd mo mmobutha katham pem mo 'peni aha/ mo 'taa? Dhali /e ki dok/e o gwo mo ki /e mini kal maman cwa ma luppah jin kalkina ya/ m pem 'te/ si'dawa? Rahiil ki tho'ka yim gwo mo ki: Ba a'di be midi ya ishi /e mon'thiny shwane/ mo gom maman cwa ma luppah jin kalina ya/ m pini mo 'te/ be. ¹⁶ Ka Yakuub pu'dki'd mo 'peni bunto mom'pimpili/ mo tani aLe/ ah yaki'd ka pije/ mo mmogam a'di 'kup mo, dhali o a'di gwo mo ki: /E mini mii yayu/ aha/ shwane/ mo haali/ aha/ yolkina /e mo ki maman cwa ma luppah jin ta jim ma ya/ m pem mo. Wakan a'di ishki'd nyakka yim mon'thiny caan mo. ¹⁷ Dhali Arumgimis cikki gwo ma Le/ah mo dhala yim bwaaki'd mo dhali dho'thka Yakuub ya/ jin 'kon ma po/ imudhe'd mo be. ¹⁸ Le/ ah ki o gwo mo ki: Arumgimis ciki aha/ tom pem jin karka/ ka bara tu'c mo haali/ aha/ cikina cinkina/ nyaram pem ka katham pem mo. Wakana yim ki yuk a'di gway ka Yas-saakar mo. ¹⁹ Dhali aLe/ah a'di bwaaki'd mo dok/e dhala yim dho'thki'da Yakuub ya/ jin 'kon ma po/ i pe'de/ mo be. ²⁰ Dhali yan'ko'da Le/ah ki o gwo mo ki: Arumgimis a'di tashaa/ ki tom 'boro'd jin kamu/ akam mo. Shwane/ akatham pem midi tak aha/ mo haali/ aha/ dho'thkina a'di iya/ kun 'kon ma po/ ipe'de/ mo. Wakan ayim ki yuk a'di gway mo ka Sabuluun mo be. ²¹ Yan'ko'da yim dho'thki 'bwa/ mo dhali yuka yim gway mo ka Diinah mo. ²² Dhali yan'ko'da Arumgimis si'da/ kaki'da Rahiil e

mo dhali Arumgimis cikki'da yim gwo mo dhali ka'dka yim bwa ma dho'th piti 'twa/.
²³ Ayim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Arumgimis kalki mowaḱ pem sho'k ka piḱe/ mo. ²⁴ Dhala yim ki yuḱ a'di gway ka Yuusup mo mmo/o gwo mo ki: Dhalka Arumgimis maraa/ ya/a kamu/ is mo.

²⁵ Ka Rahiil dho'thki'da Yuusup mo tani aYakuub oki'da Laabaan gwo mo ki: Karki aha/ 'pen mo ki aha/ mina ya mo e gu'b pem mo dhali e bampam pem mo. ²⁶ Ciyaa/ up pem mo dhali uḱim pem mo uni kun miikika/ /e aṭu'c mo dhali dhalkaa/ bway ayana mo haali/ /e mishkina ṭu'c kun miikika/ /e mo be. ²⁷ Hila Laabaan o a'di gwo mo ki: Waḱki/ /e mini dhala/ bway mmo/o gwo gi wakan mo si'da/ tani aha/ da/arkina gwo mo ki to jin mishu ki jamas mii mo tani Tapa a'di 'borki aha/ mii gom /e mo be. ²⁸ Yeri to gway mo, uni kun gamu ki ji gi miinu to mo dhali aha/ mina ciki/ /e uni mo be. ²⁹ AYakuub ki o a'di gwo mo ki: /E ki is pini mishi to kun miikika/ /e aṭu'c mo dhali aris to/em pini 'ko /e ki 'kom pa mo gom mo jin hilka/ uni ki 'bore/ mo be. ³⁰ Haali/ /e tan jasi ushi'ceenne/ kagush mo ntwa/ a/ ki aha/ dina ki pu'du/ mo dhali shwane/ uni markunu is ka enthuṣ mo dhali Tapa 'borki /e mii eya ris mo gunn kun ṭu'kka/ mo. Hili dhali aha/ kakasja si'da/ miga/ mii thoson to gom ku gi gu'b pem mo? ³¹ A'di ki o gwo mo ki: Atinta a'di imiga/ ci /e mo? AYakuub o gwo mo ki: /E mini ci aha/ toṅ kamu/ yisa. Waḱki/ /e mini mii to yan gom aha/ mo aha/ mina dok/ /e ci ama'diny ka'bal pini ashon dhii/ i'd mo dhali ta amandhu uni mo. ³² Dhalki aha/ yana e bwaman ma arisa ma'diny ka'bal pini ki tur mo shwane/ mmokwa/ 'peni arisa unycur dhali adhudhunyan ka'bal dhali ka'bal 'thi/ ka ris mo dhali 'peni arisa dhudhunyan/ min 'thi/ mo dhali arisa unycur mi mo, dhali uni gi wakan mo tani uni be ita tom pem jin gamka/ ki ji gi miinu to mo be. ³³ Dhali gom gwom pem ji wakan mo jin oka/ ki o ma teṭe/ mo tani /e mini thok gwo gom aha/ yilaṅkamu/ i'ko'd mo ki /e mini pu'du/ mo, dhali para ris tom pem jin miga/ gam ki ji gi miinu to inyakki /e mo. Aris uni kun

tana unycur dhali gun tana dhudhunyan/ mi dhali ka'bal 'thi/ wakki/ gamu mo tani uni minu deṅ e oki kuki kwalu mo be. ³⁴ Laabaan ki o gwo mo ki: 'Boro'd be, dhalki a'di gi wakan mo me'd jin ona /e mo be. ³⁵ Hili 'peni acim caan mo tani a'di kwa/ ki'da aris gwaṭhi mi bwa mo uni kun tana 'beres is mo dhala dhudhunyan/ mo dhali aris kuman mi kun tana unycur mo dhali kan iya/ gwo mo mmoji uni mo be. ³⁶ Dhali a'di hashki uni mmo/ii mo si'dasi'd ka cim kwara mo 'peni bwaman a'di ki is piti mo dhala Yakuub mo. Dhala Yakuub dhuki kun tiya mo uni kun tana ma'diny ka'bal ma Laabaan mo be.

³⁷ Dhali yan'ko'da Yakuub kwa/ki'da biny cwan this jin 'ta'dama'ta'dam mo dhali 'cith uni mo dhali thoson uni mo dhali 'ce cwa is mo mmotagi kush mo mmotor gulu'c cwanḱush gwan eya tente/ mo. ³⁸ A'di dhuki cwanḱush gwan jin 'cena a'di is mbwambor ma ma'diny ka'bal mo eya al yi'de/ mo jin wolḱunu uni yi'de/ ka kur mo e mo jin pu'dkin ma ma'diny ka'bal mo mmopi yi'de/ mo. Dhali me'd jin merkina uni mo mmomash mo tani uni pu'dkin mmopi yi'de/ mo be. ³⁹ Dhali ama'diny ka'bal merkin mo dhali mash mo mbwambor cwa gwan jin 'cena a'di is mo dhali wakan ama'diny dho'thki ushan kun 'beresa is ki 'beres mo dhali tana unycur mo dhali kun tana dhudhunyan/ mo. ⁴⁰ Dhala Yakuub kwa/ ki ka'bal bwa mo dhali kar jis/ em piti 'kupki ka'bal kun 'beresa is ki 'beres mo dhali dhalki ka'bal 'thi/ e bwamana ma'diny ka'bal ma Laabaan mo dhali a'di ki dhu kum piti kun ura a'di ki she/ mo dhali diki gam uni me'd ka ma'diny kuma Laabaan mo be. ⁴¹ E bwaman ka'bal kun 'bitha is ki 'bi'th mo mmodho'th mo tani aYakuub ki gu cwa mo dhali dhu uni eya al yi'de/ mo mbwambori jis/ e ma ma'diny ka'bal mo ki uni mini mer mo dhali mash mo e bwaman cwa su/ gwan mo. ⁴² Hili e ka'bal kun 'ka'da is ki 'ka'd mo tani a'di diki dhu cwa gwan imun mo wakan uni gwan kun ta ka'bal kun 'ka'da is mo tani uni kuma Laabaan mo dhali kun 'bitha is ki 'bi'th gwan mo tani uni ta kuma Yakuub mo be. ⁴³ Ki mii wakan mo tani wathi/ ta pa mo ijasa/? dhali a'di taki'd ka ma'diny ka'bal jin caaca mo dhali up piti si'da/ takin

gi up cɪŋkina/ ka ris mo kun mii uni to ime'd mo dhali 'kwanin gwa^h tana ris kun ta cɪŋkinam piti mo kun mii a'di to ime'd mo dhali aris kalman mo dhali aris thuluny mo be.

31

¹ Dhala Yakuub cikki gwo jin 'kokina iya/ ma Laabaan mmo/o mo ki: AYakuub a'di bu'thki'da ris to 'baar mo kun ta kuma babam bana mo, dhali 'peni kuma babam bana mo tani a'di igamkina a'di mii adu is mmota pa ki pa kagahara mo be. ² Dhala Yakuub si'da/ mishki mo mo ka Laabaan diki hil a'di i e ki 'bore/ ki hila 'the mo me'd jin t^{wa}/a/ mo. ³ Dhali yan'ko'd Tapa ki owa Yakuub gwo mo ki: Doki /e eya 'cesh gi ibabam pini ka nyan'ko'd mo dhali e 'kwani ma bas pini mo dhali aha/ mina di e /e mo. ⁴ Gom gwo gi wakan mo tani aYakuub hashki gwo eya Rahiil dhala Le/ ah e mombwaasho jin 'kona ma'diny ka'bal piti mo. ⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ misha ka babam bum diki hil aha/ i e ki 'bore/ ki hila 'the mo me'd jin t^{wa}/a/ mo. Hili Arumgimis ma babam pem a'di nyakki di ki aha/ mo. ⁶ Um mishkin ki aha/ miikina ababam bum atu'c ki mom'bi'th pemi 'baar mo. ⁷ Dhali hili ababam bum a'di di'd mmohe'k aha/ e mo dhali ak tom pem e mo jin gamka/ ki ji gi miiga/ to mo me'di 'kume'd mo. Hili Arumgimis diki dhal a'di bway mo mmo'kosh aha/ mo. ⁸ A'di oki gwo mo ki: Wakki/ min dhudhunya/ mini dho'th mo tani uni a'di imini ta kum pini mo kun mina /e igam ki ji gi miina /e to mo, dhali arisa ma'diny uni ka jin gana/ uni idho'thkina dhudhunya/ mi mo. Dhali yan'ko'd dok/e a'di ki o gwo mo ki: Wakki/ mi kun 'beresa is ki 'beres mini 'ko mo tani uni a'di imini ta kum pini kun mina /e igam mo ki ji gi miina /e to mo, dhali arisa ma'diny uni ka jin gana/ uni idho'thkina 'beres is mi mo. ⁹ Gom gwo gi wakan mo tani a'di ibu'thkin ma Arumgimis to/e ma babam bum mo dhali ci uni ki aha/ mo. ¹⁰ Dhali yil kun bwan ma ma'diny ka'bal dhali mi mo tani aha/ 'de'kkina em pem 'kupki mo momis mo dhali mish to ki jan mo ka ris gwasi mi ji kun pekina jappa/ apo/ ma'diny ka'bal mo tani uni tana dhudhunya/ mo dhali uni 'beresa is ki 'beres mo

dhali uni itana diŋdiŋ mo. ¹¹ Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo gi Tapa o aha/ gwo ki jan mo ki: Yakuub, dhali aha/ ki tho^k a'di gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo. ¹² Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: 'Deki em pini 'kupki mo momis mo dhali pari mo e mo, aris mi kun pena jappa/ apo/ ama'diny ka'bal mo tani uni 'beresa is ki 'beres mo dhali uni tana dhudhunya/ mo dhali uni tana diŋdiŋ mo haali/ aha/ mishkina ris to kun miikin ma Laabaan apo/ /e mo. ¹³ Aha/ tana Arumgimis ma Beet/iil e mo jin wolkin /e ayini 'kuwosh jin karkina /e ka tiŋkiliŋ mo dhali /e ki thul gwo me'da po/ gom aha/ mo. Cuyi mis shwane/ mo 'peni bampa/ yan mo dhali doki /e ka nyan'ko'd e bampam pini jin dhothu /e mo. ¹⁴ Yan'ko'da Rahiil dhala Le/ah tho^kki a'di gwo mo ki: A/toŋ kamu/ di'd jin 'tuntulkunu bwa ime'd mo walla mala kamu/ dhalkunu aman e gu'b ma babam bam mowa? ¹⁵ Aman shwane/ dina a'di ki yuk ki bunycan paŋ 'kwanin tiya mowa? Haali/ a'di yolki aman mo dhali a'di 'baarki'da guurush jin cikunu a'di gom aman mo. ¹⁶ Aris mal kun bu'thkin ma Arumgimis mo 'pena babam bam mo tani uni ta kum bam mo dhali kuki ucim bam mo. Hili shwane/ aris gwo gunn kun min ma Arumgimis i o /e mo tani miiyi uni mo ma.

¹⁷ Wakan aYakuub cuki mis mo dhali dhu iya/ dhali i/ash e kalman mo. ¹⁸ Dhali a'di dilki'da ris to/em piti sho'k mo, aris mal piti kun gamkina a'di adu is ki mii jin miikina a'di to mo, to/em piti kun tulkina a'di is mo e Pam Paddaan/araam mo mmo/ ii mo e bampa/ gi Paŋ Kanaan eya babam piti ka Is/hak mo be. ¹⁹ Dhali ka cim caan mo tani aLaabaan a'di yaki'd mo mmo'ci^h ka'bal piti amur mo dhala Rahiil a'di kwalki tompinycon gi gu'b gi com mo. ²⁰ Dhala Yakuub shakalki'd mo ki e ka wu mo i'ko'da Laabaan jin ta wathi/ Araam mo mmodiki tor a'di gwo ki a'di murki'di gus mo be. ²¹ A'di guski'd mo nyakki aris to kun tana a'di mo dhali cu mis mo mmo'ci^h Yi'den Kumma/ Elpuraat mo dhali a'di cu'thki jis/ em piti 'kupki bampa/ gi paŋ 'kuwosh e Pany Jil/aad mo.

²² Dhali yan'ko'd gwo torkunuwa Laabaan 'ko'da cim kwara mo ka Yakuub guski'd mo be. ²³ A'di bu'thki 'kwani ma bas piti nyakki

a'di mo dhali ur a'di isho'k ka cim pesu/ mo dhali bath a'di isho'k ki ya'th ya'th mo e bampa/ gi Pany Jil/aad mo be. ²⁴ Hili Arumgimis pu'dki'da Laabaan mo a'di jin ta wathi/ Araam ki jan mo mon'thiny mo dhali o a'di gwo mo ki: 'Cunycuri is pini ki 'bore/ mo ki /e mini diki o gwon tal 'den kamu/ ka Yakuub mo walla ki gwom 'boro'd mo walla ki gwo shiyi'd mo.

²⁵ Dhali aLaabaan gamki'da Yakuub mo. Dhala Yakuub a'di thumki gu'b burrinyem piti e bampa/ gi pan 'kuwosh mo dhali aLaabaan nyakki 'kwani ma bas piti mo tani uni ishkina yuuka/ mo e pan 'kuwosh gi Pany Jil/aad mo be. ²⁶ Dhali aLaabaan ki owa Yakuub gwo mo ki: Atinta si'da/ imiikina /e mo mmokwal aha/ to mo kan mo dhali bor i'bwa/m pem mo me'd 'kwani kun bu'thkunu ki shemen gandala turga/ e mo wakan gomata mo? ²⁷ Gomata iguskina /e ka kwal is mo dhali kwal aha/ to mo dhali ilu/ diki tor aha/ gwo mo, wakan ki aha/ mina 'taki karki /e 'pen ki bwan 'kunyud mo dhali ki gway jin yuku mo ka danluuka kun doru ki me'd mo dhali ka dhen'dhenye/ kun 'kon ma shu/i pesu/ mo? ²⁸ Dhali atinta dina /e ki dhalaa/ bway mo mmopi iya/m pem dhali i'bwa/m pem 'twa/ mo dhali o uni gwo mo ki: Iiku/ ki 'bore/ ibway mo. Shwane/ /e mii miimpus mo. ²⁹ A'di ta mom'bi'th pem mo mmo'kosh /e jwa mo shwanetan, hili Arumgimis ma babam pini a'di torki aha/ gwo ki jan ka en'thiny mo mmo/o gwo mo ki: 'Cunycuri is pini ki 'bore/ mo ki /e mini diki o gwon tal 'den kamu/ ka Yakuub mo walla ki gwom 'boro'd mo walla ki gwo shiyi'd mo. ³⁰ Shwane/ /e yakin mo haali/ /e 'kosha dhan tem pa kagahara gom gu'b gi cim mo, hili atinta si'da/ ikwalkina /e tompinycon pem mo? ³¹ AYakuub thokki'da Laabaan gwo mo ki: Haali/ aha/ ko/kina is mo haali/ aha/ kulumkina gwo ibwa mo oki /e mini bu'th i'bwa/ yin ki 'bi'th 'peni aha/ mo be. ³² E a'din 'de/ yin jin mina /e gam tompinycon pini nycine/ mo tani midi diki di ki e mo. E bu'kus 'kwani ma bas bana mo tani tori to e ki me'd mo uni kun ta kum pini kun bu'thka/ mo dhali kali uni mo. Dhala Yakuub yisa mishi gwo 'bana kamu/ mo ka Rahiil a'di ikwalki uni mo.

³³ Wakan aLaabaan cicki gu'b burrinye/ ma Yakuub mo dhali gu'b burrinye/ ma Le/ ah mo dhali gu'b burrinye/ gi up cin'kina/ su/ gi i'bwah mo, hili a'di diki gam uni mo. Dhali a'di yaki'd ka pije/ mo 'peni gu'b burrinye/ ma Le/ah mo dhali cic jima Rahiil mo be. ³⁴ Dhali aRahiil a'di ka jin gana/ ikwalki tompinycon gi gu'b gi com mo dhali dhu uni apon kalman e bwam ma ras mo dhali ca'bi uni 'pena po/ mo. Laabaan a'di kulki'da ris gu'b burrinye/ 'baar mo dhali diki gam uni mo be. ³⁵ Dhali ayim ki o com gwo mo ki: Tapam pem midi mii dhalka nyor ki mii shwa mo haali/ aha/ mola cu ibwambori /e mo haali/ bway gi up mo tani a'di di'da po/ aha/ mo. Wakan a'di napki'da nap ki bur bur mo hili a'di diki gam tompinycon gi gu'b piti mo.

³⁶ Dhali yan'ko'da Yakuub warki'd ki dhana nyor jin caaca mo dhali waka Laabaan mo. Yakuub oki'da Laabaan gwo mo ki: Tom pem jin thamka/ mane si'da/ ti dhali mane miinthus pem mo? jin urkina /e aha/ isho'k ki 'bar 'bar mo kan? ³⁷ Ba /e napki bwan tom pem mo ki bur bur mo. Aris uni 'baar mo kun gamkina /e mo tani uni ta ku ki gu'b piniya? Dhu uni imahan mo ibwambori 'kwani ma bas pem mo dhali 'kwani ma bas pini mo ki uni mini 'cunycur to mo e bwaman ana su/ mo. ³⁸ Yil 'koni iss 'de/ kun nyakka/ ca'b ki /e mo. Aris gwasin ka'bal pini dhali kuman ka'bal uni thamka/ hil yisa dhali aha/ si'da/ dinaki 'ka jan tal 'den kamu/ mo 'pena ma'diny ka'bal pini mo be. ³⁹ Uni kun dhera tongwapi/ is ka gwapi/ mo tani uni 'koka/ kali /e mowa? Aha/ thiskina is 'ko'd e mo gom uni mo dhali e 'peni bwam me'd pem mo tani /e ki 'thek gwo mo gom uni mo wakki/ uni kwalu montee mo walla mon'thiny mo. ⁴⁰ Aha/ a'dan be montee jin 'ba'th ma tente/ mmoshilaa/ is mo dhali 'thama 'thupga/ mo mon'thiny mo dhali e ish em pem mo tani a'di guski'd mo 'peni em pem mo be. ⁴¹ Yil 'koni issu/ jin nyakka di ki e e gu'b pini mo, dhali aha/ miikina /eya tu'c ki yili 'kume'd i'ce'dka donon mo gom i'bwa/m pini su/ gwan mo, dhali yili pe'de/ si'da/ goma ma'diny ka'bal pini mo dhali /e akki tom pem e me'di 'kume'd mo uni kun gamka/ ki ji gi miinu

to mo. ⁴² Wakki/ a'di midi 'taki diki ta Arumgimis ma babam pem mo a'di jin ta'da Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali a'di jin ko/kin ma Is/hak mo wakki/ a'din gana/yan midi 'taki diki di ka 'ban pem mo tani /e ka jin gana/ mini 'taki hash aha/ mo me'd 'tenj gana/ mo. Arumgimis mishki isa nyor pem jin wo'c aha/ she/ mo dhala tu'c gi me'd pem mo dhali kucur /e ka en'thiny mo.

⁴³ Dhali yan'ko'da Laabaan thokki'da Yakuub gwo mo ki: I'bwa/m gwan mo tani uni ita i'bwa/m pem mo dhali uci gwan mo tani uni ita uci pem mo dhali ama'diny ka'bal gwan mo tani uni itana ma'diny pem mo dhali aris to kun parkina /e e mo tani uni ta kum pem mo be. Hili ata a'di imiga/ mii shwane/ mo gom i'bwa/m pem gwan mo walla gom uci gwansan kun dho'thkina uni mo? ⁴⁴ Yayo/ shwane/ mo dhali dhalki ana gama gwo me'd mo /e dhali aha/ mo, dhali dhalki a'di ta gwo jin minu mish tor e bwaman /e dhali aha/ mo. ⁴⁵ Wakana Yakuub bu'thki wosh mo dhali thum a'di ka tin kilin mo be. ⁴⁶ Dhala Yakuub ki tor 'kwani ma bas piti gwo mo mmotuli wosh is mo. Dhali uni bu'thki wosh mo dhali su'k uni ka tul 'kup mo dhali uni shwaki to imattaan e mo ma tul 'kup wosh mo. ⁴⁷ Dhala Laabaan ki yuk mo caan gway ka YajarSahduutha mo, hila Yakuub yukki a'di gway ka Jal/iid mo. ⁴⁸ Dhala Laabaan ki o gwo mo ki: Wosh su'k yan mo tani a'di midi tor gwo e bwaman /e dhali aha/ mo 'pena tee yan shwane/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di yukki mo yan gway ka Jal/iid mo be. ⁴⁹ Dhala tin kilin yan yukkuu gway ka Mispah mo haali/ a'di oki gwo mo ki: Tapa a'di ihilki'da hil e bwaman /e mo dhali aha/ mo ki ana mina mii pi mo ka rem'kup 'pena kamu/ kamu/ mo. ⁵⁰ Wakki/ /e mini tham i'bwa/m pem to mii apo/ mo walla /e wari mini bu'th upa tiya mmopana'd i'bwa/m pem isa po/ mo tani, ba wathin kamu/ piyi'd mmonyak di ki ana mo mmomii mo, hili, kayi gwo e mo, Arumgimis a'di ita'da aman tor gwo e bwaman /e dhali aha/ mo be.

⁵¹ Dhali yan'ko'da Laabaan ki owa Yakuub gwo mo ki: Pari wosh su'k gwan e mo dhala tin kilin piti mo a'di jin thumkika/

mo e bwaman /e mo dhali aha/ mo. ⁵² Wosh su'k yan a'di ita'da man/o gwo mo dhali atin kilin a'di ita'da man/o gwo mo ki aha/ mina diki pe 'kuwosh su'k yan mo e /e mo, dhali /e si'da/ mini diki pe 'kuwosh su'k yan e aha/ mo gom mo jin 'koshuwa 'kosh mo be. ⁵³ Arumgimis ma Ibrahiim dhali Arumgimis ma Nahur a'di jin ta'da Arumgimis ga babam buni mo dhalki a'di dwall gwo i bwaman ana mo. Wakana Yakuub thulki gwo me'da po/ mo ki monko/ is ma babam piti ka Is/hak mo. ⁵⁴ Dhala Yakuub a'di ciki to mo mmomiiya basa 'cesh mo e 'kuwosh jin turatur mo dhali yuk 'kwani ma bas piti mo dhali shwa maanjuthu'd mo, dhali ki uni shwaki maanjuthu'd mo tani uni 'kokin e mun mmo'baar mon'thiny yan mo e 'kuwosh jin turatur mo be.

⁵⁵ Mon'thamo/ka 'tum mo aLaabaan a'di cuki mis mo dhali pi idhancom 'twa/ mo dhali i'bwa/m piti mo dhali 'bor uni mii mo dhali yan'ko'd a'di ki kwa/ is piti bwa 'peni uni mo dhali dok bway pa ka nyan'ko'd mo be.

32

¹ AYakuub a'di iyaki'd mo e bway piti mo dhali iman'doyu gwo gamki a'di 'kup mo.

² Dhali ka Yakuub mishi uni mo tani a'di oki gwo mo ki: Uni gwansan ita 'kwani ma mee ma Arumgimis mo. Wakan a'di yukki mo caan gway mo ka Mahanaayim mo.

³ Dhala Yakuub hashki'da ris 'kwani ma gum bway piti ntwa/a/ ki a'di mo eya Iisu jin ta'da kam piti mo e bampa/ ki Pa Si/iir mo jin ta bampa/ Aduum mo. ⁴ A'di ye'thki uni sho'k ki gwo mo mmo/o ki: Iiyi torki tapam pem ka Iisu gwo mo ki: Cin kinam pini ka Yakuub oki gwo gi wakan mo ki: Aha/ yakina yanyca/ mo e pa Laabaan mo dhali ca'b ntagi shwane/ mo. ⁵ Dhali aha/ tana ga risa morbip mo dhali aris thuluny mo dhali ama'diny ka'bal mo dhali aris cin kinan 'kwanin gwa th mo kun miina tu'c mo dhali aris cin kina/ nyara/ mo kun miina tu'c mo dhali aha/ hashkina gwo mo mmotor tapam pem gwo mo ki aha/ mina gam mii ma 'the 'peni jis/em pini mo.

⁶ Dhali aris 'kwani ma gum bway piti uni dokkin ka nyan'ko'da Yakuub mo mmo/o

gwo mo ki: Aman pu'dkina eya kam pini ka Iisu mo dhali a'di di'd mmoyayu/ mo mmogam/e 'kup mo nyakki 'kwanin gwaḥ kun 'koni iss 'kwanimpa i/iss 'de/ kun nyak iiyu/ ki a'di mo. ⁷ Dhali yan'ko'da Yakuub ko/ki is kagahara mo dhali a'di butha 'tham mo dhali a'di kwa/ki 'kwani bwa mo kun 'kokin nyakki a'di mo dhali ama'diny ka'bal mo dhala buhany bip mo dhali aris kalman mo mmo'ko ka ta/ isu/ mo. ⁸ A'di kulumki gwo ibwa mo wakki/ Iisu midi pu'du/ ka ta/ 'de/ mo dhali 'ce'da/ 'ce'd sho'k mo tani atan kamu/ minu dhalku mo mmoye mo be.

⁹ Dhala Yakuub ki o gwo mo ki: Ayy Arumgimis ma babam pem ka Ibrahiim mo dhali Arumgimis ma babam pem ka Is/ hak mo, ayy Tapa /e jin oki aha/ gwo mo ki: Doki ka nyan'ko'd e bampam pini mo dhali e 'kwani ma bas pini mo dhali aha/ mina mii /e ki 'bore/ mo. ¹⁰ Aha/ dina ki ha me'd mo goma ris mo/en jin telu sho'k mo dhali goma ris mii ma isin ganam pini mo uni kun torkina /e cin kinam pini mo haali/ ki cwa gi me'd pem 'te/ mo tani a'di i'cithka/ Yi'den Kumma/ Uurdun mo dhali shwane/ aha/ warkina ki wathi/ jin 'kon ma ta/i su/ mo be. ¹¹ 'Cuki aha/ mo ma, aha/ 'thona /e mo 'peni me'd ma kam pem mo isi 'peni me'd ma Iisu mo haali/ aha/ ko/kina a'di mo isi ciki/ a'di midi pu'du/ mo dhali 'kosh am 'baar mo jwa mo nyakki ita'da ki uci ilu/ mo. ¹² Hili /e oki gwo mo ki: Aha/ mina mii /e ki 'bore/ mo dhali dhu emen pini mmowa e ka si'b gi bwam ma al yi'de/ mo a'di jin minu mol den e mo goma buhany piti mo.

¹³ Wakan a'di ishki'd imattaan mon'thiny mo dhali a'di ki bu'th 'peni to kun tana a'di mo to jin cinu ki me'd mo goma kam ka Iisu mo. ¹⁴ A'di ciki a'di kuman ka'bal iss 'kwanimpa i'kume'd mo dhali gwasi mi i/ iss 'de/ mo dhali kuman ka'bal iss 'kwanimpa i'kume'd mo dhali gwasin ka'bal iss 'de/ mo. ¹⁵ Dhali kuman kalman kun umuwa ko i iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo nyakki ushan buni mo dhali bipi issu/ mo dhali amorbipi 'kume'd mo dhali kuman thulunyi iss 'de/ mo dhali gwaḥan thulunyi 'kume'd mo. ¹⁶ Aris to gwansan idhukina a'di e me'd ma ris cin kinam piti mo dhali aris uni urkunu ki she/ ki she/ mo dhali a'di oki'da ris cin kinam piti gwo mo

ki: Iiku/ ntwa/a/ ki aha/ mo dhali kari buli bwaman mo mmo/ur to mo dhali uri to mo. ¹⁷ A'di ye'thki uni kun iikin ntwa/a/ sho'k ki gwo mo ki: Ka Iisu jin ta'da kam pem midi gam um 'kup mo dhali dot um gwo mo ki um ta gu maja mo tani, dhali um iini ii mana mo? tani, dhali aris to maja gwansan kun iini bwambori um mo isan? tani, ¹⁸ dhali yan'ko'd um mini o gwo mo ki: Uni ta ku gi cin kinam pini ka Yakuub mo, uni ta to kun cinu ki me'd kun hashu /e tapam pem ka Iisu mo dhali a'di ki is piti yayi'di 'ko'di aman mo be. ¹⁹ A'di mii miin 'de/ yan jin nyakka'd mmoye'th uni kun 'kon ma po/ isu/ sho'k gi gwo mo dhali nyakki uni kun 'kon ma po/ ikwara mo dhali aris uni kun uru mo ki: Um mini mii o jasi gwon 'de/ mo eya Iisu mo ki um mini gam a'di 'kup mo. ²⁰ Dhali um mini o a'di gwo mo ki cin kinam pini ka Yakuub a'di di'd mmoyayu/ ki is piti i'ko'di aman mo, haali/ a'di kulumki gwo ibwa mo ki aha/ mina 'taki wan a'di is ki to jin cinu ki me'd mo kun iini bwambori aha/ mo dhali yan'ko'd aha/ mina par jis/em piti e mo: wakki/ a'di wariba/ midi 'taki bu'th aha/ mo. ²¹ Wakan to kun cinu ki me'd iikin mo mmoshu a'di bway mbwambor mo dhali a'di ki is piti ishki'd mo mon'thiny yin e gu'b burrinyem piti mo.

²² Dhali mon'thiny 'de/ yan mo tani a'di cuki mis mo dhali bu'th i/ashi su/ mo dhali up cin kina/ nyaram piti isu/ mo 'dhali ucim piti 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo dhali a'di ki 'citha al yi'de/ ma Yabbuug mo. ²³ A'di suski uni mo dhali hash uni mo mmo'cith yi'de/ jin guski'd mo dhali nyakka ris to 'baar mo kun tana a'di mo. ²⁴ Dhala Yakuub a'di dhalkunu a'di 'de/ mo dhali a'di 'tirki'd uni ki wathin kamu/ mo ntagi e kali kush mo. ²⁵ Ki wathi/ parki mo e mo ki a'di diki piya Yakuub e ki mii mo tani a'di ki ta a'di bwaman ma wum piti is ki me'd mo ntagi a'di burushki'd mo dhali awum gi Yakuub a'di irakki'd mo 'peni gocer piti mo me'd jin 'tirki'd a'di nyakki a'di mo. ²⁶ Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Dhalki aha/ me'd, aha/ yana mo haali/ mo kalki kush mo. Hila Yakuub oki gwo mo ki: Aha/ mina dhal /e me'd mo yisa isi ciki/ /e mini mii 'bor aha/ mii mo. ²⁷ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Gway pini yuku kaja mo?

Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ka: Yakuub mo. ²⁸ Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Gway pini minu mii 'koki dok/ e yuk ka Yakuub yisa, hili ka Israyiil mo haali/ /e askina Arumgimis nycine/ mo dhali 'kwani mo dhali /e piki mii e mo be. ²⁹ Dhali yan'ko'd Yakuub ki dot a'di gwo mo ki: Tori aha/ gwo mo ma aha/ 'thona /e mo, gway pini yuku kaja mo? Hili a'di oki gwo mo ki: Gomatinta idotkina /e gway pem mo? Dhali a'di ki la dhiñ mii is mo i'bor a'di mii mo be. ³⁰ Wakan aYakuub yukki mo caan gway mo ka Panu/iil mo mmo/o gwo mo ki: Haali/ Arumgimis mishkika/ jis/em piti ka karambor mo dhali hili mondiki/em pem a'di 'tashkunu 'twa/ mo. ³¹ Atente/ sulki'da po/ a'di mo me'd jin pekina a'di Pa Panu/iil mo mmoto'b ki cwa mo haala wum piti ta ñwol mo. ³² Gom gwo gi wakan mo 'pena cim caan mo tani 'Kwani ma Israyiili 'baar mo tani uni 'koki 'ka to kun miinycuru/ 'kus ki 'bi'th mo mmorak dugu'b buni 'peni awum mo haali/ a'di burushki'da Yakuub awum piti mo 'peni dugu'b mo be.

33

¹ Dhali aYakuub i'de'kki em piti ki mis mo dhali par mo e mo dhali hili mo mo ma, Iisu a'di pu'dki'd mo nyakki 'kwanim piti kun 'koni iss 'kwanimpa i/iss 'de/ mo. Wakan a'di kwa/ki uci bwa mo e bwaman ma Le/ah dhala Rahiil mo dhali upi su/ gwan kun ta cinkina/ nyara/ mo. ² Dhali dhuki upi su/ gwan kun ta cinkina/ nyara/ mbwambor mo nyakki ucim buni mo dhali yan'ko'da Le/ah nyakki uci ma yim mo dhala Rahiil mo dhala Yuusup ñ'ko'd gana/ mo ki tiya 'baar mo. ³ A'di ki is piti yaki'd ntwa/a/ ki uni mo dhali lunji is piti a'cesh ki gongo/ mo me'di pesu/ mo ntagi a'di 'dishki'da kam is mo be.

⁴ Hila Iisu a'di guski'd mo mmogam a'di 'kup mo dhali kar a'di mmota isa kony mo dhali biñ 'bam piti mo dhali pi a'di 'twa/ mo dhali uni ki ko mo imonta' 'de/ mo be.

⁵ Dhali ka Iisu 'de'kki em piti ki mis mo dhali par up e mo dhali aris uci mo tani a'di ki o gwo mo ki: 'Kwani kuna anansan kun nyak iiyu/ ki /e mo? AYakuub ki thok gwo mo ki: Uci kun cikin ma Arumgimis cinjinam pini ka 'the mo. ⁶ Dhali yan'ko'd

up nyarany cinkina/ uni 'dishkin mo, uni dhali ucim buni mo dhali gon is ka 'cesh mo. ⁷ Le/ah miiki'd wakan mo dhali uci ma yim mo uni 'dishkin mo dhali gon is ka 'cesh mo dhala Yuusup ñ'ko'd mo dhala Rahiil i'dishki mo is mo dhali uni gonki is ka 'cesh mo. ⁸ Iisu dotki gwo mo ki: 'Pemen miim pini yan ta'da ta mo jin gamkika/ arisa tan 'kwaniñ 'kup mo kan? AYakuub a'di thokki gwo mo ki: Mmogam mii ma 'the 'peni jis/e gi tapam pem mo be. ⁹ Hila Iisu thokki gwo mo ki: Aha/ tana gi to kun 'koshi jwa mo akam pem. Dhuyi uni kun tana /e mo gom is pini mo. ¹⁰ Yakuub thokki gwo mo ki: Yisa, aha/ 'thokina /e mo, wakki/ aha/ mina gam mii ma 'the 'peni jis/ em pini mo tani /e mini mii bu'th tom pem gwan kun cinu ki me'd mo 'peni me'd pem mo haali/ ka jin gana/ mmopar jis/em pini e mo wakan mo tani a'di wana e ki mmopar jis/e ma Arumgimis e mo mmobu'thkina /e aha/ ki mii ma 'the gi wakan mo be. ¹¹ Buthi uni mo, aha/ 'thokina /e mo tom pem gwan kun cika/ ka 'ka'd me'di is mo kun kalkika/ gom /e mo haali/ Arumgimis tu/ulki aha/ ki mii ma 'the mo dhali haali/ aha/ takina gi to jin 'kosh jwa mo. A'di tirrishki a'di mo dhali a'di bu'thki uni mo be.

¹² Dhali yan'ko'd Iisu ki o gwo mo ki: Dhalki ana iina mo e bway bana mo dhali aha/ mina shu /e bway mo. ¹³ Hila Yakuub thok a'di gwo mo ki: Tapam pem /e mishi uci ki uni gwa'dagwa'd mo dhali ama'diny ka'bal dhali dhana nul'kup ka'bal ta gi ushan mo kun miga/ hili e ki 'bore/ mo. Dhali wakki/ uni uru ki ur ma hala/hala/ ka cim 'de/ mo tani arisa ma'diny ka'bal uni mini wu 'baar mo be. ¹⁴ Dhalki tapam pem shuki cinjinam piti bway ntwa/a/ mo dhali aha/ mina suska sus ka sereç sereç mo isi me'd natgin to/e mo uni gun 'kon abori aha/ mo dhali isi me'd natgin jin mina uci idhu mo, ntagi aha/ mina pu'dku/ i tapam pem e Pan Si/iir mo be.

¹⁵ Wakan Iisu oki gwo mo ki: Dhalki aha/ dhalkina /e 'kwaniñ gwañ kun nyak 'ko ki aha/ mo. Hili a'di oki gwo mo ki: Atinta a'di imina uni mii cor imun mo? Dhalki aha/ gama mii ma 'the 'peni jis/em pini mo tapam pem mo. ¹⁶ Wakana Iisu dokki'd mo ka tee caan mo e bway piti mo e Pan Si/

iir mo be. ¹⁷ Hila Yakuub a'di yaki'd mo e Pan Sukkuut mo dhali nyan gu'b gom is piti mo dhali nyan ris cinja/ goma ris to/em piti mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyukunu mo caan gway mo ka Sukkuut mo be.

¹⁸ Dhala Yakuub a'di pu'dki'd ki 'dantar mo e 'penkuman bampa/ gi Pan Shakiim mo a'di jin di'di Pan Kanaan mo e bway piti jin yayina a'di mo 'peni Pam Paddaan/araam mo dhali a'di pe'dki gu'b burrinyem piti ibwambor 'penkuman bampa/ mo. ¹⁹ Dhali 'peni iya/ ma Hamuur mo a'di jin ta'da baba gi 'Kwani gi Pan Shakiim mo tani a'di yolki'da 'cesha kamu/ ka riyaal iss 'kwan-impā imudhe'd mo a'di jin thumkina a'di gu'b burrinyem piti mo. ²⁰ E mo yan mo tani a'di ka'bki'da gwata/ mo a'di jin miin-uwa basa 'cesh mo dhali yuk mo yan gway mo ka El-Elohe Israyiil mo.

34

¹ Dhali aDiinah jin ta 'bwa/ ma Le/ah a'di jin dho'thkin ma yim ka Yakuub mo a'di yaki'd mo mmobuta ris up gi bampa/ yan mo be. ² Dhali ka Shakiim jin ta ya/ ma Hamuur jin ta Wathi/ gi Pan Hiwwi jin ta ya/ ma malik gi bampa/ yan parki'da yim e mo tani a'di bu'thki'da yim mo dhali ish nyakka yim mo dhali kara yim is ki gwa'd mo. ³ Dhali akashiram piti dirkunu mo 'kup ka Diinah mo a'di jin ta 'bwa/ ma Yakuub mo. A'di enki nyara/ yan mo dhali wal 'twa/ ka yim ki wala tete/ mo. ⁴ Wakan Shakiim torki'da tor ki com jin ta'da Hamuur mo mmo/o gwo mo ki: Guyaa/ nyara/ yan mo ma mmota a'bom pem mo. ⁵ Dhali ka Yakuub cikki gwo mo ki a'di shi/ki 'bwa/m piti ka Diinah is mo tani, hili iya/ 'koyina mo mmohil to/em piti e bwaasho/ mo. Wakana Yakuub bu'thki monku'th is piti mo ntagi uni pu'dkin mo be. ⁶ Dhala Hamuur jin ta'da baba ma Shakiim mo tani a'di yaki'd ka pije/ mo mmotora tor ka Yakuub mo. ⁷ Dhali iya/ ma Yakuub pu'dkin mo 'peni bwaasho mo ki uni cikki gwo yan mo dhali 'kwani gwan shwan ma anyor eya du mo dhali miiya anyor kagahara mo haali/ a'di wakaski tonthus yan jin ta pus e 'Kwani ma Israyiil mo mmo/ishi 'bwa/ ma Yakuub mo haali/

tonthus gi wakan ka ba/ iminu 'koki mii mii mo be.

⁸ Hila Hamuur torki'da tor ki uni mo dhali o gwo mo ki: Akashira/ gi ya/ m pem ka Shakiim a'di 'thotha bwa gom 'bwa/m bum mo, aha/ 'thona um mo, mmociya yim ki a'di mo mmomash mo. ⁹ Thosoni gwo gi miimash nyakki aman mo, ciyu/ i'bwa/m bum ki aman mo dhali buthi i'bwa/m bam gom is bum si'da/ mo. ¹⁰ Um mini nyak 'ko ki aman mo dhali mony'cesh midi di ki kany gom um mo. 'Koyi mo dhali miiya tu'c e a'di mo dhali gami mal e a'di mo. ¹¹ Shakiim si'da/ oki gwo eya baba ma yim mo dhali e ikam ma yim mo ki: Dhalki aha/ gama mii ma 'the e jis/em bum mo dhali aris to gunn kun mina um i o aha/ mo tani aha/ mina ci uni mo be. ¹² Doti aha/ mo ma, ma to gom miimash jin taka/ ki nyanye/ mo a'di jin ta tontak dhali to kun cinu ki me'd mo dhali aha/ mina ci uni isi me'd jin ona um aha/ mo, hili ciyaa/ nyara/ yan mmota a'bom pem mo. ¹³ Dhali iya/ ma Yakuub thokkina Shakiim gwo mo dhali com ka Hamuur gwo ka he'k e mo haali/ a'di shi/ ki 'bwah buni ka Diinah is mo be. ¹⁴ Uni oki uni gwo mo ki: Aman mola to yan mii mo mmoci 'bwah bam ki wathi/ jin 'konuki 'citha/ munyal yis mo haali/ mii yan a'di imidi ta mii jin midi 'the aman is mo be. ¹⁵ Hili e mii yan mo tani aman mina gam gwo me'd nyakki /e mo ki /e mini mii war mo mmowa ki aman mo dhali aris 'kwani gwath pini minu mii 'citha/ munyal yis mo be. ¹⁶ Dhali yan'ko'd aman mina ci i'bwa/ m bam ki um mo dhali aman si'da/ mina bu'th i'bwa/m bum gom is bam mo dhali aman mina 'ko nyakki um mo dhali warki 'kwani en 'de/ mo. ¹⁷ Hili wakki/ /e diki cik gwom bam mo dhali 'citha/ munyal yis mo tani aman mina bu'th 'bwa/m bam mo dhali aman mina ii mo be.

¹⁸ Gwom buni 'borki'da Hamuur bwa mo dhala Shakiim jin ta ya/ ma Hamuur mo be. ¹⁹ Dhali dhuru'c wathi/ diki ta diite/ mo mmomii to yan mo haali/ a'di 'kunya bwa ki 'kuny kagahara gom 'bwa/ ma Yakuub mo. Dhali a'di si'da/ ita wathi/ jin taku kagahara mmobol tiya 'baar mo e e bwaman ma wak piti ki montak mo. ²⁰ Wakana Hamuur dhali ya/ m piti ka Shakiim uni iikin ka pije/ e 'twanjala gon

gi 'penkuman bampa/ mo dhali tora tor ki 'kwani ki 'penkuman bampa/ mo dhali o gwo mo ki: ²¹ 'Kwani gwansan uni ita ikam bana mo. Dhalki uni 'kon mo e bampa/ yan mo dhali miiya tu'c apo/ a'di mo haali/ hili mo mo ma, bampa/ beeyabee mo dhali midi 'kosh jwa mo gom uni mo. Dhalki ana butha i'bwam buni mo mmomash mo dhali dhalki ana si'da/ cina uni 'bwa/ m bana mo. ²² Hili jasi e mii yan 'de/ mo tani a'di imina 'kwani igam gwo me'd mo dhali nyak 'ko ki ana mo dhali war ki 'kwani en 'de/ mo, ki aris 'kwani gwaṭh 'peni bwaman ana mo tani minu 'ciṭha/ munnyal yis mo me'd jin 'ciṭhkunu uniya munnyal yis mo be. ²³ Mina to/em buni dhali mal buni dhali aris tonkal buni 'koki ta kum bana mowa? Dhalki ana gama jasi gwo yan me'd ki uni mo dhali uni mini nyak 'ko ki ana mo be. ²⁴ Aris 'kwani kun iikin ka pije/ 'peni 'twaṅkal ma gon 'penkuman bampam piti mo tani uni cikki gwo ma Hamuur mo dhali ya/m piti ka Shakiim mo dhali aris 'kwani gwaṭh 'baa mo tani uni i'ciṭhkunu amunnyal yis mo, aris uni 'baa mo kun iikin ka pije/ 'peni 'twaṅkal ma gon gi 'penkuman bampam piti mo.

²⁵ Dhali ka cim 'koni kwara mo ki uni 'kon ki jama/ i is mo tani iya/ ma Yakuub su/ mo a'di jin ta'da Shim/uun dhala Lawi uni kun ta ikam ma Diinah mo bu'thki gandala turgam buni mo dhali pu'dku/ e 'penkuman bampa/ ki e ka wu mo dhali 'kosha ris 'kwani gwaṭh gwan jwa mo 'baa mo be. ²⁶ Uni 'koshkina Hamuur dhali ya/m piti ka Shakiim jwa ki gandala turga/ mo dhali susa Diinah ka pije/ 'peni gu'b ma Shakiim mo dhali uni ki ii mo be. ²⁷ Dhali iya/ ma Yakuub uni pu'dkin e moṅ'kosha 'kosh mo dhali kar 'penkuman bampa/ mmota abar ka bar mo haali/ 'bwah buni a'di ishi/kunu is mo be. ²⁸ Uni bu'thkina ma'diny ka'bal buni mo dhala buhany bip buni mo dhali aris thuluny buni mo dhali aris to gunn kun 'kon e 'penkuman bampa/ mo dhali kun 'kon e bwam bunto mo. ²⁹ Aris tom buni kun tana uni pa ki pa mo dhali aris ushi u'cim buni mo dhali aris up buni mo dhali aris to gwan kun 'kon eya ris gu'b mo tani uni bu'thki uni mo dhali war ki tom buni jin dilina uni 'kwani mo. ³⁰ Dhali

yan'ko'da Yakuub ki owa Shim/uun dhala Lawi gwo mo ki: Um kalki mo jin rakū arak isa po/ aha/ mo mmokar aha/ gway pem mmoshi/a shi/ e bwaman 'kwani gi bampa/ yan mo uni kun ta 'Kwani gi Pan Kanaan mo dhali 'Kwani gi Pam Pirissi mo. Aha/ tana a/ushala/ mo dhali wakki/ uni mini tul isi montal 'de/ apo/ aha/ mo dhali pu'daa/ i is mo tani aha/ minu 'ce'd sho'k mo aha/ dhali nyakki kun gu'b pem 'baa mo. ³¹ Hili uni oki gwo mo ki: A/miim piti 'boro'da? mmomii 'bwah bam me'da 'bom cal mowa?

35

¹ Arumgimis oki'da Yakuub gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali yayi ka gagamis e Pam Beet/iil mo dhali ca'bi /e imun mo dhali ka'bi agwata/ goma Arumgimis imun mo a'di jin piki /e i is mo me'd jin guskina /e mo 'pena kam pini ka Iisu mo. ² Wakan aYakuub oki gwo e kun gu'b piti mo dhali aris uni 'baa mo kun nyak 'ko ki a'di mo ki: Dhuya risa rum thus 'pen ka pije/ mo ma uni kun tana rum gi 'kwanim bunycani tiya mo 'peni bwam um mo dhali dhagami is bum mo dhali aki burinyem bum e mo. ³ Dhali dhalki ana cuna mis mo dhali iina ka gagamis e Pam Beet/iil mo ki aha/ mina ka'bi agwata/ goma Arumgimis imun mo a'di jin thokki aha/ 'twa/ mo ka teem pem jin taka cis ka cis mo dhali a'di jin nyakki di ki aha/ mo eya ris mo gunn kun yakika/ mo. ⁴ Wakan uni cikina Yakuub arisa rum thus gi bunycan 'kwanin tiya mo uni kun takina uni mo dhali aris malla/ 'cem buni mo dhali aYakuub ba'kki uni mo e 'peny cwa ma caww jin 'dish Pan Shakiim is mo.

⁵ Dhali ki uni iikin ibway mo tani dhan moṅko/ is 'peni Arumgimis yayi'da po/ 'penkuman bampa/ kun 'kamki uni is mo. Wakan uni 'koki ur iya/ ma Yakuub isho'k mo. ⁶ Dhala Yakuub a'di ipu'dki'd mo e Pan Luus mo a'di jin ta'da Beet/iil mo a'di jin di'd e bampa/ Kanaan mo a'di dhali aris 'kwani kun nyakki 'ko ki a'di mo be. ⁷ Dhali imun mo tani a'di ika'bkina a'di gwata/ mo mmomiiya basa 'cesh mo dhali yuk mo yan gway mo ka Iil Beet/iil mo haali/ e mo yan mo tani Arumgimis torki a'di is piti e eya tente/ mo me'd jin guskina a'di mo 'pena

kam piti mo. ⁸ Dhala Dabuurah jin ta'da manhila Ripka mo a'di iwuki'd mo dhala yim a'di kankunu mo e 'peny cwa ma caww e mo jin di'd ka lungu'b ki Pam Beet/iil mo. Wakan a'di iyuk_kunu a'di gway mo ka Alluun Bakuut mo.

⁹ Arumgimis piki'da Yakuubi is dok/ e mo me'd jin pu'dkina a'di mo 'peni Pam Paddaan/araam mo dhali 'bor a'di mii mo be. ¹⁰ Dhali Arumgimis ki o a'di gwo mo ki: Gway pini be yuku ka Yakuub mo be dhali /e yisa minu dok/ e yuk gway pini ka Yakuuba mo yisa. Hili gway pini minu yuk ka Israyiil mo. Wakan a'di iyuk_kunu a'di gway ka Israyiil mo be. ¹¹ Dhali Arumgimis ki o a'di gwo mo ki: Aha/ tana Arumgimis jin Eka/ Ek mo. Kali /e ma-mana dho'th mo dhali mari /e amar is mo. Kal 'kwaniny'cesh dhali arisa ta/ gi kal 'kwaniny'cesh mini piyu/ 'peni /e mo dhali imalik ka ris mini du'du/ 'peni /e mo. ¹² Mony'cesh jin cikika/ ka Ibrahiim dhala Is/hak mo tani aha/ mina ci a'di / e mo dhali aha/ mina ci a'di ki emen pini i'ko'd mo be. ¹³ Dhali yan'ko'da Arumgimis borki is piti imis mo 'peni mo jin torkina a'diya tor nyakki a'di mo be. ¹⁴ Dhala Yakuub thumki'da tinjilin mo e mo yan jin torkina a'diya tor nyakki a'di mo, a'di jin ta'da tinjilin wosh mo dhali wolki'da tinjilin tompi i'kupi a'di jin cinu ki bwa ma 'the mo dhali wola yini 'kupi a'di mo be. ¹⁵ Wakana Yakuub yukki mo yan gway ka Beet/iil mo a'di jin torkin ma Arumgimis ator ki a'di mo be.

¹⁶ Dhali yan'ko'd uni iikin mo 'pena Pam Beet/iil mo dhali uni si'dasi'd naskina/ 'peni Pan Apraatah mo, aRahiil shwan ma 'ci mo dhali ayim di'd e mo jin shwana bwan dho'th mo. ¹⁷ Dhali ka yim diki'd e mo jin shwana bwan dho'th mo tani a'bom jin karu mo mmowotha woth mo gom mondho'th up mo tani oki a'di gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma haali/ / e shwane/ murkini ta ga 'cingwath_a kamu/ mo be. ¹⁸ Dhali me'da kashira/ ma yim di'di mmokwa/kina a'di is bwa 'pena yim mo (haali/ ayim wuki'd mo) tani a'di ayim ki yuk a'di gway ka Ben/uuni mo hili com a'di iyukki a'di gway mo ka Benyamiin mo. ¹⁹ Wakana Rahiil a'di wuki'd mo dhala yim

a'di kankunu mo e bway gi Pa Apraatah mo, a'di jin ta Pam Beetlaham mo be. ²⁰ Dhala Yakuub thumki'da tinjilin i'kup jis jwa ma yim mo a'di jin ta'da tinjilin i'kup jis jwa ma Rahiil mo a'di jin diki'd imun ntagi shwanesan mo be. ²¹ Israyiil a'di yaki'd mo dhali thum gu'b burrinyem piti e bwampo/ gu'ba turga/ gi Pan Idir mo.

²² Ka Israyiil ca'bki'd e bampa/ yan mo tani Ra/ubiin a'di yaki'd mo dhali isha Bilhah mo a'di jin ta'da 'bom laça/ gi com mo dhala Israyiil cikki gwo yan mo.

Dhali iya/ ma Yakuub uni 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo. ²³ Iya/ ma Le/ah mo tani jin t_{wa}/a/ a'di jin ta'da bwanyara/ ma Yakuub a'di ita'da Ra/ubiin mo dhala Shim/uun mo dhala Lawi mo dhala Yahuuda mo dhala Yassaakar mo dhala Sabuluun mo. ²⁴ Iya/ ma Rahiil uni si'da/ annihe/ mo: Yuusup dhala Benyamiin mo be. ²⁵ Dhali iya/ ma Bilhah a'di jin ta nyarany cin_kina/ ma Rahiil mo uni si'da/ annihe/ mo: Daan dhala Naptaali mo. ²⁶ Dhali iya/ ma Silpah uni si'da/ annihe/ mo: Jaad dhala Ashiir mo. Uni gwansan ita iya/ ma Yakuub mo kun dho'thkunu a'di me'd jin dikina a'di e Pam Paddaan/araam.

²⁷ Dhala Yakuub pu'dki'di com ka Is/hak mo e Pa Mamra mo walla e Pan Giryat/ arba mo a'di jin ta Pa Habruun mo e mo jin yakin ma Ibrahiim dhala Is/hak iinyca/ mo be. ²⁸ Dhali atee yil ma Is/hak uni 'koni iss 'kwanimpa ipedonon mo be. ²⁹ Dhala Is/hak a'di ciki shi/ in piti jin 'ko'd mo dhali a'di wuki'd mo dhali a'di gamkunu isi montal 'de/ nyakki 'kwanim piti mo mnotana a'di dhan guma dhan gana/ mo ka teem piti mo. Dhali iya/ m piti jin ta'da Iisu dhala Yakuub uni kanki a'di mo be.

36

¹ Uni gwansan ita emen ma Iisu mo (a'di jin ta Aduum mo). ² Iisu bu'thki'da ris up 'peni 'Kwanin Kanaan mo: Ada jin ta 'bwa/ ma Iiluun jin ta Wathi/ Hiht_ha mo dhala Uhulibaamah jin ta 'bwa/ ma Ana jin ta ya/ ma Sib/uun mo jin ta Wathi/ Hiwwi mo. ³ Dhala Basmah jin ta 'bwa/ ma Isma/iil dhali 'bwaham ka Nabayuut mo. ⁴ Dhala Ada dho'thki'da Iisu a/ Elipaas mo dhala Basmah dho'thki'da Ra/u/iil mo. ⁵ Dhala

Uhulibaamah dho'thki'da Ya/uush dhala Yalaam dhala Guurah mo. Uni gwansan ita iya/ ma Iisu mo kun dho'thkunu a'di mo me'd jin dikina a'di e Pan Kanaan mo be.

⁶ Dhali yan'ko'da Iisu bu'thki'da ris up piti mo dhali aris iya/m piti mo dhali aris i'bwa/m piti mo dhali arisa wak gi gu'b piti mo dhali to/em piti mo dhali aris tonkal piti 'baar mo dhali aris mal piti 'baar mo kun gamkina a'di adu is mo 'peni bampa/ gi Pan Kanaan mo dhali a'di yaki'd mo e bampa/ kamu/ mo 'pena kam piti ka Yakuub mo be. ⁷ Haali/ tom buni kun gamkina uni mo tani uni caaca kagahara mo gom uni mmo'ko imontal 'de/ mo haali/ mony'cesh jin tana uni aca/ apo/ mo tani midi mol uni thip mo gom to/em buni mo. ⁸ Wakana Iisu a'di ca'bki'd mo e bampa/ gi pan 'kuwosh ma Si/iir mo. Iisu a'di ita wathi/ Aduum mo.

⁹ Uni gwansan ita emen ma Iisu mo jin ta'da baba gi 'Kwani gi Pan Aduum mo e bampa/ pan 'kuwosh ma Si/iir mo be. ¹⁰ Gway gi iya/ ma Iisu uni annihe/ mo: Elipaas jin ta ya/ ma Ada mo jin ta asha Iisu mo dhala Ra/u/iil jin ta ya/ ma Basmah jin ta asha Iisu mo. ¹¹ Dhali iya/ ma Elipaas uni annihe/ mo: Temaan dhala Awmaar dhala Sapwa dhala Ja/thaam dhala Ganaas mo be. ¹² (Timnaa/ a'di ita'da 'bom laça/ goma Elipaas mo a'di jin ta ya/ ma Iisu mo. Ayim a'di idho'thki'da Amaliik ka Elipaas mo.) Uni gwansan ita iya/ ma Ada jin ta asha Iisu mo be. ¹³ Uni gwansan ita iya/ ma Ra/u/iil mo: a'di jin yuku gway ka Nahath dhala Saarah dhala Shammah dhala Missa mo. Uni gwansan ita iya/ ma Basmah mo jin ta asha Iisu mo. ¹⁴ Uni gwansan ita iya/ ma Uhulibaamah mo a'di jin ta 'bwa/ ma Ana mo jin ta ya/ ma Sib/uun mo jin ta asha Iisu mo. Ayim dho'thki a'di aYa/uush mo dhala Yalaam dhala Guurah mo be.

¹⁵ Uni gwansan ita iya/ ma Iisu kun tana ris tapa mo. Iya/ ma Elipaas a'di jin ta'da bwanyara/ ma Iisu mo: Temaan dhala Awmaar dhala Sapwa dhala Ganaas uni ita tapa mo. ¹⁶ Guurah dhala Ja/thaam dhala Amaliik uni gwansan si'da/ ita tapa 'pena Elipaas e bampa/ gi Pan Aduum mo uni kun ta iya/ ma Ada mo. ¹⁷ Uni gwansan si'da/ ita iya/ ma Ra/u/iil jin ta ya/ ma Iisu mo: Nahath dhala Saarah dhala Shammah

dhala Missa mo uni gwansan ita tapa 'pena Ra/u/iil mo e bampa/ gi Pan Aduum mo. Uni gwansan ita iya/ ma Basmah mo jin ta asha Iisu mo. ¹⁸ Uni gwansan ita iya/ ma Uhulibaamah jin ta asha Iisu mo uni kun ta itapa mo: Ya/uush dhala Yalaam dhala Guurah mo. Uni gwansan ita tapa 'pena Uhulibaamah jin ta 'bwa/ ma Ana a'di jin ta asha Iisu mo be. ¹⁹ Uni gwansan ita iya/ ma Iisu mo (jin ta Aduum mo) dhali itapam buni anann mo be.

²⁰ Uni gwansan si'da/ ita iya/ ma Si/iir jin ta Wathi/ gi Pan Huri mo a'di jin cila bampa/ yan mo: Luthan dhala Shubal dhala Sib/uun dhala Ana mo. ²¹ Dishun dhala Iisar dhala Dishan mo uni gwansan ita itapan 'Kwani gi Pan Huri mo kun ta iya/ ma Si/iir e bampa/ Pan Aduum mo. ²² Iya/ ma Luthan mo tani ita iHuri dhala Hemam mo, dhali 'bwah ma Luthan mo tani a'di ita'da Timnaa/ mo. ²³ Uni gwansan ita iya/ ma Shubal mo: Alwaan dhala Man-aahah dhala Eebaal dhala Shapwa dhala Unam mo. ²⁴ Uni gwansan ita iya/ ma Sib/uun mo: Ayyah dhala Ana a'di jin ta'da Ana jin gamki yi'de/ jin kasha e ki kash jin 'batha'ba'th e mombwaasho mo me'd jin urkina a'di aris thuluny ma Sib/uun jin ta'da babam piti mmociya shon dhii/i'd mo. ²⁵ Uni gwansan ita uci ma Ana mo: Dishun dhala Uhulibaamah a'di ta 'bwa/ ma Ana mo. ²⁶ Uni gwansan ita iya/ ma Dishan mo: Hamdaan dhala Ashbaan dhala Yithraan mo dhala Karaan mo. ²⁷ Uni gwansan ita iya/ ma Iisar mo: Bilhaan dhala Sawaan dhala Agaam mo. ²⁸ Uni gwansan ita iya/ ma Dishun mo: Uus dhala Araan mo. ²⁹ Uni gwansan ita itapan 'kwani bampa/ Huri mo, uni kun ta itapa mo: aLuthan dhala Shubal dhala Sib/uun dhala Ana mo. ³⁰ Dishun dhala Iisar dhala Dishan uni gwansan ita itapa gi 'Kwani Huri mo isi me'da bas buni kun tana uni mo e Pan Si/iir mo.

³¹ Uni gwansan ita imalik mmoji/a ji e bampa/ Pan Aduum mo ntwa/a/ ka malik 'denj kamu/ diki ji/a ji apo/ 'Kwani ma Is-rayiil mo be. ³² Baala/ a'di jin ta ya/ ma Ba/uur mo a'di ijiki'da ji apo/ Pa Aduum mo dhali 'penkuman bampam piti yukunu gway ka Dinhaabah mo. ³³ Baala/ a'di

iwuki'd mo dhala Yubab jin ta ya/ ma Saarah 'pena Busrah mo tani a'di ijiki'da ji i embul piti mo. ³⁴ Yubab a'di iwuki'd mo dhala Husham 'peni bampa/ 'Kwani gi Pan Temaan a'di ijiki'da ji mo i embul piti mo. ³⁵ Husham a'di wuki'd mo dhala Hadaad jin ta ya/ ma Badaad a'di jin piki 'Kwani Midyaan e mo e bampa/ 'Kwani Pam Muwab mo tani a'di ki ji/ a ji i embul piti mo dhali gway 'penkuman bampam piti mo tani a'di yuku gway ka Awiit mo. ³⁶ Hadaad a'di iwuki'd mo dhala Samlah 'pena Masriigah a'di ijiki'da ji i embul piti mo. ³⁷ Samlah a'di iwuki'd mo dhala Sha/uul 'pena Rahubut 'peni 'kwani Yi'den Kmma/ ma Elpuraat mo tani a'di ijiki'da ji i embul piti mo. ³⁸ Sha/uul a'di iwuki'd mo dhala Baalhanaan a'di jin ta ya/ ma Akbuur a'di ijiki'da ji i embul piti mo. ³⁹ Baalhanaan a'di jin ta ya/ ma Akbuur a'di iwuki'd mo dhala Hadaar a'di ijiki'da ji i embul piti mo dhali gway gi 'penkuman bampam piti mo tani a'di iyukkunu gway ka Pa/u mo. Ash yukkunu gway ka Mahithab/ iil mo a'di jin ta 'bwa/ ma Mathrid mo a'di jin ta 'bwa/ ma Maadahab mo.

⁴⁰ Uni gwansan ita gway itapa uci ma Iisu mo isi me'd jin tana uni awak buni mo dhali mon'kom buni jin 'kona uni mmoyer mo gway ki she/ ki she/ mo. Itapa ita iTimnaa/ mo dhala Alwaah mo dhala Yatiit mo. ⁴¹ Uhulibaamah dhala Iilah dhala Pinun mo. ⁴² Ganaas dhala Temaan dhala Mibsar. ⁴³ Majdi/iil dhala Iraam uni gwansan ita itapa 'Kwani Aduum (a'di Iisu jin ta'da baba gi 'Kwani Aduum mo) mo isi me'd mon'kom buni mo e mony'cesh jin takina uni mo be.

37

¹ Yakuub ca'bki'd mo e mony'cesh jin takina coma ca/ apo/ mo e bampa/ gi Pan Kanaan mo. ² Yansan a'di ita gwo jin beledhu goma wak ma Yakuub mo.

Yuusup a'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka pesu/ apo/ mo me'd jin urkina a'di ama'diny ka'bal nyakki ikam mo. A'di ta'da 'ci nyakki iya/ ma Bilhah dhala Silpah mo uni kun ta up ki com mo, dhala Yuusup kalki'da ris gwon thus kun thama ikam a'di imii mmo'tor ababam buni mo. ³ Dhala

Israyiil a'di enki'da Yuusup kagahara mmobol ucim pitin tiya e mo haali/ a'di ta ya/m piti jin tana a'di ka dhan piti mo. Dhali a'di shoki a'di burrinyen turga/ jin tur ma bi ki tur mo. ⁴ Hili ki ikam parki mo e ka babam buni enki a'di kagahara mo mmobol ikam piti e mo tani uni shi/ki a'di i e mo dhali 'te bwa mmo'tora tor nyakki a'di ki mon'ku'th is mo be.

⁵ Dhala Yuusup shu'bki jan mo dhali ki a'di torki ikam gwo mo tani uni ki thisi 'cur 'pen ishi/ki a'di i e ki nyanye/ mo. ⁶ A'di oki uni gwo mo ki: Ciki gwony jan jin shu'bka/ mo ma. ⁷ Hili mo mo ma, ana 'kokina mmodek dekken pos e bwam bunto mo dhali hili mo mo ma, dekken pos pem a'di icuki mis mo dhali dosh ka ji sho'k mo dhali hili mo mo ma, dekken pos bum uni tulki isi montal 'de/ ijim pem mo dhali gon is ka 'cesh mmolun dekken pos pem mo. ⁸ Ikam piti o a'di gwo mo ki: A/e ka jin gana/ mini ji/a ji apo/ aman mowa? Walla a/e mini ta tapa apo/ aman mowa? Wakan uni shi/ki, a'di i e ki nyanye/ mo gom gwony jan piti mo dhali gom gwom piti mo. ⁹ Dhali yan'ko'd a'di shu'bki jana kamu/ mo dhali torki a'di ikam mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma aha/ shu'bkina jana kamu/ mo dhali hili mo mo ma, atente/ dhali appe mo dhali acul kun 'koni 'kume'd i'ce'dka 'de/ apo/ mo tani uni 'kokin mo mmogon is ka 'cesh mo mmolun aha/ mo be. ¹⁰ Hili ki a'di torki 'pemen jan yan ki com mo dhali ikam piti mo tani ababam piti a'di ikucurki a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Jan yan ta'da ta mo jin shu'bkina /e mo? A/aha/ dhali kwan dhali ikam pini ka jin gana/ mina iiku/ mo dhali 'ko is bam ki gongo/ ibwambori /e mowa? ¹¹ Dhali ikam piti uni taca bwa gom a'di mo hili ababam piti a'di idhuki gwo gwansan ibwa mo.

¹² Dhali ikam iikin mo mmo'ciya ma'diny ka'bal gi com ashon dhii/i'd mo mmo'dish Pan Shakiim is mo. ¹³ Dhala Israyiil oki'da Yuusup gwo mo ki: Ikam pini 'koki ura ma'diny ka'bal mo mmo'ciya shon dhii/i'd mmo'dish Pan Shakiim is mo 'taa? Yayu/ mo, aha/ mina hash /e i uni mo. Dhali a'di tho'ki a'di gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo be. ¹⁴ Wakan a'di oki a'di gwo mo ki: Yayi mo shwane/ dhali par mo e

mo wakki/ ikan 'kon ki 'bore/ mo dhali nyakka ma'diny ka'bal mo dhali kalaa/ gwo ka nyan'ko'd mo. Wakan a'di hashki a'di mo 'peni embul wosh ma Habruun mo dhali a'di pu'dki'd mo e Pan Shakiim mo. ¹⁵ Dhali wathin kamu/ gamki a'di mo mmomanaskina a'di mo e mombwaasho mo dhali wathi/ dotki a'di gwo mo ki: /E napkina tinta mo? ¹⁶ Aha/ napkina ikam pem mo. A'di oki gwo kan mo mmo/o ki: Toraa/ mo ma, aha/ 'thona /e mo, mane mom buni jin cina uni ama'diny ka'bal ashon dhii/i'd mo? ¹⁷ Dhali wathi/ thokki a'di gwo mo ki: Uni iikin mo haali/ aha/ cika tor jin torkina uni mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki ana iina mo e Pan Duthan mo. Wakana Yuusup bathki ikam isho'k mo dhali gam uni e Pan Duthan mo.

¹⁸ Uni mishki a'di 'pena dhana/ ki si'd si'd mo dhali ntwa/a/ ki a'di pu'dki'd mo mmo'dish uni is mo tani uni gamki 'twa/ 'kup mo mmo'kosh a'di jwa mo. ¹⁹ Uni oki gwo ka rem'kup mo ki: Amanshu'b jana acaan a'di ipu'dki'd mo. ²⁰ Iiyu/ mo shwane/ dhalki ana 'kosha a'di jwa mo dhali bit a'di mo e jis 'den kamu/ mo dhali yan'ko'd ana mina o gwo mo ki: A'di 'kosha tongwapi/ jin shwan ma nyor jwa mo dhali ana mina par mo e mo 'pemen jan piti yan midi wakata mo? ²¹ Hila Ra/ ubiin cikki gwo yan mo tani a'di 'cukki a'di mo 'peni me'd buni mo dhali o gwo mo ki: Dhalkina ki 'kosh mondiki/em piti mo. ²² Dhali Ra/ ubiin oki uni gwo mo ki: Dhalki a'diya bas ki po mo. Biti a'di e jis yi'de/ gwan kun 'kon e mombwaasho mo hili dhalki me'd bum ki dhu apo/ a'di mo, ki a'di midi 'taki ye a'di mo 'peni me'd buni mo mmowar a'di is mo goma babam piti mo be. ²³ Wakana Yuusup me'd jin pu'dkina a'di e ikam piti mo tani uni 'cukki a'di burrinyen turga/ 'peni is mo a'di jin ta burrinyen turga/ jin tur ma bi ki tur jin hi'thkina a'di mo. ²⁴ Dhali uni bu'thki a'di mo dhali bit a'di e jis yi'de/ mo. Jis yi'de/ yan a'di idi bwa 'te/ mo, yi'den kamu/ yisa di'd nycineya.

²⁵ Dhali uni 'kokina 'cesh mo mmoshwa to mo dhali uni 'de'kki em buni 'kup ki mis mo tani uni parkina dhana nul'kup 'Kwani ma Isma/iil e mo mmopu'du/ mo 'peni Pany Jil/aad mo nyakka ris kalman buni

mo mmokala 'bi'c mo dhala 'bi'c 'peni cwa jin yuku ka balsam mo dhali cwa jin yuku ka murr mo mmo/iikina uni mo mmo/ii e bway buni bway Pa Masir mo mmokal uni ka lungu'b mo. ²⁶ Dhala Yahuuda oki ikam gwo mo ki: Miim 'boro'd jana mina ana gam mo wakki/ ana mina 'kosh a'di jwa mo dhali dika bas piti e mo. ²⁷ Iiyu/ mo dhalki ana yola a'di mo e 'Kwani ma Isma/iil mo dhali dhalku/ me'd bana ki dhu apo/ a'di mo haali/ a'di ita'da kam bana mo, a'di jin ta bungwar is bana mo. Dhali ikam piti cikina hirdhe/ ki gwom piti mo. ²⁸ Dhali 'Kwani Midyaan kun ta imanyol to mo si'da/ iikin ki iimpe mo dhali dirkina Yuusup ka pije/ mo dhali 'de'k a'di ka pije/ 'peni jis yi'de/ mo dhali yolki a'di mo e 'Kwani Isma/iil mo ka guurush jin 'koni iss 'de/ mo a'di jin ta 'dolkon kush mo dhali uni suskina Yuusup bway Pa Masir mo be.

²⁹ Ka Ra/ ubiin dokki'd ka nyan'ko'd e jis yi'de/ mo tani dhali para Yuusup e ki a'di diki di ijis yi'de/ mo tani a'di dherki burrinyem piti bwa mo be. ³⁰ Dhali a'di dokki'd ka nyan'ko'd e ikam piti mo dhali o gwo mo ki: Ari dhuru'c wathi/ a'di piki'd mo dhali aha/ mo mane mo jin miga/ ya mo? ³¹ Uni bu'thki burrinye/ ma Yuusup mo dhali 'kosh mi jwa mo dhali bit burrinyen turga/ yan eya bas mo. ³² Dhali uni ki hash burrinyen tura bi yan mo dhali kali a'di eya babam buni mo dhali o gwo mo ki: A'di yan gamkina aman mo. Pari a'di e mo shwane/ wakki/ a'di ta ji gi ya/m pini mo walla yisa. ³³ Dhali a'di nyithki a'di mo dhali o gwo mo ki: A'di ta burrinyen turga/ gi ya/m pem mo. A'di be 'koshkina tongwapi/ mo 'te/ be. Gwo jin minu dhan goma Yuusup piyi'd mo haali/ a'di idherkina to bwa ka gwapi/ mo. ³⁴ Dhali yan'ko'da Yakuub dherki burrinyem piti bwa mo dhali dek burrinyen shawaal e empa'd piti mo dhali ko gom ya/m piti acim ka ris ris mo. ³⁵ Aris iya/ m piti dhali aris i'bwa/m piti cuki mis mo mmomalas a'di mo tani hili a'di ushki'd mo ki a'di minu malas mo dhali o gwo mo ki: Yisa. Aha/ mina ya ka lungu'b eya Haawiya mo gom ya/m pem mo. Kon gana/ jin gwona ki kony jwa mo a'di idosh 'peni o'd kan mo. Wakan com gwoki'd gom a'di mo be. ³⁶ Ki ari embul mo ari'ceenne/ mo tani

'Kwani Midyaan yolki a'di mo e Pa Masir mo eya Puthipar a'di jin ta wathi/ jin cil ma askar goma Pirawn mo a'di jin ca'd ki 'kwani ma mee kun jina ji mo be.

38

¹ A'di bu'thki embul ka cim caan mo ka Yahuuda a'di yaki'd ka lungu'b mo 'peni ikam piti mo dhali a'di tu'kki'd mo e monkamu/ mo dhali gam Wathi/ gi Pa Adullaam 'kup mo a'di jin yukunu gway ka Hiirah mo. ² E mun mo tani aYahuuda mishki 'bwa/ gi 'Kwani Kanaan mo jin yukunu gway ki Shuu/ mo. A'di mashki a'di mo dhali ya gu'b ma yim mo be. ³ Dhala yim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhali a'di ki yuk a'di gway ka Iir mo be. ⁴ Dok/ e ayim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhali ayim ki yuk a'di gway ka Unan mo be. ⁵ Naskina/ dok/ e ayim dho'thki ya/ mo dhali ayim ki yuk a'di gway ka Shiilah mo. Ayim diki'd e Pan Kasiib mo me'd jin dho'thkin ma yim a'di mo be. ⁶ Dhala Yahuuda si'da/ gamki'da 'bom goma Iir jin ta'da bwanyaram piti mo, dhala yim yuku ka Thamar. ⁷ Hili Iir jin ta'da bwanyara/ ma Yahuuda mo tani a'di ta thus ki thus e jis/ e gi Tapa mo dhali Tapa 'koshki a'di jwa mo. ⁸ Dhali yan'ko'da Yahuuda oki'da Unan gwo mo ki: Mashi asha kam pini mo mo ma, dhali miiyi mii mo jin minu mii mii mo gom marem pini mo, dhali cis uci goma kam pini mo. ⁹ Hila Unan nyithki'd ka 'ci jin mina a'di icis mo tani midi diki ta jim piti mo. Wakan ki a'di yaki bway gu'b e asha kam mo tani a'di wolki'da 'co/ piti eya 'cesh mo isi ciki/ ki a'di midi diki cis uci goma kam mo. ¹⁰ Dhali mii jin miikina a'di wakan mo tani a'di diki 'bor e jis/ e gi Tapa mo dhali a'di si'da/ 'koshki a'di jwa mo. ¹¹ Dhala Yahuuda oki'da Thamar gwo mo a'di jin ta'da mar pitim 'bomi gwo mo ki: Diyi ka dhalla/ e gu'b ki cim mo ntaga Shiilah jin ta ya/ m pem midi ca mo. Haali/ a'di ko/ ki is mo oki a'di midi wu mo me'd ikam mo. Wakana Thamar a'di yaki'd mo dhali ca'b e gu'b gi com mo be.

¹² N'ko'd mo tani mo pu'du'd mo ki 'bwa/ ma Shuu/ jin ta asha Yahuuda a'di iwuki'd mo dhali ka Yahuuda malaskunu mo tani

a'di yaki'd mo e Pan Timnah mo eya manhil ka'bal piti mo a'di dhala mugum piti ka Hiirah mo jin ta Wathi/ gi Pa Adullaam mo. ¹³ Dhali ka Thamar torkunu gwo ka mar piti a'di yaki'd mo e Pan Timnah mo mmo'cith ka'bal piti amur mo tani, ¹⁴ ayim 'cukki burrinyem ma dhallam piti 'peni is mo dhali hi'th burrinye/ jin kumu 'kup mo dhali 'tam is ma yim ki burrinye/ mo dhali ca'b e shemen bway ma Eenaayim a'di jin diki'd 'kup ki bway gi Pan Timnah mo haala yim mishki mo mo ka Shiilah a'di caki'd mo dhali a'di ayim dinuki ci ki a'di mmomash mo. ¹⁵ Ka Yahuuda parki'da yim e mo tani a'di kulumki'da yimi bwa mo oki a'di ta'da 'bom cal mo haali/ ayim a'di kumki jis/ em piti mo. ¹⁶ A'di yaki'da yim mo e shemen bway mo dhali o a'di gwo mo ki: Yayu/ mo dhalki aha/ yana/ e gu'bi is mo, haali/ a'di diki misha yim mo ki a'di ta'da mar piti mo. Ayim ki o a'di gwo mo ki: Atinta a'di imina/ e ici aha/ mo ki/ e mini yayu/ i aha/ mo. ¹⁷ A'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ mina ciki/ e ari mi mo 'peni bwaman ma ma'diny ka'bal mo. Dhala yim ki o a'di gwo mo ki: Mina/ e diki ciyaa/ jamas mii mo ntagi/ e mini hashi a'di mowa? ¹⁸ A'di thokki gwo mo ki: Jamas mii gi wakata imiga/ ci/ e mo? Ayim thokki gwo mo ki: To me'd pini dhali dhen'dhenye/ jin 'kon ma ashu ipesu/ mo dhali cwa jin di'di me'd pini mo. Wakan a'di ciki'da yim uni mo dhali ya ayim gu'bi is mo dhali ayim bwaaki'd ki a'di mo be. ¹⁹ Dhali yan'ko'da yim cuki mis mo dhali ya mo dhali ayim bu'thki burrinyer 'kup piti mo dhali hi'th burrinyem ma dhallam piti i is mo.

²⁰ Ka Yahuuda hashki ari mi ka mugum piti jin ta Wathi/ gi Pa Adullaam mo jin mina a'di bu'th jamas to mii 'peni me'd ma 'bom mo tani a'di diki gama yim mo be. ²¹ Dhali a'di dotki 'kwani gi mo yan mo ki: Mane a'bom cal yan mo a'di jin ca'bki'd e shemen bway gi Pa Eenaayim mo? Dhali uni thokki a'di gwo mo ki: A'bom cala kamu/ yisa di'di mahana. ²² Wakan a'di dokki'da Yahuuda ka nyan'ko'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Aha/ dinaki gama yim mo dhali 'kwani gi mo yan o gwo si'da/ ki a'bom cala kamu/ yisa di'di mahana.

²³ Yahuuda thokki gwo mo ki: Dhalka yim dhu to gwan gom is pitin gana/ mo isi ciki/ ana mina 'kwani ipe'th mo. /E mishini ki aha/ hashkina ari mi yan mo dhali /e diki gama yim mo.

²⁴ 'Ko'da ppe kwara n'ko'd mo Yahu-uda torkunu gwo mo ka Thamar jin ta'da marempini a'di lo'bki'di miinyal mo dhali shwane/ ayim a'di bwaaki'da 'ci ki miinyal mo. Dhala Yahuuda oki gwo mo ki: Guya ayim ka pije/ mo dhali dhalka ayim cidhu ki o'd mo. ²⁵ Dhali me'd jin 'koyunu mmokala ayim ka pije/ mo tani ayim hashki gwo eya mar pitin gwa'h mo ki: Wathi/ yan jin cilkina to gwansan mo tani a'di ta wathi/ jin bwaakika/ a'ci mo. Dhala yim oki gwo mo ki: Nyithi jamas to gwansan mo aha/ 'thona/ e mo. To gwansan uni ta kuma ja mo tome'd dhala dhen'dhenye/ kun 'kon ma shu ipesu/ mo dhali cwa mo. ²⁶ Dhali yan'ko'da Yahuuda nyithki uni mo dhali o gwo mo ki: Ayim a'di iboli aha/ e ki mii ma kar/ e e mo haali/ aha/ dinaki ciya yim ki ya/ m pem ka Shiilah mo. Dhali a'di diki ish nyakka yim dok/ e mo be.

²⁷ Dhali ki mo pu'dki'd mo jin min ma yimi dho'th mo tani ushi uci 'koni su/ e bwa ma yim mo be. ²⁸ Dhali ka yim shwan ma 'ci mo tani jan tal 'de/ karki me'd ka pije/ mo dhali a'bom jin karu mmowotha woth mo gom mondho'th up mo tani a'di dekki me'd piti ka thus 'per mo mmo/o gwo mo ki: Yansan a'di ipu'dki'di twa/a/ mo be. ²⁹ Hili ki a'di dokki me'd piti bway bwa mo tani hili mo mo ma, akam piti pu'dki'd ka pije/ mo dhala yim ki o gwo mo ki: Awanyam pini jin pu'dkina /e ka pije/ ki is pini mo tani isa wa'da. Wakan a'di iyukkunu a'di gway mo ka Paaris mo. ³⁰ Dhali yan'ko'd akam pu'dki'd mo ka thus 'peri me'd piti mo dhali gway piti yukunu ka Saarah mo be.

39

¹ Dhali aYuusup a'di isuskunu ka lungu'b e Pa Masir mo dhala Puthipar jin cil ma askar goma Pirawn dhali wathi/ jin cil ma askar kun jina ji mo gom 'Kwani Masir mo a'di yolki a'di 'peni 'Kwani Isma/iil mo uni kun kalki a'di ka lungu'b 'peni mun mo.

² Dhali Tapa nyakki di ka Yuusup mo dhali

a'di warki'd ki wathi/ jin hana mii me'd mo dhali a'di diki'd e gu'b gi tapam piti jin ta Wathi/ Masir mo. ³ Dhali tapam piti mishki mo mo ki Tapa nyakki di ki a'di mo dhali ki Tapa rakki'da ris mii jin mina a'di ha me'd mmorusa/ rus mo. ⁴ Wakana Yuusup gamki mii ma 'the e jis/em piti mo dhali buk a'di 'pen ka pije/ mo dhali a'di ki kar a'di mmota amanhil to gom gu'b mo dhali kar a'di ki tapa apowa ris tom piti jin tana a'di mo be. ⁵ Pena cim yan jin karkina a'di a'di mo mmota amanhil to gom gu'b piti mo dhali kar a'di ki tapa apowa ris tom piti jin tana a'di mo tani Tapa 'borki 'kwani gi gu'b gi Wathi/ Masir mii mo gom gway ma Yuusup mo. Dhali mom'bor mii gi Tapa diki'da po/ aris to 'baar mo kun tana a'di mo e bwan gu'b mo dhali e bwam bunto mo. ⁶ Wakan a'di dhalki'da ris to 'baar mo e me'd ma Yuusup mmohil mo dhali mmodhalkina a'di a'di e me'd piti mo tani a'di yisa shwana jwa mo gom ton kamuwa, hili jasi gom tonte/ jin shwakina a'di mo.

Dhala Yuusup njala/ 'bora jaro/ ime'da/ a'di hili mo ki jis/e jin yesayes mo. ⁷ Dhali ki ara cima kamu/ mo tani a'bom gi tapam piti, ayim 'cemi'dki'da Yuusup ki e mo dhali o a'di gwo mo ki: Ishi nyakki aha/ mo ma. ⁸ Hili a'di ushki'd mo dhali owa 'bom gi tapam piti gwo mo ki: Hili mo aha/ dhalkina tapam pem to ime'd mo dhali a'di dina jwa ki shwa mo goma ris to mo e gu'b mo kun dhalkina a'di aha/ e me'd pem mo. ⁹ A'di diki caaca kagahara e gu'b yan mmobol aha/ e mowa. Ton kamu/ yisa 'tasha a'di aha/ 'twa/ mo yisa hili isi ciki/ is pini gana/ mo haali/ /e ta ashim piti mo. Aha/ mina mish dhan miinthus yan mii mo wakan mana dhali mii miinthus apowa Arumgimis mowa? ¹⁰ Ba dhala yim torki'da tor ka Yuusup isa yempa/ yempa/ mo dhali a'di 'tena bwa mmocik gwo ma yim mo mmo/isha ayim mo walla mmonya' ca'b ka yim mo. ¹¹ Hili ka cimi 'den kamu/ mo me'd jin yakina a'di gu'b mo mmomiiya tu'c piti mo dhali 'kwanin tiya yisa 'koni bwan gu'b yisa uni kun miina tu'c e gu'b mo tani, ¹² ayim bu'thki a'di e burrinyem piti mo mmo/o a'di gwo mo ki: Ishi nyakki aha/ mo. Hili a'di dhalki burrinyem piti e me'd ma yim mo dhali gus mo dhali pu'd ka pije/

'peni gu'b mo. ¹³ Dhali ka yim parki mo e mo ki a'di dhalki burrinyem piti e me'd ma yim mo dhali pu'd ka pije/ 'peni gu'b mo tani ¹⁴ ayim yuk 'kwani gi kun gu'b ma yim mo dhali o uni gwo mo ki: Hili a'di guyi Wathi/ Ibraan yan e bwam ana mo mmosor ana mo. A'di seyi bwan gu'b mo dhali di ki gwo ibwa mo mmo/ish nyakki aha/ mo dhali aha/ cuukina ki dhan 'twa/ jin caaca mo. ¹⁵ Dhali ki a'di cikki gwo ki aha/ 'deka 'twam pem ki mis mo dhali cuu mo tani a'di dhalki burrinyem piti i aha/ mo dhali gus mo dhali pu'd ka pije/ 'peni gu'b mo. ¹⁶ Dhali yan'ko'da yim karki burrinyem piti e me'd ma yim mo ntagi tapam piti pu'dki'di pa mo. ¹⁷ Dhali ayim torki a'di gwo jin nyakka'd mo mmo/o ki: Wathi/ Ibraan yan jin ta cin'kina/ a'di jin suskina/ e ibwaman ana mo pu'dki'di aha/ mo mmosor aha/ mo be. ¹⁸ Hili me'd jin 'de'kkika/ 'twam pem 'kupki mis mo dhali cuu mo tani a'di dhalki burrinyem piti e aha/ mo dhali pu'd ka pije/ 'peni gu'b mo.

¹⁹ Ki tapam piti cikki gwo 'peni 'twa/ gi ash mo ki: Mii a'dan jin miikina cin'kinam pini jan aha/ mo tani anyor piti 'batha'ba'th mo. ²⁰ Dhali tapa ma Yuusup bu'thki a'di mo dhali kar a'diya sijin mo e mo jin ta'kkunu habuus ma malik nycine/ mo dhali a'di diki'da sijin imun mo. ²¹ Hili Tapa a'di nyakki di ka Yuusup mo dhali tor a'di mo/en piti jin telu sho'k mo dhali ci a'di mii ma 'the i jis/e ma manhila sijin mo. ²² Dhali amanhila sijin ciki'da Yuusup gwo ime'd mo mmota amanhil 'kwani ma sijin i'baar mo uni kun 'kokina sijin mo. Dhali aris mii gunn kun miinu mo tani a'di ki mii uni mo. ²³ Dhali amanhila sijin mo tani a'di cina hirdhe/ yisa ki mii gunn kun miin ma Yuusup mo mmohila hil mo haali/ Tapa nyakki di ki a'di mo dhali eya ris to gunn kun miina a'di mo tani Tapa dhuki uni mmorusa/ rus mo be.

40

¹ Ka cima kamu/ 'ko'di mii yan mo tani tapa jin karu mmohil 'kwani kun miina tu'c e gu'b ma malik gi 'Kwani Masir mo dhali aman'cok maam piti mo tani uni thamki to mii mo gom tapa malik Masir buni mo.

² Dhala Pirawn shwaki'da nyor gom 'kwani

kun can ka askar piti su/ gwan mo, tapa jin karu mmohil 'kwani kun miina tu'c e gu'b ma malik mo dhali aman'cok maam piti mo. ³ A'di dhuki uni eya sijin mo e gu'b gi wathi/ jin ca'd gom 'kwani ma mee kun jina ji eya sijin mo jin di'di bwan'kwariny mo jin dikin ma Yuusup nycine/ mo. ⁴ Wathi/ jin ca'd gom 'kwani ma mee kun jina ji mo tani a'di kanki'da Yuusup gwo mo gom uni mo dhali a'di miiki uni to mo dhali uni 'kon ki mondek is mo ki sule/ sule/ ntaga cima kamu/ mo. ⁵ Dhali mon'thinya kamu/ mo tani uni su/ shu'bki jan mo a'di jin ta tapa gom 'kwani kun miina tu'c mo dhali a'di jin ta'da man'cok maa goma malik 'Kwani Masir mo uni kun 'kokin e bwan'kwariny ma sijin mo uni ita gi jan buni ki she/ ki she/ mo dhali 'pemen jan buni 'kon ki she/ ki she/ mo. ⁶ Ka Yuusup pu'dki'di uni mon'thamo/ mo tani dhali parki uni e ki uni tocu 'kus mo. ⁷ Wakan a'di dotki 'kwani ma mee ma Pirawn uni kun nyak'ko ki a'di e mo jin dekuwa dek mo e gu'b gi tapam piti mo ki: Atinta itaka um jis/em bum ka lungu'b kan ganne/ mo? ⁸ Uni torki a'di gwo mo ki: Aman takina ki jan mo dhali wathi/ piyi'd jin midi tor 'pemen buni mo. Dhala Yuusup thokki uni gwo mo ki: Dina mo jin toru 'pemen jan ki ta kuma Arumgimis mowa? Tori uni ki aha/ mo ma aha/ 'thona um mo.

⁹ Wakan tapa jin karu mmohil 'kwani ma tu'c torki jan piti ka Yuusup mo dhali a'di oki a'di gwo mo ki: E jan pem mo tani cwalmana mura'th uni 'kokini bwambori aha/ mo. ¹⁰ Dhali apo/ cwalmana mura'th mo tani abi karkini kwara e a'di mo dhali me'd jin lu/kina a'di mo tani jandim piti ca'bki'd ki tup tup mo dhali atora mura'th iski'd mo jin minu 'cith mo. ¹¹ Akubbaaya ma Pirawn diki'd e me'd pem mo dhali aha/ bu'thkina amura'th mo dhali nyu/ uni e bwam ma kubbaaya ma Pirawn mo dhali karka/ akubbaaya e me'd ma Pirawn mo. ¹² Dhala Yuusup thokki a'di gwo mo ki: 'Pemen jan a'dan be: cwalman ma mura'th kun 'koni kwara mo tani a'di ita'da cimi kwara mo. ¹³ E bwaman ma cimi kwara yan mo tani aPirawn midi 'de'k 'kup pini ki mis mo dhali wari/ e is mo mmodoka tu'c pini ka nyan'ko'd mo dhali/ e mini dhuwa Pirawn akubbaaya e me'd piti mo me'd jan

dhamo/ mo me'd jin karkunu /e mmota tapa gom 'kwani kun miina tu'c mo. ¹⁴ Hili /e mini mii kayaa/ e mo ki mii midi mii ha me'd mo gom /e mo dhali miiyi aha/ ki mii gi bwan'kush mo, aha/ 'thona /e mo jin mina /e mii pika Pirawn gwo yan i is gom aha/ mo dhali wakan /e mini 'cukaa/ ka pije/ 'peni gu'b yan mo. ¹⁵ Haali/ aha/ ka jin gana/ kwalkunu mo 'peni Panj 'Kwani Ibraan mo dhali e mahan si'da/ mo tani aha/ dinaki mii toj kamu/ mo jin mina uni kar aha/ e jisa 'tum yan mo.

¹⁶ Ki tapa jin ta'da man'cok maa mo parki 'pemen jan yan e ki uni ha me'd mo tani a'di oki'da Yuusup gwo mo ki: Aha/ si'da/ tana gi jan mo. Maanj'kuthu'd kun kalka/ ka nura/ ikwara mo tani uni 'koni 'kupi aha/ mo. ¹⁷ Dhali e 'kupan ma nura/ mo tani aris maanj'kuthu'd tana eya ris ka ris mo goma Pirawn mo hili aris 'dii 'kokin mo mmoshwa uni mo 'peni bwam ma nura/ e 'kupi aha/ mo be. ¹⁸ Dhala Yuusup thokki a'di gwo mo ki: 'Pemen jan a'dan be: anura/ kun 'koni kwara mo tani a'di ita'da cimi kwara mo. ¹⁹ E bwaman ma cimi kwara yan mo tani Pirawn midi 'de'k 'kup pini ki mis mo 'peni /e mo dhali /e minu shir ka 'cajala/ apo/ cwa mo dhali aris 'dii mini 'ka shum gi bungwar is 'peni /e mo.

²⁰ Ka cimi kwara a'di jin ta'da cim jin dhodhuwa Pirawn mo tani a'di yukki'da yuk jin yuku 'kwani mmotul 'kup mo goma ris 'kwanim piti kun miina tu'c mo dhali a'di 'de'kki 'kup gi wathi/ jin ta tapa gom 'kwani ma tu'c gi gu'b ma malik mo dhali 'kup gi wathi/ jin ta'da man'cok maa mo e bwaman 'kwanim piti kun miina tu'c mo.

²¹ A'di warki wathi/ jin ta tapa jin karu mmohil 'kwani ma tu'c gi gu'b ma malik is mo dhali a'di karki'da kubbaaya e me'd ma Pirawn mo. ²² Hili a'di shirki tapa jin ta'da man'cok maa 'kus ka shi/ mo me'd 'pemen jan jin torkin ma Yuusup uni mo.

²³ Dhali wathi/ jin karu mmohil 'kwani kun miina tu'c e gu'b ma malik maca/ ya'di ka aYuusup e mo yisa hili a'di thiski a'di e mo be.

41

¹ 'Ko'di yili su/ gwansani 'baar mo tani Pirawn a'di shu'bki jan mo ki a'di

doshki'd e shemen Yi'den Kumma/ Niil mo. ² Dhali hili mo mo ma, bip 'koni pesu/ kun pikin ka pije/ 'peni kumma/ yi'de/ mo kun yesa bungwar is ki yes mo dhali kun 'thika'thik mo dhali uni shwakina lupe/ mo. ³ Dhali hili mo mo ma, bip 'koni pesu/ kun 'bwatala'bwatal mo dhali kun korakor mo pikin mo 'peni Yi'den Kumma/ Niil mo dhali doshkin mo nyakki bipa tiya mo e yana gap Yi'den Kumma/ Niil mo be. ⁴ Dhali uni gwansan kun 'bwatala is ki 'bwatal dhali kun korakor mo tani uni 'kaki uni gwansan kun yesa bungwar is ki yes mo dhali kun 'thika'thik mo. Dhala Pirawn a'di merki e mo be. ⁵ Dhali a'di 'ce'dkina e mo dhali shu'bki jan jin 'kon ma po/i su/ mo dok/ e dhali hili mo mo ma, awusham pos 'koni pesu/ mo kun dwama e ki dwam mo dhali kun 'bora'bor mo uni cakin mo e cwalman 'de/ nyakki uni ma 'de/ 'dete/ gwan mo. ⁶ Dhali hili mo mo ma, n'ko'd unim pesu/ gwan waski 'kup mo, unin korga/ dhali kun 'ce'dkina 'ce'd ki 'tham gi mom'pesho'k mo. ⁷ Dhali pos kun tawash ma wusha/ ki tawash mo tani uni a'di iloski pos kun 'koni pesu/ kun dwam ma wusha/ e ki dwam mo dhali kun bocora e ki bojor mo. Dhala Pirawn merki e mo dhali hili mo mo ma a'di ita jan mo be. ⁸ Wakan mon'thamo/ mo tani shi/ in piti to'ckunu 'kus mo dhali a'di hashki gwo mo dhali yuka/ yuk goma ris naarin 'Kwani Masir mo kun tori gwo ki 'twan gwocon mo dhali aris 'kwanin yukga/ mo, dhala Pirawn torki uni jan piti mo. Hili jan 'den kamu/ yisa di'da a'di jin mishi 'pemen jan ka Pirawn tor mo.

⁹ Dhali yan'ko'd tapa jin karu mo mmohil 'kwani gi gu'b ma malik oki'da Pirawn gwo mo ki: Aha/ kakina miim pem jin thamkika/ e shwane/ mo. ¹⁰ Ka Pirawn shwaki'da nyor apo/ 'kwanim piti kun dhuna a'di atu'c mo dhali kar aha/ dhala man'cok maa e mo jin 'tashuwa 'tash 'twa/ mo e gu'b gi a'di jin ji'da ji mo tani, ¹¹ aman su/ shu'bki jan ka cim 'de/ mo mon'thiny yin mo a'di dhali aha/ aman ka 'dete/ 'dete/ takina ki jan mo kun 'kona 'pemen buni ki she/ ki she/ mo. ¹² Dhuru'c wathi/ Ibraan yan diki'd nyakki aman imun mo a'di jin ta'da manmii wathi/ jin ca'da tu'c mo gom a'di jin ji'da ji mo. Dhali ki aman a'di torkina

a'di gwo mo tani a'di torki 'pemen jan bam mo. A'di theke'thki 'pemen jan tor ki 'bore/ e 'kwani su/ gwan isi me'd jan buni mo be. ¹³ Dhali me'd jin torkina a'di a'di ki aman mo tani wakan a'di pu'dki'd ki 'pemen gana/ mo dhali aha/ warkunu is mo mmodoka maktab pem mo dhali aman'cok maa a'di ishirkunu ka 'cajala/ mo.

¹⁴ Dhala Pirawn a'di hashki gwo mo dhali yuka Yuusup mo dhali uni suski a'di ki 'ta'b mo 'peni jisa 'tum mo dhali ki a'di 'thiki'da mur 'kup mo dhali ak burinyem piti e mo tani a'di pu'dki'di bwambor ma Pirawn mo be. ¹⁵ Dhala Pirawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Aha/ takina gi jan mo dhali wathin kamu/ yisa di'da jin mishi 'pemen piti tor mo dhali aha/ cikina gwo mo gom /e mo ki me'd jin cikina /e gwo gom jan mo tani /e mishi 'pemen buni tor mo be. ¹⁶ Yuusup thokki'da Pirawn gwo mo ki: A'di yisa ta aha/ mo. Arumgimis midi ciya Pirawn gwon thok jin ha me'd ki han gana/ mo. ¹⁷ Dhala Pirawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Hili mo mo ma e jan pem jin shu'bka/ mo tani aha/ doshkina apowa gap Yi'den Kumma/ Niil mo. ¹⁸ Dhali bip 'koni pesu/ kun 'thika'thik mo dhali kun yesa bungwar is ki yes mo pikin ka pije/ 'peni kumma/ yi'de/ mo dhali uni shwakina lupe/ mo. ¹⁹ Dhali bip 'koni pesu/ kun bathi uni isho'k mo kun hatha'ko'd ki ha'th mo dhali kun 'bwatala is ki 'bwatal mo dhali uni korakor mo uni kun wakan yisa mishkika/ me'd den kamu/ e bampa/ Masir mo. ²⁰ Dhali unin korga/ dhali uni bip kun 'bwatala is ki 'bwatal mo tani uni 'kaki bip pesu/ gwan kun 'thika'thik kun 'koni twa/ a/ mo. ²¹ Dhali me'd jin 'kakina uni uni mo tani wathin kamu/ yisa midi 'taki mish mo mowa mo jin 'kakina uni uni mo haali/ uni i'kokin ki 'bwatal kan naskina/ 'pena mun'kup mo dhali yan'ko'd aha/ merkina e mo. ²² Aha/ si'da/ mishkina e jan pem mo awusham pos kun 'koni pesu/ mo uni kun cakin mo eya cwalman 'de/ nyakki uni ma 'de/ 'dete/ gwan mo kun dwama e ki dwam mo dhali kun 'bora'bor mo. ²³ Dhali awusham pos kun 'koni pesu/ uni ku'thkin mo mmokora kor mo dhali kun 'ce'dkina 'ce'd sho'k ki 'tham gi mom'pesho'k mo waski 'kupi 'ko'di uni mo. ²⁴ Dhali uni

wusham pos gwan kun korakor iloskina wusham posa dwamga/ gwan kun 'koni pesu/ mo. Dhali aha/ torkina aris naari/ gwan gwo mo uni kun tori gwo ki 'twan gwocon mo, hili wathin kamu/ yisa di'da jin midi 'taki be'daa/ gwo 'pen ka pije/ ki 'bore/ mo.

²⁵ Dhali yan'ko'da Yuusup thokki'da Pirawn gwo mo ki: Jan ma Pirawn mo tani a'di tal 'de/ mo be. Arumgimis be'dki'da Pirawn gwo mo gom to jin murkina a'di i'dish 'twa/ mmomii mo be. ²⁶ Bip 'borga/ kun 'koni pesu/ mo tani uni a'di ita yil kun mini 'ko ipesu/ kun mini 'bora'bor mo dhali awushan dwamga/ kun 'bora'bor mo tani uni si'da/ ita yili pesu/ mo, jan a'di itala 'pen 'de/ mo be. ²⁷ Dhali bip kun 'koni pesu/ kun 'bwatala'bwatal dhali kun korakor mo kun pu'dkini 'ko'di uni mo tani uni a'di ita yili pesu/ mo dhala wusha/ kun tawasha tawash mo tani uni kun ta 'tham gi mom'pesho'k kun 'ce'dkina 'ce'd sho'k mo tani a'di si'da/ ita yili pesu/ jin mina te/ i'kosha 'kosh mo be. ²⁸ A'di a'dan be me'd jin torkika/ /e aPirawn ka Arumgimis murki'da tora Pirawn to jin i'disha 'twa/ a'di mmomii mo. ²⁹ Yil imidi 'ko ipesu/ jin mina tonte/ idho'th kagahara mo e bampa/ Masiri 'baar mo. ³⁰ Hili 'ko'di uni mo tani adhan te/ si'da/ midi cu mis i'kosh 'kwani ki yili pesu/ mo dhali aris to kun ishkin kagahara mo tani mina 'kwani inja mo be e bampa/ Masir mo. Adhan te/ midi kup bampa/ 'baar mo. ³¹ Dhali aris to kun tana 'kwani kagahara minu mol 'ban mo e bampa/ mo gom 'pemen gwon te/ mo a'di jin midi batha/ bathi 'ko'd mo haali/ te/ a'di midi jwakata du ki 'bi'th mo. ³² Dhali jan ma Pirawn kun shu'bkina a'di ka 'bukum 'ban mo tani uni ta kun thosonkin ma Arumgimis mo dhali Arumgimis midi tor uni eya tente/ ki 'dishe/ san mo. ³³ Dhali gom gwo gi wakan mo tani dhalka Pirawn a'di kwany wathi/ jin midi ku'th is ki 'cese/ 'cese/ dhali wathi/ jin yukayuk mo dhali kari a'di apo/ bampa/ Masiri 'baar mo. ³⁴ Dhalka Pirawn di'b mii is mo mmodhu 'kwani 'pen ka pije/ mo mmota imanhil tonte/ apo/ bampa/ mo dhali bu'th 'bwanu'b tonte/ kun 'kon ma po/i mudhe'd kun gamkina 'Kwani Masir

ka tee yan kun isha tonte/ ka enthus ki yili pesu/ mo. ³⁵ Dhali dhalki uni tula ris tonte/ is mo 'peni yila 'borga/ yan mo kun iyyin mo dhali dhuyi pos e me'd ma Pirawn a'di jin cili mom'bi'th mo gom tonte/ goma ris 'penkuman bampa/ mo dhali dhalki uni dhu uni mo. ³⁶ Dhali tonte/ minu 'tash 'twa/ mo apo/ bampa/ gom yili pesu/ yan mo jin mina te/ ibita po/ bampa/ Masir mo wakan ki 'kwani kun 'koni bampa/ yan mina te/ diki 'ce'd sho'k mo.

³⁷ Gwo yan 'thinuwa 'cesh mo tani a'di wame'd 'boro'da Pirawn e ki 'bor mo dhali 'kwani si'da/ kun miina tu'c piti 'baar mo.

³⁸ Dhala Pirawn oki'da ris 'kwanim piti kun miina tu'c piti gwo mo ki: A/ ana mina gam wathi/ jin wakansan 'peni mana mo a'di jin taki'd gi Shi/in ma Arumgimis mo?

³⁹ Wakana Pirawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Me'd jin torkin ma Arumgimis /e aris to gwansani 'baar mo tani, wathin kamu/ yisa di'da jin midi ku'th is ki 'cese/ 'cese/ dhali jin yukayuk wakansan me'd /e mo. ⁴⁰ E mini ta tapa apo/ gu'b pem mo, dhali aris 'kwanim pem uni mini nin is buni mo me'd jin mina /e ikan uni gwo mo. Hili jasi gwo goma kursi ma malik mo tani aha/ imina a'di icil dhali bol /e e ki ca kagahara mo.

⁴¹ Dhala Pirawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Hili mo mo ma aha/ karkina /e mo apo/ bampa/ Masiri 'baar mo. ⁴² Dhali yan'ko'da Pirawn bu'thki tome'd piti 'peni me'd piti mo dhali hi'thka Yuusup e me'd piti mo dhali shum a'di ki burrinnye/ ma malik jin na'bulana'bul mo dhali hi'thki a'di ajindhiir 'dolkon i'bam piti mo. ⁴³ Dhali a'di karki a'di mmomera arabiya jin dira shumarum piti mo a'di jin 'kon ma po/i su/ mo dhali uni kumki cuuwa/ ibwambori a'di mo ki: Lunja lunj ki jin 'kupa'dupun mo ma. Nyca/ a'di karki a'di apo/ bampa/ Masiri 'baar mo. ⁴⁴ Dok/e Pirawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Aha/ tana Pirawn mo. Wathin kamu/ yisa midi mii 'de'k me'di mis walla sho'k piti e bampa/ Masiri 'baar mo ki dar gi gwonkan pini mo. ⁴⁵ Dhala Pirawn yukki'da Yuusup gway ka Sapnaat Paniih dhali ciki a'diya Asnaat mmomash mo a'di jin ta 'bwa/ ma Puthipaara/ mo a'di jin ta'da gasiis ma Uun mo. Wakana Yuusup raski'd ki mis e bampa/ Masiri 'baar mo.

⁴⁶ Yuusup a'di 'kona yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo me'd jin cikina a'di e momii to ma Pirawn jin ta'da malik 'Kwani Masir mo be. Dhala Yuusup yaki'd ka pije/ 'peni bun'kus ma Pirawn mo dhali ya e bampa/ Pa Masiri 'baar mo. ⁴⁷ Ki embul yil pesu/ yan mo tani a'cesh dho'thki to ka enthus mo. ⁴⁸ Dhali a'di tulki'da aris tonte/ is mo 'peni yil pesu/ yan jin kapa 'pen 'kwani mo e bampa/ Masir mo dhali dhu uni e themes gi 'penkuman bampa/ mo. A'di si'da/ dhu e themes gi 'penkuman bampa/ 'peni bunto kun 'kam uni is mo. ⁴⁹ Dhali aYuusup dhuki posi themes ki nyanyen gana/ ka enthus mo mmowa e ka si'b gi bwam ma gap mo ntagi a'di dak uni bar mo haali/ a'di molu bar mo be.

⁵⁰ Ntwa/a/ ki yil te/ diki pu'd naskina/ mo tani aYuusup a'di ita gi iya/ isu/ mo, uni kun dho'thkin ma Asnaat a'di jin ta 'bwa/ ma Puthipaara/ jin ta'da gasiis ma Uun mo.

⁵¹ Yuusup yukki gway ma 'ci ma bwan-yaram piti ka Manassa mo haali/ a'di oki gwo mo ka: Arumgimis kar aha/ mmothisa ris mii kun ditadit e mo dhali aris to gi gu'b ma babam pem mo. ⁵² Dhali gway a'di jin 'kon ma po/i su/ mo tani a'di yukki a'di gway ka Eprayim mo: Haali/ Arumgimis karki aha/ mmokal mamana dho'th mo e bampa/ jin wo'ckina is aha/ she/ mo.

⁵³ Yili pesu/ yansan jin kapa 'pen 'kwani a'di/ piki gwo jipi/ mo e bampa/ Masir mo tani a'di 'baarki'd mo. ⁵⁴ Dhali yili pesu/ jin mina te/ i'kosh a'di itelki 'pen mo me'd gwo jin okin ma Yuusup mo. Dhan te/ a'di caaca e bampany 'ceshi 'baar mo dhali hili e bampa/ Masiri 'baar mo tani tonte/ di'd mo. ⁵⁵ Ka ris 'kwanim bampa/ Masiri 'baar mo harki to mo tani 'kwani cuukin 'twa/ a Pirawn mo gom tonte/ mo dhala Pirawn torki 'Kwani Masir gwo mo ki: Iiku/ mo aYuusup mo dhali cik gwo jin mina a'di ikan um mo mmomii mo. ⁵⁶ Wakan me'd jin peperkina te/ apo/ bampany 'ceshi 'baar mo tani aYuusup a'di ika'dki'da ris gu'b themes 'twa/ mo dhali yolki 'Kwani Masir tonte/ mo haali/ te/ shina 'kosh ki shi/ e bampa/ Masiri 'baar mo. ⁵⁷ Dok/e adhana 'cesh yini 'baar mo uni pu'dkin e Pa Masir mo eya Yuusup mo mmoyol pos mo haali/ te/ shilki 'kwani isi 'baar mo e mony'cesh

mo be.

42

¹ Ka Yakuub da/arki gwo ki pos ishki'd mo e bampa/ Masir mo tani a'di oki iya/m piti gwo mo ki: Atinta i'kona um mmohili e ka rem'kup kan mo? ² Dhali a'di oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ cikina gwo mo ki pos ishki'd mo e bampa/ Masir mo. Iiku/ ka lungu'b mo dhali yoli pos 'peni mun gom ana mo ki ana mina 'ko ki e mo dhali 'koki wu mo be. ³ Wakan ikam ma Yuusup kun 'koni 'kume'd uni iikin ka lungu'b mo mmoyoli pos 'peni bampa/ Masir mo be. ⁴ Hila Yakuub diki hasha Benyamiin mo a'di jin ta'da kam ma Yuusup mo nyakki ikam mo haali/ a'di ko/ki is mo oki ton- thusa kamu/ midi 'taki bit a'di apo/ mo be. ⁵ Wakan iya/ ma Israyiil pu'dkin mo mmoyol to mo nyakki 'kwani kun pu'dkin mo gom gwon te/ 'peni bampa/ Kanaan mo be.

⁶ Dhali aYuusup a'di itaki'da mudhiir mo apo/ pa 'baar mo. A'di iyolki to goma ris 'kwanim bampa/ 'baar mo. Dhali ikam ma Yuusup uni pu'dkin mo dhali gon is buni ka 'cesh mo ibwambori a'di mo ki jis/ em buni kun 'dokina uni ka lungu'ba 'cesh mo. ⁷ AYuusup mishki ikam mo dhali nyith uni mo hili a'di miiki uni ka jin thus me'd 'kwanin tiya kun 'kona e ki she/ mo dhali a'di torki'da tor nyakki uni ki 'twany 'cwar mo mmo/o ki: Um iyyin 'peni mana mo? A'di oki'd kan mo. Uni thokki a'di gwo mo ki: 'Peni Pañ Kanaan mo mmoyol tonte/ mo be. ⁸ Wakana Yuusup nyithki ikam mo ihili uni i'koki mish a'di mo be. ⁹ Dhala Yuusup kakina gwony jan piti e mo a'di jin shu'bkina a'di gom uni mo dhali a'di oki uni gwo mo ki: Um ta 'kwani kun parkina mee mo, um pu'dkin mo mmopar bampa/ e mo ki a'di 'ka'da is ki 'ka'd mo. ¹⁰ Uni thokki a'di gwo mo ki: Yisa tapam bam hili mmoyol tonte/ mo a'di ipu'dkina cinjinam pini mo. ¹¹ Aman 'baar mo tana iya/ gi wathin 'de/ mo. Aman tana 'kwanin kar/ e mo, cinjinam pini gwansan 'koki ta 'kwani kun parkina mee mo. ¹² A'di oki uni gwo mo ki: Yisa mo ti mmo'ka'da bampa/ yan is ki 'ka'd mo ti. A'di ti ipu'dkina um mo mmopar mo e mo. ¹³ Dhali uni thokki gwo

mo ki: Aman kun tana cinjinam pini mo aman kun tana ikam kun 'kon jasi i'kume'd i'ce'dka su/ mo kun ta iya/ gi wathin 'de/ mo e bampa/ Kanaan mo dhali hili mo mo ma, ara gwa'dgan gana/ ka tee yan mo tani a'di idiyi'di nyakka babam bam mo dhali jan kamu/ yisa di'd dok/eya. ¹⁴ Hila Yuusup thokki uni gwo mo ki: Me'd gwo jin okika/ um mo tani aha/ ona um ki um ta 'kwani kun parana mee ka jin gana/ mo. ¹⁵ Gom mii yansan mo tani um minu pal mo ki mondiki/e ma Pirawn mo, um mini mish ii 'peni mo yan yisa ntagi um mini sus ara kam bum jin ta'da tu/ u imahan mo. ¹⁶ Hashi jan 'de/ 'peni um mo dhali dhalki a'di susi'da kam bum mo ki um 'kon ka yiha/ eya sijin mo ki gwom bum minu nyo/ mo, mishki gwon gana/ di'd e um mo walla isi'da/ ki mondiki/e ma Pirawn mo, um ka jin gana/ ta 'kwani kun parkina mee mo. ¹⁷ Dhali a'di dhuki uni 'baar mo mmontal 'de/ eya sijin mo ka cimi kwara mo.

¹⁸ Ko'da cimi kwara mo tani aYuusup oki uni gwo mo ki: Miiyi mii yan mo a'di i'kona um ki e mo haali/ aha/ ko/kina Arumgimis mo be. ¹⁹ Wakki/ um ta 'kwanin kar/ e mo tani dhalka kam buma kamu/ diki'da sijin mondek is mo dhali dhalki kun tiya ki ii mo dhali kal pos gom te/ mo gom kun gu'bi 'baar mo. ²⁰ Dhali susi ara kam bum jin gwa'da'd i aha/ mo wakan ki gwom bum minu 'da'b 'pen mo dhali um mini 'koki wu mo be. Dhali uni miikin wakan mo be. ²¹ Dhali yan'ko'd uni oki gwo ka rem'kup mo ki: Ka jin gana/ ana 'kona mii i'ba/ isi gwo goma kam bana mo me'd jin mishkina ana mii ma kashiram piti jin diki'd e mo ma cis mo ki a'di suski ana gwo sho'k mo dhali ana 'konaki cik gwom piti mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di bita mii ma cis apo/ ana mo be. ²² Dhali aRa/ ubiin thokki uni gwo mo ki: Dika/ ki o um gwo mo ki: Dhalku/ miinthus ki mii apo/ ari dhuru'c wathi/ mowa? Hili um 'koki cik gwo mo. Wakan shwane/ mo jin ri/ u ari/ gom abas piti mo tani a'di ipu'dki'd mo be. ²³ Uni yisa mishi gwo 'bana ka Yuusup cikki gwom buni mo haala manluk 'twa/ a'di idiki'd e bwaman uni mo be. ²⁴ Dhali yan'ko'd a'di tu'kki 'ban 'peni uni mo dhali ko mo be. Dhali a'di dokki'di uni ka nyan'ko'd mo dhali torki'da tor ki uni

mo. Dhali a'di bu'thki'da Shim/uun 'peni uni mo dhali dek a'di mo ibwambori jis/em buni mo be. ²⁵ Dhala Yuusup kanki gwo mo mmo'tu'da wolgwapim buni ki pos mo dhali ro'dki uniya guurush buni e 'twamana wolgwapim buni ka 'dete/ 'dete/ mo dhali thosonki uni tonte/ kun mina uni mii ishwa e bway iim buni mo. Yan a'di imiikunu gom uni mo be.

²⁶ Dhali yan'ko'd uni su'kki thuluny buni to apo/ mo dhali shipiti ii mo be. ²⁷ Dhali ki jan 'de/ 'peni uni ka'dki'da wolgwapi/ 'twa/ mo mmo'taki ci thuluny piti to mmoshwa e mo jin ishkina uni mo tani a'di mishki'da guurush e 'twaman ma wolgwapim piti mo be. ²⁸ Dhali a'di oki ikam gwo mo ki: Agurush pem dokkunu aha/ i is ka nyan'ko'd mo. A'di a'dihe/ e 'twaman ma wolgwapim pem mo. Gom mii yan mo tani adum buni ushki uni me'di e mo dhali uni tu'kkin ka rem'kup mo mmode ki bir bir mo mmo/o gwo mo ki: Atinta a'dan mo? a'di jin miikin ma Arumgimis ana mo.

²⁹ Ki uni pu'dkina Yakuub jin ta'da babam buni e bampa/ Kanaan mo tani uni torki a'di aris to kun miikin ki uni mo mmo/o gwo mo ki: ³⁰ Wathi/ jin ta tapa apo/ bampa/ yan mo tani a'di torki'da tor ki aman ki 'twany 'cwar mo dhali bu'th aman mo, o ki aman tana 'kwani kun parkina mee mo apo/ bampa/ mo. ³¹ Hili aman thokkina a'di gwo mo ki: Aman tana 'kwanij kar/ e mo dhali aman yisa tana 'kwani kun parkina mee mo. ³² Aman tana ikam kun 'kon jasi 'kume'd i'ce'dka su/ mo, iya/ ma babam bam mo, jan 'dej kamu/ yisa diyi'da dhali ara tu/u shwane/ yan a'di idiya'd nyakka babam bam e bampa/ Kanaan mo. ³³ Dhali yan'ko'd wathi/ jin ta tapa gom bampa/ yan mo oki aman gwo mo ki: Gom kan mo tani aha/ mina mish um ki um ta 'kwanij kar/ e mo. Dhalka kam buma kamun 'de/ nyakki aha/ mo dhali kali pos mo gom te/ gom kun gu'b bumi 'baar mo dhali iiku/ mo e bway bum mo. ³⁴ Susi ara kam bum jin gwa'da'd e aha/ mo dhali yan'ko'd aha/ mina mish um ki um 'koki ta 'kwani kun parkina mee mo hili um ta 'kwanij kar/ en gana/ mo dhali aha/ mina 'cukki uma kam bum mo dhali um mini yol to e bampa/ yan mo be.

³⁵ Me'd jin wolkina uni arisa wolgwapim buni to mo 'peni bwaman mo tani hili mo mo ma, arisa guurush buni kun dekkunu is mo tani gamkunu e bwaman ma wolgwapim buni ki she/ ki she/ mo dhali uni dhala babam buni uni parkina guurush buni e mo kun dekkina uni mo, uni merkina ijamasa/. ³⁶ Dhala Yakuub jin ta'da babam buni oki uni gwo mo ki: Um bu'thki uci 'peni aha/ mo dhala Yuusup yisa di'da dhali aShim/uun si'da/ a'di piki'd mo adhali um shwane/ mini susa Benyamiina? Aris mii gwansan uni pu'dkina po/ aha/ mo. ³⁷ Dhali yan'ko'da Ra/ubiin oki'da babam piti gwo mo ki: 'Koshi iya/ m pem su/ gwan jwa mo wakki/ aha/ dinaki doki a'di pa i / e ka nyan'ko'd mo. Kari a'di e me'd pem mo ma dhali aha/ mina doki a'di pa ka nyan'ko'd mo e / e mo be. ³⁸ Hili a'di thokki gwo mo ki: Ya/ m pem midi mol ya ka lungu'b nyakki um mo haali/ akam a'di iwuki'd mo dhali a'di idiki'd jasi 'de/ mo. Wakki/ tonthusa kamu/ midi 'taki bit a'di apo/ e bway iim bum yan jin mura umi kar mo tani um mini raka wuum pem yan jin 'kayaa/ mmodit bwa ntaga Haawiya mo be.

43

¹ Shwane/ te/ shilki 'kwani is ki she/ e bampa/ mo be. ² Dhali ki uni shwaki pos mo a'di jin kalkina uni 'peni Pa Masir mo tani ababam buni oki uni gwo mo ki: Iiku/ mo dok/ e mmoyoli ari tonte/ gom ana mo. ³ Hila Yahuuda oki a'di gwo mo ki: Wathi/ rumki aman ki gwo ki 'bi'th mo mmo/o gwo mo ki: Um mini mol jis/em pem par e mo isi ciki/ akam bum midi nyak yayu/ ki um mo. ⁴ Wakki/ / e mini hasha kam bam nyakki aman mo tani aman mina ii ka lungu'b mo dhali yolu / e tonte/ mo. ⁵ Hili wakki/ / e mini diki hash a'di mo tani aman yisa mina ii ka lungu'b mo haali/ wathi/ oki aman gwo mo ki: um mini mol jis/em pem par e mo isi ciki/ akam bum midi nyak yayu/ ki um mo. ⁶ Israyiil oki gwo mo ki: Katinta jan miina um aha/ ka jin thus kan mo mmo'tor wathi/ gwo mo o ki um tan ga kama kamu/ mo? ⁷ Uni thokki gwo mo ki: Wathi/ be idotki aman gwo ka kar/ e mo gom is bam mo dhala bas bam mo mmo/o gwo mo ki: A/ababam bum di'd ki e

naskina/ mowa? A/um tan ga kam buma kamu/ mowa? A'di jin torkina aman a'di mo tani uni a'di ita gwon dot kun thokkunu mo. A/ba aman misha to kun mina a'di i'taki mii owa? Mmo/o ki susa kam bum ka lungu'b mo. ⁸ Dhali aYahuuda oki'da Israyiil jin ta'da babam piti gwo mo ki: Hashi dhuru'c wathi/ nyakki aha/ mo dhali aman mina cu mis dhali ii mo ki aman mina 'ko ki e mo dhali 'koki wu mo, aman imontal 'de/ inyakki /e mo dhali ushi ucin gwa'dgam bam si'da/ mo. ⁹ Aha/ mina ya ta a'di jin 'tashu 'twa/ mo gom a'di mo. 'Peni me'd pem mo tani /e mini 'thek gwo gom a'di. Wakki/ aha/ dinaki susu/ a'di pa ka nyan'ko'di /e mo dhali kar a'di ibwambori /e mo tani dhalki mo jin diluwa dil miga/ kal e 'ba/ pem ki sule/ sule/ mo. ¹⁰ Haali/ wakki/ aman mina 'taki 'koki ta adiite/ kan mo tani aman anann be mina 'taki pu'du/ ka nyan'ko'd me'di su/ mo be.

¹¹ Dhali yan'ko'd ababam buni ka Israyiil oki uni gwo mo ki: Wakki/ a'di midi mii wakan mo tani ba miiyi a'di yan mo. Buthi maman cwa kun mina umi kwany mo 'peni bampa/ mo dhali dhuyi uni e bwan kucan mo dhali kalki uni ka lungu'b gom wathi/ mo mmota to jin mina um tak a'di mo ara 'bi'c cwa ma balsam dhali ara yina dham dhala 'bi'c en'thi/ dhala murr dhali emen cwa jin wana maman ki shu'be/ mo dhali emen cwan kamu/ si'da/ mo. ¹² Kali aguurush ka 'bukum 'ban mo nyakki um mo. Kalka guurush gwan ka nyan'ko'd kun dokkunu umi is mo e aris 'twaman ma wolgapim bum mo, wariba/ a'di ta mii jin thamunu miiyi mo. ¹³ Susa kam bum si'da/ mo dhali cuyi mis mo dhali iiku/ i wathi/ dok/ e mo. ¹⁴ Ba dhalka Arungimis jin Eka/ Ek ci um mii jin miinu mo ibwambori wathi/ mo ki a'di midi hasha kam bum akamu/ ka nyan'ko'd nyakka Benyamiin mo. Wakki/ aha/ minu bu'th uci i'baar mo tani aha/ dara ki mowoth mo be. ¹⁵ Wakan 'kwani kalki tontak mo dhali uni kalkina aguurush ka 'bukum 'ban nyakki uni mo dhala Benyamiin mo dhali uni cuki mis mo dhali ii ka lungu'b bway bampa/ Masir mo dhali uni doshkini bwambor ma Yuusup mo be.

¹⁶ Ka Yuusup parki'da Benyamiin e mo tani a'di oki'da manhil to e gu'b piti gwo

mo ki: Susi 'kwani gu'b mo dhali 'cithi/ to/e 'kus mo dhali thosoni to ki jahanne/ mo haali/ 'kwani mini nyak to shwa ki aha/ montee mo. ¹⁷ Wathi/ miiki'd me'd jin kankin ma Yuusup a'di gwo mo dhali suski 'kwani e gu'b ma Yuusup mo. ¹⁸ Dhali 'kwani uni ko/ki is mo haali/ uni suskunu bway gu'b ma Yuusup mo dhali uni oki gwo mo ki: A'di ta mii ma guurush wariba/ kun dhukunu e 'twamana wolgapim bana mo ka cim gi twa/a/ yin mo a'di isuskunu ana gu'b mo 'tese/ wakan ki a'di midi nap embula 'borga/ apo/ ana mo dhali bita po/ ana dhali dhu ana ki cinkina/ kun yolu mo dhali bu'th thuluny bana mo be. ¹⁹ Wakan uni iiki gu'b gi wathi/ jin ta'da manhil to ma Yuusup mo dhali tora tor nyakki a'di e shan'tamo/ gi gu'b mo. ²⁰ Dhali oki gwo mo ki: Ayy tapam bam, aman pu'dkina ka lungu'b ka cim jin twa/a/ mo mmoyol tonte/ mo. ²¹ Dhali ki aman pu'dkina e mo jin ish mo tani aman ka'dkina wolgapim bam 'twa/ mo dhali imun mo tani aman 'kwani gamkina aguurush ka 'dete/ 'dete/ e 'twaman ma wolgapim bam mo, aguurush bam uni iditadit mo, wakan aman kalina uni dok/ e nyakki aman mo. ²² Dhali aman si'da/ kalina aguurusha kamu/ ka lungu'b e me'd bam mo mmoyol tonte/ mo. Aman yisa misha wathi/ jin dhuki aman aguurush e 'twamana wolgapim bam mo. ²³ A'di thokki uni gwo mo ki: Shiyi is bum ki gwo jin rokomkunu mo ma. Dhalku/ is ki ko/ mo, Arungimis bum dhali Arungimis ma babam bum a'di be i'taki mii idhuki umi tom bum kun ish kumma/ e 'twamana wolgapim bum mo gom um mo. Aha/ bu'thkina aguurush bum mo. Dhali yan'ko'd a'di suski'da Shim/uun ka pije/ e uni mo. ²⁴ Dhali wathi/ suski 'kwani bway gu'b ma Yuusup mo dhali ci uni yi'de/ mo dhali ki uni lamki sho'k buni mo dhali ki a'di ciki thuluny buni to mmoshwa mo si'da/ tani ²⁵ uni thosonki tontak buni is mo goma Yuusup midi yayu/ pa mo montee mo haali/ uni cikki gwo ki uni mini 'taki shwa tonte/ imun mo.

²⁶ Ka Yuusup pu'dki pa mo tani uni kalki a'di to bway gu'b mo kun ta tontak kun takina uni mo dhali uni gonki is ka 'cesh mo

e a'di mo ntaga 'cesh gana/ mo. ²⁷ Dhali a'di 'the'kki gwondot mo gom mon'kom buni dhali o gwo mo ki: A/ababam bum di'd ki 'bore/ mo 'te/ tana? wathin dhan jin torkina um aha/ gwo mowa? A/a'di di'd ki 'bore/ mowa? ²⁸ Uni thokki a'di gwo mo ki: Cin'kinam pini jin ta'da babam bam mo tani a'di idi'd ki 'bore/ mo, a'di di'd ki e naskina/ mo be. ²⁹ Dhali a'di i'de'kki em piti ki mis mo dhali misha kam piti ka Benyamiin mo jin ta ya/ gi kum mo dhali o gwo mo ki: A/ara kam bum jin gwa'da'd a'dana a'di jin torkina um aha/ mowa? Arumgimis midi mii mii ma 'the gom /e ya/m pem. ³⁰ Dhali yan'ko'da Yuusup di'bki mii is mo ki jahanne/ haali/ adum piti gworki'd mo goma kam piti mo dhali a'di napki mo mo mmoko nycine/ mo. Dhali a'di yaki gu'b ish piti mo dhali ko imun mo. ³¹ Dhali yan'ko'd a'di lamki jis/em piti mo dhali yayu/ ka pije/ mo dhali butha du mo dhali o gwo mo ki: Dhalki tonte/ a'di ipashu mo. ³² Uni ciki a'di tonte/ ki is piti a'di 'de/ mo dhali uni 'cena cem buni mo dhali 'Kwani Masir kun nyakki tonte/ shwa ki a'di uni 'cena cem buni mo haali/ 'Kwani Masir mini mol tonte/ shwa nyakki 'Kwani Ibraan mo haali/ a'di midi ta miin nyo-gga/ gom 'Kwani Masir mo. ³³ Dhali uni dhukunu 'pena 'cesh mo ibwambori a'di mo, a'di jin ta'da bwanyara/ me'di isi gwo ma bwanyara/ jin tana a'di ka kar/e mo dhali ara gwa'dga/ me'd isi dhuru'c piti jin tana a'di mo. Dhali 'kwani hilkin e ka rem 'kup mo dhali mer kagahara mo be. ³⁴ To kun 'tuntulu/ bwa ime'd 'pena tharabeesa ma Yuusup mo tani a'di kalkunu uni mo hili aBenyamiin a'di 'tuntulkunu to ime'd me'di mudhe'd mo mmobol kum buni e mo. Wakan uni piki to mo dhali 'kuny bwa nyakki a'di mo be.

44

¹ Dhali yan'ko'd a'di kanki wathi/ jin ta'da manhil tom piti gwo mo ki: 'Tu'dki 'kwani awolgwapim buni ki tonte/ ki nyanye/ mo me'd mii jin mina uni imish a'di kal mo dhali dhuka guurush buni e 'twamana wolgwapi/ gi 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo. ² Dhali kari akubbaayam pem a'di jin ta'da kubbaayan 'dolkon kush mo e 'twamana

wolgwapi/ a'di jin gwa'dagwa'd mo nyakka guurush pos piti mo. Dhali a'di miiki a'di mo me'd gwo jin kankin ma Yuusup a'di mo be. ³ Me'd jin kalkina mo kush mon'thamo/ mo tani 'kwani uni idhukunu 'pen mo nyakki thuluny buni mo be. ⁴ Ki uni iikin mo ari is 'ko'd ari'ceenne/ mo 'peni 'penkuman bampa/ mo tani aYuusup oki'da manhil tom piti gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali ur 'kwani gwan isho'k mo dhali ki /e mini siri'c uni apo/ ki sho'k mo tani oyi uni gwo mo ki: Atinta irakkina um tom 'boro'di bway mo mmowar ki to shigga/ mo? Atinta ikwalkina uma kubbaayan 'dolkon kush pem mo? ⁵ A'di diki ta ji gi pina tapam pem to mowa dhali gom mii yan mo tani a'di inyitha a'di to kun mini mii yilankamu/ moyi? Um thamki mii mo mmomii wakan mo be.

⁶ Ki a'di siri'cki uni apo/ ki sho'k mo tani a'di torki'da tor ki uni ki gwo gwansan mo be. ⁷ Uni thokki a'di gwo mo ki: Atinta i/okina tapam bam gwo gi wakan mo? Gwo midi mii si'dasi'd 'peni aman kun tana cin'kinam pini mo ki uni mini 'taki mii to gi wakan mo. ⁸ Hili mo mo ma, aguurush kun gamkina aman 'peni 'twamana wolgwapim bam uni kalkina aman / e ka nyan'ko'd mo 'peni bampa/ Kanaan mo, dhali mii jin midi 'taki ta ata 'te/ imina aman kwal 'dolkon kush walla 'dolkon gana/ 'peni gu'b gi tapam pini mo? ⁹ Dhali e bwaman cin'kinan 'de/ yin jin minu gam to nycine/ mo tani dhalki a'di iwu'd mo dhali aman si'da/ mina ta cin'kina/ jin yolu gom tapam bam mo. ¹⁰ A'di thokki uni gwo mo ki: Dhalki a'di miinu mo me'd gwo jin okina um mo ki: Ki a'di yin jin minu gam to nycine/ mo tani a'di imidi ta cin'kina/ jin yolu pem mo dhali um kun bockin mo tani mini ta 'kwani kun mini dar gi mii i'ba/ mo be. ¹¹ Dhali yan'ko'd aris 'kwani thulkina wolgwapim buni ka 'cesh ki jahanne/ mo dhali aris 'kwani uni ka'dkina wolgwapim buni 'twa/ mo be. ¹² Dhali a'di napki to mo mmotel 'pen 'peni a'di jin ca'd mo dhali dak 'kup ki a'di jin gwa'da'd mo dhali akubbaaya a'di gamkunu e 'twaman ma wolgwapi/ ma Benyamiin mo be. ¹³ Dhali yan'ko'd uni dherki burrinyem buni bwa mo dhali aris 'kwani dekki thuluny buni to apo/ ka

nyan'ko'd mo mmodok bway 'penkuman bampa/ mo.

¹⁴ Ka Yahuuda dhali ikam pu'dkin e gu'b ma Yuusup mo a'di di'd naskina/ imun mo dhali uni ta'kkina ibwambori a'di a'cesh mo be. ¹⁵ Yuusup oki uni gwo mo ki: Mii gi wakatinta imiikina um mii gi wakan mo? 'Kona um ki misha wathi/ me'd aha/ mo mina nyith to kun mini mii yilankamu/ mowa? ¹⁶ Dhala Yahuuda thokki gwo mo ki: Atinta a'di i mina amani o e tapam bam mo? Dhali aman mina o katinta mo? Walla am mina dhu is bam athithin thith kata mo? Arumgimis a'di gamki mii jin thamu apo/ cinjinam pini mo. Hili mo mo ma, aman takina cinjina/ tapa kun yolu mo amani 'baari montal 'de/ dhali a'di si'da/ jin gamkunuwa kubbaaya e me'd piti mo. ¹⁷ Hili a'di si'da/ oki gwo mo ki: Mii yan midi si'dasi'd 'peni aha/ mo ki aha/ mina diki 'taki mii wakan mo. Hili jasi e me'd jin minu gama kubbaaya mo tani a'di imidi ta cinjinam pem jin yolka/ mo hili gom um mo tani iiku/ ki monku'th is eya babam bum mo.

¹⁸ Dhali yan'ko'da Yahuuda yaki'di a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Ayy tapam pem. Dhalki cinjinam pini mo, aha/ 'thona /e mo, tora tor ki tapam pem e bwany'cem piti mo dhali dhalka nyor pini ki pur ki o'd apo/ aman kun tana cinjinam pini mo haali/ /e wana e ka Pirawn ki is pini mo.

¹⁹ Tapam pem dotki cinjinam piti gwo mo dhali oki: A/um tan ga babam bum mo dhali akam buma? ²⁰ Dhali aman okina gwo e tapam bam mo ki: Aman tana ka baba wathin dhan mo dhali ara kam bam jin gwa'dagwa'd mo jin ta'da 'cim piti ka dhan piti mo dhali akam piti a'di iwuki'd mo dhali a'di idhalkunu a'di 'de/ 'pena 'cinj kum mo dhali ababam piti enki a'di kaga-hara mo. ²¹ Dhali yan'ko'd /e oki cinjinam pini gwo ki susu/ a'di ka lungu'b i /e mo ki aha/ mina 'thos a'di em pema is mo.

²² Aman okina gwo yan e tapam bam mo ki: Ari dhuru'c wathi/ midi mol dhal com 'pen mo haali/ wakki/ a'di midi dhal com 'pen mo tani ababam piti a'di imidi wu mo.

²³ Dhali yan'ko'd /e ki o cinjinam pini gwo mo ki isi ciki/ wakka kam buma gwa'dga/ diki yayu/ ka lungu'b nyakki um mo tani um mini 'koki mish jis/em pem par e dok/e

mo. ²⁴ Ki aman dokkina e pa gi cinjinam pini jin ta'da babam pem mo dhali tor gwon tapam pem mo, ²⁵ dhali ka babam bam oki aman gwo mo ki: Iiku/ dok/ e mo dhali yolu/ ari tonte/ mo tani, ²⁶ aman thokkina a'di gwo mo ki: Aman mola ii ka lungu'b mo. Wakki/ ara kam bam jin gwa'da'd midi nyak ya ki aman mo tani aman mina ii ka lungu'b mo. Haali/ aman mola par wathi/ jis/em piti e mo isi ciki/ ara kam bam jin gwa'da'd midi mii nyak di ki aman mo. ²⁷ Dhali yan'ko'd cinjinam pini jin ta'da babam pem ki o aman gwo mo ki: Um mishin ka 'bom pem dho'thki aha/ iya/i su/ mo. ²⁸ Jan kamu/ thiska/ e mo dhali aha/ okina gwo ki: A'di ka jin gana/ dherkina tongwapi/ bwa ka gwapi/ ki rut rut mo dhali aha/ dinaki mish a'di 'pena cim yin ki sule/ sule/ mo. ²⁹ Wakki/ um mini sus jin tal 'de/ yan si'da/ 'peni aha/ mo tani dhali tonthus ki bita po/ a'di mo tani um mini raka awuun kush pem yan isi bwan diti'd mo dhali ya mo eya Haawiya mo. ³⁰ Dhali gom gwo gi wakan mo tani ki aha/ yakina e cinjinam pini jin ta'da babam pem mo dhali ari dhuru'c wathi/ diki nyak yayu/ ki aman mo haali/ mondiki/em piti a'di dekkunu mo nyakki ji gi ari dhuru'c wathi/ mo. ³¹ Ki a'di parki mo e ki ari dhuru'c wathi/ diki nyak di ki aman mo tani a'di midi iwu mo be dhali cinjinam pini mini raka awuun kush piti isi bwan diti'd mo dhali a'di midi ya ka lungu'b eya Haawiya ki bwan diti'd mo a'di jin ta cinjinam pini jin ta'da babam bam mo. ³² Haali/ cinjinam pini a'di warki'd ka manmish mo ki isi mish gana/ gom ari dhuru'c wathi/ goma babam pem mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/ aha/ dinaki susi a'di pa i /e mo tani dhalki aha/ a'di ikala mo jin diluwa dil mo e jis/e ma babam pem ki mondiki/em pemi 'baar mo. ³³ Dhali gom gwo gi wakan mo tani dhalki cinjinam pini mo, aha/ 'thona /e mo, mmo'ca'bku/ mo e embul ma ari dhuru'c wathi/ mo mmota cinjina/ gi tapam pem jin yolu mo. Dhali dhalki ari dhuru'c wathi/ dok bway pa nyakki ikam piti mo. ³⁴ Haali/ aha/ mola dok bway pa ababam pem mo wakki/ ari dhuru'c wathi/ diki nyak ya ki aha/ mo haali/ aha/ ko/kina is mo mmopar tonthus

gi wakan e mo mmopu'da po/ ababam pem mo be.

45

¹ Dhala Yuusup mol is piti non mo ib-wambori aris 'kwani kun nyak 'ko ki a'di mo, dhali a'di 'therki ko mo ki: Raka ris 'kwani 'baar mo mmo/ii ka piye/ 'peni aha/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani wathin tal 'denj kamu/ yisa di'd nyakki a'di mo me'd jin torkin ma Yuusup is piti eya tente/ e ikam piti mo. ² Dhali a'di 'therki ko kagahara mo, wakan 'Kwani Masir cikki a'di mo dhali aris 'kwani gi gu'b ma Pirawni 'baar mo cikki a'di mo. ³ Dhali aYuusup oki ikam gwo mo ki: Aha/ tana Yuusup mo. A/ ababam pem di'd ki e naskina/ mowa? Hili ikam piti mol a'di gwo thok mo haali/ uni ko/ki is kagahara ibun'kus piti mo be.

⁴ Wakana Yuusup oki ikam piti gwo mo ki: Shori aha/ is ki 'dishe/ mo. Dhali uni shorki a'di is mo. Dhali a'di oki uni gwo mo ki: Aha/ tana akam bum jin ta'da Yuusup a'di jin yolkina um mo e Pa Masir mo. ⁵ Dhali shwane/ dhalku/ is bum ki dhu ka madhan'kur mo walla ka nyor e bwaman is bum mo haali/ um yolki aha/ imahan mo, haali/ Arumgimis hashki aha/ ntwa/ a/ ki um mo mmo'tash mondiki/ e 'twa/ mo. ⁶ Haali/ te/ diki'd e bampa/ yansan yili su/ mo dhali yil bockini mudhe'd mo jin minu 'koki gorra 'cesh mo walla 'cith to mo. ⁷ Dhali Arumgimis hashki aha/ ntwa/ a/ ki um mo mmo'tasha/ 'tash 'twa/ gom um mo haali/ um tana ushalla/ e mony'cesh mo dhali mmodhuya dhu ki e gom um mo uni ka ris kun minu 'ko ki e mo. ⁸ Wakan um yisa a'di ihashki aha/ imahan mo, hili Arumgimis mo dhali a'di karki aha/ mmota ababa goma Pirawn mo dhali tapa gom kun gu'b piti 'baar mo dhali ta amanji/ a ji apo/ bampa/ Masiri 'baar mo. ⁹ Thosoni is ki jahanne/ mo dhali iiku/ ka gagamis mo eya babam pem mo dhali oyi a'di gwo mo ki: Gwo jin ona ya/ m pini ka Yuusup a'dihe/ mo ki: Arumgimis karki aha/ ki tapa 'Kwani Masiri 'baar mo. Yayu/ ka lungu'bi aha/ mo. Dhalka diite/ ki miyu/ mo. ¹⁰ /E mini ca'b e bampa/ Jaasaan mo dhali /e mini 'dishaa/ is mo /e dhali ucim pini mo dhali uci gi ucim pini mo dhali arisa ma'diny ka'bal pini mo dhali

arisa nul'kup bip pini mo dhali aris to 'baar mo kun takina /e mo. ¹¹ Dhali e mahan mo tani aha/ mina thip /e ki to mo haali/ yil bockini mudhe'd naskina/ jin mina te/ pu'du/ mmo'kosha/ 'kosh mo isi ciki/ /e dhali aris kun gu'b pini dhali aris to kun tana /e mo mini war ki moha'th'ko'd pini mo. ¹² Dhali shwane/ em pini midi mish mo mo dhali e ma kam pem ka Benyamiin mishki mo mo ki a'di ta 'twam pem jin torki'da tor nyakki /e mo. ¹³ Um mini mii tora babam pem gwo mo goma ris to ma ra/ ra/ pem e Pa Masir mo dhali aris to 'baar mo kun parkina um e mo. Thosoni is ki jahanne/ mo dhali susa babam pem ka lungu'b imahan mo. ¹⁴ Dhali yan'ko'd a'di bitki'd m'ba/ ma kam piti ka Benyamiin mo dhali ko mo dhala Benyamiin si'da/ goki'd e 'ba/ piti mo. ¹⁵ Dhali a'di piki ikam piti 'twa/ i 'baar mo dhali ko eya po/ i uni mo dhali yan'ko'd mo tani ikam torkina tor nyakki a'di mo be.

¹⁶ Ki gwo jin kalu cikkin ma Pirawn e gu'b piti mo ki ikam ma Yuusup pu'dkin mo tani a'di 'borki'da Pirawn bwa mo dhali aris cinjinam piti gara/ mo be. ¹⁷ Dhala Pirawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Oyi ikam pini gwo mo ki: Miiyi mii yansan mo ma, suki to/ e gwansan towa po/ mo dhali iiku/ ka nyan'ko'd e Pan Kanaan mo. ¹⁸ Dhali susi ababam bum mo dhali aris kun gu'b bum mo dhali iiyu/ i aha/ mo dhali aha/ mina ci um mom'borga/ e bampa/ mo dhali um mini shwa to 'pena 'cesh yan jin tu/ atu/ mo. ¹⁹ Kani uni gwo si'da/ mo ki: Miiyi mii yansan mo ma. Kala arabiya kun dira shumarum 'peni Pa Masir mo mmokala ris ushi ucim bum mo dhali goma ris up bum mo dhali susa babam bum mo dhali iiyu/ mo. ²⁰ Dhalki gwoj kamu/ ki kulumi bwa gom tom bum mo haali/ mony'cesh jin mina um i'ko nycine/ mo tani a'di ta jim 'borgan gana/ mo e bampa/ Masir mo a'di jin midi ta jim bum mo be.

²¹ Iya/ ma Israyiil miikin kan mo dhala Yuusup ciki uni arisa arabiya kun dira shumarum mo isi me'd gwo jin kankin ma Pirawn mo dhali thosonki uni tonte/ kun mina uni ishwa e bway iim buni mo. ²² Eya ris uni ka 'dete/ 'dete/ dhali eya ris uni 'baar mo tani a'di ciki uni burrinye/ ka kwa

kwara mmo/ak e mo hili aBenyamiin mo tani a'di ki ciki a'di ariyaal iss 'kwanimpa karpa'c mo 'pena guurush jin ta 'dolkon kush mo dhali burrinye/ imudhe'd kun mina a'di mii ak e mo. ²³ Goma babam piti mo tani to kun hashkina a'di gom a'di mo tani uni ta thuluny i'kume'd mo kun su'kkunu tom 'boron gi Pa Masira po/ mo dhali kuman thuluny 'koni 'kume'd kun su'kkunu posa po/ mo dhali maan'kuthu'd mo dhali tonte/ si'da/ thosonkunu is mo goma babam piti mo gom ya jin mina a'di iyayu/ i bway mo. ²⁴ Dhali yan'ko'd a'di dhuki ikam piti 'pen mo, dhali ki uni kwa/ is bwa mo tani a'di oki uni gwo mo ki: Dhalka wala ki wal i bway mo. ²⁵ Wakan uni cuki mis ka pije/ 'peni bampa/ Masir mo dhali pu'd e Pan Kanaan mo eya babam buni ka Yakuub mo be. ²⁶ Dhali uni torki a'di gwo ka Yuusup di'd ki e naskina/ mo dhali a'di iji'da ji apo/ bampa/ Masiri 'baar mo, dhala dum piti a'di 'thikina buye/ mo haali/ a'di diki gam gwom buni is mo. ²⁷ Hili ki uni torki a'di aris gwo ma Yuusup i'baar mo a'di jin okina a'di uni mo dhali a'di parki'da arisa arabiya kun dira shummarum e mo uni kun hashkin ma Yuusup mo mmokali a'di mo tani shi/in ma babam buni ka Yakuub a'di warkunu is mo be. ²⁸ Dhala Israyiil oki gwo mo ki: A'di 'koshki jwa mo. Yuusup jin ta ya/m pem a'di idiki'd ki e naskina/ mo. Aha/ mina ya mo dhali par a'di e mo ntwa/a/ ki aha/ dinaki wu mo be.

46

¹ Wakana Israyiil bu'thki moyam piti mo nyakka ris tom piti kun tana a'di mo dhali a'di pu'dki'd mo e Pam Birsaba mo dhali a'di ki ci to jin 'cithu/ 'kus mmomiiya basa 'cesh goma Arumgimis ma babam piti ka Is/hak mo. ² Dhali Arumgimis torki'da tor ka Israyiil mon'thiny ki jan mo dhali o a'di gwo mo ki: Yakuub, Yakuub. Dhali a'di oki gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo. ³ Dhali yan'ko'd a'di oki gwo mo ki: Aha/ tana Arumgimis mo a'di jin ta'da Arumgimis ma babam pini mo. Dhalku/ is ki ko/ mo mmoya ka lungu'b bway Pa Masir mo haali/ aha/ mina di imun mo dhali kar /e mmota adhan kal caaca mo. ⁴ Aha/ mina ya ka lungu'b nyakki /e mo e Pa Masir

mo dhali aha/ si'da/ mina doku/ /e pa ka nyan'ko'd dok/ e mo dhali me'd ma Yuusup a'di imidi mu'th em pini mo. ⁵ Dhala Yakuub cuki mis mo 'peni Pam Birsaba mo dhali aris iya/ ma Israyiil uni kalkina Yakuub jin ta'da babam buni mo nyakki ushi ucim buni mo dhali aris up buni mo eya risa arabiya kun dira shummarum mo uni kun hashkin ma Pirawn mo mmokalu/ uni mo be. ⁶ Uni si'da/ urki to/em buni mo dhali tom 'borgam buni mo uni kun gamkina uniya du is mo e Pan Kanaan mo dhali uni pu'dkin mo e Pam Masir mo aYakuub dhali aris kum piti kun cisa a'di nyakki a'di mo be. ⁷ Iya/m piti dhali iya/ gi iya/m piti nyakki a'di mo dhali i'bwa/m piti mo dhali i'bwa/ gi iya/m piti mo, aris kum piti 'baar mo kun cisa a'di mo tani uni 'doyina a'di bway Pa Masir mo be.

⁸ Dhali aris gway gi emen ma Israyiil uni annihe/ mo uni gun pu'dkin e Pa Masir mo aYakuub dhali iya/ m piti mo. Ra/ ubiin jin ta'da bwanyara/ ma Yakuub mo. ⁹ Dhali gway gi iya/ ma Ra/ ubiin uni annihe/ mo: Hanuuk dhala Pallu dhala Hasruun dhala Karmi mo. ¹⁰ Dhali gway gi iya/ ma Shim/uun uni annihe/ mo: Yamu/iil dhala Yaamiin dhala Uuhad dhala Yaakiin dhala Suuhar dhala Sha/uul a'di jin ta ya/ ma 'bom 'Kwani Kanaan mo be. ¹¹ Dhali gway gi iya/ ma Lawi uni annihe/ mo: Jirshuun dhala Gahaat dhala Maraari mo. ¹² Dhali gway gi iya/ ma Yahuuda uni annihe/ mo: Iir dhala Unan dhala Shilah dhala Paaris dhala Saarah mo (hila Iir dhala Unan uni a'di iwuyin mo e Pan Kanaan mo) dhali gway gi iya/ ma Paaris mo uni annihe/ mo: Hasruun dhala Hamul mo. ¹³ Dhali gway gi iya/ ma Yassaakar uni annihe/ mo: Tuulaa/ dhala Pawwah dhala Yuub dhala Shimruun mo. ¹⁴ Dhali gway gi iya/ ma Sabuluun uni annihe/ mo: Saarad dhala Iiluun dhala Yahal/ iil mo. ¹⁵ (Uni gwansan ita iya/ ma Le/ah mo uni kun dho'thkina a'diya Yakuub mo e Pam Paddaan/araam imontal 'de/ nyakki ku gi 'bwa/ ka Diinah mo imontal 'de/ nyakki iya/ m piti dhali i'bwa/m piti mo dhali monden buni 'koni iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka kwara apo/ mo.) ¹⁶ Dhali gway gi iya/ ma Jaad uni annihe/ mo: Sipyuun dhala Haggi dhala Shuuni dhala Asbuun dhala Iiri

dhala Aruudi dhala Ar/iili mo. ¹⁷ Dhali gway gi iya/ ma Ashiir uni annihe/ mo: Yimnah dhala Yishwah dhala Yishwi dhala Barii/ah nyakka Saarah jin ta 'bwah buni mo. Dhali gway gi iya/ ma Barii/ah uni annihe/ mo: Haabar dhala Malki/iil mo. ¹⁸ (Uni gwansan ita iya/ ma Silpah mo a'di jin cikin ma Laabaana Le/ah jin ta 'bwa/ m piti mo dhali uni gwansan idho'thkin ma yima Yakuub mo, 'kwani kun 'koni 'kume'd i'ce'dka pe'de/ mo.) ¹⁹ Dhali gway gi iya/ ma Rahiil a'di jin ta asha Yakuub uni annihe/ mo: Yuusup dhala Benyamiin mo. ²⁰ Dhali goma Yuusup e bampa/ Masir mo iya/ kun dho'thkunu a'di mo tani gway buni annihe/ mo: Manassa dhala Eprayim uni kun dho'thkin ma Asnaat a'di mo a'di ta 'bwa/ ma Puthipaara/ jin ta'da gasiis ma Uun mo be. ²¹ Dhali gway gi iya/ ma Benyamiin uni annihe/ mo: Baala/ dhala Baakar dhala Ashbiil dhala Jiira dhala Namaan dhala Iihi dhala Ruush dhala Muppiim dhala Huppiim dhala Ard mo. ²² (Uni gwansan ita iya/ ma Rahiil mo kun dho'thkina a'diya Yakuub mo kun ta 'kwani kun 'koni 'kume'd i'ce'dka donjon 'baar mo.) ²³ Dhali gway gi iya/ ma Daan uni annihe/ mo: Hushim mo. ²⁴ Dhali gway gi iya/ ma Naptaali uni annihe/ mo: Yahas/ iil dhala Juuni dhala Yisr dhala Shilliim mo. ²⁵ (Uni gwansan ita iya/ ma Bilhah a'di jin cikin ma Laabaana Rahiil jin ta 'bwa/ mo dhali uni gwansan kun dho'thkin ma yim ma Yakuub mo tani ta 'kwani kun 'kon jasi pesuɗ gana/ 'baar mo.) ²⁶ Aris 'kwani kun ta kuma Yakuub kun pu'dkin mo e bampa/ Masir mo tani uni ta jasi ku ki cisa a'di mo, yisa nyce/e ki ku ki aris up gi iya/ ma Yakuub mo. Hili aris uni 'baar mo imonta' de/ mo tani uni tana issi kwara i'ce'dka pe'de/ mo be. ²⁷ Dhali iya/ ma Yuusup kun dho'thkunu a'di e bampa/ Masir mo tani uni 'koni jasi su/ mo dhali aris uni 'baar mo kun 'kon e gu'b ma Yakuub mo me'd jin pu'dkina uni e bampa/ Masir mo tani uni 'koni issi kwara i'ce'dka 'kume'd mo be.

²⁸ A'di hashki'da Yahuuda ntwaa/ ki a'di mo eya Yuusup mo mmopi a'di i isi bwam-bor e Pan Jaasaan mo dhali uni pu'dkin mo e mony'cesh ma Jaasaan mo. ²⁹ Dhali

yan'ko'da Yuusup thosonki'da arabiyam piti jin dira shumarum is mo dhali cu mis mo dhali ya gama Israyiil 'kup mo a'di jin ta'da babam piti e Pan Jaasaan mo dhali a'di ciki is piti ki a'di mo dhali biɗi 'bam piti mo dhali ko e 'bam piti ki rash rash gana/ mo. ³⁰ Israyiil oki'da Yuusup gwo mo ki: Shwane/ dhalkaa/ wuna mo me'd jin mishkika/ jis/em pini mo dhali mish mo mo ki /e din ki e naskina/ mo. ³¹ Yuusup oki ikam piti gwo mo dhali aris 'kwani 'baar mo kun ta kuɗ gu'b gi com mo ki: Aha/ mina ya mo dhali tora Pirawn gwo mo dhali aha/ mina o a'di gwo mo ki: Ikam pem dhali aris 'kwani kun ta kuɗ gu'b ma babam pemi 'baar mo uni kun 'kokin e mony'cesh gi Pan Kanaan mo tani uni pu'dkini aha/ mo be. ³² Dhali 'kwani uni ita imanhil ka'bal mo haali/ uni ta imanhil to/ e mo dhali uni kalkina ma'diny ka'bal buni ilu/ mo dhala dhana ɗul'kup bip buni mo dhali aris to 'baar mo kun tana uni mo be. ³³ Ka Pirawn midi yuk um mo dhali o gwo mo ki: Miin tom bum ta'da tinta mo? tani, ³⁴ um mini o gwo mo ki: Cɪnkinam pini uni ita imanhil to/e mo 'peni dhuru'c bam kun tana aman mo ntagi shwanesan mo, aman dhali ibabam bam mo, ki um mini mish 'ko mo e mony'cesh gi Pan Jaasaan mo haala ris 'kwani kun ta imanhil ka'bal mo tani uni ita thus ki thus e jis/e gi 'Kwani Masir mo be.

47

¹ Wakana Yuusup yaki bway gu'b mo dhali tora Pirawn gwo mo ki: Ababam pem dhali ikam pem nyakka ma'diny ka'bal buni dhala dhana ɗul'kup bip dhali aris to kun tagina uni mo tani uni ipu'dkin mo 'peni Pan Kanaan mo dhali uni shwane/ 'kokin e Pan Jaasaan mo. ² Dhali 'peni bwaman ikam piti mo tani a'di bu'thki 'kwani imudhe'd mo dhali torki uniya Pirawn i e mo. ³ Pirawn oki ikam piti gwo mo ki: Miin tom bum ta'da tinta mo? Dhali uni thokkina Pirawn gwo mo ki: Cɪnkinam pini uni ita imanhil ka'bal mo me'd ibabam bam mo. ⁴ Uni okina Pirawn gwo mo ki: Aman pu'dkina mo mmo'ko ki 'ko ma ca/ e mony'cesh yan mo haali/ ashon dhii/i'da kamu/ yisa di'd imun kun mina cɪnkinam pini iɗiya ma'diny ka'bal mo haali/ te/ si'da/

a'di ishilki 'kwani is mo e Pan Kanaan mo. Dhali shwane/, aman 'thona /e mo, ki /e mini dhal c̣in̄kinam pini bway mo mmo'ko e Pan Jaasaan mo. ⁵ Dhali yan'ko'da P̄irawn ki owa Yuusup gwo mo ki: Ababam pini dhali ikam pini uni pu'dkini /e itan mo be. ⁶ Bampa/ Masir uni 'koni bwambori /e m'baar mo. Thumi ababam pini dhali ikan mon'ko mo e mony'cesha 'borga/ mo dhali dhalki uni 'kon mo e Pan Jaasaan mo. Dhali wak̄ki/ /e mishi wathi/ jin 'bora she/ 'peni bwaman uni mo tani dhuyi uni mmota imanhil to/em pem mo.

⁷ Dhali yan'ko'da Yuusup ki susa Yakuub jin ta'da babam piti mo dhali kar a'di ibwambor ma P̄irawn mo dhala Yakuub 'borki'da P̄irawn mii mo be. ⁸ Dhala P̄irawn oki'da Yakuub gwo mo ki: Atee gi yil gi mondiki/em pini uni 'kokin ekata mo? ⁹ Dhala Yakuub thok̄ki'da P̄irawn gwo mo ki: Atee gi yila ca/ pem mo tani uni 'koni iss 'kwanimpa ipe'de/ i'ce'dka 'kume'da po/ mo. Dhala tee gi yil gi mondiki/em pem mo tani uni tana hony/e mo dhali kun pu'da tonthus apo/ aha/ mo dhali uni yisa i'thona/ 'tho/ ki me'd goma tee gi yil gi mon'koki/e gi ibabam pem ka atee kun iikina uni iinyca/ mo. ¹⁰ Dhala Yakuub 'borki'da P̄irawn mii mo dhali ya ka piye/ 'peni bur'kus ma P̄irawn mo be. ¹¹ Dhali yan'ko'da Yuusup thumki'da babam piti dhali ikam mon'ko mo dhali c̣iki uni mo mmota jim buni e bampa/ Masir mo e mony'cesh jin 'bora'bor mo e bampa/ Ra/ amsiis mo me'd gwo jin k̄ankin ma P̄irawn mo be. ¹² Dhala Yuusup thipki'da babam piti mo dhali ikam piti mo dhali aris 'kwani 'baar mo kun ta kun gu'b gi com mo ki tont̄e/ mo isi ki mii jin mina uni mii ta gi a'di mo be.

¹³ Dhali tont̄e/ piyi'd eya ris bampa/ 'baar mo haali/ t̄e/ a'di ishilki 'kwani is mo wakan bampa/ Masir dhali bampa/ Kanaan uni shi/ki is mo gom gwon t̄e/ mo be. ¹⁴ Dhala Yuusup tulki'da risa guurush is mo uni kun gamkunu mo e bampa/ Masir dhali 'peni Pan Kanaan gom pos jin yolkina 'kwani mo. Dhala Yuusup k̄alki'da guurush e gu'b ma P̄irawn mo. ¹⁵ Dhali ka guurush 'baarki'd mo e bampa/ Masir mo dhali e bampa/ Kanaan mo tani aris 'Kwani Masir

uni pu'dkina Yuusup mo dhali o a'di gwo mo ki: C̄iyi aman tont̄e/ mo ma. To jin ta'da tinta imina amani wu mo ibwambori jis/ em pini kan mo? Haali/ aguurush bam a'di 'baarki'd mo be. ¹⁶ Dhala Yuusup thok̄ki uni gwo mo ki: C̄iyaa/ to/em bum mo dhali aha/ mina c̄i um tont̄e/ mo mmowan a'di e ki to/em bum mo wak̄ka guurush bum 'baarki'd mo. ¹⁷ Wakan uni k̄alki to/em buni aYuusup mo dhala Yuusup c̄iki uni tont̄e/ mo mmowan a'di e ki to/em buni kun tana ris, shumaru mo dhali ama'diny k̄a'bal mo dhala n̄ul'kup bip dhali aris kuman thuluny mo dhali a'di thipki uni ki tont̄e/ mo mmowan a'di e ki to/em buni kun tana uni ki yil caan mo. ¹⁸ Dhali ki yil caan 'baarki'd mo tani uni pu'dkini a'di ki yil jin 'ko'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Aman yisa mina ba'k gwo 'peni tapam bam ka guurush bam i'baarki'd mo dhali arisa n̄ul'kup to/e uni ta to gi tapam bam mo, ton̄ kamu/ yisa bocki'da e jis/e gi tapam bam mo hili jasi bungwar is bam dhali mony'cesh bam mo be. ¹⁹ To jin ta'da tinta i mina amani wu e bwambori jis/ em pini mo, aman dhali mony'cesh bam mo? Yoli aman mo dhali mony'cesh bam ki tont̄e/ mo dhali aman nyak̄ki mony'cesh bam imina ta c̣in̄kina/ ma P̄irawn kun yolu mo, dhali c̄iyi aman emena k̄a'bany to mo ki aman mina 'ko ki e mo dhali 'koki wu mo dhali mony'cesh si'da/ midi diki ta bwam ma'du/ mo.

²⁰ Wakana Yuusup yolki bampa/ Masiri 'baar mo goma P̄irawn mo haala ris 'Kwani Masir yolkina ris buntom buni mo haali/ t̄e/ a'di ishilki'da shil ki she/ apo/ uni ki 'bi'th mo. Dhali mony'ceshi 'baar mo tani uni ta kuma P̄irawn gana/ mo be. ²¹ Dhali gom 'kwani mo tani a'di dhuki uni mmota c̣in̄kina/ kun yolu mo 'peni yokkam Pa Masir itor karash ntagi 'bana kamu/ mo. ²² Jasi mony'cesh 'kwani kun ta igasiis mo tani a'di dina a'di ki yol mo haali/ igasiis uni ita gi to kun k̄alkina uni ki me'd 'pena P̄irawn mo dhali 'ko ki e mo 'peni to gwansan kun k̄alkina uni ki me'd mo kun c̣ikin ma P̄irawn uni mo. Gom gwo gi wakan mo tani uni 'koki yol mony'cesh buni mo be. ²³ Dhali yan'ko'da Yuusup oki 'kwani gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ 'pena tee yansan mo tani aha/ yolkina

um mo dhali mony'cesh bum goma Pirawn mo. Shwane/ emena ka'bany annihe/ gom um mo dhali um mini si uni e mony'cesh mo. ²⁴ Dhali e bwam mondhe'd mo tani um mini cika Pirawn 'ban 'de/ 'peni uni kun 'kon ma po/i mudhe'd mo dhali 'ban kun 'kon ma po/i donon mo 'peni apo/ ma kamu/ mudhe'd mo tani uni imini ta jim bum mo jin midi ta emena ka'bany to gom bunto mo dhali me'd tonte/ gom is bum mo dhali goma ris kun gu'b bum mo dhali gom tonte/ gom ushi u'cim bum mo. ²⁵ Dhali uni oki a'di gwo mo ki: /E taki mondiki/em bam is is ki me'd mo. Dhalki gwo yan 'bor tapam bam bwa mo ki aman mina ta cin'kina/ ma Pirawn kun yolu mo. ²⁶ Wakana Yuusup a'di karki a'di mmota gwonkan jin bahu mo isi gom gwo gi bampa/ Masir mo dhali a'di 'dishki'd 'pena cim caan ntagi shwanesan mo ka Pirawn midi bu'th 'ban 'de/ 'peni uni to kun 'kon ma po/i mudhe'd mo. Mony'cesh gi igasiis uni 'cena 'koki ta ku ma Pirawn mo be.

²⁷ Wakana Israyiil a'di ica'bki'd mo e Pa Masir mo e mony'cesh gi Pan Jaasaan mo dhali uni gamki miiya du is e a'di mo, dhali dho'thki maman mo dhali mara/ amar is ki nyanye/ mo. ²⁸ Dhala Yakuub ca'bki'd e bampa/ Masir ki yili 'kume'd i'ce'dka pesu/ apo/ mo. A'di ita'da tee ma Yakuub gi wakan mo dhali yil gi mondiki/ em piti 'koni iss 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka pesu/ apo/ mo.

²⁹ Dhali ki mo 'dishkina 'twa/ mo ka Israyiil midi mii wu mo tani a'di yukki ya/ m piti ka Yuusup mo dhali o a'di gwo mo ki: Wakki/ aha/ shwane/ mina gam mii ma 'the 'peni jis/ em pini mo tani kari me'd pini awum pem mo dhali oyi gwo is mo mmota ga dum pan gana/ dhali tayi wathin gana/ gom aha/ mo. Dhalku/ /e ki kanaa/ e bampa/ Masir mo. ³⁰ Dhalki aha/ yana ish nyakki ibabam pem mo. Kali aha/ ka piye/ 'peni bampa/ Masir mo dhali kani aha/ e mom buni jin kana uniya kan mo. A'di thokki gwo mo ki: Aha/ mina mii a'di me'd jin okina /e mo. ³¹ Dhali a'di oki gwo mo ki: Thuli /e gwo me'da po/ gom aha/ mo. Dhali a'di ithulki gwo me'da po/ gom a'di mo. Dhala Israyiil a'di ca'bki'd ki gon'go/ ki is piti mo apo/ 'kupa cim piti mo be.

48

¹ 'Ko'di mii yan mo tani aYuusup a'di torkunu gwo mo ki: Hili mo mo ma, ababam pini a'di 'ba'thki'd mo. Wakan a'di suski iya/m piti isu/ mo iManassa dhala Eprayim mo. ² Dhali a'di torkunuwa Yakuub mo ki: Ya/m pini ka Yuusup a'di pu'dki'di /e mo, dhali yan'ko'da Yakuub iriny is piti mo mmogam mom'bi'th mo dhali ca'bki mis mo apowa ci mo. ³ Dhala Yakuub oki'da Yuusup gwo mo ki: Arumgimis jin Eka/ Ek a'di piki aha/ i is mo e Pan Luus mo e bampa/ Kanaan mo dhali a'di 'borki aha/ mii mo be. ⁴ Dhali a'di o aha/ gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ mina kar /e mo mmodho'th maman kagahara mo dhali aha/ mina mar /e amar is mo dhali aha/ mina kar /e mo mmota adhana n'ul'kup 'kwani mo dhali aha/ mina ci bampa/ yan ki emen pini mo i'ko'di /e mo mmota mom buni jin mina uni ibu'th ki sule/ sule/ mo. ⁵ Dhali shwane/ iya/m pini isu/ gwansan uni kun dho'thkunu /e mo e bampa/ Masir mo ntwa/ a/ ki aha/ dinaki pu'di /e e Pa Masir mo tani uni ta kum pem mo Eprayim dhala Manassa uni imini ta kum pem mo me'd jin tan ma Ra/ubiin dhala Shim/uun kum pem mo. ⁶ Dhali uni kun minu cis ki /e 'ko'di uni mo tani uni a'di imini ta kum pini mo. Uni minu yuk gway gi ikam buni mo e mal buni mo. ⁷ Haali/ me'd jin pu'dkika/ mo 'peni Pam Paddaan mo tani aRahiil ki bwan diti'd pem mo tani a'di wukaa/ mo e Pan Kanaan mo e bway jin iiyina ana mo ki natgin si'dasi'd naskina/ mo mmo'taki ii bway Pan Apraatah mo dhali aha/ kankina ayim imun mo e bway tur gi Pan Apraatah mo (a'di jin ta Pam Beetlaham mo).

⁸ Ka Israyiil parki iya/ ma Yuusup e mo kun 'koni su/ mo tani a'di oki gwo mo ki: Ija anni'dan mo? ⁹ Yuusup oki com gwo mo ki: Uni ta iya/m pem mo uni kun cikin ma Arumgimis aha/ imahan mo. Dhali a'di oki gwo mo ki: Susi uni i aha/ mo ma, aha/ 'thona /e mo, ki aha/ mina 'bor uni mii mo. ¹⁰ Dhali e ma Israyiil a'di dhuruma/ dhurum mo goma dhan piti mo, wakan a'di imolkina a'di mmopar e ki 'bore/ mo. Wakana Yuusup suski uni mmo'dish a'di is mo dhali a'di ki pi uni 'twa/ mo dhali dhu uni mmota isa kony mo. ¹¹ Dhala Israyiil

oki'da Yuusup gwo mo ki: Aha/ dara ki gwo ibwa mo me'dyin mo mmo'taki par jis/em pini e mo dhali hili mo mo ma, Arumgimis ki dhal aha/ bway mo mmopar ucim pini e mo si'da/ mo. ¹² Dhali yan'ko'da Yuusup shorki uni is mo 'peni 'kupa'dupun piti mo dhali a'di gonki is piti mo dhali kar jis/em piti ka 'cesh mo. ¹³ Dhali aYuusup bu'thki uni isu/ mo, Eprayim ki me'da bim poros piti mo 'kupki me'da biny cam ma Israyiil mo, dhala Manassa ki me'da biny cam piti mo 'kupki me'da bim poros ma Israyiil mo dhali suski uni mmo'dish a'di is mo. ¹⁴ Dhala Israyiil he'thki me'da bim poros piti mo dhali 'thi a'di i'kup ma Eprayim a'di jin gwa'da'd mo dhali me'da biny cam piti di'di 'kup ma Manassa mo mmo/ak abi e mo haala Manassa a'di ta'da bwanyara/ mo. ¹⁵ Dhali a'di 'borki'da Yuusup mii mo dhali o gwo mo ki:

Arumgimis a'di jin iikina ibabam pem ka Ibrahiim dhala Is/hak mo

dhali Arumgimis jin shuki aha/ bway eya ris mondiki/em pem mo ntagi shwanesan mo,

¹⁶ aman'doyu gwo a'di jin wanki aha/ 'ba/ mo 'pena ris tonthus mo, 'bori uci mii mo.

Dhali e uni mo tani dhalki gway pem lu/ ki'd mo dhali gway gi ibabam pem ka Ibrahiim dhala Is/hak mo.

Dhali dhalki uni can mo mmota dhana buhany 'kwani mo e bwaman mony'cesh mo.

¹⁷ Ka Yuusup parki com e mmokar me'da bim poros piti i'kupa Eprayim mo tani a'di ishi/ki a'di bwa mo, dhali a'di ki bu'th com ime'd mo dhali shor a'di me'd piti mo 'peni 'kup ma Eprayim mo mmokar a'di i 'kup ma Manassa mo be. ¹⁸ Dhala Yuusup ki o com gwo mo ki: Yisa ababam pem haali/ a'di yansan ita'da bwanyara/ mo. Kari me'da bim poros pini i'kup piti mo. ¹⁹ Hili ababam piti a'di i/ushki'd mo dhali o gwo mo ki: Aha/ misha mo ya/m pem mo, aha/ misha mo. A'di si'da/ midi war ki 'kwani mo dhali a'di si'da/ midi caaca mo. Bahili ara kam jin gwa'dagwa'd a'di imidi caaca kagahara mo mmobol a'di e mo dhali emen piti midi ta abuhany kal 'kwaniny'cesh ka ris mo. ²⁰ Wakan a'di 'borki uni mii ka cim caan mo dhali o gwo mo ki:

Ki um mo tani Israyiil a'di imini bah mom'bor mii mo mmo/o gwo mo ki: Arumgimis midi kar /e me'da Eprayim mo dhali me'da Manassa mo.

Dhali wakan a'di karki'da Eprayim ntwa/ a/ ka Manassa mo be. ²¹ Dhali yan'ko'da Israyiil oki'da Yuusup gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ 'dishkina 'twa/ mmowu mo, hili Arumgimis midi nyak di ki /e mo dhali a'di midi susi /e bway pa ka nyan'ko'd e mony'cesh gi ibabam pini mo. ²² Ba aha/ cikina /e tony caaga/ mmobol ikan e mo a'di jin ta 'ban 'de/ ka wosha turga/ mo a'di jin bu'thka/ 'peni me'd gi 'Kwani Amuur ki gandala turgam pem mo dhali ki bwam pem mo be.

49

¹ Dhali yan'ko'da Yakuub yukki iya/m piti mo dhali o gwo mo ki: Tuli um is bumi montal 'de/ mo ki aha/ mina tor um to kun mini mii taka po/ um yilin tiya kun mini iiyu/ mo.

² Tuli is mo dhali cik gwo mo, ayy um iya/ ma Yakuub mo dhali ciki gwo ma Israyiil jin ta'da babam bum mo.

³ Ra/ubiin /e tana bwanyaram pem mo, 'peni mo ma dem dem pem mo dhali 'peni maman pem kun twa/ a/ gi mom'bi'th is mo dhala litgan pem mo e monyca mo dhala litgan e mom'bi'th mo.

⁴ /E jin gwakalki mii mo me'd yi'de/ mo tani /e mini gam mo jin mina /e idiya litgan yisa,

haali/ /e sekim ka ci gi cim mo dhali shi/ a'di is mo dhali /e yakin ki mis mo eya ci ma nyan'a'b pem mo.

⁵ Shim/uun dhala Lawi uni kun ta ikam mo. To gi mo/as gom mo ma bujur mo tani uni ita gandala turgam buni mo.

⁶ Ayy akashiram pem midi diki ya 'kup ki mo ma tul is buni mo.

Ayy shi/ in pem midi diki gam dhana nul'kup 'kwanim buni is mo.

Goma nyor buni mo tani uni 'koshki 'kwani mo

dhali mmocana uni bwa en'dap buni mo tani uni ki 'citha morbip buni dugu'b gi 'kupa'dupun buni mo be.

7 Monyjee midi di goma nyor buni mo
 haali/ a'di cithiracithir mo,
 dhali anyor buni mo tani a'di si'da/ ita ji
 mat mo.
 Aha/ mina kwa/ uni bwa mo e bwaman ma
 Yakuub mo
 dhali cecker uni bwa mo e bwaman ma
 Israyiil mo.

8 Yahuuda, ikam pini uni imini man/ e mo
 dhali me'd pini midi di eya aris 'ba/ gi
 'kwani kun ta 'kup ki/ e mo.

Iya/ gi cim uni imini gon is ka 'cesh ibwam-
 bori/ e mo.

9 Yahuuda a'di ita adhop dhuru'c mo.

'Peni mo jin dheru to bwa ka gwapi/ mo,
 ayy ya/ m pem, /e yaki bway mis mo.
 A'di wupki'da 'cesh mo dhali a'di ishki'd ki
 bara'th me'da dhop mo
 dhali me'd kumana dhop mo. Aja a'di
 iro'dki mii mo mmomer a'di e mo?

10 Cwa ma malik midi diki pi mo 'peni
 Yahuuda ki sule/ mo
 walla cwa gi amanjinuwa ji 'peni bwaman
 sho'k piti mo
 ntagi a'di midi pu'dku/ e a'dim piti jin cila
 a'di mo,
 dhali e a'di mo mo jin hanu gwo e ki 'kwani
 midi mii di mo.

11 A'di dekki ari thuluny dhuru'c piti ki
 cwalmana mura'th mo
 dhali ari dhuru'c thuluny piti cwalmana
 mura'th jin kwanykunu mo gom
 'boro'd piti mo tani,
 a'di wuski burrinyem piti ki yimana
 mura'th jin ka/u ki nah nah mo
 dhali burrinye/ ma pom piti eya basa
 mura'th mo.

12 Em piti midi ca'bki dhir dhir gom yi-
 mana mura'th jin ka/u ki nah nah mo
 dhali she/ piti midi tagi kush goma ko mo
 be.

13 Sabuluun a'di imidi ca'b e yana gap gi
 bwam ma al mo,
 a'di imidi war ki mo kun min ma risa kur
 yi'de/ ikok 'kupi nycine/ mo,
 dhali bwayam piti midi ya ntagi Pan Sidun
 mo.

14 Yassaakar a'di imidi 'bitha'bi'th me'd
 thuluny mo
 mmothum 'kup ka lungu'b mo e bwaman
 ma ma'diny ka'bal mo.

15 A'di parki mo jin sinu is e mo, ki a'di
 'bora'bor mo
 dhali bampa/ ki a'di ta gi jin 'boru bwa mo.
 Wakan a'di igonkina a'di 'kupa bim piti ka
 'cesh mo dhali kala/ kal mo
 dhali a'di warki'd ki cinkina/ jin yolu mo jin
 miinu ki 'bi'th goma tu'c mo.

16 Daan a'di imidi ta amandwall 'kwanim
 piti gwo mo,
 me'd a'din 'de/ e bwaman ma wak gi
 'Kwani ma Israyiil mo.

17 Daan a'di imina e i wa ki tasha/ jin ishki'd
 e shemen bway mo
 a'di jin ta tashan 'thi/ jin ishki'd e bway
 tur jin iinu mo mmowo'c shumaram
 'pena tinkilam piti mo
 wakan ka manmer a'di apo/ mo tani a'di
 imidi bit ki tar mo be.

18 Aha/ corkina mowoth pini mo ayy Tapa.

19 Iman'ceya/ 'ce ki buw buw mini 'ceya
 Jaadi is mo,
 hili a'di imidi 'ce uni ki is eya panyjapam
 buni mo.

20 Tonte/ jin min ma Ashiir ishwa mo tani
 uni mini tawusa'awus mo
 dhali a'di midi dho'th ton tawusga/ ma
 malik mo.

21 Naptaali a'di imina e wa ka yuul jin
 dhalkunu me'd ki 'kus mo
 jin dho'thki ushana 'borga/ mo.

22 Yuusup a'di imidi ta abinycwa jin midi
 dho'th maman mo
 abinycwa jin midi dho'th maman
 monyjo'co/ mo.

Abinycwam piti mini so wupuni 'kup agan-
 gara/ ma gon bampa/ mo.

23 'Kwani kun mishina bwa shin kun
 cithiracithir mo tani iwupkina po/
 a'di mo

dhali shin a'di mo dhali 'cwar a'di ki nara'd
 nara'd mmobur a'di adu mo.

24 Baththo/ abwam piti tikir di mo
 mmo'konu ki jo'c a'di mo,
 dhali abim piti dhunu ki mo jin mishu mii
 mo

ki me'd gi a'din 'de/ jin Eka/ Ek mo a'di jin
 ta jima Yakuub mo
 (ki gway ma Manhil Ka'bal mo jin ta Wosh
 ma Israyiil mo.)

²⁵ Ka Arumgimis ma babam pini mo a'di jin
 midi woth /e mo,
 a'di jin ta'da Arumgimis jin Eka/ Ek mo a'di
 jin midi 'bor /e mii mo
 ka ris mom'bor mii gi momis kun 'koni
 buj'kup mo,
 dhali aris mom'bor mii kun 'kon e
 mon'kulga/ mo kun parashaparash
 e bwaj'kwariny mony'cesh mo
 dhali aris mom'bor mii 'pena risa bor kun
 cina ko mmopi mo
 dhali aris bwama dho'th mo.
²⁶ Mom'bor mii ma babam pini mo
 uni ita mo ma dem dem jin 'ce'dki gwayu/
 ma ris mom'bor mii ma ris wosha
 turga/ kun 'konu ki sule/ sule/ mo
 dhali maman gi wosha turga/ kun 'konu ki
 sule/ sule/ mo.
 Dhalki uni 'kon mo e 'kupa Yuusup mo
 dhali eya mur 'ko'd em piti mo a'di jin
 karkunu ki she/ 'peni ikam piti mo.

²⁷ Benyamiin a'di ita awuu jin pitili to ki
 she/ mo,
 e mon'thamo/ mo tani a'di midi la shwa
 'kwani ki 'ci'd'da/ mo
 dhali mom'pimpili/ mo a'di ki pwak to bwa
 mo uni kun dilina a'di 'kwani mo.

²⁸ Uni gwansani 'baar mo tani uni itana
 wak ma Israyiil kun 'koni 'kume'd i'ce'dka
 su/ mo, dhali gwo jin torkin ma babam buni
 uni anann mo me'd jin 'borkina a'di uni
 mii mo mmo'bor uni mii ka 'dete/ 'dete/
 mo, mom'bor mii kun ha me'd mo gom
 a'di mo. ²⁹ Dhali yan'ko'd a'di kanki uni
 gwo mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ minu
 mii 'tuma bi is imontal 'de/ nyakki 'kwanim
 pem mo. Kanaa/ nyakki ibabam pem mo
 e jurum wosh gi mombunto Ipruun mo,
 jin ta Wathi/ Hiththa mo. ³⁰ E jurum wosh
 gi mombunto ma Makpiilah jin diki'd ki
 mom'pesho'k gi Pa Mamra mo e bampa/ gi
 Pan Kanaan mo a'di jin yolkin ma Ibrahiim
 'peni bwam bunto ma Ipruun jin ta 'Kwani
 Hiththa mo e mo jin mina a'di imii ta mo
 gom mo jin kanuwa kan mo. ³¹ E mo
 yan mo tani a'di ikankina uniya Ibrahiim
 nycine/ mo dhala Saarah jin ta ash mo,
 dhali imun si'da/ mo tani a'di kankina
 uniya Is/ hak dhala Ripka jin ta ash mo
 dhali imun si'da/ mo tani a'di ikankika/
 aLe/ah mo. ³² Bwam bunto dhali jurum

wosh gwansan mo tani a'di iyolkunu 'peni
 'Kwani Hiththa mo. ³³ Ka Yakuub 'baarki
 gwo jin kankina a'di ya/m piti mo tani a'di
 dhuki sho'k piti eya ci mo dhali a'di ciki shi/
 in piti jin 'ko'd mo dhali a'di tulkunuwa abi
 is nyakki 'kwanim piti mo be.

50

¹ Dhali yan'ko'da Yuusup bitki'di 'ba/i
 com mo dhali ko eya po/i a'di mo dhali pi
 a'di 'twa/ mo be. ² Dhala Yuusup kanki'da
 ris cinjinam piti gwo mo ka ris uni kun
 tana hakiim mini lol com bwa mo a'di idina
 a'di ki bul mo. Wakana risa hakiim uni
 lulkina Israyiil bwa mo be. ³ Acimi iss
 'kwanimpa su/ a'di i'thekunu gwo mo gom
 a'di mo, haali/ acim tana ris wakan kun
 'thekunu gwo mo mmolol bwa mo. Dhali
 'Kwani Masir uni gwokin gom a'di ka cim
 iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd mo.

⁴ Dhali ka tee jin gwokunu gom a'di
 'baarki'd mo tani aYuusup torki'da tor ki
 kun gu'b ma Pirawni 'baar mo mmo/o gwo
 mo ki: Wakki/ aha/ mina gam mii ma 'the
 e jis/ em pini shwane/ mo tani, oyi gwo
 mo, aha/ 'thona /e mo, e bwany'ce ma
 Pirawn mo mmo/o ki: ⁵ Ababam pem kar
 aha/ mmothul gwo me'da po/ mo mmo/
 o ki: Ki aha/ mura 'twa/ i'dish i mmo-
 muri wu mo tani e jis wosh jwam pem jin
 'kulkika/ mo e Pan Kanaan mo tani a'di
 iminu kan aha/ imun mo. Dhali shwane/
 gom gwo gi wakan mo tani dhalki aha/
 yana ka gagamis mo, aha/ 'thona /e mo,
 dhali kana babam pem mo dhali yan'ko'd
 aha/ ki doku/ mo. ⁶ Dhala Pirawn thokki
 gwo mo ki: Yaku/ ka gagamis mo dhali kani
 cim mo me'd jin karkina a'di /e mmothul
 gwo me'da po/ mo. ⁷ Wakana Yuusup
 yaki'd ka gagamis mo mmokana babam
 piti mo dhali nyakki a'di mo tani cinjina/
 tana ris kun bathki a'di mo 'peni ku ma
 Pirawn mo dhali aris 'kwanin gwanyjaka/
 'peni ku ki gu'b piti mo dhali aris 'kwanin
 gwanyjaka/ gi bampa/ Masiri 'baar mo.
⁸ Dhali isi kan aris kun gu'b ma Yuusupi
 'baar mo ikam piti dhali aris kun gu'b
 gi com mo hili jasi ushi ucim buni a'di
 idhalkunu mo dhali ama'diny ka'bal buni
 mo dhali adhana nul'kup bip buni mo
 uni a'di idhalkunu mo e Pan Jaasaan mo.

⁹ Dhali aris 'kwani kun merkina arabiya kun dira shumarum mo tani uni inyakki ii ka gagamis nyakki a'di mo dhali aris 'kwani kun mer shumaruma po/ mo a'di ta dhana buhany wathimpa jin seki'd jin caaca kagahara mo be. ¹⁰ Ki uni pu'dkin mo e ja'dam pos gi Pan Athaad mo a'di jin diki'd e bwampo/ Yi'den Kumma/ Uurdun mo tani uni kumki ko mo imun mo gom dhan bwan di'ti'd kagahara mo e kony jwa jin gwokina uni mmo/up e ki jabu'th mo dhali a'di karki mo jin gwonu ki kony jwa gom com ka cima pesu/ mo. ¹¹ Ki 'kwani kun cila mony'cesh yan mo tani uni gun ta 'Kwanin Kanaan mo parki kony jwa jin gwokunu mo e ja'dam pos gi Pan Athaad mo tani uni oki gwo mo ki: Kony jwa yansan jin gwokunu mo tani a'di ita a'di jin jwakatki'da du mo gom 'Kwani Masir mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyukunu mo yan gway ka Aabilmisrayim mo. A'di jin diki'd e bwampo/ Yi'den Kumma/ Uurdun mo be. ¹² To jin miina iya/m piti gom a'di a'dan mo me'd jin kankina a'di uni gwo mo. ¹³ Haali/ iya/ m piti kalki a'di mo e mony'cesh gi Pan Kanaan mo dhali kan a'di mo e bwam bunto ma Makpiilah mo a'di jin di'd 'kupki mom'pesho'k gi Pa Mamra mo a'di jin yolkin ma Ibrahiim 'pena Ipruun jin ta wathi/ Hiththa mo mmokar a'di ki mo jin minu kana kani cine/ mo. ¹⁴ 'Ko'di a'di kanki'da babam piti mo tani, aYuusup dokki bway Pa Masir mo nyakki ikam piti mo dhali aris 'kwani 'baar mo kun nyakki ii ki a'di ka gagamis mo mmokana babam piti mo be.

¹⁵ Ki ikam ma Yuusup parki mo e mo ka babam buni a'di iwuki'd mo tani uni oki gwo mo ki: Wariba/ aYuusup midi shi/ ana i e mo dhali ri/ ana mo goma ris tonthus kun miikina ana a'di apo/ me'd yin mo. ¹⁶ Gom gwo gi wakan mo tani uni hashki gwo aYuusup mo dhali o gwo mo ki: Ababam pini a'di ikanki gwo yansan ntwa/ a/ ki a'di diki wu mo ki: ¹⁷ Oya Yuusup gwo mo ki: Gwami agwam mo ma, aha/ 'thona /e mo, gwondhan gi ikam pini mo dhali miinthus buni mo haali/ uni miiki /e tonthus po/ mo. Dhali shwane/ am 'thona /e ki /e mini gwama/ gwam mo gom gwondhan gi cinkina/ ma Arumgimis mo jin ta'da

Arumgimis ma babam pini mo. Yuusup a'di gwoki'd mo me'd jin torkina uni ator ki a'di mo. ¹⁸ Dhali ikam piti pu'dkin mo dhali taka 'ceshi bwambori a'di mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aman tana cinkinam pini mo. ¹⁹ Hila Yuusup oki uni gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma haali/ a/ aha/ be dina e embul ma Arumgimis mowa? ²⁰ Haali/ me'd um mo, kagush tani um kar to apo/ aha/ ki 'pemen thus mo hili Arumgimis a'di ikarki a'di ki 'pemen jim 'boro'd mo mmowaski mii yan mo ki 'kwani ka ris ris minu dhu ki e mo, me'd jin 'kokina uni ki e shwanesan mo. ²¹ Dhalku/ is ki ko/ wakan mo, aha/ mina thip um mo dhali ushi ucim bum mo. Wakan a'di rokomki uni ki gwo mo dhali malas uni mo.

²² Wakan Yuusup a'di ca'bki'd mo e bampa/ Masir a'di nyakki 'kwani gi gu'b gi com mo. Dhala Yuusup a'di ca'bki'd ki e mo ki yil iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka 'kume'da po/ mo. ²³ Dhala Yuusup parki uci ma Eprayim e mo kun 'kon ma ata/i kwara mo dhali uci ma Maakiir si'da/ mo a'di jin ta ya/ ma Manassa mo uni dho'thkunu mo e 'kupa'dupun ma Yuusup mo. ²⁴ Dhala Yuusup oki ikam piti gwo mo ki: Aha/ 'dishkina 'twa/ mmo-muri wu mo hili Arumgimis a'di midi yayu/ mmobuti um mo dhali a'di midi susi um bway pa ka nyan'ko'd mo 'peni bampa/ yansan e mony'cesh jin thulkina a'di a/ Ibrahiim gwo me'da po/ mo goma Is/hak dhala Yakuub mo be. ²⁵ Dhali yan'ko'da Yuusup bu'thki mo jin thulu gwo me'da po/ mo e iya/ ma Israyiil mo mmo/o gwo mo ki: Arumgimis midi yayu/ mmobuti um mo dhali um mini kal asimam pem mo 'peni mahan mo. ²⁶ Wakana Yuusup a'di iwuki'd mo mmo'kokina yil a'di i/iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka 'kume'da po/ mo, dhali uni lolki is piti mo dhali a'di karkunu mo e bwam ma kur jwa mo e bampa/ Masir mo be.

Gwo ma Musa jin 'Kon ma Po/ i Su/: Mmo/ii ka Pije/ mo

'Kwani ma Israyiil Sere'ckunu ki Sho'k mo

¹ Gwansan i ta gway gi iya/ ma Israyiil mo uni kun iikin bway Pam Masir mo nyakka Yakuub mo, aris uni ka 'dete/ 'dete/ mo 'peni kun gu'b piti mo be. ² Ra/ubiin mo dhala Shim/uun dhala Lawi mo dhala Yahuuda/ mo be. ³ Yassaakar dhala Sabu-luun dhala Benyamiin mo. ⁴ Daan dhala Naptaali dhala Jaad dhala Ashiir mo be. ⁵ Aris emen ma Yakuub i 'baar mo uni 'ko iss 'kwanimpa i kwara i'ce'dka 'kume'd mo. Dhala Yuusup diki'di twa/ a/ e Pam Masir mo be. ⁶ Dhali yan'ko'd aYuusup wuki'd mo dhala ris ikam piti mo dhala risa nyakum yil ki u'cim buni mo be. ⁷ Hili emen ma Israyiil uni dho'thkin ka ris mo dhali markunu is kagahara mo. Dhali uni e'kkin mo ki nyanye/ dhali 'bi'thkina is ki 'bi'th mo. Gom kan mo tani Pam Masir 'tu'dkunu ki uni mo.

⁸ Dhali yan'ko'd amalik thisa kamu/ bu'thki embul ma kamu/ dhamo/ mo i Pam Masir mo a'di jin diki misha Yuusup mo be.

⁹ Dhali a'di ki o 'kwanim piti gwo mo ki: Ayy, 'kwani ma Israyiil uni tana ris ka ris mo dhali uni si'da/ 'bitha'bi'th mo mmobol ana e mo be. ¹⁰ Wakki/ mo/as midu bita po/ i ana mo tani uni mini gam me'd ki 'kwani kun ta 'kup ki ana mo dhali as ana mo dhali ye mo 'peni bampam bana mo be. Dhalki ana tikira apo/ uni ki yuk yuk mo ki uni mini 'koki mar is mo.

¹¹ Gom 'kup gwo yan tani uni dhuki itapa apo/ uni mo mmo'ta/ uni is jwa ka tu'c kun di'tadi't mo. Dhali uni nyan'kina Pirawn 'pen'kuman bampa/ ki jasi mondhu tom piti mo kun yuku gway ka Pituum dhala Ramasiis mo be. ¹² Hili ki 'kwani ma Israyiil 'kokunu mo mmosirica po/ ki sho'k mo ki nyanye/ mo tani uni si'da/ markunu is mo ki nyanye/ mo dhali mmohakara 'cesh ka bor mo. Wakan 'kwani Pam Masir uni ko/ ki is mo gom 'kwani ma Israyiil mo be.

¹³ Wakan uni dhuki 'kwani ma Israyiil mo

mmomiiya tu'c ki cin'kina/ ki mom'bi'th mo be. ¹⁴ Dhali uni si'da/ dhuki 'kwani ma Israyiil is mmo'ta'bula'ta'bul mo ka tu'c jin 'batha'ba'th mo mmo'thoka jeen gu'b mo dhali eya risa tu'c kun 'kona e ki she/ ki she/ mo e bwam buntom buni mo. Eya risa tu'c buni gwansani 'baar mo tani cinu uni ki dar gi mo si/is mo be.

¹⁵ Dhali yan'ko'da malik gi 'kwani Pam Masir ki o iShipira uni ka Puu/a kun ta up kun dho'th tiya Ibraniyiin gwo mo ki: ¹⁶ Wakki/ um dho'th up 'kwani Ibraniyiin mo dhali um ki par uni e eya powa birish jin dhodhuwa dho'th apo/ mo tani, 'koshi a'di jwa mo wakki/ ta'da 'cingwath mo. Hili wakki/ ta'da 'bomi mo tani dhalka yim di'd ki e mo. ¹⁷ Hili up gwansan kun dhodhi tiya mo tani uni ko/kina Arumgimis mo. Dhali uni 'koki mii gwon'kan ma malik gi Pam Masir jin kankina a'di uni mo. Hili uni dhal u'cingwath mo mmo'ko ki e mo be. ¹⁸ Dhali amalik gi Pam Masir a'di yukki up gwansan mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta miina um kan mo mmodhal u'cingwath bway mo mmo'ko ki e kan mo?

¹⁹ Up kun dhodhi tiya thokkina Pirawn gwo mo ki: Haali/ up gi 'Kwani Ibraniyiin yisa wa ki up gi 'kwani Pam Masir yisa. Hili uni ca'b ki dem dem mo dhali uni la dho'th u'cim buni ntwa/ a/ mo ki aman 'konaki pu'd naskina/ mo be.

²⁰ Wakan Arumgimis miiki'd ki 'bore/ gom up gun dho'thki tiya mo. Dhali 'kwani markunu is ki nyanye/ mo dhali uni ca'b ki dem dem e mom'bi'th buni mo be. ²¹ Dhali gom mon'ko/ jin ko/kina up Arumgimis mo tani a'di ciki uni u'cim buni si'da/ mo be. ²² Dhali yan'ko'd mo tani aPirawn kanki'da ris 'kwanim piti gwo 'baar mo ki: Aris iya/ kun dho'thkunu gom 'kwani Ibraniyiin mo tani minu ta'kku/ mo e kumma/ yi'de/ mo, hili um mini dhalku/ ushi i'bwa/ i 'kon ki e mo be.

2

Mondho'th ma Musa

¹ Dhali ki embul yan wathi/ 'peni 'Kwani Lawi masha'da 'bom 'pena wak piti mo.

² Dhali a'bom bwaki'd mo dhali dho'th ya/ mo. Dhali ka yim parki a'di e mo ka 'ci 'bora'bor mo tani ayim ki bag a'di mo ka

ppée 'kupi kwara mo be. ³ Dhali ka yim mol a'di bag ki rash rash mo tani ayim 'kučki'da guppa mo jin ukkunu mo 'pena 'ci'd mo dhali rus a'di ka 'bi'c mo dhala sipti/ mo, mmonon yi'de/ ki bway mo mmose bwa guppa mo. Dhala yim ki kara 'ci nycine/ mo dhali karki a'di e bwam ma 'ci'd jin di'd i shemen ma gap gi kumma/ yi'de/ mo be. ⁴ Dhali 'bwah ma 'ci doshki'd ari kaṭan mo mmopar mo e mo ka ta a'di i midi pu'd e ara kam mo.

⁵ Dhali 'bwa/ ma Pirawn pu'dki'd ka lungu'b mo mmo/up yi'de/ mo e kumma/ yi'de/ mo. Dhali aris nyara/ gun mii a'di atu'c iikin e yan wor mo tani ayim mishki'da guppa mo e bwam ma 'ci'd mo. Dhali ayim ki hash nyarany cingkinam piti mo mmo'cwam a'di mo be. ⁶ Dhali ka yim ka'dki a'di 'kup mo tani ayim parki ara 'cingwath e mo. Dhali ara 'ci di'd mmoko mo. Ayim hilki a'di ki e ma 'thime/ gi mo/ en mo dhali o gwo mo ki: Yansan a'di i ta ara 'ci 'peni 'Kwani Ibraniyiin mo be.

⁷ Dhali yan'ko'd 'bwah ma 'ci yansan ki o 'bwa/ ma Pirawn gwo mo ki: Miga/ ya mo dhali yuki/eya manthipa 'ci 'peni bwaman up 'Kwani Ibraniyiin mo mmothip ki /eya 'ci mo 'taa?

⁸ Dhali 'bwa/ ma Pirawn ki o ari nyara/ gwo mo ki: Nye, yaku/ mo ma. Gom gwo gi wakan mo tani ari nyara/ yaki'd mo dhali yuki kum ma 'ci mo be. ⁹ Dhali 'bwa/ ma Pirawn o'da yim gwo mo ki: kalka 'ci yansan mo dhali thipi a'di mo gom aha/ mo dhali aha/ mina ciki/ e to jin miina /eya tu'c gom a'di mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'bom bu'thki'da 'ci mo dhali thip a'di mo be. ¹⁰ Dhali a'ci caki'd mo dhala yim ki kalki a'di 'bwa/ ma Pirawn mo dhali a'di warki'd ki ya/ ma yim mo. Dhali ayim ki yer a'di gway ka Musa* mo goma yim oki gwo mo ki: Haali/ aha/ 'cwamkina a'di ka piye/ mo 'peni yi'de/ mo be.

AMusa Guski Pa Midyaan mo

¹¹ Ka Musa caki'd mo tani a'di yaki'd ka piye/ mo mmobuti 'kwanim pitiṇ gana/ mo dhali para tuca ditga/ gi kwanim piti e mo. Dhali a'di parki wathi/ Masir e mo mmo'koshkina a'di wathi/ Ibraniyiin mo

a'di jin ta wathi/ 'peni 'kwanim piti mo be. ¹² AMusa ki 'kar mo ki e mo dhali jan tal 'den kamu/ yisa di'da. Dhali a'di ki 'kosh wathi/ Masir jwa mo dhali bag a'di mo e bwam ma si'b mo be. ¹³ Ka cim jin 'ko'd, a'di yaki'd ka piye/ i 'kwanim piti dok e mo dhali a'di ki mish 'kwani Ibraniyiin i su/ kalkin ki as cem buni mo. Dhali a'di ki o wathi/ jin dina mii i 'ba/ gwo mo ki: Atinta i dorkina /eya wak pini mo kan?

¹⁴ A'di thokki a'di gwo mo ki: Aja i kar / e ki tapa mo dhali ka mandwall aman gwo mo? A/ e kulumki gwo i bwa mo mmoṇapi 'kosh aha/ jwa mo me'd jin 'koshkina /e wathi/ Pam Masir mo 'taa? Dhali yan'ko'd aMusa ko/ki is mo dhali kulumki gwo 'kup mo ki to yansan ka jin gana/ mishu mo be. ¹⁵ Yan'ko'da malik cikki gwo yansan mo dhali ṇapa Musa ki minu 'kosh jwa mo. Hila Musa guski'd mo 'pena Pirawn mo dhali a'di yaki'd mmoṇa'b e Pam Midyaan mo be. Dhali ka cima kamu/ a'di ca'bki'da 'cesh e shemen jis yi'de/ mo. ¹⁶ Dhala gasiis gi Pam Midyaan taki'd gi i 'bwa/ i pesu/ mo dhali uni pu'dkin mo mmomush yi'de/ e mo jin ca'b ma Musa i shemen mo. Dhali uni 'tu'dkina kur ki yi'de/ mo goma ma'diny ka'bal dhali miya ma babam buni mo be. ¹⁷ Imanhil ka'bala tiya uni pu'dkin mo dhali ur uni mo. Hila Musa cuki mis mo dhali wothki nyara/ dhali doki uni ka nyan'ko'd mmowol ki uni to em buni yi'de/ mo be.

¹⁸ Ki nyara/ dokkin eya babam buni ka Rau/iil mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: 'Pemen ta'da ta layina um pu'du/ gane/ ki jahanne/ kan mo?

¹⁹ Uni ki thok gwo mo ki: Wathi/ Masir a'di i wothki aman mo 'peni me'd gi iman-hil ka'bal mo dhali a'di si'dayi ki mush ki aman yi'de/ mo dhali wolki to e mo be.

²⁰ A'di oki i'bwa/ gwo mo ki: Mane a'di mane? Atinta i dhalina um wathi/ mo? Yuki a'di mo ma ki a'di midi shwa to nyakki ana mo.

²¹ Dhala Musa gamki gwo me'd mo mmoṇa'b mo nyakki wathi/ yan mo. Dhali a'di ciki'da Musa 'bwa/ jin yuku gway ka Sapuura mmota ash mo be. ²² Ayim dho'thki a'di ya/ mo dhala Musa ki yer a'di

* 2:10 Gway yan wana e ki gwo jin onu ki 'cwam ki 'twanj 'kwani Ibraniyiin mo.

gway piti ka Jirshuum† mo haali/ a'di oki gwo mo ki: Aha/ dina ka cis e pampan kamu/ mo.

²³ I'ko'di yil ka ris pekin mo tani amaliki gi 'kwani Pam Masir a'di wuki'd mo be. Dhali 'kwani ma Israyiil uni 'kon mmo/ohon mo e bwan'kwariny miiny cinjinam buni mo dhali uni kumki cuuwa mo gom mowoth mo. Dhali kom buni e bwan'kwariny miiny cinkina/ mo tani cikkin ma Arumgimis mo be. ²⁴ Dhali Arumgimis cikki mo/ohon buni mo dhali a'di kakina gwo e mo jin gamkina a'di me'd ki mondek nyakka Ibrahiim mo dhali nyakka Is/hak mo dhali nyakka Yakuub mo be. ²⁵ Dhali Arumgimis mishki 'kwani ma Israyiil mo dhali a'di ta gi bwan kulum apo/ uni mo gom mon'kom buni jin shi/ashi/ kan mo be.

3

Arumgimis Yukki'da Musa mo

¹ Dhala Musa ta'da amanhila ma'diny ka'bal ma mar piti ka Rau/iil mo jin ta'da gasiis gi Pa Midyaan mo. Dhala Musa urki'da ma'diny ka'bal piti dhali 'cith bway mombwaasho mo dhali pu'di Wosh Sinaa/ jin ta wosh jin kogu mo be. ² Dhali aman'doyu/ gwo gi TAPA piki a'di i is ka le'dan o'd e ari bwaman cwa mo. Dhala Musa parki mo e dhali merki'd mo ki cwa shwakina o'd mo dhali a'di 'konu ki kup ki sule/ mo be. ³ Dhali aMusa ki kulum gwo i bwa mo ki: Atinta dina o'd ki kup ari bwaman cwa yan mo kan sa/? Aha/ mina shorki is mo dhali par dhan miimer yan e mo.

⁴ Ki TAPA parki mo e ka Musa ya'd mmo'dish mo is mmopar mo e mo tani Arumgimis yukki a'di 'peni ari bwaman cwa mo ki: Musa, Musa. Dhali a'di thokki gwo mo ki: Aha/ dina i se mo be.

⁵ Dhali yan'ko'd Arumgimis ki o a'di gwo mo ki: Dhalku/ ki shor mmo'dish mo yan is mo. 'Cuka ppam pini 'peni sho'k mo ma haali/ mo yan jin dina /e i cine/ mo tani ta'da 'cesh jin kogu mo be. ⁶ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aha/ tana Arumgimis gi ibabam pini jin ta'da Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali Arumgimis ma Is/hak dhali Arumgimis ma Yakuub mo be. Dhali

yan'ko'da Musa tikki jis em piti mo haali/ a'di ko/ki is mo mmohila Arumgimis mo be.

⁷ Dhali yan'ko'd TAPA ki o a'di gwo mo ki: Aha/ misha isa nyor jin wo'cki 'kwanim pem mo uni kun 'kokin mo e Pam Masir mo. Dhali aha/ cikina kom buni mo gom mii gi imanjiya tu'c buni kun ta 'Kwani Masir mo. Dhali aha/ misha mon'kosh is ka nyor buni mo be. ⁸ Dhali aha/ thulkina ka 'cesh mo mmo'cuk uni 'peni me'd gi 'Kwani Masir mo. Dhali aha/ mina sus uni mo 'peni pa caan mo bway mo jin 'kosh jwa mo jin isha ris embul mo dhali jin 'bor ma 'cesh ki 'bor mo. A'di ta mo jin 'kona 'kwani Pan Kanaan mo dhali Pa Hiththa mo dhali Pa Amuur mo dhali Pam Paaris mo dhali Pa Haypa mo dhali Pa Yabuus mo be. ⁹ Dhali shwane/ aha/ cikina ko gi 'kwani ma Israyiil mo dhali aha/ mishkina mo jin siriju asiri'c ki sho'k jin 'kokina 'Kwani Pam Masir mmosiri'c uni apo/ ki sho'k mo be. ¹⁰ Dhali shwane/ yaku/ mo ma, aha/ mina hash /e aPirawn mo ki /e mini mish susu 'kwanim pem ka pije/ mo, uni kun ta 'kwani ma Israyiil mo 'peni Pam Masir mo be.

¹¹ Hila Musa thokki'da Arumgimis gwo mo ki: Aha/ jana/ sa/ mina 'taki ya aPirawn dhali susi 'kwani ma Israyiil ka pije/ 'peni Pam Masir mo?

¹² Arumgimis ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ mina nyak di ki /e mo. Dhali ki /e mini dili 'kwani sho'k ka pije/ 'peni Pam Masir mo tani um mini mii mii mmotak aha/ e 'kuwosh yan mo. Dhali mii yansan midi ta jamas mii mo gom /e mo ki aha/ tana a'di jin hashkina /e mo be.

¹³ Dhali yan'ko'd aMusa ki owa Arumgimis gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina pu'dku/ e 'kwani ma Israyiil mo dhali o uni gwo mo ki: Arumgimis gi ibabam bum a'di i hashki aha/ i um mo tani uni mini dot aha/ gwo mo ki: Gway piti yuku kaja mo? Atinta i miga/ thok uni mo? ¹⁴ Arumgimis ki thoka Musa gwo mo ki: Aha/ Be I Tana Aha/ be. Dhali a'di ki o gwo mo ki: Oyi gwo yansan e 'kwani ma Israyiil ki: Aha/ jin Tana Aha/ mo tani i hashki aha/ i um mo.

† 2:22 Gway yan wana e ki gwo jin onu ki: Wathi/ 'peni bampar kamu/ mo ki 'twar 'kwani Ibraniyiin mo.

¹⁵ Arumgimis si'da/ ki owa Musa gwo mo ki: Oyi gwo yansan mo ma e 'kwani ma Israyiil mo ki: Aha/ jin tana TAPA jin ta'da Arumgimis gi ibabam bum mo a'di jin ta'da Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali Arumgimis ma Is/hak mo dhali Arumgimis ma Yakuub mo aha/ i hashkina /e i uni mo. Gway pem a'dansan ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Gway yan a'di ta 'pemen jin min ma risa nyakum yili heri 'baar mo ka londhoth mo be.

¹⁶ Yaku/ mo dhali tuli jwahan 'kwani ma Israyiil gun jina ji isi montal 'de/ mo dhali oyi uni gwo mo ki: TAPA jin ta'da Arumgimis gi ibabam bum mo a'di jin ta'da Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali Arumgimis ma Is/hak mo dhali Arumgimis ma Yakuub mo a'di i piki aha/ i is mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ nyithkina um mo gom to kun miikunu um mo e Pam Masir mo be. ¹⁷ Dhali aha/ ona gwo is mo ki aha/ mina susi um ka pije/ mo 'peni mii jin woci um is she/ 'peni mii 'kwani gi Pam Masir mo mmopu'd mo e Pan kanaan mo dhali Pa Hiththa mo dhali Pan Amuur mo dhali Pam Paaris mo dhali Pa Haypa mo dhali Pa Yabuus mo e mo jin 'bor ma 'cesh ki 'bor mo.

¹⁸ Dhali uni mini cik 'twam pini mo dhali /e dhali gwany jwahan 'kwani ma Israyiil um mini ii eya malik gi 'kwani gi Pam Masir mo dhali o a'di gwo mo ki: TAPA jin ta'da Arumgimis gi 'kwani ma Ibraniyiin mo tani a'di butki'di aman mo. Dhali shwane/ aman dota /e 'twa/ mo ki /e mini dhal aman bway ki aman mina ii mo jin kala'da cimi kwara e mombwaasho mo ki aman mina 'cith to e 'kus mmomiiya bas gom Tapa Arumgimis bam mo be. ¹⁹ Aha/ misha ka malik gi Pam Masir midi diki dhal um bway mo hili isi ciki/ a'di minu gaç ki dhan me'd jin 'bitha'bi'th mo be. ²⁰ Wakan aha/ mina he'th me'd pem mo dhali dor 'Kwani Masir mo ka ris miimer mo uni kun miga/ mii mo. Yan'ko'd mo tani a'di midi dhal um bway mo be.

²¹ Dhali aha/ mina rak 'kwani gwansan mmoçi um monyca mo. Dhali ki um mini ii mo tani um mini 'koki ii bwam me'd 'te/ mo be. ²² Up 'Kwani Israyiil ka 'dete/ 'dete/ mini ii gu'b gi 'Kwani Masir kun 'dish uni is mo dhali mini dot to 'peni uni mo dhali

'peni uni ilu/ gun 'koni gu'b buni mo. Dhali uni mini dot uni dhiriny 'dolkon kush mo dhali dhiriny 'dolkon gana/ mo dhali bur-rinye/ mo. Dhali um mini hi'thki iya/ m bum burrinye/ i/is mo dhali i'bwa/ m bum si'da/ mo. Dhali um beseene/ mini bu'th mal gi 'kwani Pam Masir ki mom'bi'th bum mo be.

4

Jamas Mii goma Musa mo

¹ AMusa thokki gwo mo ki: Wakki/ uni 'koki gam gwom pem is mo walla cik 'twam pem mo dhali o aha/ gwo mo ki: TAPA yisa piki /e i is mo yisa tani, aha/ mina mii ata mo?

² Dhali yan'ko'd TAPA ki o a'di gwo mo ki: Atinta i di'di me'd pini mo sa/? A'di ki thok a'di gwo mo ki: Alukaas mo be.

³ Dhali TAPA ki o gwo mo ki: Biti a'di a'cesh mo ma. Wakan a'di bitki a'di a'cesh mo dhali a'di warki'd ki tasha/ mo dhala Musa guski'd 'peni a'di mo be. ⁴ Yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Lunji ma dhali buthi a'di i thin mo. Wakan a'di lunji'd mo dhali bu'th a'di mo dhali a'di warki'd ka lukaas dok e mo e me'd piti mo be. ⁵ Wakan ki uni mini gam gwo is ki TAPA a'di piki /e i is mo, a'di jin ta'da Arumgimis jin ta ji gi ibabam buni mo, Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali Arumgimis ma Is/hak mo dhali Arumgimis ma Yakuub mo.

⁶ Dok e TAPA ki o a'di gwo mo ki: Dwari me'd abor pini mo ma, dhali a'di miiki'd kan mo. Dhali ki a'di bukki a'di ka pije/ mo tani me'd piti 'koshkina monthus mo mmokusha/ kush me'd 'thipiny gana/ mo be.

⁷ Dhali yan'ko'd Arumgimis ki o a'di gwo mo ki: Dwari me'd pini ka nyan'ko'd abor pini mo. Wakan a'di dwarki me'd ka nyan'ko'd abor piti mo. Dhali ki a'di bukki a'di ka pije/ mo tani a'di dhelelkunu ka nyan'ko'd mo me'd isi is pitin gana/ mo be.

⁸ Dhali TAPA ki o gwo mo ki: Wakki/ uni mini 'koki gam /e gwo is mo tani, walla 'koki ciya hirdhe/ ki to gi miimer jin twa/ a/ mo tani uni mini gam gwo is ki miimer yansan mo be. ⁹ Wakki/ uni 'koki gam gwo is, isi gom to gi miimera su/ gwansan mo walla 'koki ciya hirdhe/ ki 'twam pini

mo tani /e mini pash yi'de/ 'peni kumma/ yi'de/ mo dhali gaç a'di apowa 'cesh jin kuthaku'th mo dhali yi'de/ midi war ka bas mo be.

¹⁰ Hila Musa thokki TAPA gwo mo ki: Ayy Tapam pem, aha/ mola gwo o ka kar e ki 'bore/ ki sule/ mo, 'peni ntwa/a/ nniin wala 'peni embul jin tela /e mii 'pen mmowal 'twa/ ki aha/ mo. Hili aha/ dita 'twa/ wal ki di't mo mmo/o gwo mo dhala le'd cumpula/ cumpul mo be.

¹¹ Dhali yan'ko'd TAPA ki o a'di gwo mo ki: Kaja a'di i ukki 'twa/ gi wathi/ mo? Dhali kaja a'di i karki a'di mo mmota amanmol 'twa/ wal mo walla mmota 'diye/ mo walla mmomish to par e mo walla mmota aja'da/ mo? A'di diki ta aha/ mo 'taa jin tana TAPA mo? ¹² Shwane/ yaku/ mo dhali aha/ mina di e 'twam pini mo dhali tor /e gwo jin mina /e i o mo be.

¹³ Hili aMusa thokki gwo mo ki: Ayy Tapa, hashki wathin kamu/ mo ma mmomii wakan mo.

¹⁴ Dhali yan'ko'd TAPA ditkina bwa apo/ a Musa ki 'bi'th mo dhali a'di ki o gwo mo ki: Din ma Haruun ki ta akam pini 'peni 'kwani Lawi mo 'taa? Aha/ misha ki a'di mish gwo o ki 'bore/ mo dhali a'di yayi'di bway mmogam /e 'kup mo. Dhali ki a'di midi mish /e mo tani a'di mina bwa i 'bor kagahara mo be. ¹⁵ Dhali /e mini o a'di gwo mo dhali tor ki a'di gwo jin mina a'di o mo. Dhali aha/ mina di e 'twam pini mo dhali di e 'twam piti mo dhali torki um gwo mo gom to kun mina umi mii mo be. ¹⁶ A'di midi o gwo mo gom /e e 'kwani mo dhali midi ta 'twa/ gom /e mo. Dhali /e a'di i mini wa a'di e ka Arumgimis mo be. ¹⁷ Dhali /e mini kala lukaas yan i me'd mo mmo'tor miimer ka ris mo.

AMusa Dokki'd Bway Pam Masir mo

¹⁸ Yan'ko'd aMusa dokki'd ka nyan'ko'd eya Rau/iil mo a'di jin ta'da mar piti mo dhali o a'di gwo mo ki: /E dotga/ 'twa/ mo ki: Dhalki aha/ bway mmodob ka nyan'ko'd i 'kwanim pem e Pa Masir mo dhali par uni e mo wakki/ 'kon ki e mo. Dhala Rau/iil ki owa Musa gwo mo ki: Yaku/ ki monku'th is mo. ¹⁹ Dhali ka Musa di'd e Pam Midyaan naskina/ mo tani TAPA ki o a'di gwo mo ki: Doki ka nyan'ko'd e

Pam Masir mo, haali/ aris 'kwani kun napki /e mmo'kosh jwa mo tani uni wukin mo be. ²⁰ Wakana Musa suski ash mo dhali iya/ m piti isu/ mo dhali dhu uni i 'ku thuluny mo dhali tel 'pen mmodob ka nyan'ko'd eya 'cesh gi Pam Masir mo. Dhali e me'd piti mo tani a'di ki kala lukaas ma Arumgimis mo be.

²¹ Dhali TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Ki /e mini dok ka nyan'ko'd e Pam Masir mo tani hili ki 'bore/ mmomiiya ris miimeri 'baar mo ibwambor ma Pirawn mo uni kun cikika/ /e mom'bi'th mmomii mo. Hili aha/ mina 'bi'thki a'di adum piti is me'd wosh mo, wakan ki a'di midi diki dhal 'kwani bway mo mmo/ii mo be. ²² Dhali /e mini owa Pirawn gwo mo ki: Yase ta gwo jin ona TAPA ki is piti mo ki: Israyiil ta'da bwanyaran gwa'th pem mo be. ²³ Dhali aha/ tora /e gwo mo ki: Dhalki ya/m pem ya'd mo ki a'di midi mii mii mmotak aha/ mo. Dhali /e ushun mo mmodik dhal a'di bway mmoya mo. Gom kan aha/ mina 'kosha bwanyaran gwa'th pini mo be.

²⁴ E mo jin ishkina uni mo e bway mo tani TAPA gamki a'di 'kup mo dhali nap a'di mmo'taki 'kosh jwa mo be. ²⁵ Dhali yan'ko'da Sapuura ki 'de'k wosh jin kaaka dhali 'ci'th ya/m piti amunyal yis mo dhali ta aMusa sho'k piti ki a'di mo. Dhali a'di ki o gwo mo ki: /E ka jin gana/ tana ka'thim pem ka bas e aha/ mo be. ²⁶ Gom gwo gi wakan mo tani TAPA dhalki a'di mo. Dhali yan'ko'd a'di waka'd mo kan me'd jin okin ma yim a'di mo ki: /E tana ka'thim pem ka bas mo. A'di o gwo yan goma munyal yis jin 'cithu mo be.

²⁷ Dhali TAPA oki'da Haruun gwo mo ki: Yaku/ e mombwaasho mo mmogama Musa 'kup mo. Gom kan mo tani a'di yaki'd mo dhali gam a'di 'kup mo e wosha turga/ ma Arumgimis mo dhali pi aMusa 'twa/ mo be. ²⁸ Dhala Musa torki'da Haruun aris gwo gi TAPA mo jin hashkina TAPA a'di mo. Dhali a'di si'da/ torki'da Haruun aris jamas miimer mo jin kankina TAPA a'di mo mmomii mo be.

²⁹ Dhala Musa uni ka Haruun iikin mo dhali tula ris gwanyjwahan 'kwani ma Israyiil isi montal 'de/ mo. ³⁰ Dhala Haruun oki'da ris gwo 'baar mo uni kun torkina TAPA aMusa mo. Dhali a'di ki mii jamas

miimer i bwambori 'kwani 'baar mo be.
³¹ Dhali 'kwani gamki gwo is mo. Dhali uni cikki gwo ki TAPA yaya'di 'kwani ma Israyiil mo dhali ki a'di si'da/ ta gi bwan kulum ki nyanye/ gom isa nyor buni jin wo'cki uni is she/ mo. Dhali uni lun'kina lun mo be.

5

Ka Cim jin Twa/a/ i Bwambora Pirawn

¹ Yan'ko'da Musa dhala Haruun iikina Pirawn mo dhali o a'di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAPA mo a'di jin ta'da Arumgimis gi 'kwani ma Israyiil mo ki: Dhalki 'kwanim pem iin mo mmota gi dhan moshwan to mmotak aha/ e mombwaasho mo.

² Hila Pirawn oki gwo mo ki: Kaja i taki TAPA mo ki aha/ mina ci a'di embul mo dhali dhala Israyiil bway mo mmo/ii mo? Aha/ yisa misha TAPA yisa. Dhali aha/ yisa mina dhala Israyiil bway mo mmo/ii mo yisa.

³ Dhali yan'ko'd uni ki o gwo mo ki: Arumgimis gi 'kwani Ibraniyiin a'di nyakki is tul ki aman mo. Aman 'thona /e bway mo mmodhalki aman iina mo ari ii jin tura 'ba/ gom jasa cimi kwara mo e mombwaasho mo. Aman mina mii TAPA abasa 'cesh mo a'di jin ta'da Arumgimis bam mo, isi ciki/ ki a'di midi diki bi'a po/ aman mo ki 'ba'th jin woci 'kwani is she/ mo walla ki mo ma mee mo be.

⁴ Hila malik gi 'kwani Pa Masir oki uni gwo mo ki: Musa um ka Haruun, ata napa um mo mmosus 'kwani mo 'pena tu'c buni mo? Doki ka nyan'ko'da tu'c bum mo ma.

⁵ Dhala Pirawn ki o gwo mo ki: 'Kwani kun 'koni bampa/ yansan mo tani uni tana ris ka ris mo. Um ki dosh uni mo 'pena tu'c buni gomata?

⁶ Ka tenten 'de/ yan mo tani aPirawn kanki'da ris imanjiya tu'c kun ta 'Kwani Masir gwo mo dhali imahil tiya kun ta 'kwani ma Israyiil mo. ⁷ Um mini dok e ci 'kwani kun'tush i me'd mo mmo'thoka jengu'b yisa. Dhalki uni iini napi kun'tush ki is buni mo. ⁸ Uni mini mii uka jengu'b me'd jin miina uni itwa/a/ mo. Ajen gu'ba 'denj kamu/ yisa midi piya. Uni tana piny is ka piny is mo. Wakan a'di ona uni gwo

ki: Dhalki aman iina i miiya Arumgimis bam abasa 'cesh 'te/ mo. ⁹ Dhalka tu'c kun ditadit i 'thikkunu 'kwani i 'ba/ mo ki uni mini miiya tu'c mo dhali 'koki ci 'ce mo gom gwo ma mak ka ris mo.

¹⁰ Wakan imanjiya tu'c dhali imanhil tiya kun ta 'kwani ma Israyiil mo tani uni iikin ka pije/ mo dhali o 'kwani gwo mo ki: Yase ta gwo jin on ma Pirawn mo ki aha/ mina diki ci um kun'tush mo be. ¹¹ Iiyi ki is bum mo dhali kali kun'tush 'peni mo jin mina umi gami a'di mo. Hili atu'c bum mina shen kamu/ i po'd yisa ki sule/ mo. ¹² Wakan aris 'kwani cekerki bwa mo mmopwak is e Pa Masiri 'baar mo mmotula wusha is mo me'd kun'tush mo be. ¹³ Dhali imanjiya tu'c buni naskina/ 'kon mmopucur uni ka tu'c mo mmo/ o gwo mo ki: Miiyi atu'c bumi 'baar mo me'd jin miina um a'di ka cimi 'baar mo jin cinu um kun'tush inniin mo. ¹⁴ Dhali imanhil tiya 'peni 'kwani ma Israyiil uni kun dhuna imanmiiya tu'c ma Pirawn ki imanhil tiya mo tani uni si'da/ dorkunu mo dhali dotkunu gwo mo ki: Atinta 'kona um ki miiya risa tu'c bum mo mmo/uka jengu'b ka nimira shwane/ dhali katili mo me'd mii jin miikina um a'di itwa/ a/ mo?

¹⁵ Yan'ko'd imanhil tiya 'peni 'kwani ma Israyiil pu'dkin mo dhali kum cuuwa eya Pirawn mo ki: Atinta tu/ula /e aman ki mii gi wakan mo? ¹⁶ kun'tusha kamu/ yisa di'da jin kalunu cin'kinam pini mo. Hili uni 'kon mo mmo'ca'bi o aman gwo mo ki: 'Thoka jengu'b mo. Pari cin'kinam pini e 'koshu kata? Hili 'kwanim pini uni a'di thu'th mii mo.

¹⁷ Hila malik ki thok uni gwo mo ki: Um tana piny is ka piny is mo. A'di ona um gwo ki: Dhalki aman iina mo mmomii TAPA abasa 'cesh mo. ¹⁸ Doki ka nyan'ko'd mo dhali miiya tu'c mo haali/ kun'tusha kamu/ minu ci ki um yisa. Hili um mini uka jengu'b ki nyanye/ mo mmonyakki jin twa/ a/ mo. ¹⁹ Imanhil tiya 'peni 'kwani ma Israyiil uni mishki mo mo ki uni 'kokin mo e embul jin kan'kama kan'kam mo ka Pirawn oki gwo mo ki: Um mini dhalku/ miin kamu/ ki guwa wuy mo 'pena tuca jengu'b mo a'di jin ta toma e me'd mo. ²⁰ Uni gamki iMusa 'kup mo uni ka Haruun mo ki uni

corki uni mo me'd jin iiyina uni ka pije/ mo 'pena Pirawn mo be. ²¹ Dhali uni ki thok uni gwo mo ki: Dhalki TAPA hilki'da po/ um mo dhali dwall um gwo mo haali/ um dhuki aman mo mmota imankola kol mo e jis e ma Pirawn mo dhali aris imanmii a'di to mo dhali um dhu gandala turga/ e me'd buni mo mmo'kosh aman jwa mo be.

Arumgimis Oki Gwo Is gom To jin Minu Mii mo

²² Dhali yan'ko'da Musa dokko'd mo e TAPA mo dhali o gwo mo ki: Ayy Tapa, atinta miikina /e to jin shi/ashi/ wakan apo/ 'kwani gwansan mo? Dhali atinta sa/ i hashina /e aha/ wakan mo? ²³ Haali/ me'd jin yakika/ aPirawn mo dhali o gwo ki gway pini mo tani a'di botki mii ton thus ki nyanye/ apo/ 'kwani gwansan mo. Dhali /e si'da/ yisa 'cukki 'kwanim pini gwansan yisa ki sule/ sule/ mo.

6

¹ Yan'ko'd TAPA thokki'da Musa gwo mo ki: Shwane/ /e mini mish to jin miga/ miiya Pirawn mo haali/ ki me'd pem jin 'bitha'bi'th mo tani aPirawn midi hashki uni ka pije/ mo. Nye, ki me'd pem jin 'bitha'bi'th mo tani a'di midi ur uni ka pije/ 'peni bampam piti mo be.

Arumgimis Yukki'da Musa mo

² Dhali Arumgimis ki owa Musa gwo mo ki: Aha/ tana TAPA mo. ³ Aha/ pikina Ibrahiim i is dhala Is/hak dhala Yakuub mo me'da Arumgimis jin ca'b ki dem dem mo. Hili gom gway pem jin taka/ TAPA mo tani aha/ dina ki dhal gway yan bway mo uni ki mish aha/ mo be. ⁴ Aha/ si'da/ tela gwom pem jin ganga/ me'd ki mondek nyakki uni mmoçiki uni Pan Kanaan mo e bampa/ jin 'kona uni 'pena gush ki hilkina/ mo be. ⁵ Dhali aha/ si'dayi cika ohon gi 'kwani ma Israyiil mo uni kun dhukina 'Kwani Masir mo mmota cinjinam buni mo. Dhali aha/ kakina gwom pem e jin ganga/ me'd mo.

⁶ Oyi gwo cikise/ mo e 'kwani ma Israyiil mo ki: Aha/ tana TAPA mo dhali aha/ mina sus um ka pije/ mo 'peni ton di'in gi 'kwani Pa Masir mo dhali aha/ mina 'cu'k um mo 'peni mii jin miina uni um ki cinjina/ mo. Dhali aha/ mina wan um 'ba/ mo ka bim pem jin miga/ ye'th ka pije/ mo dhali ki

dhan mii jin caaca ki gwon dwall mo be. ⁷ Dhali aha/ mina bu'th um ki 'kwanim pem mo dhali aha/ mina ta Arumgimis bum mo. Dhali um mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA Arumgimis bum mo a'di jin suski um ka pije/ mo 'peni aris ton di'in gi 'Kwani Masir mo be. ⁸ Dhali aha/ mina sus um ka pije/ mo e bampa/ jin oka/ gwo is ki gwon dek mo mmoçika Ibrahiim mo dhala Is/hak mo dhala Yakuub mo be. Aha/ mina ci ki um a'di mo mmota mo jin mina umi bu'th is mo. Aha/ be i tana TAPA mo be.

⁹ Musa si'da/ oki yase e 'kwani ma Israyiil mo, hili uni 'koki cik gwo ma Musa haali/ shi/in buni i 'ce'dkun bwa mo dhali gom miiny cinjinam buni jin mathamath mo be.

¹⁰ Dhali TAPA ki owa Musa gwo mo ki: ¹¹ Yaku/ /e mo dhali tora Pirawn gwo mo a'di jin ta'da malik gi 'kwani Pam Masir mo mmodhalki 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ii ka pije/ mo 'peni bampam piti mo.

¹² Hila Musa thokki TAPA gwo mo ki: Hili wakki/ 'kwani ma Israyiil ush gwo cik 'peni aha/ mo tani bakata i min ma Pirawn i cik aha/ 'twany cumpulgam pem yan mo?

¹³ Hili TAPA oki iMusa uni ka Haruun gwo mo gom 'kwani ma Israyiil mo dhali goma Pirawn mo a'di jin ta'da malik gi 'kwani Pam Masir mo. Dhali a'di kanki iMusa mmosus 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo be.

Kun Gu'b ma Musa dhala Haruun

¹⁴ Gwansan uni tana 'kan'kup gom kun gu'b gi ibabam buni mo, gway gi iya/ ma Ra/ubiin mo a'di jin ta'da bwanyara/ ma Israyiil mo: Hanuuk dhala Pallu dhala Hasruun dhala karmi mo. Uni gwansan i tana wak ma Ra/ubiin mo be.

¹⁵ Gway gi iya/ ma Shim/uun si'da/ anihe/ mo. Yamu/iil dhala Yamiin dhala Uhad dhala Yakiin dhala Suhar dhala Sha/uul jin ta ya/ 'pena 'bom gi Pan Kanaan mo. Uni i tana wak ma Shim/uun mo be.

¹⁶ Gwansan si'da/ i ta gway gi iya/ ma Lawi mo isi me'da nyakum yil buni kun tana uni mo: Jirshuun dhala Gahaat dhala Maraari mo. Dhali yil ma Lawi jin dikina a'di ki e mo tani 'koni 137 mo be. ¹⁷ Dhali gway gi iya/ ma Jirshuun anihe/ mo: Libni dhala Shim/i nyakka wak buni mo be.

¹⁸ Dhali gway gi iya/ ma Kahaat anihe/ mo: Amraam dhala Yishaar dhala Hibruun dhala Usi/iil mo. Dhali yil jin dikin ma Kahaat ki e mo 'koni 133 mo be.

¹⁹ Dhali gway gi iya/ ma Maraari aniihe/ mo: Mahli dhala Mushi mo: Gwansan uni tana wak gi 'kwani Lawi mo isi me'da nyakum yil buni mo be.

²⁰ Amraam bu'thki'da 'bom jin yuku ka Yukabed mo a'di jin ta 'bwah ma babam piti mo dhala yim dho'thki a'diya Haruun mo dhala Musa mo. Dhali yil piti jin dikina a'di ki e mo tani a'di 'koni 137 mo be.

²¹ Dhali gway gi iya/ ma Yashar aniihe/ mo: kuurah dhala Napu'c dhala Sikri mo be.

²² Dhali gway gi iya/ ma Usi/iil aniihe/ mo: Misha/iil dhala Elsapaan dhala Sitri mo be.

²³ Haruun si'da/ bu'thki'da 'bom jin yuku gway ka Alishaba/ mo a'di jin ta 'bwa/ ma Aminadab mo dhali a'di jin ta 'bwah ma Nahshuun mo. Dhali ayim dho'thki a'di aNadaab dhala Abiihu dhala Eli/asar dhala Ithamaar mo be.

²⁴ Dhali gway gi iya/ ma kuurah aniihe/ mo: Assiir dhala Elkana dhala Abi/asaap mo. Gwansan uni i tana wak gi 'kwani kuurah mo.

²⁵ Ili/assar a'di jin ta ya/ ma Haruun mo a'di bu'thki'da 'bom 'de/ mo 'peni 'bwa/ ma Puti/iil mo. Dhala ayim dho'thki a'di a Pinihas mo. Gwansan uni i tana 'kan'kup gu'b 'kwani ma Lawi mo 'pena wak buni mo be.

²⁶ AHaruun dhala Musa uni anansan kun ona TAPA gwo mo ki: Susu 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo ka wak buni mo. ²⁷ Uni i ta uni kun oki gwo eya Pirawn jin ta'da malik gi 'kwani Pa Masir mo mmomuri susu 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo, aMusan 'de/ yan mo dhala Haruun mo be.

AHaruun Midi Ta Amanluk Goma Musa mo

²⁸ Ka tee yin jin okina TAPA gwo eya Musa e Bampa/ Masir mo tani ²⁹ TAPA oki'da Musa gwo mo mmo/o ki: Aha/ tana TAPA mo. Tori aPirawn jin ta'da malik gi 'Kwani Masir aris gwo kun oka/ /e 'baar mo.

³⁰ Hila Musa thokki TAPA gwo mo ki: Aha/ wana 'twam pemi cumpula/ ki jin

ta'da tinta i min ma Pirawn i cik 'peni aha/ mo?

7

¹ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Hili ma. Aha/ mina mii /e me'da Arumgimis ibwambora malik mo. Akam pini ka Haruun midi o gwom pini goma malik me'd isa manci gwo ma Arumgimis jin o gwo ma Arumgimis gom 'kwani mo. ² Torka Haruun aris to 'baar mo kun kankika/ /e mo dhala Haruun midi luk ka Pirawn gwo mo mmodhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ii ka pije/ mo 'peni bampam piti mo.

³ Hili aha/ mina 'bitha Pirawn adum piti mo, dhali ba aha/ mina mara ris jamas miim pem is mo dhali momer mo e Bampa/ Masir mo be. ⁴ Pirawn yisa midi cik gwo 'peni /e mo. Dhali yan'ko'd aha/ mina dor Pam Masir mo dhali susa wak pem ka 'dete/ 'dete/ ka pije/ mo uni kun ta 'kwanim pem mo 'peni Bampa/ Masir mo. ⁵ Dhali 'kwanim Pam Masir mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA mo me'd jin miga/ dor Pam Masir mo dhali susu 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni bwam uni mo be.

⁶ AMusa dhala Haruun uni miikin kan mo me'd isi ji gi kankina TAPA uni gwo mo be. ⁷ Ka tee jin okina uni a Pirawn gwo mo tani aMusa i 'kona yili iss 'kwanim pa i donon mo dhala Haruun i 'kona yili iss 'kwanimpa i donon i 'ce'dka kwara apo/ mo be.

Alukaas ma Musa Warka'd ki Tasha/ mo be

⁸ Dhali TAPA oki'da Musa dhala Haruun gwo mo ki: ⁹ Wakka Pirawn midi kan um mmomii miimer mo tani /e mini owa Haruun gwo mo ki: Budhi cwam pini mo dhali biti a'di a 'cesh i bwambor ma Pirawn mo ki a'di midi war ki tasha/ mo.

¹⁰ Wakana Musa dhala Haruun uni iikina Pirawn mo dhali miiki a'di me'd jin kankina TAPA uni gwo mo. Haruun bitki'da lukaas piti a'cesh ibwambor ma Pirawn mo dhali aris imanmiiya tu'c piti mo dhali a'di warki'd ki tasha/ mo be. ¹¹ Dhali yan'ko'd si'da/ Pirawn yukki 'kwanim piti kun yukayuk mo dhali aris narim piti mo. Dhali uni si'da/ miiki to jin nyakan mo ki miilatt buni mo. ¹² Haali/ aris uni ka 'dete/ 'dete/ bitkina lukaas buni mo dhali

uni warkin ki tasha/ mo. Hila lukaas ma Haruun a'di i loski'da lukaas buni i 'baar mo be. ¹³ Naskina/ adu ma Pirawn wa ki wosh jin 'bitha'bi'th mo dhali ushki gwom buni gam is mo me'd gwo jin torkina TAPA uni mo be.

Mompal jin Wo'c 'kwani is she/ ka Bas mo

¹⁴ Dhali yan'ko'd TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Adu ma Pirawn a'di 'bitha'bi'th mo. A'di ushki'd mo mmodhal 'kwani bway mo mmo/ii mo be. ¹⁵ Yaku/ a Pirawn mon'thamo/ mo me'd isi mii jin miikina a'di mo mmoya ka pije/ e kumma/ Yi'de/ Niil mo. Cori a'di e yana gap mo dhali kala lukaas pini yani me'd mo a'di jin warki'd ki tasha/ mo. ¹⁶ Dhali /e mini o a'di gwo mo ki: TAPA jin ta'da Arumgimis gi 'kwani ma Ibraniyiin a'di i hashki aha/ i /e mo mmo/o /e gwo mo ki: Dhalki 'kwanim pem iin mo ki uni mini lunj aha/ mo e mom bwaasho mo. Dhali /e ushki gwo ha e naskina/ mo be. ¹⁷ Yase i ta gwo jin ona TAPA mo. 'Peni mii yan mo tani /e mini mish gwo 'ban ki aha/ tana TAPA mo. Aha/ mina dor kumma/ yi'de/ mo ka lukaas pem mo a'di jin diki'd e me'd pem mo dhali a'di midi war ka bas mo be. ¹⁸ Dhali wa'c kun 'kokini kumma/ yi'de/ yan mo tani uni mini wu mo dhali kumma/ yi'de/ midi bulabul mo be. Dhali 'kwani Pam Masir mini mol yi'de/ pi 'peni kumma/ yi'de/ yansan mo.

¹⁹ Dhali TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Owa Haruun gwo mo ki: Budha lukaas pini mo dhali yetha bim pini mo apo/ aris mon'kulu yi'de/ ka ris mo gi Pam Masir mo eya ris wor buni i 'baar mo dhali eya kanycal buni mo dhali eya ris ushi mo kun doshkina yi'dem buni dhali eya al buni 'baar mo, ki uni mini war ka bas mo. Dhali abas minu mish ki tur mo e Bampa/ Masiri 'baar mo eya ris bwaman ton'kul bwa mo kun ta cwa mo dhali e bwaman wosh kun ta ton tantar bwa mo be.

²⁰ Musa dhala Haruun uni miikin me'd jin kankina TAPA gwo mo. E jis e ma Pirawn dhali aris imanmiiya tu'c piti mo tani Haruun 'de'kki'da lukaas mo dhali dora po/ kumma/ Yi'de/ Niil mo. Dhala ris yi'de/ kun 'kokin mo eya Niil mo tani uni warkunu ka bas mo be. ²¹ Dhali aris wa'c kun 'kokin eya Niil mo tani uni wukin mo

dhala Niil ki bul mo mo. Wakan 'kwani Pam Masir uni molki yi'de/ pi 'pena Niil mo. Dhali abas si'da/ ishki'd ki tur e Bampa/ Masiri 'baar mo be.

²² Hili njari gi Pam Masir mo tani uni si'da/ mii to jin nyakan ki miilat buni mo. Wakan adu ma Pirawn wa ki wosh jin 'bitha'bi'th mo. Dhali a'di diki ha uni gwo e mo me'd gwo jin okina TAPA mo be. ²³ APirawn tu'kki'd mo dhali ya gu'b piti mo dhali a'di si'dayi diki kar 'cem piti gom to yan mo. ²⁴ Dhala ris 'kwani Pam Masir si'da/ uni cwanyki jis e yana Niil ka ris mo gom yi'de/ mmopi mo, haali/ uni molki yi'de/ pi 'pena Niil mo be.

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka 'Dwa/ mo

²⁵ Acim 'koni pesu/ kun pekin 'ko'di TAPA warki yi'den Niil ka bas mo be.

8

¹ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yaku/ mo eya Pirawn mo dhali tori a'di gwo mo ki: Yase ta gwo jin ona TAPA mo ki: Dhalki 'kwanim pem bway mo mmo/ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ mo. ² Hili wakki/ /e mini ush mo mmodiki dhal uni bway mo mmo/ii mo tani, aha/ mina 'kosh aris bampam pini ka ma'dinya 'dwa/ mo be. ³ Dhali kumma/ Yi'de/ Niil minu 'tu'd mo ka risa 'dwa/ mo. Uni mini seku bway gu'b pini mo dhali bway gu'b ish pini mo dhali apowa cim pini mo dhali eya ris gu'b gi imanmii tom pini mo dhali 'kwanim pini mo dhali eya ris mo ma purun pini mo dhali e bwaman ma sahan kun miikunu /eya gana'th mo. ⁴ Arisa 'dwa/ mini seku /e i is mo dhali apo/ 'kwanim pini mo dhali apo/ aris imanmiiya tu'c pini mo be.

⁵ Yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Tora Haruun gwo mo mmo'deka lukaas piti apo/ aris yi'de/ kun son mo dhali apowa risa kanycal dhali apowa risa al mo. Dhali raka risa 'dwa/ mmoseyu/ apo/ Bampa/ Masir mo.

⁶ Wakana Haruun 'de'kki'da lukaas piti mo apowa ris yi'de/ gi Pam Masir mo. Dhali arisa 'dwa/ pu'dkin ka pije/ mo dhali kum Bampa/ Masir mo be. ⁷ Hili njari si'da/ miiki miilat buni gun gama uni adu is mo kun nyakkan ki mii gi iMusa mo. Dhali uni si'da/

raḱana arisa 'dwa/ mmoseyu/ ka pije/ mo e Bampa/ Masir mo be.

⁸ Dhali yan'ko'da Pīrawn yuḱki'da Musa dhala Haruun mo dhali o uni gwo mo ki: 'Thoyi TAPA mo ma ki a'di midi ḱalka risa 'dwa/ mo 'peni aha/ mo dhali 'peni 'kwanim pem mo, dhali aha/ mina dhal 'kwani bway mo mmo/ii mo mmomii TAPA a basa 'cesh mo be.

⁹ Musa oki'da Pīrawn gwo mo ki: Aha/ mina bwa 'kuny mo mmo'tho gom /e mo. Tori atente/ jin ṇapa /e aha/ ki 'tho gom /e mo dhali goma ris imanmiiya tu'c pini mo dhali gom 'kwanim pini mo ka risa 'dwa/ minu 'ce'd sho'k mo dhali minu dhalku/ mo mmo'ko jasi e ḱumma/ Yi'de/ Niil mo be.

¹⁰ Dhala Pīrawn ki o gwo mo ki: Ka'thamo/ mo. AMusa thoḱki gwo mo kan ki: Dhalki mii yan miinu wakan mo me'd jin okina /e mo ki /e mini mish mo mo ki jan kamu/ yisa di'da jin wa ki TAPA Arumgimis bam mo. ¹¹ Ama'dinya 'dwa/ mini dhal um 'pen mo dhali aris gu'b pini mo dhali aris imanmii tom pini kun mii ki /eya tu'c mo dhali 'kwanim pini mo. Dhali momboḱ ma 'dwa/ mina uni 'ko jasi e ḱumma/ Yi'de/ Niil mo be.

¹² Wakana Musa dhala Haruun uni iikin ka pije/ mo 'pena Pīrawn mo. Dhala Musa 'thoki'd ki 'bi'th mo e TAPA mo isi gom gwo ma 'dwa/ mo jin hashḱina a'di a Pīrawn mo. ¹³ Dhali TAPA miiki a'di mo isi me'd gwo ma Musa mo. Dhali arisa 'dwa/ wukin mo eya ris gu'bi 'baar mo dhali eya ris bwaagoni 'baar mo dhali e mondhe'di 'baar mo. ¹⁴ Dhali uni tulki uni is i montal 'de/ ka ṇul'kup mo dhali bampa/ bulabul mo be. ¹⁵ Hili ka Pīrawn parki mo e mo ka 'dwa/ wukin mo tani a'di 'bi'thki'da dum piti mo dhali diki'd ki gwo i bwa mo mmo/ ush gwo ma Musa dhala Haruun mo me'd jin ṭorkina TAPA uni gwo mo be.

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka Shokom mo

¹⁶ Dhali yan'ko'd TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Tora Haruun gwo mo ki: 'Deki alukaas pini mo dhali dori bu'da 'cesh mo ki a'di midi war ka shokom ki tur mo e Bampa/ Masiri 'baar mo. ¹⁷ Wakan aHaruun dorki'da 'cesh ka lukaas piti mo dhali dhan bu'd 'ce'dki'd ki to'bo/ to'bo/ mmowar ka shokom mo dhali shwa

'kwanim Pam Masiri 'baar mo dhali to em buni si'da/ mo be. ¹⁸ Dhali ṇari si'da/ palki mii mo mmo'taki raka shokom mmoseyu/ ka pije/ ki miilat buni mo jin gama uni adu is tani, hili uni pikunu e mo. Ashokom ishki'd e 'kwani mo dhali to e mo be.

¹⁹ Dhali ṇari ṭorkina Pīrawn gwo mo ki: Yansan ta me'd ma Arumgimis mo. Hila Pīrawn i 'bi'thkin ma du mo dhali a'di si'da/ ush gwom buni cik mo me'd gwo jin okina TAPA mo be.

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka ḱanthi/ mo

²⁰ Dhali yan'ko'd TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Cuyi mis mo mon'thamo/ ka'tum mo dhali yayi dosha bora Pīrawn mo me'd jin yakina a'di ka pije/ bwaya Niil mo, dhali ṭor a'di gwo mo ki: Yase ta gwo jin ona TAPA mo ki: Dhalki 'kwani bway mo mmo/ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ ki moman mo. ²¹ Waḱki/ /e mini diki dhal 'kwanim pem bway mo mmo/ii mo tani aha/ mina hash ka dhana buhanya ḱan'thi/ apo/ /e mo dhali apo/ imanmiiya tu'c pini mo dhali apo/ 'kwanim pini mo dhali eya ris bwanḱu'b pini mo. Dhali eya ris bwanḱu'b gi 'kwani Pam Masir mo tani uni minu 'tu'd mo ka dhana buhanya ḱan'thi/ mo dhali i tagi mo jin karkina Bampa/ Masir 'kup mo be.

²² Hili ka tee caan mo tani aha/ mina ḱwa/ Bampa/ Jaasaan bwa mo a'di jin 'kokina 'kwanim pem i cine/ mo, wakan ka buhanya ḱan'thi/ 'deṇ kamu/ midi diki di imun mo, ki /e mini mish gwo 'ban ki aha/ tana TAPA jin di'd e bwaman gi mony'cesh mo. ²³ Yaase/ i ta mii jin miga/ mii mo mmokwa/ a ḱwa/ bwa mo e bwa-man 'kwanim pem dhali 'kwanim pini mo. Ka'thamon gana/ mo tani a'di i mina to mer yan i di mo be.

²⁴ Dhali TAPA miiki mii gi wakansan mo. E mun mo tani adhana buhanya ḱan'thi/ pu'dkin mo e gu'b ma Pīrawn mo dhali gu'b ma ris imanmii tom piti mo. Dhali eya ris Bampa/ Masiri 'baar mo uni shi/kunu is mo ki 'kup gwo ma ḱan'thi/ mo be.

²⁵ Dhali yan'ko'd a Pīrawn yuḱki'da Musa dhala Haruun mo dhali o uni gwo mo ki: Iiku/ mo dhali miiya Arumgimis bum abasa 'cesh e bampa/ Masir mo.

²⁶ Hila Musa thokki gwo o ki: A'di yisa midi 'bora mmomii mii gi wakan mo haali/ aman mina mii TAPA Arumgimis bam abasa 'cesh mo. Mii yan midi bulabul mo gom 'kwani Pam Masir mo. Wakki/ aman miina abasa 'cesh jin bulabul mo e jis e gi 'kwani Pam Masir mo tani uni mini 'koki 'kosh aman jwa mo ki wosh mo 'te/ tana?

²⁷ Aman mina mii ii mo goma cimi kwara mo e mom bwaasho mo dhali mii TAPA Arumgimis bam abasa 'cesh mo me'd gwo jin kankina a'di aman mo be.

²⁸ Wakana Pirawn oki gwo mo ki: Aha/ mina dhal ki um bway mo mmo/ii mo dhali mii TAPA Arumgimis bum abasa 'cesh mo e mombwaasho mo hili um mini ii i si'dasi'd yisa. 'Thoyi gom aha/ si'da/ mo.

²⁹ Dhali yan'ko'da Musa oki gwo mo ki: Aha/ yana mo ka pije/ mo 'peni /e mo dhali aha/ mina 'tho TAPA ki a'di midi hashka buhanya kan'thi/ mo 'peni /e mo jin tana Pirawn mo dhali 'peni imanmi- iya tu'c pini mo, dhali 'peni 'kwanim pini mo ka'thamonj gana/ mo. Pirawn, dhalku/ ki ca'bi heka he'k em pus mo dok e mo mmodiki dhal 'kwani bwayi ii mo mmomii TAPA abasa 'cesh mo.

³⁰ Yan'ko'd aMusa a'di yaki'd ka pije/ mo dhali 'thoki TAPA mo be. ³¹ Dhali TAPA miiki'd wakan mo me'd jin okin ma Musa a'di mo dhali kalki'da buhanya kan'thi/ mo 'pena Pirawn mo dhali 'peni imanmiiya tu'c piti mo dhali 'peni 'kwanim piti mo. Jan'den kamu/ yisa bo'co'da. ³² Hila Pirawn 'bi'thki'da dum piti is mo dok e ka tente/ yansan gana/ si'da/ mo, dhali diki dhal 'kwani bway mo mmo/ii mo be.

9

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ gom To/ e kun Thipu mo

¹ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yaku/ mo eya Pirawn mo dhali o a'di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAPA Arumgimis gi 'kwani Ibraniyiin mo ki: Dhalki 'kwanim pem bway mo mmo/ ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ mo. ² Wakki/ /e mini ush mo mmodhal uni bway mo mmo/ii mo dhali di mmonon uni 'kup mo tani ³ me'd gi TAPA midi bita po/ to em pini ki 'ba'th jin shi/ashi/ mo e

uni 'baar kun 'kon eya pije/ mo, shumarum dhali thuluny dhali kalman dhali bip dhala ma'diny ka'bal dhali miya si'da/ mo be.

⁴ Hili TAPA midi kwa'th to e gi 'kwani ma Israyiil mo 'peni bwaman ji gi 'Kwani Masir mo. Wakan ki jin tal 'de/ midi diki wu mo 'peni aris uni kun ta ku ma Israyiil mo be.

⁵ Dhali TAPA karki'da cim 'pen ka pije/ mo dhali o gwo mo ki: Ka'thamonj gana/ aha/ TAPA mina mii to yansan mo be.

⁶ Dhali mon'thamonj gana/ mo tani TAPA miiki to yansan mo. Aris to e gi 'kwanim Pam Masir wukin mo. Hili to e gi 'kwani ma Israyiil mo tani tal 'den kamu/ yisa wu'da. ⁷ Dhala Pirawn hashki'da hash mmo'kar to e gi 'Kwani ma Israyiil mo. Dhali jan 'den kamu/ yisa di'da 'peni ji gi 'kwani ma Israyiil jin wu'da. Hila Pirawn 'bi'thki'da dum piti mo dhali a'di diki dhal 'kwani bway mo mmo/ii mo be.

Mompal jin wo'c 'kwani is she/ ki 'Ba'th Jamany Jwa mo

⁸ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo dhala Haruun ki: Muthi 'pinyi 'tu'd me'd bum mo 'peni bwam ma gwata/ mo dhali dhalka Musa yek uni i mis mo e jis e ma Pirawn mo. ⁹ Dhali a'di midi war ki bu'da 'cesh gana/ mo apowa ris Pa Masiri 'baar mo. Dhali 'ba'th jamany jwa midi mu/ 'kwani is dhali ki to e ilu/ ki tur mo e Pa Masiri 'baar mo be.

¹⁰ Wakan uni mu'thki 'piny mo 'peni bwam ma gwata/ mo dhali dosh mo ibwambor ma Pirawn mo. Dhala Musa yekki 'piny mo isi mis mo dhali a'di warki'd ki 'ba'th jamany jwa mo apo/ i'kwanim pa ki to e ilu/ mo be. ¹¹ Dhali 'kwani kun miiki to ki e ma rum thus molki dosh mo ibwambor ma Musa mo gom jamany jwa mo haali/ jamany jwa bitki'da po/ uni mo dhali apo/ 'kwani Pam Masir i 'baar mo be. ¹² Hili TAPA i 'bi'thki'da Pirawn adum piti is mo. Dhali a'di diki cik gwom buni mo me'd isi gwo jin torkina TAPA aMusa mo be.

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka Wassa/ mo

¹³ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Cuyi mis mon'thamo/ ka 'tum mo dhali doshi ibwambor ma Pirawn mo dhali oyi a'di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAPA Arumgimis gi 'kwani ma Ibraniyiin

mo ki: Dhalki 'kwanim pem bway mo mmo/ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ ki moman mo. ¹⁴ Ka tee yansan aha/ mina hash mom'bi'th gi mompal jin wo'c 'kwani is she/ pem apo/ /e mo dhali apowa ris imanmiiya tu'c pini mo dhali apo/ aris 'kwanim pini mo, wakan ki /e mini mish mo mo ki wathin kamu/ yisa wa ki aha/ eya ris mony'ceshi 'baar mowah. ¹⁵ Wakki/ aha/ mina 'taki 'de'k me'd pem mmodor /e mo ki 'kwanim pini ilu/ mo tani um minu 'taki 'ce'd ki sho'k mo 'peni 'dishesan mo 'peni mony'cesh mo ki 'ba'th jin wo'cki 'kwani is she/ ki ra'b ra'b mo. ¹⁶ Hili gom 'kup mii yan mo tani aha/ dhalkina /e mo mmotor /e mom'bi'th pem mo, wakan ki gway pem minu bah ki tur mo eya ris mony'ceshi 'baar mo be. ¹⁷ /E din naskina/ mo mmokar is pini ki ca mo apo/ 'kwanim pem mo dhali diki dhal uni bway mo mmo/ii mo be. ¹⁸ Gom kan mo tani ka'thamon gana/ ka tente/ gi wakansan mo tani aha/ mina rasa dhana wassa/ kun ditadit mo, ji gi wakan yisa mishkunu e Pam Masir mo yisa, 'pena cim caan jin ka'bkunu Pa Masir mo ntagi shwanesan mo be. ¹⁹ Hashi gwo mo mmotulu to em pini isi 'baar mo uni kun takina /e mo eya pije/ mo ki /e mini dhu uni ki 'dantar e bwan'kwarany ma darha'da/ mo haala wassa/ mini wolu ka 'cesh mo apo/ 'kwani 'baar mo dhali apo/ to e mo kun 'kokin apije/ mo. Dhali wakki/ uni 'konuki 'doyu/ pa mo tani uni mini wu mo be.

²⁰ Dhali yan'ko'd uni kun ko/ki gwo gi TAPA mo e bwaman 'kwani kun miikina Pirawn atu'c mo tani uni dhuki aris cinjina/ dhali to em buni mo mmosoyu/ bway bwan gu'b mo be. ²¹ Hili gwattan kun dina gwon TAPA ki thoth ki is mo tani uni dhalki cinjina buni kun yola uni mo dhali to em buni eya pije/ mo be.

²² Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yethi me'd pini 'kup ki momis mo ka wassa/ midi rasu/ apo/ Pam Masiri 'baar mo apo/ i 'kwani mo dhali apo/i to e mo dhali eya ris to kun sinu eya pije/ ki tur mo e Bampa/ Masir mo be. ²³ Wakana Musa 'de'kki cwam piti mo 'kup ki mis mo dhali TAPA hashki mondor ma sho'k mo dhala wassa/ dhali o'd iikina war war ka 'cesh

mo. Wakan TAPA a'di i he'thki'da wassa/ mo apo/ Bampa/ Masir mo be. ²⁴ Awassa/ raski'd, dhali awara sho'k su'kki'd ki dwa/ a'd dwa/ a'd ki sule/ sule/ mo 'peni bwan man ma wassa/ mo. 'Tham si'da/ bucurki'd ki 'bi'th mo. Ji gi wakansan yisa mishkunu yisa e Bampa/ Masiri 'baar mo 'pena dhamo/ me'dyin dina a'di ki war ki kal mo. ²⁵ Awassa/ raski'da po/a 'cesh eya ris to kun 'kona pije/ mo uni kun sikunu mo ki tur mo eya ris Bampa/ Masir mo ki 'kwani ilu/ mo dhali to e ilu/ si'da/ mo dhali dhera ris cwa bwa 'baar mo kun 'kokin e bwam bunto si'da/ mo be. ²⁶ Dhali mon 'de/ jin dina a'di ki 'ce'd sho'k ka wassa/ mo tani ta'da 'cesh gi Pany Jaasaan jin 'kona uci ma Israyiil i cine/ mo be.

²⁷ Dhali yan'ko'da Pirawn hashki'da hash mo dhali yuka Musa dhala Haruun mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ miikina miinthus ka tee yan mo. TAPA a'di i mii'd ki 'bore/ mo dhali aha/ dhali 'kwanim pem mo tani aman a'di i thamkina mii mo be. ²⁸ 'Thoyi TAPA mo ma, haali/ a'di 'kosh jwa mo 'peni kon dor ma sho'k yan mo dhala wassa/ mo. Aha/ mina dhal um bway mo mmo/ii mo. Um mini mii dhalku/ ki mii 'ko ki rash rash kan mo.

²⁹ Musa ki thok a'di gwo mo ki: Ki aha/ mina ya mo 'peni 'penkuman bampa/ ki 'ta'b mo tani aha/ mina te'd me'd pem e TAPA mo dhali 'tho mo. Dhali mondor ma sho'k midi dosh mo dhala wassa/ si'da/ mini 'koki 'ko mo dok e ki /e mini mish gwo 'ban ki mony'cesh ta ji gi TAPA mo be. ³⁰ Hili gom /e mo dhali aris 'kwanim pini kun miiki/eya tu'c mo tani, aha/ misha ki um 'koki ko/ TAPA Arumgimis naskina/ moyi.

³¹ Emen to ma yin dhali kala uni i'ce'dkunu sho'k mo haali/ kala isi'd mo dhali emen to ma yin di'd e pimpal mo be. ³² Hila gameh yisa i'ce'dkunu sho'k mo haali/ a'di iski'd i 'ko'd mo be.

³³ Wakan aMusa a'di yaki'd ka pije/ mo 'peni 'penkuman bampa/ mo 'pena Pirawn mo dhali te'd me'd piti e TAPA mo. Dhali mondor ma sho'k dhala wassa/ uni doshkin mo dhali asho'k yisa dok e hethi yi'de/ apo/ mony'cesh mowa. ³⁴ Hili ka Pirawn mishki'd ka sho'k dhala wassa/ dhali mondor ma sho'k doshkin mo tani a'di miiki miinthus naskina/ dok e mo.

Dhali a'di 'bi'thki'da dum piti ki 'bi'th mo, a'di i nyakki/ uni kun miiki a'di atu'c si'da/ mo be. ³⁵ Wakan adu ma Pirawn a'di 'bi'thki'd mo dhali a'di diki dhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ii mo me'd gwo jin torkina TAPA eya Musa mo be.

10

Mompaljin Wo'c 'Kwani Is She/ ka Kuyu/ mo

¹ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yaku/ aPirawn mo haali/ aha/ i'bi'thkina a'di adum piti is mo dhala du gi aris 'kwani kun miiki a'di atu'c mo ki aha/ mina mii aris miimer pem gwansan i bwamani uni mo. ² Dhali ki /e mini mii tor gwo mo ki u'cim pini mo dhal ki u'ci gi iya/ in mo gom mon'the is jin 'thekika/ 'kwani Pam Masir mo ka tee jin miikika/ miimer e bwaman uni mo. Um 'baar mo mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA mo.

³ Wakana Musa dhala Haruun uni iik-ina Pirawn mo dhali o a'di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAPA mo a'di jin ta 'da Arumgimis gi 'kwani Ibraniyiin mo. Me'di ekata i mina /e i ca'bi ush is pini kar ki gwa'd kan mo ibwambori aha/ mo? Dhalki 'kwanim pem bway mo mmo/ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ ki moman mo be. ⁴ Haali/ wakki/ /e mini ush 'kwanim pem dhal bway mo mmo/ii mo tani, ka'thamon gana/ aha/ mina hasha waambuhanya kuyu/ e bampam pini mo.

⁵ Dhali uni mini tika 'cesh e mo, wakan ki wathin tal'derj kamu/ midi diki misha 'cesh mo. Dhali uni mini shwa to ki ca'ba ca'ba kun urki 'kup mo i'ko'da wassa/ mo. Dhali uni mini shwa aris cwam bumi 'baar mo kun cakin mo e mondhe'd mo be. ⁶ Dhali uni si'da/ mini 'tu'd aris gu'b pini mo dhali aris gu'b gi 'kwanim pini kun miiki /eya tu'c mo dhali aris gu'b gi 'kwani Pam Masiri 'baar mo. To gi wakansan yisa mishkina ibabam pini mo dhali idhan cim mo 'pena tee caan jin pu'dkina uni e mo yan mo ntagi shwane/ mo yisa. Dhali yan'ko'd aMusa tu'kki'da bor mo 'pena Pirawn mo dhali ya ka pije/ mo be.

⁷ Dhali 'kwani kun miikina Pirawna tu'c mo tani oki a'di gwo mo ki: Me'd ekata i mina wathi/ yan ica'bi yap ana ka gumme/ wakan mo? Dhalki 'kwani iin mo ki uni

mini mii mii mmotak TAPA Arumgimis buni mo. /E mala tumu'c pini mmomol gwo 'ban naskinan gana/ mo? Dina /e ki mish gwo 'ban ki Pam Masir 'ce'dkunu shoka?

⁸ Yan'ko'd aMusa dhala Haruun uni susunu ka nyan'ko'd eya Pirawn mo. Dhala Pirawn ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo mmomii mii mmotak TAPA jin ta'da Arumgimis bum mo. Hili ija uni i mini ii mo?

⁹ Dhala Musa ki thok a 'di gwo mo ki: Aman mina ii nyakki dhuru'c bam mo dhali nyakki 'kwani kun tana dhan mo. Dhali aman mina ii nyakki iya/m bam mo dhali i'bwa/m bam mo dhali ura ma'diny ka'bal bam mo dhali aris bip bam mo haali/ aman mina mii ta gi dhan moshwan to mmotak TAPA mo be.

¹⁰ Dhala Pirawn ki o uni gwo mo ki: Dhalki TAPA di'd e um mo ma, wakki/ aha/ dhala um bway mo mmo/ii mo nyakki u'cim bum mo. Um ta gi gwon thusa tiya eya dum bum mo ba/. ¹¹ Yisa wakan 'teya. Iiku/ mo um 'kwaningwath um 'cena mo dhali miiyi mii mmotak TAPA mo. Haali/ mii a'dan jin gwon ma dum bum mo. Dhala Musa uni ka Haruun urkunu ka pije/ 'peni bun'kus ma Pirawn mo be.

¹² Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: 'Deki me'd pini mo apo/ Bampa/ Masir mo goma kuyu/ mo ki uni mini thathu ki shen 'kup mo eya 'cesh gi Pam Masir mo dhali shwa aris to kun sinu mo e bwam bunto mo aris uni 'baar mo kun urkin ma wassa/ 'kup mo be.

¹³ Wakan aMusa a'di ihe'thki'da lukaas piti mo apo/ Bampa/ Masir mo. Dhali TAPA kalki 'tham gi mom'pesho'k mo mmoposh ka enthus mo ka cim caan ki mon'thiny ilu/ mo. Dhali ki mo ta mon'thamo/ mo tani 'tham gi mom'pesho'k a'di i kala'da risa kuyu/ mo be. ¹⁴ Dhala waambuhanya kuyu/ tha'thkin apowa 'cesh gi Pam Masir mo dhali thoson is buni mo mmo'ko mo e dhan Bampa/ Masiri 'baar mo. Adhana kuyu/ shwan ma risa nyor kagahara mo. Ji gi wakansan yisa mishkunuwa, dhali a'di midi dok e di ki sule/ sule/ mo yisa. ¹⁵ Uni kumkina 'ceshi 'baar mo. Wakan a'cesh ki kar 'kup ki dhurum mo mo. Dhali uni shwaki to kun sikunu mo e mony'cesh mo dhali aris maman to 'peni uni kun urkin

ma wassa/ 'kup mo. Ton dhi/i'da kamu/ yisa bo'co'da walla cwa si'da/ walla to kun sinu mo em bunto mo ki tur eya 'cesh gi Pam Masir mo.

¹⁶ Dhali yan'ko'da Pirawn yukki'da Musa dhala Haruun ki jahanne/ mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ miikina miinthus apo/ TAPA Arumgimis bum mo dhali apo/ um mo be. ¹⁷ Dhali shwanesan gwami aha/ miinthus pem jasi me'd 'den gana/ mo. Dhali 'thoyi TAPA Arumgimis bum mo gom aha/ mo mmojoc ki mompal jin 'kosho'da 'kosh jwa mo 'peni aha/ mo.

¹⁸ Wakan aMusa yaki'd ka pije/ 'pena Pirawn mo dhali 'thoki TAPA mo be. ¹⁹ Dhali TAPA akki 'tham gi mompesho'k a'ban e mo mmowar ka bora lungu'b mo jin 'bitha'bi'th mo a'di jin yu'dki'da buhanya kuyu/ mo dhali kal uni sho'k mo e Yi'den kummam 'Per mo. Ara kuyun kamu/ 'de/ yisa di'd jin dhalkunu mo e Bampa/ Masira.

²⁰ Hili TAPA 'bi'thki'da Pirawn adum piti is mo dhali a'di diki dhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ii mo be.

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ki Mondhurumi'd mo

²¹ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Te'dki me'd pini 'kup ki momis mo ki mondhurumi'd jin 'cethe'da 'tum midi wuma po/ Pam Masiri 'baar mo. Mondhurumi'd mina monkusha kamu/ i diki di ce e mo. ²² Wakan aMusa te'dki me'd piti 'kup ki momis mo dhali dhan mondhurumi'da 'tum diki'd mo e Bampa/ Masir goma cimi kwara mo be. ²³ Wathin kamu/ yisa di'da jin mishi tiyan tiya par e mo yisa. Walla jin tal 'den kamu/ yisa cuki mis mo 'peni mom piti mo ka cimi kwara mo. Hili aris 'kwani ma Israyiil uni a'di i ta gi monkush mo e mo jin 'kokina uni mo be.

²⁴ Dhali yan'ko'd aPirawn yukki'da Musa mo dhali o gwo mo ki: Iiku/ mo mmomii mii mmotak TAPA mo ki up bumi lu/ mo. Dhali ucim bum si'da/ mini nyak ii ki um mo. Hili dhalka ma'diny ka'bal dhali aris bip bum i mini 'koku/ mataan mo.

²⁵ Hila Musa thokki gwo mo ki: /E mini mii dhal aman bway si'da/ mo mmota gi to jin mina aman i miya basa 'cesh mo dhali to kun miinu mo kun cinu ki me'd mo jin

'thanu o'd ka kuluny ki aman mina ciki a'di TAPA Arumgimis bam mo be. ²⁶ To em bam si'da/ mini mii ii nyakki aman mo, To e 'den kamu/ yisa minu dhalku/ i'ko'd yisa, haali/ aman mina mii bu'th uni mo dhali mii mii mmotak TAPA Arumgimis bam mo. Dhali aman yisa misha to kun mina aman i mii i 'ci'th 'kus naskina/ gom TAPA yisa ntagi aman mina pu'dku/ i mun mo be.

²⁷ Hili TAPA a'di i 'bi'thki'da Pirawn du is mo dhali a'di diki dhal uni bway mo mmo/ii mo be. ²⁸ Dhala Pirawn ki owa Musa gwo mo ki: Guki jis em pini mo 'peni aha/ mo. Mishi gwo 'ban ki /e mini diki doku/ ka nyan'ko'd dok e mo. Dhali ka cim jin mina /e i par jis em pem e mo tani /e mini wu mo be.

²⁹ Musa thokki a'di gwo mo ki: Me'd jin ona /e mo tani aha/ si'da/ mina diki par jis em pini e ki sule/ dok e mo be.

11

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ Goma Bwanyara/ ma Dho'th mo

¹ Itwa/a/ TAPA torki'da Musa gwo mo ki: Mompala kamu/ jin wo'c 'kwani is she/ diyi'di 'de/ naskina/ mo a'di jin miga/ kala powa Pirawn mo dhali apo/ 'kwanim piti mo. Yan'ko'd mo tani a'di midi dhal um bway mo mmo/ii mo beseene/ mo. Ki a'di midi dhal um bway mo mmo/ii mo tani, a'di midi ur um ka kuluny mo. ² Tori 'kwanin gwa'th gwo mo ki up ilu/ ki uni mini dot tiya kun 'dish uni gu'b is mo gom dhiriny 'dolkon kush dhali 'dolkon gana/ mo be. ³ Dhali TAPA ciki 'kwani mii ma 'the i jis e gi 'kwani Pam Masir mo. Dhali aMusa ki is piti mo tani a'di karu ki dhan gumpa/ mo e Pam Masir mo e jis e ma ris 'kwani kun miikina Pirawn atu'c mo dhali e jis e gi 'kwani mo be.

⁴ Wakan aMusa oki'da Pirawn gwo mo ki: Yase/ i ta gwo jin ona TAPA mo. Ki mo midi ta mombwam/ e mo tani aha/ mina yaku/ e bwaman 'Kwani Masir mo.

⁵ Dhala bwanyara/ ucin gwa'thi 'baar mo gun 'kon e Pam Masir mo tani mini wu mo 'pena bwanyara/ ma Pirawn jin ca'bka'da kurse/ ma malik mo ntaga bwanyara/ gi cinjinam piti kun miina yo mo dhali i ta ga bwanyaram bip si'da/ mo be. ⁶ Dhali e

mun mo tani adhan cuuwa minu 'ther ki tur mo e Bampa/ Masiri 'baar mo. Mii gi wakan yisa mishkunu me'd 'de/ yisa walla mii yan midi dok e di yisa ki sule/ mo. ⁷ Hili e bwaman 'kwani ma Israyiil mo tani a'kan kamu/ yisa midi buk wathin kamu/ wala to e ilu/ yisa. Yan'ko'd um mini mish ki TAPA kar ki mo jin kwa/ uwa kwa/ bwa 'peni 'kwanim Pam Masir nyakki 'kwani ma Israyiil mo be. ⁸ Dhali aris 'kwanim pini kun miiki /e to mo tani uni mini dhorothu aha/ mo dhali lunja lun gom aha/ mo dhali o gwo mo ki: Yaku/ /e ka pije/ mo dhali aris 'kwani kun bathki /e nsho'k 'baar mo. Dhali yan'ko'd mo tani aha/ mina ya ka pije/ mo. Dhali a'di yaki'd ka pije/ 'pena Pirawn ka nyor jin 'batha'ba'th mo.

⁹ Dhali itwa/ a/ TAPA oki'da Musa gwo mo ki: APirawn midi cik gwo 'peni /e yisa mo. Wakan ki miimer pem miga/ mar is mo e Pam Masir mo be. ¹⁰ Musa dhala Haruun miikina ris to mer gwani 'baar mo i ibwambor ma Pirawn mo. Hili TAPA 'bi'thki'da Pirawn adum piti is mo dhali a'di diki dhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ii mo 'peni bampam piti mo be.

12

Mompe'kupanyolos mo

¹ Dhali TAPA oki iMusa uni ka Haruun gwo mo e Pam Masir mo ki: ² Appee yansan a'di ta'da ppee jin twa/a/ ki yil gom um jin mina umi tel 'pen goma risa ppee i 'baar mo. A'di midi ta appee jin twa/a/ ki yil gom um mo be. ³ Tora risa nul 'kup 'kwani ma Israyiil gwo yan mo ka cima 'kume'd ka ppee yansan mo tani uni mini bu'th ushi ka'bal gwathan mo, wathi/ ka 'dete/ 'dete/ 'peni gu'b gi ibabam buni mo isi me'd jin wana a'di kan mo, ka'bala 'de/ gom gu'b ka kuluny mo be. ⁴ Dhali wakki/ kun'gu'b ka kuluny gwa'da she/ mo gom ka'bala 'de/ mo tani dhalki uni nyak ka'bal ki gu'ba kamu/ mo jin 'dish uni is mo. Uni mini den 'kwani e me'd isa nimira jin midi par shum isi me'd mo be. ⁵ ka'bal bum mini mii dar gi thalkin mo, 'pena rasan jin dina yili 'de/ gana/ mo. Um mini bu'th a'di 'peni bwan ka'bal mo walla 'peni bwam mi mo. ⁶ Dhali um mini dhu uni ki 'bore/ mo ntaga cimi 'kume'd i'ce'd ka donjon ka

ppee yansan mo. 'Kwani ma Israyiil ka nul 'kupi 'baar mo mini 'kosh ka'bal buni jwa mom 'penkaskum mo be. ⁷ Dhali yan'ko'd mo tani uni mini 'thupa bas mo dhali 'kosh a'di e cwa gi 'twan'kal gu'b ka 'ban su/ mo dhali i cwa gi bun'kup ma campur gu'b mo kun 'kokina uni mmo'ka shum mo be. ⁸ Uni mini 'thos shum ki isi o'd dhali 'ka a'di ki mon'thinya 'de/ caan mo! Dhali uni mini 'ka a'di nyakki jasse/ jin ka/ aka/ mo dhali nyakki maan'kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo. ⁹ Dhalku/ shum ki 'ka ki 'de/ mo walla dhalku/ a'di ki shun ki yi'de/ mo. Hili 'thosi a'di ki o'd mo ki 'kup ilu/ mo dhali ki 'basho'k ilu/ mo dhali ka ris to 'baar kun 'koni bwaman bungwar is ilu/ mo be. ¹⁰ Dhali um mini dhalku/ shuma kamu/ ki boc ntagi mon'thamo/ mo. Wakki/ kun tiya boca umi ta gi mon'thamo/ tani 'thayyi um uni o'd mo ka jin gana/ mo. ¹¹ Bwaya 'dihe/ jin mina um i 'ka a'di mo: Deki wacan e empa'd bum mo dhali hitha ppam bum mo dhali kala lukaas e me'd bum mo, dhali um mini 'ka shum ki yap yap ise/ ki jahanne/ mo. Haali/ a'di ta Mompe'kupanyolos gi TAPA mo be.

¹² Dhali aha/ mina pe ki tur e Bampa/ Masir ki mon'thiny caan mo. Dhali aha/ mina 'kosha bwanyara/ gi Pam Masir 'baar mo uni kun tana gwath mo dhali ki to e ilu/ mo. Dhali arum pinycon jin lunja uni mo tani aha/ mina dor uni mo. Aha/ be i tana TAPA mo be. ¹³ Abas a'di i midi ta jamas mmomish gwo 'ban gom mon'kom bum mo. Dhali ki aha/ mina para bas e mo tani aha/ mina pe um 'kupa nyolos mo. Dhali mii shi/gan kamu/ yisa midi bita po/ um mo mmo'ce'd um sho'k mo me'd jin miga/ 'kosh Bampa/ Masir mo yisa.

¹⁴ Atee midi ta jim bum jin mina umi ka e mo. Um mini ta gi dhan moshwan to mmotak TAPA mo. Um mini nyon a'di me'd gwon'kan jin mina umi mii ki tur e emen bum ki sule/ sule/ mo be. ¹⁵ Um mini shwa maan'kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat goma cimi pesu/ mo. Dhali ka cim jin twa/a/ mo tani um mini kala cumat bum sho'k ka pije/ mo 'peni aris gu'b bum mo. Jan tal 'den kamu/ midi diki shwa ji gi din ma cumati e mo'pena cim jin twa/a/ ntaga cimi pesu/ mo. Haali/ wakki/ wathin kamu/

shwa to ka mak tani minu 'cith 'twa/ mo 'peni 'kwani ma Israyiil mo be. ¹⁶ Ka cim jin twa/a/ mo tani um mini ta gi mo ma tul 'kup jin kogu mo. Dhali ka cimi pesu/ mo dok e um mini ta gi mo ma tul 'kup jin kogu mo. Atuca kamu/ minu mii ka tee gwansan yisa, hili jasi to jin miin ma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ i shwa mo a'di mina umi i mii thoson jasi is mo be.

¹⁷ Um mini kar Dhan Moshwan To gi Maan̄kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mmotak TAPA ki sule/ mo be. Haali/ a'di ta'da tee yan gana/ jin kalkika/ wak bum ka pije/ 'peni Pam Masir mo. Ka cim yansan 'ko'di yili 'baar mo tani um mini shwa maan̄kuthu'd jin miinu ki dar gi cumat mo ki dhan mombut yan mo be. ¹⁸ Dhali ka cim jin twa/a/ jin ta'da 'kume'd i'ce'd ka donon ma ppe mo mom'pimpili/ mo tani um mini shwa maan̄kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo dhali wakan si'da/ ntaga cim iss 'de/ i'ce'd 'de/ ka ppe mo mom'pimpili/ mo be. ¹⁹ Haali/ goma cima pesu/ mo tani acumata kamu/ minu gam yisa eya ris gu'b mowa. Dhali wakki/ unin tiya shwaki maan̄kuthu'd jin miikunu ka cumat mo tani 'kwani gwansan minu 'cith 'twa/ mo 'pena nul'kup gi 'kwani ma Israyiil mo be. Nyakka'd kan wakki/ a'di ta wathi/ jin yayi yilkina/ mo walla wathi/ gi bampa/ mo be. ²⁰ Dhalku/ maa jin minu ka cumat ki shwa mo. E mo 'baar kun 'kona um mo tani, um mini mii shwa to kun minu ki dar ga cumat mo be. ²¹ Dhala Musa yukki'da ris 'kwani jwaha/ ma Israyiil mo dhali tor uni gwo mo ki: Lahi ushi ka'bal gom is bum mo me'd isa wak bum mo dhali 'koshi uni mo goma Cim gi Mompe'kupanyolos yan mo. ²² Budhi dekken cwan 'tasha cal bip mo dhali 'thupi a'di ka bas jin diki'd mo e bwaman ma sahan mo. Dhali 'koshi a'di i bun'kup ma campur mo dhali ka 'ban su/ cwa ma campur mo ka bas jin diki'd e bwaman ma sahan mo. Dhali jan tal 'derj kamu/ yisa midi ya ka pije/ ka campur gu'b piti mo ntagi mon'thamo/ mo be. ²³ Haali/ TAPA a'di i midi ya pe ki tur mo mmo'kosh 'kwani Pam Masir mo. A'di midi para bas e mo e bun'kup ma campur dhali 'ko'd gwara su/ mo. Dhali a'di midi peya campur 'kup mo dhali midi diki dhala aman'ce'da

'ce'd sho'k bway mo mmoci'c aris gu'b bum mo mmo'kosh um mo be.

²⁴ Um mini ha gwonkan e mo, um dhali iya/ m bum ki sule/ sule/ mo. ²⁵ Dhali ki um mini ci'c mo e bampa/ caan jin okina TAPA mo mmoci um mo me'd isi gwo jin okina a'di is mo tani um mini kar Mompe'kupanyolos yansan mo be. ²⁶ Dhali ucin bum mini o um gwo mo ki: 'Pemen mii yan ta'da tinta jin ona um gom miin to yan mo? Ki uni mini o um gwo kan mo tani ²⁷ um mini o gwo mo ki: A'di ta mii ma basa 'cesh gi TAPA mo gom mompe'kupanyolos mo haali/ a'di peki gu'b gi 'kwani ma Israyiil 'kup e Pam Masir mo. A'di 'koshki 'kwani Pam Masir mo hili a'di i 'tashki gu'b bana 'twa/ mo be. Dhali 'kwani taki 'kup buni ka lungu'b mo dhali lunja lun mo be. ²⁸ Dhali 'kwani ma Israyiil uni iikin mo dhali mii a'di wakansan mo me'd gwo jin kankina TAPA aMusa mo dhala Haruun mo.

²⁹ Ki mombwam/ e mo tani TAPA 'koshki'da risa bwanyara/ gi Bampa/ Masir mo. A'di 'koshki'da bwanyara/ ma Pirawn mo a'di jin ca'bki'da kursem piti mo. Dhali a'di 'koshki'da ris uni 'baar mo si'da/ ntaga bwanyara/ gi a'di jin di'da sijina 'kulga/ mo dhali arisa bwanyara/ gi to e mo be. ³⁰ Dhali aPirawn cuki mis mo mon'thiny mo, a'di dhali aris imanmii a'di to mo dhali aris 'kwani Pam Masiri 'baar mo. Dhali adhan mo jin kumu/ ko caaca kagahara mo e Bampa/ Masir mo haali/ gu'ba kamu/ yisa di'da jin dina jan tal 'derj kamu/ ki wu i bwaman mowa.

Mmo/ii ka Pije/ mo

³¹ Dhali a'di yukki'da Musa dhala Haruun ki mon'thinya 'de/ caan mo dhali o gwo mo ki: Cuyi um mis mo dhali iiku/ mo ka pije/ 'peni bwar 'kwanim pem mo isi um gwan dhali 'kwani ma Israyiil mo. Dhali iiku/ um mo dhali mii ki montak gom TAPA mo me'd jin okina um mo be. ³² Budhi arisa ma'diny ka'bal bum dhali aris bip bum mo me'd gwo jin okina um mo. Dhali iiyi mo dhali 'borki aha/ mii si'da/ mo.

³³ Dhali 'kwanim Pam Masir uni di'bki 'kwani is mo mmo/iiku/ mo ki yap yap ki jahanne/ 'peni bampam buni mo haali/

uni oki gwo mo ki: Amani 'baar mo mura wu mo be. ³⁴ Gom kan mo tani 'kwani kalkina gana'th buni ki dar ga cumat i e mo. Akwalal buni jin 'thoka uni to nycine/ mo tani kothkina uni is mo ki burrinyem buni mo dhali shir uni mo e 'kupa bim buni mo be. ³⁵ Dhali 'kwani ma Israyiil miikin mo me'd jin torkin ma Musa uni gwo mo. Uni 'thoki 'kwani Pam Masir dhiriny 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo dhali burrinye/ mo be. ³⁶ Dhali TAPA ciki 'kwani mii ma 'the e jis e gi 'kwani Pam Masir mo. Uni ciki uni to gun doṭa uni mo be. Yase/ i ta mii jin kalkina uni 'kwani Pam Masir to mo be.

³⁷ Dhali 'kwanin gwaṭh ma Israyiil thum ii ka ji sho'k mo 'peni Pa Ramisiis mo ntagi Pan Sukuut mo. 'Kwani 'kona alipi suttu miyya mo kun iikin ki sho'k mo mmodiki den up e dhali uci mo be. ³⁸ 'Kwanin tiya ka ris iikin nyakki uni mo dhali to e kun tana ris ka ris mo nyakka ma'diny ka'bal mo dhali aris bip mo be. ³⁹ Dhali uni 'thokki maanḱuthu'd ki dar ga cumat i e mo 'pena gana'th jin kalina uni mo ka pije/ 'peni Pam Masir mo. Uni 'konuki miyya cumat i e mo haali/ uni dhi'thunu sho'k ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo. Uni yisa tan ga tenter kamu/ mo mmothoson is bunin gana/ mo gom tonte/ gom bway mo yisa.

⁴⁰ Yil gun 'kokina 'kwani ma Israyiil mo e Pam Masir mo tani ta'da urbu/ miyya wa talatiin mo be. ⁴¹ Dhali e she/ yil ma urbu miyya wa talatiin mo 'pena cim gana/ 'de/ yan mo tani ku gi TAPA 'baar mo iikin ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo. ⁴² A'di ta mon'thiny jin jikina TAPA aji mo mmosusu uni ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo. Wakan ki mon'thiny yansan jin nyakka'd mo tani 'kwani ma Israyiili 'baar mo mini jiya ji ka tee yan eya risa nyakum yil buni mo be.

Gwonḱan Gom Mompe'kupanyolos mo

⁴³ Dhali TAPA oki'da Musa dhala Haruun gwo mo ki: Yansan a'di i ta gwonḱan gom mompe'kupanyolos mo be. Wathi/ gi paṇ kamu/ midi 'ka a'di mo yisa.

⁴⁴ Hili aris cinkina/ kun yolu ka guurush mo tani uni a'di i mini 'ka a'di mo ṇ'ko'di /

e mini 'cith uni amunyal yis buni mo be. ⁴⁵ Hili 'kwani gun iiyi yilkina/ mo walla 'kwani gun kwanyu ki imanmiiya tu'c mo tani uni mini 'ka yisa.

⁴⁶ E gu'ba 'de/ mo tani a'di i minu 'ka a'di mo. Um mini dhalku/ shum ki kal ka pije/ mo 'peni gu'b mo dhali um si'da/ mini dhalka sima/ ki 'ce'd bwa mo 'peni uni mo be. ⁴⁷ Adhana wak 'kwani ma Israyiil ka kuluny mini mii moshwan to yan mmotak TAPA mo be.

⁴⁸ Dhali wakki/ wathi/ jin dina e ki she/ di'di nyakki um mo dhali ṇapa'd mmokar Mompe'kupanyolos gi TAPA mo tani dhalka ris unim piti ka kuluny kun tana gwaṭh 'cithuwa munyal yis mo, dhali yan'ko'd a'di midi yayu/ mo mmo'dish mo is mo dhali kar a'di mo. A'di si'da/ midi wa e ki wathi/ gi bampa/ mo. Hili wathi/ jin di'd ka munyal yisi e mo tani midi diki 'ka shum yan mo. ⁴⁹ Gwonḱan midi tal 'de/ gom wathi/ gi bampa/ mo dhali gom wathi/ jin dina e ki she/ jin nyakki di ki um mo be.

⁵⁰ Yase/ i miikina 'kwani ma Israyiil i 'baar mo me'd jin kankina TAPA aMusa gwo dhala Haruun mo. ⁵¹ Dhali ka cima 'den gana/ yan mo tani TAPA suski 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo ka wak buni 'peni e kun 'ko uni ki she/ ki she/ mo be.

13

Monyciya Bwanyara mo

¹ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: ² Ciyi aha/ arisa bwanyara/ mo 'peni kun gwaṭh, uni kun ka'dki bwa ma dho'th gi 'kwani ma Israyiil mo 'peni wathin gwaṭh mo dhali to e mo. Uni ta kum pem mo.

³ Dhali aMusa oki 'kwani gwo mo ki: Kayi atee yansan e mo a'di jin pikina um ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo, 'peni mo jin miinu um ki miiny cinkina/ mo. Haali/ ki me'd gi TAPA jin 'bitha'bi'th mo tani i suskina a'di um ka pije/ mo 'peni mo yansan mo. Maanḱuthu'da kamu/ yisa mina umi shwa jin din ma cumati e mo yisa. ⁴ Ka ppee jin twa/a/ jin yuku ka Abiib* mo tani um mini ii ki sule/ sulen gana/ mo. ⁵ TAPA oki gwo is gom ibabam bum

* 13:4 Abiib ta'da ppee ki 'dish ma sho'k mmohe'th mo.

mmoçi ki um a'cesh gi Bampa/ Kanaan mo dhali Bampa/ Hathath mo dhali Bampa/ Amuur mo dhali Bampa/ Hawb mo dhali Bampa/ Yabuus mo. Ki a'di midi 'doyu/ um eya 'cesh jin ta pa ki pa mo, um mini mii moshwan to yan ka ppee jin t̥wa/a/ 'ko'di yili 'baar mo be. ⁶ Goma cimi pesu/ um mini shwa maan̥kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat̥ mo. Dhali ka cim pesu/ mo tani dhan moshwan to midi di mmotak̥ TAPA mo be. ⁷ Maan̥kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat̥ mo tani a'di i minu i shwa ka cim pesu/ mo. Maan̥kuthu'da kamu/ jin miinu ka cumat̥ yisa minu mii mishi um mo dhali acumat̥ yisa si'da/ minu mii i mishi um eya ris gwayu/ mon̥'kom bumi 'baar mo yisa. ⁸ Dhali /e mini tor iya/m pini gwo ka tee caan mo ki: Mii yan miikika/ gom to jin miina TAPA gom aha/ mo ki aha/ pikina ka pije/ 'peni Bampa/ Masir mo be. ⁹ Dhali a'di midi ta jamas mii e me'd pini mo dhali me'd mo jin kanuwa ka e e buyem pini mo, ki gwon̥kan gi TAPA midi di e 'twam pini mo. Haali/ ki me'da 'bi'thga/ gi TAPA mo tani a'di i suski /e ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo be. ¹⁰ Gom gwo gi wakansan mo tani /e mini kar gwon̥kan yansan ka kanne ka cim jin karu a'di gom ki sule/ 'ko'di yili 'baar mo be.

¹¹ Dhali TAPA midi susi /e e Bampa/ Kanaan mo isi me'd mii jin thulkina a'di gwo me'da po/ mo gom /e mo dhali ibabam pini mo. Dhali ki a'di midi ciki /e a'di mo tani ¹² /e mini dhu to ki she/ gom TAPA mo, uni kun t̥wa/a/ mo kun ka'dki bwama dho'th mo. Arisa bwanyaran to em pini mo uni kun tana rasan mo uni ta kun TAPA mo be. ¹³ Eya risa bwanyara ma rasan thuluny mo tani /e mini wan uni 'ba/ ki ka'bal mo. Walla wakki/ /e diki wan uni 'ba/ mo tani 'ce'di a'di 'ba/ piti mo. Dhali arisa bwanyara/ ucin̥gwaṯh kun dho'thkunu mo e bwaman iya/m pini mo tani /e mini wan uni 'ba/ mo be.

¹⁴ Dhali ka tee midi pu'du/ mo tani ya/m pini midi dot̥/e gwo mo ki: 'Pemen gwo yan ta'da tinta mo? /E mini thok̥ a'di gwo mo ki: Ki me'd gi TAPA jin 'bitha'bi'th mo tani a'di i suskina a'di aman ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo 'pena 'cesh gi miiny cin̥kina/ mo be. ¹⁵ Haali/ ka Pirawn yan ushki'd ki

'tash mo mmodhal aman bway mo mmo/ii mo tani TAPA ki 'kosh arisa bwanyara/ kun dhodhu e Bampa/ Masiri 'baar mo 'peni ucin̥ gwaṯh kun tana bwanyara/ mo dhali 'pena risa bwanyaran to e mo. Gom gwo gi wakan mo tani aha/ miikina TAPA abasa 'cesh mo 'peni aris to e kun ta gwaṯhan mo kun ka'dki bwama dho'th 'twa/ mo. Hila bwanyara/ gi iya/m pem 'baar mo tani aha/ wankina/ uni 'ba/ mo be. ¹⁶ A'di midi ta jamas gom /e e me'd pini mo walla e buyem pini mo ki me'da 'bi'thga/ gi TAPA a'di i suski aman ka pije/ 'peni Pam Masir mo be.

Mony'ci'th kumma/ Yi'de/ mo

¹⁷ Ka Pirawn dhalki 'kwani bway mo mmo/ii mo tani Arumgimis diki shu uni bway mo ki bway Pam Pilistiyiin mo, ba ki a'di 'disha'dish mo kan de. Haali/ Arumgimis oki gwo mo ki: Wakki/ uni mini par mo/as e mo tani uni wari mini rica du is mo dhali dok̥ bway Pam Masir ka nyan̥'ko'd mo ba/. ¹⁸ Hili Arumgimis suski 'kwani ka kukul is mo ki bway gi mombwaasho mo 'kup ki kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo. Dhali 'kwani ma Israyiil uni iikin ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo mmoneyan̥ is gom mo ma mee mo be.

¹⁹ Dhali aMusa kalki'da sima/ ma Yuusup mo nyakki a'di mo haala Yuusup teki gwo gom 'kwani ma Israyiil mmo/o is mmomii kan mo be. A'di ki o gwo mo ki: Arumgimis midi yayu/ i woṯh um mo. Dhali yan'ko'd mo tani um mini mii kala simam pem nyakki um mo 'peni mahan mo.

²⁰ Dhali uni jockin mo 'peni Pa Sukuth mo dhali bu'th mon̥'ko me'd e Pan Ithaam mo e shemen gi mombwaasho mo be.

²¹ Dhali TAPA a'di i yaki uni ibwambor montee ka rak̥ jin wana e ka ka'dum ki jamas piti mo mmoshu uni bway ki sule/ sule/ mo. Dhali mon'thiny si'da/ o'd jin wana e ka ka'dum ki jamas piti ciki uni mon̥kush mo ki uni mini mish ii montee dhali mon'thiny mo be. ²² Araka ka'dum montee dhali araka ka'dum o'd mon'thiny mo uni 'koki dhal 'kwani 'pen mo 'peni jis em buni mo be.

14

Mmo'ci'th kumma/ Yi'dem 'Per mo

¹ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: ² Tori 'kwani ma Israyiil gwo mo mmoṭuka bor ka nyan'ko'd mo dhali thum gu'b burrinyem buni mo i bwambor ma Pihaahiiruth mo. A'di di'da nuss bwaman gi i Majduul dhali kumma/ yi'de/ mo jin 'dish pa Baalsapun is mo. ³ Haala Pirawn midi tosh ki 'kwani ma Israyiil ii ki ii ma wukura/ e mombwaasho mo dhali mombwaasho si'da/ mu'thki uni ki jit mo e bwaman mo. ⁴ Dhali aha/ mina 'bitha Pirawn adum piti is me'd wosh mo dhali a'di midi ur um i sho'k mo dhali aha/ mina gam monyca 'pena Pirawn mo dhali 'pena jesh piti mo. Dhali 'kwani Pam Masir mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA mo. Dhali 'kwani ma Israyiil miikin wakan si'da/ mo be.

⁵ Ka malik gi 'kwanim Pam Masir torkunu gwo mo ki 'kwani sokin bway bwaasho mo tani bwa ma Pirawn ak e nyakki imanmii tom piti mo 'kup ki uni mo. Dhali uni oki gwo mo ki: Atinta a'dan jin miikina ana mo? Ana ki dhala Israyiil bway mo mmo/ ii mo 'peni mo jin miikina uni ana to mo. ⁶ Wakan a'di thosonki'da arabiyam piti jin dira shumarum ki jahanne/ mo dhali sus 'kwani ma meem piti nyakki a'di mo be. ⁷ Dhali a'di dilki'da arabiya sho'k i'baar mo gun dira shumarum mo e bwaman uni kun tana suthumiyya i 'bora'bor mmobol tiya e mo. I bwaman uni ta gi 'kwaniny can ka 'dete/ 'dete/ mo. ⁸ Dhali TAPA 'bi'thki'da du ma Pirawn is mo a'di jin ta'da malik gi 'Kwani Masir mo dhali a'di urki 'kwani ma Israyiil i sho'k mo me'd jin iikina uni mo ki dar gi monko/ is mo. ⁹ 'Kwani Pam Masir uni urki uni i sho'k mo, aris shumarum ma Pirawn mo dhali arisa arabiya kun dira shumarum mo dhali 'kwanim piti kun merki shumarum apo/ mo dhali 'kwanim piti mo dhali 'kwani ma meem piti mo. Dhali uni 'baar mo ur uni sho'k dhali dil uni is mo ki 'kwani ma Israyiil thumki gu'b burrinyem buni i shemen kumma/ yi'de/ mo ki bway gi Bampa/ Pan Pihahiiruth mo jin 'dish Bampa/ Baalsipuun is mo be.

¹⁰ Ka Pirawn 'dishki mo is mo tani 'kwani ma Israyiil uni 'deki em buni 'kup ki mis mo dhali 'kwani Pam Masir uni yakina ye'c ye'c i'ko'di uni mo. Dhali uni shwakin ma kape/ kagahara mo. Dhali 'kwani ma Is-

rayiil uni gwo ki 'twa/ en TAPA mo. ¹¹ Dhali uni okina Musa gwo mo ki: A a'di bese/ i ta mii mo haali/ jis jwa jin minu kan 'kwani e Pam Masir piyina? I suskina /e am mo mmowu mo mombwaasho kana? Atinta miikina /e aman kan mo mmosusu aman ka pije/ 'peni Pam Masir mo? ¹² A'di diki ta gwo jin ona aman /e e Pam Masir ki: Dhalki aman mo. Dhalki aman miikina 'kwani Pam Masir to mo. Haali/ a'di midi 'taki ha me'd ki isi han gana/ mo gom aman mo mmomii ki 'kwani Pam Masir to mo mmo'koki wu mo e mombwaasho mo be.

¹³ Dhala aMusa oki 'kwani gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo. Doshi tel shoka 'cesh 'te/ mo dhali par mowoth gi TAPA e mo a'di jin mina a'di i miiya tuca po/ shwane/ gom um mo. 'Kwani Pam Masir kun parkina um e mo shwane/ tani mina umi 'koki par e dok e ki sule/ sule/ mo. ¹⁴ TAPA a'di i midi as gom um mo dhali um a'di 'te/ i mini tel jasi shoka 'cesh mo.

¹⁵ TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Atinta i gwokina /e 'twa/ i aha/ mo? Tori 'kwani ma Israyiil gwo mo mmo/ ii mo ki seth. ¹⁶ 'Deki cwam pini 'kup ki mis mo dhali yethi me'd pini apo/ kumma/ yi'de/ mo dhali kwa/ i a'di bwa mo ki uni mini mish ii apo/ a 'cesh jin kuthaku'th ki tur mo e kumma/ yi'de/ mo be. ¹⁷ Dhali aha/ mina 'bitha du gi 'kwani Pam Masir is mo wakan ki uni mini i bath uni i sho'k mo. Dhali aha/ mina gam monyca 'pena Pirawn mo dhala risa jesh piti mo dhali aris shumarum piti kun dirina arabiya mo dhali aris 'kwani ma meem piti kun mer shumaruma po/ mo be. ¹⁸ Dhali 'kwani Pam Masir mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA mo ki aha/ mina gam monyca mo apowa Pirawn mo dhali arisa arabiyam piti kun dira shumarum mo dhali aris 'kwani ma meem piti kun merki shumaruma po/ mo be.

¹⁹ Dhali yan'ko'd aman'doyu/ gwo ma Arumgimis jin yaki'da jesh gi 'kwani ma Israyiil ibwambor mo tani a'di jocki'd mo dhali ya i'ko'di uni mo. Dhali araka ka'dum si'da/ jocki'd mo 'peni bwambori uni bway 'ko'd mo be. ²⁰ A'di dwarki'di embul bwaman ma jesh 'Kwani Masir mo dhala jesh 'kwani ma Israyiil mo be. Arak kali mond-hurumi'd gom 'kwani pa Masir mo, hili a'di ki ciki monjkush gom 'kwani ma Israyiil

mo. Dhali mon'thiny yaki'di pe mo ki dar gi jin tal 'denj kamu/ mmoyaku/ mmo'disha kamu/ is ki mon'thiny cani 'baar mo be.

²¹ Dhali yan'ko'd aMusa ye'thki me'd piti mo apo/ kumma/ yi'de/ mo. Dhali TAPA halki kumma/ yi'de/ ka nyan'ko'd ki 'tham gi mom'pesho'k jin 'bitha'bith mo mon'thinyi 'baar mo dhali a'di ki kar kumma/ yi'de/ mo mmota a'cesh jin kuthaku'th mo dhali aris yi'de/ uni kwa/ kunu bwa mo be. ²² Dhali 'kwani ma Israyiil uni iikin mo e bwaman kumma/ yi'de/ apowa 'cesh jin ku'th ma po/ ki ku'th mo. Aris yi'de/ karki 'kup ki ta gangara/ gom uni mo ki 'ban sum buni mo be.

²³ 'Kwani Pam Masir uni urkina uri sho'k mo dhali iikin mmobath uni gi sho'k mo e bwaman kumma/ yi'de/ mo, aris shumarum ma Pirawn mo dhali arisa arabiyam piti mo dhali aris 'kwani ma meem piti kun merki shumaruma po/ mo be. ²⁴ Dhali i twa/a/ gi mon 'twash e TAPA hilki mo ka lungu'b 'peni bwam ma ka'dum o'd dhali arak mo apo/ 'kwani ma mee Pam Masir mo dhali dungur uni 'kup is mo be. ²⁵ A'di rakki'da arabiyam buni kun dirkina shumarum mo. Wakan mombor buni uni ditkin ki dit mo. Dhali 'kwani Pam Masir uni oki gwo mo ki: Dhalki ana sona mo 'peni 'kwani ma Israyil mo haali/ TAPA a'di i aski'd gom uni mo apo/ ana mo be.

²⁶ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yethi /e me'd pini mo apo/ kumma/ yi'de/ mo ki yi'de/ midi doku/ ka nyan'ko'd apo/ 'kwani Pam Masir mo dhali apowa ris arabiyam buni mo dhali apo/ 'kwani ma meem buni kun merki shumaruma po/ mo. ²⁷ Wakan aMusa a'di i ye'thki me'd piti mo apo/ kumma/ yi'de/ mo. Dhali mon'twash e kumma/ yi'de/ a'di dokki'd ka nyan'ko'd bway mo jin gusina a'di mo be. Dhali 'kwani Pam Masir uni sokin 'peni yi'de/ mo hili TAPA a'di belki uni mo e bwaman kumma/ yi'de/ mo be. ²⁸ Yi'de/ dokki'd ka nyan'ko'd mo dhali kuma po/ a/ arabiya kun dirkina shumarum mo dhali 'kwani ma mee kun merki shumaruma po/ mo dhala risa jesh ma Pirawn mo uni kun bathki 'kwani ma Israyiil i sho'k mo e kumma/ yi'de/ mo. Jan tal 'denj kamu/ dhalu ki e yisa.

²⁹ Hili 'kwani ma Israyiil uni iin ki tur eya 'cesh jin kuthaku'th mo e kumma/ yi'de/ mo, yi'de/ i warki'd ka gangara/ gom uni ki 'bana bim poros buni mo dhali ki 'bana biny cam buni mo be. ³⁰ Yase/ i ta mii gi TAPA mo mmota Israyiil is ki me'd mo ka tee caan mo 'peni me'd gi 'kwani Pam Masir mo. Dhala Israyiil mishki 'kwani Pam Masir wukin mo e yana gap gi kumma/ yi'de/ mo be. ³¹ Dhala Israyiil mishki dhan mom'bi'th jin miikina TAPA apo/ 'kwani Pam Masir mo. Dhali 'kwani uni ko/ ki TAPA mo. Dhali uni gamki gwo is e TAPA mo dhali e cinjinam piti ka Musa mo be.

15

Gway Yuk ma Musa mo

¹ Dhali yan'ko'da Musa dhali 'kwani ma Israyiil yuki gway yansan mo e TAPA mo mmo/o gwo mo ki:

Aha/ mina yuk gway e TAPA mo

haali/ a'di karu ki ji gi eka/ ek mo.

Shumarum dhali com piti mo tani

uni belkunu mo e kumma/ yi'de/ mo be.

² TAPA a'di i ta mom'bi'th pem mo dhali moroc pem mo

dhali a'di warki'd ki mowoth pem mo.

A'di i ta'da Arumgimis pem mo dhali aha/ mina man a'di mo,

Arumgimis jin ta ji gi ibabam pem mo dhali aha/ mina kar a'di ki ji gi eka/ ek mo.

³ TAPA a'di i ta a'di gi mo/as mo, gway piti i ta TAPA mo.

⁴ Arabiya ma Pirawn kun dirkina shumarum ka ris mo dhali ajesh piti mo tani uni i ta'kkina a'di mo e kumma/ yi'de/ mo.

Dhali 'kwaniny can piti kun yukayuk gun bol tiya e ki yuk mo tani uni loskina kumma/ Yi'de/ jin Ta gi 'Per mo be.

⁵ Agannu/ yi'de/ i kumki uni mo, uni iikin ka 'cesh mo ki si'd si'd me'd wosh gana/ mo be.

⁶ Me'da bim poros pini ayy TAPA, a'di eka/ ek e mom'bi'th mo.

Me'da bim poros pini, ayy TAPA a'di i cekerki 'kwanin 'kup bwa mo.

⁷ E monycam pini jin caaca kagahara mo e mo jin eka/ /e ki ek mo tani

/E yocorki 'kwani 'twa/a 'cesh kun ta 'kup ki /e mo.

/E hashkina nyor pini jin 'batha'ba'th mo
a'di shwa ki uni mo me'da wusha/ mo
be.

⁸ Eya le'dan gi jisan shush pini mo tani aris
yi'de/ palan ka pije/ mo.

Dhali agannu/ yi'de/ a'di doshki'd ka jisho'k
me'da gangara/ mo

dhali mon'kulga/ gi kumma/ yi'de/ wara'd ki
boro'th mo.

⁹ 'Kwani kun ta 'kup oki gwo mo ki: Aha/
mina ura uri sho'k mo, dhali aha/
mina bu'th uni mo.

Dhali aha/ mina kwa/ mal buni bwa mo,
dhali dil ku gi o aha/ bwa mo.

Dhali aha/ mina buk gandala turgam me'd
pem mo.

Dhali me'd pem a'di i midi i 'ce'd uni
sho'k mo be.

¹⁰ /E 'thekki 'tham pini mo dhali kumma/
yi'de/ i kumki uni 'twa/a 'cesh mo be.

Uni loskina yi'de/ mo ki 'kolo'c me'da
hathith mo, e yi'de/ jin ca'b ki dem
dem mo.

¹¹ Kaja a'di wana e ki /e, ayy TAPA, i bwa-
man ma risa ruma 'cesh mo kun
yeru gway ka wuny is mo?

Kaja a'di wana e ki /e mo?

/e jin cayaa/ e ki ca mo e mo jin kogu
mo.

/e dar ki liil e monycam pini jin miina
/e to mo

/e miiki miimer ka ris mo.

¹² /E ye'thki me'd pini jin ta'da bim poros
mo tani mony'cesh loski uni mo be.

¹³ 'Kwani kun wankina /e 'ba/ mo tani
/E shuki uni bway ki mo/en pini jin telkunu
sho'k mo.

/E shuki uni bway ki mom'bi'th pini mo
e monkogum pini jin dina /e nycine/
mo.

¹⁴ Ka nul'kup 'kwani i cikkin mo tani uni
dekin ki bir bir mo be,

dhali akape bu'thki 'kwani Pilistiyiin mo
be.

¹⁵ Dhali aris tapa gi Pa Aduum uni si'da/
kalkina jwa mo

dhali aris tapa gi 'kwani Mu/ab mo tani
mo jin denu ki bir bir mo tani a'di
bu'thki uni mo.

Dhali aris 'kwani kun 'kokin mo e Pan
Kanaan mo tani uni thiski mo ma
dum 'bi'thgam buni e mo be.

¹⁶ Akape/ dhali mo jin tagu is jwa mo a'di i
bitki'da po/ uni mo.

Gom monyca ma bim pini mo tani
uni doshkin mo mmoku'th gunkuru/
me'd wosh mo, Ayy TAPA.

Ntagi 'kwanim pini pekin mo uni kun
'cukkina /e mo be,

¹⁷ /E mini susi uni mo dhali i dhu uni e
'kuwosha turgam pini mo,

ayy TAPA, e mo jin karkina /e mmota
mondim pini jin kogu/ mo

jin nyan'kina /e ki me'd pini mo.

¹⁸ TAPA/e i mini ta aMalik gom ki sule/ sule/
ya ye 'ba/ mo be.

Gway Yuk ma Miriyam

¹⁹ Ka arabiyaj 'kwani Pa Masir dhali
shumarum ki imanmer uni ilu/ 'cethki
bway kumma/ yi'de/ mo tani TAPA kalki
yi'de/ ka nyan'ko'd 'peni kumma/ yi'de/ apo/
uni mo be. Hili 'kwani ma Israyiil uni
iikin apo/a 'cesh jin kuthaku'th e bwaman
kumma/ yi'de/ mo be.

²⁰ Dhali yan'ko'd aMiriyam jin ta'da
aman'ci gwo jin ta'da yim mo a'di jin ta
'bwah ma Haruun mo a'di 'bu'thki'da jal-
lugga/ e me'd piti mo. Dhali aris upi 'baar
mo iikin mo ka pije/ mmobatha yimi sho'k
ka jalluggam buni i me'd mo dhali sa mo
be. ²¹ Dhala Miriyam yukki uni gway mo
mmo/o gwo mo ki:

Yuki gway e TAPA mo haali/ a'di piki mii e
ki monycan gana/ mo.

Shumarum dhali imanmer uni apo/ mo
tani uni belkunu mo e kumma/ yi'de/
mo be.

Yi'den ka/ga/ mo

²² Dhali yan'ko'd aMusa suski'da Israyiil
ki seth mo 'peni kumma/ Yi'dem 'Per mo.
Dhali uni iikin mo e mombwaasho jin yuku
gway ka Shur mo. Uni iikin ka cimi kwara/
e mombwaasho mo dhali 'koki gam yi'den
kamu/ mo be. ²³ Ki uni pu'dkin e mo jin
yuku gway ka Murrah mo tani uni molki
yi'de/ pi 'peni a'di mo haali/ a'di ka/ aka/
kagahara mo. Gom gwo gi wakan mo tani
a'di i yukunu a'di gway ka Murrah mo.

²⁴ Dhali 'kwani miikina gumgum apowa
Musa mo mmo/o gwo mo ki: Atinta a'di
mina ana i pi mo?

²⁵ Dhala Musa gwo ki 'twa/ e TAPA mo dhali TAPA torki a'di cwa mo. Dhali a'di birki a'di mo e yi'de/ mo dhali yi'de/ ca'b ki dhel dhel mo. E mun mo tani TAPA ciki uni gwonkan ki 'twa/ mmomii mo. Dhali e mun mo tani a'di palki uni mo. ²⁶ A'di o gwo mo ki: Wakki/ um mini ha gwom pem e ki 'bor 'bor mo tani dhali mii jasi tom 'boron e jis em pem mo tani dhali ciya hirdhe/ ki gwonkan pem mo dhali dhuwa ris gwonkan gi 'twam pem mo tani, aha/ mina dhu 'batha tiya apo/ um yisa me'd kun dhukika/ apo/ 'Kwani Masir mo. Haali/ aha/ tana TAPA jin waç um mo.

²⁷ Dhali yan'ko'd uni pu'dkin mo e Pa Iliim mo e mo yin jin 'kokina yi'de/ gun du'dun i 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali cwan jetkum 'kokina iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd mo. Dhali uni thumki gu'b burrinyem buni mo e yan yi'de/ mo be.

16

AManna/ dhali kuskun mo

¹ Arisa nul'kup 'kwani ma Israyiil uni iikin mo 'peni Pa Iliim dhali pu'dkin mo e mom bwaasho jin yuku gway ka Sinaa/ mo a'di jin diki'd mo em bwaman gi Pa Iliim dhali Pa Sinaa/ mo. A'di ta'da cim ma 'kume'd i 'ce'dka mudhe'd ka ppee jin 'kon ma po/ i su/ mo i'ko'di monycum buni 'peni Bampa/ Masir mo. ² Dhali e mombwaasho tani uni miikina gumgum apowa Musa dhala Haruun mo. ³ Dhali uni oki uni gwo mo ki: Midi 'taki 'bor ki aman mina wuyu/ mo e me'd gi TAPA e Bampa/ Masir mo. E mun tani aman misha 'ko a'cesh dhali 'ka shum mo dhali shwa aris to gun o am bwa i kap mo. Hili um bala suski aman ka piye/ mo e mom bwaasho mo i 'kosha tul 'kup kwani 'baar mo ki te/ mo ba/.

⁴ Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Aha/ mina rasku/ tonte/ 'peni momis me'da sho'k mo gom um mo. Dhali 'kwani mini ii ka piye/ isa yempa/ mo dhali tul tonte/ is mo gom jasa cima 'de/ caan mo ki aha/ mina nyo/ uni mo wakki/ uni mini ii e gwonkan pem walla yisa mo. ⁵ Ka cim pe'de/ mo tani uni mini kal tonte/ ka 'bukum 'ban mo dhali thoson a'di mo.

⁶ Wakan aMusa dhala Haruun torkina ris 'kwani ma Israyiil gwo mo ki: Ki mo

midi ta mom'pimpili/ mo tani um mini mish gwo 'ban ki TAPA a'di suski um ka piye/ mo 'peni Pa Masir mo. ⁷ Dhali ki mon'thamo/ um mini par monyca gi TAPA e mo haali/ a'di cikki'da gumgum bum apo/ a'di mo. Haali/ aman tana ija mo, jin miikina uma gumgum apo/ aman kan mo? ⁸ Dhala Musa oki gwo mo ki: Um mini mish ki a'di ta TAPA jin ci ki um shum mmo'ka mom'pimpili/ mo dhali maanjuthu'd mmoshwa mon'thamo/ mo haali/ TAPA cikki'da gumgum bum mo apo/ a'di mo. Aman tana ija sa/? Mo ma gumgum bum di'd apo/ aman yisa hili apo/ TAPA mo be.

⁹ Dhali a Musa oki'da Haruun gwo mo ki: Oyi arisa nul'kup 'kwani ma Israyiil gwo mo ki: Iiyu/ ibwambori TAPA mo haali/ a'di cikki'da gumgum bum mo. ¹⁰ Dhali me'd jin torkin ma Haruun anul'kup 'kwani ma Israyiil gwo mo tani uni hilki mo mo 'kup ki mom bwaasho mo dhali monyca gi TAPA a'di piki'd mo eya rak mo be. ¹¹ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: ¹² Aha/ cikkina gumgum gi 'kwani ma Israyiil mo. Tori uni gwo mo ki: Mom'pen kaskum mo tani um mini 'ka shum mo, dhali mon'thamo/ mo tani um mini shwa maa i kap mo. Dhali yan'ko'd mo tani um mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA Arungimis bum mo be.

¹³ Ki mo ta mom'pimpili/ mo tani kuskun tha'thkin ka ris mo dhali kuma 'cesh caan 'baar mo. Dhali mon'thamo/ jape/ 'kaka'd mo be. ¹⁴ Dhali ki jape/ birki is mo tani yan'ko'd bunya jin po'dapo'd diki'd mo eya po/ a 'cesh gi mom bwaasho mo me'da kwarma'c to mo jin wana e ka komo/ mo be. ¹⁵ Ki 'kwani ma Israyiil parki a'di e mo tani uni oki gwo ka rem 'kup mo ki: Atinta a'di a'dan mo? Haali/ uni 'koki mish a'di gi wakan mo. Dhala Musa oki uni gwo mo ki: A'di ta tonte/ jin cikina TAPA um mo mmoshwa mo be. ¹⁶ Yansan a'di ta gwo jin kankina TAPA mo ki: Tuli tonte/ is mo um 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo ki nyanye/ me'd jin mina umi njap a'di mo. Um mini bar a'di ka balapip isu/ mo isi me'da ris 'kwani gi gu'b pini mo.

¹⁷ Dhali 'kwani ma Israyiil miiki a'di wakan mo, uni tulki uni is mo. Kun tiya tulki is ki nyanye/ mo dhali kun tiya tulki

is ki gwa'd gwa'd mo be. ¹⁸ Hili ki uni barki a'di bwa mo tani a'di jin tul kum piti is ki nyanye/ mo tani a'di be i 'kosh jwa 'peni ji gi n̄apu mmodiki ur 'kup mo. Dhali a'di jin tulki is ki gwa'd gwa'd mo tani a'di yisa hara ton̄ kamuwa. Aris uni tulki uni is mo isi me'd jin mina uni i shwa a'di mo be. ¹⁹ Dhali aMusa oki uni gwo mo ki: Wathin̄ kamu/ yisa di'da jin midi boç a'di itagi mon'thamo/ mo. ²⁰ Hili unin tiya cik̄ gwo 'pena Musa yisa. Kun tiya boçki 'bana tiya i tagi mon'thamo/ mo dhali a'di shwakin ma yish mo dhali ça'b ki bul bul mo, dhali aMusa shwa'da nyor apo/ uni mo be, ²¹ Mon'thamo/ isa yempa/ uni tulki uni is mo aris uni ka 'de/ 'de/ me'd isi ji gi mina uni shwa a'di mo. Hili ka tente/ caki'd ka nyor piti ki 'ba'th 'ba'th mo tani uni gun boçkona 'cesh to'dkin mo be.

²² Ka cim pe'de/ mo tani uni tulki a'di is ki nyanye/ me'di su/ me'd tonte/ mo ka balapipi i doñon gom uni ka 'de/ 'de/ mo. Dhali aris tapa ka n̄ul 'kup pu'dkin mo dhali tor ka Musa gwo mo. ²³ A'di oki uni gwo mo ki: Yansan a'di i ta gwo jin kankina TAPA wakan mo ki: Ka'thamo/ a'di ta'da tee jin minu dosh shoka 'cesh mo mmosi/ is mo jin kogu gom TAPA mo. 'Thoki to jin n̄apa umi 'thok mo dhali shuni to gun n̄apa umi shun mo. Dhali aris uni gun urki 'kup mo tani thoson ki uni mo ki uni minu dhuku/ mo ntaga 'thamo/ mo be. ²⁴ Wakan uni thosonki uni mo ntagi mon'thamo/ mo me'd gwo jin kankin ma Musa uni mo. Dhali uni 'koki bul mo mo dhali ayisha kamu/ yisa di'di e uni mowaa. ²⁵ Musa oki gwo mo ki: Shwayi a'di shwane/ mo ma, haali/ shwane/ a'di i ta'da cim ma pesu/ jin sinu is jin ta'da cim jin cinu ki TAPA mo. Shwane/ um yisa mini gam ton̄en kamu/ apije/ mo yisa. ²⁶ Goma cim pe'de/ mo tani um mini tul uni is mo hili ka cima pesu/ mo tani a'di jin ta'da cim mosi/ is mo, um yisa mini gam ton̄en kamu/ yisa mowa.

²⁷ Ka cima pesu/ mo tani 'kwanin tiya uni iikin ka pije/ mo mmotul tonte/ is mo hili uni gam ton̄ kamuwa? ²⁸ Yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Me'd e kata ushkina um gwonkan pem e mo 'peni gwo jin

çika um ki 'ce'de/ 'ce'de/ mo? ²⁹ Kayi gwo e ki TAPA çiki uma cim gi mosi/ is mo dhali gom kan mo tani ka cim pe'de/ mo aha/ çikina um tonte/ goma cimi su/ mo ba/. Dhalka ris 'kwani ka 'de/ 'de/ 'kon e mom buni mo. Dhalku/ ki dhal wathin 'de/ bway mo mmoya ka pije/ mo 'peni mom piti ka cima pesu/ mo. ³⁰ Wakan 'kwani si/ ki is mo ka cima pesu/ mo be.

³¹ Wakan 'kwani ma Israyiil yukki a'di gway mo ka manna* mo. A'di wana e ki emen to jin miinu a'tash dhali ta gi kush mo. Dhali 'kuny piti waka biskwi-ita po'd 'ban jin miinu ka yina dham mo be. ³² Dhali aMusa oki gwo mo ki: TAPA kanki ana mmodhuwa mannan tiya gom emen bana jin mina uni mish tonte/ 'peni ji gi çikina a'di ana mmoshwa e mombwaasho mo me'd jin suskina a'di ana ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo be. ³³ Dhali aMusa oki'da Haruun gwo mo ki: Buthi dhur mo dhali 'thutha manna jin baru ka balapip i bwaman mo. Dhali kar ki a'di ibwambor gi TAPA mo ki a'di minu kar ki tur mo gom emen bana mo. ³⁴ Me'd gwo jin kankina TAPA aMusa mo tani wakan aHaruun karki'da manna e mo jin mina a'di di ki sule/ mo ibwambora sanduuk jin dina gwonkan jin tenu mo be. ³⁵ Dhali 'kwani ma Israyiil uni shwakina manna ki yili issu/ mo ntagi uni pu'dkin mo e bampañ Kanaan mo dhali 'ko mo.

³⁶ Tom bar yan wana e ka balapip iss 'de/ mo be.

17

Yi'de/ 'Pena Kuluny Wosh mo

¹ Arisa n̄ul 'kup 'kwani ma Israyiil 'baar mo uni joçkin mo 'peni mombwaasho jin yuku gway ka Siin mo dhali joçkon e mon tiya ka ris mo isi me'd gwonkan gi TAPA mo. Dhali uni ki thum mon'kom buni e Pan Repidiim mo hili yi'den kamu/ yisa di'da jin mina 'kwani i pi mo. ² Gom gwo gi wakan mo tani 'kwani miikina gumgum apowa Musa o ki: Çi am yi'de/, aman ki pi mo ma. Dhala Musa thokki uni gwo mo ki: Atinta miikina uma gumgum apo/ aha/ kan mo? Atinta si'da/ pala um TAPA kan?

* **16:31** Manna: 'pemen piti ta atinta a'dan?

³ Hili 'kwani ku'thkina 'kus gunḡkuru/ mo imun gom yi'de/ mo dhali 'kwani miikina gumgum apo/ aMusa naskina/ mo dhali o gwo mo ki: Atinta i susina /e aman ka piye/ mo 'peni Pa Masir mo mmo'kosh aman dhali uḡim bam dhali to em bam jwa mo ki yi'dem bu'th kan mo?

⁴ Wakana Musa 'thoki TAPA mo ki: Atinta i miga/ mii mo gom 'kwani gwansan mo? Uni 'dishkina 'twa/ mo mmo'kosh aha/ ki wosh mo be.

⁵ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yayi ibwambori 'kwani mo. Susi 'kwanin gwanyjwaha/ ma Israyiila tiya nyakki /e mo dhali guyi cwam pini i me'd mo a'di jin dorkina /e yi'de/ ma Niil mo dhali yaku/ mo. ⁶ Aha/ mina dosh ibwambori /e apo/ wosh mo e Wosh Sinaa/ mo. Dhali /e mini dor wosh mo dhali yi'de/ midi gaḡu/ ka piye/ mo 'peni a'di mo jin mina 'kwani i pi a'di mo. Dhali aMusa miiki a'di wakan mo e jis e gi gwanyjwahan 'kwani ma Israyiil mo be. ⁷ Dhali a'di yukki yansan gway ka Massa* mo dhala Miiriba† mo haali/ 'kwani ma Israyiil miikina gumgum mo dhali uni palki TAPA mmo/o gwo mo ki: A TAPA di'di bwamani ana 'te/ tana walla piyi'd mo?

'Kwani ma Amaliik Pikunu E mo

⁸ Yan'ko'd 'kwani Amaliik pu'dkin mo dhali as 'kwani ma Israyiili cine/ mo e Pa Repidiim mo be. ⁹ Dhali aMusa oki'da Jeshuwa gwo mo ki: Kwanyi 'kwanim bana mo. Dhali iyyi um ka piye/ mo mmo/ as 'kwani Amaliik nycine/ mo. Ka'thamo/ aha/ mina dosh i 'kupan wosh mo ki cwa ma Arumgimis e me'd pem mo be. ¹⁰ Wakana Jeshuwa miiki'd mo me'd jin kankin ma Musa a'di gwo mo. Dhali uni as ki 'kwani Amaliik nycine/ mo. Dhala Musa dhala Haruun dhala Huur iikin ka gagamis i 'kupan wosh mo be. ¹¹ Me'd jin 'de'kkin ma Musa me'di mis mo tani Israyiil piki mii e mo. Dhali me'd jin thulkina a'di me'd piti ka 'cesh mo tani 'kwani Amaliik uni piki mii e mo be. ¹² Hili me'd ma Musa i wuki e mo. Wakan uni kalki wosh mo gom a'di mmoḡa'b apo/ a'di mo. Dhali aHaruun

dhala Huur bu'thki me'd piti mo, jan tal 'den kamu/ ki 'bana 'den kamu/ mo dhali jan kamu/ ka 'bana kamu/ mo. Wakan me'd piti 'bi'thkina is mo ntagi mo jin yakin ma tente/ jis mo be. ¹³ Ki mii yan mo tani Jeshuwa dorki 'kwani Amaliik 'twa/a 'cesh mo ki gandala turga/ mo be.

¹⁴ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: 'Kwari gwo yansan mo ki gwo jin minu ka e mo e bwaman ma warkan 'kuḡ mo. Dhali bahi gwo yansan e bwany 'ce ma Jeshuwa mo haali/ aha/ mina 'ce'd 'Kwani Amaliik sho'k ka kuluny mo be. ¹⁵ Dhali a Musa nyanḡi'da gwaḡa/ mo dhali yuk a'di gway mo ki: TAPA a'di i ta'da berkam pem mo. ¹⁶ A'di o gwo mo ki: 'Deka berkam piti isi mis mo. TAPA midi as 'kwani Amaliik nycine/ mo ki sule/ sule/ mo be.

18

ARau/iil Ya ki Yilkina/ Bway Pa Musa mo

¹ Rau/iil jin ta'da mar ma Musa ta'da gasiis gi Pam Midyaan mo. A'di cikki gwo goma ris to 'baar mo jin miikin ma Arumgimis goma Musa mo dhali 'kwanim piti ka Israyiil mo. Dhali a'di cikki gwo ki TAPA suski 'Kwani Israyiil ka piye/ 'peni Bampa/ Masir mo.

² Dhala Rau/iil jin ta'da mar ma Musa mo a'di suski'da Sippuura mo a'di jin ta asha Musa mo i'ko'da Musa hashki'da yim mo nyakki uḡin gwaḡh ma yim su/ mo 'peni a'di mo, ³ dhali uḡin gwaḡh ma yim su/ mo. Jan tal 'de/ yukḡunu gway mo ka Jirshuum* mo, haali/ aMusa oki gwo mo ki: Aha/ yakina yany ḡa/ mo e bampa/ 'kwanin tiya mo.

⁴ Dhali gway gi jan kamu/ mo tani a'di i ta'da Iliyaasir† haali/ a'di oki gwo mo ki: Arumgimis ma babam pem mo tani a'di ta'da manwoḡh aha/ mo dhali woḡh aha/ mo 'peni gandal ma Pirawn mo be.

⁵ Dhala Rau/iil pu'dki'd mo nyakki asha Musa dhali iya/ i su/ mo e mo jin bu'thkin ma Musa mondi me'd e mombwaasho e wosha turga/ ma Arumgimis mo be. ⁶ Dhali a'di hashki'da Musa gwo mo ki: Amar pini

* 17:7 Massa: 'pemen piti ta mompal † 17:7 Meriba: 'pemen piti ta mo ma gumgum * 18:3 Jirshuum: Gway yan wana e ki gwo jin onu ki: Wathi/ 'peni bampaḡ kamu/ mo ki 'twan 'kwani Ibraniyiin mo. † 18:4 Eliyaasir: Gway yan wana e ki gwo jin onu ki: Arumgimis woḡhi aha/ mo.

ka Rau/iil a'di yayi'd nyakki ashin mo dhali ucin gwaṭh ma yimi su/ mo be.

⁷ Wakana Musa yaki'd mo dhali gama mar piti 'kup mo dhali 'tuk a'di i is mo dhali pi a'di 'twa/ mo. Dhali uni theki me'di montal 'de/ mo dhali uni iiki bway gu'b burrine/ mo be. ⁸ Dhali yan'ko'da Musa torki'da mar piti aris to 'baar mo jin miikina TAPA a Pirawn mo dhali aris 'kwani Pam Masir i 'baar mo gom gway ma Israyiil mo. Dhali a'di torki'da ris ton ditga/ kun pu'dkina po/ uni i bway mo dhali mii jin woṭhkina TAPA uni mo be.

⁹ Dhala Rau/iil 'kunyina bwa mo gom tom 'borga/ jin miikina TAPA goma Israyiil mo e mii jin miikina a'di mmo'cuḱ uni ka pije/ 'peni me'd gi 'kwani Pam Masir mo be. ¹⁰ Dhala Rau/iil oki gwo mo ki: Mom'bor mii gom TAPA mo a'di jin 'cuḱki um ka pije/ mo 'peni me'd gi 'kwani Pam Masir mo dhali 'peni me'd ma Pirawn mo. Dhali mom'bor mii gom TAPA jin 'cuḱki 'kwani 'peni mii cinḱinam buni mo be. ¹¹ Shwane/ aha/ misha ki TAPA a'di i ekki'd mo mmobola risa ruma tiya e mo haali/ a'di 'cuḱki 'kwani mo 'peni bwan 'kwariny me'd gi 'kwani Pam Masir mo ki uni tu/ ulki uni ki mii math mo. ¹² Dhala Rau/iil a'di jin ta'da mar ma Musa mo a'di ciki to jin cinu ki me'd jin 'thanu o'd dhali miiya Arumgimis abasa 'cesh mo. Dhala Haruun dhali aris 'kwaninḱ gwanyjwaha/ ma Israyiil uni pu'dkin mo dhali shwa tonte/ jin karu ki she/ goma Arumgimis mo nyakka mar ma Musa mo be.

¹³ Dhali ka'thamo/ ki enḱ kamu/ mo tani aMusa ca'bki'd mo dhali dwall 'kwani gwo mo. Dhali 'kwani doshkin mo mmo'kama Musa is ki dek mo 'peni mon'thamo/ ntagi mom'pimpili/ mo be. ¹⁴ Ka mar ma Musa parki'da ris to gwansan e mo kun miikina a'di mo gom 'kwani mo tani a'di oki gwo mo ki: Atinta a'dan jin miikina /e 'kwani mo? Atinta dina /e /e 'de/ kan dhali aris 'kwani doshḱini 'kam /e is mo 'peni mon'thamo/ ntagi mom'pimpili/ mo?

¹⁵ Dhali a Musa thokki'da mar piti gwo mo ki: Haali/ 'kwani pu'dkini aha/ mo mmotheke'th gwo mo goma Arumgimis mo be. ¹⁶ Ki uni su'kkin ki gwo mo tani yan'ko'd uni ki iiyu/ i aha/ mo dhali aha/ ki

mish gwo pwak bwa bese/ i bwamani uni gun su'kkin ki gwo mo. Dhali aha/ ki dhu uni mo mmomish gwonḱan ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo dhali gwonḱan piti kun cinu mo be.

¹⁷ Mar ma Musa oki a'di gwo mo ki: To jin miikina /e yisa 'boro'da. ¹⁸ /E dhali aris 'kwani gun iiyini /e mo tani um mina isi wu e mo, haali/ to ditadiḱ gom /e mo. /E yisa mini mish tel shoka 'cesh /e 'de/ mo yisa. ¹⁹ Ciki gwo gi 'twam pem mo. Aha/ mina logom /e ki gwo mo dhali Arumgimis midi di nyakki /e mo. A'di 'boro'd gom /e ki dosh i bwaman 'kwani dhali Arumgimis mo dhali kala ris tom buni kun toci uni 'kus eya Arumgimis mo be. ²⁰ Dhali /e mini tor uni gwonḱan mo dhali gwo gom mon'ko mo. Dhali dhuyi uni mo mmomish bway mo a'di jin mina uni mish ii nycine/ mo gom to jin mina uni i mii mii mo be.

²¹ Hili kwany i 'kwani kun mishi mii mo si'da/ 'peni aris 'kwani mo, dhali dhu uni ki jwaha/ apo/ 'kwani alip mo dhali apo/ iss 'kwanimpa ka mudhe'd mo dhali apo/ iss 'kwanimpa isu/ i'ce'dka 'kume'd mo dhali apo/ 'kwani ka 'kume'd mo be. Uni mini mii ta 'kwani gun ko/ on Arumgimis mo, 'kwaningwaṭh kun dhelel ma du mo dhali uni kun shi/ki mii kun wanu 'kwani is ki ton tiya i e mo. ²² Dhali dhalki uni a'di i dwall 'kwani gwo isa yempa/ mo. Eya ris dhan mii kun piki e mo tani uni mini mishi uni kalu i /e mo. Hili ushi mii kun po'da she/ mo tani uni a'di mini pwak uni bwa mo uni ki is buni uni 'cena mo. Wakan a'di i mina to i 'dish mii ki 'dish gom /e mo dhali uni mini mish ton ditin nyak kal ki /e mo be. ²³ Wakki/ /e mini mii mii yan mo tani dhali Arumgimis kanki /e wakan mo tani yan'ko'd /e mini mish 'dim 'kup mo. Dhali aris 'kwani gwansan si'da/ mini ii mom buni ki monḱu'th is mo be.

²⁴ Gom gwo gi wakan mo tani aMusa a'di ciki'da hirdhe/ ki gwo ma mar piti mo dhali miiya ris to gwansani 'baar mo jin okina a'di mo be. ²⁵ AMusa a'di kwanyki 'kwaninḱ gwaṭh kun mishki mii mo 'peni aris 'kwani ma Israyiil mo dhali dhuki uni mmota tapa apo/ i 'kwani mo, i tapa kun ji 'kwani alip mo dhali 'kwani iss 'kwanimpa i mudhe'd mo dhali a/iss 'kwanimpa isu/ i

'ce'dka 'kume'd mo dhali imandwall gwo i 'kume'd mo be. ²⁶ Dhali uni dwallki 'kwani gwo isa yempa/ mo. Gwo kun 'bitha'bi'th mo tani uni kalki a'di ka Musa mo, hili ushi mii kun po'da she/ mo tani misha uni dwall ki is buni uni 'cena mo be.

²⁷ Dhali yan'ko'da Musa dhalki'da mar piti bway mo mmoya mo dhali a'di yaki'd mo ki bway bampam piti mo be.

19

E 'Kuwosh Sinaa/ mo

¹⁻² 'Kwani ma Israyiil iikin ka pije/ mo 'peni Pa Repidiim mo. Dhali ka cima 'de/ ka ppee 'kupi kwara 'ko'di uni iikin mo 'peni Pa Masir mo tani uni pu'dkin mo e mombwaasho ma Sinaa/ mo be. Dhali imun mo tani Israyiil bu'thki mon'ko me'd i bum'pen i wosha turga/ mo be.

³ Dhali aMusa seki mis wosh mmogam Arumgimis 'kup mo. Dhali TAPA yukki a'di mo 'peni wosha turga/ mo dhali o gwo mo ki: Yase/ i mina /e i tor 'kwani ma Israyiil gwo mo ki: ⁴ Um mishki to kun miikika/ 'kwani Pa Masir me'dyin mo dhali bahili aha/ borkina um ka bi ma wulu/ mo dhali susu um e aha/ mo be. ⁵ Dhali wakki/ um mini ha gwo gi 'twam pem e mo dhali tel gwom pem jin gamu/ me'd mo tani um mini ta 'kwani gun kwanyka/ ka me'd pem kun miga/ nyuny mo e bwaman ma aris 'kwani mo haali/ aris mony'ceshi 'baar mo tani uni ta kum pem mo be. ⁶ Dhali um mini ta kum pem gun cinu aha/ aha/ 'de/ mo. Dhali um mini dhu miim pem me'd igasiis mo. Gwo gwansan a'di i mina /e i tor 'kwani ma Israyiil mo be.

⁷ Wakan aMusa thulki'd mo dhali yukki gwanyjwahan 'kwani mo dhali tor uni aris gwo gwansani 'baar mo uni gun kankina TAPA a'di mo be. ⁸ Dhali aris 'kwani 'baar mo thokki gwo imontal 'de/ mo dhali oki gwo mo ki: Aris gwo gwansan kun okina TAPA mo tani mina amani mii mo. Dhali aMusa dokki gwon 'kwani ka nyan'ko'd bway TAPA mo be.

⁹ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Aha/ mina yaku/ i /e ka rak jin dhinya/ e ki dhiny mo ki 'kwani mini mish ki aha/ tora tor nyakki /e mo. Dhali uni si'da/ mini gam

/e gwo is ki sule/ sule/ mo. Dhali yan'ko'd aMusa torki gwon 'kwani e TAPA mo be.

¹⁰ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yaku/ i 'kwani mo dhali dhu uni ki she/ shwane/ mo dhali ka'thamo/ mo. Dhali dhalki uni wusi burrinyem buni mo

¹¹ dhali thosoni is mo goma 'thamo/ can mo. Haali/ ka'thamo/ can mo tani TAPA a'di midi i thulu ka 'cesh mo apo/ 'Kuwosh Sinaa/ mo e jis e gi 'kwani 'baar mo. ¹² Dhali /e mini kar gwayu/ ka kukul is mo ki 'ko'd gwar wosh jin mina 'kwani 'koki 'cih a'di mo. Dhali oyi gwo mo ki: Hili ki 'bore/ ki um 'koki se 'ku wosh mo walla 'dish a'di is mo. Ba a'di yin jin midi ta Wosh Sinaa/ is ki me'd mo tani minu 'kosh jwa mo be. ¹³ Me'da kamu/ yisa midi ta a'di is ki me'd yisa mo hili a'di minu 'kosh ki wosh mo walla minu shin ka thopa mo. Wakki/ ta to e walla wathimpa mo tani a'di midi mish di ki e yisa. Ka poome/ midi ko mo tani yan'ko'd uni mini iiku/ 'kup ki wosh mo.

¹⁴ Wakan aMusa yaki'd ka 'cesh mo 'peni 'kuwosha turga/ mo e 'kwani mo dhali tor 'kwani gwo mmothoson is mmolun mo. Dhali uni wuski burrinyem buni mo be.

¹⁵ Dhali a'di oki 'kwani gwo mo ki: Thosoni is mo goma 'thamo/ can mo. Dhalku/ up ki mii 'dish is mo.

¹⁶ Mon'thamo/ jin 'kon ma po/ i kwara mo tani kon dor ma sho'k diki'd mo dhala wara sho'k mo dhali arak jin 'cethe'da 'tum apo/ 'kuwosha turga/ mo. Dhali ko ma poome/ dhi'thki'd ki nyanye/ mo. Wakan aris 'kwani kun 'kokin e mo jin butha uni mon'ko me'd mo tani uni dekin ki bir bir mo. ¹⁷ Dhali yan'ko'da Musa suski 'kwani ka pije/ mo 'peni mon'kom buni mmogama Arumgimis 'kup mo. Dhali uni doshkin mo e bum'pen wosha turga/ mo. ¹⁸ Dhali 'kuwosh Sinaa/ ka kuluny a'di kothkunu is ka ku'd mo haali/ TAPA i thulki'di a'di ki o'd mo. Dhali aku'd piti a'di yaki mis mo me'd ji ma purun mo. Dhali wosha turga/ kakulu mo tani a'di yikinki is kagahara ki nyanye/ mo. ¹⁹ Dhali ki ko ma poome/ gwoki'd ki nyanye/ dhali ki nyanye/ mo tani aMusa torki'da tor mo dhali Arumgimis thokki a'di gwo ki 'twa/ jin wa ki kon dor ma sho'k mo be.

* **19:18** Awarkan 'kuca tiya o gwo ki: 'Kwani dekin ki bir bir mo.

²⁰ Dhali TAPA thulki'd ka 'cesh eya liman wosh Sinaa/ mo dhali yuka Musa bwaya liman wosh mo. Dhala Musa a'di i seki 'kuwosh mo be. ²¹ Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Thulku/ ka 'ceshi 'kwani dhali rumi 'kwani ki gwo mo isi ciki/ ki uni mini 'koki 'cethku/ ki tur mo mmohil aha/ mo ka 'thime/ mo. Haali/ wakki/ miinu kan tani uni ka ris ka ris mini wu mo be. ²² Dhali si'da/ dhalki igasiis uni kun iyyin ki 'dishe/ e TAPA dhagam is buni mo isi ciki/ ki TAPA midi diki dor uni mo.

²³ Dhali aMusa oki TAPA gwo mo ki: 'Kwani mini molku/ seku/ bway 'kuwosh Sinaa/ mo haali/ /e ki is pini kanki aman gwo mo mmo/ o ki: Kari gwayu/ mo mmo'kam 'kuwosha turga/ is mo dhali dhagami a'di mo.

²⁴ Dhali TAPA oki a'di gwo mo ki: Yaku/ ka 'cesh mo dhali susa Haruun nyakki /e bway aha/ mo. Hili dhalku/ ki dhal igasiis bway dhali aris 'kwani mo mmo'cith gwayu mo mmo/ii i aha/ mo haali/ wakki/ miina uni kan mo tani aha/ mina dor uni mo be. ²⁵ Wakan aMusa a'di i yaki'd ka 'cesh mo e 'kwani mo dhali torki uni gwo jin okina TAPA mo be.

20

Gwonkan kun 'Koni 'Kume'd mo

¹ Arumgimis oki'da ris gwo gwansani 'baar mo mmo/o ki:

² Aha/ tana TAPA Arumgimis pini jin suski /e ka piye/ mo 'peni Pa Masir mo 'peni mo jin miikunu /e ki miiny cinkina/ mo.

³ /E mini mii dhalku/ ki mii lunja ruma tiya mo. /E mini mii lunj jasi aha/ 'de/ mo.

⁴ /E mini mii dhalku/ to ki mii uk mo jin mina /e i lunj mo, a'di jin wana e ki tonj kamu/ jin di'd e momis walla jin di'di mony'cesh walla jin di'd e yi'de/ e bwan'kwariny mony'cesh mo.

⁵ /E mini mii dhalku/ ki mii lunj to/uka kamu/ mo walla mii uni to mo. Haali/ aha/ tana TAPA Arumgimis pini mo. Aha/ yisa mina dhal /e bway mmolunja ruma kamu/ mo. Aha/ dora 'kwani gun shi/aa/ i e dhali gun ush gwom pem mo. Dhali aha/ dora emen buni ka lonthoth i taga po/ donjon mo.

⁶ Hili aha/ tora mo/en jin telu sho'k mo gom

emena alip kun enki aha/ mo dhali dhu gwonkan pem mo.

⁷ /E mini mii dhalku/ ki yer gway gi TAPA Arumgimis pini ka wuny is ka tor mo haali/ TAPA midi diki dhal a'di jin yeri gway piti ka tor mo be.

⁸ Kayi acima pesu/ e mo mmokar a'di ki she/ ki dhelel dhelel mo.

⁹ /E ta ga cimi pe'de/ mo mmomiiya risa tu'c pini 'baar mo. ¹⁰ Hili acim ma pesu/ mo tani a'di ta'da cim gi mo si/is gom aha/ mo be. E a'di mo tani /e mini mii dhalka tu'c pini mo, /e dhali ya/m pini mo dhali 'bwa/ m pini mo walla cinkina/ wathin gwaht jin mii'da tu'c pini mo dhali cinkina/ nyara/ jin mii'da tu'c pini mo dhali bip pini mo dhali wathi/ jin yayi yilkina/ e pum mo.

¹¹ Haali/ acim pe'de/ mo tani aha/ jin tana TAPA ukkina momis mo dhali mony'cesh mo dhali kumma/ yi'de/ mo dhali aris to kun 'kokin e bwaman uni mo. Bahili ka cim ma pesu/ mo aha/ sikina is mo. Gom gwo gi wakan mo tani aha/ 'borkina cim ma pesu/ mii mo dhali kar a'di ki ji gi kogu mo be.

¹² Taki cim dhali kwan mo ma, ki yil pini jin dina /e ki e mo mini ta ris mo e mo jin min ma Arumimisi ciki /e mo be.

¹³ /E mini mii dhalka mee ki 'kosh mo.

¹⁴ /E mini mii dhalku/ miinyal ki mii mii mo.

¹⁵ /E mini mii dhalku/ to ki kwal mo.

¹⁶ /E mini mii dhalka tor ki kal apo/ wathin kamu/ mo.

¹⁷ /E mini mii dhalku/ bwa ki mii 'thoth gom gu'b gi wathin kamu/ mo. /E mini mii dhalku/ bwa ki 'thoth goma 'bom gi wathin kamu/ mo walla gom wathi/ jin ta cinkinam piti mo walla nyarany cinkinam piti mo walla mor bip piti mo walla thuluny piti mo walla ton tal 'denj kamu/ jin di'd e gu'b gi wathin kamu/ mo be.

'Kwani ko/ Is mo

¹⁸ Dhali ki 'kwani nyith mondor ma sho'k mo dhala wara sho'k mo dhali ko ma poome/ mo dhali wosha turga/ mmoyakina a'di aku'd mo tani 'kwani ko/ki is mo dhali den ki bir bir mo dhali uni doshkin isa dhana mo be. ¹⁹ Dhali uni ki owa Musa gwo mo ki: /E a'di i mini wal 'twa/ nyakki aman mo dhali aman mina cik gwo mo. Hili aman ko/ a is gom wakka Arumgimis

a'di midi wal 'twa/ i nyakki aman mo tani aman mina wu mo be.

²⁰ Dhali aMusa oki 'kwani gwo mo ki: Dhalki is ki ko/ mo ma, haali/ Arumgimis pu'dki'd mo mmopal um mo dhali woth um mmoha gwom piti e mo ki um mini 'koki mii miinthus mo be

²¹ Hili 'kwani doshkin isa dhanan gana/ mo imun mo. Jasa Musa a'di 'de/ 'dishki'da raka dhiny e is mo e mo jin diki ma Arumgimis mo be.

To kun Uku dhala Gwata/

²² Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yase a'di i mina /e i o 'kwani ma Israyiil mo ki: Um mishkin ki is bum ki aha/ torkina ator nyakki um 'peni momis mo. ²³ Um mini mii dhalka ruma kamu/ ki mii uk 'peni 'dolkon kush walla 'dolkon gana/ mo mmokar ka par ki aha/ mo, jin mina umi lun mo. ²⁴ Agwata/ ma 'cesh a'di i mina umi uk mo mmomii aha/ abasi cine/ mo 'peni ka'bal pini dhali bip pini mo mmota to jin cinu ki me'd goma Arumgimis mo. Kun tiya minu ci mmo'tha o'd ka kuluny dhali kun tiya minu ci gom monku'th is goma Arumgimis mo. E mo guni 'baar mo jin rak gway pem kakunu e mo tani aha/ mina pu'dku/ i um mo dhali 'bor um mii mo be.

²⁵ Dhali ki um mini uka gwata/ 'peni wosh mo tani um mini mii dhalki a'di ki uk 'peni wosh jin pathu ki 'doro/ mo haali/ wakki/ um mini path a'di ki 'doro/ mo tani a'di yisa midi 'kosh jwa mo yisa gom to jin kogu mo. ²⁶ Dhali um mini 'koki seya bor ki mis gi ushi mon tan eya gwatam pem mo haali/ um mini tora yir bungwar is bum eya tente/ mo be.

Gway gi iDawuu'd AWARKA/ JIN TWA/A/ MO

1

¹ Mom'bor mii gom wathi/ a'di jin diki ya e
bway jin
logoma 'kwanin thus gwo mo,
walla dosh e bway gi imanmii miinthus
mo,
walla ca'b mo e mon'ko gi uni gun 'theḱ
shushi mis mo,
² hili mom'bor bwam piti mo tani di'd e
gwonḱan gi Tapa Arumgimis jin cinu
mo,
dhali e gwonḱan piti jin cinu mo tani a'di
ki ci is ki a'di montee mo dhali
mon'thiny mo be.
³ A'di wana e ki cwa
jin cu'thkunu e shemen yi'de/ jin guski'd
mo,
a'di jin gwono'dki maman ki yil piti mo,
dhali 'cemen piti diki ku'th mo.
Eya ris to 'baar kun miina a'di mo tani a'di
rusa/ rus mo.

⁴ Imanmii tonthus mo tani yisa wakana,
hili uni wana e ka 'pi'b jin 'dashkina 'tham
mo be.
⁵ Wakan imanmii tonthus mo tani mini
'koki dosh mo ka tee gi gwon dwall
jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo
walla imanmii miinthus si'da/ e dhan mo
ma tul 'kup gi 'kwani ma kar/e mo,
⁶ haali/ Tapa Arumgimis mishki bway gi
a'dinj kar/e mo,
hili bway gi uni gun mii tonthus mo tani ta
mony'ce'd sho'k mo be.

2

¹ Ata miina 'kwani gi kala tiya adulatt mo,
dhali 'kwani gam 'twa/ 'kup ki pe'th kan
mo?
² Imalik gi 'kwaniny'cesh doshkin ki is buni
ki 'dishe/ mo,
dhali itapa tuli isi montal 'de/ mo
apo/ Tapa dhali apo/ a'din 'de/ jin
'koshkunu ki monyca mo, mmo/o
gwo mo ki:
³ Dhalki ana 'ce'da mondek buni mo
dhali taka nyok buni 'peni ana mo.

⁴ A'di jin ca'bki'd eya ris momis mo tani
pe'thki'd mo,
Tapa miiki uni ka mudhiny'cere/ mo.
⁵ Yan'ko'd a'di midi tor uni gwo eya nyor
piti mo
dhali dher uni is bwa ka nyor piti jin
cithiraçithir mo mmo/o gwo mo ki:
⁶ Aha/ karkina malik pem mo apowa Si-
hyuun,
a'di jin ta wosh pem jin kogu mo.
⁷ Aha/ mina tor gwonḱan gi Tapa mo:
A'di ta gwo jin ona a'di aha/ mo ki: /E ta Ya/
m pem mo,
shwane/ aha/ dho'thkina /e mo.
⁸ Doṭi aha/ ma, dhali aha/ mina ci /eya ris
kal gi 'kwaniny'cesh mo mmota mal
pini mo,
dhali 'pemen gi mony'cesh mo tani uni
mini ta kum pini mo.
⁹ /E mini 'ce'd uni bwa mo ki cwan kol 'kus
jin ta tonḱuthu'd mo,
dhali mu/ uni 'twa/a 'cesh mo ka 'ci'cimi'th
mo me'd tonḱul bwa jin uku 'pena je
mo.

¹⁰ Dhali wakan shwane/, ayy imalik, yuki is
mo ma,
muri is mo, ayy um itapa gi mony'cesh mo.
¹¹ Miiyi Tapa to ki monḱo/ is mo
dhali ki mondee is mo, ¹² piyi sho'k piti
'twa/ mo,
isi ciki/ ki a'di midi diki shwaa nyor mo,
dhali um minu 'ce'd sho'k ibway mo,
haali/ anyor piti 'thakunu hila/ ki jahanne/
mo.
Mom'bor mii goma ris uni gun bu'thki mo
jin huru jwa e a'di mo.

3

*Gway jin yuku mo mmoka mo jin miin-
uwa mii e mo jin ta jim ma Dawuu'd mo
me'd jin guskina a'di mo 'peni ya/m piti ka
Abshaluum mo.*

¹ Ayy Tapa, 'kwani kun ta 'kup gi aha/ wana
risa!
Uni tana ris ka ris kun cuna po/ aha/ mo.
² Uni tana ris o gwo gom aha/ mo ki:
mowoṭha/ kamu/ midi di gom a'di eya
Arumgimis yisa.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

³ Hili /e, ayy Tapa, itana gongoro/ gom aha/ mo,

dhali monycam pem mo dhali aman'de'k
'kup pem ki mis mo.

⁴ Aha/ 'thera cuuwa/ ki nyanye/ e Tapa mo,
dhali a'di thokki aha/ 'twa/ 'peni 'kuwosh
piti jin kogu mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁵ Aha/ isha 'ko'da 'cesh dhali ish e mo.
Aha/ mera e dok/e mo, haali/ Tapa a'di teki
aha/ mo.

⁶ Aha/ dinaki ko/ is gom 'kwani kun 'koni
alaapi 'kume'd mo
uni gun doshkin ki is buni apo/ mo
mmo'kama 'kam mo.

⁷ Cuyi mis mo ma, ayy Tapa.
'Cuki aha/ mo ma, ayy Arumgimis pem.
Haali/ /e dorkina ris uni gun ta 'kup ki aha/
e peshe/ mo,
dhali /e ki 'ce'd she/ gi uni gun ta thus ki
thus mo.

⁸ Mo jin 'cukuwa 'cuk mo tani a'di ta ji gi
Tapa mo,
mom'bor miim pini a'di midi di apo/
'kwanim pini mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

4

*Eya manyuk gway mo nyakka risa
dhen'dhenye/. Gway jin yuku mo mmoka mo
jin miinuwa mii e mo. Gway ma Dawuu'd.*

¹ Thoki aha/ 'twa/ mo ma ki aha/ yuka yuk
mo, ayy Arumgimis pem jin ta'da
kar/e mo.

/E ciki aha/ mo mo ki aha/ dina ka cis mo.
Miiyi mii ma 'the apo/ aha/ ma, dhali ciki
mo ma 'thom pem mo.

² Ayy 'kwani kakasja imina montak pem jin
'koshu is is ka nyor idi ki mo ma 'the
is kan mo?

Kakasja imina /e dhal mo/en gi gwo jin di'd
bwa 'te/ 'pen mo dhali simm jasi gwo
ma tor e kan mo?
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

³ Hili mishi gwo 'ban ki Tapa a'di dhuki
uni gayiin ki she/ mo gom is piti
mo.

Tapa cikki aha/ gwo mo ki aha/ gwona 'twa/
e a'di mo.

⁴ Ka nyor di'd mo tani hili dhalku/ miinthus
ki mii mo.

Wali 'twa/ ka dum bum mo apowa cim bum
mo dhali 'koyi um ki shwamm mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁵ Ciyi to kun 'cihu/ 'kus kun tana kar/en
gana/ mo

dhali dhuyi mongam gwo is bum e Tapa mo.

⁶ Kwani tana ris kun o gwo mo ki: Ayy,
ki ana mina mish tom 'boro'da ka-
muyi.

'Deki monkush gi jis/em pini apo/ aman mo,
ayy Tapa.

⁷ /E karki monkuny bwa ki nyanye/ eya dum
pem mo

mmobol uni gwansan e mo kun takin gi
pos buni dhali yimana mura'th jin
ka/u ki nah nah kun ishkin mo.

⁸ E mo ma ku'th is mo tani aha/ mina ish
'ko'da 'cesh mo dhali ish e mo,
haali/ /e 'de/ mo tani ayy Tapa, kar aha/
mmo'ca'b ki 'dantar mo.

5

*Eya manyuk gway mo gom imanpiya
thathar mo. Gway ma Dawuu'd.*

¹ Ciyi 'cem pini ka ris gwom pem mo ma,
ayy Tapa,

yipi /e 'kup mo gom ohon pem jin
ohonkika/ mo.

² Ciki kony cuuwam pem jin gwoka/ mo ma,
aMalik pem dhali Arumgimis pem,
gom e /e mo tani aha/ 'thona mo.

³ Ayy Tapa, e mon'thamo/ mo tani /e cikki
'twam pem mo,

e mon'thamo/ mo tani aha/ 'ciha to 'kus
gom /e mo dhali tima tim mo.

⁴ Haali/ /e diki ta Arumgimis jin 'kunya bwa
mo e tonthus jin miikunu mo.
tonthus midi diki nyak di ki /e mo.

⁵ Iman'thek 'ba/i mis mo mini 'koki doshi
bwambori jis/em pini mo,
/e shi/kina ris imanmii tonthusi e mo.

⁶ /E 'ce'dki uni gwansan sho'k mo kun oki
gwo ma tor mo.

Tapa shi/i uni gwansani e kun budha te/
jasi goma bas mo dhali 'kwani kun
tana he'k e ka he'k e mo.

⁷ Hili aha/ ki mo/en pini jin telu sho'k mo jin ishki'd ka enthus mo tani aha/ mina cic gu'b pini mo, dhali aha/ mina lunja lun ka karambuye/ gi gu'b gi mondheleladhelel pini mo ki monko/ /e mo.

⁸ Shuyi aha/ bway mo ma, ayy Tapa, e mii ma kar/em pini mo haali/ gom 'kup pem tana ris mo, kari bway pini ka ji sho'k mo ibwambori aha/ mo.

⁹ Haali/ gwon gana/ yisa di'da e 'twam buni mo, adum buni 'ce'dkunu sho'k mo, 'kus buni wana e ki mon'kupaje jin ka'du 'twa/ mo, dhali uni ko 'kus ka le'd buni mo.

¹⁰ Dhuyi uni mmokal tom buni kun 'ko uni i'ba/ mo, ayy Arumgimis, dhalki uni bitkin ki gwom buni gana/ gun 'ko uni ibwa mo, haali/ goma dhiñ gwom buni ka ris mo tani taki uni ka pije/ mo, haali/ uni walkin ki tas tas apo/ /e mo.

¹¹ Hili dhalka ris uni gwansan kun huri jwa mo e /e mo tani 'kunya bwa mo. Dhalki uni yuk gway ki sule/ gom mon'kun bwa mo, dhali /e a'di imina uni jett me'di cine/ mo, ki uni gwansan kun en gway pini mo tani mina bwa i/ii imis gom /e mo.

¹² Haali/ /e 'borki uniñ kar/e mii mo, ayy Tapa, /e kumki uni ki mo ma 'them pini me'da gongoro/ mo.

6

Eya manyuk gway mo nyakki dhen dhenye/ isi ki konj ko jin 'kula 'kus ki 'kul mo. Gway ma Dawuu'd.

¹ Ayy Tapa, dhalku/ ki kucur aha/ ka nyor pini mo, walla dor aha/ ka nyor pini jin 'batha'ba'th mo.

² Miiyi mii ma 'the gom aha/ mo, ayy Tapa, haali/ aha/ 'dushura ki 'dushur mo. Ayy Tapa, waci/ aha/ mo, haali/ arisa simam pem tocu bwa mo.

³ Akashiram pem si'da/ a'di puru/ ki monto'c bwa mo.

Hili /e, ayy Tapa – kakasja sa/?

⁴ Tuki mo, ayy Tapa, tayi mondiki/em pem is ki me'd mo, 'cuki aha/ mo gom gway gi mo/en pini jin telki sho'k mo.

⁵ Haali/ e mowu mo tani monkamu/ yisa di'da jin kanu /e e mo. E mo ma Haawiya mo tani aja si'da/ imidi ci /e moman mo?

⁶ Aha/ 'thabula is mo gom is pem jin shunki aha/ mo, aris mon'thinyi 'baar mo aha/ upa cim pem ki jabu'th mo.

Aha/ corosa/ ki coros apowa cim pem mo ki jabu'th pem jin gwoka/ mo.

⁷ Em pem ca'bki ren ren mo gom monyjawakat pem mo, a'di warki'd ki mon'ka'd is mo haala ris 'kup pem tana ris ka ris mo.

⁸ Iiku/ 'peni aha/ mo, aris um gun miiki tonthus mo, haali/ Tapa a'di cikki cuuwa/ gi kom pem mo.

⁹ Tapa cikki aha/ ko gom mo ma di'b is mo. Tapa bu'thki mo ma 'thom pem mo be.

¹⁰ Aris uni gun ta 'kup pem minu dhu ki mo ma 'the is mo dhali pura du ki monto'c bwa mo, uni mini dok ka nyan'ko'd mo dhali minu dhu ki mo ma 'the is ki e 'kamu'thki'd hila/ mo.

7

Ko ma Dawuu'd mo a'di jin yukkina a'di gway e Tapa mo isi ki gwo goma Kuush mo jin ta'da wak ma Benyamiin mo.

¹ Ayy Tapa Arumgimis pem, e /e mo tani aha/ budha mo jin huru jwa mo, tayi aha/ is ki me'd 'pena ris unim pem kun uri aha/ isho'k mo, dhali 'cuki aha/ mo ma,

² isi ciki/ ki uni mini 'koki dher aha/ bwa me'da dhop mo, mmodir aha/ mo mmodar gi jan tal 'de/ mmowoth aha/ mo.

³ Ayy Tapa Arumgimis pem wakki/ aha/ miina yansankan mo, dhali wakki/ ton kamu/ di'd jin miiga/ ki me'd pem jin shiyi'd mo tani

⁴ dhali wakki/ aha/ ri/a amugum pem ki
tonthus mo tani
walla dil a'di jin ta 'kup pem to ka wuny is
mo tani
⁵ dhalki a'di jin ta 'kup gi aha/ uri aha/ mo
dhali bu'th mo,
dhali dhalki a'di pucur mondiki/em pem
'twa/a 'cesh mo,
dhali 'thi/a kashiram pem e bwam bu'd mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁶ Cuyi mis mo ma, ayy Tapa, eya nyor pini
mo,
'deki is pini ki mis apo/ uni gwansan kun ta
'kup pem kun puri mii ki o'd mo,
meri is mo, ayy Arumgimis pem, /e torki
gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh
mo.

⁷ Dhalki montul is gom 'kwani uni itul is
gom /e mo,
dhali apo/ a'di mo tani budhi monyca'b
pini jin eka/ ek mo.

⁸ Tapa dwalli 'kwani gwo mo,
dwalli aha/ gwo mo ayy Tapa, isi ki mii ma
kar/em pem mo
dhali isi ki gwo jin di'di aha/ jin dika/ ki mii
ki njadhun mo.

⁹ Ayy dhalki tonthus gi imanmii miinthus
daku ka bwa i'ba/ mo ma,
hili teli /e imanmii ka kar/e sho'k mo,
/e jin nyo/ki bwan 'kwani mo dhali adun
'kwani mo,
/e jin tana Arumgimis jin ta'da kar/e mo.

¹⁰ Agongorom pem a'di di'd eya Arumgimis
mo,
a'di jin ta uni is ki me'd mo, uni kun dhelel
ma du mo.

¹¹ Arumgimis ta'da kar/e jin dwalli gwo mo,
dhali Arumgimis jin dek ma nyor mo isa
yempa/ mo.

¹² Wakki/ wathi/ diki rica du is mo tani
Arumgimis midi cil gandal piti ki nar nar
mo.
A'di ricki'da shum bwam piti mo.

¹³ A'di thosonki to gi mo/as piti gom mo gi
'koshuwa 'kosh mo,
mmodhala thopa/ o'd piti me'd mo jin
ca'bki wur wur mo.

¹⁴ Hili mo mo ma, amanmii tonthus mo
tani a'di bwaaki'da ris tonthus mo,

dhali di'd ka 'ci ibwa mo jin ta'da pibi ka
pibi mo,
dhali a'di ki kala tor ka piye/ mo.

¹⁵ A'di ki cwany jis mo tani dhali tor a'di
karash ka piye/ mo,

dhali biti jis piti jin cwanykina a'di mo be.

¹⁶ Mo ma pibim piti tu'kki'd e 'kup piti
gana/ mo,

dhali mombujur piti thulu'd e bwan 'kup
piti gana/ mo.

¹⁷ Aha/ mina ci Tapa mo jin 'boruwa 'bor
bwa i is mo jin ha me'd ki mo ma kar/
em piti gana/ mo

dhali aha/ mina yuk gway mmoman gway
gi Tapa mo, a'di jin Caa e ki Ca mo.

8

*Eya manyuk gway, isi ki gway jin yuku ka
jattiyya mo. Gway ma Dawuu'd.*

¹ Ayy Tapa, jin ta Tapam bam, gway pini
wa'di eka/ e mony'ceshi 'baar mo!

/E jin ta gi monyca apo/ momisi 'baar mo
jin nani'da nana/ mo.

² Ki 'twa/ gi usha na/ mo dhali uni gun tana
'pereny mo tani

/e telkina cur sho'k mo haali/ gom uni gun
ta 'kup gi /e mo,

mmodosh a'di jin ta 'kup gi /e mo dhali a'di
jin ri'cki'da ri'c mo.

³ Ki aha/ parkina momis pini e mo, jin ta'da
tu'c gi me'd pini mo tani

mmopara ppe e mo dhala risa cul kun
telkina /e sho'k mo,

⁴ wathi/ gi wakata mo, jin mina /e i/o bwa
ki a'di mo,

walla ya/ gi wathi/ mo ki /e mini hil a'di i e
mo?

⁵ Naskin / e ki kar a'di mmota ari jin
gwa'da'd ka Arumgimis mo

dhali shum a'di ki monyca mo dhali mii
montak mo.

⁶ /E ciki a'di mo jin tanu tapa apowa risa tu'c
gi me'd pini mo

dhali / e dhukina ris to 'baar mo e
bwan'kwariny sho'k piti mo

⁷ aris ka'bal dhala morbip mo,

dhali si'da/ aris tombwaasho mo,

⁸ dhali aris 'dii kun peni mis mo, dhala ris
wa'c e bwan kumma/ yi'de/ mo

dhala ris to gunn kun dhu bway e bwan
kumma/ yi'de/ mo.

⁹ Ayy Tapa, jin ta Tapam bam mo,
gway pini wa'di eka/ e mony'ceshi 'baar
mo!

9

*Eya manyuk gway mo isi ki gwo mowu gi
ya/m piti mo. Gway ma Dawuu'd.*

¹ Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is
e Tapa ka dum pemi 'baar mo.

Dhali aha/ mina tora ris to kun miikina /e ki
jaro/ jaro/ mo.

² Aha/ mina bwa 'kuny mo dhali ya i mis
gom /e mo.

Dhali aha/ mina yuk gway mmoman gway
pini mo, ayy /e jin Caa e ki Ca.

³ Ka ris uni kun ta 'kup gi aha/ dokkin ka
nyar'ko'd mo

dhali uni golkinki is mo dhali 'ce'd sho'k
ibwambori /e mo.

⁴ Haali/ /e halki mom pem jin ra ku jin ta jin
kar/ e mo.

/E ca'bkina po/ kursi ma malik mo mmo ci
mo ma kar/ e mo dhali gwon dwall
jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo.

⁵ /E kucurkina ris kal gi 'kwaniny'cesh mo, /
e 'ce'dki uni gun ta thus ki thus sho'k
mo,

/e 'koshki gway buni ki sule/ dhali ki sule/
mo.

⁶ Uni gun ta 'kup mo tani uni torki sho'k
ka pupush mo e mo jin mu/u 'twa/a
'ceshi 'baar mo,

aris 'penkuman bampam buni mo tani
yu'dkina /e mo,

dhali mom buni jin kanu uni e mo tani a'di
i'ce'dkunu sho'k mo be.

⁷ Hili Tapa a'di ica'bki'd i mo ma kursi ma
malik ki sule/ mo.

A'di telki'da kursi ma malik piti mo gom
gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh
mo,

⁸ dhali a'di dwallki 'kwaniny'cesh gwo ki
mii ma kar/ e mo.

A'di midi dwall 'kwani gwo ki dar gi mii ma
gwar 'de/ mo.

⁹ Tapa a'di 'bitha'bi'th me'da cur gom uni
gun yapkunu mo,

a'di ta'da cur jin 'bitha'bi'th ka tee jin tojuwa
to'c bwa mo.

¹⁰ Dhali uni gwansan kun mishki gway piti
mo tani dhuki mongam gwo is buni e
/e mo,

haali/ gom /e mo tani ayy Tapa /e diki dhal
uni gwansan 'pen mo gun simmki /e
e mo.

¹¹ Yuki gway ki manji Tapa mo a'di jin di'd
eya Sihyuun mo.

Tori miin tom piti e bwaman ma ris 'kwani
mo.

¹² Haali/ a'di jin ri'cki'da bas mo tani a'di
diki this uni e mo

dhali a'di diki this ko e mo, ko gi a'di jin
wo'ckunu is she/ mo.

¹³ Miiyi mii ma 'the gom aha/ mo ma, ayy
Tapa.

Hili mo mo ma to jin 'koshi aha/ is ka nyor
mo tani a'di ta to 'peni uni gwansan
kun shi/ki aha/ i e mo,

Ayy /e jin 'de'kki aha/ mo 'peni 'twan kal gi
mowu mo,

¹⁴ ki aha/ mina rasha ris moman pini e mo,
ki eya ris 'twan kal ma gon gi 'bwa/ ma
Sihyuun mo

ki aha/ mina bwa 'kuny mo e mony'cuk
pini mo.

¹⁵ Aris kal gi 'kwaniny'cesh cikkin 'teki
jorom mo e jis kun cwanykina uni
mo,

eya nyok kun bagkina uni mo tani a'di
bu'thki uni isho'k buni gana/ mo.

¹⁶ Tapa dhalki is piti ki a'di minu mish mo,
a'di torki gwon dwall 'twa/a 'cesh
mo,

uni gun ta thus ki thus mo tani bu'thkin ma
gumem buni kun ukkina uni ki me'd
buni gana/ mo.

Higgaion. Doshi ma dhali 'cunycuri
yan mo.

¹⁷ Uni gun ta thus ki thus mo tani uni mini
ceker bwa mo eya Haawiya mo,

aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo kun
thiskina Arumgimis e mo.

¹⁸ Haali/ uni kun mini mii ta gi to mo tani
uni minu mii 'koki this e isa yempa/
mo,

dhali mo ma 'terj kape/ gi uni gun
hatha'ko'd mo tani uni minu 'koki
'ce'd sho'k ki sule/ mo be.

19 Cuyi mis mo, ayy Tapa. Dhalku/ ki dhal
'kwani mmopi gwo jipi/ mo.

Dhalka ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo
dwallu gwo mo ibwambori jis/em
pini mo.

20 Dhuyi uni ki mo ma ko/ is mo, ayy Tapa.
Dhalka ris kal gi 'kwaniny'cesh ki mish
uni mo ki uni tana ta, uni ta
'kwaniny'cesh mo!

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

10

1 Katinta doshkina /e isa dhana/ kan mo,
ayy Tapa?

Katinta bagkina /e is pini 'pena tee jin tocu
bwa mo?

2 E mo jin dhuna uni kun ta thus ki thus
is ki ca mo tani uni ki ur uni kun
hatha'ko'd isho'k mo.

Dhalki uni budhu mo e mom buni kun
pishinkina uni ki 'pen mo kun ku-
lumkina uni gwo ibwa mo.

3 Haali/ uni kun ta thus ki thus mo tani
dhuki 'ba/ ki ca mo gom to kun gop
uni bwam buni mo,

dhali wathi/ jin pura bwa ki pur gom nyun-
ykina/ mo tani a'di midi jeeya je mo
dhali ruk Tapa mo.

4 E bwam/em piti jin kara a'di 'ba/ ki ca mo
tani a'di jin ta thus ki thus mo tani
diki nap a'di mo.

Dhali aris gwom piti kun kuluma a'di ibwa
mo tani ta ku kun wa cikise/ mo
mmo/o ki: Arumgimis piyi'd mo be.

5 Bway piti ruski'd ki rus isa yempa/ mo,
gwon dwall pini a'di ca'bki'd e mo jin eka/
ek mo, jin di'di bwampo/ gi jis/em
piti mo:

dhali goma ris 'kup piti mo tani a'di ki 'tak
uni manya/ i'kup mo.

6 A'di kulumki gwo eya dum piti mo ki:
Aha/ mina mol joc mo,
eya risa nyakum yil gi 'kwani mo tani aha/
mina diki gam a'di jin ta mo jin
'konu ki 'twa/ jin 'bushura/ 'bushur
'kup mo.

7 'Twam piti 'tu'dkunu mo ki mo ma jee
mo dhali ki mo ma he'k e mo dhali
mmoyapa yap mo,

dhali 'ko'da le'd piti mo tani a'di taki'da pibi
mo dhali miinthus jin shi/ashi/ mo.

8 A'di ca'bki'd mo mmobag mo eya ris
bampa/ mo,

e mom piti jin bagkina a'di is mo tani a'di
jin ta'da man'kosha mee gom uni
gun 'kon ka po/ mo.

Em piti mii'd ki jir jir mmotim uni gun
hatha'ko'd mo

9 a'di ki wupa 'cesh ka kwal is me'da dhop e
bwan gu'b piti mo,

a'di ki wupa 'cesh ki a'di midi bu'th uni gun
hatha'ko'd mo,

a'di ki bu'th uni gun hatha'ko'd mo ki a'di
di'd mmodir uni ka nyok bway bwa-
man mo.

10 Uni gun hatha'ko'd mo tani uni nyu/
kunu mo, mmocij ka 'cesh mo,
dhali ta'k mo e mom'bi'th piti mo.

11 A'di kulumki gwo eya dum piti mo ki:
Arumgimis dhalki'da dhal 'pen mo,
a'di bagki jis/em piti mo, a'di midi mol a'di
par e mo.

12 Cuyi mis mo ma ayy Tapa, ayy
Arumgimis. 'Deki me'd pini mo,
dhalku/ ki dhal uni gun woca is is she/ 'pen
mo.

13 Katinta irukkina wathi/ jin ta thus ki thus
Arumgimis mo,

dhali o gwo eya dum piti mo ki: /E mini diki
yuk a'di mmoçi mondenj piti e mo?

14 /E mishkin mo, nye, /e nyithki mo jin tocu
bwa mo dhali mo jin jwakat kunuwa
jwakat mo

ki /e mini 'taki kal a'di e me'd pini mo,
a'di jin hatha'ko'd mo tani a'di ciki is piti ki
/e mo,

haali/ /e jin tana manwoth gom a'di jin dar
gi com mo.

15 'Ce'dki /e a'di abi mo a'di jin ta thus ki
thus mo dhali a'di jin ta'da manmii
tonthus mo,

simmi miin tonthus piti e naskin mo ntagi
/e mini diki gam tonj kamu/ mo.

16 Tapa a'di ta'da malik gom ki sule/ mo
dhali ki sule/ mo.

Kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo mini 'ce'd
sho'k 'peni mony'cesh mo.

17 Ayy Tapa /e mini cik to gi a'di jin 'ka'd ma
du ki 'ka'd gom to jin o a'di bwa mo,

/e mini 'bi'th uni adum buni is mo dhali /e
mini ka'd 'cem pini mo,
18 mmodhuwa dhu ka po/ mo gom uni
gun dar gi icom mo dhali uni gun
yapkunu mo be,
wakan ki wathi/ gi mony'cesh midi diki
dhu uni ki monko/ is dok/e mo be.

11

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

- 1 E Tapa mo tani aha/ bu'thkina mom pem
jin hurkika/ jwa mo, dhali /e mini
oyaa/ gwo kata mo ki:
Peyi me'd 'dii mo e 'kuwosha turga/ mo,
2 haali/ hili mo mo ma, haali/ uni gun ta
thus ki thus mo tani gwana'dkina
bwa mo,
uni ka'bkina thopam buni eya shu/ mo
mmoshin e mondthurumi'd mo apo/ uni
kun dhelel ma du mo.
3 Dhali wakki/ mo kun ka'bkunu 'ce'dkunu
sho'k mo tani
imanmii ka kar/e mini miiya ta mo?
4 Tapa a'di di'd e gu'b gi mondheleladhelel
piti jin kogu mo,
dhali akursi gi Tapa a'di di'd e momis mo,
dhali em piti hilki mo mo, dhali
akwarma'c em piti a'di nyo/ki uci gi
'kwaniny'cesh mo be.
5 Tapa a'di nyo/ki uni gun miin ka kar/e mo
dhali uni gun ta thus ki thus mo,
dhali akashiram piti shi/ki a'di i e mo a'di jin
enki mo jin bujuruwa bujur mo.
6 Apo/ a'di jin ta thus ki thus kan mo tani
a'di midi hetha po/ a'di akapany o'd
mo dhali to jin si'du/ mo,
dhali 'tham jin shi'bil to mo tani a'di midi
ta tom buni kun pwakkunu uni bwa
ka 'to'd 'to'd mo be.
7 Haali/ Tapa a'di ta'da kar/e mo dhali a'di
eni mii gun miinu ka kar/e mo.
Uni gun dhelel ma du mo tani mini hil
bwam/em piti mo be.

12

Eya manyuk gway mo: isi ki gwo ma sheminith mo. Gway ma Dawuu'd.

- 1 Wothi/ awoth mo ma, Tapa. Haali/ jan
kamu/ yisa di'da naskina/ jin ta'da
gayiin mo,
haali/ uni kun ta ku isin gana/ mo tani torki
sho'k ka pupush mo 'peni bwaman
gi ya/ gi 'kwaniny'cesh mo be.
2 Aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo ka 'dete/
'dete/ mo tani takina tor ka tor apo/
imannyak 'dish gu'b buni is mo,
ki gwo man buni 'pena le'd buni ka mak mo
dhali ka du kun 'koni su/ mo tani uni
ki tor gwo mo.
3 Dhalki Tapa a'di 'cithki'da risa man kun
manu ka mak 'peni 'twa/ mo,
dhala le'd kun dhu dhan 'ba/ ki ca mo,
4 uni gwansan kun o gwo mo ki: Ka le'd
bana mo tani ana mina pi gwo jipi/
mo,
ale'd bana 'kon nyakki ana mo, kaja a'di ita
tapam bana mo?
5 Haali/ uni gun hatha'ko'd mo tani uni
yapkunu mo, haali/ uni gun mini mii
ta gi to mo tani uni ohonkin mo,
aha/ mina cu mis shwane/ mo, a'di ta gwo
jin ona Tapa mo,
dhali aha/ mina kar a'di ki 'dantar e mo jin
o a'di bwa mo.
6 Aris gwo kun ona Tapa is mo tani uni ta
gwo kun onu is mo kun dhelelkin
mo,
'dolkon kush uni ito'dkunu ki o'd jin ca'b ki
wur wur mo 'pena 'cesh mo,
uni dhukunu i o'd me'di pesu/ mmodhelel
a'di mo.
7 Ayy Tapa, miiyi mii mmocesh am ka po/
mo ma,
jiyi aman 'pena nyakum yil gi 'kwani
gwansan mo ma ki sule/ mo.
8 Eya ris 'twanjal kuku/ mo uni kun ta thus
ki thus mo tani 'kakarki mo mo,
me'd miim bulga/ a'di ikaru ki ca e bwa-
man iya/ gi 'kwaniny'cesh mo.

13

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

- 1 Kakasja, ayy Tapa? A/e mini dhal aha/
'pen ki sule/ sule/ kan mowa?
Dhali /e mini bag jis/em pini 'peni aha/ ki
mo gi wakata mo?

² Dhali ki mo gi wakatinta imiga/ mii kal mom'pe'd shem pem eya kashiram pem mo,
dhali ta gi mondit bwa eya dum pem iyula tente/ kan mo?
Ki mo gi wakatinta imina a'di jin ta 'kup gi aha/ ica apo/ aha/ mo?

³ Nyithi ma dhali thok aha/ gwo mo, ayy Tapa, Arumgimis pem mo.
Kushi em pem mo isi ciki/ ki aha/ mina ish e mo e a'di jin ta mo/ish e gi mowu mo,

⁴ isi ciki/ ki a'di jin ta 'kup ki aha/ midi o gwo mo ki: Aha/ pina a'di e mo be,
isi ciki/ ki uni kun ta 'kup ki aha/ mina bwa 'kuny mo haali/ aha/ yikinkunu is mo be.

⁵ Hili aha/ gamkina gwo is mo e mo/en pini jin telkunu sho'k mo,
adum pem mina bwa 'kuny mo e bway mowoth pini mo.

⁶ Aha/ mina yuk gway e Tapa mo,
haali/ a'di mii aha/ ki 'bore/ ki miin to kun ishkin ka enthus mo.

14

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

¹ A'di jin ta pus mo tani o gwo eya dum piti mo ki: Arumgimis piyi'd mo.
Uni pu/kin mo, dhali uni mii mii kun bula-bul mo.

Jan kamu/ jin mii'd ka kar/e yisa di'da.
² Tapa hilki mo ka lungu'b 'peni mis apo/ uci gi 'kwaniny'cesh mo
mmopar mo e mo wakki/ jan tal 'den kamu/ mii mii ki yuk yuk mo,
mmosimm jasi Arumgimis e mo.

³ Uni 'baar mo iikini dheres mo, uni 'baar mo wakina e ki to gun pu/kin mo,
jan tal 'den kamu/ yisa di'da jin mii mii jin 'boro'd mo, tal 'de/ piyi'd mo be.

⁴ Kona uni ki nyitha/, aris imanmii tonthus mowa,
uni kun shwa 'kwanim pem me'd tonte/ kun shwana uni mo,
dhali uni 'koki yuk Tapa mo.

⁵ Uni minu dhu ki dhan monko/ is mo,

haali/ Arumgimis nyak di ki 'kwani ma nyakum yil kun mii miinkar/e mo.

⁶ Um mini 'taki non mo jin thosona wathi/ jin hatha'ko'd 'twa/ mo tani,
hili Tapa a'di ita jim piti jin hura a'di jwa nycine/ mo be.

⁷ Ayy mony'cuik midi 'taki pu'd gom 'Kwani ma Israyiil moyi 'peni Sihyuun mo!
Ki Tapa midi wara shamanettan ki 'kwanim piti is mo tani
Yakuub mina bwa 'kuny mo dhali Israyiil mina bwa 'bor mo.

15

Gway ma Dawuu'd

¹ Ayy Tapa, aja a'di imidi ca'b ki ca'b yilk-ina/ e gu'b burrinyem pini mo?
Dhali aja a'di imidi ca'b e 'kuwosh pini jin kogu mo?

² A'di jin ya'd ki dar gi mii 'ba/ mo, dhali mii miim 'boro'd mo,
dhali tor gwon gana/ 'pena dum piti mo,

³ a'di jin diki thutha thu'th 'pen ka le'd piti mo,
dhali diki mii tonthus ka kam piti mo,
walla kal mo jin wakuwa wak apowa man-nyak ca'b piti jin 'dish a'di is mo,

⁴ dhali e jis/em piti mo tani aman/ush gwo gam is mo tani wakina a'di mo,
hili a'di tak uni gwansan kun ko/ki Tapa mo,
dhali a'di jin thulki gwom piti me'da po/ mo ki to jin shi/ki a'di mo tani dhali diki ak gwom piti e mo be,

⁵ a'di jin diki kara guurush piti e mo jin nyunyu/ to mo,
dhali a'di diki bu'th mo jin wanu is apo/ a'di jin di'd ka po/ mo be.

A'di jin mii to gwansan mo tani minu mol joç ki sule/ mo be.

16

Ko ma Dawuu'da dhamo/ jin kanu e mo.

¹ Tashi aha/ 'twa/ mo ma, ayy Arumgimis, haali/ e/ e mo tani aha/ bu'thkina mo jin huru jwa mo.

² Aha/ ki o Tapa gwo mo ki: /E ta Tapam pem mo.

Ki dar gi /e mo tani aha/ mina mol tom 'boro'd gam mo.

- ³ Me'd uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel e mony'cesh mo tani uni a'di ita kun bol tiya e ki 'bor mo, dhali e uni mo tani a'di 'kunya/ bwam pemi 'baar mo.
- ⁴ Uni gwansan kun kwanykina ruma tiya mo tani uni marki mondit bwam buni is mo, mon tom buni gun china uni mmo'citha basa 'cesh mo tani aha/ mina diki ci mo walla aha/ mina diki kal gway buni e 'twam pem mo.
- ⁵ Tapa a'di ta tom pem jin kwanyka/ mmobu'th mo dhala kubbaayam pem mo dhali /e ko'dki mal pem is mo.
- ⁶ Jil uni dirkini bwambori aha/ mo e mo jin 'kunya/ bwa mo, nye, aha/ tana gi mala 'borga/ mo.
- ⁷ Aha/ 'bora Tapa mii mo a'di jin ciki aha/ gwo logom mo, e mon'thiny si'da/ mo tani adum pem ye'thki aha/ sho'k ki gwo mo.
- ⁸ Aha/ karkina Tapa isa yempa/ ibwambori jis/em pem mo, haali/ a'di di'd ki me'da bim poros pem mo ki aha/ minu 'koki joç mo be.
- ⁹ Wakan adum pem a'di 'borkunu bwa mo dhala kashiram pem a'di 'kunykina bwa mo. Bunḡwar is pem a'di ca'bki'd ki ca'b 'pem-pan gana/ mo.
- ¹⁰ Haali/ /e diki ci aha/ eya Haawiya mo, walla /e diki dhal a'din 'de/ jin ta'da gayiin pini bway mo mmopar jisa 'kulga/ e mo.
- ¹¹ /E torki aha/ bway tur gi mondiki/e mo, e buḡ'kus pini mo tani a'di isha mo jin 'tu'du ki moḡ'kuny bwa mo, eya bim poros pini mo tani a'di 'kona mo jin 'boru bwa ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

17

Mon'tho ma Dawuu'd

- ¹ Ciki gwoḡ kar/e mo ma, ayy Tapa. Kari 'ce gom kom pem mo. Ciyi 'cem pini gom mon'thom pem 'pena le'd pem jin di'd ki 'kus 'pena he'k e mo.

- ² Peni /e mo tani dhalki mom pem jin yenu pu'du'd mo. Dhalki em pini a'di hili jim 'boro'd mo.
- ³ Wakki/ /e mini pala dum pem mo, dhali wakki/ /e mini yayu/ mmobuti aha/ mon'thiny mo, dhali wakki/ /e mini nyo/ aha/ mo tani /e mini diki gam tonthusu kamu/ e aha/ mo. 'Twam pem diki dhanḡ gwo mo.
- ⁴ Me'd mii gun miina 'kwani mo tani ki gwo gi 'twam pini mo tani aha/ gaskina mo 'peni bway gi uni kun bujurkina bujur mo.
- ⁵ Natḡin pem telki sho'k mo e bway tur pini mo, sho'k pem diki yeres mo.
- ⁶ Aha/ yukkina /e mo haali/ /e mini thok aha/ 'twa/ mo, ayy Arumgimis. Kari /e 'cem pini gom aha/ mo, ciki /e gwom pem mo ma.
- ⁷ Tori monḡel sho'k gi mo/en pini ki jaro/ jaro/ mo, ayy amanwoth gi uni gwansan kun simmki mo jin huru jwa e mo 'peni uni kun ta 'kup gi uni ki me'da bim poros pini mo.
- ⁸ Kari aha/ me'da pinya/ e e mo. Bagi aha/ eya la ma bim pini mo,
- ⁹ 'peni uni kun ta thus kun dilki aha/ to mo, kun ta 'kup pem kun shi/in ki shinḡ gana/ mo kun 'kamki aha/ mo.
- ¹⁰ Uni mu'thkina dum buni 'peni bwa jin hilu ki e ma 'thime/ mo. Dhali ki 'twam buni mo tani uni oki gwo ki 'ba/ kun dhuna uni ki ca mo.
- ¹¹ Uni thukki aha/ ki 'the'b 'the'b mo, dhali shwane/ uni 'kamki aha/ mo. Uni dhuki em buni mo mmo'tuk aha/ ka 'cesh mo.
- ¹² Uni wana e ka dhop jin gananki 'ba/ mo mmodher to bwa ka gwapi/ mo, me'd ari dhuru'c ma dhop jin wupki'da 'cesh mmobag mo.
- ¹³ Cuyi mis mo, ayy Tapa, jemi uni 'kup mo, dhali piyi uni e mo. Dhali 'cuki mondiki/em pem 'peni uni kun ta thus ki thus ki gandal pini mo,
- ¹⁴ 'peni 'kwani ki me'd pini mo, ayy Tapa, 'peni 'kwani gwansan kun bu'th to jin ta moḡ'ko gi mony'cesh mo.

Dhalki bwam buni 'tu'du/ mo ki to kun
dhukina /e gom uni mo.
Dhalki uɕim buni uni tan gi to ki nyanye/
mo jin midi bol ji gi ca'd e mo.
Dhali dhalki uni ur ton tiya 'kup gom usha
ɲam buni mo.
¹⁵ Dhali gom aha/ mo tani aha/ mina hil
bwam/em pini mo e mo ma ɕar/e
mo.
Ki aha/ mina mer e mo tani aha/ minu kap
mo mmohila yir em pini mo be.

18

*Eya manyuk gway mo. Gway ma
Dawuu'd, a'di jin ta ɕiɲkina/ gi Tapa mo, a'di
jin dhalki'da ris gwo me'd mo ki gway jin
yuka a'di e Tapa mo ka tee jin 'cuɕkina Tapa
a'di mo 'peni me'd ma ris unim piti kun ta
'kup ki a'di mo dhali me'd ma Shawuul mo
tani a'di ki o gwo mo ki:*

¹ Aha/ ena /e mo, ayy Tapa, jin ta mom'bi'th
pem mo.
² Tapa a'di ta wosh pem mo, dhali acur pem
mo, dhali aman'cuɕ aha/ mo,
dhali Arumgimis pem mo, dhali wosh
pem mo, e a'di jin bu'thkika/ mo jin
hurga/ jwa mo,
a'di jin ta'da gongorom pem mo, dhali ce gi
bway gi mowoth pem mo, dhali mo
ma cur pem jin ɕenu gwo mo.
³ Aha/ yuɕkina Tapa mo, a'di jin haki me'd
mo jin minu maɲ mo,
dhali aha/ takunu is ki me'd mo 'pena ris
unim pem kun ta 'kup ki aha/ mo.
⁴ Atomm gi mowu a'di 'tamkunu aha/ is mo,
mii jin kar 'kus me'd yi'de/ 'peni mo jin
daɕu/ gwo me'd mo a'di tiɕ aha/ e
mo,
⁵ dhali atomm ma Haawiya a'di koɕki aha/
is mo,
dhali agume/ gi mowu a'di jemki aha/ 'kup
mo.
⁶ E mo ma ɕis pem mo tani aha/ yuɕkina
Tapa mo,
eya Arumgimis pem mo tani aha/ gwokina
'twa/i a'di gom mowoth mo.
'Peni gu'b gi mondheleladhelel piti mo tani
a'di ciɕki 'twam pem mo,
dhali kom pem a'di jidhirki'd mo e
bwany'cem piti mo.

⁷ Dhali mony'cesh a'di yaki'd ka kul is mo
dhali ɕu'k 'ban ki washar washar
mo,
dhali monɕa'b ma ris wosha turga/ si'da/
uni deekin ki bir bir mo,
dhali yiɕinki is mo haali/ a'di shwaki'da
nyor mo.
⁸ Aku'd yaki'd ka piɕe/ 'peni shush piti mo
dhali o'd jin midi kupa kup 'peni 'twam piti
mo,
akapany o'd jin ɕakaca ɕaka'c gaɕki'd ka
piɕe/ 'peni a'di mo.
⁹ A'di gonɕi momis is mo dhali thulu/ ka
'cesh mo
dhala raɕ jin 'ceɕki'da 'tum a'di di'd e
bwan'kwariny sho'k piti mo.
¹⁰ A'di merki'da powa man'doyu gwo mo
dhali pe mo,
a'di pu'dki'd ki 'ta'b apowa bi gi 'tham mo.
¹¹ A'di karki mondhurumi'd mmota tom
piti jin 'kamki a'di is mo,
adarha'dam piti a'di ta'da raɕ jin 'ceɕki'da
'tum gom yi'de/ mo.
¹² 'Peni monɕush jin kushi mo kagahara e
bwambori a'di mo tani
to pu'dki'd 'pena raɕ piti mo jin ta'da wasa/
mo dhali akapany o'd mo.
¹³ Dhali Tapa si'da/ a'di gwoki'da gur gur e
momis mo
dhali a'di jin Caa e ki Ca a'di bahki 'twam
piti mo,
awasa/ mo dhali akapany o'd mo.
¹⁴ Dhali a'di shinki'da thopam piti mo dhali
ce uni bwa mo
dhali a'di ki dhi'th mo ka war mo dhali ti'k
uni 'pen mo.
¹⁵ Dhali bway tur e ɕumma/ yi'de/ mo tani
uni 'kokunu mo mmomish mo,
dhali monɕa'b gi mony'cesh uni mishkunu
mo be,
gom miiɲ ɕucur pini mo jin ɕucurkina /eya
ɕucur mo, ayy Tapa,
gom du'd gi shi/in 'peni shush pini mo.
¹⁶ A'di jidhirki'd 'peni mo jin eɕa/ eɕ mo,
dhali a'di bu'thki aha/ mo,
a'di ki dir aha/ ka piɕe/ 'pena ris yi'de/ mo.
¹⁷ A'di ki 'cuɕ aha/ mo 'peni a'di jin ta 'kup
ki aha/ jin 'bitha'bi'th mo,
dhali 'peni uni gwansan kun shi/ki aha/ i e
mo,
haali/ uni 'kona isi 'bitha gom aha/ mo.

18 Uni pu'dkina po/ aha/ ka teem pem jin ta
jok ki jok mo,
hili Tapa a'di ta mohal pem mo,
19 A'di ki buk aha/ ka piye/ e mo jin kwashara/
kwashar mo
dhali a'di 'cukki aha/ mo, haali/ a'di 'bork-
ina bwa ki 'bor ki aha/ mo.

20 Tapa a'di ciki aha/ adum pem jin ish
kumma/ mo me'd isi mii ma kar/em
pem mo,
dhali me'd isi mii jin dhelelkika/ me'd pem
mo tani a'di rakki aha/ to ibway mo.

21 Haali/ aha/ dhukina bway gi Tapa mo
dhali aha/ dinaki mii tonthus mmoper mo
'peni bway ma Arumgimis pem mo.

22 Haali/ aris gwonkan piti kun onu mo tani
uni 'koni bwambori aha/ mo,
dhali gwonkan piti kun bahu mo tani aha/
dinaki dhu uni 'pen ka piye/ 'peni
aha/ mo.

23 Aha/ dara gi mii 'ba/ ibwambori a'di mo,
dhali aha/ karkina is pem 'peni mo jin
'konu ki mii 'ba/ mo.

24 Gom gwo gi wakan mo tani Tapa a'di
irakki aha/ to ibway mo isi ki mii ma
kar/em pem mo,
dhali isi ki me'd pem jin dhelelkika/ mo e
jis/em piti mo be.

25 Gom uni kun ta ku isin gana/ mo tani /e
ki tor is pini jin tana /e a/isin gana/ e
uni mo,
dhali ki wathi/ jin dar gi mii 'ba/ mo tani /
e ki tor is pini jin dara /e ki mii 'ba/ e
wathi/ mo.

26 Dhali gom uni kun dhelelkin mo tani /e ki
tor is pini jin dhelelkina /e e uni mo,
dhali ki uni kun wanyarkina ii ki wanyar
mo tani /e ki tor is pini e uni ki
ca'ckon mo.

27 Haali/ /e 'cukki 'kwani kun dhu is ki
gwa'd mo,
hili uni kun dhu 'bam buni ki ca ki e ma
wak mo tani /e mini thul uni ka 'cesh
mo be.

28 Nye, /e kanyki monkush ma lambam pem
mo.
Tapa Arumgimis pem a'di 'twakki mond-
hurumi'd pem ki monkush mo.

29 Nye, ki /e mo tani aha/ misha sirica risa
thuruk ma mee ki sho'k mo

dhali ka Arumgimis pem mo tani aha/
mina mish nyalla/ apo/ 'kupa
gangara/ mo.

30 Arumgimis yansan mo tani bway piti
'boro'd ki 'bor gana/ mo.
Dhali gwo jin ona Tapa is mo tani a'di nyo/
ki gwon gana/ mo.
A'di ta'da gongoro/ goma ris uni gwansan
kun bu'thki mo jin huru jwa e a'di
mo be.

31 Haali/ aja a'di ta'da Arumgimis mo? hili
a'di jin ta Tapa mo.
Dhali aja a'di ita wosh? isi ciki/ Arumgimis
bana mo.

32 Arumgimis jin dekki aha/ ki mom'bi'th is
mo,
dhali kar bway pem ki 'dantar mo.

33 A'di ki kar sho'k pem mmowa e ki sho'k
ma buyymo mo,
dhali a'di ki kar aha/ ki kar 'pempaṅ gana/
mo e mo jin turatur mo.

34 A'di torki me'd pem gwo mo gom mo ma
mee mo,
wakan ka bim pem mini mish gwana'da
bwa me'da korok mo.

35 /E ciki aha/ agongoro/ gi bway mowoth
pini mo,
dhali ki me'da bim poros pini mo tani /e
thipki aha/ mo,
dhali ki mowoth pini mo tani a'di ki kar
aha/ mmocaaca mo.

36 /E ki ci aha/ mo jin wangala/ wangal
gom natgin pem kun dhuka/ e
bwar'kwariny pem mo,
dhali sho'k pem diki yeres mo.

37 Aha/ urkina ris uni kun ta 'kup gi aha/
isho'k mo, dhali bu'th uni mo
dhali aha/ dinaki dok ka nyan'ko'd mo
ntagi uni kupkunu mo be.

38 Aha/ putulkina uni i e mo, wakan ki uni
molki cu mis mo.
Uni ta'kkin e bwar'kwariny sho'k pem mo.

39 Haali/ /e dekki aha/ ki mom'bith mo gom
mo ma mee mo.
/E ki dhu uni kun tikki aha/ e mo mmociḱ ki
jorom mo ibwar'kwariny aha/ mo.

40 /E ki dhu aris unim pem kun ta 'kup ki
aha/ mmoṭu'k aha/ 'ko'd buni i is mo
dhali uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo
tani aha/ 'ce'dkina uni sho'k mo be.

41 Uni cuukin gom mowoth mo hili jan kamu/ piyi'd mmota uni is ki me'd mo.
Uni cuukin 'twa/ e Tapa mo tani hili a'di diki thok uni gwo mo be.

42 Aha/ dorkina uni mmota agarisa/ ibwambori 'tham mo.
Aha/ ta'kkina uni ka pije/ me'da je e bway tur kun iinu mo.

43/E'cukki aha/ mo 'peni mo jin bira 'kwani abir mo,
/E ki kar aha/ mmota a'kan'kup ki kal gi 'kwaniny'cesh mo.
Ki 'kwani kun dika/ ki mish mo tani uni miiki aha/ to mo.

44 Haali/ me'd jin cikina uni gwo gom aha/ mo tani uni haki aha/ gwo e mo.
'Kwani kun wal 'twan tiya mo tani uni pu'dkin mo mmopar ki jin 'kupa'dupun 'kup ki aha/ mo.

45 'Kwani kun wal 'twan tiya mo tani uni thiskin ma du e mo,
dhali pu'du/ mo mmodee kagahara 'peni mo ma cur buni mo.

46 Tapa di ki e mo dhali mom'bor mii midi di gom wosh pem mo,
dhali mo/ek midi di goma Arumgimis pem jin ta bway mowoth pem mo.

47 Arumgimis jin ciki aha/ mori'c mo
dhali aris 'kwani mmo'dap 'twa/a 'cesh i bwan'kwariny sho'k pem mo.

48 A'di jin 'cukki aha/ mo 'pena ris 'kup pem mo,
nye, /e karki aha/ ki ca mo mmoboloa ris uni kun ta 'kup ki aha/ e mo,
dhali /e 'cukki aha/ mo 'peni 'kwani kun bujurkina bujur mo.

49 Haali/ gom mii yan kan mo tani aha/ mina ci /e montak gi gwo man mo, ayy Tapa ibwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo,
dhali yuk gway mmoman gway pini mo be.

50 Adhan mo jin pinu mii e mo tani a'di cikina a'di goma malik piti mo,
dhali a'di ki tor mo jin telu mo/en piti sho'k mo ki a'dim piti jin 'koshkina a'di ki monyca mo,
eya Dawuu'd mo dhali e emen piti ki sule/ sule/ mo.

19

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Aris momis uni torki monyca ma Arumgimis mo, dhala balany bahki miin tom piti ki me'd mo.

2 Ka yempa/ ka yempa/ mo a'di ki gac gwontor piti mo,
dhali mon'thiny ka yempa/ mon'thiny mo tani a'di ki tor monyith piti mo,

3 Mowal 'twa/ piyi'd mo walla gwo piyin mo,
dhali 'twam buni si'da/ 'konuki cik mo tani

4 hili 'twam buni a'di yaki'd ka pije/ e mony'ceshi 'baar mo,
dhali gwom buni a'di yaki'd ki 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo.
E uni mo a'di ki kar gu'ba'ku/ goma tente/ mmodi mo,

5 a'di jin sulki'd ka pije/ me'd wathinyana'b jin dhalki gu'b jin isha a'di 'pen mo
dhali wa e ki wathi/ jin 'bitha'bi'th jin guski'd mmo'baar bway piti ki mon'kuny bwa mo.

6 Mosul piti a'di 'peni 'pemen ma ris momis mo,
dhali mo ma kul is piti a'di taki'd gi 'pemen e uni mo,
dhali ton kamu/ yisa di'da jin mishu bag mo 'peni mo ma wur wur piti mo.

7 Gwonkan jin cinu gi Tapa mo tani a'di 'boro'd ki isi 'bor gana/ mo,
a'di jin warki'da kashira/ is mo,
dhali gwonyci gi Tapa a'di doshki'd mo,
mmodhu uni gun 'ka'da mii 'ba/ ki moyuk mo,

8 gwonkan gi 'twa/ gi Tapa mo tani uni yisa shiyina,
hili uni 'kunykina du mo be.
Dhali gwonkan gi Tapa jin 'kwarkunu mo tani a'di dheleladhelel mo,
a'di jin kushki e gi 'kwani mo.

9 Monko/ jin kogu Tapa mo tani uni dheleladhelel mo,
kun minu 'dim 'kup ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.
Dhali gwonkan gi Tapa kun onu mo tani uni ta unin gana/ mo
dhali tana kar/e mmonal 'de/ mo be.

10 Kun minu o bwa ki nyanye/ mmobol 'dolkon gana/ e mo

isi kan si'dayi me'd 'dolkon gana/ jin
tashkunu e ki o'd mo,
dhali a'di jin ca'bki dhel dhel si'da/
mmobola dham e mo
dhali jin yuki'd ki haw haw me'd mamana
dham mo.

¹¹ Bahili ki uni mo tani cin'kinam pini a'di
rumkunu mo
dhali mmodhu uni mo tani adhan to jin
ish kumma/ jin caaca mo tani a'di
cikunu mo.

¹² Hili aja a'di imidi theke'th tom piti kun
thama a'di mii mo?
Dheleli /e aha/ 'peni mombag gi mii kun
thamka/ mii mo.

¹³ 'Tashi cin'kinam pini 'twa/ mo 'peni mi-
inthus kun miina a'di ka daran du
mo.

Dhali dhalku/ ki dhal uni bway mo mmota
tapa apo/ aha/ mo.

Dhali yan'ko'd aha/ mina di ki dar gi mii
'ba/ mo

dhali di ka po/ 'pena dhan gwon dhan mo.

¹⁴ Dhalki gwo gi 'twam pem
dhali gwo kun kulum aha/ eya du mo
mishu bu'th mo e jis/em pini mo,
ayy Tapa jin ta wosh pem mo dhali aman-
wan aha/ 'ba/ mo.

20

*Eya manyuk gway mo. Gway ma
Dawuu'd.*

¹ Tapa midi thok /e 'twa/ mo ka tee jin toju /
e bwa mo.

Dhali gway ma Arumgimis ma Yakuub mo
tani a'di midi cesh /e ka po/ mo.

² Dhalki a'di hashki /e mowoth 'peni mo jin
kogu mo

dhali ci /e mo ma thip 'pena Sihyuun mo.

³ Dhalki a'di ka'da ris tom pini kun cina /e
ki me'd e mo mmo'cith 'kus mo,
dhali kar /e ki mo ma 'the mo gom to kun
'cithkina /e 'kus mo mmomiiya bas
mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁴ Dhalki a'di ci /e a'di jin gwon ma dum pini
mo

dhali thima ris tom pini kun thosonkina /e
is mo.

⁵ Dhalki aman wola cuuwa/ mo gom bwan
'kunya/ apo/ mom pini jin pina /e
mii e mo

dhali ki gway ma Arumgimis bana mo tani
dhalki ana thuma berek bana mo.

Dhalki Tapa a'di thimi'da ris mo ma 'thom
pini mo.

⁶ Dhali aha/ misha ki Tapa a'di midi woth
jim piti jin 'koshkunu ki monyca mo.

A'di midi thok a'di 'twa/ mo 'peni momis
piti jin kogu mo

ki dhan mo ma dem dem jin pinu mii e mo
ki me'da bim poros piti mo be.

⁷ Kun tiya dhu 'ba/ ki ca mo goma risa
arabiyya kun dira shummarum mo,
dhali goma ris shummarum mo.

Hili ana dhuna 'ba/ ki ca gom gway gi Tapa
Arumgimis bana mo.

⁸ Uni mini 'tuk mo dhali ta'k mo
hili ana mina cu mis mo dhali dosh ki
bimbir mo.

⁹ Ciyi mo jin pinu mii e ka malik mo, ayy
Tapa,

thoki aman 'twa/ mo ma ki aman yukkina
yuk mo.

21

*Eya manyuk gway mo. Gway ma
Dawuu'd.*

¹ E mom'bi'th is pini mo tani amalik a'di
'kunyina bwa mo, ayy Tapa,
dhali e mowoth pini mo tani adhan mo-
man mmoyuk gway wa'd e a'diya!

² /E ciki a'di to jin gwon ma dum piti mo,
dhali /e diki non to jin 'the'ka a'di gwo ki
'twam piti mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

³ Haali/ /e gamki a'di 'kup ki mom'bor miim
'borga/ mo,

dhali /e ki kar a'di ton'kup ki 'dolkon gana/
jin tashu e ki o'd i'kupi a'di mo.

⁴ A'di dotki mondiki/e 'peni /e mo tani dhali
/e ciki a'di a'di mo,
a'di jin ta'da luc ma tee gom ki sule/ dhali
ki sule/ mo.

⁵ Monycam piti caaca gom mowoth pini
mo,

dhali mo ma ra/ ra/ mo dhali mo/ek mo tani
karkina /e apo/ a'di mo be.

⁶ Nye, /e karki a'di mmota a'di jin midi
'bora 'bor mii ki sule/ mo

dhali /e ki kar a'di mmota aman'bor bwa
mo ki moŋ'kuny bwa gi buŋ'kus pini
mo.

⁷ Haala malik gamki gwo is e Tapa mo
dhali e montel sho'k gi mo/en gi a'di jin
Caa e ki Ca mo tani a'di midi diki joc
sho'k mo.

⁸ Me'd pini a'di midi gama ris unim pini
'baar kun ta 'kup ki /e mo.

Me'da bim poros pini midi gam uni
gwansan gun shi/ki /e i e mo.

⁹ /E mini dhu uni mmota 'cepesa 'cepes
me'd to kun cesuwa gwaŋa/ mo
ki /e mini pi is ka piŋe/ mo.

Tapa a'di midi los uni ki 'kolo'c ka nyor piti
mo,

dhali o'd midi shwa uni ki 'ci'd'da/ mo.

¹⁰ /E mini 'ce'da 'pereny buni sho'k 'peni
mony'cesh mo

dhali uŋim buni 'peni bwaman iya/ gi
'kwani mo.

¹¹ Wakki/ uni thoson tonthus apo/ /e mo,
dhali wakki/ uni mini mum tonthus
mmota pibi icine/ mo tani uni mini
mol a'di pi 'ba/ ka piŋe/ mo.

¹² Haali/ /e mini dhu uni mmoso mo.
Haali/ /e mini ŋur uni jis/em buni ka bwam
pini mo.

¹³ Dhalki /e karu ki ca mo, ayy Tapa, e
mom'bi'th is pini mo.

Aman mina yuk gway mo dhali maŋ
mom'bi'th pini mo be.

22

*Eya manyuk gway mo, isi ki mii ma
buyymo mo jin kala e kush mo. Gway ma
Dawuu'd.*

¹ Arumgimis pem, Arumgimis pem, atinta
idhalkina /e aha/ 'pen kan mo?

Dhali ki ton ta'da ta isi'da/ /e ki si'd 'peni
mowoŋ aha/ kan mo? 'peni gwo gi
kom pem jin ohonkika/ mo?

² Ayy Arumgimis pem aha/ gwokina mon-
tee ka yempa/ mo, dhali hili /e diki
thok aha/ 'twa/ mo.

Dhali mon'thiny si'da/ aha/ gwokina mo,
dhali hili mosi/isa kamu/ gamkaa/?

³ Naskin mo tani /e dheleladhelel mo,
/e karuwa kursin tapa jin ta momaŋ gi
'Kwani ma Israyiil mo.

⁴ E /e mo tani ibaba gamki gwo is mo.

Uni gamki gwo is mo, dhali /e 'cuŋki uni mo.

⁵ E /e mo tani uni gwokin mo dhali 'kokunu
mo mmota is ki me'd mo.

E /e mo tani uni gamki gwo is mo, dhali uni
'konuki this dhu mo.

⁶ Hili aha/ tana yiish mo, dhali aha/ tana
wathi/ yisa,

haali/ aha/ cinu gurra/ ki 'kwani mo, dhali
jin wakŋunu ki 'kwani mo.

⁷ Aris uni gwansan gun parki aha/ e mo
tani uni miiki aha/ ka mak mo,
uni ŋuny aha/ 'twa/ i is mo, dhali uni pirki
'kup buni mo be.

⁸ A'di ciki miim piti jin rak'a'd e Tapa mo.
Dhalki a'di 'cuŋ a'di mo.

Dhalki a'di 'cwam a'di mo, haali/ a'di
'kunya bwa e a'di mo.

⁹ Hili /e ta a'di jin bu'thki aha/ 'peni bwa ma
dho'th ma ta'da mo.

Dhali /e karki aha/ ki 'dantar mo abora ko
ma ta'dam pem mo.

¹⁰ Apo/ /e mo tani aha/ biŋkunu 'peni
mondho'th pem mo,
dhali me'd jin kal ma ta'dam pem aha/ e
bwa mo tani /e tana Arumgimis pem
mo be.

¹¹ Dhalku/ ki si'd 'peni aha/ kan mo ma,
haali/ monto'c bwa uni 'disha'dish mo
dhali wathiŋ kamu/ piyi'd mmowoŋha
woŋ mo be.

¹² Aris gwaŋim bip uni 'kamki aha/ mo,
gwaŋim bip gun 'bitha'bi'th 'peni Pam
Bashan mo tani uni 'kamki aha/ mo.

¹³ Uni ceeki aha/ 'twam buni i is mo
mmowa e ka dhop kun pithilki to ki she/
mo dhali ko mo.

¹⁴ Aha/ wana 'baar mo me'd yi'de/
dhala risa simam pemi 'baar rakŋin mo
'peni gwocor mo.

Adum pem ta walmish ki walmish mo,
a'di to'do'd mo eya bor pem mo.

¹⁵ Mom'bi'th pem a'di ku'thki'd me'da 'pish
mo,
dhala le'd pem a'di 'dapki'd e bwaŋ
ka'dkim pem mo.

/E 'thiki aha/ 'ko'd e bu'da 'cesh ki mowu
mo.

¹⁶ Nye, arisa 'ka uni 'kamki aha/ mo.
Imaŋali 'pen kun mii tonthus mo tani uni
hamki aha/ mo.

Uni su'kki me'd pem dhali sho'k pem mo.
¹⁷ Aha/ misha denja risa simam pem e mo –
 Uni hilki aha/ ka 'thime/ mmoko'c e i is mo
 dhali pe'th ki kuss kuss apo/ aha/ mo.
¹⁸ Uni pwa'kki burrinyem pem bwa mo e
 bwaman is buni mo,
 dhali gom burrinyem bwaman pem mo
 tani uni bit'ki to gom aha/ mo.
¹⁹ Hili /e, ayy Tapa, dhalku/ ki si'd mo ma.
 Ayy /e jin ta mowoth pem mo, huru/ ki
 jahanne/ gom mowoth pem mo.
²⁰ 'Cuka kashiram pem 'pena ris gandal gun
 kaaka mo ma,
 dhali mondiki/em pem 'peni mom'bi'th ma
 'ka mo.
²¹ Tayi aha/ is ki me'd 'peni 'twa/ ma dhop
 mo ma,
 akashiram pem wa'thkunu i e ki ce ma mor-
 bip gun shwana nyor ka nyor mo.
²² Aha/ mina tor gway pini e iwak pem mo.
 E bwaman ma dhana tul 'kup 'kwani mo
 tani aha/ mina man/ e mo be.
²³ Um gun ko/ki Tapa mo tani man/ a'di mo
 ma,
 aris um gun ta iya/ ma Yakuub mo tani kari
 a'di ki ca mo ma,
 dhali doshi ki monko/ is gom a'di mo, aris
 um gun ta iya/ ma Israyiil mo.
²⁴ Haali/ a'di diki waka wak mo dhali shi/a
 shi/ i e mo
 gom monto'c bwa jin toci wathi/ bwa mo.
 Dhali a'di diki bag jis/em piti 'peni wathi/
 mo,
 hili a'di cik'ki ko mo me'd jin gwokina
 wathi/ 'twa/ i a'di mo.
²⁵ 'Peni /e mo tani a'di pu'dkina mom pem
 jin manka/ /e eya dhana tul 'kup ki
 'kwani mo,
 aris gwom pem kun oka/ is mo tani aha/
 mina ci uni ibwambori uni gwansan
 kun ko/ki a'di mo.
²⁶ Wathi/ jin to'ckunu bwa mo tani a'di midi
 shwa tonte/ mo tani dhali minu kap
 mo,
 Dhali uni gwansan kun simmki a'di e mo
 tani uni mini man Tapa mo.
 Dhalka dum bum 'kon ki sule/ sule/ ya ye
 'ba/ mo.
²⁷ Aris uni kun 'kokin isi 'pemen gi
 mony'ceshi 'baar mo tani uni a'di
 imini ka a'di e mo
 dhali tu'k e Tapa mo,

dhala risa wak gi kal gi 'kwaniny'cesh mini
 lun ibwambori a'di mo.
²⁸ Haali/ mo jin tanu tapa a'di cila Tapa mo,
 dhali a'di ki jiya ris kal gi 'kwaniny'cesh
 mo.
²⁹ Nye, e a'di aris 'kwani kun dhu 'ba/ ki ca
 e mony'cesh mo tani mini dhu shush
 ka lungu'b mo.
 Ibwambori a'di mo tani uni mini lun mo,
 uni gun mini ii ka 'cesh mmowa e ki
 bu'da 'cesh mo,
 dhali a'di jin mol is piti kar ki e mo.
³⁰ Aris uni gun mini iiyu/ i'ko'd mo tani uni
 a'di imini mii a'di to mo.
 Dhali 'kwani mini tor gwo gom Tapa goma
 nyakum yil gi uci gun mini pu'du/
 i'ko'd mo.
³¹ dhali bah gwo gom mony'cuk piti mo
 gom uni gun 'konuki dho'th nask-
 ina/ mo,
 ki a'di a'di iwagaski a'di mo.

23

Gway ma Dawuu'd.

¹ Tapa a'di ta'da Manhil aha/ mo.
 Aha/ mina diki har to mo.
² A'di karki aha/ mmo/ish 'ko'da shon dhii/
 i'd mo.
 A'di suski aha/ e shemen yi'de/ jin doshki'd
 mo.
³ A'di warki aha/ akashiram pem is mo.
 A'di suski aha/ e bway mii ma kar/e mo
 gom gway gi gway piti mo.
⁴ Ba isi wak'ki/ aha/ mina ya e embul wosh
 ma la gi mowu mo tani
 aha/ yisa mina ko/ tonthus yisa,
 haali/ /e nyak'ki di ki aha/ mo.
 Ajappam pini dhali cwam pini uni malaski
 aha/ mo be.
⁵ /E thosonki tonte/ ibwambori aha/ mo
 e bun'kus ma ris uni gun ta 'kup ki aha/ mo.
 /E 'koshki aha/ 'kup pem ka yin mo.
 Akubbaayam pem a'di 'tu'dki'd iwol 'kupa
 sho mo.
⁶ Ka jin gana/ miim 'boron dhali momiimii
 mo tani uni mini bath aha/ nsho'k
 mo
 ka teem pemi 'baar mo jin dika/ ki e mo,
 dhali aha/ mina ca'b e gu'b gi Tapa ki sule/
 sule/ ya ye 'ba/ mo.

24

Gway ma Dawuu'd.

- ¹ Mony'cesh a'di ta jin Tapa mo dhali mon'tu'd piti mo,
mony'cesh dhali uni gwansan gun 'koni bwaman a'di mo.
- ² Haali/ a'di nyan'ki a'diya powa ris kumma/ yi'de/ mo
dhali tel a'di sho'k mo apowa ris yi'de/ kun son mo.
- ³ Kaja a'di imidi shin 'kuwosh gi Tapa mo? Dhali kaja a'di imidi doshi mom piti jin kogu mo?
- ⁴ A'di ta a'di jin mina me'di dheleladhelel mo dhali adu jin dheleladhelel mo,
a'di jin diki 'deka kashiram piti 'kup ki gwo jin 'ce'du/ 'te/ ka tor mo
dhali jin diki thul gwo me'da po/ ka he'k e mo.
- ⁵ A'di midu bu'th mom'bor mii 'peni Tapa mo,
dhali mo gi yeyunum piti 'peni Arumgimis gi bway gi mowoth piti mo.
- ⁶ Me'd uni ma nyakum yil gwansan kun simmki a'di e mo,
uni gun simmki jis/ e ma Arumgimis ma Yakuub e mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- ⁷ 'Deki 'kup bum ki mis mo ma, ayy aris 'twa'kala gonj mo,
dhali um minu 'de'k mo, ayy arisa campur kun tana dhamo/ mo,
jin min ma Malik gi monyca yayu/ bway bwaman mo.
- ⁸ Kaja a'di ita'da Malik gi monyca mo?
Tapa a'di jin ta gi mom'bi'th mo dhali mo ma dem dem mo.
Tapa a'di jin ta gi mo ma dem dem e mo ma mee mo.
- ⁹ 'Deki 'kup bum ki mis mo ma, ayy aris 'twa'kala gonj mo
dhali um minu 'de'k mo, ayy arisa campur kun tana dhamo/ mo,
jin min ma Malik gi monyca yayu/ bway bwaman mo.
- ¹⁰ Kaja a'di yansan ita'da Malik gi monyca mo?
Tapa gi momis mo,
a'di ita'da Malik gi monyca mo be.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

25

Gway ma Dawuu'd.

- ¹ E / e mo tani ayy Tapa, aha/ 'de'kkina kashiram pem mo.
- ² Ayy Arumgimis pem e / e mo tani aha/ gamkina gwo is mo.
Dhalku/ ki dhal aha/ ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo.
Dhalku/ ki dhal ris uni kun ta 'kup ki aha/ mmoyuk gway ki mon'kuny bwa apo/ aha/ mo.
- ³ Nye, dhalki jan tal 'de/ jin cor / e ki kar ki mo ma 'the is mo ma.
Dhalki uni dhunu ki mo ma 'the is mo, uni gwansan gun 'dapa e ki mii ma 'bar 'bar mo.
- ⁴ Kari aha/ mmomish bway pini mo ma, ayy Tapa.
Tori / e aha/ bway tur pini mo.
- ⁵ Shuyi aha/ bway e gwon ganam pini mo, dhali tori aha/ gwo mo,
haali/ / e tana Arumgimis gi bway gi mowoth pem mo,
haali/ aha/ corkina / e ka tee 'baar mo isa yempa/ mo.
- ⁶ Kayi momiimiim pini e mo, ayy Tapa, dhali mo/en pini jin telu sho'k mo,
haali/ uni 'kokin 'peni kadhamo/ mo.
- ⁷ Dhalku/ ki ka miinthus pem e kun miiga/ ki aha/ tana dhuru'c mo, walla ris gwon dhan pem mo,
isi ki gwo ki mo/en pini jin telu sho'k mo tani kayi aha/ e mo,
gom gway gi miim 'borgam pini mo, ayy Tapa.
- ⁸ Tapa a'di 'boro'd dhali ta jan kar/ e mo.
Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki ye'th imanmii miinthus sho'k e bway 'boro'd mo.
- ⁹ A'di ki shuwa shu/um bway gom uni gun dhu is ki gwa'd e a'di jin 'boro'd mo,
dhali tor imandhu is ki gwa'd bway piti mo.
- ¹⁰ Aris bway tur gi Tapa mo tani uni telu sho'k e mo/en mo dhala ris mii ma isin gana/ mo,
gom uni gwansan gun dhu gwom piti kun gamu me'd mo dhali gwonycim piti gun cina a'di mo.
- ¹¹ Gom gway gi gway pini mo tani ayy Tapa,

dhalki miim pem jin dika/i'ba/'pen mo ma,
haali/ a'di caaca mo.

¹² Ki wathi/ ja iko/ki Tapa mo?

A'di imina a'di ye'th sho'k mo i bway jin
mina a'di ikwany mo.

¹³ A'di ki is piti midi ca'b e mo jin isha to ka
enthus mo,
dhali ucim piti mini gam mal gi mony'cesh
mo be.

¹⁴ Mo jin nyaku to mii ki Tapa mo tani a'di
gom uni gwansan gun ko/ki a'di mo,
dhali a'di torki'd eya tente/ e uni gwom piti
jin gamu me'd mo.

¹⁵ Em pem isa yempa/ cu'thki 'kupki Tapa
mo,
haali/ a'di midi buk sho'k pem 'pena gume/
mo.

¹⁶ Tuki /e e aha/ mo dhali miiyi mii ma 'the
e aha/ mo,

haali/ aha/ dina aha/ 'de/ dhali tocu bwa mo.

¹⁷ 'Cuki aha/ 'peni mo ma to'c bwa ma dum
pem mo ma,
dhali susi aha/ ka pije/ 'peni mo ma cis pem
mo.

¹⁸ Hili isi gwo e gom monto'c bwam pem mo
dhali gom mo ma du mur pem mo,
dhali gwami aha/ 'pena ris miinthus pemi
'baar mo.

¹⁹ Hili isi gwo e ma haali/ 'kup pem njala/
wana risa!

Dhali ki mombujur jin shinuwa shi/i e mo
tani uni shi/ki aha/ i e mo be.

²⁰ Ayy jiyi mondiki/em pem mo dhali 'cuki
aha/ mo.

Dhalku/ ki dhal aha/ bway ki aha/ minu
kar ki mo ma 'the is mo, haali/ aha/
budha mo jin hurga/ jwa e /e mo.

²¹ Dhalki mii jin miinu ki dar gi njadhum
dhali miinjkar/e uni 'tash aha/ 'twa/
mo,

haali/ aha/ corkina cor gom /e mo.

²² Wani 'Kwani ma Israyiil 'ba/ mo ma, ayy
Arumgimis,

'pena ris monto'c bwam buni mo.

26

Gway ma Dawuu'd.

¹ Yeyi aha/ mo ma, ayy Tapa,
haali/ aha/ yana e yam pem ki ya jin dar gi
njadhum mo,

dhali aha/ gamkina gwo is e Tapa ki dar gi
bwa jin shinu 'kup mo.

² Nyo/i aha/ mo ma, ayy Tapa dhali pali aha/
mo.

'Cunycuri adum pem mo dhali bwam pem
mo.

³ Haali/ mo/en pini iteli sho'k ibwambori
em pem mo.

Dhali aha/ yana e ya ma isinj gana/ e /e mo.

⁴ Aha/ dinaki nyak ca'b ki 'kwani kun ta
imantor gwonthus mo,
walla aha/ dinaki ce e ki 'kwani kun kal mii
ka bor mo.

⁵ Aha/ shi/a mo jin cenu e ki imanmii ton-
thusi e mo,
dhali aha/ mina diki nyak ca'b ki a'di jin ta
thus ki thus mo.

⁶ Aha/ mina 'thur me'd pem mo gom aha/
dina ka po/ mo,

dhali ya mo e mo ma gwatam pini jin 'cithu/
to 'kus mo, ayy Tapa,

⁷ mmoyuk gway ki 'kall 'kall mo, gway jin
'boruwa 'bor bwa i is mo,
dhali mmotora ris miiny jarom pini kun
miina /e mo.

⁸ Ayy Tapa, aha/ ena mo kun 'konu e gu'b
pini mo,

dhali e mo jin dina monycam pini mo.

⁹ Dhalku/ ki tor aha/ sho'k ka pupush
nyakki imanmii miinthus mo,
walla mondiki/em pem nyakki 'kwani kun
'kosha te/ ma nyor mmowol 'kwani
abasa 'cesh mo,

¹⁰ 'kwani uni gun nyo/a me'd ki nyo/ gom
tonthus kun pishinkina uni ki mii
mo

dhali me'da bim poros buni uni 'tu'dkunu
ki mowan 'kwani is mo.

¹¹ Hili gom aha/ mo tani aha/ yana ki yam
pem ki ya jin dar ki njadhum mo.

Wani aha/ 'ba/ mo dhali miiyi mii ma 'the e
aha/ mo.

¹² Sho'k pem doshki'd e mo ma 'cesh jin
ba'da/ ba'd mo.

Eya dhana buhany 'kwani mo tani aha/
mina 'bor Tapa mii mo be.

27

Gway ma Dawuu'd.

¹ Tapa a'di ta monkush pem mo dhali bway
gi mowoth pem mo,

kaja a'di imiga/ ko/ mo?

Tapa a'di ta'da cur jin telu gwo sho'k mo
gom mondiki/em pem mo,

dhali kaja a'di imiga/ ko/ is mo?

² Ki imanmii tonthus tikki aha/ e mo tani
uni thu'thkina thu'th 'pen kagahara apo/
aha/ mo,
uni gun ta 'kup ki aha/ mo dhali kun
'kwarkina 'kwar ka gwapi/ mo tani
uni mini kal 'bar mo dhali ta'k mo be.
³ Ba aris uni kun 'kamkina 'kam apo/ aha/
mo tani
adum pem yisa ko/ is yisa.
Ba ki mo ma mee cuu'da po/ aha/ mo tani
hili aha/ mina wu is ka 'cesh mo.
⁴ Ton tal 'de/ dotkika/ 'peni Tapa mo,
a'di jin miga/ simm e mo mmobaṭhi 'ko'd
mo,
ki aha/ mina ca'b e gu'b gi Tapa mo
ka risa cim pemi 'baar mo ki mondiki/em
pem mo,
mmohil monyjaru/ gi Tapa mo,
dhali mmohil isi gwo i e mo gom gu'b gi
mondheleladhelel piti mo be.
⁵ Haali/ a'di midi bag aha/ eya darha'dam
piti mo
ka tee jin tocu aha/ bwa mo.
A'di midi bag aha/ e bwan'kwariny gi gu'b
burrinyem piti mo.
Dhali a'di midi kar aha/ i'kuwosh jin tu-
ratur mo.
⁶ Dhali shwane/ 'kup pem minu 'de'k ki mis
mo apowa ris uni gun ta 'kup ki aha/
mo kun 'kamki aha/ is mo be.
Dhali aha/ mina ci to jin 'ciṭhu/ 'kus
mmomiiya bas e gu'b burrinyem
piti mo ki cuuwa/ gi mon'kuny bwa
mo.
Dhali aha/ mina yuk gway mo dhali mii ko
gom Tapa mo.
⁷ Ciki ko mo ma, ayy Tapa, ki aha/ 'thera
cuuwa/ kagahara mo.
Miiyi mii ka 'the gom aha/ mo dhali thoḳi
aha/ 'twa/ mo.
⁸ /E oki gwo mo ki: Simmi um bwam/em
pem e mo.
Adum pem o gwo gom /e mo ki:
Bwam/em pini Tapa, a'di isimmkika/ e mo
be.
⁹ Dhalku/ ki bag bwam/em pini 'peni aha/
mo.
Dhalku/ ki tu'k cinḳinam pini jin mii /e to ka
nyor mo,
/e jin tana manwoṭh pem 'thissa/ mo.
Dhalku/ ki biṭ aha/ asho mo, dhali dhalku/
ki dhal aha/ 'pen mo,

ayy Arungimis gi mowoth pem mo.
¹⁰ Haala babam pem dhali ata'dam pem
uni dhalki aha/ 'pen mo,
hili Tapa a'di imidi hil aha/ i e mo.
¹¹ Tori aha/ bway pini mo ma, ayy Tapa,
dhali susi aha/ e bway tur jin ba'da/ ba'd
mo
haali/ goma ris uni kun ta 'kup ki aha/ mo.
¹² Dhalku/ ki ci aha/ ki bwa gi uni kun ta
'kup ki aha/ mo,
goma ris iman/o gwonthus cukina po/ aha/
mo
dhali uni wukina shure/ gom mombujur
mo.
¹³ Aha/ gama gwo is ki aha/ mina par miim
'boro'd gi Tapa e mo
e mo jin 'kona 'kwani ki e mo.
¹⁴ Cori Tapa mo ma,
dhali 'bithi is mo dhali dhalka dum pini
bu'th mo jin roḳu sho'k mo.
Nye, cori Tapa mo ma.

28

Gway ma Dawuu'd.

¹ E /e mo tani, ayy Tapa, aha/ yukkina /e mo.
/E jin ta wosh pem mo, dhalku/ ki ta a'diye/
gom aha/ mo,
isi ciki/ wakki/ /e mini 'taki ca'b ki shwamm
gom aha/ mo tani
aha/ mina e waki uni gwansan gun iin ka
lungu'b e jisa 'kulga/ mo.
² Ciki 'twam pem jin oka/ gwo gom mo ma
di'b is pem jin di'bka/ mo ma,
me'd jin gwoka/ 'twa/ i /e gom mowoth mo,
me'd jin 'de'kkika/ me'd pem ki mis mo
'kup ki mom pini jin miinu to jin kogu mo
jin bol tiya e mo.
³ Dhalku/ ki nu'th aha/ 'ban nyakki imanmii
tonthus mo,
nyakki uni gwansan kun ta imanmii to kun
ta thus ki thus mo,
uni gun torkina tor gom mon'ku'th is nyakki
imannyak 'kom buni mo,
ki mo ma pibi 'kokin eya dum buni mo.
⁴ Raki uni to ibway isi ki tom buni kun
miina uni mo,
dhali isi ki tonthus buni kun miikina uni
mo.
Raki uni to ibway isi ki miin to kun miina
uni ki me'd buni mo.
Garki uni to 'kusi 'twa/ kun mina uni gam
mo.

⁵ Haali/ uni 'koki dhu miin to gi Tapa mo,
walla miin to ki me'd piti mo.
A'di midi 'ce'd uni ka 'cesh mo dhali midi
diki nyanj uni ki mis dok/e mo.
⁶ Mom'bor mii midi di gom Tapa mo!
Haali/ a'di cikki 'twam pem goma di'b is jin
di'bkika/ is mo.
⁷ Tapa a'di ita mom'bi'th pem mo dhali
agonjorom pem mo.
E a'di mo tani adum pem gamki gwo is mo
be.
Wakan aha/ wothkununu mo dhali adum pem
midi ya i mis mo,
dhali ki gway pem jin miga/ yuk mo tani
aha/ mina ci a'di mo jin 'boruwa 'bor
bwa i is mo.
⁸ Tapa a'di ita mom'bi'th gom 'kwanim piti
mo.
A'di ta mo jin huru jwa jin tanu is ki
me'd mo gom a'dim piti jin 'koshu ki
monyca mo.
⁹ Ayy tayi 'kwanim pini is ki me'd mo ma,
dhali 'bori mal pini mii mo.
Tayi /e Amanhil uni mo dhali kali uni ki
sule/ sule/ mo.

29

Gway ma Dawuu'd.

¹ Ciyi Tapa monyca mo, ayy um gun 'koni
momis mo,
Ciyi Tapa monyca mo dhali mom'bi'th mo.
² Ciyi Tapa monyca ki gway piti mo
dhali lunji Tapa e monyjarom piti jin kogu
mo.
³ 'Twa/ gi Tapa a'di diki'da powa ris yi'de/
mo.
Dhali Arumgimis ki monyca a'di ta 'twan
tor ma sho'k mo,
Tapa jin di'da powa ris yi'de/ 'baar mo.
⁴ 'Twa/ gi Tapa a'di ta gi mom'bi'th caaca
mo,
dhali 'twa/ gi Tapa a'di 'tu'dkununu mo ki mo/
ek mo.
⁵ 'Twa/ gi Tapa a'di 'ce'dki cwa kun wana e
ka bwanyayiis bwa mo,
Tapa a'di 'ce'dki cwa kun wana e ka
bwanyayiis bwa mo kun ta cwa gi
Pan Lubnaan bwa mo.
⁶ A'di ki kar cwa yan e Pan Lubnaan
mmopeya njalbothonj mo me'd ari bip
mo,

dhali 'Kuwosh Siryuun me'd dhuru'c ari
morbip mo jin shwa'da nyor ka nyor
mo.
⁷ 'Twa/ gi Tapa a'di dhi'thki mo ka le'dan o'd
ki 'bala'c 'bala'c mo.
⁸ 'Twa/ gi Tapa a'di yikinki mombwaasho is
mo,
Tapa a'di yikinki mombwaasho is ki Pan
Kaadish mo.
⁹ 'Twa/ gi Tapa a'di ki dhu abuyymo
mmodho'th ushan mo
dhali mmo'cwar 'cemen gi bwanycwa mo.
Dhali e gu'b gi mondheleladhelel piti mo
tani aris 'kwani 'baar mo cuun ki:
Monyca mo.
¹⁰ Tapa a'di ca'bki'da powa kursi apowa
gannu/ yi'de/ mo,
Tapa a'di ca'bki'da powa kursi ma malik ki
sule/ sule/ mo.
¹¹ Dhalki Tapa ci mom'bi'th piti ki 'kwanim
piti mo.
Dhalki Tapa 'bor 'kwanim piti mii ki
monjku'th is mo.

30

Gway ma Dawuu'd. Gway jin yuku mmoçi gu'b gi mondheleladhelel ka Arumgimis mo.

¹ Aha/ mina kar /e ki ca mo, ayy Tapa, haali/
/e 'de'kki aha/ ki mis mo,
dhali /e diki dhal uni gwansan bway mo
kun ta 'kup ki aha/ mo mmo'kunyu
bwa apo/ aha/ mo.
² Ayy Tapa Arumgimis pem, aha/ gwona
'twa/ e /e gom mowoth mo,
dhali /e wacki aha/ mo be.
³ Ayy Tapa, /e 'cwamkina akashiram pem
'pena Haawiya mo,
dhali war aha/ mondiki/ em pem is mo
'peni bwaman uni gwansan kun
iikin ka lungu'b e jisa 'kulga/ mo.
⁴ Yuki gway mmomanj Tapa mo, ayy um piti
kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel
mo,
dhali ciyi a'borim bwa i is gom gway piti jin
kogu mo,
⁵ Haali/ anyor piti di'd mo hili jasi gom ari
mo mo,
dhali mii ma 'them piti a'di di'd ki sule/
sule/ mo.

Ko jin gwonu a'di midi di gom mon'thiny
mo tani
hili mon'kuny bwa a'di pu'dki'd mon'thamo/
mo be.

⁶ Haali/ me'd aha/ mo tani aha/ ona gwo e
mom pem jin isha to ka enthus mo
ki:

Aha/ minu 'koki joç ki sule/ mo.

⁷ Ki mii ma 'them pini mo, ayy Tapa,
/e telki aha/ sho'k mo me'd 'kuwosha turga/
jin 'bitha'bi'th mo.

/E bagki jis/ em pini mo tani dhali aha/
merkina mo.

⁸ E /e mo tani ayy Tapa, aha/ gwokina mo
dhali e Tapa mo tani aha/ karkina mo jin
di'buwa di'b is mo.

⁹ To wakata midi 'dap e mowum pem mo
wakki/ aha/ yana ka 'cesh e jisa 'kulga/ mo?
A/dhali mina bu'da 'ceshi man/ eya?
A/dhali mina a'di itor mom pini jin tana /e
a/isin gana/ mowa?

¹⁰ Ciki gwo mo ma, ayy Tapa, dhali miiyi
mii ma 'the gom aha/ mo.

Ayy Tapa, wari /e ka manwoth aha/ mo ma.

¹¹ /E tu'kki monkom pem ki mo jin peka/
imis mo.

Dhali /e 'cukki aha/ burrinyen shawaal mo
dhali 'kam aha/ ki mon'kuny bwa mo,

¹² ka kashiram pem midi man /e mo dhali
diki di ki shwamm mo.

Ayy Tapa Arumgimis pem mo, aha/ mina
ci /e mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki
sule/ sule/ mo.

31

*Eya manyuk gway mo. Gway ma
Dawuu'd.*

¹ E /e mo tani ayy Tapa, aha/ simmkina
mom pem jin huru jwa e mo.

Dhalku/ ki dhal aha/ bway ki aha/ minu kar
ki mo ma 'the is mo.

E mo ma kar/ em pini mo tani 'cuki aha/ mo.

² Kari 'cem pini gom aha/ mo ma.
'Cwami aha/ ki 'ta'b mo.
Wari /e ki wosh jin miga/ hur jwa mo,
dhali mmota acur jin 'bitha'bi'th jin midi ta
aha/ is ki me'd mo.

³ Nye, /e ta wosh pem mo dhali acur pem
mo,
gom gway gi gway pini mo tani susi aha/
mo ma dhali shuyi aha/ bway mo.

⁴ Susi aha/ ka piye/ 'pena gume/ jin bagkunu
gom aha/ mo,

haali/ /e ta jim pem jin hurga/ jwa mo.

⁵ E me'd pini mo tani aha/ cikina shi/in pem
mo.

/ E wanki aha/ 'ba/ mo, ayy Tapa,
Arumgimis jin ta isin gana/ mo.

⁶ /E shi/ki uni gwansan i e mo uni gun cina
hirdhe/ ki pe'th ki tompinycon kun
lunu mo.

Bahili aha/ gamkina gwo is e Tapa mo.

⁷ Aha/ mina bwa 'kuny mo dhali 'bor mo
gom mo/en pini jin telu sho'k mo,
haali/ /e hilki mom pem jin tocu aha/ bwa
mo,

dhali /e yipki 'kup mo goma ris uni kun ta
'kup gi aha/ mo,

⁸ dhali /e diki ci aha/ e me'd gi uni kun ta
'kup gi aha/ mo.

/E dhuki sho'k pem e mo ma 'cesh jin
beeyabee mo.

⁹ Miiyi mii ma 'the gom aha/ mo, ayy Tapa,
haali/ aha/ dina e mo ma cis mo.

Em pem shi/ ki is mo gom jwakat jin
jwakatki'd mo,

eya kashiram pem mo dhali bungwar is pem
si'da/ mo.

¹⁰ Haali/ mondiki/em pem 'baaru mo jasi ki
mondit bwa mo,

dhali yil pem ki jasi mowuwa shure/ mo.

Mom'bi'th pem ushki me'd mo gom
mondim pem jin 'bushura/ 'bushur
mo,

dhala simam bungwar is pem tana 'kala/
'kala/ mo.

¹¹ Aha/ tana jin thunyu/ 'twa/ i is ka ris uni
kun ta 'kup ki aha/ mo,

dhali aha/ shi/u i e ki uni gun nyak 'ko ki
aha/ mo,

dhali aha/ tana to jin guna uni ki e mo ki
monko/ is mo, unim pem kun mishi
aha/ mo,

dhali uni gwansan kun parki aha/ e mo e
bway tur mo tani uni 'cukki aha/ i
'kup mo.

¹² Aha/ nakunu me'd jan 'de/ jin wuki'd mo.

Dhali aha/ wakina e ki ton'kul bwa jin
waki'd mo.

¹³ Nye, aha/ cikina ris 'kwani 'baar mo
shilki gwalish mo

mmo'dowa ṇur ṇur 'twaṇkal kuku/ mo,
me'd jin 'tuntulkina uni isi montal 'de/ apo/
aha/ mo,
me'd jin wu'thkina uni awu'th mmobu'th
mondiki/em pem mo.

14 Hili aha/ gamkina gwo is e /e mo, ayy
Tapa.

Aha/ ona gwo mo ki: /E tana Arumgimis
pem mo.

15 Mom pem uni 'kon e me'd pini mo.

'Cukī aha/ mo 'peni me'd ma ris uni gun ta
'kup ki aha/ mo dhali uni kun to'cki
aha/ bwa mo.

16 Dhalki bwam/em pini a'di kushu mo mo
e cīṇkinam pini mo.

Tayi aha/ is ki me'd mo e mo/en pini jin telu
sho'k mo.

17 Dhalku/ ki dhal aha/ mo mmodi ki mo ma
'the is mo, ayy Tapa mo,

haali/ aha/ yukkina /e mo.

Dhalki uni kun mii tonthus idhukunu 'te/
ki mo ma 'the is mo
dhali dhalki uni ii 'ce us kan e mo ma
Haawiya mo.

18 Dhalka le'd kun tana tor tana 'diye/ mo,
uni oki gwo sor apo/ uniṇ kar/e mo
e mo jin dhuna uni 'ba/ ki ca mo dhali mo
ma bujur mo.

19 Ayy mom'boro'd pini wa'di ish ka en-
thusa!

A'di jin karkina /e gom uni gwansan kun
ko/ki /e mo

dhali wagas mo gom uni gwansan kun
bu'thki mo jin huru jwa e /e mo,
e jis/e gi iya/ gi 'kwani mo.

20 Dhali buṇ'kus pini mo tani a'di ibagki
uni mo

'pena risa wu'th gi 'kwani mo.

/E dhuki uni ki 'dantar e bwaṇ'kwariny ma
darha'dam pini mo

'pena risa le'd jin biruwa bir mo.

21 Mom'bor mii midi di gom Tapa mo,
haali/ a'di wa'di 'bora mmoṭor mo/en piti
jin telu sho'k e aha/ mo

ki aha/ karu mo mmohem me'd 'penkuman
bampa/ mo.

22 Aha/ okina gwo e mo ma ayy/ayy/ayy
pem mo ki:

Aha/ borkunu ki 'bal 'bal itaga dhana/ mo
'peni jis/em pini mo.

Hili /e cikki mom pem jin di'bkika/ di'b is
mo
ki aha/ gwokina 'twa/i /e gom mowoṭh mo.

23 Eni Tapa mo, aris umi 'baar mo kun ta
kum piti kun dhunu ki she/ ki dhelel
dhelel mo.

Arumgimis dhuki uni kun ta ku isiṇ gana/
mo,

hili tom piti kun mina a'di irak 'kwani to
ibway ishki'd ka entus mo gom uni
kun kalki mii mo mmo'thek 'ba/ imis
mo.

24 'Bithi is mo dhali dhalka dum pini bu'th
mo jin roṇu sho'k mo,
aris umi 'baar mo kun ṇorki Tapa mo.

32

*Gway ma Dawuu'd. Gway jin yuku mo
mmoyetha ye'th sho'k ki gwo mo.*

1 Mom'bor mii gom a'di jin gwamkunu
gwon dhaṇ piti mo,
a'di jin ta miinthus piti jin kumkunu 'kup
mo.

2 Mom'bor mii gom wathi/ jin dina Tapa ki
yer is ki gway gom miinthusa kamu/
mo,
dhali e shi/in piti mo tani mo ma he'k e
piyi'd mo.

3 Ki aha/ dinaki tor gwo miinthus pem
mo tani buṇṅwar is pem a'di mutti'di
'baar mo
e mo/ohon pem ka tee 'baar mo.

4 Haali/ montee dhali mon'thiny mo tani
me'd pini diṭadiṭ apo/ aha/ mo.

Mom'bi'th pem a'di ku'thki'd mo me'd
mom'batha'd jin 'koshki to moyu-
rantee mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

5 Aha/ nyithkina miinthus pem e /e mo
dhali aha/ dinaki bag miinthus pem mo.

Aha/ ona gwo mo ki: Aha/ mina pi gwon
dhaṇ pem ki Tapa mo.

Dhali yan'ko'd /e gwamki aha/ gom mi-
inthus jin di aha/ i'ba/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

6 Wakan dhalka ris 'kwani 'baar mo kun
tana gayiin 'thon e /e mo.

Ka tee ma cis mo, dhali ka tente/ kun sona
dhaṇ yi'de/ mo tani uni mol a'di gam
mo.

⁷/E ta mombag gom aha/ mo
dhali /e 'tashki aha/ 'twa/ mo 'peni mont'o'c
bwa mo.
Dhali /e 'kamki aha/ ki mony'cuk mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁸Aha/ mina ye'th /e sho'k mo dhali tor /e
bway jin mina /e iya mo be.
Aha/ mina logom /e ki gwo mo ki em pem
jin midi di apo/ /e mo.

⁹Dhalku/ ki wa e ki shumarum walla bagal
kun mol 'twa/ wal mo,
uni kun minu 'kali'th is mo dhali 'kamu'th
'twa/ ka lijaam mo
isi ciki/ ki uni mini 'koki so 'peni /e mo.

¹⁰To kun dit bwa gom 'kwani kun ta thus
ki thus mo tani uni tana ris mo,
hili mo/en jin teli sho'k mo a'di 'kam a'di is
mo a'di jin gamki gwo is e Tapa mo.

¹¹'Bori bwa e Tapa mo dhali 'kunyi bwa mo
ayy um 'kwani kun tana kar/e mo,
dhali kumi cuuwa/ gom mon'kuny bwa mo,
aris um kun dhelel ma du mo.

33

¹'Kunyi bwa mo ma e Tapa, ayy um 'kwani
kun tana kar/e mo.

Maṇa maṇ jin 'dapa'd gom uni kun dhelel
ma du mo.

²Maṇi Tapa ka dhenḍhenye/ jin buku/ mo,
dhali yuki gway gom a'di ka dhenḍhenye/
jin 'kon ma shu/i 'kume'd mo.

³Yuki gway gom a'di, gway jin ta jin this
mo,
buka shu/ ki me'd jin ta gwocon mo, ki 'kus
jin caaca mo.

⁴Haali/ gwo gi Tapa mo tani uni ha me'd
mo.
Dhali aris miim piti uni miikunu ki mii ma
isinḡ gana/ mo.

⁵A'di enki momii ma kar/e mo dhali mo jin
miinu ki dar gi mo ma gwar'de/ mo.
Mony'cesh a'di 'tu'du/ mo ki mo/en gi Tapa
jin teli sho'k mo.

⁶Ki gwo gi Tapa mo tani momis ukkunu mo
dhali aris to kun 'koni bwaman uni ki shi/
in jin shi/ini'd 'peni 'twam piti mo.

⁷A'di ki tula ris yi'de/ is mo dhali kumma/
yi'de/ mo me'd jin 'thuthu/ uni ibwa-
man ma gasaas mo.

A'di ki dhu yi'denḡ 'kulga/ e mo kun dhunu
to mo.

⁸Dhalki aris 'kwani 'baar kun 'kon e
mony'cesh ko/ Tapa mo.

Dhalki aris 'kwani 'baar kun 'kon e
mony'cesh doshon ki monko/ is gom
a'di mo.

⁹Haali/ a'di torki gwo mo tani dhali a'di
pu'dki'd kan mo.

Dhali a'di kanki gwo mo tani dhali gwo
doshki'd mo.

¹⁰Tapa ki kal gwo kun logoma kal gi
'kwaniny'cesh mo mmota gwo jin di
bwa 'te/ mo.

A'di ki non mo jin thosona 'kwani 'kup
'twa/ mo.

¹¹Gwo logom gi Tapa mo tani a'di doshki'd
ki sule/ mo.

Gwon kulum eya dum piti mo tani a'di
diki'd ki sule/ goma risa nyaḡum yil
gi 'kwani mo.

¹²Mom'bor mii gom kal gi 'kwani jin tan
ma Arumgimis Tapa mo,
'kwani kun kwanykina a'di mo mmota mal
piti mo.

¹³Tapa hilki mo ka lungu'b 'peni momis
mmopara ris iya/ gi 'kwaniny'cesh e mo.

¹⁴'Peni mo jin ca'bkina a'di eya kursi ma
malik mo tani a'di ki hil mo mo
apowa ris 'kwani gi mony'cesh mo.

¹⁵A'di ta a'di jin akki'da dum buni e 'baar
mo,
dhali a'di ki hila ris miim buni kun miina
uni mo.

¹⁶Amalik a'di 'konuki ta is ki me'd ki dhan
'kwani ma meem piti mo.

Wathi/ gom mo ma mee mo tani a'di
'konuki 'cuk ki dhan mom'bi'th piti
mo.

¹⁷Shumarum gi mo ma mee mo tani a'di ta
tom pe'th gi mo ma 'terj kape/ gi mo
jin pinu mii e mo.

Dhali ki dhan mo ma 'bi'th ma dem dem
piti mo tani a'di molu ta is ki me'd
mo.

¹⁸Hili mo mo ma, e gi Tapa a'di di'd apo/ uni
gwansan kun ko/ki a'di mo,

apo/ uni gwansan kun takin gi mo ma 'terj
kape/ gi mo/en piti jin telkunu sho'k
mo,

¹⁹ki a'di midi 'cuḡa kashiram buni 'peni
mowu mo,

dhali dhu uni ki e mo e yil jin 'kosha te/ mo.

²⁰Aḡashiram bana a'di corki Tapa mo.

A'di ta'da Manwoth gom ana mo dhali agongorom bana mo.

²¹ Nye, adum bana 'kunykina bwa mo e a'di mo

haali/ ana gamkina gwo is e gway piti jin kogu mo.

²² Dhalki mo/en pini jin telu sho'k, ayy Tapa, di'd eya po/ aman mo, isi kani, me'd jin tana aman ka 'tenj kape/ e /e mo.

34

Gway ma Dawuu'd, ki a'di ki mii me'd wathi/ jin gus ma du mo ibwambor ma Abi-maalik mo. Wakan a'di urki a'di ka piye/ mo dhali a'di ki 'kosh ya mo.

¹ Aha/ 'bora Tapa mii isa yempa/ mo. Moman midi di isa yempa/ e 'twam pem mo.

² Akashiram pem kar is ki ca e Tapa mo. Dhalki uni gwansan kun 'koshu ki isa nyor cik a'di mo dhali 'bor bwa mo.

³ Ayy kari Tapa ki ca nyakki aha/ mo, dhali dhalki ana kara gway piti ki ca imontal 'de/ mo.

⁴ Aha/ napkina Tapa mo dhali a'di thokki aha/ 'twa/ mo, dhali 'cuk aha/ mo 'pena ris monko/ is pem mo.

⁵ Hili 'kup ki a'di mo dhali kushi mo mo wakan ki bwam/em bum mini 'koki 'ko ki mo ma 'the is mo.

⁶ Wathi/ ha'th'ko'd yan gwoki'd mo dhali Tapa cikki a'di mo dhali ta a'di is ki me'd mo 'pena ris monto'c bwam piti mo.

⁷ Aman'doyu gwo gi Tapa 'kamki'da 'kam ka kul is gom uni gwansan kun ko/ki a'di mo, dhali 'cuk uni mo.

⁸ Ayy nyoki ma dhali par e ki Tapa 'boro'd mo. Mom'bor bwa gom wathi/ jin bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo.

⁹ Ayy koki Tapa mo um piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, haali/ uni gwansan kun ko/ki a'di mo tani 'kona ton tiya ki har mo.

¹⁰ Ushi dhuruca dhop uni hari to mo haali/ uni 'kosha te/ mo hili uni gwansan kun simmki Tapa e mo tani uni 'koki har tom 'boro'da kamu/ mo.

¹¹ Iiyu/ ma, ayy iya/ mo, ciki gwo 'peni aha/ mo.

Aha/ mina tor um gwo gom monko/ is gom Tapa mo.

¹² Wathi/ jana i/ona bwa ki mondiki/e mo, dhali 'thoth bwa ka yempa/ ki a'di mina bwa 'kuny ka yempa/ gom tom 'boro'd mo?

¹³ Nona le'd pini 'twa/ 'peni gwon thus mo dhali 'twam pini mmo/o gwo ka he'k e mo.

¹⁴ Kwa/ i bwa mo 'peni tonthus mo dhali miiyi ki 'bore/ mo.

Simmi monku'th is e mo dhali uri a'di isho'k mo.

¹⁵ E gi Tapa a'di di'da po/ uni kun miin ka kar/e mo

dhali 'cem piti 'kup ki kom buni mo.

¹⁶ Bwam/e gi Tapa di'da po/ imanmii tonthus mo,

ki uni minu 'cith 'twa/ mo ki uni minu 'koki dok/e ka e e mony'cesh mo.

¹⁷ Ki uni kun mii miin'kar/ e gwokin gom mowoth mo tani Tapa cikki uni mo dhali 'cuk uni mo 'peni aris monto'c bwam buni mo.

¹⁸ Tapa 'disha'dish ka yempa/ e uni kun 'ce'dkunuwa du mo dhali ta uni is ki me'd mo uni kun siri'ckunu shi/in ki sho'k mo.

¹⁹ Monto'c bwa tana ris gom a'di jin mii miin'kar/ e mo,

hili Tapa 'cukki a'di 'peni uni 'baar mo.

²⁰ A'di ki dhuwa risa simam piti 'baar mo.

Simam piti' kamu/ yisa 'ce'dkunuwa.

²¹ Tonthus jin miinu midi 'kosha manmii tonthus mo,

dhali uni gwansan kun shi/ki 'kwani kun mii miin'kar/ e i e mo tani minu wak mo be.

²² Tapa a'di wanki mondiki/e gi cin'kinam piti 'ba/ mo.

Jan tal 'den kamu/ 'peni uni gwansan kun bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo tani minu 'koki wak mo be.

35

Gway ma Dawuu'd.

¹ Jemi ajem 'kup mo ma, ayy Tapa, nyakki uni gwansan kun jemki aha/ 'kup mo.

Asi apo/ uni gwansan kun askin apo/ aha/
mo ma.

² Bu'thka gongoro/ ki me'd mo dhali to
mmocesh is mo
dhali cuyi mis gom mowoth pem mo.

³ 'Deka mee she mis mo dhali ameeny 'cith
is mo
apo/ uni kun urki aha/ isho'k mo.

Oyi gwo goma kashiram pem mo ki:
Aha/ tana man'cuk pini mo.

⁴ Dhalki uni dhukunu 'te/ ki mo ma 'the is
mo dhali ush tak mo
uni gwansan kun simmki mondiki/ em
pem e mo.

Dhalki uni tu'kkunu ka nyan'ko'd mo dhali
non'twa/ mo
uni kun pishinki mo gi 'pen mo mmomii
tonthus apo/ aha/ mo.

⁵ Dhalki uni wana e ka 'pi'b ibwambori
'tham mo
ka man'doyu gwo gi Tapa ki ur uni ki sule/
sule/ mo.

⁶ Dhalki bway buni ta'da 'tum mo dhali
dheresa dheres mo,
ka man'doyu gwo gi Tapa ki ur uni isho'k
mo.

⁷ Ki dar gi 'kup mii mo tani uni bagkina
gumem buni gom aha/ mo.

Dhali ki dar gi 'kup mii mo tani uni
cwanyki jis gom mondiki/ em pem
mo.

⁸ Dhalki mo kun toru sho'k ka pupush
pu'du'd apo/ uni ki e ka wu mo.

Dhalka gumem buni kun бага uni mo tani
bu'th uni mo.

Dhalki uni ta'kkin ibwaman uni mmo'ce'd
sho'k ka pupush mo.

⁹ Dhali yan'ko'd akashiram pem 'kunya bwa
e Tapa mo
mmoyuk gway mmomana man gom
mony'cuk piti mo.

¹⁰ Arisa simam pem mini o gwo mo ki:
Ayy Tapa, kaja a'di jin waki /e mo,
/e jin 'cuk a'di jin 'ka'da is ki 'ka'd mo
'peni a'di jin 'bitha'bi'th gom a'di mo,
dhali a'di jin 'ka'da is dhali a'di jin midi mii
ta gi to mo 'peni a'di jin shi/ki a'di is
mo.

¹¹ Iman/o gwo kun dupuna dupi e mo tani
uni cuki mis apo/ aha/ mo.

Uni dotki aha/ to kun 'koka/ ki mish 'ban
mo.

¹² Uni ki ci aha/ tonthus ka nyan'ko'd gom
tom 'borga/ kun miiga/ gom uni mo.

Akashiram pem a'di 'bushura/ 'bushur mo.

¹³ Hili aha/ ki uni 'ba'thkin mo tani –
aha/ hi'thkina burrinyen shawaal mo,
aha/ shi/kina is pem ki monga/ to mo.
Aha/ 'thokina ki 'kup pem jin karka/ ka
lungu'b abor pem mo

¹⁴ me'd jin jwakat'kunu aha/ adu goma
mugum pem mo dhala kam pem mo.
Aha/ yakina ka kul is me'd jan tal 'de/ jin
gwoki'd goma ta'dam piti mo,
mmobit 'kup ka lungu'b dhali ko ki gwony
jabu'th mo.

¹⁵ Hili e mombit pem mo tani uni tulki is
mo mmope'th ki kuss kuss mo,
uni tulki is mmontal 'de/ apo/ aha/ mo.

Uni kun ta njwol kun molka/ mo tani
thu'thki aha/ 'pen ki dar gi mondak
mo.

¹⁶ Uni ci aha/ tinya/ ka mak mo ki nyanye/
dhali ki nyanye/ mo.

Uni 'pe'dki aha/ shem buni i is mo.

¹⁷ Kakasja, ayy Tapa, mina /e ca'bi gu is mo
kan?

'Cwami aha/ mo 'peni mo ma bujur buni
kun 'ce'du sho'k mo,
mondiki/em pem 'pena risa dhop mo.

¹⁸ Dhali yan'ko'd aha/ mina ci /e mom'bor
bwa i is e bwaman ma waambuhany
'kwani mo.

Dhali e mom'bi'th ma waambuhany
'kwani mo tani aha/ mina man /e
mo.

¹⁹ Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo
mmo'kuny bwa apo/ aha/ mo

uni kun mii aha/ ki shi/ kun ta 'kup ki aha/
mo,

dhali dhalku/ ki dhal uni gwansan bway
mo mmoshi'b e

kun shi/ aha/ i e ki dar gi miinj kamu/ mo.

²⁰ Haali/ uni 'koki o gwo gom monku'th is
mo,

hili apo/ uni gwansan kun 'kon ki biyuu e
mony'cesh mo tani

uni bwaaki gwo kun hekuwa he'k e mo.

²¹ Uni ka'dki 'twam buni kun beeyabee
apo/ aha/ mo.

Uni oki gwo mo ki: Soso soso.

Em bana parki a'di e mo.

²² /E mishkin mo, ayy Tapa. Dhalku/ ki ca'b
ki shwamm mo ma,

ayy Tapa, dhalku/ ki si'd 'peni aha/ mo.

²³ Muri is pini mo ma, dhali meri is gom tom pem jin rak aha/ mo, dhali tom pem jin pu'du'd mo. Arumgimis pem mo dhali Tapam pem mo.

²⁴ Yeyaa/ mo, ayy Tapa, Arumgimis pem, isi ki mii ma kar/em pini mo, dhali dhalku/ ki dhal uni bway mo mmo'kuny bwa apo/ aha/ mo.

²⁵ Dhalku/ uni ki dhal bway mo mmo/o gwo e is buni mo ki: Soo, ana tana gi to kun on ma dum bana mo.

Dhalku/ uni ki dhal bway mo mmo/o gwo mo ki: Ana loskina a'di ki 'kolo'c mo.

²⁶ Dhalki uni dhunu ki mo ma 'the is mo dhali dunguru/ ka du isi montal 'de/ mo uni kun 'kunykina bwa mo apowa cis pem mo.

Dhalki uni kumu is ki mo ma 'the is mo dhali ki mo jin ushuwa tak tak mo, uni kun dhu is buni ki ca apo/ aha/ mo.

²⁷ Dhalki uni gwansan kun 'kona gwo i bwa gom moyem pem kum cuuwa/ mo gom mon'kuny bwa mo dhali mom'bor bwa mo, dhali o gwo ki sule/ sule/ mo ki: Tapa a'di caaca mo,

a'di jin 'kunya bwa e miin to gi cin'kinam piti jin gama a'di adu is mo.

²⁸ Dhali yan'ko'd 'twa/ pem midi tor gwo gom mii ma kar/em pini mo dhali moman pini isa yempa/ isa yempa/ mo.

36

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd, a'di jin ta cin'kina/ gi Tapa mo.

¹ Gwon dhan oki a'di jin ta thus ki thus gwo mo ki 'kula'kul eya dum piti mo.

Monko/ isa kamu/ yisa di'da goma Arumgimis e bwambor jis/em piti mo.

² Haali/ a'di o gwo man ka mak gom is piti mo e em pitin gana/ mo ki miinthus piti minu 'koki gam mo dhali shi/i e mo.

³ Gwo 'peni' twam piti mo tani uni tana pibi mo dhali mo jin hekuwa he'k e mo. A'di dakki'd mo 'peni mo jin miina a'di ki yuk yuk mo dhali mii ki 'bore/ mo.

⁴ A'di ci is piti ki gwo ma pibi ma wu'th mo ki a'di di'd mmo/isha ankar piti mo.

A'di ki kar is piti e bway jin diki 'bor mo. A'di diki ush tonthus mo.

⁵ Mo/en pini jin teli sho'k mo tani, ayy Tapa, a'di jithirki'd e momis mo, dhali mii gi isin ganam pini eya rak mo.

⁶ Mii ma kar/ em pini a'di wana e ki wosh kun turatur kun ta ku ma Arumgimis mo,

gwon dwall pini kun toru gwo 'twa/a 'cesh mo uni wana e ki dhan 'kul yi'de/ mo.

'Kwani dhali tombwaasho takina /e is ki me'd mo, ayy Tapa.

⁷ Mo/en pini jin teli sho'k mo tani wa'di yinthowa, ayy Arumgimis.

Uci gi 'kwaniny'cesh uni bu'thki mo jin huru jwa eya kashira/ ma bim pini mo.

⁸ Uni yukkina yuk e gu'b pini jin isha to ka enthus mo,

dhali /e ciki uni to mmopi mo 'peni yi'de/ jin 'kunykina /e bwa mo.

⁹ Haali/ e /e mo tani /e a'di ta mondiki/e jin kashki'd mo.

E monkush pini mo tani am parkina monkush e mo.

¹⁰ Ayy tikiri mo/en pini jin teli sho'k ki sule/ gom uni gwansan kun mishki /e mo,

dhali bway gi mowoth pini gom uni kun dhelel ma du ki dhelel mo.

¹¹ Dhalku/ ki dhal sho'k gi a'di jin kar 'ba/ ki ca mmopu'da po/ aha/ mo,

walla me'd gi a'di jin ta thus ki thus mmo-bor aha/ mmosi'da/ si'd mo.

¹² 'Kwani kun ta imanmii tonthus ishkin ki rap rap mo,

uni kun torkunu 'ko'da 'cesh mo, mmomol cu mo.

37

Gway ma Dawuu'd.

¹ Dhalku/ is pini ki anan mo goma manthu'th to mii mo,

dhalku/ dhapan ki mii ta gom imanthu'th to mii mo.

² Haali/ uni mini la us ki jog me'da sho mo, dhali ku'th mo me'da sho mo.

³ Gami gwo is e Tapa mo, dhali miiyi ki 'bore/ mo.

Wakan ki /e mini ɕa'b eya 'cesh mo, dhali
'kuny bwa mo gom mo jin mina /e
ɕa'b ki 'dantar mo.

⁴ Budhi mo jin 'kuny bwa e Tapa mo,
dhali a'di midi ɕi /e to kun gwon ma dum
pini mo.

⁵ ɕuthi bway pini 'kup ki Tapa mo.
Dhali gami gwo is e a'di mo, dhali a'di midi
kal mii mo be.

⁶ Dhali a'di midi kal mom pini jin minu ye /
e mo e monjkush mo
dhali tom 'boro'd pini mina e waki montee
mo.

⁷ Doshi naskina/ e bwambor gi Tapa mo
dhali ɕoriya ɕor ki bwa jin 'kuɕu/ ki
'kari'th gom a'di mo.

Dhalku/ is ki anan apo/ a'di jin gam mii adu
is e bway piti mo,
apo/ wathi/ jin kali tonthus ka piye/ ki mii jin
pishina a'di ki 'pen mo.

⁸ Daki 'pena nyor mo dhali dhalka nyor jin
shwanu 'pen mo.

Dhalku/ is pini ki anan mo, a'di jin kuthi is
jasi gom tonthus mo.

⁹ Haali/ amanmii tonthus mo tani a'di minu
la 'ciṯh mo,

hili uni gwansan kun ɕorki Tapa mo tani
uni a'di imini gam mony'cesh mo.

¹⁰ ɕori naskina/ ari'ceenne/ mo dhali
amanmii tonthus midi di dok/e yisa.
Ba me'd jin hila um a'di ki a'di di'd e mom
piti ki 'bore/ mo tani a'di midi di yisa.

¹¹ Hili uni kun 'thup ma du mini gam
mony'cesh mo

dhali 'kuny bwa e is buni mo e mo jin isha
to ka enthus ki mii jin gama uni adu
is mo.

¹² Amanmii tonthus a'di mii'da wu'th apo/
a'diɲ kar/e mo

dhali 'pe'd shem piti apo/ a'di mo,

¹³ hili Tapa pe'thki a'di jin mii tonthus mo
haali/ a'di mishki'd ka teem piti pu'dki'd
mo be.

¹⁴ Imanmii tonthus uni buki gandal buni
mo dhali gwana'da bwam buni mo,
mmokal ka 'cesh uni kun hatha'ko'd mo
dhali kun mini mii ta gi to mo.

dhali 'kosh uni gwansan kun iin ki iin
dhelelga/ mo.

¹⁵ Gandal buni mini ciɕa dum buniɲ gana/
mo,

dhali abwam buni minu 'ce'd bwa mo be.

¹⁶ To kun tana a'diɲ kar/e ush'ceenne/ mo
tani a'di 'boro'd mo
mmobol to jin ishi'd ka enthus ma ris uni
kun mii tonthus e mo.

¹⁷ Haala bi gi imanmii tonthus mo tani uni
minu 'ce'd mo,

hili Tapa a'di dhuki imanmii miin kar/e mo.

¹⁸ Tapa a'di mishki'da tee gi uni kun 'kon ki
dar gi mii 'ba/ mo,

dhali mal buni ɕa'bki'd ki sule/ sule/ mo.

¹⁹ Uni minu 'koki dhu ki mo ma 'the is ka
tee kun ta thus ki thus mo,

dhali ka tee jin mina te/ 'kosh mo tani uni
mini ta gi to jin ish ka enthus mo.

²⁰ Hili imanmii tonthus mo tani uni 'ce'dki
sho'k mo.

Aris uni kun ta 'kup gi Tapa mo tani uni
wana e ki monyca ma shon dhii/i'd
mo,

uni kun la puu mo – dhali uni kun wana e
ka ku'd kun la puu mo.

²¹ Amanmii tonthus barki to kal 'peni
'kwani mo tani, dhali mol ɕiya
murem piti ka nyan'ko'd mo,

hili a'diɲ kar/e ta'da 'the mo dhali ɕi'da ɕi
mo.

²² Haali/ uni gwansan kun 'boru mii
ki Tapa mo tani uni mini gam
mony'cesh mo,

hili uni gwansan kun jeenu ki a'di mo tani
uni minu 'ciṯh 'twa/ mo be.

²³ Naṯgin jin tana wathi/ mo tani a'di 'peni
Tapa mo,

dhali a'di telki a'di sho'k mo e bway jin
mina bwa 'kuny a'di mo.

²⁴ Ba ki a'di midi biṯ mo tani a'di minu 'koki
biṯa sho 'kup ka lunḡu'b mo,

haali/ Tapa a'di ta mondin gom me'd piti
mo.

²⁵ Aha/ tana dhuru'c 'thissa/ mo dhali
shwane/ aha/ tana dhan mo.

Hili naskina/ aha/ dinaki par a'diɲ kar/e e
dhalkunu 'pen mo

walla uɕim piti mmo'tho tonṯe/ mo.

²⁶ A'di ɕiki to ka 'ka'd me'di is mo ka yempa/
mo dhali ɕi to mo,

dhali uɕim piti warkin ki uni kun 'bor mii
mo.

²⁷ Kwa/i bwa mo 'peni tonthus mo dhali
miiyi ki 'bore/ mo,

wakan ki /e mini di ki sule/ sule/ mo.

²⁸ Haali/ Tapa a'di enki mo jin 'konuki mi-
iya mii ka gwar 'de/ mo.

A'di midi diki dhal unim piti kun dhunu ki
she/ ki dhelel dhelel 'pen mo.

Imanmii miin_{kar}/e minu dhu ki sule/ sule/
mo.

Hili uci gi imanmii tonthus mo tani uni
minu 'cih_h 'twa/ mo.

²⁹ Imanmii miin_{kar}/e mini gam mony'cesh
mo

dhali ca'ba po/ a'di ki sule/ sule/ mo.

³⁰ 'Twa/ ma manmii miin_{kar}/e mo tani a'di
bahki gwo gom moyuk mo

dhali ale'd oki gwo ki dar gi mii ma gwar
'de/ mo.

³¹ Dhali gwon_{kan} ma Arumgimis piti jin
cinu mo tani a'di di'da dum piti mo.

Dhali natgin piti 'koki yeres/ yeres mo.

³² Amanmii tonthus a'di timki a'din_{kar}/e
mo

dhali simm a'di e mo mmo'kosh mo.

³³ Tapa a'di midi diki dhal a'di 'pen e
mom'bi'th piti mo,

walla dhal a'di ki a'di minu wak mo me'd
jin minu sus a'di e mondwall gwo
mo.

³⁴ Cori Tapa mo dhali kari bway piti mo
dhali a'di midi kar /e ki ca mo mmogam
mal gi mony'cesh mo.

/E mini hil mony'ce'd sho'k ma manmii
tonthus mo.

³⁵ Aha/ hilkina manmii tonthus mo
mmomii mii gi 'ba/ mo,

dhali mmutura tur me'da bwanyayiis gi
Pan Lubnaan mo.

³⁶ Dok/e aha/ yakina ki yam pe mo dhali
hili a'di diki di dok/e mo.

Ba aha/ napkina a'di mo tani a'di 'konuki
gam mo be.

³⁷ 'Cunycuri wathi/ jin dar gi mii 'ba/ mo
dhali hili mo mo ma a'di jin dhelel
ma du mo,

haali/ emen 'kon gom wathi/ gi mon_{ku}'th is
mo.

³⁸ Hili imandhan gwo mo tani uni minu
'ce'd sho'k imontal 'de/ mo.

Dhali emen gi imanmii tonthus mo tani uni
minu 'cih_h mo be.

³⁹ Bway gi mowoth gom wathin_{kar}/e mo
tani a'di 'peni Tapa mo be.

A'di ita jim buni jin hura uni jwa ka tee gi
monto'c bwa mo.

⁴⁰ Tapa woth_hki uni mo dhali 'cukki uni mo.
A'di 'cukki uni mo 'peni imanmii tonthus
mo dhali ta uni is ki me'd mo

haali/ uni bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo
be.

38

*Gway ma Dawuu'd mmoka to e jin
cinuwa Arumgimis ki me'd mo.*

¹ Ayy Tapa, dhalku/ ki kucur aha/ ka nyor
pini mo

walla dhalku/ ki dor aha/ ka nyor pini jin
shwana /e mo!

² Haala thopam pini karana dum 'per pem
'kup mo,

dhali me'd pini pu'dkina pom pem mo be.

³ Dhali mon_{kamu}/ mura shuman bungwar
is pem is mowa?

haala nyor pini jin shwana /e caaca mo.

Dhali mowa_{ca} kamu/ di'd goma simam
pema?

gom miinthus pem mo be.

⁴ Haali/ miinthus pem loski aha/ ki 'kupi lu/
mo,

dhali uni 'thiraa/ dit mmokal mo be.

⁵ Jamam pem 'kakin mo dhali bulabul mo
dhali taga 'bi/ nycine/ mo

gom miim pus pem mo.

⁶ Aha/ kumkunu 'twa/ a 'cesh mo dhali
'da_{cal} 'ko'da 'cesh mo.

Isa yempa/ yula tente/ mo tani aha/ yakina
gwolu/ mo.

⁷ Haali/ empa'd pem a'di 'tu'dkunu ki mo
jin 'batha'ba'th mo,

dhali mon_{kamu}/ mura shuman bungwar is
pem is mowa?

⁸ Aha/ kumkunu 'twa/ a 'ceshi 'baar mo
dhali sirica po/ ki sho'k mo.

Aha/ ohonkina mo goma dulatt ma nyor
ma dum pem mo.

⁹ Tapa, aris mom pem kun gwon ma du mo
tani mishu ki /e mo.

Dhali ashurem pem jin wuka/ mo tani
'konuki bag 'peni /e mo be.

¹⁰ Adum pem shwa'd ki ju'k ju'k mo dhali
mom'bi'th pem ushi me'd mo e aha/
mo

dhali apinya/ em pem jin shwa'd ki o'd mo
tani, uni si'da/ uskin 'peni aha/ mo
be.

¹¹ Imugum pem dhali uni gun nyak aha/
ii ka yempa/ mo tani uni doshkin ki

monko/ is 'peni isa nyor pem kun
wo'cki aha/ she/ mo,
dhala bas pem si'da/ uni doshkin isa
dhana/ mo.
12 Uni gwansan kun simmki mondiki/em
pem e mo tani 'thikina gumem buni
mo.
Uni gwansan kun simmki mo e jin mina
uni shi/ aha/ is mo tani oki gwo kun
minu kup mo
dhali kulum gwo ibwa mmo'ce'da 'ce'd
me'di isi yula tente/ mo.
13 Hili aha/ wana e ki wathin 'diye/ mo, aha/
dinaki cik tonj kamu/ mo.
Aha/ wana e ki wathi/ jin mol 'twa/ wal mo
jin mol 'twam piti ka'd mo.
14 Nye, aha/ wana e ki wathi/ jin mol gwo
cik mo,
dhali e 'twa/ mo tani aha/ dara gi gwoj
kucur mo.
15 Hili e /e mo tani ayy Tapa, /e be icorkaa/
mo be.
A'di ta /e be, ayy Tapa Arumgimis pem, /e
jin mini thoka thok 'twa/ mo be.
16 Haali/ aha/ 'thona mo ki: Uni mini dhalki
bwa ki 'kuny apo/ aha/ mo.
uni gun dhu 'ba/ ki ca apo/ aha/ mo ki sho'k
pem yereski'd mo.
17 Aha/ 'dishkina mmobiit mo,
dhali mo jin woca is aha/ she/ mo tani a'di
di'da bori aha/ ki sule/ sule/ mo.
18 Aha/ pikina gwo gom tonthus pem jin
miika/ mo,
aha/ kala bwan diti'd gom miinthus pem
mo.
19 Uni gwansan kun ta 'kup pem mo tani
dar gi 'ko mo uni 'bitha'bi'th mo,
dhali uni gwansan kun shi/i aha/ i e ki shi/
thus mo tani uni tana ris mo.
20 Dhali uni gwansan kun rakki aha/ ton-
thusi bway gom tom 'boro'd mo tani
uni ita 'kup pem kun tana ris mo haali/ aha/
batha jasi tom 'boroni 'ko'd mo.
21 Dhalku/ ki dhal aha/ 'pen mo ma, ayy
Tapa,
ayy Arumgimis pem, dhalku/ ki si'd 'peni
aha/ mo!
22 Huru/ ki jahanne/ mmowoth aha/ mo,
ayy Tapa, gi bway mowoth pem mo.

39

*Eya manyuk gway mo: goma Yaduthuun.
Gway ma Dawuu'd.*

1 Aha/ ona gwo mo ki: Aha/ mina ji bway
pem ki e mo,
ki aha/ mina diki mii miinthus ka le'd pem
mo.
Aha/ mina 'kali'th 'twam pem mo,
wakan me'd jin mina 'kwanin thusi 'kowa
bori aha/ mo.
2 Aha/ usha 'twa/ wal mo dhali ca'bki
shwamm mo,
aha/ bu'thkina monku'th is pem mo tani
tonj kamu/ gamkaa/?
mo ma cis pem thissi'di ca mo 'teki shi/ shi/
mo.
3 Adum pem ca'bki 'ba'th 'ba'th e aha/ mo.
Me'd jin tashu aha/ ki gwo kun kulumkaa/
e bwa mo tani o'd jin 'batha'ba'th
shwaki'd mo,
dhali yan'ko'd aha/ ki o gwo ka le'd pem mo
ki:
4 Tapa, dhalki aha/ misha 'pemen pem jin
midi di 'kup mo
dhali ateem bar pem wakata mo?
Dhalki aha/ misha mo mo, ma mondiki/em
pem midi gus kata mo?
5 Hili /e ki kara teem pem mmokuta/ kut
me'd bwam me'd ki daka/ mo
dhali mondiki/em pem jin dika/ ki e mo
tani ta tonj kamu/ ibwambori jis/em
pini yisa.
Ka jin gana/ aris 'kwani 'baar mo 'kokin
'twa/i 'kup 'te/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
6 Ka jin gana/ 'kwani iikin ki jasa kashira/
ma la 'te/ mo.
Ka jin gana/ uni 'koshki jis mo ki dar gi mii
kun kala uni mii 'kup pa ka pije/ mo.
'Kwani sugki to mo dhali mol mo mo a'di
jin midi tul a'di is mo.
7 Dhali shwane/ Tapa, ki to jin ta'da ta
icorkika/ mo?
Mo ma 'tenj kapem pem di'd e /e mo.
8 'Cuki aha/ mo 'pena ris gwom pem kun
dhan'ka/ mo.
Dhalku/ ki kar aha/ jin mina imanmii miim
pus iwak aha/ mo.
9 Aha/ usha 'twa/ wal mo, aha/ dinaki ka'd
'twam pem mo,

haali/ a'di ta /e jin miiki a'di mo.

¹⁰ Jočki mondor pini 'peni aha/ mo.

Aha/ 'baarkina mo ki mondor ki me'd pini mo.

¹¹ Ki /e ki dor wathi/ dhali kucur a'di gom miinthus mo tani

/e ki 'cum to jin ena a'di me'da dhurany jin shwa to jin 'ka'd a'di 'twa/ ki 'ka'da bor mo.

Ka jin gana/ aris 'kwani 'baar mo 'ko ki e 'twa/i 'kup 'te/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

¹² Ciki mon'thom pem mo ma, ayy Tapa, dhali ka'di 'cem pini gom monkom pem mo.

Dhalku/ ki bu'th monku'th is pini 'peni jabu'th em pem mo.

Haali/ aha/ takina yilkinam pini jin yaki'd ki yam pe mo,

a'di jin tani pa mo, mmowa e ki ibabam pemi 'baar kadhamo/ mo.

¹³ Hilki /e mo ka cin'ko'd mo 'peni aha/ mo, ki aha/ mina gam bwan 'kunyud mo

ntwa/a/ ki aha/ mina ya mo dhali diki di dok/e mo.

40

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

¹ Aha/ cora/ cor ki bwa jin 'kucu/ ki 'kari'th gom Tapa mo.

A'di ka'dki 'cem piti mo dhali cik aha/ kom pem mo.

² A'di dirki aha/ ka pije/ 'peni jis jin miga/ 'taki tor sho'k ka pupush mo,

'peni boro'th jin ca'bki co'do/ co'do/ mo. A'di ki dhu sho'k pem apo/ wosh mo

dhali dhu natgin pem mmo'ko ki 'dantar mo.

³ A'di ki kar gway this e 'twam pem mo, gway jin manka/ Arumgimis bana mo.

'Kwani ka ris mini par e mo tani dhali koka ko/ mo

dhali dhu mongam gwo is buni e Tapa mo.

⁴ Mom'bor mii gom wathi/ jin kar Tapa ki jim piti jin gama a'di gwo is mo,

a'di jin diki tu'k mo e mo jin karu is ki ca mo,

ki uni gwansan kun iikini per mo mmobath gwo ma rum pinyconi sho'k mo.

⁵ /E marki momiin tom pini kun ta momer is mo

dhali gwom pini kun kulumkina /e ibwa 'kupki am mo, ayy Tapa Arumgimis pem mo.

Jamu/ piyi'd jin minu kar ka par nyakki /e mo.

Wakki/ aha/ mina 'taki bah gwo mo dhali tor uni mo tani

uni mini 'taki bol uni kun minu 'taki den e e ka ris mo.

⁶ To jin 'cithu/ 'kus mmomiiya bas mo dhali to jin cinu ki me'd mo tani bwam pini diki o mo.

Hili /e ki tup aha/ 'cem pem mmoshuwa shu mo.

To jin cithu/ ki o'd jin cinu ki me'd mo dhali jin cinu gom miinthus mo tani

/e yisa 'thekki gwo gom uni yisa.

⁷ Yan'ko'd aha/ ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ pu'dkina mo.

Eya warka/ jin 'kucu/ is jin 'kwarkunu gwo apo/ gom aha/ mo.

⁸ Aha/ 'kunya bwa mo mmomii bwam pini mo, ayy Arumgimis pem.

Gwonkan pini jin cinu mo a'di di'd eya dum pem mo.

⁹ Aha/ torkina gwon 'kunya/ jin cinu gom mo jin 'cukuwa 'cuk mo

eya dhana tul 'kup mo.

Dhali hili mo mo ma, aha/ dinaki mu'th 'twam pem mo,

me'd jin mishkina /e aha/ mo, ayy Tapa.

¹⁰ Aha/ dinaki bag mom pini jin tana /e aha/ is ki me'd mmowoth aha/ eya dum pem mo.

Aha/ torkina gwo mo goma isin ganam pini jin tana /e mo dhali gom bway gi mowoth pini mo.

Aha/ dinaki us mo/en pini jin telu sho'k mo dhali mo ma isin ganam pini jin tana /e mo.

'pena dhana tul 'kup 'kwani mo.

¹¹ Dhalku/ ki bu'th momiimiim pini 'peni aha/ mo, ayy Tapa.

Dhalki mo/en pini jin telu sho'k mo dhali mo ma isin ganam pini jin tana /e mo tani 'tash aha/ 'twa/ ki sule/ sule/ mo.

¹² Haali/ tonthus uni 'kamki aha/ mo dhali uni molu den e mo.

Miinthus pem uni kalki aha/ ka 'cesh mo ntagi aha/ mola mo mo.

Uni tana ris ka ris kun bolina mur 'kup pem e mo.
Adum pem ush aha/ me'di e mo.

13 Ba miiyi ki 'bore/ bala, ayy Tapa, mmo'cuk aha/ mo.
Ayy Tapa, huru/ ki jahanne/ ma mmowoth aha/ mo.

14 Dhalki uni dhunu mo ma ki mo ma 'the is mo dhali dun'kuru/ 'kup isi montal 'de/ mo
uni gwansan kun simmki mii e mo tani mmo/uth mondiki/em pem mo.
Dhalki uni tu'kkunu ka nyan'ko'd mo dhali 'doyu/ e mo jin ushuwa tak tak mo
uni gun ona bwa ki shi/ aha/ is mo.

15 Dhalki uni meren kagahara gom mon'the is buni mo
uni gun o aha/ gwo mo ki: Soso, soso.

16 Hili dhalki uni gwansani 'baar mo kun simmki /e e mo tani
'kunya bwa mo dhali 'bor bwa mo e /e mo.
Dhalki uni gwansan kun eni bway gi mowoth pini mo tani
tikir gwo o mo ki: Tapa a'di i/eka/ ek mo.

17 Gom aha/ mo tani aha/ hatha'ko'd ki ha'th mo dhali mina mii ta gi to mo,
hili Tapa a'di kulumki gwo ibwa gom aha/ mo.
/E ta a'dim pem jin wothki aha/ mo dhali a'dim pem jin 'cukki aha/ mo.

Dhalku/ ki ta adiite/, ayy Arumgimis pem!

41

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Mom'bor mii gom a'di jin hili uni gun hatha'ko'di e mo.
Tapa 'cukki a'di ka tee jin toju a'di ato'c bwa mo.

2 Tapa wothki a'di mo dhali kar a'di ki e mo.
A'di yuku gway ka man'boru mii e mony'cesh mo.

/E diki ci a'di e bwa gi uni gun ta 'kup ki a'di mo.

3 Tapa a'di thip a'di 'ko'da cim piti jin isha a'di mmo'ba'th mo.
E mom'ba'th piti mo tani a'di ki wac a'di 'pena ris isa nyor kun 'koshki a'di mo.

4 Gom aha/ mo tani, aha/ ona gwo mo ki:
Ayy Tapa, miiyi mii ma 'the gom aha/ mo ma.

Dhali waci aha/ mo, haali/ aha/ miikina miinthusu po/ /e mo be.

5 Uni gun ta 'kup ki aha/ mo o gwo e aha/ eya adun dup buni mo ki:

Kakasja imina a'di iwu mo? dhali gway piti ki 'ce'd sho'k mo?

6 Dhali ki jan tal 'den kamu/ pu'dki'd mmopar aha/ e mo tani a'di ki bah gwo kun 'kon isi bwa 'te/ mo,
ka yiha/ ka dum piti tulu'da ris mii ma pibi is mo.

Ki a'di ya'd ka piye/ mo tani a'di ki wagar gwo mo.

7 Aris uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo tani torkina tor ki kako/ mmontal 'de/ gom aha/ mo.

Uni ki gwalal buni mo tani uni kulumki gwo shi/in ibwa gom aha/ mo, kun bol tiya e mo.

8 Uni ki o gwo mo ki, To jin wunu kara bit'i'da po/ a'di ba/.

A'di midi cu mis dok/eya? ma 'peni mo jin isha a'di mo.

9 Isi kani amugum pem gana/ jin di'da bori aha/ jin gamka/ gwo is mo tani
a'di jin shwaki tontem pem mo tani a'di 'de'kki 'penatinkilam piti apo/ aha/ mo.

10 Hili /e ayy Tapa, miiyi mii ma 'the apo/ aha/ mo,

dhali 'deki aha/ ki mis mo ki aha/ mina 'taki mu'th uni 'twa/ mo.

11 Gom mii yansan mo tani aha/ misha ki /e 'bora bwa ki aha/ mo,

ki a'di jin ta 'kup ki aha/ mo tani diki pi aha/ e mo be.

12 Hili /e bu'thki aha/ mo gom miim pem jin dar gi nadhun mo,

dhali /e ki kar aha/ e bun'kus pini ki sule/ sule/ mo.

13 Mom'bor mii midi di gom Tapa mo, a'di jin ta Arumgimis gi 'Kwani ma Is-rayiil mo,

'peni mo jin 'konuki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo ntagi mo jin 'konuki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

Amen dhali dok/e Amen mo.

AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI SU/ MO.

42

Eya manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo jin yethu sho'k mo.

¹ Me'da shet jin kara ce jin ta yoll mo a'di jin ona bwa ki yi'de/ jin kasha e ki kash mo tani

wakan si'da/ akashiram pem corksida cor gom /e mo, ayy Tapa Arumgimis.

² Akashiram pem budha te/ miinkar/e goma Arumgimis mo,

goma Arumgimis jin di ki e mo.

Ki aha/ mina pu'd kakasja dhali hil bwam/ e ma Arumgimis mo?

³ Jabu'th em pem a'di warki'd ki tontem pem gi montee mo

dhali mon'thiny mo,

ka yiha/ ki 'kwani 'kon mmorash aha/ gwo o mo ki:

Mane Arumgimis pini mane?

⁴ To gwansan mo tani uni kakika/ e mo, me'd jin wolkika/ kashiram pem ka pije/ mo:

me'd jin yaka/ nyakka buhany 'kwani mo dhali shu uni bway ka jintura/ e gu'b ma

Arumgimis mo,

ki bwam 'boro'd kun kumu cuuwa/ mo dhali yuk gway kun 'boruwa 'bor bwa i is mo,

me'd jin dhukin ma waambuhany 'kwani kun kogu acim mo.

⁵ Katinta ibitu/ / e eya 'cesh mo, ayy akashiram pem mo,

dhali atinta i/usha /e me'd kan e aha/ mo? Tayi ka 'ten kape/ eya Arumgimis mo.

Haali/ aha/ mina dok/e man a'di mo, a'di jin ta'da manwoth pem dhali

Arumgimis pem mo.

⁶ Akashiram pem a'di bitu/ 'ko'da 'cesh e aha/ mo.

Wakan aha/ kakina /e e mo

'pena 'cesh gi Pan Uurdun mo dhali gi Pan Harmuun mo

dhali 'peni 'Kuwosh ma Misar mo.

⁷ Mon'kulga/ jin yuku ki mon'kulgan kamu/ mo

me'd jin dora yi'den kuku/ kukum pini mo.

Aris yi'dem pini kun bir bakal mo dhali aris en kuthar yi'dem pini

uni kalki aha/ ka 'cesh mo.

⁸ Ki montee isa yempa/ mo tani Tapa a'di kanki mo/en piti jin telu sho'k mo

dhali mon'thiny mo tani gway piti di'd nyakki aha/ mo,

mmo'thowa Arumgimis gi mondiki/ em pem mo.

⁹ Aha/ ona gwo eya Arumgimis jin ta wosh pem mo ki:

Atinta inana /e aha/ kan mo?

Katinta gara/ imiga/ ca'b jasi gwolu/ kan mo

gom mosiri'c gi uni kun ta 'kup ki aha/ kan mo.

¹⁰ Me'd wathi/ jin 'disha 'twa/ mmowu mo 'peni jama/ jin doruwa dor e

bungwar is pem mo tani

uni kun ta 'kup ki aha/ mo sorki aha/ mo, dhali ka yiha/ mo tani uni 'kon mmorash

aha/ gwo o mo ki:

Mane Arumgimis pini mane?

¹¹ Katinta ibitu/ / e eya 'cesh mo, ayy akashiram pem mo,

dhali atinta i/usha /e me'd kan e aha/ mo? Tayi ka 'ten kape/ eya Arumgimis mo.

Haali/ aha/ mina dok/e man a'di mo, a'di jin ta'da manwoth pem dhali

Arumgimis pem mo.

43

¹ Yeyi aha/ mo, ayy Arumgimis dhali 'ce'di gwo she/ gom to jin raki aha/ mo

apo/ 'kwani kun 'koki mii miinkar/e mo, dhali 'peni 'kwani kun ta imanhe'k e mo,

dhali 'peni 'kwani kun 'konuki dhu ki mo ma kar/e mo tani 'cuki aha/ mo.

² Haali/ /e tana Arumgimis a'di jin bu'thka/ mom pem jin hurga/ jwa mo be.

Katinta bita /e aha/ asho kan mo?

Dhali tonta imiga/ ca'b jasi gwolu/ kan mo gom uni kun siri'c aha/ ki sho'k mo kun ta

'kup pem mo?

³ Ayy, hashi mon'kush pini mo dhali gwon ganam pini mo.

Dhalki uni shu aha/ bway mo.

Dhalki uni sus aha/ mo e 'kuwosh pini jin kogu mo

dhali mom pini jin ca'ba /e mo.

⁴ Dhali yan'ko'd aha/ mina ya mo e mo ma gwa'a/ jin 'cithu/ to 'kus goma

Arumgimis mo,

eya Arumgimis jin 'kunya/ bwa ki 'kuny icine/ kagahara mo.

Dhali aha/ mina maŋ /e ka dhenjehenye/ jin
'kon ma shu/i pesu/ mo,
ayy Arumgimis jin ta Arumgimis pem mo.
5 Katinta ibitu/ / e eya 'cesh mo, ayy
akashiram pem mo,
dhali atinta i/usha /e me'd kan e aha/ mo?
Tayi ka 'ten kape/ eya Arumgimis mo.
Haali/ aha/ mina dok/e maŋ a'di mo,
a'di jin ta'da manwoth pem dhali
Arumgimis pem mo.

44

*Eya Manyuk gway mo. Gway gom iya/
ma Guurah jin yedhu sho'k mo.*

1 Aman cikina gwo ki 'cem bam mo, ayy
Arumgimis mo,
ibabam bam torki aman gwo mo,
gom miim pini kun miikina /e mmothim ka
teem buni mo,
ka tee 'peni kadhamo/ mo.
2/E ki me'd piniŋ gana/ mo tani /e ki ura ris
kala tiya ka piye/ mo
dhali hili uni mo tani /e ki cu'th uni mo.
/E ki dor 'kwani ka ris mo,
dhali hili uni mo tani /e ki dhu uni ki 'kus
mo.
3 Haali/ a'di ki gandal buni yisa igamkina
uniya 'cesh yan adu is mo yisa,
walla si'da/ abim buni diki ci uni
mom'bi'th mo,
hili me'da bim poros pini mo dhali abim
pini mo,
dhali monkush 'peni bwam/ em pini jin
kushki mo mo,
haali/ /e 'kunyina bwa e uni mo be.
4/E tana Malik pem mo dhali Arumgimis
pem mo,
a'di jin 'kawurki'da 'kawur mo gom
mompinu mii e ma Yakuub mo.
5 Ki/e mo tani am ki tan uni kun ta 'kup bam
ka bor mo.
Dhali ki gway pini mo tani am ki yap uni
gwahan ki sho'k mo kun gam am
'kup mmo/as mo.
6 Haali/ bwam pem mo tani aha/ dinaki
gam gwo is gom a'di mo,
walla gandal pem si'da/ diki ta aha/ is ki
me'd mo.
7 Hili /e wothki aman mo 'peni uni kun ta
'kup ki am mo,

dhali kar to ibwaman uni kun shi/i aman i
e mo jin midi dunjur uni 'kup 'kup is
mo.
8 Eya Arumgimis mo tani aman dhukina
'ba/ ki ca ki tikir tikir mo,
dhali aman mina ci /e momaŋ gom gway
pini ki sule/ sule/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
9 Hili /e ki ta'k am ka piye/ mo dhali dhu am
ki mondhu is ki gwa'd mo,
dhali /e diki ya ka piye/ nyakki 'kwani ma
meem bam mo.
10 /E ki dhu am mmodok ka nyan'ko'd mo
'peni uni gun 'kwar am ka gwapi/
mo.
Dhali uni kun ta 'kup ki am mo tani dilki
aman to mo.
11 /E ki dhu am me'd ka'bal kun minu 'ci'th
'kus mo,
dhali /e ki ceker aman bwa mo e bwaman
kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo.
12 /E ki yol 'kwanim pini ka maliim gana/
mo,
/e ki kan gwo ki uni minu 'koki yol ka
thaman kun caaca mo.
13 /E ki dhu am ki uni gun nyak 'ko ki am
mmoçi aman gura/ mo,
dhali aman dupu i e dhali thuny 'twa/ i is ki
uni gwansan kun 'kamki am is mo.
14 Dhali /e ki dhu am ki ku gun miinu
mii ka mak mo e bwaman kal gi
'kwaniny'cesh mo.
dhali aman pe'thkunu mmopir 'kupi is e
bwaman 'kwaniny'cesh mo.
15 Ka cim 'baar mo mom pem jin darka/ ka
'the mo di'di bwambori aha/ mo,
dhali mon'the is a'di kumki aha/ bwam/em
pem mo,
16 gom gwo gi uni kun ciki aman gura/ mo
dhali imansor aman mo tani
dhali e bwambor uni gun ta 'kup mo dhali
a'di jin napa'd mmori/a ri'c mo.
17 Aris to gwansan pu'dki'd apo/ aman mo,
ba aman 'konaki ŋa /e mo,
walla aman 'konaki ta thus gom gwom pini
jin gamu me'd mo.
18 Adum bam 'koki dok ka nyan'ko'd mo,
walla natgin bam 'koki dheres 'peni bway
pini mo
19 ki /e mini 'taki 'ce'd am mo 'peni mo jin
'kon ma jala/ nycine/ mo,

dhali kum am 'kup ki mondhurumi'd jin
'kula'kul mo.

20 Wakki/ aman njakina gway ma
Arumgimis bam mo tani,
walla he'th me'd bam goma rum pinycon
mo tani,

21 min ma Arumgimis 'taki diki gam mii
yansana?

Haali/ a'di mishki to kun 'kona duj 'kwani
ka kwal is mo.

22 Yisa, gom gway pini mo tani aman
'koshkunu yula tente/ mo,
dhali aman dhukunu mo me'd ka'bal kun
dhunu mmo'cith 'kus mo be.

23 Muri is pini mo. Ata isha /e e kan mo, ayy
Tapa?

Meri /e e mo. Dhalku/ ki ta'k am asho ki
sule/ sule/ mo.

24 Katinta ibaga /e jis/em pini mo?
Katinta injana /e mom bam jin woja is am
she/ mo dhali mo jin siri'ckunu am
ki sho'k mo?

25 Haala kashiram bam a'di kumkunu 'twa/
a 'cesh e bwam bu'd mo,
dhali bungwar is bam ishkina 'cesh ki rap
rap mo.

26 Cuyi mis mo dhali yayu/ mmowoth aman
mo.

'Cuki aman mo gom gway gi mo/en pini jin
telu sho'k mo.

45

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo gi
jandin to mo. Gway jin yuku mmoye'th iya/
ma Guurah sho'k mo. Gway gi mo/en mo.*

1 Adum pem a'di 'tu'du/ mo ki tom 'borga/
jin di'di bwaman mo mmo/o mo.

Aha/ bahkina gwom pem eya malik mo.
Ale'd pem a'di wana e ka galama riisha/ jin
thoson ma man'kwar to is hila/ mo.

2 /E ta a'di jin onu bwa ki nyanye/ ki iya/ gi
'kwani mo.

A'the a'di wolkunuwa powa le'd pini mo.
Wakan Arumgimis 'borki /e mii ki sule/
sule/ mo.

3 De'ki gandal pini apowa wum pini mo, ayy
/en 'de/ jin ca'bki dem dem mo

e monycam pini mo dhali e mo/ek pini mo.

4 E mo/ek pini mo tani meri mo e mo jin
pinu mii e mo

gom gway gi gwon gana/ mo dhali gom mo
jin minu cesh she/ mo

gom mo jin minu dhu bwa ki gwa'd ki
miin'kar/e mo.

Dhalki me'da bim poros pini torki /e gwo
gom dhan mii jin caaca mo.

5 Athopam pini uni kaaka mo eya du uni
kun ta 'kup ma malik mo.

Dhali 'kwani ta'kkin e bwan'kwariny pini
mo.

6 Kursim pini a'di ta ji ma Arumgimis jin di'd
ki sule/ sule/ mo.

Cwa ma malik pini a'di ta cwa jin 'konuki
mii mii ka gwar 'de/ mo.

7 /E eni mo jin miinu miin'kar/e mo dhali
shi/ mo jin miinu to gun 'co'ka'co'k i
e mo.

Wakan Arumgimis jin ta'da Arumgimis
pini mo tani a'di 'koshki /e ki
monyca mo

ka yin gi mom'bor bwa apo/ uni gun ta cim
pini mo.

8 Burrinye/ ma pom pini a'di ter mo ka-
gahara mo gom yiman cwan kuyu'd
'pena murr dhali yiman gi cwa jin
wana e ka 'kwa'at mo dhali yiman
cwa jin yuku gway ka saliika mo.

'Peni mo ma malik pini jin ta sheny je mo
tani ashun dhen'dhenye/ uni bu'kkunu
mo mmo'kunye /e bwa mo.

9 I'bwa/ gi imalik mo uni 'koni bwaman up
pini kun taku mo.

E me'da bim poros pini mo tani ayim jin ta
asha malik a'di doshki'd ki 'dolkon
'peni Pa Upir jin hidhu i/is ma yim
mo.

10 Ciki gwo mo ma, ayy 'bwa/um, dhali
mishi isi gwo dhali ka'di 'cem pini
mo.

Dhalki 'kwanim pini 'pen mo dhali gu'b gi
icim mo.

11 Dhala malik mina bwa o gom jarom pini
mo.

Me'd jin tana a'di tapam pini mo tani lunji
a'di mo.

12 'Kwani gi Pan Sur uni mini sus mo ma
'them pini ki to kun cinu ki me'd mo,
uni 'peni 'kwani kun ta pa ki pa mo,

13 'pena ris to gun 'kona e ki she/ ki
she/ kun tanu mo.

'Bwa/ ma Malik a'di shumkunu ki bur-
rinye/ jin shonu ka ce e ki 'dolkoni e
mo.

14 Ka ris jamas burrinye/ ki she/ ki she/ mo
tani ayim suskunu amalik mo

nyakki nyaranyan'a'b ma yim jin suski a'di mo, uni gun iyyin nyakka yim mo.

15 Ki bwanj 'kunyud dhali ki bwanj 'kunya/ mo tani uni sus uni mmontal 'de/ mo me'd jin cikina uni gu'b ma malik mo be.

16 Mmodhal mii yansan e i is gom ibabam bum mo tani a'di midi ta iya/ m bum mo.

Dhali / e mini dhu uni mmota iya/ gi mony'ceshi 'baar mo be.

17 Aha/ mina kar gway pini ki a'di midi 'citha cim bwa mo jin minu tak a'di mo eya risa nyakum yil gi 'kwani mo. Wakan 'kwani 'baar mo mini manj / e mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo.

46

Eya manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo. Isi gi gwo gom a'di jin di'd ki nyaranj gana/ mo. Gway jin yuku mo.

1 Arumgimis ta a'dim bana jin hura ana jwa icine/ mo dhali mom'bi'th mo, a'di jin 'dishi'd ka yempa/ mmowotha woth 'peni monto'c bwa mo.

2 Wakan ana mina 'koki ko/ is mo, ma wakki/ mony'cesh midi ak jamas e mo, ma dhali wakka ris wosh kun turatur si'da/ mini 'taki yikin is mo e bwaman ma dun kumma/ yi'de/ mo,

3 ba yi'de/ a'di gwokina is mo dhali seya gabusha/ mo, ba dhan wosha turga/ uni deekin mo ka dulatt piti mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

4 Yi'de/ jin kasha e jin gusu'd a'di jin kar 'penkuman Bampa/ ma Arumgimis ki bwanj 'kunya/ mo, dhali mo jin kogu jin ta mo gi a'di jin Eka/ Ek mo.

5 Arumgimis a'di di'di bwaman ma yim mo. Ayim minu mol joc mo. Arumgimis midi wotha yim ki 'dishe/ shun-san mo.

6 Kal gi 'kwaniny'cesh uni shwakina bum-burush mo. Dhala risa hakuuma kun 'kona 'cesh mo uni yaki yil mo mmokala mo uni mo. A'di bahki gwo ki 'twam piti mo tani mony'cesh waki'd mo be.

7 Tapa gi momis mo tani a'di nyakki di ki ana mo.

Arumgimis ma Yakuub a'di ta jim bana jin hura ana jwa icine/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

8 Iiyu/ ma, hili mo mo ma, mii kun miina Tapa mo,

a'di jin wagaski mo jin 'ce'du/ sho'k e mony'cesh mo.

9 A'di doshki mo ma mee kun asu mo e 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo.

A'di 'ce'dki'da bwaa mo dhali tosha mee mo. A'di ki citha arabiyya kun dira shumaram ki o'd mo.

10 Doshi ka ku'th is naskina/ mo dhali mishi gwo 'ban ki aha/ tana Arumgimis mo.

Aha/ karu ki ca e kal gi 'kwaniny'cesh mo.

Dhali aha/ karu ki ca e mony'cesh mo be.

11 Tapa gi momis mo tani a'di nyakki di ki ana mo.

Arumgimis ma Yakuub a'di ta jim bana jin hura ana jwa icine/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

47

Eya manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo.

1 Tori me'd bum mo, aris 'kwani 'baar mo. Kumi cuuwa/ mo goma Arumgimis mo ki gway jin eku/ ki nyanye/ gom bwanj 'kunya/ mo.

2 Haali/ Tapa, a'di jin Caa e ki Ca mo tani a'di ka/ aka/ mo,

a'di jin ta dhana Malik apo/ mony'ceshi 'baar mo.

3 A'di ki dhuwa ris 'kwani e bwanj'kwariny ana mo dhali aris 'kwani e bwanj'kwariny sho'k bana mo.

4 A'di ki kwany mal bana gom ana mo, 'ba/ jin kar ma Yakuub ki ca a'di jin ena a'di mo be.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

5 Arumgimis shinki bway momis cuuwa/ ilu/ mo be,

dhali Tapa ki ko ma poome/ mo.

6 Yuki gway mmomañ Arumgimis mo, yuki gway mmomaña manj mo.

Yuki gway mmomaña Malik bana mo, yuki gway mmomaña manj mo.

⁷ Haali/ Arumgimis a'di ta'da Malik gom mony'ceshi 'baar mo.
Yuki gway mmomaṇa maṇ ki gway jin yed-huwa ye'th sho'k mo.

⁸ Arumgimis miiki miin tapa apowa ris kal gi 'kwaniny'cesh mo.
Arumgimis ca'bki'da powa kursim piti jin kogu mo.

⁹ Iya/ gi 'kwani mo tani uni tulki isi montal 'de/ mo
me'd 'kwani ma Arumgimis ma Ibrahiim mo.
Haala gongoro/ jin ta ji gi mony'cesh mo tani a'di cil ma Arumgimis mo be.
A'di karu ki ca jin eka/ ek mo.

48

Gway jin yuku gom iya/ ma Guurah mo.

¹ Tapa a'di ta a'di jin ca'd mo dhali ta a'di jin ca'd jin minu maṇ mo
e 'penkuman bampa/ ma Arumgimis bana mo.

² Dhali e 'kuwosha turgam piti jin turatur jin kogu mo, dhali jarom piti ki tur mo,
a'di ta mon'kunya/ gom 'kwaniny'ceshi 'baar mo.
A'di jin ta Wosh ma Sihyuun mo jin di'd isa dhana/ ki 'ban ma bim poros mo,
a'di jin ta 'penkuman bampa/ ma dhana Malik mo.

³ E bwaman gi gu'b mo gom montur piti mo tani
Arumgimis ki tor is piti eya tente/ ki a'di ta a'di jin 'ce'de'da 'ce'd she/ mo.

⁴ Bahili, imalik uni tulki 'kup mo, uni pu'dkini montal 'de/ mo be.

⁵ Isi me'd jin parkina uni a'di e mo tani uni merkin kagahara mo.

Uni 'kokunu mmodungur 'kup is mo dhali uni sokin mo be.

⁶ Mo jin deenu is ki bir bir mo tani a'di bu'thki uni mo,
dhali uni 'pe'dki she/ me'da 'bom jin shwan ma 'ci mmomuri dho'th mo.

⁷ Ki 'tham ki mom'pesho'k poshki'd mo tani /e ki por uni bwa mo
uni gun tana kur yi'de/ gi Pan Tarshiish mo.

⁸ Me'd jin cikina ana gwo mo tani wakan si'da/ parkina ana e mo,

e 'penkuman bampa/ gi Tapa gi momis mo, dhali e 'penkuman bampa/ ma Arumgimis bana mo,
a'di jin tel ma Arumgimis sho'k ki sule/ sule/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁹ Aman kulumkina gwo ibwa gom mo/ en pini jin telu sho'k mo, ayy Arumgimis,
e bwaman gu'b gi mondheleladhelel pini mo.

¹⁰ Me'd gway pini mo tani, ayy Arumgimis mo,
wakan momaṇ pini a'di jidhirki'd e 'pemen gi mony'cesh mo.

Me'da bim poros pini mo tani a'di 'tu'dkunu ki momp mii e mo.

¹¹ Dhalki Wosh ma Sihyuun a'di 'kunya bwa mo.

Dhali dhalki i'bwa/ gi 'Kwani Yahuuda/ uni 'kunya bwa mo gom mondwall gwom pini mo.

¹² Iiyi mmo'kara Sihyuun mo, dhali iiyi ka kul is mmo'kama yim is mo,
deni aris gu'b ma yim kun turatur e mo,

¹³ hili isi gwo i e ki 'bore/ goma cur ma yim mo,

iiyi e bwaman mo ma, e mo ma yim kun turatur mo

ki um mini mii tora nyakum yil 'kwani gwo i'ko'd mo,

¹⁴ ki a'di yansan ta'da Arumgimis mo, a'di jin ta'da Arumgimis bana mo gom ki sule/ dhali ki sule/ mo.

A'di midi ta jim bana jin midi shu ana bway ki sule/ sule/ mo.

49

Eya manyuk gway mo. Gway jin yuku gom iya/ ma Guurah mo.

¹ Ciki gwo yansan mo ma, aris 'kwani 'baar mo.

Dhali ciyi 'cem bum mo, aris um gun 'kokin e mony'cesh mo,

² um gun gwa'da is mo dhali um gun 'bapkin mo,

dhali kun ta pa ki pa mo dhali kun hatha'do'd si'da/ mmontal 'de/ mo.

³ 'Twa/ pem midi tor gwo gom moyuk mo.

Dhali gwom pem jin kulumka/ eya du mo tani minu mish 'ban mo be.

4 Aha/ mina ka'd 'cem pem ki gwom 'bi'th/e mo.
Aha/ mina gam gwom pem jin 'ce'dka/ aga-gala/ mo ki ko ma dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo.

5 Ki gomatinta imiga/ ko/ is goma risa tente/ kun toju aha/ bwa mo,
ki imanmii tonthus kun toci aha/ 'kus mo tani 'kamki aha/ mo?

6 Uni gun ta 'kwanin gwath kun 'ko ki 'kus gom tom buni kun tana uni mo
dhali dhu 'ba/ ki ca gom tom buni kun tana uni kun ishkin ka enthus ki pa jin tana uni mo?

7 Ka jin gana/ wathin kamu/ piyi'd jin midi wan is piti 'ba/ mo,
walla ciya Arumgimis she/ yol gom mondiki/em piti mo,

8 haali/ mo jin wanu 'ba/ gom mondiki/em piti mo tani a'di 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo,
dhali midi mol gam ki sule/ sule/ mo,

9 ki a'di midi 'taki tikir di ki e ki sule/ sule/ mo,
dhali mol jisa 'kulga/ par e mo.

10 Nye, a'di midi par e ka jin gana/ ki isi 'kwani kun yukayuk wukin mo,
uni gun ta pus dhali uni gun dar gi bwan'kup mo tani uni mini mii in-yak 'ce'd sho'k imontal 'de/ mo
dhali dhal tom buni kun tana uni pa ki pa ki unin tiya mo be.

11 Jis jwam buni mo tani a'di ta pam buni jin mina uni 'ko ki sule/ sule/ mo,
a'di jin ta mo jin mina uni i'ko nyakka ris 'kwani ma nyakum yil buni mo,
ba uni toshki yuka 'cesh gway ki jim buni mo.

12 Wathi/ mol ca'b ki e e 'penkapan piti jin tana a'di mo,
a'di wana e ki tonyucuk kun 'ce'dki sho'k mo.

13 A'di yansan ta 'pemen gi uni gwansan kun ta pus mo kun wuna wuny jwa i is mo,
a'di ta 'pemen gi uni gwansan kun 'bora bwa gom tom buni gun pwa'kkunu uni mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

14 Me'd ka'bal mo tani uni dhukunu 'pen ka pije/ goma Haawiya mo.
Wu a'di midi ta amanhil uni mo,

ka ji sho'k gana/ bway jis jwa mo tani uni thulkunu mo be,
dhala yi'c buni midi shi/ is mo.
AHaawiya a'di midi ta pam buni mo be.

15 Hili Arumgimis midi wana kashiram pem 'ba/ mo 'peni mom'bi'th ma Haawiya mo,
haali/ a'di midi bu'th aha/ mo be.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

16 Dhalki is ki ko/ mo wakki/ jan tal 'den kamu/ ta pa ki pa mo,
ki monyca gi gu'b piti maru is mo.

17 Haali/ ki a'di midi wu mo tani tonj kamu/ mina a'di kal ime'da?
Monycam piti midi diki ya ka lungu'b bath a'di nsho'k mo.

18 Ba, me'dyin dina a'di ki e mo tani a'di ki par is piti e ki a'di 'bora bwa ki 'bor mo,
dhali ba wathi/ manju mo ki a'di ki mii to ki 'bore/ gom is piti mo tani

19 a'di midi ya nyakki 'kwani ma nyakum yil gi icom mo,
uni gun mini mol monkush par e ki sule/ sule/ mo.

20 Wathi/ mol ca'bki e e 'penkapan piti jin tana a'di mo,
a'di wana e ki tonyucuk kun 'ce'dki sho'k mo.

50

Gway ma Asap.

1 A'din 'De/ jin ca'bki dem dem mo,
Arumgimis jin ta Tapa mo,
ki a'di ki o gwo mo dhali mony'cesh yukunu mo
'peni mo jin sul ma tente/ mo ntagi mo jin yul ma tente/ mo be.

2 'Pena Sihyuun mo tani 'bor piti shina jaro/ ime'd mo,
Arumgimis 'twakki mo mo.

3 Arumgimis bana pu'dki'd mo a'di diki ca'bki shwamm mo,
e bwambori a'di mo tani a'di ta o'd jin loski'da los mo,
dhali mo 'kam a'di is mo a'di jin ta'da dem dem mo tani a'di ta 'thama punthar mo.

4 A'di yukki'da yuk gom momis jin di'da po/ momis mo,

dhali mony'cesh mo, ki a'di midi dwall
'kwanim piti gwo mo be.

⁵ Tuli aha/ kum pem is mo kun ta ku isin
gana/ mo,

uni gun gamki gwo me'd nyakki aha/ ki to
kun 'cithu/ 'kus mo.

⁶ Momis bahki gwo gom mo ma kar/em piti
mo.

haali/ Arumgimis ki is piti mo tani a'di
ta'da mandwall gwo mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁷ Ciki gwo, ayy 'kwanim pem mo, dhali aha/
mina tor gwo mo,

ayy Israyiila, aha/ mina te gwo apo/ um mo.

Aha/ tana Arumgimis jin ta'da Arumgimis
bum mo.

⁸ Dhali aha/ dinaki kucur um gom tom bum
gun 'citha/ um 'kus mmomiiya bas
mo,

walla tom bum kun cina um ki me'd mo
mmoci'th ki o'd mo ki tikir tikir ib-
wambori aha/ mo.

⁹ Aha/ mina mola rasim bip bu'th 'peni gu'b
bum mo,

walla rasi mi 'peni kal bum mo.

¹⁰ Haala ris tonyuk kun 'kon e bwaasho
mo tani uni ta kum pem mo,

dhali bip kun 'koni 'kuwosha alip mo.

¹¹ Aha/ misha ris 'dii kun pen e momisi
'baar mo,

dhali aris to gwansan kun joekin e bwam
bunto mo tani uni ta kum pem mo.

¹² Wakki/ aha/ mina te/ 'taki 'kosh mo tani
aha/ mina 'taki diki tor um gwoyi,

haali/ mony'cesh dhali aris to gwansan
kun 'koni bwaman a'di mo tani uni
ta kum pem mo be.

¹³ A/aha/ 'kana shum gi gwathim bip mo?
walla a/aha/ pina bas mi mo?

¹⁴ Ciyi Arumgimis to jin cinu ki me'd
mmo'cith 'kus ki bwa jin 'boruwa
'bor i is mo,

dhali ciyi gwom bum kun onu is ki a'di jin
Eka/ Ek mo,

¹⁵ dhali yuki aha/ ka tee jin toju um bwa mo,
dhali aha/ mina 'cuk um mo dhali um mini
kar aha/ ki ca mo be.

¹⁶ Hili gom a'di jin ta thus ki thus mo tani
Arumgimis ki o gwo mo ki:

Kaja ci /e shi/ mii mmorash gwonkan pem
kun bahu e mo,

walla bu'th gwonkan pem jin gamu me'd
eya le'd pini mo?

¹⁷ Haali/ /e shi/i mo jin dilu 'kwani abora
'ceshi e mo

dhali /e ki bit gwom pem ki nyanygon mo.

¹⁸ Wakki/ /e ki par wathin 'di/ e mo tani /e
tana mugum piti mo be

dhali /e ki ta amanjali 'pen gom uni gun
buthi miinycal me'd mo.

¹⁹ /E ki ci 'twam pini bway ki kany mo gom
tonthus mo,

dhali ale'd pini ki uk mo jin hekuwa he'k e
mo.

²⁰ /E ki ca'b dhali tor gwo apowa kam pini
mo.

/E ki thutha 'ci ki kwan 'pen mo.

²¹ To gwansan miikina um mo dhali aha/
ca'ba ki shwamm mo.

Dhali /e toshkin ki aha/ nyaka is ki /e mo.

Dhali hili shwane/ aha/ kucurkina /e mo,
dhali kar gwonkan ibwambori /e mo.

²² Nyithi gwo yansan mo ma, um gun njakina
Arumgimis mo,

isi ciki/ ki aha/ mina bwa pu'd ka pije/ mo
dhali yan'ko'd jan kamu/ midi diki di
mmo'cuk um mo be.

²³ A'di yansan jin 'doyu to ki bwa jin
'boruwa 'bor i is mo me'd to jin
'cithu/ 'kus jin ta jim piti mo tani a'di
tak aha/ mo be.

E a'di jin karki bway piti ki 'bore/ mo tani
aha/ mina tor bway gi mowoth ma
Arumgimis mo be.

51

*Eya manyuk gway mo. Gway ma
Dawuu'd, me'd jin pu'dkin ma Nath'an jin
ta'da manci gwo i a'di mo i'ko'di yam piti
jin yakina a'di a Bathshaba/.*

¹ Miiyi mii apo/ aha/ mo ma, ayy
Arumgimis, isi ki gwo gi mo/en pini
jin telu sho'k mo,

isi ki gwo gi mii ma 'them pini jin ishki'd
ka enthus mo tani 'koshi aris gwon
dhan pem mo ma.

² Lami aha/ 'pena tanjara/ 'peni miinthus
pem mo,

dhali dheleli aha/ mo 'peni miinthus pem
mo.

³ Haali/ aha/ misha gwon dhan pem mo,
dhali miinthus pem di'd ka yempa/ e
bwambori aha/ mo.

4 Apo/ /e, /e 'de/ mo tani a'di imiikika/
miinthus mo,
dhali mii a'din thus yin jin shi/a shi/ e
bwambori jis/em pini mo,
wakan /e karu ki mo ma kar/e e gwom pini
jin tora /e 'twa/a 'cesh mo,
dhali dar gi mii 'ba/ e gwon dwall pini mo.

5 Hili mo mo ma, aha/ kalunu ka piye/ e
miinthus mo,
dhali e miinthus mo tani ata'dam pem
bwaaki aha/ mo be.

6 Hili mo mo ma /e ona bwa ki gwon gana/
e isi bwaman ma dum 'per mo.
Dhali gom gwo gi wakan mo tani tori aha/
gwo gom moyuk mo eya dum pem ki
kup mo.

7 Dhagami aha/ mo ki cwa jin wana e ka
'tasha jalbip mo, dhali aha/ mina
dheleladhelel mo.
Lami aha/ mo dhali aha/ mina ca'bki bany
bany mmobola wasa/ e mo.

8 'Tu'di aha/ ki bwam 'borga/ mo dhali ki
bwan 'kunyga/ mo.
Dhalka sima/ jin 'ce'da /e mo 'kunya bwa
mo si'da/.

9 Bagi jis/em pini 'peni miinthus pem mo
dhali 'koshi aris miinthus pemi 'baar mo.

10 Uki e aha/ adun dhelelga/ mo, ayy
Arumgimis,
dhali kar jin this dhali jin 'boro'd e bwa-
man shi/in pem mo.

11 Dhalku/ ki bit aha/ asho 'peni bun'kus
pini mo,
dhali dhalku/ ki bu'th Shi/in dhelel dhelel
pini 'peni aha/ mo.

12 Wari bwan 'kunyga/ is e aha/ mo e bway
gi mowoth pini mo,
dhali buthi aha/ me'd ki bwa gi shi/in mo.

13 Dhali yan'ko'd aha/ mina tor imandhan
gwo bway pini mo,
dhali imanmii miinthus mo mini tu'k mo e
/e mo be.

14 'Cuki aha/ mo 'pena bas gi aha/ jin dina
mii i'ba/ mo, ayy Arumgimis,
/e jin tana Arumgimis mo tani ita bway gi
mowoth pem mo be,
dhali ale'd pem midi yuk gway ki 'kal 'kal
gom mony'cuk pini mo be.

15 Ayy Tapa, ka'di /e 'twa/ pem mo ma,
dhali 'twa/ pem midi tor moman pini mo.

16 Haali/ /e dina bwa ki 'kuny mo e mo jin
'cithu/ to 'kus mmomiiya bas mo.

Wakki/ aha/ mina 'taki ci to ki me'd
mmoci'th ki o'd mo tani /e mini 'taki
diki 'bor bwa mo be.

17 To jin 'cithu/ 'kus mmomiiya bas jin mish
ma Arumgimis bu'th mo tani a'di ta
shi/in jin 'ce'dkunu mo.

Dhali mo ma du jin 'ce'du mo dhali adu jin
waki'd mo tani, ayy Arumgimis, /e
mini diki usha ush mo.

18 Miiyi ki 'bore/ gom Sihyuun mo e bwan
'kunygam pini mo.

Nyanj dok/e agon gi Pa Urushaliim mo.

19 Dhali yan'ko'd /e mina bwa 'kuny mo e
to jin cinu ki me'd mo mmo'cith 'kus
jin 'boro'd mo,

dhali e to jin cinu ki me'd mo mmoci'th
ki o'd mo dhali kun cithu/ ki o'd ka
'bimpil mo,

dhali yan'ko'd gwasimbip uni minu 'cith
'kus eya gwa'am pini mo.

52

*Eya manyuk gway mo. Gway jin yuk
ma Dawuu'd mmoyethaye'th sho'k mo me'd
jin pu'dkin ma Duwaag jin ta Wathi/ gi
Pan Aduum, dhali tora Shawuul gwo mo ka:
Dawuu'd pu'dki'd mo e gu'b ma Akimaalik
mo.*

1 Atinta kara /e 'ba/ ki ca mo, ayy wathi/ jin
ca'bki dem dem mo?

mmota pibi apo/ 'kwani kun tana gayiin
mo.

Isa yempa/ /e kar gwo shiyi'd e ilu/ mo
mmo'ce'da 'ce'd sho'k mo.

2 'Twam pini kaaka me'da nyer mo,
/e jin tana manmii mii jin hekuwa he'k e
mo.

3 /E ki en tonthus mmobol jin 'boro'd e mo
dhali /e ki o gwo ka tor mmobol gwon gana/
e mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

4 /E ki en aris gwo kun losina los mo,
ayy /e jin tan ma le'd pini ahe'k e ka he'k e
mo.

5 Hili Arumgimis midi 'ce'd /e bwa ka 'cesh
ki sule/ mo.

A'di midi bor /e mo dhali dher /e bwa mo
'peni gu'b burrinyem pini mo.

Dhali /e minu yu'd mo 'peni mo jin 'kona
'kwani mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁶ Unin̄ kar/e mini par e mo dhali ko/ is mo dhali pe'th a'di mo mmo/o gwo mo ki:

⁷ Hili wathi/ yan jin 'tena bwa mmokara Arumgimis ki a'dim piti jin hura a'di jwa icine/ mo,

hili a'di ki gam gwo is e tom piti jin ishin ka enthus jin tana a'di pa ki pa mo,

dhali a'di ki ṇap mo jin huru jwa e 'penkapan piti jin tana a'di mo.

⁸ Hili aha/ wana e ki cwa setuun jin ɕa'bki go'd go'd

e gu'b ma Arumgimis mo.

Aha/ gamkina gwo is e mo/ en ma Arumgimis jin telu sho'k

ki sule/ ki sule/ mo.

⁹ Aha/ mina ɕi/ e bwam 'boro'di is ki sule/ ki sule/ mo,

haali/ /e miiki a'di mo.

Aha/ mina bah gway pini haali/ a'di 'boro'd mo be,

e buṇ'kus uni kun tana gayiin mo be.

53

Eya manyuk gway mo, isi ki koṇ gway jin gwonu gom bwan di'ti'd mo. Gway jin yuk ma Dawuu'd mmoyetha ye'th sho'k mo.

¹ A'di jin ta pus mo tani o gwo eya dum piti mo ki: Arumgimis piyi'd mo.

Uni pu/kin mo, dhali uni mii mii kun bula-bul mo.

Jan kamu/ jin mii'd ka kar/e yisa di'da.

² Tapa hilki mo ka lunḡu'b 'peni mis apo/ uci gi 'kwaniny'cesh mo

mmopar e mo wakki/ jan tal 'den kamu/ mii mii ki yuk yuk mo,

mmosimm jasi Arumgimis e mo.

³ Uni 'baar mo iikini dheres mo,

uni 'baar mo wakina e ki to kun pu/kin mo. Jan tal 'den kamu/ yisa di'da jin mii mii jin

'boro'd mo, tal 'de/ piyi'd mo be.

⁴ Kona uni ki nyitha, aris uni gwansan kun mii tonthus mo,

uni kun shwa 'kwanim pem me'd tonte/ mo

dhali uni 'koki yuka Arumgimis mo?

⁵ Uni nanni kun 'kon e dhan mo kun kogu is mo,

mo jin kogu is wakan diki di 'peni kad-hamo/ mo.

Haali/ Arumgimis midi rasa sima/ gi 'kwani kun ushuna Arumgimis mo.

Uni minu dhu ki mo ma 'the is mo haali/ Arumgimis wakki uni mo be.

⁶ Ayy mo jin 'cukuwa 'cuk gom 'Kwani ma Israyiil mo tani a'di midi 'taki pu'du/ 'pena Sihyuun moyi.

Ka Arumgimis midi wara shamanettan ki 'kwanim piti is mo tani

Yakuub mina bwa 'kuny mo dhali Israyiil mina bwa 'bor mo be.

54

Eya manyuk gway mo ka shu/ kun buku gway mo. Gway ma Dawuu'd jin yetha a'diya ye'th sho'k mo me'd jin pu'dkina 'Kwani gi Pan Siip mmoṭora Shawuul gwo mo ka Dawuu'd bagki'd e bwam am mo.

¹ Tayi aha/ is ki me'd mo ma, ayy Arumgimis mo, ki gway pini mo,

dhali yeyi aha/ mo ki mo ma dem dem pini mo.

² Ciki mon'thom pem mo ma, ayy Arumgimis.

Ciyi 'cem pini ki gwo gi 'twa/ pem mo.

³ Haali/ iman/ush 'kwani ga/ mo tani uni cu mis apo/ aha/ mo,

dhali imangora bwa ki gor mo tani uni ṇapki mondiki/em pem mo.

Dhali uni 'koki kara Arumgimis ibwam-bori jis/em buni mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁴ Hili mo mo ma, Arumgimis ta'da man-woth pem mo,

dhali Tapa a'di ta'da mantel aha/ mondiki/em pem sho'k mo.

⁵ A'di midi ri'c 'kwani kun ta 'kup ki aha/ ki tonthus mo.

Dhali e mii ma isin̄ ganam pini mo tani /e mini dak uni 'pemen buni 'kup mo be.

⁶ Ki bwam pem jin di 'bakany mo tani aha/ ɕina to jin 'ciṭhu/ 'kus mmomiiya bas ki /e mo.

Dhali aha/ mina ɕi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway pini mo, ayy Tapa, haali/ mii yan a'di 'boro'd mo be.

⁷ Haali/ /e 'cukki aha/ mo 'pena ris monto'c bwam pem mo,

dhali em pem hilki mo jin pinu mii e apo/ 'kwani gun ta 'kup ki aha/ mo be.

55

Eya manyuk gway mo ka shu/ kun buku mo. Gway ma Dawuu'd jin yetha a'diyaye'th sho'k mo.

¹ Çiyi 'cem pini ki mon'thom pem, ayy Arumgimis.

Dhali dhalki is pini ki ba'k mo 'peni tom pem jin dotka/ ka di'b is mo.

² Kuthi is gom aha/ mo, dhali thoki aha/ gwo mo.

Aha/ kumu 'twa/a 'cesh ki monto'c bwam pem mo.

³ Dhali aha/ guskina du mo gom cuuwa/ gi 'kwani kun ta 'kup mo,

haali/ 'kwani kun ta thus ki thus mo tani uni siri'ckina siri'c ki sho'k mo.

Haali/ uni kali mo jin toju bwa apo/ aha/ mo dhali ka nyor mo tani uni ki thip mo ma dupe/ apo/ aha/ mo.

⁴ Dhali adum pem 'pe'di she/ e bwaman is pem mo,

dhala pure/ gom mowu bitki'da po/ aha/ mo.

⁵ Monko/ is dhali mondee is pu'dkina po/ aha/ mo,

dhali to jin ko/ki aha/ is mo tani uni kumki aha/ 'twa/a 'cesh mo.

⁶ Dhali aha/ ona gwo mo ki: Ayy wakki/ aha/ mina 'taki ta ga bi me'd gurko/ mo tani

aha/ mina 'taki pe mo dhali si/ is mo be.

⁷ Nye, aha/ mina ya si'dasi'd moyi

Aha/ mina ya ca'b e mombwaasho moyi.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁸ Aha/ mina lala ki jahanneyi dhali gama darha'dam pem

'peni mo ma bumburush 'tham mo dhali 'thama punthar mo.

⁹ Ce'di tom buni jin thosona uni sho'k sho'k mo ma, ayy Tapa. Cumbulki uni ale'd buni mo,

haali/ aha/ hilkina mo jin bujura bujur mo dhali mo jin biruwa bir e 'penkuman bampa/ mo.

¹⁰ Montee dhali mon'thiny uni iikin ka kul is e yana gangaram piti mo,

dhali mo jin tanuwa pibi dhali mo jin toju bwa mo tani 'kon e uni mo.

¹¹ Mo jin doru sho'k ka pupush mo tani a'di di'd e bwaman a'di mo,

dhali mo jin sirijuwa siri'c ki sho'k mo dhali mo jin hekuwa he'k e mo tani uni 'koki ii mo 'peni mo ma suug piti mo.

¹² A'di diki ta a'di jin ta 'kup ki aha/ jin 'bakaa e mo –

ki aha/ mina 'taki mish a'di kal mo.

A'di diki ta a'di jin ta 'kup ki aha/ jin tu/ul mo jin gora bwa ki gor apo/ aha/ mo,

ki aha/ mina 'taki bag 'peni a'di mo.

¹³ Hili /e be, jin wa e ki aha/ ki is pem mo, /e jin nyak ya ki aha/ mo, dhali /e jin tana wak pem mo.

¹⁴ Me'dyin mo ana nyaka tor tori montal 'de/ mo jin 'kunya'kunya mo.

E gu'b ma Arumgimis mo tani ana iina mmonyak to mii mo.

¹⁵ Dhalki mowu pu'du'd apo/ uni mo.

Dhali dhalki uni 'donu ki e eya Haawiya mo.

Dhali dhalki uni iin e bwaya pure/ gi mon'kupajem buni mo.

¹⁶ Hili aha/ yukkina Arumgimis mo.

Dhali Tapa midi ta aha/ is is ki me'd mo.

¹⁷ Mom'pimpili/ dhali mon'thamo/ dhali montee mo tani

aha/ bahkina gwo ma 'thupin 'twam pem mo dhali ko mo,

dhali a'di midi cik 'twam pem mo.

¹⁸ A'di midi 'cuکا kashiram pem ki 'dantar mo

'peni mo ma mee jin miga/ 'taki as mo,

haali/ 'kwani tana ris miina bumburusha po/ aha/ mo.

¹⁹ Arumgimis midi ci 'cem piti mo dhali dhu uni ki gwa'd mo,

a'di jin diki'd eya kursi ma malik kadhamo/ mo.

Haali/ uni 'koki dhu gwonkan jin cinu mo

dhali uni 'koki ko/ Arumgimis mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

²⁰ Amannyak yam pem a'di he'thki'da bim piti mo apowa mugum piti mo,

a'di 'ce'dki gwom piti jin gama a'di me'd mo.

²¹ Gwom piti jin ona a'di mo tani a'di na'bulana'bul mmobola yina ko e mo,

hili anyor di'd eya dum piti mo.

Dhali gwom piti 'caputa/ 'caput mmobola yin e mo,

hili uni wana e ki gandal kun 'de'kkunu
she ki mis mo.

²² Taki to jin diti'd pini apo/ Tapa mo
dhali a'di midi kal gom /e mo.
A'di midi diki dhal jan kamu/ jin ta'da kar/
e mmojoç mo.

²³ Hili /e ayy Arumgimis mini ta'k uni ka
lungu'b mo
e jis jin 'kula'kul mo.
'Kwani kun wol tiya bas mo dhali kun
wa'thkina wathi/ e mo tani
uni mini 'koki 'ko ki e mo ka teem bunin
'de/ i'tu'd mo.
Hili aha/ mina gam gwo is e /e mo be.

56

*Eya manyuk gway mo, isi ki kon gurko/
kun 'kon e cwa kun si'dasi'd kun wana e
ka ciss mo. Gway jin karu ki kup jin ta
jima Dawuu'd mo me'd jin bu'thkina 'Kwani
Pilisthiin a'di mo e Pany Jatt mo.*

¹ Miiyi mii ka 'the gom aha/ mo ma, ayy
Arumgimis, haali/ 'kwani yapki aha/
ki sho'k mo.

Yula tente/ mo 'kwani kun ta 'kup ki aha/
uni siri'cki aha/ apo/ ki sho'k mo.

² Uni gun ta 'kup ki aha/ mo tani uni yapki
aha/ ki sho'k mo yula tente/ mo,
haali/ 'kwani tana ris kun askina po/ aha/
ki 'ba/ gun dhuna uni ki ca mo.

³ Ki aha/ ko/kina is mo tani
aha/ karkina mongam gwo is pem e /e mo
be.

⁴ Eya Arumgimis mo, a'di jin manka/ gwom
piti mo,
eya Arumgimis mo tani aha/ gama gwo is
ki dar gi monko/ is mo.

Bungwar is midi miiya tinta ki aha/ mo?

⁵ Yula tente/ mo tani uni simmki mii e mo
mmotak aha/ jama/ gom tom pem jin
rakki aha/ mo.

Aris gwom buni 'baar mo kun kulumkina
uni ibwa apo/ aha/ mo tani uni ta
thus ki thus mo.

⁶ Uni 'tuntulki is buni imontal 'de/ mo, dhali
uni wupkina 'cesh mo.

Uni çorki natgin pem mo.

Me'd jin çorkina uni mondiki/em pem mo,

⁷ wakan raki uni to ibway mo gom tonthus
buni mo kun miikina uni mo,

ka nyor pini mo tani Arumgimisa, taki
'kwani gwan ka 'cesh mo, ayy.

⁸ /E denki yam pem jin wunjkulkika/ e mo.

Te'di jabu'th em pem eya gasaas pini mo.

'Kona uni ki 'ko eya warkam pini mowa?

⁹ Dhali yan'ko'd mo tani uni kun ta 'kup ki
aha/ mo tani minu tu'k ka nyan'ko'd
mo

ka tee jin miga/ yuka yuk mo.

Dhali aha/ misha ka jin gana/ ka
Arumgimis ta a'di gom aha/ mo be.

¹⁰ Eya Arumgimis mo, a'di jin manka/
gwom piti mo,

e Tapa, a'di jin manka/ gwom piti mo,

¹¹ Eya Arumgimis mo tani aha/ gama gwo
is ki dar gi monko/ is mo.

Ton tinta a'di imina 'kwani mii gom aha/
mo?

¹² Gwom pem kun oka/ is e /e mo tani aha/
mina thim uni mo, ayy Arumgimis.

Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki
to jin cinu mmo'ci'th 'kus gom /e mo.

¹³ Haali/ /e 'cukkina kashiram pem mo 'peni
mowu mo,

nye, sho'k pem 'tasha /e 'twa/ 'peni mombit
mo,

ki aha/ mina ya ibwambor ma Arumgimis
mo,

e monjkush gi mondiki/e mo.

57

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo jin minu
'koki 'ce'd sho'k mo. Gway jin karu ki kup
jin ta jima Dawuu'd mo me'd jin guskina a'di
mo 'pena Shawuul mo e jurum wosh mo.*

¹ Miiyi mii e aha/ mo, ayy Arumgimis, dhali
miiyi mii e aha/ mo,

haali/ e /e mo tani akashiram pem bu'thki
mo jin huru jwa mo.

Dhali eya la ma bim pini mo tani aha/
bu'thkina mo jin hurga/ jwa mo,
ntagi 'thama punthar jin 'ce'di'da 'ce'd
sho'k peki'd mo be.

² Aha/ gwokina 'twa/ Arumgimis jin Caa e
ki Ca mo,

eya Arumgimis jin thimki 'kup miim
'boro'd piti gom aha/ mo.

³ A'di midi hasha hash 'peni momis dhali ta
aha/ is ki me'd mo,

dhali a'di midi dhu uni gwansan ki
mon'the is mo, uni gun yapki aha/
ki sho'k mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

Arumgimis midi hashi mo/en piti jin telu
sho'k mo dhali mii ma isin ganam
piti mo.

⁴ Aha/ isha e bwaman ma risa dhop mo
uni gun pitilki iya/ gi 'kwani bwa ki she/
mo.

Shem buni waka mee mo dhala thopa/ mo,
dhali ale'd buni kaaka me'd gandal mo be.

⁵ Dhalki /e karu ki ca mo, ayy Arumgimis,
apowa ris momisi 'baar mo.
Dhalki monycam pini a'di di'da po/
mony'ceshi 'baar mo.

⁶ Uni karkina kume/ gom natgin sho'k pem
kun dhuka/ mo,
akashiram pem a'di di ki 'kup ka lungu'b mo.
Dhali uni cwanyki jis e bway pem jin yaka/
mo,
hili uni ki is buni uni ita'kkin e jis buni jin
cwanya uni mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁷ Adum pem telkunu sho'k mo, ayy
Arumgimis,
adum pem ka jin gana/ a'di telkunu sho'k
mo.
Aha/ mina yuk gway mo dhali nann gway
mo.

⁸ Meri e mo ma, akashiram pem.
Meri e mo ma, ayy adhen'dhenye/ dhali ad-
hen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/
mo.
Aha/ mina mer mo gi mon'thamo/ e mo.

⁹ Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is
ki /e mo, ayy Tapa, e bwaman ma ris
'kwani mo.

Aha/ mina yuk gway mo dhali man /e mo e
bwaman ma ris kal gi 'kwaniny'cesh
mo.

¹⁰ Haali/ mo/en pini jin telu sho'k mo tani
a'di caaca kagahara e momis mo,
dhali mo ma isin ganam pini jin tana /e mo
e bwaman ma risa rak mo.

¹¹ Dhalki /e karu ki ca mo, ayy Arumgimis
mo, apowa ris momisi 'baar mo.
Dhalki monycam pini a'di di'da po/
mony'ceshi 'baar mo.

58

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo jin minu
'koki 'ce'd sho'k mo. Gway jin karu ki kup jin
ta jima Dawuu'd mo.*

¹ A/um ka jin gana/ kani gwo ki isi kan gana/
um kun ta 'kwani ma tul 'kupa?

A/um dwalli iya/ gi 'kwani gwo ki dwall
gana/ mowa?

² Yisa, eya dum bum mo tani um usha 'ce
'kol mo eya dum bum gom tonthus
mo.

Me'd bum tu/ ul mo jin bujura bujur e
mony'cesh mo.

³ Imanmii tonthus mo iikini dheres mo
'peni bwa gi ikum mo,
uni thamki mii 'pena cim gun dhodhu uni
mo tani uni thamki gwo o ka tor mo.

⁴ Uni tan ga ti'd me'da ti'd tasha/ mo,
me'd tashan 'thi/ jin ta'da 'diye/ mo jin
'dapki bwany'cem piti 'twa/ mo,

⁵ wakan jin mina a'di diki cik gwalish gi
wathi/ mo
walla lat jin latu/ a'di mo.

⁶ Ayy Arumgimis, 'ce'dki uni she/ e bwan
'twam buni mo.
Bukki uni shen gwolingwotha/ mo 'peni
ushi dhuru'c ma dhop mo, ayy Tapa.

⁷ Dhalki uni pikin ki jahanne/ me'd yi'de/
jin gusu'di 'cith 'pen mo,
dhali wa e ka sho si'da/ jin tora mon'kuthu'd
'ko'da 'cesh mo dhali ku'th mo.

⁸ Dhalki uni wana e ka homo'th jin yu
moros mo,
dhali me'da 'ci jin tagu ka dho'th piti jin
molo'da tente/ par e mo be.

⁹ Ki 'dishe/ tani anos bum mina 'ko'd gwari
'batha'ba'th me'da 'de/ jin shwana
o'd mo,
wakki/ ta'da go'd go'd walla diki'd mo/o'd
mo tani dhalki a'di dhi'th uni sho'k
ki jahanne/ mo.

¹⁰ Amanmii miin'kar/ e mo tani a'di mina
bwa 'kuny mo haali/ a'di midi par
mo jin ri/uwa ri'c e mo be.

Dhali a'di midi lam sho'k piti ka bas gi
'kwani kun ta thus ki thus mo.

¹¹ 'Kwani mini o gwo mo ki: Ka jin gana/
to jin ish kumma/ mo tani di'd gom
'kwanin kar/ e mo.

Ka jin gana/ Arumgimis di'd mmodwall
gwo apo/ mony'cesh mo be.

59

Eya manyuk gway mo, isi ki gwo jin minu 'koki 'ce'd sho'k mo. Gway jin karu ki kup jin ta jima Dawuu'd mo me'd jin hashkin ma Shawuul 'kwani mo mmotim gu'b piti mmo'taki 'kosh a'di jwa mo be.

¹ Cuki aha/ mo ma 'peni 'kwanin' kup pem mo, ayy Arumgimis pem, ceshi aha/ 'peni uni gwansan kun cuuna po/ aha/ mo.

² Cuki aha/ mo 'peni uni gwansan kun mii tonthus mo, dhali tayi aha/ is ki me'd mo 'peni 'kwani gwansan kun 'kosha te/ mmowol 'kwaniya bas mo.

³ Haali/ hili mo mo ma, uni ishkin mmoçor mondiki/em pem mo, 'kwani kun 'cithira/ 'cithir mo tani uni 'tuntulki is buni imon'at 'de/ apo/ aha/ mo.

Gom gwon dhan pem walla miinthus pem yisa, ayy Tapa,

⁴ walla gom miim pem jin thamka/ yisa, uni urkina uri sho'k mo dhali thoson is mo.

Muri is pini mo, dhali pu'du/ mo dhali woth aha/ mo, dhali pari mii yan e mo.

⁵ /E, jin ta Tapa Arumgimis gi momis mo tani, /e tana Arumgimis ma Israyiil mo be.

Meri is mo dhali ciya ris kal gi 'kwaniny'cesh to kun wana e ki miim buni mo.

Dhalku/ ki dhal jan tal 'den kamu/ bway mo 'peni uni gwansan kun 'dapa e ki mii ma wu'th gi tonthus mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁶ Mom'pimpili/ isa yempa/ mo tani uni pu'dkin ka nyan'ko'd mo mmobuk me'da 'ka ka ris mo dhali 'thil is buni e 'penkuman bampa/ mo.

⁷ Uni anann be, gwona bombok ki 'twam buni mo, dhali kaa 'twa/ i is ki 'twam buni mo – haali/ kaja ikuluma uni gwo ibwa mo mmo/o gwo mo ki: Kaja imidi cik ana mo?

⁸ Hili /e, ayy Tapa, /e pe'thki uni mo, dhali /e dhukina ris kal gi 'kwaniny'cesh mmota uni gun waku mo.

⁹ Ayy Mom'bi'th pem mo tani aha/ mina yuk gway mo mmoman/ /e mo, haali/ /e, ayy Arumgimis, tana cur pem jin tenu gwo mo.

¹⁰ Arumgimis pem jin di'd e mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di midi gam aha/ 'kup mo.

Dhali Arumgimis pem a'di midi dhal aha/ bway mo mmopar mo jin pinu mii e mo apo/ uni gun ta 'kup ki aha/ mo.

¹¹ Dhalku/ uni ki 'kosh jwa mo, isi ciki/ tagi 'kwanim pem mini this uni e mo.

Dhuyi uni mmomol dosh shoka 'cesh mo ki mom'bi'th pini mo, dhali 'doku/ uni ka lungu'b mo,

ayy Tapa, jin ta jim bam jin ta'da gongoro/ mo.

¹² Haali/ gom miinthus kun miikina uni ki 'twam buni mo, dhali ki gwo ma le'd buni mo,

dhalki uni bu'th ma kume/ gi 'bam buni kun dhuna uni ki ca mo.

Gom gwo ma jee dhali gwo ma tor kun baha uni mo tani

¹³ shwayi uni ki 'ci'd'da/ ka nyor pini mo, shwayi uni ki 'ci'd'da/ ntagi uni mini 'koki 'ko dok/e mo, ki 'kwani mini mish ki /e tana Arumgimis jin ji 'kwani ma Yakuub mo

ntagi 'pemen gi mony'cesh mo be.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

¹⁴ Mom'pimpili/ isa yempa/ mo tani uni pu'dkin ka nyan'ko'd mo

mmobuk me'da 'ka ka ris mo dhali 'thil is buni e 'penkuman bampa/ mo.

¹⁵ Uni tani mo ki tantan gom tonte/ mo, dhali cesh mo ki nar'ash mo wakki/ uni 'koki kapa dum buni mo.

¹⁶ Hili aha/ mina yuk gway gom mo ma dem dem pini mo.

Dhali aha/ mina yuk gway ki 'kal 'kal gom mo/en pini jin telu sho'k mo e mon'thamo/ mo.

Haali/ /e takina cur jin tenu gwo gom aha/ mo

dhali /e ta jim pem jin hurga/ jwa icine/ mo ka teem pem jin dika/ ka cis mo.

¹⁷ Ayy Mom'bi'th pem mo tani aha/ mina yuk gway mo mmoman/ /e mo,

haali/ /e, ayy Arumgimis, tana cur pem jin tenu gwo mo,

/e jin tana Arumgimis jin torki aha/ mo/en
pini jin telu sho'k mo.

60

*Eya manyuk gway mo, isi ki konj gway jin
yuku gom jandin to mo. Gway ma Dawuu'd
jin yedhu sho'k mo dhali gwo maye'th sho'k
jin yedhu me'd jin kalkina a'diya shir shir
uni ka Araam Nahreen mo dhala Araam
Suba mo dhali me'd jin pu'd ma Yuwab e
kul piti jin dokkina a'di me'd jin 'koshkina
a'di 'Kwani gi Pa Aduum kun 'koni alaapi
'kume'd i'ce'dka su/ mo e embul Wosh ma
'Donkoro/ mo.*

¹ Ayy Arumgimis, /e wakki aman mo, dhali
'ce'd mom bam jin 'ce'du/ gwo she/
mo.

/E miikina nyor mo. Ayy, waru/ aman is mo
ma.

² /E karki mony'cesh mmoyikin is mo. Dhali
/e ki 'twak a'di bwa mmothek she/
mo.

Nyanji a'di ka nyan'ko'd mo e mom piti
jin shi/ki'd mo, haali/ a'di mol dosh
shoka'cesh mo.

³ /E ki dhal 'kwanim pini mmo'kosh is ka
nyor ki to kun 'batha'ba'th mo,
/e ki dhu am me'd 'kwani kun sona du mo
gom to kun ditadi kun 'kosh am mo.

⁴ /E ki kar mom pini jin ta'da berag gom uni
gwansan kun ko/ki /e mo,
mmocuna uni ki bimbir 'peni a'di jin ta jin
gana/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁵ Wakan ki unim pini gun ena /e mo minu
'cuk mo,

ciyi mo jin pinu mii e ki me'da bim poros
pini mo dhali thok am gwo mo.

⁶ Arumgimis oki gwo e mom piti jin kogu
mo.

Nyakki gway jin yuku ki mon'kuny bwa
mo tani aha/ mina kwa/ Pan Shakiim
bwa mo
dhali dhu uni ka bwanykin 'peni embul ma
Sukkuut mo.

⁷ Dhala Jil/aad, a'di ta jim pem mo. Dhala
Manassa a'di ta jim pem mo.

Dhala Eprayim a'di ta ton'kup pem mo.
Dhala Yahuuda/ a'di ta cwa ma malik pem
mo.

⁸ Muwab a'di ta mom pem jin 'thurka/ me'd
mo.

Dhali apo/ Pan Aduum mo tani aha/ yipa
ppam pema po/ mo.

Dhali apo/ Pam Palasthiin mo aha/ mina
'ther cuuwa/ gom mo jin pinu mii e
mo be.

⁹ Kaja a'di imidi sus aha/ e 'penkuman
bampa/ jin tenu gwo mo?

Dhali kaja a'di imidi shu aha/ bway mo e
Pan Aduum mo?

¹⁰ /E a'di idiki wak amana, ayy Arumgimis?
/E diki kal ya ka bor mo, ayy Arumgimis,
nyakki 'kwani ma meem bam mo.

¹¹ Ayy tuka bor ma, woth am mo 'pena po/
'kwani kun ta 'kup ki am mo,

haali/ mowoth jin ta gi wathi/ mo tani a'di
ta jim pe'th mo be.

¹² Nyakka Arumgimis mo tani ana pina mii
e mo

haali/ a'di ta a'di jin siri'cki uni gun ta 'kup
bana ki sho'k mo.

61

*Eya manyuk gway mo ka shu/ kun buku
mo. A'di jin ta gway ma Dawuu'd.*

¹ Ciki gwom pem mo ma, ayy Arumgimis,
kari 'ce gom mon'thom pem mo,

² 'peni 'pemen gi mony'cesh mo tani aha/
yukkina /e mo me'd jin 'thin ma dum
pem buye/ mo be.

Susi /e aha/ mo e wosh caan jin turatur
mmobol aha/ e mo,

³ haali/ /e ta jim pem jin hurga/ jwa mo,
/e ta a'di jin waki gu'ba turga/ jin
'bitha'bi'th apo/ 'kwani kun ta 'kup
ki aha/ mo.

⁴ Dhalki aha/ ca'ba e gu'b burrinyem pini ki
sule/ sule/ mo.

Ayy mmodi ki 'dantar e bwan'kwariny ma
darha'dam pini jin ta'da bi mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁵ Haali/ /e, ayy Arumgimis, cikki gwom pem
jin oka/ is mo,

/e ciki aha/ mal gi uni gwansan kun ko/ki
gway pini mo.

⁶ Galali mondiki/e ma malik mo.

Dhali dhalki yil piti 'dim 'kup ntaga risa
nyakum yil gi 'kwaniny'cesh mo.

⁷ Dhalki a'di karuwa kursi ma malik ki sule/
sule/ ibwambor ma Arumgimis mo.

Dhalku/ ki non mo/en jin telu sho'k mo
dhali mii ma isin gana/ mmotim a'di
apo/ mo.

⁸ Dhali aha/ mina yuk gway mo mmoman
gway pini mo,
me'd jin cikika/ gwom pem jin oka/ is 'ko'da
tee 'ko'da tee mo.

62

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo ma
Yaduthuun mo. Gway ma Dawuu'd.*

¹ Goma Arumgimis 'de/ mo tani a'di icor ma
kashiram pem ki shwamm mo.

'Peni a'di mo tani mowoth pem pu'dki'd
mo.

² A'din 'denj gana/ ita wosh pem mo dhali
bway gi mowoth pem mo
dhali acur pem jin tenu gwo mo. Ki aha/
minu 'koki joc mo ki joc jin shiyi'd
mo.

³ Um mini dak mo kakasja mmo'ko apo/
'kwani mo mmo'ce'd uni bwa mo,
aris umi 'baar mo,

kun wana e ka gonj kun ishki gal mo, agonj
jin dar gi mo jin kar shoka 'cesh mo?

⁴ Uni i'kona gwo ibwa mo mmoyap a'di ki
sho'k 'pena ris 'kup piti mo.

Uni 'kunykina bwa ki 'kuny gom gwon thus
mo.

Uni 'borki 'twam buni mii mo,
dhali hili e bwaman ma dum buni mo tani
uni jeekina jee mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁵ Goma Arumgimis a'di 'de/ mo tani a'di
icor ma kashiram pem ki shwamm
mo.

Haali/ mo ma 'tenj kapem pem mo tani a'di
'peni a'di mo be.

⁶ A'din 'denj gana/ ita wosh pem mo dhali
bway gi mowoth pem mo
dhali acur pem jin tenu gwo mo. Aha/ minu
mol yikin is mo be.

⁷ Eya Arumgimis mo tani mom pem jin
sika/ is gom mony'cuk mo dhali
montak mo tani 'kon e a'dim pem
jin ta wosh jin eka/ ek mo, dhali a'dim pem
jin hurga/ jwa mo tani a'di ita'da
Arumgimis mo be.

⁸ Gami gwo is e a'di ka tee i'baar mo, ayy
'kwani.

Woli adum bum ibwambori a'di mo.

Haali/ Arumgimis ta a'di jin mina ana hur
jwa icine/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁹ 'Kwani kun hatha mon'ko 'ko'd ki ha'th
mo tani hili 'kon jasi ari'ceenne/ mo.

'Kwani kun 'kon e mo jin kapa 'penkapan
mo tani suskunu this e mo eya dum
buni mo.

Dhali mombar buni 'deke'thki'd isi mis mo.
Uni tawasha tawash mo mmobola wulpe/
e mo.

¹⁰ Dhalku/ ki dhu mo jin wunu awuny jwa
i is e mo jin dilu to mo.

Dhalku/ ki dhu mo ma 'te/ ma kapem bum
ki pe'th e mo jin kwalu to mo.

Wakki/ mo jin tanu pa ki pa mar is mo tani
dhalku/ ki dhu adum bum 'ko'di uni
mo.

¹¹ Me'd 'de/ Arumgimis oki gwo mo.

Me'di su/ mo tani aha/ cikina gwo yansan
mo

ki mom'bi'th ta jima Arumgimis mo

¹² dhali e /e mo tani ayy Tapa, mo/en jin telu
sho'k mo cila /e mo.

Haali/ /e ki rak wathi/ to ibway mo isi ki
miin to jin miina a'di mo be.

63

*Gway ma Dawuu'd me'd jin dikina a'di e
bwaasho gi 'Kwani Yahuuda/ mo.*

¹ Ayy Arumgimis, /e tana Arumgimis pem
mo, dhali aha/ simmkina /e e mo.

Akashiram pem 'kosha te/ /e mo.

Bungwar is pem 'thina buye/ gom /e mo
me'd mo jin kuthaku'th mo dhali mony'cesh
jin ta tonkor jin dina yi'de/ ki di mo
be.

² Wakan aha/ hilkina apo/ /e e mo jin kogu
mo
mmohil mom'bi'th pini mo dhali monyca
mo.

³ Haali/ mo/en pini jin telu sho'k mo tani
a'di 'borki'd mo mmobol mondiki/e
e mo,

'twa/ pem midi man /e mo be.

⁴ Wakan aha/ mina 'bor /e mii mo isi me'd
jin miga/ di ki e mo.

Aha/ mina 'de'k me'd pem 'kup ki mis mo
dhali yuka yuk apo/ gway pini mo.

⁵ Akashiram pem a'di 'kunykina bwa mo
me'd ki monoro'd mo dhali ɕa'bki
momot momot mo
dhali 'twa/ pem a'di manki /e ki mon'kuny
bwa jin ta 'twa/ mo.

⁶ Ki aha/ kulumkina gwo ibwa gom /e
apowa cim pem jin ishka/ mo
dhali kulum gwo ibwa gom /e mon'thiny
kun timka/ tim mo.

⁷ Haali/ /e tana manwoth aha/ mo,
dhali eya la ma bim pini mo tani aha/
yukkina gway gom mon'kuny bwa
mo be.

⁸ Akashiram pem kothki /e me'd mo.
Dhali me'da bim poros pini bu'thki aha/
mo.

⁹ Hili uni gwansan kun simmki mondiki/
em pem e mo mmo'ce'd a'di sho'k
mo tani
uni mini ii ka lungu'b e mony'cesh jin
'kula'kul mo.

¹⁰ Uni mini ɕiku/ e mom'bi'th gi gandal jin
kaaka mo.
Uni min ma jala/ i'kwar ka gwapi/ mo.

¹¹ Hili amalik mina bwa 'kuny eya
Arumgimis mo.
Aris uni gun thulkunu me'da po/ ki a'di mo
tani uni mini ca mo,
haali/ 'twa/ gi uni kun tana tor ka tor mo
tani minu 'dap 'twa/ mo be.

64

*Eya manyuk gway mo. Gway ma
Dawuu'd.*

¹ Ciki 'twa/ pem ma, ayy Arumgimis, goma
'thupin 'twam pem mo.

'Tashi mondiki/em pem 'twa/ mo 'peni mo
jin kar aha/ ki mo ma ko/ is gom uni
kun ta 'kup gi aha/ mo.

² Bagi aha/ mo 'peni 'kwanin thus kun mi-
ina wu'th ka kwal is mo,
'peni mo jin 'konu gwo ibwa mo mmomii
to jin ta thus ki thus mo.

³ Uni gun cilkina le'd buni me'd gandal kun
kaaka mo,
kun turki gwo kun kaaka me'da thopa/ kun
turu/ to mo,

⁴ mmo'kosha 'kosh 'peni mo jin isha uni ki
jim bag apo/ wathi/ jin dar gi mii 'ba/
mo,
mmo'kosh a'di ki jahanne/ mo dhali dar gi
monko/ is mo.

⁵ Uni buthi tonthus buni me'd mo,
dhali uni torkina tor goma gume/ kun 'thina
uniya 'cesh ka kwal is mo
mmokulum gwo ibwa mo mmo/o ki: Kaja
mini par ana e mo?

⁶ Dhali kaja a'di imidi nap ana ki bur bur
gom miim bana kun 'ko ana i'ba/
mo?

Ana kulumkina gwo ibwa ki e kun korakor
mo mmobwaa wu'th mo.

Haali/ isi bwaman bwa wathi/ mo dhali
adu mo tani a'di 'kula'kul mo.

⁷ Hili Arumgimis a'di midi shinka thopa/ ka
lungu'b e uni imun mo,
uni mini ta jama/ ki jahanne/ mo.

⁸ Haali/ goma le'd buni mo tani a'di midi
'doyi uni e mo jin kupu/ mo.

Aris 'kwani kun mini par uni e mo tani
mini bir 'kup buni mo be.

⁹ Dhali yan'ko'd aris 'kwani 'baar mo mini
ko/ is mo

dhali uni mini tor to jin wagaskin ma
Arumgimis mo,
dhali kulum gwo ibwa mo gom to kun
miikina a'di mo.

¹⁰ Dhalki a'di jin mii miinkar/e 'kunya bwa
mo e Tapa mo

dhali bu'th mo jin huru jwa e a'di mo.
Dhalki uni gwansan kun dhelel ma du mo
tani can mo.

65

*Eya manyuk gway mo. Gway ma
Dawuu'd. Gway jin yuku mo.*

¹ Moman a'di 'dapa'd ki /e mo, ayy
Arumgimis, eya Sihyuun mo,
dhali e /e mo tani gwo jin onu is minu mii
thim mo,

² ayy /e jin cikki mon'tho mo.
Haali/ e i /e mo tani a'di ipiyina ris bungwar
is mo

³ haali/ gom gway gi miinthus mo.
Ki gwondhan bana piki ana e mo,
/e gwamki uni mo.

⁴ Mom'bor mii gom a'di jin kwanykina /e
mo dhali guyu/ mmo'dish mo is mo,
dhali mmoɕa'b e bwaagon pini mo.
Am minu kap mo ki miim 'borgam pini mo
e gu'b pini mo
jin ta gu'b pini gi mondheleladhelel mo be.

5 Ki dhan miim pini kun miikina / e
kun caaca mmothok am 'twa/ ki
mony'cuḵ mo,
ayy Arumgimis bam jin ta bway mowoth
mo,
/e jin ta mo ma 'ten kape/ goma ris 'kwani
kun 'kokin e 'pemen gi mony'ceshi
'baar mo,
dhali uni kun si'dkin mo e bwampowa ris
kumma/ yi'de/ mo.
6/E ki mom'bi'th is pini mo tani /e telki dhan
wosh kun turatur sho'k mo,
mmoḵu'th gi mo ma dem dem mo.
7/E jin doshki yi'de/ jin mii'da kuku/ kuku/
mo,
dhala kuku/ kukum buni jin birkina uni
bakal mo,
dhala dulatt gi 'kwani mo,
8 wakan uni gwansan gun 'kokin e
mony'cesh jin si'dasi'd mo tani,
uni ko/ki is gom jamas miim pini mo.
/E ki dhal mo jin yana ya gi mon'thamo/ mo
dhali mom'pimpili/ mo mmoḵum cu-
uwa/
gom bwanj 'kunya/ mo.
9/E butkin e mony'cesh mo dhali wol a'di
yi'de/ mo,
dhali /e 'kummki a'di ki 'kumm jin caaca
kagahara mo.
Yi'de/ ma Arumgimis kun son a'di 'tu'dki
mo mo.
/E ki 'twak emen buni mo,
haali/ wakan /e thosonki a'di mo be.
10/E wolki a'di yi'de/ ka cenjal kun ishkin ka
enthus mo,
dhali thoson a'di jil piti mo,
mmodhal a'di ki co'do/ mo 'pena piriny ma
sho'k mo
dhali /e ki 'bor a'di mii mo gom ca jin cana
a'di mo.
11/E shumki yil gi mo jin isha to ka enthus
kun ta kum pini mo.
Jil jin dir ma arabiyyam pini mo tani uni
wolki 'twa/ mo ki momot jin mo-
motkina uni mo.
12 Mo ma shon dhii/i'd gi mombwaasho mo
tani wolki 'twa/ mo,
dhali aris woshi 'baar mo uni 'kamki is
buni ki mon'kuny bwa mo.
13 Ashom bip uni hi'thki is buni ki mo ma
ma'diny mo,
dhali embul wosh uni hi'thki is buni ki pos
mo,

uni kumki cuuwa/ mo dhali yuk gway
mmontal 'de/ ki mon'kuny bwa mo.

66

*Eya manyuk gway mo. Gway jin yuku jin
ta gway mo.*

1 Yuki gway ki mon'kuny bwa ki 'kal 'kal
goma Arumgimis
aris um kun 'koni mony'cesh mo.
2 Yuki gway ki monyca gom gway piti mo.
Dhali ci a'di monyca ki moman mo.
3 Dhali oyi Arumgimis gwo mo ki: Dhan
miim pini 'ka'da mii ca kagahara.
Wakan dhan monycam pini 'kuḵki uni gun
ta 'kup ki /e ibwambori /e mo.
4 Aris 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo lunḵi
/e mo.
Uni yukki gway mmoman /e mo,
uni yukki gway gom gway pini mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

5 Iiyu/ mo dhali par to jin miikin ma
Arumgimis e mo.
A'di miiki'da dhan to kun caaca kagahara e
bwanj 'kwani gi mony'cesh mo.
6 A'di tu'kki kumma/ yi'de/ mo mmota a'cesh
jin kuthaku'th mo.
Dhali 'kwani iikin ki sho'k e bwam yi'de/ jin
ku'thki'd mo.
Dhali e mun mo tani aman 'kunykina bwa
mo e a'di mo,
7 a'di jin jiki'da ji ki mo ma dem dem piti ki
sule/ sule/ mo,
a'di jin timki kal gi mony'cesh gi 'kwani ki
em piti mo,
dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo
uni kun pishi is buni ka le'd mo
mmodhu is buni ki ca mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

8 Mom'bor mii goma Arumgimis bana mo,
ayy 'kwani,
dhalki cuuwa/ jin minu man a'di dhalki
a'di ciku mo,
9 a'di jin dhuki ana e bwaman 'kwani kun
'kon ki e mo,
dhali diki dhal sho'k bana bway mmoyeres
mo.
10 Haali/ /e, ayy Arumgimis, /e nyo/ki aman
mo.
Dhali /e palki aman me'd 'dolkon kush jin
palu ki o'd mo.

- 11 /E ki sus am eya gume/ mo.
/E ki 'thi monto'c bwa e empa'd bam mo.
- 12 /E ki dhal 'kwani bway mo mmomeri
'kupi aman mo.
Aman iikina e mo/o'd mo dhali e yi'de/ kun
shwana nyor mo,
hili /e din mmosus am e embul mo kun
beeyabee mo.
- 13 Aha/ mina ya e gu'b pini mmoçi to jin
'cithu/ 'kus mmo'tha ki o'd mo.
Aha/ mina ci /e gwo jin oka/ is mo,
- 14 a'di jin bahkina 'twam pem mo
dhali 'twam pem oki gwo is mo me'd jin
dika/ e monto'c bwa mo.
- 15 Aha/ mina ci /e to jin cinu mmo'cith 'kus
jin ta gunkulus ka'bal mo,
nyakka ku'd ma rasiñ ka'bal mo kun 'cithu/
'kus mmo'tha ki o'd mo.
Aha/ mina ci to jin 'cithu/ 'kus kun ta
gwañim bip dhali mi mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- 16 Iiyu/ mo dhali cik gwo mo, aris umi 'baar
mo kun ko/kina Arumgimis mo,
dhali aha/ mina tor a'di jin miikunu gom
aha/ mo.
- 17 Aha/ 'therkina cuuwa/ kagahara gom
a'di mo,
dhali a'di karkunu ki ca ki 'twa/ pem mo.
- 18 Wakki/ aha/ mina 'taki thip tonthus eya
dum pem mo tani
Tapa a'di midi 'taki diki cik aha/ 'twa/ mo.
- 19 Hili ka jin gana/ Arumgimis a'di ici'ki'da
cik mo.
A'di ciki'da hirdhe/ ki 'twa/ pem jin 'thoka/
mo.
- 20 Mom'bor mii goma Arumgimis mo,
haali/ a'di diki wak mon'thom pem mo,
walla joç mo/en piti jin telu sho'k 'peni aha/
mo.

67

*Eya manyuk gway mo ka shu/ kun buku
mo. Gway jin yuku mo jin ta gway mo.*

- 1 Dhalka Arumgimis mii mii ma 'the gom
am mo dhali 'bor am mii mo
dhali kar bwam/em piti mmokush mo apo/
aman mo,
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

- 2 ki bway pini minu mish mo apo/
mony'cesh mo,
dhali mom'bi'th pini jin tana / e ata
is ki me'd mo e bwaman kal gi
'kwaniny'cesh mo.
- 3 Dhalki 'kwani man /e mo, ayy Arumgimis.
Dhalka ris 'kwani 'baar mo man /e mo.
- 4 Dhalki kal gi 'kwaniny'cesh yuk gway ki
mom'bor bwa mo dhali ki mon'kun
bwa mo,
haali/ /e dwallki 'kwani gwo ki dar gi mii
ma gwar 'de/ mo,
dhali shu kal gi 'kwaniny'cesh bway apo/
mony'cesh mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- 5 Dhalki 'kwani man /e mo, ayy Arumgimis.
Dhalka ris 'kwani 'baar mo man /e mo.
- 6 Mony'cesh gwono'dki maman piti jin
markina a'di is mo.
Arumgimis jin ta'da Arumgimis bam mo,
a'di 'borki am mii mo.
- 7 Arumgimis 'borki am mii mo.
Dhalka ris 'kwani kun 'kon e 'pemen gi
mony'cesh mo ko/ a'di mo.

68

*Eya manyuk gway mo. Gway ma
Dawuu'd. Gway jin yuku mo.*

- 1 Dhalka Arumgimis cu mis mo dhali
dhalki uni kun ta 'kup ki a'di
cekerkunu bwa mo.
Dhalki uni gwansan kun shi/ a'di i e mo tani
son mo 'peni bwambori a'di mo.
- 2 Dhalki uni wana e ka ku'd kun borkunu
mo, wakan borki uni mo.
Dhali me'd mamana dham jin to'dki'd ib-
wambori o'd mo tani
dhalki a'di jin ta thus 'ce'du/ sho'k mo si'da/
e bwambor ma Arumgimis mo.
- 3 Hili dhalki a'di jin ta'da kar/e 'kunya bwa
mo.
Dhalki uni yuk gway ki mon'kun bwa mo
ibwambor ma Arumgimis mo.
Dhalki uni tashu ki mon'kun bwa mo.
- 4 Yuki gway eya Arumgimis mo. Yuki gway
jin manju gway piti mo.
'Deki gway isi mis apo/ a'di jin merki'da
powa rak mo.

Gway piti ta Tapa mo. Yuki gway ki mon'kuny bwa mo ibwambori a'di mo.

⁵ Ababa gi uni kun daran ki icom mo, dhali amanhil up gun wuna ikath mo tani, a'di ta'da Arumgimis jin di'd e mom piti jin kogu mo.

⁶ Arumgimis ki ci uni kun dar gi gu'b mo mo mmo'ko icine/ mo. A'di ki sus 'kwani gun dhunu eya sijin e mo jin rusa/ rus mo, hili uni gun pish is ka le'd mo tani uni 'kokin e mo jin ta'da burta/ o'd ka burta/ o'd mo.

⁷ Ayy Arumgimis, me'd jin yana /e ka piye/ nyakki 'kwanim pini mo tani dhali me'd jin yana /eya ye'th ye'th nyakki 'kwanim pini mo e mombwaasho mo tani, Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁸ mony'cesh yikinki is mo dhali momis wolki'da shoka 'cesh 'peni icine/ mo, e bun'kus ma Arumgimis mo. Wosh Sinaa/ caan mo tani a'di yikinki is mo e bun'kus ma Arumgimis mo, a'di jin ta'da Arumgimis ma Israyiil mo.

⁹ Ayy Arumgimis, / e dhalkina sho'k mmohe'th kagahara mo, /e jin wari mal pini is ka nyan'ko'd mo me'd jin wuyina is a'di e mo.

¹⁰ Ama'diny ka'bal pini uni gamki mo jin 'konu icine/ mo. E mo mii miin ganam pini mo tani, ayy Arumgimis, /e ki thoson mii gom 'kwani kun dar gi to mo.

¹¹ Tapa kanki gwo mo. Uni gwansan tana ris kagahara kun kalki gwom 'borga/ yan mo.

¹² Imalik gi 'kwani ma mee mo tani uni son mo, hili uni sokin mo. Up kun 'koni pa mo tani uni kwa/ki to jin dilu bwa mo,

¹³ ba uni nyak 'ko ki ka'bal e bwam ma gon mo, dhala bin gurko/ uni 'koshkunu is ki 'dolkon kush mo dhali jeshem piti ca'b ki go'd go'd me'd 'dolkona go'd go'd mo.

¹⁴ Ki a'di jin ta gi Mom'bi'th ma Dem Dem cekerki imalik bwa mo tani awasa/ pu'dki'd apo/ Wosha Salmuun mo.

¹⁵ Ayy, wosh jin turatur jin ca'bki dem dem mo, jin ta wosha turga/ gi Pam Bashan mo.

Ayy wosha turga/ jin 'kana 'kup ki bidhi/ bidhi/ ka ris mo, jin ta wosha turga/ gi Pam Bashan mo.

¹⁶ Ata hila /e mo ki en dhapan kan mo, ayy, wosha turga/ jin 'kana 'kup ki bidhi/ bidhi/ ka ris mo, e 'kuwosh jin on ma Arumgimis bwa mo mmota mom piti mmo'ca'bi cine/ mo?

Nye, mo jin mina Tapa ca'b ki sule/ sule/ mo.

¹⁷ Ki mom'bi'th ma ris shumarum kun tana dem dem mo kun ta iss 'kwanimpa ka iss 'de/ ka alip mo, dhala alaapa powa alaap mo, Tapa pu'dki'd 'peni 'kuwosha Sinaa/ e mo jin kogu mo.

¹⁸ /E ki pok wosh jin turatur mo, dhali /e ki shu uni bway uni gun bu'thkunu mo e bway pini jin yana /e mo, dhali bu'th to kun cinu ki me'd e bwan 'kwani mo,

isi kan e bwan 'kwani kun pishi is ka le'd mo, wakan ki Tapa Arumgimis midi di e mo yan mo be.

¹⁹ Mom'bor mii midi di gom Tapa mo, a'di jin 'de'kki ana abor ki mis isa yempa/ mo.

Arumgimis a'di ta bway gi mowoth bana mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

²⁰ Arumgimis bana a'di ta'da Arumgimis gi bway gi mowoth mo.

Dhali eya Arumgimis mo tani, a'di ta Tapa jin cila mo jin yenu 'peni mowu mo.

²¹ Hili Arumgimis midi pwath 'kup gi uni kun ta 'kup ki a'di mo, dhali ayinyjwa gi 'kup gi a'di jin ya'd e bway piti jin dina mii a'di i'ba/ mo.

²² Tapa o gwo mo ki:

Aha/ mina dok uni ka nyan'ko'd 'peni Pam Bashan mo,

dhali aha/ mina dok uni ka nyan'ko'd 'peni kumma/ yi'de/ jin 'kula'kul mo

23 ki um mini lam sho'k bum ka bas mo,
dhali ka le'd ma 'kam bum mo tani uni mini
ta gi tonte/ 'peni 'kwani gi 'kup bum
mo.

24 Yam pini kun kogu kun yana /e mo tani
mishu mo, ayy Arumgimis,
a'di jin ta ya ma Arumgimis pem mo, a'di
jin ta'da Malik pem mo, e mo jin kogu
mo,

25 imanyuk gway kun iina bori a'di mo,
dhali uni kun bukina dhen'dhenye/
iini 'ko'd mo
dhali bwaman uni mo tani nyara/ pina
dhen'dhenyem buni ki me'd mo.

26 'Bori Arumgimis mii e dhana tul 'kup gi
'kwani mo,
Tapa, ayy um 'kwani kun ta uci ma Israyiil
kun kasha e mo.

27 'Pena wak ma Benyamiin, a'di jin piski'd
e bwaman uni, jin shu'da shu/um
bway mo,

e bwaman gi iya/ gi 'Kwani Yahuuda/ eya
waambuhany buni mo,
dhali e iya/ gi 'Kwani gi Pan Sabulun mo,
dhali e iya/ gi 'Kwani gi Pa Naptaali
mo.

28 Tilu mom'bi'th ma dem dem pini is mo,
ayy Arumgimis.

Tori mom'bi'th pini mo, ayy Arumgimis, /e
jin wagaski a'di gom am mo.

29 Gom gu'b gi mondheleladhelel pini jin
di'd e Pa Urushaliim mo tani
imalik kalki to kun cinu ki me'd mmoçi /e
mo.

30 Kucuri to/e gwansan kun 'kon e bwaman
ma pil mo,
dhali e bwaman ma ma'diny gwaṭhim bip
nyakki ushi bip gi 'kwani mo.

Yap uni ki sho'k uni gwansan kun 'dapkina
e goma thulpa/ mo,

dhali cekerki 'kwani bwa mo uni gun
'kunyi bwa e mo ma mee mo.

31 Dhalka korok kalu 'peni Pam Masir mo.
Dhalki 'Kwanin Gale/ soyin ki jahanne/
mo dhali he'th me'd buni goma
Arumgimis mo.

32 Yuki gway eya Arumgimis mo, ayy aris
'penkuman bampa/ gi mony'cesh mo.
Yuki gway mmoman Tapa mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

33 E a'di jin merki'd eya powa ris momis
mo, a'di jin ta gi momisa dhamo/ mo.
Hili mo mo ma, a'di hashki 'twam piti 'peni
mun mo, 'twam piti jin ca'bki dem
dem mo.

34 Cika Arumgimis mom'bi'th mo,
mom'bi'th piti jin miikina a'di miin tapa
apo/ 'kwani ma Israyiil mo,
dhali mom'bi'th piti a'di diki'd e bwaman
momis mo.

35 Arumgimis a'di ka/ aka/ e mom piti jin
kogu mo,
a'di jin ta'da Arumgimis gi 'Kwani ma Is-
rayiil mo,
a'di ki ci mom'bi'th mo dhali 'bi'th
'kwanim piti is mo.

Mom'bor mii midi di goma Arumgimis mo.

69

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo gom
jandin to mo. Gway ma Dawuu'd.*

1 Tayi aha/ is is ki me'd mo ma, ayy
Arumgimis.

Haali/ yi'de/ loski aha/ ki 'ba/ ilu/ mo.

2 Aha/ cikina ka 'cesh e bwam boro'th jin
'kula'kul mo,
e mo jin dar gi mo jin miga/ jett shoki cine/
mo.

Aha/ pu'dkina e yi'de/ jin 'kula'kul mo,
dhali agannu/ yi'de/ a'di kac'ki'da po/ aha/
mo.

3 Aha/ wukina is e gom kom pem mo,
dhali 'kus pem dhere'di 'baar mo.
Dhali em pem 'ceth'ki'da 'tum kagahara mo
mmowu e 'kup mmocora Arumgimis mo.

4 Mmobola mur 'kup pem e mo tani
uni ta uni gwansan kun shi/ki aha/ e mo ki
dar gi miin kamu/ mo.

Uni gwansan ca'bki dem dem mo kun mini
'ce'd aha/ sho'k moyi,
uni gwansan kun mini bu'th aha/ ki gwo
ma tor mo.

A'di jin dika/ ki kwal naskina/ mo tani
aha/ mina mii dok a'di ka nyan'ko'd mowa?

5 Ayy Arumgimis, /e mishki mii ma palim
pem mo.

Mii gun thu'thka/ mii mo tani 'konuki bag
'peni /e mo be.

6 Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway kun
tan gi mo ma 'ten kape/ e /e mo
dhunu ki mo ma 'the is gom aha/ mo,
ayy Tapa Arumgimis gi momis mo.

Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway kun
simmk/ /e e mo jin minu 'doyu/ uni
e mo jin minu this uni tak gom aha/
mo,

ayy Arumgimis ma Israyiil mo.

⁷ Haali/ a'di gom gway pini mo tani aha/
kalkina mo jin wakuwa wak mo,
dhali mon'the is a'di kumki aha/ bwam/em
pem mo.

⁸ Aha/ wara ki wathi/ gi bampaŋ kamu/ e
bwaman 'kwani ma wak pem mo,
mmota a'di gi paŋ kamu/ e bwaman iya/
ma ta'da mo.

⁹ Haala nyor gom gu'b pini a'di shwakaa/
mo,
dhali asor gi uni gwansan kun sorki /e mo
tani ta'kkina po/ aha/ mo.

¹⁰ Ki aha/ karkina is pem ki gwa'd mo eya
kashiram pem ki monga/ to mo tani
a'di warki'd ki mowak pem mo.

¹¹ Ki aha/ hi'thkina burrinnye/ ma shawaal
e is mmota burrinnye/ gom is pem mo
tani,
aha/ warkina ki a'di jin miikina uni ka mak
mo.

¹² Aha/ tana a'di jin tora uni gwansana tor
kun 'kon e 'twaŋkala goŋ mo
dhali uni kun 'koshkin ma su mo tani yukki
gway gom aha/ mo.

¹³ Hili gom aha/ mo a'thom pem jin 'thoka/
mo tani e /e mo be, ayy Tapa.
Eya tente/ jin mishuwa bu'th bu'th mo, ayy
Arumgimis,

dhali e mo/ish jin isha mo/en pini jin telu
sho'k mo tani /e 'thokki aha/ 'twa/
mo.

¹⁴ Ki mowoth pini jin ta isin gana/ mo tani
'cwami aha/ mo
'peni boro'th jin loski aha/ mo.
Dhalki aha/ 'cuku mo 'peni 'kwani kun ta
'kup ki aha/ mo
dhali 'peni yi'de/ kun 'kula'kul kun shwana
nyor mo.

¹⁵ Dhalku/ ki dhala gannu/ yi'de/ bway mo
mmodhi'th aha/ sho'k mo,
walla mon'kul piti mmolos aha/ mo,
walla jisa 'kulga/ mmomu'th 'twa/ apo/
aha/ mo.

¹⁶ 'Thoki aha/ 'twa/ mo ma ayy Tapa, haali/
mo/en pini jin telu sho'k mo a'di
'bora'bor mo be.

Isi ki gwo gi momiimiim pini jin ishki'd ka
enthus mo tani tu'kki/ aha/ is mo.

¹⁷ Dhalku/ ki bag jis/em pini 'peni cin'kinam
pini mo.

Haali/ aha/ dina e mo ma cis mo tani huru/
ki jahanne/ mo mmo'thok aha/ 'twa/
mo.

¹⁸ 'Dishi aha/ is mo dhali wani aha/ 'ba/ mo,
dhali kari aha/ ki 'kus 'peni 'kwani kun ta
'kup ki aha/ mo.

¹⁹ /E mishi mowak pem jin waku aha/ mo,
dhali mo ma 'the is pem mo dhali mo jin
'konuki tak aha/ mo.

Aris uni gun ta 'kup ki aha/ misha /e mo.

²⁰ Asor 'ce'dkina dum pem bwa mo,
wakan a'di itaka/ butkan ki butkan mo.
Aha/ napa mo jin minu 'taki hil aha/ ki mo
ma 'thime/ ki mo/en mo tani hili aha/
gama wathin kamu/ yisa.

Dhali aha/ napa 'kwani mmo'taki malas
aha/ mo tani, hili aha/ dinaki gam
jan kamu/ mo.

²¹ Uni ciki aha/ ati'd tonthus e tonte/ mo,
dhali gom yi'de/ jin bu'thki aha/ mo tani
uni ciki aha/ yiman tom'paca'd
mmopi mo be.

²² Dhalki tontem buni jin shwana uni
atharabeesa mo warki'd ka gume/
ibwambori uni mo.

Dhalki tom buni kun 'cithu/ 'kus mmomi-
iya bas goma yuk jin yuku ka tul 'kup
mo warki'd ka gume/ mo.

²³ Dhalki em buni a'di dhurumkunu mo
mo, wakan ki uni mini 'koki par mo
e mo

dhali dhu ki uni empa'd buni mmodee ki
sule/ sule/ mo.

²⁴ Woli anyor pini jin dekkina /e apo/ uni
mo,
dhali dhalka nyor buni jin pura /e ki o'd
kumki uni 'twa/a 'cesh mo.

²⁵ Dhalki gu'ba'kum buni taki bwam
ma'du/ mo.

Dhalku/ ki dhal jan tal 'den kamu/ bway mo
mmo'a'b e gu'b burrinnye buni mo.

²⁶ Haali/ uni to'cki a'di bwa mo a'di jin
dorkina /e mo,

dhali a'di jin takkina /e jama/ mo tani uni
'kon naskina/ mmoto'c a'di bwa ki
nyanye/ mo.

²⁷ Dhuki uni ajisa i is mo.

Dhalku/ ki dhu uni mmodhu ka po/ 'peni/ e mo.

28 Dhalki uni 'koshu gway buni 'pena warka/ gi mondiki/ e mo,

dhali uni minu 'koki 'kwar gway buni e bwamana warka/ nyakki 'kwani kun tana kar/ e mo.

29 Hili aha/ wo'ckunuwa du she/ mo dhali 'kaa du she/ mo,

Dhalki bwaya kar/ em pini, ayy Tapa Arumgimis, kar aha/ e mo jin ka'dama/ ka'dam mo.

30 Aha/ mina man gway ma Arumgimis ki gway jin yuku mo.

Aha/ mina ek a'di ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo.

31 Mii yansan a'di imidi 'bor Tapa bwa ka-gahara mmobola morbip e mo, walla rasim bip jin 'kana je mo dhala cuk mo.

32 Dhalki uni gwansan kun siriju/ ki sho'k par mii e mo dhali 'kuny bwa mo.

Dhali um gwansan gun simmkina Arumgimis e mo tani dhalka dum bum tashu e mo dok/ e.

33 Haali/ Tapa a'di cikki gwo mo 'peni uni gun mini mii ta gi to mo,

dhali a'di diki wak uni gun ta unim piti kun dekkunu mo.

34 Dhalki momis dhali mony'cesh man a'di mo,

dhali dhan kumma/ yi'de/ dhali aris to 'baar mo kun kalki ya e bwaman a'di mo.

35 Haali/ Arumgimis midi ta Sihyuun is is ki me'd mo

dhali nyan ka Yahuuda/ 'penkuman bam-pam piti dok/ e mo.

Dhali uni gun ta cinjinam piti mo tani mini 'ko e mo yan mo dhali bu'th a'di mo

36 dhali uci gi cinjinam piti mo tani midi ta mal piti mo,

dhali uni gwansan gun eni gway piti mo tani mini 'ko e bwaman a'di mo.

70

Eya manyuk gway. Gway ma Dawuu'd, gom mo jin kanu to e jin cinu ki me'd mo.

1 Tayi ki bwam 'boro'd ma, ayy Arumgimis mmo'cuk aha/ mo.

Ayy Tapa, huru/ ki jahanne/ mmowoth aha/ mo.

2 Dhalki uni dhunu ki mon'the is mo dhali dunkurki 'kup is mo

uni gwansan kun nap mondiki/ em pem mo.

Dhalki uni dokkunu to ka nyan'ko'da bor mo dhali dhalki uni 'doyunu mo e mo jin ushu uni tak mo

uni gwansan kun ona bwa ki aha/ minu shi/ mo.

3 Dhalki uni ko/ is ki ko/ jin shiyi'd mo gom mo ma 'the is buni mo

uni gun o gwo mo ki: 'Thor ki 'thor.

4 Dhalki aris uni 'baar kun simmi/ e e mo tani

'bora bwa mo dhali 'kuny bwa mo e/ e mo.

Dhalki uni gwansan kun en bway gi mowoth pini mo

o gwo mo kagahara mo ki: Arumgimis a'di caaca mo.

5 Hili aha/ hatha'ko'd mo dhali aha/ mina mii ta gi to mo.

Huru/ ki jahanne/ gom aha/ mo, ayy Arumgimis.

/E tana manwoth pem mo dhali aman'cuk pem mo.

Ayy Tapa, dhalku/ ki tayaa diite/ mo.

71

1 E /e mo tani, ayy Tapa, aha/ bu'thkina mom pem jin hurga/ jwa e/ e mo.

Dhalku/ ki dhal aha/ bway ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo.

2 E momii ma kar/ em pini mo tani 'cuki aha/ mo dhali 'cwami aha/ mo.

Ka'di 'cem pini gom aha/ mo dhali tayi aha/ is is ki me'd mo.

3 Wari/ e ki wosh jin miga/ hur jwa icine/ mo,

mmota acur jin tenu gwo mo mmota aha/ is is ki me'd mo,

haali/ /e ta wosh pem mo dhali acur pem jin tenu gwo mo.

4 'Cwami aha/ mo, ayy Arumgimis pem, 'peni me'd gi a'di jin ta thus ki thus mo,

dhali 'peni a'di jin bu'thki'da bu'th ki kwap mo, a'di jin diki ta kar/ e mo dhali wathi/ jin ta matt ki matt mo.

5 Haali/ /e, ayy Tapa, /e tana 'tenj kapem pem mo,

dhali 'pena cim pem jin gamka/ /e gwo is mo, ayy Tapa, 'peni dhuru'c pem jin taka/ mo.

⁶ Apo/ /e mo tani aha/ dikina ka linthith
'peni mondho'th pem mo.
/E ta a'di be jin bu'thki aha/ 'peni bwa ma
dho'th ma ta'dam pem mo.
Momañ pem tikirki di gom /e mo.

⁷ Aha/ mera 'kwani ka ris ka yempa/ mo.
Hili /e ta jim pem jin 'bitha'bi'th jin hurga/
jwa icine/ mo.

⁸ 'Twa/ pem a'di 'tu'du/ mo ki piny piny ki
momañ /e mo
dhali ki monycam pini i'baara tee mo.

⁹ Dhalku/ ki bi't aha/ asho ka tee jin miga/ ta
adhan mo.
Dhalku/ ki dhal aha/ 'pen mo wakki/ aha/
mina mom'bi'th pemi 'baar mo.

¹⁰ Haali/ 'kwani tana ris kun ta 'kup ki aha/
mo kun oki isi gwo gom aha/ mo,
uni gwansan kun cōrki mondiki/ em
pem mo tani uni logomki gwo mo
mmon'tal 'de/ gom aha/ mo

¹¹ dhali o gwo mo ki: Arumgimis, mola /e,
dhalki a'di 'pen mowa?
Uri a'di isho'k mo dhali bu'th a'di mo
haali/ jan kamu/ di'da jin midi 'cuk a'di mo?

¹² Ayy Arumgimis, dhalku/ ki si'd 'peni aha/
kagahara mo.
Ayy Arumgimis pem, huru/ ki jahanne/
dhali woth aha/ mo.

¹³ Dhalki unim pem gwahan kun yeri aha/
is ki gway dhunu ki mo ma 'the is mo
dhali shwa ki o'd ki 'ci'd'da/ mo.
Dhalki uni tashu ki mo jin wakuwa wak mo
dhali mo jin thisuwa tak tak mo,
uni gwansan kun simmki mo e jin midi shi/
aha/ is mo.

¹⁴ Hili aha/ mina ta gi mo ma 'ten kape/ ki
sule/ sule/ mo,
dhali aha/ mina mañ /e naskina/ ki sule/
dhali ki sule/ sule/ mo.

¹⁵ 'Twam pem midi tor gwo gom mo ma
kar/em pini jin kalkina /e mo
dhali miim pini jin miina /e gom bway gi
mowoth goma tee 'baar mo,
haali/ monderj buni a'di peki monyith pem
jin nyithka/ uni mo.

¹⁶ Ki dhan mii ma dem dem gi Tapa
Arumgimis mo tani aha/ mina
pu'dku/ mo,

aha/ mina mañ mii ma kar/em pini mo, a'di
jin ta jim pini /e 'de/ mo.

¹⁷ Ayy Arumgimis, 'peni dhuru'c pem jin
taka/ mo tani /e torki aha/ gwo mo,
dhali aha/ mina bah dhan momer pini jin
miina /e to mo.

¹⁸ Wakan, isi kani, e mo jin canu ki yil mo
dhali mo jin 'kan ma wuu 'kwani mo
ayy Arumgimis, dhalku/ ki dhal aha/ 'pen
mo,
ntagi aha/ mina bah mo ma dem dem pini
mo
eya risa nyakum yil gi 'kwani kun mini
pu'du/ mo.

¹⁹ Mom'bi'th pini dhali mo ma kar/em pini
mo tani, ayy Arumgimis,
uni jidhirkin e momis jin ka'dama/ ka'dam
mo.
/E jin miikina dhan to kun caaca mo,
ayy Arumgimis, kaja a'di iwaki /e mo?

²⁰ /E jin karki aha/ mo mmopara ris monto'c
bwa e kun surkun mo tani
/e mini tash aha/ e mo dok/e.
'Peni moñ'kul gi mony'cesh mo tani
/e mini 'de'k aha/ abor gi mis dok/e mo.

²¹ /E mini mar aha/ montak pem is is mo
dhali malas aha/ dok/e mo.

²² Dhali aha/ si'da/ mina mañ /e ka
dhen'dhenyem pem jin bukka/ mo
gom mo ma isin ganam pini jin tana /e mo
tani, ayy Arumgimis pem,
aha/ mina yuk gway mmomañ /e ka
dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/
mo,
ayy /En 'De/ jin ta jima Israyiil jin Kogu mo.

²³ 'Twa/ pem midi 'ther cuuwa/ gom bwañ
'kunya/ mo,
ma me'd jin miga/ yuk gway mmomañ /e
mo,
nyakka kashiram pem si'da/ ilu/ mo a'di jin
'cwamkina /e mo.

²⁴ Dhali ale'd pem midi tor gwo gom mii ma
kar/em pini jin wothkina /eya woth
ka tee 'baar mo
haali/ uni dhukunu ki mo ma 'the is mo
dhali mo jin thisuwa tak tak e mo,
uni gwansan kun napki bway ki bur bur
mo mmo'taki shi/ aha/ is mo.

¹ Āiya malik mo ma kar/em pini mo, Ayy
Arumgimis,
dhali mo ma kar/em pini gom ya/ ma malik
mo.

² Dhalki a'di dwall 'kwanim pini gwo ki mii
ma kar/e mo
dhali unim pini kun hatha'ko'd ki mo ma
kar/e mo.

³ Dhalki dhan wosha turga/ kali mo jin rusu
ki rus gom 'kwani mo,
dhali aris wosh si'da/ kali mo ma kar/e mo.

⁴ Dhalki a'di 'ce'd gwo she/ gom to jin rak
'kwani kun hatha'ko'd mo.
Āiyi mo jin 'cukuwa 'cuk gom 'kwani kun
mini mii ta gi to mo,
dhali yapi uni gwansan kun siri'ckina siri'c
ki sho'k mo.

⁵ Dhalki a'di di'd ki e mo ka tente/ di'di
motim 'kup naskina/ mo,
dhali me'd jin din ma ppe naskina/ gara/
mo, eya risa nyakum yil gi 'kwani
mo.

⁶ Dhalki a'di wana e ka sho'k jin wolki
yi'dem piti asho jin 'punyu/ mo,
me'da sho'k jin mii yi'de/ ki puya/ puya/
apowa 'cesh mo.

⁷ Eya teem piti jin dina a'di ki e mo tani
dhalki mo ma kar/e 'twaka'd mo,
dhali monku'th is mmo/ish mo ntaga ppe
midi diki di dok/e mo.

⁸ Dhalki a'di ta gi mom'bi'th 'peni kumma/
yi'de/ mo ntagi kumma/ yi'den tiya
mo,
dhali 'peni yi'de/ kun sokin mo ita gi 'pe-
men gi mony'cesh mo.

⁹ Dhalki uni gun ta 'kup ki a'di lunjini
bwambori a'di mo,
dhali 'kwani kun ta 'kup ki a'di mini 'bitt
bu'da'cesh mo.

¹⁰ Dhalki imalik gi Pan Tarshiish dhali kum
pa uka 'cesh mo
ci a'diya thulpa/ mo,
dhali imalik gi Pan Shaba mo dhali Pan
Saba mo
kal to kun cinu ki me'd gom a'di mo.

¹¹ Dhalki aris imaliki 'baar mo tagkina 'cesh
ki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di
mo,
dhali dhalka ris kal gi 'kwaniny'cesh si'da/
mii a'di to mo.

¹² Haali/ a'di 'cukki uni gun mini mii ta gi to
mo, ki a'di yukki'da yuk mo,
a'di jin hatha'ko'd mo dhali a'di jin dar gi
wathi/ mmowoth a'di mo.

¹³ A'di ki hila hil ki e ma 'thime/ ki mo/en
apo/ uni gun 'ka'da is mo dhali apo/
uni gun mini mii ta gi to mo,
dhali ta mon'koki/em buni is ki me'd mo
gom uni gun mini mii ta gi to mo.

¹⁴ 'Peni mo jin sirijuwa siri'c ki sho'k mo
dhali abujur jin bujuru mo tani a'di
wanki mon'koki/em buni 'ba/ mo,
dhala bas buni ta yinthon gana/ e jis/em
piti mo.

¹⁵ Dhalki a'di di'd ki e ki sule/ sule/ mo.
Dhalki 'dolkon gana/ jin ta gi Pan Shaba
cinu a'di mo.

Dhalki mon'tho minu tikir 'tho gom a'di ki
tikir tikir mo
dhali mom'bor mii minu 'tho gom a'di ka
tee 'baar mo.

¹⁶ Dhalki emen tonte/ ishin ka enthus e
bampa/ mo,
apowa ris 'kuwosha turga/ mo me'd jin
yikinkina 'tham uni is mo.
Dhalki maman cwam piti wana e ki ji gi
Pan Lubnaan mo
dhali dhalki 'kwani 'tu'dina 'tu'd mo 'peni
aris 'penkuman bampa/ mo
me'da sho gi bwam bunto mo.

¹⁷ Dhalki gway piti 'dim 'kup ki sule/ sule/
mo.
Dhalki yir piti di'd ki sule/ sule/ me'da
tente/ mo.
Dhalki 'kwani 'bori is buni mii ki a'di mo,
dhali aris kal gi 'kwaniny'cesh yuki a'di mo
ki a'di jin 'boru mii mo.

¹⁸ Mom'bor mii midi di gom Tapa mo a'di
jin ta'da Arumgimis gom 'Kwani ma
Israyiil mo,
A'din 'den gana/ imii'da dhan to gi momer
mo.

¹⁹ Mom'bor mii midi di gom gway gi mony-
cam piti ki sule/ sule/ mo.
Dhalki monycam piti 'tu'd mony'ceshi
'baar mo. Amen dhali Amen.

²⁰ Mon'tho ma Dawuu'd mo a'di jin ta ya/
ma Yassa mo a'di 'baarkunu mo.

**AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI
KWARA MO**

73

Gway ma Asap mo.

- ¹ Ka jin gana/ Arumgimis ta a'di jin 'boro'd gom uni kun dhelel ma du mo, gom uni gwansan kun dhelelkin eya du mo.
- ² Bahili gom aha/ mo tani sho'k pem 'dishi 'twa/ 'taki dheres mo, natgin pem 'disha'dish 'taki yeres mo.
- ³ Haali/ aha/ tana dhapan gom uni kun dhu is ki ca mo, ki aha/ parkina mo jin rusa to ki rus gom uni kun ta thus ki thus e mo.
- ⁴ Haali/ uni dar gi mo jin su'k uniya du ka war mo. Bungwar is buni ca'b ki cur cur mo dhali ca'b ki 'thikil 'thikil mo.
- ⁵ Uni tocu 'kus me'd 'kwanin tiyaa? Dhali uni doru ki to jin woci is she/ me'd 'kwanin tiyaa?
- ⁶ Wakan uni dhu is ki ca gom neram buni kun hitha uni i'ba/ mo, dhali mo ma bujur jin bujurkina uni mo tani a'di 'kamki uni is mo me'd bur-rinye/ mo.
- ⁷ Em buni dhethadhe'th gom momot buni mo, adum buni a'di kumkunu 'twa/a 'cesh ki mii ma pali mo.
- ⁸ Uni 'the'k shushi mis mo dhali o gwo ki mo jin dupuwa dup i e mo. Mmodhuna uni is buni eya tente/ ki thorony mo tani uni ki ruma rum gom mo jin miinu sirica siri'c ki sho'k mo.
- ⁹ Uni ki ka'd 'twam buni mmosor momis mo dhala le'd buni a'di kalki 'pen kany e mony'cesh mo.
- ¹⁰ Dhali gom gwo gi wakan mo tani 'kwani tu'kkin mo dhali man uni mo dhali gam to shiyi'da kamu/ e uni yisa.
- ¹¹ Dhali uni o gwo mo ki: Ki tonta si'da/ imish ma Arumgimis mo? A/a'di jin Caa e ki Ca nyithki ton kamuwa?
- ¹² Hili mo mo ma, uni gwansan ita thus ki thus mo. Isa yempa/ uni 'koni mo jin 'ka'da mii 'ba/ ki 'ka'd mo dhali uni mara to kun tana uni pa ki pa is mo.
- ¹³ Dhali aha/ ki pe'th mo tani aha/ karkina dum pem ki dhelel dhelel mo

- dhali lam me'd pem e mo jin 'konu ka po/ mo.
- ¹⁴ Haali/ ka tee 'baar mo tani aha/ dherkunu is bwa mo, dhali dorkunu isa yempa/ mon'thamo/ mo.
- ¹⁵ Wakki/ aha/ mina 'taki o gwo mo ki: Aha/ mina o gwo wakan mo tani aha/ mina 'taki diki ta a'din gana/ goma nyakum yil gi u'cim pini mo.
- ¹⁶ Hili ki aha/ kulumkina gwo ibwa mmomish gwo yansan 'ban mo tani a'di midi 'taki wayaa/ e ki to jin midi wu is e mmomii mo,
- ¹⁷ ntagi aha/ yakina e mo ma Arumgimis jin kogu mo, dhali yan'ko'd aha/ ki nyith 'pemen gi 'ko'd 'buni mo.
- ¹⁸ Ka jin gana/ /e ki dhu uni e mo jin yeres/ yeres mo. /E ki dhal uni bway mo mmo'ta'k e mo jin kupu/ mo.
- ¹⁹ Uni 'ce'dki sho'k kadhamowa? Uni dhidhu sho'k ka pupush ka dhan mii jin ta'da pure/ ka pure/ mo.
- ²⁰ Uni wana e ki jan jin shu'bu/ mo me'd jin merkina jan 'den kamu/ e mo. 'Peni momer e mo tani um ki wak to munn buni mo.
- ²¹ Ka kashiram pem ka/ki'd ki ka/ mo tani dhali ki aha/ su'kkunu eya du mo,
- ²² aha/ takina dholgon mo dhali ta pus mo tani aha/ wana e ki tombwaasho 'kup ki /e mo.
- ²³ Bahili aha/ dina mmotikir ca'b nyakki /e mo. /E bu'thki me'da bim poros pem mo.
- ²⁴ /E ki shu aha/ bway ki gwom pini jin logomkina /e mo dhali yan'ko'd /e mini bu'th aha/ mmotak mo.
- ²⁵ Kaja a'di itaka/ e momis mo? Hili diki ta jasi /eya? Dhali to piyi'd e mony'cesh yan mo mmo/ oka/ bwa mo mmodhal /e ka po/ mo.
- ²⁶ Bungwar is pem dhala dum pem mini 'taki ush me'd mo tani hili Arumgimis a'di ta'da Man'bitha dum pem is mo dhali Amanpwak ki aha/ to jin miga/ ta ki sule/ sule/ mo.
- ²⁷ Haali/ hili mo mo ma, uni gwansan kun si'dkin 'peni /e mo tani minu 'ce'd sho'k mo be.

/E ki kar mo jin daku gwo 'kup mo gom uni
gwansan kun tori gwon thus apo/ /e
mo.

28 Hili gom aha/ mo tani a'di 'boro'd jin
miga/ 'disha Arumgimis is mo.
Aha/ karkina Tapa Arumgimis mo mmota
a'di jin hurga/ jwa icine/ mo,
ki aha/ mina tora ris miim pini mo.

74

Gway jin yedhu sho'k goma Asap mo.

1 Ayy Arumgimis, ki to jin ta'da ta ita'kkina
/e amana sho ki sule/ sule/ kan mo?
Ki to jin ta'da ta idhala /eya nyor pini i ya
ku'd apo/ ka'bal pini kun tana shon
dhii/i'd mo?

2 Kayi dhana tul 'kup 'kwanim pini e mo,
uni gun takina /e 'peni kadhamo/
mo,
uni kun wankina /e 'ba/ mo mmota wak
gom mal pini mo.

Kayi 'Kuwosh ma Sihyuun e mo e mo yan
jin ca'bkina /e mo.

3 Cuthi /e natgin pini e mo jin 'tukunu ki
sule/ sule/ mo.

Uni gun ta 'kup ki 'kup mo tani 'ce'dkina ris
to sho'k mo e mo jin kogu mo.

4 Uni gun ta 'kup ki /e mo tani ankarkin e
bwaman mom pini jin kogu mo.

Uni thumkina berek buniŋ gana/ mo
mmota jamas mo.

5 Dhali e 'twaŋkal gu'b isi mis mo tani uni ki
jep
cwandher bwa ka thurmany mo.

6 Dhali yan'ko'd aris cwa kun 'cimudhu
bwa mo tani
uni 'ce'd uni ka 'cesh ka thurmanya
ba'd'ban mo dhali ki 'dorro/ mo.

7 Uni ki ci'th mom pini jin kogu ki o'd mo.
Uni ki shi/a 'cesh pini jin ca'ba /e ki gway
pini mo.

8 Uni ki o gwo e is buni mo ki: Ana mina uth
uni 'baar mo.
Uni ki citha ris mo jin tulu is goma
Arumgimis e mo yan mo.

9 Ana 'konaki par jamas bana e mo.
Dhala manci gwon kamu/ di'da?
Dhali jan kamu/ di'di bwam ana jin mishi
gwo ki mii yan midi ta ata?

10 Ayy Arumgimisa, /e mini dhal 'kwani
kun ta 'kup bway mo mmo'thek

shushi mis ki rash rash kan ntagi mo
gi wakata mo?

A/'kwani kun ta 'kup ki /e mini sor gway
pini ki sule/ sule/ kan mo?

11 Ki to jin ta'da ta si'da/ igukina /e me'd pini
ka nyan'ko'd mo?

Ki to jin ta'da ta ikarkina /e me'd pini e
bwambor pini mo?

12 Hili Arumgimis jin ta'da malik pem mo
a'di jin diki'd 'peni kadhamo/ mo,
jin miiki bway gi mowoth e bwaman gi
mony'cesh mo.

13 /E ki kwa/ dhan yi'de/ bwa ki mii ma dem
dem pini mo.

/E ki 'ce'd 'kup ma dhan tasha/ ki bwam
yi'de/ mo.

14 /E ki pwath 'kup gi dhan to yi'de/ mo,
dhali /e ki ci a'di mmota tonte/ gom uni kun
uku kun 'kon e bwaasho mo.

15 /E ki tirki wosh mo dhali ka'd a'di 'twa/
mo dhali du'd yi'de/ mo dhali yi'de/
ki 'thonthor mo.

/E ki ku'thki yi'de/ jin sokin e bwam ma gap
mo.

16 Atee ta jim pini mo. Mon'thiny si'da/ ta
jim pini mo.

/E telki monkush gi momis sho'k mo dhala
tente/ mo.

17 /E thosonkina ris gwayu/ gi mony'cesh
mo.

/E karki moyurantee mo dhali mondit mo.

18 Kayi gwo yan e mo ma, ayy Tapa, 'kwani
kun ta 'kup 'thekki shushi mis kata
sa/ mo?

dhali 'kwani kun 'koki dhu mii gun kogu
mo tani wakki gway pini mo be.

19 Dhalku/ ki ciya kashira/ gi gurkom pini ki
tom bwaasho mo.

Dhalku/ ki na mondiki/ e gi a'dim pini jin
hatha'ko'd ki sule/ sule/ mo.

20 Kari gwom pini jin gamu me'd mo.

Haali/ mo gi mondhurumi'd gi mony'cesh
mo tani a'di 'tu'dkunu mo ki 'kwani
gwahan kun bujurkina bujur mo.

21 Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo
kun yapkunu ki sho'k mo mmodhu
ki mo ma 'the is mo.

Dhalki uni kun hatha'ko'd dhali kun mini
mii ta gi to mo man gway pini mo.

22 Cuyi mis mo, ayy Arumgimis, dhali muri
is mo gom mii jin midi rak /e mo.

Kayi gwo e ki uni gwahan kun ushi gwo
kun kogu dhu 'theḱi /e shushi is ka
tee 'baar mo.

²³ Dhalku/ ki ṇa cuuwa/ jin cuuna 'kwani
kun ta 'kup ki /e mo,
abombok 'peni 'kwani kun ta 'kup ki /e ka
ris mo, a'di jin yaki'd ka 'kulam 'pen
mo.

75

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo jin onu
ki: Dhalki sho'k ki 'ce'd mo. Gway ma Asap.
A'di jin ta gway mo.*

¹ Am cina /e mo jin 'boru /e bwa i is mo, ayy
Arumgimis,
bwa jin 'boruwa 'bor bwa i is cina aman /e
mo.
Aman yukkina yuk apo/ gway pini mo dhali
den dhan momer pini e mo kun mi-
ikina /e mo.

² Ka tee jin karka/ 'pen ka piye/ mo tani
aha/ mina dwall gwo ki dar gi mii ma gwar
'de/ mo.

³ Ka 'cesh midi wunḱul mo dhali aris 'kwani
kun 'kon e a'di mo tani
a'di ta aha/ be jin telki mom piti jin tana a'di
akak mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁴ Aha/ mina o uni gwansan kun dhu 'ba/ ki
ca gwo mo ki: Dhalku/ 'ba/ ki dhu ki
ca mo
dhali aha/ mina o a'di jin ta thus ki thus
gwo mo ki: Dhalku/ cem pini ki 'de'k
ki mis mo.

⁵ Dhalku/ cem pini ki 'de'k 'kup ki mis jin
ka'dama/ ka'dam mo
walla o gwo mmo'theḱ 'ba/ imis mmo/ush
'kwani ga/ mo.

⁶ Haali/ yisa 'peni mom'pesho'k walla bora
lungu'b mo

dhali yisa 'peni mombwaasho mo
ipu'dkina mo jin 'deku is ki mis mo.

⁷ Hili a'di ta'da Arumgimis jin torki gwon
dwall 'twa/a 'cesh mo
mmo'thi jan 'de/ 'ko'da 'cesh mo dhali
cuwa kamuḱ kamu/ mis mo.

⁸ Haali/ e me'd gi Tapa mo tani akubbaaya
diki'd mo
jin sekina yimana mura'th jin ka/u ki ṇah
ṇah ki 'tha'da/ 'tha'da/ mo, jin 'kosu
is ki 'bore/ mo.

Dhali a'di midi wol a'di 'peni jin pinu mo,
dhali aris 'kwani kun ta thus ki thus e
mony'cesh mo

uni mini pi a'di ku'th mo ki ter ntaga 'cum-
mam piti ilu/ mo.

⁹ Hili aha/ mina bwa 'kuny ki sule/ sule/ mo.
Aha/ mina yuk gway mmomanḱ Arumgimis
ma Yakuub mo.

¹⁰ Aris ce gi uni kun ta thus ki thus mo tani
mina a'di wa'b bwa mo
hili ce gi uni kun tana kar/e minu dhu ki ca
mo.

76

*Eya manyuk gway ka shu/ jin buku mo.
Gway ma Asap. A'di jin ta gway mo.*

¹ Eya Yahuuda/ mo tani a'di imish ma
Arumgimis mo,
gway piti jin eḱa/ eḱ mo e bwaman ma
Israyiil mo.

² Monyca'b piti a'di telkunu sho'k mo e Pan
Saliim mo,
mo jin ca'ba a'di mo tani a'di di'd eya Si-
hyuun mo.

³ E mun mo tani a'di ki 'ce'da thopa/ kun
shinunu ki o'd ki yuwar yuwar bwa
mo,
dhali agongoro/ gi mo/as mo dhali gandal
gi mo/as mo dhali aris tonḱan gi mo/
as mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁴ Monyca ta jim pini mo, dhali mo jin eḱu
mmobol dhan wosha turga/ e kun 'kon ki
sule/ sule/ mo.

⁵ 'Kwani kun 'kon ma du ki dhethadhe'th
mo tani uni dilkunu tom buni kun
dilina uni mo.
Uni ciḱkin e mo jin ishu e mo.

Aris 'kwani gi mo/as mo tani
uni mol me'd buni bu'th mmomii to mo.

⁶ E mo ma kucur pini mo ayy Arumgimis ma
Yakuub mo tani
a'di jin mer shumaruma po/ mo dhali shu-
marum mo uni su/ miikina buye/ ka
yiṇkira/ mo.

⁷ Hili /e, /e tana pure/ mo.

Kaja a'di imidi mish doshi bwambori /e mo
me'd jin min ma nyor pini 'tulu/ ka piye/
mo?

⁸ 'Peni momis mo tani /e ki bah gwo gom
gwon dwall jin toru 'twa/a 'cesh mo.

Mony'cesh ko/ki is mo dhali dosh shoka
'cesh mo
9 ka Arumgimis cuki mis mo dhali tel gwon
dwall piti jin toru 'twa/a 'cesh mo
mmota ris 'kwani gwansan is ki me'd mo
kun 'cwarkunu e mony'cesh mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
10 Ka jin gana/ anyor gi 'kwani midi man/ e
mo.
Dhali anyor jin bocki'd mina /e non 'twa/
'pena po/ /e mo.
11 Oyi um gwo is e Tapa Arumgimis bum
mo dhali thimi uni mo.
Dhalki aris uni 'baar mo kun 'kam a'di is
mo tani 'doyu to kun cinu ki me'd mo
e a'di jin minu mii ko/ mo
12 dhali a'di jin 'cithki mondiki/e gi iya/ ma
malik mo,
a'di jin taki'da pure/ ka pure/ apo/ imalik gi
mony'cesh mo.

77

*Eya manyuk gway, isi ki gwo gi a'di
jin 'cemki gway jin yuku ka Yaduthuun mo.
Gway ma Asap.*

1 Aha/ gwokina 'twa/ Arumgimis ki nyanye/
mo,
mmoko 'twa/ Arumgimis ki nyanye/ ki a'di
midi cik aha/ 'twa/ mo.
2 Ka tee jin tocu aha/ bwa mo tani aha/
simmkina Tapa e mo,
e mon'thiny me'd pem a'di he'thki'd mo ki
dar gi mo jin wuna is a'di e mo.
Akashiram pem a'di ushki'd mo ki a'di minu
malas mo.
3 Aha/ kulumkina gwo ibwa goma
Arumgimis mo, dhali aha/ gwokina
mo mmo/anani is mo.
Dhali aha/ kulumkina gwo ibwa mo dhali
shi/in pem 'thikina buye/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
4/E ki bu'th 'ko'd em pem me'd mo 'peni mo
jin 'kamutha a'di e mo.
Aha/ tocu bwa kagahara mo dhali aha/
mola gwo o mo.
5 Aha/ hila isi gwo i e goma teen dhamo/
gunn mo,
dhali aha/ kakina yil gunn e kadhamo/ mo.
6 Aha/ torkina tor eya dum pem mon'thiny
ka kar/e mo.

Dhali aha/ kulumkina gwo ibwa mo dhali
aha/ napkina shi/in pem mo.
7 Mina Tapa usha ush ki sule/ mo
dhali diki mii mii ma 'the dok/e 'taa?
8 Mo/en piti jin telu sho'k dakki'd mo 'taa?
Dhali aris gwom piti kun onu is 'kokin
ntagi 'pemen ma risa tee 'baar mo
'taa?
9 Arumgimis thiski mii ma 'them piti e mo
'taa?
Dhala nyor piti jin shwakina a'di mo tani
a'di dakki'da hil hil ki e ma 'thime/ ki
mo/en mo 'taa?
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
10 Dhali aha/ ona gwo mo ki: A'di ta aha/ jin
jwakaṭkunuwa du mo
ki me'd gi a'di jin Caa e ki Ca akki mii e mo.
11 Aha/ mina ka mii gi Tapa e mo.
Nye, aha/ mina ka momer piti e 'peni kun
dhamo/ mo.
12 Aha/ mina kulum gwo ibwa goma ris
miin tom pini mo
dhali tikir gwo kulum ibwa gom mii ma
dem dem pini mo.
13 Bway pini, ayy Arumgimis, a'di kogu mo.
Ka rum jana caaca me'da Arumgimis ba-
nan gana/ mo?
14/E tana Arumgimis jin miiki momer mo,
/e jin piki mo ma dem dem pini ibwaman
'kwani mo.
15 /E ki me'da bim pini mo tani /e ki wan
'kwanim pini 'ba/ mo,
uni gun ta iya/ ma Yakuub mo dhali ku ma
Yuusup mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
16 Ka ris yi'de/ parki /e e mo tani ayy
Arumgimis,
ka ris yi'de/ parki /e e mo tani uni ko/kina
ko/ is mo,
nye, uni gun 'kula'kul mo tani deekina is ki
bir bir gom monko/ is mo.
17 Dhali arak kun 'kani mis wolki yi'de/ mo,
dhali momis si'da/ dhalki mondor ma
sho'k me'd mo.
Dhali athopam pini a'di dhwa/ a'dki'd
ki dhwa/ a'd dhwa/ a'd mo eya ris
'twanjal kuku/ mo.

18 Dhali mom pini jin 'twaka mondor ma sho'k mo tani a'di diki'd e 'tham kun 'theekin mo.
Awara sho'k pini a'di kushki mony'cesh mo,
dhali mony'cesh deeki'd ki bir bir mo dhali yikin is mo.
19 Bway pini diki'd e bwam kumma/ yi'de/ mo
dhali bway tur pini diki'd eya dhan yi'de/ mo.
Dhala dum bwam sho'k pini jin yana /e mo tani mishuwa?
20 /E ki sus 'kwanim pini me'da ma'diny ka'bal mo,
ki me'd ma Musa mo dhala Haruun mo.

78

Gway jin yedhu sho'k goma Asap mo.

1 Dhuyi 'ce, ayy 'kwanim pem, ki gwo jin torka/ mo.
Ka'di bwany'cem bum mo ki gwo ki 'twam pem mo.
2 Haali/ aha/ mina ka'd 'twam pem ki gwom 'bi'th e mo.
Aha/ mina bah gwo mmo/ o gwo kun mini 'koki 'ko eya tente/ 'peni gwon dhamo/ mo,
3 'peni to gwansan kun cikina ana gwo mo dhali mish mo,
uni gun torkina ibabam bana ana mo.
4 Ki ana mina 'koki bag uni 'peni ucim buni mo,
hili a'di minu tor ka nyakum yil jin mini yayu/ i'ko'd mo
mii gi monyca gi Tapa mo dhali mo ma dem dem piti mo
dhali momer jin wagaskina a'di mo.
5 A'di telki gwonyci sho'k eya Yakuub mo,
dhali kar gwonkan 'pen ka pije/ jin cinu eya Israyiil mo,
a'di jin kankina a'di ibabam bana mo mmo'or ucim buni gwo mo
6 ki uci ma nyakum yil kun min ma po/i 'ko isu/ ki uni mini mish uni mo
dhali uci kun 'konuki dho'th naskina/ mo,
dhali cu mis mo dhali tor uci kun ta ucim buni mo
7 wakan ki uni mini dhu mo ma 'tej kapem buni eya Arumgimis mo
dhali 'koki this mii ma Arumgimis e mo,

hili mmodhu gwonkan piti kun 'kwarkunu mo
8 dhali ki uni mini 'taki 'koki waki ibabam buni mo,
mmota ga du jin tana wa'ba/ mo dhali ta anyakum yil kun mini pish is ka le'd mo,
uni gun mini ta anyakum yil kun min ma du tel shoka 'cesh mo,
uni gun mini ta ga kashira/ kun mini 'koki ta ku isin gana/ goma Arumgimis mo.
9 'Kwani ma Eprayim uni takin ka bwaa gi mo/as mo,
dhali uni dokkin ka nyan'ko'd mo ka tee jin asuwa mee mo.
10 Uni 'koki dhu Gwo ma Arumgimis jin gamu me'd mo,
hili uni ushkin ki 'tash mo mmo/ii isi ki gwonkan piti jin cinu mo.
11 Uni naki mii kun miikina Tapa mo dhali miimer jin torkina a'di uni mo.
12 E jis/e gi ibabam buni mo tani a'di wa-gaski momer mo
dhali e Pam Masir mo dhali e bwam bunto ma Suu/an mo.
13 A'di ki kwa/ dhan kumma/ yi'de/ bwa mo dhali dhal uni bway mo mmo/ii icine/ mo
dhali a'di ki kar yi'de/ mmodosh me'da gap mo.
14 Dhali montee mo tani a'di ki shu uni bway ka rak mo,
dhali mon'thiny isa yempa/ mo tani a'di ki shu uni bway ka dhan o'd jin kushi mo mo.
15 A'di ki tawan wosh e ki cwa e momb-waasho mo
dhali a'di ki ci uni yi'de/ jin kasha e ki kash mmopi mo me'd mo jin 'kula'kul mo.
16 A'di ki dhal yi'de/ bway mmo'thonthoru/ 'peni 'kuwosh mo,
dhali a'di ki rak yi'de/ mmogaçu/ ka 'cesh me'd a'di jin guski'd e bwaagap mo.
17 Naskina/ uni 'kon mmomii miinthus apo/ a'di mo,
mmopish is ka le'd apo/ a'di jin Caa e ki Ca mo e bwam ma si'b mo.
18 Uni ki pal Arumgimis ka dum buni mo ki gwom buni jin 'theekina uni gom tonte/ mo ka dum buni kun purki uni mo.
19 Uni ki o gwo apowa Arumgimis mo mmo/ o gwo mo ki: A/ Arumgimis

mishi ci ana tonte/ mmoshwa e
bwaashowa?
20 A'di ki mush wosh ki cwa mo, wakan
yi'de/ kolki 'kus mo,
dhali yi'de/ 'thonthorki'd kagahara mo.
Gara/ mina a'di diki ci tonte/
walla dina a'di gara/ ki ci shum ki 'kwanim
piti mo?
21 Wakan ki Tapa cikki gwo mo tani, a'di
'tu'dkunu ka nyor mo.
O'd a'di 'thakunu apowa Yakuub mo,
anyor piti a'di caki'da powa Israyiil mo
22 haali/ uni dar gi mongam gwo is eya
Arumgimis mo
dhali 'koki gam gwo is gom mom'bi'th piti
jin tana a'di ata is ki me'd mo.
23 Naskina/ a'di ki kan momis jin di'di mis
mo,
dhali a'di ki ka'c acampur gi momis mo
24 dhali a'di ki hethu a'cesh apo/ uni
amanna mmoshwa mo,
dhali a'di ki ci uni pos 'peni momis mo.
25 'Kwani shwaki tonte/ gi iman'doyu gwo
mo.
A'di hashki uni tonte/ ka enthus mo.
26 A'di ki rak 'tham gi mom'pesho'k mmo-
poshu e momis mo,
dhali ki mom'bi'th piti mo tani a'di ki shu
'tham ma biny cam bway mo.
27 A'di ki he'th shum apo/ uni me'd bu'da
'cesh mo,
dhali 'dii kun 'kan ma bi me'd emena si'b
kun 'kon e bwaman ma gap mo.
28 A'di ki dhal uni bway mo mmota'k e
bwaman gu'b cinjam buni mo,
mmo'kama ris mom buni kun 'kona uni is
mo.
29 Dhali uni 'kaki uni mo ntagi uni kapkin
ki kap gana/ mo,
haali/ a'di ciki uni to jin 'thona bwa uni ki
gor gor mo.
30 Hili ntwa/a/ ki uni dhu to kun gora bwa
uni mo tani,
ki tonte/ di'd e 'twam buni mo tani,
31 anyor ma Arumgimis cuki mis apo/ uni
mo
dhali a'di ki 'kosh uni gun 'bitha'bi'th 'peni
bwam uni mo
dhali a'di ki 'thi uni gwahan a'cesh uni gun
dhunu 'pen ka pije/ gom mom'bor
buni 'peni 'Kwani ma Israyiil mo.

32 Bahili apowa ris to gwansan kun miinu
mo tani uni 'kon naskina/ mmomii
miinthus mo.
Dhali bahili ki a'di mii momer piti mo tani
uni 'koki gam a'di gwo is mo.
33 Wakan a'di dhalki'da teem buni
mmopuu mo me'da wulpe/ mo
dhali yil buni ta'da pure/ ka pure/ mo.
34 Ki a'di 'koshki uni mo tani uni napki a'di
mo.
Uni ri'ckina du is mo dhali napa Arumgimis
ka dun gana/ mo.
35 Uni kaki gwo e ka Arumgimis a'di ta
wosh buni mo,
a'di jin ta'da Arumgimis buni jin Caa e ki Ca
jin wanki'da wan 'ba/ mo.
36 Hili uni torkina tor ki a'di ki 'twany jarom
buni ka mak mo.
Uni takina tor ka tor gom a'di ka le'd buni
mo.
37 Adum buni yisa telu shoka 'kup ki a'di
mo.
Uni 'koki ha me'd gom gwon ganam piti jin
gamu me'd mo.
38 Hili a'di di'd naskina/ mmohila hil ki e
ma 'thime/ ki mo/en mo,
dhali gwam uni 'peni tonthus buni kun
miikina uni mo,
dhali diki 'ce'd uni sho'k mo.
A'di 'tumki'da nyor piti is ka nyan'ko'd
me'd ka ris mo,
dhali a'di diki mura nyor piti 'baar mo
mmoshwa a'cesh ki sho'k mo.
39 A'di kaki gwo e mo ki uni ta jasi shuman
is gi bungwar is mo,
me'd 'tham yin jin poshki'd mo dhali diki
wu'tulu/ ka nyan'ko'd mo.
40 Me'd wana risa kun pisha uni is ka le'da
po/ a'di e mombwaasho mo
dhali jwakat a'di adum piti e bwam ma si'b
mo.
41 Uni palki a'di dok/e dhali dok/e mo
dhali rukuny A'din 'De/ jin Kogu jin ta jima
Israyiil mo.
42 Dhali uni yisa dhu mom'bi'th piti eya
dum buni yisa,
walla atee yin si'da/ me'd jin wankina a'di
uni 'ba/ 'peni 'kup buni mo,
43 me'd jin wagaskina a'di jamas miim piti
e Pam Masir mo,
dhali miimer piti e bunto ma Suu/an mo.
44 A'di ki tu'k yi'dem buni mmota abas mo,

wakan ki uni mini 'koki pi yi'dem buni kun sokin mo.

45 A'di ki hash dhana buhanya kanthi/ e bwaman uni mo a'di jin loski uni mo,

dhali adhana buhanya 'dwa/ jin 'ce'dki uni sho'k mo.

46 A'di ki ci tontem buni kun sina uni ka jirsan mmoshwa mo,

dhali maman buni jin miina uniya tu'c mo tani shwan ma kuyu/ mo.

47 Dhali a'di ki 'ce'd cwalman tom buni sho'k ka wasa/ mo

dhali cwampu/ buni ki jape/ jin wuna uni me'd manyandhe/ mo.

48 Dhali a'di ki ci bip buni cwa ki me'd ka wasa/ mo,

dhali ma'diny ka'bal buni uni dorkunu ki dhan o'd jin dhwa/a'dki'd mo 'pena wara sho'k mo.

49 A'di ki 'cuka nyor piti jin ca'bki wur wur apo/ uni mo,

anyor jin ta'da nyor piti jin dek a'di mo dhali mo ma cis mo,

uni gun 'doyina iman'doyu gwo kun 'ce'dkina 'ce'd sho'k mo.

50 A'di ki kar bway tur goma nyor piti mo.

A'di 'tash uni 'twa/ 'peni mowuwa?

Hili a'di ki kar 'kupki ta'kki mon'koki/em buni ki mom'ba'th jin wo'cki uni is she/ mo.

51 A'di ki musha risa bwanyara/ gi 'Kwani gi Pam Masir ki cwa mo,

mom'bi'th jin ta jim buni jin gacki'd e gu'ba'ku/ ma Haam mo.

52 Dhali yan'ko'd a'di ki shu 'kwanim piti bway ka pije/ me'd ka'bal mo,

dhali a'di ki shu uni bway e mombwaasho me'da ma'diny ka'bal mo.

53 A'di ki sus uni ki 'dantar mo, wakan uni 'koki ko/ is mo.

Hili dhan kumma/ yi'de/ a'di 'ce'dki 'kup buni sho'k mo.

54 Dhali a'di ki sus uni ka pije/ e mony'cesh piti jin kogu mo,

dhali e 'kuwosha turga/ jin ta'da bim poros piti mo jin gamkina a'di adu is mo.

55 A'di ki ura ris kal gi 'kwani ka pije/ ib-wambori uni mo.

A'di ki dhu mo ki she/ gom uni jin mina uni mii bu'th mo,

dhali thoson mo kun minu 'ko goma wak ma Israyiil e gu'ba'kum buni mo.

56 Naskina/ uni 'kon mmopal a'di mo dhali pish is ka le'da po/ a'di jin Caa e ki Ca jin ta'da Arumgimis mo,

dhali 'koki dhu gwonycim piti mo,

57 hili uni tu'kkin mo dhali 'dap e ki miiny da'ara/ mo me'd ibabam buni mo.

Uni toshkin me'da bwaa jin he'kki'da he'k e mo.

58 Haali/ uni rukunyki a'di mo mmomii anyor mo ki mom buni kun eka/ ek mo.

Uni ki rak a'di jo'cu/ ki mo jin 'thothu/ bwa ki miin dhapan mo gom tompinycon buni kun uka uni mmolun mo.

59 Ka Arumgimis cikki gwo mo tani a'di 'tu'du ka nyor mo,

dhali a'di ki waka Israyiil ka bor 'den gana/ mo.

60 A'di ki dhal mom piti 'pen jin ca'bkina a'di jin ta Pan Shilu mo,

e gu'ba'ku/ jin ca'bkina a'di e bwan 'kwani mo,

61 dhali a'di ki 'cuk mom'bi'th piti apo/ uni gun bu'thkunu mo mmota cin'kina/ mo,

dhali monyca gi me'd piti apo/ 'kwani kun ta 'kup mo.

62 A'di ki ci 'kwanim piti e me'd gi uni kun kal gandal mo,

dhali kuma nyor piti mo apo/ uni kun ta mal piti mo.

63 O'd shwaki 'kwani kun ta dhuru'c buni mo,

dhali nyaram buni uni dar gi gway gi momash mo.

64 Igasiis buni ta'kkina 'cesh gom shemen gandal mo,

dhali upa dhalla/ gi igasiis mo, monkamu/ gwona uniya?

65 Dhali yan'ko'd Tapa merki e mo 'peni mo jin wana e ki mo jin ishkina a'di e mo,

me'd wathi/ jin 'bitha'bi'th jin 'therki cu-uwa/ gom yimana mura'th jin pina

a'di jin ka/u ki nah nah mo.

66 Dhali a'di ki dhu 'kup piti mmokwa/ bwa mo.

A'di ki dhu uni e mo ma 'the is ki sule/ sule/ mo.

67 A'di ki wak gu'ba'ku/ ma Yuusup mo,
dhali a'di diki kwanya wak ma Eprayim
mo.
68 Hili a'di ki kwany awak ma Yahuuda/
mo,
a'di jin ta 'Kuwosha Sihyuun, a'di jin ena
a'di mo.
69 A'di ki nyan mom piti jin kogu mo me'd
mo jin eka/ ek e momis mo,
dhali me'd mony'cesh jin telkina a'di sho'k
ki sule/ sule/ mo.
70 Dhali a'di ki kwanya Dawuu'd jin ta
cin'kinam piti mo,
dhali sus a'di mo 'peni mo jin hila a'di
ka'bal mo,
71 'peni mo jin hila a'di ushi nas ka'bal kun
bwan mo tani
a'di ki sus a'di mo mmota amanhil ka'bal
gom 'Kwani ma Yakuub mo,
a'di jin ta'da Israyiil jin ta mal piti mo.
72 Ka du jin ta a'di pa ki pa mo tani a'di ki
hil uni mo,
dhali a'di ki shu uni bway ki me'd piti jin ta
gwocon mo.

79

Gway ma Asap.

1 Ayy Arumgimis, 'kwani kun 'kon ki 'kus
'peni ji gi lunu mo tani uni pu'dkun
e mo gi mal pini mo.
Uni ki shi/ gu'b gi mondheleladhelel pini
mo.
Uni ki shi/ Pa Urushaliim mo mmokup a'di
mo.
2 Uni ki ci bungwar is gi cin'kinam pini ki 'dii
kun pen e momis mmota tonte/ gom
uni ki 'ka mo,
bungwar is gi unim pini kun dhunu mo ki
she/ ki dhelel dhelel mo tani 'kakina
tongwapi/ gi mony'cesh mo.
3 Uni wolcina bas buni me'd yi'de/ mo
mmo'kam Pa Urushaliim is mo
dhali jan'kamu/ di'd jin kan uniya?
4 Ana warkina ki uni gun cinu gura/ ki
imannyak'kom bana mo,
dhali miikunu ka mak mo dhali pe'th
ki petha sor ki uni gwansan kun
'kamki ana is mo.
5 Ayy Tapa, kakasja imina /e di mo mmomi-
iya nyor mo?
Min ma nyor pini 'peni bwan ta'c pini diki
pur me'd o'da?

6 Woli / e anyor pini apo/ kal gi
'kwaniny'cesh mo
uni kun 'koki mish /e mo,
dhali eya dhan bampa/ mo
uni kun 'koki yuk gway pini mo.
7 Haali/ uni loskina Yakuub mo,
dhali shi/ mom piti is mo.
8 Dhalku/ ki dok/e ka gwo e apo/ am gom
miinthus kun miikina ibabam bam
kadhamo/ mo.
Dhalki mo ma 'thimem pini jin hilu ki mo/
en pu'du'd ki jahanne/ gam am 'kup
mo,
haali/ aman dhukunu e mo jin 'the am is ki
'the ka lungu'b mo.
9 Wothi/ aman mo, ayy Arumgimis, jin ta
bway mowoth bam mo,
ki gway gi monycam pini mo.
'Cuki aman mo dhali gwami aman 'peni
miinthus bam mo,
gom gway gi gway pini mo.
10 Ki to jin ta'da ta imina kal gi
'kwaniny'cesh i/o gwo mo ki:
Mane Arumgimis buni mane?
Dhalki mori'c pini goma bas gi cin'kinam
pini jin gackunuwa 'cesh mo,
dhalki a'di mishu mo e bwaman kal gi
'kwaniny'cesh e bwambori jis/ em
bam mo.
11 Dhalki mo/ohon gi uni gun dhunuwa
sijin pu'dkini bwambori /e mo,
ki isi ki dhan mom'bi'th pini mo ki /e mini
'tash uni 'twa/ mo uni gwansan kun
'disha 'twa/ mmowu mo.
12 'Tu'dki uni to me'di pesu/ ibwambor mo
uni gwahan kun ta imannyak'kom
bam mo,
gom gura/ jin cikina uni /e mo, ayy Tapa.
13 Dhali yan'ko'd aman kun tana 'kwanim
pini mo, uni gun tana ma'diny ka'bal
pini goma shon dhii/i'd pini mo
aman mina ci /e mo jin 'boruwa 'bor bwa i
is ki sule/ sule/ mo,
'pena nyakum yil jin tanu mo ntaga nyakum
yil jin 'ko'd mo, aman mina pe'd mo-
man pini mo be.

80

*Eya manyuk gway, isi ki gwo gom jandin
to mo. Gom gwo jin cinu goma Asap mo.
A'di jin ta gway mo.*

- 1 Ċiyi 'ce mo ma, ayy Amanhil Ka'bal ma Israyiil mo, /e jin shukina Yuusup bway ka piye/ me'da ma'diny ka'bal mo.
/ E jin karkunu mo mmoça'ba po/ kursi ma malik mo apowa carabiim kun 'thupa kursi is ka bim buni mo tani, kushi mo mo
- 2 ibwambor ma Eprayim mo dhali bwambor ma Benyamiin mo dhala Manassa mo.
Piri mo ma dem dem pini is mo dhali yayu/ mo mmota am is ki me'd mo.
- 3 Waru/ am is mo, ayy Arumgimis. Dhalki bwam/em pini kushu mo mo, ki am minu ta is ki me'd mo.
- 4 Ayy Tapa Arumgimis gi momis mo, anyor pini midi di pu'd kakasja gom mon'tho gi 'kwanim pini mo?
- 5 /E ki ċi uni tonte/ jin shwana uni jin ta jabu'th mo, dhali /e ki ċi uni jabu'th mmopi mo ki shej kwa jin 'tu'du'd mo.
- 6 / E ki dhu am ki imannyak 'kom bam mmoçi am gura/ mo, dhali uni gun ta 'kup ki am mmope'th e bwaman is buni mo.
- 7 Waru/ am is mo, ayy Arumgimis gi momis mo. Dhalki bwam/em pini kushu mo mo, ki am minu ta is ki me'd mo.
- 8 /E ki kal cwalman ka piye/ 'peni Pam Masir mo, dhali /e ki ura ris kal gi 'kwaniny'cesh ka piye/ mo dhali cu'th a'di mo.
- 9 /E ki kara 'cesh eya tente/ gom a'di mo. A'di ki guwa birman piti ka lungu'b e mo jin 'kula'kul mo dhali a'di ki 'tu'd mony'cesh mo.
- 10 Dhali 'kuwosha turga/ uni 'tu'dkunu mo ka lam piti mo, cwa kun wana e ka bwanyayiis kun ca'bki dem dem nyakka bim piti mo.
- 11 A'di ki hash ka bim piti ntagi kumma/ yi'de/ mo dhala birman piti mmoya gam yi'de/ a'cesh mo.
- 12 Goma tinta sa/ i'ce'dkina /e agangaram piti ka 'cesh mo wakan ka ris uni gun iikin ki iimpe e bway piti mo tani hoki maman piti mo?

- 13 Abogo'b gi bwaasho a'di ha'thki a'di ki 'twa/ mo, dhali aris to gwansan kun 'kon mmokal ya e bwam bunto mo tani shwaki a'di mo.
- 14 Tuku mo dok/e, ayy Arumgimis gi momis mo. Hili mo ka lungu'b 'peni momis mo dhali par mo e mo. Hili cwalman ma mura'th yan mo ma,
- 15 a'di jin kothki'd jin sikina /e ka bim poros pini mo.
- 16 Uni ċi'thki a'di ki o'd mo dhali uni ki jep uni ka 'cesh mo. Dhalki uni 'ce'd sho'k mo e mo jin kucura kucur mo jin ta jis/em pini mo.
- 17 Hili dhalki me'd pini a'di di'da po/ wathi/ jin ta me'da bim poros pini mo, a'di jin ta ya/ gi wathi/ jin karkina / e mmo'bitha'bi'th gom is pini mo.
- 18 Dhali yan'ko'd am mina mol dok ka nyan'ko'd 'peni /e ki sule/ mo. Ċi am mon'koki/e mo dhali am mina yer gway pini mo.
- 19 Waru/ am is mo, ayy Tapa Arumgimis gi momis mo. Dhalki bwam/em pini kushu mo mo, ki am minu ta is ki me'd mo.

81

Eya manyuk gway mo, isi ki gwo ma dhen'dhenye/ gi 'Kwani gi Pany Jatt mo. Gway ma Asap.

- 1 Yuki um gway ki 'kal 'kal eya Arumgimis jin ta mom'bi'th bana mo. Kumi cuuwa/ mo gom bwan 'kunya/ eya Arumgimis ma Yakuub mo.
- 2 'Deki gway abor ki mis mo ki ko ma dhen'dhenye/ jin pinu ki me'd mo, adhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/ i pesu/ mo jin 'kunya'kuny mo dhali adhen'dhenye/ mo.
- 3 Piyi apoome/ ka ppen this mo, dhali ka ppe jin ta'da kunn is mo, ka cim jin yukuwa yuk ka tul 'kup bana mo.
- 4 Haali/ a'di ta gwonkan jin bahu gom 'Kwani ma Israyiil mo, dhali gwonkan ma Arumgimis jin onu ki 'twa/ goma Yakuub mo.
- 5 A'di ki kar gwonkan goma Yuusup mo, me'd jin yakina a'di ka piye/ e Pam Masir mo.

Aha/ cikkina 'twa/ mo a'di jin molkika/ mo.
⁶ Aha/ sorothkina /e 'kupa bim pini 'peni ton
 diti'd mo.
 Me'd pini karu ki 'kus 'pena nura/ mo.
⁷ E mo ma cis pini mo tani /e yukkina yuk
 mo dhali aha/ 'cukkina /e mo.
 Aha/ thokkina /e 'twa/ ka kwal is e mo jin dor
 ma shoka dor mo.
 Aha/ palkina /e mo e yi'de/ ma Mariiba mo.
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁸ Ciki gwo mo ma, ayy 'kwanim pem, dhali
 aha/ mina kucur um mo ki kucur pa
 mo.
 Ayy Israyiil, wakki/ /e mina bwa 'taki oyi,
 hili dhali cik aha/ gwo mo.
⁹ Wakan ka rum pinycon kun lunja 'kwanin
 tiya midi diki di e bwam um mo.
 Wakan ki um mini 'koki lunj ka jin
 'kupa'dupun gom tompinycon jin
 lunja 'kwanin tiya mo.
¹⁰ Aha/ tana Tapa Arumgimis bum mo,
 a'di jin suski um ka pije/ 'peni Pam Masir
 mo.
 Ka'di 'twam bum ki wangal mo dhali aha/
 mina 'tu'd a'di ki piny piny mo.
¹¹ Hili 'kwanim pem 'koki cik 'twam pem
 mo,
 Israyiil midi 'taki ta gi jim pema kamuwa?
¹² Wakan aha/ cikina uni bway mo eya dum
 buni kun miin ki wa'th wa'th mo,
 mmobath gwom buni kun logoma bwam
 buniy gana/ uni mo.
¹³ Ayy, ki 'kwanim pem mini 'taki 'koki cik
 aha/ gwo mo sa/?
 Ka Israyiil midi 'taki ya e bway pem moyi.
¹⁴ Aha/ 'disha 'twa/ ba/ mmo'ce'd 'kup buni
 sho'k mo,
 dhali tu'k me'd pem apo/ uni gun ta 'kup ki
 uni mo.
¹⁵ Uni gwansan kun shi/ki Tapa i e mo tani
 uni mini 'taki kocki til til 'kup ki a'di
 mo,
 dhali tom buni jin 'baki uni e mo tani midi
 diyi bwambori uni ki sule/ sule/ mo.
¹⁶ Aha/ mina 'taki thip um ki pos bunyan
 gana/ mo
 dhali ka dham 'peni wosh jin midi 'taki kap
 um moyi.

82

Gway ma Asap.

¹ Arumgimis bu'thki mom piti e mo ma tul
 'kup jin ta jim piti mo,
 eya ris bwaman gi 'kwani ma hakuumam
 piti a'di ki kar mo jin dwallu gwo jin
 toru gwo 'twa/a 'cesh mo.
² /E mini dak gwo dwall ki shi/ shi/ kakasja
 mo
 dhali tor mo ma gwar 'de/ gom uni gun ta
 thus ki thus mo?
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
³ Ciyi mii ma kar/e ki uni gun 'ka'da is mo
 dhali uni gun daran gi icom mo.
 Hali mo ma kar/e gom uni gun dorkunuwa
 du mo dhali gom uni kun mini mii ta
 gi to mo.
⁴ 'Cwamu/ uni gun 'ka'da is mo dhali uni
 kun mini mii ta gi to mo.
 'Cuki uni mo 'peni me'd gi uni gun ta thus
 ki thus mo.

⁵ Uni mish ton kamu/ nyith yisa walla gwon
 kamu/ misha uni 'bana?
 Uni iikin e mondhurumi'd mo.
 Aris mo gun ka'bu mony'cesh mo tani uni
 yikinki is mo.
⁶ Aha/ ona gwo mo ki: Um a'di itana haku-
 uma mo,
 dhali um ta iya/ gi a'di jin Caa e ki Ca mo,
 aris uni 'baar mo.
⁷ Bahili um 'baar mo mini wu mo me'd
 'kwani mo
 dhali ta'k 'ko'da 'cesh me'd iya/ ma malik
 mo.
⁸ Cuyi mis mo, ayy Arumgimis, dhali dwalli
 mony'cesh gwo mo
 haala ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo
 tani ta kum pini mo be.

83

Gway jin yuku mo. A'di jin ta gway ma Asap.

¹ Ayy Arumgimis, dhalku/ ki ca'b ki
 shwamm mo.
 Dhalku/ ki ca'bi bu'th monku'th is pini
 mo walla di ki shwamm mo, ayy
 Arumgimis.
² Haali/ hili mo mo ma, 'kwanin 'kup pini
 uni miikina dulatt mo.
 Uni gwansan kun shi/ki /e i e mo tani uni
 'deki 'kup buni ki mis mo.
³ Uni 'thiki gwonthus 'cesh apo/ 'kwanim
 pini mmocesh uni mo.

Uni torkina tor mmontal 'de/ apo/ unim pini
gun ceshkina /e ka po/ mo.

⁴ Uni o gwo mo ki: Iiyu/ mo, dhalki ana
dhidha uni sho'k ka pupush 'peni
kal jin tana uni mo.

Dhalku/ ki dhal gway ma Israyiil ki a'di
minu ka e dok/ e mo.

⁵ Nye, uni 'dapan ki me'd ki gwom buni ka
rem 'kup mo.

Apo/ /e mo tani uni ki gam gwo me'd mo.

⁶ Gu'ba'ku/ gi 'Kwani Pa Aduum dhali
'Kwani ma Isma/iil
dhali 'Kwani gi Pa Muwab dhali 'Kwani gi
Pa Haajar mo,

⁷ dhali 'Kwani gi Pany Jibaal dhali 'Kwani
gi Pa Ammuun dhali 'Kwani gi Pa
Amalik,

dhali 'Kwani gi Pam Palasthiin nyakka ris
'Kwani gi Pan Sur mo.

⁸ Dhali 'Kwani gi Pan Ashshuur si'da/ uni
gamki gwo me'd ki uni mo.

Uni ta 'kwani kun 'bi'th ma bi ki 'bi'th kun
ta uci ma Luuth mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁹ Wakan /e mini mii miim pini apo/ uni
me'd jin miikina /e apoj 'Kwani gi
Pam Midyaan mo,

dhali me'da Sisara dhala Yabin mo e Yi'de/
ma Kishun mo,

¹⁰ uni gun 'ce'dkunu sho'k mo e Pan Endor
mo,

uni gun warkin ki gure/ gom mony'cesh
mo.

¹¹ Dhuyi mom buni kun tana uni
'penkapan mmowa e ka Guraab
dhala Diib mo

dhali aris iya/ ma malik buni mo me'da
Sabah dhala Salmunnaa/ mo.

¹² Uni gun o gwo mo ki: Dhalki ana budha
to gom is bana mo

'pena shon dhii/i'd ma Arumgimis mo.

¹³ Ayy Arumgimis pem, dhuyi uni mmowa
e ki 'tham jin 'the'ki bu'da'cesh ki ji
wu'ul mo,

me'da 'pi'b jin 'dashu ibwambori 'tham
mo.

¹⁴ Me'd o'd jin shwaki bwanycwa mo,
dhali me'da le'dan o'd jin shwaki'd ka le'd
eya ris 'kuwosha turga/ mo tani

¹⁵ wakan /e mini nal uni ka cunthar pini
mo,

dhali por uni bwa ka punthar pini mo.

¹⁶ 'Tu'dki uni bwam/em buni ki mo ma 'the
is mo,
ki uni mini 'taki nap gway pini mo, ayy
Tapa.

¹⁷ Dhalki uni dhunu ki mo ma 'the is mo
dhali 'koku ki 'ko ma cis ki sule/ sule/
mo.

Dhalki uni 'ce'dki sho'k mo ki mii jin
thiskunu mii 'ko'd e ki dar ka 'the
mo.

¹⁸ Dhalki uni mish gwo 'ban mo ki /e a'di ital
'de/ mo jin tana gway pini Tapa mo,
/e jin Caa e ki Ca apo/ mony'ceshi 'baar mo.

84

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo ma
dhen'dhenye/ gi 'Kwani gi Pany Jatt mo. Gway
gom iya/ ma Guurah mo.*

¹ Mom pini jin ca'ba /e mo tani wanu ena,
ayy Tapa gi momis mo.

² Akashiram pem cor'ki'da cor mo, nye a'di
'thikina buye/ mo

gom mo ki monyca'b gi Tapa mo.

Adum pem dhali bungwar is pem yuki gway
ki bwan 'kunya/

goma Arumgimis jin di ki e mo.

³ Isi kan si'da/ ara ganya/ a'di gamki gu'b
mo

dhala gwajayilil taki'd gi gu'b gom is piti
mo,

e mo jin mina a'di dho'th ushan piti mo,
e mo ma gwa'am pini jin miinu to mo, ayy

Tapa gi momis mo,
/e jin tana Malik pem mo dhali Arumgimis
pem mo.

⁴ Mom'bor mii gom uni gwansan kun
'kokin e gu'b pini mo,

uni gun yukki gway mmoman /e ki sule/
sule/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁵ Mom'bor mii gom 'kwani gwahan kun
'kona mom'bi'th is e /e mo,

dhali uni gun kwasharr ma du ki kwasharr e
bway ma Sihyuun mo.

⁶ Me'd jin iikina uni ka lungu'b e embul
wosh ma Buka mo tani

uni ki war a'di mmota mo jin kasha yi'de/ e
ki kash mo,

dhala shoka 'ce'dcipiny tashki a'di 'kup ki
usha al piti mo.

⁷ Uni iikin ki mo jin 'bithu is mo itagi mo jin
'bithu is mo.

Arumgimis jin bol tiya e ki 'bor mo tani a'di iminu mish mo eya Sihyuun mo.

⁸ Ayy Tapa Arumgimis gi momis mo, ciki mon'thom pem mo ma.

Dhali ciyi /e 'ce mo, ayy Arumgimis ma Yakuub mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁹ Hila gongoro/ me'd bam mo ma, ayy Arumgimis.

Hili 'kup ki jis/e gi a'dim pini jin 'koshu ki monyca mo.

¹⁰ Haali/ atee gi mo ki monyca'b pini mo tani a'di 'boro'd mo, mmobola alip gi mo gunn e mo.

Aha/ mina 'taki dhal mii gunn e i is 'te/ sayi mmota manhil 'twan'kal gu'b ma Arumgimis pem mo

mmobol mo jin 'konu e gu'ba'ku/ gi 'kwani kun ta thus ki thus e mo.

¹¹ Haali/ Tapa Arumgimis a'di ta'da tente/ dhali agongoro/ mo.

A'di ciki mo ma 'the dhali montak mo.

Tom 'boro'da kamu/ mina Tapa non yisa 'peni uni gwansan kun iikin ki iin gana/ mo.

¹² Ayy Tapa gi momis mo, mom'bor mii gom wathi/ jin gamki gwo is e /e mo.

85

Eya manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo.

¹ Tapa, /e miiki isi mii gi bwa goma 'cesh pini mo.

/E ki waru/ shamanettan ma Yakuub is mo.

² /E ki gwamki miinthus gi 'kwanim pini mo.

/E ki dhal ka ris miinthus buni 'pen mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

³ /E dokkina nyor pini bway bwa 'baar mo.

/ E tu'kkin mo 'pena nyor pini jin 'batha'ba'th mo.

⁴ Waru/ aman is ka nyan'ko'd mo dok/ e ayy Arumgimis jin ta bway mowoth bam mo

dhali dhu ka nyor pini gunn 'pen ka pije/ kun dekkina /e apo/ aman mo.

⁵ A/e mini miya nyor apo/ aman ki sule/ sule/ kan mo?

A/e mini dhala nyor pini mmoya ki tur apo/ ma risa nyakum yil gi 'kwani kana?

⁶ Mina /e bunya/ diki tash am e mo dok/ e? ki 'kwanim pini mina bwa 'kuny mo e /e?

⁷ Tori aman mo/en pini jin telu sho'k mo ma, ayy Tapa, dhali dhalki aman bway gi mowoth pini me'd mo.

⁸ Dhalki aha/ cika gwo mo ma, gwo jin min ma Arumgimis jin ta Tapa o mo, haali/ a'di midi o gwo gom monku'th is ki 'kwanim piti mo,

dhali unim piti gwansan kun dhunu mo ki she/ ki dhelel dhelel mo, dhali uni gwansan kun tu'kkun e a'di mo eya dum buni mo.

⁹ Ka jin gana/ bway mowoth piti a'di diki'd e me'd mo gom uni gwansan kun ko/ ki a'di mo ki monyca midi di e bampam bana mo.

¹⁰ Mo/en jin telu sho'k mo dhali mii jin ta ji ma isin gana/ mo tani uni mini sho ki me'd mo.

Mii ma kar/ e dhali monku'th is uni mini pi 'twa/ ka rem 'kup mo.

¹¹ Mo ma isin gana/ midi kash e me'd yi'de/ 'peni mony'cesh mo, dhali mii ma kar/ e midi hil ka lungu'b 'peni momis mo.

¹² Nye, Tapa a'di midi ci a'di jin 'boro'd mo, dhali bampam bana a'di midi gwono'd a'di jin midi mara mar is mo.

¹³ Mii ma kar/ e midi ya ibwambori a'di mo dhali kar natgin piti mmota bway mo be.

86

Mon'tho ma Dawuu'd.

¹ Ka'di 'cem pini mo, ayy Tapa, dhali cik aha/ gwo mo,

haali/ aha/ hatha'ko'd mo dhali mina mii ta gi to mo.

² 'Tashi mondiki/em pem 'twa/ mo, haali/ aha/ tana wathin gayiin mo.

Tayi cin'kinam pini is ki me'd mo, a'di jin gami gwo is e /e mo.

³ /E tana Arumgimis pem mo.

Miiyi mii ka 'the gom aha/ mo, ayy Tapa, haali/ e /e mo tani aha/ gwokina 'twa/ i /e iyula tente/ mo.

⁴ 'Kunyi akashira/ gi cin'kinam pini mo,

haali/ e /e, ayy Tapa, akashiram pem 'de'kka/
'kup 'kup ki mis mo.

⁵ Haali/ /e, ayy Tapa, ta a'di jin 'boro'd mo
dhali jin gwamki'da gwam mo,
ki mo/en pini jin telu sho'k mo jin ishki'd
ka entus mo gom uni 'baar mo kun
mini yuk /e mo be.

⁶ Ciyi 'cem pini, ayy Tapa, ka 'thom pem
mo.

Ciki gwo gom ko jin gwoka/ ka di'b me'di is
mo.

⁷ Ka tee jin tocu aha/ bwa mo tani aha/
yukkina /e mo,

haali/ /e thokki aha/ 'twa/ mo.

⁸ Jan kamu/ yisa di'da e bwam ma rum thus
gwahan jin waki /e, ayy Tapa,
walla jan kamu/ yisa di'da jin mii to me'd /
e mo.

⁹ Aris kal ma ris 'kwaniny'ceshi 'baar mo
kun uka /e mo tani mini pu'du/ mo
dhali lun ki jin 'kupa'dupuni bwambori /e
mo, ayy Tapa,
dhali kar gway pini ki ca mo.

¹⁰ Haali/ /e caaca mo dhali miina dhan to gi
momer mo,
dhali /e 'de/ itana Arumgimis mo.

¹¹ Tori aha/ gwo gom bway pini mo, ayy
Tapa,
ki aha/ mina ya e bway ganam pini mo.

Kara dum pem mmotal 'de/ mo ki aha/
mina ko/ gway pini mo.

¹² Aha/ cina mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki
/e mo, ayy Tapa Arumgimis pem mo,
ka dum pemi 'baar mo,
dhali aha/ mina kar gway pini ki ca ki sule/
sule/ mo.

¹³ Haali/ mo/en jin telu sho'k mo tani a'di
caaca 'kup ki aha/ mo.

/E 'cukkina kashiram pem 'peni mon'kulga/
ma Haawiya mo.

¹⁴ Ayy Arumgimis, 'kwani kun ushi 'kwani
ga/ uni cukin apo/ aha/ mo,
dhana tul 'kup 'kwani kun mathamath mo
tani simmki mondiki/em pem e mo,
dhali uni 'koki kar /e ibwambori jis/em
buni mo.

¹⁵ Hili /e, ayy Tapa, /e tana Arumgimis jin
miimii mo dhali mii mii ka 'the mo,
/e mangala she/ ki mangal goma nyor mo,
dhali mo/en pini jin telu sho'k mo

tani ishki'd mo dhali mii ma isin
gana/ si'da/ mo.

¹⁶ Tuku/ mo e aha/ mo dhali bu'th mo jin
hiluwa hil ka 'thime/ ki mo/en apo/
aha/ mo.

Ciyu/ mo jin 'bidhu/ e is pini ki cin kinam
pini mo,

dhali tayi ya/ gi nyarany cin kinam pini is ki
me'd mo.

¹⁷ Tori aha/ jamas mii ma 'them pini mo,
ki uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo mini
par mii e mo tani dhali minu dhu ki
mo ma 'the is mo

haali/ /e, Tapa, wothki aha/ mo dhali malas
aha/ mo be.

87

*Gway gi iya/ ma Guurah. A'di ta gway jin
yuku mo.*

¹ E 'kuwosha turga/ jin kogu mo jin doshki'd
mo jin ta 'penkuman bampam piti jin
ka'bki'd mo.

² Tapa a'di enki 'twan kala gon ma Sihyuun
mo,
mmobola ris mo jin 'konu e pa ma Yakuub
e mo.

³ To gi monyca a'di torkunuwa tor gom /e mo,
ayy 'penkuman bampa/ ma Arumgimis mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁴ E bwaman uni gwansan kun mishki aha/
mo tani aha/ torkina aRahab eya
tente/ mo dhali Pam Baabil mo.
Hili mo mo ma, 'Kwani gi Pam Palasthiin
dhali 'Kwani gi Pan Sur nyakki
'Kwani gi Pan Gale/ mo.

Uni o gwo mo ki: Jan 'de/ yan dho'thkunu e
mun mo.

⁵ Dhali goma Sihyuun mo tani a'di minu o
gwo ciki:

Jan 'de/ yan dhali jan 'de/ caan dho'thkunu
eya yim mo.

Haali/ a'di jin Caa e ki Ca ki is piti midi tela
yim sho'k mo.

⁶ Tapa midi dena den e mo me'd jin 'kwark-
ina a'di gway gi 'kwani mo ki:
A'di 'de/ yan dho'thkunu imun mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁷ Imanyuk gway dhali imansa gara/ o gwo
mo ki:

Aris mo jin kasha yi'dem pem e mo tani uni
'kon e /e mo.

88

Gway jin yuku mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo. Eya manyuk gway mo, isi ki gway jin gwonu gom bwan diti'd mo. A'di ta gway mmoyetha Hemaan jin ta Wathi/ ma Asraah sho'k mo.

¹ Ayy Tapa, Arumgimis pem, aha/ yukkina/ e mmowoth aha/ montee mo.

Aha/ gwokina mon'thiny ibwambori/e mo.

² Dhalki mon'thom pem pu'dki'd ibwambori/e mo,

ka'di 'cem pini mmocik kom pem mo.

³ Haali/ akashiram pem a'di 'tu'du/ mo ki monto'c bwa mo,

dhali mondiki/em pem a'di kalkina mo mo mmo'disha Haawiya is mo.

⁴ Aha/ denju e nyakki uni gwansan kun iikin ka lungu'b e jisa 'kulga/ mo.

Aha/ tana wathi/ jin dar gi mom'bi'th mo,

⁵ dhali mmowa e ki a'di jin dhalkunu 'pen e bwaman jwa mo,

dhali wa e ki wathi/ jin 'koshkunu mmo/ish e jis jwa mo,

dhali wa e ki uni gwansan kun dina /e ki ka e dok/e mo,

haali/ uni 'cithkunu 'twa/ mo 'peni me'd pini mo.

⁶ /E karki aha/ e jisa 'kulga/ mo,

dhali e pa gi mondthurumi'd dhali mon'kulga/ mo.

⁷ Anyor pini ishki'da po/ aha/ ki dit dit mo, dhali /e kumki aha/ 'twa/a 'cesh ka ris mii gi lanthinem pini mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁸ /E ki rak uni gun nyak ii ki aha/ mmogas aha/ mo.

/E ki kar aha/ mmota to jin bulabul gom uni mo.

Aha/ mu'thkunu 'twa'kal e bwaman mo wakan ki aha/ mina mol ye mo.

⁹ Em pem caki'd mo mmokala 'tum gom bwan diti'd mo.

Isa yempa/ aha/ yukkina /e mo, ayy Tapa.

Aha/ te'dkina me'd pem gom /e mo.

¹⁰ A/e mii miimer gom uni gun wukina?

A/dhali kun iikin mo mini cu mis mo mmo-man /eya?

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

¹¹ A/mo/en pini jin telu sho'k bahu e jis jwa mowa?

Walla dhali mo ma isinj ganam pini e mo jin kupu mowa?

¹² A/momer pini mishu e mondthurumi'd mowa?

Walla a/mo jin tana /e is ki me'd mmowoth 'kwani e mony'cesh jin dhaluwa dhal 'pen mishu mowa?

¹³ Hili aha/, ayy Tapa, gwokina 'twa/ e /e mo.

E mon'thamo/ a'thom pem yaki'di bwambori /e mo.

¹⁴ Ayy Tapa, atinta ibita /e aha/ asho kan mo?

Atinta бага /e jis/em pini 'peni aha/ mo?

¹⁵ Mo jin jwaktakunuwa du mo dhali mowu 'dishki aha/ is mo 'pena tee jin taka/ dhuru'c mo,

aha/ 'koshu is ka nyor goma purem pini mo. Aha/ dara gi mowoth mo.

¹⁶ Anyor pini a'di dhi'thki aha/ sho'k mo.

To jin ko/ka/ is 'peni /e uni bu'thkina bu'th mmo'ce'd aha/ sho'k mo.

¹⁷ Uni 'kamki aha/ is me'da gannu/ yi'de/ jin guski'd ka tee 'baar mo.

Uni 'kamki aha/ 'kup ki deki montal 'de/ mo.

¹⁸ /E ki rak uni gun eni aha/ dhali imugum pem mmogas aha/ mo.

Imannyak 'kom pem uni 'kon e mondthurumi'd mo.

89

Gway jin yedhu a/ Ethaan sho'k jin ta Wathi/ ma Asraah mo.

¹ Aha/ mina yuk gway gom mo/en pini jin telu sho'k mo, ayy Tapa, ki sule/ sule/ mo.

Ki 'twa/ pem mo tani aha/ mina bah gwo gom mo ma isinj ganam pini eya risa nyakum yil gi 'kwaniny'cesh mo.

² Haali/ mo/en pini jin telu sho'k mo tani a'di telkunu ki sule/ sule/ mo.

Mo ma isinj ganam pini a'di rwa'ckunu mo me'd momis mo.

³ /E ki o gwo mo ki: Aha/ gamkina gwo me'd ki jin 'dem pem jin kwanyka/ mo.

Aha/ thulkina gwo me'da po/ goma Dawuu'd jin ta cinjinam pem mo.

⁴ Aha/ mina tel emen pini sho'k ki sule/ sule/ mo,

dhali nya'ja kursi ma malik pini goma risa nyakum yil gi 'kwani mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁵ Dhalki momis manj momer pini mo, ayy Tapa,

dhali mo ma isin ganam pini e dhana tul
'kup gi 'kwani kun kogu mo.

⁶ Haali/ kaja a'di jin di'd e momis gunn kun
uku jin minu kar ka par nyakki Tapa
mo?

Kaja ibwaman uni gi momis jin wakina e ki
Tapa mo?

⁷ Arumgimis a'di jin ko/kunu eya dhana tul
'kup gi 'kwanim piti kun kogu mo,
a'di jin caaca mo dhali jin ta'da pure/ mo
apowa ris uni 'baar mo kun 'kamki
a'di is mo.

⁸ Ayy Tapa Arumgimis gi momis mo,
kaja a'di jin ta jima dem dem me'd /e mo?
ayy Tapa,
nyakki mo ma isin ganam pini jin 'kamki /e
is mo.

⁹ /E jikina ji apo/ yi'de/ jin birki bakal mo.
Ki lanthinem pini jin cukina a'di mis mo
tani /e doshki uni mo.

¹⁰ /E siri'ckina Rahab apo/ ki sho'k mo me'd
bungwar isa gongoro/ mo.

/E kwa/ki 'kwani kun ta 'kup ki /e 'twa/ mo
ka bim pini jin ca'bki dem dem mo.

¹¹ Momis ta kum pini mo dhali mony'cesh
si'da/ ta jim pini mo.

Mony'cesh dhala ris to 'baar kun 'kon e a'di
mo tani, /e ka'bki uni mo be.

¹² Abora bim poros dhali abora biny cam /
e ukki uni mo.

Wosh ma Tabur dhali Wosh ma Harmuun
uni 'kunykina bwa gom gway pini
mo.

¹³ /E takin ga bim pini jin ca'bki dem dem
mo.

Me'd pini 'bitha'bi'th mo, me'da bim poros
pini turatur mo.

¹⁴ Mo ma kar/e dhali mo jin dhunuwa dhu
ka po/ uni ka'bkina kursi ma malik
pini mo

dhali mo/en jin telu sho'k mo dhali mii
ma isin ganam pini mo uni iikini
bwambori /e mo.

¹⁵ Mom'bor mii gom 'kwani kun mishi cuu
mo e mo ma tul 'kup jin yukuwa yuk
mo,
uni gun iikin mo, ayy Tapa, e monkush gi jis/
em pini mo,

¹⁶ uni gun 'de'k gway isi mis gom gway pini
ka tee 'baar mo,
dhali kar mo ma kar/em pini ki ca mo.

¹⁷ Haali/ /e ta monyca gom mom'bi'th is
buni mo.

Ki mii ma 'them pini mo tani cem bam
karkunu ki ca mo.

¹⁸ Haali/ agongoro/ gi me'd bana mo tani
a'di ta ji gi Tapa mo,
amalik bana mo tani a'di ta ji gi A'din 'De/
jin Kogu jin ta jima Israyiil mo.

¹⁹ Haali/ 'pena dhamo/ mo tani /e torki gwo
ki tonyjan mo
ki a'dim pinin 'de/ jin ta isin gana/ mo dhali
o a'di gwo mo ki:

Aha/ karkina ton'kup 'dolkon apo/ jan 'de/
a'di jin ca'bki dem dem mo,
dhali aha/ karkina a'di ki ca, a'din tal 'de/
yan jin kwanyu/ mo 'peni 'kwani
mo.

²⁰ Aha/ gamkina Dawuu'd mo a'di jin ta
cin'kinam pem mo.

Ka yin pem jin kogu mo tani aha/ ki 'koshki
a'di mo.

²¹ Wakan me'd pem midi diya po/ a'di ki
sule/ sule/ mo.

Abim pem si'da/ midi 'bi'th a'di is mo.

²² Uni gun ta 'kup ki a'di mo tani uni mini
'koki pi a'di e ki yuk mo.

Uni gun ta thus ki thus mini 'koki kar a'di
mo mmokar is ki gwa'd mo.

²³ Aha/ mina siri'c uni gun ta 'kup ki a'di ki
sho'k ibwambori a'di mo.

dhali dher uni gwahan is bwa ka 'cesh mo
uni gun shi/ki a'di i e mo.

²⁴ Mii ma isin ganam pem dhali mo/en pem
jin telu sho'k mo tani uni mini nyak
'ko ki a'di mo be,

dhali ki gway pem mo tani cem piti minu
kar ki ca mo.

²⁵ Aha/ mina kar me'd piti apo/ kumma/
yi'de/ mo

dhali me'da bim poros piti apo/ yi'de/ kun
son mo.

²⁶ A'di midi 'ther ko e aha/ mo dhali o gwo
mo ki: /E tana Ababam pem mo,
jin ta'da Arumgimis pem mo, dhali Wosh
jin ta bway mowoth pem mo.

²⁷ Dhali aha/ mina kar a'di mmota abwan-
yara/ mo,

a'di jin eka/ ek mmobol imalik gi
mony'cesh e mo.

²⁸ Mo/en pem jin telu sho'k mo tani aha/
mina karki a'di gom a'di ki sule/ sule/
mo.

Dhali gwom pem jin gamka/ me'd mo midi
dosh mmorwa'ckunu a'di gom a'di
mo.
29 Aha/ mina tel jil piti sho'k ki sule/ sule/
mo
dhali akursi ma malik piti mina e wa ka tee
gi momis mo.
30 Wakki/ ucim piti mini dhal gwonkan pem
jin cinu 'pen mo
dhali 'koki ii isi me'd gwonkan kun onu mo
tani,
31 dhali wakki/ uni ki puu gwonkan pem
kun bahu mo
dhali 'koki dhu gwonkan pem kun
'kwarkunu mo tani
32 yan'ko'd aha/ mina ci uni ajisa gom
gwendhan buni ki cwam pem mo
dhali miinthus buni ki gulu'c jin miga/ dor
uni mo.
33 Hili aha/ mina joç mo/en pem jin telu
sho'k 'peni a'di yisa,
walla aha/ mina ta thus gom mii ma isin
ganam pem yisa.
34 Aha/ mina diki puu gwo jin gamka/ me'd
mo
walla ak gwo e mo jin piyi'd 'peni 'twam
pem mo.
35 Me'd 'de/ ki sule/ aha/ okina gwo isi 'baar
mo mmothul gwo me'da po/ gom
mondhelel pem mo.
Dhali aha/ mina diki ta ator goma Dawuu'd
mo.
36 Jil piti midi 'dim 'kup ki sule/ sule/ mo,
dhali akursi ma malik piti midi di ki sule/
me'da tente/ ibwambori jis/em pem
mo.
37 Me'da ppe mo tani a'di midi tel sho'k ki
sule/ sule/ mo.
A'di midi dosh ki morwa'c is mo ki momis
'kon mmo'dim 'kup mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
38 Hili shwane/ /e bitkina bita sho mo dhali
ruka/ ruk mo.
/E 'tu'dkunu mo ka nyor apo/ a'dim pini jin
'koshkunu ki monyca mo.
39 /E watki gwom pini jin gamu me'd mo gi
cinjinam pini mo.
/E ki shi/ ton'kup piti is e bu'da'cesh mo.
40 /E ki yu'd agon piti mo.
/E ki kar mom piti jin tenu gwo mmokup
mo.
41 Aris uni gwansan kun pekin mo uni dilki
a'di to mo.

A'di cikunu gura/ ki imannyak 'kom piti
mo.
42 /E ki kar me'da bim poros gi a'di jin ta
'kup ki a'di ki ca mo.
/E ki dhuwa ris uni gun ta 'kup ki a'di
mmo'kuny bwa mo.
43 Nye, /e ki dok shemen gandal piti jin
kaaka ka nyan'ko'd mo.
Dhali /e diki kar a'di mmodosh mo e mo ma
mee mo.
44 /E ki joç cwa ma malik 'peni me'd piti mo
dhali /e ki bita kursi ma malik piti a'cesh
mo.
45 /E ki kara teem piti ki kut kut mo ateem
piti jin tana a'di dhuru'c mo.
/E ki tash a'di is ki mo ma 'the is mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
46 Ki mo gi wakata, ayy Tapa, imina /e bag
is pini ki sule/ sule/ kan mo?
Ki mo gi wakata, imin ma nyor pini pur
me'd o'd kan mo?
47 Kayi gwo e mo ma, ayy Tapa, mondiki/e
wana bar piti kata mo?
Dina /e ki par e mom pini jin uka /e to di
bwa 'te/ goma ris iya/ gi 'kwani mo?
48 Wathi/ jana sa/ imidi di ki e mmodiki par
wu e mo?
Dhali kaja si'da/ imidi misha kashiram piti
woth 'peni mom'bi'th ma Haawiya
mo?
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
49 Tapa, mane mo/en pinin dhamo/ yin jin
telu sho'k mo,
a'di jin tana /e isin gana/ a'di jin thulkina /e
aDawuu'd gwo me'da po/ mo?
50 Kayi gwo e mo ma, ayy Tapa, cinjinam
pini cinu gura/ mo be.
Kayi gwo e mo ma, ki aha/ kalkina asor gi
'kwani gwansan eya bor pem mo,
51 a'di jin thunykina 'kwani kun ta 'kup ki /e
'twa/ is mo, ayy Tapa,
a'di jin miikina uni ka mak mo, natgin gi
a'di jin 'koshkina /e ki monyca mo.
52 Mom'bor mii gom Tapa ki sule/ sule/ mo.
Amen dhali Amen.

AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI DONON MO

90

*Mon'tho ma Musa, a'di jin ta Wathi/ ma
Arumgimis mo.*

- 1 Tapa, /e taki jim bam jin 'kona am 'twa/
i cine/ mo eya risa nyakum yil gi
'kwani mo.
- 2 Ntwa/a/ ka dhan wosha turga/ 'kokunu
mmo'doyu/ ka pije/ mo,
walla isi me'dyini jin uka /eya 'cesh dhali
mony'cesh mo,
'peni mo jin 'konuki/ e ki sule/ sule/ ya
ye 'ba/ mo itan mo jin 'konuki/ e ki
sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo tani /e tana
Arumgimis mo.
- 3/E ki tu'k wathi/ mmowar ki bu'da'cesh ka
nyar'ko'd dok/e mo
dhali / e ki o gwo mo ki: Dokku/
ka nyar'ko'd mo, ayy uci gi
'kwaniny'cesh mo.
- 4 Haali/ yila alip e jis/em pini mo tani ta ton
kamuwa?
Hili a'di wana e katili/ jin peki'd mo,
walla a'di wana e ki mon'thiny jin timkunu
mo mo.
- 5 /E ki dhi'th 'kwani sho'k mo dhali uni
wakina e ki jan jin shu'bu/ mo,
dhali wa e ka sho jin lu/kin mon'thamo/
mo.
- 6 E mon'thamo/ me'd jin lu/a a'di ki tup tup
mo dhali a'di lu/u mo
dhali mom'pimpili/ mo tani a'di uski'd ki
jog mo dhali ku'th mo.
- 7 Haali/ aman kupkunu ki 'ci'd'da/ ka nyor
pini mo.
Ka nyor pini mo tani aman kumkunu 'twa/
a 'cesh ki kum jin 'boro'da?
- 8/E ki kar tom bam jin 'coka'cok ibwambori
/e mo.
Miinthus bam kun miikina am ka kwal is
mo dhukina /e e monkush gi bwam/
em pini mo.
- 9 Haala risa teem bami 'baar mo pekin mo
e bwan'kwariny ma nyor pini mo.
Yil bam pu'dkin itagi 'pemen mo me'da
shure/ jin dak'kup mo.
- 10 Yil gi mon'koki/em bam a'di ta iss 'kwan-
impa kwara i'ce'dka 'kume'd apo/
mo,
walla isi kani wakki/ 'kup gwo gom
mom'bi'th is itagi iss 'kwanimpa
donon mo tani
hili naskina/ sur buni a'di di'di mmo'kosha
'kosh ki mii mo dhali mont'o'c bwa
mo,

- dhali ki 'dishe/ mo tani uni pekin mo dhali
aman pekina mo.
- 11 Kaja si'da/ imidi hil isi gwo i e goma nyor
pini mo,
dhali ka nyor pini isi ki gwo jin minu ko/ /e
mo?
- 12 Wakan tori aman gwo mo mmodenja
teem bam e mo
ki aman mina gama dum bam gi moyuk
mo.
- 13 Doku/ mo, ayy Tapa! Ki mo jin wakata
imina /e idi mo?
Hili ahil ki e ma 'thime/ gom cin'kinam pini
mo.
- 14 Kapi amana dum bam ki mon'thamo/ ki
mo/en pini jin telu sho'k mo
ki aman mina bwa 'kuny mo dhali 'bor
bwa mo ka teem bam 'baar mo.
- 15 Dhuyi aman mmo'kuny bwa mo me'da
tee ka ris mo me'da cim gunn kun
dorkina /e aman mo
dhali me'd yil ka ris me'd jin parkina aman
tonthus e mo.
- 16 Dhalka tu'c pini a'di toru eya tente/ e
cin'kinam pini mo,
dhali monyca gi mom'bi'th pini e ucin
buni mo.
- 17 Dhalki mii ma 'the gi Tapa Arumgimis
bam di'da po/ aman mo,
dhali teli /e atu'c bam sho'k mo jin miina
aman ki me'd bam mo,
nye, atu'c jin miina aman ki me'd bam mo
tani teli /e a'di sho'k mo.

91

- 1 A'di jin ca'bki'd eya darha'da/ gi a'di jin
Caa e ki Ca mo,
a'di jin ca'bki'd eya la gi a'di jin ca'bki dem
dem mo,
- 2 midi o Tapa gwo mo ki: /E a'di ihurga/ jwa
icine/ mo dhali /e tana cur pem jin
tenu gwo mo,
Arumgimis pem, e /e mo tani aha/ gamkina
gwo is mo.
- 3 Haali/ a'di midi 'cuk /e mo 'pena gume/ jin
cesh ma mancesh to to mo
dhali 'peni to jin wo'cki 'kwani is she/
mmowu mo.
- 4 A'di midi kum /e 'kup ki thulas piti mo,
dhali e bwan'kwariny ma bim piti mo tani
/e mini gam mo jin huru jwa mo.

Mii ma isin ganam piti a'di ta'da gongoro/
mo dhali pa'dal mo.

⁵/E mini diki ko/ is gom mon'thiny jin midi
miiya pure/ mo,

walla athopa/ jin peki'd montee mo,

⁶walla to jin wo'cki is she/ jin parki'd
mon'thiny mo,

walla mo jin 'ce'du/ sho'k jin shi/ki'da shi/
is montee mo.

⁷Alip 'kwani mini rasu/ e 'ko'd gwar pini
mo,

dhali alaapi 'kume'd mini rasu/ ka bim
poros pini mo,

hili a'di midi diki pu'du/ mmo'dish /e is mo.

⁸/E mini hil ki jasi em pini mo

dhali hil mo jin minu ri'c a'di jin ta thus ki
thus mo.

⁹Haali/ /e ki kar Tapa mmota jim pini jin
hura /e jwa mo,

a'di jin Caa e ki Ca mo jin ta mom pini jin
ca'ba /e icine/ mo tani

¹⁰tonthusa kamu/ midi diya mmopu'da po/
/eya?

walla mo jin doruwa dor midi 'dish /e is e
gu'b burrinyem pini jin ca'ba /eya?

¹¹Haali/ a'di midi hash iman'doyu gwom
piti mo mmokan gwo gom /e mo

dhali mmoji /e mo eya ris bway pini 'baar
mo.

¹²E me'd buni mo tani uni mini 'de'k /e mo,
isi ciki/ ki /e mina sho'k pini diki torosh apo/
wosh mo be.

¹³/E mini yapa dhopa po/ ki sho'k mo dhali
tasha/ jin ta ga ti'di cine/ mo,

dhali adhop jin ta dhuru'c mo dhali tasha/
mo /e mini yap uni ki sho'k mo.

¹⁴Haali/ a'di kothki aha/ me'd ki mo/en mo
tani aha/ mina 'cuk a'di mo.

Dhali aha/ mina cesh a'di ka po/ mo haali/
a'di mishki gway pem mo be.

¹⁵Ki a'di midi yuk aha/ mo tani aha/ mina
yuk a'di 'twa/ mo,

aha/ mina nyak di ki a'di e mo jin toju a'di
bwa mo.

Aha/ mina 'cwam a'di mo dhali tak a'di mo.

¹⁶Ki mondiki/e jin tura 'ba/ ki tur mo tani
aha/ mina kap a'diya du mo,

dhali tor a'di bway gi mowoth pem mo.

92

*Gway. Gway jin yuku goma cim ma pesu/
mo.*

¹A'di 'boro'd mmoçi mo jin 'boruwa 'bor
bwa i is ki Tapa mo,

mmoyuk gway mmoman gway pini mo,
ayy /e jin Caa e ki Ca mo,

²mmobah gwo gom mo/en pini jin telu
sho'k mo mon'thamo/ mo,

dhali mo ma isin ganam pini mon'thiny
mo,

³dhali ki kon gway ma dhen'dhenye/ jin
'kon ma shu/i 'kume'd mo jin buku
ki dar ga yi'c mo dhala dhen'dhenye/
mo,

dhali ko jin lukum ma dhen'dhenye/ jin 'kon
ma shu/i pesu/ mo be.

⁴Haali/ /e, ayy Tapa, /e karki aha/
mmo'kuny bwa ki 'kuny gom miim
pini mo.

Ki miin to ki me'd pini mo tani aha/ yukkina
gway ki mon'kuny bwa mo.

⁵Dhan miim pini 'ka'da miiya, ayy Tapa.

Gwom pini kun kuluma /e ibwa mo tani
uni 'kula'kul mo.

⁶Wathi/ jin ta dholgon mo tani mol a'di
mish 'ban mo,

wathi/ jin 'kan ma 'kama janya/ mo tani
a'di mol mish gwo yansan 'ban mo
be.

⁷Ki ba a'di jin ta thus mo tani a'di 'ka'da le/
me'da sho mo

dhali imanmii tonthusi 'baar mo lugkin ki
tup tup mo tani

uni 'birki 'kup ki mo jin 'ce'du/ sho'k ki
sule/ sule/ mo,

⁸hili /e, ayy Tapa, /e a'di idikin e mo jin
kapata/ kapat ki sule/ sule/ mo.

⁹Haali/ hili mo mo ma, 'kwani kun ta 'kup
ki /e mo, ayy Tapa,

haali/ hili mo mo ma, 'kwani kun ta 'kup ki
/e mo tani uni minu 'ce'd sho'k mo.

Aris imanmii tonthus mo tani minu ceker
bwa mo be.

¹⁰Hili /e ekki cem pem mo mmowa e ki ce
ma alman'a'th mo.

/E ki wol aha/ ayin jin ta this ki this i is mo.

¹¹Em pem parki uni kun ta 'kup ki aha/ e
mo mmo'a'k ka lungu'b mo.

'Cem pem cikki gwo gom mom'bir 'kup ki
'kwani kun ta thus ki thus kun tha'th
aha/ ki is mo.

12 Unin kar/ e uni lugkin me'd cwany-
jethkum mo

dhali ca me'da bwanyayiis e Pan Lubnaan
mo.

13 Uni cu'thkunu mo e gu'b gi Tapa mo.

Uni lugkin ki tup tup e gu'b ma piye/ jin di
'kup kany ma Arumgimis bana mo.

14 Uni 'kon naskina/ mmodho'th maman ka
dhan buni kun tana uni mo.

Uni 'tu'du/ mo ki sule/ ki yiman ki is buni
mo dhali ishki dhii/ mo

15 mmotor eya tente/ ki Tapa a'di ta a'di jin
ta'da kar/e mo,

a'di jin ta wosh pem mo, dhali miin kamu/
di'd e a'di yisa jin ush me'd mmonon
a'di mmota kar/e mo.

93

1 Tapa a'di jiki'da ji mo. A'di hi'thkunu ki
burrinye/ ma malik mo.

Tapa a'di hi'thkunu is ki burrinye/ mo. A'di
'kamkunu is ki mom'bi'th mo.

Nye, mony'cesh a'di telkunu sho'k mo. A'di
molu joç ki sule/ sule/ mo be.

2 Kursi ma malik pini a'di telkunu sho'k mo
'peni kadhamo/ mo.

/E idikin 'peni kadhamo/ ki sule/ sule/ mo.

3 Agannu/ yi'de/ uni uluçkin ki mis mo, ayy
Tapa,
agannu/ yi'de/ uni uluçkin ki mis ki 'twam
buni mo,

agannu/ yi'de/ uni uluçkin ki mis ki 'twam
buni jin gwokina uni akuku/ kuku/
mo.

4 Mo ta gi mom'bi'th kagahara mmobol
yi'de/ e jin alki is is ka ris mo,
dhali mo ta gi mom'bi'th mmobol yi'de/ jin
birki bakal e mo.

Tapa jin diki'd e mo jin ka'dama/ ka'dam
mo tani a'di ca'bki dem dem mo.

5 Gwonkan pini kun 'kawurkunu mo tani
uni 'kon eya tente/ ki 'kon gana/ mo.
Monko/ piti a'di gama gam gom gu'b pini
mo,

ayy Tapa, gom ki sule/ sule/ mo.

94

1 Ayy Tapa, /e tana Arumgimis jin ri'cki'da
ri'c mo.

/E tana Arumgimis jin ri'cki'da ri'c mo tani
dhalki /e kushki mo mo.

2 Cuyi mis mo, ayy /e jin tana Amandwall
mony'cesh gwo mo.

Ciki uni gwahan kun dhu is ki ca tom buni
kun 'dapa uni ki 'dap mo.

3 Ayy Tapa, ki mo gi wakata imina uni kun
ta thus ki thus i'ko mo?

Ki mo gi wakata imina uni kun ta thus
ki thus 'ko mo mmope ki bwan
'kunyud mo?

4 Uni wolki gwom pus buni kun dhunu uni
'ba/ ki ca ka piye/ mo,

uni dhu 'ba/ ki ca mo, aris uni 'baar mo kun
miiki tonthus mo.

5 Uni siri'cki 'kwanim pini apo/ ki sho'k mo,
ayy Tapa,

dhali wa'th mal pini i e mo.

6 Uni ki 'kosh upa dhalla/ mo dhali uni kun
ii ii yilkina/ mo,

dhali ta iman'kosha mee ki 'kwani kun dar
gi icom mo.

7 Dhali uni ki o gwo mo ki: Tapa mishki tonj
kamu/ par eya?

Arumgimis ma Yakuub a'di mish tonj
kamu/ nyitha/?

8 Mishi gwo 'ban ma, ayy 'kwani kun ta
dholgon ki dholgon mo.

Um kun tana rwa/ e/, ki um mini yuk
kakasja mo?

9 A'di jin ukki gu'ban'ce mo tani mina a'di
diki cik gwo mowa?

A'di jin ukki e mo tani mina a'di diki par mo
e mowa?

10 A'di jin dorki kal gi 'kwaniny'cesh mo
tani mina a'di diki dora dor garaa?

A'di jin torki 'kwani gwo mmonyith to mo
tani,

11 Tapa a'di mishki to kun kuluma 'kwani
ibwa mo,

ki uni ta tonj kamuwa? ayy jasa wulpe/ 'te/
mo.

12 Mom'bor mii gom wathi/ a'di jin dorkina
/e mo, ayy Tapa,

dhali a'di jin torkina /e gwo 'peni gwonkan
pini jin cinu mo,

13 mmoci a'di isa haju/ 'pena teem piti jin
toju a'di bwa mo,

ntagi jisa 'kulga/ minu cwany mo gom a'di
jin ta thus ki thus mo.

14 Haali/ Tapa midi diki dhal 'kwanim piti 'pen mo.
A'di midi diki dhal mal piti 'pen mo.
15 Mo jin dhunuwa dhu ka po/ midi doku/ mo e mo jin ta'da kar/e mo,
dhali aris uni 'baar mo kun dhelel ma du mo tani uni mini bath a'di isho'k mo be.
16 Kaja a'di jin cu mis gom aha/ apo/ uni kun ta thus ki thus mo?
Kaja a'di jin doshki'd gom aha/ apo/ iman-mii tonthus mo?
17 Waki/ Tapa midi diki ta manwoth pem mo tani
akashiram pem ishunsan gana/ moyi midi ca'b ki shwamm e mony'cesh jin 'konu ki shwamm mo.
18 Ki aha/ kulumkina gwo ibwa mo ki: Sho'k pem yereski'd mo tani
mo/en pini jin telu sho'k mo, ayy Tapa, a'di ibu'thki aha/ mmodosh mo be.
19 Ki mo ma tete/ ma dum pem tana ris mo tani
momalas pini uni 'kunykina kashiram pem bwa mo be.
20 Mina itapa kun ta thus ki thus mish gwo gam me'd nyakki /e mo,
uni kun thosonki gwokan kun bahu kun tanuwa pibi ka pibi mo?
21 Uni 'tuntulki isi montal 'de/ apo/ mondiki/e gi wathin kar/e mo,
dhali wak a'di jin di'd ka po/ mmokar a'di mmowu mo.
22 Hili Tapa a'di warki'd ka cur pem jin tenu gwo mo,
dhali Arumgimis pem ta wosh pem jin hurga/ jwa mo.
23 A'di midi doki uni to i is mo gom miiny 'cokgam buni mo
dhali dhi'th uni sho'k ka pupush 'peni miim buni kun tana uni thus ki thus mo.
Tapa Arumgimis bana midi dhi'th uni sho'k ka je'desh mo.

95

1 Ayy iiyu/ mo, dhalki ana yuka gway gom Tapa mo.
Dhalki ana 'kunya bwa kagahara mmowol cuuwa/ gom wosh jin ta bway mowoth bana mo.

2 Dhalki ana iiyina mo e bun'kus piti mo mmoci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo.
Dhalki ana 'kunya bwa kagahara mmowol cuuwa/ nyakki gway jin manuwa man mo.
3 Haali/ Tapa a'di ta'da Arumgimis jin caaca mo,
dhali a'di ita'da Malik jin caaca apowa risa rum pinycon mo.
4 E me'd piti mo tani mon'kulga/ gi mony'cesh 'kokin mo,
dhali mo jin ka'dama/ ka'dam kun ta wosha turga/ si'da/ uni ta kum piti mo.
5 Kumma/ yi'de/ uni ta kum piti mo, haali/ a'di i/ukki uni mo,
haali/ me'd piti a'di ukki mony'cesh jin kuthaku'th mo.
6 Ayy iiyu/ mo, dhalki ana luna lun mo, dhali 'ko ki jin 'kupa'dupun mo,
dhalki ana raka is ka 'cesh ibwambori Tapa jin ukki ana mo.
7 Haali/ a'di ta'da Arumgimis bana mo, dhali ana tana 'kwani ma shon dhii/i'd piti mo, dhali ka'bal gi me'd piti mo.

Ayy ka tee yan shwane/ mo ki um mini 'taki cik 'twam piti moyi.
8 Dhalka dum bum ki 'bi'th mo me'd mo jin yuku gway ka Mariiba* mo
me'da tee yan jin ta'da tee ma Massa e bwaasho mo,
9 ki ibabam bum palki aha/ mo
dhali kar aha/ mmony'o/ mo, ba uni mishki miim pem mo be.
10 Ki yila issu/ mo tani aha/ jwakatkunuwa du mo gom 'kwani ma nyakum yil gwan mo,
dhali o gwo mo ki: Uni 'kwani gwansan uni tan ma dum buni thuthu/ ki thuthu/ mo,
dhali uni 'koki dhu gwo ki bway pem mo.
11 Wakan aha/ thulkina gwo me'da po/ ka nyor pem mo
ki uni mini 'taki 'koki cik mo e mo jin sinu is mo be.

96

1 Ayy, yuki gway e Tapa gway jin ta jin this mo,

* 95:8 Mo e mombwaasho jin doru wosh ki cwa gom yi'de/ mo.

yuk_i gway e Tapa mo aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo.

²Yuk_i gway e Tapa mo, dhali 'bori gway piti mii mo,

tori gwo gom bway mowoth_i piti 'pena tee itana tee mo.

³Bahi monycam piti e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo,

dhali miim piti kun miina a'di ki momer e bwaman ma ris 'kwani mo.

⁴Haali/ Tapa a'di caaca mo, dhali ki nyanye/ mo tani a'di iminu tak_i mo.

A'di iminu ko/ mo apowa risa rum pinyconi 'baar mo.

⁵Haali/ arisa rum pinycon gi 'kwani mo tani uni ta tompinycon kun luja 'kwani mo.

Hili Tapa a'di uk_i momis mo.

⁶Montak_i dhali mo jin eka/ ek_i uni 'koni bwambori a'di mo,

mom'bi'th dhali monyjarom piti uni 'kon e mom piti jin kogu mo.

⁷Ciki Tapa monyca mo, ayy um uci gi 'kwani mo,

ciki Tapa monyca mo dhali mom'bi'th is mo.

⁸Ciki Tapa monyca mo, a'di jin 'dapa gway piti ki 'dap mo.

Guyi to jin cinu mmo'cith_i 'kus mo dhali iiyi e mom piti jin di 'kup kany mo.

⁹Luji Tapa ki burrynye/ ma du jin hidhu ki hitha dhelelga/ mo.

Dhali deeyi ki bir bir ibwambori a'di mo, aris 'kwani 'baar gi mony'cesh mo.

¹⁰Oyi gwo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo ki: Tapa a'di ijiki'da ji mo.

Nye, mony'cesh a'di telkunu sho'k mo, dhali a'di molu joç ki sule/ sule/ mo be.

A'di midi dwall 'kwani gwo ki dar gi mii ma gwar'de/ mo.

¹¹Dhalki momis 'kunya bwa mo dhali dhalki mony'cesh si'da/ 'kunu bwa mo,

dhali dhalki kumma/ yi'de/ si'da/ bir bakal mo dhali aris to gwansani 'baar mo kun 'tu'd a'di bwaman mo.

¹²Dhalki bwam mondhe'd yuk_i gway ki mon'kuny bwa mo dhali aris to 'baar mo kun 'kon e bwaman a'di mo.

Yan'ko'd aris cwa 'baar mo gi bwanycwa mini yuk_i gway ki mon'kuny bwa mo

¹³ibwambor gi Tapa mo, haali/ a'di pu'dki'd mo,

haali/ a'di pu'dki'd mo mmodwall mony'cesh gwo mo.

A'di midi dwall mony'cesh gwo ki mii ma kar/e mo

dhali 'kwaniny'cesh ki gwon ganam piti mo.

97

¹Tapa a'di ijiki'da ji mo. Dhalki mony'cesh 'kunya bwa mo.

Dhalka ris 'kwani kun 'kon e mony'cesh ki yanagap 'kunya bwa mo.

²Arak_i dhali arak_i kun 'cethina ku'dum ki mondhurumi'd mo tani a'di 'kamki a'di is mo.

Mo ma kar/e dhali mii ma kar/e uni ita monka'b ma kursi ma malik_i piti mo.

³O'd yayi'di bwambori a'di mo, dhali shwa jin minu shwa 'kup piti ki o'd mo tani 'kamki a'di is mo.

⁴Awara sho'k piti a'di kushki mony'cesh mo mo.

Mony'cesh parki a'di e mo dhali dee ki bir bir mo.

⁵Dhan wosha turga/ uni wakin me'd mandha/ dham mo ibwambori Tapa mo, ibwambori Tapa gi mony'ceshi 'baar mo.

⁶Momis a'di bahki mo ma kar/em piti mo, dhali aris 'kwani 'baar mo parki monycam piti e mo be.

⁷Aris uni 'baar mo kun lun_iki tompinycon mo tani uni dhunu ki mo ma 'the is mo,

uni kun dhu 'bam buni ki ca mo gom to jin mol ha me'd jin ta tompinycon mo.

Arisa rum pinycon mini lun_i ki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo.

⁸Sihiyuan cik_iki gwo mo tani dhali a'di 'kunya bwa mo,

dhali i'bwa/ gi 'Kwani Yahuuda/ uni 'kunya bwa mo,

haali/ gom gwon dwall pini jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo, ayy Arumgimis.

⁹Haali/ /e, ayy Tapa, /e a'di icaaca apo/ mony'ceshi 'baar mo,

/e a'di ikarkunu ki ca apowa risa rum pinyconi 'baar mo.

- 10 Tapa a'di enki uni gwansan kun shi/ki tonthusi e mo.
A'di 'tashki mondiki/ e gi unim piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel 'twa/ 'peni tonthus mo.
A'di 'cukki uni 'peni me'd gi uni kun ta thus ki thus mo.
- 11 Monjkush kushki mo mo gom uni kun miin ka kar/e mo,
dhali mon'kuny bwa gom uni kun dhelel ma du mo.
- 12 'Kunyi bwa e Tapa mo, ayy uma kar/e mo,
dhali ci a'di mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom a'di jin kogu mo.

98

Gway

- 1 Ayy, yuki gway e Tapa gway jin ta jin this mo, haali/ a'di miiki dhan to ki momer mo.
Me'da bim poros piti dhala bim piti jin kogu mo tani gamki a'di mo jin pinu mii e mo.
- 2 Tapa a'di itorki mom piti jin pinu mii e eya tente/ mo,
a'di ki pi mom piti jin yenuwa ye mo e jis/ e gi kal gi 'kwaniny'cesh mo.
- 3 A'di ki ka mo/en piti jin telu sho'k e mo dhali mii ma isinj ganam piti mo e gu'b ma Israyiil mo.
Aris 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo tani parki a'di e mo,
a'di jin ta mo jin pinu mii e ma Arumgimis bana mo.
- 4 Kumi cuuwa/ gom bwan 'kunya/ e Tapa mo, aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo.
Kwaku/ 'twanjal gom mon'kuny bwa ki gway mo dhali yuki gway jin manjwa man mo.
- 5 Yuki gway jin manjwa man e Tapa ka dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo,
dhali ka dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/ i pesu/ mo dhali ki kon gway jin lukumu mo.
- 6 Ka risa poome/ jin pinu mo dhali ki kony ce jin pinu mo,
kumi cuuwa/ gom bwan 'kunya/ ibwam-bor ma Malik mo, a'di jin ta Tapa mo.

- 7 Dhalki kumma/ yi'de/ bir bakal mo, dhali aris to gwansan kun 'tu'dki a'di bwa-man mo,
mony'cesh dhali uni gwansan kun 'kokin e a'di mo.
- 8 Dhalka gannu/ yi'de/ tor me'd buni mo.
Dhalka ris wosh yuk gway mon'kuny bwa imontal 'de/ mo
- 9 ibwambori Tapa mo, haali/ a'di midi pu'du/ mo
mmoji mony'cesh mo be.
A'di midi dwall 'kwaniny'cesh gwo ki mii ma kar/e mo
dhali 'kwani ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo be.

99

- 1 Tapa a'di ijiki'da ji mo. Dhalki 'kwani deen ki bir bir mo.
A'di ca'bki'd eya kursi ma Malik eya powa carabiim mo. Dhalki mony'cesh thek she/ mo.
- 2 Tapa a'di caaca eya Sihyuun mo.
A'di ikarkunu ki ca apowa ris 'kwani 'baar mo.
- 3 Dhalki 'kwani man gway pini mo jin caaca mo dhala purem pini mo.
A'di ikogu mo.
- 4 Malik a'di ca'bki dem dem mo, a'di jin enki mo ma kar/e mo.
/E telki mo jin daru gi mii ma dehe/ sho'k mo.
/E ki tor gwowa bora 'cesh gom mii ma kar/ e mo
dhali mo ma kar/e goma Yakuub mo.
- 5 Kari Tapa Arumgimis bana ki ca mo.
Lunji a'di e cwam piti jin dhuna a'di sho'k mo.
A'di ikogu mo.
- 6 Musa dhala Haruun uni ita kum piti ibwaman ma gasiis mo.
Samu/iil si'da/ a'di ita jim piti e bwaman uni gwansan kun yukki gway piti mo.
Uni ki ko 'twa/i Tapa mo tani dhali a'di ithokki uni gwo mo be.
- 7 A'di torki uni gwo ka rak jin wana e ka ka'dum ki jamas piti mo.
Uni dhuki gwonycim piti mo,
dhali gwonkan piti kun bahu mo kun cikina a'di uni mo.
- 8 Ayy Tapa Arumgimis bam /e thokki uni 'twa/ mo.

/E tana Arumgimis jin gwamki uni mo,
hili /e ki ri'c uni gom tonthus buni jin
thama uni mii mo.
⁹ Kari Tapa Arumgimis bana ki ca mo,
dhali lunji a'di e 'kuwosha turgam piti jin
kogu mo,
haali/ Tapa Arumgimis bana mo tani a'di
kogu mo.

100

*Gway jin yuku mo gom mo jin 'boruwa
'borim bwa i is gom to jin 'cihu/ 'kus mo.*

¹ Kumi cuuwa/ ki mon'kuny bwa e Tapa mo,
aris um 'kwaniny'cesh mo.
² Miiyi Tapa to ki bwan'kunyka/ mo.
Iiyu/ i bun'kusi a'di ki gway ilu/ mo.
³ Mishu mo mo ki a'di ta Tapa jin ta'da
Arumgimis mo.
A'di ta a'di jin ukki ana mo dhali ana tana
kum piti mo be.
Ana tana 'kwanim piti mo dhali ana tana
ka'bal ma shon dhii/i'd piti mo.
⁴ Cici e 'twan'kal ma gon piti ki mo jin
'boruwa 'bor bwa i is mo,
dhali e mom piti jin di 'kup kany nyakki mo
jin man'jwa man' mo.
Ciyi a'di mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo,
dhali 'bori gway piti mii mo.
⁵ Haali/ Tapa a'di 'bora'bor mo.
Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki
'kup ki sule/ sule/ mo,
dhali mo ma isin ganam piti eya risa
nyakum yil ki 'kwani mo.

101

Gway ma Dawuu'd

¹ Aha/ mina yuk gway ki yuka gayiin mo
dhali ki mo ma kar/e mo.
E /e mo tani ayy Tapa, aha/ mina yuk gway
mo.
² Aha/ mina yip 'kup ki bway kun 'konu ki
dar gi mii 'ba/ mo.
Ayy, kakasja imina /e pu'du/ i aha/ mo?
Aha/ mina ya ki dar gi nadhun eya dum
pem
e gu'b pem mo.
³ Aha/ mina diki kar e bwambor jis/em pem
mo,
ma ton kamu/ jin 'coka'cok mo.
Aha/ shina mii gi uni gwansani e mo kun
ta'kkin 'peni bway gana/ mo.

Uni mini 'koki thal aha/ mo.

⁴ Mo jin iinu ki ca'ckon eya du mo tani midu
si'd 'peni aha/ mo.
Tonthus miga/ mol mo be.
⁵ A'di jin thuthi'da mannyak 'dish gu'b piti
'pen ka kwal is mo tani
aha/ mina 'ce'd a'di sho'k mo.
Wathi/ jin 'thek 'ba/ mmis dhali jin kar 'ba/
ki ca mo eya dum piti mo tani
aha/ mina mish a'di 'dim 'kup yisa.

⁶ Aha/ mina hila hil ki mo/en apo/ uni kun
ta ku isin gana/ e mony'cesh mo,
ki uni mini nyak 'ko ki aha/ mo be.
A'di jin yaki'd e bway jin 'konu ki dar gi mii
'ba/ mo tani
a'di imidi mii aha/ to mo be.
⁷ Wathin kamu/ jin boto'd ki mo ma he'k e
isa yempa/ mo tani
a'di midu ca'bi gu'b pem yisa.
Wathin kamu/ jin baha'da tor ka yempa/
mo tani
a'di mol tikir ca'b e bun'kus pem mo be.
⁸ Mon'thamo/ itan mon'thamo/ mo tani
aha/ mina 'ce'd uni sho'k mo,
aris uni kun ta thus ki thus kun 'kon e
mony'cesh mo,
mmo'citha ris tonthusi 'baar mo kun miina
imanmii uni mo
'peni 'penkuman bampa/ gi Tapa mo.

102

*A'tho 'peni jan 'de/ jin jwaka'kunyuwa du
mo, ki a'di 'thikina buye/ mo dhali wola
gumgum piti ibwambori Tapa mo.*

¹ Ciki mon'thom pem mo ma, ayy Tapa.
Dhalki kom pem pu'dki'di /e mo.
² Dhalku/ ki bag jis/em pini 'peni aha/ mo
ka teem pem jin ta'da cis ki cis mo.
Ka'di 'cem pini ki aha/ mo.
Thoki aha/ 'twa/ ishunsan gana/ ka tee jin
yukkika/ /e mo.
³ Haala teem pem a'di peki'd mo me'da ku'd
jin 'cithki 'pen mo
dhala simam pem burkin mmowa e ki
mo ma gwata/ jin 'thanu o'd jin
'batha'ba'th mo.
⁴ Adum pem dorkunu mmowa e ka sho mo
dhali ku'thki'd mo.
Aha/ nakina tontem pem mmoshwa mo.
⁵ Haali/ gom dhan mo/ohon pem caaca mo
tani

asimam pem thalkina bungwar is pem mo.
⁶ Aha/ wakina e ki koro/ gi mombwaasho mo,

aha/ wana e ka kunu/ jin diki'd e bwam ma'du/ mo.

⁷ Aha/ isha ki e i'kup ki walwal mo,
 aha/ wana e ki 'dii jin di a'din 'denj gana/ apo/ 'kunju'b mo.

⁸ Ka tee 'baar mo 'kwani kun ta 'kup ki aha/ thunyki aha/ 'twa/ i is
 ki uni gwansan kun pe'th aha/ ki petha sor mmokar gway pem ki mo jin jeenuwa jee mo.

⁹ Aha/ shwakina jasi 'piny me'd tonte/ mo,
 dhali ce jabu'th pem e ki to jin pika/ mo

¹⁰ goma nyor jin dekkina /e mo dhala nyor pini mo.

Haali/ /e kalki aha/ imis mo dhali bi't aha/ ashō mo.

¹¹ Ateem pem wana e ka kashira/ ma tente/ gi mom'pimpili/ mo.

Aha/ ku'thkina me'da sho mo.

¹² Hili /e, ayy Tapa, dikin e kursi ma malik ki sule/ sule/ mo.

Gway pini a'di 'dim 'kup eya risa nyakum yil gi 'kwaniny'cesh mo.

¹³ /E mini cu mis mo dhali tayi gi mo/en ma 'thime/ apowa Sihyuun mo.

A'di ta'da tente/ jin minu mii mii ka 'the goma yim mo.

Atente/ jin karu 'pen ka pije/ a'di pu'dki'd mo.

¹⁴ Haali/ cin'kinam pini uni bu'thki wosh ma yim ji gi na/u mo,

dhali hila hil ki mo/en apo/ bu'da'cesh ma yim mo.

¹⁵ Kal gi 'kwaniny'cesh uni mini ko/ gway gi Tapa mo,

dhali aris imalik gi mony'cesh mo uni mini ko/ monycam pini mo.

¹⁶ Haali/ Tapa midi nyanja Sihyuun ki mis ka nyan'ko'd mo,

a'di midi piyu/ ki monycam piti mo.

¹⁷ A'di midi ciya hirdhe/ ki mon'tho gi uni kun dhalkunu 'pen mo,

dhali a'di midi diki wak uni gom tom buni kun 'thona uni ka di'b is mo.

¹⁸ Dhalki gwo yansan a'di 'kwarkunu isa 'cesh goma nyakum yil gi 'kwani kun mini liyu/ i'ko'd mo,

wakan ki 'kwani kun 'konuki dho'th naskina/ mo uni a'di imini man Tapa mo,

¹⁹ haali/ a'di hilki mo ka lunju'b 'peni mom piti jin kogu mo jin ka'dama/ ka'dam mo,

'peni momis mo tani Tapa hilki mo apowa 'cesh mo

²⁰ mmocik ohon gi uni kun tana habuus mo,

mmo'cuk uni gwansan kun 'birki 'kup ki jwa mo,

²¹ ki 'kwani mini bah gwo eya tente/ eya Sihyuun mo a'di jin ta gway gi Tapa mo,

dhali e Pa Urushaliim mo tani uni mini bah gwo man piti mo,

²² ki 'kwani mini tul isi montal 'de/ mo dhali aris 'penkuman bampa/ mo mmolun Tapa mo.

²³ A'di 'ce'dki mom'bi'th pem bwa mo e bwaman yam pem mo.

A'di karki'da teem pem mmokuta/ kut mo.

²⁴ Ayy Arumgimis pem, aha/ ona gwo mo ki: Dhalku/ ki bu'th aha/ 'peni mahān mo

e bwaman ma teem pem mo,

/e jin 'dimkina yil 'kup mo

eya risa nyakum yil gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo.

²⁵ 'Peni kadhamo/ mo tani /e 'thiki monka'b gi mony'cesh mo,

dhali momis a'di ta mii ki me'd pini mo.

²⁶ Uni mini 'ce'd sho'k mo tani hili /e a'di imini 'dim 'kup mo,

uni 'baar mo mini wuwa dhagale/ mo me'd burrine/ jin hidhu i is mo.

/E ak uni e me'd burrine/ jin hidhu i is mo dhali uni pekin mo,

²⁷ hili /e ta a'di ma 'de/ mo, dhali yil pini mol di 'kup mo.

²⁸ Uci gi cin'kinam pini uni mini 'ko ki 'dantar mo.

Nyemes gi ucim buni ki uni mini dho'th i'ko'd mo tani uni iminu tel shoki bwambori /e mo be.

103

Gway ma Dawuu'd

¹ 'Bori Tapa mii mo, ayy kashiram pem, dhali aris to gwan 'baar mo kun 'kon e aha/ mo, 'bori gway piti mii jin kogu mo.

² 'Bori Tapa mii mo, ayy kashiram pem mo,

dhali dhalku/ ki ŋa a'dim piti jin 'dapa 'dap
mo,
3 a'di jin gwamki /e 'pena ris miim pini kun
'coka'cok mo,
a'di jin wacki /e 'pena ris 'ba'th pini mo,
4 a'di jin wanki /e 'ba/ 'peni jisa 'kulga/ mo,
a'di jin shumki /e ki toŋ'kup ki mo/en jin
telu sho'k mo dhali ki momiimii mo,
5 a'di jin kapki /eya du mo ki tom 'boron
me'd jin dikina /e ki e mo,
wakan dhuru'c pini jin tana /e midi 'ka
gura/ me'da biny jeshe/ ma wulu/
mo.
6 Tapa a'di miiki mii jin yenuwa ye mo
dhali mo ma kar/e goma ris uni gwansan
kun siri'ckunu apo/ ki sho'k mo.
7 Bway piti tora a'di eya tente/ ka Musa mo,
dhali miim piti jin kala a'di e 'Kwani ma
Israyiil mo.
8 Tapa a'di ta'da manmiimii mo dhali mii
jin miinu ka 'the mo,
anyor piti mangala she/ mo dhali mo/en jin
telu sho'k ishki'd ka entus mo.
9 A'di isa yempa/ diki kucura kucur mo,
walla a'di diki kara nyor piti ki sule/ sule/
mo.
10 A'di diki tu/ul ana isi ki gwo gi miinthus
bana mo,
walla ri'c ana isi ki gwo gom tony 'cokgam
bana kun miina ana mo.
11 Haali/ me'd momis jin ka'dama/ ka'dam
apo/ mony'cesh mo tani
wakan dhan mo/en piti jin telu sho'k caaca
mo 'kupki uni gwansan kun ko/ki
a'di mo be.
12 Me'd jin si'da mom'pesho'k ki si'd 'pena
bora lungu'b mo tani
isa dhana/ kan si'da/ a'di ki joç gwondhan
bana 'peni ana mo.
13 Me'da baba jin hilki ya/ ki mo/en mo tani
wakan si'da/ Tapa ki hil uni gwansan kun
ko/ki a'di ki mo/en mo.
14 Haali/ a'di mishki'da yi'c bana mo,
dhali a'di kaki gwo e ki ana tana bu'da'cesh
mo.
15 Wathi/, ateem piti a'di wana e ka sho mo.
A'di lugki'd ki tup tup mo me'd jandin to e
bwam bunto mo,
16 haali/ 'tham poshki'd apo/ a'di mo dhali
a'di ki 'cwar a'di mo,
dhali mom piti mishi a'di dok/e yisa.

17 Hili mo/en gi Tapa a'di telkunu sho'k mo
'peni mo jin 'konuki/e ki sule/ ya ye
'ba/ mo itan mo jin 'konuki/e ki sule/
ya ye 'ba/ mo
apo/ uni gwansan kun ko/ki a'di mo,
dhali mo ma kar/em piti e uci gi ucim buni
mo,
18 e uni gwansan kun dhuki gwom piti jin
gamu me'd mo,
dhali ka uni e mo mmomii gwonkan piti
kun 'kwarkunu mo.
19 Tapa a'di telki'da kursi ma malik piti sho'k
e momis mo,
dhali 'penkuman bampam piti jiki'da ji
apowa ris to 'baar mo.
20 'Bori Tapa mii mo, ayy um iman'doyu
gwom piti mo,
um kun ca'bki dem dem mo kun mii gwom
piti mo,
mmocik 'twa/ gi gwom piti mo.
21 'Bori Tapa mii mo, aris umi 'baar mo kun
ta kum piti kun 'kon e momis mo,
imanmii tom piti mo kun mii bwam piti
mo.
22 'Bori Tapa mii mo, aris to kun miina a'di
mo,
eya ris mo 'baar mo kun ta mom piti kun
tana a'di tapa mo. 'Bori Tapa mii mo,
ayy kashiram pem mo.

104

1 'Bori Tapa mii mo, ayy kashiram pem mo,
ayy Tapa Arumgimis pem, /e a'di
icaaca kagahara mo.
/E hi'thkunu ki montak mo dhali mo/ek mo,
2 /e jin 'kamki is pini ki monkush me'd
burrinye/ jin 'kamu is mo,
/e jin bele'thki momis me'd gu'b burrinye/
mo,
3 /e jin 'thikina ka'dum gi gu'b pini apowa
ris yi'de/ 'baar mo,
/e jin dhukina rak me'd arabiiyya jin dira
shumarum pini mo,
/e jin merkina powa bi gi 'tham mo,
4 /e jin dhuki 'tham ka ris mmota iman/ii
gom /e mo,
o'd dhala le'dan o'd jin shwa'd ki bar bar
mo tani uni mii /e to mo.
5 /E ki kar mony'cesh e monka'b piti mo,
wakan ki a'di minu 'koki yikin is ki sule/
sule/ mo.

6 /E ki kum a'di 'kup ki mon'kulga/ me'd burrine/ jin kumu to 'kup mo.
 Dhali yi'de/ doshki'da powa ris wosha turga/ mo.
 7 Ki gwom pini jin kucurkina /e uni mo tani uni sokin mo.
 Dhali ki kon dor ma sho'k pini mo tani uni yakina nwaça/ mo.
 8 Aris wosha turga/ cuki mis mo, dhali embul wosh mo tani uni ciçkin ka 'cesh mo
 e mo jin karkina /e 'pen ka pije/ gom uni mo.
 9 /E ki kar gwayu/ mo ki uni mini 'koki pe mo,
 wakan ki uni mini 'taki 'koki halas mony'cesh dok/e mo.
 10 /E ki dhu yi'de/ kun 'du'dun mmogaç ka pije/ e embul wosh mo.
 Uni yakina nwaça/ e embul ma ris wosh mo.
 11 Dhali uni 'baar mo pikina to/e 'baar mo kun 'kon e bwaasho mo.
 Thuluny bwaasho si'da/ uni kapkin 'peni mo jin budha yi'de/ uni mo.
 12 Ki uni mo tani 'dii kun peni momis mo tani gamki mon'kom buni mo.
 Uni wolki gway e bwaman ma risa biny cwa mo.
 13 'Peni monyça'b pini jin dina / eya 'ta'dama mo tani /e wolki yi'de/ apo/ wosha turga/ mo.
 Mony'cesh a'di kapkunuwa du ki maman miin to ki me'd pini mo.
 14 /E rakkina sho ca'd gom to/e mo,
 dhali dhu emen to jin mina 'kwani si mo, ki a'di midi dho'th maman tonte/ 'peni mony'cesh mo,
 15 dhali yimana mura'th jin ka/u ki nah nah mmo'kunya dun 'kwani mo,
 dhala yin mmokar bwam/em piti ki 'tikil 'tikil mo,
 dhali tonte/ mmo'bi'th 'kwani adu mo.
 16 Aris cwa gi Tapa uni wolu yi'de/ ka enthus mo,
 dhali arisa bwanyayiis gi Pan Lubnaan jin sikina a'di mo.
 17 E uni mo tani 'dii nyan'ki gu'b buni mo, dhala gwampi/ taki'd ki gu'b piti apo/ cwa jin wana e ka tup mo.
 18 Dhali aris wosha turga/ mo tani uni gom mi kun 'koni bwaasho mo,

dhali wosh uni ta mo jin hur ma warriny jwa icine/ mo.
 19 /E ki kara ppe mmoya yil mo,
 dhali atente/ mishi mom piti jin mina a'di iyul mo.
 20 /E ki kar mondthurumi'd mo dhali a'di ta ji mon'thiny mo,
 ka ris to/e 'baar mo kun 'kon e mombwaasho mo tani parkina 'cesh mo.
 21 Ushi dhuruca dhop uni an'karki ko mo gom tom buni kun 'kwarkina uni ka gwapi/ mo,
 mmosimm tontem buni e mo 'peni Arumgimis mo.
 22 Ka tente/ sulki'd mo tani uni sokin 'pena tente/ mo
 dhali bag is buni e jurum wosh mo.
 23 Dhali wathi/ yaki'd mmomiiya tu'c mo
 dhali a'di ki miiya tu'c piti ntagi mom'pimpili/ mo.
 24 Ayy Tapa, mii gi me'd pini wan ma po/ e di'a/.
 E moyuk mo tani /e ukki uni 'baar mo.
 Aris mony'cesh 'tu'dkunu ki tom pini kun ukkina /e mo.
 25 Bwampo/ kumma/ yi'den 'kulga/ mo kun caaca mo dhali kun beena bwa ki bee mo,
 a'di jin ishkina to/e ki mus mus ibwaman kun uku mo kun molu den e mo,
 kun 'kon ki e mo nyakki kun gwa'da is mo dhali kun caaca mo.
 26 Dhali arisa kur yi'de/ si'da/ hashkina po/ a'di mo
 dhala dhan to yi'de/ a'di jin ukkina /e mmoguwa nalbothon ibwaman a'di mo.
 27 Aris to gwansani 'baar mo hil 'kupki /e mo,
 dhali /e ciki uni tontem buni mmoshwa ka tentem buni ki she/ ki she/ mo.
 28 Ki /e ki ciki uni to mo tani uni tulki a'di isi montal 'de/ mo.
 Ki /e ka'dki me'd pini mo tani uni 'tu'dkunu ki tom 'borga/ mo.
 29 Ki /e bagki jis/em pini mo tani uni bitkina bwa ka lungu'b mo.
 Ki /e ki bu'th shi/in buni mo tani uni wukin mo
 dhali dok ka nyan'ko'd e bu'da'cesh buni mo.
 30 Ki /e hashki Shi/ in pini mo tani uni ukkunu mo be

dhali /e ki ta bwam/e gi mony'cesh this mo dok/e mo.

³¹ Dhalki monyca gi Tapa a'di i'dim 'kup ki sule/ sule/ mo.

Dhalki Tapa 'kunya bwa e miim piti mo,

³² a'di jin hilki mo apo/ mony'cesh mo dhali a'di deeki'd ki bir bir mo, a'di jin taki wosha turga/ is ki me'd mo dhali uni yakina ku'd mo.

³³ Aha/ mina yuk gway e Tapa mo me'd jin dika/ ki e mo.

Aha/ mina yuk gway mmomaṇa Arumgimis pem mo me'd jin kusha buye/ aha/ mo.

³⁴ Dhalki gwom pem jin kulum aha/ ibwa mo tani 'bor a'di bwa mo, haali/ aha/ 'kunya bwa e Tapa mo.

³⁵ Dhalki imanmii miinthus tushunkunu ki o'd 'peni mony'cesh mo, dhali dhalki imanmii to kun 'coḱa'coḱ mini mii dhalku/ ki 'ko mo dok/e.

'Bori Tapa mii mo ma, ayy kashiram pem. Maṇi Tapa mo.

105

¹ Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo, dhali yuki gway piti mo.

Kari eya tente/ mii gi tom piti e bwaman 'kwani mo.

² Yuki gway e a'di mo, yuki gway mmomaṇ a'di mo,

tori aris to kun miina a'di ki momer mo.

³ Cayi mo e gway piti jin kogu mo.

Dhalka du gi uni gwansan kun simmki Tapa e mo tani 'kunya bwa mo.

⁴ Simmi Tapa e mo dhali mom'bi'th piti mo, simmi buṇ'kus piti e ki tikir tikir mo.

⁵ Kayi momer piti e jin miikina a'di mo, a'di jin ta miimer piti mo dhali gwon dwall kun toru 'twa/ a 'cesh jin bahkina a'di mo,

⁶ ayy emen ma Ibrahiim jin ta ciṇkinam piti mo, um kun ta iya/ ma Yakuub mo, kun ta kum piti kun kwanykina a'di mo.

⁷ A'di ta Tapa ma Arumgimis bana mo.

Gwon dwall piti kun toru gwo 'twa/ a 'cesh mo tani a'di idiki'da powa ris mony'ceshi 'baar mo.

⁸ A'di tana bwam piti pa ki pa gom gwom piti jin gama a'di me'd ki sule/ sule/ mo,

gom gwom piti jin kankina a'diya kan goma alip ma risa nyakum yil 'kwani mo,

⁹ gwo jin gamkina a'di me'd nyakka Ibrahiim mo,

dhali gwom piti jin thulkina a'di me'da po/ mmo/o is goma Is/hak mo,

¹⁰ a'di jin rwa'ckina a'di eya Yakuub mo me'd gwonkan jin bahu mo,

dhali eya Israyiil me'd gwonkan yan jin gamu me'd mo jin midi di ki sule/ sule/ mo,

¹¹ mmo/ o gwo mo ki: E um mo tani aha/ mina ci um mony'cesh gi Paṇ Kanaan mo

mmota a'di jin mina umi 'tuntul bwa ime'd mo mmota mal bum mo.

¹² Ki uni 'kon ki daka/ ka ris buni mo, ki uni ta jasi ara ushalarṇ gana/ mo, ki iimpem buni e a'di mo,

¹³ mmo/iikina uni ki ii ma ca/ 'peni kal gi 'kwaniny'cesh mmoṭan kal gi 'kwaniny'cesh mo,

'peni bampa/ gi 'perjkuman bampaṇ kamu/ itagi 'kwanin tiya mo,

¹⁴ a'di diki dhal jan 'deṇ kamu/ bway mo mmosiri'c uni apo/ ki sho'k mo.

A'di kucurki imalik gom gway buni mo

¹⁵ mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ ki ta unim pem kun kwanyka/ is ki me'd mo, dhalku/ ki mii to shi/ka/ apo/ imanci gwom pem mo.

¹⁶ Ki a'di yukki te/ apo/ mony'cesh mo, dhali 'ce'da ris tonte/ 'baar mo kun miinu ime'd mo,

¹⁷ a'di ki hash wathi/ mmoya itwa/a/ ki uni mo,

a'di jin ta'da Yuusup mo, a'di jin yolkunu mmota ciṇkina/ mo.

¹⁸ 'Basho'k piti a'di shi/kunu ka makkiyya mo,

dhali 'ba/ piti a'di re'dkununu ka dhan neran tonkuthu'd mo

¹⁹ ntagi gwo jin ona a'di mo pu'dki'd mo ki jim pe mo

dhali gwo gi Tapa nyo/ki a'di mo.

²⁰ Dhala malik hashki'da hash mo dhali 'cuḱ a'di mo be,

dhali tapa gi 'kwani mo tani karki a'di ki
'kus mo,
21 dhali a'di ki kar a'di ki ari tapa apo/ gu'b
piti mo,
dhali kar a'di ki tapa apowa ris tom piti
'baar kun tana a'di mo,
22 mmoye'th uni kun ta iya/ ma malik piti
sho'k ki bwam 'boro'd piti mo,
dhali mmotor 'kwani gwanyjakam piti gwo
ki moyuk mo.
23 Dhali yan'ko'd Israyiil pu'dki'd e Pam
Masir mo,
dhala Yakuub pu'dki'd ki yan'kus eya 'cesh
ma Haam mo.
24 Dhali Tapa ki dhu 'kwanim piti mmota
uni kun dho'th maman gi dho'th
gana/ mo,
dhali mmodhu uni mmota 'kwani kun
'bitha'bi'th mo mmobol 'kwanin
'kup buni e mo.
25 A'di ki tuka dum buni mmoshi/ 'kwanim
piti i e mo,
mmotu/ ul nyakki uni mmoheka ris
cin'kinam piti e mo.
26 A'di ki hasha Musa jin ta cin'kinam piti mo,
dhala Haruun jin kwanykina a'di mo.
27 Uni wagaskunu jamas miim piti e bwam
uni mo,
dhali miimer kun miikunu e bampa/ ma
Haam mo.
28 A'di hashki mondthurumi'd mo, dhali
'ceth bampa/ 'tum mo.
Dhali uni pishki is ka le'da po/ gwom piti
mo.
29 A'di tu'kki kumma/ yi'dem buni mmota
bas mo,
dhali rak wa'c buni isi jwa mo.
30 Bampam buni tashkunu ka buhany ma
'dwa/ mo,
wakan si'da/ e gu'b gi imalik buni mo.
31 A'di oki gwo mo dhali abuhanya kanthi/
pu'dki'd mo,
dhali arisa shokom tha'thkin e bampam
buni 'baar mo.
32 A'di ci uni dhana wasa/ mmohe'th me'da
sho'k mo,
dhala wara/ sho'k yan jin dhwa/a'dki mo ki
dhwa/a'd dhwa/a'd e bampam buni
'baar mo.
33 A'di 'koshki cwalman ma mura'th buni
mo dhala ris cwam pu/ mo,

dhali a'di kwa/ki cwa gi bampam buni 'baar
mo.
34 A'di oki gwo mo dhala kuyu/ pu'dkin mo,
dhali ushi emena kuyu/ kun molu den e
mo,
35 uni kun loskina ris to kun sinu ki 'kolo'c
e bampam buni mo,
dhali uni ki shwa maman cwam buni 'pena
'cesh mo.
36 A'di ki 'kosha ris bwanyaram buni 'peni
bampam buni mo,
a'di jin gacki'di twa/a/ 'peni mom'bi'th buni
mo.
37 Yan'ko'd a'di ki shuwa Israyiil bway ki
'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/
mo,
dhali jan tal 'den kamu/ piyi'd e bwaman
ma wak piti mo jin kolkunu mo.
38 'Kwani gi Pam Masir 'bora bwa ki 'bor ki
uni iikin mo,
haali/ dhan to jin ko/ uni is 'peni 'Kwani ma
Israyiil mo tani pu'dki'da po/ uni mo.
39 A'di ki pa'da rak mmokuma kum 'kup
mo,
dhali o'd mmoçi mon'kush mon'thiny mo.
40 Uni dotki to mo dhali Arumgimis ki ci uni
aris kusskun mo,
dhali a'di ki ci uni ton'te/ 'peni momis jin
ishki'd ka enthus mo.
41 A'di ka'dki wosh 'twa/ mo dhali yi'de/
gacki'd ka piye/ mo.
A'di guski'd e bwam ma si'b me'd yi'de/ jin
guski'd e bwam wor mo.
42 Haali/ a'di kaki gwom piti e jin ona a'di is
jin kogu mo,
dhala Ibrahiim jin ta cin'kinam piti mo.
43 Wakan a'di suski 'kwanim piti ka piye/ ki
mon'kuny bwa mo,
unim piti kun kwanykina a'di mmo/ ii
gwayi lu/ mo.
44 A'di ki ci uni kal gi bampa/ gi 'kwanin tiya
mo,
dhali uni bu'thki to gi 'kwanin tiya kun
tana uni gi maman buni kun miik-
ina uni to mo,
45 tagi 'kup gwo yan mo ki uni mini 'taki
dhu gwonkan piti kun bahu mo,
dhali mii gwonkan piti kun cikunu mo.
Mani Tapa mo.

106

1 Mani Tapa mo.

Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gi
Tapa mo, haali/ a'di 'bora'bor mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di
i'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

² Kaja a'di jin midi mish bah gwo gom miin
to ma dem dem gi Tapa mo,
walla tora ris moman piti mo?

³ Mom'bor mii gom uni gwansan kun miiki
mii ma kar/e mo,
uni kun mii miin kar/e isa yempa/ mo.

⁴ Kayi aha/ e mo, ayy Tapa, ki /e din mmo'tor
mii ma 'them pini e 'kwanim pini
mo.

Wo'thi/ aha/ mo me'd jin mina /e 'cuk uni
mo,

⁵ ki aha/ mina par mo jin rusa/ rus gi unim
pini kun kwanya /e e mo,

ki aha/ mina bwa 'kuny mo e mo jin 'kunya
bwan 'kwani gi kal pini mo,

ki aha/ mina ca mo e mal pini mo.

⁶ Am dhali ibabam bam mo, 'thissa/ niin
mo tani miikina miinthus mo.

Aman miikina mii kun 'coka'cok mo, am
miikina to kun ta thus ki thus mo.

⁷ Ibabam bam, ki uni 'kokin e Pam Masir
mo tani,

uni 'koki hil gwo i e gom tom pini kun
miina /e ki momer mo.

Uni 'koki ka mo/en pini e jin telu sho'k jin
ishki'd ka enthus mo,

hili uni pishki is ka le'd apo/ a'di jin Caa e ki
Ca e Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo.

⁸ Naskina/ a'di ki ta uni is ki me'd gom gway
gi gway piti mo,

ki a'di midi tor mom'bi'th ma dem dem piti
mo.

⁹ A'di kucurki Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per
mo dhali a'di warki'd ki mo jin
kuthaku'th mo.

Dhali a'di suski uni e bwaman mon'kulga/
mo me'd jin miikina a'di e bwaman
ma si'b mo.

¹⁰ Wakan a'di taki uni is ki me'd mo 'peni
'kwani' kup buni mo,

dhali 'cuk uni mo 'peni mom'bi'th gi
'kwani' kup buni mo.

¹¹ Dhali yi'de/ kumki unin' kup buni 'twa/a
'cesh mo.

Jan'kamu/ di'd jin boco'd 'peni uniya?

¹² Dhali yan'ko'd uni gamki gwom piti is
mo.

Uni yukki gway gom moman piti mo.

¹³ Hili ki jahanne/ uni naki miim piti mo.

Uni 'koki cor gwom piti jin logoma a'di mo.

¹⁴ Hili uni cana bwa en'dap mo mmogora
bwa ki gor e mombwaasho mo,

dhali kara Arumgimis mo mmony/ a'di e
bwam ma si'b mo.

¹⁵ A'di ci uni to jin dotkina uni mo,
hili a'di ki hash 'ba'th jin shi/ uni is e bwa-
man uni mo.

¹⁶ Ki 'kwani' gwas kun 'kon e mo ma
yuukam buni mmo'ta'c bwa ki ta'c
apowa Musa mo

dhala Haruun, a'di jin ta jan 'de/ gi Tapa jin
kogu mo tani

¹⁷ mony'cesh ka'dki 'twa/ mo dhali losa wak
ma Dathan mo

dhali kum 'kwani kun nyak ii ka Abiram
'twa/a 'cesh mo.

¹⁸ O'd si'da/ du'dushki'da po/ imannyak iim
buni mo

dhala le'dan o'd shwaki 'kwani kun ta thus
ki thus mo.

¹⁹ Uni ukki ari bip e 'kuwosh ma Hurib mo
dhali uni ki lun tompinycon jin to'du/
mmo/uk a'di jin ta pinycon mo.

²⁰ Uni akki monyca ma Arumgimis e mo
gom jamas to jin uku mo me'da morbip jin
shwa'da sho mo.

²¹ Uni nakina Arumgimis mo, a'di jin ta'da
Manwoth uni mo

a'di jin miiki dhan to jin caaca e Pam Masir
mo,

²² ki mii gi momer mo e bampa/ ma Haam
mo,

dhali dhana puren to e Kumma/ Yi'de/ jin ta
gi 'Per mo.

²³ Wakan a'di oki gwo mo ki: A'di midi 'ce'd
uni sho'k moyi,

dhala Musan 'dem piti jin kwanya a'di mo
tani

dina a'di ki doshi bwambori a'di mo
ntagi a'di dokki'da nyor piti jin midi 'taki
'ce'd uni sho'k mowa?

²⁴ Yan'ko'd uni ki wak mony'cesh jin
'bora'bor mo,

dhali dar gi mongam gwo is gom gwom piti
jin ona a'di is mo.

²⁵ Uni miikina gumgum e bwan gu'b bur-
rinyem buni mo,

dhali ush gwo gi 'twa/ gi Tapa ha e mo.

²⁶ Wakan a'di 'de'kki me'd piti mo dhali
thul gwo me'da po/ gom uni mo

mmo/o ki a'di midi dhu uni mo mmota'k
mo e mombwaashoyi,

27 dhali kwa/ emen gi ucim buni bwa mo e
bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo,
mmocekerki uni bwa mo e bampany'ceshi
'baar mo.

28 Wakan uni 'tampalki is buni ka rum ma
Baal jin ta ji Pam Paguur mo,
dhali 'ka to jin 'cithu/ 'kus mmothe
tompinycon gom jwa gi 'kwani kun
wun mo.

29 Uni rukunyki Tapa mmomiiya nyor mo
gom miim buni mo,
dhali 'ba'th jin wo'cki 'kwani is she/
du'dushki'd e bwaman uni mo.

30 Dhali yan'ko'd Pinahaas doshki'd ki mis
mo dhali woth gwo is mo,
dhali 'ba'th jin wo'cki 'kwani is she/
ca'bki'd mo.

31 Dhali a'di ikarkunu a'di ki mo ma kar/e
mo
'pena nyakum yil jin tanu mo mmotana
nyakum yil ki sule/ sule/ mo.

32 Uni rak a'di isa nyor mo gom gwo yi'de/ e
mo ma Mariiba mo,
dhala Musa cinu isi jwa mo gom gway buni
mo,

33 haali/ uni ki raka kashiram piti ca'bki nah
nah mo,
dhali a'di ki o gwo ki mony'cwar mo.

34 Uni 'koki 'ce'd 'kwani sho'k mo
me'd gwo jin kankina Tapa uni mo,

35 hili uni ceki e ki kal gi 'kwanin tiya mo
dhali da/ar mii kun miina uni mo.

36 Uni ki mii to gom tompinycon buni mo,
a'di jin warki'd ka gume/ gom uni mo.

37 Uni ki ci iya/ m buni mmo'cith 'kus
mmomiiya bas mo
dhali i'bwa/ buni si'da/ ka rum thus kun
nyo/anyo/ mo.

38 Uni ki wol tiya bas kun 'kon ma bas ka
po/ mo,
uni kun tana bas gi iya/ m buni mo dhali
i'bwa/ mo,
uni kun cikina uni mmo'cith 'kus gom
tompinycon kun lunu gi Pan Kanaan
mo,
dhali bampa/ shi/ kunu is ka bas 'kwan-
impa mo.

39 Wakan uni taki 'kwani kun nyo/anyo/ ki
miim buni mo,

dhali lo'bi gwonycal ki miim buni mo.

40 Dhali yan'ko'd anyor gi Tapa a'di
'thakunu ki ligi/ ligi/ apo/ 'kwanim
piti mo

dhali a'di ki shi/ mal piti i e mo.

41 A'di ki ciki uni mo e me'd gi kal gi 'kwanin
tiya mo,

wakan ki uni gwansan kun shi/ki uni i e mo
tani mii miin tapa apo/ uni mo.

42 'Kwanin 'kup buni siri'cki uni apo/ ki
sho'k mo,

dhali uni 'doyunu mo mmodila bora 'cesh
e bwan'kwariny mom'bi'th buni
mo.

43 Me'd ka ris a'di ki 'cuk uni mo,
hili uni pishki is ka le'd ki tas tas gom 'kup
gwom buni mo

dhali uni 'doyunu ka lungu'b e miim buni
kun 'coka'cok mo.

44 Bahili a'di ki ciya hirdhe/ ki mo ma cis
buni mo,
ki a'di cikki kom buni mo.

45 A'di ki ka gwo e gom gway buni gom
gwom piti jin gama a'di me'd mo,
dhali a'di ki bit bwam piti me'd mo isi ki
gwo gi mo/en piti jin telu sho'k mo jin
ishki'd ka enthus mo.

46 A'di ki rak uni gwahan mmohila hil ki e
ma 'thime/ ki mo/en mo
ki uni gwansan kun bu'th uni mmota
habuus mo.

47 Tayi aman is ki me'd mo, ayy Tapa
Arumgimis bam mo,

dhali tulu/ aman is mo 'pena ris bwaman gi
kal gi 'kwaniny'cesh mo,

ki am mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is
ki gway pini jin kogu mo,

dhali ca mo e moman pini mo.

48 Mom'bor mii gom Tapa mo, a'di jin ta'da
Arumgimis ma Israyiil mo,

'peni mo jin 'konuki/e ki sule/ sule/ ya ye
'ba/ mo itan mo jin 'konuki/e ki sule/
sule/ ya ye 'ba/ mo.

Dhali dhalka ris 'kwani 'baar mo o gwo mo
ki: Amen.

Mani Tapa mo.

**AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI
MUDHE'D MO**

107

- ¹ Ayy, ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki
Tapa mo, haali/ a'di 'bora'bor mo,
haali/ mo/ en piti jin telu sho'k mo a'di
'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
- ² Dhalki 'kwani gwahan kun wanu 'ba/ mo
i/o gwo wakan mo,
uni kun wankina a'di 'ba/ 'peni mo jin toju
bwa mo,
- ³ dhali tul uni is 'peni mony'cesh mo
'peni mom'pesho'k mo dhali 'pena bora
lungu'b mo,
dhali 'peni mon'ko'd gwar ma bim poros
mo dhali 'peni mon'ko'd gwar ma
biny cam mo.
- ⁴ Unin tiya kun iikin ki iinyca/ e bwam ma
si'b mo jin shinu is mo,
uni gam bwaya kamu/ e 'penkuman bampa/
mmo'ko icine/ mowa?
- ⁵ Uni 'kosha te/ mo dhali budha yi'de/ mo,
dhali akashiram buni 'thikina buye/ e bwa-
man uni mo.
- ⁶ Dhali yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo
gom monto'c bwam buni mo,
dhali a'di 'cukki uni 'peni mo ma cis buni
mo,
- ⁷ dhali a'di ki shu uni bway ki bwaya ji
sho'k mo,
ntagi uni bumburkin mo e 'penkuman
bampa/ mmo'ko icine/ mo.
- ⁸ Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is
gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu
sho'k mo,
gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani
mo.
- ⁹ Haali/ a'di ki kap a'diya du mo, a'di jin
budha yi'de/ mo,
dhali a'di jin 'kosha te/ mo tani a'di ki 'tu'd
a'diya du ki tom 'borga/ mo.
- ¹⁰ Kun tiya 'kokin e mondhurumi'da 'tum
mo dhali e mo jin molu pi 'kup ka
pije/ mo
kun tana habuus mo gom uni doru ki
isa nyor mo dhali remu 'basho'k ki
tonkuthu'd mo,
- ¹¹ haali/ uni pishki is ka le'da po/ gwo ma
Arumgimis mo,
dhali bel gwo jin logoma a'di jin Caa e ki Ca
mo.

- ¹² Adum buni a'di lun'ku'd gom to jin ditadit
kun miina uni mo,
dhali ki uni ta'kki 'ko'da 'cesh mo tani
jan'kamu/ piyi'd mmowoth uni mo.
- ¹³ Yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo gom
monto'c bwam buni mo
dhali a'di 'cukki uni 'peni mo ma cis buni
mo.
- ¹⁴ Dhali a'di ki 'doyu/ uni ka pije/ 'peni
mondhurumi'd mo dhali mo jin
molu pi 'kup ka pije/ mo
dhali a'di ki 'ce'd mondek buni mmoshat
uni ka 'ceshi 'baar mo.
- ¹⁵ Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is
gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu
sho'k mo,
gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani
mo.
- ¹⁶ Haali/ a'di shatki'da risa campur ma ko-
rok ka 'cesh mo,
dhali a'di ki pwath dhana bem'ban
tonkuthu'd bwa mo.
- ¹⁷ Kun tiya 'ba'thkin mo e bway miinthus
buni mo,
dhali gom miiny'co'kam buni mo tani uni
'koshkunu is ka nyor gom to jin
wo'cki is she/ mo.
- ¹⁸ Uni ushki tonten tiya kun 'kona e ki she/
mo,
uni 'dishki 'twa'kal gi mowu is mo.
- ¹⁹ Dhali yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo
gom monto'c bwam buni mo
dhali a'di 'cukki uni 'peni mo ma cis buni
mo.
- ²⁰ A'di hashki gwom piti mo dhali wa'c uni
mo,
dhali a'di 'cukki uni mo 'peni mo jin 'ce'du
sho'k mo.
- ²¹ Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is
gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu
sho'k mo,
gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani
mo.
- ²² Dhali dhalki uni ci to jin cinu mmo'ci'h
'kus ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo
dhali tor miim piti ki gway mo ki bwan
'kunya/ mo.
- ²³ Kun tiya iikin ka 'cesh e bwaman kumma/
yi'de/ e bwaa kur mo,
mmomiiya tu'c yol jin caaca e dhan yi'de/
mo.
- ²⁴ Uni parki mii gi Tapa e mo,

momer piti kun miikina a'di e mon'kulga/
mo.

25 Haali/ a'di kanki gwo mo dhali cu 'tham
jin ta'da punthar mo,
a'di jin 'de'kki yi'de/ abor ki mis mmobir
bakal apo/ kumma/ yi'de/ mo.

26 Uni ulucki 'kupki mis mo tani dhali uni
iikin ka 'cesh e mon'kulga/ mo.

Mo ma dum buni jin 'bitha uni is waki'd mo
gom mo ma cinthar buni kun ta thus
ki thus mo.

27 Uni iikin ki dho'do/ dho'do/ mo dhali
wungul ii mo me'd 'kwani kun
'koshkin ma su mo,
dhali uni deekina miim buni ki tash tash
mo.

28 Dhali yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo
gom monto'c bwam buni mo
dhali a'di 'cukki uni 'peni mo ma cis buni
mo.

29 A'di karki'da punthar 'tham mmodi ka
ku'th is mo,
dhali bakal kumma/ yi'de/ a'di doshkunu ki
biyuu mo.

30 Dhali yan'ko'd uni 'kunya bwa mo haali/
uni gam mo jin 'konu ki shwamm
mo,
dhali a'di ki sus uni e mom buni jin 'kana
uni ki she/ jin ona bwa uni mo.

31 Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is
gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu
sho'k mo,
gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani
mo.

32 Dhalki uni kar a'di ki ca mo e bwaman
ma tul 'kup 'kwani mo,
dhali man a'di e bwaman ma tul 'kup gi
'kwanin gwanyaka/ mo.

33 A'di ki tu'k yi'de/ e bwaman ma si'b mo,
yi'de/ jin kasha e e mony'cesh jin budha
yi'de/ 'kwani mo.

34 Mony'cesh jin dhotha to a'di ki
tu'k a'di mo mmota a'cesh jin
'balatha'bala'th jin shiyi'd mo,
gom miim buni kun ta thus ki thus kun
'kokin e a'di mo.

35 A'di ki tu'k bwaa si'b mmowar ka al yi'de/
mo,
dhali mony'cesh jin ta'da burta/ o'd mo tani
a'di ki kar a'di mmokash yi'de/ e mo.

36 Dhali imattaan a'di ki dhal uni kun 'kosha
te/ mmo'ko mo,

dhali uni telki 'penkuman bampa/ sho'k mo
mmo'ko icine/ mo.

37 Uni siki bunto mo dhali nyanja gon
mmosiya mura'th mo,
dhali gam maman cwa kun gwono'dkin
mo.

38 Ki mom'bor miim piti mo tani uni mark-
ina mar is ki caaca mo,
dhali a'di diki dhal bip buni bway mo
mmo'koki 'ko mmodhodhi mar is
mo.

39 Ki uni 'kon ki daka/ mo dhali warkunu ki
'kwani kun atha she/ ki ath mo
e mo jin siri'ckunu uniya siri'c ki sho'k mo
dhali monto'c bwa mo dhali bwan
diti'd mo tani

40 a'di ki wol mowaka po/ iya/ gi imalik mo
dhali a'di ki dhu uni mmo/ii ka ca/ e mo jin
pina sho'k 'kwani mo dhali tonyuk
mo.

41 Hili a'di ki cu uni mis uni kun mini mii ta
gi to 'peni mo jin tojuwa to'c bwa mo,
dhali dhuwa wak buni mmowa e ka
ma'diny ka'bal mo.

42 'Kwani kun dhelel ma du mo tani parki
a'di e mo dhali 'kuny bwa mo
dhali aris uni kun ta thus ki thus mo tani
'dapkunu 'twam buni mo.

43 A'diyin jin yukayuk mo tani dhalki a'di
ciyi'da hirdhe/ ki to gwansan mo.
Dhalki 'kwani hil isi gwo i e mo gom mo/en
gi Tapa mo jin telu sho'k mo.

108

Gway. Gway jin ta gway ma Dawuu'd.

1 Adum pem thosonki is mo, ayy
Arumgimis. Adum pem thosonki is
mo.

Aha/ mina yuk gway mo, aha/ mina yuk
gway mmomanja man mo.

Meri e mo, akashiram pem.

2 Meri e mo, ayy adhen'dhenye/ dhala
dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/
mo.

Aha/ mina mer mon'twash/e e mo.

3 Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is
ki /e mo, ayy Tapa, e bwaman ma ris
'kwani mo.

Aha/ mina yuk gway mmoman /e e bwa-
man kal gi 'kwaniny'cesh mo.

4 Gom mo/en pini jin telu sho'k mo apowa
dhan momis mo,

mo ma isiṅ ganam pini a'di jithirki'd e
bwaman ma rak mo.

⁵ Kari is pini ki ca mo, ayy Arungimis, apo/
momisi 'baar mo.

Dhalki monycam pini a'di di'da po/
mony'ceshi 'baar mo.

⁶ Ki a'dim pini jin enu minu 'cuk mo tani
/e ki ci mowoth ka bim poros pini mo, dhali
thok aha/ 'twa/ mo.

⁷ Arungimis oki gwo is e mom piti jin kogu
mo mmo/o gwo mo ki:

Aha/ mina ya i mis ki mon'kuny bwa mo
dhali kwa/ Pan Shakiim bwa mo
dhali 'to/ to bwa ime'd mo e embul Wosh
ma Sukkuut mo.

⁸ Jil/aad a'di ta jim pem mo, dhala Manassa
a'di ta jim pem mo,

dhala Eprayim a'di ta ton'kup pem mo.

Yahuuda/ a'di ta cwa ma malik pem mo.

⁹ Muwab a'di ta'da kwalal pem jin 'thurka/
me'd mo

dhali e Pan Aduum mo tani aha/ mina bita
ppa/ pem mo,

dhali apo/ e Pam Palasthiin mo tani aha/
mina 'ther cuuwa/ ki mo jin pinu mii
e mo.

¹⁰ Kaja a'di imidi shu aha/ bway e
'penkuman bampa/ jin tenu gwo mo?

Dhali kaja a'di jin midi shu aha/ bway e Pan
Aduum mo?

¹¹ Ki diki ta /e iwakki aman mo, ayy
Arungimis?

/ E diki nyak ya ki aman mo, ayy
Arungimis, nyakki 'kwani ma
meem bam mo.

¹² Ayy ciyi aman mowoth 'peni 'kup bam
mo ma,

haali/ mowoth 'peni 'kwani mo tani ta jim
pe'th mo.

¹³ Ka Arungimis mo tani ana mina mii mii
kun ca'bki kon kon mo.

Haali/ a'di ta a'di jin midi tan bway gom
'kwaniṅ 'kup bana mo be.

109

*Eya manyuk gway mo. Gway ma
Dawuu'd.*

¹ Dhalku/ ki ca'b ki shwamm mo, ayy
Arungimis gom moman pem mo.

² Haali/ 'twa/ gi 'kwani kun ta thus ki thus
mo dhali kun he'kkina he'k e mo
ka'dkina uni apo/ aha/ mo,

mmo/o gwo apo/ aha/ ki 'twa/ ma tor mo.

³ Uni tu'bki aha/ ki gwo jin shinuwa shi/ i e
mo

dhali bu'th aha/ ki dar gi mii mo.

⁴ To kun dokkina uni aha/ 'peni mo/en pem
mo tani uni ki thisi yer aha/ is ki
gway mo,

isi kani me'd jin dika/ mmo'tho gom uni
mo.

⁵ Wakan uni ki ci aha/ to jin ta thus gom tom
'boro'd mo

dhali mo jin shinuwa shi/ i e mo gom mo/
en pem mo.

⁶ Kari wathi/ jin ta thus ki thus 'pen ka pije/
apo/ a'di mo

dhali dhalka manyer a'di is ki gway susi
a'di e mo jin dwallu gwo mo.

⁷ Ki a'di dwallkunu gwo mo tani dhalki a'di
dikina mii i'ba/ mo.

Dhalki mon'thom piti a'di denu e ki ta ji
miinthus mo.

⁸ Dhalka teem piti karu ki kut kut mo.

Dhalki wathiṅ kamu/ bu'th mal piti mo.

⁹ Dhalki ucim piti 'kon ki dar gi com mo,
dhali dhalki ashim piti ta'da dhalla/ mo.

¹⁰ Dhalki ucim piti ii iinyca/ dhali 'tho to
mo.

Dhalki uni uru ka pije/ 'peni mo jin kupa
uni kun 'kona uni mo.

¹¹ Dhalki wathi/ jin dina a'di ka mure/ i'ba/
bu'th tom piti 'baar mo.

Dhalki 'kwanin tiya si'da/ shi/ maman
cwam piti is mo jin 'koshkina a'diya
tu'c ki mii mo.

¹² Dhali dhalki wathi/ piyi'd jin midi mii
kar bwa jin kushakush gom a'di mo,
walla hil ucim piti jin dar gi com ki mii ma
'thime/ gi mo/en mo.

¹³ Dhalki emen piti kun mini yayu/ i'ko'd
'ciṭhkunu 'twa/ mo.

Dhalki gway piti si'da/ minu 'kosh 'peni
'kwani ma nyakum yil kun min ma
po/i 'ko/i su/ mo.

¹⁴ Dhalki mii kun 'coka'cok gi icom kanu e
ibwambori Tapa mo,

dhali dhalki miinthus gi kum minu 'koki
'kosh ka pije/ mo.

¹⁵ Dhalki uni 'koni bwambori Tapa ki tikir
tikir mo

dhali dhalki a'di jin dhunu ibwa minu 'cith
'twa/ 'peni mony'cesh mo.

16 Haali/ a'di diki ka mii e mo mmo_{tor} mii gi
bwan kush mo

hili a'di ki ur 'kwani kun hatha'ko'di sho'k
mo

dhali uni gun mini mii ta gi to mo dhali
uni gun 'ce'dkin ma dum buni gom
jwam buni mo.

17 A'di en mo jin jeenuwa jee kagahara mo,
dhali dhalki mo ma jee pu'dki'da po/
a'di mo.

A'di diki en mo jin 'boruwa 'bor mii mo,
dhali dhalki a'di si'dasi'd 'peni a'di
mo.

18 A'di shumki is piti ki mo ma jee me'd
burrinyem pom piti jin hitha a'di
mo.

Dhalki a'di 'thok bungwar is piti me'd yi'de/
mo,

dhali me'da yin eya simam piti mo.

19 Dhalki a'di wana e ki burrinye/ jin 'tam-
palkina a'di i is mo,

dhali me'd wackan jin hi'thkina a'di e
empa'd piti ka yempa/ mo.

20 Dhalki a'di yansan ita to jin gam ma
mayer aha/ is ki gway 'peni Tapa
mo

gom uni gwansan kun oki tonthusa po/
mondiki/em pem mo.

21 Hili, /e, ayy Arumgimis jin ta Tapam pem
mo,

tu/uli mii yan mo ma gom gway pem mo
dhali gom gway gi gway pini mo

haali/ mo/en pini jin telu sho'k mo a'di
'boro'd mo mmo'cuk aha/ mo.

22 Haali/ aha/ hatha di 'ko'd ki ha'th mo
dhali mina mii ta gi to mo,

dhala dum pem a'di ta jama/ ki jama/ e isi
aha/ mo.

23 Aha/ 'baara mo, dhali aha/ wana e ka
kashira/ ma la gi mom'pimpili/ mo.

Aha/ yikinkunu is me'da kuyu/ mo.

24 'Kupa'dupun pem 'ka'da'ka'd mo gom ga/
jin ga/ka/ to mo.

Bungwar is pem lulki'd mo.

25 Aha/ tana kut jin thunya imanyer aha/ is
ki gway 'twa/i is mo.

Ki uni parki aha/ e mo tani uni birki 'kup
buni mo be.

26 Wothi/ aha/ mo ma, ayy Tapa Arumgimis
pem mo.

Tayi aha/ is is ki me'd mo isi ki mo/en pini
jin telu sho'k mo.

27 Dhalki uni mishi mo mo ki mii yansan
a'di ita mii gi me'd pini mo,

ki /e, ayy Tapa, imiiki a'di mo be.

28 Dhalki uni jeena jee mo, hili /e mini mii
mo jin 'boru mii mo.

Dhalki uni gwansan kun tha'th aha/ ki is
dhunu ki mo ma 'the is mo. Dhalki
cin'kinam pini 'kunya bwa mo.

29 Dhalki imanyer aha/ is ki gway shumu ki
mii jin thisuwa tak ush tak mo.

Dhalki uni i'tampalkina mo ma 'the is
bunin gana/ e is mo me'd burrinye/
mo.

30 Ki 'twam pem mo tani aha/ mina ci mo
jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo.

Aha/ mina man a'di e bwaman ma waam-
buhany 'kwani mo.

31 Haali/ a'di doshki'd ki me'da bim poros
mo gom a'di jin midi mii ta gi to mo,
mmota a'di is ki me'd mo 'peni uni
gwansan kun wakki a'di mmowu mo
be.

110

Gway ma Dawuu'd.

1 Tapa ki o tapam pem gwo mo ki:

Ca'bi /e aha/ ki me'da bim poros pem mo
ma

ntagi aha/ mina dhu uni gun ta 'kup ki /
e mmota cwa jin mina /e dhu sho'k
mo.

2 Tapa ki hash 'pena Sihyuun cwa ma malik
pini jin ta gi mo ma dem dem mo.

Jiyiya ji e bwaman 'kwani kun ta 'kup pini
mo.

3 'Kwanim pini mini ci is buni 'bakany mo
ka tee jin mina /e susa waambuhany pini
apo/ 'kuwosh kun turatur kun kogu mo.

'Peni bwa ma dho'th gi mon'thamo/ mo
tani

dhuru'c pini jin tana /e midi pu'du/ i /e me'd
jape/ mo be.

4 Tapa thulki gwo me'da po/ mo

dhali a'di midi diki ak bwam piti e mo:

/E tana gasiis ki sule/ sule/ mo

mmobatha cuk ma Malkisaadag isho'k mo
be.

⁵ Tapa a'di diki'd ki me'da bim poros pini mo be.

A'di midi shaṭ imalik ka 'cesh mo ka tee ma nyor piti mo.

⁶ A'di midi tor gwon dwall 'twa/a 'cesh e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo, mmo'tu'd uni ki bungwar is jwa mo. A'di midi shaṭ itapa ka 'cesh mo apo/ mony'cesh jin beeyabee mo.

⁷ A'di midi pi 'peni jis yi'de/ jin kasha e jin di'di shemen bway mo.

Wakan a'di midi 'de'k 'kup piti ki mis mo be.

111

¹ Mani Tapa mo.

Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo ka dum pemi 'baar mo, ki dhan ya ma tul 'kup gi kwani kun dhelel ma du mo e bwaman ma tul 'kup yan mo.

² Mii gi Tapa a'di caaca mo, dhali a'di thukkin ma ris 'kwani 'baar ka 'deṭe/ 'deṭe/ ki e mo, uni kun 'borkina bwa e uni mo.

³ A'di 'tu'du/ ki montak mo dhali mo/ek mo e miin tom piti mo, dhali miin kar/em piti 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

⁴ A'di ki rak miin tom piti jin miina a'di ki momer kanu e mo. Tapa a'di ta'da 'the ka 'the mo dhali aman-miimii mo.

⁵ A'di ki thoson tonte/ gom uni gwansan kun ko/ki a'di mo. A'di dina bwam piti ki ush mmota pa gom gwo jin gama a'di me'd mo.

⁶ A'di ki tor 'kwanim piti mom'bi'th gi miin tom piti mo, dhali ci uni mal gi kal gi 'kwaniny'cesha tiya mo.

⁷ Miin to gi me'd piti mo tani uni ta ku isin gana/ mo dhali kun kar/e mo. Aris gwonkan gi 'twam piti uni ta ku gun minu gam is mo.

⁸ Uni telkunu sho'k ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo, mmothim uni ki mii ma isin gana/ mo dhali ki mii ma kar/e mo.

⁹ A'di ki hash mo jin wanu 'ba/ ki 'kwanim piti mo. A'di ki kan gwonkan piti jin gamu me'd mmodi ki sule/ sule/ mo.

Gway piti kogu mo dhali mii ma purem piti mo.

¹⁰ Monko/ gom Tapa mo tani a'di ta montel 'pen gi moyuk mo.

Mo jin mishu gwo 'ban jin 'boro'd goma ris uni 'baar mo kun botkin ki a'di mo. Momanj piti a'di i'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

112

¹ Mani Tapa mo.

Mom'bor mii gom wathi/ jin ko/ki Tapa mo, a'di jin 'kunykina bwa ki 'kuny kagahara e gwonkan piti kun 'kwarkunu mo.

² Emen piti mini ca'bki dem dem e mony'cesh mo,

dhala nyakum yil gi 'kwani kun dhelel ma du mo tani uni minu 'bor mii mo.

³ Pa jin tanu dhali pa jin tana a'di e gu'b piti mo dhali mo ma kar/em piti 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

⁴ Monkush cuki mis e bwaman mondhurumi'd gom uni kun dhelel ma du mo.

Tapa a'di ta'da 'the mo dhali ta'da manmiimii mo dhali ta'da kar/e mo.

⁵ A'di 'boro'di gom wathi/ jin tu/ulki mii ki mii ma 'the mo dhali ci to ka 'ka'd me'di is mo, a'di jin mishi is piti ninn gom tom piti ki mii ma kar/e mo.

⁶ Haali/ wathin kar/e a'di molu joṭ ki sule/ sule/ mo. A'di minu ka e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

⁷ Dhali a'di midi diki ko/ is gom tonthus jin minu kal mo. Adum piti rwa'ckunu mo, mmogamkina a'di gwo is e Tapa mo.

⁸ Adum piti shurki'd mo, a'di midi diki ko/ is mo ntagi a'di midi par to jin ona bwa a'di e apo/ uni kun ta 'kup ki a'di mo.

⁹ A'di ki pwak to bwa 'bakany mo, a'di ciki to gom 'kwani kun hatha'ko'd mo, mii ma kar/em piti a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

Cem piti a'di karkunu ki ca ki montak mo.

¹⁰ Wathi/ jin ta thus ki thus mo tani a'di parki a'di e mo dhali a'di shwa'da nyor mo.

A'di ki 'pe'd shem piti mo dhali wa mo.

To jin ona bwa wathi/ jin ta thus ki thus mo
tani warki'd ka munyjal mo.

113

¹ Manji Tapa mo.

Manji aman mo, ayy um cinjina/ gi Tapa
mo,

manji gway gi Tapa mo.

² Mom'bor mii midi di mo gom gway gi
Tapa mo

'pena tee yansan mo dhali ki sule/ sule/ mo
dhali ki sule/ sule/ mo.

³ 'Peni mo jin sul ma tente/ mo tani dhali
mo jin yula a'di mo tani
gway gi Tapa a'di iminu man mo.

⁴ Tapa a'di ika'damaka'dam apowa ris kal gi
'kwaniny'cesh mo,
dhali monycam piti a'di diki'da po/ momis
mo.

⁵ Kaja a'di iwakina e ki Tapa Arumgimis
bana mo,
a'di jin ca'bki'd e mo jin ka'dama/ ka'dam
mo,

⁶ a'di jin hilki mo ka lungu'b
'pena po/ momis mo dhali mony'cesh mo?

⁷ A'di ki 'de'k 'kwani kun hatha'ko'd ki
ha'th 'peni bu'da'cesh mo
dhali a'di ki 'de'k uni kun mini mii ta gi to
mo 'pena duhal 'piny mo,

⁸ mmodhu uni mmonyak 'ko ki iya/ gi
imalik mo,
dhali nyakki iya/ gi imalik gi 'kwanim piti
mo.

⁹ A'di ki ciya 'boma burum pa mo mmo'a'b
mo,
mmokara yim mmo'kuny bwa ki 'kuny jin
shiyi'd mo me'd kum gi uci mo.

Manji Tapa mo.

114

¹ Me'd jin yakin ma Israyiil ka pije/ 'peni
Pam Masir mo tani
gu'b ma Yakuub 'peni 'kwani kun wal
'twan tiya mo tani

² Yahuuda/ warki'd ki mom piti jin kogu mo,
dhala Israyiil a'di ta mo jin tanu tapa ki
sule/ sule/ mo.

³ Dhan kumma/ yi'de/ hilki mo mo dhali ya
nwa'a/ mo.

Dhali Kumma/ Yi'de/ Uurdun dokki'd ka
nyan'ko'd mo.

⁴ Kuwosha turga/ pekina nalbothon ki 'thir
'thir mo me'd gwasin ka'bal mo,

dhali ushi wosha gwa'dga/ wana e ki ushi
ka'bal mo.

⁵ Ata mii /eye, ayy kumma/ yi'de/, ki /e
guskin kan mo?

Ayy Uurdun, katinta dokkina / e ka
nyan'ko'd mo?

⁶ Ayy 'kuwosha turga/, ata pekina um ki
'thir 'thir me'd gwasin ka'bal kan
mo?

Dhali um ushi wosha gwa'dga/ kun wana e
ki ushi ka'bal mo?

⁷ Deeyi ma ki bir bir mo, ayy mony'cesh, e
bun'kus gi Tapa mo,

e bun'kus ma Arumgimis ma Yakuub mo,

⁸ a'di jin tu'kki wosh mo mmota a/al gom
yi'de/ mo

dhali wosh jin bilitki o'd mo tani warki'd ki
yi'de/ jin kasha e mo.

115

¹ Yisa e am, ayy Tapa, yisa e am,
hili gom gway pini mo tani ciyi monyca mo,
gom gway gi mo/en pini jin telu sho'k mo
dhali mii ma isin ganam pini mo.

² Ki ton ta'da tinta imina kal gi
'kwaniny'cesh i/o gwo mo ki:

Mane Arumgimis buni mane?

³ Arumgimis bana a'di diki'd e momis mo.

A'di ki mii a'diyin jin 'bora bwa a'di mo.

⁴ Tompinycon buni kun luja uni mo tani ta
'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/
mo
kun uku ki me'd gi 'kwani mo be.

⁵ Uni ta gi 'twa/ mo, hili uni o gwon ka-
muwa?

Dhali uni ta gi e mo, hili uni parki ton
kamu/ eya?

⁶ Uni ta gi 'ce mo, hili uni cik ton kamuwa?
dhali uni ta gi shush mo, hili uni cikina
shim ton kamuwa?

⁷ Uni tan gi me'd mo, hili uni ta ton kamu/
is ki me'da?

Uni tan gi sho'k mo, hili uni mishi ii ki
shoka?

Dhali uni misha isa kamu/ mur e 'kus
buniya?

⁸ Uni gwansan kun uk uni mo tani uni
wana e ki uni mo.

Wakan si'da/ aris uni gwahan kun gamki
gwo is e tompinycon buni mo.

⁹ Ayy Israyiil, gami gwo is e Tapa mo.

Haali/ a'di ita mowoth buni mo dhali agongorom buni mo.

¹⁰ Ayy gu'b ma Haruun, kari mongam gwo is e Tapa mo.

Haali/ a'di ita mowoth buni mo dhali agongorom buni mo.

¹¹ Um kun ko/ki Tapa mo tani gamki gwo is e Tapa mo.

Haali/ a'di ita mowoth buni mo dhali agongorom buni mo.

¹² Tapa tana bwa pa ki pa gom ana mo. A'di midi 'bor ana mii mo.

A'di midi 'bor gu'b ma Israyiil mii mo.

Dhali a'di midi 'bor gu'b ma Haruun mii mo.

¹³ A'di midi 'bor uni gwansan mii kun ko/ki Tapa mo

'peni uni kun gwa'da is mo dhali uni kun cakin mo.

¹⁴ Dhalki Tapa ci um mo jin maruwa mar is mo,

um dhali ucin bum mo.

¹⁵ Dhalki um 'boru mii ki Tapa mo,

a'di jin ukki momis mo dhali mony'cesh mo.

¹⁶ Momis uni ta momis gi Tapa mo,

hili mony'cesh cikina a'di ki iya/ gi 'kwani mo.

¹⁷ Uni kun wukin mo tani mishi Tapa man yisa,

walla uni gwansan kun iikin ka lungu'b e mo ma shwamm mo.

¹⁸ Hili ana mina 'bor Tapa mii mo

'pena tee yansan shwane/ mo dhali ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

Mani Tapa mo.

116

¹ Aha/ mina en Tapa mo haali/ a'di cikki ko gi

'twam pem mo jin 'thoka/ ka di'b me'di is mo.

² Haali/ a'di ka'dki bwany'cem piti ki aha/ mo

wakan aha/ mina yuk a'di isi ki me'd jin dika/ ki e mo.

³ Agume/ gi mowu uni 'kamki aha/ is mo,

anyok ma Haawiya uni bu'thki aha/ mo.

Aha/ 'kosha is ka nyor mo eya cis pem mo dhali 'pe'd she/ mo.

⁴ Yan'ko'd aha/ ki yuk gway gi Tapa mo mmo/o gwo mo ki:

Ayy Tapa, aha/ yuka/ e mo, tayi mondiki/ em pem is ki me'd mo.

⁵ Tapa a'di ta'da 'the ka 'the mo dhali ta'da kar/ e mo,

Arumgimis bana jin miimii mo.

⁶ Tapa a'di 'tashki uni 'twa/ mo uni kun wana she/ is is kan mo,

ki aha/ gyyunu ka lungu'b e mongwa'dga/ mo tani a'di taki aha/ is ki me'd mo.

⁷ Doki ka nyan'ko'd, ayy kashiram pem, e mosi/ is pini mo,

haali/ Tapa a'di tu/ulki'd nyakki /e ki mii jin isha to ka enthus gom /e mo.

⁸ Haali/ / e 'cukkina kashiram pem 'peni mowu mo,

dhali em pem 'peni jabu'th jin wolki'd mo, dhali sho'k pem 'peni mo jin gwoluwa gol mo.

⁹ Aha/ yakina e bwambori Tapa mo e mony'cesh jin 'konuki/ e mo.

¹⁰ Aha/ karkina mongam gwo is pem mo, isi kani me'd jin okika/ gwo mo ki:

Aha/ tashu ka dhan mo jin jwakat kunuwa jwakat jin shiyi'd mo.

¹¹ Aha/ ona gwo e mom pem jin dumb-ulkika/ bway mo ki:

'Kwani 'baar mo tan ga 'ten kape/ jin ta jim ma pe'th mo.

¹² Ata a'di jin miga/ ci ki Tapa mo goma ris tom piti 'baar kun ishkin ka enthus gom aha/ mo?

¹³ Aha/ mina 'deka kubbaaya gi mowoth ma Arumgimis ki mis mo

dhali yuk gway gi Tapa mo.

¹⁴ Aha/ mina ci gwom pem jin oka/ is ki Tapa mo

e buj'kus ma ris 'kwanim piti 'baar mo.

¹⁵ Yinthon gana/ e jis/ e gi Tapa mo, a'di ita wu ki unim piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo.

¹⁶ Ayy Tapa, aha/ tana cin kinam pini mo.

Aha/ tana cin kinam pini mo, a'di jin ta ya/ gi nyarany cin kinam pini mo be.

/E ki 'cuk mondek pem mo.

¹⁷ Aha/ mina ci to jin 'cithu/ 'kus ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo

dhali yuk gway gi Tapa mo.

¹⁸ Aha/ mina ci gwom pem jin oka/ is ki Tapa mo

e buj'kus ma ris 'kwanim piti 'baar mo,

¹⁹ eya piye/ gi gu'b gi 'kup kany gi Tapa mo,

e bwaman um mo tani, ayy Urushaliim.
Manji Tapa mo.

117

- ¹ Manji Tapa mo, aris um kal gi
'kwaniny'cesh mo.
Yuki gway ki mon'kuny bwa gom a'di mo,
aris um 'kwani mo.
- ² Haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di
caaca 'kupki ana mo
dhali mo ma isin gana/ gi Tapa mo a'di
'dimki 'kup ki sule/ sule/ ya ye 'ba/
mo.
Manji Tapa mo.

118

- ¹ Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom
Tapa mo, haali/ a'di i'boro'd mo.
Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki
'kup ki sule/ sule/ mo.
- ² Dhalka Israyiil o gwo mo ki:
Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki
'kup ki sule/ sule/ mo be.
- ³ Dhalki gu'b ma Haruun o gwo mo ki:
Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki
'kup ki sule/ sule/ mo be.
- ⁴ Dhalki uni gwansan kun ko/ Tapa mo tani
o gwo mo ki:
Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki
'kup ki sule/ sule/ mo be.
- ⁵ Peni mo ma cis pem mo tani aha/ yukkina
Tapa mo.
Dhali Tapa thokki aha/ 'twa/ mo dhali kar
aha/ ki 'kus mo.
- ⁶ Ki Tapa nyak di ki aha/ mo tani aha/ mina
ko/ tonj kamu/ yisa.
To gi wakatinta imina 'kwani imii aha/ mo?
- ⁷ Tapa a'di diki'd e 'ko'd gwar pem mo
mmowoth aha/ mo.
Aha/ mina hil mo ki e jin pinu mii e mo apo/
uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo.
- ⁸ A'di 'boro'd mmobu'th mo jin huru jwa e
Tapa mo
mmo'koki dhu mo jin wunuwa wuny jwa i
is e 'kwani mo.
- ⁹ A'di 'boro'd mmobu'th mo jin huru jwa e
Tapa mo
mmo'koki dhu mo jin wunuwa wuny jwa i
is e iya/ ma malik mo.
- ¹⁰ Aris kal gi 'kwaniny'cesh uni 'kamki aha/
'kup ki dek mo.

- Ki gway gi Tapa mo tani aha/ 'cithkina uni
'twa/ mo.
- ¹¹ Uni 'kamki aha/ 'kup ki dek mo,
mmo'kam aha/ 'kup ka ris 'twanjal
kuku/ mo.
Ki gway gi Tapa mo tani aha/ 'cithkina uni
'twa/ mo.
- ¹² Uni 'kamki aha/ 'kup ki dek me'da dham
mo.
Uni shwan ki bar bar me'd o'd cwan 'de/
mo.
Ki gway gi Tapa mo tani aha/ 'cithkina uni
'twa/ mo.
- ¹³ Aha/ gacu/ ki gac jin shi/ashi/ mo. Wakan
aha/ 'barkina mo
hili Tapa wothki aha/ mo be.
- ¹⁴ Tapa a'di ta mom'bi'th pem dhali gway
pem mo.
A'di warki'd ki bway gi mowoth pem mo.
- ¹⁵ Ciki gwo mo ma, gom gwaya 'kunyaka/
kun pinu mii e mo
e gu'b burinye/ gi 'kwani gi miin'kar/e mo.
Me'da bim poros gi Tapa a'di miiki mii ki
dar gi monyju/ mo.
- ¹⁶ Me'da bim poros gi Tapa a'di karkunu ki
ca mo.
Me'da bim poros gi Tapa a'di miiki mii ki
dar gi monyju/ mo.
- ¹⁷ Aha/ mina wu yisa, hili aha/ mina di ki e
mo,
dhali tash miin to denj e kun miina Tapa
mo.
- ¹⁸ Tapa a'di dorki aha/ ntagi aha/ bura is ki
wap wap mo,
hili a'di yisa ciki aha/ mmowu mo yisa.
- ¹⁹ Ka'di aha/ 'twanjal ma gonj ki mii ma kar/
e mo
ki aha/ mina ciç e uni mo
dhali ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa
mo.
- ²⁰ Yansan a'di ta 'twanjala gonj gi Tapa mo
jin mina 'kwanin kar/e ciçi cine/ mo.
- ²¹ Aha/ 'borkina/e bwa i is mo haali/ /e cikki
aha/ 'twa/ mo
dhali war ki bway gi mowoth pem mo.
- ²² Wosh gana/ yansan jin wakina iman-
nyan gu'b mo tani
a'di warki'd ka dhana 'kan'kup wosh gi
'penabi mo.
- ²³ Mii yansan a'di ita mii jin miikina Tapa
mo,

dhali a'di ta mii jin meru em bana mo be.
²⁴ Yansan a'di ita'da tee jin karkina Tapa mo.
 Dhalki ana 'kunya bwa mo dhali 'bor bwa e a'di mo.
²⁵ Tayi am is ki me'd mo, am kun yukkina /e mo, ayy Tapa.
 Ayy Tapa, am yukkina /e mo, ciyi aman mo jin diluwa bora 'cesh mo.
²⁶ Mom'bor mii gom a'di jin ci'ki'd mo e gway gi Tapa mo.
 Am 'bora /e mii mo 'peni gu'b gi Tapa mo.
²⁷ Tapa a'di ita'da Arumgimis mo, dhali a'di ciki ana monkush mo.
 Nyoni mo jin kalu ya goma yuk ma tul 'kup ka biny cwa mo
 ntagi ce jin thumu e 'kupa gwaṭa/ jin miin-uwa bas mo.
²⁸ /E tana Arumgimis pem mo dhali aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki /e mo.
 /E tana Arumgimis pem mo dhali aha/ mina kar /e ki ca mo.
²⁹ Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo, haali/ a'di i'boro'd mo, haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di i'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

119

¹ Mom'bor mii gom uni gwansan kun 'kona bway buni ki dar gi mii i'ba/ mo uni kun iyyin e gwonkan jin cinu gi Tapa mo.
² Mom'bor mii gom uni gwansan kun dhuki gwonyim piti mo, uni kun simmki a'di e ka dum buni 'baar mo,
³ uni si'da/ kun 'koki thu'th to mii mo, hili mmo/ii e bway piti mo be.
⁴ /E kanki gwonkan gi 'twam pini mo ki uni minu dhu ka dun gana/ mo.
⁵ Ayy ki bway pem minu tel sho'k mo mmodhu gwonkan pini kun bahu mo.
⁶ Wakan ki aha/ minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo,
 mmothoson em pem mmo'ko'c eya ris gwonkan pini 'baar mo kun 'kwarkunu mo.
⁷ Aha/ mina man /e ka du jin dheleladhelel mo,
 ki aha/ mina da/ar gwo gom mii ma kar/em pini 'peni gwonkan kun onu mo.

⁸ Aha/ mina mii gwonkan pini kun bahu mo.
 Ayy dhalki aha/ ki dhal 'pen mo ka dun thorony mo.
⁹ A'di jin ta dhuru'c midi kar bway piti ki dhelel dhelel kata mo?
 mmoji a'di isi ki gwom pini mo.
¹⁰ Ka dum pemi 'baar mo tani aha/ simmkina /e e mo.
 Dhalku/ ki dhal aha/ mmo'caca/ mo 'peni gwonkan pini kun 'kwarkunu mo.
¹¹ Aha/ dhukina gwom pini eya dum pem mo,
 ki aha/ mina diki mii miinthusu po/ /e mo.
¹² Mom'bor mii gom /e mo, ayy Tapa.
 Tori aha/ gwonkan pini kun bahu mo.
¹³ Ki 'twam pem mo tani aha/ bahkina aris gwonkan pini
 kun onu ki 'twam pini mo.
¹⁴ E bway gi gwonyim pini mo tani aha/ 'kunya bwa mo
 me'd jin miga/ 'kuny bwa eya ris mo jin tanu pa ki pa mo.
¹⁵ Aha/ mina kulum gwo ibwa gom gwonkan gi 'twam pini mo
 dhali ko'c em pem e bway pini mo.
¹⁶ Aha/ mina bwa 'kuny mo e gwonkan pini kun bahu mo.
 Aha/ mina diki na gwom pini mo.
¹⁷ Tu/uli nyakki cinkinam pini ki mo jin isha to ka enthus mo,
 ki aha/ mina di ki e mo dhali mii gwom pini mo be.
¹⁸ Ka'di em pem mo ma ki aha/ mina par momer e
 kun 'kon e gwonkan pini jin cinu mo.
¹⁹ Aha/ tana yilkina/ ki yilkina/ e mony'cesh mo.
 Dhalku/ ki bag gwonkan pini kun 'kwarkunu 'peni aha/ mo.
²⁰ Akashiram pem a'di 'cumkunu ki mo jin cora/ cor mo
 goma ris gwonkan pini 'baar kun onu ka yempa/ mo.
²¹ /E ki kucur uni gwansan kun ush 'kwani ga/ mo, dhali uni kun jeenu mo,
 uni kun ca'ckin mo 'peni bway gi gwonkan pini kun 'kwarkunu mo.
²² Kali 'peni aha/ mon'twam buni kun thunya uni aha/ i is mo dhali mo ma wak mo,

haali/ aha/ dhukina gwonycim pini mo.
²³ Isi kani ba iya/ ma malik uni 'kokin mo
 dhali miiya wutha po/ aha/ mo tani
 cin kinam pini a'di midi kulum gwo ibwa
 gom gwonkan pini kun bahu mo.
²⁴ Gwonycim pini uni a'di i'kunyika/ bwa
 mo
 haali/ uni itana manlogom aha/ ki gwo mo.
²⁵ Akashiram pem thalkina bu'da'cesh mo.
 Tashi aha/ e mo isi ki gwom pini mo.
²⁶ Ki aha/ torkina bway pem mo tani /e
 thokki aha/ 'twa/ mo.
 Tori aha/ gwonkan pini kun bahu mo.
²⁷ Kari aha/ mmomish gwo 'ban gom bway
 gi gwonkan gi 'twam pini mo,
 dhali aha/ mina kulum gwo ibwa gom
 miim pini jin miina /e to ki momer
 mo.
²⁸ Akashiram pem a'di waki'd gom bwan
 diti'd mo.
 'Bithi aha/ is mo isi ki gwom pini mo.
²⁹ Kari bway jin ta thus ki thus mmosi'd
 'peni aha/ mo.
 Dhali ka 'the mo tani tori /e aha/ gwonkan
 pini jin cinu mo.
³⁰ Aha/ kwanykina bway gi mii ma isin
 ganam pini mo.
 Aha/ karkina gwonkan pini kun onu ib-
 wambori jis/em pem mo.
³¹ Aha/ thalkina gwonycim pini mo, ayy
 Tapa.
 Dhalku/ ki dhal aha/ bway ki aha/ minu kar
 ki mo ma 'the is mo.
³² Aha/ mina gus e bway gi gwonkan pini
 kun 'kwarkunu mo
 ki/e mini lala'th mom pem jin mishka/ gwo
 'ban is mo.
³³ Tori aha/ gwo mo ma, ayy Tapa, gom
 bway gi gwonkan pini kun bahu mo
 dhali aha/ mina dhu uni ntagi 'pemen mo
 be.
³⁴ Ciyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban mo ki
 aha/ mina dhu gwonkan pini jin cinu
 mo
 dhali mii a'di ka dum pemi 'baar mo.
³⁵ Susi aha/ e bway gi gwonkan pini kun
 'kwarkunu mo
 haali/ aha/ 'kunya bwa e a'di mo.
³⁶ Ka'da dum pem ki gwonycim pini mo
 yisa mmota miiya du is ki me'd mo.
³⁷ Tuki em pem 'peni mo jin hiluwa hil kun
 'kon bwa 'te/ mo
 dhali ciyi aha/ mondiki/e e bway pini mo.

³⁸ Rwaci gwom pini jin ona /e is e cin kinam
 pini mo,
 a'di jin ona /e gom uni gwansan kun ko/ki /
 e mo.
³⁹ Kali 'peni aha/ mowak jin kalki aha/ 'ko'da
 'cesh mo,
 haali/ gwonkan pini kun onu mo tani uni
 'bora'bor mo.
⁴⁰ Hili mo mo ma, aha/ corkina gwonkan gi
 'twam pini mo
 e mii ma kar/em pini mo tani /e ciyi aha/
 mondiki/e mo.
⁴¹ Dhalki mo/en pini jin telu sho'k pu'dki'd
 e aha/ mo, ayy Tapa,
 isi ki bway gi mowoth pini jin ona /e gwo is
 mo.
⁴² Dhali yan'ko'd aha/ mina ta gi gwonthok
 gom uni gwansan kun thunyki aha/
 'twa/i is mo
 haali/ aha/ gamkina gwo is e gwom pini
 mo.
⁴³ Dhali dhalku/ ki bu'th gwon gana/ 'peni
 'twa/ pem ka dun thorony mo,
 haali/ mo ma 'ten kapem pem a'di di'd e
 gwonkan pini kun onu mo.
⁴⁴ Aha/ mina dhu gwonkan pini jin cinu ki
 fikir fikir mo
 gom ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.
⁴⁵ Dhali aha/ mina ya 'bakany gana/ mo
 haali/ aha/ napkina gwonkan gi 'twam pini
 mo.
⁴⁶ Aha/ si'da/ mina o gwo gom gwonycim
 pini ibwambori imalik mo
 dhali aha/ minu 'koki kar ki mo ma 'the is
 mo
⁴⁷ haali/ aha/ gamkina mom pem jin 'kun-
 yka/ bwa mo e gwonkan pini kun
 'kwarkunu mo,
 a'di jin enka/ mo.
⁴⁸ Aha/ taka gwonkan pini kun 'kwarkunu
 mo, a'di jin enka/ mo,
 dhali aha/ mina kulum gwonkan pini kun
 bahu mo eya du mo.
⁴⁹ Kayi gwom pini e e cin kinam pini mo,
 e a'di jin karkina /e aha/ mmota ga 'ten
 kape/ mo.
⁵⁰ Yansan ta momalas pem mo e monto'c
 bwa mo
 ki gwom pini jin ona /e is ci aha/ mondiki/e
 mo.
⁵¹ Kwani kun dar gi mii ma gayiin mo tani
 uni pe'th aha/ ki petha sor mo,

hili aha/ dinaki tu'k mo 'peni gwonkan pini jin cinu mo.

⁵² Ki aha/ kulumkina gwonkan pini kun onu mo ibwa mo 'peni kadhamo/ mo tani aha/ bu'thkina momalas mo, ayy Tapa.

⁵³ Anyor jin deku jin 'batha'ba'th mo tani bu'thki aha/ mo gom 'kwani kun ta thus ki thus mo, uni kun dhalki gwonkan pini jin cinu 'pen mo.

⁵⁴ Gwonkan pini kun bahu mo tani uni warkin ki gway pem jin yukka/ mo e gu'b pem gi moyam pem jin yaka/ lun mo be.

⁵⁵ Aha/ kakina gway pini e mon'thiny mo, ayy Tapa, dhali dhu gwonkan pini jin cinu mo.

⁵⁶ Mom'bor mii yansan a'di bitki'da po/ aha/ mo ki aha/ dhukina gwonkan gi 'twam pini mo.

⁵⁷ Tapa a'di ita tom pem jin 'tuntulka/ bwa ime'd mo.

Aha/ ona gwo is mmodhu gwom pini mo.

⁵⁸ Aha/ 'thona mii ma 'them pini ka dum pemi 'baar mo.

Miiyi mii ka 'the gom aha/ isi gi gwom pini jin ona /e is mo.

⁵⁹ Ki aha/ kulumkina gwo ibwa gom bway pini mo tani aha/ wothkina sho'k pem 'ba/ e gwonycim pini mo.

⁶⁰ Aha/ hurkina ki 'ta'b mo dhali diki ta adiite/ mo mmodhu gwonkan pini kun 'kwarkunu mo.

⁶¹ Ba anyok gi 'kwani kun ta thus ki thus mo tani uni bu'thki aha/ ka gume/ mo dhali aha/ dinaki this gwonkan pini jin cinu e mo.

⁶² E mombwam/e mo tani aha/ cukina mis mmoman /e mo, haali/ gom mii ma kar/em pini gi gwonkan pini kun onu mo.

⁶³ Aha/ nyakkina ya ka ris uni gwansan kun ko/ki /e mo, uni gwansan kun dhuki gwonkan gi 'twam pini mo.

⁶⁴ Mony'cesh, ayy Tapa, a'di 'tu'dkunu mo ki mo/en pini jin telu sho'k mo. Tori aha/ gwonkan pini kun bahu mo.

⁶⁵ /E tu/ulkina tu/ul ki 'bore/ gom cinkinam pini mo,

ayy Tapa, isi ki gwom pini mo.

⁶⁶ Tori aha/ gwo isi ki tor gana/ mo mmony-ith to mo dhali moyuk mo,

haali/ aha/ gamkina gwo is e gwonkan pini kun 'kwarkunu mo.

⁶⁷ Ntwa/a/ ki aha/ wo'ckunu is she/ mo tani aha/ yakina yam per mo,

hili shwane/ aha/ dhukina gwom pini mo.

⁶⁸ /E 'bora'bor mo dhali mii mii kun 'bora'bor mo.

Tori aha/ gwonkan pini kun bahu mo.

⁶⁹ 'Kwani kun ushina ga/ ga/ mo tani uni 'thokki aha/ ka tor mo,

hili ka dum pemi 'baar mo aha/ dhukina gwonkan gi 'twam pini mo.

⁷⁰ Adum buni momata/ momat me'd kwalany mo,

hili aha/ 'kunykina bwa mo e gwonkan pini jin cinu mo.

⁷¹ A'di 'boro'd gom aha/ ki aha/ jwakatkunuwa du mo

ki aha/ mina da/ar gwonkan pini kun bahu mo.

⁷² Gwonkan jin cinu ki 'twam pini mo tani a'di 'boro'd gom aha/ mo,

mmobol 'dolkon gana/ ma alip e mo dhali 'ku'kus 'dolkon kush mo.

⁷³ Me'd pini a'di ukki'da uk mo dhali /e ciki aha/ jamas mo.

Ciyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban mo ki aha/ mina da/ar gwonkan pini kun 'kwarkunu mo.

⁷⁴ Uni gwansan kun ko/ki /e mo tani mini par aha/ e mo dhali 'kuny bwa mo

haali/ aha/ tana gi mo ma 'tenj kape/ e gwom pini mo.

⁷⁵ Aha/ misha, ayy Tapa, ki gwon dwall pini kun toru gwon dwall 'twa/a 'cesh mo tani uni tana kar/e mo

dhali /e dorki aha/ ki isa nyor ki mii ma isin ganam pini mo.

⁷⁶ Dhalki mo/en pini jin telu sho'k mo thoson is mo mmomalas aha/ mo isi ki gwom pini jin ona /e is gom cinkinam pini mo.

⁷⁷ Dhalki momiimiim pini pu'du'd e aha/ mo ki aha/ mina di ki e mo, haali/ gwonkan pini jin cinu mo tani a'di ta jim pem jin 'kunya/ bwa mo.

78 Dhalki uni kun ushina ga/ ga/ mo tani
idhunu ki mo ma 'the is mo
haali/ uni ceshki aha/ ki gwo ma mak mo.
Gom aha/ mo tani aha/ mina kulum gwo
ibwa gom gwonkan gi 'twam pini
mo.

79 Dhalki uni gwansan kun ko/ /e mo tani
tu'kkina bor ki aha/ mo,
ki uni mini mish gwonycim pini mo.

80 Dhalka dum pem a'di dar gi mii 'ba/ e
gwonkan pini kun bahu mo
ki aha/ minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo.

81 Akashiram pem a'di gananki 'ba/ mo gom
bway gi mowoth pini mo.
Aha/ tana ga 'ten kape/ gom gwom pini mo.

82 Em pem ushi me'd mo mmo'cor /e gom
gwom pini jin ona /e is mo.
Aha/ doṭa gwo mo ki: Kakasja sa/ imina /e
imalas aha/ mo?

83 Haali/ aha/ warkina ki kucan gi yimana
mura'th jin 'koshkin ma ku'd mo,
hili aha/ dinaki ṇa gwonkan pini kun bahu
mo.

84 Ki mo gi wakatinta imina cinkinam pini
i'dim 'kup mo?
Kakasja imina /e idwall uni gwansan gwo
mo uni kun to'c aha/ bwa mo?

85 'Kwani kun ushkina ga/ ga/ mo tani uni
cwanyki jisa 'kulga/ gom aha/ mo jin
miga/ biṭi cine/ mo,
'kwani kun 'konuki dosh shoka 'cesh gom
gwonkan pini jin cinu mo.

86 Aris gwonkan pini kun 'kwarkunu mo
tani uni shurkin mo.
Uni to'cki aha/ bwa ki gwo ma tor mo.
Woṭhi/ aha/ mo ma.

87 Uni 'dishi 'twa/ mo mmo'baar aha/ 'peni
mony'cesh yan mo
hili aha/ dinaki ṇa gwonkan gi 'twam pini
mo.

88 E mo/en pini jin telu sho'k mo tani 'tashi
mondiki/em pem 'twa/ mo
ki aha/ mina dhu gwonycim pini gi 'twam
pini mo.

89 Gom ki sule/ sule/ mo tani, ayy Tapa,
gwom pini
a'di irwa'ckunu mo mmothosonkunu uni
mo e momis mo.

90 Mii ma isin ganam pini i'dimki 'kup ki
sule/ sule/ eya risa nyakum yiḷ gi
'kwani mo.

/ E telki mony'cesh sho'k mo dhali a'di
doshki'd ki sho'k piti mo.

91 Ki miim pini kun dhukina /e uni 'pen ka
pije/ mo tani uni doshkin shwane/
mo.
Haali/ aris to 'baar mo tani uni ta cinkinam
pini mo.

92 Wakki/ gwonkan pini jin cinu midi 'taki
diki ta jim pem jin 'kunya/ bwa mo
tani,
aha/ minu 'taki 'ce'd sho'k e tom pem jin
to'caa/ bwa mo.

93 Aha/ mina mol ṇa gwonkan gi 'twam pini
ki sule/ sule/ mo,
haali/ ki uni mo tani /e ciki aha/ mondiki/e
mo.

94 Aha/ tana jim pini mo. Tayi aha/ is ki
me'd mo
haali/ aha/ ṇapkina gwonkan gi 'twam pini
mo.

95 Imanmii tonthus ishkin mo dhali cora/
cor mmo'ce'd aha/ sho'k mo,
hili aha/ hila isi gwonycim pini i e mo.

96 Aha/ hilkina gwayu/ gom a'di jin ha me'd
ki isi han gana/ 'baar mo,
hili gwonkan pini jin 'kwarkunu mo tani
a'di ibeeyabee kagahara mo.

97 Ayy, gwonkan pini jin cinu mo tani enka/
kata mo sa/
A'di ta gwom pem jin kulumka/ ibwa isa
yempa/ mo.

98 Gwonkan pini jin 'kwarkunu mo
ikar aha/ mmoyukayuk kagahara
mmobol 'kwani kun ta 'kup ki aha/
e mo,
haali/ a'di di'd nyakki aha/ isa yempa/ mo
be.

99 Aha/ misha gwo 'ban kagahara mmobola
ris uni kun torki aha/ gwo e mo,
haali/ gwonycim pini a'di ta jim pem jin
kulumka/ ibwa mo.

100 Aha/ mishkina gwo 'ban mo mmobol
'kwani kun cakin e mo,
haali/ aha/ dhukina gwonkan gi 'twam pini
mo.

101 Aha/ woṭha sho'k pem 'ba/ mo 'pena ris
bway thus mo,
gom mii gi wakan mo tani mmodhu gwom
pini mo be.

102 Aha/ dinaki tu'k mo 'peni gwonkan pini
kun onu mo,
haali/ /e torki aha/ gwo mo be.

103 Gwom pini wana 'kuny kata si'da/
mmonyokka/ a'di mo.
A'di ca'bki dhel dhel mmobola dham e e
'twam pem mo.
104 E gwonkan gi 'twam pini mo tani a'di
ibu'thkika/ mo jin mishu gwo 'ban
mo.
A'di ishi/kika/ aris bway thusi e wakan mo.
105 Gwom pini a'di ta'da lamba/ gom sho'k
pem mo
dhali monkush gom bway tur pem mo.
106 Aha/ thulkina gwo me'da po/ mo dhali o
gwo is mo dhali rwa'c a'di mo
mmomii gwonkan pini kun onu mo kun
tana kar/e mo be.
107 Aha/ wo'ckunu is she/ mo mmobur is ki
wap wap mo.
Ciyi aha/ mondiki/ e mo, ayy Tapa, isi ki
gwom pini mo.
108 Budhi tom pem jin cika/ ki me'd ki mo-
man mo, ayy Tapa,
dhali tori aha/ gwo gom gwonkan pini kun
onu mo.
109 Aha/ butha mondiki/ em pem e me'd
pem ki sule/ sule/ mo,
hili aha/ dinaki na gwonkan pini jin cinu
mo.
110 'Kwani kun ta thus ki thus mo tani uni
'thikina gume/ gom aha/ mo.
hili aha/ dinaki per mo 'peni gwonkan gi
'twam pini mo.
111 Gwonycim pini uni ta mal pem ki sule/
sule/ mo.
Nye, uni ita mom'bor bwa goma dum pem
mo.
112 Aha/ ka'dkina dum pem mo mmothim
gwonkan pini kun bahu
ki sule/ sule/ mo ntagi 'pemen gi mony'cesh
mo.
113 Aha/ shi/kina 'kwani kun 'kona bwa ka
susu/ i e mo,
hili aha/ enkina gwonkan pini jin cinu mo.
114 /E ta mo jin bagka/ mo dhali agongorom
pem mo.
Aha/ takina ga 'tenj kape/ e gwom pini mo.
115 Iiku/ mo 'peni aha/ mo um kun mii to
kun ta thus ki thus mo,
ki aha/ mina 'taki dhu gwonkan ma
Arungimis pem kun 'kwarkunu
mo.
116 Budhi aha/ mo isi ki gwom pini jin ona /
e is mo ki aha/ mina di ki e mo,

dhali dhalku/ ki dhal aha/ bway mo ki aha/
minu kar ki mo ma 'the is mo gom
mom pem jin taka/ ga 'tenj kape/ mo.
117 'Deki aha/ ki mis mo ki aha/ mina 'taki
di ki 'dantar mo
dhali mii gwonkan pini kun bahu ki sule/
sule/ mo.
118 /E wakina ris uni kun perkin mo 'peni
gwonkan pini kun bahu mo,
nye, mo jin lata/ uniya lat e mo tani a'di di
bwa 'te/ mo.
119 Aris imanmii tonthus gi mony'cesh mo
tani /e ki denj uni e me'd wushulan to
mo.
Wakan aha/ ena gwonycim pini mo.
120 Bungwar is dee'd ki bir bir gom monko/
is jin ko/ka/ /e mo,
dhali aha/ ko/kina is kagahara gom gwon
dwall pini kun toru gwon dwall
'twa/a 'cesh mo.
121 Aha/ miikina a'di jin ta'da kar/ e mo
dhali jin 'boro'd mo.
Dhali dhalku/ ki dhal aha/ bway mo jin
mina uni gwansan kun siri'c aha/
apo/ ki sho'k mo 'koki siri'c aha/ apo/
ki sho'k mo.
122 Tayi ki bwa ma 'dantar gom cinkinam
pini mo, gom mom'bor piti mo.
Dhalku/ ki dhal 'kwani kun molina gayiin
ga/ bway mo mmosiri'c aha/ apo/ ki
sho'k mo.
123 Em pem ushki me'd mo mmotim bway
mowoth pini mo,
dhali gom gwom pini jin minu thim jin ona
/e is ki o ma kar/e mo.
124 Tu/uli nyakki cinkinam pini mo isi ki gwo
gi mo/en pini jin telu sho'k mo,
dhali tori aha/ gwo gom gwonkan pini kun
bahu mo.
125 Aha/ tana cinkinam pini mo. Ciyi aha/
mo jin mishu gwo 'ban mo
ki aha/ mina 'taki mish gwonycim pini mo.
126 A'di ta'da tee gi Tapa jin mina a'di kal mii
mo,
haali/ gwonkan pini jin cinu mo tani a'di
'ce'dkunu bwa mo.
127 Wakan aha/ enkina gwonkan pini kun
'kwarkunu mo
mmobol 'dolkon e mo, dhali 'dolkon gana/
jin tashu e ki o'd ki tash gana/ mo.

128 Wakan aha/ cu'thkina bway pem 'twa/
'kup ka ris gwonkan gi 'twam pini
mo,
dhali aha/ shi/kina ris bway thusi e mo.

129 Gwonycim pini uni ita jaro/ ki jaro/ mo.
Wakan akashiram pem idhuki uni mo be.

130 Gwom pini kun 'ceenu mo tani uni ciki
monkush mo.

A'di ciki mo jin mishu gwo 'ban ki 'kwani
kun tekela/ tekeli mo.

131 Ki 'twa/ jin ka'du/ mo tani aha/ miikina
shir shir mo,
haali/ aha/ 'koshkina te/ gom gwonkan pini
kun 'kwarkunu mo.

132 Tuki/ e 'kupki aha/ mo dhali miyi mii ka
'the gom aha/ mo,

me'd jin bo'a /e ki miim pini 'kup ki uni
gwansan kun enki gway pini mo be.

133 Dhuyi sho'k pem dhali natgin pem mmo-
dosh ki seele/ mo isi ki gwom pini jin
ona /e is mo,

dhali dhalku/ ki dhal tonj kamu/ jin
'co'ka'co'k bway mo mmota tapa apo/
aha/ mo.

134 Wani aha/ 'ba/ mo 'peni mo jin sirica
'kwani aha/ apo/ ki sho'k mo,
ki aha/ mina 'taki dhu gwonkan gi 'twam
pini mo.

135 Kari bwam/em pini mmokush mo mo
apo/ cinjinam pini mo,
dhali tori aha/ gwo gom gwonkan pini kun
bahu mo.

136 Em pem yuki jabu'th ki haw haw mo
haali/ 'kwani 'koki dhu gwonkan pini jin
cinu mo be.

137 Aka/e itana /e mo, ayy Tapa,
dhali /e tana ka/e ki gwon dwall pini jin
toru gwon dwall 'twa/a 'cesh mo.

138 /E dhuki gwonycim pini 'pen ka piye/ mo
e mii ma ka/e mo

dhali eya ris mii ma isin ganam pini mo.

139 Anyor pem shwaki aha/ mo
haali/ uni kun ta 'kup ki aha/ mo tani uni
naki gwom pini mo.

140 Gwom pini jin ona /e is mo tani a'di nyo/
u ki nyo/ gana/ mo,

dhali cinjinam pini enki a'di mo be.

141 Aha/ gwa'da ki gwa'd mo dhali wakunu
mo,

hili aha/ dinaki na gwonkan gi 'twam pini
mo.

142 Mii ma ka/em pini uni itana ka/e ki
sule/ sule/ mo,
dhali gwonkan pini jin cinu mo tani a'di ita
jin gana/ mo.

143 Monto'c bwa dhali mo jin 'pe'du/ she/
mo uni pu'dkina po/ aha/ mo,
hili gwonkan pini kun 'kwarkunu mo tani
uni ita kum pem kun 'kunya/ bwa
mo.

144 Gwonycim pini uni tana ka/e ki sule/
sule/ mo.
Ciyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban mo ki aha/
mina di ki e mo.

145 Ka dum pemi 'baar mo tani aha/ gwok-
ina mo. Tho'ki aha/ 'twa/ mo ma, ayy
Tapa mo.

Aha/ mina dhu gwonkan pini kun bahu mo.

146 Aha/ gwona 'twa/ i /e mo. Tayi aha/ is ki
me'd mo

ki aha/ mina 'taki mii gwonycim pini mo.

147 Aha/ cukina mis mmosul mon'twash/e
bway mo dhali ko gom mowoth mo.

Aha/ tana gi mo ma 'tenj kape/ e gwom pini
mo.

148 Em pem di'd ki e ki wal wal mo mmotim
mo gi mon'thiny ki mombwam/e mo
ki aha/ mina 'taki kulum gwo ibwa gom
gwom pini jin ona /e is mo.

149 Ciki 'twa/ pem mo e mo/en pini jin telu
sho'k mo,

ayy Tapa, e mii ma ka/em pini mo tani
'tashi mondiki/em pem 'twa/ mo.

150 Uni pamki mo ki is ki 'dish 'dish mo uni
gun to'cki aha/ bwa mo ki to kun ta
thus ki thus 'te/ ka kar 'kup mo.

Uni si'dasi'd 'peni gwonkan pini jin cinu
mo.

151 Hili /e a'di i'disha'dish mo, ayy Tapa,
dhali aris gwonkan pini 'baar kun
'kwarkunu mo tani uni ta kun gana/
mo be.

152 'Peni kadhamoonnii mo tani aha/
mishkina gwonycim pini mo
ki /e ka'bki uni ki sule/ sule/ mo.

153 Hili monto'c bwam pem mo dhali 'cuk
aha/ mo

haali/ aha/ dinaki na gwonkan pini jin cinu
mo.

154 Wothi/ gwo is gom tom pem jin rakaa/
mo dhali wani aha/ 'ba/ mo.

Ciyi aha/ mondiki/e isi ki gwom pini jin ona
/e is mo.

155 Bway gi mowoth a'di si'dasi'd 'peni a'di
jin ta thus ki thus mo be
haali/ uni 'koki simm gwonkan pini kun
bahu e mo.
156 Dhan momiimiim pini a'di caaca mo,
ayy Tapa.
Ciyi aha/ mondiki/e isi ki gwo gi mii ma kar/
em pini mo.
157 'Kwani tana ris ka ris kun ta imanto'c
aha/ bwa mo dhali ta imanta 'kup ki
aha/ mo,
hili aha/ dinaki gu is mo 'peni gwonycim
pini mo.
158 Aha/ hila mo ki hil apo/ uni kun dar gi
gwo jin gamu is mo dhali o gwo wak
mo,
haali/ uni 'koki dhu gwonkan pini jin kana/
eya kan mo.
159 Hili isi gwo i e mo ma. Gwonkan gi
'twam pini si'da/ enka/ kata mo.
'Tashi mondiki/em pem 'twa/ mo isi ki gwo
gi mo/en pini jin telu sho'k mo.
160 Gumm gwom pini a'di ita gwon gana/
mo
dhali aris gwonkan pini kun onu 'baar ka
'de/ 'de/ mo tani uni ita kun kar/
e mo dhali uni 'dimki 'kup ki sule/
sule/ mo.
161 Iya/ ma malik uni to'cki aha/ bwa ka
wuny is kan mo,
hili adum pem doshki'd ki monko/ is gom
gwom pini mo.
162 Aha/ 'kunykina bwa e gwom pini mo
mmowa e ki jan 'de/ jin gamki dhan to jin
caaca jin dilu mo.
163 Aha/ shina shi/ i e mo dhali 'te bwa ki
gwon thus mo,
hili aha/ ena gwonkan pini jin cinu mo.
164 Me'di pesu/ ka tee mo tani aha/ mankina
/e mo
goma kar/em pini jin tana /e gom gwonkan
pini kun onu mo.
165 Dhan monku'th is jin caaca tana uni
gwansan kun enki gwonkan pini jin
cinu mo.
To piyi'd jin midi kol uni mo.
166 Aha/ tana gi mo ma 'ten kape/ gom bway
gi mowoth pini mo, ayy Tapa,
dhali aha/ miina gwonkan pini kun
'kwarkunu mo.
167 Akashiram pem dhu gwonycim pini mo.
Aha/ ena uni ki en jin shi/ashi/ mo.

168 Aha/ dhuna gwonkan gi 'twam pini mo
dhali gwonycim pini mo,
haali/ aris bway pemi 'baar mo tani uni
'koni bwambori /e mo be.
169 Dhalki gwom pem pu'dki'di bwambori /
e mo, ayy Tapa.
Ciyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban isi ki
gwom pini mo.
170 Dhalki tom pem jin 'thoka/ ka di'b is
pu'dki'di bwambori /e mo.
'Cuki aha/ mo isi ki gwom pini mo.
171 'Twa/ pem midi wol mo jin manjawa man
mo
ki /e torki aha/ gwonkan pini kun baha /e
mo.
172 Ale'd pem midi yuk gway gom gwom
pini mo
haali/ aris gwonkan pini 'baar kun
'kwarkunu mo tani uni ta kun gana/
mo.
173 Dhalki me'd pini thoson is mo
mmowoth aha/ mo
haali/ aha/ kwanykina gwonkan gi 'twam
pini mo.
174 Aha/ 'koshkina te/ gom bway gi mowoth
pini mo, ayy Tapa,
dhali gwonkan pini jin cinu mo tani a'di ta
jim pem jin 'kunya/ bwa mo.
175 Dhalki aha/ dina ki e mo ki aha/ mina
man /e mo
dhali dhalki gwonkan pini kun onu woth
aha/ mo.
176 Aha/ yakina per mo me'd ka'bal jin
thiski e mo. Simmi cinjinam pini e
mo,
haali/ aha/ dinaki na gwonkan pini kun
'kwarkunu mo.

120

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

1 E mo ma cis mo tani aha/ gwokina 'twa/i
Tapa mo,
ki a'di midi 'taki thok aha/ 'twa/ mo.
2 'Cuki aha/ mo, ayy Tapa,
'peni 'twa/ pem jin ta'da tor mo,
dhali 'pena le'd pem jin he'kki'da he'k e mo.
3 Ata a'di iminu ci /e mo?
Dhali tonta a'di iminu mii gom /e mo,
/e jin tana le'd jin he'kki'da he'k e mo?
4 Athopa/ jin kaaka jin kala wathi/ ma mee

nyaḱka 'cila'th o'd jin shwa'd ki bar bar mo
'peni cwa jin wana e ka shilgwalish
mo.

⁵Wayyi e aha/ ki aha/ yakina yanyca/ e Pam
Maashik mo,
ki aha/ ca'bkina e bwaman gu'b burrinye/
ma Gidar mo.

⁶Ki rash rash mo tani aha/ ca'bkina
e bwaman uni gwansan kun shi/ ki
monḱu'th isi e mo.

⁷Aha/ tana gom monḱu'th is mo,
hili ki aha/ okina gwo mo tani
uni ḱapkina nyor mo.

121

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

¹Aha/ 'deka em pem 'kup ki wosh kun
turatur mo.

'Peni mana imina woth pem ipu'du/ mo?

²Mowoth pem pu'dki'd 'peni Tapa mo,
a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.

³A'di midi diki dhal sho'k pini bway ki a'di
minu joḱ mo,
a'di yan jin kar /e mo tani mina e diki 'ce'd
mo.

⁴Hili mo mo ma, a'di jin dhu 'Kwani ma
Israyiil mo tani
a'di mina e diki 'ce'd mo walla midi diki ish
e mo.

⁵Tapa a'di ita'da mankar /e mo.
Tapa a'di ita'da la goma bim poros pini mo.

⁶Atente/ midi diki 'kosh /e montee mo
walla appe midi diki 'kosh /e mon'thiny
mo.

⁷Tapa midi kar /e 'pena ris tonthusi 'baar
mo.

A'di midi kar mondiki/em pini mo.

⁸Tapa a'di imidi kara kar mo gom yam pini
jin mina /e ya ka piye/ mo dhali kul
pini jin mina /e kulu/ ka nyan'ko'd
mo,

'pena tee yansan mo dhali ki sule/ sule/ ya
ye 'ba/ mo.

122

*Gway ma Dawuu'd jin ta gway jin yuku
mmo/ii ka gagamis mo.*

¹Aha/ 'bora bwa ki 'bor mo mmo/ona uni
aha/ gwo mo ki:

Dhalki ana iina gu'b gi Tapa mo.

²Sho'k bam uni doshkin mo

e bwaman ma gonj pini mo, ayy
Urushaliim.

³Urushaliim, a'di nyanḱunu mo mmota
'penḱuman bampa/ mo

a'di jin shokunu ki me'di montal 'de/ mo,

⁴e mo jin iikin ma wak gi 'kwani 'kup ki mis
mo,

uni kun tana wak gi 'kwani gi Tapa mo,
me'd gi gwonḱan jin 'kawurkunu mo goma
Israyiil mo

mmoḱi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway
gi Tapa mo.

⁵Aḱursi ma malik gom gwon dwall jin
toru gwo 'twa/a 'cesh mo tani uni
dhukunu imun mo,

aḱursi ma malik gom gu'b ma Dawuu'd mo.

⁶'Thoyi gom monḱu'th is gi Pa Urushaliim
mo.

Dhalki uni rusa/ rus mo, uni kun enki /e
mo.

⁷Dhalki mo ma ku'th is di'd eya gonj ma
gangaram pini mo

dhali mo ma 'dantar e bwaman mom pini
kun tura e ki tur mo.

⁸Gom gway gi iwak pem mo dhali uni kun
nyaḱ ii ki aha/ mo tani

aha/ mina o gwo mo ki: Monḱu'th is midi di
e bwam um mo.

⁹Gom gway gi gu'b gi Tapa Arumgimis
bana mo,

aha/ mina simm tom 'boro'd pini e mo.

123

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

¹E /e mo tani aha/ 'deka em pem 'kup ki mis
mo,

ayy /e jin diki eya ḱursi ma malik e momis
mo.

²Hili mo mo ma, me'd jin hila e gi cinḱina/
me'd gi tapam buni mo,

dhali me'd jin hila e gi nyara/ me'd ma yim
jin karu mmohil cinḱina/ nyara/ mo
tani

wakan em bana si'da/ hil 'kup ki Tapa
Arumgimis bana mo,

ntagi a'di midi miimii apo/ ana mo.

³Miiyi mii apo/ aman mo ma, ayy Tapa,
miiyi mii apo/ aman mo

haali/ aman tana ga dhana wak jin uri 'kup
mo ba/.

⁴ Ki rash rash mo tani akashiram bam
'tu'dkunu mo
ki mo jin thunyu aman 'twa/ i is mo ki uni
gwansan kun 'ko ki 'ko 'penkapan
mo,
ka wak buni uni gun dhu is buni ki ca mo.

124

Gway ma Dawuu'd jin ta gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

¹ Wakki/ a'di midi diki 'taki ta Tapa jin di'di
'ko'd gwar bana mo tani,
dhalka Israyiil o gwo mo shwane/ –
² wakki/ a'di midi diki 'taki ta Tapa jin di'di
'ko'd gwar bana mo shwane/
ki 'kwani 'kon mmocu mis apo/ ana mo,
³ dhali yan'ko'd uni mini 'taki los ana ki
'kolo'c ki e mo,
ka nyor buni jin 'thakina uni apo/ ana mo.
⁴ Dhali yan'ko'd agannu/ yi'de/ midi 'taki
dhi'th ana sho'k ka pupush mo,
dhali yi'de/ jin mishi'da nwa'a/ midi 'taki
kum ana 'twa/a 'cesh mo,
⁵ dhali yan'ko'da po/ ana mo tani yi'de/ jin
wuluski en kuthar mo.

⁶ Mom'bor mii gom Tapa mo,
a'di jin diki ci ana
ki shem buni mmo'kwar mo.
⁷ Ana yekina me'd 'dii
'pena gume/ ma mancesh to jin cesha a'di
to mo,
dhala gume/ 'ce'dki bwa mo
dhali ana yekina mo.
⁸ Mowoth bana a'di diki'd e gway gi Tapa
mo,
a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.

125

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

¹ Uni gwansan kun gami gwo is e Tapa
mo tani uni wana e ki 'Kuwosh ma
Sihiyun mo,
a'di jin molu jo'e mo, hili a'di ca'bki'd ki
sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.
² Me'da ris wosha turga/ kun 'kamki Pa
Urushaliim is mo,
wakan si'da/ Tapa midi 'kam 'kwanim piti
is mo,
'pena tee yansan gana/ mo dhali ki sule/
sule/ mo.

³ Dhali cwa ma malik gom uni kun ta thus
ki thus mo tani midi diki di mo
apo/ mony'cesh jin karu gom 'kwani kun
tana kar/e mo,
isi ciki/ uni gun dhunu ka kar/e mini dhu
me'd buni mmotham to mii mo.
⁴ Miiyi ki 'bore/ mo, ayy Tapa, gom uni
gwansan kun 'bora'bor mo,
dhali gom uni gwansan kun dhelel ma
dum buni ki dhelel mo.
⁵ Hili uni gwansan kun tu'kkin mo e bway
buni kun wanyara/ wanyar mo
tani
Tapa midi shu uni bway nyakki uni gun mii
to kun ta thus ki thus mo.
Monku'th is midi di goma Israyiil mo.

126

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

¹ Ki Tapa warki'da shamanettan ma Si-
hyuun is mo tani
ana wana e ki uni gwansan kun shu'bki jan
mo.
² Yan'ko'd 'twam bana 'tu'dkunu ki piny
piny ki mompe'th mo,
dhali ale'd bana a'di kumki cuuwa/ gom
mon'kuny bwa mo.
Dhali yan'ko'd uni oki gwo e bwaman kal
gi 'kwanin tiya mo ki:
Tapa miiki dhan to jin caaca gom uni mo
be.
³ Tapa miiki dhan to jin caaca gom ana mo
be.
Ana 'borkina bwa mo.
⁴ Wara shamanettan bam is mo ma, ayy
Tapa,
mmowa e ki botan yi'de/ e mo ma Januub
mo.
⁵ Dhalki uni gwansan kun si to ki kony
jabu'th mo tani
dhalki uni 'cith to ki cuuwa/ jin kumu/ ki
bwan 'kunya/ mo.
⁶ A'diyin jin yaki gwolu/
mmokal emen to mmosi mo tani
midi kulu/ bway pa ki cuuwa/ jin 'thera a'di
ki bwan 'kunya/ mo,
mmokali cwalman maman to jin sina a'di
mo.

127

*Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.
Gway ma Sulemaan.*

- ¹ Isi ciki/ wakki/ Tapa midi nyan gu'b yan
mo tani uni gwansan kun nyan a'di
mo tani uni miikina tu'c ki pe'th mo.
Isi ciki/ wakki/ Tapa ki tima po/ 'penkuman
bampa/ mo tani
amantim mo mo tani diki'd ki e ki pe'th mo.
² A'di ta miim pe'th be ki /e mini cu mis ki
jahanne/ mon'thamo/ mo, dhali ca'b
mmota adiite/ mmosi/is mo,
dhali mmoshwa tonte/ mo 'peni mii jin
miinu a'di ki mo/anan is mo,
haali/ a'di ciki unim piti kun ena a'di mo
tani mo/ish e mo.
³ Hili mo mo ma, iya/ gi 'kwani uni ta mal
'peni Tapa mo,
maman 'peni bwa ma dho'th mo tani a'di i/
ishki kumma/ mo.
⁴ Me'da thopa/ e me'd ma man/as mo tani
a'di wana e ki iya/ gi uni gun ta dhuru'c ki
dhuru'c mo.
⁵ Mom'bor mii gom wathi/ jin 'tu'dki'da
kulpem piti ki uni mo.
A'di minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo
ki a'di midi tora tor ka ris 'kwanin' kup piti
mo e 'twan'kala gon' mo.

128

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

- ¹ Mom'bor mii goma ris uni 'baar ka 'dete/
'dete/ kun ko/ki Tapa mo,
a'di jin yaki'd e bway piti mo.
² /E mini shwa maman cwa ma tu'c ki me'd
pini mo,
dhali /e mina bwa 'bor mo, dhali a'di midi
ha me'd gom /e mo.
³ Ashim pini a'di mina e waki cwa jin
dho'th maman mo
e bwan gu'b pini mo.
Ucim pini uni mina e waki cwa setuun kun
'kan ki bithi/ bithi/
mmo'kama tharabeesam pini is mo.
⁴ Hili mo mo ma, wakan wathi/ minu 'bor
mii mo,
a'di jin ko/ki Tapa mo.
⁵ Tapa 'borki /e mii mo 'pena Sihyuun mo.
Dhalki /e pari mo jin midi rusa/ rus e gom
Pa Urushaliim mo
ka risa tee gi mondiki/em pini 'baar mo.
⁶ Dhalki /e hili uci gi ucim pini mo.
Monku'th is midi di apowa Israyiil mo.

129

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

- ¹ Ka daran dun gana/ mo tani uni wo'cki
aha/ is she/ mo 'peni dhuru'c pem jin
taka/ mo,
dhalka Israyiil o gwo wakan shwane/ mo –
² Ka daran dun gana/ mo tani uni wo'cki
aha/ is she/ mo 'peni dhuru'c pem jin
taka/ mo,
hili uni 'koki pi gwo jipi/ apo/ aha/ mo.
³ Imangora 'cesh uni gorkina 'cesha powa
pom pem mo.
Dhali uni dherki gwan'thim buni ki tur tur
mo.
⁴ Tapa a'di ta'da kar/e mo.
A'di 'cithki'da shi/ gi 'kwani kun ta thus ki
thus bwa mo.
⁵ Dhalki uni gwansan kun shi/kina Sihyu-
uni e mo tani
dhunu ki mo ma 'the is mo dhali dhuwa
bor ki tar mo.
⁶ Dhalki uni wana e ka shon' kun'gu'b mo
kun ku'thkin mo itwa/a/ ki uni 'koki ca mo,
⁷ a'di jin din ma man'cith to ki 'tu'd me'd
piti mo,
walla aman'de'k cwalman maman to ki
kala bor piti mo,
⁸ ki 'kwani gwansan kun iin mo mmope
a'di mo tani 'koki o gwo mo ki:
Mom'bor mii gi Tapa midi di apo/ /e mo.
Aman 'bora /e mii ki gway gi Tapa mo.

130

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

- ¹ 'Peni mo jin 'kula'kul mo tani aha/ gwok-
ina 'twa/ e /e mo, ayy Tapa.
² Tapa, ciki 'twa/ pem mo ma.
Dhalki 'cem pini ci'da hirdhe/ mo
ki 'twa/ pem jin 'thoka/ to ka di'b me'di is
mo.
³ Ayy Tapa, wakki/ /e mini 'taki nyitha ris
mony'cokka/ mo tani
Tapa, kaja a'di imidi dosh mo?
⁴ Hili mo jin gwamkina /eya gwam mo tani
di'd e /e mo,
ki /e a'di minu 'taki ko/ moyi.
⁵ Aha/ carkina Tapa mo, akashiram pem
corki'da cor mo
dhali e gwom pini mo tani aha/ tana ga 'ten
kape/ mo.
⁶ Akashiram pem corki Tapa mo

mmobola ris 'kwani kun thimki mon'thamo/ e mo,
mmobola ris 'kwani kun thimki mon'thamo/ e mo.
7 Ayy Israyiil, tayi gi mo ma 'tej kape/ e Tapa mo.
Haali/ gom Tapa mo tani mo/ en jin telu sho'k diki'd mo
dhali e a'di mo tani mo ma entus jin wanuwa wan 'ba/ ishki'd mo.
8 Dhali a'di midi wana Israyiil 'ba/ mo 'pena ris miim piti kun 'coḱa'coḱ mo.

131

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.
Gway ma Dawuu'd.

1 Ayy Tapa, adum pem 'konuki 'de'k ki mis mo dhali em pem 'konuki 'de'k 'kup ki mo jin ka'dama/ ka'dam gara/ be.
Buḅgwar is pem diki jar e ki dhan to kun caaca gara/ mo
dhali ki to kun ta to mer gom aha/ gara/ mo.
2 Hili aha/ ca'bkina ki dwam mo dhali kara ḱashiram pem ki shwamm mo,
me'da 'ci jin karkina kum ki shwamm mmoḱiya ko eya bor piti mo.
Me'da 'ci jin karkunu ki shwamm mo tani aha/ kara ḱashiram pem ki shwamm mo be.
3 Ayy Israyiil, tayi gi mo ma 'tej kape/ e Tapa mo
'peni mo yansan shwane/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.

132

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

1 Kayi gwo e mo ma, ayy Tapa, goma 'the goma Dawuu'd mo,
aris to 'baar mo kun 'batha'ba'th kun 'dimkina a'di 'kup mo,
2 ba a'di thulki gwo me'da po/ e Tapa mo
dhali o gwo is ki A'di ma Dem Dem ma Yakuub mo, mmo/o gwo mo ki:
3 Aha/ mina mol ciḱ gu'b pem mo,
walla ish eya powa cim pem mo,
4 dhali aha/ mina diki ci is pem ki e mmo/ ish mo,
walla dhal moḅ'ko'd em pem bway mmo'ce'd e mo,
5 ntagi aha/ mina gam mo gom Tapa mo,
mo jin mina A'di ma Dem Dem ma Yakuub iḱa'b mo.

6 Hili mo mo ma, aman ciḱkina gwo mo 'pena Apraatah,
dhali aman gamkina a'di mo e bwam bunto ma Waar mo.
7 Dhalki ana iina mo e mom piti jin ca'ba a'di mo.
Dhalki ana luḅa a'di e cwam piti jin dhuna a'di sho'k mo.
8 Cuyi mis mo ma, ayy Tapa, dhali yayi mo e mom pini jin mina /e ishi/ is mo,
/e dhali Sanduuk gi mo ma dem dem pini mo.
9 Dhalki igasiis pini uni shumkunu ki mo ma kar/e mo,
dhali dhalki unim pini kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel kum cuuwa/ gom bwan 'kunyka/ mo.
10 Gom gway ma Dawuu'd jin ta ciḱkinam pini mo tani
dhalku/ ki tu'k bwam/em pini 'peni a'dim pini jin 'koshkina /e ki monyca mo.
11 Tapa a'di thulki'da Dawuu'd gwo me'da po/ ki isi oḅ gana/ mo,
'peni gwo jin mina a'di diki dok ka nyan'ko'd mo, mmo/o gwo mo ki:
Jan tal 'de/ 'peni iya/m pini gi buḅgwar is pini mo tani
a'di miga/ kara po/ ḱursi ma malik pini mo.
12 Wakki/ iya/m pini mini dhu gwom pem jin gamu me'd mo
dhali gwonycim pem kun miga/ tor uni mo tani
iya/m buni si'da/ ki sule/ sule/ mo mini 'kowa po/ ḱursi ma malik pini mo.
13 Haali/ Tapa a'di kwanyki'da Sihyuun mo.
Dhali a'di ona bwa ki a'di ki o jin shiyi'd mo gom mom piti mo be.
14 Mo yansan a'di ta mom pem jin miga/ si/ is ki sule/ sule/ mo.
Mmahan imiga/ ca'b mo haali/ aha/ ona bwa ki a'di mo be.
15 Dhali aha/ mina 'bor mo ma yim mii ka entus gom to kun minu ci a'di mo.
Aha/ mina kap 'kwani ma ha'th'ko'd ma yima du ki tonte/ mo.
16 Igasiis ma yim mo tani aha/ mina hi'th uni ki bway mowoth mo
dhali uni ma yim kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani mini kum cuuwa/ ki moḅ'kunyk bwa mo.

17 Imun mo tani aha/ mina dhal ce ma Dawuu'd mmo'ka ale/ gom a'di mo. Aha/thosonkina lamba/ gom a'dim pem jin 'koshka/ ki monyca mo.

18 Kwanin 'kup piti mo tani aha/ mina shum uni ki mo ma 'the is mo hili apo/ is piti mo tani ton'kup piti a'di midi dhal mo ki ra/ ra/ mo.

133

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

1 Hili mo mo ma, wa'di 'bora dhali bwan 'kunyud wakata sa/ ki 'kwani kun ta ikam mmonyak 'ko ki isa tal 'de/ mo.

2 A'di wana e ka yin jin ta yinthon gana/ jin wolu i'kup mo, mmogus ka 'cesh mmothul ka halan'twa/ mo, apowa halan'twa/ ma Haruun mo, dhali mmogus ka 'cesh mmothul ka yupen 'twaman burrinyem pom piti mo.

3 Dhali a'di wana e ki jape/ gi Pan Harmuun mo, a'di jin ta'kki'da po/ 'Kuwosha turga/ ma Sihyuun mo. Haali/ Tapa kanki mo jin 'boru mii e mattaan mo, gom mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

134

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

1 Iiyu/ mo, 'bori Tapa mii mo, aris um 'baar mo kun ta cinkina/ gi Tapa mo, um kun doshkin mon'thiny e gu'b gi Tapa mo.

2 'Deki me'd bum 'kup ki mis ki mo jin kogu mo, dhali 'bori Tapa mii mo.

3 Dhalki Tapa 'bor um mii 'pena Sihyuun mo, a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.

135

1 Manji Tapa mo. Manji gway gi Tapa mo, ciyi moman mo, ayy um cinkina/ gi Tapa mo,

2 um kun doshkin e gu'b gi Tapa mo, dhali e gu'b ma pije/ jin di 'kup kany ma Arumgimis bana mo.

3 Manji Tapa mo, haali/ Tapa a'di i'bora'bor mo.

Yuki gway gom gway piti mo, haali/ a'di ita'da manmii mii ga 'the mo.

4 Haali/ Tapa kwanyki'da Yakuub gom is piti mo,

Israyiil ita jim pitin gana/ jin cila a'di mo.

5 Haali/ aha/ misha Tapa ki a'di caaca mo dhali Tapam bana a'di di'da powa risa rumi 'baar mo.

6 Aris to gunn kun 'bori Tapa bwa mo tani uni miina a'di mo, e momis mo dhali e mony'cesh mo, dhali eya ris kumma/ yi'de/ mo dhali aris mon'kulga/ mo.

7 A'di jin dhuki'da rak mmocu mo e mo jin dina mony'cesh 'kup mo, a'di jin ukki'da wara sho'k goma sho'k mo dhali a'di jin kalki 'tham 'peni mongu'b piti jin dhuna a'di uni mo.

8 A'di ta a'di jin 'koshki'da bwanyara/ gi 'Kwani gi Pam Masir mo, kun tana bwanyara/ gi 'kwaniny'cesh dhali to/e mo,

9 a'di jin diki'di bwaman /e mo, ayy Masir, jin hashki jamas mii mo dhali momer mo apowa Pirawn dhali aris cinkinam piti mo,

10 a'di jin 'koshki'da ris kal gi 'kwaniny'cesh mo,

dhali 'kosh imalik kun ca'bki dem dem mo,

11 Siihuun jin ta'da malik gi 'Kwani Amuur dhala Uuj jin ta'da malik gi Pam Bashan mo,

dhala ris 'penkuman bampa/ gi Pan Kanaan mo,

12 dhali ci mony'cesh buni mmota mal, mmota mal gi 'kwanim piti kun ta ku ma Israyiil mo.

13 Gway pini, ayy Tapa i'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo,

/e mishu man mo, ayy Tapa, ka ris 'kwani ma nyakum yil mo.

14 Haali/ Tapa a'di midi ye 'kwanim piti mo dhali hila hil ki e ma 'thime/ ki mo/en apo/ cinkinam piti mo.

15 Tompinycon kun luja kal gi 'kwanin tiya mo tani ta 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo, uni kun ta mii ki me'd gi 'kwani mo.

16 Uni ta gi 'twa/ mo tani hili uni mol gwo o mo,
uni ta gi e mo tani hili uni mol to par e mo,
17 uni ta gi 'ce mo tani hili uni mol to cik mo,
walla shi/ina kamu/ di'd e 'twam buniya?
18 Uni wana e ki uni gwansan kun ukki uni mo –
nye, aris uni gwansan kun gamki gwo is e uni mo.
19 Ayy gu'b ma Israyiil, 'bori Tapa mii mo ma.
Ayy gu'b ma Haruun, 'bori Tapa mii mo ma.
20 Ayy, gu'b ma Lawi, 'bori Tapa mii mo ma.
Um kun ko/ki Tapa mo tani 'bori Tapa mii mo ma.
21 Mom'bor mii midi di gom Tapa 'pena Sihyuun mo,
a'di jin ca'bki'd e Pa Urushaliim mo.
Ma'ni Tapa mo.

136

1 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo, haali/ a'di 'bora'bor mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
2 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ka Arumgimis jin bolki'da risa rum e mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
3 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa jin bolki'da ris tapa e mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
4 E a'di, a'din 'derj gana/ mo jin miiki dhan momer kun caaca mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
5 E a'di jin ukki momis ki gwo jin mishu 'ban mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
6 E a'di jin peperki mony'cesh apo/ yi'de/ mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
7 E a'di jin ukki dhan monkush kun caaca mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
8 Atente/ mmoji apo/ montee mo,

haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo,
9 Appe dhala risa cul mmojiya po/ mon'thiny mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
10 E a'di jin 'koshki'da bwanyara/ gi 'Kwani Masir mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
11 Dhali suski'da Israyiil ka piye/ 'peni bwa-man uni mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
12 Ki me'da bim 'bi'thgam piti mo dhali ki me'd piti jin he'thkina a'di mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
13 E a'di jin kwa/ki dhan Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per bwa ki buuw mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
14 Dhali a'di ki dhala Israyiil bway mo mmoya bwaman a'di mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
15 Hili a'di ki kuma Pirawn 'twa/a 'cesh e bwam Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
16 E a'di jin suski 'kwanim piti ka piye/ e mombwaasho mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
17 E a'di jin 'koshki dhan imalik mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
18 Dhali a'di jin 'koshki imalik kun gwonu 'kus mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
19 Siihuun jin ta'da malik gi 'Kwani Amuur mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
20 Dhali Malik Uuj gi Pam Bashan mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
21 Dhali a'di ki ci mony'cesh buni mmota mal mo,

haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di
'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

²² Mmota mal goma Israyiil jin ta cinjinam
piti mo,

haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di
'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

²³ A'diyi ita a'di jin kayi ana e mo e mom
bana jin 'koyina ana e mo jin hatha
'ko 'ko'd ki ha'th mo,

haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di
'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

²⁴ Dhali 'cwam ana mo 'peni 'kwaniŋ 'kup
bana mo,

haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di
'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

²⁵ A'di jin ciki tonte/ goma ris bungwar isi
'baar mo,

haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di
'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

²⁶ Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ka
Arumgimis gi momis mo,

haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di
'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

137

¹ E yana gap gi yi'den kumma/ gi Pam Baabil
mo tani ana 'kokina a'cesh mo dhali
ko mo

ki ana kakina Sihyuun e mo.

² E cwa jin wana e ka gwapindhop mo tani
ana shirkina adhen dhenyem bana kun 'kon
ma shu/i pesu/ mo.

³ Haali/ uni kun bu'thki ana mo tani
'the'ki gwo mo ki ana mina yuk gway bana
mo,

dhali uni gun 'koshki ana is ka nyor kaga-
hara mo, uni 'the'ki gwo mo ki ana
mina isi ca'b ki cur cur mo, mmo/o
gwo mo ki:

Yuki aman gwaya kamu/ 'de/ 'peni gway
ma Sihyuun mo.

⁴ A/ana mina yuk gway gi Tapa kata mo e
bampa/

gi 'kwanin tiya mo?

⁵ Wakki/ aha/ nana / e mo tani ayy
Urushaliim,

dhalki me'da bim poros pem ku'thki'd mo.

⁶ Dhalka le'd pem 'dapa'di bwan'ka'dki/ gi
'twam pem mo

wakki/ aha/ dinaki ka /e e mo,

wakki/ aha/ dinaki kar Pa Urushaliim

apo/ mom pem jin eka/ ek jin 'kunya/ bwa
mo.

⁷ Kayi gwo e mo, ayy Tapa, apo/ 'Kwani
Aduum

goma tee gi Pa Urushaliim mo,
me'd jin ona uni gwo mo ki: Ka 'cesh gana/.

Ka 'cesh gana/.

Ntagi mon'ka'b piti mo.

⁸ Ayy 'bwa/ gi 'Kwani gi Pam Baabil, /e jin
'ce'd mo sho'k ki tash tash mo.

Mom'bor bwayi gom a'di jin midi rak /e to
ibway mo

gom to jin miikina /e gom aman mo.

⁹ Mom'bor bwa gom a'di jin bu'thki ushi
ucim pini mo

dhali wa uni 'ko'di wosh mo.

138

Gway ma Dawuu'd.

¹ Aha/ cina /e mo jin 'boruwa 'bor bwa i
is mo, ayy Tapa, ka dum pemi 'baar
mo.

Ibwambora risa rum pinycon mo tani aha/
yukkina gway mmoman /e mo.

² Aha/ ca'bkina ka jin 'kupa'dupun
mmolun 'kupki gu'b gi mondhele-
ladhelel pini mo

dhali ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki
gway pini mo

gom mo/en pini jin telu sho'k mo dhali mii
ma isin ganam pini mo

haali/ /e a'di i/ekkin ki ek apowa ris to 'baar
mo

ki gway pini mo dhali ki gwom pini mo.

³ Ka tee jin yukka/ /e mo tani /e thokki aha/
'twa/ mo,

dhali mom'bi'th is ma kashiram pem mo
tani markina /e is mo.

⁴ Aris imalik gi mony'cesh mo tani uni mini
man /e mo, ayy Tapa,

haali/ uni cikki gwo gi 'twam pini mo.

⁵ Dhali uni mini yuk gway ki bway gi Tapa
mo,

haali/ monyca gi Tapa a'di icaaca mo.

⁶ Ba haali/ Tapa a'di i/eka/ ek mo tani a'di
ki ciya hirdhe/ ki uni kun hatha 'ko
'ko'd ki ha'th mo,

hili uni kun 'the'ba/ imis mo tani mishk-
ina a'di 'pena dhana/ mo.

⁷ Ba aha/ yana e bwaman mo jin toju bwa
mo tani

/e 'tashki aha/ mondiki/em pem 'twa/ mo.
 /E ki he'th me'd pini apowa nyor gi 'kwani
 kun ta 'kup ki aha/ mo,
 dhali me'da bim poros pini mo tani /e
 'cukki aha/ mo.
 8 Tapa a'di midi thim bwam piti yin jin
 'boro'd gom aha/ mo.
 Mo/en pini jin telu sho'k mo tani, ayy Tapa,
 a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
 Dhalku/ ki dhal miin to ki me'd pini 'pen
 mo.

139

*Eya manyuk gway mo. Gway ma
 Dawuu'd.*

1 Ayy Tapa, /e n̄apki aha/ ki bur bur mo
 dhali mish aha/ mo.
 2 /E mishkina mish mo ki aha/ ca'bkina
 'cesh mo dhali ki aha/ cuna mis mo.
 /E nyithki gwom pem kun kulumka/ ibwa
 'pena dhana/ mo.
 3 /E n̄apki bway pem ki bur bur mo jin yaka/
 ka piye/ mo dhali mom pem jin ishka/
 'ko'da 'cesh mo,
 dhali miim pem mishkina /e 'baar mo.
 4 Isi kan si'dayi /e mishki gwo kun 'koni
 'twam pemi t̄wa/a/ mo,
 hili mo mo ma, ayy Tapa, /e mishki uni
 'baar mo imontal 'de/ mo.
 5 /E t̄u'bki aha/ ibwampo/ mo dhali ibwam-
 bor mo,
 dhali /e kari me'd pini apo/ aha/ mo.
 6 Dhan mo jin mishu gwo 'ban a'di ita jaro/
 gom aha/ mo.
 A'di ka'dama/ ka'dam mo. Aha/ mola a'di
 gamm mo.

7 Ki mana imiga/ ya 'peni /e ki dar gi Shi/in
 pini mo?
 Walla ki mana imiga/ gus 'peni /e ki dar gi
 bun'kus pini mo?
 8 Wakki/ aha/ shinkunu bway momis mo
 tani /e dikin imun mo.
 Wakki/ aha/ mina ta ga ci e mo jin 'kona
 'kwani kun wun mo tani /e dikin
 imun mo.
 9 Wakki/ aha/ mina bu'th ya ma bi ma tente/
 mon'thamo/ mo
 dhali e mo gi bwaagap gi kumma/ yi'de/
 'baar mo
 10 isi kani me'd pini shuki aha/ bway mo
 dhali me'da bim poros pini bu'thki aha/
 mo.

11 Wakki/ aha/ mina o gwo mo ki: Dhalki
 mondhurumi'd 'kam aha/ is mo
 dhali dhalki monkush wara'd ki mon'thiny
 gom aha/ mo,
 12 isi kan mondhurumi'd diki ta mondhu-
 rumi'd gom /e mo.
 Mon'thiny a'di ca'bki bany bany me'd mon-
 tee mo
 haali/ mondhurumi'd a'di wara'd ki
 monkush gom /e mo.
 13 Haali/ /e ukkina aris to gi bwaman is pem
 mo,
 /e shoki aha/ ki 'be'b 'be'b e bwama dho'th
 ma ta'dam pem mo.
 14 Aha/ mankina /e mo haali/ /e a'di kogu mo
 dhali /e tana manmii to mer mo.
 To mer uni ta miim pini mo.
 /E mishki aha/ ki mish gana/ mo.
 15 Ayica yir pem a'di molu bag 'peni /e mo,
 ki aha/ 'konu mmo/uk ki kup mo,
 ki koth jin wagaskunu a'di e mony'cesha
 'kulga/ mo.
 16 Em pini mishki bul pem nt̄wa/a/ gom uk
 pem ki aha/ tana ari 'dii mo.
 Ka tee kun 'kawurkunu gom aha/ mo tani
 a'di 'kwarkunu eya warkam pini mo, aris
 uni 'baar mo,
 me'd jin 'kona uni ki 'ko mo naskina/ mo.
 17 Gwom pini kun kuluma /e bwa gom aha/
 mo wani yinthowa, ayy Arumgimis.
 Kwashar buni 'ka'da miiya?
 18 Wakki/ aha/ mina den uni e mo tani uni
 bolkina si'b gi bwaagap e ka ris mo.
 Ki aha/ merkina e mo tani aha/ dina nyakki
 /e mo naskina/.

19 Ayy /e jin mini 'taki 'kosh uni kun mii
 tonthus moyi, ayy Arumgimis,
 dhali ki 'kwani kun wol 'kwaniya bas mo
 mini 'taki kwa/ is buni bwa 'peni
 aha/ mo,
 20 ki 'kwani kun dupi /e i e mmo/ush /e gwo
 ki 'tash mo,
 uni kun cukin ki is buni imontal 'de/ apo/ /
 e gom tonthus mo.
 21 Dika/ ki shi/ uni i e uni gun shi/ki /e i e mo,
 ayy Tapa?
 Dhali dika/ ki 'te bwa ki uni gwansan kun
 cukina apo/ /e mo?
 22 Aha/ shi/kina uni i e ki isi shi/ ma shin
 gana/ i e mo.

Aha/ denkina uni e moyi mmota 'kup ki aha/ mo.

²³ Napi aha/ ki bur bur mo, ayy Arumgimis, dhali misha dum pem mo.

Nyo/i aha/ mo dhali mish gwom pem kun kulumka/ ibwa mo.

²⁴ Dhali pari mo e mo wakki/ tonthusa kamu/ di'd e aha/ mo, dhali shuyi aha/ bway e bway jin 'konuki/e ki sule/ sule/ mo.

140

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

¹ Cuki aha/ mo, ayy Tapa, 'peni 'kwani kun ta thus ki thus mo.

'Tashi aha/ 'twa/ mo 'peni 'kwani kun bujurkina bujur mo,

² uni kun thosonki tonthus is eya dum buni mo, dhali bir 'kwani mmo/asa mee ka yempa/ yempa/ mo.

³ Uni dhuna le'd buni mmokaaka me'd tasha/ mo, dhali 'twa/ buni 'tu'dkin ka ti'd tashan 'thi/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁴ Jiyi aha/ mo, ayy Tapa, 'peni me'd gi 'kwani kun ta thus ki thus mo.

'Tashi aha/ 'twa/ mo 'peni 'kwani kun bujurkina bujur mo, uni kun thosonki is mo mmota'b aha/ ki sho'k mo.

⁵ 'Kwani kun dhu is ki ca mo mmo/ush gwonkan mii mo tani uni bagkina gume/ gom aha/ mo, nyakka nyoka gume/ jin bere'thkina uni mo, e 'ko'd gwar bway mo tani uni ka'bkina gume/ gom aha/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁶ Aha/ ona gwo e Tapa mo ki: /E tana Arumgimis pem mo.

Ciyi 'ce ki 'twa/ ki tom pem jin 'thoka/ ka di'b me'di is mo, ayy Tapa.

⁷ Ayy Tapa, /e jin ta Tapam pem mo, dhali /e jin ta jim pem jin 'bitha'bi'th jin 'cukki aha/ mo, /e kumki aha/ 'kup pem mo ka tee gi mo ma mee mo.

⁸ Dhalku/ ki ci amanta thus ki thus to jin on ma dum piti a'di mo, ayy Tapa.

Dhalku/ ki tho'th tonthus piti jin miina a'diya wu'th apo/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

⁹ Uni gwansan kun 'kamki aha/ ki dek mo tani uni 'de'kki 'kup buni mo.

Dhalki 'twa/ buni kun tana pibi kumki uni 'twa/a 'cesh mo.

¹⁰ Dhalki o'd jin 'thanu ka 'cila'th ta'kki'da po/ uni mo.

Dhalki uni ta'kkunu e jis jin 'kula'kul mo jin mina uni mol cuyu/ mis dok/e mo.

¹¹ Dhalku/ ki dhala manthutha thu'th 'pen bway mo mmotel mii sho'k e mony'cesh mo.

Dhalki tonthus wa'di wathi/ jin bujurki'da bujur ki jahanne/ mo.

¹² Aha/ misha Tapa halki mo jin wo'cki is she/ jin rakki'd mo,

dhali tor gwon dwall 'twa/a 'cesh ki mii ma kar/e gom uni gun mini mii ta gi to mo.

¹³ Ka jin gana/ uni gun tana kar/e mini ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway pini mo.

Dhali uni gun dhelel ma du mini 'ko e bun'kus pini mo be.

141

Gway ma Dawuu'd.

¹ Aha/ yukkina /e mo, ayy Tapa. Layu/ ki jahanne/ e aha/ mo.

Ciyi 'cem pini ki 'twam pem mo, ki aha/ yukkina /e mo.

² Dhalki mon'thom pem a'di denju e me'da ku'da 'bicajwahar ibwambori /e mo, dhali mo jin 'de'kka/ me'd pemi mis mo me'd to jin 'cithu/ 'kus mom'pimpili/ mmomiiya bas mo.

³ Kari mo jin jinuwa ji apo/ 'twam pem mo, ayy Tapa,

doshi mmotima campur gi 'twam pem mo.

⁴ Dhalku/ ki ka'da dum pem ki ma tonthusa kamu/ mo,

mmoshwa pibi/ anyor ki is pem gom tonthus mmomii mo

mmonyak ya ki 'kwani kun mii to kun 'coka'cok mo,

dhali dhalku/ ki dhal aha/ bway mo mmoshwa tontem buni kun tawusa'tawus mo.

⁵ Dhalki wathi/ jin 'boro'd idor aha/ mo
walla kucur aha/ ki bwan̄kush mo,
hili dhalku/ ki dhala yin gi 'kwanin thus
ki a'di minu 'kosh 'kup pem ki sule/
sule/ mo.
Haali/ mon'thom pem tikirkika/ apo/ ton-
thus buni kun miina uni mo.
⁶ Me'd jin cikunu uni e me'd gi uni gwansan
kun mini wak uni mo tani
dhali yan'ko'd uni mini da/ar gwo ki gwon
Tapa a'di ita gwon gana/ mo.
⁷ Me'd wosh jin kothkina jan tal 'de/ me'd mo
dhali shat uni apowa 'cesh mo tani
wakan asimam buni minu 'kwakar bwa
mo e 'twa/ ma Haawiya mo.

⁸ Hili em pem di'd 'kup ki /e mo, ayy Tapa
Arungimis.
E /e mo tani aha/ simmkina mo jin hurga/
jwa e mo.
Dhalku/ ki dhal aha/ me'd wathi/ jin dar gi
mo jin ceshuwa cesh ka po/ mo.
⁹ Noni aha/ 'twa/ mo 'pena gume/ jin 'thik-
ina uniya 'cesh gom aha/ mo,
dhali agume/ gi uni kun mii tonthus mo.
¹⁰ Dhalki imanmii tonthus ta'kkini montal
'de/ agumem buni mo
ki aha/ dina mmoye mo.

142

*Gway jin yedhuwa Dawuu'd sho'k mo ki
a'di diki'd e jurum wosh mo. Mon'tho mo.*

¹ Aha/ gwokina ki 'twam pem e Tapa mo,
ki 'twam pem mo tani aha/ 'thokina to ka
di'b me'di is e Tapa mo.
² Aha/ gaça mom pem jin walka/ a'thupuny
'twa/ e bwambori a'di mo.
Aha/ tora tom pem kun toci aha/ bwa ib-
wambori a'di mo.
³ Ki shi/in pem 'thikina buye/ mo tani
/e mishki bway pem mo.
E bway tur jin yaka/ mo tani
uni bagkina gume/ gom aha/ mo.
⁴ Aha/ hilkina mo ki 'bana bim poros mo
dhali tim mo mo,
hili jan̄kamu/ yisa di'da jin tor aha/ ki e mo.
Mo jin huru jwa yisa di'd gom aha/ mo.
Wathi/ piyi'd jin hilki'da hil gom aha/ mo.

⁵ Aha/ gwona 'twa/ e /e mo, ayy Tapa.
Aha/ ona gwo mo ki: /E ta jim pem jin
hurga/ jwa icine/ mo,

tom pem jin 'tuntulka/ bwa ime'd mo, a'di
jin di'd nyakki 'kwani kun 'kon ki e
mony'cesh mo.

⁶ Ciyi ahirdhe/ ki gwom pem mo,
haali/ aha/ gunu ka lungu'b gana/ mo.
'Cuki aha/ mo 'peni imanto'c aha/ bwa mo,
haali/ uni 'bitha'bi'th gom aha/ mo
mmobol aha/ e mo.
⁷ Susi aha/ ka piye/ 'pena sijin mo,
ki aha/ mina 'taki ci mo jin 'boruwa 'bor
bwa i is ki gway pini mo.
'Kwani kun tana kar/e mini 'kam aha/ mo
haali/ /e mini tu/ul dhan mo jin isha to ka
enthus gom aha/ mo.

143

Gway ma Dawuu'd.

¹ Ciki mon'thom pem mo, ayy Tapa.
Dhali ciyi 'cem pini ki tom pem kun 'thoka/
ka di'b me'di is mo.
E mii ma isin ganam pini mo tani thoki aha/
'twa/ mo, e mo ma kar/em pini mo.
² Dhalku/ ki cic mo e mo jin dwallu gwo
nyakki cin̄kinam pini mo
haali/ wathin̄ kamu/ yisa di'da jin di'd ki e
jin ta'da kar/e ibwambori /e mo.
³ Haali/ wathi/ jin ta 'kup mo tani a'di urki
aha/ isho'k mo.
A'di yapki mondiki/em pem ki sho'k itaga
'cesh mo.
A'di ki kar aha/ mmoça'b e mondhurumi'd
mo me'd uni gwansan kun wukin ki
wun̄ gana/ mo.
⁴ Gom gwo gi wakan mo tani shi/in pem
'thikina buye/ e isi aha/ mo,
dhali adum pem e isi aha/ mo tani a'di
tintira/ tintir mo.
⁵ Aha/ kakina teen dhamo/ gunn e mo.
Aha/ kulumkina gwo ibwa goma ris to kun
miikina /e mo.
Dhali aha/ tikirk ina gwo kulum bwa gom
miin to ki me'd pini kun wagaskina /
e mo.
⁶ Aha/ he'thkina me'd pem gom /e mo.
Akashiram pem ku'thkina 'kus gun̄kuru/ mo
me'd mo ma burta/ o'd mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
⁷ Huru/ ki jahanne/ mo dhali thok aha/
'twa/ mo, ayy Tapa.
Shi/in pem ushi me'd mo.

Dhalku/ ki bag jis/em pini 'peni aha/ mo,
isi ciki/ ki aha/ mina e wa ki uni gwansan
kun iikin ka lungu'b e jisa 'kulga/ mo.

⁸ Dhalki aha/ cika gwo mon'thamo/ gom
mo/en pini jin telu sho'k mo,
haali/ e /e mo tani aha/ kara mom pem jin
gamka/ gwo is mo.

Tori aha/ bway jin miga/ 'taki ya mo,
haali/ e /e mo tani aha/ 'de'kkina akashiram
pem 'kup ki mis mo.

⁹ Cuki aha/ mo, ayy Tapa, 'peni aris 'kwani
kun ta 'kup ki aha/ mo.

Aha/ guskina mmohur jwa e /e mo.

¹⁰ Tori aha/ gwo mmomii bwam pini mo,
haali/ /e tana Arumgimis pem mo.
Dhalki shi/in pini jin 'boro'd shu aha/ bway
mo
e bway jin ba'daba'd mo.

¹¹ Gom gway gi gway pini mo tani, ayy
Tapa, 'tashi mondiki/em pem 'twa/
mo.

E mii ma kar/em pini mo tani susi aha/ ka
pije/ 'peni monto'c bwa mo.

¹² Dhali e mo/en pini jin telu sho'k mo tani
'cithi/ 'kwani kun ta 'kup ki aha/
'twa/ mo
dhali 'ce'd uni kun ta 'kup ki aha/ shoki
'baar mo
haali/ aha/ tana cin'kinam pini mo.

144

Gway ma Dawuu'd.

¹ Mom'bor mii midi di gom Tapa mo, a'di
jin ta wosh pem mo,
a'di jin to'kki me'd pem gom mo ma mee
mo,

dhali njwal me'd pem mmo/asa as mo,
² a'di jin ta wosh pem dhali acur pem mo,
dhali acur pem jin tenu gwo mo dhali
aman'cuk aha/ mo,
dhala gongorom pem mo dhali a'di jin
bu'thka/ mo jin hurga/ jwa mo,
a'di jin 'dapki'da ris 'kwani e bwan'kwariny
piti mo.

³ Ayy Tapa, ki wathiny'cesh jana sa/ imina
bwa o /e ki a'di mo,
walla ya/ gi wathiny'cesh jana imina /e
kulum gwo ibwa gom a'di mo?

⁴ Wathiny'cesh wana e ka wulpe/ mo,

ateem piti wana e ka kashira la jin peki'd
mo.

⁵ Gonji momis pini is ka 'cesh mo, ayy Tapa,
dhali pu'du/ ka 'cesh mo.

Tayi wosha turga/ is ki me'd mo ki uni mini
iyya ku'd mo.

⁶ Biliti/ uni mmoshwayi mo mmomiiya
war mo dhali ceker uni bwa mo.

Dhali peper ka risa thopam pini bwa mo
dhali miiya 'bala'c 'bala'c dhan mo
yin mo.

⁷ Hethi me'd pini 'peni mo jin ka'dama/
ka'dam mo,

'cwami aha/ mo dhali 'cuki aha/ mo 'pena
ris yi'de/ mo,

dhali 'peni me'd gi 'kwani gi bampan tiya
mo,

⁸ uni kun tana 'twa/ buni ator ka tor mmo/o
gwo mo,

dhali uni gun tana me'da bim poros buni
abim poros jin ta thus ki thus mo.

⁹ Aha/ mina yuk gway jin ta gway this gom
/e mo, ayy Arumgimis,

apowa dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/ i
'kume'd mo aha/ mina pi a'di gom /
e mo,

¹⁰ a'di jin ciki mo jin pinu mii e ki imalik
mo,

a'di jin 'cwamki cin'kinam pini ka Dawuu'd
mo.

¹¹ 'Cwami aha/ 'peni gandal gi 'kwani kun
ta matt ki matt mo

dhali 'cuki aha/ mo 'peni me'd gi 'kwani
kun ta 'kwani gi bampan tiya mo,

uni kun tana 'twa/ buni ator ka tor mmo/o
gwo mo,

dhali uni gun tana me'da bim poros buni
abim poros jin ta thus ki thus mo.

¹² Dhalki iya/m bam e dhuru'c buni mo
wana e ki cwalman kun dhethadhe'th mo,
walla i'bwa/m bam mmowa e ka ka'dum
gu'b mo

kun jepkunu mo mmonyan gu'b ma malik
mo.

¹³ Dhalki themes bam 'tu'du/ ki piny piny
mo

mmo'tu'da risa lakan gu'b kun dhuna am
to mo.

Dhalki ka'bal bam dhodhon ka alip mo
dhali ka alaapi 'kume'd mo e buntom bam
mo.

14 Dhalki bip bam 'tu'd mo ki ushan mo,
jin mina is 'koki 'kosh uni ka nyor
gom 'ba'th mo walla ta a/ ulul is
mmodho'th ushan mo.
Dhalku/ ki mii dhal ko jin gwonu ki ko ma
cis bway mo mmodi e bway tur bam
mo.
15 'Kwani kun biṭa mo jin 'boru mii wakana
po/ mo tani uni i'bora bwa mo.
'Kwani kun tan ga Arungimis jin ta Tapa
mo tani uni i'bora bwa mo.

145

*Gway jin yuk ma Dawuu'd mmomaṇa
maṇ mo.*

1 Aha/ mina kar /e ki ca mo, /e jin tana
Arungimis pem mo dhali aMalik
pem mo,
dhali 'bori gway pini mii ki sule/ sule/ mo
dhali ki sule/ sule/ mo.
2 Isa yempa/ aha/ mina 'bor /e mii mo,
dhali maṇ gway pini ki sule/ sule/ mo dhali
ki sule/ sule/ mo.
3 Tapa a'di icaaca mo dhali a'di ica'd jin
minu maṇ mo,
dhali dhan cam piti minu 'koki gu'd 'kup
mmodot mo.
4 Anyakum yil gi 'kwanin 'deṇ kamu/ mini
maṇ miim pini ka nyakum 'kwani
yilan tiya mo,
dhali uni mini bah dhan mii ma dem dem
pini jin kala /e ki mii mo.
5 Gom monyca ma ra/ ra/ pini mo dhali mo/
ek pini mo
dhali aris to kun miina /e ki momer mo tani
aha/ mina kulum uni ibwa mo be.
6 'Kwani mini bah dhan mo ma dem dem
ma purem pini jin kala /e ki mii mo,
dhali aha/ mina bah dhan monycam pini
mo.
7 Uni mini gaç miin tom pini jin ishi'd ka
enthus ki gway pini jin tor /e karash
gom tom 'boron mo
dhali yuk gway ki 'kal 'kal gom mo ma kar/
em pini mo.
8 Tapa a'di ta'da manmii mii ka 'the mo
dhali amanmiimii mo,
anyor piti maṇgala she/ mo dhali mo/en
ishki'd jin telu sho'k mo.
9 Tapa a'di 'bora'bor gom 'kwani 'baar mo,

dhali bwam ma 'thimem piti ki mo/en
diki'da powa ris 'kwani 'baar mo
kun ukkina a'di mo.
10 Aris miin tom pini mini ci /e bwa jin
'boruwa 'bori is mo, ayy Tapa,
dhali aris unim pini kun dhunu ki she/ ki
dhelel dhelel mo tani uni mini 'bor /
e mii mo.
11 Uni mini o gwo gom monyca gi bampam
pini mo,
dhali uni mini tor gwo gom mom'bi'th pini
mo,
12 mmodor eya tente/ e iya/ gi 'kwani mo
miin to ma dem dem pini mo,
dhali monyca jin mii'd ki ra/ ra/ jin ta ji gi
bampam pini mo.
13 Bampam pini a'di ta bampa/ jin midi di
ki sule/ sule/ mo
dhali mo jin tanu tapam pini 'dimki 'kup ki
sule/ sule/ mo eya risa nyakum yil gi
'kwaniny'cesh mo.
Tapa a'di ita a'di ma isin gana/ eya ris
gwom piti mo,
dhali ta 'the ka 'the eya ris miin tom piti
mo.
14 Tapa a'di bu'thki uni gwansan kun
ta'kkin mo,
dhali 'deka ris uni imis mo uni gun 'kokin
ki gongo/ mo.
15 Aris e gi 'kwani 'baar mo hilki /e mo
dhali /e ki ciki uni tontem buni ki yil ka kar/
e mo.
16 /E ka'dki me'd pini mo
dhali /e kapkina ris to kun 'ko ki e adu mo
ka ris to gun o uni bwa mo.
17 Tapa a'di ita'da kar/e eya ris bway piti
'baar mo
dhali kush bwa ki kush goma ris miim piti
mo.
18 Tapa a'di 'disha'dish goma ris uni
gwansan kun yukki a'di mo,
eya ris uni gun yukki a'di gom miin gana/
mo,
19 A'di ki thim to jin ona a'di bwa mo a'di jin
ko/ki a'di mo.
A'di si'da/ cikki gwom buni mo dhali ta uni
is ki me'd mo.
20 Tapa a'di ki 'tasha ris uni 'baar 'twa/ mo
uni gun enki a'di mo,
hili aris uni gun ta thus ki thus mo tani
mina a'di i'ce'd sho'k mo.
21 'Twa/ pem midi o gwo mmomaṇ Tapa
mo,

dhali dhalka ris shuman isi 'baar mo 'bor
gway piti jin kogu mii mo ki sule/
sule/ mo.

146

¹ Manji Tapa mo.

Manji Tapa mo ma, ayy kashiram pem.

² Aha/ mina man Tapa ki aha/ dina mmodi
ki e mo.

Aha/ mina yuk gway mmomaṇa Arumgimis
pem mo ka yiha/ ki aha/ dina ki e mo.

³ Dhalku/ ki dhu mom bum jin gamu gwo is
e iya/ gi imalik mo,
e ya/ gi 'kwani mo, e a'di jin dar gi mowoth
mo.

⁴ Ki shi/in piti 'baarki'd mo tani a'di dokki'd
ki bu'da'cesh ka nyan'ko'd mo,
Dhali ka tenten gana/ yan mo tani to jin
thosona a'di mo tani nyak sho'k 'ce'd
ki a'di mo.

⁵ Bwam 'boro'd gom a'di jin ta gi mowoth
'pena Arumgimis ma Yakuub mo,
a'di jin ta'd ga 'tenj kape/ e Tapa Arumgimis
piti mo,

⁶ a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo,
dhali kumma/ yi'de/ mo dhali aris to kun
'kon e bwaman uni mo,
a'di jin dhu'da dhu ka dhu ma isin gana/ ki
sule/ sule/ mo,

⁷ a'di jin torki gwon dwall 'twa/ a 'cesh
ki tora kar/ e mo, gom uni gun
siri'ckunuwa po/ ki sho'k mo,
a'di jin ciki tonte/ ki 'kwani kun 'kosha te/
mo.

Tapa dhuki uni kun tana habuus ki 'kus
mo.

⁸ Tapa ka'dki e gi 'kwani kun tana ja'da/ mo.
Tapa 'de'kki uni gwansan kun 'kokin ki
gongo/ mo.

Tapa enki 'kwani kun miin ka kar/ e mo.

⁹ Tapa timki'da powa ris 'kwani kun iiki iin
'kus mo.

A'di ki ta up kun wuna ikath is ki me'd mo
dhali uni gun dar gi icom mo,
hili bway jin iina 'kwani kun ta thus ki
thus mo tani mina a'di guyu/ e mo jin
mina uni kup mo.

¹⁰ Tapa a'di midi ta tapa ki sule/ sule/ mo,

ayy Sihyuun, a'di jin ta'da Arumgimis pini
mo, eya risa nyakum yil gi 'kwani
mo.

Manji Tapa mo.

147

¹ Manji Tapa mo.

Haali/ a'di 'boro'd mmoyuk gway mmo-
maṇa Arumgimis bana mo,

haali/ a'di ta'da 'the mo dhali gway jin
minu man a'di mo a'di ha me'd mo.

² Tapa nyanji Pa Urushaliim mo.

A'di ki tul uci ma Israyiil is kun ta'kkunuwa
sho mo.

³ A'di ki waç uni gun 'ce'dkunuwa du mo
dhali is jamam buni kun 'koshkunu uni
mo.

⁴ A'di ki kar gwo mmota ṇulla/ mo gom gwo
mmodeṇa cul e mo.

A'di ki ciya cul gway buni ki she/ ki she/ mo.

⁵ Tapam bana a'di icaaca mo dhali
mom'bi'th piti ishi'd ka enthus mo.

Mo jin mishu gwo 'ban jin ta jim piti mo
tani a'di idiki'd ibwampo/ mo jin
molu bar a'di mo.

⁶ Tapa a'di ki 'de'k uni gun yapkunu ki
sho'k mo.

A'di ki tor uni 'ko'da 'cesh uni gun ta thus ki
thus mo.

⁷ Yuki gway e Tapa mo jin 'boruwa 'bor
bwa i is mo.

Lugumi gway eya Arumgimis bana ka
dhenḍhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/
mo.

⁸ A'di ki kum momis ka rak mo,
dhali a'di ki thosona sho'k mmohetha po/
mony'cesh mo,

dhali a'di ki raka sho mmoca mo apowa ris
wosh mo.

⁹ A'di ki ci to/e tontem buni mmoshwa mo
dhali ki usha warangwak kun gwokin mo.

¹⁰ Bwan 'kunu'd piti yisa di'd e shumarum
kun 'bitha'bi'th mo,

walla bwan 'kunu'd piti yisa di'd e
'basho'k gi wathi/ mo.

¹¹ Hili Tapa a'di ki bu'th mo jin 'boru bwa
mo e uni gwansan kun ko/ki a'di mo,
dhali e uni gwansan kun tan ga 'tenj kape/
e mo/en piti jin telu sho'k mo.

¹² Manji Tapa mo, ayy Urushaliim.

Manji Arumgimis pini mo, ayy Sihyuun.

- 13 Haali/ a'di 'bi'thki'da bem'ban gi tonḵuthu'd jin miinu 'twaṅkala goṅ pini mo.
A'di 'borki iya/m bum mii e bwaman um mo.
- 14 A'di karki monḵu'th is e bwaṅgwayum bum mo.
A'di 'tu'dki um bwa ka dipany pos bunyan jin thebera/ e ki theber mo.
- 15 A'di hashki gwo jin kana a'diya kan e mony'cesh mo.
Gwom piti guski'd ki shaw shaw mo.
- 16 A'di ki ciya wasa/ mmo/isha 'cesh me'da mur ka'bala bany bany mo.
A'di ki kwa/a wasanyjape/ bwa me'd 'piny mo.
- 17 A'di ki taka wasam piti ka 'cesh me'd ushi kuluny to mo.
Kaja a'di imidi doshi bwambor mon'thup piti jin 'thupa a'di mo?
- 18 A'di hashki gwom piti mo dhali wa uni mo.
A'di ki kar 'tham piti mo mmoposh mo dhali yi'de/ yakina ṅwaca/ mo.
- 19 A'di ki bah gwom piti eya Yakuub mo a'di jin ta gwoṅkan piti kun bahu mo dhali gwoṅkan kun onu eya Israyiil mo.
- 20 Kal gi 'kwanin tiya dina a'di ki tu/ul ki mii gi wakan mo.
Uni 'koki mish gwoṅkan piti kun onu mo.
Mani Tapa mo.

148

- 1 Mani Tapa mo.
Mani Tapa mo 'peni momis mo.
Mani a'di e mo jin ka'dama/ ka'dam mo.
- 2 Mani a'di mo, aris iman'doyu gwom piti mo.
Mani a'di mo, aris unim piti kun 'kon e momis mo.
- 3 Atente/ dhala ppe, mani a'di mo, mani a'di mo, aris uma cul kun kushki mo mo.
- 4 Mani a'di mo, um momis kun ka'dama/ ka'dam mo,
dhali um yi'de/ kun 'kona po/ momis mo.
- 5 Dhalki uni bway mo mmomanḡ gway gi Tapa mo.
Haali/ a'di kanki'da kan mo dhali uni 'kokunu mo mmo/uk mo.
- 6 Dhali a'di telki uni sho'k ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.

A'di ki thoson gwayum buni jin mina uni mol pe mo.

- 7 Mani Tapa 'peni mony'cesh mo,
um kun ta dhan to yi'de/ gi kumma/ yi'de/ mo dhali aris mon'kulga/ mo,
- 8 o'd dhala dhana wasa/ wosh dhala wasa/ kun telkin mo dhala wasanyjape/ mo,
dhali 'tham jin mii'da punthar uni thimki gwom piti jin kana a'diya kan mo.
- 9 'Kuwosha turga/ mo dhala ris wosh mo, cwa kun dho'th maman mo dhali arisa bwanyayis mo.
- 10 Aris tombwaasho dhali aris to/e mo, dhali to kun parana 'cesh mo dhali 'dii kun peni mis mo.
- 11 Imalik kun 'kon e mony'cesh mo dhali aris 'kwani mo,
dhali iya/ gi imalik mo dhali aris tapa gi mony'cesh mo.
- 12 'Kwani kun ta dhuru'c mo dhali aris nyara/ mmonṡal'de/ mo,
dhali 'kwani kun tana dhan mo dhali uci mo.
- 13 Dhalki uni manḡ gway gi Tapa mo, haali/ gway piti a'di 'de/ ikaru ki ca mo.
Monycam piti a'di idiki'da po/ mony'cesh mo dhali momis mo.
- 14 A'di ki 'de'k ce gi mowoth gom 'kwanim piti mo,
manḡ manḡ goma ris unim piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo,
haali/ 'Kwani ma Israyiil mo tani uni i'dishki a'di is mo.
Mani Tapa mo.

149

- 1 Mani Tapa mo.
Yuki gway gi Tapa mo gway jin ta gway this mo,
momanḡ piti eya dhana tul 'kup gom 'kwani kun ta ku isinḡ gana/ mo.
- 2 Dhalka Israyiil 'bora bwa mo eya Man/uk a'di mo,
dhalki iya/ ma Sihyuun 'kunya bwa eya Malik buni mo.
- 3 Dhalki uni manḡ gway piti ki pe jin pena uni imis mo,
mmolugum gway gom a'di ka dhenḡdhenye/ jin pinu ki me'd mo dhala dhenḡdhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo.

- ⁴ Haali/ Tapa bu'thki mo jin 'boru bwa e
'kwanim piti mo.
A'di nyonki a'di jin kar is ki gwa'd mo ki mo
jin pinu mii e mo.
- ⁵ Dhalki uni gun ta ku isin gana/ iini mis
gom bwam 'boro'd e monyca mo.
Dhalki uni yuki gway gom bwan 'kunya'd
eya cim buni mo.
- ⁶ Dhalki mo jin eka/ ek jin minu man Tapa
di'd e 'kus buni mo,
dhali dhan gandal kun kaaka ka 'ban su/
'kon e me'd buni mo,
- ⁷ mmori/a ri'c jin ricu apo/ kal gi 'kwanin
tiya mo
dhali mmodora dora po/ 'kwani mo,
- ⁸ mmodek imalik buni ka jindhiir mo
dhali unim buni kun sena 'penkapan ka
makkiyyan tonkuthu'd mo,
- ⁹ mmotor uni gwon dwall 'twa/ a 'cesh,
gwon dwall jin 'kwarkunu mo.
Yan ta monyca goma ris unim piti kun ta ku
isin gana/ mo.
Mani Tapa mo.

150

- ¹ Mani Tapa mo.
Mani Arumgimis e mom piti jin kogu mo.
Mani a'di e mo ma balany piti mo jin ca'bki
dem dem mo.
- ² Mani a'di gom miin to ma dem dem piti
mo.
Mani a'di isi ki dhan miiny cam piti jin cana
a'di mo.
- ³ Mani a'di ki ko ma poome/ jin dhalu me'd
mo.
Mani a'di ka dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/
i 'kume'd mo jin buku ki dar ga yi'c
mo dhala dhen'dhenye/ mo.
- ⁴ Mani a'di ka dhen'dhenye/ jin pinu ki me'd
mo dhali iyyi imis mo.
Mani a'di ka shun dhen'dhenye/ mo dhala
bargum mo.
- ⁵ Mani a'di ki ko ma sahana shu e mo.
Mani a'di ki 'kal 'kal ki ko ma sahana shu e
mo jin tirkunu mo.
- ⁶ Dhalka ris to 'baar mo kun shi/irrkun mo
mani Tapa mo.
Mani Tapa mo.

Gwom 'Borga/ Isi ki Gwo ma MATTA mo

Gwo jin Beledhu goma Yesus Kristhos mo

¹ Gwo jin 'kwaru mo mmobelet'h gwo mo goma Yesus Kristhos mo jin ta ya/ ma Dawuu'd mo dhali ya/ ma Ibrahiim mo.

² Ibrahiim ta'da baba ma Is/ hak mo dhala Is/ hak ta'da baba ma Yakuub mo dhala Yakuub ta'da baba ma Yahuusa mo dhali ikam piti mo be. ³ Dhala Yahuusa ta'da baba ma Paaris mo dhala Saarah mo ka Thamar mo. Dhala Paaris ta'da baba ma Hasruun mo dhala Hasruun ta'da baba ma Araam mo. ⁴ Dhala Araam ta'da baba ma Aminadaab mo dhala Aminadaab ta'da baba ma Nahshuun mo dhala Nahshuun ta'da baba ma Salmuun mo be. ⁵ Dhala Salmuun ta'da baba ma Bu/as ka Rahab mo dhala Bu/as ta'da baba ma Ubiid ka Ra/uuth mo dhala Ubiid ta'da baba ma Yassa mo. ⁶ Dhala Yassa ta'da baba ma Dawuu'd jin ta'da malik mo be.

Dhala Dawuu'd ta'da baba ma Sulemaan ki ash ma Uriyya mo ⁷ dhala Sulemaan ta'da baba ma Rahabaam mo dhala Rahabaam ta'da baba ma Abiyya mo dhala Abiyya ta'da baba ma Aasa mo. ⁸ Dhala Aasa ta'da baba ma Yahushapaath mo dhala Yahushapaath ta'da baba ma Yuram mo dhala Yuram ta'da baba ma Ussiyya mo ⁹ dhala Ussiyya ta'da baba ma Yutham mo dhala Yutham ta'da baba ma Ahaas mo dhala Ahaas ta'da baba ma Hiskiyya mo. ¹⁰ Dhala Hiskiyya ta'da baba ma Manassa mo dhala Manassa ta'da baba ma Aamuun mo dhala Aamuun ta'da baba ma Yushiyya mo ¹¹ dhala Yushiyya ta'da baba ma Yakunya mo dhali ikam piti mo ka tee jin bu'thkunu uni mo e Pam Baabil mo be.

¹² Dhali 'ko'di mo jin bu'thkunu uni mo e Pam Baabil mo tani Yakunya ta'da baba ma Sha/alti/iil mo dhala Sha/alti/iil ta'da baba ma Sarubbaabil mo be. ¹³ Dhala Sarubbaabil ta'da baba ma Abihud mo dhala Abihud ta'da baba ma Aliyagiim mo dhala Aliyagiim ta'da baba ma Aasuur mo. ¹⁴ Dhala Aasuur ta'da baba ma Saaduug mo dhala Saaduug ta'da baba ma Akiim mo dhala Akiim ta'da baba ma Aliyuud mo ¹⁵ dhala Aliyuud ta'da baba ma Ali/

aasar mo dhala Ali/aasar ta'da baba ma Mattaan mo dhala Mattaan ta'da baba ma Yakuub mo. ¹⁶ Dhala Yakuub ta'da baba ma Yuusup jin ta'da kath ma Mariyam mo, Mariyam jin dho'thki'da Yesus mo, a'di jin yukkunu gway ka Kristhos mo be.

¹⁷ Wakan 'pena risa nyakum yil 'pena Ibrahiim mo ntaga Dawuu'd mo tani uni 'koni 'kume'd i'ce'dka donjon ka nyakum yil mo, dhali 'pena Dawuu'd mo tani ntagi mo jin bu'thkunu uni mo e Pam Baabil mo tani 'koni 'kume'd i'ce'dka donjon ka nyakum yil mo, dhali 'peni mo jin bu'thkunu uni mo e Pam Baabil mo tani ntaga Kristhos mo tani 'koni 'kume'd i'ce'dka donjon ka nyakum yil mo be.

Mondho'th ma Yesus mo be

¹⁸ Dhali dho'th ma Yesus Kristhos a'di bu'thki mo yan kansan mo be. Ka ta'dam piti jin ta'da Mariyam karkunu mo goma Yuusup mo tani ntwa/ a/ ki uni 'konuki gam me'd mo tani ayim gamkunu mo ka 'ci mbwa ki Shi/ in Dheleladhelel mo be. ¹⁹ Dhala kathim piti ka Yuusup mo mmo'tana a'di wathin kar/ e mo dhali mmo'tena a'di bwa mo mmokara yim ki mon'the is mo tani a'di dina gwo mbwa mo mmothoson gwo jin 'kwaru mo mmodhala yim 'pen ki kup mo be. ²⁰ Hili ki a'di dina gwo yansan mbwa mo tani hili mo mo ma, aman'doyu gwo gi Tapa piki a'di i is ki jan mo mmo/o gwo mo ki: Yuusup ya/ ma Dawuu'd, dhalki is ki ko/ mo ma mmobudha Mariyam ki ashim pini mo haali/ a'di caan jin bwaakina a'di mo tani a'di 'peni Shi/ in Dheleladhelel mo be. ²¹ Ayim midi dho'th ya/ mo dhali/ e mini yer a'di gway ka Yesus mo haali/ a'di midi woth 'kwanim piti 'peni miinthus buni mo be. ²² Aris gwo gwansan bu'thki embul mo mo kun minu thim mo jin ona Tapa ka manci gwom piti kadhamo/ mo ki:

²³ Hili nyaranj gana/ midi bwaa mo dhali dho'th ya/ mo,

dhali gway piti minu yuk ka Imanu/iil mo ('pemen piti jin o'd ka Arumgimis di'd e ana mo). ²⁴ Ka Yuusup merki e mo 'peni mo/ ish e mo tani a'di miiki'd me'd jin kankin ma man'doyu gwo gi Tapa a'di gwo mo. A'di bu'thki a'di mo mmota ashim piti mo be. ²⁵ Hili a'di diki misha yim mo naskina/

ntaga yim dho'thki ya/ mo. Dhali a'di ki yer a'di gway ka Yesus mo be.

2

Mombut jin Buta 'Kwani kun Yukayuk mo

¹ Dhali ka Yesus dho'thkunu mo e Pam Beetlaham gi Pa Yahuudiyya ka tee ma Hirodus jin ta'da malik mo tani hili 'kwani kun yukayuk 'peni mom'pesho'k pu'dkin mo e Pa Urushaliim mo mmo/o gwo mo ki: ² Mane a'di jin dho'thkunu mo mmota malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo? Haali/ aman parkina acul piti e mo e mom'pesho'k mo dhali aman iikina mo mmolun a'di mo be. ³ Ka Hirodus jin ta'da malik cikki gwo yansan mo tani a'di mur ma du mo dhali aris 'kwani gi Pa Urushaliimi 'baar mo nyakki a'di mo be. ⁴ Dhali a'di ki tul aris igasiis kun can is mo dhali iman'kwar to gi 'kwani mo. A'di ki dot uni gwo mo gom mo jin minu dhodha Kristhos nycine/ mo. ⁵ Dhali uni ki tor a'di gwo mo ki: E Pam Beetlaham e Pa Yahuudiyya mo, haali/ wakan a'di ta gwo jin 'kwarkin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

⁶ Dhali /e, ayy Beetlaham, e bampa/ Yahuudiyya mo tani /e yisa pisina e bwaman 'kwani gi itapa gi 'Kwani Yahuudiyya mo, haali/ 'peni /e mo tani amanjiya ji midu pu'du/ mo, a'di jin midu hil 'kwanim pem ma Israyiil mo be.

⁷ Yan'ko'd Hirodus ki yuk 'kwani kun yukayuk mo ka kwal is mo dhali dot gwo 'peni uni goma tee jin pikin ma cul mo. ⁸ Dhali a'di ki hash uni e Pam Beetlaham mo mmo/o gwo mo ki: Iiku/ mo ma dhali nap gwo ka kar/e goma 'ci mo, dhali ki um mini gam a'di mo tani guyaa/ gwo mo ki aha/ si'da/ mina yaku/ mo dhali lun a'di mo be. ⁹ Ki uni cikki gwo 'pena malik mo tani uni iikin e bway buni mo, dhali hili, acul jin parkina uni e mo e mom'pesho'k mo tani yaki'di uni ibwambor mo ntagi a'di pu'dki'd mo mmodosh apo/ mo jin din ma 'ci nycine/ mo be. ¹⁰ Ki uni parkina acul e mo tani uni 'kunyina bwa mo ka daran du ki dhan bwan 'kunya/ mo. ¹¹ Dhali ki uni iiki bway bwan gu'b mo tani uni parkina 'ci

e mo nyakka Mariyam jin ta kum mo dhali uni ta'kkina 'cesh mo dhali lun a'di mo. Dhali yan'ko'd uni ki ka'd tom buni gun ish kumma/ 'twa/ mo tani uni ki ci a'di to kun cinu ki me'd mo, 'dolkon gana/ mo dhala 'bicajwahar mo dhala 'bi'c cwa jin yuku ka murr mo be. ¹² Dhali uni rumkunu ki gwo ki jan mo mmo'koki doka Hirodus mo. Uni iikin ki bway bampam buni gana/, mo ki bwaya kamu/ mo be.

Hirodus Palki Mii mo Mmo'kosha Yesus mo

¹³ Dhali ki uni iikin mo tani hili mo mo ma, aman'doyu gwo gi Tapa piki'da Yuusup i is mo ki jan mo dhali o a'di gwo mo ki: Cuyi mis mo ma, dhali susa 'ci dhali kum mo dhali soyi mo e Pam Masir mo dhali 'koyi mmun mo ntagi aha/ mina tor /e gwo mo, haala Hirodus muru'di napa 'ci mmo'ce'd a'di sho'k mo be. ¹⁴ Dhali a'di cuki mis mo dhali susa 'ci mo dhali kum mon'thiny mo dhali ii Pam Masir mo. ¹⁵ Dhali uni 'kokin mo mmun ntagi jwa ma Hirodus mo. Yansan miikunu mo mmothim gwo jin ona Tapa ka manci gwom piti kadhamo/ mo ki: 'Peni Pam Masir mo tani aha/ yukkina ya/m pem mo be.

¹⁶ Yan'ko'd ka Hirodus ki a'di parki mo e ki a'di he'kkunu e ki 'kwani kun yukayuk mo tani a'di dak ma nyor bwa me'd mo dhali a'di ki hash gwo mo dhali 'kosh ucingwath jwa 'baar mo kun 'kon e Pam Beetlaham mo dhali e bampa/ kun 'kon ka kukul is mo kun 'kona yil susu/ mo dhali kun 'kona bor mo me'd gwo jin da/ arkina a'di 'peni 'kwani kun yukayuk mo. ¹⁷ Wakan a'di thimkunu mo jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Irmiya mo ki:

¹⁸ 'Twa/ cikkinu mo e Pa Rama mo mmomiiya cinthar mo dhali kony jwa jin gwonu ki jabu'th mo, aRahiil gwoki'd mo gom uci ma yim mo. Ayim ushki'd mo ki a'di minu malas mo, haali/ uni mini 'koki 'ko dok/e mo be.

¹⁹ Hili ka Hirodus wuki'd mo tani hili mo mo ma, aman'doyu gwo gi Tapa piki'da Yuusupi is ki jan mo e Pam Masir mo mmo/o gwo mo ki: ²⁰ Cuyi mis mo ma dhali susa 'ci dhali kum mo, dhali iiyi e

bampa/ gi 'Kwani ma Israyiil mo haali/ uni gwansan kun ṇapkina 'ci mondiki/em piti mo mmo'kosh mo tani uni wukin mo be. ²¹ Dhali a'di cuki mis mo dhali susa 'ci dhali kum mo dhali ii mo e bampa/ gi 'Kwani ma Israyiil mo be. ²² Hili ki a'di cikki gwo ka Arkilaawus ta tapa apo/ Pa Yahuudiyya mo e mo gi com ka Hirodus mo tani a'di ko/ki is mo mmoya mo dhali a'di rumkunu ki gwo ki jan mo tani a'di yaki'd mo e Pany Jaliil mo be. ²³ Dhali a'di yaki'd mo mmoca'b e 'penkuman bampa/ jin yuku ka Naasira mo. A'di jin ta gwo jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki a'di minu thim mo ki: A'di minu yuk ki wathi/ gi Pa Naasira mo be.

3

Gwo jin Cin ma Yohaana jin Ta'da Manmii- iya Mii ki Yi'de/ mo

¹ Dhali ka tee gwansan Yohaana jin ta'da manmii ki yi'de/ pu'dki'd mo mmoci gwo mo e bwaasho gi Pa Yahuudiyya mo mmo/ o gwo mo ki: ² Rici adu is mo ma haali/ Bampa/ gi Momis midi pu'd ki 'dishe/ mo be. ³ Haali/ a'di yansan ta a'di jin okunu ka manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya ki a'di o gwo mo ki: 'Twa/ gi jan 'de/ mmocuu gwo em bwaasho ki:

Thosoni bway gi Tapa mo ma.

Kari bway piti ka kar/e mo.

⁴ Dhala Yohaana a'di hi'thki'da mur kalman mo dhali waçkan mo e empa'd piti mo, dhali tontem piti jin shwana a'di mo tani ta'da kuuyu/ dhala dham eya kur mo be.

⁵ Yan'ko'd aris 'kwani 'baar mo iikin ka pije/ mo e a'di mo 'peni Pa Urushaliim mo dhali 'peni bampa/ Yahuudiyya 'baar mo dhali e bampa/ 'baar mo kun 'kon ka kukul is mo e Yi'den Kumma/ Uurdun mo be.

⁶ Dhali uni 'kokunu mo mmomii ki yi'de/ ki a'di mo e Yi'den Kumma/ Uurdun mo mmopikina uni gwo gom miinthus buni mo be.

⁷ Hili ki a'di parki 'Kwani Parisiyyin e mo dhali 'Kwani Sadukiyyin pu'dkin mo e mo gi miinuwa mii ki yi'de/ mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um ucin tasha/. Aja rum um ki gwo mo mmoso mo 'pena nyor jin midi pu'du/ mo? ⁸ Kali maman gana/ adho'th mo

ma jin midi ha me'd ki mo jin rijuwa du is mo ⁹ dhali dhalku/ ki tel gwo 'pen mo mmo/o gwo mo e is bum ki: Ana tana ga Ibrahiim jin ta'da ababam bana mo. Haali/ aha/ tora um gwo mo ka Arumgimis mishi war wosh gwansan mmo'de'k uni mmota uci ma Ibrahiim mo be. ¹⁰ Hili shwane/ athurmany a'di 'thikunu mo eya birman cwa mo. Wakan mo tani aris cwa 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun 'koki dho'th maman mo tani uni jepkunu ka 'cesh mo dhali minu taki o'd mo be.

¹¹ Aha/ miikina um ki yi'de/ gom mo gi minu rica du is mo, hili a'di jin midi yayu/ i'ko'di aha/ mo tani a'di ca'd ki aha/ mo dhala ppam piti mo tani aha/ dinaki ha me'd mo mmokal uni mo. Hili a'di midi mii um ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali ki o'd mo be. ¹² Dhali tonkar shem piti mmo'dash to mo tani di'di me'd piti mo dhali a'di midi dhelel ja'dam piti mo dhali a'di midi tul emen pos is mo e bwan themes mo, hila 'pi'b mina a'di ci'th ki o'd jin midi mol us mo be.

Mo jin Miinuwa Yesus ki Yi'de/ mo

¹³ Yan'ko'd Yesus pu'dki'd mo 'peni Pany Jaliil e Yi'den Kumma/ Uurdun eya Yohaana mo ki a'di minu mii ki yi'de/ ki a'di mo be. ¹⁴ Yohaana a'di ur a'di gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ mina mii ta gi mo gi miinuwa mii ki yi'de/ ki /e mo dhali /e pu'dkini aha/ kan mo 'taa? ¹⁵ Hila Yesus thok a'di gwo mo ki: Dhalki a'di miinu mo wakan shwane/ haali/ a'di wakan jin midi ha me'd mo gom ana mmothima ris mo ma kar/e mo. Dhali yan'ko'd a'di gamki gwo me'd mo be. ¹⁶ Dhali ka Yesus miikunu ki yi'de/ mo tani a'di cuki mis ki jahanne/ 'peni yi'de/ mo dhali hili, momis ka'dkunu mo dhali a'di parki Shi/in ma Arumgimis e mo mmothulu/ me'd gurko/ mo mmoca'ba po/ a'di mo be. ¹⁷ Dhali hili, 'twa/ 'peni momis o gwo mo ki: Yansan ta Ya/m pem jin enka/ mo dhali e a'di mo tani aha/ 'bora bwa mo be.

4

Mo gi Paluwa Yesus mo

¹ Yan'ko'd aYesus a'di urkina Shi/in ka pije/ mo e mombwaasho mo dhali a'di palkina tapa ma ruma 'cesh mo be. ² Dhali

a'di ga/ki to mo ka cim ma issu/ montee mo dhali ka cim ma issu/ mon'thiny mo dhali yan'ko'd mo tani a'di 'kosha te/ mo be. ³ Dhali amanpal a'di pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Waḱki/ /e ta Ya/ ma Arumgimis mo tani kani wosh gwansan gwo mo ma mmowar ki tonte/ mo. ⁴ Hili a'di thok a'di gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo ki:

Wathi/ midi diki di ki e jasi gom tonte/ a'di 'de/ mo

hili ki gwo 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun piyin mo 'peni 'twa/ ma Arumgimis mo be.

⁵ Yan'ko'd tapa ma rum a'cesh ki sus a'di mo e 'penkuman bampa/ jin kogu mo dhali a'di ki kar a'di eya liman gu'b gi mond-heleladhelel mo ⁶ dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Waḱki/ /e ta Ya/ ma Arumgimis mo tani biṭi is pini ka 'cesh mo ma haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

A'di midi ci iman'doyu gwom piti mo mmoji /e mo,

dhali,

E me'd buni mo tani uni mini 'de'k /e mo, isi ciki/ ki /e mina sho'k pini diki torosha po/ wosh mo be.

⁷ Yesus o a'di gwo mo ki: Dok/ e gwo 'kwarkunu mo ki: /E mini diki pal Tapa Arumgimis pini mo. ⁸ Dok/ e tapa ma ruma 'cesh ki sus a'di mo e 'kuwosh jin turatur kagahara mo dhali mmotor a'di aris bampa/ gi mony'ceshi 'baar mo dhali monycam buni mo be. ⁹ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aris uni gwansani 'baar mo tani miga/ ci /e mo be waḱki/ /e mini biṭa 'cesh mo dhali luṇ aha/ mo be. ¹⁰ Yan'ko'd Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma, Seṭaan, haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: /E mini luṇ Tapa Arumgimis pini mo, dhali a'di 'de/ mo tani mmina /e mii to mo be.

¹¹ Yan'ko'd tapa ma ruma 'cesh ki dhal a'di 'pen mo dhali hili, iman'doyu gwo pu'dkin mo dhali mii a'di to mo be.

Yesus Telki Mii ma Tu'c Piti 'Pen mo

¹² Dhali ki a'di cikki gwo ka Yohaana karkunu eya sijin mo tani a'di pu'dki'd mo e Pany Jaliil mo be. ¹³ Dhali a'di dhalki Pa Naasira 'pen mo dhali ya mo dhali ca'b mo e Pan Kapranahuu mo e shemen yi'de/

gi bampa/ gi Pan Sabuluun mo dhali Pan Naptaali mo be. ¹⁴ A'di ta gwo jin okunu ka manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya, a'di jin minu thim mo ki:

¹⁵ E Pan Sabuluun mo dhali e Pan Naptaali mo tani

'kup ki shemena gap jin 'ciṭhu/ Yi'den Kumma/ Uurdun mo,

e Pany Jaliil gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani

¹⁶ 'kwani kun 'kokin mo e bwaman mond-hurumi'd mo tani

uni parki dhan monkush e mo, dhali e uni gwansan kun 'kokin mo e bampa/ mo dhali eya la wu mo tani monkush 'twakkunu mo mo be.

¹⁷ 'Pena tee caan mo tani Yesus telki gwo 'pen mo mmoci gwo mo mmo/o gwo mo ki: Rici adu is mo ma haali/ Bampa/ gi Momis a'di pu'dki'd mo be.

Yesus Yukki Imancik A'di Gwo Itwa/a/ mo

¹⁸ Me'd jin yakina a'di e shemena gap ma al ma Jaliil mo tani a'di parki 'kwanin tiya e isu/ mo kun tana kam mo, Simaan jin yuku gway ka Buterus mo dhala Andaraawus jin ta'da kam piti mo mmobitkina uni a'thi/ a/al mo, haali/ uni ta imancesh to yi'de/ mo be. ¹⁹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma dhali aha/ mina dhu um ki imanbu'th 'kwani ki gwo mo be. ²⁰ Dhali ki jahanne/ uni dhalkina 'thim buni 'pen mo dhali bath a'di isho'k mo be. ²¹ Dhali ki a'di yaki'd mo 'peni mun mo tani a'di parki 'kwani su/ e mo kun ta ikam mo si'da/, Yakuub jin ta ya/ ma Sabadi dhala Yohaana jin ta'da kam piti mo e bwam ma kur buni nyak ka Sabadi jin ta'da ababam buni mo mmoshowa 'thim buni mo, dhali a'di ki yuk uni mo. ²² Dhali ki jahanne/ uni dhalkina kur buni 'pen mo dhali ababam buni mo, dhali bath a'di nsho'k mo be.

Yesus Ciki Gwo mo dhali Waḱa/ Waḱ mo

²³ Dhali a'di yaki'd mo e Pany Jaliili 'baar mo tani a'di torki gwo mo e gu'b gi montul is buni mo dhali mmoci gwom 'borga/ gom Bampa/ mo dhali mmowaḱa ris 'bathi 'baar mo dhali aris isa nyor kun 'koshi 'kwani mo be. ²⁴ Wakan gwo gom a'di yaki'd ki lala'th ki tur mo e Pan Suriyya mo dhali uni suskina ris 'kwani e a'di kun 'bathan mo, uni gwansan kun doru ki isa nyor mo dhali

ki isa nyor kun woci is she/ mo dhali kun bu'th ma rum thus mo dhali aris uni kun wu gampan mo dhali aris uni kun mutta/ is mo dhali a'di ki waç uni mo be. ²⁵ Dhali awaambuhany 'kwani caaca 'peni Pany Jaliil bathki a'di m'pen mo dhali 'peni Pan Dekapolis mo dhali 'peni Pa Urushaliim mo dhali 'peni Pa Yahuudiyya mo dhali 'peni bwampo/ Yi'den Kumma/ Uurdun mo be.

5

Gwo jin Toru e 'Kuwosh mo

¹ Mmohilkina a'di awaambuhany 'kwani mo tani a'di seki bway 'kuwosh jin turatur mo dhali ki a'di ca'bki'da 'cesh mo tani imancik a'di gwo pu'dkini a'di mo be.

² Dhali a'di ki ka'd 'twam piti mo dhali tor uni gwo mo mmo/o gwo mo ki:

'Ban jin 'Boruwa 'Bor Mii mo

³ Mom'bor mii gom uni gun hatha'ko'd e shi/in mo, gom bampam buni ta ji gi momis mo be.

⁴ Mom'bor mii gom uni gwansan kun gwokin mo, ki uni minu malas mo be.

⁵ Mom'bor mii gom uni gun 'thup ma du mo ki uni mini gam mal ma 'cesh mo be.

⁶ Mom'bor mii gom uni gwansan kun 'kosha te/ mo dhali kun butha te/ miinkar/e mo ki uni minu kap mo be.

⁷ Mom'bor mii gom uni gun miimii mo ki uni mini gam momiimii mo be.

⁸ Mom'bor mii gom uni gun dhelel ma du mo ki uni mini para Arumgimis e mo be.

⁹ Mom'bor mii gom uni gun dhuna dhu ka ku'th is mo ki uni minu yuk ki iya/ ma Arumgimis mo be.

¹⁰ Mom'bor mii gom uni gwansan kun toju bwa mo gom gway gi miinkar/e mo, gom bampam buni jin tana uni mo tani ta ji gi momis mo be.

¹¹ Mom'bor mii gom um ki 'kwani mini sor um mo dhali to'c um bwa mo dhali wal gwo sora shigga/ apo/ um mo gom gway pem mo be. ¹² 'Kunyi bwa mo ma dhali 'bori bwa mo, haali/ tom bum gun tana um gun ish kumma/ mo e momis mo tani uni ekkin mo, haali/ wakan 'kwani

toci imanci gwo ma Arumgimis bwa kadhamo/ mo uni gun 'koni twa/a/ ki um mo be.

'Donkoro/ dhali Monkush

¹³ Um tana 'donkoro/ gom mony'cesh mo. Hili wakka 'donkoro/ midi this montanjar piti e mo tani a'di midi mish 'bala'th kata mo? A'di diki ha me'd mo dok/e gom ton kamu/ mo, hili isi ciki/ a'di minu bita sho mo dhali minu yap ki sho'k gi 'kwani mo be.

¹⁴ Um ta monkush gi 'kwaniny'cesh mo be. 'Penkuman bampa/ caan jin ka'bkunu mo e 'kuwosh mo tani a'di molu ba'k mo be. ¹⁵ Walla ki 'kwani ci'thkina lamba/ mo tani uni kum a'di 'kup ki ton'kul bwa mo 'taa? Hili uni ki kar a'di e tirkina/ mo dhali a'di ki ci monkush e gu'bi 'baar mo be. ¹⁶ Dhalki monkush bum kushi mo mo wakan mbwambori 'kwani mo, ki uni mini par miim 'boron bum e mo dhali ci monyca ka Babam bum jin di'd e momis mo be.

Yesus Torki Gwo gom Gwonkan jin Cinu mo

¹⁷ Dhalku/ ki tosh ki aha/ pu'dkina mo mmopuu gwonkan jin cinu mo dhali imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo. Aha/ pu'dkina mo mmopuu uni mo yisa, hili mmothim uni mo be. ¹⁸ Haali/ ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: ntagi momis dhali mony'cesh uni mini pe mo tani walla ari businyan gwo walla 'pisiran gwo mo tani uni mini 'koki pe mo 'peni gwonkan jin cinu mo ntagi uni 'baar mo minu thim mo be. ¹⁹ A'diyin jin midi 'ce'd gwonkana 'de/ 'peni uni gwansan kun 'kwarkunu mo kun pisin mo dhali tor 'kwani gwo wakan mo si'da/ tani a'di minu yuk ki a'di jin pisapis mo e Bampa/ gi Momis mo. Hili a'di jin mii uni mo dhali tor gwo ki uni mo tani a'di minu yuk gway ki a'di jin caaca mo e Bampa/ gi Momis mo be. ²⁰ Haali/ aha/ tora um gwo mo ki isi ciki/ miinkar/em bum mo mini bol ku gi iman'kwar to e mo dhali 'Kwani Parisiyyin mo tani um mini mol cic e Bampa/ gi Momis mo be.

Yesus Torki Gwo mo gom Gwo ma Nyor mo

²¹ Um cikki gwo jin onu 'peni 'kwanin dhamo/ ki: /E mini mii dhalku/ ki 'kosha 'kosh mo, dhali a'di jin 'koshki'da 'kosh

mo tani a'di midi 'dapi gwon dwall mo be. ²² Hili aha/ ona um gwo mo ki aris 'kwani 'baa' mo ka 'de'e/ 'de'e/ ki ji gi mii'da nyor ka kam piti mo tani a'di midi 'dapi gwon dwall mo be. A'diyin jin soro'da kam piti mo si'da/ mo tani midi 'dapi gwon dwall e montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali a'diyin jin midi o /e gwo mo ki: /E ta pus mo tani, a'di midi 'dapi mo ma al o'd mo be. ²³ Wakan wakki/ /e ki guyu/ tom pini jin cinu ki me'd mo apowa gwata/ mo dhali /e ki ka gwo e ka kam pini dina ton kamu/ apo/ /e mo tani ²⁴ dhalki tom pini jin cina /e ki me'd mo mbwambor ma gwata/ mo dhali yaku/ mo, mmogwama gwam ntwa/ a/ mo nyakka kam pini mo dhali yan'ko'd yayu/ mo dhali ci tom pini jin cinu ki me'd mo. ²⁵ Miiyi amugu ki jahanne/ mo nyakki a'di jin yer /e is ki gway mo ki um 'kon mo mmo/ii ka yiha/ mo e bway mmodwall gwo mo nyakki a'di mo, isi ciki/ amanyer /e is ki gway midi bitki /e mo e me'd ma mandwall gwo mo dhali amandwall gwo mo a'di midi ciki /e ka manji mo mo dhali /e minu kar eya sijin mo be. ²⁶ Ka jin gana/ aha/ ona /e gwo mo ki /e mini mol 'ba/ piyu/ ka pije/ ki sule/ mo ntagi /e mini ciya maliim jin 'ko'd mo be.

Yesus Torki Gwo mo gom Mii jin Miinu Miinyal mo

²⁷ Um cikki gwo jin onu ki: Dhalku/ cal ki mii mii mo ma. ²⁸ Hili aha/ ona um gwo mo ki aris 'kwani 'baa' mo ka 'de'e/ 'de'e/ uni gun hili 'kup ki up mo mmo'dap e mo tani ki jahanne/ uni miiki miinyal nyakki up mo eya dum buni mo be. ²⁹ Wakki/ e ma bim poros pini tu'c /e mo mmomii miinthus mo tani buki a'di ka pije/ mo ma dhali biti a'di asho mo haali/ a'di 'boro'd gom /e mo mmothis bungwar is gi 'ban is pini kamu/ e mo jin mina bungwar is pini ka 'bimpil diki ya mo e mo ma al o'd mo be. ³⁰ Dhali wakki/ me'da bim poros pini midi tu'c /e mo mmomii miinthus mo tani 'cihi/ a'di mo ma dhali yipi a'di asho mo haali/ a'di 'boro'd gom /e mo mmothis bungwar is gi 'ban is pini kamu/ e mo jin mina bungwar is pini ka 'bimpil diki ya mo e mo ma al o'd mo be.

Yesus Torki Gwo mo gom Mii jin Dhaluwa Dhal 'Pen mo

³¹ A'di onu si'da/ ki: A'diyin jin midi dhal ashim piti 'pen mo tani dhalki a'di thosoni'da warka/ jin dhaluwa dhal 'pen mo. ³² Hili aha/ ona um gwo mo ki aris 'kwani 'baa' mo ka 'de'e/ 'de'e/ gun dhalki up buni 'pen mo hili isi ciki/ jasi gom gwo gi miinyal mo tani uni dhu uni ki imanmii miinyal mo dhali a'diyin jin midi mash a'bom jin dhal ma kathim piti 'pen mo tani a'di si'da/ miiki miinyal mo be.

Yesus Torki Gwo mo gom Gwo jin Thulu Me'da Po/ mo

³³ Dok/ e um cikki gwo jin onu mo ki 'kwanin dhamo/ ki: /E mini dhalku/ ki mii thul me'da po/ gwo mo mmo/o is ka tor mo, hili thimi gwo e Tapa mo a'di jin thula /e gwo me'da po/ mo mmo/o mo. ³⁴ Hili aha/ ona um gwo mo ki: Dhalku/ gwo ki mii thul me'da po/ mo mmo/o mo ki sule/ mo ma, walla gom momis mo haali/ a'di ta'da kursi ma Arumgimis mo be, ³⁵ walla gom mony'cesh mo haali/ a'di ta mondhu sho'k piti mo, walla gom Pa Urushaliim mo haali/ a'di ta 'penkuman bampa/ ma Malik jin ca'd mo. ³⁶ Dhali dhalku/ ki mii thul gwo me'da po/ mo mmo/o mo gom 'kup pini mo haali/ /e molona mur'kup tal 'den kamu/ war mo mmota gi kush mo walla mmota gi 'thi/ mo. ³⁷ Dhalki gwom pini jin ona /e mo midi ta jasi anynye mo walla yisa mo. Ma e ton kamu/ jin mar mii yan is mo tani uni pu'dkin 'peni tonthus mo be.

Mo/en gom Uni gun Ta 'Kup mo

³⁸ Um cikkin a'di jin onu ki: Ki e gom e mo dhali ki she/ gom she/ mo tani ³⁹ hili aha/ ona um gwo mo ki: Dhalku/ ki ro'e a'di jin ta thus mo. Hili wakki/ jan 'den kamu/ midi dor /e e 'ban 'peshe/ ma bim poros mo tani tu'kki a'di 'bana kamu/ si'da/ mo ma. ⁴⁰ Dhali wakki/ wathin 'den kamu/ midi sus /e mo dhali bu'th burrinyem bwaman pini mo tani dhalki a'di bu'th jam po/ si'da/ mo ma. ⁴¹ Dhali wakki/ wathin 'den kamu/ kan /e gwo ki 'bi'th mo mmoya ki natgin 'de/ mo tani yayi nyakki a'di mo ki natgini su/ mo. ⁴² Ciki a'di jin dotki to 'peni /e mo dhali dhalku/ ki ush a'di jin midi bar to kal 'peni /e mo.

⁴³ Um cikkin a'di jin onu ki: /E mini en amannyak ca'b pini mo dhali shi/ 'kup pini i e mo. ⁴⁴ Hili aha/ tora um gwo mo ki: Eni uni gun ta 'kup ki um mo ma dhali 'thoyi gom uni gwansan kun toci um bwa mo. ⁴⁵ Wakan ki um mini ta iya/ ma Ababam bum jin di'd e momis mo, haali/ a'di tu'cki'da tentem piti mmosul apo/ 'kwani kun to thus ki thus mo dhali apo/ uni kun ta 'kwani gana/ mo, dhali a'di ki hasha sho'k apo/ 'kwani kun ta kun kar/e mo dhali apo/ uni gun 'koki ta kun kar/e mo be. ⁴⁶ Haali/ wakki/ um ki en uni gwansan kun eni um mo tani tom bum kun mina um gam gom mii gi wakan mo tani mini wakata mo sa/? 'Kona imantera thulpa/ ki mii mii jin nyaka'd kan mo 'taa? ⁴⁷ Dhali wakki/ um ki the jasi iwak bum me'd mo tani mii jana imiina / e ki nyanye/ mmobol cin tiya e mo? 'Kona 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ki mii mii jin nyaka'd kan mo 'taa? ⁴⁸ Wakan um mini mii ta unim 'borgan gana/ mo me'da Ababam bum jin di'd e momis jin ta a'dim 'borgan gana/ mo be.

6

Yesus Torki Gwo gom To jin Minu Ci 'Kwani kun Hatha'ko'd mo

¹ Jiyi miiny jarom bum jin mina umi bot mo mbwambori 'kwani mo mmomina uni mish um mo haali/ n'ko'd mo tani um mini ta gi to jin ish kumma/ yisa 'pena Ababam bum jin di'd e momis mo.

² Wakan si'da/ ki/e mini ci to jin cinu gom 'kwani kun hatha'ko'd mo tani dhalku/ ki kowa poome/ mo mbwambori /e mo me'd 'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo kun miiki to mo e gu'b gi montul is mo dhali e bway tur kun iinu mo ki uni mina 'kwani iman mo. Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki uni tan gi tom buni gun ish kumma/ mo be. ³ Hili ki /e mini ci to gom 'kwani kun hatha'ko'd mo tani dhalku/ ki dhal me'da cam pini mmomish me'da bim poros pini mmomiina a'di to mo ⁴ wakan ki tom pini kun cina /e gom 'kwani kun hatha'ko'd mo minu mii ki kup mo, dhala Ababam pini jin mishki'da ris to gun miinu ki kup mo tani midi ci /e to kun mini ish kumma/ mo be.

Yesus Torki Gwo mo gom Mon'tho mo

⁵ Dhali ki /e mini 'tho mo tani /e mini mii dhalku/ ki mii me'd 'kwani kun ta imanhe'k e mo haali/ uni eni mondosh mo dhali 'tho mo e gu'b gi montul is mo dhali e mo jin 'citha/ bway tur mo ki uni mina 'kwani mish mo. Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki uni tan gi tom buni kun ish kumma/ mo be. ⁶ Hili ki /e mini 'tho mo tani yayi gu'b pini mo dhali muthi acampur mo dhali 'thoyi Ababam pini mo, a'di jin 'konuki tor eya tente/ mo, dhali Ababam pini, a'di jin mishki to gun 'kon ki kup mo tani midi ci /e to gun ish kumma/ mo be.

⁷ Dhali eya 'thom bum mo tani dhalku/ ki roth gwo apo/ mo gun 'ko bwa 'te/ mo me'd 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo haali/ uni kulumki gwo mbwa mo ki uni minu cik 'twam buni ki gwom buni kun ona uni ka ris mo be. ⁸ Dhalku/ ki wa e ki uni mo ma haali/ Ababam bum mishki a'di jin mina um mii ta mo ntwa/a ki um dotki a'di mo be. ⁹ 'Thoyi wa cikise/ mo ma:

Ababam bam jin di'di momis,
dhalki gway pini a'di kogu mo ma.

¹⁰ Dhalki bampam pini a'di yayi'da 'cesh.
Dhali dhalki bwam pini a'di miinu a'cesh
mo ma
me'd yan a'di miinu e momis.

¹¹ Ka tee yansan ciyi am tontem bam jin ta ji gi isa yempa/ mo ma.

¹² Dhal am amure/ miinthus bam 'pen mo
ma
me'd yan si'da/ dhala aman 'kwani 'pen
gun 'kon ka mure/ miinthus bam
m'ba/.

¹³ Dhalku/ ki sus am e mo jin palu mo e
miinthus.

Hili wothi/ aman 'peni wathin thus mo ma.

¹⁴ Haali/ wakki/ um mini dhal 'kwani gwon dhan buni 'pen mo tani Ababam bum si'da/ midi dhal um gwon dhan bum 'pen mo be. ¹⁵ Hili wakki/ um 'koki dhal 'kwani gwon dhan buni 'pen mo tani wakan si'da/ Ababam bum midi diki dhal um gwon dhan bum 'pen mo be.

Yesus Torki Gwo mo gom To jin Ga'u mo

¹⁶ Dhali ki um mini ga/ to mo tani dhalku/ ki hil mo ki engwamash mo me'd 'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo haali/ uni warki jis/em buni mo ki monga/ tom buni minu mish ki 'kwani mo. Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki uni tan gi tom buni kun ish

kumma/ mo be. ¹⁷ Hili ki /e mini ga/ to mo tani shupuri 'kup pini ka yin mo ma dhali lami bwam/em pini mo ¹⁸ ki monga/ tom pini minu 'koki mish ki 'kwani mo hili ka Ababam pini, a'di jin dinuki tor mo eya tente/ mo, dhali Ababam pini jin mishi to jin di'd ki jin kup mo tani a'di midi ci /e to jin ish kumma/ mo be.

Mmo/ish Kumma/ e Momis mo

¹⁹ Dhalku/ ki sug to gom is pini mo ma mmo/ish kumma/ mo e mony'cesh yan mo, e mo gun 'kon ma dhurany mo dhali mo gun wuna to gure/ mo mmoshwa mo dhali mo gun 'kona 'kwanin 'di/ mo mmo'ce'd mo mo dhali mmokwal to mo be. ²⁰ Hili suki is pini ki to kun ish kumma/ mo e momis mo e mo jin dar ga dhurany mo walla mo jin wuna to gure/ mo mmoshwa to mo dhali e mo jin daru gi 'kwanin 'di/ mo mmo'koki 'ce'd to mo dhali kwal to mo. ²¹ Haali/ mo jin isha tom pini kumma/ mo tani a'di ta mo jin min ma dum pini idi si'da/ mo be.

Alamba/ gi Bunḡwar Is mo

²² E, a'di ta'da lamba/ gom bunḡwar is mo. Wakan wakki/ em pini midi ca'bki kwany kwany mo tani bunḡwar is pini 'baar mo ka 'bimpil mo tani minu 'tu'd mo ki monkush mo be. ²³ Hili wakki/ em pini diki ca'bki kwany kwany mo tani bunḡwar is pini 'baar mo ka 'bimpil mo tani minu 'tu'd mo ki mondthurumi'd mo be. Wakki/ monkush jin di'd e /e dhurumi'd mo kan tani dhan mondthurumi'd 'ka'da miiya!

Mmo/anan Is mo

²⁴ Wathin 'denj kamu/ yisa di'da jin midi mish miiya tu'c gom tapa isu/ mo: haali/ a'di midi mii shi/ jan tal 'denj kamu/ i e mo dhali ena kamu/ mo walla ilu/ a'di midi bu'th jan 'denj kamu/ ka bor mo dhali wak jan kamu/ mo be. Um moli mii Arumgimis to mo dhali mii to gun tanu pa ki pa mo.

²⁵ Wakan aha/ tora um gwo mo ki dhalku/ is ki anan mo gom mon'koki/em bum mo ma walla gom tonte/ jin mina umi shwa mo walla gom to jin mina umi pi mo walla gom bunḡwar is bum mo gom to jin mina umi hithi is mo. Dina mondiki/e ki bol tonte/ e mo 'taa? Dhali bunḡwar is ki bol burrine/ e mo 'taa? ²⁶ Hili 'kup ki 'dii kun pen e mis mo ma. Uni 'koki si to mo

walla 'koki 'cith to mo walla 'koki tul to is mo e bwan themes mo tani dhali hili Ababam bum jin di'di momis mo tani a'di thipki uni mo be. 'Kona um ki ta 'kwani kun 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo mmobol uni e mo 'taa? ²⁷ Dhali wathi/ jana di'di bwam um mo jin midi anan is mo dhali jin midi mish ganan mondiki/em piti 'ba/ mo? ²⁸ Dhali atinta anana um is mo gom burrine/ mo? Kulumu gwo ibwa mo ma gom jandin to kun 'kona pije/ mo mmocakina uni mo. Uni 'koki miiya tu'c mo walla sura thus mo be. ²⁹ Hili aha/ tora um gwo mo, goma Sulemaan e monycam piti 'baar mo tani a'di dinuki hi'th ki burrine/ jin waki jandin 'de/ 'peni uni gwansan mo be. ³⁰ Hili wakki/ Arumgimis ki hitha sho ki burrine/ wakan mo e bwaasho mo tani uni gun 'kokin mo shwane/ dhali ka'thamo/ 'kwani ki ta'k uni e mo/o'd mo tani bakata 'te/ mmina a'di diki hi'th um ki burrine/ ki nyanye/ mo, ayy um 'kwani kun gwa'da mongam gwo is ki gwa'd mo kan? ³¹ Wakan dhalku/ is ki anan mo ma mmo/o gwo mo ki: Atinta mmina ana ishwa mo? walla, Atinta mmina ana ipi mo sa/? walla, Atinta mmina ana ihithi is mo sa/? ³² Haali/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ napkina ris to gwansani 'baar mo, dhali Ababam bum jin di'di momis mo tani a'di mishki a'di jin mina umi mii ta gi uni 'baar mo be. ³³ Hili simmi bampam piti e ntwa/a/ mo ma dhali mo ma kar/em piti mo, dhali aris to gwansani 'baar mo tani uni mini ta kum bum si'da/ mo be.

³⁴ Wakan dhalku/ is ki anan mo gom ka'thamo/ mo haala 'thamo/ midi anan is mo gom is piti mo. Dhalka tee ki is pitin gana/ toci bwa mo mmoteya tee mo.

7

Mmodwall kun Tiya Gwo mo

¹ Dhalku/ ki cinjitha cinji'th mo ki um minu 'koki cinji'th mo. ² Haali/ ki gwo jin cinjitha um ki cinji'th mo mmopi mo tani um minu cinji'th mo dhali ki mii jin bara um mii mo tani um minu bar ka nyan'ko'd mo be. ³ Atinta mishkina /e businyan to i e ma kam pini mo hili diki mish adhana ka'dum jin di'd /e e em pinin gana/ mo? ⁴ Walla atinta mina /e i/owa kam pini gwo mo ki: Dhalki

aha/ guna /e businyan to 'peni em pini mo ma dhali /e ki dhal adhana ka'dum /e i em piniŋ gana/ mo. ⁵/E jin tana he'k e ka he'k e kan mo, buki aka'dum jin di'di em pini ntwa/a/ mo ma dhali yan'ko'd /e mini mish mohil ki 'bore/ mo mmobuk businyan to jin di'da kam pini i e mo be.

⁶ Dhalku/ ki ciya 'ka to jin kogu mo dhali dhalku/ ki bit dhemam bum mbwambori kuthar mo, hili isi ciki/ ki uni mini sa uni ki sho'k mo dhali tu'k mo mmo'kosh um mo be.

Doti ma, dhali Simmi Mii E mo, dhali Nagkani mo

⁷ Doti to mo ma dhali a'di minu ciki um mo be. Simmi mii e mo ma dhali um mini gam a'di mo be. Nagkani anagkan ki me'd mo ma dhali a'di minu ka'd ki um mo be.

⁸ Haali/ aris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun dotki to mo tani bu'thki uni mo dhali uni gun simmki mii e mo tani gamki to mo dhali a'di jin nagkanki a'di mo tani a'di ka'dkunu a'di mo be. ⁹ Walla wathi/ jana di'di bwam um mo wakki/ ya/ m piti dot a'di gwo gom maan'kuthu'd mo tani mina a'di ci a'di wosh mo 'taa? ¹⁰ Walla wakki/ a'di ki dot a'di gwo gom wa'c mo tani mina a'di ci a'di tasha/ mo 'taa? ¹¹ Wakki/ um si'da/ kun ta 'kwani kun ta thus ki thus kan mo mishu tom 'boron ci ki ucim bum mo tani bakata bese/ mmin ma Babam bum jin di'di momis mo diki ci aris to gwansan kun 'boron ki uni gwansan kun dotki a'di mo si'da/? ¹² Wakan ma to yin jin ona um ki 'kwani mini mii mii gom um mo tani miiyi wakan si'da/ gom uni mo ma haali/ gwo yansan ta gwonkan jin cinu mo dhali gwo gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be.

Campur jin Nyuthanyu'th mo

¹³ Cici um mo ma e bway jin nyutha 'twaman ki nyu'th mo haali/ acampur a'di wangala wangal mo dhali bway a'di 'disha mii mo e mo jin shunu mo e mo jin 'ce'du sho'k mo dhali uni gwansan kun cikkin e a'di mo tani tana ris ka ris mo be. ¹⁴ Haali/ acampura nyu'thga/ mo tani dhali bway mo tani a'di di'ta mii mo jin shunu mo e mondiki/ e mo dhali uni gwansan kun gamki a'di mo tani 'koni daka/ mo be.

Aris Cwa Uni Mishu ki Maman Buni mo be

¹⁵ Jiya imanci gwonthus ki e ki 'bore/ mo ma uni gun pu'dkin mo e um mo mmohitha mur ka'bali is mo, hili e bwaman ma du mo tani uni tana wu gun pitili to ki she/ mo be. ¹⁶ Um mini mish uni ki maman buni mo. Amura'th minu ho mo 'pena 'de/ mo 'taa? walla pu/ 'pena lit mo 'taa? ¹⁷ Wakan aris cwa kun 'boron mo tani dho'th maman kun 'boron mo hili cwa kun shi/ashi/ mo tani dho'th maman kun ta thus ki thus si'da/ mo be. ¹⁸ Cwam 'borga/ mol dho'th maman kun shiyin mo walla cwa shigga/ si'da/ mol dho'th maman kun 'boron mo be. ¹⁹ Aris cwa 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun 'koki dho'th maman kun 'boron mo tani uni jepu ka 'cesh mo dhali taki o'd mo be. ²⁰ Wakan si'da/ um mini mish uni ki maman buni mo be.

²¹ Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun o aha/ gwo mo ki: Tapa, Tapa mo tani mini 'koki cic mo e Bampa/ gi Momis mo hili jasi a'di jin mii bwa ma Ababam pem jin di'd e momis mo be. ²² Dhali ka cim caan mo tani 'kwani mini ta aris ka ris mo kun mini o aha/ gwo mo ki: Tapa, Tapa, 'kona aman ki o gwo is ki gway pini mo 'taa? dhali ura rum thus ka piye/ ki gway pini mo? dhali miiya ris dhan mii kun 'bitha'bi'th ki gway pini mo 'taa? ²³ Dhali yan'ko'd aha/ mina tor uni gwo eya tente/ mo ki: Aha/ dinaki mish um ki sule/ mo be. Iiku/ mo 'peni aha/ mo ma, um gun ta imanmii tonthus mo.

Monka'b jin Ka'bu Isu/ mo be

²⁴ Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun cikki gwom pem gwansan mo dhali mii uni mo tani uni wana e ki wathi/ jin yukayuk mo mmonyan gu'b piti eya po/ wosh mo be. ²⁵ Dhali ka sho'k wolki yi'de/ mo dhali dhana gannu/ yi'de/ pu'dki'd mo dhali 'tham poshki'd mo dhali dor apo/ gu'b mo tani hili a'di diki tuk mo be haali/ a'di nka'bkunu apo/ wosh mo be. ²⁶ Dhali aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun cikki gwom pem mo dhali 'koki mii uni mo tani uni wana e ki wathim pus jin nyan'ki gu'b piti apowa si'b mo be. ²⁷ Dhali ka sho'k wolki yi'de/ mo dhali agannu/ yi'de/ pu'dki'd mo dhali 'tham poshki'd mo dhali dor apo/ gu'b caan mo tani dhali a'di

kumki'da 'cesh mo be dhali adhana bar jin caaca shinu is e a'di mo be.

Moshirr ma Yesus mo

²⁸ Dhali ka Yesus 'baarki gwo gwansan mmo/ o mo tani awaambuhany 'kwani merkin mo gom gwontor piti mo be ²⁹ haali/ a'di torki uni gwo mo me'd wathi/ jin ta gi moshirr mo dhali yisa me'd iman'kwar tom buni mo be.

8

Yesus Dhelelki Wathi/ jin 'Kosha Monthus Is mo

¹ Ki a'di thulki'd ka 'cesh mo 'peni 'kuwosha turga/ mo tani adhana waambuhany 'kwani kun caaca bathki a'di m'pen mo be. ² Dhali hili wathi/ jin 'kosha monthus pu'dki'di a'di mo dhali ca'bki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo mmo/ o gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e ona bwa mo tani /e mishi aha/ mmodhelel mo be. ³ Dhali a'di ki he'th me'd piti mo dhali ta a'di is ki me'd mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ ona bwa mo be. Dheleli mo ma. Dhali ki jahanne/ monthus piti dhelelkunu mo be. ⁴ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Hili /e mini dhalku/ ki o wathi/ kamu/ gwo mo gom ton tal 'de/ yan mo. Hili yaku/ mo dhali tor is pini ka gasiis mo dhali ci a'di to jin kan ma Musa gwo mo e gwonkan mo haali/ a'di ta to jin nyo/i gwo gom 'kwani mo be.

Cinjkina/ ma Mancil ma Askar Iss 'Kwanimpa Mmudhe'd jin Waçkunu mo

⁵ Me'd jin cikina a'di mo e Pan Kapranahuum mo tani amancil ma askar iss 'kwanimpa mmudhe'd mo tani pu'dki'd 'kup ki a'di mo mmonap a'di mo, ⁶ dhali o gwo mo ki: Tapa, cinjinam pem ishki 'ko'da 'cesh ki 'ba'th jin mutt a'di is mo e pa mo dhali a'di shwan ma cisa nyor mo be. ⁷ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aha/ mina yaku/ mo dhali waç a'di mo be. ⁸ Hili amancil ma askar iss 'kwanimpa mmudhe'd thok a'di gwo mo ki: Tapa, aha/ dinaki ha me'd mo jin mina /e yayu/ mo eya galgin gu'b pem mo. Hili oyi jasi gwo mo 'te/ dhali cinjinam pem minu waç mo be. ⁹ Haali/ aha/ tana wathi/ jin di 'ko'd e moshirr mo. A/askar 'koni bwam me'd pem mo, dhali ki aha/ ona gwo e jan tal 'de/

mo ki: Yaku/ mo tani dhali a'di yaki'd mo. Dhali aha/ ki o gwo e jan tal 'den kamu/ mo ki: Yayu/ mo tani a'di yayi'd mo be, dhali e cinjinam pem ki: Miiyi yan mo ma tani dhali a'di miiki a'di mo be. ¹⁰ Ka Yesus cikki gwom piti mo tani a'di merki'd mo dhali o uni gwansan gwo kun bathi a'di nsho'k gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Jan 'den kamu/ yisa di'da e 'Kwani ma Israyiil jin gamkika/ jin ta'd gi mongam gwo is gi wakansan mo be. ¹¹ Aha/ tora um gwo mo ki: Ama'diny 'kwani ka ris mini pu'du/ mo 'peni mom'pesho'k mo dhali 'pena bora lungu'b mo dhali 'ko atharabeesa nyakka Ibrahiim mo dhala Is/ hak mo dhala Yakuub mo e Bampa/ gi Momis mo be ¹² ki iya/ gi Bampa/ gi Momis mo minu ta'k mo e mondhurumi'd jin ta'da 'tum ka 'tum mo tani e mun mo tani 'kwani mini ko mo dhali 'pe'd shem buni mo be. ¹³ Dhali eya mancil ma askar iss 'kwanimpa mmudhe'd mo tani Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma. Dhalki a'di miinu mo gom /e mo me'd jin gamkina /e gwo is mo be. Dhali cinjkina/ a'di waçkunu mo eya tee caan ki e 'kamu'thki'd mo be.

Yesus Waçki'da Mar ma Buterus jin Ta'da 'Bomi mo

¹⁴ Dhali ka Yesus cikki gu'b ma Buterus mo tani a'di parki'da mar ma Buterus e mo jin ta'da 'bomi mo mmo/ isha a'di mmo'batha a'di is ki 'ba'th mo. ¹⁵ A'di ki ta ayim is ki me'd mo dhali 'ba'th dhalki'da yim 'pen mo dhali ayim cuki mis mo dhali mii a'di to mo be. ¹⁶ Ki mom'pimpili/ mo tani uni kalki 'kwani i a'di mo aris uni gun bu'th ma ruma 'cesh mo dhali a'di ki ura rum thus kun nyo/on ka piye/ mo ki gwo mo dhali a'di ki waç uni 'baar mo kun 'kokin mo mmo'ba'th mo be. ¹⁷ Dhali a'di yan ta gwo jin minu thim mo me'd gwo jin okin ma mançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya mo ki: A'di kalki isa nyor bana mo dhali kalki aris 'ba'th jin 'koshki ana mo be.

Uni kun Mini 'Taki Batha aYesus Nsho'k mo

¹⁸ Dhali ka Yesus parki'da waambuhany 'kwani e kun 'kamki a'di mo tani a'di kanki gwo mo mmoya mo mmo'citha/ gap ki 'bana kamu/ mo be. ¹⁹ Dhala man'kwar

to pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Aman'tor Gwo, aha/ mina bath/ e nsho'k mo e mo 'baar mo jin mina /e iya mo. ²⁰ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Amak uni ta gi jis mo dhali 'dii kun pen e momis mo tani uni ta gi gu'b mo. Hili, Ya/ gi 'Kwani mo tani a'di dar gi mo mo mmokar 'kup piti nycine/ mo be. ²¹ Dhala mancik gwon kamu/ o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/ yana ntwa/ a/ mo mmokana babam pem mo. ²² Hila Yesus ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ m'pen mo ma dhali dhalki jwa kan ceny jwam buniŋ gana/ mo.

Yesus Doshki'da Dhana Punthar 'Tham mo

²³ Dhali ki a'di cik'ki'd e bwaakur mo tani imancik a'di gwo bathki a'di isho'k mo be. ²⁴ Dhali hili adhana punthar 'tham caaca cuki mis mo e bwam yi'de/ mo, wakan dhala kur a'di borkunu mo ki yi'de/ jin bir bakal mo. Dhali hili a'di ishki e mo be. ²⁵ Dhali uni iikin mo mmomer a'di e mo mmo/o gwo mo ki: Wothi/ awoth mo ma, Tapa. Ana 'ce'da sho'k mo be. ²⁶ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta ko/ka um is mo kan, ayy um 'kwani kun gwa'da mongam gwo is ki gwa'd kan mo? Dhali yan'ko'd a'di ki cu mis mo dhali kucur 'tham ki gwo mo dhali yi'de/ mo dhali adhan mo dosh ki biyuu mo be. ²⁷ Dhali 'kwani merkin mo mmo/o gwo mo ki: Ki wathi/ jana a'danne, ki 'tham dhali yi'de/ ha a'di gwo e mo kan?

'Kwani gi Paŋ Gadara kun Bu'th ma Ruma 'Cesh mo

²⁸ Dhali ki a'di pu'dki'd ki 'bana gapa kamu/ jin ta bampa/ gi Paŋ Gadara mo tani 'kwani su/ 'kon kun takin ga rum thus kun nyo/on mo gamki a'di 'kup mo kun iyyin 'peni mon'kupaje mo. Uni shwana nyor kagahara ki jan tal 'den kamu/ midi diki ya ki bway caan mo be. ²⁹ Dhali hili uni cuun kagahara mo ki: /E mini miiya tinta e am mo ayy Ya/ ma Arumgimis? /E pu'dkin mo mmahan mmodhu am ki isa nyor ntwa/a/ ki mo diki pu'd mo naskina/ 'taa? ³⁰ Dhali ama'diny kuthar 'kokin mo mmoshwa mo isa dhana/ mo 'peni uni mo. ³¹ Dhali arum thus kun nyo/on ki dot a'di gwo mo ki: Wakki/ /e mini dhu am 'pen ka piŋe/ mo tani hashi aman mo e bwan

kuthar mo ma. ³² Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo. Wakan uni iikin mo ka piŋe/ mo dhali se mo e bwan kuthar mo. Dhali hili ama'diny kuthar uni yakina waŋa/ ka lunŋu'b mo e bwaman ma gapa al mo dhali uni 'ce'dkunu sho'k ki yi'de/ mo be. ³³ Dhali imanhil kuthar uni sokin mo dhali uni iikin mo e 'penkuman bampa/ mo dhali uni torkina ris to gwansan mo dhali gom to kun miikunu mo goma rum thus kun nyo/on mo. ³⁴ Dhali hili aris 'kwani gi 'penkuman bampa/ uni pu'dkin mo mmogama Yesus 'kup mo. Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni dotki a'di mo mmodhal mom buni gun 'kokina uni 'pen mo be.

9

Yesus Waŋki Wathi/ jin Mutta/ Is mo

¹ Dhali a'di cik'ki bwam ma kur mo mmo'citha/ gap mo dhali a'di pu'dki'd mo e 'penkuman bampam piti mo be. ² Dhali hili uni kalki a'di wathi/ jin mutta/ is mo mmo/ isha a'di eya cim piti mo. Dhali ka Yesus parki mongam gwo is buni e mo tani a'di ki o a'di jin mutta/ is gwo mo ki: Buthi adu mo ma, ya/m pem. Miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo be. ³ Dhali hili iman'kwar ton tiya o gwo mo e is buni ki: Wathi/ yansan walki gwo sor mo be. ⁴ Hila Yesus mishki gwom buni jin kulumkina uni ibwa mo be mmo/ o gwo mo ki: Atinta kuluma um gwon thus eya dum bum kan mo? ⁵ Haali/ mii jana sa/? ŋ'ka'da'd mo? Mmo/o wathimpa gwo mo ki: Miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo? walla mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali 'deki acim pini dhali ya mo? ⁶ Hili ki um mini mish ki Ya/ gi 'Kwani ta gi moshirr mo e mony'cesh yan mo mmodhal miinthus gi 'kwaniny'cesh 'pen mo – yan'ko'd a'di ki o wathi/ jin mutta/ is gwo mo ki: Cuyi mis mo, dhali 'deki acim pini mo dhali yayi bway pa mo ma. ⁷ Dhali yan'ko'd a'di cuki mis mo dhali ya bway pa mo be. ⁸ Ka waambuhany 'kwani parki a'di e mo tani uni 'kokin mo mmoko/ is mo dhali uni karkina Arumgimis ki ca mo gom a'di jin ciki moshirr e 'kwani kan mo be.

Ayuk jin Yukkunuwa Matta mo

⁹ Ka Yesus yaki'd ki yampe 'peni mattan mo tani a'di parki wathin kamu/ e mo jin yuku gway ka Matta mo mmoča'ba a'di mo e mo jin teruwa thulpa/ mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma. Dhali a'di cuki mis mo dhali bath a'di nsho'k mo be.

¹⁰ Dhali ki a'di ca'bki'd mo eya tharabeesa e gu'b mo tani hili imantera thulpa/ ka ris dhali imanmii miinthus mo pu'dkin mo dhali 'kowa 'cesh nyakka Yesus mo dhali imancik a'di gwo mo be. ¹¹ Dhali ki 'Kwani Parisiyyin mishki mii yan mo tani uni ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: Atinta shwan ma man'or gwom bum to mo nyakki imantera thulpa/ mo dhali 'kwani kun mii miinthus kan mo? ¹² Hili ki a'di cikki gwo yan mo tani a'di ki o gwo mo gom uni gwansan kun 'kon ki 'bore/ mo kun mini mii 'koki mii ta ga hakiim mo, hili jasi gom uni gwansan kun 'ba'thkin mo be. ¹³ Iiku/ mo ma dhali da/ari a'di yan jin ta 'pemen gwo mo ki: Aha/ napa momiimii moyi dhali yisa gom to jin minu 'cith 'kus mo. Haali/ aha/ pu'dkina mo yisa mmoyuk uni gun mii miin'kar/e mo yisa hili gom uni gun ta imanmii miinthus mo be.

Gwondot jin Dotu gom To jin Ga/u mo

¹⁴ Dhali yan'ko'd imancika Yohaana gwo uni pu'dkini a'di mo mmo/o gwo mo ki: Atinta ga/ a aman to mo dhali 'Kwani Parisiyyin si'da? hili imancik / e gwo 'koki ga/ to mo? ¹⁵ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Mina 'kwani kun yuku mo e momiimash mo mmota yilkina/ mmoko mo e mo caan jin dina wathinya'a'b nyakki uni mo 'taa? Atee mini pu'du/ mo ki wathinya'a'b minu gu mo 'peni uni mo tani dhali yan'ko'd uni ki ga/ to mo be. ¹⁶ Wathin 'den kamu/ yisa di'da jin kar sharkin burrinye/ jin diki shum is apo/ burrinyen dhamo/ mo haali/ mo jin 'dapu mo tani midi dher bwa mo 'peni burrinye/ mo, dhali mondher piti midi shi/ mo kaga-hara. ¹⁷ Wakan si'da/ wathin kamu/ diki kar yimana mura'th jin this e bwan kucan yimana muratha dhamo/ mo. Wakki/ a'di midi mii kan mo tani kucan midi 'twak mo dhali yimana mura'th midi gaca sho mo,

dhali kucan minu 'ce'd sho'k mo. Hili yimana mura'th minu kar e kucan kun daka kucuru mo dhali wakan uni su/ mini 'ko ka 'dan'dap mo be.

'Bwa/ gi Wathi/ jin Ta Tapa mo dhala 'Bom jin Ta'da Yesus 'Twaman Burrinyem Piti Is ki Me'd mo

¹⁸ Ki a'di di'd mmo/o gwo mo wakan i uni mo tani hili tapan kamu/ pu'dki'd mo dhali ca'b ki jin 'kupa'dupun bwambori a'di mo mmo/o gwo mo ki: 'Bwa/um pem daka wu'd mo be. Hili yayu/ mo ma dhali kar me'd pini apowa yim mo ka yim midi di ki e mo. ¹⁹ Dhala Yesus cuki mis mo dhali bath a'di nsho'k mo nyakki imancik a'di gwo mo be. ²⁰ Dhali hili a'boma kamu/ diki'di mun jin 'kosha is ka nyor mo 'pena bas jin gus a'di ki yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo. Dhali a'di pu'dki'd mo n'ko'di a'di mo dhali ta 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo, ²¹ haala yim o gwo mo ki is piti mo ki: Wakki/ aha/ mina ta a'di jasi 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo tani aha/ mina isi 'bor mo be. ²² Yesus tu'kki'd mo dhali para yim e mo dhali o a'di gwo mo ki: Buthi adu mo ma, 'bwa/um, mongam gwo is pini wacki / e mo be. Dhali ki jahanne/ mo tani a'bom wacki'd mo be. ²³ Dhali ka Yesus pu'dki'd mo e gu'b gi tapa mo tani a'di parki imanpiya thathar e mo dhala waambuhany 'kwani mo mmomiiya dulatt mo ²⁴ dhali a'di ki o gwo mo ki: Iiku/ mo ma haali/ ari nyara/ diki wu mo, hili a'di ishi e mo be. Dhali uni pe'th a'di mo be. ²⁵ Hili ka waambuhany 'kwani urkunu ka piye/ 'baar mo tani a'di seki bway bwan gu'b mo dhali butha yim mme'd mo be dhali ari nyara/ cuki mis mo. ²⁶ Dhali gwo gom mii yan mo tani a'di yaki'd ki lala'th mo e bampa/ 'baar mo be.

'Kwaniny Ja'da/ Isu/ kun Bu'thki Momish Mo mo

²⁷ Dhali ka Yesus yaki'd ki yampe mo 'peni mun mo tani 'kwaniny ja'da/ isu/ bathki a'di nsho'k mo mmocuu ki 'twa/ kun caaca mo ki: Miiyi mii apo/ aman mo ma, Ya/ ma Dawuu'd mo. ²⁸ Ki a'di cikki gu'b mo tani 'kwani kun tana ja'da/ pu'dkini a'di mo. Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Um gamki gwo is mo ki aha/ misha to yan mii mo 'taa? Uni thok a'di gwo mo

ki: Nye, Tapa. ²⁹ Dhali yan'ko'd a'di ki ta uni em buni is ki me'd mo dhali o gwo mo ki: Isi me'd mongam gwo is bum mo tani a'di miikunu gom um mo be. ³⁰ Dhali em buni ka'dkunu mo dhala Yesu ki la kan uni gwo ki 'bi'th mo mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ ki dhal wathin kamu/ mmomish a'di yan mo. ³¹ Hili uni iikini bway mo dhali peper gwom piti ki lala'th mo e pa gwansani 'baar mo.

Wathi/jin Ta'da 'Diye/ Mishki 'Twa/ Wal mo

³² Me'd jin iikina uni mbway mo tani hili wathin 'diye/ jin bu'th ma rum thus mo suskunu i a'di mo be. ³³ Dhali ka rum thus urkunu ka pije/ mo tani wathi/ jin ta'da 'diye/ oki gwo mo dhala waambuhany 'kwani merkin mo mmo/o gwo mo ki: Ton kamu/ yisa di'da jin paru e mo wakansan 'thissa/ mo e 'Kwani ma Israyiil ki sule/ mo be. ³⁴ Hili 'Kwani Parisiyyin o gwo mo ki: A'di urki'da rum thus ka pije/ ki gway gi tapa ma ruma 'cesh mo be.

Yesu Hilki'da Hil ka 'Thime/ gom 'Kwani mo

³⁵ Dhala Yesu yaki'd e 'penkuman bampa/ 'baar mo dhali e bampa/ si'da/ mmotor gwo e gu'b gi montul is buni mo dhali mmoci gwom 'borga/ gom Bampa/ ma Arumgimis mo dhali mmowaça ris 'ba'th kun 'koshi 'kwani mo dhali aris isa nyor mo be. ³⁶ Ki a'di parki'da waambuhany 'kwani e mo tani a'di hilki'da hil ka 'thime/ mo gom uni mo haali/ uni 'kokin mo ka ha'th'ko'd mo dhali dar gi mom'bi'th mo mmowa e ki ka'bal kun dar ga manhil uni mo be. ³⁷ Dhali yan'ko'd a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: Bwaman mondhe'd iskina to mo tani hili imanmiiya tu'c uni 'koni daka/ mo be. ³⁸ 'Thoyi wakansan mo ma, ki Tapa gi mondhe'd midi hashki imanmiiya tu'c mo e bwam mondhe'd piti mo be.

10

Yesu Kwanyki Uni N'kume'd I'ce'dka Su/ mo

¹ Dhali a'di yukki uni e a'di mo gun ta kum piti kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun ta imancik a'di gwo mo dhali ci uni moshirr mo apowa rum thus kun nyo/on

mo mmo/ur uni ka pije/ 'peni uni mo dhali mmowaça ris 'ba'th dhali aris isa nyor kun 'koshi 'kwani mo be. ² Dhali gway gi uni kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun dhunu ki she/ mo tani wa cikise/ mo be: jin twa/a/ ta'da Simaan, a'di jin yuku gway ka Buterus mo dhala Andaraawus jin ta'da kam piti mo, dhala Yakuub jin ta ya/ ma Sabadi mo dhala Yohaana jin ta'da kam piti mo be. ³ Dhala Pilibbus dhala Bartulamaawus, dhala Tuuma dhala Matta jin ta'da mantera thulpa/ mo, dhala Yakuub jin ta ya/ ma Halpa mo, dhala Taddaawus mo, ⁴ dhala Simaan gi Pan Kaana mo dhala Yahuusa Iskariyuuti, a'di jin 'cithi/ a'di is ki gwo mo be.

Uni kun Hashu ka 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo

⁵ Unin 'kume'd i'ce'dka su/ gwansan hashkin ma Yesu ka pije/ mo mmokan uni gwo mo ki: Dhalku/ ki ii mo e bwaman mo kun 'kona 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ma dhali dhalku/ ki ciç mo e bampa/ gi Pa Saamira mo. ⁶ Hili iyyi mo ma mmodhal mii e i is mo mmonap ka'bal kun thisu e mo e gu'b ma Israyiil mo be. ⁷ Dhali ciyi gwo mo me'd jin mina umi ii mo mmo/ o ki: Bampa/ gi Momis pu'dki'd mo hila/ e me'd mo be. ⁸ Waci uni gun 'ba'thkin mo, 'deki uni gun wukin mo, dhali dheleli uni gun 'kosha monthus mo, dhali uri aruma 'cesh ka pije/ mo. Um bu'thki a'di ki dar gi to jin cinu mo, ciyi a'di jin cinu ki dar ga kar 'kus mo. ⁹ Dhalku/ 'dolkon gana/ ki bu'th mo walla 'dolkon kush mo walla gurany 'per eya jisalaan bum mo, ¹⁰ walla kucan mo gom iim bum mo, walla burriyem bwaman isu/ mo, walla appa/ nsho'k mo, walla to mme'd mo, haali/ amanmiiya tu'c a'di ha me'd gom tontem piti mo. ¹¹ Dhali e mom bampa/ yin jin mina umi se mo walla pa mo tani gami a'di jin ha me'd mo e bwaman mo yan mo dhali 'koyi nyakki a'di mo ntagi um mini ii mo. ¹² Me'd jin mina umi ciç gu'b mo tani theyi a'di me'd mo ma. ¹³ Dhali wakki/ gu'b ha me'd mo tani dhalki monku'th is bum pu'dki'da po/ a'di mo. Hili wakki/ a'di diki ha me'd mo tani dhalki monku'th is bum dokki'di um ka nyan'ko'd mo. ¹⁴ Dhali wakki/ a'din 'de/ yin midi diki bu'th um mo walla diki cik gwom bum mo

tani biri abuhany 'peni sho'k bum mo ma me'd jin dhalkina um gu'b caan 'pen mo walla pa caan mo. ¹⁵ Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di mina 'twa/ si'd mo yisa ka tee gi gwon dwall mo gom bampa/ gi Pan Saduum mo dhali Pan Gamuura mo mmobol pa caan e mo yisa.

Monto'c 'Kus Mini Pu'du/ mo

¹⁶ Hili mo mo ma, aha/ hashkina um mo ka pije/ mo me'd ka'bal mo e bwaman ma wu mo, wakan yuki ki yuk mo me'd tasha/ mo, dhali dari ga mak mo me'd gurko/ mo. ¹⁷ Jiya 'kwani ki e ki 'bore/ mo ma haali/ uni mini ci um mo e montul is jin dwallu gwo mo dhali dor um mo e gu'b gi montul is buni mo be. ¹⁸ Dhali um minu dir 'ko'da 'cesh mo mbwambori imudhiir mo dhali imalik mo gom gway pem mo mmo'ci gwo mbwambori uni mo dhali 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. ¹⁹ Ki uni mini ci um wakan mo tani dhalku/ is ki anan mo mmo/o gwo mo ki gwonta imina umi o mo walla um mini o ata mo. Haali/ a'di jin mina umi o mo tani minu ci um ki mo yansan mo be. ²⁰ Haali/ a'di diki ta um kun mini o gwo mo, hili Shi/ in 'pena Ababam bum oki gwo e um mo be. ²¹ Akama kamu/ midi ciya kam piti mmowu mo, dhali ababa gi wathin 'denj kamu/ midi ci ya/m piti mmowu mo dhali uci mini cu mis apo/ ikum mo dhali uni mini dhu uni mmowu mo be. ²² Dhali um minu ishi/ i e mo gom gway pem mo be. Hili a'diyin jin midi 'dim 'kup ntagi 'pemen mo tani a'di minu woth mo be. ²³ Ki uni mini to'c um bwa mo e bampam 'denj kamu/ mo tani soyi mo e bampam kamu/ mo. Haali/ ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki um mini 'koki ii e bampa/ gi 'Kwani ma Israyiili 'baar mo ntwa/ a/ ki Ya/ gi 'Kwani midi pu'du/ mo be.

²⁴ Amancik gwo yisa ica'd ka mantor a'di gwo mo yisa, walla cinjina/ si'da/ yisa ica'd ki tapam piti mo yisa. ²⁵ A'di 'koshi jwa mo goma mancik gwo mo mmowa e ka mantor gwom piti mo be, dhali cinjina/ si'da/ a'di 'koshi jwa mo mmowa e ki tapam piti mo be. Wakki/ uni mini yuk tapa gi gu'b gway ka Baalsebuul mo tani bakata 'te/ beseene/ mina uni sor uni gwansan kun 'koni gu'b piti mo.

A'di jin Minu Ko/ mo

²⁶ Wakan dhalki uni ki ko/ mo haali/ ton kamu/ yisa di'da jin kumu 'kup mo ki a'di minu 'koki tor eya tente/ mo. Walla ton kamu/ yisa di'da jin bagkunu mo ki a'di minu 'koki mish eya tente/ mo. ²⁷ A'di jin torka/ um ka kwal is mo tani mina umi tor e monjkush mo dhali a'di jin cika um ki kako/ mo tani mina umi tor eya tente/ enj 'kungu'b mo be. ²⁸ Dhali dhalku/ ki ko/ uni gwansan kun 'koshi bungwar is mo hili uni 'koki misha kashira/ 'kosh mo. Hili dhali mii yan e i is mo mmoko/ a'di jin mishki'da kashira/ sho'k 'ce'd mo mmontal 'de/ ki bungwar is ilu/ mo e mo ma al o'd mo be. ²⁹ Konuki yol ushi 'dii su/ ka maliimi su/ mo 'taa? Dhali jan kamu/ 'de/ 'peni uni gwansan midi diki bita 'cesh mo ki dar gi bwa ma Ababam bum mo be. ³⁰ Hili amur 'kup bum gana/ uni 'baar mo denjkunu e mo be. ³¹ Gom a'di gi wakan mo tani dhalku/ is ki ko/ mo ma haali/ um a'di i'bitha yol she/ ki 'bi'th mo mmobol ushi 'dii e mo be. ³² Wakan aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni gun mini ci gwo mbwambori 'kwani mo gom aha/ mo tani aha/ si'da/ mina ci gwo gom uni mbwambor ma Ababam pem mo, a'di jin di'd e momis mo be. ³³ Hili a'diyin jin watki aha/ gway mo mbwambori 'kwani mo tani aha/ si'da/ mina wat a'di gway mo mbwambor ma Ababam pem jin di'd e momis mo be.

Yisa Monku'th Isa, Hili Gandal jin Ka'd mo

³⁴ Dhalku/ ki tosh ki aha/ pu'dkina mo mmokar monku'th is e mony'cesh mo. Aha/ dinaki pu'du/ mo mmokal monku'th is mo, hili gandal turga/ mo be. ³⁵ Haali/ aha/ pu'dkina mo mmothum wathi/ apo/ com mo dhali a'di jin ta uni a'bwa/um mo tani apo/ kum mo be dhali a'di jin ta uni a'bwa/ um eya mar piti mo tani apowa mar pitim 'bomi mo be. ³⁶ Dhali 'kwani kun ta 'kup gom wathin kamu/ mo tani mini ta uni gwansan gi gu'b pitin gana/ mo be. ³⁷ A'di jin eni com kagahara mo walla kum mo mmobol aha/ e mo tani a'di diki ha me'd mo gom aha/ mo be. Dhali a'di jin eni ya/ mo walla 'bwa/ mo mmobol aha/ e mo tani a'di diki ha me'd mo gom aha/ mo be. ³⁸ Dhali a'di jin diki kal cwany'cithan dhul piti mo

dhali diki bath aha/ nsho'k mo tani a'di diki ha me'd mo gom aha/ mo be. ³⁹ A'di jin midi gam mondiki/em piti mo tani a'di midi this a'di e mo be, dhali a'di jin midi this mondiki/em piti e mo gom gway pem mo tani a'di midi gam a'di mo be.

To gi Ish Kumma/ mo

⁴⁰ A'diyin jin bu'thki um mo tani a'di bu'thki aha/ mo dhali a'diyin jin bu'thki aha/ mo tani a'di bu'thki a'di jin hashki aha/ mo be. ⁴¹ A'diyin jin bu'thki'da manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo haali/ a'di ta'da manci gwo mo tani midi bu'th to jin ish kumma/ ma manci gwo ma Arumgimis mo, dhali a'diyin jin bu'thki wathin kar/e mo haali/ a'di ta wathin kar/ e mo tani a'di midi bu'th to jin ish kumma/ gi wathin kar/e mo be. ⁴² Dhali a'diyin jin midi pash ari jan tal 'de/ jin gwa'da'd 'peni uni gwansan yi'den 'thupga/ ki 'kwa mo haali/ a'di ta'da manci gwo mo tani ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di midi diki this tom piti e jin ish kumma/ mo be.

11

¹ Dhali ka Yesus 'baarki gwo yansan mmoye'thkina a'di kum piti kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ sho'k ki gwo mo kun ta imanci a'di gwo mo tani a'di yaki'd mo 'peni mun mo dhali tor gwo mo dhali ci gwo mo e 'penkuman bampam buni mo be.

Imanhashu mo 'Pena Yohaana jin Ta'da Manmiiya Mii ki Yi'de/ mo

² Dhali ka Yohaana cikki gwo mo ki a'di di'd eya sijn mo gom mii kun miikin ma Kristhos mo tani a'di hashki gwo mo ki imanci a'di gwo mo ³ dhali o a'di gwo mo ki: A/e ta a'di jin midi pu'du/ mo 'taa? walla aman mina hil jan kamu/ mo? ⁴ Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma dhali tora Yohaana gwo mo gom to jin cika um mo dhali jin parkina um e mo be ⁵ ki uni gun tana ja'da/ mo tani bu'thki momish mo mo dhali uni gun ta nwol mo tani iin ki sho'k mo, dhali uni gun 'kosha monthus mo tani dhelelkunu is mo dhali uni gun tana 'diye/ mo tani cikki gwo mo dhali uni gun wukin mo tani cukunu mis mo dhali uni gun hatha'ko'd mo tani uni cikunu gwom 'boro'd mo be. ⁶ Dhali mom'bor mii

gom a'diyin, a'di jin midi diki bu'th monkol e aha/ mo be.

⁷ Me'd jin iikina uni e bway mo tani Yesus telki mii 'pen mo mmotora waambuhany 'kwani gwo mo isi gwo goma Yohaana mo ki: Atinta iikina um ka piye/ mo mmopar e mo e mombwaasho mo? Apil jin yikinkina 'tham is mo 'taa? ⁸ Atinta iikina um ka piye/ mo mmopar e mo? Mmopar wathi/ jin hithi burrinyen na'bulka/ e mo 'taa? Hili uni gwansan kun hithi burrinyen na'bulka/ mo tani uni 'kon e gu'b gi imalik mo be. ⁹ Dhali atinta iikina um ka piye/ mo mmopar e mo? Amanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo 'taa? Nye. Aha/ tora um gwo mo dhali a'di jin bolo'da manci gwo e mo. ¹⁰ A'di yansan ita a'di jin 'kwarkunu gwo mo ki:

Hili mo mo ma, aha/ mina hashu gum bway pem mbwambori jis /em pini mo,

a'di jin midi thoson /e bway pini ntwa/a/ mo be.

¹¹ Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo e bwaman uni gwansan kun dhodha up mo tani jan kamu/ yisa di'da jin ca'd ka Yohaana jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo. Hili a'di jin pisapis mo e Bampa/ gi Momis mo tani a'di nyca'd ki a'di mo be.

¹² 'Pena tee ma Yohaana jin ta'da manmii ki yi'de/ mo ntagi shwane/ mo tani Bampa/ gi Momis 'koshu ki mombujur mo dhali 'kwani kun bujurki a'di mo tani bu'thki a'di ki mom'bi'th mo be. ¹³ Haali/ aris imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali gwonkan jin cinu mo tani di'd mo mmo/o gwo is mo ntaga Yohaana mo be. ¹⁴ Dhali wakki/ um ona bwa ki bu'th a'di mo tani a'di ta'da Iliyya jin midi pu'du/ mo be. ¹⁵ Dhali a'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma.

¹⁶ 'Kwani ma nyakum yil gwansan mo tani miga/ dhu uni ka par 'ban kata mo? Uni wana e ki uci kun 'kon mo e mo ma suug mo dhali mmoyuka yuk mo ki uni gun nyak uniya lo'b buni mo ki:

¹⁷ Aman pina athele/ mo gom um mo tani dhali um 'koki sa mo be.

Aman gwona mo mmomiiya cinthar mo tani dhali um 'koki ko mo ki kony jwa mo be.

¹⁸ Haala Yohaana pu'dki'd mo dhali diki shwa to mo walla diki pi to mo dhali uni o gwo mo ki: A'di ta'd ga rum thus mo be. ¹⁹ Dhali Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo dhali shwa to mo dhali pi to mo dhali uni o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Amanshwana te/ anyor mo dhali aman'kosh ma su mo, a'di jin ta'da mugu gi imantera thulpa/ mo dhali 'kwani kun ta imanmii miinthus mo. Hili moyuk a'di karu ka kar/e e mo ki mii ma yimi 'baar mo be.

Wayyi e 'Penkuman Bampa/ kun Ushkina Du Ri'c Is mo

²⁰ Dhali yan'ko'd a'di telki mii 'pen mo mmo'tor 'kwani gi 'penkuman bampa/ gwo mo ki 'bi'th mo e mo jin miikunu miiny caagam piti nycine/ mo haali/ uni 'koki rica du is mo be. ²¹ Wayyi e um, 'Kwani gi Pa Kurasiin mo. Dhali wayyi e um, 'Kwani gi Pam Beetsayda mo. Haali/ wakki/ adhan miiny caaga/ kun miikunu mo e um mo tani minu 'taki mii mo e Pan Sur mo dhali e Pan Saydaa/ mo tani uni mini 'taki rica du is mo kadhamo/ mo nnii mmohi'th bur-rinyen shawaal mo dhali 'kosh 'piny mo be. ²² Hili aha/ tora um gwo mo ki a'di mina 'twa/ si'd mo yisa ka tee gi gwon dwall mo gom Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo mmobol um e mo yisa. ²³ Dhali um 'Kwani gi Pan Kapranahuu mo a/um minu 'de'k me'd momis mo 'taa? Um minu 'doyu/ ka 'cesh eya Haawiya mo. Haali/ wakka dhana tuca 'bi'thga/ kun miikunu mo e um mo tani minu 'taki mii mo gom Pan Saduum mo tani a'di midi 'taki di ntaga tee yansan mo be. ²⁴ Hili aha/ tora um gwo mo ki a'di mina 'twa/ si'd mo yisa goma tee gi gwon dwall mo gom Pan Saduum mo mmobol um e mo yisa.

Iiyu/ I Aha/ mo ma, dhali Siyi Is mo

²⁵ Dhali ki mo caan mo tani Yesus ki tor gwo mo eya tente/ mo ki: Aha/ 'bora /e bwa i is mo. Ababa jin ta Tapa gi momis mo dhali mony'cesh mo, ki/e bagki to gwansan 'peni 'kwani kun yukayuk mo dhali kun mishi gwo 'ban mo mmo'tor a'di eya tente/ ki uni gun tana 'pereny mo be. ²⁶ Nye, Ababa, gom ku gi wakan mo tani a'them pini ona bwa mo be. ²⁷ Aris to 'baar mo cikunu aha/ mo ka Ababam pem mo dhali

jan 'denj kamu/ yisa di'da jin mishki Ya/ mo hili isi ciki/ Ababa mo, dhali jan 'denj kamu/ yisa di'da jin mishki'da Ababa mo hili isi ciki/ a'di jin ta Ya/ mo dhali ma a'din 'de/ yin jin mina Ya/ ikwany mo tani mina a'di itor eya tente/ mo be. ²⁸ Iiyu/ i aha/ mo ma, aris 'kwani 'baar mo kun miina tu'c mo dhali kun 'thira ton diti'd mo, dhali aha/ mina ci um mosi/is mo. ²⁹ Buthi dhan'ka'b tom 'bam pem apo/ um mo ma dhali da/ari 'peni aha/ mo haali/ aha/ tana man'thup e mo dhali amankar is ki gwa'd eya du mo dhali um mini gam mosi/is goma kashiram bum mo be. ³⁰ Haali/ dhan'ka'b tom 'bam pem mo tani a'di 'disha'dish mo dhali tom pem jin kalka/ mo tani a'di po'dapo'd mo be.

12

Imancik Gwo Uni 'Ce'dki Pos ka Cim ma Pesu/ mo be

¹ Dhali ka tee caan mo tani Yesus yaki'd mo e bwam bunto mo ka cim ma pesu/ mo dhali imancik a'di gwo uni 'koshkina te/ mo be dhali uni telki mii 'pen mo mmo'ce'd pos mo dhali mmo'ka a'di mo be. ² Hili ki 'Kwani Parisiyyin parki a'di jin miikunu e mo tani uni oki a'di gwo mo ki: Hili imancik /e gwo uni miiki to jin dina gwonkan jin cinu ki dhal bway mo mmomii ka cim ma pesu/ mo be. ³ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: 'Kona um ki denj Gwo ma Dawuu'd e mo 'taa? ki a'di 'kosha te/ mo tani dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo tani ⁴ ba a'di ciki gu'b ma Arumgimis mo dhali shwa maankuthu'd jin di'di bun'kus mo, a'di jin dina gwonkan jin cinu ki dhal a'di bway mo mmoshwa mo walla uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo, hili gom igasiis uni 'cena mo be. ⁵ Walla 'kona um ki denj gwonkan jin cinu e mo goma cim ma pesu/ mo ki igasiis kun 'kon e gu'b gi mondheleladhelel mo tani uni 'koki kara cim ma pesu/ ki jin kogu mo dhali uni 'kon ka po/ mo? ⁶ Aha/ tora um gwo mo ki jan kamu/ jin ca'd jin bol gu'b gi mondheleladhelel e mo tani di'di mahan mo be. ⁷ Dhali wakki/ um mini mish 'pemen gwo yansan mo tani, aha/ ona bwa ki momiimii mo dhali yisa abas jin 'cihu/ mo, um mini 'taki 'koki wak uni gun 'kon ka po/ mo be. ⁸ Haali/ Ya/ gi 'Kwani a'di ta tapa ga cim ma pesu/ mo be.

Wathi/jin Kutha Me'd Gunḡkuru/ mo

⁹ Dhali a'di yaki'd mo 'peni mun mo dhali ciḡki'd mo e gu'b gi montul is buni mo be.

¹⁰ Dhali hili wathiḡ kamu/ diki'd mmun mo jin kutha me'd gunḡkuru/ mo dhali uni dotki a'di gwo mo ki: A'di ta gwo jin dhala gwoḡkan jin ḡinu bway mo mmowaḡa/ waḡ mo ka cim ma pesu/ mo 'taa? Wakan ki uni mini 'taki ta gi gwo mmoyer a'di is ki gway mo be. ¹¹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wathi/ jana di'di bwam umme, a'di jin ta'd gi ka'bala 'de/ jin biḡki'd e bwam jis mo ka cim ma pesu/ mo, mina a'di diki ya mo mmobu'th a'di mo dhali mmokaḡal a'di ka piḡe/ mo 'taa? ¹² Bahili wathimpa a'di gama she/ yol ki gam mo mmobol ka'bal e mo. Wakan a'di ta gwo jin dhala gwoḡkan jin ḡinu bway mo mmomii miim 'boro'd ka cim ma pesu/ mo be. ¹³ Dhali yan'ko'd a'di ki o wathi/ gwo mo ki: Hethi me'd pini mo ma. Dhali wathi/ he'thki me'd piti mo dhali a'di waḡkunu mo dhali a'di 'borkina me'd mo me'd jaḡ kamu/ mo be. ¹⁴ Hili 'Kwani Parisiyiin iikin ka piḡe/ mo dhali bu'th gwo jin gamu me'd apo/ a'di mo gom mii jin mina uni 'ce'd a'di sho'k mo be.

Gwo ma Ishaya jin Onu Is Thimkunu mo be

¹⁵ Dhala Yesu a'di nyithki mii yansan mo dhali yaki'd mo 'peni mun mo. Dhali 'kwani ka ris baḡhki a'di nsho'k mo dhali a'di ki waḡ uni 'baar mo be. ¹⁶ Dhali a'di ki kan uni gwo mo mmodhalku/ ki dhal a'di ki a'di minu mish mo. ¹⁷ Dhali mii yansan a'di ta gwo jin thimkunu mo jin okin ma amanḡi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya mo ki:

¹⁸ Hili mo mo ma, ḡinḡkinam pem a'di jin kwanyka/ mo tani jin ta a'di jin enka/ mo dhali a'di jin 'bor ma kaḡshiram pem bwa i is mo tani

aha/ mina ḡi Shi/in pem apo/ a'di mo, dhali a'di midi tor gwo gom miinḡkar/e gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be.

¹⁹ Dhali a'di midi diki wal mo walla midi diki ko kagahara mo

walla mina jan 'deḡ kamu/ diki cik 'twam piti mo e bway tur jin iinu mo be.

²⁰ Dhali a'di midi diki 'ce'd bwa mo me'd apil jin mu/u mo

walla midi diki usa thus jin mura she/ ikup mo ntagi a'di midi kaḡ mo ma kaḡ/e ki mo jin minu pi mii e mo be.

²¹ Dhali ki gway piti mo tani a'di mina 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ita ga 'teḡ kape/ mo be.

Gwo Sor jin Walu apo/ Shi/in Dhelelad-helel mo

²² Dhali yan'ko'd wathi/ jin ta'da ja'da/ mo dhali jin mol 'twa/ wal mo dhali jin bu'th ma rum thus mo tani kaḡkunu mo e a'di mo dhali a'di ki waḡ a'di mo. Wakan a'di jin mol 'twa/ wal mo tani a'di oki gwo mo dhali par to e mo be. ²³ Dhali aris 'kwani 'baar mo merkin mo dhali o gwo mo ki: Dina yan ki ta Ya/ ma Dawuu'd mo 'taa? ²⁴ Hili ki 'Kwani Parisiyiin cikki a'di mo tani uni o gwo mo ki: A'di ta jasi jim ma Baalsebuul mo jin ta tapa ma ruma 'cesh mo jin urkina wathi/ yansan arum thus ka piḡe/ mo. ²⁵ Dhali a'di mishki gwom buni kun kuluma uni ibwa mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Aris 'penḡkuman bampa/ kun kwa/u bwa mo e is buni mo tani uni shi/ ki is mo dhali 'penḡkuman bampaḡ kamu/ walla gu'b jin kwa/u bwa mo e is piti mo tani midi mol dosh mo be. ²⁶ Dhali wakka Seḡaan uru'da Seḡaan ka piḡe/ mo tani a'di kwa/u bwa mo apo/ is piti mo. Ba bampam piti midi mish dosh kata mo? ²⁷ Dhali wakki/ aha/ ura aruma 'cesh ka piḡe/ ki gway ma Baalsebuul mo tani a/dhali iya/m bum mini ur uni ka piḡe/ kaja mo? Wakan uni mini ta um imandwall gwo mo. ²⁸ Hili wakki/ ki Shi/in ma Arumgimis jin urka/ aruma 'cesh ka piḡe/ mo tani dhali yan'ko'd Bampa/ ma Arumgimis midi pu'du/ apo/ um mo be. ²⁹ Walla ki wathi/ midi ciḡ gu'b gi wathi/ jin 'bitha'bi'th kata mo dhali kaḡ tom piti mo hili isi ciki/ a'di midi mii deḡ wathi/ jin 'bitha'bi'th ka shi/ ntwa/a/ mo. Dhali yan'ko'd mo tani ka jin gana/ a'di midi kwaḡ gu'b piti to mo be. ³⁰ A'di jin diki di nyakki aha/ mo tani a'di di'd apo/ aha/ mo dhali a'di jin diki nyak is tul ki aha/ mo tani a'di ta'da akwa/um bwa ki aha/ mo be. ³¹ Wakan aha/ tora um gwo mo ki: Ka aris miinthus mo dhali gwo sor jin wala 'kwani mo tani uni dhalkunu 'kwani 'pen mo be. Hili a'di jin wal gwo sor apo/ Shi/in

mo tani yisa minu dhal miinthus piti 'pen mo ki sule/ mo. ³² Dhali a'diyin jin midi o gwo apo/ Ya/ gi 'Kwani mo tani a'di minu dhal miinthus piti 'pen mo, hili a'diyin jin o gwo sor apo/ Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di minu 'koki dhal miinthus piti 'pen mo hili ki she/ yil yan mo walla ki yil jin midi pu'du/ mo be.

³³ Hili kari cwa jin 'boro'd mo dhali manan piti jin 'boro'd mo, walla kari cwa jin shiyi'd mo dhali manan piti jin shiyi'd mo, haali/ cwa mishu ki manan piti mo be. ³⁴ Um uci gi tasha/, um mishi gwo jin 'boro'd o kata mo? ki um ta kun ta thus ki thus kan mo? Haali/ 'peni mo jin isha to kumma/ eya du mo tani 'twa/ a'di ciki gwo mo be. ³⁵ Dhali wathim 'boro'd jin isha tom 'boro'd kumma/ eya du mo tani a'di kalki miim 'boro'd mo dhali wathi/ jin ta thus jin isha tonthus kumma/ eya dum piti mo tani a'di kalki tonthus mo be. ³⁶ Aha/ tora um gwo mo eya tee yan gi gwon dwall mo tani 'kwani minu kam 'kup ki gwo mo goma ris gwo 'baar mo ki 'beles kun thutha uni mii mo mmo/o mo be. ³⁷ Haali/ ki gwom pini mo tani /e minu kar ka kar/e mo dhali ki gwom pini mo tani /e minu wak mo be.

'Kwani kun Tana Nyakum Yil kun Ta Thus ki Thus mo Napki Jamas Mii mo

³⁸ Dhali yan'ko'd iman'kwar ton tiya dhali 'Kwani Parisiyiin mo tani uni oki a'di gwo mo ki: Aman'or gwo, aman ona bwa ki par jamas mii e 'peni /e mo be. ³⁹ Hili a'di thokki uni gwo mo ki: 'Kwani kun ta thus ki thus mo dhali kun ta imanmii miinyal ka nyakum yil buni mo tani simmki jamas mii e mo, hili jamas mii yisa minu ci gom uni mo hili isi ciki/ jamas mii jin ta'da amanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Yuunaan mo be. ⁴⁰ Haali/ me'd jin dikan ma Yuunaan ka cim kwara mo dhali ka cim kwara ki mon'thiny ilu/ mo e bwan to yi'de/ mo tani wakan si'da/ mina Ya/ gi 'Kwani di ka cim kwara mo dhali ka cim kwara ki mon'thiny ilu/ mo eya du gi mony'cesh yansan mo be. ⁴¹ 'Kwani gi Pa Ninawa mini cu mis mo e gwon dwall mo nyakki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo dhali uni mini wak uni mo, haali/ uni 'koki rica du is mo gom gwo jin cikin ma Yuunaan mo, dhali hili jan kamu/ di'di mahan mo jin ekki'd

ka Yuunaan mo be. ⁴² Dhala yim jin ta'da malik 'peni 'ko'd gwar ma biny cam mo tani midi cuyu/ mis mo e gwon dwall mo nyakki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo dhali wak uni mo be haala yim pu'dki'd mo 'peni mo jin dina mony'cesh 'kup mo mmocik yuk ma Sulemaan mo dhali hili mo mo ma, jan kamu/ di'di mahan mo jin ekki'd ka Sulemaan mo be.

Mo jin Dokkin ma Rum Thus kun Nyo/on ka Nyan'ko'd mo

⁴³ Ka rum thus kun nyo/on iikin ka pije/ 'peni wathi/ mo tani a'di yaki'd ki tur mo e mo jin dar gi yi'de/ mo mmonap mo mo mmosi/is mo hili a'di diki gam mo mo be. ⁴⁴ Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina dok ka nyan'ko'd mo e gu'b pem mo 'peni mo jin yayika/ mo 'peni cine/. Dhali ki a'di pu'dki'd mo tani a'di gamki a'di bwa 'te/ mo mmodhi'thkunu a'di mo dhali mmothosonkunu aris to 'baar mo ki 'bore/ mo be. ⁴⁵ Dhali yan'ko'd a'di ki ya mo dhali susa rum thus kun 'koni pesu/ nyakki a'di mo kun ta thus ki thus mo mmobol a'di e ki is piti mo dhali uni cikin mo dhali nyakki 'ko mo. Dhali monyca'b gi wathi/ jin ta jin 'ko'd mo tani a'di warki'd ki shi/ mo mmobol jin twa/ a/ e mo be. Wakan si'da/ a'di mina e waki 'kwani ma nyakum yil gwansan kun ta thus ki thus mo be.

KoYesus dhali Ikam Piti mo

⁴⁶ Dhali ki a'di di'd mmo/o 'kwani gwo mo tani hili kum dhali ikam doshkina pije/ mo mmodot gwo mo mmodora tor ki a'di mo be. ⁴⁷ Wathin kamu/ torki a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ata'dam pini dhali ikam pini uni 'kokin mo mmodosha pije/ mo mmodot /e mo mmodora tor ki /e mo be. ⁴⁸ Hili a'di thok wathi/ gwo mo dhali o a'di gwo mo ki: Aja a'di ita'da ata'dam pem mo dhali aja a'di ita ikam pem mo? ⁴⁹ Dhali a'di ki he'th me'd piti mo 'kup ki imancik a'di gwo mo dhali a'di ki o gwo mo ki: Ita'dam pem anan mo dhali ikam pem anan mo be. ⁵⁰ Haali/ a'diyin jin mii bwa ma Ababam pem jin di'd e momis mo tani a'di ta'da akam pem mo dhali 'bwah pem mo dhali ata'dam pem mo be.

13

Gwom 'Bi'th/e goma Ka'bany To jin Yeku mo

¹ Dhali ka teen 'de/ caan mo tani Yesus yaki'd ka pije/ mo 'peni gu'b mo dhali ca'bki'di shemena al mo be. ² Dhali adhana waambuhany 'kwani tulki is mo e a'di mo. Wakan a'di sekina a'di mo e bwam ma kur mo dhali ca'b nycine/ mo dhali awaambuhany 'kwani uni doshkini shemen ma gap mo be. ³ Dhali a'di ki tor uni gwo ka ris ki gwom 'bi'th/e mo ki: Amanyeķa ka'bany yaki'd mo mmoyeķa ka'bany mo be. ⁴ Dhali ki a'di yekki'd mo tani aka'banya tiya bitkin mo e bway tur kun iinu mo dhali 'dii pu'dkin mo dhali los uni mo be. ⁵ Dhali aka'banya tiya bitkin mo eya 'cesh gi embul wosh mo, e mo jin dara uni ka 'cesh ki nyanye/ mo tani dhali ki jahanne/ uni 'kana le/ mo haali/ uni dar gi embul mo e mo ma 'cesh mo be. ⁶ Hili ka tente/ sulki'd mo tani uni shi'bilkunu mo dhali haali/ uni daran ga birman mo tani uni ku'thkin ka bush'ko'd mo be. ⁷ Aka'banya tiya uni bitkin mo e bwam ma 'de/ mo dhali ka 'de/ can mo tani uni cokotki uni mo be. ⁸ Aka'banya tiya uni bitkin mo eya 'cesh jin 'boro'd mo dhali uni dho'th maman mo, jaŋ kamu/ dhotho'di iss 'kwanimpa ka mudhe'd mo dhali jaŋ kamu/ dhotho'di iss 'kwanimpa ka 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo be. ⁹ A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma.

'Kup Gwo gom Gwom 'Bi'th/e mo

¹⁰ Dhali yan'ko'd imancik a'di gwo pu'dkini a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Atinta tora /e uni gwo ki gwom 'bi'th/e mo sa/? ¹¹ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: E um mo tani um cinu gwo mo mmomish gwo jin cinu ki jin bag mo gom Bampa/ gi Momis mo, hili e uni mo tani uni 'konuki ci a'di mo be. ¹² Haali/ e a'diyin jin ta'd gi nyanye/ mo tani minu ci a'di ki nyanye/ mo be dhali a'di midi ta gi a'di jin ishki'd ka entus mo. Dhali hili 'peni a'diyin jin dara'd mo tani hili me'd jin tana a'di gi a'di mo tani minu bu'th 'peni a'di mo be. ¹³ A'di ta 'pemen gwo a'danni jin oka/ gwo e uni ki gwom 'bi'th/e mo haali/ uni hilki to gun 'kona uni ki mish mo dhali uni cikki gwo kun 'kona uni ki cik mo walla uni 'koki

mish gwo 'ban mo be. ¹⁴ E uni ka jin gana/ mo tani gwo thimkunu mo jin onu is mo eya Ishaya jin o'd ki:

Um ka jin gana/ mini cik gwo mo tani hili um mini 'koki mish gwo 'ban ki sule/ mo,

dhali um ka jin gana/ mini par to e mo tani hili um mini 'koki nyith to ki sule/ mo be.

¹⁵ Haala dunj 'kwani gwansan uni warkin ka du kun dhethadhe'th mo

dhali 'cem buni mo tani usa/us mo mmocik gwo mo,

dhali em buni mo tani uni 'dapkin mo be.

Hili isi ciki/ ki uni mini 'taki nyith to ki em buni mo

dhali cik gwo ki 'cem buni mo

dhali mish a'di 'ban ka dum buni mo

dhali tu'k mo e aha/ mo jin miga/ 'taki wac uni mo be.

¹⁶ Hili mom'bor mii gom em bum mo haali/ uni mishki to mo dhali 'cem bum mo haali/ uni cikki gwo mo be. ¹⁷ Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki imanci gwo ma

Arumgimis ka ris mo dhali 'kwani kun tana kar/ e mo tani uni 'koshkina te/ mo mmohil a'di jin misha um mo tani dhali uni 'koki par a'di e mo dhali mmocik a'di jin cikina um mo dhali uni 'koki cik a'di mo be.

Yesus A'di Torki 'Pemen Gwo gom Gwom 'Bi'th/e gom To jin Yeku mo

¹⁸ Gom a'di gi wakan mo tani ciki gwo gom gwom 'bi'th/e goma manyeķa ka'bany to mo ma. ¹⁹ Ki a'din 'de/ yin jin cikki gwo gom Bampa/ ma Arumgimis mo dhali diki mish a'di 'ban mo tani a'din thus 'de/ yin pu'dki'd mo dhali kwany gwo jin sinu eya dum piti mo be. A'di yansan ta a'di jin yeku e bway tur jin iinu mo be. ²⁰ Dhali me'd gom a'di jin yeku e embula 'cesh wosh mo tani a'di ta a'di jin cikki gwo mo dhali ki jahanne/ a'di ki la bu'th a'di ki bwanj 'kunya/ mo, ²¹ hili a'di dara'd ga birman e is piti mo hili a'di di'd ari'ceenne/ mo dhali ki monto'c bwa pu'dki'd mo walla ki mon'kosha 'kosh cuki'd mo gom gway gi gwo mo tani ki jahanne/ a'di bitki'd mo be. ²² Dhali wakan gom a'di jin yeku mo e bwam ma 'de/ mo tani a'di yansan ita a'di jin cik gwo mo, dhali hili a'di bala to ga 'cesh is mo dhali 'penkapan piti jin tana

a'di pa ki pa mo tani cōkot a'di mo dhali a'di mol dho'th maman mo be. ²³ Dhali gom gwo gi a'di jin yeku mo eya 'cesh jin 'bora'bor mo tani a'di yansan nta a'di jin cik gwo mo dhali mish a'di 'ban mo dhali a'di ka jin gana/ dhodhi maman mo be, dhali adho'th piti jin dhodha a'di eya tora 'de/ mo tani ta iss 'kwanimpa mmudhe'd mo dhali jan kamu/ ki iss 'kwanimpa ikwara mo, dhali jan kamu/ ki iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo be.

Biriny e Bwam Pos jin Sinu mo

²⁴ Dhali gwom 'bi'th/en kamu/ kara a'di uni mbwambor mo mmo/o gwo mo ki: Bampa/ gi Momis mo tani mishu kar ka par 'ban mo me'd wathi/ jin yekki'da ka'bany tom 'boro'd e bwaman buntom piti mo be. ²⁵ Hili ki 'kwani ishki e mo tani a'di jin ta 'kup gi a'di pu'dki'd mo dhali yek biriny e bwaman pos piti mo dhali a'di ki ya mo be. ²⁶ Wakan ki to jin sinu mo 'kaki'da le/ mo tani dhali dho'th emen mo tani dhali yan'ko'd biriny pikin si'da/ mo be. ²⁷ Dhali ki imanmiiya tu'c gi com gu'b pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa, dina /e ki yeka ka'bany to jin 'boro'd e bwam buntom pini mo 'taa? Atinta winya biriny isi pi mo? ²⁸ A'di ki o uni gwo mo ki: A'di jin ta 'kup, a'di mii mii yansan mo be. Dhali imanmiiya tu'c o a'di gwo mo ki: A/dhali / e napi aman mmo/ii mo mmotul uni is mo 'taa? ²⁹ Hili a'di ki o gwo mo ki: Yisa. Hili isi ciki/ ki um mini tul biriny is mo tani um mini buk pos si'da/ mo mmontal 'de/ nyakki uni mo be. ³⁰ Dhalki uni cani montal 'de/ mo ntagi bwam mondhe'd mo dhali bwam mondhe'd min ma teem piti 'baar mo jin minu 'cith a'di to mo tani aha/ mina tor iman'cith to gwo mo ki: 'Cithi/ to mo ma mmotul biriny is ntwa/a/ mo dhali dek uni ki dekken mo mmoci'th mo hili tuli pos is mo e bwan themes pem mo ma.

Emen To jin Miinuwa 'Tash mo

³¹ Dhali gwom 'bi'th/en kamu/ kara a'di uni mbwambor mo mmo/o gwo mo ki: Bampa/ gi Momis a'di wana e ki emen to jin miinuwa 'tash mo, a'di jin kala wathi/ mo dhali yek mo e bwam buntom piti mo be. ³² Emen to a'di ta piri'th ki piri'th mo be hili ki a'di caki'd mo tani a'di wurupa

wurup kagahara mo dhali warki'd ki cwa mo. Wakan 'dii kun pen e mis mo tani pu'dkin mo dhali nyan gu'b buni eya bim piti mo be.

Gwo goma Cumaṭ mo

³³ A'di ki tor uni gwom 'bi'th/en kamu/ mo mmo/o gwo mo ki: Bampa/ gi Momis wana e ka cumaṭ jin kal ma 'bom mo dhali kum a'di 'kup mo eya dipany jin baru ka ucanji kwara mo ntagi a'di sha'bki'di 'baar mo be.

Mo gi Bu'th ma Yesus Gwom 'Bi'th/e Mmoṭor mo

³⁴ Aris gwo gwansani 'baar mo okin ma Yesusa waambuhany 'kwani ki gwom 'bi'th/e mo. Ka jin gana/ a'di diki o gwon kamu/ ki dar gi gwom 'bi'th/e mo be. ³⁵ A'di ta gwo jin minu thim mo jin okin ma amanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ ki: Aha/ mina ka'd 'twam pem mo mmoṭor gwom 'bi'th/e mo be.

Aha/ mina tor eya tente/ to jin bagu mo ki mony'cesh ka'bkunu mo be.

Yesus A'di Torki 'Pemen Gwom 'Bi'th/e goma Biriny jin yeku e Bwam Pos mo

³⁶ Dhali yan'ko'd a'di dhalki'da waambuhany 'kwani 'pen mo dhali a'di yaki bway gu'b mo. Dhali imancik a'di gwo pu'dkini a'di mo mmo/o a'di gwo mo ki: Tori aman 'pemen gwom 'bi'th/e mo ma gom biriny jin yeku e bwam bunto mo. ³⁷ Dhali a'di thok gwo mo ki: A'di jin yekki emen to jin 'boro'd mo tani ta Ya/ gi 'Kwani mo be. ³⁸ Dhali bwam mondhe'd mo tani a'di ta mony'cesh mo be. Dhali emen to tani a'di ta 'pemen gwo gom iya/ gi Bampa/ gi Momis mo. Dhali 'pemen gwo gom biriny mo tani a'di ta iya/ gi a'din thus 'de/ yin mo be. ³⁹ Dhali a'di jin ta 'kup jin si'da ka'bany to e uni mo tani ta tapa ma ruma 'cesh mo be. Dhali bwam mondhe'd mo tani a'di ta mo jin 'disha 'pemen mo mo mmodi 'kup mo be. Dhali iman'cith to mo tani ta iman'doyu gwo mo be. ⁴⁰ Jasi me'd biriny kun tulu is mo dhali ci'th ki o'd mo tani wakan a'di mina embul mo i'dish 'twa/ mo be. ⁴¹ Haali/ Ya/ gi 'Kwani midi hash iman'doyu gwom piti mo dhali uni mini tul uni gwansan is ka pije/ 'peni bampam piti mo aris uni gun rakki miinthus mo dhali aris uni gun miiki to kun ta thus ki thus

mo. ⁴² Dhali uni mini ta'k uni e mo/o'd jin ca'bki wur wur mo. Dhali e mun mo tani 'kwani mini ko mo dhali 'pe'd shem buni mo be. ⁴³ Dhali uni gun miin ka kar/e mo tani mini 'twa'k mo mo me'da tente/ 'peni Bampa/ ma Ababam buni mo be. A'di jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma.

To jin Ish Kumma/ jin Bagu mo

⁴⁴ Bampa/ gi Momis mo a'di wana e ki to jin ish kumma/ jin bagu mo e bwam bunto mo, jin gama wathi/ mo dhali kum 'kup mo. Yan'ko'd gom bwan 'kunygam piti mo tani a'di ki ya mo dhali yol a'di 'baar mo, a'di jin tana a'di mo jin mina a'di yol bunto caan mo be.

Dhema/ jin 'Bitha Yol She/ ki 'Bi'th mo

⁴⁵ Dok/e Bampa/ gi Momis a'di wana e ki wathi/ jin mii'da dukkaan mo jin napi dhema/ jin gama gam mo be. ⁴⁶ A'di, ki a'di gamki a'din 'de/ jin caaca mo jin 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo tani a'di yaki'd mo dhali yol a'di 'baar mo, a'di jin tana a'di mo ki a'di midi yol a'di mo be.

Gwo goma 'Thi/ mo

⁴⁷ Dok/e Bampa/ gi Momis a'di wana e ka 'thi/ mo, a'di jin yipu mo e bwam yi'de/ mo dhali mmomusha ris wa'c ka entus ki e ki she/ ki she/ mo be. ⁴⁸ Dhali ki a'di 'tu'dki'd mo tani 'kwani ki dir a'di ka gap mo dhali 'ko 'pena 'cesh mo dhali lak uni gun 'boron mo e bwaman ton'kul bwa mo, hili kun shiyin mo tani taguwa sho mo be. ⁴⁹ Wakan si'da/ a'di midi ta mo jin 'disha 'twa/ mo. Iman'doyu gwo mini pu'du/ mo dhali kwa/ 'kwanin thus bwa mo 'peni uni gun miin ka kar/e mo be. ⁵⁰ Dhali ta'k uni e mo o'd jin ca'bki wur wur mo be. Dhali e mo yin mo tani 'kwani mini ko mo dhali 'pe'd shem buni mo be.

To kun Ish Kumma/ kun This dhali kun Dhamo/ mo

⁵¹ A/um mishi gwo gwansan 'bani 'baar mo 'te/ sana? Uni thok a'di gwo mo ki: Nye. ⁵² Dhali a'di oki uni gwo mo ki: Wakan si'da/ iman'kwar to 'baar mo uni gun ye'thkunu sho'k mo gom Bampa/ gi Momis mo tani uni wana e ki com gu'b jin kalki tom piti jin ish kumma/ mo ka pije/ mo

a'di jin ta jin this mo dhali jin dhamo/ mo be.

Yesus A'di Wakunu mo e Pa Naasira mo

⁵³ Dhali ka Yesus 'baarki gwom 'bi'th/e gwansan mo tani a'di yaki'd 'peni mun mo be. ⁵⁴ Dhali a'di pu'dki'd mo e bampam piti'j gana/ mo dhali tor uni gwo mo e gu'b gi montul is buni mo. Wakan uni merkin mo dhali o gwo mo ki: 'Peni mana gama wathi/ yansan yuk kan mo sa/? Dhali mii mii gwansan kun eka/ ek mo? ⁵⁵ Dina a'di ki ta ya/ ma manpa/ cwa mo 'taa? Dhali din ma kam piti ki ta Yakuub mo dhala Yuusup mo dhala Simaan mo dhala Yahuusa mo 'taa? ⁵⁶ Dhali 'kona i'bwaham piti 'baar mo ki nyak 'ko ki ana mo 'taa? Dhali 'peni mana gama wathi/ yansan aris to gwansani 'baar mo kan? ⁵⁷ Dhali uni kolu ki a'di mo be. Hila Yesus ki o uni gwo mo ki: Aman'ci gwo ma Arumgimis yisa dar gi tak e mon tiya yisa, hili isi ciki/ e bampam piti mo dhali e gu'b piti'j gana/ mo be. ⁵⁸ Dhali a'di mol mii mii gun 'bitha'bi'th mo e mun gom uni dar gi gwo jin gamu is mo be.

14

Mowu ma Yohaana jin Ta'da Manmiiya Mii ki Yi'de/ mo

¹ Dhali ka tee caan mo tani Hirodus jin ta'da rub ra/iis cikki gwo goma Yesus mo be. ² Dhali a'di ki o cin'kinam piti gwo mo ki: A'di ta'da Yohaana jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo be. A'di 'de'kkunu mo 'peni mowu mo. A'di miikina a'di aris to gwansan ki mom'bi'th mo. ³ Haala Hirodus bu'thki'da Yohaana mo dhali dek a'di mo dhali kar a'di eya sijin mo gom gway ma Hirodiyya mo ash ma kam piti ka Pilibbus mo be. ⁴ Haala Yohaana o a'di gwo mo ki: Haali/ a'di diki ta mii gi gwon'kan mmokar ayim mo be. ⁵ Dhali hili a'di nap a'di mmo'kosh jwa mo tani a'di ko/ki 'kwani mo haali/ uni karki a'di ka man'ci gwo ma Arumgimis mo be. ⁶ Hili ka cim jin dhodhuwa Hirodus pu'dki'd mo tani 'bwa/ ma Hirodiyya saki'd mo mbwambori 'kwani mo dhali a'di 'boro'da Hirodus bwa mo be. ⁷ Wakan a'di ki o a'di gwo is mo ka ba/ gom to jin mina a'di ciya yim mo to yin jin mina a'di dot a'di mo be. ⁸ Dhali ayim logomkina kum ki gwo mo mmo/o

gwo mo ki: Ciyaa/ 'kup ma Yohaana jin ta'da manmii ki yi'de/ shwanesan mo e bwam ma sahan mo. ⁹ Dhala malik a'di shina bwa mo, hili haali/ gom gwo jin ona a'di is mo dhali yilkinam piti mo tani a'di kanki gwo mo ki a'di minu guyu/ mo be. ¹⁰ A'di hashki gwo mo dhala Yohaana 'cithkunu 'kup mo eya sijin mo be. ¹¹ Dhali 'kup piti guyunu mo e bwam ma sahan mo dhali ciki nyara/ mo dhala yim ki kalki a'di ki kum mo be. ¹² Dhali imancik a'di gwo pu'dkin mo dhali kal bungwar is piti mo dhali kan a'di mo, dhali uni iikin mo dhali tora Yesu gwo mo be.

'Kwani Alaapi Mudhe'd kun Cikunu Tonte/ mo

¹³ Ka Yesu cikki gwo yansan mo tani a'di yaki'd mo 'peni mun eya kur yi'de/ mo e mo jin dar gi 'kwani mo is 'ko'd mo be. Hili ka waambuhany 'kwani cikki gwo mo tani uni iikin mo mmobath a'di nsho'k mo ki sho'k 'peni bampa/ mo. ¹⁴ Ki a'di yaki'd e shemena gap mo tani a'di parki'da dhana waambuhany 'kwani e mo, dhali a'di ki ko'c uni e i is mo dhali wac 'ba'th buni mo be. ¹⁵ Ki mo ta mom'pimpili/ mo tani imancik a'di gwo pu'dkini a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Mo yansan dar gi 'kwani mo be dhali shwane/ atente/ yulu'd mo. Hashka waambuhany 'kwani bway pa mo ma mmoyol tonte/ gom is buni mo. ¹⁶ Yesu ki o uni gwo mo ki: Uni mini mii ta gi bway mmo/ii bway pa mo yisa. Um mini ci uni tonte/ mmoshwa mo be. ¹⁷ Uni ki thok a'di gwo mo ki: Am tana gi jasi maankuthu'di mudhe'd mmahan mo dhali to yi'de/ isu/ mo be. ¹⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: 'Doyi uni mmahani aha/ mo ma. ¹⁹ Dhali yan'ko'd a'di ki kana waambuhany 'kwani gwo mo mmo'ko 'pena 'cesh apowa sho mo. Dhali a'di ki bu'th maankuthu'di mudhe'd mo dhali to yi'de/ nsu/ mo tani a'di ki hil 'kup ki 'ce'd a'di mo dhali a'di ki ci maankuthu'd ki imancik a'di gwo mo dhali imancik a'di gwo ki ciki uni ka waambuhany 'kwani mo be. ²⁰ Dhali uni 'baar mo shwaki a'di mo dhali uni kapkunu mo. Dhali uni 'tu'dkina nura/ i'kume'd i'ce'dka su/ mo ki 'pisira/ maa kun 'ce'dkunu mo gun uri 'kup mo be. ²¹ Dhali uni gwansan kun shwakin mo

tani ta 'kwanin gwas alaapi mudhe'd mo mmodhal up ka po/ mo dhali uci mo be.

Yesu Ya ki Sho'k e 'Kupa Al Yi'de/ mo

²² Dhali yan'ko'd a'di ki tor imancik a'di gwo gwo mo mmose bwaa kur mo dhali iyyi twa/ a/ ki a'di mo mmo'citha/ gap gi 'bana kamu/ mo ki a'di di'd mmodhala waambuhany 'kwani bway mo mmo/ii bway pa mo. ²³ Dhali yan'ko'd ki a'di dhalki'da waambuhany 'kwani 'pen mo tani a'di yaki bway 'kuwosha turga/ mo a'di 'de/ mo mmo'tho mo be. Ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani a'di diki'd a'di 'de/ mmun mo. ²⁴ Hila kur ka tente/ yan mo tani a'di si'da natgin ka ris 'pena gap mo. A'di dorkina 'tham mo haali/ 'tham poshki'da po/ uni mo be. ²⁵ Dhali ki mo ta mon'twash/ e mo tani a'di pu'dki'd e uni mo mmoya ki sho'k e 'kup yi'de/ mo be. ²⁶ Hili ki imancik a'di gwo parki a'di e mo mmoya ki sho'k e 'kup yi'de/ mo tani uni deekina is mo kagahara mo mmo/o gwo mo ki: A'di ta'da arum mo be. Dhali uni cuukin mo kagahara haali/ uni ko/ ki is mo be. ²⁷ Hili ki jahanne/ a'di torki uni gwo mo mmo/o gwo mo ki: 'Bithi adu is mo ma. Aha/ tana a'di mo be. Dhalku/ is ki ko/ mo ma.

²⁸ Dhala Buterus ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e ta a'di mo tani yuki aha/ mmoyaku/ i /e i'kuyi'de/ mo ma. ²⁹ A'di ki o a'di gwo mo ki: Yayu/ mo ma. Wakan Buterus cuki mis 'pena kur mo dhali ya ki sho'k e 'kuyi'de/ mo dhali pu'da Yesu mo. ³⁰ Hili ki a'di parki 'tham e mo tani a'di ko/ki is mo dhali telki mii 'pen mo mmocic yi'de/ mo. A'di gwoki'd mo ki: Tapa, wothi/ aha/ mo ma. ³¹ Dhala Yesu ki jahanne/ a'di jidhirki me'd piti mo dhali bu'th a'di mo mmo/o a'di gwo mo ki: Ayy wathi/ jin gwa'da mongam gwo is ki gwa'd mo. Atinta shina /e bwa 'kup kan mo? ³² Dhali ki uni cikkin e bwam ma kur mo tani 'tham doshki'd mo be. ³³ Dhali uni gwansan kun 'kon e bwam ma kur mo tani lun'ki a'di mo mmo/o gwo mo ki: Ka jin gana/ /e ta Ya/ ma Arumgimis mo be.

Yesu Wacki 'Kwani kun 'Bathan e Pa Jannisaarat mo

³⁴ Dhali ki uni 'cithkina gap gi 'bana kamu/ mo tani uni pu'dkin mo e Bampa/

gi Pa Jannisaarat mo be. ³⁵ Dhali ki 'kwani gi mo caan nyithki a'di mo tani uni hashki gwo e bampa/ 'baar mo kun 'kon ka kukul is mo dhali kala ris 'kwani kun 'bathan e a'di mo be. ³⁶ Dhali uni nɔpki a'di mo mmo'taki ta a'di 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo. Dhali aris uni gun taki a'di is ki me'd mo tani 'borkunu is mo be.

15

Gwon Dhamo/ jin Luƙu 'Peni 'Kwani Gwanyjaka/ mo

¹ Dhali yan'ko'd 'Kwani Parisiyiin dhali iman'kwar to pu'dkina Yesus mo 'peni Pa Urushaliim mo dhali o a'di gwo mo ki: ² Atinta dhaɲa imancik /e gwo gwon dhamo/ jin luƙu 'peni 'kwani gwanyjaka/ mo? Haali/ uni 'koki 'thur me'd buni ki yi'de/ ntwa/ a/ ki uni 'koki shwa to mo. ³ A'di ki thok uni gwo mo ki: Dhali atinta si'da/ idhaɲa um gwonƙan ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo gom gway gi gwon dhamom bum jin luƙu mo? ⁴ Haali/ Arumgimis ƙanki gwo mo ki: Taki cim dhali kwan mo, dhali, A'di jin midi o gwonthus apo/ com mo walla kum mo tani dhalki a'di ka jin gana/ iwu'd mo. ⁵ Hili um o gwo mo ki: Wakki/ wathin 'de/ midi tor com gwo mo walla kum gwo mo ki: Ki a'di jin mina /e gam 'peni aha/ mo tani cikunu Arumgimis mo tani a'di midi diki mii ta gi mo mmotak com mo. ⁶ Wakan gom gway gi gwon dhamom bum jin luƙu mo tani um ki puu Gwo ma Arumgimis mo be. ⁷ Um gun tana he'k e ka he'k e mo. Din ma Ishaya ki o um gwo is mowa ki a'di o gwo mo ki:

⁸ 'Kwani gwansan tak aha/ ki 'twam buni mo tani

hili adum buni si'dasi'd 'peni aha/ mo be.

⁹ Uni lunƙi aha/ ki pe'th mo be.

Gwonƙan gi 'twan 'kwani tora uni me'd gwon gana/ mo be.

To gi Shi/i Wathi/ Is mo

¹⁰ Dhali a'di ki yuk 'kwani e a'di mo dhali o uni gwo mo ki: Ciki gwo mo ma dhali mish a'di 'ban mo. ¹¹ A'di diki ta to jin yaki 'twa/ wathi/ jin midi shi/ a'di mo hili a'di jin piyi'd 'peni 'twa/ wathi/ mo tani to yansan a'di ishi/ki wathi/ is mo be. ¹² Yan'ko'd imancik a'di gwo pu'dkini a'di mo dhali o

a'di gwo mo ki: Dina /e ki mish 'Kwani Parisiyiin 'kokunu mo mmogol mo ki uni cikki gwo yansan mo 'taa? ¹³ Dhali a'di thokki uni gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aris to gun sinu 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ jin din ma Ababam pem e momis ki si mo tani uni minu yu'd mo be. ¹⁴ Dhalki uni 'kon, uni 'cena mo ma. Uni ta uni gun tana ja'da/ ka ja'da/ mo kun toshki ta ashu/ um bway mo be. Dhali wakki/ wathiny ja'da/ sus ceny ja'da/ mo tani uni su/ mini taki jis mo be. ¹⁵ Hila Buterus ki thok a'di gwo mo ki: Tori aman 'pemen gwom 'bi'th/ e yansan mo ma. ¹⁶ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A/um si'da/ 'kon naskina/ kan mo mmomol gwo 'ban mo 'taa? ¹⁷ 'Kona um ki misha, ki to yin jin ya 'twa/ wathi/ mo mmoya bwa mo tani dhali wakan a'di ki pe moyi? ¹⁸ Hili to jin piyi'd mo 'peni 'twa/ wathi/ mo tani a'di yayi'd 'pena du mo dhali to yansan a'di ishi/ki wathi/ is mo be. ¹⁹ Haali/ 'pena du mo tani gwonthus kun kulumu mbwa mo pu'dkin mo mmo'kosha mee mo dhali mmota cal mo dhali mmomii miinyal mo dhali mmokwal to mo dhali mmo/o gwonthus apo/ wathin kamu/ mo dhali mmothutha thu'th 'pen mo be. ²⁰ To gwansan uni ita to gun shi/i wathi/ is mo, hili mmoshwa to ki me'd kun 'konuki 'thur ki yi'de/ mo tani a'di diki shi/ wathi/ is mo be.

Mongam Gwo Is ma 'Bom gi Pan Kanaan mo

²¹ Dhali ka Yesus yaki'd mo 'peni mo yin mo tani a'di yaki'd mo e bampa/ gi Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo be. ²² Dhali hili a'bom gi Pan Kanaan 'peni bampa/ caan mo tani pu'dki'd mo dhali cuu gwo mo ki: Miiyi mii apo/ aha/ mo ma, ayy Tapa, Ya/ ma Dawuu'd mo. 'Bwa/m pem bu'th ma ruma 'cesh kagahara mo. ²³ Hili a'di diki thoka yim gwo mo. Dhali imancik a'di gwo pu'dkin mo dhali dot a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Urka yim mo ma haali/ ayim cuu'di bath ana n'ko'd mo be. ²⁴ Dhali a'di ki thok gwo mo ki: Aha/ hashkunu mo jasi gom ka'bal gi gu'b ma Israyil kun thiskunu e mo uni 'cena mo be. ²⁵ Hila yim pu'dki'd mo mmo'a'b ki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo mmo/o gwo mo ki:

Tapa, woth_i/ aha/ mo ma. ²⁶ Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: A'di yisa ta mii jin ha me'd mo mmobu'th maan_kuthu'd 'peni uci mo dhali ta'k a'di ka 'ka mo. ²⁷ Ayim thok a'di gwo mo ki: Nye, Tapa, hili, a'ka uni mini shwa kuluny maa kun ta'kkin mo 'pena tharabeesa gi tapam buni mo be. ²⁸ Yan'ko'd Yesu ki thoka yim gwo mo ki: Ayy, a'bom, dhan mongam gwo is pini caaca mo. Dhalki a'di miinu mo gom /e mo me'd jin dina a'di /e e bwa mo. Dhali 'bwa/ m piti wa_kkunu hila/ mo be.

Yesu Wa_ki 'Kwani ka Ris mo be

²⁹ Dhala Yesu yaki'd 'peni mun mo dhali 'ci_ha/ gap gi Al ma Jaliil mo be. Dhali a'di seki'd e mon'kuwosh mo dhali a'di ca'bki'da 'cesh mmun mo be. ³⁰ Dhali awaambuhany 'kwani pu'dkini a'di mo mmosuski 'kwani e a'di mo, uni gun ta njwol mo dhali uni gun kutha is gunkuru/ mo dhali uni gun tana ja'da/ mo dhali uni gun mol 'twa/ wal mo dhali kun tiya ka ris mo dhali uni ki 'thi uni mo e sho'k piti mo dhali a'di ki wa_k uni mo be. ³¹ Wakan awaambuhany 'kwani merkin mo be ki uni parki wathi/ e mo jin mol 'twa/ wal walki 'twa/ mo be, dhali uni gun kutha is gunkuru/ mo 'borkunu is mo dhali uni gun ta njwol mo iikin ki sho'k mo dhali uni gun tana ja'da/ mo mishki mo mo dhali uni karkina Arumgimis gi 'kwani ma Israyiil ki ca mo be.

'Kwani Alaapi Donon kun C_ikunu Tont_e/ mo

³² Dhali yan'ko'd Yesu ki yuk imancik a'di gwo e a'di mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ koca e eya waambuhany 'kwani mo be. Haali/ uni 'kon nyak_ki aha/ ka cim kwara shwane/ mo dhali uni dar gi tont_e/ mmoshwa mo. Dhali aha/ 'tena bwa mmohash uni bway pa mo ki te/ mo isi ciki/ haali/ uni mina buye/ i'thi mo mbway mo be. ³³ Dhali imancik a'di gwo ki dot a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: 'Peni mana mmina ana gam tont_e/ jin midi 'kosh jwa mo e bwam ma si'b mmahan mo mmo_ciya waambuhany 'kwani kun caaca wakan mo? ³⁴ Dhala Yesu ki o uni gwo mo ki: Um 'kona maan_kuthu'd ekata mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: Mpesuyi, dhali ushi

to yi'de/ idaka/ mo be. ³⁵ Dhali a'di ki kana waambuhany 'kwani gwo mo mmo'ko mo mmo'ko 'pena 'cesh mo be. ³⁶ Dhali a'di ki bu'th maan_kuthu'di pesu/ mo dhali to yi'de/ mo dhali a'di ki 'bora 'bor bwa i is mo dhali a'di ki 'ce'd uni mo dhali ci uni ki imancik a'di gwo mo mmo_cika waambuhany 'kwani mo be. ³⁷ Dhali ki uni 'baar mo shwakin mo dhali 'kokunu mo mmokap mo tani uni ki tul maan_kuthu'd is jin ta 'pisira/ jin 'ce'dkunu bwa mo mmo'tu'da nura/ pesu/ 'peni jin urkunu 'kup mo be. ³⁸ Uni gwansan kun shwaki to mo tani tana alaapi donon mo mmodhal up ka po/ mo dhali uci mo be. ³⁹ Dhali a'di ki hasha waambuhany 'kwani mo dhali a'di cik_id mo e bwam ma kur mo mmoya bampa/ gi Pa Majdal mo be.

16

Mmo/o Bwa ki Par Jamas Mii E mo

¹ Dhali 'Kwani Parisiyyin dhali 'Kwani Sadukiyyin pu'dkin mo dhali pal a'di ki gwo mo. Uni dot_ki a'di mo mmo_tor uni jamas mii 'peni momis mo be. ² A'di ki thok uni gwo mo ki: Ki mo ta mom'pimpili/ mo tani um ki o gwo mo ki: A'di midi ta a'di mompiriny mo shwane/ haali/ momis 'pera'per mo be. ³ Dhali ka'thamo/ tani a'di midi ta mon'thama punthar mo shwane/ mo haali/ momis 'pera'per mo dhali wuma wuma mo. Um mishina jo'da yir mii gi momis mo tani hili atinta 'kona um ki misha jo'd jamas mii ma tee mo? ⁴ Um 'kwani gun tana nyakum yil kun ta thus ki thus kan mo dhali imanmii miinycal mo tani nap_ki jamas mii mo janta? bahili jamas mii minu ci um mo yisa hili isi ciki/ jamas mii ma Yuunaan mo. Wakan a'di ki dhal uni mo dhali ya mo be.

Acumat gi 'Kwani Parisiyyin mo

⁵ Ki imancik a'di gwo merkin e 'bana gapa kamu/ mo tani uni naki maan_kuthu'd mo mmo'koki guyi jan kamu/ mo be. ⁶ Yesu ki o uni gwo mo ki: Hili ki 'bore/ mo ma dhali jiyi acumat gi 'Kwani Parisiyyin mo dhali 'Kwani Sadukiyyin mo ma. ⁷ Dhali uni su'kkin ki gwo mo, uni 'cena cem buni mo mmo/o gwo mo ki: Ana 'konaki guyu/ maa mo be. ⁸ Hila Yesu mishki

gwo yansan mo dhali o uni gwo mo ki: Ayy um 'kwani kun gwa'da mongam gwo is ki gwa'd mo. Atinta suka um ki gwo cem bum kan mo? mmodara um ki tonte/ mo. ⁹ 'Kona um ki nyith mo 'taa? 'Kona um ki ka gwo e gom maan̄kuthu'd kun shwana 'kwani alaapi mudhe'd mo dhali anura/ ekata i'tu'dkina um mo mmodut is mo? ¹⁰ Walla maan̄kuthu'di pesu/ kun shwana 'kwani alaapi donjon mo dhali anura/ ekatinta i'tu'dkina um mmodut is mo? ¹¹ Atinta 'kona um ki nyith mii mo ki aha/ dinaki o gwo mo gom tonte/ mo? Jiyi acumat gi 'Kwani Parisiyyin mo dhali 'Kwani Sadukiyyin mo ma. ¹² Dhali yan'ko'd uni mishki gwo 'ban mo ki a'di diki tor uni gwo mo mmojiya cumat gi tonte/ mo, hili gom gwontor gi 'Kwani Parisiyyin mo dhali 'Kwani Sadukiyyin mo be.

Buterus A'di Torki Mii eya Tente/ goma Yesus mo

¹³ Dhali ka Yesus pu'dki'd e bampa/ gi Pan̄ Kaysariyya gi Pam Pilibbi mo tani a'di ki dot imancik a'di gwo gwo mo ki: Ki 'kwani oki Ya/ gi 'Kwani jana a'dan mo? ¹⁴ Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Kun tiya on ka Yohaana jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo. Dhali kun tiya on ki Iliyya mo. Dhali kun tiya on ka Irmiya mo walla jan 'de/ 'peni imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be. ¹⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili ba um on ki aha/ tana aja mo? ¹⁶ Simaan Buterus thok a'di gwo mo ki: /E tana Kristhos mo, Ya/ ma Arumgimis jin di'd ki e mo be. ¹⁷ Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Mom'bor mii gom /e mo, Simaan jin ta ya/ ma Yuuna mo. Haali/ bungwar is mo dhala bas mo tani uni 'koki tor a'di yan eya tente/ e /e mo, hili, Ababam pem a'di jin di'd e momis mo be. ¹⁸ Dhali aha/ tora /e gwo mo, /e jin tana Buterus mo, dhali eya po/ wosh yan mo tani aha/ mina nyan̄a kaniisam pem mo, dhali mom'bi'th gi mowu mo tani midi diki pi a'di jipi/ mo be. ¹⁹ Aha/ mina ci /e amuptha/ gi Bampa/ gi Momis mo, dhali ma to yin jin mina /e nnon mo e mony'cesh mo tani a'di minu non mo e momis mo dhali ma to yin jin mina /e ndhal me'd e mony'cesh mo tani a'di minu dhal me'd e momis mo be. ²⁰ Yan'ko'd a'di ki

kan imancik a'di gwo gwo mo ki 'bi'th mo, mmodiki tor wathin tal 'den̄ kamu/ gwo mo ki a'di ta'da Kristhos mo be.

Yesus Torki Wum Piti Itwa/a/ mo

²¹ 'Peni mo caan mo tani Yesus telki mii 'pen mo mmodor imancik a'di gwo gwo mo ki a'di midi mii ya mo e Pa Urushaliim mo dhali 'kosh is ka nyor ki to ka ris mo 'peni 'kwani gwanyjaka/ mo dhali 'peni igasiis mo dhali iman'kwar to mo, dhali a'di minu 'kosh jwa mo, dhali ka cim kwara mo tani a'di minu 'de'k mo be. ²² Dhala Buterus ki bu'th a'di mo dhali tel mii 'pen mo mmodokur a'di ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Arumgimis diki tosh kan mo, Tapa. Mii yansan midi diki pu'di /e ki sule/ sule/ mo be. ²³ Hili a'di ki tu'k mo dhali owa Buterus gwo mo ki: Setaan, yaku/ i'ko'di aha/ mo ma. /E noni aha/ 'kup mo. Haali/ /e diki di ki 'ban ma Arumgimis mo, hili /e din ka 'ban gi 'kwani mo be.

²⁴ Yan'ko'd Yesus ki tor imancik a'di gwo gwo mo ki: Wakki/ wathin kamu/ midi yayu/ ibath aha/ nsho'k mo tani dhalki a'di non is piti mo ma dhali 'de'k cwany'cithan dhul piti mo dhali bath aha/ nsho'k mo. ²⁵ Haali/ a'diyyin jin midi woth mondiki/em piti mo tani midi this a'di e mo dhali a'diyyin jin midi this mondiki/em piti e mo gom gway pem mo tani midi gam a'di mo be. ²⁶ Haali/ mii jin nyo/a wathi/ mo wakata si'da/ wakki/ a'di gama'da ris to 'baar mo e mony'cesh yan mo dhali this mondiki/em piti e mo? Walla wathi/ midi wan mondiki/em piti 'ba/ ka tinta mo? ²⁷ Haali/ Ya/ gi 'Kwani midi pu'du/ mo nyakki iman'doyu gwom piti ilu/ mo ki monyca gi com mo dhali yan'ko'd a'di midi ci aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ to jin wana e ki mii kun miikina uni mo be. ²⁸ Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki 'kwanin tiya 'kon kun doshkini mahan mo shwane/ mo tani uni mini 'koki nyok wu ntwa/a/ mo ki uni 'koki par Ya/ gi 'Kwani e mo mmopu'du/ mo nyakki Bampam piti mo be.

17

Mmowarkin ma Yesus Jamas Piti mo

¹ Dhali 'ko'da cim pe'de/ mo tani Yesus ki susa Buterus nyakki a'di mo dhala Yakuub

dhala Yohaana jin ta'da kam piti mo, dhali sus uni bway 'kuwosh jin turatur uni 'cena mo. ² Dhali a'di ki war is piti mbwambori uni mo, dhali bwam/em piti 'twakki mo mo me'da tente/ mo dhali burinyem piti warki'd ki bany bany me'd monkush mo be. ³ Dhali hili aMusa dhali Iliyya piki uni i is mo mmo'tora/ tor nyakki a'di mo be. ⁴ Dhala Buterus ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa a'di 'boro'd gom aman mmo'kona aman mmahan mo. Wakki/ /e ona bwa mo tani aha/ mina nyan cinja/ ikwara mmahan mo, jan tal 'de/ gom /e mo dhali jan kamu/ goma Musa mo dhali jan kamu/ gom Iliyya mo be. ⁵ Ki a'di di'd mmo/o gwo mo tani hili arak jin kushu mo mo 'kamki uni is mo dhali 'twa/ 'pena rak yan mo tani o gwo mo ki: Yansan ta Ya/m pem jin enka/ mo, a'di jin 'borka/ bwa i is mo. Ciki a'di gwo mo ma. ⁶ Ki imancik a'di gwo cikki gwo yan mo tani uni ta'kki bwam/em buni a'cesh mo dhali uni 'tu'dkunu mo ki monko/ is mo be. ⁷ Hila Yesus pu'dki'd mo dhali ta uni is ki me'd mo mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo ma. Dhalku/ is ki ko/ mo ma. ⁸ Dhali ki uni 'de'kki em buni ki mis mo tani uni 'koki par wathin kamu/ e mo, hili jasa Yesus a'di 'de/ mo be.

⁹ Dhali me'd jin pu'dkina uni ka 'cesh 'peni 'kuwosh mo tani Yesus kan uni gwo mo ki: Dhalku/ wathin tal 'den kamu/ ki tor tonyjan yan mo ntagi Ya/ gi 'Kwani minu 'de'k mo 'peni mowu mo be. ¹⁰ Dhali imancik a'di gwo dot a'di gwo mo ki: Atinta i/ ona iman'kwar to gwo mo ki Iliyya midi mii pu'du/ ntwa/a/ mo? ¹¹ A'di ki thok uni gwo mo ki: Iliyya pu'dki'd mo dhali a'di midi thoson aris to 'baar mo be. ¹² Hili aha/ tora um gwo mo ki Iliyya a'di pu'dki'd hila/ mo dhali uni 'koki mish a'di mo, hili uni ki mii a'diyin jin 'bor uni bwa mo. Wakan si'da/ Ya/ gi 'Kwani mina isi 'kosh ka nyor mo e me'd buni mo be. ¹³ Dhali yan'ko'd imancik a'di gwo mishki gwo 'ban mo ki a'di torki uni gwo mo goma Yohaana jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo be.

Yesus Wacki'da 'Ci jin Bu'thkin ma Rum Thus jin Nyo/o'd mo

¹⁴ Dhali ki uni pu'dkin eya waambuhany 'kwani mo tani wathin kamu/ pu'dki'd

e a'di mo dhali ca'bki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo dhali o gwo mo ki: ¹⁵ Tapa, miiyi mii apo/ ya/m pem mo ma. Haali/ a'di wu gampan mo dhali a'di 'kosha is ka nyor kagahara mo. Haali/ me'd ka ris a'di bitki'd e bwam o'd mo dhali me'd ka ris a'di bitki'd e bwam yi'de/ mo be. ¹⁶ Dhali aha/ suskina a'di e imancik /e gwo mo tani dhali uni 'koki mish a'di waç mo be. ¹⁷ Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Ayy, um 'kwani kun aha mongam gwo is ki ath kan mo dhali kun caca ii ki caca mo eya nyakum yil bum mo, aha/ mina di i um ki mo gi wakata mo? Dhali ki mo gi wakata imiga/ i'dim 'kup e um mo sa/? Susi a'di mmahan i aha/ mo ma. ¹⁸ Dhala Yesus ki kucur a'di ki gwo mo dhali aruma 'cesh pu'dki'd ka pije/ 'peni a'di mo dhali a'ci a'di wackunu ki jahanne/ mo be. ¹⁹ Dhali yan'ko'd imancik a'di gwo pu'dkina Yesus mo uni 'cena mo dhali o a'di gwo mo ki: Atinta 'kona aman ki mish a'di ur ka pije/ mo sa/? ²⁰ A'di ki thok uni gwo mo ki: Haali/ mongam gwo is bum gwa'dagwa'd mo. Haali/ ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki, wakki/ um mini ta gi mongam gwo is me'd emen to jin miinuwa 'tash mo tani um mini o wosha turga/ yansan gwo mo ki: Dhalki a'di joçu/ mo 'peni mo yansan is 'ko'di mun mo ma tani dhali a'di minu joç mo dhali toj kamu/ yisa di'da jin minu mol mii gom um mo be. ²¹ Hili mii yansan midi diki piyu/ 'kup ka pije/ mo hili isi ciki/ ki mon'tho mo dhali ki monga/ to mo be.

Dok/e aYesus Torki Mowum Piti Itwa/a/ mo

²² Me'd jin tulkina uni is mo mmon'al 'de/ mo e Pany Jaliil mo tani Yesus ki o uni gwo mo ki: Ya/ gi 'Kwani minu ci 'kwanin thusi me'd mo be. ²³ Dhali uni mini 'kosh a'di jwa mo dhali a'di minu 'de'k ka cim kwara mo. Dhali uni butha 'tham kagahara mo be.

Mmoçiya Guurush gom Gu'b gi Mondheleladhelel mo

²⁴ Dhali ki uni pu'dkin e Pan Kapranahuum mo tani imantera tulpa/ gom gu'b gi mondheleladhelel mo pu'dkina Buterus mo dhali o a'di gwo mo ki: Din ma man'tor gwom bum ki ciya thulpa/ mo 'taa? ²⁵ A'di ki o a'di gwo mo ki: Nye. Dhali ki a'di pu'dki bway pa mo tani Yesus ki tora tor

ki a'di ntwā/ a/ mo mmo/ o gwo mo ki: Atinta kuluma /e mbwa mo, Simaan? 'Peni mana ika ma malik kun 'kon e mony'cesha thulpa/ mo dhali to gun woṭṭu/ 'kup mo? 'Peni iya/ m buni mo 'taa? Walla 'peni kun tiya mo? ²⁶ Dhali a'di o a'di gwo mo ki: 'Peni kun tiya mo tani Yesu ki o a'di gwo mo ki: Wakan iya/ 'kon ki 'kus mo. ²⁷ Bahili mmomina ana 'koki kol uni mo tani yaku/ mo e yi'de/ mo ma dhali biṭa bi'c mo dhali bu'th wa'c jin yayi'di twa/ a/ ka pije/ mo dhali ki /e mini ka'd a'di 'twa/ mo tani /e mini gama guurush e 'twam piti mo. Buthi caan mo dhali ci a'di ki uni mo gom aha/ mo dhali gom is pini mo.

18

Kaja A'di Cade?

¹ Dhali ka tee caan mo tani imancik a'di gwo pu'dkina Yesu mo dhali o a'di gwo mo ki: Kaja a'di ica'd mo e Bampa/ gi Momis mo? ² Dhali a'di ki yuka 'ci mo dhali kar a'di e bwaman uni mo ³ dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki isi ciki/ wakki/ um 'koki tu'k mo dhali war ki uci mo tani um mini 'koki se Bampa/ gi Momis ki sule/ mo be. ⁴ A'diyin jin kar is piti ki gwa'd mo mmowa e ka 'ci yansan mo tani a'di icaaca mo e Bampa/ gi Momis mo be.

⁵ A'diyin jin midi budha 'ci gi wakansan ki gway pem mo tani a'di buthi aha/ mo be.

⁶ Hili a'diyin jin midi rak jan tal 'de/ 'peni uni gwansan kun gwa'dan kun gam gwo is e aha/ mo mmomii miinthus mo tani a'di midi 'taki 'bor mo gom a'di ka dhan wosha caaga/ minu 'taki dek a'di e 'bam piti mo dhali biṭ a'di mo e kulkun yi'de/ mo be.

Mompal gom Miinthus mo

⁷ Wayyi e 'kwaniny'cesh mo gom mompal gi miinthus mo. Haali/ a'di ta mii jin midi ta mii mo ki mompal mini pu'du/ mo. Dhali hili, wayyi e wathi/, a'di jin pu'dkina mompal 'peni cine/ mo be. ⁸ Dhali wakki/ me'd pini walla sho'k pini rak /e mo mmomii miinthus mo tani 'ciṭhi/ uni mo ma dhali taki uni asho 'peni /e mo haali/ a'di 'boro'd gom /e mo mmociṭ mondiki/ e ki ṇul mo walla ki ṇwol mo jin minu 'koki biṭ /e ki me'd su/ mo walla ki sho'k su/ mo e mo ma al o'd ki sule/ mo be. ⁹ Dhali wakki/

em pini rak /e mo mmomii miinthus mo tani buki a'di mo ma dhali biṭi a'di ka pije/ 'peni /e mo. A'di 'boro'd gom /e mo mmociṭ mondiki/ e ki en tal 'de/ mo jin minu 'koki biṭ /e ki e su/ mo e mo ma al o'd jin kakacaṭaka'c mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Ka'bal jin Thisi E mo

¹⁰ Hil ki 'bore/ ki um mini 'koki wak jan tal 'de/ kamu/ 'peni uni gwansan kun gwa'dan mo haali/ aha/ tora /e gwo mo ki e momis mo tani iman'doyu gwom buni isa yempa/ uni hilki bwam/ e ma Ababam pem jin di'd e momis mo be. ¹¹ Haali/ Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo mmowoth uni gun thiskunu e mo be. ¹² Um kulumi gwo mbwa jin wakata mo? Wakki/ wathi/ ta gi ka'bal iss 'kwanimpa mmudhe'd mo dhali jan tal 'de/ kamu/ 'peni uni thiski e mo tani mina a'di diki dhal uni iss 'kwanimpa mmudhe'd athka 'de/ mo e mon'kuwosh mo dhali ya mo mmonap jin tal 'de/ jin thiski e mo 'taa?

¹³ Dhali wakki/ a'di ki gam a'di mo tani ka jin gana/ aha/ tora /e gwo mo ki a'di 'kunya bwa ki 'kuny kagahara mo gom a'di jin 'dap uni 'twa/ ka iss 'kwanimpa mmudhe'd athka 'de/ mo kun 'koki this e mo ki sule/ mo. ¹⁴ Wakan a'di si'da/ diki ta bwa ma Ababam pem jin di'd e momis mo ki jan tal 'de/ kamu/ 'peni uni gwansan kun gwa'dan mo tani minu 'taki 'koki 'ce'd sho'k mo be.

Akam gi Miiki Miinthus mo

¹⁵ Wakka kam pini mii miinthus apo/ /e mo tani yaku/ mo dhali tor a'di miim piti mo ce um su/ mo, /e dhali a'di 'de/ mo. Wakki/ a'di cik /e gwo mo tani /e warana kan mo be. ¹⁶ Hili wakki/ a'di diki cik gwo mo tani susi jan tal 'de/ kamu/ mo walla su/ mo nyakki /e mo ki aris gwo 'baar mo ka 'deṭe/ 'deṭe/ kun onu mo minu 'da'b 'pen mo mmota du'd gwo gi 'twan 'kwani su/ mo walla kwara mo be. ¹⁷ Wakki/ a'di ki ush gwo cik 'peni uni mo tani tori a'di ki 'kwanin kaniisa mo, dhali wakki/ a'di si'da/ ki ush gwo gi 'kwanin kaniisa cik mo tani dhalki a'di wara'd gom /e ki wathi/ jin diki ta Wathi/ Yahuuda/ mo dhali ka mantera thulpa/ mo be. ¹⁸ Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki ma to yin jin mina umi nnon mo e mony'cesh yansan mo tani a'di minu

non mo e momis mo dhali ma to yin jin mina umi dhal me'd mo e mony'cesh mo tani a'di minu dhal me'd mo e momis mo be. ¹⁹ Dok/e aha/ ona um gwo mo ki wakki/ 'kwani 'koni su/ mbwam um kun gami gwo me'd mo e mony'cesh mo gom ma to yin jin mina uni dot mo tani a'di minu mii gom uni ki gway ma Ababam pem jin di'd e momis mo be. ²⁰ Haali/ wakki/ 'kwani 'koni su/ mo walla kwara mo kun tuli is mo e gway pem mo tani aha/ dina e bwam uni mo be.

Gwom 'Bi'th/ e gom Cɪŋkina/ jin Diki Dhal Kamu/ Amurem Piti 'Pen mo

²¹ Dhali yan'ko'd Buterus pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa, me'd ekata min ma kam pem mmii miinthus apo/ aha/ mo dhali aha/ ki dhal a'di miinthus piti 'pen mo? a/me'd kun 'koni saba kana? ²² Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ dinaki o/e gwo mo ki jasi me'di saba mo, hili me'd saba/iin pi saba mo.

²³ Wakan Bampa/ gi Momis minu kar ka par 'ban ka malik jin thosoni gwo nyakki cɪŋkinam piti mo gom to gun denj e mo. ²⁴ Ki a'di telki mii 'pen mo mmoden a'di e mo tani jan kamu/ suskunu mo e a'di mo jin din ma murem piti m'ba/ mo ki dhan* kuluny 'dolkon alaapi 'kume'd mo.

²⁵ Dhali ki a'di diki mish mmoci a'di to mo tani tapam piti kanki gwo mo ki a'di minu yol mo nyakki ashim piti mo dhali ki ucim piti ilu/ mo dhali ka ris to 'baar mo kun tana a'di mo tani, dhali mii jin din ma mure/ a'di m'ba/ mo tani minu ci mo be. ²⁶ Wakan cɪŋkina/ a'di bitki'd ki jin 'kupa'dupuni sho'k piti mo mmowoth gwo is gom a'di mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, 'kuçi bwa gom aha/ mo ma dhali aha/ mina ci/e aris to 'baar mo be. ²⁷ Dhali gom miiny cɪŋkina/ jin miikina a'di mo gom a'di mo tani tapa gi cɪŋkina/ ki 'cuk a'di 'ba/ mo dhali dhal a'di amurem piti 'pen mo be. ²⁸ Hili eny cɪŋkinan 'de/ yan mo tani me'd jin yakina a'di ka pije/ mo tani a'di gamki 'kup ki cɪŋkinam piti kamu/ mo a'di jin din ma mure/ a'di m'ba/ mo ka riyaal iss 'kwan-impa ikwara mo. Dhali a'di ki jigiti a'di 'ba/ ki me'd mo dhali o gwo mo ki: Ciyaa/ to jin din ma mure/ /e m'ba/ mo ma. ²⁹ Wakan

agarr piti jin nyaka a'di atu'c mii mo tani bitki'da 'cesh mo dhali woth a'di gwo is mo mmo/o gwo mo ki: 'Kuçi bwa gom aha/ mo ma dhali aha/ mina ci /e amurem pini mo be. ³⁰ A'di ushu'd mo dhali ya mo dhali kar a'di eya sijin mo ntagi a'di midi 'taki ciya mure/ mo be. ³¹ Ki imannyaka tu'c mii ki a'di, ki uni parki a'di jin bu'thki embul mo mo tani uni butha 'tham kagahara mo dhali uni ki ii mo dhali ci gwo e tapam buni mo goma ris to gwansan kun bu'thki embul mo mo be. ³² Dhali yan'ko'd tapam piti ki dot a'di gwo mo dhali o a'di gwo mo ki: /E ta cɪŋkina/ jin ta thus ki thus mo. Aha/ dhalkina /e arisa murem pini 'peni 'baar mo haali/ /e wuki aha/ jwa i is mo be. ³³ Dhali /e mini 'taki diki ta gi momiimii apo/ amannyaka tu'c pini mii mo me'd jin miikika/ mii apo/ /e mo? ³⁴ Dhali ka nyor mo tani tapam piti a'di ki ci a'di ki imanjiya sijin mo ntagi a'di midi 'taki ci amurem piti 'baar mo be. ³⁵ Wakan si'da/ Ababam pem jin di'd e momis mo midi mii kan goma ris umi 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo wakki/ um 'koki dhal ikam bum amure/ miinthus buni 'pen 'pena dum bum gana/ mo be.

19

Yesus Torki Gwo gom Mo jin Dhaluwa Dhal 'Pen mo

¹ Dhali ka Yesus 'baarki'da ris gwo gwansan mo mmo/o mo tani a'di yaki'd mo 'peni Pany Jaliil mo dhali ciç mo e Bampa/ Yahuudiyya mo e bwampo/ Yi'den Kumma/ Uurdun mo be. ² Dhali adhana waambuhany 'kwani caaca bat'hi a'di nsho'k mo dhali a'di ki waç uni mo be. ³ Dhali 'Kwani Parisiyyin pu'dkini a'di mo dhali pal a'di ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: A'di ta mii jin dhala gwonkan bway mo mmomina wathi/ thoson gwo mo mmodhal ashim piti 'pen mo goma ris miin tiya kun tocon mo 'taa? ⁴ A'di ki thok gwo mo ki: 'Kona um ki den gwo e mo ki a'di jin ukki uni 'peni ka mun'kup mo ukki uni mo mmota wathin gwa'hi mo dhali wathim 'bomi mo 'taa? ⁵ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Haali/ gom 'kup mii gi wakan mo tani wathi/ midi mii dhal com 'pen mo dhali

* **18:24** Dhan kuluny 'dolkon 'de/ wana e ka jineeh iss 'kwanimpa ka iss 'de/ a'ha iss 'de/ apo/ mo.

kum 'pen mo dhali gam is me'd ki ashim piti mo dhali uni su/ tala bungwar isa tal 'de/ mo be. ⁶ Wakan uni dok/ e 'koni su/ dok/ e yisa. Hili uni tal 'de/ mo. Haali/ gwo gi wakan mo tani a'di jin gam ma Arumgimis is mo mmota isa 'de/ mo tani dhalku/ ki dhal wathin kamu/ bway mo mmokwa/ uni bwa mo. ⁷ Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Ba katinta ikan ma Musa gwo mo ki wathin tal 'de/ midi thosona warka/ jin dhaluwa dhal 'pen mo mmodhala yim 'pen mo? ⁸ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Haali/ adum bum kun 'bitha'bi'th mo tani aMusa dhalki um bway mo ba/ mmodhal up bum 'pen mo, hili 'peni ka mun'kup mo tani a'di yisa wakana. ⁹ Dhali aha/ ona um gwo mo ki: A'diyin jin midi dhal ashim piti 'pen mo gom ma to gunn kun tocon mo dhali mash jan kamu/ mo tani a'di miiki miinyal mo be. Mo ma dhal 'pen midi diki mii di mo gom ma to gunn kun tocon mo, hili isi ciki/ mo wakka 'bom mii miinyal ki wathin kamu/ mo be. Dhali a'diyin jin midi masha 'bom jin dhal ma kathim piti 'pen mo tani a'di miiki miinyal mo.

¹⁰ Dhali imancik a'di gwo o a'di gwo mo ki: Wakki/ wakan gom wathin gwaḥ mo gom gwo gi ash mo tani mane shi/ miim 'boro'd jin minu mash mo? ¹¹ Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Aris 'kwani 'baar mo yisa mini bu'th gwo yansan mo yisa, hili jasi uni gwansan kun cikunu a'di mo be. ¹² Haali/ 'kwanin tiya 'kon ki mantil wakan mo 'peni mo jin dhodhu uni mo dhali 'kwanin tiya 'kon kun ta mantil 'peni mantil kun miina 'kwani uni mo dhali 'kwanin tiya 'kon kun mii is buni ki mantil mo uni 'cena mo gom gway gi Bampa/ gi Momis mo. A'di jin mishi gwo yansan bu'th mo tani dhalki a'di bu'th a'di mo ma.

Yesus 'Borki Ushi Ucin Gwa'dga/ Mii mo

¹³ Dhali yan'ko'd 'kwani 'kon mmokali uci i a'di mo ki a'di midi kar me'd piti apo/ uni mo dhali 'tho mo. Dhali imancik a'di gwo uni kucurki 'kwani ki gwo mo be. ¹⁴ Hila Yesus ki o gwo mo ki: Dhalki uci iiyini aha/ mo ma. Dhalki uni ki non mo haali/ e Bampa/ gi Momis mo tani a'di ta'd gi uni gi wakan mo be. ¹⁵ Dhali a'di ki kar me'd piti apo/ uni mo dhali ya mo be.

Wathin Dhuru'c jin Ta Pa ki Pa mo

¹⁶ Dhali hili, jan 'de/ pu'dki'di a'di mo mmo/ o gwo mo ki: Mantor gwo, tom 'boro'd jin miga/ mii mii mo ta'da ta mo? mmogam mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. ¹⁷ Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Atinta doṭa / e aha/ gwo mo gom a'di jin 'boro'd mo? Jan tal 'den kamu/ di'd jin 'boro'd mo. Wakki/ / e mini 'taki cic mondiki/ e mo tani dhuyi gwonkan kun 'kwarkunu mo ma. ¹⁸ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Jana? Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: /E mini mii dhalka 'kosh ki mii 'kosh mo. /E mini mii dhalki cal ki mii mii mo. Dhali /e mini mii dhalku/ ki mii kwal to mo. Dhali /e mini mii dhalku/ ki ak wathin kamu/ gwo i is mo. ¹⁹ Taki cim dhali kwan mo dhali /e mini ena mannyak ca'b pini me'd is piniḡ gana/ mo be. ²⁰ Dhali dhuru'c wathi/ ki thok a'di gwo mo ki: Aris to gwansani 'baar mo tani miikika/ mo. Dhali to jin wakata i/athka/ mo? ²¹ Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Wakki/ /e mini 'taki ta wathim 'borgan gana/ mo tani yaku/ mo dhali yola ris to kun tana /e mo, dhali ciki uni ki 'kwani kun hatha'ko'd mo, dhali /e mini gam to kun ish kumma/ mo e momis mo. Dhali yayu/ mo mmobath aha/ nsho'k mo. ²² Ki wathin dhuru'c cikki gwo yansan mo tani a'di yaki'd mo ki bwa jin diṭadiṭ mo, haali/ a'di ta wathi/ jin isha to ka enthus mo be.

²³ Dhala Yesus ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: A'di diṭa mii ki diṭ mo gom wathi/ jin ta pa ki pa mo mmocic Bampa/ gi Momis mo be. ²⁴ Dok/ e aha/ tora um gwo mo ki: A'di 'disha mii ki 'dish mo gom kalman mo mmoya ki solol e jisa 'dipira/ mo mmodhal wathimpa e i is mo, a'di jin ta pa ki pa mo mmocic Bampa/ ma Arumgimis mo be. ²⁵ Ki imancik a'di gwo cikki gwo yansan mo tani uni 'kokin mo mmomer kagahara mo mmo/ o gwo mo ki: Wakki/ a'di wakan mo tani ba ija a'di mminu iwoṭh mo? ²⁶ Hila Yesus ki hil uni mo dhali o uni gwo mo ki: Ki miin 'kwani mo tani a'di molu mii mo, hili ka Arumgimis mo tani aris to 'baar mo mishu mii mo be. ²⁷ Dhali yan'ko'd Buterus ki thok a'di gwo mo ki: Hili, aman dhalkina aris to 'peni 'baar mo dhali bath /e nsho'k

mo dhali aman mina ta ga ta mo? ²⁸ Yesu ki thoḵ uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki e momis jin this dhali e mony'cesh jin this mo tani ki Ya/ gi 'Kwani midi ca'ba po/ kursi gi monycam piti mo tani um kun bathi aha/ nsho'k mo tani mini 'ko si'da/ apowa kursi ma malik kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo mmodwall uci ma Israyiil gwo mo, uni kun 'kon ma waki 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. ²⁹ Dhali aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni gun dhalki gu'b buni 'pen mo walla ikam buni mo walla i'bwah buni mo walla icom mo walla ikum mo walla uciim buni mo walla mo mo gom gway pem mo tani uni mini bu'th to ki me'd iss 'kwanimpa mmudhe'd mo dhali ta gi mal gi mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. ³⁰ Hili 'kwani ka ris kun 'koni twa/a/ mo tani uni minu dhu n'ko'd mo be dhali uni gun 'koni 'ko'd mo tani minu dhu ntwa/a/ mo be.

20

Imanmiiya Tu'c e Bwam Monsinu mo

¹ Haali/ Bampa/ gi Momis a'di wana e ki wathi/ jin cila gu'b mo, a'di jin ya'd mo mon'thamo/ ka'tum mo mmonap imanmiiya tu'c mo gom bwaman monsinum piti mo be. ² 'Ko'di gwo jin gama a'di me'd nyakki imanmiiya tu'c piti mo gom nasa guurush ka tee mo tani a'di ki hash uni e bwaman monsinum piti mo be. ³ Dhali a'di yaki'd mo dok/e ka tente/ ta'da tente/ pedonon mo tani a'di parki 'kwanin tiya e mo mmodosh mo ka wuny is e mo ma suug mo be. ⁴ Dhali e uni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um mini ii e bwaman monsinum pem mo si'da/ dhali a'diyin jin 'boro'd mo tani aha/ mina ci um a'di mo. Wakan uni iikin mo be. ⁵ Gom ya jin yana a'di dok/e ka tente/ di'di bwan 'kup mo dhali ka tente/ kwara mo tani a'di ki mii mii jin nyakka'd kan mo si'da/. ⁶ Dhali ka tente/ ta'da tente/ mudhe'd mo tani a'di yaki'd mo dhali gam kun tiya mmodosh mo dhali a'di ki o uni gwo ki: Atinta dosha um mmahan ka wuny is kan iyula tee mo? ⁷ Uni ki thoḵ a'di gwo mo ki: Haali/ wathin tal 'de/ yisa di'da jin napi aman mo. A'di ki o uni gwo mo ki: Um mini iiku/ mo e bwaman monsinum pem mo si'da/. ⁸ Dhali

ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani com gi monsinu o'da mandhu tom piti gwo mo ki: Yuki imanmiiya tu'c mo dhali ci uni tom buni gun miina uniya tu'c mo mmoṭel 'pen nyakki uni gun 'ko'd mo ntagi uni kun 'koni twa/a/ mo be. ⁹ Dhali ki uni gwansan kun yukunu mo ka tente/ mudhe'd pu'dkin mo tani uni ka 'dete/ 'dete/ bu'thki nasa guurush mo. ¹⁰ Dhali ki uni kun 'koni twa/a/ pu'dkin mo tani uni kulumki gwo i bwa mo ki uni mini 'taki bu'th ki nyanye/ mo. Hili uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ si'da/ bu'thki nasa guurush si'da/ mo be. ¹¹ Dhali ki uni bu'thki uni mo tani uni miikina gumgum apo/ com gu'b mo ¹² mmo/o gwo mo ki: Uni gwansan kun miikina tu'c n'ko'd mo ka jasa tenten 'de/ mo tani dhali /e ki dhu uni mmoneyakki aman mana, aman kun miikina tu'c kun ditadiṭ ka tente/ jin 'batha'ba'th kan mo. ¹³ Hili a'di thoḵ jan tal 'deṅ kamu/ gwo mo 'peni uni mo ki: Akam pema, aha/ dinaki mii /e ki shi/ mo. Dina /e ki gam gwo me'd ki aha/ mo gom nasa guurush mo 'taa? ¹⁴ Buthi a'di jin ta jim pini mo ma dhali yaku/ mo. Aha/ kwanykina a'di jin cika/ uni gwansan mo kun iiyini 'ko'd mo me'd jin cikika/ /e mo be. ¹⁵ Aha/ dina bway ki kany mo be mmomii to jin oyaa/ bwa mo gom a'di jin ta jim pem mo be. Walla mina /e ta ham 'kus mo gom aha/ mmomiga/ mii ka 'the mo ki 'bore/ mo 'taa? ¹⁶ Wakan uni gun 'koni 'ko'd mo tani minu dhu ntwa/a/ mo dhali uni gun 'koni twa/a/ mo tani minu dhu n'ko'd mo be.

Yesu Torki Mowum Piti Itwa/a/ Me'di Kwara mo

¹⁷ Dhali ka Yesu yaki'd ka gagamis e Pa Urushaliim mo tani a'di suski imancik a'di gwo i'kume'd i'ce'dka su/ mo uni 'cena mo dhali e bway mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: ¹⁸ Hili ana iina ii ka gagamis e Pa Urushaliim mo, dhali Ya/ gi 'Kwani minu ci 'kwanin gasiis kun cani me'd mo dhali iman'kwar to mo, dhali uni mini wak a'di mo mmo'kosh a'di jwa mo be. ¹⁹ Dhali uni mini ci a'di ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmomii a'di ka mak mo dhali mmodor a'di mo dhali 'kosh a'di mo ki cwany'cithan dhul mo, dhali a'di midi cu mis mo ka cim kwara mo be.

Gwondot ma Yakuub dhala Yohaana mo

²⁰ Dhali yan'ko'd ata'da gi iya/ ma Sebadi pu'dkini a'di mo nyakki iya/m piti mo dhali 'ko ki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo, dhala yim ki dot a'di gwo mo gom to mo. ²¹ Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Atinta napa /e mo? Ayim ki thok a'di gwo mo ki: Kani iya/m pem su/ gwansan gwo mo ma mmo'ko mo, jan 'de/ midi ca'b /e ki me'da bim poros pini mo dhali jan 'de/ midi ca'b /e ki me'da biny cam pini mo e bampam pini mo be. ²² Hila Yesu ki thok a'di gwo mo ki: Um 'koki mish to jin dotkina um mo be. Um mini mish piya kubbaaya jin pikika/ mo 'taa? Uni ki thok a'di gwo mo ki: Aman mina mish mii mo be. ²³ A'di ki thok uni gwo mo ki: Um mini piya kubbaayam pem mo. Hili mmo'ko aha/ ki me'da bim poros pem mo dhali ki me'da cam pem mo tani a'di diki ta miim pem mmodhal um bway mo, haali/ a'di ta mo gom uni gwansan kun thosonkin ma Ababam pem mo gom uni mo be. ²⁴ Dhali ki uni gun 'koni 'kume'd cikki gwo yan mo tani uni 'kokin ka nyor mo apo/ uni su/ gwansan mo kun ta ikam mo be. ²⁵ Hila Yesu yukki uni mo dhali o gwo mo ki: Um mishki mo mo ki tapa kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mii miin tapa apo/ uni mo dhali 'kwanim buni gun can mo miiki moshirr apo/ uni mo be. ²⁶ Mii yansan minu 'koki mii wakan e bwam um mo. Hili a'diyin jin midi 'taki ca mo mbwam um mo tani a'di midi mii ta amanmiiya tu'c bum mo. ²⁷ Dhali a'diyin jin midi 'taki di ntwa/ a/ mbwam um mo tani a'di midi mii ta cin'kinam bum mo be. ²⁸ Wakansan me'd Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo ki a'di minu 'koki mii to mo tani hili ki a'di midi mii to gom 'kwani mo dhali mmo'ci mondiki/em piti mo mmota amangwam gom 'kwani ka ris mo be.

'Kwani Su/ kun Bu'thki Momish Mo mo

²⁹ Dhali me'd jin iikina uni ka pije/ mo 'peni Pa Ariiha mo tani adhana waambuhany 'kwani bathki a'di nsho'k mo be. ³⁰ Dhali hili 'kwaniny ja'da/ isu/ 'kokin e shemen bway mo be. Ki uni cikki gwo ka Yesu yaki'd ki yampe mo tani uni cuu gwo kagahara ki: Miiyi mii apo/ aman mo ma, Ya/ ma Dawuu'd mo. ³¹ Dhali awaambuhany 'kwani kucurki uni ki gwo

mo mmotor uni gwo mo mmo'ko ki shwam mo. Hili uni cuukin kagahara ki nyanye/ mo ki: Tapa, miiyi mii apo/ aman mo ma, Ya/ ma Dawuu'd mo. ³² Dhala Yesu doshki'd mo dhali yuk uni mo dhali o gwo mo ki: Atinta o um bwa jin miga/ mii gom um mo? ³³ Uni thok a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki em bam ka'du mo ma. ³⁴ Dhala Yesu ki kwo'c uni e i is mo dhali ta uni em buni ki me'd mo, dhali ki jahanne/ uni bu'thki momish mom buni mo dhali uni bathki a'di nsho'k mo be.

21

Mo jin Pinu Mii E mo Mmoci Pa Urushaliim mo

¹ Dhali ki uni 'dishkin e Pa Urushaliim mo dhali pu'd mo e Pam Beetpaji mo e 'Kuwoh Setuun mo tani yan'ko'd Yesu ki hash imancik a'di gwo isu/ mo ² mmo/o uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma e bampa/ jin di'd ka par 'bani um mo dhali ki jahanne/ um mini gam thuluny jin shi'du/ mo dhali aran nyak di ki a'di mo. 'Cuki uni mo dhali 'doyu/ uni i aha/ mo ma. ³ Wakki/ wathin 'den kamu/ midi 'taki o um gwo mo tani um mini o a'di gwo mo ki: Tapa a'di midi mii ta gi uni mo dhali a'di midi doku/ uni ki jahanne/ mo be. ⁴ Mii yansan a'di bu'thki mo mo jin minu thim gwo mo, a'di jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo mmo/o gwo mo ki:

⁵ Tori 'bwa/ ma Sihyuun gwo mo ma, hili amalik pini a'di pu'dki'd e /e mo mmokar is ki gwa'd mo, dhali a'di merki thuluny apo/ mo, dhali eya po/ ari thuluny mo, a'di jin ta arin thuluny mo.

⁶ Imancik a'di gwo uni iikin mo dhali mii a'di me'd gwo ma Yesu jin kankina a'di uni mo be. ⁷ Uni suski thuluny dhali aran mo dhali pa'd burrinyem buni apo/ uni mo, dhali a'di merki a'di apo/ mo be. ⁸ Dhala waambuhany 'kwani 'dishkina 'twa/ m'baar mo uni kun pa'dki burrinyem buni mbway mo dhali kun tiya uni kwa/ kina biny cwa mo dhali pa'd uni e bway mo be. ⁹ Dhala waambuhany 'kwani iikini bwambori a'di mo dhali uni gun bathki a'di nsho'k mo tani kumki cuuwa/ mo ki: Hosanna e Ya/ ma Dawuu'd mo. Mom'bor

mii gom a'di jin yayi'd ki gway gi Tapa mo. Hosanna a'di jin di'd e mo jin eka/ ek mo. ¹⁰ Dhali ki a'di cički'd mo e Pa Urushaliim mo tani aris 'kwani gi 'penkuman bampa/ uni ci'thkunu is ki mii mo mmo/o gwo mo ki: Kaja a'danne? ¹¹ Dhala waambuhany 'kwani o gwo mo ki: Yansan ta'da Mançi Gwo jin ta'da Yesus 'peni Pa Naasira gi Pany Jaliil mo be.

Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo

¹² Dhala Yesus cički'd e gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis mo dhali urki'da ris uni ka piye/ mo uni gun yolki to mo dhali kun yoli to mo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Dhali a'di ki 'danjala tharabeesa gi uni gun wani emena guurush mo dhali mon'ko gi uni gwansan kun yoli gurko/ mo be. ¹³ A'di ki o uni gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo ki: Gu'b pem minu yuk ki gu'b gi mon'tho mo. Hili um ki mii a'di me'd gu'b gi 'kwanin 'di/ mo be.

¹⁴ Dhali 'kwaniny ja'da/ dhali uni gun ta njwol pu'dkini a'di mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali a'di wački uni mo be.

¹⁵ Dhali hili ki igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo parki miim 'borga/ kun miikina a'di e mo tani dhali uci mmogwona uni mo e gu'b gi mondheleladhelel mo ki: Hosanna e Ya/ ma Dawuu'd mo tani, uni 'kokin ka nyora du mo be. ¹⁶ Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: A/e cički gwo jin ona uni gwansan mo? Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Nye. 'Kona um ki den gwo e ki suny suny mo 'taa? jin o gwo mo ki:

'Peni 'twa/ uci dhali uni gun pina ko mo tani

/e kalki momanja 'borganj gana/ mo be.

¹⁷ Dhali a'di ki dhal uni 'pen mo dhali ya mo e 'penkuman bampa/ gi Pam Beetaniya mo dhali ca'b e mun mo be.

Cwampu/ jin Jeekunu mo

¹⁸ Dhali ki mo ta mon'thamo/ mo tani me'd jin dokkina a'di e 'penkuman bampa/ mo tani a'di 'koshkina te/ mo be. ¹⁹ Dhali a'di yaki'd mo mmonapa pu/ mo jin di'd e shemen bway mo dhali ki a'di yaki'd mo dhali diki gam maman tal 'de/ 'peni a'di mo tani hili jasi 'cemen uni 'cena mo be. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Maman 'peni/ e mo

tani minu 'koki piyu/ shush ka piye/ ki sule/ sule/ mo dok/e. Dhali apu/ a'di ku'thki'd ki jahanne/ mo be. ²⁰ Dhali ki imancik a'di gwo parki a'di e mo tani uni merkin mo mmo/o gwo mo ki: Hili atinta lan ma pu/ ku'th hila/ ki jahanne/ kan mo? ²¹ Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Wakki/ um mini ta gi mongam gwo is mo dhali 'koki shi/ bwa 'kup mo tani um mini 'koki mii jasi a'di jin miikunu mo gom cwampu/ yan mo. Hili wakki/ um mini owa dhan wosha turga/ yansan gwo mo ki: Dhalki a'di gunu mo dhali bit mo e bwam kumma/ yi'de/ mo tani, a'di minu mii mo be. ²² Dhali ma to yin jin mina umi dot ki mon'tho mo tani um mini bu'th a'di mo wakki/ um ta gi mongam gwo is mo be.

Moshirr ma Yesus Dotkunu Gwondot mo

²³ Dhali ki a'di pu'dki'd mo e gu'b gi mondheleladhelel mo tani igasiis kun can dhali 'kwani gwanyjaka/ gi 'kwani mo, uni pu'dkini a'di mo me'd jin torkina a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Ki moshirr jana sa/ mmiikina /e aris to gwansani 'baar mo kan? Dhali aja a'di iciki /e moshirr yansan mo? ²⁴ Yesus ki thok uni gwo mo ki: Aha/ si'da/ mina thok um gwondot mo dhali wakki/ um mini tor aha/ gwon thok mo tani yan'ko'd aha/ si'da/ mina tor um gwo mo gom gwo gi moshirr yan jin miikika/ to gwansan mo be. ²⁵ Ki mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo tani 'peni mana moye? 'Peni momis mo 'taa? Walla 'peni 'kwani mo? Dhali uni walkin ka rem 'kup mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/ ana mina 'taki o ki 'peni momis mo tani a'di midi 'taki o ana gwo mo ki: Ba tinta 'kona um ki gam a'di gwo is mo? ²⁶ Hili wakki/ ana ona ki, 'peni 'kwani mo tani, ana ko/ kina waambuhany 'kwani mo. Haali/ uni 'baar mo karkina Yohaana ka mançi gwo ma Arumgimis mo be. ²⁷ Wakan uni thokkina Yesus gwo mo ki: Aman mola mo mo be. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wakan si'da/ aha/ mina diki tor um gwo mo gom moshirr yan kun miikika/ aris to gwansan mo be.

Gwom 'Bith/e gom Iya/ Isu/ mo

²⁸ Dhali um kulumki gwo mbwa wakata mo? Gom wathi/ jin 'kona iya/ isu/ mo.

Dhali a'di yaki'd mo e a'di jin ta'da bwan-yara/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Ya/uma, yaku/ mo dhali miiya tu'c e bwaman mon-sinu shwane/ mo. ²⁹ Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ mina ya yisa. Hili n'ko'd mo tani a'di rici'da du is mo dhali ya mo be. ³⁰ Dhali a'di yaki'd mo e a'di jin 'kon ma po/ i su/ mo dhali o a'di gwon tal 'de/ mo. Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ mina ya mo gana. Hili a'di diki ya mo be. ³¹ Jana 'peni bwam uni su/ gwansan jin miiki bwa gi com mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: Jin twa/ a/ mo be. Dhala Yesu ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki, imantera thulpa/ dhali uni gun mii miinyal mo tani mini ii ntwa/ a/ ki um mo e Bampa/ ma Arumgimis mo be. ³² Haala Yohaana pu'dki'd mo e um mo ki bway gi miinkar/ e mo. Dhali um 'koki gam a'di gwo is mo. Hili imantera thulpa/ dhali uni gun mii miinyal mo tani uni gamki a'di gwo is mo be. Dhali hili me'd jin hilkina um a'di mo tani n'ko'd um 'koki rica du is mo dhali gam a'di gwo is mo be.

Gwom 'Bith/ e gom Bwaman mo ma Mura'th jin Sinu mo dhali Imanhil Mo mo

³³ Ciki gwom 'bi'th/en kamu/ mo. Wathi/ jin cila gu'b mo di'd mo a'di jin thosonki mo mo e monsinu mo dhali a'di ki nyanja gon mmo'kam a'di is mo. Dhali a'di ki cwany mo mo mmonyu/ a mura'th nycine/ mo dhali a'di ki nyan gu'ba turga/ mo dhali a'di ki dhal a'di e uni gun miina tu'c mo dhali a'di ki ya bampa/ jin si'dasi'd mo be. ³⁴ Dhali ki yil gi maman cwa 'dishi 'twa/ mo tani a'di hashki cinkinam piti e uni gun miina tu'c mo mmokali maman cwam piti mo be. ³⁵ Dhali imanmiiya tu'c bu'thki cinkinam piti mo dhali dor jan 'de/ mo dhali jan kamu/ 'koshkina uni jwa mo dhali jan kamu/ 'koshkina uni ki wosh mo be. ³⁶ Dhali dok/ e a'di ki hash cinkinam piti mo, a'di jin bol kun twa/ a/ e ka ris mo, dhali uni mii uni ki miin tal 'de/ mo jin miina uni mo be. ³⁷ Yan'ko'd a'di ki hash ya/ m pitin gana/ e uni mo mmo/ o gwo mo ki: Uni mini tak ya/ m pem mo be. ³⁸ Hilki imanmiiya tu'c parki ya/ e mo tani uni o gwo mo cem buni mo ki: Yan ti nta a'di jin midi kal mal mo. Iiyu/ mo ma, dhalki ana

'kosha a'di jwa mo dhali kal mal piti mo. ³⁹ Dhali uni bu'thki a'di mo dhali bit a'di ka piye/ 'peni bwaman monsinu mo dhali 'kosh a'di jwa mo be. ⁴⁰ Dhali wakan ki com jin cila monsinu mo midi pu'du/ mo tani a'di midi mii atinta mo gom imanmiiya tu'c gwansan mo? ⁴¹ Uni ki thok a'di gwo mo ki: A'di midi dhu uni gwansan kun ta 'kwanin thus mo e mowu jin ka/ aka/ mo, dhali dhal monsinu piti ki imanmiiya tuca tiya mo, uni gun mini ci a'di maman cwa gi yil buni mo be.

⁴² Yesu ki thok uni gwo mo ki: 'Kona um ki den gwo e ki suny suny mo 'taa e Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo ki:

Ki wosh gana/ yansan jin nyan'kunu gu'b mo tani wak'kina imannyan gu'b mo dhali a'di warki'd mo ki dhan 'kupan wosh gi 'pena bi mo.

Mii yansan a'di ita mii jin miikina Tapa mo, dhali a'di ta mii jin meru em bana mo be.

⁴³ Wakan aha/ mina tor um gwo mo ki: Bampa/ ma Arumgimis mo minu bu'th 'peni um mo dhali ci a'di ki kala kamu/ mo jin midi dho'th maman e a'di mo be. ⁴⁴ Dhali a'di jin midi 'bar apo/ 'ku-wosh yansan mo tani midi 'ce'd bwa ka 'ci'cimi'th mo, hili ki a'di midi bit apo/ jan 'den kamu/ mo tani midi yap a'di mo be.

⁴⁵ Dhali ki igasiis kun can dhali 'Kwani Parisiyyin cikki gwom 'bi'th/em piti mo tani uni nyithki gwo ki a'di oki gwo gom uni mo be. ⁴⁶ Hili ki uni palki mii mmobu'th a'di mo tani uni ko/ kina waambuhany 'kwani mo haali/ uni karki a'di ka manci gwo ma Arumgimis mo be.

22

Gwom 'Bi'th/ e gom Miimash jin Yukuwa Yuk mo

¹ Dhali dok/ e Yesu oki gwom 'bi'th/ e e uni mo mmo/ o gwo mo ki: ² Bampa/ gi Momis miga/ kar ka par 'ban ka malik mo, a'di jin yukki'da yuk mo gom miimash gi ya/ m piti mo be. ³ Dhali mmohasha a'di cinkinam piti mo mmoyuk uni gwansan kun yuk'kunu mo e momiimash jin yukuwa yuk mo tani hili uni 'koki iiyu/ mo be. ⁴ Dhali a'di ki hash cinkinan tiya mo mmo/ o gwo mo ki: Yuki uni gwansan kun yuku

mo ma. Hili aha/ thosonkina tontem pem mo, dhali amorbip pem mo dhali ushi bip pem mo uni 'koshkunu mo dhali aris to 'baar mo thosonkunu mo. Iiyu/ mo ma e mo ma yuk jin yuku mo e momiimash mo be. ⁵ Hili uni 'koki ciya hirdhe/ ki a'di mo dhali uni iikin mo dhali jan 'den kamu/ e buntom piti mo dhali jan kamu/ e mo ma tu'c piti mo be. ⁶ Ki 'kwanin tiya 'kon mo mmojigit cinjinam piti 'ba/ ki me'd mo tani kun tiya miikina uni ki mon'the is mo dhali 'kosh uni jwa mo be. ⁷ Dhala malik shwa'da nyor ka nyor mo dhali a'di ki hash 'kwani ma meem piti mo dhali 'ce'd uni gwansan sho'k mo kun 'koshkina mee mo dhali ci'th bampam buni ki o'd mo be. ⁸ Dhali a'di ki o cinjinam piti gwo mo ki: Ayuk jin yuku mo gom moshwa to mo e momiimash mo tani a'di thosonkunu mo, hili uni gwansan kun yukunu mo tani uni ta 'kwani kun 'koki ha me'd mo. ⁹ Iiku/ mo wakan e bwaya beega/ mo dhali yuki 'kwani e momiimash ka ris mo me'd jin mina umi gam mo. ¹⁰ Dhali cinjina/ gwansan uni iikin mo e bway tur mo dhali tula ris uni 'baar mo is kun gamkina uni mo nyakki uni kun shiyini lu/ mo dhali kun 'boron mo. Wakan momiimash jin yuka yuk mo tani a'di 'tu'dkunu mo ki yilkinan 'kwani mo be.

¹¹ Hili ka malik pu'dki'd mo dhali hil 'kwani yilkina/ mo tani a'di parki wathin 'den kamu/ e mo mmodara a'di gi burrine/ gi momiimash mo be. ¹² Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Akam pema, atinta iyayina /e mmahan ki dar gi burrine/ gi momiimash kan mo? Dhali a'di diki thok 'twan kamu/ mo be. ¹³ Dhali yan'ko'd amaliki o gwo mo e uni gun miina tu'c mo ki: Deki a'di ki me'di lu/ mo dhali ki shoki lu/ mo ma dhali bit a'di e jis jin ta'da 'tum ka 'tum mo, dhali e mun mo tani mo yan a'di ta mo jin mina 'kwani ko mo dhali 'pe'd shem buni mo be. ¹⁴ Haali/ 'kwani ka ris yukunu mo tani hili uni 'kokini daka/ mo kun kwanykunu mo be.

Mo gi Cinu Athulpa/ ka Kaysar mo

¹⁵ Yan'ko'd 'Kwani Parisiyyin iikin mo dhali gam 'twa/ 'kup mo mmocesh a'di ki gwo jin ona a'di mo be. ¹⁶ Dhali uni ki hash imancik a'di gwo i a'di mo nyakki

'Kwani Hirodusiyyin mo mmo/o gwo mo ki: Mantor Gwo, am misha ki /e ta a'din gana/ mo dhali /e ki tor gwo gi bway ma Arumgimis gana/ mo dhali /e diki ko/ 'kwani mo haali/ /e diki mii mii ka gwar 'de/ gom buye/ jin nyitha /eya nyith mo walla gom 'kwani kun ta tapa mo. ¹⁷ Tori aman gwo mo ma, gwo kuluma /e mbwa katinta mo? A'di ta gwonkan 'taa? jin minu ciya Kaysara thulpa/ mo walla minu dhalku/ mo? ¹⁸ Hila Yesus mmonyitha a'di tonthus buni mo tani a'di ki o gwo mo ki: Atinta pala um aha/ ki gwo kan mo, um 'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo? ¹⁹ Tori aha/ nasa guurush jin cinuwa thulpa/ mo ma. Dhali uni ki guyu/ a'di nasa guurush mo be. ²⁰ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Jamas maja a'dan? dhali aja a'di i'kwara'di san mo? ²¹ Uni ki thok a'di gwo mo ka Kaysar mo be. Dhali yan'ko'd a'di ki thok uni gwo mo ki: Wakan cika Kaysar to jin ta jim ma Kaysar mo ma. Dhali cika Arumgimis to jin ta ji ma Arumgimis mo ma. ²² Ki uni cikki gwo gwansan mo tani uni merkin mo, dhali uni dhal a'di 'pen mo dhali ii mo be.

Mo gi Dotu Gwondot gom Mo gi Pinu mo

²³ Dhali ka tente/ caan mo tani 'Kwani Sadukiyyin pu'dkini a'di mo mmo/o gwo mo ki: Mompinu kamu/ yisa di'da. Dhali uni ki dot a'di gwondot mo ²⁴ mmo/o gwo mo ki: Mantor Gwo, aMusa a'di oki gwo mo ki: Wakki/ wathi/ midi wu mo ki dar gi uci mo tani akam piti midi mii masha 'bom jin dar ga kath mo dhali cis uci goma kam piti mo be. ²⁵ Dhali uni ikam 'kokini pesu/ mo gun 'koni bwam am mo. Jin twa/ a/ mashki'd mo dhali a'di wuki'd mo ki dar gi uci mo, dhali a'di ki dhal ash ka kam piti mo be. ²⁶ Wakan si'da/ a'di jin 'ko'd mo dhali jin 'kon ma po/i kwara mo ntagi uni 'baar mo 'kokini pesu/ mo be. ²⁷ Dhali 'ko'di uni 'baar mo tani a'bom wuki'd si'da/ mo be. ²⁸ Dhali e mompinu mo tani wakan e uni gun 'koni pesu/ mo tani ayim midi ta asha ja mo? Haali/ uni 'baar mo mashkina yim mo be.

²⁹ Hila Yesus ki thok uni gwo mo ki: Um thuthi mii mo haali/ um 'koki mish Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo walla mom'bi'th ma Arumgimis mo be.

³⁰ Haali/ e mompinu mo tani uni mini mash mo yisa walla minu 'koki ci bway mo mmomash mo si'da/. Hili uni mina e waki iman'doyu gwo mo e momis mo be. ³¹ Dhali gom gwo jin pinu 'peni mowu mo tani 'kona um ki den gwo e mo, a'di jin okin ma Arumgimis um mo mmo/o gwo mo ki: ³² Aha/ tana Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali Arumgimis ma Is/hak mo dhali Arumgimis ma Yakuub mo. A'di diki ta Arumgimis gom uni gun wukin mo, hili gom uni gun 'kokin ki e mo be. ³³ Dhali ka waambuhany 'kwani cikki gwo yan mo tani uni 'kokin mo mmomer mo gom gwom piti jin tora a'di mo be.

Adhan Gwonkan jin Ca'd jin 'Kwarkunu mo

³⁴ Dhali ki 'Kwani Parisiyiin cikki gwo yan ki a'di 'teki 'Kwani Sadukiyyin 'twa/ mo tani uni tulki is mo mmontal 'de/ mo be. ³⁵ Dhali jan tal 'den kamu/ 'peni uni mo tani jin ta'da manmisha jo'd gwonkan mo dotki a'di gwondot mo mmopal a'di mo be mmo/o gwo mo ki: ³⁶ Mantor gwo, gwonkan jana i/ eka/ ek mo mbwan gwonkan jin 'kwarkunu mo? ³⁷ Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: /E mini mii en Tapa Arumgimis pini ka dum pini 'baar mo dhali ka kashiram pini 'baar mo dhali ki bwam pini 'baar mo be. ³⁸ Gwo yansan a'di ita gwonkan jin twa/ a/ jin eka/ ek mo e gwonkan jin 'kwarkunu mo be. ³⁹ Dhali jin 'ko'd jin waki a'di mo tani a'dihe/ mo be. /E mini en amannyak ca'b pini me'd is pini gan/ mo be. ⁴⁰ Eya po/ gwonkan su/ gwansan kun 'kwarkunu mo tani uni i'dapkan ki gwonkan jin cinu 'baar mo dhali gwo jin cina imançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be.

Gwo gi Dotu gom Ya/ma Dawuu'd mo

⁴¹ Dhali ki 'Kwani Parisiyiin 'kokin mo mmotul is mo mmontal 'de/ mo tani Yesus ki dot uni gwondot mo be ⁴² mmo/o gwo mo ki: Atinta kuluma um gwo mbwa mo goma Kristhos mo? A'di ta ya/ maja mo? Uni thok a'di gwo mo ki: Ya/ ma Dawuu'd mo be. ⁴³ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Dhali wakki/ a'di wakan mo tani atinta

on ma Dawuu'd gwo ki Shi/in mo mmoyuk a'di ki Tapa mo mmo/o gwo mo ki:

⁴⁴ Tapa o'da Arumgimis pem gwo mo ki:

Ca'bi /e aha/ ki me'da bim poros pem mo ma,

ntagi aha/ mina dhu uni gun ta 'kup ki / e mo e bwan'kwariny mom pini jin dhuna /e sho'k mo be.

⁴⁵ Dhali wakka Dawuu'd ki yuk a'di ki Tapa mo tani ba/ata mmima a'di ita ya/ m piti moyi? ⁴⁶ Dhali jan tal 'den kamu/ yisa di'da jin mishi a'di gwo yansan thok mo, walla 'pena tee caan mo tani jan kamu/ dok/ e di'd 'de/ yisa jin dotki a'di gwondota kamu/ mo be.

23

Yesus Be'dki Mii gi Iman'kwar To mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo

¹ Dhali yan'ko'd Yesus ki owa waambuhany 'kwani gwo mo dhali imancik a'di gwo mo be mmo/o gwo mo ki: ² Iman'kwar to dhali 'Kwani Parisiyiin uni 'kokin mo e monyca'b ma Musa mo be. ³ Wakan boti ki mii gi ma to gunn iniin dhali ciya hirdhe/ ki gwo jin tora uni um mo hili dhalku/ ki mii to kun miina uni mo, haali/ uni ciki gwo mo tani hili uni 'koki boti a'di mo be. ⁴ Uni dekki to jin ditadit mo kun shina kal ki shi/ mo dhali uni ki dhu uni e 'kupa bin 'kwani mo. Hili uni ki is buni mo tani uni 'koki joç uni ki me'd buni mo be. ⁵ Uni miina ris tom buni 'baar mo ki uni mina 'kwani mish mo. Pilakterim* buni miina uni ki bee bee mo dhali burrinyen turgam buni nye'ba/ uni she/ ka yupen turga/ mo. ⁶ Dhali uni eni montak e mo jin yukunuwa yuk mo dhali mom 'boron e gu'b gi montul is mo be ⁷ dhali en monthe me'd kagahara e mo ma suug mo dhali uni eni mii jin yuka 'kwani uni ki gum pem jin caa e ki ca mo. ⁸ Hili um mini 'koki nap 'kwani mmoyuk um ki gum bam kun caa e ki ca mo haali/ um tan ga mantor gwom bum jin tal 'de/ mo dhali um tana waka tal 'de/ mo be. ⁹ Dhali um mini 'koki yuk wathin kamu/ ka babam bum e mony'cesh yan mo haali/ um tan ga Babam bum jin tal 'de/ mo a'di jin di'd e momis mo be. ¹⁰ Walla um yisa minu yuk ki itapa mo

* **23:5** Pilakteri ta'da yi'c jin dhunu Gwo ma Arumgimisa tiya kun 'kwarkunu mo apo/ mo mmohithi buye/ mo dhala biny cam mo e mon'tho mo.

haali/ um tan gi tapam bum tal 'de/ mo a'di jin ta'da Kristhos mo be. ¹¹ A'di jin caaca e bwam um mo tani a'di midi ta cinjinam bum mo be. ¹² A'diyin jin kar is piti ki ca mo tani minu kar ki gwa'd mo dhali a'diyin jin kar is piti ki gwa'd mo tani minu kar ki ca mo be.

¹³ Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyyin mo kun tana he'k e ka he'k e mo. Haali/ um 'dapki bway gi Bampa/ gi Momis 'twa/ mo apo/ 'kwani mo. Haali/ um ki is bum 'koki cic mo walla 'koki dhal uni gwansan bway mo kun mini 'taki cic i a'di mo be. ¹⁴ Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyyin mo kun tana he'k e ka he'k e mo. Haali/ um loski gu'b gi up gun wuna ikath mo dhali eya por ma pije/ mo tani um ki mii mon'tho mo ki rash rash mo. Wakan um mini bu'th dhan miiwak gun caaca mo be. ¹⁵ Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyyin mo kun tana he'k e ka he'k e mo. Haali/ um tani mo mo dhali dhan yi'de/ mo dhali a'cesh mo mmogam jan tal 'dej kamu/ jin dina e ki she/ mo mmobu'th gwom bum mo, dhali ki a'di warki'd ka manbu'th gwom bum mo tani um ki mii a'di ka 'ci ma al o'd me'di su/ ki nyanye/ mo mmobol is bum gana/ e mo be.

¹⁶ Wayyi e um, 'kwani kun tana ja'da/ ka ja'da/ mo kun toshki ta ashu/um bway mo, kun o gwo mo ki: Wakki/ jan tal 'dej kamu/ midi thul me'da po/ gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di mii mii ki pe'th mo be. Hili wakki/ wathin kamu/ midi thul me'da po/ 'dolkon gana/ gi gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di deku ki gwom piti jin ona a'di is mo be. ¹⁷ Um 'kwani kun tana ja'da/ kun ta pus mo. Haali/ to jin ca'd ita'da ta mo, ta 'dolkon 'taa? walla gu'b gi mondheleladhelel jin kar 'dolkon ki a'di jin kogu mo? ¹⁸ Dhali um kun o gwo mo ki: Wakki/ jan 'de/ midi thul me'da powa gwata/ jin miinuwa bas mo tani a'di mii'd ki pe'th mo be. Hili wakki/ wathin 'dej kamu/ thul me'da po/ to jin cinu ki me'd mo apowa gwata/ jin miinuwa bas mo tani a'di deka gwom piti jin ona a'di is mo be. ¹⁹ Um 'kwani kun tana ja'da/ mo. Haali/ to jana ica'd mo, to jin cinu ki

me'd mo 'taa? walla gwata/ jin miinuwa bas a'di kar to jin cinu ki me'd ki jin kogu mo? ²⁰ Wakan a'di jin thuli me'da apowa gwata/ jin miinuwa bas mo tani a'di thulki me'di a'di mo dhali aris to 'baar kun 'koni a'di mo be. ²¹ Dhali a'di jin thuli me'da po/ gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di thulki me'di a'di mo dhali ki a'di jin ca'bki'd e a'di mo be. ²² Dhali a'di jin thuli me'da po/ momis mo tani thulki me'da powa kursi ma Arumgimis mo dhali ki a'di jin ca'bki'da po/ a'di mo be.

²³ Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyyin mo kun tana he'k e ka he'k e mo, haali/ um cina nana/ ki to jin cinu Arumgimis mo dhali anunkure/ mo dhali toj kuyga/ jin miinuwa 'tash jin ta'da akammun mo dhali um ki ta piny is e ton tiya kun 'bitha mii 'ba/ ki 'bi'th mo me'd gwonkan jin cinu mo dhali momii ma kar/ e mo dhali momiimii mo dhali mongam gwo is mo. Aris to gwansan ka ba/ mmuna umi mii mii mo mmodar ga piny isi cine/ ki miin tiya mo. ²⁴ Um kun toshki ta ashu/um bway kun tana ja'da/ mo, um ki dhim e ka pije/ mo dhali um ki los kalman ki 'kolo'c mo be.

²⁵ Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyyin mo kun tana he'k e ka he'k e mo, haali/ um lamki 'ko'd gwar ma kubbaaya mo dhali asahan mo, hili e bwaman mo tani uni 'tu'dkunu mo ki mondil to mo dhali ki mii kun 'coka'cok mo. ²⁶ E Wathim Parisi jin ta'da ja'da/ mo. Lami bwamana kubbaayam pini ntwa/ a/ mo ma dhali asahan mo, wakan ki 'ko'd gwar ma pije/ si'da/ midi dheleladhelel mo be.

²⁷ Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyyin mo kun tana he'k e ka he'k e mo, haali/ um wana e ki mon'kupaje kun kushu mo ki bany bany mo e mis 'te/ mo. Dhali eya por ma pije/ mo tani uni ki piyu/ monyaro/ mo, hili e bwaman uni mo tani uni 'tu'dkunu mo ka siman 'kwani kun wukin mo dhali aris to mo kun nyo/anyo/ mo. ²⁸ Wakan um si'da/ eya por ma pije/ mo tani um ki pi monkar/ e gom 'kwani mo, hili e bwam um mo tani um 'tu'dkunu mo ka he'k e mo dhali ki mii kun 'coka'cok mo be.

²⁹ Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyyin mo kun tana

he'k e ka he'k e mo. Haali/ um nyan'ki mon'kupaje gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali um ki nyon to mo apo/ mon'kupajen 'kwani' kar/ e mo, ³⁰ mmo/ o gwo mo ki: Wakki/ ana mina 'taki 'ko ka tee gi ibabam bana mo tani ana mina 'taki 'koki nyak to mii ki uni mo e mo jin woluwa bas gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be. ³¹ Wakan um o gwo apo/ is bum mo ki um ta iya/ gi uni gwansan kun 'koshkina mee gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be. ³² 'Tu'di 'te/ ma ki piny piny mo ki mombar gi ibabam bum mo. ³³ Um kun ta tasha/ mo, dhali um kun ta ushin tashan 'thi/ mo, um mini mish ye kata sa/ um kun 'dapa'dap ki bway gi mo ma al o'd kan mo. ³⁴ Wakan aha/ hashkina um imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali 'kwani kun yukayuk mo dhali 'kwani kun ta iman'kwar to mo. Dhali kun tiya mina umi 'kosh mo dhali 'kosh ki cwany'cithan dhul mo dhali kun tiya mina umi dor mo e gu'b gi montul is bum mo dhali to'c 'kus e bampa/ ki she/ ki she/ mo. ³⁵ Wakan eya po/ um mo tani arisa bas gi 'kwani' kar/ e wolkina po/ mony'cesh mo 'pena bas ma Habiil jin di'd ka po/ mo ntaga bas ma Sakariyya jin ta ya/ ma Barakiyya mo a'di jin 'koshkina um mo e bwaman ma gwata/ jin karu mo ki jin kogu mo e mo jin miinuwa bas mo be. ³⁶ Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki aris to gwansan mini pu'd apo/ 'kwani gwansan kun tana nyakum yil mo be.

Yesus Gwoki'd Apo/ Pa Urushaliim mo

³⁷ Ayy Urushaliim Urushaliim jin 'koshki imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ jwa mo dhali 'kosh uni gwansan ki wosh kun hashkunu e /e mo. Me'd wana risa kun oka/ ki tul ucim pini isi montal 'de/ mo me'd kumana nwa jin wupi ushan piti ka bi mo, dhali um ushkin mo be. ³⁸ Hili mo mo ma, gu'b pini dhalkunu 'pen mo dhali ta ma'du/ ki ma'du/ mo. ³⁹ Haali/ aha/ tora um gwo mo ki: Um mini 'koki par aha/ e dok/ e mo ntagi um mini o gwo mo ki: Mom'bor mii gom a'di jin pu'dki'd ki gway gi Tapa mo be.

24

Mo jin 'Ce'du Gu'b gi Mondheleladhelel

Sho'k mo dhali Jamas Mii jin Toru Itwa/ a/ gom 'Pemen jin 'Ko'd mo

¹ Dhala Yesus dhalki gu'b gi mondheleladhelel 'pen mo dhali di'd mmoya ka pije/ mo ki imancik a'di gwo pu'dkin mo dhali tor a'di gu'b gi mondheleladhelel mo be. ² Hili a'di ki thok uni gwo mo ki: Um mishina ris to gwansani 'baar mo 'taa? Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki wosha kamu/ yisa minu dhal ka makampo/ apowa kamu/ jin midi diki bita 'cesh mo.

³ Me'd jin dikina a'di e 'Kuwosh Setuun mo tani imancik a'di gwo pu'dkini a'di mo mmo/o gwo mo ka kwal is ki: Tor am gwo mo ma, kakasja sa/ mmima to yansani di mo? dhali ki jamas mii gi wakata mmima /e mpu'du/ mo dhali ki mii jin mina yil gi mony'ceshi di 'kup mo? ⁴ Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Hili ki 'bore/ mo ma, ki wathin 'den kamu/ midi diki sus umi dheres mo. ⁵ Haali/ 'kwani tana ris kun mini iiyu/ ki gway pem mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ tana Kristhos mo dhali uni mini sus tiya ka ris mmodheres mo. ⁶ Dhali um mini cik gwo gom mo/as mo dhali gwo gom mo/as jin 'ce'du 'te/ mo. Hili mo mo ma ki um mini dhalki is ki ko/ mo haali/ mii yansan a'di midi bu'th embul mo mo dhali hili 'pemen diki pu'd naskina/ mo be. ⁷ Haali/ kala kamu/ midi cu mis apo/ kala kamu/ mo dhali 'penkuman bampa' kamu/ midi cu mis apo/ 'penkuman bampa' kamu/ mo, dhali te/ midi di mo dhali mony'cesh midi yikin is ki mo ka ris mo be. ⁸ Aris to gwansan uni ta jasi montel 'pen gi isa nyor mo be.

⁹ Yan'ko'd uni mini ci um mo ki um minu to'c bwa mo dhali dhu um mmowu mo. Dhali um minu shi/ i e mo ka ris kal gi 'kwaniny'cesh mo gom gway pem mo be.

¹⁰ Dhali yan'ko'd 'kwani' tiya ka ris mini ye gwo is mo dhali wat tiya gway ka rem 'kup mo dhali shi/ a ashim bwa i is ka rem 'kup mo be. ¹¹ Dhali imanci gwonthus mini cu mis mo dhali sus 'kwani ka ris mmodheres mo be. ¹² Dhali mo/ en gi 'kwani ka ris mo tani mina isi mii ki dhadharmu'th mo haali/ aris tonthus kun 'coka'cok mo tani markunu is kagahara mo be. ¹³ Hili a'di jin 'dimki 'kup mo ntagi 'pemen mo tani a'di iminu woth mo be. ¹⁴ Dhali gwom 'borga/

gi Bampa/ gi Momis mo tani minu mii cika pije/ e mony'ceshi 'baar mo me'd gwo jin cinu gom kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo, idhali yan'ko'd mo tani 'pemen midu pu'du/ mo be.

¹⁵ Wakan ki um mini par a'di e mo mmo-dosha a'di e mo jin kogu mo a'di jin ta mii jin bulabul mo jin mina 'kwani ta'k is jwa mo tani a'di jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Dani/ aal mo (Dhalka manden gwo e mishi gwo 'ban mo). ¹⁶ Dhali yan'ko'd dhalki uni gwansan kun 'kon e Pa Yahuudiyya mini so 'kuwosh mo. ¹⁷ Dhalki a'di jin di'd e 'kungu'b midu diki thul ka 'cesh mo mmogu ton kamu/ 'peni gu'b piti mo. ¹⁸ Dhali a'di jin di'd e bwam bunto mo midu diki doku/ ka nyan'ko'd mmobu'th burinyem pom piti mo be. ¹⁹ Dhali ayy/ayy/ayy gom uni gwansan kun bwaa uci mo dhali gom uni gwansan kun ci uci ako mmopi ka tee gwansan mo. ²⁰ 'Thoyi mo ma ki mosom bum mini 'taki 'koki ta mondit mo walla ka cim ma pesu/ mo. ²¹ Haali/ yan'ko'd adhan monto'c bwa midu di mo, gi ji wakan yisa di'da 'peni ka mun'kup gi mony'cesh mo ntagi shwanesan mo, yisa, dhali midu diki di ki sule/ sule/ mo be. ²² Dhali wakki/ ka cim gwansan 'konuki 'taki 'koki 'cith bwa mo tani wathimpa' kamu/ si'da/ minu 'taki 'koki woth mo be. Hili haali/ gom gway gi uni gwansan kun kwanykunu mo ka tee gwansan mo tani a'di i'cith kunuwa cim bwa mo be. ²³ Yan'ko'd wakki/ jan 'den kamu/ midu o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, aKristhos a'dan mo be tani walla, a'di acitta' mo tani dhalku/ gwom piti ki gam is mo ma. ²⁴ Haali/ ikristhos kun 'koki ta kun gana/ walla imanci gwo kun 'koki ta kun gana/ mo tani mini cu mis mo dhali tora dhan jamas mii mo dhala dhan momer mo. Wakan uni mini susa susi dheres mo ntagi uni kun kwanyu ki she/ mo wakki/ a'di mishu mii mo be. ²⁵ Hili mo mo ma, aha/ tora um gwo ntwaa/ a/ mo be. ²⁶ Wakan wakki/ uni mini o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, a'di di'd e mombwaasho mo tani dhalku/ ki ii ka pije/ mo. Wakki/ uni o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, a'di di'd isi bwaman gu'b gana/ mo tani dhalku/ gwom piti ki gam is mo ma. ²⁷ Haali/ me'da wara

sho'k jin pu'dki'd 'peni mom'pesho'k mo dhali dhwa/a'd mo mo ntaga bora lungu'b mo tani wakan a'di midu ta mo jin mina Ya/ gi 'Kwani ipu'du/ mo be. ²⁸ E mo yin jin mina bungwar isi di mo tani a'di mina korro/ itul 'kup mmontal 'de/ mo be.

Mo jin Mina Ya/ gi 'Kwani Doku/ mo

²⁹ Dhali ki jahanne/ 'ko'di monto'c bwa ka tee gwansan mo tani atente/ midu dhurum mo mo dhali appe midu diki ci monkush piti mo dhali arisa cul mini ta'k 'peni momis mo dhali aris mom'bi'th kun 'kon e momis mo tani minu yikin is mo be. ³⁰ Dhali yan'ko'd jamas mii gi Ya/ gi 'Kwani minu piyu/ mo 'peni momis mo, dhali yan'ko'd arisa wak gi 'kwaniny'cesh mini ko mo dhali uni mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmopu'du/ e bwaarak 'peni momis mo ki mom'bi'th mo dhali ki monyca ilu/ mo be. ³¹ Dhali a'di midu hash iman'doyu gwom piti ka dhana yuk gi cuuwa/ ma poome/ mo dhali uni mini tul unim piti is kun kwanykunu mo 'peni momis kun 'kona shem 'penabi idonon mo 'peni montel 'pen gi momis mo ntagi 'bana kamu/ mo be.

³² Mishi gwo 'ban mo ma 'peni cwampu/ mo. Ki jahanne/ me'd jin lu/kina a'di abiny-cwalman piti jin 'ta'dama'ta'dam mo tani dhali lu/ jipim piti mo tani um ki mish gwo 'ban mo ki moyurantee 'dishi'd mo be. ³³ Wakan si'dayi, ki um ki para ris to gwansan e mo tani um ki mish mo mo ki a'di 'disha'dish mo dhali a'di 'dishki'd hila/ mo e 'twa'kal mo be. ³⁴ Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki 'kwani ma nyakum yil gwansan mini 'koki pe mo ntagi aris to gwansan mini bu'th mo mo be. ³⁵ Momis dhali mony'cesh mini pe mo tani hili gwom pem mini 'koki pe mo be.

Wathin Kamu/ Yisa Mishi'da Tee mo dhali Mo mo

³⁶ Hili ka tee caan mo dhali mo mo tani dina wathin 'de/ ki mish mo dhali iman'doyu gwo si'da/ kun 'kon e momis mo 'koki mish mo mo walla Ya/ si'da/ hili Ababa a'di 'de/ mo be. ³⁷ Me'da tee ma Nuuh mo tani wakan si'da/ mina Ya/ gi 'Kwani pu'du/ mo be. ³⁸ Haali/ ka tee gwansan itwa/ a/ ka gannu/ yi'de/ mo tani uni 'kokin mo mmoshwa to mo dhali

mmopi to mo dhali mmomash mo dhali mmociya ci mmomash mo ntaga tee ma Nuuh jin jithirkina a'di mo e bwam ma kur mo be. ³⁹ Dhali uni 'koki mish mo mo ntaga gannu/ yi'de/ pu'dki'd mo dhali dhi'th uni 'baar sho'k mo. Dhali wakan mina Ya/ gi 'Kwani pu'du/ mo be. ⁴⁰ Dhali yan'ko'd 'kwani gwasi su/ mini 'ko mo e bwam bunto mo. Dhali jan 'de/ minu bu'th mo be dhali jan kamu/ minu dhalku/ mo be. ⁴¹ Up mini 'ko isu/ mo si'da/ kun mini yor to ayo mo. Dhali jan 'de/ minu bu'th mo be dhali jan kamu/ minu dhalku/ mo be. ⁴² Timi mo mo ma wakan, haali/ um 'koki mish mo mo atee jin mina Tapam bumi yayu/ mo be. ⁴³ Hili mishi yaase mo ma, wakki/ com gu'b midi 'taki misha cim jin mina wathin 'di/ 'taki yayu/ mon'thiny mo dhali kwal to mo tani a'di midi 'taki tim mo mo dhali midi 'taki diki dhal gu'b piti mo ki a'di minu 'taki 'koki 'ce'd mo be. ⁴⁴ Wakan um si'da/ mini mii thoson is mo haali/ Ya/ gi 'Kwani midi pu'du/ ki mo jin mina umi 'taki 'koki tosh mo.

Cinƙina/ jin Ta jin Gana/ mo dhali Cinƙina/ jin Diki Ta jin Gana/ mo

⁴⁵ Kaja a'di jin ta isin gana/ mo dhali jin ta cinƙina/ jin yukayuk moye? A'di, jin mina tapam piti kar a'di tapa apo/ gu'b piti mo mmoci unim piti tonte/ ka tenten gana/ mo? ⁴⁶ Mom'bor mii 'te/ ba/ gom cinƙina/ caan, a'di jin mina tapam piti pu'du/ mo mmogam mo ki a'di di'd mmomii kan mo be. ⁴⁷ Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di midi kar a'di ari tapa apo/ aris tom piti jin tana a'di mo be. ⁴⁸ Hili wakki/ cinƙina/ caan jin ta thus ki thus mo o gwo mo e is piti mo ki: Tapam pem tayi'da diite/ mo be ⁴⁹ dhali yan'ko'd a'di ki tel mii 'pen mo mmodor igarr piti kun nyakka a'di atu'c mii mo dhali shwa to mo dhali pi to mo nyakki uni gun 'kosh ma su mo tani ⁵⁰ dhali tapa gi cinƙina/ midi pu'du/ mo ka tee jin dina a'di ki tosh ki a'di midi 'taki pu'du/ mo dhali ki mo jin dina a'di ki mish mo mo be. ⁵¹ Dhali a'di midi ci a'diya jisa mo dhali a'di midi kar a'di nyakki uni gun tana he'k e ka he'k e mo. Dhali e mun mo tani a'di ta mo jin mina 'kwani 'pe'd shem buni mo be.

25

Gwom 'Bi'th/e gom Nyaran 'Kume'd mo

¹ Yan'ko'd Bampa/ gi Momis minu kar ka par 'ban ki nyara/ kun 'koni 'kume'd mo kun kalkina lambam buni mo dhali ii mo mmorak wathinya'a'b mbway mo be. ² Dhali unin tiya kun 'koni mudhe'd mo tani uni ta pus mo dhali kun 'koni mudhe'd mo tani uni yukayuk mo be. ³ Haali/ uni gun ta pus ki pus mo kalkina lambam buni mo tani uni 'koki kala yini nyakki uni mo. ⁴ Hili uni gun yukayuk mo kalki tura/ yin nyakka lambam buni mo be. ⁵ Me'd jin tayina wathinya'a'ba diite/ mo tani uni 'baar mo to'da e is mo dhali ish e mo be. ⁶ Hili ki mombwam/en gana/ mo tani cuuwa/ cuuyunu mo ki: Hili mo mo ma. Wathinya'a'b a'dan be. Iiyu/ ka pije/ mo mmorak a'di mbway mo. ⁷ Dhali yan'ko'd aris nyara/ gwansan uni cuki mis mo dhali dhitha lambam buni is mo be. ⁸ Dhali uni kun ta pus ki pus mo ki o uni gun yukayuk gwo mo ki: Ciyi aman ara yin bum mo ma haali/ alambam bam mur ma yini ku'th mo be. ⁹ Hili uni gun yukayuk thok uni gwo mo ki: Wariba/ a'di si'da/ midi diki mii 'kosh jwa mo gom am mo dhali gom um mo. Ba dhali mii e i is mo dhali ii mo e imanyol to mo dhali yolu a'di gom is bum mo. ¹⁰ Dhali ki uni 'kokin mo mmo/ii mo mmoyol mo tani wathinya'a'b pu'dki'd mo dhali uni gwansan kun 'kokin mo mmothoson is mo tani uni iiki bway bwan gu'b mo nyakki a'di mo e mo ma yuk gi momimash mo. Dhali acampur mu'thkunu mo be. ¹¹ Dhali yan'ko'd nyaran tiya uni pu'dkin mo si'da/ mmo/o gwo mo ki: Tapa Tapa, ka'dki aman gu'b mo ma. ¹² Hili a'di thok uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Aha/ mola um mo be. ¹³ Wakan timi mo mo ma haali/ um moli mo mo walla cim mo walla mo mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Kuluny 'Dolkon mo

¹⁴ Haali/ a'di mina e waki wathi/ jin ya ya yilkina/ e bampaŋ kamu/ jin si'dasi'd mo dhali a'di ki yuk cinƙinam piti mo dhali a'di ki ci uni tom piti mo be. ¹⁵ Dhali e jan 'de/ mo tani a'di ki ci a'di adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd mo dhali e jan kamu/ tani a'di ki ci a'di adhan kuluny

'dolkoni su/ mo dhali e jan kamu/ mo tani a'di ki ci a'di adhan kuluny 'dolkoni 'de/ mo, e uni ka 'de/ 'de/ mo me'd isi to kun misha uni mii mo be. Dhali yan'ko'd a'di ki ya mo be. ¹⁶ A'di jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd mo tani a'di yaki'd mo ki jahanne/ mo dhali yol to ki uni mo dhali a'di ki ta/ a'di mo mmota adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd ki nyanye/ mo be. ¹⁷ Wakan si'da/ a'di jin ta'd gi dhan kuluny 'dolkoni su/ mo tani a'di ki ta/ a'di mo dok/ e mmota adhan kuluny 'dolkoni su/ ki nyanye/ mo be. ¹⁸ Hili a'di jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni 'de/ mo tani a'di yaki'd mo dhali c'wany jisa 'cesh mo dhali ba/a guurush gi tapam piti mo be. ¹⁹ Dhali yan'ko'd mmosi'dkina tapam buni ca'b'ko'd ki si'd mo tani tapa gi cinjina/ gwansan a'di pu'dki'd mo dhali thoson gwo gom ton den nyakki uni mo be. ²⁰ Dhali a'di jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd mo tani pu'dki'd kadhon mo mmokal adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd ki nyanye/ mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, /e ciki aha/ adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd mo tani aha/ miikina to mmota/ uni mmota adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd ki nyanye/ mmahan mo be. ²¹ Dhali tapam piti ki o a'di gwo mo ki: Mba/ ca/. /E ta cinjina/ jin 'boro'd mo dhali jin ta isin gana/ mo be. /E ta a'di jin ta isin gana/ apo/ ushi to kun gwa'dan mo. Aha/ mina kar /e apowa ris to ki nyanye/ mo. Huri /e mo 'te/ ma e mon'kuny bwa gi tapam pini mo. ²² Dhali a'di si'da/ jin ta'd gi dhan kuluny 'dolkoni su/ mo pu'dki'd kadhon mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, /e ciki aha/ adhan kuluny 'dolkoni su/ mo. Aha/ miikina to ki uni mo dhali ta/ adhan kuluny 'dolkoni su/ ki nyanye/ mmahan mo be. ²³ Dhali tapam piti ki o a'di gwo mo ki: Mba/ ca/. /E ta cinjina/ jin 'boro'd mo dhali jin ta isin gana/ mo. /E ta a'di jin ta isin gana/ apo/ ushi to kun gwa'dan mo. Aha/ mina kar /e apowa ris to ki nyanye/ mo. Huri /e mo 'te/ ma e mon'kuny bwa gi tapam pini mo. ²⁴ A'di si'da/ jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni 'de/ mo pu'dki'd kadhon mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, aha/ misha ki /e ta wathi/ jin cinthira cinthir mo haali/ /e 'cithi to jin dina /e ki si mo dhali tul to is jin dina /e ki

'dash mo. ²⁵ Wakan aha/ ko/ka is mo dhali aha/ yakina mo dhali ba'k adhan kuluny 'dolkon pini eya 'cesh mo. Dhali a'di a'dan be. Guyi a'di jin ta jim pini mo ma. ²⁶ Hili tapam piti ki thok a'di gwo mo ki: /E ta thus ki thus mo dhali /e ta cinjina/ jin ta'da piny is ka piny is mo. /E mishkin ki aha/ tana man'cith to jin dika/ ki si mo? dhali tul a'di jin dika/ ki 'dash is mowa? ²⁷ Dhali yan'ko'd /e ka ba/ mini 'taki dhuka guurush pem mo e imandhuwa guurush mo dhali ki yampu'd pem jin miga/ 'taki bu'th a'di jin ta jim pem gana/ mo dhali nyunycinam piti mo be. ²⁸ Wakan buthi adhan kuluny 'dolkon 'peni a'di mo ma dhali ciki a'di jin ta'd gi dhan kuluny 'dolkoni 'kume'd mo. ²⁹ Haali/ aris uni ka 'de/ 'de/ kun ta gi to mo tani minu ci to ki nyanye/ mo dhali uni mini ta gi to kun mini ur 'kup mo. Hili 'peni a'di jin dara'd mo tani hili a'di jin tana a'di mo tani minu bu'th 'peni a'di mo be. ³⁰ Dhali bu'th cinjina/ jin ush me'd ki 'tash mo dhali bit a'di mo e mo jin ta'da 'tum ka 'tum mo. Dhali e mo yin mo tani a'di ita mo jin mina 'kwani 'pe'd shem buni mo be.

Mom'bor Mii dhali 'Kwani kun Jeenu mo

³¹ Ki Ya/ gi 'Kwani midi pu'du/ mo e monycam piti mo tani dhali ka ris iman'doyu gwom piti ilu/ mo tani dhali yan'ko'd a'di midi ca'b apowa kursim piti gi monyca mo be. ³² Aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo minu tul isi bwambori a'di mo, dhali a'di midi kwa/ uni bwa mo 'peni tiyan tiya mo me'd jin kwa/ ma manhil ka'bal ka'bal bwa mo 'peni mi mo be. ³³ Dhali a'di midi dhu ka'bal ki me'da bim poros piti mo, hili mi mina a'di dhu ki me'da cam piti mo be. ³⁴ Dhali yan'ko'd aMalik midi o uni gwansan kun 'kon ki me'da bim poros piti gwo mo ki: liyu/ mo ma, ayy um kun 'bor ma Ababa mii mo mmogam mal gi Bampa/ gi Momis jin thosonkunu mo gom um mo 'peni mo jin ka'bkunuwa 'cesh sho'k mo be. ³⁵ Haali/ me'd jin 'kosha te/ aha/ mo tani dhali um ki ci aha/ tonte/ mo. Dhali ki aha/ butha yi'de/ mo tani dhali um ki ci aha/ yi'de/ mmopi mo. Dhali ki aha/ yana ya yilkina/ mo tani dhali um hanki aha/ mo be. ³⁶ Dhali ki aha/ dina is 'te/ mo tani dhali um hi'thki aha/

burrinye/ i is mo. Dhali ki aha/ 'ba'thkina mo tani dhali um iyyini buti aha/ mo. Dhali ki aha/ dina eya sijn mo tani dhali um pu'dkini aha/ mo be. ³⁷ Dhali yan'ko'd uni kun ta kun kar/e mini thok a'di gwo mo ki: Tapa, kakasjana mparkina aman /e e mo mmo'kosha te/ /e mo dhali mmoci/e tonte/ mo? walla butha yi'de/ /e mo dhali aman ki ci /e a'di mmopi mo? ³⁸ Dhali kakasja mparkina aman /e e mo mmoya ya yilkina/ mo dhali aman ki han /e mo? walla dina /e is 'te/ mo dhali aman ki hi'th /e burrinye/ i is mo? ³⁹ Dhali kakasja mparkina aman /e e mo mmo'ba'th mo walla dina /e eya sijn mo dhali aman ki buti /e mo? ⁴⁰ Dhali aMalik ki thok uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Me'd jin miina um a'di gom a'din 'den kamu/ jin pisi'd mo 'peni ushi uni gwansan kun tana wak pem mo tani um miiki a'di gom aha/ mo be. ⁴¹ Dhali yan'ko'd a'di midi o uni gwansan gwo mo kun 'kon ki me'da cam piti ki: Iiku/ 'peni aha/ mo ma, um kun jeekunu mo e mo ma al o'd jin midi diki us ki sule/ sule/ mo, a'di jin thosonkunu mo gom tapa ma ruma 'cesh mo dhali iman'doyu gwon thus piti mo be. ⁴² Haali/ aha/ 'kosha te/ mo ka jin gana/ dhali um 'koki ci aha/ tonte/ mo, dhali aha/ butha yi'de/ ka jin gana/ mo dhali um 'koki ci aha/ yi'de/ mmopi mo be. ⁴³ Dhali aha/ ka jin gana/ yana ya yilkina/ mo tani dhali um 'koki han aha/ mo. Dhali aha/ dina is 'te/ mo tani um 'koki hi'th aha/ burrinye/ i is mo be. Dhali ki aha/ 'batha mo tani dhali di eya sijn mo tani um 'koki buti aha/ mo be. ⁴⁴ Dhali yan'ko'd si'da/ uni mini thok gwo mo ki: Tapa, kakasjana mparkina aman /e e mo mmo'kosha te/ /e mo walla butha yi'de/ /e mo walla ya ya yilkina/ mo walla di is 'te/ mo walla 'ba'th mo walla di eya sijn mo dhali 'kona aman ki mii to gom /e mo? ⁴⁵ Dhali yan'ko'd a'di midi thok uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Me'd jin 'kona um ki mii a'di gom jan tal 'den kamu/ 'peni uni gwansan kun pisin mo tani um 'koki mii a'di gom aha/ mo be. ⁴⁶ Dhali uni mini ii mo e mo jin 'konu ki mii 'ba/ ki sule/ mo, hili uni kun miin ka kar/e mo tani mini cic mo e mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

26

Imanshu 'Kwani Bway Miikina Wu'th apowa Yesus mo

¹ Ka Yesus 'baarki'da ris gwo gwansan mmo/ o mo tani a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: ² Um mishi mo mo ki 'ko'da cim su/ mo tani a'di ta'da cim ki Mompe'kupanyolos midi pu'du/ mo dhali Ya/ gi 'Kwani minu ci mo mmo'kosh ki cwany'cithan dhul mo be.

³ Dhali igasiis kun can dhali 'kwani gwanyjaka/ gi 'kwani mo uni mini tul is mo mmontal 'de/ mo e bwaagon ma gasiis jin ca'd mo a'di jin yukunu gway ka Kayaapa mo be. ⁴ Dhali uni gamki 'twa/ 'kup mo mmontal 'de/ mo mmobutha Yesus ki kup mo dhali mmo'kosh a'di jwa mo be. ⁵ Hili uni o gwo mo ki: Yisa ka cim jin yukuwa yuk mo yisa, hili isi ciki/ haali/ adulatt midi di mo e bwan 'kwani mo be.

Yesus A'di 'Koshkunu Is ka Yina Pi'dnan Gana/ mo e Pam Beetaniya mo be

⁶ Dhali ka Yesus di'd e Pam Beetaniya e gu'b ma Simaan jin ta gi monthus mo tani ⁷ a'boma kamu/ pu'dki'di a'di mo, a'di jin ta'd gi turan gasaas jin ta gi kush mo, a'di jin din ma yina pi'dnan gana/ nycine/ jin 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo. Dhala yim ki wol a'di e 'kup piti mo me'd jin dikina a'di eya tharabeesa mo be. ⁸ Hili ki imancik a'di gwo parki a'di e mo tani uni dek ma nyor mo mmo/o gwo mo ki: Atinta shinu yansan isa 'cesh kan mo? ⁹ Haali/ ayina pi'dna/ yansan minu 'taki yol ka guurush ki nyanye/ mo dhali ci 'kwani kun hatha'ko'd mo be. ¹⁰ Hila Yesus ki tor mii yansan ki e mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta toca uma 'bom 'kus kan mo? Haali/ ayim mii tony jaro/ gom aha/ mo be. ¹¹ Haali/ um isa yempa/ tan gi 'kwani kun hatha'ko'd kun 'kon e um mo. Hili um mini 'koki ta gi aha/ ki sule/ mo be. ¹² Mmowoluwa yina pi'dna/ yansan e bungwar is pem mo tani ayim ki mii a'di mmothoson a'di gom aha/ gam kan jin minu kan aha/ mo be. ¹³ Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: E mo yin jin minu ci gwom 'borga/ yan e mony'ceshi 'baar mo tani a'di jin miin ma yim mo tani minu tor mo mmonyon mo mo mmoka ayim e mo be.

Yahuusa A'di Gamki Gwo Me'd mo Mmo'citha/ Yesu Is ki Gwo mo

¹⁴ Dhali yan'ko'd jan tal 'denj kamu/ 'peni unijin 'dap uni 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo jin yuku gway ka Yahuusa Iskariyuuti mo tani a'di yaki'd mo e igasiis kun can mo be ¹⁵ dhali o gwo mo ki: Atinta mmina umi ci aha/ mo wakki/ aha/ mina ci a'di ki um mo? Dhali uni ki ci a'di gabul 'dolkon kushi iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo be. ¹⁶ Dhali 'peni mo caan ki jahanne/ mo tani a'di corki'da cor mo mmogam embul gana/ mo mmo'cith a'di is ki gwo mo be.

Yesu Shwaki Tonte/ jin 'Ko'd Nyakki Imancik A'di Gwo mo

¹⁷ Dhali ka cim jin twa/a/ gi Maanjuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo tani imancik gwo pu'dkina Yesu mo mmo/o gwo mo ki: Mana o /e bwa jin mina amani thoson to mo gom /e mo mmoshwa ki Mompe'kupanyolos mo? ¹⁸ A'di ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo e 'penkuman bampa/ mo dhali e jan 'denj kamu/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Amanor gwo o gwo mo ki: Mom pem 'dishi'd mo hila/. Aha/ mina mii rash di ki Mompe'kupanyolos yan e gu'b pini nyakki imancik aha/ gwo mo be. ¹⁹ Dhali imancik a'di gwo miikin mo me'd jin kankin ma Yesu uni gwo mo, dhali uni ki thoson to mo gom Mompe'kupanyolos mo be.

²⁰ Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo tani a'di ca'bki'da tharabeesa nyakki imancik a'di gwo mo kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. ²¹ Dhali ki uni 'kokin mo mmoshwa to mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki jan 'de/ 'peni um midi 'cith aha/ is ki gwo mo be. ²² Dhali uni 'kokina bwa mmodit mo kagahara, dhali uni ki tel mii 'pen mo mmo/o a'di gwo mo ka rem 'kup ka bath 'pen mo ki: Aha/ 'taa? Tapa. ²³ Dhali a'di ki thok gwo mo ki: A'di jin 'thupki me'd piti eya sahan nyakki aha/ mo tani a'di midi 'cith aha/ is ki gwo mo be. ²⁴ Haali/ Ya/ gi 'Kwani yaki'd mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo gom a'di mo, hili wayyi e wathi/ yan a'di jin midi 'cith Ya/ gi 'Kwani is ki gwo mo. A'di midi 'taki 'bor ki 'bor gana/ mo gom wathi/ yan wakki/ a'di minu 'taki 'koki dhodhu/ mo be. ²⁵ Yahuusa be a'di jin 'cithki a'di is ki gwo

mo a'di ki o a'di gwo mo ki: A/aha/ 'taa, Tapa? A'di ki thok a'di gwo mo ki: /E oki a'di wakan si'da/ mo be.

²⁶ Dhali me'd jin 'kokina uni mmoshwa tonte/ mo tani Yesu bu'thki maanjuthu'd mo dhali 'bora 'bor bwa i is mo, dhali a'di ki 'ce'd a'di mo dhali ci a'di ki imancik a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Buti a'di mo ma, dhali 'kayi mo ma. A'di yansan ita bungwar is pem mo be. ²⁷ Dhali a'di bu'thki'da kubbaaya mo dhali ki a'di ciki mom'bor bwa i is mo tani a'di ki ci a'di ki uni mo mmo/o gwo mo ki: Piyi a'di mo ma, aris umi 'baar mo, ²⁸ haali/ a'di yansan ita'da bas pem ki gwo jin gamu me'd mo, a'di jin wolki'd ka pije/ mo gom 'kwani ka ris mo gom mogwama gwam gom minthus mo be. ²⁹ Aha/ tora um gwo mo ki aha/ mina diki dok/e pi yiman maman cwa yansan ki sule/ntaga tee jin miga/ pi a'di jin ta jin this nyakki um e Bampa/ ma Ababam pem jin di'd e momis mo be.

Mo jin Wat ma Buterusa Yesu Gway A'di Torkunu Itwa/a/ mo

³⁰ Dhali ki uni yukki gway mo tani uni iikin ka pije/ mo e 'Kuwoh Setuun mo be. ³¹ Yan'ko'd aYesu ki o uni gwo mo ki: Umi 'baar mo mini ta'k mo gom aha/ mon'thiny yan shwane/ mo tani haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Aha/ mina 'kosha manhil ka'bal mo dhali ka'bal 'pena ma'diny piti mo tani uni minu cecker bwa mo be. ³² Hili nj'ko'd mo tani ki aha/ piyuni/ mo tani aha/ mina ya um itwa/a/ e Pany Jaliil mo be. ³³ Dhala Buterus ki tor a'di gwo mo eya tente/ ki: Ba uni gwansani 'baar mo mini ta'k mo gom /e mo tani aha/ mina diki bit ki sule/ mo be. ³⁴ Dhala Yesu ki o a'di gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora /e gwo mo ki mon'thiny yansan shwane/ mo ntwa/a/ ka dhongola njwa diki ko e naskina/ mo tani /e mini wataa/ gway me'di kwara mo be. ³⁵ Dhala Buterus thok a'di gwo mo ki: Hili wakki/ aha/ mina mii wu mo nyakki /e mo tani aha/ mina diki wat /e gway mo. Dhali imancik a'di gwo 'baar mo o gwo wakansan mo be.

Yesu 'Thoki'd e Monsinu jin Ta Bwaagon ma Jathsemaani mo

³⁶ Dhali yan'ko'd aYesu yaki'd nyakki uni mo e mo jin yuku ka Jathsemaani mo

dhali a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: 'Koyi mmahan mo ma ki aha/ mina thoth is mo mmattaan dhali 'tho mo be. ³⁷ Dhali a'di ki susa Buterus nyakki a'di mo dhali iya/ ma Sabadi isu/ mo, dhali a'di telki mii 'pen mo mmokal bwan diti'd mo dhali bwa jin toco'd mo be. ³⁸ Dhali yan'ko'd a'di ki o uni gwo mo ki: Akashiram pem a'di diti bwa ki diti kagahara mo gom mowu mo. 'Koyi mmahan mo ma, dhali timi nyakki aha/ mo ma. ³⁹ Dhali mmothothkina a'di 'peny'ce ari'ceenne/ mo tani a'di bitki bwam/em piti a'cesh mo dhali 'tho mo ki: Ababam pem, wakki/ a'di yan mishu mii mo tani dhalka kubbaaya yan ya'di pe aha/ mo ma. Bahili a'di jin oyaa/ bwa mo yisa. Hili a'di jin ta bwam pini mo be. ⁴⁰ Dhali a'di pu'dki'd e imancik a'di gwo mo dhali gam uni ki uni ishki e mo. Dhali a'di ki owa Buterus gwo mo ki: A/um bunya/ mini 'koki tim nyakki aha/ ka tente/ 'de/ mo? ⁴¹ Timi mo mo ma, dhali 'thoyi mo ma, ki um mini 'taki 'koki cic mo e mo jin palu mo, haali/ shi/in ka jin gana/ mo tani a'di ona bwa mo, hili bungwar is a'di ihatha'ko'd ki ha'th mo be. ⁴² Dok/e gom me'd jin 'ko a'di isu/ mo tani a'di yaki'd mo dhali 'tho mo ki: Ababam pem, wakki/ a'di yan mol pe mo tani hili isi ciki/ aha/ mina pi a'di mo, dhalki a'di jin ta bwam pini mo tani dhalki a'di miinu mo ma. ⁴³ Dhali dok/e a'di pu'dki'd mo dhali gam uni ki uni ishki e mo haali/ em buni to'dki uni is mo be. ⁴⁴ Wakan a'di dhalki uni mo dok/e dhali a'di ki ya mo dhali 'tho mo gom me'di kwara mo mmo/o jasi gwon tal 'de/ mo be. ⁴⁵ Dhali yan'ko'd a'di pu'dki'd mo e imancik a'di gwo mo dhali o uni gwo mo ki: A/um 'kon mmo/ish e kan mo? dhali bu'th mosi/is bum mo? Hili mo mo ma, mo pu'dki'd mo hila/ mo dhali Ya/ gi 'Kwani 'cithkunu is ki gwo mo e me'd gi 'kwani kun ta imanmii miinthus mo be. ⁴⁶ Cui mis mo ma. Dhalki ana iina mo. Hili, a'di jin 'cithki aha/ is ki gwo mo tani a'di pu'dki'd mo be.

Mo jin 'Cithuwa Yesus Is ki Gwo mo dhali Mo gi Budhu A'di mo

⁴⁷ Ki a'di di'd mo mmo/o gwo naskina/ mo tani Yahuusa pu'dki'd mo, a'di jin 'dap tiya 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali nyakki a'di mo tani dhana waambuhany

'kwani pu'dkin ki gandala turga/ mme'd mo dhali cwa mo, 'peni igasiis kun can mo dhali 'kwani gwanyjaka/ gi 'kwani mo be. ⁴⁸ Dhali a'di jin 'cithki a'di is ki gwo mo ciki uni jamas mii mo mmo/o gwo mo ki: A'din 'de/ jin miga/ pi 'twa/ mo tani ta wathi/ mo. Buthi a'di mo ma. ⁴⁹ Dhali a'di pu'dki'da Yesus ki jahanne/ mo dhali o gwo mo ki: Hayy, Tapa. Dhali a'di ki pi a'di 'twa/ mo be. ⁵⁰ Yesus ki o a'di gwo mo ki: Akam pem, /e miina ta mmahan mo? Dhali yan'ko'd uni ki pu'du/ i a'di mo dhali dhu me'd buni apowa Yesus mo dhali bu'th a'di mo be. ⁵¹ Dhali hili jan 'de/ 'peni uni gwansan jin nyak di ka Yesus mo tani a'di he'thki me'd piti mo dhali buk gandala turgam piti mo dhali ruthun cinkina/ ma gasiis jin ca'd mo dhali 'cith 'cem piti mo be. ⁵² Dhali yan'ko'd Yesus ki o a'di gwo mo ki: Dwari gandala turgam pini ka nyan'ko'd e mom piti mo ma, haali/ aris uni gwansani 'baar mo kun kalki gandala turga/ mo tani minu 'ce'd sho'k ki gandala turga/ mo be. ⁵³ A/ tosha /e ki aha/ mina mol Ababam pem 'tho mo dhali a'di ki ci aha/ ki jahanne/ awaambuhany iman'doyu gwom piti ka ris mo mmo'koki 'ko jasi 'kume'd i'ce'dka su/ mo? ⁵⁴ Hili bakataye ki Gwo ma Arumgimis minu 'taki thim mo ki a'di minu mii mii wakan mo be. ⁵⁵ Dhali ki mo yan mo tani aYesus ki owa waambuhany 'kwani gwo mo ki: Um iiyin ka piye/ ki gandala turga/ mme'd mo dhali ki cwa mo mmobu'th aha/ mmohabus mo me'd wathin 'di/ mo. Ka tee kun bathani 'ko'd mo tani aha/ dikina mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo'or gwo mo dhali um 'koki bu'th aha/ mo be. ⁵⁶ Hili aris to gwansani 'baar mo tani uni bu'thki embul mo mo, ki Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkina imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo minu mii thim mo be. Dhali yan'ko'd aris imancik a'di gwo uni dhalki a'di 'pen mo dhali so mo be.

Yesus Doshki'd e Bwambor Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo

⁵⁷ Dhali yan'ko'd uni gwansan kun bu'thkina Yesus mo tani uni ki sus a'di eya Kayaapa jin ta'da gasiis jin ca'd mo e mo jin tulkina iman'kwar to is mo dhali 'kwani gwanyjaka/ si'da/ mo be. ⁵⁸ Hila Buterus bathki a'di nsho'k isa dhana/ mo ntagi mo

gi bwaagon ma gasiis jin ca'd mo. Dhali a'di ki seyu bwaman mo. Dhali a'di ki nyak ca'b ki uni kun hili mo mo mmopar 'pemen gwo e mo be. ⁵⁹ Dhali igasiis kun can dhali aris uni 'baar mo gi montul is yan mo tani uni n̄apki gwonthus mo mmo'ce'da Yesusa po/ mo, ki uni mini 'taki kar a'di mmowu mo be. ⁶⁰ Hili uni 'koki gam tonthusa 'de/ mo, bahili aris iman/o gwonthus apo/ a'di mo tani uni pu'dkin kadhon mo. N'ko'd uni su/ pu'dkin kadhon mo ⁶¹ dhali o gwo mo ki: Agarr yansan o gwo mo ki: Aha/ misha mmo'ce'd gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis sho'k mo dhali nyan a'di ka cim kwara mo be. ⁶² Dhala gasiis jin ca'd a'di doshki'd ki mis mo dhali o gwo mo ki: Ayy, /e moli 'twan kamu/ 'de'k mo? Gwo wakata ona 'kwani gwansan apo/ /e mo? ⁶³ Hila Yesus ca'bki'd ki shwam mo. Dhala gasiis jin ca'd ki o a'di gwo mo ki: Aha/ kana /e gwo ka Arumgimis jin di ki e mo. Ba tor am gwo mo ma, wakki/ /e tana Kristhos mo, a'di jin ta Ya/ ma Arumgimis mo. ⁶⁴ AYesus ki o a'di gwo mo ki: A'di ta gwo jin ona /e si'da/ mo be. Hili aha/ mina tor /e a'di 'peni shwane/ mo, /e mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmo'ca'b ki me'da bim poros ki mom'bi'th mo dhali mmoyayu/ e bwaarak 'peni momis mo be. ⁶⁵ Dhali yan'ko'd agasiis jin ca'd dherki burrinyem piti bwa mo dhali o gwo mo ki: A'di walki gwo sor jin shi/ashi/ mo. Atinta 'kokina ana mmonap gwo mo mmo/o apo/ a'di mo? Um cikki gwo sor 'peni 'twam piti shwane/ mo be. ⁶⁶ Gwom bum jin tosha um wakata mo? Uni thok gwo mo ki: A'di ha me'd mo mmowu mo be. ⁶⁷ Dhali yan'ko'd uni ki 'tak a'di manya/ e bwam/em piti mo dhali dor a'di mo dhali kun tiya ki dor a'di ki cwa mo ⁶⁸ mmo/o gwo mo ki: Oyi am gwo is mo ma, /e jin tana Kristhos mo. Kaja 'dunn idorki / e kan mo?

Buterus Watki'da Yesus Gway mo

⁶⁹ Dhala Buterus a'di ca'bki'da piye/ e bwaman ma gon mo. Dhali ari nyarany cinjina/ pu'dki'di a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: /E si'da/, /e nyakki di ka Yesus gi Pany Jaliil mo be. ⁷⁰ Hili a'di watki gwo mo mbwambori uni 'baar mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dinaki mish 'pemen gwom

pini yan jin ona /e mo be. ⁷¹ Dhali ki a'di yaki'd mo ka piye/ eya lambalany gu'b mo tani ari cinjina/ nyarany kamu/ parki a'di e mo dhala yim ki o uni gwansan gwo kun doshkina piye/ ki: Wathi/ yansan nyak di ka Yesus gi Pa Naasira mo be. ⁷² Dhali yan'ko'd dok/e a'di watki gwo mo ki gwo mmo'e gwo mo ki: Aha/ dinaki mish wathi/ yan mo be. ⁷³ Yan'ko'd ari'ceenne/ uni kun doshkina piye/ mo tani pu'dkin mo dhali owa Buterus gwo mo ki: Ka jin gana/ /e ta jan tal 'de/ si'da/ 'peni uni mo haali/ 'twam pini tor /e eya tente/ mo be. ⁷⁴ Yan'ko'd a'di telki mii 'pen mo mmojee is piti jwa ki is piti mo dhali mmothul gwo me'da po/ mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dinaki mish wathi/ yan mo be. Dhali ki jahanne/ adhongola nwa gwoki'd mo. ⁷⁵ Dhala Buterus ka gwo ma Yesus e mo jin ona a'di a'di n̄twa/a/: Ka dhongola nwa diki ko e mo naskina/ tani /e mini wat aha/ gway me'di kwara mo. Dhali a'di yaki'd ka piye/ mo dhali ko ki jabu'th ki ku'bu/ ku'bu/ mo be.

27

Yesus Suskunu mo Mbwambor ma Bilaatus mo be

¹ Dhali ki mon'thamo/ pu'dki'd mo tani aris igasiis kun can dhali 'kwanin gwanyjaka/ gi 'kwani mo uni gamki 'twa/ 'kup apowa Yesus mo mmokar a'di mmowu mo be. ² Dhali uni ki dek a'di mo dhali sus a'di mo dhali mmo'ci a'di ka Bilaatus jin ta'da mudhiir mo be.

Jwa ma Yahuusa mo

³ Ka Yahuusa jin ta'da man'ci'th a'di is ki gwo parki a'di e mo ki a'di wakku mo tani a'di rici'da du is mo dhali a'di ki 'doyu 'dolkon kush jin ta'da iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd ka nyan'ko'd mo e igasiis kun can mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ mo ⁴ mmo/o gwo mo ki: Aha/ miikina miinthus mo mmo'ci'th a'di is ki gwo mo, a'di jin din ma bas ka po/ mo. Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: A'di yan ta'da ta gom am mo? Hili is pini 'teyi e ma. ⁵ Dhali a'di ki ta'k 'dolkon kush e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali a'di ki pi ka piye/ mo dhali ya mo dhali shir is piti ka nyok mo be. ⁶ Hili igasiis kun can uni bu'thki 'dolkon kush mo mmo/o gwo mo ki: A'di diki ta mii jin dhala

gwoṅkan bway mo mmodhu uni mo e mo jin dhunuwa guurush mo haali/ uni tana guurush ma bas mo be. ⁷ Wakan uni gamki 'twa/ 'kup mo mmobu'th uni mo dhali yol mo gi iman/uḱa nos mo mmokan 'kwani kun ta yilkina/ nycine/ mo be. ⁸ Wakan mombunto yan yukḱunu gway ki Mom-bunto ma Bas mo ntaga tee yansan mo be. ⁹ Wakan gwo thimkunu mo, a'di jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Irmiya mo mmo/o gwo mo ki: Dhali uni bu'thki 'dolkon kush kun 'koni iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo jin ta she/ yol piti mo, a'di jin ta she/ yol jin karkina unin tiya kun ta iya/ gi uci ma Israyiil mo be. ¹⁰ Dhali uni ki ci uni gom uni kun cila mombunto ma iman/uḱa nos mo be me'd gwo jin shukina tapa aha/ bway mo be.

Bilaatus Dotki'da Yesus Gwo mo be

¹¹ Dhala Yesus doshki'd mbwambora mudhiir mo dhala mudhiir ki dot a'di gwo mo ki: Ki /e de /e tana Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo? Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: A'di ta gwo jin ona /e si'da/ mo be. ¹² Hili ki a'di yerḱunu is ki gway mo ki igasiis kun can mo dhali 'kwaniṅ gwanyjaka/ mo tani a'di diki thok 'twaṅ kamu/ mo be. ¹³ Dhali yan'ko'da Bilaatus ki o a'di gwo mo ki: Dina /e ki cik gwo mo 'taa? ama'diny gwo kun ona uni apo/ /e mo? ¹⁴ Hili a'di diki ci a'di 'twaṅ thoka 'de/ mo walla ari gwoṅ kamu/ jin yerḱunu a'di is ki gway mo. Wakan ntaga mudhiir a'di merki'd kagahara mo be.

Yesus Torkunu Gwo 'Twa/a 'Cesh mo Mmowu mo

¹⁵ Dhali ka yuk jin yuku mo tani mii ma mudhiir isa yempa/ mo mmo'cukka waambuhany jan tal 'de/ 'peni uni habuus mo a'di jin dotkina uni mo be. ¹⁶ Dhali uni tan gi wathi/ eya sijn jin mishu 'baar mo eya tente/, a'di jin yukḱunu gway ka Baraabas mo be. ¹⁷ Wakan uni tulki is mo mmontal 'de/ mo dhala Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Kaja i/o um bwa jin miga/ 'cukki um mo, a/Baraabas 'taa? walla Yesus a'di jin yuku ka Kristhos mo? ¹⁸ Haali/ a'di mishki dhapan buni jin takina uni mo mmo'ci a'di mo be. ¹⁹ Isa dhamo/ 'teya ki a'di diki'd mmo'ca'ba kursi jin dwallu gwo jin ta jim piti mo tani ashim piti hashki a'di gwo

mo mmodhalku/ tonṅ kamu/ ki mii apo/ wathinṅ kar/e yan mo haali/ aha/ to'ckunu bwa kagahara shwane/ gom a'di mo ki gwony jan mo be. ²⁰ Dhali igasiis kun can dhali 'kwaniṅ gwanyjaka/ uni lalki 'kwani sho'k ki gwo mo mmodot gwo mo goma Baraabas mo dhali mmo'ce'da Yesus sho'k mo be. ²¹ Dhala mudhiir ki o uni gwo mo dok/e ki: Jana 'peni bwam uni su/ jin o um bwa mo jin miga/ 'cukki um mo? Dhali uni ki thok gwo mo ki: aBaraabas be. ²² Dhala Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Dhali aha/ mina miiya tinta ka Yesus mo a'di jin yuku gway ka Kristhos mo? Uni 'baar mo thok gwo mo ki: Dhalki a'di 'koshu ki cwany'cithan dhul mo. ²³ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Gomata sa/? Tonthus gi wakatinta imiikina a'di mo? Hili uni cuukin kagahara mo mmontal 'de/ mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki a'di 'koshu ki cwany'cithan dhul mo.

²⁴ Wakan ka Bilaatus parki a'di e mo ki a'di mol gwo pi jipi/ mo tani hili a'di ki dhal mii e i is mo goma dulatt jin telkunu 'pen mo tani a'di ki bu'th yi'de/ mo dhali 'thur me'd piti mo mbwambor ma waambuhany 'kwani mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dina ka po/ 'pena bas gi wathi/ yan mo. Hili a'di 'te/ ki is bumi niin ma. ²⁵ Dhali aris 'kwani 'baar mo thok a'di gwo mo ki: Abas piti midi di apo/ aman mo dhali apo/ u'cim bam mo be. ²⁶ Dhali yan'ko'd a'di ki 'cukki uni aBaraabas mo dhali ki a'di dorki'da Yesus ki yis bip mo tani a'di ki ci a'di mmo'kosh ki cwany'cithan dhul mo be.

I/askar Miikina Yesus ka Mak mo

²⁷ Dhali yan'ko'd i/askar ma mudhiir uni ki susa Yesus mo e bwaagon gi gu'b ma mudhiir mo dhali uni ki tula askar isi 'baar mo mmontal 'de/ mo ibwambori a'di mo be. ²⁸ Dhali uni ki 'cuk a'di burrine/ mo dhali hi'th a'di is ki burrine/ jin ta'da duk is mo be. ²⁹ Dhali uni ki thoson tonṅ 'kup 'pena 'de/ mo dhali uni ki hi'th a'di i'kup piti mo dhali uni ki kar a'di guluca cwahan e me'da bim poros piti mo dhali lunṅ ki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di ka mak mo mmo/o gwo mo ki: Hayy, Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo. ³⁰ Dhali uni ki 'tak a'di manya/ i is mo dhali uni ki bu'th gulu'c mo dhali dor a'di e 'kup piti mo be. ³¹ Dhali ki uni miiki a'di ka mak

mo tani uni ki 'cuk a'di burrinyen duk is mo dhali uni ki hi'th a'di burrinyem piti i is mo dhali uni ki sus a'di ka pije/ mo mmo'kosh ki cwany'cithan dhul mo be.

Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'cithan Dhul mo

³² Me'd jin 'kokina uni mmoya ka pije/ mo tani uni pu'dkin mo e wathi/ gi Pan Kerawaan jin yuku gway ka Simaan mo. Wathi/yansan a'di tu'ckina uni mo mmokal cwany'cithan dhul piti mo be. ³³ Dhali ki uni pu'dkin mo e mo jin yuku ka Gulgu'tha mo tani (a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ki: Mo ma Siman 'Kup mo) ³⁴ uni ki ci a'di yimana mura'th jin 'koshu e ki ton ka/ga/ mo. Hili ki a'di nyokki a'di mo tani a'di ushki a'di pi mo be. ³⁵ Dhali ki uni 'koshki a'di ki cwany'cithan dhul mo tani uni ki kwa/ burrinyem piti bwa mo e bwam uni 'cena mo mmota'k to mo. ³⁶ Yan'ko'd uni ki 'ko a'cesh mo dhali rash 'ko mo mmotim a'di apo/ mo be. ³⁷ Dhali apo/ 'kup piti mo tani uni ki 'kwar gwo apo/ a'di mo jin denju e mo ki: Yansan ta'da Yesus jin ta'da Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo be. ³⁸ Dhali 'kwani su/ kun tana 'di/ nyakkunu 'kosh ki a'di mo ki cwany'cithan dhul mo, jan 'de/ ki me'da bim poros piti mo, dhali jan kamu/ ki me'da biny cam piti mo be. ³⁹ Dhali uni gwansan kun iikin ki iimpe e bway mo tani uni sorki a'di mo mmopir 'kup buni mo be, ⁴⁰ dhali mmo/o gwo mo ki: /E jin mini 'taki 'kosh gu'b gi mondheleladhelel mo dhali nyan a'di ka cim kwara mo tani woth i is pini mo. Wakki/ /e ta Ya/ ma Arumgimis mo, ba thulu ka 'cesh 'peni apo/ cwany'cithan dhul mo. ⁴¹ Wakan si'da/ igasiis kun can dhali iman'kwar to mo dhali 'kwani gwanyjaka/ mo tani uni miiki a'di ka mak mo mmo/o gwo mo ki: ⁴² A'di wothki tiya mo tani is piti mola a'di woth moyi. Dhalki a'di thulu'd ka 'cesh shwane/ 'peni apo/ cwany'cithan dhul mo, dhali ana mina gam a'di gwo is mo be. ⁴³ A'di gamki'da Arumgimis gwo is mo. Dhalka Arumgimis 'cuk a'di mo shwane/ wakki/ a'di ona bwa ki a'di mo, haali/ a'di o gwo mo ki a'di ta Ya/ ma Arumgimis mo be. ⁴⁴ Dhali unin 'di/ kun nyakkunu 'kosh ki

cwany'cithan dhul nyakki a'di mo tani uni si'da/ wakki a'di ki gwon 'de/ yan mo be.

Mowu ma Yesus mo

⁴⁵ Dhali shwane/ ka tente/ ta'da tente/ mbwan 'kup mo tani adhan mondhumu'd pu'dki'da po/ mony'ceshi 'baar mo ntaga tente/ mbum 'ban mo be. ⁴⁶ Dhali ka tente/ ta'da tente/ kwara mo tani Yesus gwoki'd ki 'twa/ jin caaca mo ki: Ili, Ili, lama sabaktani, a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ki: Arumgimis pem, Arumgimis pem, atinta dhalkina /e aha/ 'pen kan mo? ⁴⁷ Dhali unin tiya kun doshkin ki 'dishe/ cikki a'di mo dhali o gwo mo ki: Wathi/ yukki'd Iliyya mo be. ⁴⁸ Dhali jan tal 'de/ 'peni uni a'di guski'd ki jahanne/ mo dhali a'di ki kala lipa/ mo dhali 'tu'd a'di ki yiman tom 'paca'd mo dhali kar a'di eya cwahan mo dhali a'di ki ciki a'di mo mmopi mo be. ⁴⁹ Hili kun tiya o gwo mo ki: Cori naskina/ bala/. Dhalki ana para mo e mo wakki/ Iliyya midi thulu/ mo mmowoth a'di mo. ⁵⁰ Dhala Yesus cuu'd ki dhan 'twa/ jin caaca dok/e mo dhali a'di ki ci shi/in piti mo be. ⁵¹ Dhali hili mo mo ma, burrinye/ gi gu'b gi mondheleladhelel mo a'di dherkunu bwa mo ka 'ban su/ mo 'peni bun'kup mo ntagi bum'pen mo, dhali mony'cesh yikinki is mo, dhali aris woshi 'baar mo pwathkunu bwa mo be. ⁵² Dhali mon'kupaje si'da/ uni ka'dkunu 'twa/ mo, dhali aris bungwar is gi uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo uni gun ishki e mo e mowu mo tani uni cukunu mis mo be. ⁵³ Dhali mmopikina uni ka pije/ 'peni jis jwa mo tani 'ko'di mompim piti mo tani uni iikin e 'penkuman bampa/ jin kogu mo dhali piki 'kwani i is ka ris mo be. ⁵⁴ Dhali ka mancil ma askar iss 'kwanim pa mmudhe'd dhali uni gwansan kun nyak 'ko ki a'di mo tani uni rashkina Yesus tim mo mmopar mony'cesh e mo mmoyikin is mo dhali to gwansan kun bu'thki embul mo mo tani uni 'tu'dkunu mo ki monko/ is mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ yansan ta Ya/ ma Arumgimis mo be.

⁵⁵ Wakan si'da/ up 'kokin ka ris mo mmun mmohil mo 'pena dhana/ mo, uni gun bathkina Yesus nsho'k mo 'peni Pany Jaliil mo mmota imanmii a'di to mo be.

⁵⁶ Dhali e bwaman uni mo tani aMariyam

Magdaliyya diki'd mo dhala Mariyam jin to Ko Yakuub mo dhala Yuusup mo dhali ko iya/ ma Sabadi mo be.

Mo jin Kanuwa Yesus mo

⁵⁷ Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo tani wathi/ jin ta pa ki pa pu'dki'd mo 'peni Pa Arraama jin yukunu gway ka Yuusup mo, a'di si'da/ jin ta'da mancika Yesus gwo mo be. ⁵⁸ A'di yaki'd mo eya Bilaatus mo dhali dot a'di gwo mo gom bungwar is ma Yesus mo. Dhali yan'ko'd Bilaatus ki kan gwo mo ki a'di minu ci ki a'di mo be. ⁵⁹ Dhala Yuusup ki bu'th bungwar is mo dhali 'tam a'di is ki burrinyen dhelelga/ jin ta'da dhiny e mo be. ⁶⁰ Dhali 'thi a'di e jis piti gan/ jin ta jis jwan this mo, a'di jin 'kolkina a'di wosh mo. Dhali a'di ki 'dan'kal wosha caaga/ mo mmo'dap 'twan'kal jis jwa 'twa/ mo, dhali a'di ki ya mo be. ⁶¹ Mariyam Magdaliyya dhali Mariyama kamu/ nyakki 'ko mmun mo mmo'ko ka par 'twa/ gi mon'kupaje mo be.

Imanji Mo mo e Mon'kupaje mo

⁶² Dhali ka cim jin 'ko'd mo, a'di jin ta'da cim jin 'ko'd jin Thosonkunu to mo tani igasiis kun can dhali 'Kwani Parisiyyin tulki isi bwambor ma Bilaatus mo be, ⁶³ dhali o gwo mo ki: Tapa, am kakina gwo e jin okin ma manhe'k 'kwani e mo ki a'di di'd ki e mo naskina/ mmo/o gwo mo ki: 'Ko'da cim kwara mo tani aha/ mina cuyu mis dok/e mo be. ⁶⁴ Wakan ki /e mini kan gwo mo ki mon'kupaje minu mii ji mo ki 'dantar mo ntaga cim kwara mo, isi ciki/ ki imancik a'di gwo mini 'koki ii mo dhali kwal is piti mo dhali tor 'kwani gwo mo ki: A'di piki'd 'peni mowu mo, dhali gwonthus jin ta jin 'ko'd jin minu o mo tani a'di midi war ki shi/ kagahara mo mmobol jin twa/a/ e mo be. ⁶⁵ Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Um tan ga askar kun ji mo mo. Iiku/ mo ma, mmoji a'di ki 'dantar mo me'd jin misha um a'di mii mo be. ⁶⁶ Wakan uni iikin mo dhali ji mon'kupaje mo, dhali uni ki 'dap wosh 'twa/ ka 'din'kila/ mo dhali dhu imanji mo mo be.

28

Mompinu mo

¹ Dhali 'ko'da cim ma pesu/ mo tani ki mo kali kush mo ka cim jin twa/ a/ ka dhas mo tani aMariyam Magdaliyya dhala Mariyama kamu/ uni iikin mo mmopar mon'kupaje e mo be. ² Dhali hili mo mo ma, adhan mony'cesh yikinki is mo kagahara haala man'doyu gwo gi tapa thulki'd mo 'peni momis mo dhali pu'du/ mo dhali ka'c wosh ka nyan'ko'd mo dhali a'di ki ca'ba po/ a'di mo be. ³ Jamas piti jin piyina a'di mo tani a'di wana e ka wara sho'k mo dhali burrinyem piti ca'bki bany bany mo me'da wasan gana/ mo be. ⁴ Dhali gom is jin kogu a'di mo tani imanji mo mo uni deekina is mo dhali uni wakina e gi 'kwani kun wukin mo be. ⁵ Hila man'doyu gwo ki o up gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma, haali/ aha/ misha ki um napkina Yesus jin 'koshkunu jwa mo ki cwany'cithan dhul mo be. ⁶ A'di yisa di'di mahana, haali/ a'di cuki mis mo me'd gwo jin ona a'di mo. Iiyu/ mo ma, mmopar mo e mo jin ishkina a'di nycine/ mo. ⁷ Dhali yan'ko'd iyyi ki jahanne/ mo dhali tor imancik a'di gwo gwo mo ki a'di cuki mis mo 'peni mowu mo. Dhali hili mo mo ma, a'di midi ya ntwa/a/ ki um mo e Pany Jaliil mo be. Dhali e mun mo tani um mini gam a'di mo. Hili aha/ torkina um gwo mo be. ⁸ Wakan uni iikin ki jahanne/ mo 'peni mony jis jwa mo ki mon'ko/ is mo dhali ka dhan bwan 'kunyga/ mo, dhali uni sokin mo mmotor imancik a'di gwo gwo mo be. ⁹ Dhali hili mo mo ma, aYesus gamki uni 'kup mo dhali o gwo mo ki: Hayy. Dhali uni pu'dkin mo dhali bu'th a'di i sho'k piti mo dhali lun a'di mo be. ¹⁰ Dhali yan'ko'd Yesus ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Iiku/ mo ma, dhali tor iwa'k pem gwo mo mmo/ii mo e Pany Jaliil mo dhali uni mini par aha/ e i mun mo be.

Imanji Mo mo Wankunu Is mo be

¹¹ Ki uni 'kokin mo mmo/ii mo tani hili mo mo ma, kun tiya 'peni uni gun ta imanji mo mo tani uni iikin mo e 'penkuman bampa/ mo dhali tor igasiis kun can gwo mo goma ris to gwansan kun bu'thki embul mo mo be. ¹² Dhali ki uni tulki is mo mmontal 'de/ mo nyakki 'kwani gwanyjaka/ mo dhali gam 'twa/ 'kup mo tani uni ki ciya dhana guurush

ki i/askar mo be ¹³ mmo/o gwo mo ki:
 T̄ori 'kwani gwo mo ki: Imancik̄ a'di gwo
 pu'dkin mo mon'thiny mo dhali kwal̄ a'di
 mo ki aman 'kokina mmo/ish e mo be.
¹⁴ Dhali wak̄ki/ gwo yansan midi pu'du/
 mo e bwany'ce ma mudhiir mo tani aman
 mina lal a'di sho'k ki gwo mo dhali buk̄
 um 'ba/ mo 'peni monto'c bwa mo be.
¹⁵ Wakan uni bu'thkina guurush mo dhali
 mii a'di me'djin kankunu uni gwo mo. Dhali
 gwo lolop yansan a'di kalu ki lala'th mo e
 bwan̄ 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo ntaga tee
 yansan mo be.

*Yesus Hashki Uni kun 'Koni 'Kume'd
 I'ce'dka 'De/ mo*

¹⁶ Dhali imancik̄ a'di gwo kun 'koni
 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo tani uni iikin mo
 e Pany Jaliil mo e 'kuwosh jin kankin ma
 Yesus uni gwo mo. ¹⁷ Dhali ki uni parki a'di
 e mo tani uni lun̄ki a'di mo. Hili kun tiya
 'koni modhan̄ gwo mo be. ¹⁸ Dhala Yesus
 pu'dki'd mo dhali o uni gwo mo ki: Aris
 moshirri 'baar mo e momis mo dhali apo/
 mony'cesh mo tani uni cikunu aha/ mo be.
¹⁹ Wakan iiku/ mo ma, dhali waraa ris kal
 gi 'kwaniny'cesh ki imancik̄ aha/ gwo mo.
 Miiki uni ki yi'de/ ki gway ma Ababa mo
 dhali ki gway gi Ya/ mo dhali ki gway gi Shi/
 in Dheleladhelel mo be. ²⁰ T̄ori uni gwo mo
 ma, mmodhu aris gwo gwansan uni gun
 kankika/ um mo, dhali hili mo mo ma, aha/
 mina nyak̄ di e um isa yempa/ mo ntagi yil
 gi mony'cesh yan midi di 'kup mo be.

Gwom 'Borga/ Isi ki Gwo ma MARKUS mo

*Gwo jin Ćin ma Yohaana jin Ta'da Manmi-
iya Mii ki Yi'de/ mo*

¹ Montel 'pen gi gwom 'borga/ ma Yesus Kristhos jin ta Ya/ ma Arumgimis mo be.

² Me'd gwo jin 'kwarkunu eya Ishaya jin ta'da manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

Hili mo mo ma. Aha/ hashkina agum bway pem ibwambori jis/em pini mo.

a'di jin midi thoson /e bway mo.

³ 'Twa/ gi wathin 'de/ mmocuu gwo em bwaasho ki:

Thosoni bway gi Tapa mo ma,

kari bway piti ka ji sho'k mo.

⁴ Yohaana jin ta'da manmii 'kwani ki yi'de/ a'di piki'd mo e mombwaasho mo mmoci gwo mo gom mo jin minu miiya mii ki yi'de/ mo mmorica du is mo gom gwo gi mi-inthus kun minu gwam 'kwani mo. ⁵ Dhali aris 'kwani iikin ka pije/ e a'di mo 'peni aris bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo dhali 'peni aris 'kwani gi Pa Urushaliim mo. Dhali uni 'kokunu mo mmomii ki yi'de/ ki a'di mo e Yi'den Ķumma/ Uurdun mo mmopikina uni gwo gom miinthus buni mo be. ⁶ Dhala Yohaana si'da/ hi'thki'da mur kalman e isi a'di mo dhali a'di ta'd gi waćkan jin hi'thkina a'di e empa'd piti mo dhali a'di 'ka'da kuuyu/ dhali shwa'da dham eya ĳur mo be. ⁷ Dhali a'di ĳiki gwo mo mmo/o gwo mo ki: N'ko'di aha/ mo tani jamu/ midi pu'du/ mo jin ca'd ki aha/ mo. Dhali waćkana ppam piti mo tani aha/ dinaki ha me'd mo mmolun ki ji lun mo dhali 'cuĳ uni mo be. ⁸ Aha/ miikina um ki yi'de/ tani hili a'di midi mii um ki Shi/in Dheleladhelel mo be.

Mo jin Miinuwa Yesus ki Yi'de/ mo

⁹ Dhali ka tee gwansan mo tani Yesus pu'dki'd mo 'peni Pa Naasira jin di'd e Pany Jaliil mo dhali a'di miikunu ki yi'de/ ka Yohaana mo e Yi'den Ķumma/ Uurdun mo be. ¹⁰ Dhali ki a'di piki'd ka pije/ 'peni yi'de/ mo tani ise/ ki jahanne/ a'di parki momis e mo mmodi ki ĳany dhali Shi/in di'd

mmothulu/ i a'di mo me'd gurko/ mo be. ¹¹ Dhali 'twa/ cikĳunu 'peni momis mo ki: /E ta Ya/m pem jin enka/ mo, dhali aha/ 'bora bwa ki 'bor ki /e mo.

Mo gi Paluwa Yesus mo

¹² Dhali Shi/in Dheleladhelel a'di urki'da Yesus ka pije/ ise/ mo e mombwaasho mo.

¹³ Dhali a'di diki'd e mombwaasho mo ka cim ma issu/ mo, dhali a'di palkunu ka Setaan mo. Dhali a'di nyakĳi di ki tombwaasho mo. Dhali iman'doyu gwo pu'dkin mo dhali mii a'di to mo be.

Yesus Telki Mii ma Tu'd Piti 'Pen mo

¹⁴ Dhali ka Yohaana karkunu eya sijin mo tani Yesus pu'dki'd mo e Pany Jaliil mo mmoci gwom 'borga/ ma Arumgimis mo

¹⁵ dhali mmo/o gwo mo ki: Mo thimĳunu mo, dhali Bampa/ ma Arumgimis pu'dki'd e me'd mo. Rici adu is mo ma dhali gam gwom 'borga/ is mo.

Yesus Yukĳi Imancesh To Yi'de/ Idoĳon mo

¹⁶ Dhali me'd jin yakina a'di ki yampe e shemen ma gap ma Al ma Jaliil mo tani a'di parki'da Simaan e mo dhala Andaraawus jin ta'da kam ma Simaan mo mmobićkina a'di a'thi/ eya al mo haali/ uni ta 'kwani kun ta imancesh to yi'de/ mo be. ¹⁷ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Baćhi aha/ nsho'k mo ma, dhali aha/ mina dhu um mmowar ki imanbu'th 'kwani ki gwo mo be. ¹⁸ Dhali ki jahanne/ uni dhalkina 'thim buni 'pen mo dhali uni ki baćh a'di nsho'k mo be. ¹⁹ Dhali mmothothĳina a'di is ari'ceenne/ mo tani a'di parki'da Yakuub e mo jin ta ya/ ma Sabadi dhala Yohaana jin ta'da kam piti mo uni kun 'kokin eya ĳur buni mo mmoshowa 'thi/ mo be. ²⁰ Dhali ki jahanne/ a'di ki yuk uni mo. Dhali uni dhalkina babam buni ka Sabadi eya ĳur mo nyakĳi ĳinĳina/ kun miina tu'c mo dhali baćh a'di nsho'k mo be.

Wathi/ jin Bu'th ma Arum Thus jin Nyo/ o'd mo

²¹ Dhali ki uni pu'dkin mo e Pan Ķapranahuum mo tani dhali ki jahanne/ a'di seki gu'b gi montul is buni ka cim ma pesu/ mo dhali a'di ĳorki gwo mo be. ²² Dhali uni merkin mo gom gwom piti jin ĳorkina a'di mo haali/ a'di ĳorki uni gwo mo

me'd wathi/ jin ta gi moshirr mo dhali yisa me'd iman'kwar to mo. ²³ Dhali ki jahanne/ wathin kamu/ diki'd e gu'b montul is buni mo a'di jin taki'd ga rum thus jin nyo/o'd mo be. ²⁴ Dhali a'di cuuki'd ki dhan 'twa/ caaca mo mmo/o gwo mo ki: Ki /e mini mii atinta ki aman mo, Yesu gi Pa Naasira mo? A/e pu'dkin mo mmo'ce'd aman sho'k mo? /E mishka/ ki /e ta a'din tal 'de/ ma Arumgimis jin kogu mo. ²⁵ Hila Yesu kucurki a'di ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ca'bi ki shwam. Piyu/ ka pije/ 'peni a'di mo. ²⁶ Dhala rum thus jin nyo/o'd ki tor a'di 'ko'da 'cesh mo dhali cuu gwo ki dhan 'twa/ jin caaca mo. Dhali a'di ki pi ka pije/ 'peni a'di mo. ²⁷ Dhali uni 'baar mo merkin mo. Dhali wakan, uni dotki gwondot e bwam uni mo mmo/o gwo mo ki: Mii yan ta'da taye? Gwon this jin toru de. Ki moshirr maja sa/ ikankina a'di arum thus kun nyo/on gwo mo dhali uni ha a'di gwo e mo? ²⁸ Dhali ki jahanne/ gwom piti yaki'd ki lala'th mo e mo 'baar mo ki tur mo eya ris bampa/ kun 'kon ki jin 'kam mo e bampa/ gi Pany Jaliil mo be.

Yesu Wa'ki'da Mar ma Simaan jin Ta'da 'Bomi mo

²⁹ Dhali ki jahanne/ a'di dhalki gu'b gi montul is buni 'pen mo dhali a'di ci'ki'd mo e gu'b ma Simaan mo dhala Andaraawus mo nyakka Yakuub mo dhala Yohaana mo be. ³⁰ Dhala mar ma Simaana 'bomi, a'di 'ba'thki'd mo mmo/ish 'ko'da 'cesh ki 'batha thunya/ mo dhali ki jahanne/ uni ki torki a'di ayim mo be. ³¹ Dhali a'di pu'dki'd mo mmobutha yim mme'd mo dhali 'deka yim ki mis mo dhala thunya/ dhalki'da yim 'pen mo, dhala yim miiki uni to mo be.

Yesu Wa'ki 'Kwani ka Ris Mom'pimpili/ mo

³² Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo jin yulkin ma tente/ mo tani uni kalki 'kwani e a'di mo, aris uni gun 'ba'thkin mo dhali uni kun bu'thkin ma ruma 'cesh mo be. ³³ Dhali aris 'kwani gi 'penkuman bampa/ 'baar mo tulki is mo mmontal 'de/ mo e shan'tamo/ mo be. ³⁴ Dhali a'di ki wa'c uni ka ris mo, uni gun 'ba'thkin mo ki 'ba'th ki she/ ki she/ mo, dhali a'di ki ura ruma 'cesh ka pije/ mo, dhali a'di diki dhala ruma

'cesh bway mo mmowal 'twa/ mo haali/ uni nyithki a'di mo be.

Yesu Yaki'd mo Mmo'ci Gwom 'Borga/ mo

³⁵ Dhali ki mo ta mon'thamo/ ka 'tum gana/ mo ki monkush ntwa/a/ mo tani a'di cuki mis mo dhali ya mo e mo jin pina 'kwani mo, dhali a'di ki 'tho mo be. ³⁶ Dhala Simaan dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo tani bathki a'di nsho'k mo be. ³⁷ Dhali uni gamki a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Aris 'kwani 'baar mo napki /e mo be. ³⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalki ana iina mo e bampa/ kun 'dish yan is mo, ki aha/ mina ci gwo mmun si'da/ mo. Haali/ gom mii gi wakan mo tani a'di ipu'dkika/ mo be. ³⁹ Dhali a'di yaki'd ki tur mo e bampa/ gi Pany Jaliili 'baar mo mmo'ci gwo mo e gu'b gi montul is buni mo dhali mmo/ ura ruma 'cesh ka pije/ mo be.

Yesu Dhelelki Wathi/ jin 'Kosha Monthus Is mo

⁴⁰ Dhali wathi/ jin 'kosha monthus pu'dki'di a'di mo mmonap mowoth 'peni a'di mo, dhali ca'bki jin 'kupa'dupun mo dhali o a'di gwo mo ki: Wakki/ /e ona bwa mo tani /e mishi aha/ dhelel mo. ⁴¹ Mmogukina a'di a'di ki e ma 'thime/ ki mo/en mo tani a'di ki he'th me'd piti mo dhali ta a'di is ki me'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Aha/ ona bwa mo be. Dheleli mo ma. ⁴² Dhali ki jahanne/ monthus dhalki a'di 'pen mo dhali a'di dhelelkina is mo be. ⁴³ Dhali a'di ki kan a'di gwo ki 'bi'th mo dhali hash a'di mo mmoyaku/ mo ki jahanne/ mo ⁴⁴ dhali tor a'di gwo mo ki: Hili miim pini i e ki 'bore/ mo ki /e mini diki tor jan tal 'den kamu/ gwo mo. Hili yaku/ mo dhali tora gasiis is pini i e mo dhali ci a'di to gom is pini jin dhelelkunu mo me'd gwonkan jin kankin ma Musa mo haali/ a'di ta gwo jin nyo/a 'kwani mo. ⁴⁵ Hili a'di yaki'd ka pije/ mo dhali tel mii 'pen mo mmobah gwo gom a'di 'bakany mo dhali mmokal gwo ki lala'th mo. Wakan a'di mol ma Yesu ci'c bampa/ dok/e mo eya tente/, hili a'di di'd ka pije/ 'peni bampa/ mo, dhali 'kwani pu'dkini a'di mo 'peni aris shemen bampa/ mo be.

2

Yesus Wacki Wathi/ jin Mutta/ Is Is mo

¹ Dhali ki a'di dokki'd ka nyan'ko'd mo 'peni Pan Kapranahuum 'ko'da cim ka hony/e mo tani gwo toru mo ki a'di di'di pa mo be. ² Dhali 'kwani ka ris tulki is mo mmon'al 'de/ mo. Wakan, mo piyi'd gom uni mo. Monkamu/ yisa di'da shan'tamo/ si'da/ mo. Dhali a'di di'd mo mmo'ci uni gwo mo be. ³ Dhali uni pu'dkin mo dhali kali wathi/ jin mutta/ is mo e a'di mo, jin kalkina 'kwani gwasi donon mo be. ⁴ Dhali ki uni mol a'di 'dish is mo goma waambuhany 'kwani mo tani uni ka'cki 'kungu'b mo 'peni 'kupi a'di mo. Dhali ki uni tupki mo i e mo tani uni ki dhala ci me'd ki wathi/ i e jin mutta/ is mo be. ⁵ Dhali ka Yesus parki mongam gwo is buni e mo tani a'di ki o wathi/ jin mutta/ is gwo mo ki: Ya/m pem, miinthus pini gwamkunu / e mo be. ⁶ Dhali iman'kwar ton tiya, uni 'kokin mo mmodot gwo mo eya dum buni mo ki: ⁷ Katinta sa/ i/ona wathi/ yansan gwo gi wakan mo? A'di walki gwo sor mo. Kaja a'di midi mish gwam 'kwani gom miinthus mo, hili jasa Arumgimis a'di 'de/ mo be. ⁸ Dhali ki jahanne/ Yesus nyithki'd e is piti ki uni tan gi gwondot wakan e is buni mo dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta dotkina um gwondot eya dum bum kan mo? ⁹ Ki ji gi 'ka'da mii mane ti, mmo/ o wathi/ jin mutta/ is gwo mo ki: Miinthus pini gwamkunu /e mowa? walla mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali 'deka cim pini mo dhali yayi mo? ¹⁰ Hili ki um mini mish ki Ya/ gi 'Kwani ta gi moshirr mo e mony'cesh yan mo mmogwam miinthus gi 'kwani mo, a'di ki o wathi/ jin mutta/ is gwo mo ki: ¹¹ Aha/ ona /e gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali kala cim pini mo dhali yayi bway pa mo. ¹² Dhali a'di cuki mis mo dhali ki jahanne/ a'di ki kala cim piti mo dhali ya ka piye/ mbwambori uni 'baar mo. Wakan aris uni 'baar mo merkin mo dhali karkina Arumgimis ki ca mo mmo/o gwo mo ki: Ana 'konaki par ji gi wakan e me'd 'de/ ki sule/ mo be.

Mo jin Yukkunuwa Lawi mo

¹³ A'di yayi'd ka piye/ mo dok/e e shemen ma gap ma al mo, dhala dhana buhany

wathimpa tulki is i a'di mo, dhali a'di torki uni gwo mo be. ¹⁴ Dhali ki a'di yaki'd ki yampe mo mbway mo tani a'di parki'da Lawi e mo a'di jin ta ya/ ma Halpa mo mmodikina a'di mo e mo jin teruwa thulpa/ mo, dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma. Dhali a'di cuki mis mo dhali bath a'di nsho'k mo be.

¹⁵ Dhali ki a'di ca'bki'da tharabeesa e gu'b piti mo tani imantera thulpa/ ka ris dhali imanmii miinthus 'kokin nyakka Yesus mo dhali imancik a'di gwo mo, haali/ 'kwani tana ris ka ris kun bathki a'di nsho'k mo be. ¹⁶ Dhali iman'kwar to dhali 'Kwani Parisiyiin ki uni parki a'di e ki a'di shwaki to nyakki uni gun ta imanmii miinthus mo dhali imantera thulpa/ mo tani uni ki dot imancik a'di gwo gwo mo ki: Atinta ishwana a'di to nyakki imantera thulpa/ mo dhali nyakki uni gun ta imanmii miinthus kanni? ¹⁷ Dhali ka Yesus cikki a'di yan mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: 'Kwani gwansan kun 'kon ki 'bore/ mo tani uni mini 'koki mii ta ga hakiim mo, hili uni gwansan kun 'ba'htkin mo be. Aha/ pu'dkina mo yisa mmoyuk 'kwani kun mii miin'kar/e hili gom imanmii miinthus mo be.

Gwo jin Dotu mo gom To jin Ga/u mo

¹⁸ Dhali imancika Yohaana gwo dhali 'Kwani Parisiyiin uni ga/ki to mo dhali 'kwani pu'dkini a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Katinta si'da/ imiina imancika Yohaana gwo mii mo dhali 'Kwani Parisiyiin mmoga/ to mo, hili imancik /e gwo uni 'koki ga/ to mo be. ¹⁹ Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Mina 'kwani yilkina/ gwansan, uni kun yuku mo e momiimash mo mish to ga/ mo ki wathinya'a'b diki'd nyakki uni naskina/ mo 'taa? Me'd jin dikina wathinya'a'b e bwam uni mo tani uni moli to ga/ mo be. ²⁰ Atee midi pu'du/ mo ki wathinya'a'b minu susu/ 'peni uni mo tani dhali yan'ko'd uni ki ga/ to ka tee caan mo be. ²¹ Wathin kamu/ yisa di'da jin sho burrinyen this apo/ sharkin burrinyen dhamo/ mo. Wakki/ a'di midi mii kan mo tani mo jin 'dapu midi dher bwa 'peni a'di jin ta jin this mo 'peni jin dhamo/ mo, dhali mondhere'd midi war ki shi/ mo. ²² Dhali wathin kamu/ yisa

di'da jin midi kar yimana mura'th jin ta jin this mmowol a'di e kucan jin wolu yimana muratha dhamo/ mo. Wakki/ a'di midi mii kan mo tani yimana mura'th midi 'twak kucan mo dhali yimana mura'th midi gaça sho mo. Dhali wakan kucan minu dher bwa mo, hili yimana mura'th this minu mii wol mo e kucan this jin daka kucuru/ mo be.

Imancik Gwo Uni 'Ce'dki Pos ka Cim ma Pesu/ mo be

²³ Ka cim ma pesu/ kamu/ tani a'di yaki'd ki tur mo e bwam bunto mo. Dhali ki uni tanki bway buni mo tani imancik a'di gwo telki mii 'pen mo mmo'ce'd pos mo be.

²⁴ Dhali 'Kwani Parisiyyin o a'di gwo mo ki: Hili ma, atinta imiina uni to jin dina gwonkan ma cim ma pesu/ ki dhal bway mo? ²⁵ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: 'Kona um ki den gwo e mo gom mii ma Dawuu'd mo 'taa? ki a'di midi mii ta gi to mo dhali ki a'di 'kosha te/ mo tani a'di dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo. ²⁶ A'di ciki gu'b ma Arumgimis mo ka Abi/athaar di'd jin ta'da gasiis jin ca'd mo, dhali shwa tonte/ jin di'di buj'kus ma Arumgimis mo, a'di jin dina gwonkan ki dhal bway mo gom 'kwanin tiya mo, hili jasi gom igasiis uni 'cena mmoshwa mo be. Dhali a'di si'da/ ki ciki uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo be. ²⁷ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Acim ma pesu/ karkunu mo gom wathi/ mo, yisa wathi/ goma cim ma pesu/ mo. ²⁸ Wakan Ya/ gi 'Kwani si'da/ a'di ta tapa goma cim ma pesu/ mo be.

3

Wathi/ jin Kutha Me'd Gunkuru/ mo

¹ Dok/ e a'di ciki gu'b gi montul is mo dhali wathi/ diki'd jin ku'thkina me'd gunkuru/ mo be. ² Dhali uni timki a'di mo mmopar a'di e mo wakki/ a'di midi 'taki waç a'di ka cim ma pesu/ mo, wakan ki uni mini 'taki ta gi gwo mmoyer a'di is ki gway mo be. ³ Dhali a'di ki o wathi/ jin kutha me'd gunkuru/ gwo mo ki: Yayu/ ise mo ma. ⁴ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di ta mii jin dhala gwonkan bway mo mmomii mii jin 'boro'd ka cim ma pesu/ mo 'taa? walla mii jin ta jin thus minu mii mo? mmowotha/ woth mo 'taa? walla

mmo'kosha 'kosh mo? Hili uni 'kon ki shwam mo be. ⁵ Dhali a'di ki hil mo mo mmo'kar mo ki e mo ka nyor e uni mo mmokal bwa dit mo goma dum buni kun 'bitha'bi'th mo. Dhali a'di ki o wathi/ gwo mo ki: Hethi me'd pini mo ma. Dhali a'di he'thki a'di mo dhali me'd piti waçkunu mo be. ⁶ Dhali 'Kwani Parisiyyin iikin ka pije/ mo dhali ki jahanne/ uni ki gam 'twa/ 'kup nyakki 'Kwani Hirodusiyyin apo/ a'di mo mmo'ce'd a'di sho'k mo be.

Adhana Waambuhany 'Kwani 'Kokini Shemen ma Al mo

⁷ Yesus a'di yaki'd mo nyakki imancik a'di gwo mo e shemen ma al mo dhala dhana buhany wathimpa 'peni Pany Jaliil bathki a'di nsho'k mo. Dhali 'peni Pa Yahuudiyya si'da/ mo be ⁸ dhali 'peni Pa Urushaliim mo dhali 'peni Pa Adumiyya mo dhali 'peni bampa/ jin di'd e bwampo/ Yi'den Kumma/ Uurdun mo dhali 'peni Pan Sur mo dhali 'peni Pa Saydaa/ mo, dhana waambuhany 'kwani mmocika uni gwo mo goma ris mii kun miikina a'di mo tani, uni pu'dkini a'di mo be. ⁹ Dhali a'di torki imancik a'di gwo gwo mo mmothosona kur gom a'di mo goma waambuhany 'kwani mo, isi ciki/ ki uni mini 'koki 'taki yap a'di ki is mo. ¹⁰ Haali/ a'di waçki'da waç ka ris mo, wakan ki aris uni kun 'koshkina 'ba'th ka ris mo gaçkina gaç mo mmota a'di is ki me'd mo. ¹¹ Dhali ka rum thus kun nyo/ on parki a'di e mo tani uni ta'kkina 'cesh mbwambori a'di mo dhali cuu gwo ki dhan 'twa/ kun caaca ki: /E ta Ya/ ma Arumgimis mo be. ¹² Dhali a'di ki kan uni gwo ki 'bi'th mo mmodhalku/ ki dhal a'di ki a'di minu mish mo.

Yesus Kwanyki Uni kun 'Koni 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo

¹³ Dhali a'di yaki'd ka gagamis e mon'kuwosh mo dhali a'di ki yuk uni gwansan nyakki a'di mo, uni kun ona bwa a'di ki sus mo. Dhali uni pu'dkini a'di mo be. ¹⁴ Dhali a'di ki dhu uni kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo mmonyak 'ko ki a'di mo dhali mmohash uni mmoci gwo mo ¹⁵ dhali mmota gi moshirr mo mmo/ ura ruma 'cesh ka pije/ mo. ¹⁶ Simaan, a'di jin yukunu gway ka Buterus mo, ¹⁷ dhala Yakuub jin ta ya/ ma Sabadi mo dhala

Yahaan jin ta'da kam ma Yakuub mo, uni kun yukkina a'di gway ka Buwanarjis mo jin ta 'pemen gwo jin onu ki iya/ ma wara sho'k mo. ¹⁸ Dhala Andaraawus mo dhala Pilibbus mo dhala Bartulamaawus mo dhala Matta mo dhala Tuuma mo dhala Yakuub jin ta ya/ ma Halpa mo dhala Taddaawus mo dhala Simaan gi Pan Kaana mo, ¹⁹ dhala Yahuusa Iskariyuuti jin 'cithi/ a'di is ki gwo mo be.

Gwo Sor jin Walu apo/ Shi/in Dheleladhelel mo

Dhali yan'ko'd a'di yaki bway pa mo be. ²⁰ Dhala waambuhany 'kwani pu'dkin mo dhali tuli isi montal 'de/ dok/e mo. Wakan uni 'koki ta gi mo mo mmoshwa to mo. ²¹ Dhali ki imugum piti cikki gwo gom a'di mo tani uni pu'dkin mo dhali nap a'di mo mmobu'th mo haali/ uni o gwo mo ki: A'di guski'da du mo be. ²² Dhali iman'kwar to pu'dkin mo ka lungu'b 'peni Pa Urushaliim mo mmo/o gwo mo ki: A'di bu'thkin ma Baalsebuul mo dhali ki gway gi tapa ma ruma 'cesh mo tani a'di urkina a'di aruma 'cesh ka pije/ mo be. ²³ Dhali a'di ki yuk uni i a'di mo dhali tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e mo ki: A/ka Setaan mishi is piti ur ka pije/ ce Setaan mo 'taa? ²⁴ Wakki/ 'penkuman bampa/ kwa/u bwa mo e is piti mo tani 'penkuman bampa/ caan midi mol dosh mo be. ²⁵ Dhali wakki/ gu'b kwa/u bwa mo apo/ is piti mo tani gu'b caan midi mol dosh mo be. ²⁶ Dhali wakka Setaan midi cu mis apo/ is piti gana/ mo wakan dhali kwa/ bwa mo tani a'di midi mol dosh mo, hili a'di midi dak ka bwa i'ba/ mo be. ²⁷ Hili wathin 'den kamu/ yisa di'da jin midi mish ciç gu'b gi wathi/ jin 'bitha'bi'th mo dhali shi/ tom piti is mo, hili isi ciki/ a'di midi mii dek wathi/ jin 'bitha'bi'th ka shi/ ntwa/ a/ mo. Dhali yan'ko'd ka jin gana/ mo tani a'di midi shi/ gu'b piti is mo be.

²⁸ Ka jin gana/ aha/ ona um ki, aris mi-inthusi 'baar mo minu gwam ki iya/ gi 'kwani mo, dhala ris gwo sor gunn kun wala uni mo. ²⁹ Hili a'di jin wali gwo sor apo/ Shi/in Dheleladhelel mo tani minu 'koki gwam miinthus piti ki sule/ mo, hili a'di dina mii m'ba/ ki sule/ sule/ e miinthus mo be. ³⁰ Haali/ uni oki gwo mo ki: A'di ta'd ga rum thus jin nyo/o'd mo be.

KoYesus dhali Ikam Piti mo

³¹ Dhali kum dhali ikam piti pu'dkin mo dhali dosha pije/ mo. Uni ki hash a'di gwo mo dhali yuk a'di mo be. ³² Dhala dhana waambuhany 'kwani 'kokini 'kam a'di is mo dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Kwan dhali ikam pini dhali i'bwahan uni 'kona pije/ mmahan mo mmodot/ e mo be. ³³ Dhali a'di ki thok gwo mo ki: Aja sa/ nta'da ta'dam pem dhali ikam pem mo? ³⁴ Dhali a'di ki hil mo mo mmo'kar mo ki e mo gom uni gwansan kun 'kon mmo'kam a'di is mo, dhali a'di ki o gwo mo ki: Ita'dam pem anan be dhali ikam pem anan mo be. ³⁵ A'diyin jin mii'd ki bwa ma Arumgimis mo tani a'di ita'da kam pem mo dhali 'bwah pem mo dhali ata'dam pem mo be.

4

Gwom 'Bi'th/e goma Ka'bany To jin Yeku mo

¹ Dok/e a'di telki mii 'pen mo mmo'tor uni gwo e shemen ma gap mo. Dhala dhana waambuhany 'kwani caaca kagahara tulki isi a'di mo. Wakan a'di seki bwaa kur mo dhali ca'bi cine/ mo e bwaman ma al mo. Dhala dhana waambuhany 'kwani uni 'koni shemen ma gap ma al mo eya 'cesh mo. ² Dhali a'di torki uni gwo ka ris mo ki gwom 'bi'th/e mo, dhali e gwom piti jin tora a'di uni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: ³ Ba ciki gwo mo ma. Amanyeka ka'bany a'di ya'd ka pije/ mo mmoyek to mo. ⁴ Dhali ki a'di yekki to mo tani aka'banya tiya ta'kkin mo e bway tur jin iinu mo. Dhali 'dii pu'dkin mo dhali los uni mo be. ⁵ Dhali aka'banya tiya uni ta'kkin mo e mo wosh mo dhali uni daran ga 'cesh e embul mo. Dhali ki jahanne/ ki uni 'kana le/ mo haali/ uni dar ga 'cesh mo tani, ⁶ dhali ka tente/ sulki'd ka nyor piti jin 'batha'ba'th mo dhali mmodara uni ka birman mo tani uni la shi'bil mo be. ⁷ Dhali aka'banya tiya uni ta'kkin mo e bwam ma 'de/ mo dhali ka 'de/ can mo tani a'di cokotki uni mo dhali a'di moli maman dho'th mo be. ⁸ Dhali aka'banya tiya uni ta'kkin mo eya 'cesh jin 'bora'bor mo dhali uni ki kala dho'th kagahara mo mmocakina uni mo dhali mmomarkina uniya mar is mo, mmogwono'dkina uniya dho'th ki iss

'de/ i'ce'dka 'kume'd eya tora 'de/ mo dhali ki iss 'kwanimpa ikwara mo dhali ki iss 'kwanimpa imudhe'd mo be. ⁹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di jin ta'd gi gu'ban'ce mo mmocik gwo mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma.

¹⁰ Dhali ki a'di di'd a'di 'de/ mo tani dhali uni gwansan kun tulki isi a'di kun tana 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani uni dotki a'di gwo mo isi gom gwom 'bi'th/e yan mo.

¹¹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um cinu gwo jin cinu ki kup mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo, hili gom uni gwansan kun 'kona pije/ mo tani uni a'di iminu torki gwo ki gwom 'bi'th/e mo be. ¹² Wakan

ki uni mini mii mish ka jin gana/ dhali 'koki nyith a'di mo, dhali uni ka jin gana/ mini cik a'di mo tani dhali 'koki mish a'di 'ban mo be. Hili isi ciki/ ki uni mini 'taki tu'k mo dok/e dhali uni minu 'taki gwamki

miinthus buni mo be. ¹³ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A/um si'da/ 'koki mish gwom 'bi'th/e yan 'ban mo? Um mini mish a'di 'ban kata aris gwom 'bi'th/e gwansan mo? ¹⁴ Amanyeka ka'bany to mo tani a'di yekki gwo mo be. ¹⁵ Dhali uni gwansan

uni ita uni kun ta'kkin mo e bway tur mo e mo jin yeku gwo nycine/ mo. Dhali ki uni cikki gwo mo tani aSetaan ki jahanne/ pu'dki'd mo dhali kal gwo jin yeku e uni mo be. ¹⁶ Dhali uni gwansan si'da/ uni ita

uni gun yekunu mo e embula 'cesh wosh mo. Uni, ki uni cikki gwo mo tani uni la bu'th a'di ki jahanne/ ki bwan 'kunu'd mo be. ¹⁷ Dhali uni tan ga birman yisa e

is buni mo, hili uni 'kon jasi ari'ceenne/ mo, dhali yan'ko'd ki monto'c bwa walla mo gi 'koshuwa 'kosh cuki mis mo gom gway yan mo tani ki jahanne/ uni ta'kkin mo be. ¹⁸ Dhali aka'banya tiya uni gun

yekunu mo e bwam ma 'de/ mo tani uni ita uni gwansan kun cikki gwo mo be. ¹⁹ Hili uni bala to ga 'cesh is mo dhali 'penkapan

buni jin el uni e ki el mo dhali bwam buni gun ona uni gom ton tiya mo tani cikina uni nycine/ mo dhali cokot gwo mo dhali a'di inyo/i uni mo ki uni moli

dho'th mo be. ²⁰ Hili uni gwansan kun yeku mo eya 'cesha 'borga/ mo tani uni ita uni gun cikki gwo mo dhali bu'th a'di mo dhali dho'th maman mo, eya tora 'de/

mo tani a'di dhotho'd ki iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo, dhali eya tora 'de/ mo tani a'di dhotho'd ki iss 'kwanimpa ikwara mo, dhali eya tora kamu/ mo tani a'di dhotho'd ki iss 'kwanimpa imudhe'd mo be.

Monkush jin Kumu 'Kup ki Ton'kul Bwa mo

²¹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Alamba/ ki a'di kalkunu bway gu'b mo tani a'di kumunu 'kup ki ton'kul bwa mo 'taa? walla karkunu mo e bwan'kwariny ma

angar mowa? dhali a'di dinuki kara po/ tirkina/ mo 'taa? ²² Haali/ ton kamu/ yisa di'da jin minu bag mo isi ciki/ a'di minu

mish eya tente/ mo. Walla ton kamu/ yisa di'da jin minu mii ka 'di/ mo, hili isi ciki/ uni minu mish ki monkush mo

be. ²³ Wakki/ wathin 'den kamu/ ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo mo

ma. ²⁴ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili ki 'bore/ a'di jin cika um mo. A'di jin barkina um mo tani a'di minu barki um mo dhali

to ki nyanye/ mo tani a'di minu ci ki um mo be. ²⁵ Haali/ a'di jin ta'd gi to mo tani minu ciku/ ki nyanye/ mo. Dhali 'peni a'di

jin dara'd mo tani, me'd jin tana a'di gi a'di mo tani a'di minu bu'th 'peni a'di mo be.

Gwom 'Bi'th/e goma Ka'bany To jin Caki'd mo

²⁶ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Bampa/ ma Arumgimis a'di wana e ki wathi/ jin midi 'taki pepera ka'bany bwa apo/ mony'cesh

mo ²⁷ dhali 'taki ish e mo dhali cu mis mon'thiny mo dhali montee mo, dhali aka'bany midi 'taki 'ka ale/ mo dhali ca mo

ki a'di molo'd mo be. ²⁸ A'cesh a'di dho'thki to ki is piti mo, ale/ a'di i'ka'di twa/a/ mo dhali yan'ko'd akulpe/ mo dhali yan'ko'd

maman gana/ mo. ²⁹ Hili ki maman iski'd mo tani a'di ki kar mo ma nyertha/ eya tente/ ki jahanne/ mo haali/ mo gi minu

'cith to mo pu'dki'd mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Emen To jin Miinuwa 'Tash mo

³⁰ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Mina ana kar Bampa/ ma Arumgimis ka par 'ban kata moye? walla gwom 'bi'th/e gi wakata

imina ana i/o mo gom a'di mo? ³¹ A'di wana e ki emena ka'bany to jin miinuwa 'tash mo, a'di jin yekunu apowa 'cesh mo. A'di

ta ara ka'bany to jin ca'ba e ki piri'th piri'th apowa 'cesh mo. ³² Hili ki a'di yeḱkunu mo tani a'di caki'd mo dhali a'di warki'd ki dhan wurup mo dhali a'di ki pepera adhana bi mo. Wakan 'dii kun pen e mis mo tani uni nyanḱi gu'b buni eya lam piti mo be.

Mo gi Bu'th ma Yesus Gwom 'Bi'th/ e Mmoṭor mo

³³ Ka ris gwom 'bi'th/ e gi wakan mo tani a'di ki ṭor uni gwo mo me'd jin mina uni 'taki mish a'di mo be. ³⁴ A'di diki ṭor uni gwo ki dar gi gwom 'bi'th/ e mo. Hili e imancik gwom pitiḱ gana/ mo uni 'cena mo tani a'di ki be'd uni gwo 'baar mo be.

Yesus Doshki'da Dhana Punthar 'Tham mo

³⁵ Ka tee caan ki mo ta mom'pimpili/ mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalki ana iina mo mmo'ciṭha/ gap gi 'bana kamu/ mo. ³⁶ Dhali mmodhalkina uni awaambuhany 'kwani 'pen mo tani uni suski a'di nyakḱi uni mo me'd jin ca'bkina a'di e bwam ma kur mo. Dhali akura tiya nyakḱi 'ko ki a'di mo be. ³⁷ Dhali adhana punthar 'tham poshki'd mo dhali yi'de/ birki bakal mo mmodora kur mo. Wakan akur a'di 'tu'dkina yi'de/ hila/ mo be. ³⁸ Hili a'di diki'd mo e bum 'pen ma kur mo mmo/ish e apo/ burrine/ jin ishu 'ba/ mo. Dhali uni merki a'di e mo dhali o a'di gwo mo ki: Mantor gwo, ki /e bunya/ dina is ki mer mo ki ana mina 'ce'd sho'k mo? ³⁹ Dhali a'di ki mer e mo dhali kucur 'tham ki gwo mo dhali o yi'de/ gwo mo ki: Roci sho'k mo dhali doshi munḱun mo. Dhali 'tham doshki'd mo dhali adhan mo dosh ki biyuu mo be. ⁴⁰ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Katinta ko/ ka uma ko/ ise? Um dar gi monḱam gwo is mo 'taa? ⁴¹ Dhali uni 'kokunu mo mmo'tu'd ki mondee is mo dhali o gwo ka rem 'kup mo ki: Ki wathi/ jana a'dan sa/? ki 'tham dhali yi'de/ haki a'di gwo e mo?

5

Wathi/ gi Paḱ Gadara jin Bu'thkin ma Ruma 'Cesh jin Waḱkunu mo

¹ Dhali uni pu'dkin ki 'ban ma gap ma ala kamu/ mo e bampa/ gi Paḱ Gadara mo be. ² Dhali ki a'di piki'd ka piḱe/ 'peni bwam ma kur mo tani a'di gamki 'kup ki wathi/

jin piki'd mo 'peni mon'kupaje jin taki'd ga rum thus jin nyo/ o'd mo be. ³ A'di jin ca'bki'd e mon'kupaje mo dhali wathin 'deḱ kamu/ yisa di'da jin mishki a'di deḱ ki sule/ mo isi ka jindhiir ilu/ mo. ⁴ Haali/ a'di deḱkunu me'd ka ris ka makḱiya mo dhala jindhiir mo, hila jindhiir bene'dkina a'di bwa mo dhali makḱiya si'da/ 'ce'dkina a'di ka 'ci'cimi'th mo. Dhali wathin kamu/ yisa ta gi 'bitha mmo'te a'di mii 'twa/ mo. ⁵ Mon'thiny dhali montee a'di diki'd mo e mon'kupaje mo dhali e mon'kuwosh si'da/ mo a'di cuuki gwo ki 'twa/ jin caaca mo dhali ṭha'th is piti ki wosh mo be. ⁶ Dhali ki a'di parki'da Yesus e mo 'pena dhana/ mo tani a'di guski'd mo dhali lun a'di mo be. ⁷ Dhali a'di cuu gwo ki dhan 'twa/ jin caaca mo mmo/o gwo mo ki: Ki /e mini miiya tinta ki aha/, Yesus, /e jin ta Ya/ gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca jin ta'da Arumgimis mo? Aha/ kana /e gwo mo ka Arumgimis mo ki: Dhalku/ ki 'kosh aha/ is ka nyor mo. ⁸ Haali/ a'di ki o a'di gwo mo ki: Piḱi ka piḱe/ 'peni wathi/ mo, /e jin tana rum thus jin nyo/o'd kan mo. ⁹ Dhala Yesus ki doṭ a'di gway mo mmo/o gwo mo ki: /E yuku gway kaja mo? A'di ki thoḱ gwo mo ki: Gway pem yuku Karis mo haali/ aman 'kona ka ris mo be. ¹⁰ Dhali a'di ki doṭ a'di gwo ka daran du mo mmohash uni ka piḱe/ 'peni bampa/ mo be. ¹¹ Dhala dhana waambuhany kuthar uni shwakin mo e 'bambala wosh mo be. ¹² Dhali uni doṭki a'di bway mo mmo/o gwo mo ki: Hashki aman mo e bwan kuthar mo ma. Dhalki aman ciḱa e uni mo. ¹³ Wakan a'di ki dhal uni bway mo mmo/ii mo be. Dhala rum thus kun nyo/on pu'dkin ka piḱe/ mo dhali ciḱ mo e bwan kuthar mo. Dhala dhana buhany kuthar denḱunu e ka alaapi su/ mo, mmosokina uni ka lunḱu'b eya gap yi'deḱ 'kulga/ mo e bwam yi'de/ mo dhali uni loskina yi'de/ mo be.

¹⁴ Dhali imanhil kuthar uni sokin mo dhali ṭor gwo e 'penḱuman bampa/ mo dhali e pa 'baar mo. Dhali 'kwani pu'dkin mo mmopar a'di e mo a'di jin miiki'd mo be. ¹⁵ Dhali uni pu'dkina Yesus mo dhali uni ki par wathi/ jin bu'thkin ma ruma 'cesh e mo mmoḱa'b mo ki burrine/ i is mo dhali ka dum piti jin 'boro'd mo be dhali wathi/ jin taki'd ga ruma 'cesh ka ris mo tani dhali

uni ko/ki a'di mo be. ¹⁶ Dhali uni gwansan kun mishki a'di mo tani uni torki gwo mo gom a'di jin miikunu mo gom wathi/ jin bu'th ma ruma 'cesh mo dhali gwo gom kuthar mo. ¹⁷ Dhali uni telki mii 'pen mo mmoyuka Yesus mo mmoya mo 'peni mom buni mo be. ¹⁸ Dhali me'd jin jithirina a'di mo e bwam ma kur mo tani wathi/ jin bu'thkin ma ruma 'cesh a'di dotki a'di 'twa/ mo ki a'di midi 'taki nyak di ki a'di mo be. ¹⁹ Hila Yesus ushki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Yaku/ bway pa mo e imugum pini mo ma dhali tor uni gwo gom to jin miikina Tapa gom /e mo dhali gom momiimii jin miikunu apo/ /e mo be. ²⁰ Dhali a'di yaki'd ka pije/ mo dhali tel mii 'pen mo mmo'tor gwo eya tente/ e Bampa/ gi Pan Dekapolis mo gom dhan to jin miikin ma Yesus gom a'di mo, dhali aris 'kwani 'baar mo merkin mo be.

'Bwa/ma Yaa/irus dhala 'Bom jin Taki'da Yesus 'Twaman Burrinyem Piti Is ki Me'd mo

²¹ Dhali ka Yesus 'cithki'da gap dok/e eya kur ki 'bana kamu/ mo tani awaambuhany 'kwani caaca tulki isi a'di mo. Dhali a'di diki'd e shemen ma gap ma al mo. ²² Dhali yan'ko'd tapan kamu/ gi gu'b gi montul is pu'dki'd mo, a'di jin yukkunu gway ka Yaa/irus mo. Dhali ki a'di parki a'di e mo tani a'di bitki'da 'ceshi sho'k piti mo be. ²³ Dhali mmonap a'di mo mmo/o gwo mo ki: Ari 'bwa/m pem a'di 'ba'thki'd mo mmomuri wu mo. Yayu/ mo ma dhali kar me'd pini apowa yim mo. Wakan ka yim mina isi 'bor mo dhali di ki e mo be. ²⁴ Dhali a'di yaki'd mo nyakki a'di mo.

Dhala dhana waambuhany 'kwani caaca bathki a'di mo dhali uni ki 'kam a'di ki dek mo. ²⁵ Dhali a'boma kamu/ diki'd si'da/ mo, a'di jin guskin ma bas ki yil 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. ²⁶ Dhali a'di 'koshkina is ka nyor kagahara mo gom mii jin yakina a'di i ihakiim ka ris mo. Dhali a'di ki 'baara ris to 'baar mo kun takina a'di mo be dhali isa kamu/ yisa 'borki'da, hili isa nyor 'curki 'pen ki shi/ mo kagahara mo be. ²⁷ Dhali ayim cikki gwo kun okunu goma Yesus mo dhali a'di pu'dki'di 'ko'di a'di mo e bwaman ma waambuhany 'kwani mo dhali ta a'di burrinyem piti is ki me'd mo. ²⁸ Haali/ ayim

ki o gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina 'taki ta isi burrinyem piti is ki me'd mo tani aha/ mina isi 'bor mo be. ²⁹ Dhali ki jahanne/ abas jin guski a'di dakki'd mo, dhali ayim mishki'd ki is piti mo ka yim wackunu mo 'peni 'ba'th jin 'koshki a'di mo be. ³⁰ Dhala Yesus nyithki'd ki is piti ki mom 'bi'th yaki'd 'peni a'di mo dhali ki jahanne/ a'di ki tuka bor mo e bwaman ma waambuhany 'kwani mo dhali o gwo mo ki: Kaja ta aha/ burrinye/ is ki me'd mo? ³¹ Dhali imancik a'di gwo ki o a'di gwo mo ki: /E parkina waambuhany 'kwani e yapkina yap ki is mo mmo'kam /e mo dhali ata ona /e ki: Kaja ta aha/ is ki me'd mo? ³² Dhali a'di ki hil mo ki e mo mmopar a'di jin miiki'd kan e mo be. ³³ Hila 'bom a'di mishki a'di jin miikunu mo gom a'di mo. A'di pu'dki'd ki monko/ is mo dhali mondee is mo dhali a'di ki bita 'cesh ibwambori a'di mo dhali a'di ki tor a'di gwon gana/ 'baar mo. ³⁴ Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: 'Bwa/m pem, mongam gwo is pini a'di wacki /e mo. Yaku/ mo ki monku'th is mo dhali waci mo 'peni 'ba'th pini jin 'koshki /e mo.

³⁵ Dhali ki a'di di'd mmo'tor gwo mo tani 'kwanin tiya pu'dkin mo 'peni gu'b gi tapa mo, uni gun o gwo mo ki: 'Bwa/m pini wuki'd mo. Atinta tu/ ulkina /e amantor gwo ki gwo ki rash rash kan mo? ³⁶ Hili a'di tonki'd mo gom gwo jin okina uni mo. Dhala Yesus ki o tapa gi gu'b gi montul is gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Hili gami jasi gwo is mo. ³⁷ Dhali a'di diki dhal jan tal 'den kamu/ bway mo mmobath a'di mo, hili isi ciki/ jasa Buterus mo dhala Yakuub mo dhala Yohaana jin ta'da kam ma Yakuub mo be. ³⁸ Ki uni pu'dkin mo e gu'b gi tapa gi gu'b gi montul is mo tani a'di parki'da dulatt e mo jin miikunu mo dhali 'kwani mmoko mo dhali mmomiiya cinthar kagahara mo. ³⁹ Dhali ki a'di cikki gu'b mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta miikina uma dulatt mo dhali ko mo kan? A'ci a'di yisa wu'd mowa, hili a'di ishki e mo be. ⁴⁰ Dhali uni ki pe'th a'di mo. Hili a'di ki dhu uni 'peni 'baar ka pije/ mo dhali a'di ki sus jasi com ma 'ci mo dhali kum mo dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo dhali ii bway bwan gu'b e mo jin din ma 'ci mo. ⁴¹ Dhali a'di ki butha yim

ki me'd mo dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: *Talitha kumi*, a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ki: Ari nyara/, aha/ ona /e gwo mo ki: cuyi mis mo. ⁴² Dhali ki jahanne/ ari nyara/ cuki mis mo dhali ya ki sho'k mo. Haala yim 'kona yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo. Dhali ki jahanne/ uni 'baar mo 'kokunu mo mmotash ki momer mo be. ⁴³ Dhali a'di ki kan uni gwo ki 'bi'th mo ki wathin kamu/ midi 'taki diki mish mii yan mo. Dhali a'di ki tor uni gwo mo mmoçi ka yim tonçe/ mmoshwa mo be.

6

Yesus A'di Wakunu mo e Pa Naasira mo

¹ A'di yaki'd mo 'peni mun mo dhali pu'd mo e bampam piti mo dhali imanci a'di gwo bathki a'di nsho'k mo be. ² Dhali ka cim ma pesu/ mo tani a'di ki tel mii 'pen mo mmotor uni gwo mo e gu'b gi montul is mo. Dhali 'kwani ka ris kun cikki gwom piti mo tani uni 'kokin mo mmomer mo mmo/o gwo mo ki: 'Peni mana sa/ igamkina wathi/ yansan aris mii gwansan mo? Ki moyuk jin ta'da ta sa/ icikunu a'di mo? Dhali adhan mom'bi'th maja sa/ imiikina a'di mii gwahan ki me'd piti mo? ³ Dina a'di ki ta amanpa/ cwa 'taa? Dhali dina a'di ki ta ya/ ma Mariyam 'taa? Dhali ikam piti 'koki ta iYakuub mo dhala Yusi mo dhali Yahu-uda/ mo dhala Simaan 'taa? Dhali 'kona i'bwaham piti ki nyak 'ko ki ana imahana? Dhali uni kolkunu ki a'di mo be. ⁴ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Amançi gwo ma Arumgimis yisa dar gi tak e mon tiya hili isi ciki/ jasi e bampam pitin gana/ mo dhali e bwaman ma bas 'kwanim piti mo dhali e gu'b pitin gana/ mo be. ⁵ Dhali a'di mol dhan miiny caaga/ mii mo isi ciki/ a'di kar me'd piti apo/ 'kwani kun 'bathan ki daka/ mo dhali a'di ki waç uni mo be. ⁶ Dhali a'di merki'd kagahara mo haali/ gom 'kom buni jin 'kona uni ki dar gi monjam gwo is mo be.

Dhali a'di yaki'd mo e bwaman 'kwani e bampa/ 'baar mo mmotor gwo mo be.

Mo/ii jin Iina Uni 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo

⁷ Dhali a'di ki yuk 'kwani 'kume'd i'ce'dka su/ nyakki a'di mo, dhali a'di ki tel mii 'pen mo mmomash uni ka susu/ susu/ mo. Dhali ci uni moshirr apowa rum thus

kun nyo/on mo be. ⁸ A'di ki kan uni gwo mo mmo'koki 'do ton tiya gom iim buni i bway mo hili isi ciki/ jasi cwa mo, walla maa yisa, walla kucan yisa, walla guurush yisa eya jisalaan buni mo. ⁹ Hili uni mini hi'th jasa ppa/ isho'k mo dhali mini 'koki hi'th burrinyem bwamani su/ mo. ¹⁰ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: E gu'b yin jin mina umi ciç mo tani 'koyi mo ntagi um mini dhal mo yan 'pen mo. ¹¹ Dhali wakki/ 'kwani gi mo caan 'koki bu'th um mo, dhali ush gwo cik 'peni um mo tani dhali ki um mini dhal mo yin 'pen mo tani piri abuhany 'peni sho'k bum mo haali/ a'di midi ta gwo jin onu apo/ uni mo be. ¹² Wakan uni iikin mo dhali ci gwo mo ki 'kwani mini 'taki rica du is mo be. ¹³ Dhali uni urkina ruma 'cesh ka pije/ ka ris mo dhali wol uni ayini 'kup ka ris mo, aris uni gun 'ba'thkin mo dhali waç uni mo be.

Mowu ma Yohaana jin Ta'da Manmiiya Mii ki Yi'de/ mo

¹⁴ Dhala Malik Hirodus cikki gwo mo gom a'di mo, gom gway ma Yesus mishkunu e mo 'baar mo. Gom kun tiya o gwo mo ki: A'di ta'da Yohaana jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo jin cukunu mis mo 'peni mowu mo. A'di 'bitha wathi/ mii ki 'bi'th e a'di mo be. ¹⁵ Hili kun tiya o gwo mo ki: A'di ta'da Iliyya mo. Dhali kun tiya o gwo mo ki: A'di ta'da mançi gwo ma Arumgimis mo jin wana e gi jin tal 'den kamu/ 'peni imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be. ¹⁶ Hili ka Hirodus cikki gwo mo gom a'di mo tani a'di ki o gwo mo ki: AYohaana jin 'cithka/ 'kup mo a'di cukunu mis mo 'te/ be. ¹⁷ Haala Hirodus a'di hashki gwo mo dhali butha Yohaana mo dhali dek a'di mo mmokara sijin mo gom gway ma Hirodiyya mo jin ta asha kam piti ka Pilibbus mo haali/ a'di mashki'da yim mo be. ¹⁸ Haala Yohaana ki owa Hirodus gwo mo ki: A'di diki ta mii jin dhala gwonkan /e bway mo mmomash asha kan mo be. ¹⁹ Dhala Hirodiyya a'di dikina gwo apo/ a'di mo mmoruk a'di mo dhali napa a'di mmo'taki 'kosh jwa mo tani hili ayim diki mish a'di mii mo. ²⁰ Haala Hirodus a'di ko/ ki'da Yohaana mo mmomishkina a'di a'di ki a'di ta wathin kar/ e mo dhali wathi/ jin kogu mo dhali kar a'di ki 'dantar

mo. Ki a'di cikki gwo 'peni a'di mo tani a'di dunḵurkina 'kup is kagahara mo dhali a'di di'd mmocik gwo 'peni a'di ki bwan 'kunya/ mo be. ²¹ Hili embula 'borga/ pu'dki'd mo ka Hirodus pu'dkin ma cim jin dhodhu a'di mo tani a'di miiki dhan maa gom 'kwani ma hakuuma gi gu'b piti mo dhali imancil ma askar alip mo dhali 'kwani gwanyjaka/ gi Pany Jaliil mo be. ²² Dhali ki 'bwa/ ma Hirodiyya pu'dki'd mo dhali sa mo tani ayim 'borki'da Hirodus bwa mo dhali yilkinam piti mo, dhali malik ki o nyara/ gwo mo ki: Doti aha/ mo ma gom ma to yin jin o /e bwa mo dhali aha/ mina ciki a'di /e mo be. ²³ Dhali a'di ki owa yim gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Ma to yin jin mina /e idot aha/ mo tani aha/ mina ciki a'di /e mo ntagi 'bwanu'b bampam pema kamu/ mo be. ²⁴ Dhala yim yaki'd ka piye/ mo dhali dot kum gwo mo ki: Ata miga/ dot a'di mo? Dhali kum ki o a'di gwo mo ki: 'Kup ma Yohaana jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo be. ²⁵ Dhala yim yaki gu'b ki jahanne/ mo mmobumburku/ mo eya malik mo dhali dot a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ napa /e mmoçi aha/ 'kup ma Yohaana shwane'dan e bwam ma sahan mo, a'di jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo be. ²⁶ Dhala malik a'di bitkina bwa ka lungu'b kagahara mo ki bwan di'ti'd mo. Hili haali/ gom gwo jin ona a'di is mo dhali yilkinam piti mo tani a'di 'tena bwa mmo'ce'd gwom piti goma yim mo be. ²⁷ Dhali ki jahanne/ a'di hashki'da askar mo, a'di jin ta'da amanji mo mo, dhali kan gwo mo ki 'kup piti minu guyu/ mo. Dhali a'di yaki'd mo dhali 'citha/ Yohaana 'kup mo eya sijin mo ²⁸ dhali guyu/ 'kup piti mo e bwam ma sahan mo dhali ciki a'di ki nyara/ mo, dhali nyara/ ki ciki a'di ki kum mo be. ²⁹ Dhali ki imancik a'di gwo cikki gwo mo gom a'di mo tani uni pu'dkin mo dhali kal bungwar is piti mo dhali 'thi a'di e jis wosh mo be.

'Kwani Alaapi Mudhe'd kun Çikunu Tonte/ mo

³⁰ Dhali imandhun ma Yesus ki she/ mo uni dokkin mo ka nyan'ko'd eya Yesus mo

dhali tor a'di aris gwo 'baar mo kun miik-ina uni mo dhali aris gwo kun torkina uni mo be. ³¹ Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki: Iiyi mo um 'cena mo e mo jin pina 'kwani mo dhali siyi is mo ari'ceenne/. Haali/ 'kwani tana ris ka ris pu'dkin mo dhali iikin mo, dhali uni 'koki butha tente/ mo mmokar ton kamu/ n'twa/ mo mmoshwa mo be. ³² Dhali uni iikin mo e bwam ma kur mo e mo jin dar gi 'kwani uni 'cena ki is buni mo be. ³³ Dhali 'kwani ka ris parki uni e mo mmo/ii mo dhali mish uni mo dhali uni sokin ki sho'k mo 'peni aris bampa/ 'baar mo dhali pu'di twa/a/ ki uni mo be. ³⁴ Ki a'di thulki'd mo tani a'di parki'da dhana buhany wathimpa e mo dhali a'di ki ko'c uni e i is mo haali/ uni wakina e gi ka'bal kun dar ga manhil uni mo. Dhali a'di ki tel mii 'pen mo mmotor uni gwo ki to ka ris mo be. ³⁵ Dhali ki mo taki'da babalalu/ mo tani imancik a'di gwo pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Mo yansan ta mo jin pina 'kwani mo, dhali mo ta'da 'thintha/ mo be. ³⁶ Hashki uni mo ma ki uni mini ii bampa/ mo dhali pa kun 'kon gi jin 'kam mo dhali yol tonte/ gom is buni mo mmoshwa mo. ³⁷ Hili a'di ki thok uni gwo mo ki: Um mini ci uni tonte/ mmoshwa mo. Dhali uni o a'di gwo mo ki: Mina aman ii mo 'te/ be dhali yol maanḵuthu'd ka riyaal* iss 'kwanimpa ipe'de/ mo dhali ci uni mmoshwa mo 'taa? ³⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um 'kon ma guraasa ekata mo? Iiku/ mo dhali par e mo ma. Dhali ki uni gamki a'di mo tani uni ki o a'di gwo mo ki: Imudhe'd mo dhali to yi'de/ 'koni su/ mo be. ³⁹ Dhali yan'ko'd a'di ki kan uni gwo 'baar mo mmo'ko 'pena 'cesh ka pwak she/ mo apowa shon dhii/ i'd mo. ⁴⁰ Wakan uni 'kokina 'cesh ka njul 'kup mo ki iss 'kwanimpa ka mummudhe'd mo dhali ki iss su/ i'ce'dka 'kume'd mo be. ⁴¹ Dhali a'di ki bu'th maanḵuthu'di mudhe'd mo dhali to yi'de/ isu/ mo tani dhali a'di ki hil 'kup ki momis mo dhali a'di ki 'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd maanḵuthu'd bwa mo dhali a'di ki ci uni ki imancik a'di gwo mo mmodhu ibwambori 'kwani mo. Dhali a'di ki pwak to yi'de/ isu/ bwa mo mbwaman uni 'baar mo. ⁴² Dhali uni 'baar mo shwakin mo dhali kapkunu mo

* 6:37 miyya wa ishriin

be. ⁴³ Dhali uni 'tu'dkina nura/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo ki 'pisira/ maa mo dhali to yi'de/ mo be. ⁴⁴ Dhali uni gwansan kun shwaki maan̄kuthu'd mo tani ta 'kwanin gwasi alaapi mudhe'd mo be.

Yesus Ya ki Sho'k e 'Kupa Al Yi'de/ mo

⁴⁵ Ki jahanne/ a'di ki tor imancik a'di gwo gwo mo mmose bwam ma kur mo mmo/ii itwa/ a/ ki a'di mo e 'bana gapa kamu/ mo e Pam Beet̄sayda mo ki a'di midi 'cuk̄ka waambuhany 'kwani montul is mo be. ⁴⁶ Dhali ŋ'ko'd ki a'di dhalki uni 'pen mo tani a'di seki mon̄'kuwosh mo dhali 'tho mo be. ⁴⁷ Dhali ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani akur a'di diki'd isi bwaman ma al mo dhali a'di di'd a'di 'de/ eya 'cesh mo be. ⁴⁸ Dhali a'di di'd mmopar uni e ki uni 'kokin ka cis mo e mon̄'kosh yi'de/ is ki cwa mo haala punthar 'tham poshki'da po/ uni mo be. Dhali ki mo ta mon'twash/e mo tani a'di pu'dki'di uni mo mmoya ki sho'k e 'kupa al yi'de/ mo. A'di ya'd 'taki ya pe uni mo be. ⁴⁹ Hili ki uni parki a'di e mo mmoya ki sho'k apo/ 'kupa al yi'de/ mo tani uni toshkin ki a'di ta'da rum mo dhali uni kumki cuuwa/ mo be. ⁵⁰ haali/ uni 'baar mo parki a'di e mo dhali uni 'kokina isi modee mo. Hili ki jahanne/ a'di tor̄ki uni gwo mo dhali o gwo mo ki: Budhi adu mo ma. Aha/ a'dan be. Dhalku/ is ki ko/ mo ma. ⁵¹ Dhali a'di seki'd e bwam ma kur mo nyak̄ki uni mo dhali 'tham doshki'd mo be. Dhali uni 'kokini momer kagahara mo be. ⁵² Haali/ uni 'koki mish gwo 'ban mo gom maan̄kuthu'd mo haali/ adum buni 'bitha'bi'th mo be.

Yesus Wācki 'Kwani kun 'Bathan e Pa Jannisaarat̄ mo

⁵³ Dhali ki uni 'cith̄kina gap mo tani uni pu'dkin mo e bampa/ gi Pa Jannisaarat̄ mo dhali uni shi'dkina kur iyana gap mo be. ⁵⁴ Dhali ki uni pikin ka pije/ mo 'peni bwam ma kur mo tani ki jahanne/ 'kwani nyith̄ki a'di mo be. ⁵⁵ dhali uni sokin mo 'peni aris bampa/ 'baar mo mmokukul mo caan is mo dhali tel mii 'pen mo mmokal 'kwani kun 'bathan mo eya cim buni mo e mo 'baar mo jin cika uni gwo ki a'di di'di cine/ mo be. ⁵⁶ Dhali e mo yin jin pu'da a'di mo eya ris bampa/ mo dhali e 'pen̄kuman bampa/ mo walla e bampa/ mo tani uni ki 'thi uni gun 'bathan e mo ma suug mo dhali

o bwa ki a'di mo, ki uni mini 'taki ta a'di isi 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo. Dhali ka ris uni ka ris kun taki a'di is ki me'd mo tani uni 'kokunu mo mmowāc mo be.

7

Mii gi 'Kwanin Gwanyjaka/

¹ Dhali ki 'Kwani Parisiyyin tulki is imontal 'de/ mo e a'di mo nyak̄ki iman'kwar to mo uni gun pu'dkin mo 'peni Pa Urushaliim mo tani ² uni parki imancik a'di gwon tiya e mo mmoshwa to ki me'da nyo/ga/ mo mmo'koki 'thur uni ki yi'de/ mo be. ³ (Haali/ 'Kwani Parisiyyin dhali aris 'Kwani Yahuuda/ mo tani uni 'koki shwa to wakan mo, hili isi ciki/ uni mini 'thur me'd buni mo mmobot̄ki mii gi 'kwani gwanyjakam buni kadhamo/ mo be. ⁴ Dhali ki uni pu'dkin 'peni mo ma suug mo tani uni si'da/ 'koki shwa to mo hili isi ciki/ uni mini mii nyon̄ is buni mo dhali miin tiya ka ris si'da/ miikina uni mo gom miin dhamo/ kun tor̄kunu uni mo mmomii mii mo mmolama kubbaaya mo dhala nos mo dhali tor̄kul bwa kun ta gurany kush mo.) ⁵ Dhali 'Kwani Parisiyyin dhali iman'kwar to mo dot̄ki a'di gwo mo ki: Katintaye i'kona imancik /e gwo ki bath̄ mii gi gwon gwanyjakan dhamo/ mo, hili uni shwa to ki me'd kun nyo/anyo/ kan mo. ⁶ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Nye, din ma Ishaya ki o um gwo is ki um tana he'k e ka he'k e mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: 'Kwani gwansan uni tak̄ aha/ ki 'twam buni mo tani

hili adum buni si'dasi'd 'peni aha/ mo be.

⁷ Uni ki lun̄ aha/ ki pe'th mo

gwon̄kan 'peni 'kwani mo tani tora uni me'd gwon̄ gana/ mo be.

⁸ Um dhalki gwon̄kan ma Arumgimis mo dhali bu'th gwon̄ 'kwanin dhamo/ ki nyen̄ ka bor mo.

⁹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um 'dapa'dap kagahara mmo/ush gwon̄kan ma Arumgimis mo jin mina um dhu gwon̄ 'kwanin dhamom bum mo. ¹⁰ Haala Musa o gwo mo ki: Taki icim dhali ikwan mo, dhali, A'di jin midi o gwon thus apo/ com mo walla kum mo tani dhalki a'di ka jin̄ gana/ iwu'd mo. ¹¹ Hili um o gwo mo ki: Wak̄ki/ wathi/ midi tor̄ com gwo mo walla

kum ki a'di jin mina /e 'taki gam 'peni aha/ mo tani midi ta Kurbaan mo (a'di jin ta 'pe-men jin onu ki: A'di jin cikunu Arumgimis mo be) – ¹² dhali yan'ko'd um 'koki dhal a'di bway mo mmomii ari ton kamu/ tal 'de/ gom com mo walla kum mo be. ¹³ Wakan um ki puu gwo ma Arumgimis mo gom gwo gi gwon 'kwanin dhamom bum mo a'di jin luka um mo. Dhali um ki miiya ris ton tiya gi wakan mo be.

To gi Shi/i Wathi/ Is mo

¹⁴ Dhali a'di ki yuk 'kwani i a'di mo dok/ e dhali o uni gwo mo ki: Ciki gwo 'peni aha/ mo ma, aris umi 'baar mo dhali mishi gwo 'ban mo ma. ¹⁵ Ton kamu/ yisa di'da jin di'd 'pena pije/ jin midi ya bwa wathi/ mo dhali shi/ a'di is mo, hili a'di jin piyi'd ka pije/ 'peni bwa wathi/ mo tani a'di shi/ ki a'di is mo be. ¹⁶ Wakki/ wathi kamu/ ta gi gu'ban'ce mo mmocik gwo mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma. ¹⁷ Dhali ki a'di cikki gu'b mo tani dhali dhal 'kwani mo tani imancik a'di gwo dotki a'di gwo mo gom gwom 'bi'th/ e yan mo be. ¹⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A/ki um si'da/ 'kokin kan mo mmo'koki mish gwo 'ban mowa? 'Kona um ki mish 'taa ki ma to yin jin yaki'd e bwa wathi/ 'pena pije/ mo tani midi mol shi/ a'di is mo be. ¹⁹ haali/ a'di diki seya dum piti mo hili e bwam piti mo dhali wakan a'di ki ya ka pije/ mo. (Wakan a'di torki gwo eya tente/ ka ris tonte/ 'baar mo ta kun dhelelkin mo be.) ²⁰ Dhali a'di ki o gwo mo ki: To jin piyi'd ka pije/ 'peni 'twa/ wathi/ mo tani a'di ishi/ ki a'di is mo be. ²¹ Haali/ 'peni bwaman mo, 'peni bwaman ma du wathi/ mo tani a'di pu'dkina gwon thus kun kulumu ibwa kun shi/ashi/ mo, kun ta mii gun miinu miinyal mo, dhali mmota 'di/ mo dhali mmo'kosha mee mo dhali mmota cal mo ²² dhali mmo'thoth bwa mo dhali mmomii mii kun 'coka'cok mo dhali mmota he'k e mo dhali mii kun 'kanuwa kanthi/ mo dhali miin dhapan mo dhali mmota imanthutha thu'th 'pen mo, mmodhu 'ba/ki ca mo dhali mii jin miinu miim pus mo. ²³ Aris tonthus gwansani 'baar mo kun pikin ka pije/ 'peni bwa wathi/ mo tani uni a'di ishi/ki wathi/ is mo be.

Mongam Gwo Is ma 'Bom gi Pam Pinikiyya ma Suriyya mo

²⁴ Dhali a'di cuki mis mo 'peni mun mo dhali ya mo e bampa/ gi Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo. Dhali a'di cikki gu'b mo dhali a'di diki dhal jan 'den kamu/ bway mo mmomish a'di mo. Hili a'di molu bag mo be. ²⁵ Hili ki jahanne/ a'boma kamu/ a'di jin bu'thkin ma rum thus jin nyo/o'd 'bwa/ mo cikki gwo mo gom a'di mo, dhali a'di pu'dki'd mo dhali ca'bki jin 'kupa'dupuni shoki a'di mo be. ²⁶ A'bom yansan ta'da 'bom gi Pan Griki mo be, a'di jin dho'thkunu mo e Pam Pinikiyya ma Suriyya mo. Dhala yim dotki a'di gwo mo mmo/ura ruma 'cesh ka pije/ 'peni 'bwa/ mo be. ²⁷ Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Dhalki uci cinu tonte/ mmoshwa ntwa/ a/ mo, haali/ a'di diki 'bor mo mmokal tonte/ 'peni uci mo dhali ta'k a'di ka 'ka mo. ²⁸ Hila yim thokki a'di gwo mo ki: Nye, Tapa, hili a'ka si'da/ uni mini shwa kuluny maa uci kun raskin 'pena tharabeesa mo be. ²⁹ Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Gom gwo jin ona /e wakansan mo tani yaku/ / e mo. Aruma 'cesh dhalki 'bwa/um pini 'pen mo be. ³⁰ Dhali ayim yaki pa mo dhali gama 'ci mmo/ish eya ci mo dhali aruma 'cesh dhalki a'di 'pen mo be.

Yesus Wacki Wathi/ jin Ta'da 'Diye/ mo dhali jin Moli 'Twa/ Wal mo

³¹ Dhali yan'ko'd a'di dokki'd ka nyan'ko'd mo e Pan Sur mo dhali yaki tur mo e Pan Saydaa/ mo eya Al ma Jaliil mo dhali ki tur mo e bampa/ gi Pan Dekapolis mo be. ³² Dhali uni kalki a'di wathi/ jin ta'da 'diye/ mo dhali 'twam piti jin cumpulkina a'di wal mo. Dhali uni napki a'di mo mmokar me'd piti apo/ a'di mo be. ³³ Dhali uni ki kal a'di 'pen ka pije/ mo 'pena waambuhany 'kwani mo, a'di 'de/ mo. A'di ki kar me'd piti e bwany'cem piti mo, dhala Yesus ki 'tak manya/ mo dhali ta a'di ale'd piti is ki me'd mo be. ³⁴ Dhali a'di ki hil mo 'kup ki momis mo dhali wuwa shure/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Ippatha, jin ta 'pemen jin onu gwo mo ki: Dhalki a'di ka'du mo ma. ³⁵ Dhali 'cem piti ka'dkunu mo dhala le'd piti 'cukkunu mo dhali a'di ki o 'twa/ eya tente/ mo be. ³⁶ Dhali a'di ki

kan uni gwo mo mmo'koki tor jan tal 'den kamu/ gwo mo gom gwo yan mo. Dhali hili mmokankina a'di uni gwo ki 'bi'th ki nyanye/ mo tani wakan uni torki gwo ki bwa gom a'di ki nyanye/ eya tente/ mo be. ³⁷ Dhali uni 'kokin mo mmomer ki mer jin shiyi'd mo mmo/o gwo mo ki: A'di miiki'da ris to gwansan ki 'bore/ mo. A'di ka'dki wathi/ jin ta'da nape/ 'ce mo mmocik gwo mo dhali uni gun mol 'twa/ wal mishki 'twa/ wal mo be.

8

'Kwani Alaapi Dojon kun Cikunu Tonte/ mo

¹ Dhali ka tee gwansan ka dhana waambuhany 'kwani tulki is dok/ e mo dhali uni dar gi tonte/ mo mmoshwa mo tani a'di ki yuk imancik a'di gwo mo e a'di mo dhali o uni gwo mo ki: ² Aha/ ko'ckina adhana waambuhany 'kwanimpa e i is mo haali/ uni 'koni aha/ shwane/ ka cimi kwara mo dhali dar gi tonte/ mmoshwa mo be. ³ Dhali wakki/ aha/ mina hash uni bway pa ki te/ mo e bampam buni mo tani uni mina buye/ i'thi mo i bway mo. Haali/ kun tiya iiyin 'peni pa kun si'dasi'd mo be. ⁴ Dhali imancik a'di gwo thokki a'di gwo mo ki: Adhana waambuhany 'kwani minu ci tonte/ mmoshwa e bwam ma si'b imahan 'peni mana mo? ⁵ Dhali a'di ki dot uni gwo mo ki: Um 'kona maankuthu'd ekata mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: Ipesu/ mo be. ⁶ Dhali a'di ki kana dhana waambuhany 'kwani gwo mo mmo'ko 'pena 'cesh mo. Dhali a'di ki bu'th maankuthu'd ipesu/ mo dhali ki a'di ciki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo tani a'di ki 'ce'd uni mo dhali ci uni ki imancik a'di gwo mo mmodhu abori 'kwani mo. Dhali uni dhuki uni ibwambor ma waambuhany 'kwani mo be. ⁷ Dhali uni tan gi ushi to yi'de/ idaka/ mo. Dhali ki a'di 'borki'da 'bor bwa i is mo tani a'di kanki uni gwo mo ki uni gwansan si'da/ minu 'taki dhu ibwambori uni mo be. ⁸ Dhali uni shwaki uni mo dhali uni 'kokunu mo mmokap mo. Dhali uni tulki kuluny maa is kun urki 'kup mo mmo'tu'da nura/ ipesu/ mo be. ⁹ Dhali uni gwansan kun 'kokin mo mmoshwa a'di mo tani wakina e gi 'kwani alaapi dojon mo be. ¹⁰ Dhali a'di

ki hash uni mo dhali ki jahanne/ a'di seki bwam ma kur mo nyakki imancik a'di gwo mo dhali uni iikin mo e bampa/ gi Pan Dalmanutha mo be.

Mmo/o Bwa ki Par Jamas Mii E mo

¹¹ Dhali 'Kwani Parisiyyin pu'dkini a'di mo dhali telki mii 'pen mo mmogar a'di gwo 'kusi 'twa/ mo mmojap jamas mii 'peni a'di 'peni momis mo mmopal a'di mo be. ¹² Dhali a'di wuki'da shure/ kagahara mo e shi/in piti mo dhali o gwo mo ki: Atinta nap ma nyakum yil 'kwani gwansan jamas mii mo? Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Jamas miin kamu/ yisa minu ci um 'kwani ma nyakum yil gwansan mo. ¹³ Dhali a'di ki dhal uni 'pen mo dhali se i bwam ma kur dok/ e mo. A'di ki 'citha gap gi 'bana kamu/ mo be.

Acumat gi 'Kwani Parisiyyin mo

¹⁴ Dhali uni naki maankuthu'd mo mmo'koki guyu/ mo. Dhali uni tan gi jasi jin tal 'den gana/ jin takina uni mo e bwam ma kur mo. ¹⁵ Dhali a'di ki rum uni ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: 'Cunycuri miim bum ki 'bore/ mo dhali jiyi acumat gi 'Kwani Parisiyyin ki e ki 'bore/ mo dhali acumat gi 'Kwani Hirodusiyyin mo. ¹⁶ Dhali uni su'kkin ki gwo ka rem 'kup mo mmo/o gwo mo ki: Ana dara gi maankuthu'd mo be. ¹⁷ Dhala Yesu nyithki gwom buni mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta su'kkina um ki gwo mo gom maankuthu'd jin piyi'di um kan mo? 'Kona um ki nyith mo 'taa? Walla 'kona um ki mish gwo 'ban mo? Adum bum 'bitha'bi'th mo kana? ¹⁸ Um tan gi e mo dhali 'kona um ki mish mo mo? Dhali um tan gi 'ce mo dhali 'kona um ki cik gwo mowa? Dhali 'kona um ki ka gwo e mowa? ¹⁹ Ki aha/ 'ce'dkina maankuthu'di mudhe'd mo gom 'kwani alaapi mudhe'd mo dhala nura/ ekata i'tu'dkina um ki kuluny maa kun uri 'kup mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: I'kume'd i'ce'dka su/ mo be. ²⁰ Dhali maankuthu'di pesu/ gom 'kwani alaapi dojon mo tani anura/ 'tu'dkina um ekata ki kuluny maa kun tulkina um is mo? Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Ipesu/ mo be. ²¹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhali 'kona um ki mish gwo 'ban naskina/ mowa?

Wathiny Ja'da/ jin Waçkunu mo e Pam Beetsayda mo

²² Dhali uni pu'dkini Pam Beetsayda mo. Dhali 'kwanin tiya suski wathi/ i a'di mo, a'di jin ta'da ja'da/ mo dhali ñap a'di mo mmota a'di is ki me'd mo be. ²³ Dhali a'di ki sus wathi/ jin ta'da ja'da/ ki me'd mo, dhali a'di ki sus a'di ka piye/ 'peni pa mo. Dhali ki a'di 'takki manya/ i em piti mo dhali sus a'di ki me'd piti mo tani a'di ki dot a'di gwo mo ki: /E mishi tonj kamu/ par e mo 'taa? ²⁴ Dhali a'di ki hil 'kup ki mis mo dhali o a'di gwo mo ki: Aha/ mishkina 'kwani mo. Hili uni wakina e gi cwa kun iikin mo 'te/. ²⁵ Dhali yan'ko'd dok/ e a'di ki sus a'di ki me'd piti mo dhali kar me'd piti apo/ em piti mo. Dhali a'di hilki'da hil ki dha'k mo dhali waç mo dhali a'di mishki'da ris to 'baar mo eya tente/ mo be. ²⁶ Dhala Yesus ki hash a'di bway gu'b piti mo mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ ki ciç bampa/ mo.

Buterus A'di Torki Mii eya Tente/ goma Yesus mo

²⁷ Dhala Yesus nyak ya ki imancik a'di gwo mo e bampa/ gi Pan Kaysariyya mo e Pam Pilibbi mo. Dhali e bway tur jin iina uni mo tani a'di ki dot imancik a'di gwo gwo mo ki: Ki 'kwani on ki aha/ tana aja mo sa/? ²⁸ Dhali kun tiya ki tor a'di gwo mo ki: Ka Yohaana jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo ti. Dhali kun tiya o ki: Iliyya mo, dhali kun tiya o ki: Jan tal 'de/ 'peni imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be. ²⁹ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Hili idhali um onki aha/ tana aja mo sa/? Buterus ki thok a'di gwo mo ki: /E tana Kristhos mo be. ³⁰ Dhali a'di ki kan uni gwo mo mmodiki tor jan tal 'denj kamu/ gwo gom a'di mo be.

Yesus Torki Wum Piti Itwa/a/ mo

³¹ Dhali a'di telki mii 'pen mo dhali tor uni gwo mo ki Ya/ gi 'Kwani mina isi 'kosh ka nyor mo gom to ka ris mo dhali mina 'kwaniñ gwanyjaka/ iwak mo dhali igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo, dhali a'di minu 'kosh jwa mo, dhali 'ko'da cim kwara mo tani a'di midi cuyi mis dok/ e mo be. ³² Dhali a'di o gwo yansan eya thithin thithi gana/ mo. Dhala Buterus ki bu'th a'di mo dhali tel mii 'pen mo mmokucur a'di ki gwo mo be. ³³ Hili a'di tu'kki'da bor mo

dhali hil imancik a'di gwo mo tani a'di ki kucura Buterus ki gwo mo dhali o gwo mo ki: Setaan, yaku/ i'ko'di aha/ mmun mo ma. Haali/ /e diki di ki 'ban ma Arumgimis mo hili /e din ka 'ban gi 'kwani mo be.

³⁴ Dhali a'di ki yuk uni i a'di mo awaambuhany 'kwani nyakki imancik a'di gwo mo dhali o uni gwo mo ki: Wakki/ wathin kamu/ midi yayu/ ibath aha/ nsho'k mo tani dhalki a'di non is pitiñ gana/ mo dhali 'de'k cwany'cithan dhul piti mo dhali bath aha/ nsho'k mo. ³⁵ Haali/ gom a'diyin jin midi 'taki wothe mondiki/ em piti mo tani midi this a'di e mo. Dhali a'diyin jin midi this mondiki/ em piti e mo gom gway pem mo tani dhali gom gway gi gwom 'borga/ mo tani midi wothe a'di mo be. ³⁶ Haali/ gwo gi wakataye jin nyo/ a wathi/ mo wakki/ a'di midi gam to 'baar mo e mony'cesh mo dhali lo'b mondiki/ em piti mii nycine/ mo? ³⁷ Haali/ wathi/ midi mish wan mondiki/ em piti 'ba/ kata mo? ³⁸ Haali/ a'diyin jin mina isi 'theya'the mo gom aha/ mo dhali gom gwom pem mo e bwaman uni gwansan kun tana nyakum yil kun ta imanmii miinycal mo dhali imanmii miinthus mo tani Ya/ gi 'Kwani si'da/ a'di mina isi 'theya'the mo gom a'diyin mo ki a'di midi pu'du/ mo e monyca gi com mo dhali nyakki iman'doyu gwom piti kun kogu ilu/ mo be.

9

¹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Kun tiya 'kokin mo mmodoshi mahan mo kun mini 'koki nyok wu mo ntwa/a/ ki uni 'koki par Bampa/ ma Arumgimis e mo mmopu'du/ ki mom'bi'th mo be.

Mmowarkin ma Yesus Jamas Piti mo

² Dhali 'ko'da cim pe'de/ mo tani Yesus ki susa Buterus nyakki a'di mo dhala Yakuub mo dhala Yohaana mo, dhali sus uni bway 'kuwosh jin turatur uni 'cena mo. Dhali a'di ki war is piti ibwambori uni mo be. ³ Dhali burinyem piti ca'bki 'be'd 'be'd mo dhali ki bany bany kagahara mo. Tonj kamu/ yisa di'da e mony'cesh yan jin midi mish dhagam uni ki kush kush kan mo. ⁴ Dhali e mun mo tani Iliyya piki uni i is mo uni ka Musa mo, dhali uni torkina tor

ka Yesus mo be. ⁵ Dhala Buterus ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa, a'di 'boro'd gom am ki aman 'kona imahan mo. Dhalki aman nyanja cija/ ikwara mo, jan tal 'de/ gom /e mo dhali jan tal 'de/ goma Musa mo dhali jan tal 'denj kamu/ gom Iliyya mo be. ⁶ Haali/ a'di diki mish gwo jin ona a'di mo haali/ uni ko/kina ko/ is kagahara mo be. ⁷ Dhali arak 'kamki uni is mo dhali 'twa/ pu'dki'd 'peni bwam ma rak yansan mo mmo/o gwo mo ki: Yansan ta Ya/m pem jin enka/ mo. Ciki a'di gwo mo ma. ⁸ Dhali ki jahanne/ ki uni hilki mo mo mmo'kar mo ki e mo tani uni yisa mishki wathin kamu/ mo jin nyak di ki uni mo, hili jasa Yesus a'di 'de/ mo be.

⁹ Dhali ki uni 'kokin mo mmothul ka 'cesh mo 'peni 'kuwosh mo tani a'di ki kan uni gwo ki 'bi'th mo mmo'koki tor wathin kamu/ tal 'de/ gwo gom to jin parkina uni e mo ntagi Ya/ gi 'Kwani minu 'de'k mo 'peni mowu mo be. ¹⁰ Wakan uni dhuki gwo mo mmokulum gwo ibwa mo uni 'cena mo mmodot eya dum buni gom 'pemen gwo jin okina a'di ki a'di midi cuyu mis mo 'peni mowu mo. ¹¹ Dhali uni ki dot a'di gwo mo ki: Katinta sa/ i/ona iman'kwar to gwo mo ki Iliyya midi mii pu'du/ itwa/a/ mo? ¹² Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Iliyya pu'dki'di twa/a/a mo dhali tela ris to 'baar mo sho'k ka nyan'ko'd mo. Dhali ba ki gwo 'kwaru kataye ki Ya/ gi 'Kwani mina isi 'taki 'kosh ka nyor ki nyanye/ mo gom miin tiya ka ris mo dhali minu mii ka jin thus mo dhali minu wak mo be. ¹³ Hili aha/ tora um gwo mo ki Iliyya pu'dki'd mo dhali uni miiki a'diyin jin 'bori uni bwa mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo gom a'di mo be.

Yesus Wacki'da 'Ci jin Bu'thkin ma Rum Thus jin Nyo/o'd mo

¹⁴ Dhali ki uni pu'dkin mo e imancik a'di gwo mo tani uni parkina dhana buhany wathimpa e mo kun 'kamki a'di mo dhali iman'kwar to garki uni gwo 'kusi 'twa/ mo. ¹⁵ Dhali ki jahanne/ adhana buhany wathimpa ki uni parki a'di e mo tani uni 'kokini momer kagahara mo dhali uni sokin 'kup ki a'di mo dhali the a'di me'd mo be. ¹⁶ Dhali a'di ki dot uni gwo mo ki: Gwonta su'kkina um nyakki uni mo? ¹⁷ Dhali jan tal 'de/ 'pena buhany wathimpa

thokki a'di gwo mo ki: Mantor Gwo, aha/ suskina ya/ m pem i /e mo haali/ a'di bu'thkin ma rum thus jin nyo/o'd jin mol a'di 'twa/ wal mo. ¹⁸ Dhali ki a'di bu'thki a'di mo tani a'di torki a'di 'ko'da 'cesh mo, dhali a'di shwaki'da gabusha/ mo dhali rem shem piti 'kup mo dhali a'di peshki'd mo. Dhali aha/ dotkina imancik /e gwo gwo mo mmo/ur a'di ka pije/ mo tani dhali uni molki a'di mii mo be. ¹⁹ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Ayy, um 'kwani kun tana nyakum yil kun atha mongam gwo is ki ath mo. Ki aha/ mina di i um ki mo gi wakata mo? Dhali ki mo gi wakata imiga/ i'dim 'kup e um mo sa/? Susi a'di i aha/ mo ma. ²⁰ Dhali uni ki susa 'ci i a'di mo. Dhali ka rum thus jin nyo/o'd parki a'di e mo tani dhali ki jahanne/ a'di ki tora 'ci 'ko'da 'cesh mo dhali a'di ki bita 'cesh mo dhali 'danjal ka gabusha/ i'twa/ mo be. ²¹ Dhala Yesus ki dot com gwo mo ki: Kakasja sa/ imiikina a'di mii gi wakan mo? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: 'Pena cim jin tana a'di a'ci mo be. ²² Dhali me'd ka ris a'di ki bit a'di e bwam o'd mo dhali e bwam yi'de/ mo mmo'ce'd a'di sho'k mo tani hili wakki/ / e mini mish tonj kamu/ mii mo mmomina /e hila ha'th'ko'd bam mo dhali woth am mo. ²³ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ /e ona bwa mo tani aris to mishu mii mo gom a'di jin gamki gwo is mo be. ²⁴ Dhali ki jahanne/ com ma 'ci gwoki'd ki jabu'th mo dhali o gwo mo ki: Aha/ gamkina gwo is mo. Wothi/ aha/ mo mmodika/ ki dar gi gwo jin gamu is mo. ²⁵ Dhali ka Yesus mishki'da dhana buhany wathimpa pu'dkin mo mmosoyu/ mo mmontal 'de/ mo tani a'di kucurki'da rum thus jin nyo/ o'd ki gwo mo mmo/o a'di gwo mo ki: /E jin noni wathi/ 'twa/ wal mo dhali /e jin ta wathi/ 'ceya 'diye/ mo, dhali /e jin tana arum jin nyo/o'd mo tani aha/ kankina /e gwo mo ki: Piyi ka pije/ 'peni a'di mo dhali dhalku/ ki se i a'di ki sule/ sule/ mo dok/ e. ²⁶ Dhali 'ko'di cuuwam piti jin cuukina a'di mo tani a'di ki tor a'di 'ko'da 'cesh ki tor jin shiyi'd mo dhali a'di ki pi ka pije/ mo. Dhala 'ci a'di wakina e gi wathi/ jin wuki'd mo. Wakan aris uni 'baar mo oki gwo mo ki: A'di wuki'd mo be. ²⁷ Hila Yesus bu'th a'di ki me'd mo dhali 'de'k a'di ki mis mo. Dhali a'di cuki mis mo be. ²⁸ Dhali ki

a'di ciċki bwaŋ gu'b mo tani imancik a'di gwo doṭki a'di gwo mo ka kwal is mo mmo/o gwo mo ki: Atinta gara/ i'kona aman ki mish a'di ur ka piġe/ mo? ²⁹ Dhali a'di ki thoċ uni gwo mo ki: Ji gi wakansan minu 'koki mish ur ka piġe/ ki miin kamu/ mo ba/ hili ki mon'tho mo be.

Dok/e aYesus Torki Mowum Piti Itwa/a/ mo

³⁰ Dhali uni iikin 'peni mun mo dhali ii ki tur mo e Pany Jaliil mo. Dhali a'di diki dhal wathin tal 'deŋ kamu/ bway mo mmomish a'di mo be. ³¹ Haali/ a'di torki imancik a'di gwo gwo mo mmo/o uni gwo mo ki: Ya/ gi 'Kwani minu ċi e me'd gi 'kwanin thus mo, dhali uni mini 'kosh a'di jwa mo. Dhali ki a'di minu 'kosh jwa mo tani 'ko'da cim kwara mo tani a'di midi cuyi mis mo be. ³² Hili uni 'koki mish gwo 'ban jin ona a'di mo dhali uni ko/ki is mo mmodot a'di mo be.

Kaja A'di Icade?

³³ Dhali uni pu'dkin mo e Paŋ Kapranahuum mo. Dhali ki a'di diki'd e bwaŋ gu'b mo tani a'di ki doṭ uni gwo mo ki: Gwonta sa/ isu'kkina um mmo/iiyina um ibway mo? ³⁴ Hili uni 'kokin ki shwam mo haali/ e bway jin iiyina uni mo tani uni su'kkin ki gwo ka rem 'kup mo gom gwo gi a'di jin caki'd mo be. ³⁵ Dhali a'di ċa'bki'da 'cesh mo dhali yuk unin 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Waċki/ wathin tal 'de/ jin ona bwa ki ta jin twa/a/ mo tani a'di midi mii ta jin 'ko'd mo dhali ta amanmii to gom tiya 'baar mo be. ³⁶ Dhali a'di ki budha 'ci mo dhali kar a'di ibwaman uni mo. Dhali mmokara a'di a'di 'ko'da bim piti mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: ³⁷ A'diyin jin midi budha 'ci gi wakansan ki gway pem mo tani a'di bu'thki aha/ mo, dhali a'diyin jin midi bu'th aha/ mo tani a'di diki bu'th aha/ jasi 'te/ mo, hili a'di bu'thki a'di jin tu'cki aha/ ki yayu/ mo be.

A'di Ċaan jin Diki Di apo/ Ana mo tani A'di Ta A'di gom Ana mo

³⁸ Yohaŋ ki o a'di gwo mo ki: Aman'tor Gwo, aman mishkina wathin kamu/ jin urki'da rum thus ka piġe/ ki gway pini mo dhali a'di diki bath ana nsho'k mo, dhali

aman nonkina a'di mo haali/ a'di diki ta amanbath ana nsho'k mo be. ³⁹ Hila Yesus ki o gwo mo ki: Dhalki a'di ki non mo ma haali/ a'di jin midi miiya tu'c jin eka/ ek ki gway pem mo tani a'di midi diki mish mmo/o gwon thus apo/ aha/ mo ki jahanne/ ŋ'ko'd mo. ⁴⁰ Haali/ a'di jin diki se ana shoka po/ mo tani a'di ta a'di gom ana mo be. ⁴¹ Haali/ ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: A'diyin jin midi ċi um yi'de/ ki 'kwa mmopi mo haali/ um yuku ki gway ma Kristhos mo tani a'di yisa midi this tom piti jin ish kumma/ e mo.

Mompal gom Miinthus mo

⁴² A'diyin jin midi rak jan tal 'de/ 'peni uni gwansan kun gwa'dan kun gam gwo is e aha/ mo mmomii miinthus mo tani a'di midi 'taki 'bor ki 'bor gana/ mo waċka dhana yo minu dek a'di i'bam piti mo dhali a'di minu biṭ mo e kumma/ yi'de/ mo. ⁴³ Dhali waċki/ me'd pini rak /e mo mmomii miinthus mo mmokol mo tani 'ciṭhi/ a'di mo ma. A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom /e mo mmociċ mondiki/e ki ŋul mo ki /e mini 'taki diki ya e mo ma al o'd ki me'd su/ mo be, e mo jin mola o'd us mo. ⁴⁴ E mun mo tani ayish buni 'koki wu mo dhali o'd si'da/ diki us mo be. ⁴⁵ Dhali waċki/ sho'k pini rak /e mo mmomii miinthus mo mmokol mo tani 'ciṭhi/ a'di mo ma. A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom /e mo mmociċ mondiki/e ki ŋwol mo ki /e minu i'taki 'koki biṭ ki sho'k su/ e mo ma al o'd mo be. ⁴⁶ E mun mo tani ayish buni 'koki wu mo dhali o'd si'da/ diki us mo be. ⁴⁷ Dhali waċki/ em pini rak /e mo mmomii miinthus mo mmokol mo tani buki a'di ka piġe/ mo. A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom /e mo mmociċ Bampa/ ma Arumgimis ki en tal 'de/ mo ki /e minu i'taki 'koki biṭ ki e su/ mo e mo ma al o'd mo. ⁴⁸ E mun mo tani ayish buni 'koki wu mo dhali o'd si'da/ diki us mo be. ⁴⁹ Haali/ aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo tani uni minu imii ka 'donkoro/ ki mo/o'd mo be. ⁵⁰ A'donkoro/ a'di 'bora'bor mo. Hili waċka 'donkoro/ a'di ki this mom'bala'th piti e mo tani um mini gam mon'dan'kari'th gom a'di mmana? Tayi ka 'donkoro/ e is bum mo ma dhali tayi ki mon'ku'th is ka rem 'kup mo ma.

10

Yesus Torki Gwo gom Mo jin Dhaluwa Dhal 'Pen mo

¹ Dhali a'di dhalki mo yan 'pen mo dhali yaki'd mo e Bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo dhali e bwampo/ Yi'den Kumma/ Uurdun mo, dhala dhana buhany wathimpa thulki is i a'di mo dok/e. Dhali dok/e me'd miim piti jin miina a'di isa yempa/ mo tani a'di ki tor uni gwo mo be.

² Dhali 'Kwani Parisiyiin pu'dkin mo mmonap bway mo mmopal a'di ki gwondot mo mmo/o gwo mo ki: A'di ta gwonkan jin dhala'da dhal bway mo 'taa? gom wathi/ mmothoson gwo jin dhaluwa dhal 'pen mo mmodhal ash 'pen mo? ³ A'di ki thok uni gwo mo ki: Gwo gi wakatinta ikankin ma Musa um mo? ⁴ Uni thokki a'di gwo mo ki: AMusa a'di dhalki wathi/ bway mo mmo'kwara warka/ jin dhaluwa dhal 'pen mo dhali kara yim 'pen ka piye/ mo be. ⁵ Hila Yesus ki o uni gwo mo ki: Haali/ goma dum bum kun 'bitha'bi'th kan mo tani a'di 'kwarki um gwonkan gi wakansan mo be. ⁶ Hili 'peni ka mun'kup jin uku to mo tani Arumgimis ki uk wathin gwa'th mo dhali wathim 'bomi mo be. ⁷ Gom 'kup gwo gi wakan mo tani a'di imina wathi/ idhal com 'pen mo dhali kum mo dhali gam is ki ashim piti mo be. ⁸ Dhali uni su/ mina bungwar isi tal 'de/ mo be. Wakan uni dok/ e yisa i'koni su/ dok/ e yisa, hili uni tala bungwar isa 'de/ mo be. ⁹ Gom mii gi wakan mo tani uni gun gam ma Arumgimis isi montal 'de/ mo tani dhalku/ ki dhal wathin kamu/ bway mo mmokwa/ uni bwa mo.

¹⁰ Dhali e bwan gu'b mo tani imancik a'di gwo dotki a'di gwo mo gom gwo yansan dok/ e mo. ¹¹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'diyin jin midi dhal ashim piti 'pen mo dhali mash jan kamu/ mo tani a'di miiki miinyal apowa yim mo be. ¹² Dhali wakka yim si'da/ dhala'da kathim piti 'pen mo dhali mashi jan kamu/ mo tani ayim si'da/ miiki miinyal mo be.

Yesus 'Borki Ushi Ucin Gwa'dga/ Mii mo

¹³ Dhali uni 'kokin mo mmosusi uci i a'di mo ki a'di midi 'taki ta uni is ki me'd mo. Dhali imancik a'di gwo kucurki uni ki gwo mo be. ¹⁴ Hili ka Yesus mishki mii yan

mo tani a'di dekin ma nyor mo dhali o uni gwo mo ki: Dhalki uci iiyini aha/ mo ma. Dhalki uni ki non mo. Haali/ ku gi wakansan mo tani uni 'kokin mo e Bampa/ ma Arumgimis mo be. ¹⁵ Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki a'diyin jin midi diki bu'th Bampa/ ma Arumgimis mo mmowa e ka 'ci yan mo tani a'di midi diki se a'di mo be. ¹⁶ Dhali a'di ki sus uni mo mmodhu 'ko'da bim piti mo dhali a'di ki 'bor uni mii mo mmokarkina a'di me'd piti apo/ uni mo be.

Wathin Dhuru'c jin Ta Pa ki Pa mo

¹⁷ Dhali mmomurkina a'di mmoya mo e bway piti mo tani wathin tal 'den kamu/ guski'd mo dhali ca'bki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Aman'or Gwo jin 'boro'd mo, ki aha/ mina mii miya taye mmogam mal gi mondiki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ mo? ¹⁸ Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Atinta yuka /e aha/ ki jin 'boro'd mo? Jan tal 'den kamu/ yisa di'da jin 'boro'd mo, hili jasa Arumgimis a'di 'de/ mo be. ¹⁹ /E mishki gwonkan kun 'kwarkunu mo 'taa? kun o gwo mo ki: Dhalka 'kosh ki mii 'kosh mo, dhali, Dhalki cal ki mii mii mo, dhali, Dhalku/ to ki mii kwal mo. dhali, Dhalki gwon thus ki mii ak wathin kamu/ i is mo, dhali, Dhalki to ki mii dil mo, dhali, Taki cim dhali kwan mo? ²⁰ A'di ki thok a'di gwo mo ki: Aman'or Gwowa, aris to gwansani 'baar mo miikika/ mo ki aha/ tana dhuru'c mo be. ²¹ Dhala Yesus ki hil a'di ki e mo dhali en a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Ton tal 'de/ atha /e mo be. Yaku/ mo dhali yol aris tom pini 'baar mo kun tana /e mo dhali ciki uni ki 'kwani kun hatha'ko'd mo, dhali / e mini ta gi to kun mini ish kumma/ mo e momis mo, dhali yayu/ mo ma, mmobath aha/ nsho'k mo. ²² Gom gwo jin onu a'di kan mo tani a'di ki bit a'di bwa ka lungu'b mo dhali a'di ki ya bway pa mo ki bwa jin ditadit mo, haali/ a'di ta'd gi dhan to kun eka 'pen ki ek mo be.

²³ Dhala Yesus ki hil mo mo dhali 'kar mo ki e mo dhali o imancik a'di gwo gwo mo ki: Mii wa'di dita/ gom uni gwansan kun ta pa ki pa mo mmoci'c Bampa/ ma Arumgimis mo be. ²⁴ Dhali imancik a'di gwo merkin gom gwom piti yansan mo be. Hila Yesus ki

o uni gwo mo dok/e ki: Uciya, a'di wana mii diṭa/ gom uni gun gamki gwo is gom pam buni kun tana uni mo mmociḥ Bampa/ ma Arumgimis mo. ²⁵ A'di 'disha mii ki 'dish gom kalman mo mmoya ki solol e jis ma 'dipira/ mo mmodhal wathimpa e i is mo, a'di jin ta pa ki pa mo mmociḥ Bampa/ ma Arumgimis mo be. ²⁶ Dhali uni 'kokin mo mmomer mo ka daran duṅ gana/ mo dhali o gwo ka rem 'kup mo ki: Ba wakki/ wakan mo tani ija a'di iminu iwoṭh moyi? ²⁷ Yesu ki hil uni mo dhali o uni gwo mo ki: Ki 'kwani mo tani a'di molu mii mo, hili ka Arumgimis mo tani aris to 'baar mo mishu mii ka Arumgimis mo be. ²⁸ Hila Buterus telki mii 'pen mo mmo/o a'di gwo mo ki: Hili, aman dhalkina aris to 'peni 'baar mo dhali bath/e nsho'k mo be. ²⁹ Yesu ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: wathin kamu/ yisa di'da jin dhalki gu'b piti 'pen mo walla ikam piti mo walla i'bwah piti mo walla kum mo walla com mo walla uci mo walla mo mo gom gway pem mo dhali gom gway gi gwom 'borga/ mo tani ³⁰ a'di jin midi diki bu'th to ki me'd iss 'kwanimpa ka mudhe'd mo shwane/ mo ki mo yansan mo, gu'b mina a'di gam mo dhali ikam piti mo dhali i'bwaham piti mo dhali ikum mo dhali uci mo dhali mo mo nyakki to kun mini to'c a'di 'kus mo, dhali ki she yil yan jin midi pu'du/ mo tani a'di midi gam mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. ³¹ Hili aris uni gun 'koni tṭwa/a/ mo tani uni minu dhu ṅ'ko'd mo dhali uni gun 'koni 'ko'd mo tani uni minu dhu iṭwa/a/ mo be.

AYesu Torki Wum Piti Me'di Kwara Itwa/a/ mo

³² Dhali uni 'kokin mo mmo/ii i bway mo mmo/ii ka gagamis mo e Pa Urushaliim mo dhala Yesu yaki'di shu uni bway mo. Dhali uni 'kokin mo mmomer mo dhali uni gwansan kun bathki a'di nsho'k mo tani ko/ki is mo. Dhali a'di ki sus uni gun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo dok/e dhali a'di ki tel mii 'pen mo dhali tor uni gwo mo gom to gun minu mii a'di mo be, ³³ mmo/o gwo mo ki: Hili mo mo ma, ana iina ka gagamis mo e Pa Urushaliim mo, dhali Ya/ gi 'Kwani minu ci mo e igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo, dhali uni mini wak a'di mo mmo'kosh a'di jwa mo, dhali

a'di minu ciki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ime'd mo be. ³⁴ Dhali uni mini mii a'di ka mak mo dhali 'tak a'di manya/ i is mo dhali dor a'di mo dhali 'kosh a'di jwa mo. Dhali 'ko'da cim kwara mo tani a'di midi piyu/ ka piye/ mo be.

Gwondot ma Yakuub mo dhala Yohaani mo

³⁵ Dhala Yakuub dhala Yohaani uni gun ta iya/ ma Sabadi mo tani pu'dkin kad-hon 'kup ki a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Amanṭor Gwo, aman ona bwa ki /e mini dhal aman bway mo gom to jin mina amani dot 'peni /e mo be. ³⁶ Dhala Yesu ki o uni gwo mo ki: Atinta o um bwa mo jin miga/ mii gom um mo? ³⁷ Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Dhas am bway mo ma mmo'ko mo. Jan 'de/ midi ca'b /e ki me'da bim poros pini mo dhali jan 'de/ midi ca'b /e ki me'da biny cam pini mo e monycam pini mo be. ³⁸ Hila Yesu ki o uni gwo mo ki: Um 'koki mish to jin doṭa um mo. A/ um mini piya kubbaaya jin pikika/ mo walla a/um minu cuc mo ki mii jin miinuwa mii ki yi'de/ mo jin miikunu aha/ mo? ³⁹ Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Aman mina mish mii mo be. Dhala Yesu ki o uni gwo mo ki: Akubbaaya jin pika/ mo tani mina umi pi mo dhali mo jin miinu aha/ amii ki yi'de/ mo tani a'di imiinu mii um si'da/ mo be. ⁴⁰ Hili mmo'ko aha/ ki me'da bim poros pem mo walla ki me'da biny cam pem mo tani a'di diki ta miim pem mo mmodhas um bway mo, hili a'di gom uni gwansan kun thosonkunu uni mo be. ⁴¹ Dhali ki uni gun 'koni 'kume'd cikki gwo yansan mo tani uni telki mii 'pen mo mmodeka nyor mo goma Yakuub mo dhala Yohaani mo be. ⁴² Dhala Yesu ki yuk uni mo i a'di mo dhali o uni gwo mo ki: Um mishki gwo mo gom uni gwansan kun o ki ta tapa apo/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani uni mii miin tapa apo/ uni mo dhali 'kwanim buni gun eka/ ek kun ta gi moshirr mo apo/ uni mo be. ⁴³ Hili mii yansan minu 'koki mii wakan apo/ um mo. Hili a'diyin jin midi eka/ ek mo e bwam um mo tani a'di midi mii ta a'di jin midi mii um to mo be. ⁴⁴ Haali/ a'diyin jin midi mii ta jin tṭwa/a/ mbwaman um mo tani a'di midi mii ta cinṅkina/ gom umi 'baar mo be. ⁴⁵ Haali/

Ya/ gi 'Kwani si'da/ pu'dki'd mo yisa ki a'di minu mii to mo, hili ki a'di midi mii 'kwani to mo dhali ci mondiki/em piti mo mmota Amanwan 'Kwani 'Ba/ ka ris mo be.

Bartimawuus jin Ta Wathiny Ja'da/ Bu'thki Momish Mo mo

⁴⁶ Dhali uni pu'dkin mo e Pa Ariiha mo. Dhali ki a'di di'd mmodhal Pa Ariiha 'pen mo nyakki imancik a'di gwo mo tani adhana waambuhany wathimpa caaca kagahara mo. Dhali wathiny ja'dan kamu/ diki'd jin yukku gway ka Bartimawuus mo jin ta'da man'tho to mo, a'di jin ta ya/ ma Timawuus mo, a'di ca'bki'd mo e shemen bway isa yempa/ mo. ⁴⁷ Dhali ki a'di cikki gwo goma Yesus ki Pa Naasira mo tani a'di telki mii 'pen mo mmocuu gwo ki dhan 'twa/ jin caaca mo dhali o gwo mo ki: Yesus, jin ta Ya/ ma Dawuu'd. Miiyi mii apo/ aha/ mo ma. ⁴⁸ Dhali 'kwani ka ris kucurki a'di ki gwo mo mmotor a'di gwo mo mmo'a'b ki shwam mo. Hili a'di cuuki'd kagahara ki nyanye/ ki nyanye/ mo ki: Ya/ ma Dawuu'd. Miiyi mii apo/ aha/ mo ma. ⁴⁹ Dhala Yesus doshki'd mo dhali o gwo mo ki: Yuki a'di mo ma. Dhali uni ki yuki wathiny ja'da/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Budhi adu mo ma. Cuyi mis mo. A'di yukki /e mo be. ⁵⁰ Dhali a'di bitki burrinye/ ma pom piti a'cesh mo dhali a'di ki pe imis mo dhali ya aYesus mo. ⁵¹ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Ata o /e bwa jin miga/ mii gom /e mo. Dhali wathiny ja'da/ ki o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/ butha momish mom pem mo ma. ⁵² Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ i bway pini mo. Mongam gwo is pini a'di wothki /e mo. Dhali ki jahanne/ a'di ki bu'th momish mo mo dhali bath a'di nsho'k ibway mo be.

11

Mo jin Pinu Mii E mo Mmocic Pa Urushaliim mo

¹ Dhali ki uni 'dishki Pa Urushaliim is mo e Pam Beetpaji mo dhali e Pam Beetaniya mo e 'Kuwoh Setuun mo tani a'di ki hash imancik a'di gwo isu/ mo be ² dhali o uni gwo mo ki: Iiku/ i bampa/ jin di'd ka par 'twa/ i um mo, dhali ki jahanne/ ki um mini cic a'di mo tani um mini gam ari thuluny jin shi'du/ mo. A'di yisa merkina

wathin kamu/ apowa. 'Cuki a'di mo dhali guyu/ a'di mo. ³ Wakki/ wathin 'den kamu/ midi o um gwo mo ki: Atinta mina um kan mo tani tori a'di gwo mo ki: Tapa a'di midi mii ta gi a'di mo dhali midi hashu/ a'di ka nyan'ko'd ki jahanne/ mo imahan mo. ⁴ Dhali uni iikin mo dhali gam ari thuluny jin shi'dkunu mo e 'twan'kal bway tura beega/ mo. Dhali uni 'cukki a'di mo be. ⁵ Dhali uni gwansan kun doshkin mo tani o uni gwo mo ki: Atinta imina um kan mo sa/? Um 'cuki ari thuluny gomata? ⁶ Dhali uni ki tor uni gwo mo gom gwo jin okin ma Yesus mo, dhali uni ki dhal uni bway mo mmo/ii mo be. ⁷ Dhali uni ki susi ari thuluny Yesus mo dhali uni ki pa'd burrinyem buni apo/ a'di mo dhali a'di ki mer a'di apo/ mo be. ⁸ Dhali 'kwani ka ris uni pa'dki burrinyem buni e bway tur mo be. Dhali kun tiya pa'dkina biny cwa kun kwa/kina uni 'peni bwam bunto mo be. ⁹ Dhali uni gwansan kun iikini twa/a/ mo dhali uni gwansan kun bathki uni nsho'k mo tani uni kumki cuuwa/ mo ki 'twa/ kun caaca mo ki: Hosanna. Mom'bor mii midi di mo gom a'di jin pu'dki'd ki gway gi Tapa mo be. ¹⁰ Mom'bor mii midi di mo gom Bampa/ ma ababam bana ka Dawuu'd a'di jin pu'dki'd mo. Hosanna jin di'di mis mo.

¹¹ Dhali a'di cikki'd mo e Pa Urushaliim mo dhali a'di seki gu'b gi mondheleladhelel mo be. Dhali ki a'di hilki mo mo dhali 'kara ris to 'baar mo ki e mo tani dhali n'ko'd a'di ki dok Pam Beetaniya nyakki uni gun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo haala tente/ yulu'd mo be.

Cwampu/ jin Jeekunu mo

¹² Dhali ka cim jin batha'di 'ko'd mo tani ki uni pu'dkin mo e Pam Beetaniya mo tani a'di 'koshkina te/ mo be. ¹³ Dhali a'di mishki'da pu/ 'pena dhana/ mo jin lu/u'd mo. A'di ki ya mo mmopar e mo wakki/ a'di midi 'taki gam maman 'peni a'di mo. Ki a'di pu'dki'di a'di mo tani a'di diki gam ton kamu/ mo hili jasi 'cemen gana/ mo haali/ a'di diki ta yil ma pu/ mmodho'th mo be. ¹⁴ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Wathin tal 'den kamu/ midi diki shwa maman 'peni /e dok/e mo ki sule/. Dhali imancik a'di gwo cikki gwo yansan mo be.

Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo

¹⁵ Dhali uni pu'dkin mo e Pa Urushaliim mo. Dhali ki a'di cicki gu'b gi mondheleladhelel mo tani dhali a'di telki mii 'pen mo mmo/ur uni gwansan ka pije/ kun yoli to mo, dhali uni gwansan kun yolki to mo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Dhali a'di ki kuma tharabeesa 'twa/ a'cesh mo gun ta ku gi uni gwansan kun wanki emena guurush mo dhali a'di ki kum to 'twa/ a'cesh mo kun 'kona imanyol gurko/ mo be. ¹⁶ Dhali a'di diki dhal uni bway mo mmo'do ton tiya mmo'cith ki tur mo e gu'b gi mondheleladhelel mo be. ¹⁷ Dhali a'di torki gwo mo dhali o uni gwo mo ki: A'di diki ta gwo jin 'kwarkunu mo 'taa? ki: Gu'b pem minu yuk ki gu'b jin minu 'tho goma ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo? Hili um ki mii a'di me'd gu'b gi 'kwani kun ta imandil to mo be. ¹⁸ Dhali igasiis kun can dhali iman'kwar to mo uni cikki gwo yan mo dhali uni n'apki bway mo mmo'ce'd a'di sho'k mo haali/ uni ko/ki a'di mo haali/ awaambuhany 'kwani caaca kagahara mo merkin mo gom gwom piti jin torkina a'di mo be. ¹⁹ Dhali ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani a'di dhali imancik a'di gwo uni iikin ka pije/ mo 'peni 'penkuman bampa/ mo.

Gwo gom Cwampu/ jin Ku'thki Gun'kuru/ mo

²⁰ Me'd jin iikina uni ki iimpe mo mon'thamo/ mo tani uni parkina pu/ e mo mmoku'thkina a'di hila/ ka birman ilu/ mo be. ²¹ Dhala Buterus kakina gwo e mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa. Hila pu/ mo ma, a'di jin jeekina /e mo tani a'di ku'thki'd mo be. ²² Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Tayi gi mongam gwo is mo eya Arumgimis mo. ²³ Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: A'diyin jin midi o wosh yansan gwo mo ki: Dhalki a'di gunu mo dhali bit mo e bwan kumma/ yi'de/ mo dhali diki ta ga du jin shi/ i gwo 'kup mo tani, hili a'di gamki gwo is gom a'di jin okina a'di mo tani ki a'di midi pu'd mo tani a'di minu mii gom a'di mo be. ²⁴ Wakan aha/ tora um gwo mo ki a'diyin jin mina umi dot ki mon'tho mo tani gami gwo is mo ma, ki a'di mina umi bu'th mo dhali um mini bu'th a'di mo be. ²⁵ Dhali ma mo

jin jin mina umi dosh mo mmo'tho mo tani dhalki a'di 'pen mo wakki/ um ta gi gwo jin ona um is apo/ cin tiya mo tani wakan si'da/ Ababam bum jin di'd e momis mo midi dhal um gwon dhan bum 'pen mo be. ²⁶ Hili wakki/ um 'koki dhal 'kwani amure/ miinthus buni 'pen mo tani wakan si'da/ Ababam bum jin di'd e momis mo midi diki dhal um amure/ miinthus gi gwon dhan bum 'pen mo be.

Moshirr ma Yesus jin Dotkunu Gwondot mo

²⁷ Dhali uni pu'dkin dok/ e mo e Pa Urushaliim mo. Dhali ki a'di diki'd mmoya e gu'b gi mondheleladhelel mo tani igasiis kun can dhali iman'kwar to mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ mo uni pu'dkini a'di mo be. ²⁸ Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Ki moshirr jana sa/ imiikina /e aris to gwansani 'baar mo, walla kaja iciki /e moshirr yansan mo mmomii uni mo? ²⁹ Yesus ki thok uni gwo mo ki: Aha/ si'da/ mina dot um gwondot mo. Thoki aha/ gwo mo ma dhali aha/ mina tor um a'di jin ciki aha/ moshirr mmomii aris to gwansan mo be. ³⁰ Mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo tani, a'di 'peni momis mo 'taa? walla 'peni 'kwani mo? Thok aha/ gwo mo ma. ³¹ Dhali uni garki gwo 'kusi 'twa/ ka rem 'kup mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/ aman mina o gwo mo ki: 'Peni momis mo tani, a'di midi o am gwo mo ki: Batinta 'kona um ki gam a'di gwo is mo? ³² Hili wakki/ aman mina o ki: 'Peni 'kwani mo tani uni ko/ki 'kwani mo haali/ aris 'kwani 'baar mo karkina Yohaana ka manci gwo ma Arumgimis gana/ mo be. ³³ Wakan uni thokkina Yesus gwo mo ki: Aman 'konaki mish mo mo. Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Wakan si'da/ aha/ mina diki tor um gwo mo gom a'di jin ciki aha/ moshirr mo mmomii to gwansan mo be.

12

Gwom 'Bi'th/e gom Bwam Monsinu ma Mura'th dhali Uni gun Hil Mo mo

¹ Dhali a'di telki mii 'pen mo mmo'tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ diki'd mo jin siki'da mura'th mo dhali a'di ki nyanja gon mo

mmo'kam a'di is mo dhali a'di ki cwanj jis gom yimana mura'th mo dhali a'di ki nyanj 'kukuma/ isi mis mo, dhali a'di ki dhal a'di e imanmii to ka guurush mo dhali a'di ki ya bampanj kamu/ jin si'dasi'd mo be.

² Dhali ki mo pu'dki'd mo tani a'di ki hash cinjkinanj kamu/ e imanmii to ka guurush mo mmo'taki kali maman cwan tiya 'peni monsinu mo be. ³ Dhali uni bu'thki a'di mo dhali dor a'di mo dhali uni ki hash a'di me'd 'te/ mo be. ⁴ Dok/e a'di ki hash ki uni cinjkinanj kamu/ i uni mo dhali uni waki a'di 'kup ki jama/ mo dhali uni ki mii a'di ka jin thus ki mon'the is mo be. ⁵ Dhali a'di ki hashki uni janj kamu/ mo dhali a'di si'da/ 'koshkina uni jwa mo. Dhali wakan si'da/ kun tiya ka ris 'koshkina uni mo dhali kun tiya dorkina uni mo dhali kun tiya 'koshkina uni jwa mo be. ⁶ A'di ta'd gi jasi jin tal 'denj gana/ mo jin di'di a'di mo, a'di jin ta ya/ m piti jin ena a'di ki en gana/ mo. N'ko'd a'di ki uthki uni ya/ m piti mo mmohashki a'di e uni mo mmo/o gwo mo ki: Uni mini tak ya/ m pem mo be. ⁷ Hili uni gwansan kun miiki to ka guurush mo o gwo mo ka rem 'kup mo ki: Amankal mala caan pu'dki'd mo. Dhalki ana 'kosha a'di jwa mo dhali mal midi ta jim bana mo be. ⁸ Dhali uni bu'thki a'di mo dhali 'kosh a'di mo dhali kar a'di 'pen ka pije/ mo 'peni bwam monsinu mo be. ⁹ Ata mina com gi mo ma mura'th i mii mo sa/? A'di midi pu'du/ mo dhali 'ce'd uni gwansan sho'k mo kun miiki to ka guurush mo dhali ci mo ma mura'th ki 'kwanin tiya mo be. ¹⁰ 'Kona um ki denj Gwo e mo 'taa? Gwo jin 'kwarkunu mo.

Ka dhan wosha caaga/ yansan jin wakina imannyanj gu'b mo tani

warki'd ki dhan wosh gi 'kupan ma rukun gu'b mo.

¹¹ Yansan ta mii gi Tapa mo be.

Dhali a'di ta dhan mii jin meru em bana mo be.

¹² Dhali uni palki mii mo mmo'taki cesh a'di mo tani hili uni ko/kina waambuhany 'kwani mo haali/ uni nyithkin ki a'di torki gwom 'bi'th/e yansan apo/ uni mo. Wakan uni dhalki a'di mo dhali ii mo be.

Mmocika Kaysara Thulpa/ mo

¹³ Dhali uni hashki a'di 'kwanin tiya 'peni 'Kwani Parisiyyin mo dhali 'kwanin tiya 'peni 'Kwani ma Hirodusiyyin mo mmo'taki cesh a'di ki gwo jin ona a'di mo.

¹⁴ Dhali uni pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Amantor Gwowa, aman misha ki / e ta a'dinj gana/ mo dhali /e diki mii mii ka gwar 'de/ mo gom wathinj kamu/ mo, haali/ /e diki tak 'kwani gom monycam buni mo hili ka jinj gana/ /e tori gwo gi bway ma Arumgimis mo be. A/a'di ta gwonkan jin minu cika Kaysara thulpa/ mowa? walla minu dhalku/ mo? ¹⁵ Mina aman 'taki ciya thulpa/ mo 'taa? walla mina aman 'taki dhal 'pen mo? Hili mmonyitha a'di ahe'k em buni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta palkina um aha/ kan mo? Guyi aha/ nasa guurush mo ma dhali dhalki aha/ para a'di e mo. ¹⁶ Dhali uni ki guyi a'di jan 'de/ mo. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ki jamas maja a'dan sa/? Dhali a'di 'kwar maja imahan mo? Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: A'di ta jim ma Kaysar mo be. ¹⁷ Yesu ki o uni gwo mo ki: Cika Kaysar to jin ta jim ma Kaysar mo ma dhali cika Arumgimis to jin ta jim ma Arumgimis mo ma. Dhali uni merkin mo gom a'di mo be.

Gwondot jin Dotu mo gom Mo jin Pinu mo

¹⁸ Dhali 'Kwani Sadukiyyin pu'dkini a'di mo, uni gun o gwo mo ki mompinunj kamu/ yisa di'da. Dhali uni ki dot a'di gwondot mo mmo/o gwo mo ki: ¹⁹ Amantor Gwo, aMusa a'di 'kwarki aman gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Wakka kam gi wathi/ midi wu mo dhali dhal ashim piti mo hili diki dhal a'di a'ci mme'd mo tani wathi/ midi mii mash asha kam piti mo dhali cis uci goma kam piti mo be. ²⁰ Ikam uni 'kokini pesu/ mo be. Jin twa/ a/ bu'thki'da 'bom mo dhali ki a'di wuki'd mo tani a'di diki dhal a'di a'ci mo be. ²¹ Dhali jin 'kon mo po/i su/ mo bu'thki'da yim mo dhali wuki'd mo si'da/ mmodiki dhal a'di a'ci mo dhali jin 'kon ma po/i kwara mo nyakkina mii gi wakansan mo be. ²² Dhali unim pesu/ 'koki dhal a'di a'ci mo. Yan'ko'd mo tani a'bom si'da/ wuki'd mo. ²³ E mompinu mo tani a'bom midi ta asha ja mo? Haali/ gwa' h 'kokini pesu/ kun bu'thki a'di mo mmota a'bom buni mo be.

²⁴ Yesu ki o uni gwo mo ki: A'di diki ta 'kup gwo jin thu'thkina um mii mo ki um 'koki mish Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo walla mom'bi'th ma Arumgimis mo? ²⁵ Haali/ ki uni mini piyu/ mo 'peni mowu mo tani uni mini mash dok/ e yisa walla minu 'koki ci bway mo mmomash mo si'da/. Hili uni mina e waki iman'doyu gwo mo e momis mo be. ²⁶ Dhali gom gwo gi uni gun minu cuyi mis mo 'peni mowu mo tani 'kona um ki derj gwo e mo e gwo jin 'kwarkin ma Musa mo 'taa? e gwo gi ari cwa me'd jin on ma Arumgimis a'di gwo mo ki: Aha/ tana Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali aha/ tana Arumgimis ma Is/hak mo dhali aha/ tana Arumgimis ma Yakuub mo? ²⁷ A'di diki ta Arumgimis gom uni gun wukin mo hili gom uni gun 'kon ki e mo. Um wani imanthu'th mii mana?

Adhan Gwonkan jin Ca'd jin 'Kwarkunu mo

²⁸ Dhali jan tal 'denj kamu/ 'peni iman'kwar to pu'dki'd mo dhali cik gwo jin su'kkina uni ka rem 'kup mo. Dhali mmonyitha a'di ki a'di thokki uni gwo ki 'bore/ mo tani a'di ki dot a'di gwo mo ki: Gwonkan jana jin 'kwaru si'da/ jin ta jin twa/a/ ki tiya 'baar mo? ²⁹ Yesu ki thok a'di gwo mo ki: Jin twa/a/ a'dihe/ be jin o gwo mo ki: Ciki um gwo mo ma. Ayy, um 'Kwani ma Israyiil mo. Tapa Arumgimis bana a'di ta Tapa Arumgimis jin tal 'de/ mo be. ³⁰ Dhali/ e mini en Tapa Arumgimis pini ka dum pini 'baar mo dhali ka kashiram pini 'baar mo dhali ki bwam pini 'baar mo dhali ki 'bi'th pini 'baar mo. ³¹ Dhali jin 'ko'da 'dihe/ mo be: /E mini en amannyak ca'b pini me'd is pini gana/ mo be. Gwonkana kamu/ jin 'kwarkunu mo yisa di'da jin ca'd mmobol yansan e mo. ³² Dhali aman'kwar to mo a'di ki o a'di gwo mo ki: /E o gwon gana/ mo, Amantor Gwo. /E tori gwo ki tor gana/ ki a'di tal 'de/ mo, haali/ jan kamu/ yisa di'da, hili a'di 'de/ mo be. ³³ Mmo/en a'di ka du 'baar mo dhali ka du jin mishi gwo 'bani 'baar mo dhali ki mom'bithi 'baar mo dhali mmo/en amannyak ca'b pini me'd is pini gana/ mo tani a'di boli to 'baar mo e gun cinu mo mmoci'th ki o'd mo dhali kun 'donu mo mmomiiya bas mo

be. ³⁴ Dhali ka Yesu mishki'd ki a'di thokki a'di gwo ki 'bore/ mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: /E yisa si'dkina 'peni Bampa/ ma Arumgimis mo. Dhali 'peni mo yan mo tani wathin 'denj kamu/ yisa di'da jin ro'dki mii mo mmopot a'di gwondota kamu/ mo be.

Gwo gi Dotu gom Ya/ ma Dawuu'd mo

³⁵ Dhali ka Yesu di'd mo mmotor uni gwo mo e gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Kata i/ ona iman'kwar to mo ka Kristhos ta Ya/ ma Dawuu'd moye? ³⁶ Haala Dawuu'd ki is piti mmoshi/ irrkunu a'di ki Shi/ in Dheleladhelel mo tani a'di o gwo eya tente/ mo ki: Tapa o Tapam pem gwo mo ki: 'Ca'bi/ e aha/ ki me'da bim poros pem mo ntagi aha/ mina dhu 'kup pini mo e bwan 'kwariny cwa jin dhuna /e sho'k mo. ³⁷ Dawuu'd ki is piti ki yuk a'di ki Tapa mo. Wakan a'di midi ta ya/ m piti kata mo dok/ e? Dhali adhana waambuhany 'kwani cikki gwo 'peni a'di ki bwan 'kunya/ mo be.

Yesu Be'dki Gwo gom Mii gi Iman'kwar To mo

³⁸ Dhali e gwom piti jin tora a'di uni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Jiyi iman'kwar to ki e ki 'bore/ mo uni gun eni momanas ki burinyen turga/ i is mo dhali kun eni mo jin takuwa tak ka rem 'kup e mo ma suug mo ³⁹ dhali mmobu'th mo kun 'boron e gu'b gi montul is mo dhali mo kun takuwa tak mo e mo jin yukuwa yuk mo, ⁴⁰ uni gun loski gu'b gi up gun wuna ikath ki 'kolo'c mo dhali uni gun miiki mon'tho mo eya por ma piye/ mo ki rash rash mo. Uni mini bu'th dhan miiwak jin bol kun tiya e mo be.

A'bom jin Wun ma Kath jin Ci To mo

⁴¹ Dhali a'di ca'bki'da 'cesh ka par 'twa/ e mo jin dhunuwa guurush mo dhali a'di parki'da waambuhany 'kwani e mo mmohuna uni aguurush e mo jin dhunuwa guurush mo. 'Kwani tana ris ka ris kun ta pa ki pa mo kun dhukina dhana guurush mo. ⁴² Dhala 'bom jin wukin ma kathim piti mo pu'dki'd mo dhali a'di ki dhu ushi emena guurushi su/ mo kun ta gi 'per mo, uni gun wana e ka tariipan 'de/ mo be. ⁴³ Dhali a'di ki yuk imancik a'di gwo e a'di mo dhali o uni gwo mo ki: Ka

jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki, a'boma ha'th'ko'd yansan jin wun ma kathim piti mo tani a'di dhuki'da ris tom piti 'baar mo mmobol uni gwansan e mo kun ta'kki to mo e mo jin dhunuwa guurush mo be. ⁴⁴Haali/ uni 'baar mo ta'kki to mo 'peni tom buni gun ishkin ka entus mo. Hili ayim 'pena ha'th'ko'd piti mo tani a'di dhuki'da ris to 'baar mo kun tana a'di mo gun mini 'taki kar a'di mo be.

13

Mo gi 'Ce'du Gu'b gi Mondheleladhelel Sho'k mo dhali Jamas Mii jin Toru Itwa/a/ mo gom 'Pemen jin 'Ko'd mo

¹ Dhali me'd jin yakina a'di ka pije/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo tani jan 'den kamu/ 'peni imancik a'di gwo mo o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, Aman'or Gwo. Wosh gwahan wani jaro/ jarowa dhali monyangi gu'b gwahan wani jaro/ jaro/ mo! ² Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: /E mishi dhan mii gi gu'ba caaga/ gwansan kun nyan'kunu mo? Hili wosha tal 'den kamu/ yisa midi di apowa kamu/ kamu/ mo jin minu 'koki ta'k a'cesh mo be.

³ Dhali me'd jin ca'bkina a'di e 'kuwosh Setuun jin di'd ka par 'twa/ ki gu'b gi mondheleladhelel mo tani Buterus dhala Yakuub dhala Yohaana dhala Andaraawus dotki a'di gwo ka kwal is mo ki: ⁴ Tori aman gwo mo ma, ki mii gwansan mini pu'd kakasja mo? Dhali ki jamas mii kun wakatinta imina to gwansani 'baar mo mmothim mo mo? ⁵ Dhala Yesus ki tel mii 'pen mo dhali o uni gwo mo ki: 'Cunycuri mii ki is bum ki 'bore/ mo ma, ki jan tal 'den kamu/ midi diki sus um mmodheres mo. ⁶ 'Kwani tana ris ka ris mini iiyu/ ki gway pem mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ tana a'di mo. Dhali uni mini sus tiya ka ris mmodheres mo be. ⁷ Dhali ki um mini cik gwo gom mo/as mo dhali gom gwo jin 'ce'du 'te/ mo gom mo/ as mo tani dhalku/ is ki anan mo. Gom to gwansan mini mii pu'du/ mo. Hili 'pemen yisa minu thim naskina/ mo. ⁸ Haali/ kala kamu/ midi cu mis apo/ kala kamu/ mo dhali 'pen'kuman bampa' kamu/ midi cu mis apo/ 'pen'kuman bampa' kamu/ mo. Dhali adhan mony'cesh midi yikin is ki mo ka ris mo dhali te/ midi di mo si'da/. Hili

mii gwansan uni ita jasi montel 'pen ki isa nyor mo be.

⁹ Hili 'cunycuri mii ki is bum ki 'bore/ mo ma. Haali/ uni mini ci um mo e montul is mo dhali um minu dor mo e gu'b gi montul is mo dhali um mini doshi bwambor imudhiir mo dhali imalik mo gom gway pem mo mmo'ci gwo ibwambori uni mo be. ¹⁰ Dhali gwom 'borga/ minu mii ciki kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo ntwa/a/ mo be. ¹¹ Dhali ki uni mini sus um mo e mo jin dwallu gwo mo dhali ci um wakan mo tani dhalku/ is ki anan mo ntwa/a/ mo gom gwo jin mina umi o mo. Hili oyi a'diyin jin minu ci um ki mo yansan mo haali/ a'di diki ta um kun mini o gwo mo, hili Shi/in Dheleladhelel mo be. ¹² Dhala kama kamu/ midi ci akam piti mmo'kosh jwa mo dhali com midi ci ya/ ki 'bwa/ ilu/ mo mmo'kosh mo dhali uci mini cu mis apo/ ikum mo dhali uni mini dhu uni mmowu mo be. ¹³ Dhali um minu shi/i e ki 'kwani ka ris mo gom gway pem mo. Hili a'di jin midi 'dim 'kup mo ntagi 'pemen mo tani a'di iminu iwoth mo be.

¹⁴ Hili ki um mini par a'di jin ta mii jin bulabul e mo, a'di jin thumu mo e mo jin mina a'di ka 'taki diki di mo ba/ tani (dhalka manden gwo e mishi gwo 'ban mo) dhali yan'ko'd uni gwansan kun 'kon e Pa Yahuudiyya mo tani dhalki uni soni 'kuwosh mo ma. ¹⁵ Dhali dhalki a'di jin di'di 'kungu'b midi diki thul ka 'cesh mo walla cic gu'b piti mo mmogu ton kamu/ mo. ¹⁶ Dhali dhalki a'di jin di'd e bwam bunto midi diki doku/ ka nyan'ko'd mo mmogu burrinyem pom piti mo be. ¹⁷ Dhali ayy/ ayy/ ayy gom uni gwansan kun bwaa uci mo dhali gom uni gwansan kun ci uci ako mmopi ka tee gwansan mo. ¹⁸ 'Thoyi mo ma ki a'di midi diki pu'du/ mondit mo. ¹⁹ Haali/ ka cim gwansan mo tani montoc bwa midi di jin diki di wakan mo 'peni ka mun'kup mo me'd jin uk ma Arumgimis to mo ntagi shwane/ mo ba/, dhali midi diki di ki sule/ sule/ mo be. ²⁰ Dhali wakki/ Tapa midi 'taki diki 'citha/ cim gwansan bwa mo tani buye/ wathimpa' kamu/ minu 'taki 'koki woth mo be. Hili gom gway gi uni gun kwanykunu mo, uni gun kwanykina a'di mo tani a'di i'cithuwa cim bwa mo

be. ²¹ Dhali wakki/ wathin 'denj kamu/ midi o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, aKristhos a'dan mo, walla, Hili mo mo ma, a'di acitta'an mo tani dhalki gwom piti ki gam is mo. ²² Haali/ ikristhos kun 'koki ta kun gana/ mo dhali imançi gwonthus mini cu mis mo dhali tor dhan jamas mii mo dhali dhan momer mo mmosusa susi dheres mo, wakki/ a'di mishu mii si'da/ gom uni gun kwanykunu mo be. ²³ Hili 'cunycuri is bum ki 'bore/ mo. Aha/ torkina um aris to gwansani 'baar mo ntwa/a/ mo be.

Mo gi Mina Ya/ gi 'Kwani Pu'du/ mo

²⁴ Hili ka tee gwansan mo 'ko'di monto'c bwa mo tani atente/ midi dhurum mo mo dhali appe midi diki ci monkush piti mo be. ²⁵ Dhali arisa culi 'baar mo mini ta'k mo 'peni momis mo dhali mom'bi'th kun 'kon e momis mo tani minu pir is mo be. ²⁶ Dhali yan'ko'd uni mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmopu'du/ mo e bwaarak ka dhan mom'bi'th mo dhali ki monyca mo be. ²⁷ Dhali yan'ko'd a'di midi hash iman'doyu gwom piti mo dhali tul kum piti is kun kwanykunu mo 'peni mony'cesh kun 'kona shem 'pena bi idonon mo 'peni mo jin din ma 'cesh 'kup mo ntagi mo jin dina momis 'kup mo be.

²⁸ 'Peni gwo gi cwampu/ da/ari a'di mo dhali mishi miim piti mo. Me'd jin lu/kina a'di abim piti mo mmo'ta'dama'ta'dam mo dhali dhu jipin this mo tani um ki mish mo mo ki moyurantee 'dishi'd mo be. ²⁹ Wakan si'da/ wakki/ um ki par aris to gwansan e mo mmobu'th mo mo tani um ki mish mo mo ki a'di 'dishki'd mo, e 'twa'kal hila/ mo be. ³⁰ Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki 'kwani ma nyakum yil gwansan mini 'koki pe mo ntwa/a/, ntwa/a/ ka ris to gwansan mini bu'th mo mo be. ³¹ Momis dhali mony'cesh mini pe mo tani hili gwom pem midi diki pe mo be.

³² Hili ka tente/ caan mo walla ki mo caan mo tani a'di dina wathin tal 'denj kamu/ ki mish mo walla iman'doyu gwo kun 'kon e momis mo walla Ya/ si'da/ mo, hili jasi Com a'di 'de/ mo be. ³³ 'Cunycuri is bum ki 'bore/ mo ma dhali timi mo mo ma dhali 'thoyi mo ma, haali/ um 'koki mish mo mo atente/ jin mina mo pu'du/ mo be. ³⁴ A'di mina e

waki wathi/ jin ya yilkina/ mo. Me'd jin dhalkina a'di pam piti 'pen mo tani dhali a'di dhu cinkinam piti mo mmohil mo mo isi ka tu'c piti ka 'dete/ 'dete/ mo. Dhali a'di ki kan amantim 'twa'kal gu'b gwo mo mmotim mo mo be. ³⁵ Timi mo mo ma wakan – haali/ um 'koki mish mo mo jin mina com gu'bi pu'du/ mo. A'di wari midi ta mom'pimpili/ mo walla mombwam/ e mo walla mo kun gwon ma dhongola nwa mo walla mon'thamo/ mo. ³⁶ Hili isi ciki/ a'di midi pu'du/ ki jahanne/ mo dhali gam um ki um mala e mo be. ³⁷ Dhali a'di jin torka/ um mo tani miga/ tor ki 'kwani 'baar mo ki: Timi mo mo ma.

14

Imanshu 'Kwani Bway Miikina Wu'th apowa Yesus mo

¹ Dhali acim bockini su/ ntwa/a/ ka cim gi Mompe'kupanyolos mo dhali ayuk jin tulu 'kup mo gi maan'kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo. Dhali igasiis kun can dhali iman'kwar to mo uni napki bway mo mmobu'th a'di ki kup mo dhali 'kosh a'di jwa mo ² haali/ uni o gwo mo ki: Yisa ka tul 'kup yan jin yukuwa yuk mo yisa hili isi ciki/ adulatt mina 'kwani ishwa mo be.

Yesus A'di 'Koshkunu Is ka Yina Pi'dnan Gana/ mo e Pam Beetaniya mo be

³ Dhali ki a'di diki'd e Pam Beetaniya e gu'b ma Simaan jin 'kosha monthus mo tani ki a'di ca'bki'da tharabeesa mo tani a'boma kamu/ pu'dki'd mo jin taki'd gi tura gasaas jin ta gi kush mo jin din ma yina pi'dnan gana/ nycine/ mo, jin 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo. Dhala yim ki 'ce'd tura mo dhali wol a'di e 'kup ma Yesus mo be. ⁴ Hili 'kwanin tiya 'kokini mun mo kun dekin ma nyor mo e is buni mo mmo/ o gwo mo ki: Atinta shinu ayina pi'dnan gana/ yan isa 'cesh kan mo? ⁵ Haali/ ayina pi'dna/ yan minu 'taki yol ka riyaal iss 'kwanimpa ka 'kume'd mo dhali ciki 'kwani kun hatha'ko'd mo. Dhali uni ki ru'ka yim ki gwo mo be. ⁶ Hila Yesus o gwo mo ki: Dhalka yim mo ma. Atinta toca um ayim bwa mo? Ayim miiki tony jaro/ gom aha/ mo. ⁷ Haali/ um isa yempa/ um tan gi 'kwani kun hatha'ko'd kun nyak 'ko ki um mo, dhali ki yilan tiya jin ona bwa um

mo tani um ki mish uni tom 'boron mii mo. Hili um mini 'koki ta gi aha/ isa yempa/ mo. ⁸ Ayim mii a'di jin misha a'di mii mo. Ayim 'koshki aha/ bungwar is pem ntwa/ a/ mo gom kan jin minu kan aha/ mo be. ⁹ Dhali ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: E mo yin jin minu ci gwom 'borga/ e mony'ceshi 'baar mo tani a'di jin miikin ma yim mo tani minu tor mo mmokaa yim e mo be.

Yahuusa A'di Gamki Gwo Me'd mo Mmo'ciṭha/ Yesus Is ki Gwo mo

¹⁰ Dhali yan'ko'd Yahuusa Iskariyuuti a'di jin 'dap tiya 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani a'di yaki'd mo e igasiis kun can mo mmothoson gwo mo mmo'ciṭh a'di is ki gwo mo e uni mo be. ¹¹ Dhali ki uni cikki gwo mo tani uni 'kunya bwa ki 'kuny mo dhali o gwo is mo mmo'ciṭh a'di aguurush mo. Dhali a'di ṇapki embula 'borgan gana/ mo mmo'ciṭh a'di is ki gwo mo be.

Yesus Shwaki Tonte/ jin 'Ko'd Nyakki Imancik A'di Gwo mo

¹² Dhali ka cim jin twa/ a/ gi maanḵuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo ki uni 'ciṭhki ari ka'bal 'kus mo gom Mompe'kupanyolos mo tani imancik a'di gwo oki a'di gwo mo ki: Ki mana o /e bwa jin mina aman ii mo dhali thoson to mo gom /e mo mmoshwa ki Mompe'kupanyolos mo? ¹³ Dhali a'di hashki imancik a'di gwo isu/ mo dhali o uni gwo mo ki: Iiku/ i dhan 'penkuman bampa/ mo dhali wathi/ jin kali dhan dhur yi'de/ midi gam um 'kup mo. Baṭhi a'di nsho'k mo ma. ¹⁴ Dhali e mo yin jin mina a'di ciḵ mo tani oyi com gu'b gwo mo ki: Amanṭor Gwo o ki: Mane gu'b jin midi ta gu'b yilkina/ gom aha/ mo jin miga/ shwa to ka cim gi Mompe'kupanyolos nyakki imancik gwom pem mo? ¹⁵ Dhali a'di midi tor um adhan gu'ba beega/ mo jin nyanu ka makampo/ apowa kamu/ mo, jin isha to ki korom korom mo dhali jin thosonkunu mo. E mun mo tani thosoni to mo ma gom ana mo. ¹⁶ Dhali imancik a'di gwo iikin mo dhali pu'd mo e 'penkuman bampa/ mo dhali gam a'di me'd jin torkina a'di uni gwo mo. Dhali uni thosonki to mo gom Mompe'kupanyolos mo be.

¹⁷ Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo tani a'di pu'dki'd nyakki kum piti kun 'koni

'kume'd i'ce'dka su/ mo. ¹⁸ Dhali ki uni 'kokina tharabeesa mo mmoshwa to mo tani Yesus ki o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Jan tal 'de/ 'peni um midi 'ciṭh aha/ is ki gwo mo, a'din 'de/ jin nyakki to shwa ki aha/ mo be. ¹⁹ Dhali uni telki mii 'pen mo mmokal bwan diṭi'd mo dhali o a'di gwo mo ka baṭh 'pen ka rem 'kup mo ki: A/ aha/ 'taa? ²⁰ A'di ki o uni gwo mo ki: A'di ta jin tal 'de/ 'peni um kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo, a'di jin 'thupki maanḵuthu'd nyakki aha/ eya sahana 'de/ mo be. ²¹ Haali/ Ya/ gi 'Kwani yaki'd mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo gom a'di mo, hili wayyi e wathi/ jin 'ciṭhki Ya/ gi 'Kwani is ki gwo mo. A'di midi 'taki 'bor ki isi 'bor gana/ mo gom wathi/ yansan mo wakki/ a'di minu 'taki 'koki dho'th mo be.

²² Dhali ki uni 'kokin mo mmoshwa to mo tani a'di ki bu'th maanḵuthu'd mo dhali 'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd a'di mo dhali ciki uni mo dhali o gwo mo ki: Budhi a'di yansan mo ma. A'di ta is pem mo be. ²³ Dhali a'di ki budha kubbaaya mo, dhali ki a'di ciki mom'bora 'bor bwa i is mo tani a'di ki ciki uni mo dhali uni 'baar mo piki a'di mo be. ²⁴ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di yansan ta'da abas pem gi gwo jin gamu me'd jin ta jin this mo a'di jin wolki'd gom 'kwani ka ris mo be. ²⁵ Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki aha/ mina diki pi yiman maman cwa dok/ e mo ntaga tee jin miga/ pi a'di jin ta jin this e Bampa/ ma Arumgimis mo be.

Mo jin Wat ma Buterusa Yesus Gway A'di Torkunu Itwa/ a/ mo

²⁶ Dhali ki uni yukki gway mo tani uni iikin ka pije/ mo e 'kuwosh Setuun mo. ²⁷ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Umi 'baar mo mini ta'k mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Aha/ mina 'kosha manhil ka'bal mo dhali ka'bal minu ceker bwa mo be. ²⁸ Hili ṇ'ko'd mo tani ki aha/ minu cuyu mis mo dok/ e tani aha/ mina ya itwa/ a/ ki um e Pany Jaliil mo be. ²⁹ Buterus ki o a'di gwo mo ki: Bahili wakki/ uni gwansani 'baar mo mini ta'k mo tani aha/ mina diki biṭ mo be. ³⁰ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora /e gwo mo ki mon'thiny yansan shwane/ mo ntwa/ a/ ka dhongola ṇwa diki ko e me'di su/ mo

naskina/ tani /e mini wat aha/ gway me'di kwara mo be. ³¹ Hili a'di oki gwo ka du jin daradar mo ki: Wakki/ aha/ mina mii wu mo nyakki /e mo tani aha/ mina diki wat /e gway mo. Dhali uni 'baar mo nyakki o 'twan tal 'de/ mo be.

Yesus 'Thoki'de Monsinu jin Ta Bwaagon ma Jathsemaani mo

³² Dhali uni iikin mo e mo jin yuku gway ka Jathsemaani mo. Dhali a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: 'Koyi imahan mo ma. Aha/ ki ya mo dhali 'tho mo. ³³ Dhali a'di ki susa Buterus mo dhala Yakuub mo dhala Yohaani mo dhali mii ma cis telki a'di 'pen mo mmobu'th a'di kagahara mo dhali bwa jin tocu 'kus si'da/ mo be. ³⁴ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Akashiram pem dita bwa ki dit kagahara mo, ma isi kan mmowu moyi. 'Koyi imahan mo ma dhali timi mo mo mmo'ko ki e i'kup mo. ³⁵ Dhali mmoyakina a'di mo mmothoth is ari'ceenne/ mo tani a'di bitki'da 'cesh mo dhali 'tho mo wakki/ a'di minu 'taki mish mii mo tani ki mo yan midi 'taki ya pe a'di mo. ³⁶ Dhali a'di o gwo mo ki: Abba Ababa. Aris to 'baar mo mishu mii ki/e mo. Kalka kubbaaya yan 'peni aha/ mo ma. Hili a'di yisa jin oyaa/ bwa, hili a'di jin ta bwam pini mo be. ³⁷ Dhali a'di pu'dki'd mo dhali gam uni ki uni ishki e mo dhali a'di ki owa Buterus gwo mo ki: Simaan, A/e ishki e kan mo? Bunya/ mina /e diki tim mo mo ka tenten 'de/ mmodi ki e i'kup mo? ³⁸ Timi mo mo ma dhali 'koyi ki e i'kup mo dhali 'thoyi mo, ki um mini 'koki cic mo e mo jin palu mo. Shi/ in ka jin gana/ a'di ona bwa mo tani hili bungwar is a'di ihatha'ko'd ki ha'th mo be. ³⁹ Dhali dok/e a'di yaki'd mo dhali 'tho mo mmorash jasi gwon tal 'de/ e mo. ⁴⁰ Dhali dok/e a'di pu'dki'd mo dhali gam uni ki uni ishki e mo haali/ em buni to'dki uni is mo dhali uni 'koki mish gwo jin mina uni thok a'di mo be. ⁴¹ Dhali me'di kwara mo dok/e tani a'di pu'dki'di uni mo dhali o uni gwo mo ki: A/um 'kon mo mmo/ish e kan mo dhali bu'th mosi/is bum mo? A'di 'koshi jwa mo ba/. Mo pu'du'd mo. Ya/ gi 'Kwani a'di 'cithkunu is ki gwo mo e me'd gi 'kwani kun ta imanmii miinthus mo be. ⁴² Cuyi mis mo. Dhalki ana iina mo. Hila uma? Aman'cithaa/ is ki gwo pu'dki'd hila/ mo be.

Mo jin 'Cithuwa Yesus Is ki Gwo mo dhali Mo gi Budhu A'di mo

⁴³ Dhali ki jahanne/ ki a'di di'di mmo/o gwo mo naskina/ mo tani Yahuusa pu'dki'd mo, a'di jin 'dap tiya 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali a'di suski'da waambuhany 'kwani nyakki a'di mo ki gandala turga/ ime'd mo dhali cwa mo, 'peni igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ mo be. ⁴⁴ Dhali a'di jin 'cithki a'di is ki gwo mo ciki uni jamas mii mo mmo/o gwo mo ki: Jan tal 'de/ jin miga/ pi 'twa/ mo tani a'di ta wathi/ mo. Budhi a'di mo dhali susi a'di ki 'dantar mo. ⁴⁵ Dhali ki a'di pu'dki'd mo tani a'di ki ya a'di ki jahanne/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa. Dhali a'di ki pi a'di 'twa/ mo be. ⁴⁶ Dhali uni 'baar mo ki dhu me'd buni apo/ a'di mo dhali bu'th a'di mo. ⁴⁷ Hili jan tal 'den kamu/ 'peni uni gwansan kun doshkin ki 'dishe/ mo tani a'di ki buk gandala turgam piti mo dhali ru'thun cin'kina/ ma gasiis jin ca'd mo dhali 'cith a'di 'cem piti mo be. ⁴⁸ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: A/um iiyin ka piye/ mmobu'th aha/ ki gandala turga/ ime'd mo dhali ki cwa mo, me'd mii jin miinu apo/ wathin 'di/ mo? ⁴⁹ Ka tee kun bathani 'ko'd mo tani aha/ dikina mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo'tor um gwo mo dhali um 'koki bu'th aha/ mo be. Hili dhalki Gwo jin 'kwarkunu mo thimu mo. ⁵⁰ Dhali uni 'baar mo dhalki a'di me'd mo dhali so mo be.

Wathin Dhuru'c jin Guski'd mo

⁵¹ Dhali wathin dhuruca kamu/ bathki a'di nsho'k mo ki dar gi ton kamu/ i is mo, jasi burrinyen dhiny e jin 'kamkina a'di i is mo, dhali uni ki bu'th a'di mo. ⁵² Hili a'di dhalki burrinyen dhiny e mo dhali gus is 'te/ mo ki jasi burrinye/ jin hitha a'di i empa'd mo be.

Yesus Doshki'd mo e Bwambor gi Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo

⁵³ Dhali uni ki susa Yesus eya gasiis jin ca'd mo. Dhali igasiis kun cani 'baar mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ mo dhali iman'kwar to mo uni tulki is mo be. ⁵⁴ Dhala Buterus bathki a'di nsho'k 'pena dhana/ mo. A'di ki ya ki sule/ e bwaagon ma gasiis jin ca'd mo. Dhali a'di ki nyak ca'b ki imanji mo mo dhali sam is piti i

o'd mo be. ⁵⁵ Dhali igasiis kun can dhali 'kwani gi montul is buni 'baar mo uni n̄apki gwo mo mmo/o apowa Yesus mo mmokar a'di mmowu mo tani hili uni 'koki gam ton tal 'den kamu/ mo be. ⁵⁶ Haali/ 'kwani tana ris ka ris kun 'ce'dki a'di gwo apo/ mo dhali gwom buni gun 'ce'dkina uni a'di i is mo tani uni 'konuki gam me'd mo be. ⁵⁷ Dhali kun tiya doshkin ki mis mo dhali 'ce'd a'di gwo apo/ mo mmo/o gwo mo ki: ⁵⁸ Aman cikina gwo jin ona a'di mo ki: Aha/ mina 'kosh gu'b gi mondheleladhelel yansan mo, a'di jin nyan̄kunu ki me'd mo, dhali ka cim kwara mo tani aha/ mina nyan̄ jan kamu/ jin 'konuki nyan̄ ki me'd mo be. ⁵⁹ Isi gwom buni jin 'ce'da uni kan mo tani yisa gamu me'd mowa. ⁶⁰ Dhala gasiis jin ca'd doshki'd ki mis mo e bwaman uni mo dhali dota Yesus gwo mo ki: A/e bunya/ diki 'de'k 'twan̄ kamu/ mo mmothok̄ gwo kana? Gwo gi wakatinta i/ ona 'kwani gwansan apo/ /e mo? ⁶¹ Hili a'di ca'bki'd ki shwam mo dhali yisa thok̄ 'twan̄ kamuwa. Dhala gasiis jin ca'd dok̄/e ki dot̄ a'di gwo mo ki: A/e tana *Kristhos* jin ta Ya/ gi A'di jin Man̄u mowa? ⁶² Dhala Yesus ki thok̄ a'di gwo mo ki: Aha/ tana a'di mo, dhali /e mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmoça'b ka bim poros gi mom'bi'th mo dhali mmodoku/ ka nyan̄'ko'd mo e bwaarak̄ 'peni momis mo be. ⁶³ Dhala gasiis jin ca'd dherki bur-rinyem pom piti bwa mo dhali o gwo mo ki: Katinta içorkina ana gwo mo jin minu mii o mo? ⁶⁴ Um cikki a'di walki gwo sor mo. Gwo jin gama um me'd mo wakata mo? Dhali uni 'baar mo wakki a'di mo mmo/o ki a'di ha me'd mmowu mo be. ⁶⁵ Dhali kun tiya telki mii 'pen mo mmo'tak̄ a'di manya/ i is mo dhali mmokum a'di bwam/em piti mo dhali dor a'di mo mmo/o gwo mo ki: Oyi gwo is mo ma. Dhali mmodora uniya dor ki me'd buni mo tani uni kun ta iman̄ji mo mo bu'thki a'di mo be.

Buterus Wat̄ki'da Yesus Gway mo

⁶⁶ Dhala Buterus diki'd ka lun̄gu'b mo e bwam ma goj mo, dhali nyarany c̄in̄kinan 'den kamu/ 'peni jim ma gasiis jin ca'd mo tani a'di pu'dki'd mo. ⁶⁷ Dhali mmony-ith̄kina a'diya Buterus mo mmosam is piti i o'd mo tani ayim ku'thki a'di ki e mo dhali

o gwo mo ki: /E si'da/ nyakki di ki wathi/ gi Pa Naasira yan jin ta'da Yesus mo. ⁶⁸ Hili a'di wat̄ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ mola a'di mo walla 'pemen gwom pini jin ona /e mo tani a'di molka/ 'ban mo. Dhali a'di ki ya ka piye/ ki 'twan̄kala lambalany mo. Dhala dhongola n̄wa gwoki'd mo be. ⁶⁹ Dhali nyarany c̄in̄kina/ parki a'di e mo dhali tel mii 'pen mo mmo/o a'di gwo mo dok̄/e e uni gwansan kun doshkin ki 'dishe/ mo ki: Wathi/ yansan ta jan tal 'de/ 'peni uni mo be. ⁷⁰ Dhali dok̄/e a'di wat̄ki gwo mo. Dhali yan'ko'd dok̄/e ari'ceenne/ mo tani uni gwansan kun doshkin ki 'dishe/ mo tani ona Buterus gwo mo ki: Ka jin gana/ /e ta jan tal 'de/ 'peni uni mo haali/ /e ta ji gi Pany Jaliil mo be. ⁷¹ Hili a'di telki mii 'pen mo mmojee is piti jwa mo ki gwo jin thulkina a'di me'da po/ mo, mmo/o gwo mo ki: Aha/ dinaki mish wathi/ yan mo, a'di jin okina um mo. ⁷² Dhali ki jahanne/ adhongola n̄wa gwoki e me'di su/ mo. Dhala Buterus kana gwo e mo, ma gwo yin jin on ma Yesus a'di mo ki: N̄twa/a/ ka dhongola n̄wa diki ko e mo me'di su/ mo tani /e mini wat̄ aha/ gway me'di kwara mo. Dhali ki a'di di'd mmoka gwo e 'baar mo ka bath̄ 'pen mo tani a'di 'tul ma du mo dhali a'di gwoki'd ki jabu'th mo be.

15

Yesus Doshki'd Ibwambor ma Bilaat̄us mo

¹ Dhali ki jahanne/ ki mo ta mon'thamo/ mo tani igasiis kun can mo dhali 'kwani gwanyjaka/ mo dhali iman'kwar to mo dhali aris 'kwani gi montul is buni mo tani uni tulki is mo mmoganan gwo 'kup mo. Dhali uni ki deka Yesus mo dhali sus a'di mo mmoçika Bilaat̄us mo be. ² Dhala Bilaat̄us ki dot̄ a'di gwo mo ki: Ki /e de itana malik̄ gi 'Kwani Yahuuda/ mo de? Dhali a'di ki thok̄ a'di gwo mo ki: /E si'da/ on wakansan mo be. ³ Dhali igasiis kun can uni yerki a'di is ki gway ki to ka ris mo. ⁴ Dhala Bilaat̄us ki dot̄ a'di mo dok̄/e ki: /E bunya/ mini diki thok̄ 'twan̄ kamu/ mo 'taa? Hili ma, ama'diny gwo wana risa kun okina uni apo/ /e mo. ⁵ Hila Yesus diki thok̄ a'di gwon tal 'den kamu/ mo. Gom mii gi wakan mo tani aBilaat̄us merki'd mo be.

Yesus Torkunu Gwo 'Twa/a 'Cesh mo Mmowu mo

⁶ Dhali ki mii jin tuluwa tul 'kup mo tani miim piti isa yempa/ ta mii mmo'cukki uni jan 'de/ 'peni 'kwani habuus mo a'di jin dotkina uni mo be. ⁷ Dhali wathi/ di'd jin yukunu gway ka Baraabas mo jin diki'di bwam uni eya sijin mo, a'di jin 'koshki'da mee mo e mii jin miinu gom gwo jin onuwa 'cesh gom bampa/ mo be. ⁸ Dhala waambuhany 'kwani pu'dkin mo dhali tel mii 'pen mo mmodota Bilaatus gwo mo mmomii to jin miina a'di isa yempa/ gom uni mo. ⁹ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Um napki aha/ mmo'cukki um aMalik gi 'Kwani Yahuuda/ mo 'taa? ¹⁰ Haali/ a'di nyithki dhapan jin takina igasiis kun can mo gom a'di mo mmoçi a'di wakan mo. ¹¹ Hili igasiis kun can ci'thkina waambuhany 'kwani is ki mii mo ki a'di mididi 'cukki uni aBaraabas mo 'te/. ¹² Dhala Bilaatus ki o uni gwo mo dok/e ki: Dhali aha/ mina miiya ta ki wathi/ jin yuka um ka Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo? ¹³ Dhali uni cuukin kagahara mo dok/e ki: 'Koshi a'di ki cwany'cithan dhul mo. ¹⁴ Dhala Bilaatus ki thok uni gwo mo ki: Gomatinta sa/? Tonthus gi wakatinta imiikina a'di mo? Hili uni 'baar mo kumki cuuwa/ mo ki nyanye/ mo mmo/o gwo mo ki: 'Koshi a'di ki cwany'cithan dhul mo. ¹⁵ Wakan Bilaatus mmodikina a'di gwo ibwa mo mmoçeya waambuhany 'kwani ki gwo mo tani a'di ki 'cukki uni aBaraabas mo dhali ki a'di dorki'da Yesus ki yis bip mo tani a'di ki ciki a'di ki uni mo mmo'kosh ki cwany'cithan dhul mo be.

I/askar Miikina Yesus ka Mak mo

¹⁶ Dhali i/askar ki sus a'di mo e bwam mo ma mudhiir mo, a'di jin ta gu'b jin ca'ba a'di nycine/ mo. Dhali uni ki yuk i/askari 'baar mo ka tul 'kup mo. ¹⁷ Dhali uni ki hi'thki a'di burrinyen duk is mo jin ta jam po/ mo dhali uni ki to'd ton'kup 'pena 'de/ mo mmokar a'di i'kup mo be. ¹⁸ Dhali uni ki tel mii 'pen mo mmothe a'di me'd mo mmo/o gwo mo ki: Hayy Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo. ¹⁹ Dhali uni ki dor a'di 'kup ki cwa mo dhali 'tak a'di manya/ i is mo dhali uni ki lun ki jin 'kupa 'dupuni bwambori a'di mo mmowu is ka 'cesh mo.

²⁰ Dhali ki uni miiki a'di ka mak mo tani uni ki 'cuk a'di burrinyen duk is jin ta jam po/ mo dhali uni ki hi'thki a'di burrinyem piti i is mo. Dhali uni ki sus a'di ka pije/ mo mmo'kosh ki cwany'cithan dhul mo be.

Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'cithan Dhul mo

²¹ Dhali uni ki budha Simaan gi Pan Kerawaan ki 'bi'th mo a'di jin ta CoAlaksandar mo dhala Rupus mo, a'di jin yaki yampe mo, a'di jin yayi'd 'peni bampa/ mo, mmokal cwany'cithan dhul piti mo. ²² Dhali uni suski a'di mo e mo jin yuku gway ka Gulgutha mo (jin ta 'pemen gwo jin onu mo ki: mo ma siman 'kup mo be.) ²³ Dhali uni ciki a'di yimana mura'th jin 'koshu e ki yiman cwa jin ta'da murr mo be. Hili a'di diki bu'th a'di mo be. ²⁴ Dhali uni 'koshki a'di ki cwany'cithan dhul mo dhali uni ki kwa/ burrinyem piti bwa mo e bwam uni mo mmodota'k to mo gom uni mo mmopi gwo 'pen ka pije/ mo, gom to jin mina uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ 'taki bu'th mo be. ²⁵ Dhali ki mo ta'da tente/ pedonon mo tani uni 'koshki a'di ki cwany'cithan dhul mo be. ²⁶ Dhali gwo jin onu apo/ a'di jin 'kwarkunu mo, a'di jin denkunu e mo tani o'd ka: Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo be. ²⁷ Dhali nyakki a'di mo tani uni ki 'kosh 'kwanin 'di/ isu/ ki cwany'cithan dhul mo, jan tal 'de/ ki me'da bim poros piti mo dhali jan kamu/ ki me'da biny cam piti mo be. ²⁸ Dhali Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo thimkunu mo, a'di jin o gwo mo ki: A'di karkunu mo nyakki imandhan gwo mo. ²⁹ Dhali uni gwansan kun iikin ki iimpe mo tani uni ciki a'di gura/ mo dhali pir 'kup buni mo dhali o gwo mo ki: Ayy. / E jin mini 'taki 'kosh gu'b gi mondheleladhelel mo dhali nyan a'di ka cim kwara mo tani ³⁰ wo'thi/ is pini mo ma, dhali thulu/ ka 'cesh 'pena po/ cwany'cithan dhul mo. ³¹ Wakan si'da/ igasiis kun can miiki a'di ka mak mo ka rem 'kup nyakki iman'kwar to mo mmo/o gwo mo ki: A'di mishi tiya wo'th mo tani hili a'di molki is piti wo'th moyi. ³² Dhalka Kristhos jin ta'da Malik gi 'Kwani ma Israyiil thulu'd ka 'cesh shwane'dan 'pena po/ cwany'cithan dhul mo ki ana mina par e mo dhali gam gwo is mo. Dhali

uni gwansan kun nyak³³kunu 'kosh ki a'di ki cwany'ci³⁴han dhul mo tani uni si'da/ sorki a'di mo be.

Mowu ma Yesus mo

³³ Dhali ka tente/ pu'dki'di bwan 'kup mo tani adhan mondhurumi'd pu'dki'd apo/ mony'ceshi 'baar mo ntaga tente/ ibum 'ban mo be. ³⁴ Dhali ka tente/ 'koni kwara mo tani Yesus cuuki'd ki dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Iluwi, Iluwi, lama sabaktani, a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ka: Arungimis pem, Arungimis pem, atinta dhalkina /e aha/ 'pen kan mo? ³⁵ Dhali unin tiya kun doshkin ki 'dishe/ cik³⁶ki a'di mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma. A'di yuk³⁷ki'da Iliyya mo be. ³⁶ Dhali jan tal 'den³⁸ kamu/ guski'd mo dhali 'tu'da lipa/ ki yiman tom 'pa³⁹ca'd mo mmokar a'di e cwa mo dhali cik⁴⁰i a'di mmopi mo mmo/o gwo mo ki: Cora ma. Dhalki ana para e mo wak⁴¹ki/ Iliyya midi pu'du/ mo mmo'cu⁴²k a'di ka 'cesh mo. ³⁷ Dhala Yesus cuuki'd kagahara mo dhali a'di ki ci shi/in piti jin 'ko'd mo be. ³⁸ Dhali burrinye/ jin di'd e gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di dherkunu bwa mo ka 'ban su/ mo 'peni bun'kup mo ntagi bum'pen mo be. ³⁹ Dhali ka mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd, a'di jin doshki'd ka karambuye/ i a'di mo tani parki a'di e mo mmoko wakan mo dhali mmoci shi/in piti jin 'ko'd mo tani a'di ki o gwo mo ki: Ka jin gana/ wathi/ yansan ta Ya/ ma Arungimis mo be.

⁴⁰ Dhali up 'kokin mo mmun si'da/ mo kun hilki mo mo 'pena dhana/ mo. Uni gun 'koni bwaman uni mo tani ta iMariyam Magdaliyya mo dhala Mariyam jin ta KoYakuub mo jin ta a'di jin ta dhuru'c mo dhala Yusi mo dhala Saluuma mo be. ⁴¹ Uni gun bath⁴²ki a'di nsho'k mo me'd jin dikina a'di e Pany Jaliil mo dhali mii a'di to mo. Dhali up tana ris ka ris si'da/ kun pu'dkin mo kun nyak⁴³ki ii ki a'di mo e Pa Urushaliim mo be.

Mo jin Kanuwa Yesus mo

⁴² Dhali ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo me'd jin tana a'di atee jin Thosonkunu to mo tani a'di jin ta'da tee jin twa/a/ ka cim mapesu/ mo tani ⁴³ aYuusup gi Pa Arraama a'di jin taku mo jin ta jan tal 'de/ gi montul is buni mo, a'di ki is piti si'da/ jin corki

Bampa/ ma Arungimis mo, a'di bu'thki'da du mo dhali yaa Bilaatus mo dhali dot a'di gwo mo gom bungwar is ma Yesus mo be. ⁴⁴ Dhala Bilaatus merki'd mo wak⁴⁵ki/ a'di midi 'taki wu ki jahanne/ kan mo. Dhali a'di ki yuka mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo mmopot a'di gwo mo wak⁴⁶ki/ a'di wuki'd hila/ mo walla a'di kapki wu mo. ⁴⁵ Dhali ki a'di da/arki gwo 'pena mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo gom jwa jin wukina a'di mo tani a'di ki dhala Yuusup bway mo mmokal bungwar is piti mo be. ⁴⁶ Dhali a'di yolki burrinyen dhiny e jin kanuwa kan mo dhali a'di ki thul a'di ka 'cesh mo dhali 'tham a'di is ki burrinyen dhiny e jin kanuwa kan mo dhali 'thi a'di mo e jis wosh jin 'kolkunu mo dhali 'dan⁴⁷kal dhan wosha caaga/ mo mmomu'th 'twaman jis jwa 'twa/ mo be. ⁴⁷ Mariyam Magdaliyya dhala Mariyam jin ta KoYusi parki mo e mo, mo jin 'thikunu a'di nycine/ mo be.

16

Mompinu mo

¹ Dhali ka cima pesu/ peki'd mo tani aMariyam Magdaliyya dhala Mariyam jin ta KoYakuub mo dhala Saluuma mo uni yolki to kun kuyi mo ki kuy mo, wakan ki uni mini ii mo dhali 'koshki a'di i is mo be. ² Dhali ki mo ta mon'thamo/ ka tee jin twa/a/ ga dhas mo tani uni iikin mo e mon'kupaje mo ka tente/ sulki'd mo be. ³ Dhali uni 'kokin mo mmo/o gwo ka rem 'kup mo ki: Kaja sa/ imidi ka'cki ana wosh 'peni 'twaman jis jwa mo? ⁴ Dhali uni hilki mo 'kup ki mis mo dhali uni parki wosh e mo mmo'dan⁵kalkunu a'di ka nyan'ko'd mo haali/ a'di caaca mo be. ⁵ Dhali uni cik⁶ki bwaman jis jwa mo dhali uni parki wathin dhuruca kamu/ e mo mmo'ca'bki me'da bim poros mo mmohi'th burrinye/ jin ca'bki bany bany mo dhali uni merkin mo. ⁶ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ ki mer mo. Um napkina Yesus gi Pa Naasira mo, a'di jin 'koshkunu jwa mo ki cwany'ci⁷han dhul mo. A'di cuki mis mo be. A'di diki di imahan mo be. Hili mo mo ma, mo jin karkina uni a'di nycine/ mo. ⁷ Hili iiku/ mo dhali tor imancik a'di gwo gwo mo dhala Buterus si'da/ ki a'di midi ya

itwa/a/ ki um e Pany Jaliil mo. Dhali e mun mo tani um mini par a'di e mo me'd gwo jin torkina a'di um mo be. ⁸ Dhali uni iikin mo dhali so ka nwaça/ 'peni mon'kupaje mo haali/ mo jin deenu is mo dhali momer mo pu'dki'd apo/ uni mo be, dhali uni 'koki o gwon kamu/ tal 'de/ mo ki wathin kamu/ mo haali/ uni ko/ki is mo be.

Yesus Piki'da Mariyam Magdaliyya I/is mo

⁹ Dhali ki a'di cukunu mis mo ka'tum ka cim jin twa/a/ ka dhas yan mo tani a'di piki'da Mariyam Magdaliyya i is ntwā/a/ mo a'di jin urkina a'di aruma 'cesh thusi pesu/ ka pije/ mo be. ¹⁰ Ayim yaki'd mo dhali tor to gwansan ki uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo ki uni 'kokin mo mmo'ko ki bwan ditin mo dhali mmoko mo be. ¹¹ Hili ki uni cikki gwo ki a'di diki'd ki e mo dhali mish ma yim mo tani uni 'koki gam gwom piti is mo be.

Yesus Piki Imanci A'di Gwo Isu/ I/is mo

¹² Dhali yan'ko'd mo tani a'di piki unin sun tiya i is mo ki jamasa kamu/ mo me'd jin iikina uni ibway mo mmo/ii bampa/ mo. ¹³ Dhali uni iikin ka nyan'ko'd mo dhali tor aris to gwansan ki 'kwani 'baar mo. Hili uni 'koki gam gwom buni is mo be.

Yesus Hashki Uni kun 'Koni 'Kume'd I'ce'dka 'De/ mo

¹⁴ Dhali yan'ko'd mo tani a'di ki pi uni 'kume'd i'ce'dka 'de/ i is uni 'cena mo me'd jin 'kokina uni eya tharabeesa mo mmoshwa to mo. Dhali a'di ki kucur uni ki gwo mo gom gwom buni gun 'kona uni ki gam is mo dhali goma dum buni kun 'bitha'bi'th mo haali/ uni 'koki gam gwo gi uni gwansan is mo uni kun parki a'di e mo 'ko'di pim piti jin piyunu a'di mo be. ¹⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo e mony'ceshi 'baar mo dhali ci gwom 'borga/ eya ris 'kwani 'baar mo kun ukkunu mo. ¹⁶ I/a'di jin midi gam gwo is mo dhali minu mii ki yi'de/ mo tani a'di iminu iwoth mo be. Hili a'di jin diki gam gwo is mo tani a'di minu wak mo be. ¹⁷ Dhali jamas mii gwansan mini bath uni gwansan kun gam gwo is mo: Ki gway pem mo tani uni mini ura ruma 'cesh ka pije/ mo dhali uni mini wal 'twa/ ki 'twan thisa tiya mo be. ¹⁸ Uni

mini bu'th tasha/ mo. Dhali wakki/ uni mini pi ton tiya kun 'kon ma ti'di cine/ mo tani a'di midi diki shi/ uni is mo be. Uni mini dhu me'd buni apo/ uni gun 'ba'thkin mo, dhali uni minu waç mo be.

Yesus Shinkunu Bway Momis mo

¹⁹ Dhali yan'ko'd wakan Tapa Yesus 'ko'di a'di torki gwo e uni mo tani a'di bu'thkunu mo bway momis mo dhali di'd mo mmoça'b ka bim poros ma Arumgimis mo. ²⁰ Dhali uni iikin mo mmoçi gwo mo eya ris mo 'baar mo dhali Tapa diki'd mo mmonyačka tu'c mii ki uni mo dhali mmo'da/ki uni gwo kun cina uni sho'k mo ki jamas mii kun bathkunu mo be. Amen

Gwom 'Borga/ Isi ki Gwo ma LUUKA mo

Gwo jin Yedhuwa Thawupiilus Sho'k mo

¹ Haali/ me'd 'kwani ka ris kun bu'thki gwo mo mmotul gwo 'kup mo ka bath 'pen mo, gwo jin thimkunu mo e bwam ana mo, ² jasi me'd uni kun cikunu ana mo ki uni gwansan 'peni ka mun'kup mo kun ta iman/o gwo ki e mo dhali imanmii gwo mo tani ³ a'di toshka/ ki a'di 'boro'd gom aha/ si'da/ mo mmobatha aris to gwansan ki 'dishe/ mo haali/ goma cim gunn isa gush mo mmo'kwar uni ka rotham po/ mo gom/ e mo/ e jin tana Thawupiilus jin ta jim 'borga/ mo ⁴ ki /e mini mish gwon gana/ mo gom gwo gi to gwansan kun torkunu /e mo be.

Mondho'th ma Yohaana jin Mii'da Mii ki Yi'de/ Torkunu Ntwa/a/ mo

⁵ Dhali ka tee ma Hirodus jin ta'da malik gi Pa Yahuudiyya mo tani agasiisa kamu/ diki'd mo jin yuku gway ka Sakariyya mo. A'di ta'da awak 'peni 'kwani ma Abiyya mo. Dhali a'di ta'd gi ashim piti 'peni i' bwa/ ma Haruun mo dhali gway ma yim yuku ka Ilisabaat mo be. ⁶ Dhali uni su/ mmontal 'de/ mo tani ta kun kar/ e mo ibwambor ma Arumgimis mo mmomii gwonkan jin 'kwarkunu 'baar mo dhali a'di jin ona gwonkan gi Tapa mo ki dar gi miiwak mo be. ⁷ Hili uni dar ga 'ci mo haali/ Ilisabaat a'di ta'da burum mo dhali uni su/ cakin ki yil mo be.

⁸ Dhali ki a'di di'd mo mmomiiya tu'c ma gasiis ibwambor ma Arumgimis mo ka wak piti 'kon atu'c mo tani ⁹ isi me'd mii ma gasiis mo tani to bitki'da po/ a'di mo, to jin bitu mo jin mina a'di cic e gu'b gi mondheleladhelel gi Tapa mo dhali duka 'bicajwahaar mo be. ¹⁰ Dhali awaambuhany 'kwani 'baar mo 'kokina pije/ mo mmo'tho mo ka tente/ jin dukuwa 'bicajwahaar mo be. ¹¹ Dhali aman'doyu gwo gi Tapa piki a'di i is mo mmodosh ki 'bana bim poros ma gwata/ jin dukuwa 'bicajwahaar mo. ¹² Dhala Sakariyya mur ma du mo mmoparkina a'di a'di e mo dhali monko/ is bitki'da po/ a'di mo be. ¹³ Hili aman'doyu

gwo ki o a'di gwo mo ki: Dhalki is ki ko/ mo ma, Sakariyya, haala 'thom pini cikunu mo be dhali ashim pini ka Ilisabaat mididi dho'th /e ya/in mo dhali gway piti mina /e iyuk ka Yohaana mo be.

¹⁴ Dhali /e mina bwa 'kuny mo dhali 'bor bwa mo be,

dhali 'kwani ka ris mina bwa 'kuny mo gom mondho'th piti mo be.

¹⁵ Haali/ a'di mididi eka/ ek mo mbwambori Tapa mo,

dhali a'di mididi diki pi yimana mura'th jin ka/u ki nah nah mo walla tompinum 'bi'thga/ mo,

dhali a'di minu 'tu'd mo ki Shi/in Dheleladhelel mo.

me'd jin dikina a'di 'peni bwan kum mo be.

¹⁶ Dhali a'di mididi tuk iya/ ma Israyiil ka ris mo e Tapa Arumgimis buni mo be,

¹⁷ dhali a'di mididi ya mbwambori a'di ki shi/in mo dhali gi mom'bi'th ma Iliyya mo,

mmotuka du gi icom ki uci mo,

dhali uni gun ushi gwo ha e mo e moyuk gi uni gun miin ka kar/ e mo,

mmothoson 'kwani is mo gom Tapa mo, 'kwani kun thosonkunu mo be.

¹⁸ Dhala Sakariyya thokki'da man'doyu gwo gwo mo ki: Yan miga/ mish kata mo? Haali/ aha/ si'da/ tana wathin dhan mo dhali ashim pem si'da/ a'di ca'd ki yil mo be. ¹⁹ Dhali aman'doyu gwo ki o a'di gwo mo ki: Aha/ tana Jibra/iil, a'di jin doshki'd e bun'kus ma Arumgimis mo,

dhali aha/ hashkunu mo mmoçi /e gwo mo dhali mmokal /e gwom 'boro'd yansan mo.

²⁰ Dhali hili mo mo ma, /e mini ta a'diye/ mo dhali mol gwo o mo ntaga tee ki to gwansan minu pu'd mo haali/ /e diki gam gwom pem is mo, a'di jin minu thim ki mom buni mo be. ²¹ Dhali 'kwani 'kokin mo mmoçora Sakariyya mo dhali uni merkin mo mmo-tayina a'di adiite/ mo e gu'b gi mondheleladhelel mo be. ²² Dhali ki a'di yayi'd ka pije/ mo tani a'di diki mish 'twa/ walki uni mo dhali uni nyithkin ki a'di parki tonyjan e mo e gu'b gi mondheleladhelel mo, dhali a'di ki mii jamas mii mmoçor uni mo dhali a'di di'd ka 'diye/ mo naskina/.

²³ Dhali ki mo ma cim piti jin miikina a'diya tu'c

'baarki'd mo tani a'di dokki bway pam piti mo be.

²⁴ Dhali 'ko'da tee gwansan mo tani ashim piti ka Ilisabaat bwaaki'd mo dhali ka ppe 'kona 'kupi mudhe'd mo tani ayim bagki is piti mo mmo/o gwo mo ki: ²⁵ Tapa a'di mii'd kan e aha/ mo ka tee jin hila a'di apo/ aha/ mo mmokal mowak pem jin waku aha/ e bwaman 'kwani mo.

Mondho'th ma Yesus Torkunu Ntwa/a/ mo

²⁶ Dhali ka ppe 'kona 'kupi pe'de/ mo tani aman'doyu gwo jin ta'da Jibra/ iil mo a'di hashkunu mo 'peni Arumgimis mo e 'penkuman bampa/ gi Pany Jaliil mo jin yuku gway ka Naasira mo be, ²⁷ eny nyaran gana/ jin karkunu mo gom wathi/ jin yuku gway ka Yuusup mo 'peni gu'b ma Dawuu'd mo, dhali nyaran gana/ yan yuku gway ka Mariyam mo be. ²⁸ Dhali a'di pu'dki'da yim mo dhali o gwo mo ki: Hayy, ayy, /en 'de/ jin gamkina 'the mo. Tapa a'di di'd e /e mo be. ²⁹ Hili a'di yim mur ma du kagahara mo, gom gwo yan jin okunu mo, dhali kulum a'di e bwam piti mo gom monthe me'd yan midi ta atinta mo. ³⁰ Dhali aman'doyu gwo ki o a'di yim gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma, Mariyam, haali/ /e gamkina 'the 'peni Arumgimis mo be. ³¹ Dhali hili mo mo ma. /e mini bwaa e bwam pini mo dhali dho'th ya/in mo dhali /e mini yer a'di gway ka Yesus mo be.

³² Dhali a'di midi ek mo dhali minu yuk ki Ya/ gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo.

Dhali Tapa Arumgimis midi ci a'di akursi ma ababam piti ka Dawuu'd mo be.

³³ Dhali a'di midi ta tapa apo/ gu'b ma Yakuub ki sule/ mo, dhali bampam piti midi di kan ki dar gi 'pemen mo be.

³⁴ Dhali aMariyam thokki'da aman'doyu gwo gwo mo ki: Yan minu mish mii kata mo ki aha/ mola wathin gwaḥ kan mo?

³⁵ Dhali aman'doyu gwo thokki'da yim gwo mo ki:

Shi/in Dheleladhelel midi yayu/ apo/ /e mo, dhali mom'bi'th gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo midi 'kam /e ka la mo be.

Wakan a'ci jin minu dho'th mo tani a'di minu yuk ki jin kogu mo, a'di jin ta Ya/ ma Arumgimis mo be.

³⁶ Dhali hili mo mo ma, abas pini ka Ilisabaat si'da/ bwaaki'da 'ci ki yil jin can ma yim mo, dhali yansan ta'da ppe 'kupi pe'de/ mo ka yim jin yuku gway ka yima burum mo be. ³⁷ Haali/ ka Arumgimis mo tani to piyi'd jin molu mii mo be. ³⁸ Dhala Mariyam o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ tana cinjina/ nyara/ gi Tapa mo. Dhalki a'di miinu mo gom aha/ mo isi ki gwom pini mo. Dhali aman'doyu gwo yaki'd mo 'pena yim mo be.

Mariyam Butki'd, Uni ka Ilisabaat mo

³⁹ Dhali ka tee gwansan mo tani aMariyam cuki mis mo dhali ya mo ki jahanne/ mo e bampa/ gi pan 'kuwosh mo e 'penkuman bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo. ⁴⁰ Dhali ayim cikki gu'b ma Sakariyya mo dhali theka Ilisabaat me'd mo be. ⁴¹ Dhali ka Ilisabaat cikki monthe me'd ma Mariyam mo tani a'ci peki'd mo e bwa ma yim mo be. Dhali Ilisabaat 'tu'dkunu mo ki Shi/in Dheleladhelel mo be, ⁴² dhali ayim 'terki cuuwa/ mo ka dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Mom'bor mii gom /e e bwaman up mo dhali mom'bor mii gom maman gi bwam pini mo! ⁴³ Dhali a'di yan cikunu aha/ mo gomata mo? ka ta'da gi Tapam pem midi 'taki yayu/ i aha/ mo? ⁴⁴ Haali/ hili mo mo ma. Ki 'twa/ jin thekina /e aha/ me'd mo pu'dki'd e bwany'cem pem mo tani a'ci peki'd mo e bwam pem mo gom mon'kuny bwa mo be. ⁴⁵ Dhali mom'bor mii goma yim, a'di jin gamki gwo is mo ki a'di minu thim mo, a'di jin okunuwa yim mo 'peni Tapa mo.

Gway ma Mariyam jin Manja A'diya Man mo

⁴⁶ Dhala Mariyam o gwo mo ki: Akashiram pem ekki Tapa mo,

⁴⁷ dhali shi/in pem 'kunykina bwa mo eya Arumgimis jin ta'da Amanwoḥ pem mo,

⁴⁸ haali/ a'di ki hil monyca'b piti jin hatha nyarany cinjinam piti 'ko'd mo.

Haali/ hili mo mo ma. 'Peni shwane/ mo tani aris 'kwani ma nyakum yil mo mini yuk aha/ gway ki a'di jin 'boru mii mo be.

⁴⁹ Haali/ a'di jin ta gi mom'bi'th mo tani miiki'da dhan to jin ekki'd e aha/ mo, dhali gway piti kogu mo be.

50 Dhali momiimiim piti di'd apo/ uni gwansan kun ko/ a'di mo, 'peni uni gun tana nyakum yil ka nyakum yil mo be.

51 A'di tor 'bi'th piti ka bim piti mo be. A'di kwa/ki uni gun dhu is ki ca mo e gwalal buni kun kuluma uni eya dum buni mo be.

52 A'di ki thul uni gun ta gi 'bi'th ka 'cesh mo 'pena kursin tapam buni mo.

Dhali a'di ki dhu uni gwansan ki ca mo kun hatha 'ko 'ko'd mo be.

53 A'di ki 'tu'd uni gun 'kosha te/ mo ki tom 'boron mo, dhali uni kun ta pa ki pa mo tani dhukina a'di 'pen bwa 'te/ mo be.

54 A'di wothki cinjinam piti ka Israyiil mo, mmoka momiimiim piti e mo be,

55 me'd gwo jin okina a'di ibabam bana mo be,

eya Ibrahiim dhali iya/m piti ki sule/ mo.

56 Dhala Mariyam ca'bki'd mo nyakki a'di me'da ppe 'kupi kwara mo dhali dok pam piti ka nyan'ko'd mo be.

Mo jin Dhodhuwa Yohaana jin Mii'da Mii ki Yi'de/mo

57 Dhali mo pu'dki'd mo goma Ilisabaat mmodho'th mo be dhali a'di ki dhodha 'ci jin ta ya/ mo. 58 Dhali imannyak 'kom piti dhala bas piti cikki gwo ki Tapa torki dhan miim piti e a'di yim mo dhali uni 'kunykina bwa mo nyakka yim mo be. 59 Dhali ka cim 'koni pekware mo tani uni pu'dkin mo mmo'ci'tha/ 'ciya munyal yis mo, dhali uni mini 'taki yer a'di gway ka Sakariyya 'ko'di gway gi com mo, 60 hili kum piti o gwo mo ki: Yisa wakana. A'di minu yuk gway ka Yohaana mo be. 61 Dhali uni o a'di yim gwo mo ki: Abas pini kam/ yisa yuku ki gway gi wakan mo be. 62 Dhali uni ci a'di jamas mii mo gom com mo mmo/o ki a'di minu yuk kata mo? 63 Dhali a'di dotki uni cwam ba'd is mo jin gwaju ka 'din kilan dham mo mmo'kwar to mo dhali a'di 'kwarki'd ki: Gway piti ka Yohaana mo be. Dhali uni 'baar mo merkin mo be. 64 Dhali ki jahanne/ 'twam piti ka'dki'd mo dhala le'd piti 'cukki'd mo dhali a'di oki gwo mo mmo'bora Arumgimis bwa i is mo be. 65 Dhali monko/ is pu'dki'd apowa ris imannyak 'kom buni mo. Dhali aris to

gwansan 'kokunu mo mmo/o ki lala'th mo e bampa/ 'baar mo gi pan 'kuwosh gi Pa Yahuudiyya mo be. 66 Dhali aris uni kun cikki uni mo tani dhuki uni eya dum buni mo dhali o gwo mo ki: A'ci yan midi ta ata mo? Haali/ me'd gi Tapa di'd e a'di mo be.

Gwo ma Sakariyya jin Ona A'di Is mo

67 Dhali ababam piti ka Sakariyya 'tu'dkunu mo ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali o gwo is mo mmo/o ki:

68 Mom'bor mii e Tapa Arumgimis gi 'Kwani ma Israyiil mo, haali/ a'di yayi'd mo mmobut mo dhali mmowan 'kwanim piti 'ba/ mo be.

69 Dhali a'di ki 'de'k ce gi mowoth gom ana mo, e gu'b gi cinjinam piti ka Dawuu'd mo.

70 Me'd gwo jin okina a'di ki 'twa/ gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo kun kogu mo 'peni kadhamo/ mo,

71 ki ana minu woth mo 'peni 'kup bana mo, dhali 'peni me'd ga ris uni gun shi/i ana i e mo,

72 mmo'baar momiimiim piti gun onu is mo gom ibabam bana mo, dhali mmoka gwom piti e jin gamu me'd jin kogu mo.

73 Gwo yan jin ona a'di is jin thula a'di ababam bana ka Ibrahiim me'da po/ mo,

74 mmoci ana mony'cuk mo 'peni me'd gi uni gun ta 'kup ki ana mo, ki ana mina mii a'di to mo ki dar gi monko/ is mo be,

75 e mo gi ko/uwa ko/ mo dhali e mo ma kar/e mo ibwambori a'di mo ka cimi 'baar mo gi mon'koki/em bana mo.

76 Dhali /e jin tana 'ci mo, /e minu yuk ka manci gwo ma Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo,

haali/ /e mini ya ibwambori Tapa mo dhali thoson a'di bway mo be,

77 mmoci mo jin mishu mowoth bana mo e 'kwanim piti mo,

dhali e modhal miinthus buni 'pen mo be.

78 Ka du gi momiimii ma Arumgimis bana mo, ka tee mini kush mo mo apo/ ana 'peni momis mo,

79 mmoçi monjkush e uni gwansan gun 'kokin mo e mondthurumi'd mo dhali eya la gi mowu mo, mmoshu sho'k bana bway mo e bway gi monku'th is mo be.

80 Dhali a'ci ca'd mo dhali a'di 'bitha is mo e shi/in mo dhali a'di diki'd e mombwaasho mo ntaga tee jin toru a'di eya tente/ e 'Kwani ma Israyiil mo be.

2

Mondho'th ma Yesus mo be

1 Dhali ka cim gwansan tani gwonkan hashu mo 'pena Ughusthus Kaysar ki aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo minu mii 'kwar gway buni mo. 2 A'di ta mo gi 'kwaru gway jin twa/a/ jin miikunu ka Kiriniyuus ta'da mudhiir gi Pan Suriyya mo be. 3 Dhali uni 'baar mo iiki bway pu buni gana/ mo ki she/ ki she/ mo mmo'kwar gway buni mo be. 4 Dhala Yuusup yaki'd mo si'da/ 'peni Pany Jaliil mo. A'di yaki'd mo 'peni Pa Naasira em Bampa/ Yahuudiyya mo em Pan Dawuu'd jin yuku ka Beetlaham si'da/ haali/ a'di ta 'kwani gi gu'b ma Dawuu'd mo dhali awak ma Dawuu'd mo be. 5 A'di yaki'd mo mmo'kwar gway ki is piti mo uni ka Mariyam jin ta a'di jin onu a'di ki bu'th mo, dhali a'di si'da/ cana bwa mo be. 6 Dhali ki uni 'kokin mo imun mo tani acim pu'dki'd mo jin mina a'di dho'th mo. 7 Dhali ayim dho'thki'da bwa nyaram piti jin ta ya/ mo. Dhali a'di ki 'tam a'di is ki burrinnye/ dhali 'thi a'di eya kak bip mo haali/ mo piyi'd gom uni e gu'b yilkina/ mo be.

Imanhil Ka'bal dhali Iman'doyu Gwo mo

8 Dhali e bampa/ yansan ki mon'thiny mo tani imanhil ka'bal 'kona piye/ mmohil ka'bal buni mo be. 9 Dhala man'doyu gwo gi Tapa piki uni i is mo dhali monyca gi Tapa 'twaki mo mo e isi uni mo dhali uni ko/kina ko/ is kagahara mo be. 10 Dhala man'doyu gwo ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma, haali/ aha/ guyina um gwom 'boro'd dhali gwo mmo'bor um bwa kagahara mo jin midi di goma ris 'kwani 'baar mo. 11 Haali/ ka tee yansan mo tani Amanwoth jin ta Tapa Kristhos a'di dho'thkunu mo gom um e Pan Dawuu'd mo be. 12 Dhali ki jamas mii yan mo tani a'di mina umi nyith a'di mo be. Um

mini gama na/ 'tamkunu is ki burrinnye/ mo dhali mmo/isha kak bip mo be. 13 Dhali ise/ iman'doyu gwon tiya ka ris ris 'peni momis nyakki 'ko ka man'doyu gwo mo be. Uni manana Arumgimis mo dhali o gwo mo ki:

14 Monyca ma Arumgimis isi momis mo, dhali monku'th is e mony'cesh e bwan 'kwani gun 'bora a'di bwa i is mo.

15 Dhali ki iman'doyu gwo dokkin mo 'peni uni imomis ka nyan'ko'd mo tani imanhil ka'bal o gwo ka rem 'kup ki: Dhalki ana iina mo shwane/ e Pam Beetlaham dhali par to yan e jin yayi'd jin tora Tapa ana mo. 16 Dhali uni iikin mo ise/ tani gamkina Mariyam dhala Yuusup dhali ara na/ mmo/isha kak bip mo be. 17 Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni tori gwo jin cikina uni mo goma 'ci yan mo be. 18 Dhala ris 'kwani gun cikki a'di mo tani meren ki gwo gwansan gun ona imanhil ka'bal uni mo be. 19 Hila Mariyam a'di di'd mo mmodhu gwo gwansan mo mmokulum uni eya dum piti mo be. 20 Dhali imanhil ka'bal dokkin ka nyan'ko'd mo mmokara Arumgimis ki ca mo, dhali manki a'di mo goma ris to gun cikina uni mo dhali kun mishkina uni mo me'd ji gi onu uni mo be.

Mo jin Cinuwa Yesus ka Arumgimis e Gu'b gi Mondheleladhelel mo

21 Dhali ki mo thimi'd mo ka cim pekware mo tani ki a'di 'cithkunuwa munyjal yis piti mo tani a'di yerikunu gway ka Yesus mo, gway jin cikin ma man'doyu gwo mo ntwaa/a/ ki a'di 'kokunu mo mmobwaa mo e bwa mo be.

22 Dhali ki mo pu'dki'd mo gom mondhelel is buni mo isi ki gwonkan ma Musa jin cinu mo tani uni suski a'di mo e Pa Urushaliim mo mmoçi a'di ki Tapa mo 23 (me'd gwo jin 'kwarkunu mo e gwonkan gi Tapa jin cinu mo ki: Aris unin gwa'h ka 'dete/ 'dete/ kun ka'dki bwan dho'th mo tani uni minu yuk gway ki uni kun dhelelin mo gom Tapa mo.) 24 Dhali uni suski a'di mo si'da/ mmomii to mmo'citha/ basa 'cesh mo isi me'd gwo jin okina gwonkan gi Tapa jin cinu mo ki bimbir gurko/ su/ walla gurko/ kun bapani su/ mo be. 25 Dhali wathi/ diki'd mo e Pa Urushaliim jin yuku gway ka Simaan dhali wathi/ yan ta a'din

kar/e mo dhali ta a'din gayiin mo a'di jin cōrki momalas gi 'Kwani ma Israyiil mo dhali Shi/in Dheleladhelel diki'da po/ a'di mo be. ²⁶ Dhali a'di torkunu a'di eya tente/ mo ki Shi/in Dheleladhelel mo ki a'di midi 'taki diki wu mo ntwa/a/ ki a'di diki par Tapa jin ta'da Kristhos e mo be. ²⁷ Dhali a'di shi/inkunu mo ki Shi/in mo tani a'di pu'dki'd mo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Dhali ki com dhali kum suskina 'ci jin ta'da Yesus mo tani mmomii a'di me'd isi mii gi gwonkan jin cinu mo tani ²⁸ a'di bu'th a'di mo 'ko'da bim piti mo dhali 'bora Arumgimis bwa i is mo dhali o gwo mo ki:

²⁹ Tapa, dhalki cinkinam pini ya'd mo ki monku'th is mo ma, isi ki gwom pini mo,

³⁰ haali/ em pem parki bway gi mowoth pini e mo

³¹ a'di jin thosonkina /e mo e bun'kus gi 'kwani 'baar mo,

³² monkush yan mmo'cee eya tente/ gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo

dhali gom monyca gom 'Kwanim pini ma Israyiil mo.

³³ Dhali com dhali kum uni merkin mo gom gwo yan jin okina a'di gom a'di mo.

³⁴ Dhala Simaan 'bor uni mii mo dhali owa Mariyam jin ta kum gwo mo ki:

Hili mo mo ma, a'ci yan karkunu mo gom ku gi ta'kkin mo dhali mmocu 'Kwani ma Israyiil ka ris mo,

dhali gom jamas mii caan jin okunu gwo mo apo/ a'di mo tani

³⁵ (dhali gandala turga/ midi suka kashiram pini mo si'da/)

ki gwo kun kulumu ka ris eya du mo minu tor eya tente/ mo.

³⁶ Dhali ayima 'bomin kamu/ diki'd mo jin ta'da Hanna mo. A'di ta 'bwa/ ma Panu/ iil mo 'pena wak ma Ashiir mo. Ayim a'di caki'd ki yil kagahara mo dhali a'di ca'bki'd mo nyakka kathim piti mo ki yil pesu/ mo 'peni yil jin dina a'di ki nyaran gana/ mo ³⁷ dhala yim wun ma kathim piti mo dhali a'di di'd kan ntagi yil issi* donon i'ce'dka donon apo/ mo be. Dhala yim diki ya mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo mmoluna lunj mo ki monga/ to mo

dhali mmo'tho mo ki mon'thiny mo dhali ki montee ilu/ mo be. ³⁸ Dhali ki mo warki'd mo ka tente/ yan mo tani ayim pu'dki'd mo dhali 'bora Arumgimis bwa i is mo dhali mmo/o gwo mo gom a'di gom uni 'baar mo kun 'kokin mo mmohil gom mowan 'ba/ gi Pa Urushaliim mo.

Mondok jin Doka Uni ka Nyar'ko'd e Pa Naasira mo

³⁹ Dhali ki uni 'baarkina ris to mii mo me'd isi ki gwonkan gi Tapa jin cinu mo tani uni dokkin ka nyar'ko'd mo e Pany Jaliil mo e 'penkuman bampam buniy gana/ mo e Pa Naasira mo. ⁴⁰ Dhali a'ci ca'd mo dhali 'bidhu is mo dhali 'tu'du mo ki moyuk mo. Dhala 'the ma Arumgimis ca'bki'da po/ a'di mo be.

Yesus jin Ta Ari Washan Diki'd e Gu'b gi Mondheleladhelel mo be.

⁴¹ Dhali com dhali kum uni iikin isa yempa/ e Pa Urushaliim mo ki yil mo gom Mompe'kupanyolos mo be. ⁴² Dhali ki a'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani uni iikin mo me'd isi mii jin miinu mo be.

⁴³ Dhali ki Mompe'kupanyolos 'baarki'd mo tani me'd jin dokkina uni bway pa mo tani aYesus jin ta'da 'ci a'di ca'bki'd mo n'ko'di uni mo e Pa Urushaliim mo. Com dhali kum 'koki mish a'di mo, ⁴⁴ hili uni toshkin ki a'di midi di i bwan 'kwani mo tani uni iikin ka tee iyan mo dhali uni napki a'di mo e bwan 'kwani ma bas buni mo dhali 'kwani kun misha uni mo. ⁴⁵ Dhali ki uni 'koki gam a'di mo tani uni dokkin ka nyar'ko'd mo e Pa Urushaliim mo dhali nap a'di mo. ⁴⁶ 'Ko'da cim kwara mo tani uni gamki a'di mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo'ca'b mo e bwam imantor gwo mo mmocik gwo 'peni uni mo dhali mmodot uni gwondot mo. ⁴⁷ Dhali aris uni kun cik a'di mo tani uni merkin mo gom a'di mo mmomisha a'di gwo 'ban mo dhali gwon-thok piti mo be. ⁴⁸ Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni merkin mo dhali ata'dam piti ki o a'di gwo mo ki: Ya/um, atinta miina /e aman wakan mo? Hili mo mo ma. Babam pini dhali aha/, aman napkina /e ki mo/ anan is mo be. ⁴⁹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta napkina um aha/ mo? A'kona um ki mish mo mowa ki aha/ mina mii di

* 2:37 arba wa tamaniin

e gu'b ma Babam pem mo? ⁵⁰ Dhali uni mol gwom piti 'ban jin ona a'di uni mo be. ⁵¹ Dhali a'di ya'd ka lungu'b nyakki uni mo dhali pu'd mo e Pa Naasira mo dhali a'di haki gwom buni e mo, dhali ata'dam piti a'di kulumki'da ris to gwansan eya dum piti mo be.

⁵² Dhala Yesus maru moyuk is mo dhali a'di 'tuntilkina bungwar is mo dhali ki yil mo, dhali ka 'the ma Arumgimis mo dhali ki jin 'kwani mo be.

3

Gwo jin Cin ma Yohaana jin Ta'da Manmi- iya Mii ki Yi'de/ mo

¹ Dhali ki yil ta'da karpa'c mo tani jin takin ma Thibariyuus Kaysar amalik mo tani Punthi Bilaatus ta'da mudhiir gi Pa Yahuudiyya mo dhala Hirodus ta'da ra/ iis rub gi Pany Jaliil mo dhala akam piti ka Pilibbus jin ta'da ra/ iis rub gi Pa Ithuriyya mo dhala aTarakuniitis mo dhali Lisaniyuus ta'da ra/ iis rub gi Pa Abiliyya mo be. ² Dhali ki mo jin tan ma Hanaana dhala Kayaapa igasiis kun can mo tani Gwo ma Arumgimis pu'dki'd mo eya Yohaana mo a'di jin ta ya/ ma Sakariyya em bwaasho mo be. ³ Dhali a'di ya'd mo e mo 'baar mo ka kukul is mo e Pa Uurdun mo mmoçi gwo gom mo jin minu miiya mii ki yi'de/ mo dhali mmorica du is mo gom gwo gi miinthus jin minu gwam 'kwani mo. ⁴ Me'd gwo jin 'kwarkunu mo e bwar gwo ma Ishaya jin ta'da mançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

'Twa/ gi jan tal 'de/ mmocuu gwo em bwaasho ki:

Thosoni bway gi Tapa mo ma,
kari bway piti ka kar/e mo.

⁵ Aris embul wosh mo ka 'dete/ 'dete/ mo tani minu 'tu'd mo
dhali aris wosha turga/ ka 'dete/ 'dete/ mo
dhali aris wosh minu dhu ki gwa'di
'baar mo,
dhali bwaya kolga/ minu dhu ka kar/e mo,
dhali bway kun kokorakokor mo tani mini
'tiçila/ 'tiçil mo be,

⁶ dhali aris bungwar isi 'baar mo mini par bway mowoth ma Arumgimis e mo be.

⁷ Dhali a'di o gwo wakan si'da/ eya waambuhany 'kwani mo kun pu'dkin mo e mo jin minu miiya mii ki yi'de/ ki a'di mo ki: Um ucin tasha/ mo. Kaja rum um ki gwo mo mmoso mo 'pena nyor jin midi pu'du/ mo? ⁸ Dhodhi maman gana/ mo ma, kun mini ha me'd ki mo jin rijuwa du is mo dhali dhalku/ ki tel gwo 'pen mo mmo/o e is bum ki: Aman tana ga Ibrahiim jin ta'da babam bam mo, haali/ aha/ tora um gwo mo ka: Arumgimis mishi wosh gwansan war mo ki uci goma Ibrahiim mo. ⁹ Me'd gi shwane/ athurmany a'di 'thikunu mo hila/ eya birman cwa mo, ka ris cwa 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ wakan kun 'koki dho'th mamana 'borga/ mo tani minu jep ka 'cesh mo dhali minu ta'k mo e o'd mo be.

¹⁰ Dhala waambuhany 'kwani dotki a'di gwo mo ki: Haali/ a'di wakan mo tani aman mina miiya tinta mo? ¹¹ Dhali a'di thokki uni gwo mo ki: A'di jin ta gi burriyen 'thami su/ mo tani dhalki a'di kwa/ a'di bwa mo ki a'di jin dara'd mo. Dhali a'di jin ta'd gi tonte/ mo tani dhalki a'di mii'd wakan si'da/ mo ma. ¹² Dhali imantera thulpa/ si'da/ pu'dkin mo e mo jin miinuwa mii ki yi'de/ mo ki uni minu mii mo be dhali uni o a'di gwo mo ki: Mantor gwo, aman mina miiya tinta mo? ¹³ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Dhalku/ to ki ter mmo'ce'da po/ mo dok/e, jasi a'di jin torkunu um mo. ¹⁴ Dhali i/ askar si'da/ dotki a'di gwo mo si'da/ ki: Aman mina miiya tinta mo? Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Dhalku/ to ki dil 'peni jan kamun 'de/ ki mombujur mo walla ki gwonthus jin 'ce'du 'te/ apo/ mo dhali kapi mo ma ki to kun gama um ki ji miina um to mo.

¹⁵ Me'd jin 'kokina 'kwani mo mmocora cor mo dhali aris 'kwani dotki gwo mo eya dum buni mo isi gwo goma Yohaana mo wakki/ a'di wari ita'da Kristhos mo. ¹⁶ Yohaana thokki uni 'baar mo gwo mo ki: Aha/ miikina um ki yi'de/ mo tani hili a'di jin ca'd ki aha/ ki can gana/ mo midi yayu/ mo be. Dhali wackana ppam piti mo tani aha/ dinaki ha me'd mo mmo'cuk uni mo. A'di midi mii um ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali ki o'd mo be. ¹⁷ Dhali ton 'dash ton kar shem piti di'd mme'd mo mmodhelel ja'dam piti mo dhali mmotul emen is mo e

themes piti mo hila 'pi'b mina a'di ci'th ki o'd jin moli us mo be.

¹⁸ Wakan a'di malaski'da malas ka ris mo mmoçi gwom 'boro'd ki 'kwani mo be. ¹⁹ Hila Hirodus jin ta'da ra/iis rub mo tani a'di jin nyo/kina a'di ki gwo mo goma Hirodiyya, ash ma kam piti mo, dhali goma ris tonthus kun miikin ma Hirodus mo si'da/, ²⁰ mmomarkina a'di uni isi 'baar mo tani a'di ki kara Yohaana sijin mo be.

Mo jin Miinuwa Yesus ki Yi'de/ mo

²¹ Dhali ka ris 'kwani 'baar mo 'kokin mo mmomii ki yi'de/ mo tani dhala Yesus si'da/ ki a'di miikunu ki yi'de/ mo tani dhali di'd mmo'tho mo tani momis ka'dki'd mo be ²² dhali Shi/in Dheleladhelel thulki'di a'di mo mmobu'th jamas gi bungwar mo mmowa e ki gurko/ mo, dhali 'twa/ yayi'd 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: /e ta Ya/m pem jin enka/ mo. Ki /e mo tani aha/ 'bora bwa mo be.

Mo jin Beledhu Gwo mo goma Yesus mo be

²³ Dhala Yesus ki a'di telki mii ma tu'c piti 'pen mo tani a'di 'kona yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo. Mmotana a'di ya/ ma Yuusup mo (me'd jin toshu kan mo) jin ta ya/ ma Hali mo ²⁴ dhali jin ta ya/ ma Matthaat mo dhali jin ta ya/ ma Lawi mo dhali jin ta ya/ ma Melki mo dhali jin ta ya/ ma Yanna mo dhali jin ta ya/ ma Yuusup mo, ²⁵ dhali jin ta ya/ ma Mattaathiya mo dhali jin ta ya/ ma Aamuus mo dhali jin ta ya/ ma Nahuum mo dhali jin ta ya/ ma Hasli mo dhali jin ta ya/ ma Najjaay mo, ²⁶ dhali jin ta ya/ ma Ma/aath mo dhali jin ta ya/ ma Mattaathiya mo dhali jin ta ya/ ma Shim/i mo dhali jin ta ya/ ma Yuusup mo dhali jin ta ya/ ma Yahuusa mo, ²⁷ dhali jin ta ya/ ma Yuhanna mo dhali jin ta ya/ ma Risa mo, dhali jin ta ya/ ma Sarubbaabil mo dhali jin ta ya/ ma Sha/alti/iil mo dhali jin ta ya/ ma Niri mo, ²⁸ dhali jin ta ya/ ma Melki mo dhali jin ta ya/ ma Addi mo dhali jin ta ya/ ma Gusam mo dhali jin ta ya/ ma Elmudaam mo dhali jin ta ya/ ma Iir mo, ²⁹ dhali jin ta ya/ ma Yuusi mo dhali jin ta ya/ ma Eli/aasar mo dhali jin ta ya/ ma Yuriim mo dhali jin ta ya/ ma Matthaat mo dhali jin ta ya/ ma Lawi mo, ³⁰ dhali jin ta ya/ ma

Shim/uun mo dhali jin ta ya/ ma Yahuusa mo dhali jin ta ya/ ma Yuusup mo dhali jin ta ya/ ma Yunaan mo dhali jin ta ya/ ma Eliyagiim mo, ³¹ dhali jin ta ya/ ma Malaya mo dhali jin ta ya/ ma Menaan mo dhali jin ta ya/ ma Mattatha mo dhali jin ta ya/ ma Nathaan mo dhali jin ta ya/ ma Dawuu'd mo, ³² dhali jin ta ya/ ma Yassa mo dhali jin ta ya/ ma Ubiid mo dhali jin ta ya/ ma Bu/as mo dhali jin ta ya/ ma Salmuun mo dhali jin ta ya/ ma Nahshuun mo, ³³ dhali jin ta ya/ ma Aminadaab mo dhali jin ta ya/ ma Araam mo dhali jin ta ya/ ma Hasruun mo dhali jin ta ya/ ma Paaris mo dhali jin ta ya/ ma Yahuusa mo, ³⁴ dhali jin ta ya/ ma Yakuub mo dhali jin ta ya/ ma Is/hak mo dhali jin ta ya/ ma Ibrahiim mo dhali jin ta ya/ ma Taarah mo dhali jin ta ya/ ma Nahur mo, ³⁵ dhali jin ta ya/ ma Saruuj mo dhali jin ta ya/ ma Ra/u mo dhali jin ta ya/ ma Paalaj mo dhali jin ta ya/ ma Aabir mo dhali jin ta ya/ ma Shaalah mo, ³⁶ dhali jin ta ya/ ma Giinaan mo dhali jin ta ya/ ma Arpakshaad mo dhali jin ta ya/ ma Saam mo dhali jin ta ya/ ma Nuuh mo dhali jin ta ya/ ma Laamak mo, ³⁷ dhali jin ta ya/ ma Matushaalah mo dhali jin ta ya/ ma Aknuuk mo dhali jin ta ya/ ma Yaarid mo dhali jin ta ya/ ma Mahlal/iil mo dhali jin ta ya/ ma Giinaan mo, ³⁸ dhali jin ta ya/ ma Anuush mo dhali jin ta ya/ ma Shit mo dhali jin ta ya/ ma Adam mo dhali jin ta ya/ ma Arumgimis mo be.

4

Mo gi Paluwa Yesus mo

¹ Dhala Yesus 'tu'dkunu mo ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali dokki'd ka nyan'ko'd mo 'peni Yi'den Kumma/Uurdun mo dhali a'di ura Shi/in mo ka piye/ mo. ² Dhali a'di diki'd em bwaasho ka cim ma issu/ mo dhali palkina tapa ma ruma 'cesh mo be. Dhali a'di diki shwa ton kamu/ mo eya cim gwansan mo. Dhali ka cim 'baarkin mo tani a'di 'koshkina te/ mo be. ³ Dhali tapa ma ruma 'cesh ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ /e ta Ya/ ma Arumgimis mo tani kani wosh yansan gwo mo ma, mmowar ki maa mo. ⁴ Dhala Yesus thok a'di gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo ki: Wathi/ midi diki ca'b mo ki e mo gom jasi tonte/ 'te/ mo.

⁵ Dhali tapa ma ruma 'cesh ki sus a'di ki mis mo dhali tor a'di aris 'penkuman bampa/ gi mony'cesh mo, ki e 'kamu'thki'd mo hila/ mo tani ⁶ dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: E /e mo tani aha/ mina ci /e aris moshirr gwansani 'baar mo dhali monycam buni mo. Haali/ uni cikunu aha/ mo dhali aha/ cikina uni gwansan kun oyaa/ bwa mo be. ⁷ Wakki/ /e mini lun aha/ kan mo tani uni 'baar mo mini ta kum pini mo be. ⁸ Dhala Yesus thok a'di gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo be ki:

/E mini lun Tapa Arumgimis pini mo, dhali a'di a'di 'de/ mo tani a'di imina /e mmii to mo be.

⁹ Dhali a'di ki sus a'di mo e Pa Urushaliim mo dhali a'di ki kar a'di e 'kupan gu'b gi mondheleladhelel mo dhali o a'di gwo mo ki: Wakki/ /e ta Ya/ ma Arumgimis mo tani biti is pini ka 'cesh mo ma 'peni mahan mo, ¹⁰ haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

A'di midi hash iman'doyu gwom piti mo mmokan gwo gom /e mo dhali mmoji /e mo,

¹¹ dhali,

E me'd buni mo tani uni mini 'de'k /e mo, isi ciki/ ki /e mina sho'k pini diki torosh apo/ wosh mo be.

¹² Dhala Yesus thokki a'di gwo mo ki: A'di okunu mo ki: /e mini dhalku/ ki pal Tapa Arumgimis pini mo. ¹³ Dhali ki tapa ma ruma 'cesh 'baarki mompal piti mo tani a'di yaki'd mo 'peni a'di mo ntagi embula 'borga/ mo be.

Yesus Telki Mii ma Tu'c Piti 'Pen mo

¹⁴ Dhala Yesus dokki'd mo ka nyan'ko'd ki mom'bi'th gi Shi/in mo e Pany Jaliil mo dhali gwo gom a'di yaki'd ki lala'th mo eya ris bampa/ 'baar mo kun 'kon ki jin 'kam mo be. ¹⁵ Dhali a'di torki gwo mo e gu'b gi montul is buni mo dhali a'di karkin ma ris 'kwani 'baar ki ca mo.

Yesus A'di Wakunu mo e Pa Naasira mo

¹⁶ Dhali a'di pu'dki'd mo e Pa Naasira mo e mo jin thipkunu a'di mo. Dhali a'di yaki'd mo e gu'b jin tulu is mo, me'd miim piti jin miikina a'di mo, ka cim ma pesu/ mo. Dhali a'di doshki'd ki mis mo dhali den gwo e mo. ¹⁷ Dhali a'di cikunu awarka/ gi gwo ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ jin ta'da Ishaya mo. A'di ka'dki'da warka/ mo

dhali gam mo jin 'kwarkunu gwo nycine/ mo ki:

¹⁸ Shi/in gi Tapa a'di diki'da po/ aha/ mo, haali/ a'di 'koshki aha/ is ki monyca mo mmoci gwom 'boro'd mo gom uni gun hatha'ko'd mo.

A'di hashki aha/ mo mmobah eya tente/ mo mo jin 'cuku uni gwansan kun tana habuus mo,

dhali mmoka'd uni e mo uni gun tana ja'da/ mo mmomish mo mo,

dhali mmodhu uni gwansan ki 'kus mo, uni gun 'cwarkunu mo be,

¹⁹ mmobah eya tente/ yil jin kwanyu mo gom Tapa mo.

²⁰ Dhali a'di mu'thki'da warka/ mo dhali ci a'di ka nyan'ko'd mo e a'di jin doshki'd mo mmomii to mo dhali a'di ca'bki'da 'cesh mo. Dhali aris e gi 'kwani kun 'kon e gu'b gi montul is mo tani dhoro'thkina po/ a'di mo be. ²¹ Dhali a'di telki gwo 'pen mo dhali

mmo/o uni gwo mo ki: Shwane/ Gwo ma Arumgimis yan jin 'kwarkunu mo tani a'di thimkunu mo e bwany'cem bum mo mmo-cik mo be. ²² Dhali aris 'kwani 'baar mo o gwo ki 'bore/ gom a'di mo dhali mer mo gom gwo ma 'the kun pikin mo 'peni 'twam piti mo. Dhali uni o gwo mo ki: A'di diki ta

Ya/ ma Yuusup mo 'taa? ²³ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Ka jin gana/ um mini thok aha/ gwo mo 'peni gwon gwar ka 'bi'th/e ki: /e jin tana hakiim mo tani waci is pini mo ma. Gwo jin cika aman mo gom miim

pini jin miikina /e mo e Pan Kapranahuum mo tani miiyi a'di si'da/ mmahan mo e bampam pini gana/ mo ma. ²⁴ Dhali a'di thok uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: amanci gwo ma Arumgimis

kadhamon kamu/ yisa mishu bu'th mo e bampam piti gana/ mo. ²⁵ Dhali hili e gwon gana/ mo tani aha/ tora um gwo mo ki up ka ris kun wuna ikath 'kokin mo ka ris e

'Kwani ma Israyiil mo ka tee ma Iliyya mo, ki momis dar ga sho'k mo ki yili kwara mo dhali ka ppe 'kupi pe'de/ mo dhali adhan

te/ pu'dki'd mo apo/ mony'ceshi 'baar mo. ²⁶ Dhali Iliyya yisa hashkunu mo e jan tal 'den kamu/ 'peni uni mo yisa, hili jasi e a'di jin di'd e Pan Sarpa mo e Bampa/ gi Pan Saydaa/ mo eya 'bom jin wun ma kath mo be. ²⁷ Dhali e mun mo tani 'kwani 'kon ka

ris kun 'kosha monthus mo e 'Kwani ma Israyiil mo ka tee jin tan ma Aliisha amanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali jan 'den kamu/ 'peni uni yisa dhelelki'd mo yisa, hili jasa Nimaan gi Pan Suriyya mo be. ²⁸ Dhali ki uni cikki gwo yansan mo tani aris 'kwani gi gu'b gi montul isi 'baar mo 'tu'dkunu mo ka nyor mo be. ²⁹ Dhali uni cuki mis mo dhali kar a'di 'pen ka pije/ mo 'peni 'penkuman bampa/ mo dhali sus a'di mo eya liman 'twa/ wosh e mo jin nyan'kunu 'penkuman pam buni mo, ki uni mini 'taki bel a'di ka 'cesh ka lungu'b mo be. ³⁰ Hili mmoyakina a'di ki yampe mo e bwam uni mo tani a'di yaki'd mo.

Wathi/ jin Bu'thkin ma Rum Thus jin Nyo/o'd mo

³¹ Dhali a'di pu'dki'd ka lungu'b mo e Pan Kapranahuum mo e 'penkuman pa gi Pany Jaliil mo. Dhali a'di ciki uni gwo mo ka cima pesu/ mo be. ³² Dhali uni merkin gom gwony cim piti jin cina a'di ki moshirr mo be. ³³ Dhali e gu'b montul isi mun mo tani wathi/ diki'd jin ta'd ga rum thus jin nyo/o'd mo. Dhali a'di cuu gwo ka dhan 'twa/ jin caaca ki: ³⁴ Ahh. /e mini mii aman kata, Yesu gi Pa Naasira? /e pu'dkin mo mmo'ce'd am sho'k mo 'taa? Aha/ misha ki /e tana aja. /e ta jin 'de/ ma Arumgimis jin kogu mo. ³⁵ Hila Yesu kucurki a'di ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ca'bi ki shwam mo, dhali piyi mo ma 'peni a'di mo. Dhali ka rum thus jin nyo/o'd bitki a'di a'cesh mo e bwam uni mo tani a'di piki'd ka pije/ mo 'peni bwam a'di mo. A'di diki mii to shiyi'da kamu/ gom a'di mo. ³⁶ Dhali aris uni 'baar mo merkin mo dhali dot gwo ka rem 'kup mo ki: Gwo yan ta'da atinta mo? Haali/ ki moshirr mo dhali ki mom'bi'th mo tani a'di kanki'da rum thus kun nyo/on gwo mo dhali uni iikin ka pije/ mo be. ³⁷ Dhali gwo gom a'di yaki'd ka pije/ eya ris mo 'baar mo e bampa/ kun 'kon ki jin 'kam mo be.

Mo jin Waç ma Yesu Amar ma Simaan jin Ta'da 'Bomi mo

³⁸ Dhali a'di cuki mis mo dhali dhal gu'b gi montul is 'pen mo dhali ciç mo e gu'b ma Simaan mo. Dhali amar ma Simaan a'di 'ba'thki'd ki is jin 'batha'ba'th mo dhali

uni ñapki a'di goma yim mo be. ³⁹ Dhali a'di doshki'd e 'kup ma yim mo dhali kucur 'ba'th ki gwo mo, dhali 'ba'th dhalki'da yim 'pen mo. Dhali ki jahanne/ ayim cuki mis mo dhali miiki uni to mo be.

Mo jin Waç ma Yesu 'Kwani ka Ris Mom'pimpili/ mo

⁴⁰ Dhali ka tente/ yaki jis mo tani aris uni gwansan kun tan gi tiya kun 'bathan ki 'ba'th ki she/ ki she/ mo tani uni kalki uni mo e a'di mo dhali a'di karki me'd piti apowa ris uni 'baar mo ka 'deçe/ 'deçe/ mo dhali waç uni mo be. ⁴¹ Wakan si'da/ arum thus pikin ka pije/ mo 'peni bwam uni ka ris mo mmocuu gwo mo ki: /e ta Ya/ ma Arumgimis mo. Dhali hili a'di kucurki uni ki gwo mo dhali a'di diki dhal uni bway mo mmowal 'twa/ mo haali/ uni mishkin ki a'di ta'da Kristhos mo be.

Yesu A'di Yaki'd mo Mmotan Bampa/ mo Mmoçi Gwo mo

⁴² Dhali ki mo ta montee mo tani a'di yaki'd mo dhali ya mo e mo jin dar ki 'kwani mo. Dhali 'kwani ñap a'di mo dhali pu'd mo e a'di mo dhali uni ki non a'di mmoya mo 'peni uni mo be. ⁴³ Hili a'di o uni gwo mo ki: Aha/ mina mii çi gwom 'boro'd gom Bampa/ ma Arumgimis mo gom 'penkuman bampa tiya mo si'da/ haali/ aha/ hashkunu mo gom 'pemen yan mo be. ⁴⁴ Dhali a'di ciki gwo mo e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuudiyya mo be.

5

Mo gi Budhu Dhan To Yi'de/ ka Ris mo

¹ Ki 'kwani yap a'di ki is mo mmocik gwo ma Arumgimis mo tani a'di doshki'd ki mis mo eya al yi'de/ gi Pa Jannisaarat mo. ² Dhali a'di parki'da kur yi'de/ e isu/ mo eya al mo. Hili imancesh to yi'de/ uni iikin ka pije/ mo 'peni uni mo dhali uni 'kokin mo mmolama 'thim buni mo be. ³ Dhali a'di seki'di bwam ma kur 'de/ mo a'di jin ta jim ma Simaan mo. A'di ki dot a'di mo mmokar a'di 'pen ka pije/ mo ari is 'pena gap mo. Dhali a'di ca'bki'da 'cesh mo dhali tor 'kwani gwo mo 'peni bwam ma kur mo be. ⁴ Dhali ki a'di dakki gwo tor mo tani a'di ki owa Simaan gwo mo ki: Shorka kur e mon'kulu'd mo ma dhali dhala 'thim pini

me'd ka 'cesh mo mmobu'th to mo. ⁵ Dhala Simaan thok a'di gwo mo ki: Tapa, aman miikina tu'c ki mon'thiny ilu/ 'baar mo tani dhali am 'konaki bu'th tonj kamu/ mo be. Dhali hili ki gwom pini mo tani aha/ mina dhala 'thi/ me'd ka 'cesh mo be. ⁶ Dhali ki uni miiki a'di yansan mo tani uni mushki to yi'de/ kun tana ris ka ris kagahara mo, dhali a'thim buni 'kokin mo mmodher bwa mo, ⁷ dhali uni wukki uni e ki me'd mo uni gun miina tu'c eya kura kamu/ mo mmo/ iiyu/ mo dhali mmowoth uni mo. Dhali uni pu'dkin mo dhali uni 'tu'dkina kuri su/ mo. Wakan akur murkina yi'de/ ilos mo be. ⁸ Hili ka Simaan Buterus parki a'di e mo tani a'di bitki'd e 'kupa'dupun ma Yesus mo mmo/o gwo mo ki: Yaku/ mo 'peni aha/ mo ma haali/ aha/ tana wathi/ gi miinthus mo, ayy Tapa. ⁹ Haali/ a'di merki'd mo dhali aris uni gwahan kun nyak 'ko ki a'di mo mmobu'th to yi'de/ kun kalkina uni mo. ¹⁰ Dhali wakan si'da/ aYakuub diki'd mo dhala Yohaana mo uni gun ta iya/ ma Sabadi uni gun nyak to mii ka Simaan mo. Dhala Yesus ki owa Simaan gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. 'Peni shwane/ /e mini ta amancesh 'kwani ki gwo mo be. ¹¹ Dhali ki uni kalkina kur buni ka pije/ mo eya 'cesh mo tani uni dhalkina ris tom buni 'peni 'baar mo dhali bath a'di nsho'k mo be.

Yesus A'di Dhelelki Wathi/ jin 'Kosha Monthus Is mo

¹² Ki a'di diki'd mo e 'penkuman bampañ kamu/ mo tani wathin kamu/ diki'di mun jin tashkina monthus mo. Dhali ki a'di parki'da Yesus e mo tani a'di bitki bwam/ em piti a'cesh mo dhali nap a'di ki gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e ona bwa mo tani /e mishi aha/ dhelel mo be. ¹³ Dhali a'di he'thki me'd piti mo dhali ta a'di is ki me'd mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ ona bwa mo be. Dheleli mo ma. Dhali ki jahanne/ monthus dhalki a'di 'pen mo be. ¹⁴ Dhali a'di kanki a'di gwo mo ki dhalku/ ki tor wathin 'denj kamu/ gwo mo. Hili yayi mo ma dhali tor is pini ka gasiis mo dhali ci to mo gom bungwar is pini jin dhelelki'd mo me'd gwonkan jin kankin ma Musa mo haali/ a'di ta gwo jin nyo/ a 'kwani mo be. ¹⁵ Dhali hili gwo yaki'd mo kagahara ka pije/ ki lala'th isi gom a'di mo, dhali

awaambuhany 'kwani ka ris tulki is mo mmocik gwo 'peni a'di mo dhali ki uni minu wac mo 'peni 'ba'th buni ki she/ ki she/ mo. ¹⁶ Hili a'di sere'thki'd bway bwaasho mo dhali 'tho mo be.

Yesus A'di Wacki Wathi/ jin Mutta/ Is Is mo

¹⁷ Dhali 'peni bwam ma cim 'de/ gwansan mo tani me'd jin cikina a'di gwo mo tani 'Kwani Parisiyyin 'kokin mo dhali imanor gwonkan jin cinu mo 'kokin ki 'dishe/ mo, uni gun pu'dkin mo 'peni aris bampa/ 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo 'peni Pany Jaliil mo dhali 'peni Pa Yahuudiyya mo dhali 'peni Pa Urushaliim mo dhali mom'bi'th gi Tapa diki'da po/ a'di mo mmowaça wac mo be. ¹⁸ Dhali hili mo mo ma, 'kwani 'kokin mo mmohan wathin kamu/ ka ci i e mo, a'di jin mutta/ is mo. Dhali uni napki bway mo mmokal a'di bway bwan gu'b mo dhali mmo'thi a'di mbwambor ma Yesus mo tani ¹⁹ hili uni 'koki gam bway mo mmokal a'di mo haali/ abuhany 'kwani caaca mo tani uni seki 'kungu'b mo dhali uni ki thul a'di ka 'cesh ka cim piti i e mo ki embul shu'd e 'kungu'b mo eya galany 'kwani mbwambor ma Yesus mo. ²⁰ Dhali ki a'di parki mongam gwo is buni e mo tani a'di o uni gwo mo ki: Wathi/, miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo be. ²¹ Dhali iman'kwar to dhali 'Kwani Parisiyyin telki gwo 'pen mo mmodot gwo mo ki: Wathi/ yan ta'da ja sa/ jin walki gwo sor kan mo? Kaja a'di mishi dhal 'kwani miinthus buni 'pen mo? Hili jasi Arumgimis a'di 'de/ mo be. ²² Ka Yesus nyithki'd e gwondot buni mo tani a'di thokki uni gwo mo ki: Atinta idotkina um gwo eya dum bum kan mo? ²³ Mii jana i'ka'da mii mo, mmo/o gwo mo ki: Miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo, walla mmo/o ki: Cuyi mis mo dhali ya ki sho'k mo? ²⁴ Hili ki um mini mish mo mo ki Ya/ gi 'Kwani ta gi moshirr mo e mony'cesh mo mmogwam miinthus gi 'kwani mo be – a'di ki o wathi/ jin mutta/ is gwo mo ki: Aha/ ona /e ki: Cuyi mis mo ma dhali 'deka cim pini dhali yayi bway pa mo. ²⁵ Dhali ki jahanne/ a'di cuki mis mo mbwambori uni mo dhali a'di ki bu'th a'di jin ishkina a'di 'ko'di cine/ mo dhali ya

bway pa mo mmokara Arumgimis ki ca mo be. ²⁶ Dhali momer bu'th uni 'baar mo dhali uni karkina Arumgimis ki ca mo dhali uni 'tu'dkunu mo ki monko/ is mo mmo/o gwo mo ki: Ana mishkina to gun daka uli is mo shwane/.

Yesus Yukki'da Lawi mo

²⁷ 'Ko'di mii yansan mo tani a'di yaki'd ka pije/ mo dhali para mantera thulpa/ e mo. Gway piti yuku ka Lawi mo. A'di ca'bki'd mo e mo jin tera a'diya thulpa/ mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ m'pen mo ma. ²⁸ Dhali a'di dhalki'da aris tom piti 'peni 'baar mo dhali cu mis mo dhali bath a'di isho'k mo be.

²⁹ Dhali Lawi ki miiya dhana yuk caaca gom a'di e gu'b piti mo be. Dhali a'di nyakki ca'b ki imantera thulpa/ ka ris mo dhali kun tiya si'da/ kun nyakki 'kowa tharabeesa nyakki uni mo be. ³⁰ Dhali 'Kwani Parisiyiin dhali iman'kwar tom buni miikina gumgum apo/ imancik a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Atinta shwana /e to nyakki 'kwani gun ta imantera thulpa/ mo dhali nyakki 'kwani gun ta imanmii miinthus kan mo? ³¹ Dhala Yesus thokki uni gwo mo ki: Uni gwansan kun 'bora is mo tani uni mini mii 'koki mii ta ga hakiim mo, hili uni gwansan kun 'ba'thkin mo be. ³² Aha/ dinaki yayu/ mo mmoyuk 'kwani gun mii miin'kar/e mo hili mmoyuk uni gun mii miinthus mo mmorica du is mo be.

Gwondot jin Dotu mo gom To jin Ga/u mo

³³ Dhali uni thok a'di gwo mo ki: Iman-cika Yohaana gwo uni ga/i to mo me'd ka ris mo dhali uni 'thokin mo dhali wakan miina imancik 'Kwani Parisiyiin gwo mo si'da/. Hili kum pini uni shwaki to mo dhali pi to mo. ³⁴ Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Mina umi dhu yilkina/ kun yuku mo e momiimash ga/ to mo ka yiha/ ki wathinya'a'b di'd e bwam uni mo 'taa? ³⁵ Atee midi pu'du/ mo ki wathinya'a'b susu mo ka pije/ 'peni uni mo tani dhali yan'ko'd uni ki ga/ to mo ka tee yansan mo be. ³⁶ A'di ki tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e si'da/ ki: Wathin 'den kamu/ diki dher burrinyen this mo dhali 'dap a'di apo/ burrinyen dhamo/ mo. Wakki/ a'di mii'd kan mo tani a'di midi dher jin this bwa mo

dhali sharkin burrinyen this midi diki gam me'd ki jin dhamo/ mo be. ³⁷ Dhali wathin 'den kamu/ si'da/ diki kar yimana mura'th this apo/ yimana mura'th kucan dhamo/ mo. Wakki/ a'di mii'd kan mo tani yimana mura'th this midi 'twak kucan i e mo dhali a'di midi ga'a sho mo dhali kucan minu 'ce'd sho'k mo be. ³⁸ Hili yimana mura'th this minu mii kar mo e kucan this mo be. ³⁹ Dhali wathin kamu/ yisa di'da jin ona bwa mmopi yimana mura'th this mo 'ko'di a'di ki pi jin dhamo/ mo, haali/ a'di o gwo mo ki: Jin dhamo/ a'di 'bora'bor mo be.

6

Imancik Gwo Uni 'Ce'dki Pos ka Cim ma Pesu/ mo be

¹ Ka cim ma pesu/ mo tani ki a'di yaki'd ki tur mo e bwam bunto mo tani imancik a'di gwo uni 'ce'dki to mo dhali uni ki 'ka emen pos bunyana tiya mo mmomu/ uni ki me'd buni mo. ² Hili 'Kwani Parisiyiina tiya o gwo mo ki: Atinta imiina um a'di jin nona gwonkan ma cim ma pesu/ kan mo? ³ Dhala Yesus thok uni gwo mo ki: 'Kona um ki den gwo ma Dawuu'd e mo 'taa? Ki a'di 'kosha te/ mo tani a'di dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo tani ⁴ a'di cicki gu'b ma Arumgimis mo dhali bu'th maa gi bun'kus ma Arumgimis mo dhali shwa a'di mo, a'di jin diki ta gwonkan gom maa gom 'kwanin tiya mo hili jasi gom igasiis uni ishwa a'di uni 'cena mo be. Dhali a'di ki ci uni gwansan gun nyakki 'ko ki a'di mo be. ⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ya/ gi 'Kwani a'di ta Tapa ka cim ma pesu/ mo be.

Wathi/ jin Kutha Me'd Gun'kuru/ mo be

⁶ Dhali ka cim ma pesu/ kamu/ mo tani ki a'di cicki gu'b gi montul is buni mo tani dhali tor gwo mo tani wathin kamu/ diki'd mmun jin kutha me'da bim poros piti gun'kuru/ mo. ⁷ Dhali iman'kwar to dhali 'Kwani Parisiyiin timki a'di mo mmopar e mo wakki/ a'di midi waca wac ka cim ma pesu/ mo. Wakan ki uni mini 'taki gam bway mo mmo'ce'd a'di gwo apo/ mo be. ⁸ Hili a'di mishki gwom buni kun kuluma uni ibwa mo dhali a'di ki o wathi/ jin kutha me'd gun'kuru/ gwo mo ki: Yayu/ mo ma, dhali doshi imahan mo. Dhali a'di cu mis

mo dhali dosh mmattaan mo be. ⁹ Dhali Yesus ki o uni gwo mo ki: Aha/ doṭa um gwo mo, a'di diki ta gwonkan ka cim ma pesu/ mmomii miim 'boro'd mo 'taa? walla mmomii tonthus mo? walla mmowotha/ wothi kar ki e mo? walla mmo'ce'da 'ce'd sho'k mo? ¹⁰ Dhali a'di 'karki uni 'baar mo ki e mo dhali o a'di gwo mo ki: Hethi me'd pini mo ma. Dhali a'di miiki a'di mo wakan dhali me'd piti 'borki'd mo be. ¹¹ Hili uni 'tu'dkunu mo ka cinthar mo dhali uni o gwo ka rem 'kup gom to jin mina uni 'taki miiya Yesus mo be.

Yesus Kwanyki Unin 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo

¹² Dhali ka tee gwansan mo tani a'di yaki'd mo e mon'kuwosh mo dhali 'tho mo. Dhali ki mon'thinyi 'baar mo tani a'di rashki 'tho mo eya Arumgimis mo be. ¹³ Dhali ki mo ta montee mo tani a'di yukki imancik a'di gwo mo dhali kwany uni 'peni bwam unin 'kume'd i'ce'dka su/ mo uni gun yukkina a'di gway ki uni gun dhunu ki she/ mo: ¹⁴ Simaan jin yuka a'di gway ka Buterus mo, dhala Andaraawus jin ta'da kam piti mo, dhala Yakuub mo dhala Yohaana mo dhala Pilibbus mo dhala Bartulamaawus mo ¹⁵ dhala Matta mo dhala Tuuma mo dhala Yakuub jin ta ya/ ma Halpa mo, dhala Simaan a'di jin yuku gway ka El Ghayuur mo, ¹⁶ dhala Yahuusa jin ta ya/ ma Yakuub mo dhala Yahuusa Iskariyuuti mo a'di jin warki'd ka man'cith a'di is ki gwo mo be.

Yesus Miiki Dhan To jin Caaca goma Waambuhany 'Kwani mo

¹⁷ Dhali a'di thulki'd ka lungu'b mo nyakki uni mo dhali dosh e momba'da'd mo nyakka waambuhany 'kwani kun cik a'di gwo mo dhali abuhany 'kwani ka ris caaca 'peni Pa Yahuudiyya mo dhali Pa Urushaliim mo dhali bampa/ kun 'kon e yana gap gi Pan Sur mo dhali e Pan Saydaa/ mo. Uni pu'dkin mo mmocik gwo 'peni a'di mo ki uni minu waç mo 'peni 'ba'th kun 'koshki uni mo be. ¹⁸ Dhali uni gwansan kun 'kokunu mo mmoto'c bwa ka rum thus kun nyo/on mo tani uni waçkunu mo be. ¹⁹ Dhali awaambuhany 'kwani napki a'di mo mmota a'di is ki me'd mo haali/ mom'bi'th yaki'd mo 'peni a'di mo dhali a'di waçki uni 'baar mo be.

Mom'bor Mii dhala Wayyi mo

²⁰ Dhali a'di 'de'kki em piti ki mis mo apo/ imancik a'di gwo mo dhali o gwo mo ki:

Mom'bor mii gom um gun hatha'ko'd mo haali/ 'penkuman bampam bum jin tana um mo tani a'di ta ji ma Arumgimis mo be.

²¹ Mom'bor mii gom um gun 'kosha te/ shwane/ mo haali/ um minu kap mo be.

Mom'bor mii gom um gun gwokin mo shwane/ haali/ um mini pe'th mo be.

²² Mom'bor mii gom um ki 'kwani shi/i um i e mo dhali ki uni mini kwa'th um mo dhali wak um mo dhali ta'k gway bum mo me'd tonthus gom gway gi Ya/ gi 'Kwani mo.

²³ 'Kunyi bwa mo ma ka tee caan mo dhali iyyi i mis mo gom bwam 'borga/ mo haali/ hili mo mo ma, adhan tom bum kun ish kumma/ mo tani uni 'kon mo e momis mo be, haali/ wakan miikina ibabam buni mo gom imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be.

²⁴ Hili wayyi e um mo kun ta pa ki pa mo haali/ um bu'thki momalas bum mo.

²⁵ Wayyi e um kun 'tu'du/ mo shwane/ haali/ um mina te/ i'kosh mo.

Wayyi e um mo kun pe'thkin mo shwane/ haali/ um mini ko mo ki kony jabu'th mo mmomiiya cinthar mo.

²⁶ Wayyi e um mo, ka ris 'kwani 'baar mo mini o gwom 'boro'd gom um mo haali/ wakan miikina ibabam buni mo si'da/ gom imanci gwonthus mo be.

Mo/en gom Uni gun Ta 'Kup mo

²⁷ Hili aha/ ona um gwo mo um gun cik gwo mo ki: Eni uni gwansan kun ta 'kup ki um mo ma. Miiyi ki 'bore/ gom uni gwansan kun shi/i um i e mo. ²⁸ 'Bori uni gwansan mii mo ma kun jee um mo. 'Thoyi gom uni gwansan kun sorki um mo ma.

²⁹ E a'di jin dori /e mo e 'peshe/ mo tani tu'kki a'di 'peshej kamu/ si'da/ mo, dhali 'peni a'di jin gu /e burrinyem po/ mo tani dhalku/ ki non a'di ki burrinyem bwaman si'da/ mo. ³⁰ Cika ris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ to mo ma kun dotki to 'peni / e mo dhali 'peni a'di jin kalki tom pini mo

tani dhalku/ ki dot uni ka nyan'ko'd mo dok/e. ³¹ Dhali me'd jin ona bwa um mo jin mina 'kwani mii to ki 'bore/ gom um mo tani, miiyi a'di wakan si'da/ mo ma gom uni mo.

³² Wakki/ um eni uni gwansan kun eni um mo tani um minu o gwo man kata mo 'te/? Haali/ me'd uni gwansan kun miiki miinthus mo tani uni enki uni gwansan kun enki uni mo be. ³³ Dhali wakki/ um miin ki 'bore/ gom uni gwansan kun mii ki 'bore/ gom um mo tani um minu o gwo man kata mo 'te/? Haali/ me'd imanmii miinthus mo uni mii a'di jin nyakka'd kan mo be. ³⁴ Dhali wakki/ um wan to e ki 'kwani gwansan mo tani 'peni uni kun tana uma 'teŋ kape/ mo mmobu'th to mo tani um minu o gwo man kata mo 'te/? Me'd imanmii miinthus mo uni wanki to e ki imanmii miinthus mo tani uni ki bu'th a'di jin nyaka she/ kan dok/e mo. ³⁵ Hili eni uni gwansan kun ta 'kup ki um mo ma dhali miiyi ki 'bore/ gom uni mo dhali wani to e mo mmo'koki cor toŋ kamu/ mmodoku/ um ka nyan'ko'd mo, dhali tom bum kun ish kumma/ mini eka/ ek mo dhali um mini ta iya/ gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo, haali/ a'di miid ki mo/en gom uni gwansan kun dar ga nnyca/ mo dhali kun tana ham 'kus ka ham 'kus mo. ³⁶ Wari ki imanmiimii mo ma, me'da Babam bum a'di ta'da manmiimii mo be.

Mmodwall kun Tiya Gwo mo

³⁷ Dhalku/ ki cinjitha cinjith mo ma dhali um minu 'koki cinjith si'da/ mo. Dhalka wak ki wak mo ma dhali um minu 'koki wak mo be. Dhalki markin 'kwani 'pen mo ma dhali um minu dhal markin 'pen mo be. ³⁸ Ciyi to mo ma dhali a'di minu ci um mo be, tombar tom 'boro'd jin shomu is mo tani uni shekemkini montal 'de/ mo mmo'tu'd mo mmogaça 'cesh mo dhali uni minu dhu 'ko'da 'dupun bum mo. Haali/ to jin bara um mmoçi mo tani mini ta tom bum kun baru um ka nyan'ko'd mo be.

³⁹ A'di si'da/ ki tor uni gwo ki gwom 'bi'th/ e mo mmo/o gwo mo ki: Mina wathiny ja'da/ mish sus wathiny ja'da/ mo 'taa? Mina uni su/ 'koki ta'k mo e bwany jis mo 'taa? ⁴⁰ Amancik gwo yisa ica'd ka mantor a'di gwo mo yisa hili aris 'kwani 'baar

mo ka 'dete/ 'dete/ ki uni bu'thki gwontori 'baar mo tani uni mina e wa ka mantor uni gwo mo be. ⁴¹ Atinta ihilkina /e businyan to i e ma kam pini mo, ihili /e diki hil aka'dum jin di'd e em piniŋ gana/ mo? ⁴² Walla atinta imina /e i/owa kan gwo mo ki: Akam pema, dhalki aha/ guna /e businyan to caan jin di /e i e mo? ki /e ki is pini diki hila ka'dum caan jin di /e i em piniŋ gana/ mo. / e he'k e yan, /e mini mii buka ka'dum 'peni em piniŋ gana/ ntwa/a/ mo dhali yan'ko'd /e mini mish hil mo mo ki 'bore/, mmogu businyan to caan jin di'da kam pini i e mo be.

Aris Cwa Uni Mishu ki Maman Buni mo be

⁴³ Haali/ cwam 'boro'da kamu/ yisa di'da jin dhothi maman kun shi/ashi/ mo, walla wakan si'da/ cwa shigga/ mol maman dho'th kun 'kunya'kuny mo be. ⁴⁴ Haali/ aris cwa 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo uni mishu ki maman buniŋ gana/ mo. Haali/ mamana pu/ 'konuki ho mo 'pena 'de/ mo walla amura'th si'da/ 'konuki ho mo 'pena buyy mo be. ⁴⁵ Wathim 'boro'd jin ish to kumma/ jin 'boro'd eya dum piti mo tani wagaski tom 'boro'd mo dhali wathin thus jin isha tonthus kumma/ mo eya du mo tani a'di wagaski tonthus mo, haali/ 'peni mo jin isha to ka enthus eya du mo tani 'twa/ a'di iciki gwo ka pije/ mo be.

Monka'b jin Ka'bu Isu/ mo be

⁴⁶ Atinta yuka um aha/ ki Tapa, Tapa mo? dhali 'koki mii to gun torka/ um mo? ⁴⁷ Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun iiyini aha/ mo dhali cik gwom pem mo dhali mii uni mo tani aha/ mina tor um gwo a'di jin wana e cikise/ mo be. ⁴⁸ A'di wana e ki wathi/ jin nyan'ki gu'b mo, a'di ki cwany jis mo dhali a'di ki kar monka'b apo/ wosh mo dhali ka dhana gannu/ yi'de/ cuki mis mo tani dhali ki yi'de/ gaçki'da po/ gu'b mo tani dhali a'di mol a'di yikin is mo haali/ a'di nyan'kunu ki nyan' gana/ mo be. ⁴⁹ Hili a'di jin cik gwo mo dhali diki mii uni mo tani a'di wana e ki wathi/ jin nyan' gu'ba 'cesh 'te/ ki dar gi monka'b mo dhali ki yi'de/ gaçki'd mo tani dhali ki jahanne/ a'di bi'tki'd mo dhali dhana barr caan jin shinu is mo e gu'b caan mo tani caaca mo be.

7

*Cinƙina/ ma Mancil ma Askar Iss
'Kwanim Pa Imudhe'd jin Waɓkunu mo*

¹ Ko'di a'di 'baarki'da ris gwom piti jin okina a'di mo e bwany'ceŋ 'kwani kun cik gwo mo tani a'di cik'i'd mo e Paŋ Kapranahuu mo. ² Dhala mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo a'di ta'd gi cinƙina/ jin kara a'di ki jin ŋa/ mo tani a'di 'ba'thki'd mo dhali 'disha 'twa/ mmowu mo be. ³ Dhali ki a'di cikki gwo goma Yesu mo tani a'di hashki a'di 'kwaniŋ gwanyjaka/ gi 'Kwani Yahuuda/ mo mmodot a'di mo mmoyayu/ mo dhali mmowaɓ cinƙinam piti mo be. ⁴ Dhali ki uni pu'dkina Yesu mo tani uni ŋapki a'di mo mmodi'b a'di is ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: A'di ha me'd ki /e mini mii to yansan gom a'di mo be. ⁵ haali/ a'di enki kal bana mo dhali a'di nyanƙi ana gu'b gi montul is bana mo be. ⁶ Dhala Yesu yaki'd mo nyakki uni mo. Ki a'di diki si'd pa is mo naskina/ tani amancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd hashki imugum piti e a'di mo mmo/o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalku/ ki mur is pini mo ma haali/ aha/ tana ji gi ha me'd mo yisa jin mina /e yayu/ eya galgin gu'b pem mo. ⁷ Wakan aha/ dinaki tosh ki aha/ tana ji gi ha me'd mo mmoyayu/ i /e mo. Hili oyi gwo mo ma dhali dhalki cinƙinam pem minu waɓ mo. ⁸ Haali/ aha/ tana wathi/ jin karkunu 'ko'd e moshirr mo dhali i/askar 'koni me'd pem mo dhali aha/ okina jan 'deŋ kamu/ gwo mo ki: Yaku/ mo ma tani, dhali a'di yaki'd mo be, dhali e jan kamu/ ki: Yayu/ mo ma tani, dhali a'di yaki'd mo be. Dhali e cinƙinam pem mo tani ki: Miiyi to yansan mo ma tani, dhali a'di miiki a'di mo be. ⁹ Ka Yesu cikki gwo yansan mo tani a'di merki'd mo gom a'di mo dhali a'di ki tuka bor mo dhali owa waambuhany 'kwani gwo mo kun baɗi a'di nsho'k mo ki: Aha/ tora um gwo mo ki aha/ dinaki gam jan 'deŋ kamu/ e 'Kwani ma Israyiil jin ta'd gi moŋgam gwo is jin wakansan mo be. ¹⁰ Dhali uni gwansan kun hashkunu mo tani uni dokki bway pa mo ka nyan'ko'd mo tani uni gamki cinƙina/ 'borkina is mo be.

*Yesu 'De'kki Ya/ ma 'Bom jin Wun ma
Kaɗhim Piti mo e Pa Nayiin mo*

¹¹ Yan'ko'd ki 'dishe/ mo tani a'di yaki'd mo e 'penkuman bampa/ jin yuku ka Naayiin mo dhali nyakki imancik a'di gwo mo dhali awaambuhany 'kwani caaca kagahara mo nyakki ii ki a'di mo be. ¹² Ki a'di 'dishki 'twaŋkala goŋ 'penkuman bampa/ is mo tani hili mo mo ma, wathiŋ kamu/ jin wuki'd mo a'di kalkunu ka piye/ mo a'di ta jasi ya/ tal 'deŋ gana/ jin di'di kum mo dhala yim a'di wun ma kaɗh mo. Dhali adhana buhany 'kwani caaca mo 'peni 'penkuman bampa/ nyakki 'ko ka yim mo be. ¹³ Dhali ki Tapa parki'da yim e mo tani a'di hilki'da hil ka 'thime/ apowa yim mo dhali owa yim gwo mo ki: Dhalku/ ki ko mo ma. ¹⁴ Dhali a'di pu'dki'd mo dhali ta aciny jwa is ki me'd mo dhali uni gun hankina ci mo tani doshkin naskina/ mo. Dhali a'di ki o gwo mo ki: Wathiŋ dhuru'c, aha/ ona /e gwo mo ki: Cuyi mis mo ma.

¹⁵ Dhali wathi/ jin wuki'd mo tani ca'bki'd ki mis mo be dhali a'di telki gwo 'pen mo mmowal 'twa/ mo. Dhali a'di ki ci a'di ki kum mo be. ¹⁶ Dhali moŋko/ is bu'th uni 'baar mo dhali uni karkina Arumgimis ki ca mo mmo/o gwo mo ki: Adhana manci gwo ma Arumgimis a'di cukunu mo e bwam ana mo! Dhali, Arumgimis a'di bu'tki'd e 'kwanim piti mo be! ¹⁷ Dhali gwo yansan gom a'di mo tani a'di yaki'd ki lala'th mo e bampa/ gi 'Kwani Yahuudiyya 'baar mo dhali eya ris bampa/ kun 'kon ka kukul is mo be.

*Imanhashu mo 'Pena Yohaana mo jin
Ta'da Manmiiya Mii ki Yi'de/ mo*

¹⁸ Dhali imancika Yohaana gwo uni torki a'di gwo mo goma ris to gwansan mo be. ¹⁹ Dhala Yohaana yukki imancik gwom piti isu/ mo mmohash uni mo e Tapa mo mmo/o gwo mo ki: A/e ta a'di jin midi yayu/ mo 'taa? Walla aman mina hil jan kamu/ mo? ²⁰ Dhali ki 'kwani pu'dkin mo e a'di mo tani uni o a'di gwo mo ki: Yohaana jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo tani a'di hashki am i /e mo mmo/o gwo mo ki: A/e ta a'di jin midi pu'du/ mo 'taa? walla aman mina hil jan kamu/ mo? ²¹ Dhali e mo caana mo tani a'di waɓki 'kwani ka ris mo kun 'kosha 'ba'th

mo dhali kun doru ki isa nyor mo dhali ka rum thus kun nyo/on mo dhali 'kwaniny ja'da/ ka ris wothkina a'di mo mmomish mo mo be. ²² Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma dhali tora Yohaana gwo mo gom to kun parkina um e mo dhali cik mo be ki 'kwani kun tana ja'da/ mo bu'thki momish mom buni mo dhali 'kwani kun ta njwol mo tani iin ki sho'k mo dhali uni gun 'kosha monthus mo tani dhelelkunu is mo be dhali uni kun tana 'diye/ mo tani cikki gwo mo dhali uni gun wukin mo tani cukunu mis mo dhali uni kun hatha'ko'd mo tani tanki gwom 'boro'd jin cikunu uni mo be. ²³ Dhali mom'bor mii gom a'di jin diki gam to jin kol a'di mo e aha/ mo be.

²⁴ Ki 'kwani kun hash ma Yohaana iikin mo tani a'di telki gwo 'pen mo mmo/owa waambuhany 'kwani gwo mo isi gwo goma Yohaana mo ki: Atinta i/iikina um ka piye/ mo e mombwaasho mo mmohil mo? Apil jin yikinkina 'tham is mo 'taa? ²⁵ Atinta i/iikina um ka piye/ mo mmopar e mo? Wathi/ jin hithi burrinnye/ jin na'bula/ na'bul mo 'taa? Hili mo mo ma uni gwansan kun 'kokin mo mmohi'th burrinnyeny jaro/ jaro/ mo dhali mmo'ko 'kom 'penkapan mo tani uni 'kon mo e gu'b ma malik mo be. ²⁶ Atinta i/iikina um ka piye/ mo mmopar e mo? Amançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo 'taa? Nye, aha/ tora um gwo mo dhali amanbola mançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ e mo. ²⁷ A'di yansan ta a'di jin 'kwarkunu gwo mo ki:

Hili mo mo ma. Aha/ hashkina agum bway pem ntwa/a/ e jis/em pini mo, a'di jin midi thoson bway pini ntwa/a/ gom /e mo be.

²⁸ Aha/ tora um gwo mo ki: E bwaman uni gwansan kun dhodhu mo e bwam up mo tani jan tal 'den kamu/ yisa di'da jin ca'd jin bolki'da Yohaana e mo hili isi ciki/ a'di jin pisi'd mo e Bampa/ ma Arumgimis mo tani a'di i/ekki'd ki a'di mo be. ²⁹ (Ki uni cikki gwo gwansan mo tani aris 'kwani 'baara mo dhali imantera thulpa/ karkina Arumgimis ki a'di jin ta jan kar/e mo mmomiikunu uni ki yi'de/ mo ki mii yi'de/ jin miikin ma Yohaana mo be. ³⁰ Hili 'Kwani Parisiyyin dhali imanmisha jo'd gwo mo tani uni ki puu gwo jin di'da Arumgimis mbwa mo

gom is buni mo mmo'koki miiya mii ki yi'de/ ki a'di mo be.)

³¹ 'Kwani ma nyakum yil gwansan mo tani miga/ dhu uni ka par 'ban kata mo? Uni wana e kata mo? ³² Uni wana e ki uci gun 'kon mo e mo ma suug mo dhali yuka yuk ka rem 'kup mo ki:

Am pina athele/ gom um mo dhali um 'koki sa mo be.

Am gwona mo mmomiiya cinthar mo tani dhali um 'koki ko ki kony jwa mo.

³³ Haala Yohaana jin ta'da manmii ki yi'de/ a'di pu'dki'd mo mmodiki shwa tonte/ mo dhali mmodiki pi yimana mura'th jin ka/u ki nah nah mo dhali um o gwo mo ki: A'di ta'd ga ruma 'cesh mo be. ³⁴ Ya/ gi 'Kwani a'di pu'dki'd mo dhali shwa to mo dhali pi to mo dhali um o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Amanshwana te/ anyor mo dhali aman'kosh ma su mo. A'di jin ta'da mugu gi imantera thulpa/ mo dhali imanmii miinthus mo. ³⁵ Hili moyuk a'di karu ka kar/e mo ki uci ma yimi 'baara mo be.

Yesus A'di Di'de Gu'b gi wathim Parisi jin Yuku ka Simaan mo

³⁶ Wathi/ 'den kamu/ 'peni 'Kwani Parisiyyin a'di dotki a'di mo mmonyak to shwa ki a'di mo dhali a'di cikki gu'b gi Wathim Parisi mo dhali a'di ca'bki'da tharabeesa mo be. ³⁷ Dhali hili mo mo ma, a'boma kamu/ 'peni 'penkuman bampa/ yan mo a'di ta'da manmii miinthus mo. Ka yim da/arki gwo ki a'di ca'bki'da tharabeesa gi gu'b gi Wathim Parisi mo tani a'di guyi'd turan gasaas jin ta gi kush jin din ma yina 'borga/ mo. ³⁸ Dhali a'di ki doshi bwampo/ a'di isho'k piti mo. A'di ki ko mo. A'di ki tel mii 'pen mo mmoli/ a'di sho'k ki jabu'th em piti mo dhali a'di ki shumut uni ka mur 'kup ma yim mo dhali a'di ki pi sho'k piti 'twa/ mo dhali a'di ki 'kosh uni ka yina 'borga/ mo be. ³⁹ Dhali ki Wathim Parisi jin yukki a'di mo parki a'di e mo tani a'di o gwo e is piti mo ki: Wakki/ wathi/ yan ta'da amançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo tani a'di midi 'taki nyith mo mo ka 'bom yansan si'da/ ta'da 'bom jana mo jin taki a'di is is ki me'd mo haala yim ta'da manmii miinthus mo be. ⁴⁰ Dhala Yesus thokki gwo mo dhali o a'di gwo mo ki: Simaan,

aha/ tana gi gwoŋ kamu/ mo mmo/o /e mo. Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Katinta mo Mantor Gwo mo? ⁴¹ Wathin 'den kamu/ ta'd gi 'kwani su/ mo kun 'kon ma mure/ m'ba/ mo. Jan 'de/ din ma mure/ ma riyaal* iss 'kwanimpa ka karpaci 'ba/ mo dhali jamu/ ka riyaal† iss wathimpa mmota iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo. ⁴² Ki uni mol to ci ka nyan'ko'd mo tani a'di ki dhal uni su/ 'pen mo ka mure/ i'ba/ mo. Shwane/ jana 'peni bwam uni midi en a'di ki nyanye/ mo? ⁴³ Simaan thok a'di gwo mo ki: Jan 'de/ jin toshka/ mo ki a'di jin dhalkunu amure/ 'pen mo ki nyanye/ mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: /e o gwo ki 'bore/ mo be. ⁴⁴ Yan'ko'd a'di ki tu'k 'kup ka 'bom mo dhali owa Simaan gwo mo ki: /e mishkina 'bom yansan mo 'taa? Aha/ cičkina gu'b pini mo tani dhali /e diki ci aha/ yi'den kamu/ mo ki sule/ mo gom sho'k pem mo. Hila yim a'di ki li/ aha/ sho'k pem ki jabu'th em piti mo dhali shumut uni ka mur 'kup piti mo be. ⁴⁵ /e diki ci aha/ mompi 'twa/ ki sule/ mo. Hili 'pena tee ki aha/ pu'dkina mo tani ayim diki dak mo mmopi sho'k pem ki 'twa/ mo be. ⁴⁶ /e diki 'koshaa/ 'kup pem ka yin mo be. Hila yim a'di 'koshki aha/ sho'k pem ka yina 'borga/ mo be. ⁴⁷ Wakan aha/ torkina /e gwo mo ki miinthus ma yim kun takina ris mo tani uni dhalkunuwa yim 'pen mo haala yim enki'da en ki nyanye/ mo. Hili a'di jin dhalkunu miinthus 'pen ki gwa'de/ mo tani a'di enki'da en ki gwa'd gwa'd mo be. ⁴⁸ Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo be. ⁴⁹ Dhali yan'ko'd uni gwansan kun nyakki 'kowa tharabeesa nyakki a'di mo tani uni telki gwo 'pen mo mmo/o e bwam uni 'cena mo ki: Kaja yanne jin mishi dhal 'kwani miinthus buni 'pen mo? ⁵⁰ Dhali a'di ki owa 'bom gwo mo ki: Mongam gwo is pini a'di wothki /e mo be. Yaku/ ki monku'th is mo ma.

8

Upa Tiya Bathkina Yesus Isho'k mo

¹ Yan'ko'd ki 'dishe/ mo tani a'di yaki'd mo eya ris 'penkuman bampa/ 'baar mo dhali bampa/ si'da/ mmoci gwo mo dhali

mmokal gwom 'boro'd gom Bampa/ ma Arumgimis mo. Dhali uni 'kume'd i'ce'dka su/ nyakki 'ko ki a'di mo. ² Dhali upa tiya si'da/ kun wothu/ 'pena rum thus kun nyo/ on mo dhali 'peni 'ba'th kun 'koshi uni mo: Mariyam jin yuku gway ka Magdaliyya 'peni a'di jin urkunuwa rum thus kun nyo/ on pesu/ ka pije/ mo, ³ dhala Yuwanna jin ta ash ma Kusi jin ta'da mandhu to goma Hirodus mo dhala Susanna mo dhali unin tiya ka ris mo kun ci to 'peni tom buni kun mina uni mii ta mo.

Gwom 'Bi'th/e jin Onu goma Ka'bany To jin Yeku mo

⁴ Dhali ka waambuhany 'kwani pu'dkin mo mmotal 'de/ mo dhali 'kwani 'peni bampa/ gi bampa/ mo pu'dkin mo e a'di mo tani a'di ki tor uni gwo ki gwom 'bi'th/ e mo ki: ⁵ Amanyeka ka'bany to a'di ya'd ka pije/ mo mmoyeka ka'bany tom piti mo. Dhali ki a'di yekki'd mo tani aka'banya tiya ta'kkini bway tur mo dhali uni yapkunu ki sho'k mo dhali 'dii kun pen e momis mo tani loski uni mo be. ⁶ Dhali kun tiya bitkin mo e mowosh mo. Dhali ki uni can mo tani uni shi'bilin mo hila/ haali/ mo ta tonkor gom uni mo be. ⁷ Dhali unin tiya bitkin mo e bwam ma 'de/ mo dhali a'de/ can mo nyakki uni mo tani dhali a'di ki koth uni 'kup mo be. ⁸ Dhali kun tiya uni bitkina 'cesh kun 'bora'bor mo dhali uni can mo dhali dho'thkin ki iss 'kwanimpa imudhe'd mo e emen gi cwalmana 'de/ mo. Ki a'di o gwo yansan mo tani a'di yukki'da yuk mo ki: A'di jin ta'd gi bwany'ce mo mmocik gwo mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma.

⁹ Dhali ki imancik a'di gwo dotki a'di gwo mo gom 'pemen gi gwom 'bi'th/e yan ta'da ta mo tani ¹⁰ a'di ki o uni gwo mo ki: E um mo tani um cikunu gwo mo mmomish gwo jin cinu ki jim bag mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo, hili gom unin tiya mo tani uni toru ki jim 'bi'th/e mo, wakan ki uni gwansan kun mishi mo mo tani mini 'koki mish mo mo dhali uni kun cikki gwo mo tani uni mini 'koki mish gwo 'ban mo be. ¹¹ Gwom 'bi'th/e a'di a'dihe/ mo be: Aka'bany to a'di ta gwo ma Arumgimis mo be. ¹² Dhali unin tiya kun bitkin mo e bway tur mo tani uni ita uni gwansan kun cikki

* 7:41 (b) tultumiyya † 7:41 (c) talaŋjin

gwo mo. Yan'ko'd tapa ma ruma 'cesh pu'dki'd mo dhali 'do gwo 'pena dum buni mo ki uni mini 'koki gam gwo is mo dhali ki uni minu 'koki woth mo be. ¹³ Dhali unin tiya kun bitkin mo e mowosh mo tani uni ita uni gwansan, ki uni cikki gwo mo tani bu'th a'di ki bwan 'kunu'd mo hila/. Hili uni gwansan idar ga birman mo. Uni gam gwo is mo ari'ceenne/ mo dhali ki mo pu'dki'd jin paluwa pal mo tani uni ta'kkin mo be. ¹⁴ Dhali gom uni gun bitkin mo e bwam ma 'de/ mo tani uni ita uni gwansan kun cikki gwo mo hili ki uni iikin mo e bway buni mo tani uni kotha to gun noni 'twa/ mo dhali mo jin tanu pa gi pa mo dhali to kun se 'kwani ki 'pen mo e mon'ko mo, dhali maman buni 'koki is mo be. ¹⁵ Dhali gwo gom uni gun ta'kkin mo eya 'cesh kun 'bora'bor mo tani uni ita uni gwansan kun cikki gwo mo mmodhu uni ki 'bore/ mo ka dun gana/ mo dhali ka dum 'borga/ mo dhali uni ki dho'th maman ki mo jin 'kuçu/ bwa mo ki 'kari'th mo be.

Monkush jin Kumu 'Kup ki Ton'kul Bwa mo

¹⁶ Wathin kamu/ diki citha lamba/ mo mmokum a'di 'kup ki 'kwa mo walla mmokar a'di e bwan 'kwariny ma ci mo, hili a'di ki kar a'di apo/ tirkina/ mo ki uni gwansan kun cikki gu'b mo tani mini par monkush e mo be. ¹⁷ Haali/ ton kamu/ yisa baguwa jin minu 'koki tor eya tente/ mo walla jin 'dapu 'kup mo jin minu 'koki mish mo dhali guyu/ ki monkush mo. ¹⁸ Hil ki 'bore/ mo ma, gwo jin cika um mo. Haali/ a'di jin ta'd gi to mo tani a'di minu ci ki nyanye/ mo dhali 'peni a'di jin dara'd mo tani to jin tosha a'di jin tana a'di mo tani minu bu'th 'peni a'di mo be.

KoYesus dhali Ikam Piti mo

¹⁹ Dhali yan'ko'd kum dhali ikam piti uni pu'dkin 'kup ki a'di mo dhali hili uni 'koki 'dish a'di is mo goma waambuhany 'kwani mo be. ²⁰ Dhali a'di torkunu gwo mo ki: Kwan dhali ikam pini uni doshkina pije/ mo, ona bwa mo mmopar /e e mo be. ²¹ Hili a'di o uni gwo mo ki: Ata'dam pem dhali ikam pem ta uni gwansan kun cik gwo ma Arumgimis mo dhali mii uni mo be.

Yesus Doshki'da Dhana Punthar 'Tham mo

²² Ka cima kamu/ mo tani a'di seki'da kur mo nyakki imancik a'di gwo mo dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalki ana 'citha/ gap ki 'bana kamu/ ma al mo ma. Wakan uni karkina kur 'pen mo be. ²³ Dhali me'd jin hashkina uni mo eya kur yi'de/ mo tani a'di ishki e mo. Dhala punthar 'tham pu'dki'd apo/ ma al yi'de/ mo dhali uni 'tu'dkina yi'de/ bwa kur mo dhali uni 'kokin mo e mo jin tagu wu mo be. ²⁴ Dhali uni iikin mo mmomer a'di e mo mmo/o a'di gwo mo ki: Tapa, Tapa, ana 'ce'du/ sho'k mo. Dhali a'di merki e mo dhali kucur 'tham ki gwo mo dhali yi'de/ jin bir bakal mo. Dhali uni dakkan mo dhali mo dosh ki biyuu mo be. ²⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Mane mongam gwo is bum mane? Dhali uni ko/ki is mo be dhali uni merkin mo mmo/o gwo ka rem 'kup mo ki: Wathi/ yan ta'da ja sa/ haali/ a'di kanki 'tham gwo mo dhali yi'de/ mo, dhali uni ha gwom piti e mo be.

Wathi/ gi Pan Gadara jin Bu'thkin ma Ruma 'Cesh mo A'di Wacu/ mo

²⁶ Dhali uni merkin mo e bampa/ gi Pan Gadara mo a'di jin di'd ka par 'twa/ ki Pany Jaliil mo be. ²⁷ Dhali ki a'di thulki'd ka 'cesh mo tani wathin kamu/ 'peni 'penkuman bampa/ jin ta'd ga ruma 'cesh mo gamki a'di 'kup mo. Haali/ isa gush mo tani a'di diki hi'th burrinyen kamu/ i/is mo dhali a'di diki ca'b e gu'b mo, hili a'di ca'bki'd mo e bwaman mon'kupaje mo. ²⁸ Ki a'di parki'da Yesus e mo tani a'di cuu'd ki 'twa/ jin caaca mo dhali bita 'cesh mo mbwam-bori a'di mo dhali o gwo mo ki dhan 'twa/ jin caaca ki: /e mini mii aha/ katinta mo, Yesus jin ta Ya/ ma Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo? Aha/ 'thokina /e mo ki dhalku/ ki tocaa/ 'kus mo. ²⁹ Haali/ a'di kanki'da rum thus jin nyo/o'd gwo mo mmoya ka pije/ mo 'peni wathi/ mo. (Haali/ me'd ka ris a'di bu'thki a'di mo dhali a'di karkunu mo mmoji mo dhali a'di dekkunu ka jindhiir mo dhala makkiya mo, hili a'di 'ce'dki mon-dek mo dhali a'di urkin ma ruma 'cesh ka pije/ mo e bwam ma si'b mo.) ³⁰ Yan'ko'd Yesus ki dot a'di ki: Gway pini yuku kata mo? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Karis mo. Haali/ ama'dinya ruma 'cesh

uni sekini a'di mo be. ³¹ Dhali uni 'thoki a'di mo mmodiki kan uni gwo mo mmo/ii mo e bwany jisa 'kulga/ mo. ³² Dhali hili ama'diny kuthar caaca shwani 'bambala wosh mo dhali uni 'tho a'di mo mmodhal uni bway mo mmose i uni gwansan mo be. Wakan a'di dhalki uni bway mo be. ³³ Dhali yan'ko'd aruma 'cesh iikin ka pije/ 'peni wathi/ mo dhali ciç mo e bwam kuthar mo dhali ama'diny kuthar uni yakina njwaca/ mo ka lungu'b mo eya gapa al jin 'kula'kul mo mbwaman ma al mo dhali uni loskunu mo be.

³⁴ Ki imanhil kuthar parki a'di jin mi-ikunu e mo tani uni son mo dhali tor a'di e 'penkuman bampa/ mo dhali e pa 'baar mo. ³⁵ Dhali yan'ko'd 'kwani iikin ka pije/ mo mmopar to jin miiki'd e mo dhali uni pu'dkina Yesus mo dhali uni ki gam wathi/ 'peni a'di jin pikin ma ruma 'cesh ka pije/ mo mmoça'b e sho'k ma Yesus mo mmodi ki burrinye/ i is mo dhali mmoça'b ka dum 'boro'd mo dhali uni 'kokin mo mmoço/ is mo be. ³⁶ Dhali uni gwansan kun parki a'di e mo tani torki uni gwo mo gom a'di jin bu'thkin ma ruma 'cesh mo tani a'di waçkunu mo be. ³⁷ Dhali yan'ko'd aris 'kwani kun 'kona bampa/ ki jin 'kam mo e Pañ Gadara mo tani uni dotki a'di mo mmoya mo 'peni uni mo haali/ uni butha monko/ is jin caaca kagahara mo. Wakan a'di seki'd mo e bwam ma kur mo dhali dok ka nyan'ko'd mo be. ³⁸ Wathi/ jin yakin ma aruma 'cesh ka pije/ mo 'peni cine/ mo tani dotki a'di mo mmo'taki nyak ya ki a'di mo. Hili a'di hashki a'di mo mmo/o gwo mo ki: ³⁹ Dokku/ bway pam pini mo ma dhali tora ris to jin miikin ma Arumgimis i/ e mo. Dhali a'di yaki'd mbway mo mmo'tora ris to gwansani 'baar mo eya ris 'penkuman bampa/ gom tony caaga/ jin miikin ma Yesus gom a'di mo be.

'Bwa/ ma Yaa/irus dhala 'Bom jin Ta'da Yesus 'Twaman Burrinyem Piti Is ki Me'd mo

⁴⁰ Dhali ka Yesus dokki'd ka nyan'ko'd mo tani awaambuhany 'kwani hanki a'di mo haali/ uni 'kokin mo mmoçor a'di mo be. ⁴¹ Dhali wathin kamu/ pu'dki'd mo jin yuku gway ka Yaa/irus mo. A'di ta tapa gi gu'b gi montul is mo, dhali a'di ki bita 'cesh e sho'k ma Yesus mo mmoñap a'di mo

mmoya bway gu'b piti mo be. ⁴² Haali/ a'di ta'd gi jasi 'bwa/ jin di'd 'den gana/ mo. A'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo ki cam piti mo dhali ayim muru'di wu mo be.

Ki a'di yaki'd mo tani 'kwani kalki a'di ka bor mo be. ⁴³ Dhala 'boma kamu/ jin gus ma bas ki yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali a'di molu waç mo ki miin kamu/ mo. ⁴⁴ A'di pu'dki'di bwampo/ a'di mo dhali ta a'di 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo, dhali ki jahanne/ abas ma yim jin guski'd mo tani dakki'd mo be. ⁴⁵ Dhala Yesus ki o gwo mo ki: Kaja a'di jin tayaa/ is ki me'd mo? Ki uni 'baar mo urki gwo mo tani Buterus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, awaambuhany 'kwani caaca kagahara kal /e ki is mo dhali yap /e mo. ⁴⁶ Hila Yesus o gwo mo ki: Jin tal 'den kamu/ taki aha/ is ki me'd mo, haali/ aha/ nyitha ki mom'bi'th yaki'd mo 'peni aha/ mo be. ⁴⁷ Dhali ka 'bom mishki'd ki a'di 'kokunu ki mol mo tani ayim pu'dki'd mo dhali deena is kagahara mo dhali bita 'cesh mo ibwambori a'di mo dhali a'di ki tor gwo mo e bwambori 'kwani 'baar mo mmotana a'di a'di is ki me'd mo dhali mmowackunuwa yim ki jahanne/ mo be. ⁴⁸ Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: 'Bwa/um, mongam gwo is pini waçki /e mo be. Yaku/ /e ki monku'th is mo ma.

⁴⁹ Ki a'di di'd mmo'tor gwo mo tani wathi/ 'peni gu'b gi tapa pu'dki'd mo dhali o gwo mo ki: 'Bwa/um pini a'di wuki'd mo be. Dhalku/ ki mura amantor gwo adu is dok/ e mo. ⁵⁰ Hila Yesus, mmocikkina a'di gwo yansan mo tani thokki a'di gwo mo mmo/ o ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Gami gwo is mo 'te/ dhala yim minu waç mo be. ⁵¹ Dhali ki a'di pu'dki'd mo e gu'b mo tani a'di diki dhal jan 'den kamu/ bway mo mmociç nyakki a'di mo, hili jasa Buterus dhala Yohaana dhala Yakuub mo dhali com ma 'ci mo dhali kum ma 'ci mo be. ⁵² Dhali aris uni gun gwokin mo dhali kun miikina pure/ mo goma yim mo tani, hili a'di o gwo mo ki: Dhalku/ ki ko mo ma haala yim yisa wu'd mowa, hili a'di ishi e mo be. ⁵³ Dhali uni ki pe'th a'di mo mmomisha uni ka yim a'di wuki'd mo be. ⁵⁴ Hili a'di ki budha yim ki me'd mo. A'di ki yuka yuk mo mmo/o gwo mo ki: Ari nyara/, cuyi mis mo ma. ⁵⁵ Dhali shi/ in ma yim dokki'd mo dhali

ayim cuki mis ki jahanne/ mo dhali a'di kanki gwo mo ki to minu mii mii mo mmoci ayim mmoshwa mo be. ⁵⁶ Dhali icom ma yim uni 'kokin mo mmomer mo be. Hili a'di kanki uni gwo mo mmo'koki tor wathin kamu/ a'di jin miikunu mo be.

9

Uni kun Hashu ka 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo

¹ Dhali a'di ki yuk unin 'kume'd i'ce'dka su/ mmontal 'de/ mo dhali a'di ki ci uni mom'bi'th mo dhali moshirr mo apowa risa ruma 'cesh mo dhali mmowaça ris mom'ba'th mo. ² Dhali a'di hashki uni mo ka pije/ mmoci gwo mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo dhali mmowaça waç mo be. ³ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ ki kal to gom iim bum e bway mo ma, dhalku/ ki kal cwa mo walla kucan mo walla maa mo mo walla guurush mo, dhali dhalku/ ki ta gi burrinyem bwamani su/ mo. ⁴ Dhali e gu'b yin jin mina umi ciç mo tani 'koyi mmattaan mo ma dhali 'peni mattaan mo tani iiku/ mo ma. ⁵ Dhali e mo yin jin mina 'kwani 'koki bu'th um mo tani ki um murini dhal pa caan 'pen mo tani piri abuhany 'peni sho'k bum mo ma. A'di ta gwo jin onu apo/ uni mo be. ⁶ Dhali uni iikin mo dhali ii mo e bampa/ 'baar mo mmoci gwom 'borga/ mo dhali mmowaça waç mo e mo 'baar mo.

Mowu ma Yohaana jin Ta'da Manmiiya Mii ki Yi'de/ mo

⁷ Dhali ka Hirodus jin ta'da ra/iis rub cikki'da ris to gwansan kun miikunu mo tani a'di dumbulki mo mo haali/ gwo ona 'kwanin tiya mo ka Yohaana a'di 'de'kkunu mo 'peni mowu mo. ⁸ Dhali kun tiya o gwo mo ki Iliyya a'di piki'd mo dhali 'kwanin tiya o gwo mo ki a'di ta jan 'de/ 'peni imanci gwo ma Arumgimis ka dhamo/ mo a'di cukunu mis mo.

⁹ Hirodus o gwo mo ki: AYohaana a'di i'cihka/ 'kup moyi. Hili wathi/ yansan ta'da ja mo jin cikika/ aris to kun wakan mo? Dhali a'di napki'da nap mo mmopar a'di e mo be.

Mmoci 'Kwani Alaapi Mudhe'd Tonte/ mo

¹⁰ Dhali e mondok jin dokkina imand-hunu ki she/ mo tani uni torki a'di to kun miikina uni mo be. Dhali a'di ki sus uni mo dhali uni ki ii mo uni 'cena mo e 'penkuman bampa/ jin yuku ka Beetsayda mo be. ¹¹ Dhali ka waambuhany 'kwani da/arki gwo mo tani uni bathki a'di isho'k mo dhali a'di hanki uni mo dhali tor uni gwo mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo dhali waç uni gwansan kun mini mii ta gi mowaç mo be. ¹² Dhali ka tente/ di'd mo mmogala bi mo tani unin 'kume'd i'ce'dka su/ mo pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Hashka waambuhany 'kwani bway pa mo ma mmo/ii bampa/ mo dhali pa kun 'kon ka kukul is mo mmo/ish mo dhali mmogam tonte/ gom bway mo haali/ ana 'kona mo mmahan mo e mo jin dar gi 'kwani mo be. ¹³ Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Um mini ci uni tonte/ mmoshwa mo. Dhali uni thok a'di gwo mo ki: Ana dara gi to ki nyanye/ mo jasi maanjuthu'di mudhe'd mo dhali to yi'de/ isu/ mo isi ciki/ ana mina mii ii mo dhali yol tonte/ goma ris 'kwani kun wakansan mo be. ¹⁴ Haali/ uni wana e ki iss 'kwanimpa gwas alaapi mudhe'd mo. Dhali a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: Tuci uni mmo'ko 'pena 'cesh mo ma, e mon'kom buni ki iss su/ i'ce'dka 'kume'd mo ki she/ ki she/ mo be. ¹⁵ Dhali uni miiki a'di wakan mo dhali dhu uni 'baar mo mmo'ko 'pena 'cesh mo be. ¹⁶ Dhali a'di bu'thki maanjuthu'di mudhe'd mo dhali to yi'de/ isu/ mo dhali a'di ki 'de'k e ki mis mo dhali 'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd uni mo dhali a'di di'd mmociki uni mo ki imancik a'di gwo mo mmodhu ibwambor ma waambuhany 'kwani mo be. ¹⁷ Dhali aris uni 'baar mo shwakin mo dhali 'kokunu mo mmokap mo be. Dhali uni ki tul uni is mo kun urki 'kup mo dhali uni 'tu'dkina nura/ i'kume'd i'ce'dka su/ mo ki 'pisira/ maa mo be.

AButerus A'di Torki Mii eya Tente/ goma Yesus mo

¹⁸ Dhali a'di warki'd mo ki a'di di'd mo mmo'tho mo a'di 'de/ mo tani imancik a'di gwo nyak 'ko ki a'di mo dhali a'di ki dot uni gwo mo ki: Ki 'kwani o ki aha/ tana aja mo? ¹⁹ Dhali uni thok a'di gwo mo ki: Ka Yohaana jin ta'da manmii ki yi'de/ mo ti. Kun tiya o gwo mo ki: Ki Iliyya mo, dhali kun tiya

o gwo mo ki: Ki jan 'de/ 'peni imanci gwo ma Arumgimis kadhama/ mo jin cukunu mo. ²⁰ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili um o ki aha/ tana aja mo si'da/? Dhala Buterus thok a'di gwo mo ki: AKristhos ma Arumgimis mo be. ²¹ Hili a'di kanki uni gwo mo dhali kan uni gwo ki kan gana/ mo ki uni mini dhalku/ ki tor gwo yan ki wathin 'denj kamu/ mo ²² mmo/o gwo mo ki: Ya/ gi 'Kwani mina isi mii 'kosh ka nyor mo gom to ka ris mo dhali minu wak mo ki 'kwani gwanyaka/ mo dhali ki igasiis mo dhali iman'kwar to mo dhali a'di minu 'kosh jwa mo dhali ka cim kwara mo tani a'di minu piyu/ mo be.

Yesus Torki Wum Piti Ntwa/a/ mo

²³ Dhali a'di ki owa ris 'kwani 'baar mo gwo mo ki: Wakki/ wathin kamu/ midi yayu/ mmobath aha/ isho'k mo tani dhalki a'di non is piti mo ma dhali 'de'k cwany'cithan dhul piti mo dhali bath aha/ m'pen mo be. ²⁴ Haali/ a'diyin jin midi woth mondiki/em piti mo tani midi this a'di e mo dhali a'diyin jin midi this mondiki/em piti e mo gom gway pem mo tani a'di midi woth a'di mo be. ²⁵ Haali/ to jin nyo/a wathi/ mo tani ta'da tinta mo wakki/ a'di midi jar e e to gi mony'ceshi 'baar mo dhali this e mo walla 'ce'd sho'k mo ki is piti mo. ²⁶ Haali/ a'diyin jin 'thena is ki aha/ mo dhali ki gwom pem mo tani e a'di si'da/ Ya/ gi 'Kwani mina isi 'the mo ki a'di midi pu'du/ mo e monycam piti mo dhali ki monyca ma Ababa mo dhali ki iman'doyu gwom piti kun kogu mo. ²⁷ Hili aha/ tora um gwo ka jin gana/ mo ki 'kwanin tiya doshkin mahan mo kun mini 'koki nyok mowu ntwa/a/ mo ki uni mini par Bampa/ ma Arumgimis e mo be.

Mmowarkin ma Yesus Jamas Piti mo

²⁸ Dhali ki mo wana e ka cim pekware n'ko'di gwo gwansan kun okina a'di mo tani a'di ki susa Buterus nyakki a'di mo dhala Yohaana dhala Yakuub mo, dhali sus uni bway 'kuwosh jin turatur mo mmo'tho mo. ²⁹ Dhali ki a'di diki'd mo mmo'tho mo tani jamas gi jis/em piti jin pikina a'di mo tani ankala/ankal mo dhali burinyem piti warki'd ki ra/ra/ mo dhali ki bany bany mo be. ³⁰ Dhali hili ma, 'kwani su/ nyakina tor

tor ki a'di mo be, a'di jin ta'da Musa dhali Iliyya mo be. ³¹ Uni gun pikin mo e monyca mo dhali uni ki tor gwo mo gom yam piti jin mina a'di ya mo, a'di jin mina a'di ithim mo e Pa Urushaliim mo. ³² Buterus dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo tani uni 'ce'da e is mo hili uni 'kokin mo mmorash e mer mo dhali uni parki monycam piti e mo dhali 'kwani su/ gwansan kun doshkin mo nyakki a'di mo be. ³³ Dhali ki 'kwani su/ iikin mo 'peni a'di mo tani Buterus o'da Yesus gwo mo ki: Tapa, a'di 'boro'd gom aman mmo'kona aman mmahan mo be. Dhalki aman nya'a um cina/ ikwara mo ma, 'de/ gom /e mo dhali 'de/ goma Musa mo, dhali jan kamu/ 'de/ gom Iliyya mo, haali/ a'di mol gwo jin ona a'di mo. ³⁴ Dhali ki a'di o gwo yansan mo tani arak pu'dki'd mo dhali 'kam uni is ka la mo. Dhali uni 'kokin mo mmo'ko/ is mo me'd jin cikina uni e bwam ma rak mo. ³⁵ Dhali 'twa/ pu'dki'd mo ka piye/ 'peni bwam ma rak mo mmo/o gwo mo ki: Yan ta Ya/m pem mo, jim pem jin kwanyka/ mo. Ciki a'di gwo mo ma. ³⁶ Dhali ki 'twa/ okunu gwo mo tani Yesus gamkunu a'di 'de/ mo. Dhali uni 'kon ki shwam mo dhali tor wathin kamu/ 'de/ gwo mo ka cim gwansan yisa ma e to jin parkina uni e mo.

Yesus A'di Wacki'da 'Ci jin Bu'thkin ma Rum Thus jin Nyo/o'd mo

³⁷ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani ki uni thulkin ka 'cesh 'peni wosha turga/ mo tani awaambuhany 'kwani caaca kagahara mo gamki a'di 'kup mo be. ³⁸ Dhali hili mo mo ma, wathin kamu/ 'peni bwam ma waambuhany 'kwani a'di cuuki'd mo ki: Mantor Gwo, aha/ yuka /e mo mmohila hil apo/ ya/m pem mo. Haali/ a'di ta ya/m pem jin di'd tal 'denj gana/ mo. ³⁹ Dhali hili ma, arum thus bu'thki a'di mo dhali a'di ise/ ki cuu kagahara mo dhali a'di ki pesh mo ntagi a'di mii'da gabusha mo dhali a'di mompola is ki mombol mo dhali a'di dita mii mo mmodhal a'di 'pen mo. ⁴⁰ Dhali aha/ yukina imancik /e gwo mo mmo/ur a'di ka piye/ mo tani hili uni mol a'di mii mo be. ⁴¹ Yesus thok a'di gwo mo ki: Ayy um 'kwani kun atha mongam gwo is ki ath mo dhali kun caca/ ii ki caca/ mo eya nyakum yil bum mo tani aha/ mina di ka cim ekata

mo e um mo dhali 'dim 'kup e um mo? Susi ya/m pini mmahan mo ma. ⁴² Ki a'di di'd mmoyayu/ mo tani aruma 'cesh ki mombol a'di is mo dhali pesh a'di mo. Hila Yesus ki kucura rum thus jin nyo/o'd ki gwo mo dhali a'di ki waça 'ci mo dhali a'di ki ci a'di ka nyan'ko'd e com mo. ⁴³ Dhali aris 'kwani 'baar mo 'kokin mo mmomer mo gom mo/ ek ma Arumgimis mo be.

Dok/ e aYesus A'di Torki Mowum Piti Ntwa/a/ mo be

Hili ki uni 'kokin mo mmomer mo goma ris to 'baar mo jin miikina a'di mo tani a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: ⁴⁴ Dhalki gwo gwansan hur bwany'cem bum mo ma, haali/ Ya/ gi 'Kwani minu ci mo e me'd gi 'kwaniny'cesh mo. ⁴⁵ Hili uni 'koki mish gwo yansan 'ban mo jin okina a'di mo dhali gwo yan a'di bagkunu mo 'peni uni mo ki uni mini 'koki nyith a'di mo dhali uni ko/ a'di mo mmodot a'di gwo mo gom gwo yansan mo be.

Kaja A'di Icade?

⁴⁶ Dhali gwo jin wala uni cuki'd mo e bwam uni mo mmo/o gwo mo ki: Kaja a'di ica'd ki tiya i bwam uni mo? ⁴⁷ Hili ka Yesus nyithki gwo kun kuluma uni eya dum buni mo tani a'di ki bu'th ara 'ci mo dhali kar a'di e 'ko'd gwar piti mo ⁴⁸ dhali o uni gwo mo ki: A'diyin jin midi bu'th ara 'ci yansan ki gway pem mo tani a'di bu'thki aha/ mo be dhali a'diyin jin midi bu'th aha/ mo tani bu'thki a'di a'di jin hashi aha/ mo haali/ a'di jin midi pis mo mbwam umi 'baar mo tani a'di ta jan tal 'de/ jin caaca mo be.

A'di jin Diki Di Apo/ Um mo tani A'di Ta A'di gom Um mo be

⁴⁹ Dhala Yohaana thok a'di gwo mo ki: Tapa, am mishkina wathin kamu/ urki'da ruma 'cesh ka pije/ ki gway pini mo dhali aman nonkina a'di mo haali/ a'di diki bath ana isho'k mo be. ⁵⁰ Hila Yesus thok a'di gwo mo ki: Dhalku/ a'di ki non mo ma, haali/ a'di caan jin diki di apo/ um mo tani a'di ita a'di gom um mo be.

Yesus Kucurki'da Yakuub dhala Yohaana mo be

⁵¹ Ki mom piti 'dishkina 'twa/ mo jin minu bu'th a'di mo tani a'di ki kar jis/em piti mo mmoya bway Pa Urushaliim mo.

Dhali a'di ki hash iman/ii ntwa/a/ ki a'di mo. ⁵² Dhali uni iikin mo dhali ciç mo e Bampa/ gi Pan Saamira mmothoson to gom a'di mo be. ⁵³ Hili 'kwani 'koki bu'th a'di mo haali/ jis/em piti karkina a'di mo 'kup ki Pa Urushaliim mo be. ⁵⁴ Dhali ki imancik a'di gwo jin ta'da Yakuub dhala Yohaana parki a'di e mo tani uni o a'di gwo mo ki: Tapa, /e napi aman mo mmokan o'd gwo mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo dhali shwa uni mo 'taa? ⁵⁵ Hili a'di tu'kki'da bor mo dhali kucur uni ki gwo mo be. ⁵⁶ Dhali uni iikin mo e bampa/ kamu/ mo.

Uni kun Mini 'Taki Batha aYesus Nsho'k mo

⁵⁷ Me'd jin iikina uni e bway tur ki sule/ mo tani wathin kamu/ ki o a'di gwo mo ki: Aha/ mina bath /e m'pen mo e mo 'baar mo jin mina /e iya mo be. ⁵⁸ Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Amaç uni ta gi jis mo dhali 'dii kun pen e momis mo tani ta gi gu'b mo. Hili Ya/ gi 'Kwani a'di dar gi mo mo mmokar 'kup piti nycine/ mo be. ⁵⁹ Dhali e wathin kamu/ a'di ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ m'pen mo ma. Hili a'di ki o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/ yana ntwa/a/ mo dhali kan ababam pem mo. ⁶⁰ Hili a'di ki o a'di gwo mo ki: Dhalki jwa uni kan ceny jwam bunin gana/ mo ma. Hili gom /e mo tani yayi mo dhali tor Bampa/ ma Arumgimis eya tente/ mo. ⁶¹ Dhali jan 'den kamu/ o a'di gwo mo si'da/ ki: Aha/ mina bath /e nsho'k mo Tapa. Hili dhalki aha/ ona gwo ntwa/a/ mo mmotak uni gwansan kun 'koni gu'b pem mo. ⁶² Yesus ki o a'di gwo mo ki: Jan kamu/ yisa di'd 'deya jin karki me'd piti apo/ to jin goru a'cesh mo dhali mmohil ka isan'ko'd mo a'di jin midi ha me'd mmo'kosh jwa ki Bampa/ ma Arumgimis mo.

10

Uni kun Hashu ki Issi Kwara I'ce'dka 'Kume'd mo

¹ 'Ko'di to gwansan mo tani Tapa lakki 'kwanin tiya i/issi kwara i'ce'dka 'kume'd mo dhali a'di hashki uni mo ntwa/a/ ki a'di mo ka susu/ susu/ mo e bampa/ 'baar mo dhali e mo 'baar mo jin mura a'di ki is piti mmoyaku/ mo. ² Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Bwam mondhe'd ishki'd ka entus mo,

hili imanmiiya tu'c mo tani uni 'koni daka/ mo. Haali/ a'di wakan mo tani 'thoyi mo ma, ki Tapa gi bwam mondhe'd midi hash imanmiiya tu'c piti mo e bwam mondhe'd piti mo be. ³ Iiku/ i bway bum mo ma. Hili mo mo ma, aha/ mina hashki um mo me'd ushi ka'bal mo e bwam ma wu mo. ⁴ Dhalka jisilaan ki kal mme'd mo walla kucan mo, walla appa/ mo, dhali dhalki wathin 'den kamu/ ki the me'd mbway mo ma. ⁵ E gu'b yin jin mina umi ciç mo tani oyi gwo ntwa/a/ mo cikise/ ki: Monku'th is midi di e gu'b yansan mo. ⁶ Dhali wakki/ ya/ gi monku'th is di'd e mun mo tani monku'th is bum mini si/is apo/ a'di mo, hili wakki/ a'di diki di mo tani a'di minu dokku/ um mo. ⁷ Dhali 'koyi e gu'ba tal 'de/ yan mo mmoshwa to mo dhali mmopi to mo a'di jin mina uni ici um mo, haali/ amanmiiya tu'c minu mii ci to jin ha me'd ka tu'c piti mo. Dhalku/ ki tan gu'b mo ma. ⁸ E bampa/ yin jin mina umi ciç mo tani dhali 'kwani ki bu'th um mo tani shwayi tonte/ jin minu kara bori um mo. ⁹ Waçi uni gun 'bathan e bampa/ yan mo dhali oyi uni gwo mo ki: Bampa/ ma Arumgimis a'di pu'dki'd ki 'dishe/ e um mo. ¹⁰ Dhali e bampa/ yin jin cikina um mo dhali uni 'koki bu'th um mo tani iiyi i bway tur piti mo dhali oyi gwo mo ki: ¹¹ Bu'da 'cesh gi bampam bum yansan mo tani jin mu'thkina aman ki sho'k bam mo tani aman dhi'thkina a'di apo/ um mo. Bahili mishi mo mo ma, ki Bampa/ ma Arumgimis midi pu'du/ ki 'dishe/ mo be. ¹² Aha/ tora um gwo mo ki a'di mina 'twa/ si'd mo yisa gom Pan Saduum mo ka tee caan mo me'd bampa/ caan mo be.

Wayyi e 'Penkuman Bampa/ kun Ushkina Du Ri'c Is mo

¹³ Wayyi e um gi Pan Kurasiin mo, wayyi e um gi Pam Beetsayda mo, haali/ wakka dhan miim 'bi'thga/ kun miikunu mo e um mo tani minu 'taki mii mo e Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo tani uni mini 'taki rica du is kadhamo/ mo mmo'ko e bur-riyen shawaal mo dhali bwam 'piny mo. ¹⁴ Hili a'di mina 'twa/ 'dish mo gom gwon dwall gi Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo mmobol um e mo be. ¹⁵ Dhali um 'kwani gi Pan Kapranahuum mo minu 'de'k um me'd

momis mo 'taa? Um minu 'doyu/ ka lungu'b eya Haawiya mo be.

¹⁶ A'diyin jin cikki um gwo mo tani a'di cikki aha/ gwo mo be dhali a'di jin wakki um mo tani a'di wakki aha/ si'da/ mo be. Dhali a'di jin wakki aha/ mo tani a'di wakki a'di jin hashki aha/ mo be.

Mondok kun Dokkina Uni Issi Kwara I'ce'dka 'Kume'd mo

¹⁷ Kwanimpa issi kwara i'ce'dka 'kume'd mo tani uni dokkini a'di mo ki bwan 'kunya/ mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, aruma 'cesh uni haki gwom bam e ki gway pini mo be. ¹⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ parkina Setaan e mo bitki'd mo me'da wara sho'k mo 'peni momis mo.

¹⁹ Hili mo mo ma, aha/ cikina um moshirr mo mmose tasha/ shoka po/ mo dhali a'dak mo dhali apowa ris mom'bi'th gi uni gun ta 'kup mo, dhali ton kamu/ yisa di'da jin midi shi/ um is mo be. ²⁰ Hili mo mo ma, dhalku/ bwa ki 'kuny mo gom mii yan mo, ka ruma 'cesh haki gwom bum e mo, hili 'kunyi bwa mo ma, gom gway bum kun 'kwarkunu mo e momis mo.

Yesus 'Kunykina Bwa mo

²¹ Dhali e mo yansan mo tani a'di 'kunykina bwa mo e Shi/in Dheleladhelel mo dhali o gwo mo ki: Aha/ 'bora/ e bwa i is mo, Ababa, Tapa gi momis mo dhali mony'cesh mo, ki/ e bagkina aris to gwansan 'peni uni gun yukayuk mo dhali kun mishi gwo 'ban mo dhali/ e ki tor uni eya tente/ mo ki uni gun ta uci mo be. Nye, Ababa, gom ku gi wakan mo tani bwam ma 'them pini a'di a'dan mo be. ²² Aris to 'baar mo cikunu aha/ mo ka Ababam pem mo, dhali wathin kamu/ yisa mishi mo mo ki Ya/ a'di ta'da aja mo, hili isi ciki/ Ababa mo be, walla Ababa a'di ta'da aja mo, hili isi ciki/ Ya/ mo dhali ma a'din 'de/ yin jin mina Ya/ ikwany mo tani mina a'di itor a'di i e mo be.

²³ Yan'ko'd a'di ki tu'k 'ban mo dhali o imancik a'di gwo gwo mo uni 'cena ki: Mom'bor mii gom e mo uni gun mishi to gun misha um mo. ²⁴ Haali/ aha/ tora um gwo mo ki imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo kun tana ris mo dhali imalik si'da/ mo, uni ona bwa mo mmopar to e mo kun para um e mo dhali uni 'koki mish a'di

mo dhali mmocik a'di jin cika um mo tani dhali uni 'koki cik a'di mo be.

Wathi/ gi Pan Saamiram 'Borga/ mo

²⁵ Dhali hili mo mo ma, amanmisha jo'd gwonkan doshki'd ki mis mo mmokar a'di mo mmopal ki gwo mo ki: Mantor Gwo, aha/ mina mii atinta mo mmota gi mal gi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo? ²⁶ Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Gwo wakata 'kwarkunu mo e gwonkan jin cinu mo? Ji gi wakata idenkina /e e mo? ²⁷ Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: /e mini en Tapa Arumgimis pini mo ka dum pini 'baar mo dhali 'ka kashiram pini 'baar mo dhali ki 'bi'th pini 'baar mo dhali ki bwam pini 'baar mo, dhali amannyak ca'b pini mina /e i/en me'd is pini' gana/ mo be. ²⁸ Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: /e thokki gwo ki 'bore/ mo be. Rashi yansan mii mo ma, dhali /e mini di ki e mo be.

²⁹ Hili a'di dina gwo mbwa mo mmokar is piti me'd wathi/ jin ta jan kar/e ki is piti mo. A'di ki owa Yesus gwo mo ki: Dhali aja a'di ita'da amannyak ca'b pem mo? ³⁰ Yesus thok gwo mo ki: Wathin kamu/ yaki'd ka lungu'b 'peni Pa Urushaliim mo e Pa Ariiha mo. Dhali a'di 'kamkina 'kwanin 'di/ 'kup mo. Uni ki bu'th tom piti 'baar mo dhali dor a'di mo, dhali uni ki ii mo dhali dhal a'di mo mmodikina a'di eny jwa mo. ³¹ Dhali e ya ma gasiis jin yana a'di iya ka lungu'b mo e bway tur mo tani dhali a'di ki par a'di e mo dhali a'di ki per bway tur ki 'bana kamu/ mo. ³² Wakan si'da/ Wathi/ Lawi ki a'di pu'dki'd mo e mo yan mo dhali par a'di e mo tani a'di ki per ki bway ki 'bana kamu/ mo. ³³ Hili Wathi/ gi Pan Saamira a'di yaki'd ki yampe mo tani a'di pu'dki'd mo e mo jin dina a'di mo, dhali ki a'di parki a'di e mo tani a'di ki hil a'di ka 'thime/ mo ³⁴ dhali ya i a'di mo dhali a'di ki ya i'tam jamam piti mo dhali wol a'di ayin nycine/ mo dhali yimana mura'th jin ka/u ki nah nah mo. Dhali yan'ko'd a'di ki kar a'di apo/ thuluny piti mo dhali a'di ki sus a'di e gu'b yilkina/ mo dhali a'di ki mii miim pa gom a'di mo be. ³⁵ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di ki budha riyaal 'de/ mo dhali a'di ki ci a'di e com gu'b gi yilkina/ mo mmo/o gwo mo ki: Miiyi ki 'bore/ gom

a'di mo ma, dhali a'diyin jin mina /e i'baar mo tani aha/ mina ci /e a'di mo ki aha/ mina dokku/ ka nyan'ko'd mo. ³⁶ Jana 'peni bwam unin kwara gwansan jin kuluma /e gwo mbwa mo jin nyonki mii mo me'da mannyak ca'b gi wathi/ yan jin bitki'd e bwam me'd gi 'kwanin 'di/ mo? ³⁷ A'di o a'di gwo mo ki: Jan 'de/ jin tor momiimii apo/ a'di mo be. Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma, dhali miiyi wakansan mo.

Yesus A'di Ca'bki'd e Gu'b ma Martha dhala Mariyam mo be.

³⁸ Dhali ki uni iikin e bway buni mo tani a'di cikki'd e pa mo. Dhala 'bom jin yuku gway ka Martha bu'thki a'di e gu'b piti mo. ³⁹ Dhali ayim ta'd gi 'bwaham jin yuku gway ka Mariyam mo, a'di jin ca'bki'd e sho'k gi Tapa mo dhali cik gwontor piti mo. ⁴⁰ Hila Martha a'di tashu ka tu'c kagahara mo mmomii to mo. Dhali ayim yaki'd e a'di mo dhali o gwo mo ki: Tapa, dina bwa ki ta /e wathimpa mo ki 'bwah pem a'di dhalki aha/ mo mmomii to aha/ 'de/ mo? Tora yim gwo mo ma, mmowoth aha/ mo. ⁴¹ Hili Tapa thok a'di gwo mo ki: Martha, Martha, /e tana man/anani is mo dhali din ma du ki 'kus goma ris to 'baar mo. ⁴² Ton tal 'de/ di'd jin minu mii ta mo. Mariyam a'di kwanyki 'ban jin 'boro'd mo a'di jin minu 'koki bu'th mo 'pena yim mo be.

11

Yesus Torki Gwo goma 'Tho jin Minu 'Tho mo

¹ Dhali a'di diki'd mo mmo'tho mo e monkam/ mo dhali ki a'di dakki 'tho mo tani jan tal 'den kamu/ 'peni imancik a'di gwo o a'di gwo mo ki: Tapa, tori aman gwo mo ma, mmo'tho mo me'da Yohaani mmo'torkina a'di imancik a'di gwo gwo mo. ² Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ki um mini 'tho mo tani oyi gwo cikise/ mo ma:

Ababa, dhalki gway pini a'di kogu mo ma. Dhalki bampam pini a'di yayi'd mo. ³ Ci am tontem bam jin ta ji gi isa yempa/ mo ma. ⁴ Dhali dhal am amure/ miinthus bam 'pen mo ma, haali/ am ki is bam dhalkina 'kwani 'baar 'pen ka 'dete/ 'dete/ mo, uni gun 'kon ma mure/ miinthus bam m'ba/ mo. Dhali dhalku/ ki sus am mo e mo jin palu mo.

⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Jana 'peni um jin ta'd ka mugu mo jin midi ya i a'di mombwam/e mo dhali o a'di gwo mo ki: Amuguwa, ci aha/ maan̄kuthu'di kwara mo ma ⁶ haala mugum pem pu'dki'd mo 'peni bway jin yayina a'di mo dhali aha/ dara ki to mmokar a'di mbwambor mo. ⁷ Dhali a'di midi thok gwo mo 'peni gu'b ki: Dhalku/ ki tocaa/ 'kus mo. Acampur di'd ki mu'th mo shwane/ dhali uɕim pem uni 'kona ci nyakki aha/ mo be. Aha/ mola cu mis mo dhali ciki / e toɲ kamu/ mo be. ⁸ Aha/ tora um gwo mo, ba a'di midi diki cu mis mo dhali ci a'di toɲ kamu/ mo haali/ a'di ta'da mugum piti mo, hili gom mmodina a'di ki 'the is mo tani a'di midi cu mis mo dhali ci a'di to yin jin mina a'di mii ta mo be. ⁹ Dhali aha/ tora um gwo mo ki: Doti to mo ma, dhali a'di minu ci um mo. Simmi mii e mo ma dhali um mini gam a'di mo. Nagkani acampur apo/ ki me'd mo ma, dhali a'di minu ka'dki um mo be. ¹⁰ Haala ris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ gun dotki to mo tani bu'thki to mo dhali a'di jin simmki to e mo tani gamki a'di mo dhali a'di jin nagkanki'da campura po/ ki me'd mo tani a'di minu ka'dki a'di mo be. ¹¹ Ababa jana di'di bwam um mo, wakki/ ya/ ki dot a'di gwo gom wa'c mo, dhali a'di midi dhal wa'c e i is mo dhali ci a'di tasha/ mo 'taa? ¹² walla wakki/ a'di dotki a'di mo goma oma n̄wa mo tani mina a'di ci a'di a'dak mo 'taa? ¹³ Wakki/ um kun ta thus kan mo mish mmoɕi tom 'boron ki me'd mo ki uɕim bum mo tani bakata 'te/ imin ma Baba gi momis mo ci Shi/in Dheleladhelel mo ki uni gwansan kun dotki a'di mo?

Bampa/ jin Kwa/kunu Bwa mo gun Shi/ki Is mo

¹⁴ Dhali a'di di'd mmo/ura ruma 'cesh ka pije/ mo 'peni wathi/ jin mol 'twa/ wal mo. Dhali ka ruma 'cesh yaki'd ka pije/ 'peni wathi/ jin mol 'twa/ wal mo tani a'di mishki gwo o mo dhali 'kwani merkin mo be. ¹⁵ Dhali 'kwanin tiya o gwo mo ki: A'di urki'da ruma 'cesh ka pije/ ki gway ma Baalsebuul jin ta tapa ma ruma 'cesh mo. ¹⁶ Ka yiha/ 'kwanin tiya si'da/ palki a'di mo mmodotkina uni jamas mii 'peni momis mo. ¹⁷ Hili a'di mishki gwo jin kulumkina uni eya dum buni mo dhali o uni gwo mo

ki: Aris bampa/ kun kwa/ kunu bwa e is buni mo tani uni shi/kin mo dhali gu'b a'di bitki'da po/ gu'ba kamu/ mo. ¹⁸ Dhali wakka Seṭaan si'da/ kwa/i bwa mo apo/ is piti mo tani ki bampam piti midi dosh kata mo? Haali/ um o gwo mo ki aha/ urkina ruma 'cesh ka pije/ ki gway ma Baalsebuul mo. ¹⁹ Dhali wakki/ aha/ ura ruma 'cesh ka pije/ ki gway ma Baalsebuul mo tani iya/ m bum ur uni ka pije/ katinta mo? Wakan uni mini ta imandwall gwo gom um mo be. ²⁰ Hili wakki/ a'di ki me'd ma Arumgimis mo jin urkika/ aruma 'cesh ka pije/ mo tani yan'ko'd Bampa/ ma Arumgimis midi pu'du/ apo/ um mo be. ²¹ Ki wathi/ jin 'bitha'bi'th mo hi'thki'da gongoro/ e is piti 'baar mo mmodi mo mmoji gu'b pitiɲ gana/ mo tani tom piti kun tana a'di mo tani dhunu ki mo ma ku'th is mo be. ²² Hili wakki/ jan 'den kamu/ jin 'bitha'bi'th mo mmobol a'di e mo gam a'di 'kup mo dhali pi a'di e mo tani a'di ki budha gongorom piti jin gama a'di gwo is mo tani a'di midi kwa/ tom piti jin budhu bwa mo be. ²³ A'di jin diki ca'b nyakki aha/ mo tani a'di di'd apo/ aha/ mo dhali a'di jin diki nyak is tul ki aha/ mo tani a'di ta a'di jin kwa/i bwa mo.

Mo jin Dokkin ma Rum Thus kun Nyo/on ka Nyan'ko'd mo

²⁴ Ka rum thus kun nyo/on iikin ka pije/ 'peni wathi/ mo tani a'di yaki'd ki tur mo e mo jin dar gi yi'de/ mo mmonap mo mo mmosi/ is mo. Dhali a'di diki gam monkamu/ mo tani a'di o gwo mo ki: Aha/ mina dok e gu'b pem ka nyan'ko'd mo 'peni mo jin yayika/ mo 'peni cine/ mo. ²⁵ Dhali ki a'di pu'dki'd mo tani a'di gamki a'di ki a'di dhi'thkunu mo dhali to thosonkunu ki 'bore/ mo be. ²⁶ Yan'ko'd a'di ki ya mo dhali susa rum pesun tiya mo kun shi/ashi/ mo kun bol a'di ki is pitiɲ gana/ e mo dhali uni ciɕkin mo dhali 'ko imun mo. Dhali mondiɲ 'ko'd gi wathi/ yan mo tani a'di warki'd ki shi/ mo mmobol jin t̄wa/a/ e mo be.

Mom'bor Miɲ Gana/ mo

²⁷ Ki a'di oki gwo yansan mo tani a'boma kamu/ 'peni bwam ma waambuhany 'kwani mo tani a'di ekki cuuwa/ mo dhali o gwo mo ki: Mom'bor mii gom bwa gi a'di

jin dhothi /e mo dhali ako yan jin pikina /e mo be. ²⁸ Hili a'di ki o gwo mo ki: Mmodhal gwo yansan e i is mo mmo/o gwo mo ki: Mom'bor mii gom uni gwansan kun cikki Gwo ma Arumgimis mo dhali mmodhu uni mo be.

'Kwani kun Tana Nyakum Yil kun Ta Thus ki Thus mo Napki Jamas Mii mo

²⁹ Ka waambuhany 'kwani marki is mo tani a'di telki gwo 'pen mo mmo/o gwo mo ki: 'Kwani ma nyakum yil gwansan mo tana nyakum yil kun ta thus ki thus mo. Uni napki jamas mii mo, hili jamas miinj kamu/ yisa minu ci gom uni yisa hili isi ciki/ jamas mii ma Yuunaan mo be. ³⁰ Haali/ me'da Yuunaan warki'd ki jamas mii gom 'kwani gi Pa Ninawa mo tani wakan mina Ya/ gi 'Kwani ita goma nyakum yil gi 'kwani gwansan mo be. ³¹ A'bom jin ta'da malik 'peni 'ko'd gwar ma biny cam mo tani a'di midi cuyi mis mo dhali dwall gwo mo nyakki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo, dhali wak uni mo, haala yim a'di pu'dki'd mo 'peni 'pemen gi mony'cesh mo mmocik yuk ma Sulemaan mo, dhali hili mo mo ma, jan tal 'denj kamu/ jin eka/ ek jin bolki'da Sulemaan e mo tani a'di di'd mmahan mo be. ³² 'Kwani gi Pa Ninawa mini cu mis mo e gwon dwall mo nyakki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo dhali wak uni mo, haali/ uni ri'ckina du is mo 'peni gwo jin cin ma Yuunaan uni mo, dhali hili mo mo ma, jan 'denj kamu/ jin eka/ ek mo mmobola Yuunaan e mo tani a'di di'd mmahan mo be.

Alamba/ gi Bunjwar Is mo

³³ Wathin kamu/ yisa di'da ki a'di ci'thki'da lamba/ mo dhali kar a'di e jis jin cwanyu mo e bwan gu'b mo walla mmokar a'di mo e bwan'kwariny ton'kul bwa mo hili a'di ki dhal a'di mo mmodi eya po/ tirkina/ mo ki uni gwansan kun cikki gu'b mo tani mini mish monjkush mo be. ³⁴ Em bum a'di ta'da lamba/ gom bunjwar is bum mo be. Wakki/ em bum tal 'de/ mo tani bunjwar is bumi 'baar mo 'tu'du/ mo ki monjkush mo be. Hili wakki/ a'di diki tal 'de/ mo tani bunjwar is bum 'tu'dkunu mo ki mondhurumi'd mo be. ³⁵ Wakan miyi ki 'bore/ mo ma, gom monjkush jin

di'd e /e mo jin mina a'di diki dhurum mo mo. ³⁶ Yan'ko'd wakki/ bunjwar is bum 'tu'du/ mo ki monjkush mo tani mmodar gi mondhurumi'd e 'bana kamu/ mo tani a'di 'baar ka 'bimpil mo midi 'twak mo mo me'da bi ma lamba/ jin ci um monjkush mo be.

Yesus A'di Be'dki Mii gi 'Kwani Parisiyiin mo dhali Imanmisha Jo'd Gwo mo

³⁷ Ki a'di di'd mmo/ o gwo mo tani Wathim Parisi dotki a'di mo mmoshwa to nyakki a'di mo. Wakan a'di yaki'd nyakki a'di mo dhali ca'bki'da tharabeesa mmoshwa to mo. ³⁸ Dhali Wathim Parisi merki'd kagahara mo mmopar a'di e mo mmodina a'di ki 'thur me'd ki yi'de/ ntwa/ a/ ki tonte/ gi montee mo. ³⁹ Dhali Tapa o a'di gwo mo ki: Shwane/ um 'Kwani Parisiyiin, um lamki 'ko'd gwar ma kubbaaya mo dhala sahan mo tani dhali hili e bwaman mo tani um 'tu'dkunu mo ki mondil to mo dhali ki mii kun 'coka'cok mo. ⁴⁰ Um pus gwahan. Dina a'di jin ukki 'ko'd gwar ki uk bwaman mo si'da/ 'taa? ⁴¹ Hili ciyi to jin minu ci ki me'd mo gom 'kwani kun hatha'ko'd mo, to gwansan kun 'koni cine/ mo dhali hili mo mo ma, aris to 'baar mo ta kun dhelelkin mo gom um mo be.

⁴² Hili wayyi e um 'Kwani Parisiyiin, haali/ um cina nana/ ki to jin cinu Arumgimis mo dhali jipin to jin wana e ka guremu/ mo dhali aris jipi/ kun kuyi mo ki kuy mo dhali um ki ta piny is mo e momii miinjkar/ e mo dhali mo/en ma Arumgimis mo. To gwansan ka ba/ mina umi mii thim mo ba/ dhali mmo'koki ta piny is gom miin tiyan tiya mo. ⁴³ Wayyi e um 'Kwani Parisiyiin haali/ um eni mon'kom 'borga/ mo e gu'b gi montul is mo dhali um eni monthe me'd e mo ma suug mo. ⁴⁴ Wayyi e um haali/ um wana e ki mon'kupaje kun 'konuki mish mo dhali 'kwani ki ii i'kupi uni mo mmo'kona uni ki mish uni mo be.

⁴⁵ Amanmisha jo'd gwonkana kamu/ 'de/ thok a'di gwo mo ki: Aman'or Gwo, e gwo yan jin ona /e mo tani /e ki wak am si'da/ mo be. ⁴⁶ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Wayyi e um kun ta imanmisha jo'd gwonkan mo si'da/ haali/ um ki dhu 'kwani to kun dita mii ki dit mo mmokal mo tani dhali um ki is bum 'koki ta tonditi'd is ki me'd mo ki ari me'd

buma tal 'denj kamu/ mo be. ⁴⁷ Wayyi e um mo haali/ um nyan'ki mon'kupaje gi iman'ci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo, uni gun 'koshkina ibabam bum mo be. ⁴⁸ Wakan um ta iman/o gwo apo/ mo dhali gam gwo me'd mo gom mii gi ibabam bum mo haali/ uni 'koshki uni jwa mo dhali um nyan'ki mon'kupajem buni mo be. ⁴⁹ Wakan si'da/ Moyuk ma Arumgimis o gwo cikise/ mo ki: Aha/ mina hashki uni iman'ci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali imand-hunu ki she/ mo, dhali kun tiya i bwam uni mo mina uni i'kosh jwa mo dhali kun tiya mina uni ito'c bwa kagahara mo ⁵⁰ ka bas gi iman'ci gwo ma Arumgimisi 'baar mo kadhamo/ mo jin wol'kunu mo 'peni mo gi ka'bu mony'cesh mo tani minu dot to mo 'pena nyakum yil gi 'kwani gwansan mo be, ⁵¹ 'pena bas ma Habiil mo ntaga bas ma Sakariyya mo tani a'di jin 'ce'dkunu sho'k mo e bwaman ma gwata/ jin karu mo mmomiiya bas mo dhali e gu'b gi mond-heleladhelel ma Arumgimis mo. Nye, aha/ torkina um gwo mo ki a'di minu dot mo 'peni 'kwani ma nyakum yil gwansan mo be. ⁵² Wayyi e um mo kun ta iman'misha jo'd gwon'kan mo. Haali/ um bu'thkina muptha/ gi moyuk mo. Dhali um ki is bum 'koki ci' mo dhali um ki non uni gwansan kun ci'kin mo be.

⁵³ Me'd jin yakina a'di mo 'peni mo caan mo tani iman'kwar to dhali 'Kwani Parisiyyin telki mii 'pen mo mmodhu gwo mbwa mo gom a'di kagahara mo dhali uni ki 'cwar a'di ki gwo mo jin mina a'di oya ris ton tiya mo ⁵⁴ mmotimkina uni a'di mo mmo'cor mo gom a'di mo mmocesh a'di ki gwo jin mina a'di 'taki o gom tonj kamu/ mo be.

12

Gwo jin Rumu apo/ Imanheka He'k E mo

¹ Dhali e mo caan ka waambuhany 'kwani tana ris ka ris mo tulki is mo mmontal 'de/ mo dhali uni yapki unin tiya ki is mo tani dhali a'di telki gwo 'pen mo mmo/o imancik a'di gwo gwo mo ntwa/a/ ki: Jiyi acumat gi 'Kwani Parisiyyin ki e ki 'bore/ mo ma, uni kun tana he'k e ka he'k e mo. ² Tonj kamu/ yisa di'da jin kumkunu 'kup mo jin minu 'koki tor eya tente/ mo

walla tonj kamu/ yisa di'da jin bagkunu mo jin minu 'koki mish mo yisa. ³ Wakki/ gwo jin ona um e mond'hurumi'd mo tani a'di minu cik mo e mon'kush mo dhali a'di jin ona um ki kako/ mo ka kwal is e gu'b mo tani a'di minu ci eya tente/ e 'kungu'b mo be.

A'di jin Minu Ko/ mo

⁴ Aha/ tora um gwo mo ikam pem mo ki: dhalku/ ki ko/ uni gwansan kun 'koshki bungwar is mo ma, dhali n'ko'd uni dar ki mii'j kamu/ mo jin misha uni mii mo. ⁵ Hili aha/ mina rum um ki gwo mo gom a'di jin mina umi ko/ mo: Koki a'di, a'di jin ta gi mom'bi'th mo mmotaka ta'k mo e mo ma al o'd mo 'ko'di a'di 'koshki'da 'kosh mo. Nye, aha/ tora um gwo mo ki: Koki a'di mo ma. ⁶ 'Konuki yol ushi 'dii imudhe'd ka tariipa mowa? Dhali jan tal 'denj kamu/ 'peni uni yisa thiskunu e mo ibwambor ma Arumgimis yisa. ⁷ E/ um hili amur'kup bum gana/ si'da/ uni 'baar mo den'kunu e mo be. Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Haali/ um gama she/ yol ki gam mo mmobol ushi 'dii e mo be.

Mmopiya Kristhos Gwo Mbwambori 'Kwani mo

⁸ Dhali aha/ tora um gwo mo, aris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun mini pi gwo gom aha/ mbwambori 'kwani mo tani wakan si'da/ Ya/ gi 'Kwani midi pi a'di gwo mo ibwambori iman'doyu gwo ma Arumgimis mo be. ⁹ Hili a'di jin wat'ki aha/ gway mo mbwambori 'kwani mo tani a'di minu wat gway mo ibwambori iman'doyu gwo ma Arumgimis mo be. ¹⁰ Dhali aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni kun oki gwo apo/ Ya/ gi 'Kwani mo tani uni minu dhal 'pen mo. Hili a'di jin wal gwo sor apo/ Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di minu dhal 'pen mo yisa. ¹¹ Dhali ki uni mini sus um mo e bwambor gu'b gi montul is mo dhali e itapa mo dhali e uni gun ta gi moshirr mo tani dhalku/ is ki anan mo gom gwo gi wakata imina umi thok mo walla gwonta imina umi o mo, ¹² haali/ Shi/in Dheleladhelel a'di midi tor um gwo ki mo yansan gana/ mo gwo jin mina um ka i/o mo ba/.

Gwom 'Bi'th/e gom Wathi/ jin Ta Pa ki Pa jin Ta Pus mo

¹³ Jan 'denj kamu/ 'peni bwanj 'kwani ma waambuhany oki a'di gwo mo ki: Mantor Gwo, kana kam pem gwo mo ma, mmopwak mal bwa mo nyakki aha/ mo. ¹⁴ Hili a'di o a'di gwo mo ki: Wathi/ kaja kar aha/ mo mmota mandwall gwo mo walla mmota manpwakki um to bwa mo? ¹⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili ki 'bore/ mo ma, dhali jiyi aris mo jin 'thothu/ bwa ki e ki 'bore/ mo, haali/ mondiki/e gi wathi/ a'di diki gamki mo jin isha tom piti jin gama a'di ka enthus mo. ¹⁶ Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e mo mmo/ o gwo mo ki: A'cesh jin tana wathi/ jin ta pa ki pa mo tani a'di pirki to me'd mo ka enthus mo be. ¹⁷ Dhali a'di ki kulum gwo ibwa ki is piti mo ki: Aha/ mina miiya tinta mo haali/ aha/ dara ki mo mo mmodhu tom pem mo be. ¹⁸ Dhali a'di ki o gwo mo ki: To yansan a'di imiga/ imii mo be. Aha/ mina 'kosh themes pem ka 'cesh mo dhali nyanj kuny caaga/ mo be. Dhali aha/ mina dhu tom pemi 'baar mo kun ta pos pem mo dhali tom pem kun taka/ mo be. ¹⁹ Dhali aha/ mina owa kashiram pem gwo mo ki: Kashiraa, /e ta gi to kun 'koshi jwa mo kun dhukunu mo gom yil ka ris mo be. Hili mo isunse/ mo ma, shwayi to mo, dhali piyi to mo dhali 'kunyi bwa mo ma. ²⁰ Hili Arumgimis o a'di gwo mo ki: /em pus yan mo. Mon'thiny yan shwane/ mo tani akashiram pini miga/ dot 'peni /e mo, dhali to kun thosonkina /e is mo tani uni mini ta kum maja mo? ²¹ Wakan a'di jin isha to kumma/ gom is piti mo dhali diki ta pa ki pa mo 'kup ka Arumgimis mo.

Mmo/anan Is mo

²² Dhali a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: Wakan aha/ tora um gwo mo ki dhalku/ is ki anan mo gom mon'koki/em bum mo, gom to kun mina umi shwa mo walla to gom bungwar is bum mo a'di jin mina umi hithi is mo. ²³ Haali/ mondiki/e a'di ica'd ki tonte/ mo dhali bungwar is a'di boli burrinnye/ e mo be. ²⁴ Kulumi gwo ibwa gom 'dii mo ma. Uni 'koki si to mo walla 'koki 'cith to mo tani uni si'da/ dar gi gu'b jin dhunu to mo walla themes mo dhali hili Arumgimis thipki uni mo be. Bakata 'te/ um a'di i'bitha yol she/ ki 'bi'th mo mmobol

'dii e mo be. ²⁵ Dhali jan 'denj kamu/ 'peni bwam um di'da jin midi anan is mo jin midi mish mar gulan tur piti is mo? ²⁶ Wakki/ um si'da/ 'koki mish ushi tonj gwa'dga/ mii mo kun wakan tan mo tani atinta anana um is mo gom miin tiya mo sa/? ²⁷ Kulumi gwo ibwa mo ma, gom jandin to mo mmo-cakina uni mo. Uni 'koki miiya tu'c mo walla sura thus mo. Hili aha/ tora um gwo mo goma Sulemaan eya aris monycam piti mo tani a'di dinuki hi'thki burrinnye/ jin waki jandi/ 'peni uni gwansan 'de/ mo be. ²⁸ Hili wakki/ Arumgimis ki hi'th asho ki burrinnye/ kun 'kon e bwaasho shwane/ mo dhali ka'thamo/ uni tagu i o'd mo tani bakata 'te/ imina a'di hi'th um ki burrinnye/, um 'kwani kun atha mongam gwo is ki ath kan mo? ²⁹ Dhali dhalku/ ki simm to e jin mina umi shwa mo dhali gwo gom to jin mina umi pi mo walla dhalku/ ki ta iman/anan is e bwam bum mo. ³⁰ Haali/ aris 'kwani gi kal gi mony'ceshi 'baar mo tani uni simmki to gwansan e mo dhali Ababam bum mishki a'di caan jin mina umi mii ta gi uni mo be. ³¹ Ma mo simm jasi bampam piti e mo dhali aris to gwansan mini ta kum bum si'da/ mo be.

Mmo/ish Kumma/ e Momis mo

³² Dhalku/ is ki ko/ mo ma, usha ma'diny mo, haali/ bwa ma Ababam bum midi 'bor mo mmoci um bampa/ mo be. ³³ Yoli tom bum kun tana um mo ma. Dhali ci to jin cinu ki me'd mo gom 'kwani kun hatha 'ko'd mo. Kucura jisilaan ki is bum mo ma, uni gun 'koki war ki kun dhamo/ mo, a'di jin ish to kumma/ mo e momis jin midi diki ush me'd ki sule/ mo, mo jin daru ka 'di/ mo mmo'dish mo is mo dhali adhurany midi diki 'ce'd uni sho'k mo be. ³⁴ Haali/ mo jin isha tom bum kumma/ mo tani a'di imin ma dum bumi 'ko si'da/ mo be.

Imanmiiya Tu'c kun Timina Tim mo

³⁵ Dhalki empa'd bum minu 'kam ki to mo dhali citha lambam bum mo ³⁶ dhali wayi e ki 'kwani kun corki tapam buni mo mmopu'du/ bway pa mo 'peni momi-imash jin yukuwa yuk mo wakan ki uni mini mish ka'd ki a'di 'twanjal ise/ ki a'di midi pu'du/ mo dhali nagkana cam-pur mo be. ³⁷ Mom'bor mii gom cinjina/

gwansan uni kun gama tapa ki e mo ki a'di pu'dki'd ka nyan'ko'd mo. Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di midi 'kam empa'd piti ki to mo dhali yuk uni mo mmo'kowa tharabeesa mo dhali a'di midi yaku/ mo dhali mii uni to mo be. ³⁸ Wakki/ a'di pu'dki'd mo ntwa/ a/ ki mombwam/ e mo tani walla 'ko'di mombwam/ e mo tani dhali a'di ki gam uni wakan mo tani mom'bor mii gom cinjina/ gwansan mo be. ³⁹ Hili mishi yan mo ma, wakka mancila gu'b midi 'taki misha tente/ jin mina wathin 'di/ iyayu/ mo tani a'di midi 'taki di ki e mo dhali midi diki dhal gu'b piti 'pen mo wathin 'di/ ki 'ce'd mo. ⁴⁰ Um si'da/ mini mii thoson is mo haali/ Ya/ gi 'Kwani midi pu'du/ mo ka tente/ jin mina um 'koki tosh ki a'di midi pu'du/ mo be.

Cinjina/ jin Diki Ta Isin Gana/ mo

⁴¹ Buterus o a'di gwo mo ki: Tapa, a/e tori gwom 'bi'th/e yan jasi gom am mo 'teya, walla gom 'kwani 'baar mo? ⁴² Dhali Tapa ki o a'di gwo mo ki: Kaja a'di jin ta wathi/ isin gana/ mo dhali yuka yuk mo mmota mandhu to mo? a'di jin mina tapam piti kar ari tapa apo/ gu'b piti mo mmoçi uni tonte/ ki 'ban buni ka tente/ ka kar/e mo? ⁴³ Mom'bor mii gom cinjina/ caan mo a'di jin mina tapam piti gam mo wakki/ a'di midi pu'du/ mo mmogam a'di mmomii kan mo be. ⁴⁴ Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo a'di midi kar a'di eya powa ris tom piti 'baar mo kun tana a'di mo be. ⁴⁵ Hili wakki/ cinjina/ caan o gwo e is piti mo ki: Tapam pem tayi'da diite/ mo mmoyayu/ mo dhali a'di ki tel mii 'pen mo mmodor 'kwani gwath kun ta cinjina/ mo dhali kun ta cinjina/ nyara/ si'da/ mo dhali a'di ki shwa to mo dhali pi to mo dhali 'kosh ma su mo tani ⁴⁶ tapa gi cinjina/ yansan midi pu'du/ mo ka tee yan jin dina a'di ki tosh mo ki a'di midi yayu/ mo dhali ki mo jin dina a'di ki mish mo mo dhali a'di midi ci a'diya jisa mo dhali a'di midi kar a'di mo nyakki uni gun 'koki ta ku isin gana/ mo be. ⁴⁷ Dhali cinjina/ caan jin mishi bwan tapam piti mo tani dhali diki thoson is mo walla diki mii me'd isi bwam piti mo tani a'di midi bu'th mondor me'd ka ris mo be. ⁴⁸ Hili a'di jin diki mish mo mo dhali mii to

jin midi mii gam mondor mo tani a'di midi bu'th mondor jin gwa'dagwa'd mo. Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni kun cikunu to ki nyanye/ mo tani 'peni uni mo to jin caaca mo tani minu dot mo. Dhali 'peni uni gun china 'kwani to ki nyanye/ mo tani mina uni dot to ki nyanye/ si'da/ mo be.

Yesus ki Rak mo gi Kwa/u Bwa mo

⁴⁹ Aha/ pu'dkina mo mmokar o'd apo/ mony'cesh mo be. Dhali aha/ ona bwayi ki a'di minu 'tha mo hila/. ⁵⁰ Aha/ tana gi mo jin minu mii ki yi'de/ mo mmomii nycine/ mo dhali aha/ miina is ki 'kasa/ 'kasa/ mo ntagi a'di minu thim mo be. ⁵¹ Um toshkin ki aha/ pu'dkina mo mmoçi monku'th is e mony'cesh mo 'taa? Yisa. Aha/ tora um gwo mo, hili, mmodhal mii e i is mo mmokwa/ bwa mo be. ⁵² Haali/ 'peni shwane/ mo gu'ba tal 'de/ jin mina 'kwani 'ko imudhe'd mo tani uni minu kwa/ bwa mo, kun 'koni kwara mo mini kwa/ bwa mo apo/ uni kun 'koni su/ mo dhali kun 'koni su/ mo tani mini kwa/ bwa mo apo/ unin kwara mo be. ⁵³ Uni mini kwa/ bwa mo, ababa apo/ ya/ mo dhali ya/ apo/ com mo, dhali kum apo/ 'bwa/ mo dhali 'bwa/ apo/ kum mo dhali kumpa jin ta'da mare/ apo/ mar pitim 'bomi mo dhali a'bom mash jin ta'da mare/ apo/ mar piti mo be.

Mo jin Nyithu Mo mo

⁵⁴ A'di si'da/ ki owa waambuhany 'kwani gwo mo ki: Ki um parkina rak e mo mmocu mo 'pena bor ma lungu'b mo tani um ki o gwo ki jahanne/ ki: Ari piriny pu'dki'd mo be dhali wakan a'di miiki'd mo be. ⁵⁵ Dhali ki um hilki 'tham 'peni 'ko'd gwar ma biny cam poshki'd mo tani um ki o gwo mo ki: Mo midi 'batha'ba'th mo. Dhali a'di miiki'd mo be. ⁵⁶ Um 'kwani kun tana he'k e ka he'k e kan mo. Um mishki to nyith e mony'cesh kun pikin mo dhali momis mo tani hili, atinta 'kona um ki mish nyith mo gi bun'kus shwanesan mo?

Mo jin Mina / e Thoson Gwo Nyakka Manyer/ e Is ki Gway mo

⁵⁷ Dhali atinta 'kona um ki is bum ki theke'th gwo mo gom a'di jin 'boro'd mo? ⁵⁸ Me'd jin mina / e ya mo nyakka manyer / e is ki gway mo ibwambor ma mand-wall gwo mo tani pali gwo mo mmothoson

nyakki a'di mbway mo hili isi ciki/ ki a'di midi diki dir /e eya dwalliŋ gwo jin ca'd mo dhali adwalliŋ gwo jin ca'd mo midi ci /e eya mantor tonthus 'twa/a 'cesh mo dhali amantor tonthus 'twa/a 'cesh mo midi kar /e eya sijn mo be. ⁵⁹ Aha/ tora /e gwo mo ki /e mini diki pi ka pije/ ki sule/ mo ntagi /e mini ci ara maliim jin 'ko'd mo be.

13

Mo gi Rijuwa Du Is mo walla Mony'ce'd Sho'k mo

¹ 'Kwanin tiya 'kon ki mo caan mo uni kun torki a'di gwo mo gom 'Kwani gi Pany Jaliil kun 'kosh ma Bilaatus abas buni e mo nyakki tom buni kun 'ciṯha/ uni 'kus mo mmomiiya basa 'cesh mo. ² Dhali a'di ki thoḵ uni gwo mo ki: A/um kulumki gwo ibwa ki 'Kwani gi Pany Jaliil gwansan ta imanmii miinthus kun shi/ashi/ mo mmobola ris 'Kwani gi Pany Jaliila tiya e mo 'taa? haali/ uni 'koshkunu ki isa nyor kan mo? ³ Aha/ tora um gwo mo ki: Yisa. Hili isi ciki/ um mini rica du is mo ki umi 'baar mo minu 'koki 'ce'd sho'k wakan mo be. ⁴ Walla uni gwansan kun 'koni 'kume'd i'ce'dka pekwara mo uni gun biṯkina gu'ba turga/ apo/ mo e Pan Siluwaam mo dhali 'kosh uni jwa mo tani a/um kulumki gwo ibwa mo ki uni ta imandhiŋ gwo kun shi/ashi/ mo mmobola ris unin tiya kun 'kon e Pa Urushaliim e mo 'taa? ⁵ Aha/ tora um gwo mo ki: Yisa, hili isi ciki/ um mini rica du is mo ki umi 'baar mo minu 'koki 'ce'd sho'k wakan mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Cwampu/ mo

⁶ Dhali a'di ki tor gwo gi gwom 'bi'th/ e yan gom uni mo ki: Wathi/ jin ta'd gi cwampu/ jin sikina a'di e bwaagon piti mo dhali a'di pu'dki'd mo mmonap maman 'peni a'di mo tani dhali a'di diki gam jan 'deŋ kamu/ mo be. ⁷ Dhali a'di ki owa manhil cwalman gwo mo ki: Hili mo mo ma. Yil 'koni kwara shwane/ jin yayika/ mo mmonap maman 'pena pu/ yan mo tani dhali aha/ dinaki gam jan 'de/ mo. Jepi a'di ka 'cesh mo ma. Atinta mina a'di bu'th mony'cesh yan kan mo? ⁸ Dhali a'di ki thoḵ a'di gwo mo ki: Dhalki a'di di'd mo ma, tapa, yil yansan si'da/ ntagi aha/ mina cwany a'di ka 'kawur is mo dhali wol guren

to/eya po/ mo. ⁹ Dhali wakki/ a'di midi dho'th maman ki yil jin 'ko'd mo, 'boro'd be. Hili wakki/ a'di diki dho'th maman mo tani /e mini mish a'di jep ka 'cesh mo be.

A'bom jin Ta Nwol jin Waḱkunu ka Cim ma Pesu/ mo

¹⁰ Dhali a'di diki'd mo mmoṯor gwo mo e gu'b gi montul isa kamu/ ka cim ma pesu/ mo. ¹¹ Dhala 'boma kamu/ diki'd jin ta'd ga rum thus jin 'batha a'di mo mmo/ ath mom'bi'th mo ki yili 'kume'd i'ce'dka pekwara mo. Ayim di'd ki gonḡo/ mo dhali a'di mol is piti 'de'k ki 'bore/ mo. ¹² Dhali ka Yesus parki'da yim e mo tani a'di yukki'da yim mo dhali owa yim gwo mo ki: A'boma, /e din ki 'kus mo 'peni 'ba'th pini mo be. ¹³ Dhali a'di ki dhu me'd piti apowa yim mo dhali ki jahanne/ ayim 'ka'dkina is mo dhala yim 'borki'da Arumgimis bwa i is mo be. ¹⁴ Hili tapa gi gu'b gi montul is mo a'di shwaki'da nyor ka nyor mo haala Yesus waḱi'da waḱ ka cim ma pesu/ mo be. A'di ki o 'kwani gwo mo ki: Acim 'koni pe'de/ jin minu ka mii thima tu'c mo be. Iiyu/ ka cim gwansan mo ma ki um minu waḱ mo, yisa ka cim ma pesu/ mo. ¹⁵ Yan'ko'd Tapa ki thoḵ a'di gwo mo ki: Um 'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo. 'Kona um ka 'dete/ 'dete/ ka cim ma pesu/ ki 'cuk morbip bum mo walla thuluny bum 'peni gu'b buni mmosus uni mmopi yi'de/ mo 'taa? ¹⁶ Dhala 'bom yansan mo jin ta 'bwa/ ma Ibrahiim mo a'di jin deḱkin ma Seṯaan ki yili 'kume'd i'ce'dka pekwara mo tani a'di ka ba/ mminu mii diki 'cuk mo 'peni mondeḱ yan ka cim ma pesu/ mo? ¹⁷ Me'd jin okina a'di gwo gwansan mo tani aris uni kun ta 'kup ki a'di mo tani dhukunu ki mon'the is mo dhala ris 'kwani 'baar mo 'kunykina bwa mo goma ris mii gi monyca kun miikina a'di mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Emen To jin Miinuwa 'Tash mo

¹⁸ Dhali wakan a'di ki o gwo mo ki: Bampa/ ma Arumgimis wana e katinta mo sa/? Dhali aha/ mina kar a'di ka par 'ban katinta mo? ¹⁹ A'di wana e ki emen to jin miinuwa 'tash jin kala wathi/ mo dhali si e monsinum piti mo. Dhali a'di caki'd mo dhali a'di warki'd ki cwa mo dhali 'dii kun

pen e mis mo tani nyan̄ki gu'b buni eya bim piti mo be.

Gwom 'Bi'th/e goma Cumat mo

²⁰ Dhali dok/e a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina kar Bampa/ ma Arumgimis ka par 'ban kata mo sa/? ²¹ A'di wana e ka cumat jin kal ma 'bom mo mmo'thok mo mmoce e ka dipany ka ucañ bwamani kwara mo ntagi a'di seki'd mo be.

Acampur jin Nyutha 'Twaman ki Nyu'th mo

²² A'di yaki'd mo e bway piti mo e bampa/ mo dhali e pa 'baar mo mmotor gwo mo dhali a'di ki ya mo 'kup ki Pa Urushaliim mo. ²³ Dhali wathin 'den̄ kamu/ o a'di gwo mo ki: Tapa, mina uni gwansan kun woth̄kunu mo 'ko i daka/ kan mo 'taa? Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: ²⁴ Uthi/ mo ma mmociç mo eya campur jin nyuthanyu'th mo haali/ 'kwani torkika/ um gwo mo ki: Uni tana ris mo kun mini simm mo e mmociç mo tani dhali uni mini mol se mo be. ²⁵ Ki en̄ kamu/ ka mancila gu'b, ki a'di midi cu mis mo dhali mutha campur mo tani um mini tel mii 'pen mo mmodosha piçe/ mo dhali nagkana campura po/ ki me'd mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, ka'dki am gu'b mo ma. A'di midi thok um gwo mo ki: Aha/ mola mo jin iiyina um 'peni cine/ mo be. ²⁶ Dhali yan'ko'd um mini tel mii 'pen mo mmo/o gwo mo ki: Aman shwana to mo dhali pi to mo e bun'kus pini mo dhali /e torki aman gwo mo e bway bam mo. ²⁷ Hili a'di midi o gwo mo ki: Aha/ tora um gwo mo ki: Aha/ dinaki mish mo mo jin iiyina um 'peni cine/ mo be. Iiku/ um mo 'peni aha/ mo aris umi 'baar mo kun miiki mii kun 'coka'cok mo. ²⁸ Dhali yan'ko'd um mini ko mo dhali 'pe'd shem bum mo ki um mini para Ibrahiim e mo dhala Is/hak mo dhala Yakuub mo dhali aris imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo e Bampa/ ma Arumgimis mo dhali um ki is bum minu ta'k ka piçe/ mo be. ²⁹ Dhali 'kwani mini pu'du/ mo 'peni mom'pesho'k mo dhali 'pena bor ma lun̄gu'b mo dhali 'peni mon'ko'd gwar ma bim poros mo dhali 'peni mon'ko'd gwar ma biny cam mo dhali uni mini 'ko mo atharabeesa gi Bampa/ ma Arumgimis mo be. ³⁰ Dhali hili

mo mo ma, unin tiya kun 'koni 'ko'd mo tani minu dhu itwa/a/ mo dhali unin tiya kun 'koni twa/a/ mo tani minu dhu i'ko'd mo be.

Yesus Gwoki'd Apo/ Pa Urushaliim mo

³¹ Dhali e mo caan gana/ mo tani 'Kwanim Parisiyyina tiya pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Yayi mo 'peni mahan mo haala Hirodus nap/e mmo'kosh jwa mo be.

³² Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Iiku/ um mo ma dhali tora mak caan gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ urkina ruma 'cesh ka piçe/ mo dhali mii mowaç shwane/ mo dhali ka'thamo/ si'da/ mo, dhali ka cim kwara mo tani aha/ mina 'baar bway pem mmothim a'di mo be. ³³ Bahili aha/ mina mii ya e bway pem shwane/ mo dhali ka'thamo/ dhali ka tee jin midi bathi 'ko'd mo haali/ a'di dinuki mish mii mo ka mançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo minu 'koki 'taki 'ce'd sho'k ka piçe/ mo 'peni Pa Urushaliim mo be. ³⁴ Ayy Urushaliim, Urushaliim, um kun 'koshki imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ jwa mo dhali 'kosh uni gwansan ki wosh mo uni gun hashkunu mo e um mo. Me'd wana risa jin oka/ bwayi mmotul uçim bum is mo mmonta' de/ mo me'd kumana n̄wa jin wupi ushan piti ka bi mo dhali um ushkin mo be. ³⁵ Hili mo mo ma. Gu'b bum dhalkunu um 'pen ki ma'du/ mo be. Dhali aha/ tora um gwo mo ki um mini 'koki par aha/ e mo ntagi um mini o gwo mo ki: Mom'bor mii ki a'di jin pu'dki'd ki gway gi Tapa mo be.

14

Yesus Waçki Wathi/ jin 'Kosha 'Batha Wasa/I/is mo

¹ Dhali ka cim ma pesun 'den̄ kamu/ mo tani ki a'di yaki'd mo mmoshwa to mo e gu'b gi tapan̄ kamu/ mo 'peni 'Kwani Parisiyyin mo tani uni timki a'di mo be. ² Dhali hili mo mo ma, wathin̄ kamu/ doshki'da bor a'di mo a'di jin ta'd gi 'batha wasa/ e is piti mo. ³ Dhala Yesus ki o imanmisha jo'd gwon̄kan gwo mo dhali 'Kwani Parisiyyin gwo mo ki: A'di ta mii gi gwon̄kan mo 'taa? mmowaça waç ka cim ma pesu/ mo? walla minu dhalku/ mo? ⁴ Hili uni 'kon ki shwam mo. Yan'ko'd

a'di ki sus a'di mo dhali wac a'di mo dhali mmodhal a'di mmoya mo be. ⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wathi/ jana 'peni bwam um ta'd gi thuluny mo walla morbip kun ta'kkin mo e bwany jis mo, mina a'di diki ya ki jahanne/ mo mmodir uni ka pije/ mo ka cim ma pesu/ mo 'taa? ⁶ Dhali uni mol thok gwo yansan mo be.

Gwo gom Yilkina/ dhali Com Gu'b mo

⁷ Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e mo gom uni gwansan kun yukunu mo ki a'di nyithki uni mo mmokwanykina uni mon'kom 'borga/ mo mmo/o gwo mo ki: ⁸ Ki /e yukunu mo, ma e momimash ka tul 'kup mo tani dhalku/ ki ca'ba 'cesh e mom'borga/ mo, hili isi ciki/ wathi/ jin ekki'd ki /e mo yukina a'di mo be, ⁹ dhali a'di jin yukki /e mo gara/ midi pu'du/ mo dhali o /e gwo mo ki: Ciyi mo yansan ki wathi/ yansan mo ma dhali yan'ko'd /e mini tel mii 'pen mo mmo'the is mo mmobu'th mo jin gwa'dagwa'd mo be. ¹⁰ Hili ki /e yukunu mo tani yaku/ mo dhali ca'b e mo jin gwa'dagwa'd wakan mo, ki a'dim bum jin ciki'da yuk mo midi pu'du/ mo tani dhali a'di midi o /e gwo mo ki: Amugum pema, shoru/ mo ma, mmo'ca'bi mompoko'd yaase mo. Yan'ko'd /e minu tak mo e bun'kus uni 'baar mo kun 'kona tharabeesa nyakki /e mo be. ¹¹ Haali/ aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun dhu is buni ki ca mo tani minu dhu ki gwa'd mo, dhali a'di jin kar is piti ki gwa'd mo tani a'di minu kar ki ca mo be.

¹² Dhali a'di si'da/ o gwo mo e wathi/ jin yukki a'di mo ki: Ki /e ki ciya yuk jin yuku mo gom tonte/ mo walla dhan tonte/ jin shwanu mo tani dhalku/ ki yuk imugum pini mo walla ikam pini mo walla ibas pini mo walla imannyak 'kom pini kun ta pa ki pa mo hili isi ciki/ uni si'da/ mini yuk /e mo mmodok mii mo dhali /e minu rak mii yani bway mo be. ¹³ Hili wakki/ /e mini ciya yuk jin yuku mo tani yuki 'kwani kun hatha'ko'd mo ma, dhali uni gun kutha is gunkuru/ mo dhali uni kun ta nwol mo dhali uni gun tana ja'da/ mo be ¹⁴ dhali /e minu 'bor mii mo haali/ uni mini mol /e to raki bway mo be. Hili /e minu rak to ibway mo ki mompinu ki uni kun ta kun kar/e mo be.

Gwom 'Bi'th/ e gom Dhan Tonte/ jin Shwanu mo

¹⁵ Ki jan tal'den kamu/ 'peni uni gwansan kun 'kokina tharabeesa nyakki a'di mo cikki gwo yansan mo tani a'di o a'di gwo mo ki: Mom'bor mii gom a'di jin midi shwa tonte/ e Bampa/ ma Arumgimis mo be. ¹⁶ Hili a'di ki o a'di gwo mo ki: Wathi/ ki en kamu/ ciki'da yuk mo gom dhan tonte/ jin shwanu mo tani a'di yukki 'kwani ka ris mo be. ¹⁷ Dhali ka tee pu'dki'd mo gom tonte/ mo tani a'di hashki cin'kinam piti mo mmo/ o uni gwansan gwo mo uni kun yukunu mo ki: Iiyu/ mo ma, haali/ aris to 'baar mo thosonkunu mo be. ¹⁸ Hili uni 'baar mo telki mii 'pen mo mmo'ci gwo 'ko'd mo be. Wathi/ jin twa/a/ a'di oki a'di gwo mo ki: Aha/ daka yola bunto mo dhali aha/ mina mii ya mo mmopar a'di e mo. Aha/ dotkina /e mo ki aha/ minu dhalku/ mo be. ¹⁹ Dhali jan kamu/ o gwo mo ki: Aha/ yolkina morbipi 'kume'd mo kun repu/ 'ba/ ki dhan'ka'b to ka susu/ susu/ mo dhali aha/ mina mii ya mo mmopal uni mo. Aha/ dotkina /e mo ki aha/ minu dhalku/ mo be. ²⁰ Dhali jan kamu/ o a'di gwo mo ki: Aha/ daka mashkina a'bom mo dhali gom gwo gi wakan mo tani aha/ mina molku/ yaku/ mo be. ²¹ Wakan cin'kina/ a'di pu'dki'd mo dhali tor gwo yansan ki tapam piti mo dhali com gu'b a'di shwa'da nyor kagahara mo dhali o cin'kinam piti gwo mo ki: Yaku/ ka pije/ ki jahanne/ mo ma, e bwaya beega/ mo dhali bway tura nyu'thga/ mo gi 'penkuman bampa/ mo dhali susi uni gun hatha'ko'd mo dhali uni gun kutha is gunkuru/ mo dhali uni gun tana ja'da/ mo dhali uni kun ta nwol mo. ²² Dhali yan'ko'd cin'kina/ ki o gwo mo ki: Tapa, gwo gi kankina /e akan mo tani miikunu mo be dhali embul di'd naskina/ mo. ²³ Dhali tapa ki o cin'kina/ gwo mo ki: Yayi e bway tur ka pije/ mo kun 'kon is'ko'd mo dhali e bwaagon mo dhali malasi 'kwani ki gwo mo mmo/iyyu/ mo, ki gu'b pem minu 'tu'd mo be. ²⁴ Haali/ aha/ tora um gwo mo ki jan tal'den kamu/ 'peni 'kwani gwansan kun yukunu mo tani uni mini 'koki nyok tontem pem mo be.

Mii jin Minu Mii Den E Mmota Amanci'ka Yesus Gwo mo

²⁵ Dhali adhana waambuhany 'kwani nyakki ii ki a'di mo dhali a'di ki tuka bor mo dhali o uni gwo mo ki: ²⁶ Wakki/ wathin kamu/ midi yayu/ i aha/ mo dhali diki shi/ ababam pitin gana/ i e mo dhali kum mo dhali ash mo dhali uci mo dhali ikam mo dhali i'bwaham mo, nye, dhali mondiki/ em pitin gana/ si'da/ mo tani a'di mol ta amancik gwom pem mo be. ²⁷ A'diyin jin diki kal cwany'cithan dhul pitin gana/ mo dhali bath aha/ isho'k mo tani a'di mol ta amancik gwom pem mo be.

²⁸ Haali/ wathi/ jana 'peni bwam um jin ona bwa ki nyan gu'ba turga/ mo mina a'di diki di ntwa/a/ mo mmoden to e jin midi mii 'baar a'di mo 'taa? wakki/ a'di ta'd gi to jin 'kosh jwa mo mmothim a'di mo. ²⁹ Hili isi ciki/ wakki/ a'di midi kar mo jin ka'bu mo tani dhali a'di mol a'di thim mo tani aris uni 'baar mo kun mishi a'di mo tani mini tel mii 'pen mo mmomii a'di ka mak mo be ³⁰ mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yan ti telki mii 'pen mo mmoneyan gu'b mo tani dhali mol a'di 'ka 'kup mo be. ³¹ Walla malik si'da/ jin yaki'd mo mmogam 'kup ka malika kamu/ mo mmo/as mo tani mina a'di diki di itwa/a/ mo mmo'cunycur mii mo wakki/ a'di mish ta ga askar ka alaapi 'kume'd mo mmogam a'di 'kup mo a'di jin yayi'd mo apo/ a'di nyakka askar alipi iss 'kwanimpa 'de/ mo 'taa? ³² Dhali wakki/ a'di diki wakan mo tani ka malika kamu/ dina sho'k mmosi'du/ mbway mo tani a'di ki hash amanya mo dhali dot gwo mo gom monku'th is mo be. ³³ Gom gwo gi wakan mo tani a'diyin 'peni um mo jin diki dhal tom piti 'peni 'baar mo jin tana a'di mo tani a'di mol ta amancik gwom pem mo be.

A'donkoro/ jin Thapathap mo

³⁴ A'donkoro/ a'di 'bora'bor mo hili wakki/ a'di ki this mom'bala'th piti e mo tani a'di midi mish mom'bala'th piti ta kata ka nyan'ko'd mo? ³⁵ A'di diki ha me'd mo goma 'cesh mo walla goma duhal guren to/ e mo. 'Kwani mini bit a'di ka pije/ mo. A'di jin ta gi bwany'ce mo mmocik gwo mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma.

15

Gwom 'Bi'th/e gom Ka'bal jin Thisi E mo

¹ Dhali imantera thulpa/ dhali imanmii miinthus mo uni 'kokin mo mmo'dish a'di is mo mmocik a'di gwo mo be. ² Dhali 'Kwani Parisiyyin dhali iman'kwar to mo uni miina gumgum mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yansan a'di buthi imanmii miinthus mo dhali nyak to shwa ki uni mo be.

³ Wakan a'di ki tor uni gwo gom gwom 'bi'th/e yansan mo be ki: ⁴ Ki wathi/ jana ibwam um ta'd gi ka'bal issi mudhe'd mo, wakki/ jan 'de/ this e mo 'peni uni mo tani a'di midi diki dhal uni ka iss 'kwanimpa imudhe'd mmo/ath 'de/ mo e bwaasho mo dhali ya mo mmonap a'di jin thiski e mo ntagi a'di ki gam a'di mo 'taa? ⁵ Dhali ki a'di gamki a'di mo tani a'di ki kar a'di mo e 'kupa bim piti mo dhali 'kuny bwa mo be. ⁶ Dhali ki a'di pu'dki bway pa mo tani a'di ki yuk imugum piti mo dhali imannyak 'kom piti mmontal 'de/ mo mmo/o uni gwo mo ki: 'Kunyi bwa mo ma, nyakki aha/ mo, haali/ aha/ gamkina ka'bal pem jin thiski e mo be. ⁷ Dhali wakan, aha/ tora um gwo mo ki mom'bor bwa midi caaca mo ki nyanye/ mo e momis mo apo/ jan 'de/ jin ta'da amanmii miinthus jin ri'cki'da du is mo mmobol uni gun ta iss 'kwanimpa imudhe'd athka 'de/ e mo kun tana kar/e mo uni gun mini mii 'koki ta gi mo gi rica du is mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Emena Guurush jin Thisi E mo

⁸ Walla a'bom jana ta gi emena guurush 'dolkon kushi kume'd mo, * wakka yim this jan 'den kamu/ e mo tani mina a'di diki kanya lamba/ mo dhali dhi'th gu'b mo dhali nap a'di ki burbur mo ntaga yim ki gam a'di mo 'taa? ⁹ Dhali ka yim gamki a'di mo tani ayim ki yuk iyim piti mo dhali imannyak 'kom piti mo mmontal 'de/ mo mmo/o gwo mo ki: 'Kunyi bwa mo ma, nyakki aha/ mo, haali/ aha/ gamkina emena guurush pem jin thiskika/ e mo be. ¹⁰ Dhali wakan si'da/ aha/ tora um gwo mo ki mon'kuny bwa midi di mo ibwambori iman'doyu gwo ma Arungimis mo apo/ amanmii miinthus 'de/ jin ri'cki'da du is mo be.

* **15:8** Emena guurush 'dolkon kush 'de/ jin wana e ki nasa guurush mo.

Gwom 'Bi'th/e gom Ya/ gi Wathi/ jin Thisi Emo

¹¹ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Wathi/ di'd jin ta gi iya/i su/ mo be. ¹² Dhali a'di jin gwa'da'd ki uni mo, o com gwo mo ki: Ababa, ci aha/ to jin minu pwak bwa mo gom aha/ mo. Dhali a'di ki pwakki uni to bwa mo be. ¹³ Dhali ka cim 'koki ta aris n'ko'd mo tani a'di ya/ jin gwa'da'd mo tulki'da ris to isi 'baar mo dhali a'di ki bu'th moyam piti mo e bampa/ jin si'dasi'd mo, dhali e mun mo tani a'di ki la mii tom piti ka burbur mo dhali a'di diki butha shure/ mo. ¹⁴ Dhali ki a'di 'baarki tom piti 'baar mo tani adhan te/ cuki mis mo e bampa/ caan mo dhali a'di telki mii 'pen mo mmohar to mo be. ¹⁵ Wakan a'di yaki'd mo mmogam is piti gi wathin 'de/ gi 'penkuman bampa/ caan mo. A'di ki hash a'di mo e bwam buntom piti mo mmoçi kuthar to mmoshwa mo. ¹⁶ Dhali a'di imina bwa 'bor mmoshwa kwarma'c maman cwa mo kun cinu kuthar mo mmoshwa mo be. Dhali jan 'den kamu/ yisa di'da jin ci a'di to mo. ¹⁷ Hili ki a'di kulumki gwo ibwa mo ki is piti mo tani a'di o gwo mo ki: Hili cinkina/ ma baba wana risa kun cikina a'di aguurush mo dhali kun ta gi tonte/ kun 'koshijwa mo dhali kun uri 'kup mo, hili aha/ 'ce'dkunu sho'k ki te/ mmahan mo be. ¹⁸ Aha/ mina cu mis mo dhali ya ababam pem mo dhali aha/ mina o a'di gwo mo ki: Ababa, aha/ miikina miinthus apo/ momis mo dhali ibwambori /e mo be. ¹⁹ Aha/ mina mish ta ji gi ha me'd mo dok/e yisa ki aha/ minu yuk ki ya/m pini mo. Kari aha/ ki cinkina/ jin midi mii to ka guurush mo ma. ²⁰ Dhali a'di cuki mis mo dhali pu'd mo eya ababam piti mo. Dhali hili ki a'di si'dasi'd mo mbway naskina/ mo tani ababam piti mishki a'di mo dhali a'di ki hil a'di ka 'thime/ mo dhali a'di ki gus mo dhali kot'h a'di me'd mo dhali pi a'di 'twa/ mo be. ²¹ Dhali ya/ ki o a'di gwo mo ki: Ababa, aha/ miikina miinthus apo/ momis mo dhali ibwambori /e mo. Aha/ dinaki ta ji gi ha me'd mo jin minu yuk ki ya/m pini mo be. ²² Hili com ki o cinkinam piti gwo mo ki: Guyu/ burrinnye/ jin 'boro'd ki jahanne/ mo ma dhali hi'th a'di mo, dhali hi'th a'di ki tome'd mo dhala ppa/ e sho'k piti mo. ²³ Dhali guyu/ ara morbip mo jin 'thika'thik mo dhali 'kosh a'di mo dhali

dhalki ana 'kana a'di mo dhali 'bor bwa mo. ²⁴ Haali/ ya/m pem yansan a'di wuki'd mo dhali a'di piki'd mo shwane/ dok/e. A'di thiski e mo tani, dhali a'di gamkunu mo. Dhali uni telki mii 'pen mo mmo'bor bwa mo be.

²⁵ Dhali ya/ jin ta'da bwa nyara/ mo tani a'di di'd e bwam bunto mo. Dhali ki a'di pu'dki'd mo dhali 'dish gu'b is mo tani a'di cikki gway jin yuku mo dhali sa jin sana 'kwani mo be. ²⁶ Dhali a'di ki yuk cinkinan kamu/ 'de/ mo dhali a'di ki dot a'di gwo gom 'pemen mii yansan mo. ²⁷ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Akam pini pu'dki'd mo dhali ababam pini a'di 'koshki a'di ara morbipa 'thikga/ mo haali/ a'di bu'thki a'di ka nyan'ko'd ki 'dantar mo dhali ki 'bore/ mo. ²⁸ Hili a'di shwaki'da nyor mo dhali ush bway bwan gu'b ya mo be. Ababam piti yaki'd/ ka pije/ mo dhali malas a'di mo. ²⁹ Hili a'di thokki com gwo mo ki: Hili mo mo ma, ka ris yili 'baar mo tani aha/ miikina /e to mo dhali aha/ dinaki ush gwonkan pini e mo. Hili /e diki ci aha/ ari mi mo ki aha/ mina 'taki 'bor bwa mo nyakki imugum pem mo. ³⁰ Hili ki ya/m pini yansan pu'dki'd mo tani a'di jin loski tom pini ki miinthus jin ta miinycal mo dhali /e ki 'koshki a'di amor bipa 'thikga/ mo. ³¹ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Ya/ uma, /e nyak di ki aha/ isa yempa/ mo dhali aris to gwansani 'baar mo kun ta kum pem mo tani uni ta kum pini mo be. ³² A'di ha me'd ki han gana/ mo mmo'bor bwa mo dhali mmo'kuny bwa mo goma kam pini yansan jin wuki'd mo dhali a'di di'd ki e mo, a'di jin thiskunu e mo dhali a'di gamkunu mo be.

16

Gwom 'Bi'th/e gi Wathi/ jin Thisi To Dhu mo

¹ A'di si'da/ ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: Wathin kamu/ diki'd jin ta pa ki pa mo, a'di jin ta'd ka mandhu to mo dhali gwo gi yeru a'di is ki gway pu'dki'di a'di mo ki wathi/ yansan miiki tom piti jin tana a'di ka burbur mo be. ² Dhali a'di ki yuk a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Gwon tinta cikika/ mo gom /e mo? Ciyaa/ montonden pini jin dhuna /e to e mo haali/ /e mini

mish ta amandhu to mo dok/e yisa. ³ Dhali amandhu to a'di o gwo mo e is piti ki: Aha/ mina mii katinta mo sa/? haali/ tapam pem a'di bu'thki mo jin dhuka/ to mo 'peni aha/ mo. Aha/ tana wathi/ jin 'bitha'bi'th jin 'kosh jwa mo mmochwany jis yisa dhali aha/ 'thena is mo mmo'tho to mo. ⁴ Aha/ misha to jin miga/ mii mo ki 'kwani mini mish aha/ bu'th mo e gu'b buni mo ki aha/ minu kar 'pen ka pije/ mo 'peni mo jin dhunu to mo. ⁵ Wakan a'di ki yuk 'kwani kun 'kon ma mure/ gi tapam piti m'ba/ ka 'dete/ 'dete/ mo dhali a'di ki o jin twa/a/ gwo mo ki: /e din ma mure/ gi tapam pem i'ba/ ekata mo? ⁶ A'di ki thok a'di gwo mo ki: Ayin jin baru ki iss* 'kwanimpa imudhe'd mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Budhi awarka/ jin 'kwara /e to mo dhali ca'bi a'cesh ki jahanne/ mo dhali 'kwari ki iss† 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo. ⁷ Dhali yan'ko'd a'di ki o jan kamu/ gwo mo ki: Dhali ekata si'da/ ndin ma mure/ /e m'ba/ mo? Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Pos bunyan jin baru ki iss 'kwanimpa mmudhe'd mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Budhi awarkam pini jin 'kwara /e to mo dhali 'kwari ki iss‡ 'kwanimpa idonon mo. ⁸ Dhali tapa ki manja mandhu to jin diki ta akar/e mo goma gany piti mo, haali/ iya/ gi 'kwaniny'cesh gwansan mo tani uni yukayuk mo eya nyakum yil buni gana/ mo mmobol iya/ gi monkush e mo be. ⁹ Dhali aha/ tora um gwo mo ki, miiya mugu gom is bum mo ki to jin ta pa ki pa mo kun 'koki ta kun kar/e mo, wakan ki a'di midi ush me'd mo tani uni mini 'taki bu'th um mo e mo gi mon'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo.

¹⁰ A'di jin ta isin gana/ mo gom ari ton gwa'dga/ mo tani a'di ta isin gana/ mo si'da/ gom to jin ca'd mo. Dhali a'di jin thisi to kun gwa'dan mii mo tani ta a'di jin thisi to kun can mii si'da/ mo be. ¹¹ Wakki/ um 'koki ta isin gana/ mo gom to jin ta pa ki pa mo kun 'koki ta kun kar/e mo tani aja a'di jin midi ci um to jin ta pa ki pan gana/ mo mmodhu mo? ¹² Dhali wakki/ um 'koki ta ku isin gana/ mo gom to ma cin kamu/ mo tani aja a'di jin midi ci um a'di jin midi ta

jin bum gana/ mo? ¹³ Cin'kina kamu/ yisa di'da jin midi mish to mii gom tapa isu/ mo. Hili a'di midi mii shi/ jan tal 'den kamu/ i e mo dhali en jamu/ mo walla a'di midi bu'th jan 'de/ ka bor mo dhali wak jan kamu/ mo. Um moli mii Arumgimis to mo dhali mii to gi ta pa ki pa mo.

¹⁴ Dhali 'Kwani Parisiyiin uni gun ta iman/ena guurush mo ki uni cikina ris to gwansani 'baar mo tani dhali uni 'the'kki a'di shushi mis mo be. ¹⁵ Hili a'di o uni gwo mo ki: Um ta uni gun dhu is bum ka kar/e mo mbwambori 'kwani mo. Hili Arumgimis mishki'da dum bum mo. Haali/ a'di jin ekki'd e bwaman 'kwani mo tani a'di ta tonthus ki thus mo e jis/ e ma Arumgimis mo be.

Gwonkan jin Cinu mo dhali Bampa/ ma Arumgimis mo

¹⁶ Gwonkan jin cinu mo dhali iman'ci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo uni 'kokin montaga Yohaana mo. 'Peni mo yan mo tani gwom 'boro'd gi Bampa/ ma Arumgimis a'di cikunu mo dhali aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ cikini a'di ki mombujur mo be. ¹⁷ A'di 'disha mii mo gom momis mo dhali mony'cesh mmopi mo mmobol ari businya/ gi gwonkan jin cinu mo ki a'di minu kar ki mompuu mo be.

Gwo jin Tor ma Yesus Apo/ Mo jin Dhaluwa Dhal'Pen mo

¹⁸ Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun dhal up buni 'pen mo dhali mash kun tiya mo tani uni miiki miinyal mo be, dhali a'di jin mashki'da 'bom jin dhalu 'pen mo 'pena kathim piti mo tani a'di miiki miinyal mo be.

Wathi/ jin Ta Pa ki Pa dhala Li/aasar mo

¹⁹ Wathin kamu/ diki'd jin ta pa ki pa mo, a'di jin hi'thki burrinnye/ jin ta'da buhe/ ka buhe/ mo dhali burrinnye/ jin na'bulana'bul mo dhali jin shwa to ki shwam pan gana/ isa yempa/ mo. ²⁰ Dhali e 'twan'kala gon piti mo tani wathi/ jin hatha'ko'd 'thikunu mo, a'di jin yuku gway ka Li/aasar mo a'di jin tasha jama/ isi 'baar mo. ²¹ Dhali a'di dina gwo mbwa mo ki a'di minu thip mo ki to kun bitkin 'pena tharabeesa gi wathi/ jin ta

* 16:6 miiya † 16:6 kamsiin ‡ 16:7 tamaniin

pa ki pa mo. Hila 'ka pu'dkin mo dhali 'te'd jamam piti mo be. ²² Wathi/ ha'th'ko'd yan a'di wuki'd mo dhali a'di kalkina iman'doyu gwo mo eya bor ma Ibrahiim mo. Dhali wathi/ jin ta pa ki pa si'da/ tani a'di wuki'd mo dhali kankunu mo be. ²³ Dhali eya Haawiya mo tani a'di 'koshkunu is ka nyor mo dhali a'di 'de'kki em piti ki mis mo dhali a'di ki para Ibrahiim e mo 'pena dhana/ mo dhala Li/aasar eya bor piti mo be. ²⁴ Dhali a'di ki yuka yuk mo ki: Ababa Ibrahiima, miiyi mii apo/ aha/ mo ma dhali hasha Li/aasar mo mmothul aliman me'd piti e yi'de/ mo dhali mmo'thupa le'd pem mo haali/ aha/ 'pe'dkina she/ mo eya le'dan o'd yansan mo be. ²⁵ Hila Ibrahiim thok a'di gwo mo ki: Ya/uma, kayi gwo e mo ma. Ki /e din ki e mo tani, /e buthi tom 'boron pini mo dhala Li/aasar a'di buthi to kun shiyin wakan mo. Dhali hili, shwane/ a'di malaskunu imahan mo dhali /e din e mo jin 'pe'du she/ mo be. ²⁶ Dhali eya ris mii yan ka makampo/ mo tani dhan jisa caaga/ di'di bwaman am mo dhali um mo jin thosonkunu mo, ki uni gwansan kun mini 'taki 'cith 'peni mahan e /e mo mini mol mii mo, dhali jan 'den kamu/ midi mol 'cith 'peni mun ntagi am mo be. ²⁷ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Wakki/ wakan mo tani aha/ dotkina /e mo ababa, mmohash a'di mo e gu'b ma babam pem mo be ²⁸ haali/ aha/ tana gi ikam pemi mudhe'd mo, wakan ki a'di midi rum uni ki gwo mo, hili isi ciki/ ki uni si'da/ mini 'koki iiyu/ mo e mo/isa nyor yansan mo be. ²⁹ Hila a/ibrahim thok a'di gwo mo ki: Uni tan ga Musa mo dhali imançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo. Dhalki uni cik uni gwo mo ma. ³⁰ Dhali a'di ki thok gwo mo ki: Yisa, ababa Ibrahiim. Hili wakki/ jan 'den kamu/ midi ya i uni 'peni mowu mo tani uni mini rica du is mo be. ³¹ A'di ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ uni 'koki ha gwo ma Musa e mo dhali gwo gi imançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ e mo tani wakan si'da/ uni mini 'koki ci bwam buni ka gam 'kup mo wakki/ jan 'den kamu/ midi 'taki cu mis 'peni mowu mo be.

17

Mompal gi Miinthus mo

¹ Dhali a'di ki o imanci a'di gwo gwo mo ki: Mompalu gom miinthus ka jin gana/ mini pu'du/ mo. Hili wayyi e a'di jin mina uni ipu'du/ mo be. ² A'di midi 'bor ki 'bor gana/ mo wakka yo minu 'taki dek a'di m'bam piti mo dhali a'di minu bit mo e kumma/ yi'de/ mo jin mina a'di 'taki diki rak jan 'de/ 'peni uni gwansan is mo kun gwa'dan mo mmomii miinthus mo. ³ Yipi 'kup 'kup ki is bum ki 'bore/ mo ma. Wakka kam pini mii miinthus mo tani kucuri a'di ki gwo mo ma, dhali wakki/ a'di ri'cki'da du is mo tani dhalki a'di miinthus piti 'pen mo. ⁴ Dhali wakki/ a'di mii miinthus apo/ /e me'di pesu/ ka tee mo tani dhali a'di ki tu'k mo me'di pesu/ dhali o /e gwo mo ki: aha/ ri'ckina adu is mo tani /e mini mii dhal a'di miinthus piti 'pen mo be.

Mari Aman Mongam Gwom Bam Is mo ma

⁵ Dhali uni gun dhunu ki she/ mo ki o Tapa gwo mo ki: Mari aman mongam gwo is bam is mo ma. ⁶ Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Wakki/ um ta gi mongam gwo is mo me'd emen to jin miinuwa 'tash mo tani um mini mish o cwa yansan jin wana e ka 'kum'dii gwo mo ki: Dhalki a'di yu'du/ mo dhali dhalki a'di cudhu/ mo e yi'den kumma/ mo dhali a'di midi ha um gwo e mo be.

Atu'c jin Miina Cinjina/ mo

⁷ Mina tal 'den kamu/ 'peni um, a'di jin ta gi cinjina/ jin goro'da 'cesh walla jin ur ka'bal mo mmo/o a'di gwo mo ki a'di pu'dki'd mo 'peni bwam bunto mo ki: Yayu/ ki jahanne/ mo dhali ca'ba 'cesha tharabeesa mowa? ⁸ Walla mina a'di diki dhal gwo e i is mo mmo/o gwo mo ki: Thosonaa/ tonte/ mo ma dhali deki is pini ki burrinye/ mo dhali mii aha/ to mo ma, ntagi aha/ mina shwa to mo dhali pi to mo dhali yan'ko'd /e mini shwa to mo dhali pi to mo? ⁹ A'di 'bori cinjinam piti bwa i is mo 'taa? haali/ a'di miiki to jin kankina a'di a'di gwo mo mmomii mo 'taa? ¹⁰ Wakan um si'da/ ki um miiki to gwansani 'baar mo kun kankunu um mo tani oyi gwo mo ki: Am tana cinjina/ kun 'koki ha me'd mo. Aman miikina jasi a'din 'den gana/ mo jin ta'da tu'c bam mo be.

Yesus Dhelelki 'Kwani kun 'Kosha Monthusi 'Kume'd Is mo

¹¹ E bway gi Pa Urushaliim mo tani a'di yaki'd e bway bampa/ gi bwaman gi Pan Saamira mo dhali Pany Jaliil mo be. ¹² Dhali ki a'di cicki bampa/ mo tani a'di gamkina 'kwani kun 'kosha monthus 'kup mo uni kun 'koni 'kume'd mo, uni kun doshkin isa dhana/ mo. ¹³ Dhali uni ki 'de'k 'twam buni ki mis mo dhali o gwo mo ki: Yesus jin ta Tapa, miiyi mii apo/ aman mo ma. ¹⁴ Dhali ki a'di mishki uni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma, dhali tor is bum eya tente/ e igasiis mo. Dhali ki uni iikin mo tani uni dhelelkina is mo be. ¹⁵ Dhali yan'ko'd jan tal 'den kamu/ 'peni uni mo tani ki a'di parki is piti e ki a'di waçu/ mo tani dokki'd ka nyan'ko'd mo mmomaña Arumgimis mo ki dhan 'twa/ jin caaca mo be. ¹⁶ Dhali a'di ki biṭ bwam/em piti a'cesh mo e sho'k ma Yesus mo mmoçi a'di mom'bor bwa i is mo be. Hili a'di ta wathi/ gi Pan Saamira mo be. ¹⁷ Yan'ko'd Yesus ki o a'di gwo mo ki: 'Kona uni ki 'ko 'kume'd uni kun dhelelkin mo 'taa? Mane uni gun 'koni pedonon mane? ¹⁸ Jin tal 'den kamu/ bunya/? diki gam mo mmodoku/ mo mmomaña Arumgimis mo hili isi ciki/ a'di jin diki ta Wathi/ Yahuuda/ mo be. ¹⁹ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Cuyi mis mo ma dhali yayi e bway pini mo. Mongam gwo is pini a'di woṭhki /e mo be.

Mo gi Mina Bampa/ gi Momisi Pu'du/ mo

²⁰ Dhali a'di dotkunu gwo mo ki 'Kwani Parisiyiin mo ki Bampa/ ma Arumgimis midi pu'du/ kakasja mo sa/? Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Bampa/ ma Arumgimis midi diki yayu/ ki jamas mii jin minu tim ki ye'th ye'th mo. ²¹ Walla uni mini 'koki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, A'di a'dan be, walla, Imattaan mo, haali/ hili mo mo ma, Bampa/ ma Arumgimis a'di di'di bwam um mo be.

²² Dhali a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: Atee mini pu'du/ mo ki um mina bwa o mo mmopara tenten kamu/ e jin ta ji gi Ya/ gi 'Kwani mo dhali um mini 'koki par a'di e mo be. ²³ Dhali uni mini o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, mmattaan mo, walla, Hili mo mo ma, mmahan mo tani, dhalku/ ki ii mo ma. Dhalku/ ki bath uni isho'k mo. ²⁴ Haali/ me'da wara sho'k jin

dhithi mo ka war mo dhali mmokush mo 'peni momis mo 'peni 'ko'd gwar gi 'bana kamu/ mo tani wakan mina Ya/ gi 'Kwani di eya teem piti mo be. ²⁵ Hili ntwa/a/ a'di mina isi 'kosh ka nyor mo gom to ka ris mo dhali a'di minu wak mo ki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo be. ²⁶ Me'da tee ma Nuuh mo tani wakan a'di midi ta atee gi Ya/ gi 'Kwani mo be. ²⁷ Uni shwaki to mo dhali uni piki to mo dhali uni mashkin mo dhali uni 'kokin mo mmoçiya ci mmomash mo ntaga tee jin cickin ma Nuuh mo e bwaa kur mo dhali agannu/ yi'de/ pu'dki'd mo dhali 'ce'd uni 'baar mo sho'k mo be. ²⁸ Wakan si'da/ a'di mina e waka tee ma Luuth mo – uni shwaki to mo dhali uni piki to mo dhali uni yolki to mo dhali uni yolkin mo dhali uni siki to mo dhali uni nyan'ki to mo ²⁹ hili ka tee jin yakin ma Luuth ka pije/ mo 'peni Pan Saduum mo tani o'd dhali to jin si'du/ mo he'thki'd ka sho'k mo 'peni momis mo dhali 'ce'd uni 'baar mo sho'k mo be. ³⁰ Wakan si'da/ a'di midi ta atee gi Ya/ gi 'Kwani ki a'di minu tor eya tente/ mo be. ³¹ Ka tee caan mo tani dhali a'di jin di'd e 'kungu'b mo nyakki tom piti jin tana a'di e gu'b mo tani midi diki thulu/ ka 'cesh mo mmo'do uni mo dhali wakan si'da/ a'di jin di'd e bwam mombunto mo tani midi diki dokku/ ka nyan'ko'd mo. ³² Kayi gwo gi asha Luuth e mo ma. ³³ A'diyin jin midi simm to e jin mina a'di ita e mondiki/em piti mo tani a'di midi this a'di e mo be. Hili a'diyin jin midi this mondiki/em piti e mo tani a'di midi kar a'di mo be. ³⁴ Aha/ tora um gwo mo, e mon'thiny caan mo tani 'kwani su/ mini 'kowa cin tal 'de/ mo. Dhali jan tal 'de/ minu bu'th mo, dhali jan kamu/ minu dhalku/ mo be. ³⁵ Up mini 'ko isu/ mo kun mini yor to mo mmontal 'de/ mo. Dhali jan tal 'de/ minu bu'th mo, dhali jan kamu/ minu dhalku/ mo be. ³⁶ Dhali 'kwani su/ si'da/ mini 'ko e bwam bunto mo. Dhali jan 'de/ minu bu'th mo, dhali jan kamu/ minu dhalku/ mo be. ³⁷ Dhali uni o a'di gwo mo ki: Mmana, Tapa? A'di ki thok uni gwo mo ki: I mo jin dina bungwar is nycine/ mo tani e mo yan mo tani korro/ mini tul is mo mmontal 'de/ mo be.

18

Gwom 'Bi'th/e goma 'Bom jin Wun ma

Kath mo dhala Mandwall Gwo mo

¹ Dhali a'di ki tor uni gwo ki gwom 'bi'th/e mo jin ta gi 'pemen jin mina uni ka mii 'tho mo isa yempa/ mo dhali mmo'koki dhotha du mo be. ² A'di ki o gwo mo ki: E 'penkuman bampa/ kamu/ mo tani wathi/ diki'd mo jin ta'da mandwall gwo mo. A'di si'da/ jin diki ko/ a Arumgimis mo walla diki tak 'kwani mo be. ³ Dhala 'boma kamu/ jin wun ma kath si'da/ mo tani diki'd e 'penkuman bampa/ caan mo, a'di jin rashki ya ka yempa/ e a'di mo dhali o gwo mo ki: Miiyi aha/ ka kar/e mo ma apo/ a'di jin yeri aha/ is ki gway mo. ⁴ Dhali hili ki a'di di'd mmo/ush mo tani hili yan'ko'd a'di ki o gwo ki is piti mo ki: Ba aha/ yisa ko/ ka Arumgimis yisa walla taka 'kwani yisa ⁵ hili goma 'bom yansan jin wun ma kath mo mmo/ul/ulkina a'di aha/ ki mii mo tani aha/ mina mii ka kar/e goma yim mo, wakan ka yim midi diki wuyaa/ is e mo ki yam piti jin rashina a'di mo be. ⁶ Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Ciki gwo mo ma, jin on ma mandwall gwo jin diki ta amanmii ka kar/e mo. ⁷ Dhali min ma Arumgimis diki mii ka kar/e gom kum piti kun kwanykina a'di mo 'taa? uni gun gwoki 'twa/ i a'di ki montee ilu/ mo dhali ki mon'thiny mo 'taa? Mina a'di itaya adiite/ apo/ uni mo 'taa? ⁸ Aha/ tora um gwo ki a'di midi mii ka kar/ e gom uni ki jahanne/ mo. Bahili ki Ya/ gi 'Kwani midi pu'du/ mo tani mina a'di gam mongam gwo is e mony'cesh mo 'taa?

Gwom 'Bi'th/e gom 'Kwani Parisiyiin mo dhali Imantera Thulpa/ mo

⁹ A'di si'da/ ki tor gwom 'bi'th/e yansan ki uni gun gam 'twa/ 'kup ki is buni mo ki uni ta kun kar/ e mo dhali wak kun tiya mo. ¹⁰ 'Kwani su/ iikin mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo'tho mo. Jan 'de/ ta Wathim Parisi mo. Dhali jamu/ ta'da mantera thulpa/ mo be. ¹¹ Wathim Parisi doshki'd mo dhali 'tho kan ki is piti mo ki: Arumgimis, aha/ 'bora /e bwa i is mo ki aha/ dinaki waki 'kwanin tiya mo kun ta imankwal to mo dhali kun 'koki ta kun kar/e mo dhali imanmii miinyal mo walla mmodiki wa e ka mantera thulpa/ yansan mo be. ¹² Aha/ ga/a to mo me'di su/ ka dhas mo. Aha/ cina to mo jin taku Arumgimis

'peni to 'baar mo jin gamkika/ mo be. ¹³ Hila mantera thulpa/ a'di doshki'd isa dhana/ mo, a'di diki 'de'k em piti 'kup ki momis mo, hili a'di dorki'da bor piti ki me'd mo mmo/o gwo mo ki: Arumgimis, miiyi mii apo/ aha/ jin tana amanmii mi-inthus mo. ¹⁴ Aha/ tora um gwo mo ki: wathi/ yansan yaki'd ka lungu'b bway gu'b piti mo ki mo ma kar/e mo, ma mo dhalka kamu/ mo. Haali/ aris 'kwani 'baar mo ka 'de/te/ 'de/te/ mo kun dhu is buni ki ca mo tani uni minu dhu ki gwa'd mo, hili a'di jin karki is piti ki gwa'd mo tani minu kar ki ca mo be.

Yesus 'Borki Ushi Uci Mii mo

¹⁵ Dhali uni 'kokin mo si'da/ mmosusi usha 'pereny i a'di mo ki a'di midi ta uni is ki me'd mo. Dhali ki imancik a'di gwo parki a'di e mo tani uni kucurki uni ki gwo mo be. ¹⁶ Hila Yesus yukki uni i a'di mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki ushi uci iiyini aha/ mo ma, dhalki uni ki non mo. Haali/ ku gi wakan mo tani 'kon e Bampa/ ma Arumgimis mo be. ¹⁷ Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: a'diyin jin midi diki bu'th Bampa/ ma Arumgimis me'd ara 'ci mo tani midi diki cic a'di mo be.

Wathin Dhuru'c jin Ta Pa ki Pa mo jin Ta Tapa mo

¹⁸ Dhali tapan kamu/ dot a'di gwo mo ki: Mantor Gwo jin 'boro'd. Aha/ mina mii kata mo mmogam mal gi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo sa/? ¹⁹ Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Atinta yuka /e aha/ ki jim 'boro'd mo? Wathin tal 'den kamu/ yisa di'da jin 'boro'd mo, hili Arumgimis a'di 'de/ mo be. ²⁰ /e mishi gwonkan kun 'kwarkunu mo kun o gwo mo ki: Dhalku/ cal ki mii mii mo ma, dhali, Dhalka 'kosh ki mii 'kosh mo ma, dhali, Dhalku/ to ki mii kwal mo ma, dhali, Dhalki gwonthus ki mii ak mo ma, dhali, Taki cim dhali kwan mo ma. ²¹ Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aris to gwansan dhukika/ mo 'peni yil pem jin taka/ dhuru'c mo be. ²² Dhali ka Yesus cikki a'di mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Ton tal 'den kamu/ di'd jin atha /e mo be. Yoli aris to gwansan kun tana /e mo ma dhali ciki uni gwansan kun hatha'ko'd mo dhali /e mini gam mo jin isha to kumma/ e momis mo dhali yayu/ mo

dhali bath_{aa}/ isho'k mo. ²³ Hili ki a'di cikki gwo gwansan mo tani a'di warkina bwa ki di_t mo haali/ a'di ta wathi/ jin ta pa ki pa mo be. ²⁴ Yesu hiki a'di mo dhali o gwo mo ki: Mii wa'di di_{ta}/ gom uni gwansan kun ta pa ki pa mo mmoci_c Bampa/ ma Arumgimis mo be. ²⁵ Haali/ a'di 'ka'da mii gom kalman mo mmoya ki solol e jisa 'dipira/ mo mmodhal wathi/ jin ta pa ki pa e i is mo mmoci_c Bampa/ ma Arumgimis mo be. ²⁶ Uni gwansan kun cikki a'di mo tani o gwo mo ki: Wakki/ wakan mo tani ija iminu iwoth_h mo sa/?

²⁷ Hili a'di o gwo mo ki: To jin molu mii ki 'kwani mo tani a'di mishu mii ka Arumgimis mo be. ²⁸ Dhala Buterus ki o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, am dhalkina gu'b bam 'pen mo dhali bath_h /e nsho'k mo be. ²⁹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: wathin kamu/ yisa di'da jin dhalki gu'b piti 'pen mo walla ashim piti mo walla ikam piti mo walla icom mo walla ucim piti mo gom gway gi Bampa/ ma Arumgimis mo ³⁰ a'di jin midi diki gam to jin maru is ki nyanye/ ki mo yansan mo dhali ki she/ yil jin midi pu'du/ mo tani a'di midi gam mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo be.

Yesu Torki Mowum Piti Ntwa/a/ Me'di Kwara mo

³¹ Dhali a'di ki sus unin 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili mo mo ma, ana iina ka gagamis mo e Pa Urushaliim mo be dhali aris to kun 'kwarkunu mo gom Ya/ gi 'Kwani mo ki iman_ci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo tani minu thim mo be. ³² Haali/ a'di minu ci 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni mini mii a'di ka mak mo dhali kar a'di ki mon'the is jin shi/ashi/ mo dhali 'tak a'di manya/ i is mo. ³³ Dhali uni mini dor a'di mo dhali 'kosh a'di mo, dhali ka cim kwara mo tani a'di midi cuyi mis mo be. ³⁴ Hili uni 'koki mish gwo 'ban gom gwo gwansan mo. Haali/ gwo yansan bagkunu mo 'peni uni mo dhali uni 'koki nyith_h gwo jin okina a'di mo be.

Wathiny Ja'da/jin Ta'da Man'tho To, A'di Wackunu mo e Shemen Bway gi Pa Ariiha mo

³⁵ Dhali ki a'di 'dishki Pa Ariiha is mo tani wathiny ja'dan kamu/ ca'bki'd e shemen bway tur mo mmo'tho to mo be. ³⁶ Dhali a'di cikki'da waambuhany 'kwani mmo/ iikina uni ki iim pe mo. A'di ki dot gwo mo ki: Ii yan ta'da tinta mo? ³⁷ Dhali uni ki tor a'di gwo mo ka: Yesu gi Pa Naasira a'di yaki'd ki yampe mo be. ³⁸ Dhali a'di cuu'd ki: Yesu Ya/ ma Dawuu'd, miiyi mii apo/ aha/ mo ma. ³⁹ Dhali uni gwahan kun 'koni bun'kup mo tani kucurki a'di ki gwo mo mmo'tor a'di gwo mo mmo'ca'b ki shwam mo. Dhali hili a'di cuu'd kagahara dok/e ki nyanye/ ki: Ya/ ma Dawuu'd, miiyi mii apo/ aha/ mo ma. ⁴⁰ Dhala Yesu doshki'd mo dhali kan a'di gwo mo ki a'di minu susu mo e a'di mo. Dhali ki a'di 'dishki a'di is mo tani a'di ki dot a'di gwo mo ki: ⁴¹ Atinta o /e bwa ki aha/ mina mii gom /e mo? A'di thok a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/ budha momish mo mo. ⁴² Dhala Yesu ki o a'di gwo mo ki: Budhi momish mom pini mo ma. Mongam gwo is pini a'di wothki /e mo be. ⁴³ Dhali ki jahanne/ a'di bu'thki momish mo mo dhali a'di ki bath a'di nsho'k mo mmokara Arumgimis ki ca mo dhali aris 'kwani, ki uni parki a'di e mo tani uni cina Arumgimis moman mo be.

19

Yesu dhala Sakka

¹ A'di cikki'd mo e Pa Ariiha mo dhali a'di yaki'd ki tur mo be. ² Dhali e mun mo tani wathin kamu/ diki'd jin yuku gway ka Sakka mo. A'di ta'da 'kan'kup gi imantera thulpa/ mo dhali a'di ta pa ki pa mo be. ³ Dhali a'di napki mo mo mmopara Yesu e mo ki a'di ta'da ata mo dhali hili a'di diki par a'di e mo goma risa waambuhany 'kwani shwa'da nyor mo haali/ a'di kutakut ki kut piti mo be. ⁴ Wakan a'di guski'd itwa/ a/ mo dhali se mis cwampu/ mo mmopar a'di e mo haali/ a'di yaki'd e bway caan mo be. ⁵ Dhali ka Yesu pu'dki'd mo e mo yan mo tani a'di ki hil 'kup ki mis mo dhali o gwo mo ki: Sakka, thulu/ ka 'cesh ki 'ta'b mo haali/ aha/ mina mii di e gu'b pini shwane/ mo be. ⁶ Wakan a'di thulki'd mo ise/ dhali yayu/ ka 'cesh mo dhali bu'th a'di ki bwan 'kunya/ mo be. ⁷ Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni 'baar mo miina

gumgum mo mmo/o gwo mo ki: A'di yaki'd mo mmota yilkina/ e gu'b gi wathi/ jin ta'da manmii miinthus mo be. ⁸ Dhala Sakka doshki'd mo ki mis mo dhali o Tapa gwo mo ki: Hili mo mo ma, Tapa, 'ban gi tom pem jin taka/ ka dehe/ mo tani miga/ ci 'kwani kun hatha'ko'd mo be. Dhali wakki/ aha/ shwana to ki kup 'peni jan tal 'denj kamu/ mo tani aha/ mina ci a'di ka nyan'ko'd me'di donjon apo/ mo. ⁹ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Shwane/ mowoth a'di pu'dki'd mo e gu'b yansan mo me'd jin tana a'di ya/ ma Ibrahiim si'da/ mo be. ¹⁰ Haali/ Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo mmonapa nja mo dhali mmowotha woth mo gom uni gun thiskunu e mo be.

Gwom 'Bi'th/ e gom Kuluny 'Dolkoni 'Kume'd mo

¹¹ Me'd jin cikkina uni gwo gwansan mo tani a'di marki uni gwon kamu/ is mo mmotorki gwom 'bi'th/ e mo haali/ a'di 'dishki Pa Urushaliim is mo dhali haali/ uni toshkin ki Bampa/ ma Arumgimis minu piyu/ ki jahanne/ mo be. ¹² Gom gwo gi wakan mo tani a'di ki o gwo mo ki: Wathi/ jin mii'da tu'c e bampa/ ma malik tani a'di yaki'd mo e bampa kamu/ jin si'dasi'd mo mmobu'th mom'bi'th ma malik mo dhali doku/ ka nyan'ko'd mo. ¹³ A'di ki yuk cinjinam piti kun 'koni 'kume'd mo. A'di ki ci uni kuluny 'dolkoni 'kume'd* mo. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Miiyi atu'c ki uni gwansan mo ma ntagi aha/ mina pu'du/ mo. ¹⁴ Hili 'kwani gi bampam piti shi/ i a'di i e mo dhali hashki a'di 'kwani kun hashu mo mmobath a'di isho'k mo mmo/o gwo mo ki: Am 'teña bwa jin mina wathi/ yansan ta tapa apo/ am mo be. ¹⁵ Ki a'di dokki'd ka nyan'ko'd mo mmobu'thkina a'di mom'bi'th ma malik mo tani a'di kanki cinjina/ gwansan gwo mo e uni kun cikina a'diya guurush mo ki uni minu yuku/ i a'di mo ki a'di midi mish to mo gom nyunycina/ to kun miikunu mo. ¹⁶ Jin twa/ a/ pu'dki'd ibwambori a'di mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, kuluny 'dolkon pini warki'd ki kuluny 'dolkoni 'kume'd mo be. ¹⁷ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Mba/ /e ta cinjina/ jin 'boro'd mo. Haali/ /e ta a'di jin ta isin

gana/ mo eya po/ ushi to kun gwa'dan mo tani /e mini ta gi moshirr apo/ 'penkuman bampa/ kun 'koni 'kume'd mo be. ¹⁸ Dhali jin 'kon ma po/i su/ pu'dki'd mo si'da/ mmo/ o gwo mo ki: Tapa, kuluny 'dolkon pini warki'd ki kuluny 'dolkoni mudhe'd mo be. ¹⁹ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: /e mini ta tapa apo/ 'penkuman bampa/ kun 'koni mudhe'd mo. ²⁰ Dhali yan'ko'd jan kamu/ pu'dki'd mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, kuluny 'dolkon pini a'dan be, a'di jin karkika/ mo eya mantiil mo. ²¹ Haali/ aha/ ko/ka / e mo haali/ /e ta wathi/ jin ceshi mo mo ki thith mo. /e 'de'kki a'di jin dina /e ki kara 'cesh mo dhali /e 'cithki a'di jin dina /e ki si mo be. ²² A'di ki o a'di gwo mo ki: Aha/ mina wak /e mo 'peni gwo gi 'twam pini gana/ mo. /e ta cinjina/ jin ta thus mo. /e mishin ki aha/ tana wathi/ jin ceshi mo mo ki thith, mmo'de'k a'di jin dika/ ki kara 'cesh mo dhali mmo'cith a'di jin dika/ ki si mo tani ²³ atinta dina /e ki dhuka guurush pem mo e mo jin dhunuwa guurush mo dhali ki yam pem jin miga/ pu'du/ mo tani aha/ mina 'taki tul uni is mo nyakki nyunycinam piti mo? ²⁴ Dhali a'di ki o uni gwansan gwo mo uni kun doshkin mo ki: Budhi kuluny 'dolkon 'peni a'di mo ma, dhali ci a'di jin ta'd gi kuluny 'dolkoni 'kume'd mo. ²⁵ (Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Tapa, a'di ta'd gi kuluny 'dolkoni 'kume'd mo be Ayy!) ²⁶ Aha/ tora um gwo mo ki, eya ris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni kun tan gi to mo tani minu ci ki nyanye/ mo be, hili 'peni a'di jin dara'd mo tani a'di si'da/ jin tana a'di mo tani a'di minu war a'di mo be. ²⁷ Hili gom uni gwansan kun ta 'kup ki aha/ mo tani uni kun 'koki nja aha/ mo mmota tapa apo/ uni mo tani susi uni mmahan mo ma dhali 'kosh uni jwa mo mbwambori aha/ mo.

Mo jin Pinu Mii E Mmocic Pa Urushaliim mo

²⁸ Dhali ki a'di oki gwo gwansan mo tani a'di yaki'd ntwa/ a/ mo mmoya ka gagamis mo e Pa Urushaliim mo be. ²⁹ Ki a'di 'dishki Pam Beetpaji is mo dhali Pam Beetaniya mo tani e 'kuwosh caan jin yuku ka Setuun mo tani a'di ki hash uni su/ 'peni imancik a'di

* **19:13** Kuluny 'dolkon 'de/ wana e ka riyaal iss 'kwanimpa ikwara mo.

gwo mo ³⁰ mmo/o uni gwo mo ki: Iiku/ bampa/ mo ma jin di'd ka par 'twa/ mo. E mo jin cičkina umi cine/ mo tani um mini gam ari thuluny jin shi'dkunu mo, a'di jin dina wathin 'den kamu/ ki mera po/ mo ki sule/ mo. 'Cuki a'di mo ma dhali susi a'di mmahan mo. ³¹ Wakki/ jan 'den kamu/ doti um gwo mo ki: Atinta 'cuکا um a'di mo tani um mini o gwo mo cikise/ ki: Tapa midi mii ta gi a'di mo be. ³² Wakan uni gwansan kun hashkunu mo tani iikin mo dhali gam a'di me'd jin torkina a'di uni gwo mo be. ³³ Dhali me'd jin 'cukkina uni ari thuluny mo tani icom gi ari thuluny o uni gwo mo ki: Atinta 'cuکا um ari thuluny mo? ³⁴ Dhali uni thok uni gwo mo ki: Tapa midi mii ta gi a'di mo be. ³⁵ Dhali ki uni suski a'di aYesus mo tani uni ta'kki burrinyem buni apo/ ari thuluny mo dhali uni ki kara Yesus apo/ a'di mo be. ³⁶ Dhali ki a'di merki'd ki tur mo tani uni pa'dki burrinyem buni e bway tur mo be. ³⁷ Dhali me'd jin 'dishkina a'di mo is mo tani e mo jin thulkina Wosh ma Setuun 'twa/ ka lungu'b mo tani awaambuhany 'kwani kun ta imancik a'di gwo mo tani uni telki mii 'pen mo mmo'kuny bwa mo dhali mmomaņa Arumgimis mo ki 'twa/ jin caaca mo gom miim 'bi'thga/ kun parkina uni e mo ³⁸ mmo/o gwo mo ki: Mom'bor mii goma malik mo, a'di jin pu'dki'd mo ki gway gi Tapa mo. Monku'th is e momis mo, dhali monyca e mo jin ca e ki ca mo be. ³⁹ Dhali 'Kwani Parisiyiina tiya uni 'kokin mo e bwaman ma waambuhany 'kwani mo mmo/o a'di gwo mo ki: Mantor Gwo, kucuri imancik /e gwo gwo mo ma. ⁴⁰ A'di thok uni gwo mo ki: Aha/ tora um gwo mo wakki/ uni mini 'ko ki shwam mo tani wosh gwahan uni mini 'taki 'ther cuuwa/ mo be.

⁴¹ Dhali ki a'di 'dishki mo is mo dhali par 'penkuman bampa/ e mo tani a'di gwoki'd apo/ a'di mo be ⁴² mmo/o gwo mo ki: Wakki/ /e mini 'taki mish shwane/ to gi ta jim monku'th is mo tani hili shwane/ uni bagkunu mo 'peni em pini mo be. ⁴³ Haali/ atee mini pu'du/ apo/ /e mo ki uni kun ta 'kup gi /e mini nyanja gonj mo mmo'kam /e is mo dhali uni mini 'kam /e 'kup mo dhali /e minu hem mo ki 'twanjal kuku/ mo be ⁴⁴ dhali /e minu mu/i 'baar mo eya 'cesh

mo, /e dhali ucim pini kun 'koni bwam/e mo dhali uni mini 'koki dhal wosha kamu/ ka makampo/ e /e mo haali/ /e diki nyith mo mo gom mowoth pini mo be.

Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo

⁴⁵ Dhali a'di cički gu'b gi mondheleladhelel mo dhali telki mii 'pen mo mmo/ur 'kwani gwansan ka pije/ kun yoli to mo ⁴⁶ mmo/o uni gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo ki: Gu'b pem midi ta gu'b jin miinu 'tho mo. Hili um mii a'di me'd gu'b gi 'kwanin 'di/ mo be.

⁴⁷ Dhali a'di rashki uni gwo tor ka yempa/ mo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Igasiis kun can dhali iman'kwar to mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ uni napki bway mo mmo'ce'd a'di sho'k mo be. ⁴⁸ Hili uni 'koki gam tonj kamu/ jin mina uni mii mo be haali/ aris 'kwani 'baar mo uni laki gwom piti me'd ki kwap kwap mo be.

20

Moshirr ma Yesus Dotkunu Gwondoṭ mo

¹ Ka cima kamu/ mo tani me'd jin torkina a'di 'kwani gwo mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali ci gwom 'borga/ mo tani igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo nyakki 'kwanin gwanyjaka/ ilu/ mo tani uni pu'dkin mo ² dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Tori aman gwo mo ma, ki moshirr ja imiikina /e to gwansan mo? walla aja ici /e moshirr yansan mo? ³ A'di ki thok uni gwo mo ki: Aha/ si'da/ mina dot um gwondoṭ mo. Dhali um mini toraa/ gwo mo. ⁴ Mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ 'peni momis mo 'taa? walla 'peni 'kwani mo? ⁵ Dhali uni cuki gwo ka rem 'kup mo mmo/ o gwo mo ki: Wakki/ ana mina o gwo mo ki: 'Peni momis mo tani a'di midi o ana gwo mo ki: Atinta 'kona um ki gam a'di gwo is mo? ⁶ Hili wakki/ ana mina o gwo mo ki: 'Peni 'kwani mo tani aris 'kwani 'baar mo mini tugkun ana ki wosh mo, haali/ uni gamki gwo me'd mo ka Yohaana ta'da manci gwo ma Arumgimis mo be. ⁷ Wakan uni thokki a'di gwo mo ki uni 'koki mish mo mo jin yayina a'di 'peni nycine/ mo be. ⁸ Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Walla aha/ si'da/ yisa mina tor um gwo mo gom moshirr kun miikika/ to gwansan mo yisa.

Gwom 'Bi'th/e gom Bwaman mo ma Mura'th jin Sinu mo dhali Imanhil Mo mo

⁹ Dhali a'di telki mii 'pen mo mmo'tor 'kwani gwo ki gwom 'bi'th/e mo ki: Wathi/di'd jin siki'da mura'th mo dhali a'di ki dhal a'di mo e uni gun miina tu'c mo dhali a'di ki ya mo e bampa/ jin si'dasi'd mo ka cim ka ris mo. ¹⁰ Dhali ki mo pu'dki'd mo tani a'di hashki cin'kinaŋ kamu/ e imanhil mo mo ki uni mini 'taki ci a'di maman to 'peni bwam ma gon' piti mo. Hili uni gun hili mo mo tani dorki a'di mo dhali uni ki hash a'di ka nyan'ko'd me'd 'te/ mo be.

¹¹ Dhali a'di ki hash cin'kinaŋ kamu/ mo. A'di si'da/ dorkina uni mo dhali uni ki kar a'di ki mon'the is ki shi/ shi/ mo dhali uni ki hash a'di ka nyan'ko'd me'd 'te/ mo be.

¹² Dhali a'di hashki jin 'kon ma po/i kwara dok/e mo. Jan 'de/ yansan uni ki kar a'di jama/ i is mo dhali bi't a'di ka piye/ mo be.

¹³ Dhali yan'ko'd com gi monsinu o gwo mo ki: Aha/ mina miiya tinta mo? Aha/ mina hashki uni ya/m pem jin enka/ mo. A'di wari mmina uni itak mo. ¹⁴ Hili ki uni gun hilki mo mo parki a'di e mo tani uni o gwo e is buni mo ki: A'di jin midi kal mal a'dan ti. Dhalki ana 'kosha a'di jwa mo ki mal piti midi ta jim bana mo be. ¹⁵ Dhali uni ki bi't a'di ka piye/ 'peni bwam monsinu mo dhali 'kosh a'di jwa mo. Dhali com monsinu midi miiya tinta n'ko'd mo gom uni mo? ¹⁶ A'di midi pu'du/ mo dhali 'ce'd uni gwansan sho'k mo kun hili mo mo dhali bwam monsinu minu ciki kun tiya mo. Ki uni cikki gwo gwansan mo tani uni oki gwo mo ki: Dhalku/ ki dhal a'di mmomii kan mo. ¹⁷ Hili a'di ki hil uni mo dhali o uni gwo mo ki: Gwo yansan wakatinta jin 'kwarkunu mo ki:

Wosh yan gana/ jin wak'kina imannyan gu'b mo tani
a'di warki'd ki 'kupan jin karu eya rukun mo.

¹⁸ Aris 'kwani 'baar mo ka 'de'te/ 'de'te/ kun ta'kkin e 'kuwosh yansan mo tani minu 'ce'd bwa ka 'ci'cimi'th mo, hili wak'ki/ a'di bi'ti'd apo/ jan kamu/ mo tani a'di midi tushun a'di mo be.

Mo gi Cinu Athulpa/ ka Kaysar mo

¹⁹ Dhali iman'kwar to dhali igasiis kun can uni palki mii mo mmodhu me'd buni apo/ a'di ki mo yan gana/ mo tani hili

uni ko/ki 'kwani mo, haali/ uni nyithkin ki a'di torki gwom 'bi'th/e yan apo/ uni mo be. ²⁰ Wakan uni timki a'di mo dhali hash iman'kar mo mo kun dhu is buni me'd 'kwanim pan' gana/ mo ki uni mini 'taki bu'th gwo 'peni a'di jin okina a'di mo. Wakan ki uni mini ci a'di mo e mo gi shirru mo dhali e mom'bi'th ma mudhiir mo be. ²¹ Uni dotki a'di mo ki: Mantor Gwo, am mishkina ki /e oki gwo mo dhali tor gwo ki 'bore/ mo dhali /e diki tor mii jin miinu ka gwar 'de/ mo hili ka jin' gana/ /e torki gwo gi bway ma Arumgimis mo be.

²² A'di ta gwonkan mo 'taa ki am mina cika Kaysara thulpa/ mo? walla minu dhalku/ mo? ²³ Hili a'di nyithki jim buni jin isha uni a'cesh mo dhali o uni gwo mo ki: ²⁴ Tori aha/ emena guurush mo ma. Jamas maja a'dan mo dhali a'di 'kwar maja mmahan mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: A'di ta ji ma Kaysar mo be. ²⁵ A'di ki o uni gwo mo ki: Gom a'di gi wakan mo tani cika Kaysar to jin ta ji ma Kaysar mo ma, dhali cika Arumgimis to jin ta ji ma Arumgimis mo ma. ²⁶ Dhali uni mol a'di bu'th mo e bwambori 'kwani mo gom gwo jin okina a'di mo. Hili uni merkin mo gom gwom piti jin thokkina a'di uni mo tani uni 'kokin ki shwam mo be.

Mo gi Dotu Gwondot gom Mo gi Pinu mo

²⁷ Dhali 'Kwani Sadukiya ina tiya pu'dkini a'di mo, uni kun o gwo mo ki mompinun kamu/ yisa di'da. ²⁸ Dhali uni ki dot a'di gwondot mo mmo/o gwo mo ki: Aman'tor Gwo, aMusa a'di ki 'kwarki aman gwo mo ki wak'ka kam gi wathi/ wuki'd mo ki a'di ta'd ga 'bom mo hili a'ci piyi'd mo tani wathi/ midi mii budha 'bom mo dhali cis uci mo goma kam mo. ²⁹ Dhali ikam 'kokini pesu/ mo. Jin t'wa/a/ mashki'da 'bom mo dhali a'di wuki'd mo ki dar gi uci mo be.

³⁰ Dhali jin 'ko'd si'da/ mo be. ³¹ Dhali jin 'kon ma po/i kwara mashki'da yim mo, dhali wakan aris uni pesu/ 'baar mo uni 'koki dhal a'cin kamu/ mo dhali uni wukin mo. ³² Yan'ko'd a'bom si'da/ wuki'd mo be. ³³ E mompinu wakan mo tani a'bom midi ta jim maja mo? Haali/ unim pesu/ mashki a'di ka 'bom buni mo be.

³⁴ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Iya/ gi embul yil gwansan mo tani uni mashkin

mo dhali uni cikunu bway mo mmomash mo be. ³⁵ Hili uni gwansan kun dhunu ki ku gi ha me'd mo mmobumbur mo e she/ caan mo dhali e mompinu 'peni mowu mo walla mmomash di'd yisa walla mo jin cinuwa ci mmomash mo. ³⁶ Haali/ uni moli wu mo dok/ e haali/ uni nyakkina nyak ki iman'doyu gwo mo dhali uni ta iya/ ma Arumgimis mo mmotakina uni iya/ gi mompinu mo be. ³⁷ Hili ki uni kun wukin mo minu cu mo tani a'di tor ma Musa gwo mo e gwo jin 'kwarkunu mo gom ari cwa mo, me'd jin yukkina a'di Tapa mo a'di jin ta'da Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali Arumgimis ma Is/hak mo dhali Arumgimis ma Yakuub mo be. ³⁸ Dhali hili a'di diki ta Arumgimis gom uni gun wukin mo hili gom uni kun 'kokin mo, haali/ aris uni 'baar mo 'kokin e a'di mo be. ³⁹ Dhali iman'kwar ton tiya thok a'di gwo mo ki: Mantor Gwo, /e oki gwo ki 'bore/ mo be. ⁴⁰ Haali/ uni ko/ ki a'di mo mmodot a'di gwon kamu/ mo be.

Mo gi Dotu Gwondot gom Ya/ ma Dawuu'd mo

⁴¹ Hili a'di o uni gwo mo ki: A/ki uni o gwo ka Kristhos ta ya/ ma Dawuu'da? ⁴² Haala Dawuu'd ki is piti oki gwo eya warka/ ma Masamiir mo ki: Tapa ki o Tapam pem gwo mo ki: Ca'bi aha/ ki me'da bim poros pem mo ma, ⁴³ ntagi aha/ mina dhu 'kup pini mmota cwa jin dhuna /e sho'k pini mo. ⁴⁴ Dawuu'd wakan ki yuk a'di ki Tapa mo. Wakan kata yuka a'di a'di ki ya/m piti mo?

Yesus Be'dki Gwo gom Iman'kwar To mo

⁴⁵ Dhali e bwany'ce jin cikkin ma ris 'kwani gwo gwansani 'baar mo tani a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: ⁴⁶ Jiya iman'kwar to ki e ki 'bore/ mo ma, uni gun eni monyjangal ki burrinyen turga/ i is mo dhali en monthe me'd kagahara mo e mo ma suug mo dhali kun eni mon'kom 'borga/ e gu'b gi montul is mo dhali mo gun takuwa tak mo e mo jin yukuwa yuk mo ⁴⁷ uni gun loski gu'b gi up kun wuna ikath mo dhali uni gun mii mii eya por ma pije/ mo e enj 'kwani mo mmomii mon'tho

ki rash rash mo. Uni mini bu'th momiiwak kun eka/ ek mo be.

21

A'bom jin Wun ma Kath jin Ci To mo

¹ A'di 'de'kki em piti ki mis mo dhali par uni gun ta pa ki pa e mo mmodhu tom buni kun cina uni ki me'd mo e mo jin dhunuwa guurush mo. ² Dhali a'di ki para 'boma ha'th'ko'd e mo jin wun ma kath mo mmodhu ushi emena guurush isu/ mo kun ta gi 'per mo.* ³ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ka 'boma ha'th'ko'd yan jin wun ma kathim piti mo tani a'di dhuki to jin boli'da ris uni gun tan e mo be. ⁴ Haali/ uni 'baar mo pashki to 'pen mo 'peni tom buni gun ishkin ka enthus mo, hili ayim 'pena ha'th'ko'd piti mo tani dhuki'da ris to 'baar mo kun mini kar a'di mo be.

Mo jin 'Ce'du Gu'b gi Mondheleladhelel Sho'k mo dhali Jamas Mii jin Toru Ntwa/a/ gom 'Pemen jin 'Ko'd mo

⁵ Dhali me'd jin ona 'kwanin tiya gwo mo gom gu'b gi mondheleladhelel mo mmonyanu a'di ki wosha 'borga/ mo dhali to kun cinu mo dhali a'di ki o gwo mo ki: ⁶ Me'da ris to gwansan kun parkina um e mo tani atee mini pu'du/ mo ki wosha kamu/ yisa minu dhal ka makampo/ apowa kamu/ imahan yisa kun mini 'koki taka 'cesh mo. ⁷ Dhali uni ki dot a'di gwo mo ki: Mantor Gwo, ki mii yan midi mii kakasja mo? Dhali jamas mii gi wakata minu mii mo? ki mii yansan jin mura 'twa/ mmobu'th mo mo. ⁸ Dhali a'di ki o gwo mo ki: 'Cunycuri mii ki is bum ki 'bore/ mo ma ki um minu 'koki susi dheres mo. Haali/ 'kwani tana ris mini iiyu/ ki gway pem mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ tana a'di be, dhali, Mo a'di pu'dki'd hila/ mo tani, dhalku/ ki ii mmobath uni isho'k mo. ⁹ Dhali ki um mini cik gwo gom mo/as mo dhali adulatt jin miina 'kwani mo tani dhalka shi/iny jwa ki shwa mo ma haali/ mii yansan a'di midi mii bu'th mo mo ntwa/a/ mo, hili 'pemen midi diki pu'd naskina/ ki jahanne/ mo.

¹⁰ Yan'ko'd a'di ki o uni gwo mo ki: Kal gi kala kamu/ midi cu mis apo/ kala kamu/ mo

* **21:2** Kun wana e ka girish 'de/ mo be.

dhali 'penjkuman bampaŋ kamu/ midi cu mis apo/ 'penjkuman bampaŋ kamu/ mo be. ¹¹ Dhan mony'cesh midi yikin is ki mo ka ris mo dhali e mon tiya ka ris mo tani te/ midi 'kosha 'kosh mo dhali mo/isa nyor 'peni to kun woci 'kwani is mo, dhali to kun mini dher 'kwani is bwa mo dhali dhan momer 'peni momis mo be. ¹² Hili ntwa/a/ ka ris to gwansan mo tani uni mini dhu me'd buni apo/ um mo dhali to'c um bwa mo mmoci um e gu'b gi montul is mo dhali eya sijn mo dhali um minu susu mo mbwambori imalik mo dhali e imudhiir mo gom gway pem mo be. ¹³ Yansan midi ta atente/ gom um mmota iman/o gwo mo be. ¹⁴ Thosoni adum bum ntwa/a/ mo ma dhali dhalku/ ki dhuwa du ki mur mo gom gwo jin mina umi thok mo, ¹⁵ haali/ aha/ mina ci um 'twa/ mo dhali moyuk mo a'di jin mina jan 'der kamu/ 'peni uni kun ta 'kup ki um mol roc mo walla 'ce'd uma po/ mo be. ¹⁶ Um minu ci mo ki ikwan mo si'da/ dhali ikam bum mo dhali ibas bum mo dhali imugum bum mo, dhali kun tiya 'peni bwam um mo tani mina uni i'kosh jwa mo be. ¹⁷ Um mina 'kwani 'baar mo ishi/i e mo gom gway pem mo be. ¹⁸ Hili amur 'kup 'der kamum bum mo tani minu diki 'ce'd sho'k mo be. ¹⁹ Ki miim bum jin 'dima um 'kup mo tani um mini gam mor'kom bum mo be.

²⁰ Hili ki um mini par Pa Urushaliim e mo mmo'kamkunu a'di 'kup ki dek mo ki 'kwani ma mee mo tani yan'ko'd um ki mish mo mo ki a'di ta mony'ce'd sho'k jin pu'dki'd ki 'dishe/ mo be. ²¹ Yan'ko'd dhali uni gwansan kun 'kon e Pa Yahu-udiyya mo mini so 'kuwosha turga/ mo, dhali dhalki uni gwansan kun 'kon e bwaman 'penjkuman bampa/ mo tani mini ii mo, dhali mmo'koki dhal uni gwansan kun 'kon ka pije/ e bampa/ mmoci e a'di mo. ²² Haali/ atee gwansan a'di ta mo gi toru gwo 'twa/a 'cesh ka kar/ e mo mmothima ris to kun 'kwarkunu mo be. ²³ Ayy/ ayy/ ayy gom uni gwansan kun bwaa uci mo dhali gom uni gwansan kun ci uci ako mmopi mo ka tee gwansan mo. Haali/ adhana wukura/ midi caaca mo jin midi pu'du/ apo/ mony'cesh mo dhali anyor midi di apo/ 'kwani gwansan mo. ²⁴ Dhali uni minu tor 'ko'da 'cesh ki

shen gandala turga/ mo, dhali uni minu sus mo mmota habuus mo e bwaman kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo. Dhali Pa Urushaliim minu shubur ki sho'k gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ntaga tee gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ minu thim mo be.

Mo jin Mina Ya/ gi 'Kwani Doku/ mo

²⁵ Dhali jamas mii midi di eya tente/ mo dhala ppe mo dhali acul mo. Dhali eya po/ mony'cesh mo tani awukura/ e kal gi 'kwaniny'cesh mo midi di mo eya dumbul bway mo goma kuku/ kuku/ kumma/ yi'de/ mo dhali mombir bakal mo. ²⁶ 'Kwani mina shi/ini wu 'kup mo gom monko/ is mo gom to jin carkina uni mo, a'di jin midi pu'du/ apo/ mony'cesh mo. Haali/ mom'bi'th gi momis mo tani minu yikin is mo be. ²⁷ Dhali yan'ko'd uni mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmoyayu/ e bwaarak mo ki mom'bi'th mo dhali ka dhan monyca jin ca'd ilu/ mo be. ²⁸ Dhali ka ris to gwansan mini tel mii 'pen mo mmobu'th mo mo tani hili 'kup ki mis mo ma dhali 'deki 'kup bum mo haali/ mowan 'bam bum mo tani a'di 'disha'dish mo be.

²⁹ Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e mo ki: Hili cwampu/ mo ma dhali aris cwa 'baar mo. ³⁰ Me'd jin daka lu/ a uni jipiny this mo tani um ki par mo e gom is bum mo dhali um ki mish mo mo ki moyurantee a'di 'disha'dish hila/ mo be. ³¹ Wakan si'da/ ki um mini par aris to gwansan e mo mmobu'th mo mo tani um ki mish mo mo ki Bampa/ ma Arumgimis 'disha'dish mo be. ³² Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki, 'kwani ma nyakum yil gwansan mo tani mini 'koki pe mo ntagi to 'baar mo minu thim mo be. ³³ Momis dhali mony'cesh mini pe mo tani hili gwom pem mini 'koki pe mo be.

³⁴ Hili 'cunycuri is bum ki 'bore/ mo ma hili isi ciki/ adum bum mina umi bit is jwa mo 'peni mo jin tanu adhara su mo dhali 'peni mo gi 'kosh ma su 'kwani mo dhali mii kun noni 'twa/ e mondiki/e yan mo, dhali atee yan midi pu'du/ apo/ um ise/ mo me'da gume/ mo be. ³⁵ Haali/ a'di midi pu'du/ apo/ 'kwani 'baar mo uni gun 'kokin e jis/e gi mony'cesh yansan mo be. ³⁶ Hili timi mo mo ma ka tee 'baar mo, mmo'tho

mo ki um mini ta gi mom'bi'th mo mmoye aris to gwansan mo kun mini bu'th mo mo, dhali mmodoshi bwambori Ya/ gi 'Kwani mo be.

³⁷ Dhali ka yempa/ mo tani a'di diki'd mo mmo'tor gwo e gu'b gi mondheleladhelel mo hili ki mon'thiny mo tani a'di yaki'd ka piye/ mo dhali ca'b mo e 'kuwosh jin yuku ka Setuun mo be. ³⁸ Dhali ki mon'thamo/ ka'tum mo tani aris 'kwani 'baar mo pu'dkini a'di mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmocik gwo 'peni a'di mo be.

22

Awu'th jin Wudhuwa powa Yesus mo

¹ Dhali ka cim gi maan'kuthu'd jin miinu ki dar ka cumat 'dishki'd mo tani a'di jin yuku ki Mompe'kupanyolos mo. ² Dhali igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo uni 'kokin mo mmonap bway mo mmokar a'di mmowu mo haali/ uni ko/ki 'kwani mo be.

³ Yan'ko'd Setaan ciki'd mo eya Yahuusa mo a'di jin yuku ka Iskariyuuti a'di jin 'dap tiya 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. ⁴ A'di yaki'd mo mmo'tora tor ki igasiis kun can mo dhali tapa kun can ki iman'hil gu'b gi mondheleladhelel gom bway jin mina a'di 'taki 'cith a'di is ki gwo mo e uni mo be. ⁵ Dhali uni 'kunya bwa mo dhali gam gwo me'd mo mmoci a'di aguurush mo be. ⁶ Wakan a'di gamki gwo me'd mo dhali mmonapkina a'di embula 'borga/ mo mmo'cith a'di is ki gwo mo e uni mo ki kup ki dar ga waambuhany 'kwani mo be.

Yesus A'di Shwa To gi Mompe'kupanyolos Nyakki Imancik A'di Gwo mo be

⁷ Yan'ko'd atee pu'dki'd mo ki maan'kuthu'd jin miinu ki dar ka cumat mo, ka tee gi ari ka'bal gi Mompe'kupanyolos minu mii 'citha/ bas mo. ⁸ Wakan Yesus ki hasha Buterus dhala Yohaana mo mmo/ o gwo mo ki: Iiku/ mo ma dhali thosoni to mo gom Mompe'kupanyolos gom ana mo, ki ana mina shwa a'di mo be. ⁹ Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Mana i/o /e bwa jin mina aman thoson a'di mo? ¹⁰ A'di ki o uni gwo mo ki: Hili mo mo ma, ki um mini cic 'penkuman bampa/ mo tani wathi/ jin kali dhur yi'de/ midi gam um

'kup mo. Bathi a'di isho'k mo e gu'b jin cica a'di mo. ¹¹ Dhali tor com gu'b gwo mo ki: Amantor Gwo o /e gwo mo ki: Mane gu'b yilkina/ mane mo, a'di jin miga/ shwa to gi Mompe'kupanyolos nyakki imancik gwom pem mo? ¹² Dhali a'di midi tor um dhan bwaman gu'ba beega/ mo jin di'di mis apowa kamu/ mo jin isha to ki kokorom mo. E mun mo tani thosoni to mo ma. ¹³ Dhali uni iikin mo dhali gam a'di me'd jin torkina a'di uni gwo mo, dhali uni thosonki to mo gom Mompe'kupanyolos mo be.

¹⁴ Dhali ki mo pu'dki'd mo tani a'di ca'bki'da tharabeesa mo dhali uni gun dhunu ki she/ mo nyakki a'di mo be. ¹⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ dina gwo i bwayi ki nyanye/ mo mmonyak to shwa ki Mompe'kupanyolos yan nyakki um mo ki aha/ dina is ki 'kosh ka nyor ntwa/a/ mo be. ¹⁶ Haali/ aha/ tora um gwo mo ki: Aha/ mina diki shwa a'di mo dok/ e ntagi a'di minu thim mo e Bampa/ ma Arumgimis mo be. ¹⁷ Dhali a'di bu'thki'da kubbaaya mo dhali ki a'di ciki mom'bor bwa i is mo tani a'di o gwo mo ki: Budhi yansan mo ma dhali kwaki a'di bwa e bwam um ki is bum mo ma. ¹⁸ Haali/ aha/ tora um gwo mo ki 'peni shwane/ mo tani aha/ mina diki pi yiman maman cwa mo ntagi Bampa/ ma Arumgimis midi pu'du/ mo be.

¹⁹ Dhali a'di bu'thki maan'kuthu'd mo si'da/ dhali ki a'di ciki mom'bor bwa i is mo tani a'di ki 'ce'd a'di mo dhali ci uni mo mmo/o gwo mo ki: Yansan ta is pem mo be, a'di jin cikunu mo gom um mo. Miiyi yansan mmoka aha/ e mo. ²⁰ Dhali wakan si'da/ 'ko'di tonte/ mo tani a'di bu'thki'da kubbaaya mo mmo/o gwo mo ki: Kubbaaya yan ta ji gi wolo'd ka piye/ gom um mo a'di jin ta gwon this jin gamu me'd ka bas pem mo be. ²¹ Hili, hili mo mo ma, me'd gi a'di jin 'cithi/ aha/ is ki gwo mo a'di nyakki di ki aha/ eya tharabeesa mo be. ²² Haali/ Ya/ gi 'Kwani a'di yaki'd mo me'd jin karkunu gom a'di mo. Hili wayyi e wathi/ caan mo ki a'di jin 'cithki a'di is ki gwo mo be. ²³ Dhali uni telki mii 'pen mo mmodot gwondot ka rem 'kup mo ki jana 'peni bwam uni ta a'di jin midi 'taki mii to yansan mo.

Gwo gi Sugu/ mo gom A'di jin Midi Ca mo

²⁴ Dhali gwo gi sugu/ si'da/ cuki'd mo e bwam uni mo gom a'dija iminu kar ki ca mo e bwam uni mo? ²⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Imalik gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani mii mo gi tanu tapa apo/ uni mo, dhali uni gwansan kun ta gi moshirr mo apo/ uni mo tani yukunu gway ki imanmii ki 'bore/ gom uni mo. ²⁶ Hili yansan midi diki di wakan gom um mo. Hili dhalki a'di jin ca'd e bwam um mo dhal mii e i is mo mmowar ki gwa'd mo dhali a'di jin di'di twa/a/ mo ta a'di jin midi ta amanmii to mo be. ²⁷ Haali/ a'di jin ca'd mo tani ta a'din 'de/ jin di'da tharabeesa mo 'taa? walla a'di jin ta'da manmii to mo? A'di diki ta a'di jin di'da tharabeesa mo 'taa? Hili aha/ dina mbwam um mo mmota wathin 'de/ jin mii to mo be.

²⁸ Um ta uni gwansan kun rashi 'ko nyakki aha/ mo e mompal pem mo. ²⁹ Me'da Ababa mmotorkina a'di aha/ bampa/ i e mo tani wakan si'da/ aha/ torkina um a'di i e mo, ³⁰ ki um mini nyak to shwa mo dhali nyak to pi eya tharabeesam pem e bampam pem mo dhali mmo'ko 'pena kursin tapa mo mmodwall 'Kwani ma Israyiil gwo mo uni kun 'kon ma waki 'kume'd i'ce'dka su/ mo be.

Mo jin Min ma Buterus Wat Gwo mo A'di Torkunu Ntwa/a/ mo

³¹ Simaan, Simaan, hili mo mo ma, Setaan dina gwo mbwa mo mmobu'th um mo ki a'di midi 'dash um me'd emen pos mo. ³² Hili aha/ 'thokina mo gom /e mo ki mongam gwo is pini midi diki ush me'd mo. Dhali ki /e mini tu'k mo dok/e tani 'bithi awak pini is mo ma. ³³ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Tapa, aha/ thosonkina is mo mmonyak ya ki /e mo eya sijin mo dhali mmowu mo be. ³⁴ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aha/ tora /e gwo mo, Buterus, ka dhongola nwa midi diki ko e ka tee yan mo tani ntagi /e mini wat aha/ gway me'di kwara ki /e mishi aha/ kan mo be.

Jisilaan, dhali Kucan, dhali Gandal

³⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Me'd jin hashkika/ um ka pije/ mo ki dar ga jisilaan mo walla kucan mo walla ka ppa/ isho'k mo tani um harki ton kamu/ mo 'taa? Uni thok a'di gwo mo ki: To piyi'd mo be. ³⁶ Dhali

a'di ki o uni gwo mo ki: Hili shwane/ mo ma. Dhalki a'di jin ta'd ga jisilaan bu'th a'di mo dhali wakan si'da/ a'di jin ta gi kucan mo. Dhali dhalki a'di jin dara'd gi gandala turga/ mo tani yol burrinyem pom piti mo dhali yol gandala kamu/ mo.

³⁷ Haali/ aha/ tora um gwo mo ki Gwo ma Arumgimis yansan jin 'kwarkunu mo ki: Dhali a'di karkunu nyakki imandhan gwo mo tani a'di naskina/ minu mii thim ki aha/ mo be. Haali/ a'di jin 'kwarkunu gom aha/ mo tani a'di ta mo gi thimkunu a'di mo be. ³⁸ Dhali uni ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, Tapa, gandala turga/ 'koni su/ imahan mo. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di 'kosh jwa mo.

Yesus 'Thoki'd mo e Bwam Monsinu mo

³⁹ Dhali a'di pu'dki'd ka pije/ mo dhali ya mo me'd mii jin miina a'di mo mmoya e 'Kuwoh ma Setuun mo. Dhali imancik a'di gwo bathki a'di isho'k mo be. ⁴⁰ Dhali ki a'di pu'dki'd mo e mo caan mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: 'Thoyi mo ma, ki um mini 'koki ciç mo e mo jin palu mo. ⁴¹ Dhali ki a'di tho'thki is mo 'peni uni mo me'd ari wosh jin yipu kantaan mo tani dhali a'di ki ca'b ki jin 'kupa'dupun mo dhali 'tho mo be ki: ⁴² Ababa wakki/ /e ona bwa mo tani tho'thka kubbaaya yan 'peni aha/ mo ma, hili a'di jin oyaa/ bwa mo yisa hili a'di jin o /e bwa mo, ki a'di minu mii mo be. ⁴³ Dhali a'di pikin ma man'doyu gwo i is mo 'peni momis mo mmo'bi'th a'di is mo be. ⁴⁴ Dhali mmowoja is a'di she/ mo tani a'di 'thoki'd ka daran du mo. Dhali jitim piti warki'd ki dhan gunkulisa bas kun ta'kkina 'cesh apowa 'cesh mo be. ⁴⁵ Dhali ki a'di cuki mis mo 'peni mon'tho mo tani a'di pu'dki'd mo e imancik a'di gwo mo dhali gam uni mo mmomalkina uni e mo ki bwan diti'd mo be. ⁴⁶ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta isha um e mo kan? Cuyi mis mo ma dhali 'thoyi mo, ki um mini 'koki 'taki ciç mo e mo jin palu mo be.

Mo jin 'Cithuwa Yesus Is ki Gwo mo dhali Mo gi Budhu A'di mo

⁴⁷ Ki a'di di'd mmo/ o gwo mo tani awaambuhany 'kwani pu'dkin mo dhali wathi/ jin yuku gway ka Yahuusa a'din 'de/ jin ta tiya a'kume'd i'ce'dka su/ mo tani a'di shuyi uni bway mo. A'di ki 'disha Yesus is

mo dhali pi a'di 'twa/ mo be. ⁴⁸ Hila Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yahuusa, mina /eyi 'cith Ya/ gi 'Kwani is ki gwo ki 'twam pi kan mo 'taa? ⁴⁹ Dhali ki uni gwansan kun 'kamki a'di mo tani parki mii e mo jin midi 'taki mii i'ko'd mo tani uni o gwo mo ki: Tapa, mina aman dora/ dor ki gandal mo 'taa? ⁵⁰ Dhali jan 'den kamu/ 'peni uni mo tani a'di dorki cin'kina/ ma gasiis jin ca'd mo dhali 'cith a'di 'ce ma bim poros piti mo be. ⁵¹ Hila Yesus o gwo mo ki: Dhalku/ yan ki mii dok/e mo. Dhali a'di ki ta 'cem piti is ki me'd mo dhali waç a'di mo be. ⁵² Yan'ko'd Yesus ki o igasiis kun can gwo mo dhali tapa kun can ki imanhil gu'b gi mondheleladhelel mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ mo, uni gun iyyin ka pije/ apo/ a'di mo ki: Um iyyina po/ wathi/ me'd wathin 'di/ ki gandala turga/ dhali ki cwa kan mo 'taa? ⁵³ Ki aha/ dikina ka tee jin batha'di 'ko'd isa yempa/ e gu'b gi mondheleladhelel mo tani um 'koki dhu me'd bum apo/ aha/ mo. Hili yaase ta mom bum mo be dhali mom'bi'th gi mondhurumi'd mo.

Buterus Watki'da Yesus Gway mo

⁵⁴ Dhali yan'ko'd uni ki bu'th a'di mo dhali uni ki shu a'di bway mo mmosusi a'di mo e gu'b ma gasiis jin ca'd mo. AButerus di'd mmobath a'di isho'k isa dhana/ mo. ⁵⁵ Dhali ki uni 'thaki o'da 'cila'th mo e bwaman mo gi dwallu gwo mo dhali 'kowa 'cesh mmonta' de/ mo tani Buterus ca'bki'di bwam uni mo be. ⁵⁶ Yan'ko'd ari nyara/ hilki a'di mo mmodina a'di mo mmoça'b ka le'dan o'd mo dhali tor a'di ki e mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yansan si'da/ nyak di ki a'di mo be. ⁵⁷ Hili a'di wat a'di gwo mo mmo/o ki: A'boma, aha/ dinaki mish a'di mo be. ⁵⁸ Dhali yan'ko'd ari'ceenne/ mo tani jan 'den kamu/ si'da/ parki a'di e mo dhali o a'di gwo mo ki: /e si'da/ ta jan tal 'de/ 'peni uni mo be. Hila Buterus o gwo mo ki: Wathi/ aha/ tana a'di yisa. ⁵⁹ Dhali yan'ko'd ki ari mo ta mo mo tani jan tal 'den kamu/ di'd si'da/ mo mmo'cece'b gwo mo mmo/o ki: Ka jin gana/ wathi/ yansan si'da/ nyak di ki a'di mo, haali/ a'di ta wathi/ gi Pany Jaliil mo. ⁶⁰ Hila Buterus ki o a'di gwo mo ki: Wathi/ aha/ mola gwo 'ban jin ona /e mo. Dhali

ki jahanne/ ki a'di di'd mmo/o gwo mo tani adhongola nwa gwo e mo be. ⁶¹ Dhali Tapa tu'kki'd mo dhali hila Buterus mo dhala Buterus kakina gwon Tapa e mo, gwo jin okina a'di a'di mo ki: Ntwa/a/ ka dhongola nwa diki ko e shwane/ mo tani /e mini wat aha/ gway me'di kwara mo be. ⁶² Dhali a'di yaki'd ka pije/ mo dhali ko ki jabu'th ki ku'bu/ ku'bu/ mo be.

Yesus Miikunu ka Mak mo dhali Doru mo

⁶³ Dhali 'kwani kun 'kokin mo mmobudha Yesus mo tani uni mii a'di ka mak mo dhali dor a'di mo be. ⁶⁴ Uni si'da/ kum a'di e mo mmota ja'da/ mo dhali dot a'di gwo mo ki: Ciyi gwo mo ma. Kaja 'dunn idorki /e mo? ⁶⁵ Dhali uni oki gwon tiya ka ris apo/ a'di mo mmosor a'di mo be.

Yesus Diki'd Mbwambor Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo

⁶⁶ Dhali ka tee pu'dki'd mo tani 'kwanin gwanyjaka/ tulki is mo mmonta' de/ mo nyakki igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo. Dhali uni ki shu a'di bway ka pije/ e montul is buni mo, dhali uni ki o gwo mo ki: ⁶⁷ Wakki/ /e tana Kristhos mo tani tori aman gwo mo ma. Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina tor um gwo mo tani um mini 'koki gam gwo is mo be. ⁶⁸ Dhali wakki/ aha/ mina dot um gwo mo tani um mini 'koki thok aha/ gwo mo be. ⁶⁹ Hili 'peni mo yansan shwane/ mo tani Ya/ gi 'Kwani minu kar mo mmoça'b ka bim poros gi mom'bi'th ma Arumgimis mo be. ⁷⁰ Dhali uni 'baar mo o gwo mo ki: /e ta Ya/ ma Arumgimis de? Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Um oki aha/ tana a'di mo be. ⁷¹ Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Gwonta mina ana imii ita ki nyanye/ mmo/o mo? Haali/ ana cika gwo ki is bana 'peni 'twam piti' gana/ mo be.

23

Yesus Diki'd Ibwambor ma Bilaatus mo

¹ Yan'ko'd aris uni 'baar mo kun tulki is mo uni cuki mis mo dhali susi a'di mo mbwambor ma Bilaatus mo. ² Dhali uni telki mii 'pen mo mmoyer a'di is ki gway mo mmo/o gwo mo ki: Aman gamkina wathi/ yansan mmo/o gwo apo/ bampam bana mo dhali non am 'kup mo si'da/ mmociya Kaysara thulpa/ mo dhali o gwo ki a'di

ki is piti ta'da Kristhos jin ta'da Malik mo. ³ Dhala Bilaatus ki dot a'di gwo mo ki: Ki /e de ntana Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo de? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Ona /e wakan si'da/ mo be. ⁴ Dhala Bilaatus ki o igasiis kun can gwo mo dhala waambuhany 'kwani mo ki: Aha/ dinaki gam miinj kamu/ e wathi/ yansan jin thutha a'di mii mo be. ⁵ Hili uni 'cece'bki gwo mo mmo/o ki: A'di cuki 'kwani is mo mmotor gwo ki tur mo e Bampa/ Yahuudiyya 'baar mo 'peni Pany Jaliil itagi mahansan mo be.

Yesus Diki'd Ibwambor ma Hirodus mo

⁶ Ka Bilaatus cikki gwo yan mo tani a'di dotki gwo mo wakki/ a'di ta wathi/ gi Pany Jaliil mo. ⁷ Dhali ki a'di da/arki gwo mo ki a'di cila mo ma Hirodus gi moshirr mo tani a'di hashki a'di ka Hirodus mo, a'di jin di'd ki is piti e Pa Urushaliim ki mo caan mo be. ⁸ Ka Hirodus parki'da Yesus e mo tani a'di 'kunya bwa kagahara mo haali/ a'di dina gwo ibwa mo isa gush mo mmopar a'di e mo, haali/ a'di cikki gwo mo gom a'di mo dhali a'di toshki par miimera kamu/ e mo jin miikina a'di mo. ⁹ Wakan a'di dotki a'di gwon tiya ka ris mo, hili a'di diki 'de'k 'twan kamu/ mo be. ¹⁰ Dhali igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo doshkin ki 'dishe/ mo mmo'cwara 'cwar mo mmoyer a'di is ki gway mo be. ¹¹ Dhala Hirodus nyakka askar piti mo tani uni kar a'di ki mon'the is mo dhali mmomii a'di ka mak mo. Yan'ko'd uni ki hi'th a'di burriye/ jin ca'bki 'be'd 'be'di is mo dhali a'di ki hash a'di ka nyan'ko'd eya Bilaatus mo be. ¹² Dhala Hirodus dhala Bilaatus uni warkin ka mugu ka rem 'kup mo ka teen gana/ caan mo haali/ ki mii yansan ntwa/a/ mo tani uni ta 'kup ka rem 'kup mo be.

Yesus Torkunu Gwo 'Twa/a 'Cesh mo Mmowu mo

¹³ Yan'ko'd Bilaatus ki tul igasiis kun can is mo dhali 'kwani kun tana 'kan'kup pa mo dhali 'kwani mmontal 'de/ mo be. ¹⁴ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um suski wathi/ yansan i aha/ mo me'd wathin 'de/ jin o gwo apo/ 'kwani mo. Dhali nj'ko'd aha/ palkina a'di mo mbwambori um mo. Dhali hili mo mo ma aha/ dinaki gam wathi/ yansan 'peni ton tal 'den kamu/ jin thutha a'di mii mo jin ona um a'di gwo apo/ mo.

¹⁵ Walla Hirodus si'da/ haali/ a'di hashki a'di ka nyan'ko'd e ana mo. Dhali hili mo mo ma. Ton kamu/ yisa di'da jin ha me'd ki mowu mo jin miikina a'di mo be. ¹⁶ Dhali gom mii gi wakan mo tani aha/ mina ci a'di monto'k mo dhali 'cuk a'di mo be. ¹⁷ Dhali a'di midi mii ta mii mo jin mina a'di mii 'cuk wathin 'de/ gom uni ka cim gun 'boron mo be.

¹⁸ Hili uni 'baar mo cuukin ki nyanye/ mo mmontal 'de/ mo ki: Ka bor 'den gana/ e wathi/ yansan mo, dhali 'cuki amana Baraabas mo – ¹⁹ wathi/ jin bitkunu mo eya sijin mo gom gwo gi onuwa 'cesh e 'penkuman bampa/ mo dhali haali/ a'di ta'da man'kosha mee mo. ²⁰ Dhala Bilaatus torki uni gwo mo dok/e mmodina gwo a'di i bwa mo mmo'cuka Yesus mo be. ²¹ Hili uni cuukin ki dhan 'twa/ kun caaca mo ki: 'Koshi a'di ki cwany'cithan dhul mo ma. 'Koshi a'di ki cwany'cithan dhul mo ma. ²² Me'di kwara a'di ki o uni gwo mo ki: Goma tinta? tonthus wakata imiikina a'di mo? Aha/ dinaki gam miinj kamu/ jin thutha a'di mii mo jin midi ha me'd ki mowu mo. Gom mii gi wakan mo tani aha/ mina ci a'di monto'k mo dhali 'cuk a'di mo be. ²³ Hili uni 'kokin mo mmo'cece'b gwo mo mmodot gwo ki cuuwa/ kun caaca mo ki a'di minu 'taki 'kosh ki cwany'cithan dhul mo. Dhali 'twam buni piki gwo jipi/ mo be. ²⁴ Wakan Bilaatus a'di dhalki gwon dwall me'd mo ki gwom buni kun dota uni minu mii mo be. ²⁵ A'di 'cukki uni wathi/ jin bitu eya sijin mo gom gwo gi onuwa 'cesh mo dhali goma mee jin 'kosha a'di mo, a'di jin dotkina uni mo, hila Yesus a'di cikunu uni mo gom gwo gi bwam buni mo be.

Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'cithan Dhul mo

²⁶ Dhali me'd jin suskina uni a'di i bway mo tani uni bu'thki wathin 'de/ jin ta'da Simaan gi Pan Kerawaan mo, a'di jin yayi'd 'peni pa mo dhali uni ki 'thik a'di cwany'cithan dhul piti m'ba/ mo mmokal a'di nj'ko'da Yesus mo be. ²⁷ Dhali adhana waambuhany 'kwani bathki a'di isho'k mo dhali ki up ilu/ mo uni gun miikina cinthar mo dhali ko kagahara gom a'di mo be. ²⁸ Hila Yesus tu'kki 'ban mo dhali o uni gwo mo ki: I'bwa/ gi 'Kwani gi Pa Urushaliim,

dhalku/ ki ko gom aha/ mo ma, hili koyi gom is bum mo dhali gom u_{ci}m bum mo. ²⁹ Haali/ hili mo mo ma, atee mini pu'du/ mo jin mina uni o gwo mo ki: Mom'bor mii gom uni gun tana burum mo dhali bwa kun molona dho'th ki sule/ mo dhala bor kun 'koki ciya ko mmopi ki sule/ mo. ³⁰ Dhali yan'ko'd uni mini tel mii 'pen mo mmo/o wosha turga/ gwo mo ki: Biti apo/ am mo ma, dhali e wosh kun boca/ she/ ki: Kumi aman is mo ma. ³¹ Haali/ wakki/ uni mii to yansan mo ki cwa yathaya'th mo tani atinta midi di mo n'ko'd ki a'di midi ku'th mo?

³² 'Kwanin tiya 'koni su/ si'da/ uni kun thu'thki mii mo, uni suskunu ka piye/ mo mmo'kosh jwa mo nyakki a'di mo be. ³³ Dhali ki uni pu'dkin mo e mo jin yuku ka Siman 'Kup mo tani uni ki 'kosh a'di ki cwany'cithan dhul mmun mo. Dhali uni gun thuthi mii mo, jan tal 'de/ ki 'bana bim poros piti mo dhali jan tal 'de/ ki 'bana biny cam piti mo be. ³⁴ Dhala Yesu ki o gwo mo ki: Ababa, dhalki uni miinthus buni 'pen mo ma, haali/ uni 'koki mish to jin miina uni mo be. Dhali uni ta'kki to mo mmokwa/ burrinyem piti bwa mo. ³⁵ Dhali 'kwani doshkin ki 'dishe/ mo mmohil mo mo, hili 'kwani kun tana 'kan'kup pa mo wakki a'di mo mmo/o gwo mo ki: A'di wothki kun tiya mo tani dhalki a'di woth is pitin gana/ mo ma, wakki/ a'di ta'da Kristhos 'peni Arumgimis mo, a'di jin ta jim pitin 'de/ jin kwanykunu mo. ³⁶ Dhali i/askar si'da/ mii a'di ka mak mo. Uni iikin mo dhali ci a'di tom'paca'd mo, ³⁷ dhali mmo/o gwo mo ki: Wakki/ /e tana Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo tani wothi/ is pini mo ma. ³⁸ Dhali gwo si'da/ 'kwarkunu mo n'kupi a'di mo ki: Yansan ta'da Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo be.

³⁹ Dhali jan 'de/ jin thuthi mii mo jin shirkunu apo/ cwany'cithan dhul mo tani o a'di gwo mo mmo/o ki: Dina /e ki ta Kristhos 'taa? Wothi is pini mo ma dhali aman mo. ⁴⁰ Hili jan kamu/ kucurki a'di ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Dina /e ki ko/ka Arumgimis mo 'taa? Haali/ /e diki 'ko'di me'd gi gwon dwall gi miiwak jin nyaka'd mo. ⁴¹ Dhali ana ka jin gana/ miinu ka kar/e kan mo. Haali/ ana bu'thkina a'di jin minu

mii ci ana mo gom mii gun miikina ana mo, hili wathi/ yansan diki thu'th ton kamu/ mii mo be. ⁴² Dhali a'di ki o gwo mo ki: Yesu, kayi aha/ e mo ma, ki /e mini pu'dku/ mo e mom'bi'th gi bampam pini mo. ⁴³ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona /e gwo mo ki: Shwane/ /e mini nyak di ki aha/ mo e monyjaru/ e momis mo.

Mowu ma Yesu mo

⁴⁴ Dhali mo wana e ka tente/ bwan 'kup mo tani dhali mondhurumi'd pu'dki'd mo apo/ mony'ceshi 'baar mo ntaga tente/ mbum 'ban mo be. ⁴⁵ Ka tente/ uski monkush piti mo tani dhali burrinye/ jin di'd e gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di dherkunu bwa mo ka 'ban su/ mo be. ⁴⁶ Dhali yan'ko'd Yesu ki cuu ki dhan 'twa/ jin caaca mo mmo/o gwo mo ki: Ababa, e me'd pini mo tani aha/ cikina /e shi/in pem mo be. Dhali ki a'di oki gwo yansan mo tani a'di ki ci shi/ir piti jin 'ko'd mo. ⁴⁷ Dhali ka mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd parki a'di jin bu'thki mo e mo tani a'di manki'da Arumgimis mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ wathi/ yansan a'di di'd ka po/ mo be. ⁴⁸ Dhali awaambuhany 'kwani 'baar mo kun tulki is mo mmopar mo e mo tani ki uni parki a'di jin bu'thki mo e mo tani uni dokki bway pa mo mmodora bor buni ki me'd mo be. ⁴⁹ Dhali aris 'kwani kun mishki a'di mo dhali up mo, uni gun bathki a'di nsho'k mo 'peni Pany Jaliil mo tani doshkin isa dhana/ mo dhali par to gwansan e mo be.

Mo gi Kanuwa Yesu mo

⁵⁰ Dhali wathin kamu/ di'd jin yuku gway ka Yuusup mo, a'di 'peni pa gi 'Kwani Yahuuda/ mo jin yuku ka Arraama mo. A'di ta jan 'de/ 'peni montul is gi 'kwani gwanyjaka/ gi 'Kwani Yahuuda/ mo jin ta wathim 'boro'd mo dhali wathin kar/e mo be. ⁵¹ A'di diki gam gwo me'd ki gwom buni gun 'ko uni mbwa mo dhali mii mo hili a'di corki'da cor mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo. ⁵² Wathi/ yansan yaki'd eya Bilaatus mo dhali dot a'di gwo mo gom is ma Yesu mo be. ⁵³ Dhali yan'ko'd a'di ki bu'th a'di ka 'cesh mo dhali a'di ki 'tam a'di is ki burrinyen dhiny e mo dhali kar a'di e jis wosh jin cwanyu gom jis jwa mo jin

dinuki kar jan tal 'den kamu/ nycine/ naskina/ mo. ⁵⁴ A'di ta'da tee jin Thosonkunu to mo dhali acim ma pesu/ telkunu 'pen mo be. ⁵⁵ Dhali up kun nyakki ii ki a'di 'peni Pany Jaliil mo tani bathkina bathi sho'k mo dhali uni parki mon'kupaje e mo dhali mo jin karkunu is piti nycine/ mo. ⁵⁶ Dhali yan'ko'd uni ki dok bway pa mo dhali uni ki thoson to kun kuyi mo mo dhala yina pi'dna mo.

Dhali ka cim ma pesu/ mo tani uni siki is mo isi ki gwonkan jin 'kwarkunu mo be.

24

Mompinu mo

¹ Hili ka tee jin twa/ a/ ka dhas mon'thamo/ ka'tum mo tani uni iikin mo e mon'kupaje mo mmokal to kun kuyi/ mo mo kun thosonkina uni mo be. ² Dhali uni gamki wosh ka'ckunu mo 'peni 'twaman jis jwa mo. ³ Hili ki uni iiki bwaman mo tani uni 'koki gam bungwar is gi Tapa Yesus mo be. ⁴ Ki uni 'kokin mo mmodumbul gom mii yansan mo tani hili mo mo ma, 'kwani su/ doshkini uni mo kun shwakina burrine/ ka wara sho'k mo.

⁵ Dhali me'd jin ko/kina uni is mo tani uni lun'ki bwam/em buni a'cesh mo dhali 'kwani ki o uni gwo mo ki: Atinta napkina um a'di jin di'd ki e 'peni bwam mowu kan mo? A'di diki di mmahan mo. Hili a'di piki'd mo be. ⁶ Kayi gwo e mo ma, a'di jin torkina a'di um mo ki a'di di'd naskina/ e Pany Jaliil mo ⁷ ki Ya/ gi 'Kwani minu mii ci 'kwanin thusi me'd mo dhali minu mii 'kosh jwa mo ki cwany'cithan dhul mo dhali ka cim kwara mo tani a'di midi cu mis mo be. ⁸ Dhali uni kaki gwom piti e mo be ⁹ dhali dok ka nyan'ko'd 'peni mon'kupaje mo mmo'tor uni aris to gwansan ki uni gun 'koni 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo dhali aris 'kwanin tiya si'da/ mo be. ¹⁰ Dhala Mariyam Magdaliyya dhala Yuwanna dhala Mariyam jin ta KoYakuub dhali upa tiya mo nyakki 'ko ki uni mo uni gun tori to gwansan e uni gun dhunu ki she/ mo. ¹¹ Hili gwo gwansan kun onu mo tani wa uni e ki gwo gi 'kwani kun sona du mo dhali uni 'koki gam uni gwo is mo be. ¹² Hila Buterus cuki mis mo dhali gus mo e mon'kupaje mo dhali tu mo mo dhali par

bwaman e mo. Dhali a'di ki par burrinyen dhinye e mo mmo'ko e mom buni mo dhali a'di dok bway pa mo dhali a'di merki'd mo gom to gun miikin mo be.

Mo gi Inu e Pa Imwaas mo

¹³ Dhali ka tee yansan gana/ mo tani 'kwani su/ 'peni bwam uni 'kokin mo mmo/ ii bway Pa jin yuku gway ka Imwaas mo, a'di jin wana e ki natgini pesu/ 'peni Pa Urushaliim mo be. ¹⁴ Dhali uni 'kokin mo mmo'tora tor ka rem 'kup mo goma ris to gwansan kun miikin mo be. ¹⁵ Ki uni 'kokin mo mmo'tora tor mo dhali mmodhan gwo n'twa/ mmontal 'de/ mo tani Yesus ki is piti 'dishki uni is mo dhali nyak ya ki uni mo be. ¹⁶ Hili em buni 'kokunu mo mmodik mo 'peni monyith a'di mo be. ¹⁷ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Gwon tinta 'kona um mo mmoburushi 'twa/ mo ka rem 'kup mo mmo/ iina um kan mo? Dhali uni doshkin mo naskina/ mmohil mo ki bwan diti'd mo. ¹⁸ Dhali jan 'de/ 'peni uni mo tani yukunu gway ka Kilyubaas mo, thokki a'di gwo mo ki: /e ta jasi wathi/ yilkinan 'de/ e Pa Urushaliim mo jin diki mish to gwansan kun miikin ka tee gwansan mo 'taa? ¹⁹ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ton tinta mo? Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Isi gwo goma Yesus gi Pa Naasira mo, a'di jin ta'da manci gwo mo, a'di jin ta gi mii gun 'bitha'bi'th mo dhali gwo ibwambor ma Arungimis mo dhali eya ris 'kwani 'baar mo. ²⁰ Dhali hili igasiis kun can bana mo dhali 'kwanin 'kan'kup pa mo tani uni ciki a'di mo ki a'di minu wak mo mmowu mo dhali mmo'kosh a'di jwa mo ki cwany'cithan dhul mo. ²¹ Hili aman takina ga 'ten kape/ ki a'di ta jan 'de/ mmowan 'Kwani ma Israyiil 'ba/ mo be. Nye, dhali ka ris to gwahan ka rotham po/ mo tani a'di ta'da tee kun 'koni kwara mo shwane/ ki to gwansan miikin mo be. ²² Dhali upa tiya 'peni bampam bam mo tani merki aman e mo. Uni 'kokin e mon'kupaje mo e mon'thamo/ ka'tum mo ²³ dhali uni 'koki gam is piti mo. Dhali uni dokkin ka nyan'ko'd mo mmo/o gwo mo ki uni hilki jasi tonyjan jin wana e ki iman'doyu gwo mo, a'di jin o gwo mo ki a'di di'd ki e mo be. ²⁴ 'Kwanin tiya 'peni 'kwani gwansan, uni gun nyakki 'ko ki am mo tani uni iikin

mo e moŋ'kupaje mo dhali gam a'di mo me'd jasi gwo jin ona up mo, hili a'di mo tani 'kona uni ki par e mo be. ²⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ayy um 'kwani kun ta pus mo dhali kun gwa'd ma du ki gwa'd mo mmo'koki gam aris gwo 'baar is mo kun okina imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo. ²⁶ A'di diki ta mii jin minu mii mii mo ka *Kristhos* mina is 'taki diki mii 'kosh ka nyor gom to gwansan mo dhali ciç mo e monycam piti mo 'taa? ²⁷ Dhali mmoŋel 'pen 'pena Musa mo dhali imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo tani a'di ki tor uni aris 'pemen gwo kun 'kwarkunu mo e Gwo ma Arumgimis mo goma ris to gi isi gom is piti mo be.

²⁸ Wakan uni 'dishki pa is mo e mo jin iikina uni mo. A'di wana e ki a'di ya'di ya gi yam piti mo. ²⁹ Hili uni woŋki a'di 'kup mo mmo/o gwo mo ki: Ca'bi nyakki am mo ma haali/ mo ta mom'penkaskum mo be haala tee 'baara 'pen mo be. Wakan a'di seki bwaman mo mmonyak ca'bki uni mo be. ³⁰ Dhali ki a'di diki'da tharabeesa nyakki uni mo tani a'di bu'thki maanŋkuthu'd mo dhali 'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd a'di mo dhali ci a'di ki uni mo be. ³¹ Dhali em buni ka'dkunu mo dhali uni nyithki a'di mo dhali a'di piki'd mo 'peni bwam/ em buni mo be. ³² Dhali uni o gwo ka rem 'kup mo ki: 'Kon ma dum bana ki su'kka war mo mmo'kona ana mmoŋora/ tor e bway tur mo? mmoŋa'dkina a'di ana Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mowa? ³³ Dhali uni cuki mis mo ka tenten gana/ yansan mo dhali dok ka nyan'ko'd mo e Pa Urushaliim mo. Dhali uni ki gam unin 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo tulki is mo mmoŋal 'de/ mo dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki uni mo ³⁴ dhali uni kun o gwo mo ki: Tapa, ka jin gana/ a'di cuki mis mo dhali a'di piki'da Simaani is mo. ³⁵ Dhali yan'ko'd uni ki tor uni to kun miikin e bway tur mo dhali mmonyithkina uni a'di mo mmo'ce'd maanŋkuthu'd mo be.

AYesus Piki Imancik A'di Gwo I/is mo

³⁶ Dhali ki uni 'kon mo mmo/o gwo yansan mo tani Yesu ki is piti doshki'd mo mbwam uni mo dhali o uni gwo mo ki: Moŋku'th is e um mo. ³⁷ Hili uni dherkina

is bwa mo mmoko/ is mo dhali toshki uni parkina arum e mo be. ³⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta murkina uma du kan mo? Dhali gwondoŋa tinta cuki'd mo eya dum bum kan? ³⁹ Hili me'd pem dhali sho'k pem mo ma. Aha/ ki is pem tana a'di mo be. Budhi aha/ is ki me'd mo ma dhali par e mo, haala rum diki ta gi buŋgwar is mo dhala sima/ mo me'd jin parkina um e mo kun taka/ mo be. ⁴⁰ Dhali ki a'di oki gwo yansan mo tani a'di ki tor uni me'd piti i e mo dhali sho'k piti mo be. ⁴¹ Dhali ki uni 'kokin mo mmothis gwo 'koki gam is naskina/ mo gom moŋ'kuny bwa mo dhali momer mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um tan gi tor kamu/ mmoshwa mmahan mo 'taa? ⁴² Dhali uni ki ci a'di ushi kuluny shum wa'c mo jin 'thosu mo ⁴³ dhali a'di ki bu'th a'di mo dhali 'ka ibwambori uni mo be.

⁴⁴ Dhali yan'ko'd a'di ki o uni gwo mo ki: Gwo gwansan ta gwom pem kun oka/ um mo ki aha/ dina um naskina/ mo, ka ris to gwansan kun 'kwarkunu mo gom aha/ mo e gwoŋkan ma Musa jin cinu mo dhali e gwo gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali eya Masamiir mo tani minu mii thim mo be. ⁴⁵ Yan'ko'd a'di ki ka'd uni adum buni e mo mmomish gwo 'ban mo gom Gwo kun 'kwarkunu mo be. ⁴⁶ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wakan a'di 'kwarkunu mo ka *Kristhos* minu mii 'kosh is ka nyor mo dhali ka cim kwara mo tani a'di midi cu mis mo 'peni mowu mo. ⁴⁷ Dhali ki gwo gom mo gi rijuwa du is mo dhali gom gwo gi minu dhal miinthus gi 'kwaniny'cesh 'pen mo tani minu mii ci ki gway piti mo e kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo mmoŋel 'pen 'peni Pa Urushaliim mo be. ⁴⁸ Um ta iman/o gwo gom to gwansan mo be. ⁴⁹ Dhali hili mo mo ma aha/ mina hash gwo jin on ma Babam pem is mo apo/ um mo be. Hili 'koyi e 'penkuman bampa/ mo ntagi um minu shum mo ki mom'bi'th mo 'peni momis jin eka/ ek mo be.

Mmoshinkunu A'di Bway Momis mo

⁵⁰ Dhali yan'ko'd a'di ki shu uni bway ka pije/ mo ntagi Pam Beetaniya mo. Dhali a'di ki 'de'k me'd piti ki mis mo dhali 'bor uni mii mo be. ⁵¹ Ki a'di di'd mmo'bor uni mii mo tani a'di ki kwa/ is piti 'peni uni

mo dhali a'di bu'thkunu bway momis mo be. ⁵² Dhali uni lun'ki a'di mo mmodok ka nyan'ko'd mo e Pa Urushaliim mo ka dhan bwan 'kunya/ mo be ⁵³ dhali uni 'kokin mo mmorash 'ko mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo'bora Arungimis bwa i is mo be.

Gwom 'Borga/ Isi ki Gwo ma YOHAAN mo

Gwo Wara'd ki Bungwar mo

¹ Ka mun'kup tani Gwo diki'd dhali Gwo di'd eya Arumgimis mo dhali Gwo ta'da Arumgimis mo be. ² A'di diki'd 'peni ka mun'kup nyakka Arumgimis mo be. ³ Aris to 'baar mo 'kokunu mo mmo/uk ki a'di mo dhali ton tal 'denj kamu/ yisa di'da jin uku ki dar gi a'di mo. ⁴ E a'di mo tani mondiki/e diki'd mo dhali mondiki/e a'di ta monkush gi 'kwani mo be. ⁵ Dhali monkush a'di 'twakki mondhurumi'd bwa mo dhali mondhurumi'd diki pi a'di e mo be.

⁶ Wathi/ diki'd jin tu'ckin ma Arumgimis ki yaku/ mo, a'di jin yuku gway ka Yohaana mo be. ⁷ A'di pu'dki'd mo gom gwo mmo'tor mo, mmo'tor gwo mo gom monkush mo, ka ris 'kwani 'baar mo mini gam gwo is e a'di mo be. ⁸ A'di diki ta monkush ki is piti mo. Hili a'di pu'dki'd mo mmo'tor gwo gom monkush mo be.

⁹ Dhali monkush gana/ a'di diki'd mmoyayu/ i 'kwaniny'cesh mo be, a'di jin ta monkush gana/ mmokusha ris 'kwaniny'ceshi 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo be. ¹⁰ A'di diki'd e mony'cesh mo dhali 'kwaniny'cesh ukunu ki a'di mo tani hili a'di 'kona 'kwaniny'cesh ki nyith mo be. ¹¹ A'di pu'dki'd e kum piti tani dhali 'kwanim piti 'koki bu'th a'di mo be. ¹² Hili aris uni 'baar mo kun bu'thki a'di kun gam gway piti is mo tani a'di ciki uni mom'bi'th mo mmowar ki uci ma Arumgimis mo be. ¹³ Uni gun dhodhu 'pena bas yisa, walla 'peni bwa gi bungwar is yisa, walla 'peni bwa wathi/ yisa, hili 'peni Arumgimis mo be.

¹⁴ Dhali Gwo warki'd ki bungwar mo dhali shurki ca'b mo e bwam ana mo, 'tu'du/ ka 'the dhali ki gwon gana/ mo. Ana mishkina cam piti mo, monyca gi Ya/ jin di'd tal 'de/ 'peni Com mo be. ¹⁵ (Yohaana a'di torki gwo gom a'di mo dhali cuu gwo mo ki: Wathi/ yansan a'di ta jin torka/ um gwo mo ki: A'di jin midi pu'du/ i'ko'di aha/ mo tani a'di icaki'd ki aha/ mo haali/ a'di diki'd

twa/a/ ki aha/ mo be.) ¹⁶ Dhali 'pena 'tu'd piti mo tani ana 'baar bu'thkina 'the mo mmomara 'the is mo be. ¹⁷ Haali/ gwonkan jin cinu mo tani a'di cikunu ka Musa mo. Hili a'the dhali gwon gana/ pu'dkin 'pena Yesus Kristhos mo be. ¹⁸ Wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin parki'da Arumgimis e ki sule/ sule/ mo be, hili jasi Ya/m piti tal 'de/ a'di jin diki'da bor gi com mo, a'di jin torki a'di eya tente/ mo be.

Gwo jin Tor ma Yohaana jin Mii'da Mii ki Yi'de/ mo

¹⁹ Dhali yansan ta gwo jin tor ma Yohaana mo ki 'Kwani Yahuuda/ hashki igasiis mo dhali 'Kwani Lawi 'peni Pa Urushaliim mo mmodot a'di gwo mo ki: Ki /e tana ajaye? ²⁰ A'di ki pi gwo mo. A'di diki ur gwo mo. Hili a'di piki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dinaki ta Kristhos mo be. ²¹ Dhali uni ki dot a'di gwo mo ki: Ba /e tana ja sa/? /E tana Iliyya 'taa? A'di ki o gwo mo ki: Aha/ tana a'di yisa. Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: I/e tana manci gwo de? Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Yisa. ²² Dhali yan'ko'd uni ki o a'di gwo mo ki: Ba ki /e tana jaye? Dhalki aman mina mii tagi gwon thok gom uni gun hashki aman mo. Ata ona /e gwo gom is pini kan mo sa/? ²³ A'di ki o gwo mo ki: Aha/ tana 'twa/ wathin tal 'de/ mo mmocuu gwo mo e mombwaasho ki: Kari bway Tapa ka ji sho'k mo ma, me'd gwo jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin yuku gway ka Ishaya mo.

²⁴ Dhali uni hashkunu mo 'peni 'Kwani Parisiyyin mo be. ²⁵ Dhali uni dotki a'di gwo mo ki: Katinta imiikina /e 'kwani ki yi'de/ mo wakki/ /e diki ta aKristhos mo walla Iliyya mo walla amanci gwo mo? ²⁶ Dhala Yohaana ki thok uni gwo mo ki: Aha/ miikina mii jin miikunu ki yi'de/ mo tani hili wathi/ doshki'di bwam um mo jin molkina um mo be. ²⁷ Isi a'diyini jin midi yayu/ i'ko'di aha/ mo, dhali wakana ppam piti mo tani aha/ dinaki ha me'd mo mmo'cuk uni mo be. ²⁸ Mii yansan a'di bu'thki mo mo e Pam Beetaniya mo e bwampo/ Yi'den Kumma/ Uurdun mo e mo jin miikin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo be.

Hili ma, Ari Ka'bal ma Arumgimis mo

²⁹ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di parki'da Yesus e mo mmoyayu/ 'kup kad-honj mo i a'di mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma, Ari Ka'bal ma Arumgimis a'di jin midi kal miinthus gi 'kwaniny'cesh mo be. ³⁰ Wathi/ yansan a'di ta a'di jin torka/ um gwo mo ki: 'Ko'di aha/ tani wathi/ midi pu'du/ mo a'di jin caki'd ki aha/ ntwa/ a/ mo haali/ a'di diki'di twa/ a/ ki aha/ mo be. ³¹ Aha/ ki is pem dinaki mish a'di mo. Hili gom mii yan mo tani aha/ pu'dkina mo mmomiiya mii jin miinu ki yi'de/ mo ki a'di minu tor eya tente/ e 'Kwani ma Israyiil mo be. ³² Dhala Yohaana torki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ parkina Shi/ in Dheleladhelel e mo mmothulu/ me'd gurko/ 'peni momis mo mmo'ca'ba po/ a'di mo be. ³³ Aha/ ki is pem dinaki mish a'di mo. Hili a'di jin hashki aha/ mo mmomiiya mii jin miinu ki yi'de/ mo tani a'di o aha/ gwo mo ki: A'di jin mina /e par Shi/in e mmothulu/ mo dhali ca'ba po/ a'di mo tani a'di ta a'di yansan jin mii'da mii jin miinu ki Shi/in Dheleladhelel mo be. ³⁴ Dhali aha/ mishkina mo mo dhali ta aman/o gwo ki a'di yansan ita Ya/ ma Arumgimis mo be.

Imancik Gwo kun Twa/a/

³⁵ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani aYohaana a'di doshki'd mo nyakki imancik a'di gwo isu/ mo be. ³⁶ Dhali a'di ki para Yesus e mo me'd jin yayina a'di mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma. A'di ta Ari Ka'bal ma Arumgimis mo be. ³⁷ Dhali imancik a'di gwo su/ cikki gwo mo mmo/ona a'di gwo yansan mo dhali uni bathkina Yesus nsho'k mo be. ³⁸ Yesus ki tuka bor mo dhali par uni e mo mmobathkina uni a'di nsho'k mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta napa um mo? Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Rabbi, (a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ka Mantor Gwo mo) ki /e dini mana mo? ³⁹ A'di ki thok uni gwo mo ki: Iiyu/ mo ma dhali par mo e mo. Uni pu'dkin mo dhali par mo e mo jin ca'bkina a'di mo dhali uni nyakki 'ko ki a'di ka tee caan mo haali/ atente/ ta'da tente/ idonon mo be. ⁴⁰ Jan tal 'de/ 'peni uni su/ jin cik gwo ma Yohaana jin tora a'di mo dhali jin bath a'di nsho'k mo tani a'di ta'da Andaraawus mo, jin ta'da kam ma Simaan Buterus mo be. ⁴¹ A'di gamki'da kam piti ntwa/a/ mo jin ta'da Simaan mo dhali o a'di

gwo mo ki: Aman gamkina aMasiyya (jin ta 'pemen gwo jin onu ka Kristhos mo be). ⁴² A'di suski'da kam piti eya Yesus mo dhala Yesus parki a'di e mo dhali o a'di gwo mo ki: Hayyiye /e tana Simaan jin ta ya/ ma Yohaana mo. /E minu yuk gway ka Sapa mo (a'di jin ta 'pemen gwo ka Buterus mo).

Yesus Yukki'da Pilibbus dhala Nathana/iil mo

⁴³ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani Yesus pu'da/ bwa ka pije/ mo mmoya Pany Jaliil mo. Dhali a'di gamki'da Pilibbus mo dhali o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma. ⁴⁴ Dhala Pilibbus a'di ta wathi/ gi Pam Beetsayda mo jin ta 'penkuman bampa/ ma Andaraawus dhala Buterus mo be. ⁴⁵ Dhala Pilibbus a'di gamki'da Nathana/iil mo dhali o a'di gwo mo ki: Aman gamkina wathi/ yin jin okin ma Musa mo e gwonkan jin cinu mo dhali imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo, uni si'da/ 'kwarki gwo mo goma Yesus gi Pa Naasira mo, a'di jin ta Ya/ ma Yuusup mo. ⁴⁶ Dhala Nathana/iil ki thok a'di gwo mo ki: A/mina tom 'boro'da kamu/ piyu/ mo 'peni Pa Naasira mowa? Pilibbus ki thok a'di gwo mo ki: Yayu/ mo ma dhali par e mo. ⁴⁷ Dhala Yesus mishki'da Nathana/iil mo mmopu'du/ e a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma. Wathi/ 'peni 'Kwani ma Israyiil ka jin gana/ jin dar ga mak mo. ⁴⁸ Dhala Nathana/iil ki thok a'di gwo mo ki: /E mishi aha/ kata moye? Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Ntwa/a/ ka Pilibbus diki yuk /e mo ki /e dina lampu/ mo tani aha/ parkina /e e mo be. ⁴⁹ Dhala Nathana/iil ki thok a'di gwo mo ki: Rabbi, /e ta Ya/ ma Arumgimis mo. /E tana Malik gi 'Kwani ma Israyiil mo be. ⁵⁰ Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Haali/ gom gwo jin oka/ /e ki aha/ parkina /e e eya lampu/ mo tani a'di igama /e gwo is mowa? /E mini par dhan to kun caaca e mo mmobol gwansan e mo. ⁵¹ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Ka jin gana/ ka jin gana/ aha/ tora /e gwo mo ki um mini par momis e mo mmodi ki kany mo, dhali iman'doyu gwo ma Arumgimis mo mmoseku/ mo dhali mmothulu/ mo apo/ Ya/ gi 'Kwani mo be.

2

Momiimash e Paṇ Kaana mo

¹ Dhali ka cim kwara mo tani momiimash diki'd e Paṇ Kaana gi Pany Jaliil mo. Dhali KoYesus diki'd imun mo be. ² Dhala Yesus si'da/ yukunu mo e momiimash yan mo nyakki imancik a'di gwo mo be. ³ Ki yimana mura'th bolu ki is mo tani KoYesus pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Uni dar gi yimana mura'th mo be. ⁴ Dhala Yesus ki owa yim gwo mo ki: Ayy a'boma. A'di midi mii /e katinta dhali aha/ mo? Haali/ mom pem diki pu'd naskina/ mo be. ⁵ Dhali kum ki o imanmiiya tu'c gwo mo ki: Miiyi a'diyin jin mina a'di itor um mo. ⁶ Dhali dhur wosh 'kokini pe'de/ mo kun caaca mo kun dhukunu mo gom 'Kwani Yahuuda/ mo mmolam to mo me'd mii gi gwonkan jin cinu mo be. Jin tal 'de/ kalki'da jaluun bwamani iss 'de/ mo walla jaluun bwamani iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo be. ⁷ Yesus ki o uni gwo mo ki: 'Tu'di dhur gwansan ki yi'de/ mo ma. Dhali uni ki 'tu'd uni ki shengolu/ ilu/ mo be. ⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Pashi mo ma dhali ha'bki a'di eya mancila to gi mo jin yukuwa yuk mo. Wakan uni ha'bki a'di mo be. ⁹ Dhali ka mancila to gi mo jin yukuwa yuk mo nyokki yi'de/ jin warki'd ki yimana mura'th mo tani dhali a'di diki mish mo jin ha'bkunu a'di 'peni nycine/ mo (bahili jasi imanmiiya tu'c uni mishki mo jin ha'bkunu yi'de/ 'peni cine/ mo) dhala mancila to gi mo jin yukuwa yuk gom montul 'kup mo tani a'di ki yuk wathinya'a'b mo be. ¹⁰ Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ ciki 'kwani yimana mura'th jin 'boro'di t'wa/ a/ mo, dhali ki 'kwani pikini kap mo tani yimana mura'th jin thapathap mo ciyunu 'kwani mo be. Hili /e karki yimana mura'th gana/ mo ntagi shwanesan mo be. ¹¹ Mii yansan a'di ta miimer jin t'wa/ a/ jin miikin ma Yesus e Paṇ Kaana gi Pany Jaliil mo dhali a'di ki tor monycam piti eya tente/ mo, dhali imancik a'di gwo gamki gwo is e a'di mo be.

¹² Dhali 'ko'di mii yan mo tani a'di yaki'd ka lungu'b e Paṇ Kapranahuum nyakki kum mo dhali ikam piti mo dhali imancik

a'di gwo mo dhali uni ki 'ko imun ka cim ka hony/e mo be.

Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo

¹³ Dhali Mompe'kupanyolos gi 'Kwani Yahuuda/ dishki'd mo dhala Yesus yaki'd ka gagamis e Pa Urushaliim mo be. ¹⁴ Dhali e gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di gamki uni gwansan kun 'kokin mo mmoyola morbip mo dhali ka'bal mo dhali gurko/ mo, dhali uni kun ta imanwan emena guurush mo eya tu'c buni mo be. ¹⁵ Dhali a'di ki to'd guluca 'ci'd mo dhali a'di ki ur uni 'baar ka pije/ mo ki ka'bal ilu/ mo dhali ka morbipi lu/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo, dhali a'di ki wol emena guurush 'pera 'cesh mo dhali a'di ki kuma tharabeesam buni 'twa/a 'cesh mo. ¹⁶ Dhali a'di ki tor uni gwansan gwo mo, uni gun yolki gurko/ mo ki: 'Doyi to gwansan mo. Um mini 'koki mii gu'b ma Babam pem me'd gu'b gi moyol mo. ¹⁷ Imancik a'di gwo kakina gwo e mo jin 'kwarkunu mo jin o gwo mo ki: Anyor gom gu'b pini mo tani a'di miga/ shwa mo be. ¹⁸ Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ ki o a'di gwo mo ki: Jamas mii gi wakatinta imina /e imii mo mmo'tor am mmomiina /e to gwansan mo. ¹⁹ Yesus ki thok uni gwo mo ki: 'Koshi gu'b gi mondheleladhelel yansan mo dhali ka cim kwara mo tani aha/ mina 'de'k a'di imis mo be. ²⁰ Dhali 'Kwani Yahuuda/ ki o a'di gwo mo ki: Gu'b gi mondheleladhelel yansan a'di bu'thki yil issu/ i'ce'dka pe'de/ apo/ mmonyanyan a'di mo dhali /e mini 'de'k a'di imis ka cim kwara mmanakan? ²¹ Hili a'di oki gwo mo gom gu'b gi mondheleladhelel jin ta bungwar is piti mo be. ²² Dhali wakan ki a'di cuyunu mis mo 'peni mowu mo tani imancik a'di gwo kana gwo e mo jin okina a'di wakansan mo dhali uni gamki Gwo jin 'kwarkunu is mo dhali gwo jin okin ma Yesus mo be.

Yesus Mishki 'Kwani 'Baar mo

²³ Dhali ki a'di diki'd e Pa Urushaliim ka cim gi Mompe'kupanyolos jin yukuwa yuk mo tani 'kwani ka ris gamki gwo is e gway piti mo mmomishkina uni jamas miim piti kun miikina a'di mo. ²⁴ Hila Yesus ki is piti diki'd naskina/ mmowo'd uni mo ²⁵ haali/ a'di mishki'da ris 'kwani

'baar mo dhali midi mii diki ta gi jan tal 'den kamu/ mmoṭor a'di gwo apo/ 'kwani mo haali/ a'di ki is piti mishki to kun 'kon e bwan 'kwani mo be.

3

Yesus dhala Nikudimus

¹ Dhali wathin kamu/ diki'd 'peni 'Kwani Parisiyyin jin yukunu gway ka Nikudimus mo a'di jin ta tapa gi 'Kwani Yahuuda/ mo be. ² Wathi/ yansan pu'dki'da Yesus mon'thiny mo dhali o a'di gwo mo ki: Rabbi, aman misha ki /e tana Mantor Gwo jin pu'dki'd 'peni Arumgimis mo. Haali/ jan tal 'den kamu/ yisa di'da jin midi mish jamas mii gwansan mii mo kun miina /e mo, hili isi ciki/ Arumgimis midi nyak di i a'di mo be. ³ Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/, aha/ tora /e gwo mo ki: Isi ciki/ wakki/ jan tal 'den kamu/ dinuki dho'th ki dho'th this 'peni momis mo tani a'di midi mol se Bampa/ ma Arumgimis mo be. ⁴ Nikudimus ki thok a'di gwo mo ki: Ki wathi/ jin ca'd minu mish dho'th kata mo? Mina a'di mish se bwan kum dok/ e ki a'di minu dho'th mowa? ⁵ Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/, aha/ tora /e gwo mo ki: Isi ciki/ wakki/ jan tal 'den kamu/ dinuki dho'th 'peni yi'de/ dhali 'peni Shi/in mo tani a'di midi mol cic Bampa/ ma Arumgimis mo be. ⁶ Caan jin dhodhu 'peni bungwar is mo tani ta bungwar is mo dhali caan jin dhodhu 'peni Shi/in mo tani a'di ta shi/in mo be. ⁷ Dhalku/ ki mer mo gom gwo jin oka/ /e mo ki: Um minu mii dho'th ki dho'th this 'peni momis mo. ⁸ 'Tham poshki'd ki bwam piti mo dhali /e cikki is jin gwona a'di mo, hili /e diki mish mo jin yayina a'di mo walla mo jin yakina a'di mo. A'di ta mondho'th gi wakan be jin dhodhuwa ris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun dhodhu ki Shi/in mo be. ⁹ Dhala Nikudimus ki thok a'di gwo mo ki: Yan minu mish mii kataye? ¹⁰ Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: / E tana mantor 'Kwani ma Israyiil gwo mo dhali /e din naskina/ mmodiki mish gwo yansan 'ban mowa? ¹¹ Ka jin gana/, ka jin gana/, aha/ tora /e gwo mo ki: Haali/ aman tora gwo gi to jin misha aman mo dhali tor gwo gi to jin para aman e mo. Hili um 'koki

bu'th gwo jin tora aman mo be. ¹² Wakki/ aha/ tora um gwo gom to ga 'cesh mo dhali um 'koki gam gwo is mo tani ba um mini mish gwo gam is kata mo wakki/ aha/ tora um gwo gom to gi momis mo? ¹³ Wathin tal 'den kamu/ yisa di'da jin seki momis mo, hili a'di jin thulki'd 'peni momis mo, a'di jin ta Ya/ gi 'Kwani mo, a'di jin diki'd e momis mo be. ¹⁴ Dhali me'd jin 'de'k ma Musa tasha/ e mombwaasho mo tani wakan si'da/ Ya/ gi 'Kwani minu mii 'de'k mo be, ¹⁵ ki a'diyin jin midi gam a'di gwo is mo tani midi ta gi mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

¹⁶ Haali/ Arumgimis enki 'kwaniny'cesh kagahara tani a'di cikina a'di Ya/m piti jin di'd tal 'de/ mo, ki a'diyin jin midi gam a'di gwo is mo tani midi 'taki diki this e mo hili midi ta gi mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. ¹⁷ Haali/ Arumgimis hashki Ya/ m piti i mony'cesh yansan yisa mmowak 'kwaniny'cesh mo, hili ki 'kwaniny'cesh minu woth ki a'di mo be. ¹⁸ A'diyin jin gam a'di gwo is mo tani yisa wakuwa, hili a'diyin jin diki gam gwo is mo tani a'di wakunu hila/ mo be haali/ a'di diki gam gway gi Ya/ ma Arumgimis jin di'd tal 'de/ is mo. ¹⁹ Dhali miwak a'dan be ki monkush pu'dki'd e 'kwaniny'cesh mo tani dhali 'kwaniny'cesh enki mondhurumi'd mo, mmodhal monkush e i is mo haali/ miim buni kun miikina uni mo tani ta thus ki thus mo be. ²⁰ Haali/ aris uni 'baar mo kun miiki to kun ta thus ki thus mo tani shi/ ki monkushi e mo dhali 'koki iyyu/ imonkush mo isi ciki/ ki miim buni minu 'taki be'd mo be. ²¹ Hili a'di jin botki'd mmomii gwon gana/ mo tani a'di pu'dki'd mo e monkush mo, ki a'di minu tor eya tente/ mo ki miim piti kun miikina a'di mo tani uni wagaskin ma Arumgimis mo be.

A'di Midi Mii Eka/ Ek mo, Hili Aha/ Mina Mii Wa She/ Is Kan mo be.

²² Dhali yan'ko'd ki mii yansan mo tani Yesus dhali imancik a'di gwo uni iikin e Bampa/ Yahuudiyya mo, dhali nyakki ca'b ki uni imun mo dhali mmomiiya mii ki yi'de/ mo be. ²³ Dhala Yohaana si'da/ a'di miiki'da mii ki yi'de/ e Pa Enuun jin 'dish Pa Saliim is mo haali/ yi'de/ caaca imun mo. Dhali 'kwani pu'dkin mo dhali 'kokunu mo

mmomiiya mii ki yi'de/ mo be. ²⁴ Haala Yohaana dinuki kara sijin naskina/ mo be.

²⁵ Dhali gwo jin sugu mo cuki'd mo ibwaman imancika Yohaana gwo mo dhali Wathi/ Yahuudaŋ kamu/ mo gom mii jin miinu mmolam to mo me'd mii gi gwoŋkan jin cinu mo be. ²⁶ Dhali uni pu'dkina Yohaana mo dhali o a'di gwo mo ki: Rabbi, a'di jin nyakki di ki /e e bwampo/ Yi'den Kuma/ Urdun mo tani a'di jin torkina /e gwo mo tani a'di a'dani, miiki'da mii jin miinu ki yi'de/ mo, dhali aris 'kwani 'baar mo iikini a'di mo be. ²⁷ Yohaana ki thok uni gwo mo ki: Wathin tal'den kamu/ yisa di'da jin midi bu'th toŋ kamu/ mo hili isi ciki/ a'di cikunu a'di 'peni momis mo be. ²⁸ Um ki is bum ta iman/o gwo gom aha/ mo, gwo jin oka/ um ki aha/ dinaki ta Kristhos mo, hili aha/ hashkunu ntwa/a/ mo gom a'di mo be. ²⁹ A'diyin jin ta gi nyaranyana'b mo tani a'di ta wathinyana'b mo, dhali amugu gi wathinyana'b jin doshki'd mo dhali cik a'di 'twa/ mo tani a'di 'kunya bwa ki 'kuny kagahara mo mmocik 'twa/ gi wathinyana'b mo. Dhali wakan si'dayi a'di 'kunya/ bwa ki 'kuny mo shwane/ jin ta bwan 'kunyud pem mo. ³⁰ A'di midi mii eka/ ek mo, hili aha/ mina mii wa she/ is kan mo be.

A'di jin Pu'dki'd 'Peni Momis mo

³¹ A'di jin pu'dki'd 'peni momis kan mo tani a'di ta ji gi di'd apo/ 'kwani 'baar mo. A'di jin yayi'd 'peni mony'cesh mo tani ta ji jin cil ma 'cesh mo dhali ki 'twany 'cesh mo tani a'di ki o gwo mo. A'di jin pu'dki'd 'peni Momis mo tani a'di ta ji gi di'd apo/ 'kwani 'baar mo be. ³² A'di torki gwo gom a'di jin parkina a'di e mo dhali gwo jin cikina a'di mo, dhali wathin kamu/ yisa di'da naskina/ jin bu'thki gwo jin tora a'di mo be. ³³ A'diyin jin bu'thki gwo jin tora a'di mo tani 'dapka'd ki a'di yansan mo ka Arumgimis ta jin gana/ mo be. ³⁴ Haali/ a'di jin hashkin ma Arumgimis mo tani a'di torki gwo ma Arumgimis mo haali/ a'di diki ci a'di Shi/in me'd jin baru to mo. ³⁵ Haali/ a'di jin ta Com enki Ya/m piti mo dhali ciya ris to 'baar mo e me'd piti mo be. ³⁶ A'diyin jin gamki gwo is e Ya/m piti mo tani a'di ta'd gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. A'diyin jin diki ha gwo gi Ya/ e mo tani a'di

midi diki par mondiki/e e mo, hili anyor ma Arumgimis ca'bki'd apo/ a'di mo be.

4

Yesus dhala 'Bom gi Pan Saamira mo

¹ Dhali ki Tapa nyithki'd ki 'Kwani Parisiyyin cikki gwo ka Yesus diki'd mmomar imancik a'di gwo is mo dhali mmomiiya mii jin miinu uni ki yi'de/ si'da/ mmobol kum ma Yohaana e mo ² (ba Yesus yisa imii uni ki yi'de/ ki is piti mo hili jasi imancik a'di gwo mo be). ³ Dhali a'di dhalki Pa Yahuudiyya 'pen mo dhali dokki'd ka nyan'ko'd e Pany Jaliil mo be. ⁴ A'di midi mii ya ki tur mo e Pan Saamira mo be. ⁵ Wakan a'di pu'dki'd e 'penkuman Bampa/ gi Pan Saamira, a'di jin yukunu gway ka Sukar mo, a'di jin 'dishki mo ma 'cesh ma Yakuub is jin cikina a'di ya/m piti ka Yuusup mo be. ⁶ Dhali jis yi'de/ ma Yakuub si'da/ diki'di mun mo be. Dhali wakan a'Yesus si'da/ a'di wukina is e mo gom ya jin yayina a'di nyakki imancik a'di gwo mo. Dhali a'di ca'bki'da 'cesh nshemen jis yi'de/ mo. Haali/ mo ta'da tente/ mbwan 'kup mo be.

⁷ Dhala 'bom gi Pan Saamira pu'dki'd mo mmomush yi'de/ mo. Yesus ki owa yim gwo mo ki: Ciya aha/ mmopi mo ma. ⁸ Haali/ imancik a'di gwo mo uni iikin e 'penkuman bampa/ mo mmoyolu/ tonte/ mo be. ⁹ Dhala 'bom gi Pan Saamira ki thok a'di gwo mo ki: Ki /e jin ta Wathi/ Yahuuda/ 'tho aha/ yi'de/ ipi manakan? aha/ jin tana 'bom gi Pan Saamira mo? Haali/ 'Kwani Yahuuda/ usha gwo me'd nyakki 'Kwani Samiriyyin mo be. ¹⁰ Dhala Yesus ki thoka yim gwo mo ki: Wakki/ /e mini nyith to jin cin ma Arumgimis ki me'd mo dhali gom gwo gi a'di yansan jin o /e gwo mo ki: Ciya aha/ yi'de/ aha/ pina mo tani /e mini 'taki dot a'di mo dhali a'di midi 'taki ci /e yi'de/ jin di ki e mo be. ¹¹ Dhala 'bom ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, /e dar gi to mmomush yi'de/ mo dhali jis yi'de/ 'kula'kul mo ba/. Yi'de/ jin di ki e mina /e igam 'peni mana mo? ¹² A/ki /e can ka babam bam ka Yakuub 'taa? a'di jin ciki aman jis yi'de/ yansan mo? Dhali a'di ki is piti piki'd si'da/ mo 'peni jis yi'de/ yansan mo dhali iya/m piti mo dhali to/em piti mo

be. ¹³ Yesus ki thoka yim gwo mo ki: Aris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun pi yi'de/ yansan mo tani mina yi'de/ dok/ e bu'th mo be. ¹⁴ Hili a'diyin jin midi pi yi'de/ jin miga/ ci a'di mo tani mina yi'de/ diki dok/ e bu'th ki sule/ sule/ mo. Yi'de/ jin miga/ ci a'di mo tani midi war mo e a'di mmokash mo dhali mmodu'd mo ntagi mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. ¹⁵ Dhala 'bom ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, ciyi aha/ yi'de/ yansan mo ma, ki aha/ mina yi'de/ diki dok/ e bu'th mo walla mmodiki yayu/ imahan mmoha'b yi'de/ mo be.

¹⁶ Yesus ki owa yim gwo mo ki: Yaku/ mo ma. Yuka kathim pini mo dhali yayu/ imahan mo. ¹⁷ Dhala 'bom ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ dara ga kathim pem mo. Yesus ki thoka yim gwo mo ki: Gwom pini 'boro'd mo jin ona /e gwo mo ki: Aha/ dara ga kathim pem mo be. ¹⁸ Haali/ /e 'dapkina gwa'th 'twa/ ka mudhe'd mo dhali a'di jin di'di /e shwane/ mo tani yisa ta'da kathim piniya. Gwo yan ona /e ki on gana/ mo be. ¹⁹ Dhala 'bom ki o a'di gwo mo ki: Tapa, aha/ nyithkina ki /e tana manci gwo ma Arumgimis mo be. ²⁰ Haali/ ibabam bam uni ilunjin e 'kuwosh yansan mo be dhali um o gwo ki mo gi Pa Urushaliim a'di ta mo jin mina 'kwani ka mii ilun mo ba/. ²¹ Yesus ki thoka yim gwo mo ki: A'boma, gami aha/ gwo is mo ma. Mo midi pu'du/ mo ki um mini 'koki lunja Baba e 'kuwosh yan mo walla e Pa Urushaliim mo be. ²² Um lunji to jin 'kona um ki mish mo. Aman lunjina a'di jin misha aman mo haali/ mowoth piyi'd mo 'peni 'Kwani Yahuuda/ mo be. ²³ Hili, mo midi pu'du/ mo dhali a'di a'dan shwane/ mo ki uni gun lunjina lun ki bwan gana/ mo tani mini lunja Baba ki shi/in mo dhali ki gwon gana/ mo haala Baba napki ku gi wakansan mmolun a'di mo be. ²⁴ Arumgimis ta shi/ in be dhali uni gwansan kun lunji a'di mo tani mini mii lun a'di ki shi/in dhali ki gwon gana/ mo be. ²⁵ Dhala 'bom ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ misha ka Masiyya midi pu'du/ mo (a'di jin yuku gway ka Kristhos mo tani), dhali ki a'di midi pu'du/ mo tani a'di midi tor aman aris to 'baar mo be. ²⁶ Yesus ki thoka yim gwo mo ki: Aha/ jin tora /e gwo

mo tani aha/ a'dan be jin tana a'di mo be.

²⁷ Dhali yan'ko'd ki 'ta'b mo tani imancik a'di gwo pu'dkin mo. Dhali uni merkin mo mmotorkina a'di ator ka 'bom mo. Hili jan tal 'den kamu/ yisa ka'd 'twa/ mo mmo/o gwo mo ki: Atinta napa /e mo, walla, Atinta torkina /e ator nyakka yim mo? ²⁸ Wakan a'bom dhalki dhur yi'dem piti 'pen mo dhali ya 'penkuman bampa/ mo dhali tor 'kwani gwo mo ki: ²⁹ Iiyu/ mo ma dhali par wathin kamu/ e mo jin torki aha/ aris tom pemi 'baar mo kun miikika/ mo. Yansan diki ta Kristhos 'teya? ³⁰ Dhali uni iikin ka pije/ mo 'peni bampa/ mo dhali pu'dku/ i a'di mo be.

³¹ Ki embul mo yan mo tani imancik a'di gwo napki a'di mo mmo/o a'di gwo mo ki: Rabbi, shwayi to mo ma. ³² Hili a'di ki thok uni gwo mo ki: Aha/ takina gi tonte/ mmoshwa mo a'di jin molkina um mo be. ³³ Wakan imancik a'di gwo o gwo ka rem 'kup mo ki: Ki wathin kamu/ kalki a'di tonte/ mmoshwa mo 'taa? ³⁴ Yesus ki thok uni gwo mo ki: Tontem pem jin shwaka/ mo tani ta bwa gi a'di jin hashki aha/ mo dhali mmothima tu'c piti mo be. ³⁵ 'Kona um ki o gwo mo ki: Appe boca 'kupi donon mo naskina/ dhali yan'ko'd mo gi 'cithu/ to midi pu'du/ mo. Dhali aha/ tora um gwo mo ki: 'Deki em bumi mis mo dhali hili mombunto mo, a'di kusha to mo mo hila/ mmo/is mo gom mo jin minu 'cith a'di to mo be. ³⁶ A'di jin 'cithki to mo tani midi bu'th jin mina a'di gam mo dhali tul ma-man is gom mondiki/ e ki sule/ mo. Wakan amanyeka ka'bany to mo dhali aman'cith to mo uni 'kunykina bwa mo mmontal 'de/ mo be. ³⁷ E mii yan mo tani gwo jin onu mo gama gam ki gwon gana/ mo jin o gwo mo ki: Wathin tal 'de/ ki si to mo dhali jan kamu/ ki 'cith to mo be. ³⁸ Aha/ hashkina um mo mmo'cith a'di, a'di jin 'kokina um ki miiya tu'c mo. Kun tiya uni miikina tu'c mo dhali um cikin e mo ma tu'c buni mo be.

³⁹ 'Kwani Samiriyiin 'peni 'penkuman bampa/ caan mo tani gamki a'di gwo is mo haali/ gom gwo jin tor ma 'bom mo mmo/o gwo mo ki: A'di torki aha/ gwo mo goma ris to 'baar mo kun miikika/ mo be. ⁴⁰ Wakan ki 'Kwani Samiriyiin pu'dkin e a'di mo tani

uni dotki a'di mo mmonyak ɕa'b e uni mo, dhali a'di ɕa'bki'di mun ka cim su/ mo be. ⁴¹ Dhali uni ka ris ris gamki gwo is mo gom gwom piti mo be. ⁴² Dhali uni ki owa 'bom gwo mo ki: A'di yisa di'd mmota gwom pini jin gama aman gwo is mo yisa haali/ aman cikina gwo ki is bam mo, dhali aman misha a'di yansan ka jin gana/ a'di ita'da Manwoth gi 'kwaniny'cesh mo be.

Yesus Waɕi Ya/ gi Wathi/ ma Hakuuma jin Ca'd mo

⁴³ Dhali 'ko'da cim su/ mo tani a'di yaki'd e Pany Jaliil mo be. ⁴⁴ Haala Yesus ki is piti ɬorki gwo ka manɕi gwon kamu/ yisa taku e bampam piti ganaa. ⁴⁵ Wakan ki a'di pu'dki'd e Pany Jaliil mo tani 'Kwani gi Pany Jaliil hanki a'di mo mmomishkina uniya ris to gun miikina a'di mo e Pa Urushaliim e mo ma yuk jin yuku mo haali/ uni si'da/ iikin e mo jin yukuwa yuk mo be.

⁴⁶ Wakan a'di pu'dki'd ka nyan'ko'd e Pa Kaana gi Pany Jaliil e mo jin warkina a'di yi'de/ ki yimana mura'th mo. Dhali e Pa Kapranahuu mo tani wathi/ ma malika kamu/ diki'd jin 'ba'thkina ya/m piti mo be. ⁴⁷ Ki a'di cikki gwo ka Yesus pu'dki'd 'peni Pa Yahuudiyya e Pany Jaliil mo tani a'di yaki'd mo dhali yuk a'di mo mmoyayu/ ka lungu'b mo dhali waɕ ya/m piti mo haali/ a'di 'disha 'twa/ mmowu mo be. ⁴⁸ Dhali wakan a'Yesus ki o a'di gwo mo ki: Isi ciki/ ki um 'koki par jamas mii e mo dhali momer mo tani um mini 'koki gam gwo is mo be. ⁴⁹ Dhali wathi/ ma malik ki o a'di gwo mo ki: Tapa, yayu/ ka lungu'b mo ma ntwa/a/ ka 'cim pem diki wu mo. ⁵⁰ Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma. Ya/m pini midi di ki e mo. Dhali wathi/ gamki gwo is jin ɬorkin ma Yesus a'di mo dhali a'di yaki bway pa mo be. ⁵¹ Dhali ki a'di diki'd mmoyaku/ ka lungu'b mo tani imanmiiya tu'c piti gamki a'di 'kup mo dhali ɬor a'di gwo mo ki: Ya/m pini a'di di'd ki e mo be. ⁵² Wakan a'di ki dot uni atente/ mo jin telkina a'di mii 'pen mo mmowaɕ mo. Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Katili/ ka tente/ joɕ is 'peni bwan 'kup mo mmota atenten 'de/ mo tani athunya/ ki dhal a'di 'pen mo be. ⁵³ Dhali com ki misha tente/ jin okin ma Yesus a'di gwo mo ki: Ya/m pini midi

di ki e mo. Dhali a'di ki is piti gamki gwo is mo dhali 'kwani gi gu'b piti 'baar mo be. ⁵⁴ Dhali mii yansan a'di ta miimer kun 'kon ma po/i su/ mo jin miikin ma Yesus mo me'd jin pu'dkina a'di 'peni Pa Yahuudiyya e Pany Jaliil mo be.

5

Mowaɕ jin Waɕu eya Al Yi'de/ mo

¹ Dhali 'ko'di mii yan mo tani ayuk jin yuku mmotul 'kup gi 'Kwani Yahuuda/ 'dishki'd mo dhala Yesus ya'd ka gagamis e Pa Urushaliim mo be.

² Dhali ara al yi'de/ diki'd e Pa Urushaliim e 'twaɕkala gon ka'bal mo jin yukunu ki 'twaɕ 'Kwani Ibraniyiin ka Beet/ hisda mo, a'di jin 'kokin ma lambalanyi mudhe'd mo be. ³ Dhali mo yansan a'di ta mo jin ishkin ma waambuhany 'kwani kun aɬa mom'bi'th mo dhali kun takina ja'da/ mo dhali kun ta ɱwol mo dhali kun ku'thkina is gunkuru/ mo, mmoɕor yi'de/ mmobangal is mo, ⁴ haala man'doyu gwo gi Tapa thulki'd ki me'da tiya eya al mo dhali mmobangal yi'de/ is mo. Dhali a'diyin jin thulki yi'de/ ntwa/a/ 'ko'di yi'de/ bangalkunu is mo tani a'di waɕki'd 'peni 'ba'th yin jin 'koshki a'di mo be. ⁵ Wathin tal 'de/ diki'd, a'di jin 'ba'thki'd ki yil iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo dhali pekwara mo. ⁶ Dhali ka Yesus parki a'di e mo mmo/isha a'di 'ko'da 'cesh ki rash rash mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: /E ɱapan ki /e minu waɕ mowa? ⁷ Dhali wathi/ jin 'batha'd a'di ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, aha/ dara gi wathi/ mmokar aha/ eya al mo ki yi'de/ bangalki is mo, dhali ki aha/ dina mmoya mo tani jan kamu/ thulki'di twa/a/ ki aha/ mo be. ⁸ Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali 'deka cim pini dhali yayi mo. ⁹ Dhali ki jahanne/ wathi/ waɕkunu mo dhali a'di 'de'kki'da cim piti mo dhali ya bway pa mo be.

Dhali acim yansan a'di ta'da cim ma pesu/ mo be. ¹⁰ Dhali wakan 'Kwani Yahuuda/ ki o wathi/ jin waɕkunu gwo mo ki: A'di ta'da cim ma pesu/ mo. A'di diki ta mii jin dhala gwonkan/ e bway mo mmokala cim pini mo be. ¹¹ Hili a'di ki thok uni gwo mo ki: Wathi/ jin waɕki aha/ mo tani a'di ki o aha/ gwo mo ki: 'Deki acim pini

mo ma dhali yayi mo. ¹² Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Ki wathi/ jana i/o /e gwo kan mo? mmo/o gwo mo ki: 'Deki acim pini dhali yayi mo? ¹³ Dhali wathi/ jin wackunu mo tani a'di diki mish wathi/ mo haala Yesus borki is piti mo haala dhana waambuhany 'kwani caaca mo e mo caan mo be. ¹⁴ Dhali yan'ko'd Yesus ki gam a'di e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma. /E 'borkina is mo. Dhalku/ miinthusu kamu/ ki mii mii dok/e mo jin mina jin kamu/ jin shi/ ashi/ mmobol yansan e mo diki 'kosh/e mo. ¹⁵ Dhali wathi/ yaki'd mo dhali tor 'Kwani Yahuuda/ gwo mo ka Yesus a'di iwa'cki a'di mo be. ¹⁶ Dhali gom mii yan kan mo tani a'di toca 'Kwani Yahuuda/ aYesus 'kus mo haali/ a'di miiki mii yansan ka cim ma pesu/ mo be. ¹⁷ Hila Yesus thok uni gwo mo ki: Ababam pem di'd naskina/ mmomiiya tu'c mo. Dhali aha/ si'da/ dina mmomiiya tu'c mo. ¹⁸ Dhali gom gwo yan kan mo tani 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo napkina nap mo ka dun dara'd mo mmo'kosh a'di mo haali/ a'di ilu/ yisa 'ce'dki jasa cim ma pesu/ yisa, hili si'da/ a'di yukki'da Arumgimis ki Com mo mmokar is piti mmonya'ka nyak ka Arumgimis mo be.

Moshirr gom Ya/ mo

¹⁹ Dhali Yesus ki thok uni gwo mo ki: Ka jin gana/ ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Ya/ moli ton kamu/ mii ki bwam piti mo hili jasi a'di jin parkina a'di Com e mo mmomii mo. Haali/ to yin jin miikina a'di mo tani wakan si'da/ Ya/ a'di miiki uni mo be. ²⁰ Haali/ Ababa a'di enki Ya/ m piti mo dhali tor a'di aris to 'baar mo a'di jin miikina a'di ki is piti mo. Dhali adhan mii kun can kun boli gwansan e mo tani mina a'di itor a'di i e mo ki um mini mer mo be. ²¹ Haali/ me'd jin 'de'kkin ma Baba uni kun wukin mo dhali ci uni mon'koki/e mo tani wakan si'da/ Ya/ ciki uni mon'koki/e mo uni gun ona bwa a'di mo be. ²² Dhala Baba diki dwall jan tal 'den kamu/ gwo mo, hili aris gwon dwalli 'baar mo tani cikina a'di Ya/ mo be ka ris 'kwani 'baar mo mini tak Ya/ mo, ²³ ma me'dyin si'da/ takkina uniya Baba mo. A'di jin diki tak Ya/ mo tani diki taka Baba mo a'di jin hashki a'di mo be. ²⁴ Ka jin gana/ ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki:

A'diyin jin cikki gwom pem mo dhali gam a'di is mo a'di jin hashki aha/ mo tani a'di ita'd gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. A'di midi diki yayu/ e miiwak gi gwon dwall mo hili a'di 'cihki'd mo 'peni mowu mo ntagi mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

²⁵ Ka jin gana/ ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Mo midi pu'du/ mo dhali a'di diki'd shwane/ mo, ki uni kun wukin mo mini cik 'twa/ gi Ya/ ma Arumgimis mo, dhali uni gwansan kun cikkin mo tani mini 'ko ki e mo be. ²⁶ Haali/ me'd jin tan ma Baba gi mondiki/e e is piti mo tani wakan si'da/ a'di ciki a'di Ya/ m piti mo mmota gi mondiki/e e is piti mo be. ²⁷ Dhali a'di ciki a'di moshirri 'baar mo mmotor mii 'twa/ a 'cesh gi gwon dwall mo haali/ a'di ta Ya/ gi 'Kwani mo be. ²⁸ Dhalku/ ki mer gom gwo yansan mo haali/ mo midi pu'du/ mo ka ris 'kwani 'baar mo kun 'kokin mo e jis jwa mo tani mini cik 'twam piti mo be. ²⁹ dhali uni mini piyu/ ka pije/ mo uni gwansan kun miiki miim 'boron mo e mo jin pinu e mon'koki/e mo dhali uni gwansan kun miiki tonthus mo tani uni mini piyu/ e momiiwak mo be.

Iman/o Gwo goma Yesus mo

³⁰ Aha/ mola ton kamu/ mii ki moshirr pem mo. Me'd gwo jin cikika/ mo tani aha/ ki dwall gwo mo. Dhali gwon dwall pem kun dwallka/ mo tani ta kun kar/e mo haali/ aha/ dinaki napi mmomii ki bwam pem mo, hili jasi ki bwa gi a'di jin hashki aha/ mo be. ³¹ Wakki/ aha/ ona gwo gom is pem mo tani gwo jin torka/ gom is pem mo tani diki ta jin gana/ mo be. ³² Jamu/ diki'd jin ta'da man/o gwo gom aha/ mo dhali aha/ misha ki gwo jin tora a'di mo gom aha/ mo tani ta gwon gana/ mo be. ³³ Um hashki 'kwani eya Yohaana mo dhali a'di ta'da man/o gwo mo gom gwon gana/ mo be. ³⁴ Hili aha/ dinaki bu'th gwo jin toru 'peni 'kwani mo, hili aha/ ona gwo yansan ki um minu woth mo be. ³⁵ A'di ta o'd jin shwaki'd mo dhala lamba/ jin 'twakki mo mo, dhali um okina bwa mo mmo'kuny bwa mo mmo'ko ari'ceenne/ mo e monkush piti mo be. ³⁶ Hili gwo jin okunu mo gom aha/ mo a'di ica'd mo mmobol gwo ma

Yohaana e mo. Haali/ aṭu'c jin cikin ma Baba aha/ mo mmothim a'di mo, aṭu'c gwansan gana/ kun dika/ mmomii mo tani uni ta iman/ o gwo gom aha/ mo ka Baba a'di hashki aha/ mo be. ³⁷ Dhali Ababa a'di jin hashki aha/ mo tani a'di ki is piti ta'da man/ o gwo gom aha/ mo. 'Twam piti 'kona um ki cik̄ ki sule/ sule/ mo dhali ayir/ em piti 'kona um ki par e ki sule/ sule/ mo be. ³⁸ Dhali um 'kon kan ki dar gi gwom piti mmodi e um mo haali/ um 'koki gam a'di gwo is mo a'di jin hashkina a'di mo be. ³⁹ Um ṇapkin ki burbur e bwan Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo haali/ um toshkin ki um ta gi moṇ'koki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo e uni mo. Dhali uni itana man/ o gwo gom aha/ mo be. ⁴⁰ Dhali um 'kokin mo mmo/ush ki 'tash mo mmo/iiyu/ i aha/ mo ki um mini ta gi moṇ'koki/ e mo. ⁴¹ Aha/ dinaki bu'th monyca 'peni 'kwani mo. ⁴² Hili aha/ misha ki mo/en jin mina umi 'taki ena Arumgimis mo tani piyi'd e um mo be. ⁴³ Aha/ pu'dkina ki gway ma Babam pem mo dhali um 'koki bu'th aha/ mo. Waḱki/ jan tal 'denj kamu/ midi 'taki pu'du/ ki gway piti mo tani a'di imina umi se 'twa/ apo/ mo mmobu'th mo be. ⁴⁴ Ba gwo mina umi mish gam is kata mo? um kun buthi monyca ka rem 'kup mo dhali 'koki ṇap monyca jin pu'dki'd 'peni Arumgimis jin di'd tal 'de/ mo? ⁴⁵ Dhalku/ ki tosh ki aha/ mina yer um is ki gway eya Ababa mo. A'di ta'da Musa jin midi yer um is ki gway mo a'di jin karkina um ka 'tenj kapem bum mo be. ⁴⁶ Waḱki/ um mini 'taki gama Musa gwo is mo tani um si'da/ mini 'taki gam aha/ gwo is mo haali/ a'di 'kwarki gwo gom aha/ mo be. ⁴⁷ Hili waḱki/ um 'koki gam gwo jin 'kwarkina a'di is mo tani ba um mini mish gwom pem gam is kata moye?

6

'Kwani kun Cinu Tonte/ kun Tana Alaapi Mudhe'd mo

¹ Dhali 'ko'di mii yansan mo tani Yesus yaki'd mo mmo'citha/ gap ma Al ma Jaliil mo a'di jin ta'da Al ma Thabariyya mo be. ² Dhala waambuhany 'kwani bathki a'di nsho'k mo haali/ uni mishki miimer

kun miikina a'di gom uni gwansan kun 'koshkina 'ba'th mo be. ³ Dhala Yesus a'di yaki'd e 'kuwosh mo dhali a'di ki ca'ba 'cesh nyakki imancik̄ a'di gwo mo be. ⁴ Dhali Mompe'kupanyolos jin yukuwa yuk gi 'Kwani Yahuuda/ 'dishki'd mo be. ⁵ Dhali yan'ko'd mmo'deka a'di em piti ki mis mo dhali mmomisha a'diya waambuhany 'kwani mmopu'du/ i a'di mo tani Yesus ki owa Pilibbus gwo mo ki: 'Peni mana imina ana iyol maa mo jin mina 'kwani gwansan wakan i'taki shwa mo? ⁶ Gwo yansan okina a'di mo mmopal a'di mo haali/ a'di mishki'd ki is piti gom to jin mina a'di 'taki mii mo be. ⁷ Pilibbus ki thok̄ a'di gwo mo ki: Ariyaal iss* 'kwanimpa ipe'de/ midi 'taki diki yol maan̄kuthu'd mmo'kosh jwa mo gom uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mmo'ceth̄ bwa ime'd ki gwa'd gwa'd mo. ⁸ Jan tal 'denj kamu/ 'peni imancik̄ a'di gwo jin yuk̄kunu gway ka Andaraawus mo jin ta'da kam ma Simaan Buterus mo o a'di gwo mo ki: ⁹ A'cin̄ kamu/ di'di mahan jin ta'd gi maan̄kuthu'di mudhe'd 'peni emen posa kamu/ mo dhali to yi'de/ isu/ mo. Hili uni gwansan minu miia tinta ibwaman 'kwani ka ris kun wakan mo? ¹⁰ Yesus ki o gwo mo ki: Tuci 'kwani mmo'ko 'pena 'cesh mo. Dhali asho 'bina e ki 'bi mo. Wakan 'kwanin̄ gwas uni 'kokina 'cesh mo dhali monden̄ jin den̄kunu uni e mo tani wana e ka alaapi mudhe'd mo be. ¹¹ Yan'ko'd Yesus ki bu'th maan̄kuthu'd mo dhali ki a'di 'borki'da 'bor bwa i is mo tani a'di ki ciki uni gwansan kun 'kokina 'cesh mo. Dhali to yi'de/ si'da/ miikunu wakansan mo me'd jin ṇapkina uni a'di mo be. ¹² Dhali ki shwam buni jin shwakina uni a'di ikap mo tani a'di ki tor imancik̄ a'di gwo gwo mo ki: Tuli kuluny maa kun uru 'kup is mo ki jan tal 'denj kamu/ minu 'taki diki this e mo be. ¹³ Wakan uni tulki uni is mo dhali 'tu'dkina nura/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ ki kuluny maa 'peni maan̄kuthu'di mudhe'd 'peni emen posa kamu/ mo, kun dhalkina uni gwansan kun shwakin mo be. ¹⁴ Dhali ki 'kwani parki miimer e mo jin miikina a'di mo tani uni o gwo mo ki: Wathi/ yansan ka jin̄ gana/ ta'da manci gwo mo a'di jin midi yayu/ i mony'cesh mo be.

* 6:7 miyya wa ishriin

¹⁵ Dhali yan'ko'd mmonyithkina a'di uni mo ki uni muruni iyyu/ mo dhali bu'th a'di ki 'bi'th mo mmokar a'di ka malik mo tani Yesus yaki'd mo dok/ e e 'kuwosh mo a'di 'de/ mo be.

Yesus Yaki'd ki Sho'k e 'Kupa Al mo

¹⁶ Ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani imancik a'di gwo uni iikin ka lungu'b eya al mo, ¹⁷ mmosekina uni e bwam ma kur mo dhali mmotel ii 'pen mo mmo'citha/ gap ma al e Pan Kapranahuum mo. Dhali mo dhuruma/ dhurum mo be dhala Yesus diki yayu/ i uni naskina/ mo be. ¹⁸ Dhali yi'de/ birki bakal mo haali/ 'tham poshki'd kagahara mo be. ¹⁹ Dhali ki uni 'koshki cwa is me'd natgini kwara mo walla idonjon mo tani uni parkina Yesus e mo mmoya ki sho'k e 'kupa al mo dhali a'di 'dishki'da kur is mo be. Dhali uni ko/kina ko/ is kagahara mo. ²⁰ Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ a'dan be. Dhalku/ is ki ko/ mo ma. ²¹ Dhali yan'ko'd uni 'kunykina bwa mo dhali bu'th a'di e bwam ma kur mo, dhali ki jahanne/ akur a'di pu'dki'd e mo jin 'kokina uni mmo/ii mo be.

'Kwani Napkina Yesus mo

²² Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani 'kwani kun 'kokina 'bana gapa kamu/ mo tani mishki mo mo ka kur diki'd jasi tal 'de/ imun mo, dhala Yesus diki se akur mo nyakki imancik a'di gwo mo, hili imancik a'di gwo uni iikin uni 'cena mo be. ²³ Bahili jasa kur 'peni Pan Thabariyya mo tani pu'dkin mo mmo'dish mo is mo e mo jin shwakina uni maanjuthu'd mo 'ko'di Tapa 'borki'da Arumgimis bwa i is mo be. ²⁴ Wakan ki 'kwani mishkin ka Yesus diki di imun mo tani walla imancik a'di gwo mo tani uni ki is buni seki bwam ma kur mo dhali ii e Pan Kapranahuum mo mmonjapa Yesus mo be.

Yesus Ta Maa gi Mondiki/e ki Sule/ mo

²⁵ Dhali ki uni gamki a'di e 'bana gapa ala kamu/ mo tani uni ki o a'di gwo mo ki: Rabbi, /e yayini mahan kakasja mo? ²⁶ Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Um napi aha/, yisa mmoparkina um miimer e mo yisa, hili mmoshwakina um maanjuthu'd ikap mo be. ²⁷ Dhalku/

ki miya tu'c gom tonte/ mo jin midi 'ce'd sho'k mo hili gom tonte/ jin midi 'dim 'kup ntagi mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo, a'di jin mina Ya/ gi 'Kwani ici um mo. Haali/ e a'di mo tani Arumgimis jin ta Com mo a'di 'dapki gwom piti 'twa/ ki a'di mo be. ²⁸ Dhali yan'ko'd uni ki o a'di gwo mo ki: Aman mina mii miya ta mo mmomii mii ma tu'c ma Arumgimis mo? ²⁹ Yesus ki thok uni gwo mo ki: Mii yaase a'di ta mii jin minu mii goma Arumgimis mo ba/ ki um mini gam a'di gwo is mo, a'di jin hashkina a'di ki yayu/ mo be. ³⁰ Wakan uni ki o a'di gwo mo ki: Ki miimer wakata imina /e imii mo jin mina aman i'taki par e mo dhali gam /e gwo is mo? Mii gi wakata imiikina /e mo? ³¹ Ibabam bam shwakina manna mo e mombwaasho mo me'd Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo jin o ki: A'di ciki uni maanj gana/ 'peni momis mmoshwa mo be. ³² Dhali yan'ko'd Yesus ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: AMusa, yisa a'di ciki um maa yan 'peni momis yisa. Ababam pem a'di ciki um maanj gana/ yan 'peni momis mo be. ³³ Haali/ maa ma Arumgimis a'di ta a'di jin pu'dki'da 'cesh 'peni momis mo dhali ci mondiki/e e 'kwaniny'cesh mo. ³⁴ Uni ki o a'di gwo mo ki: Tapa, ci am maa yansan isa yempa/ mo ma.

³⁵ Yesus ki o uni gwo mo ki: Aha/ tana maa gi mondiki/e mo be. A'diyin jin yayi'di aha/ mo tani mina te/ diki bu'th mo, dhali a'di jin gam aha/ gwo is mo tani mina yi'de/ diki bu'th ki sule/ mo be. ³⁶ Hili aha/ tora um gwo mo ki: Um parki aha/ e mo tani dhali um 'koki gam aha/ gwo is naskina/ mo be. ³⁷ Aris uni 'baar mo kun cikin ma Baba aha/ mo tani uni mini iyyu/ i aha/ mo, dhali a'di jin midi yayu/ i aha/ mo tani aha/ mina diki ur a'di ka pije/ mo be. ³⁸ Haali/ aha/ pu'dkina i mony'cesh yansan 'peni momis mo, yisa mmomii ki bwam pem yisa, hili ki bwa gi a'di jin hashki aha/ mo be. ³⁹ Dhali a'di yansan ita bwam piti jin hashki aha/ mo, ki aha/ mina diki this jan tal 'denj kamu/ e mo 'pena ris uni gwansan kun cikina a'di aha/ mo, hili aha/ mina 'de'k uni ka cim jin 'ko'd mo be. ⁴⁰ Haali/ a'di yansan ita bwa ma Babam pem mo, ki aris 'kwani

'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun parki Ya/ e mo dhali gam gwo is e a'di mo tani mini 'taki ta gi mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Dhali aha/ mina 'de'k uni ka cim jin 'ko'd mo be.

⁴¹ Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ uni miikina gumgum apo/ a'di mo haali/ a'di oki gwo mo ki: Aha/ tana maa jin thulki'd 'peni momis mo be. ⁴² Uni o gwo mo ki: Wathi/ yan diki ta aYesus mo? a'di jin ta Ya/ ma Yuusup mo. 'Kona ana ki mish com dhali kum mowa? Ba ata ona a'di gwo mo shwane/ ki: Aha/ thulkina 'peni momis mo? ⁴³ Yesus ki thok uni gwo mo ki: Dhalka gumgum ki mii e bwam um um 'cena kan mo. ⁴⁴ Wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin midi yayu/ i aha/ isi ciki/ Ababa jin hashki aha/, a'di dirki a'di mo. Dhali aha/ mina 'de'k a'di ka cim jin 'ko'd mo be. ⁴⁵ A'di ta gwo jin 'kwarkina imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki: Dhali uni 'baar mo min ma Arumgimisi tor mo. Ki aris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun mini cik gwo mo dhali da/ar 'pena Baba mo tani uni mini i/iyyu/ i aha/ mo be. ⁴⁶ Wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin parki'da Baba e mo, hili isi ciki/ jasi a'di jin ta ji 'peni Arumgimis mo, a'di mishki'da Baba mo be. ⁴⁷ Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: A'diyin jin gamki gwo is mo tani ta'd gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba mo be. ⁴⁸ Aha/ tana maa gi mondiki/e mo be. ⁴⁹ Ibabam bum shwakina manna e momb-waasho mo dhali uni wukin mo be. ⁵⁰ A'di yansan ta maa jin thulki'd 'peni momis mo jin mina wathi/ 'taki shwa mo tani dhali a'di midi diki wu mo be. ⁵¹ Aha/ tana maa jin di'd ki e jin thulki'da 'cesh 'peni momis mo. Wakki/ wathin tal 'denj kamu/ jin midi shwa maa yansan mo tani a'di midi di ki e ki sule/ sule/ mo. Dhali maa jin miga/ ci gom mon'koki/e gi 'kwaniny'cesh mo tani a'di ta bungwar is pem mo be.

⁵² Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ uni su'kkin ki gwo e bwaman cem buni mo mmo/o gwo mo ki: Ki wathi/ yansan midi ci ana bungwar is piti mmo'ka manakan? ⁵³ Dhali wakan aYesus ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Isi ciki/ wakki/ um 'koki 'ka shuman is gi Ya/ gi 'Kwani mo dhali pi abas piti mo

tani um mini 'koki ta gi mon'koki/e e is bum mo be. ⁵⁴ A'diyin jin 'ka bungwar is pem mo dhali piya bas pem mo tani a'di ta'd gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo dhali aha/ mina 'de'k a'di ka cim jin 'ko'd mo be. ⁵⁵ Haali/ bungwar is pem a'di ta tontenj gana/ mo be dhali abas pem a'di ta to jin minu pi jin ta jin gana/ mo be. ⁵⁶ A'diyin jin 'ka bungwar is pem mo dhali piya bas pem mo tani a'di nyakki ca'b e aha/ mo dhali aha/ e a'di mo be. ⁵⁷ Dhali me'da Babam pem jin di'd ki e mo dhali hash aha/ mo tani dhali aha/ dina ki e mo goma Baba mo, wakan a'diyin jin midi 'ka aha/ mo tani midi di ki e mo gom aha/ mo be. ⁵⁸ Yansan ta maa jin thulki'da 'cesh 'peni momis mo, yisa waki jin shwakina icim dhali wu mowa. A'di jin midi shwa maa yansan mo tani midi di ki e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. ⁵⁹ Gwo yansan okina a'di e gu'b gi montul is buni mo me'd jin torkina a'di uni gwo mo e Panj Kapranahuum mo be.

Gwo gi Mondiki/e ki Sule/ Ya Ye 'Ba/ mo

⁶⁰ Imancik a'di gwo ka ris ki uni cikki gwo yansan mo tani uni o gwo mo ki: Gwo yansan 'bitha'bi'th mo be. Aja a'di imidi mish a'di cik mo? ⁶¹ Hila Yesus a'di nyithki'd ki is piti mo ki imancik a'di gwo miiki'da gumgum mo isi gom gwo yan mo tani dhali o uni gwo mo ki: Um si'da/ kolkunu mo gom gwo yansan mo de? ⁶² Wakki/ wakan mo tani gwo midi wakataye wakki/ um ki par Ya/ gi 'Kwani e mmoseku/ e mo jin dina a'di 'thissa/ mo? ⁶³ A'di ta shi/in jin ci mon'koki/e mo. Bungwar is a'di atha/ ath mo. Gwo jin torka/ um mo tani uni ta shi/in dhali mon'koki/e mo be. ⁶⁴ Hili unin tiya 'kokini bwam um mo kun 'koki gam gwo is mo. Haala Yesus mishki'd 'peni ka mun'kup ntwa/a/ mo uni gwansan kun mini 'koki gam gwo is mo dhali a'diyin jin midi 'taki 'cith a'di is ki gwo mo be. ⁶⁵ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Gom gwo gi wakan mo tani a'di itorka/ um gwo mo ki jan tal 'denj kamu/ midi moli yayu/ i aha/ mo, hili isi ciki/ a'di imin ma Babam pemi ci a'di mo be.

⁶⁶ Ko'di mii yansan mo tani imancik a'di gwo ka ris yeki gwo is mo dhali 'koki nyak ii ki a'di mo be. ⁶⁷ Yesus ki o uni gun 'koni

'kume'd i'ce'dka su/ gwo mo ki: I/um si'da/ mini ii mo 'taa? ⁶⁸ Simaan Buterus ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, ki am mi'na ii aja mo? Ki /e a'di ita gi gwo gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. ⁶⁹ Dhali aman gamkina gwo is mo dhali shorkina is mo dhali mish mo mo ki /e ta jan tal 'de/ jin kogu mo 'peni Arumgimis mo be. ⁷⁰ Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Dika/ ki kwany umi 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali jan tal 'denj kamu/ 'peni bwam um mo tani ta tapa ma ruma 'cesh mowa? ⁷¹ A'di oki gwo kan goma Yahuusa jin ta ya/ ma Simaan Iskariyuuti, haali/ a'di ta jan tal 'de/ 'peni uninj 'kume'd i'ce'dka su/ mo jin midi 'cith a'di is ki gwo mo.

7

Ikam ma Yesus Daran gi Gwoŋ Gam Is mo

¹ 'Ko'di mii yan mo tani Yesus yaki'd e Pany Jaliil mo. A'di ushki ya Pa Yahuudiyya mo haali/ 'Kwani Yahuuda/ uni ŋapki a'di mmo'kosh jwa mo be. ² Dhali ayuk gi 'Kwani Yahuuda/ jin yukuwa yuk mo gom Gu'b Cinja/ mo tani 'dishki'd mo be. ³ Wakan ikam piti o a'di gwo mo ki: Dhali mo yan mo dhali yayi e Pa Yahuudiyya mo ki imancik /e gwo mini 'taki par miim pini e jin miikina /e mo. ⁴ Haali/ wathin kamu/ yisa di'da jin miiki'da tu'c ka 'di/ mo wakki/ a'di ona bwa ki miim piti minu mish eya tente/ mo. Wakki/ /e mii to gwansan mo tani tori is pini eya tente/ e 'kwaniny'cesh mo. ⁵ Haali/ ikam piti si'dayi 'koki gam a'di gwo is mo be. ⁶ Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Mom pem diki pu'd naskina/ mo be, hili mom bum uni 'kokin isa yempa/ mo. ⁷ 'Kwaniny'cesh 'koki shi/ umi e mo, hili uni shi/ki aha/ i e mo haali/ aha/ torkina uni gwo ki miim buni kun miikina uni mo tani ta thus ki thus mo be. ⁸ Iiku/ um mo ma eya yuk jin yuku ka tul 'kup ki is bum mo. Aha/ mina diki ya eya yuk jin yuku mo haali/ mom pem diki pu'd mo mmothim mo naskina/ mo. ⁹ Gom gwo jin ona a'di kan mo tani a'di ca'bki'd e Pany Jaliil mo be.

Yesus Diki'd e Mo ma Yuk gi Gu'b Cinja/ gi 'Kwani Yahuuda/ mo

¹⁰ Hili ŋ'ko'd ki ikam piti iikin ka gagamis e mo ma yuk jin yuku mo tani yan'ko'd a'di

si'da/ yaki'd ka gagamis mo, yisa ya'd eya tente/ yisa, hili ka kwal is mo be. ¹¹ Dhali 'Kwani Yahuuda/ 'kokin mo mmonap a'di ka cim jin yukuwa yuk mo dhali o gwo mo ki: Mane a'di sa/? ¹² Dhala dhana gumgum miikin ma waambuhany 'kwani mo gom a'di mo. Kun tiya o gwo mo ki: A'di ta wathi/ jin 'boro'd mo be. Dhali kun tiya o gwo mo ki: Yisa. A'di suski 'kwani mmodheres mo be. ¹³ Bahili gom 'Kwani Yahuuda/ mo tani wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin oki gwo eya tente/ gom a'di mo be.

¹⁴ Dhali ibwaman ma yuk jin yuku mo tani Yesus yaki'd ka gagamis mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali tor gwo mo be. ¹⁵ Dhali 'Kwani Yahuuda/ merkin mo gom gwom piti mo dhali o gwo mo ki: Ki wathi/ yansan mishki gwo 'peni mana kan mo ki a'di diki di mo naskina/ mmomish gwo denj e mo? ¹⁶ Wakan aYesus ki thok uni gwo mo ki: Gwom pem jin torka/ mo tani diki ta jim pem mo, hili ta ji gi a'di jin hashki aha/ mo be. ¹⁷ Wakki/ wathin kamu/ ona bwa ki mii bwam piti mo tani a'di midi mish mo mo wakki/ gwo jin toru ta jim ma Arumgimis mo walla wakki/ aha/ tora gwo ki moshirr pem gana/ mo be. ¹⁸ A'diyin jin oki gwo ki moshirr piti gana/ mo tani a'di ŋapki monyca ki is piti mo. Hili a'diyin jin ŋapki monyca gi a'di jin hashki a'di mo tani ta jin gana/ mo dhali mii kun 'koki ta kun kar/ e yisa 'kona e a'di mo be. ¹⁹ Din ma Musa ki ci um gwonkan jin cinu mowa? Dhali jan tal 'denj kamu/ 'peni um yisa di'da jin dhuki gwonkan jin cinu mo. Ata inapkina um aha/ mmo'kosh mo? ²⁰ Dhali 'kwani ki thok a'di gwo mo ki: /E tan ga ruma 'cesh mo. Aja inapki /e mmo'kosh jwa mo? ²¹ Yesus ki thok uni gwo mo ki: Aha/ miikina jasi ton tal 'de/ mo dhali umi 'baar mo merkin mo gom a'di mo be. ²² AMusayi iciki um gwo mo gom mo jin minu 'citha/ munyal yis mo (dhali a'di yisa jasi 'pena Musa, hili 'peni ibabam bum mo) dhali um ki 'cith wathin gwath munyal yis piti ka cim ma pesu/ mo be. ²³ Wakki/ ka cim ma pesu/ wathin gwath ki bu'th mo jin 'cithuwa munyal yis mo tani wakan gwonkan jin cin ma Musa mo tani minu 'koki 'taki 'ce'd mo. A/um mii aha/ ka nyor mmowačka/

bungwar is gi wathi/ ka 'bimpil mmo'bor mo ka cim ma pesu/ mowa? ²⁴ Dhalku/ gwo ki dwall eya por ma piye/ kan mo, hili dwalli gwo ki dwall gana/ ka kar/e mo.

Yansan Ta'da Kristhos mowa?

²⁵ 'Kwanin tiya 'peni Pa Urushaliim oki gwo wakan mo ki: Ki a'di diki ta wathi/ a'dana jin nɔpkina uni mmo'kosh mowa? ²⁶ Dhali a'di di'di mahan shwane/ mmoɔɔr gwo eya tente/ mo dhali uni 'koki o gwoŋ kamu/ e a'di mo. A/mina uni gwansan kun ta gi moshirr imish ki a'di yansan ta'da Kristhos 'te/sana? ²⁷ Bahili aman mishkina mo jin yayina wathi/ yansan 'peni cine/ mo dhali ka Kristhos minu piyu/ 'kwani i is mo tani wathin tal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin midi mish mo jin yayina a'di 'peni cine/ mo be. ²⁸ Wakan Yesus ki ɔɔr uni gwo mo eya tente/ mo me'd jin ɔɔrkina a'di gwo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo/o gwo mo ki: Um mishi aha/ mo dhali mo jin yayika/ 'peni cineyi? Hili aha/ dinaki yayu/ ki bwam pem mo. A'di jin hashki aha/ mo tani ta a'din gana mo, dhali a'di tani 'kona um ki mish mo be. ²⁹ Aha/ misha a'di mo haali/ aha/ yayina 'peni a'di mo dhali a'diyi ihashki aha/ mo be. ³⁰ Wakan uni nɔpki bway mo mmobu'th a'di mo, hili wathin tal 'deŋ kamu/ diki kar me'd piti apo/ a'di mo haali/ mom piti diki pu'd naskina/ mo be. ³¹ Dhali hili 'kwani ka ris gamki a'di gwo is mo dhali uni o gwo mo ki: A/ki me'd jin minu piya Kristhos 'kwani i is mo tani a/ mina a'di mii miimer ki nyanye/ mmobol ku gi miina wathi/ yansan e mowa?

Iboliish Hashkunu mo Mmobudha Yesus mo

³² Dhali 'Kwani Parisiyyin cikina waambuhany 'kwani mmomiikina uni agumgum kan mo gom a'di mo, dhali igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyyin hashka iboliish mo mmobu'th a'di mo be. ³³ Dhali yan'ko'd Yesus ki o uni gwo mo ki: Aha/ mina di e um ari'ceenne/ mo dhali yan'ko'd aha/ mina ya e a'di jin hashki aha/ mo be. ³⁴ Um mini nɔp aha/ mo dhali um mini 'koki gam aha/ mo haali/ mo jin miga/ ya mo tani mina um moli iiyu/ mo be. ³⁵ Dhali 'Kwani Yahuuda/ oki gwo ka rem 'kup mo ki: Ki mana dina wathi/ yansan gwo ibwa mo mmoya mo jin mina ana

'koki gam a'di mo? A'di dina gwo ibwa mo mmoya mo e bwaman 'Kwani Yahuuda/ kun cekerunu bwa mo e bwan 'Kwanin Griki mo dhali ɔɔr 'Kwanin Griki gwo mo 'taa? ³⁶ Ki 'pemen gwo yan jin ona a'di ta'da taye? jin ona a'di ki: Um mini nɔp aha/ mo tani dhali um mini 'koki gam aha/ mo, dhali, Mo jin dika/ nycine/ mo tani mina um mol iiyu/ icine/ mo be.

Kumma/ Yi'de/ jin Di ki E mo

³⁷ Dhali ka cim jin 'ko'd ki mo ma yuk jin yuku ka tul 'kup mo tani a'di jin ta'da cim jin caaca mo tani Yesus doshki'd ki mis mo dhali ɔɔr gwo eya tente/ mo mmo/ o gwo mo ki: Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/ budha yi'de/ mo tani dhalki a'di yayi'di aha/ mo dhali pi mo. ³⁸ A'diyin jin gamki aha/ gwo is mo tani dhalki a'di yayi'di aha/ mo, dhali dhalki a'diyin jin gamki aha/ gwo is mo tani pi a'di mo, me'd Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo jin o gwo mo ki: 'Peni bwam ma dum piti mo tani a'di mina yi'deŋ kumma/ jin di ki e igusu/ mo be. ³⁹ Dhali gwo yansan jin okina a'di mo tani okina a'di gom Shi/in mo, jin mina a'di ci gom uni gwansan kun gamki a'di gwo is mo kun muruni bu'th a'di mo be. Haali/ Shi/in a'di dinuki ciyu/ naskina/ mo haala Yesus naskina/ dinuki kar cam piti eya tente/ mo be.

Monkwa/ Bwa e Bwan 'Kwani mo

⁴⁰ Ki uni cikki gwo gwansan mo tani 'kwanin tiya o gwo mo ki: Wathi/ yansan ta'da manci gwo ma Arumgimis ka jin gana/ mo be. ⁴¹ Dhali kun tiya ki o gwo mo ki: Wathi/ yansan a'di ta'da Kristhos mo. Hili kun tiya o gwo mo ki: A/Kristhos midi piyu/ mo 'peni Pany Jaliila? ⁴² Dina Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo ki o gwo mo ka Kristhos midi pi 'peni emen ma Dawuu'd mo? dhali minu piyu/ 'peni Pam Beetlaham, a'di jin ta pa jin din ma Dawuu'd nycine/ mo? ⁴³ Wakan mondher bwa di'di bwaman 'kwani gom a'di mo be. ⁴⁴ Unin tiya ona bwa ki bu'th a'di mo, hili wathin tal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin karki me'd apo/ a'di mo be.

Uni Gwansan kun Ta gi Moshirr kun Daran ki Monkam Gwo Is mo

⁴⁵ Dhali iboliish uni dokkin ka nyan'ko'd mo e igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo, uni gun oki uni gwo mo ki: Atinta 'kona um ki guyu/ a'di mo? ⁴⁶ Dhali iboliish ki thok uni gwo mo ki: Wathin kamu/ yisa di'da jin torki gwo me'd wathi/ yansan mo be. ⁴⁷ Dhali 'Kwani Parisiyiin ki thok uni gwo mo ki: A/ki um si'da/ suskunu idheres mo de? ⁴⁸ A/kun tiya 'peni 'kwani kun ta gi moshirr walla 'Kwani Parisiyiin gamki a'di gwo is mowa? ⁴⁹ Hili awaambuhany 'kwani gwahan uni molki gwonkan jin cinu mo dhali um jeekunu jwa mo be. ⁵⁰ Dhala Nikudimus a'di jin yaki'di a'di mon'thiny ntwa/a/ mo tani dhali a'di jin ta jan tal 'de/ 'peni uni mo jin oki uni gwo mo ki: ⁵¹ A/gwonkan bana jin cinu mo midi dwall wathi/ gwo ka wuny isa, ntwa/a/ mo ki uni 'koki dhu 'ce mo mmocik a'di mo dhali da/ar a'di jin miikina a'di mowa? ⁵² Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: /E si'da/ ta wathi/ 'peni Pany Jaliil 'taa? Aggi. Napi mo ma dhali /e mini par e mo haala manci gwo ma Arungimisa kamu/ yisa di'da jin midi piyu/ mo 'peni Pany Jaliil mo.

A'bom jin Bu'thkunu mo e Mo jin Miina A'di Miinyal mo

⁵³ Uni iikin e gu'b buni ki she/ ki she/ mo be.

8

¹ Hila Yesus yaki'd mo e 'Kuwosh Setuun mo be. ² Dhali mon'thamo/ ka 'tum mo tani a'di pu'dki'd e gu'b gi mondheleladhelel dok/e mo. Aris 'kwani 'baar mo pu'dkini a'di mo. Dhali a'di ca'bki'da 'cesh mo dhali tor uni gwo mo be. ³ Dhali iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyiin uni suskina 'bomi a'di mo jin bu'thkunu mo e momii miinyal mo, dhali uni ki kara yimi bwaman mo be. ⁴ Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Mantor Gwowa, a'bom yansan a'di bu'thkunu mo e mo jin miina a'di miinyal mo be. ⁵ Dhali gwonkan jin cin ma Musa mo kanki aman gwo mo mmo'kosh wathi/ gi wakansan ki wosh mo be. Gwom pini wakatintaye jin mina /e i/o mo goma yim mo? ⁶ Mii yansan miikina uni mmopal a'di mo ki uni mini 'taki ta gi gwo mmo/o apo/ a'di mo. Dhala Yesus ca'bki'd ki ji lun mo dhali 'kwara

'cesh ki me'd piti mo be. ⁷ Dhali ki uni 'kon mo mmo'tirrish a'di ki gwondot mo tani a'di doshki'd ki mis mo dhali o uni gwo mo ki: Dhalki a'di jin dara'd gi miinthus e bwam um mo tani iyipi woshi twa/a/ mo mmo'kosha yim mo. ⁸ Dhali ki jahanne/ a'di ca'bki'd ki ji lun mo dhali 'kwara 'cesh ki me'd piti mo be. ⁹ Hili ki uni cikki a'di mo tani uni iikin ka pije/ ka 'dete/ 'dete/ mo mmo'tel 'pen 'peni a'di jin ca'd mo, dhala Yesus dhalkunu a'di 'de/ mo nyakka 'bom jin doshki'di bwambori a'di mo be. ¹⁰ Dhala Yesus ki hil mo mo dhali owa yim gwo mo ki: A'boma, mane uni mane? Dina wathin tal 'den kamu/ ki wak/eya? ¹¹ Ayim ki thok gwo mo ki: Wathi/ yisa di'da Tapa. Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Wakan si'da/ aha/ dinaki wak /e mo be. Yaku/ mo ma dhali dhalku/ miinthus ki mii dok/e mo.

Yesus Ta Monkush gi 'Kwaniny'cesh mo

¹² Dok/e Yesus ki tor uni gwo mo mmo/ o ki: Aha/ tana monkush gi 'kwaniny'cesh mo be. A'di jin midi bath aha/ nsho'k mo tani midi diki ya e mondhurumi'd mo. Hili a'di midi ta gi monkush gi mondiki/e mo be. ¹³ Dhali yan'ko'd 'Kwani Parisiyiin ki o a'di gwo mo ki: /E tori gwo ki is pini ba/. Gwom pini jin tora /e mo tani diki ta gwon gana/ mo be. ¹⁴ Yesus ki thok uni gwo mo ki: Ba isi wakki/ gwo jin torka/ gom is pem mo tani gwom pem jin torka/ mo tani ta gwon gana/ mo haali/ aha/ misha mo jin yayika/ 'peni cine/ mo dhali mo jin yaka/ iya mo si'da/ hili um 'koki mish mo jin yayika/ 'peni cine/ mo walla mo jin yaka/ iya mo be. ¹⁵ Um dwalli gwo isi gom bungwar is mo. Aha/ dinaki dwall jan tal 'den kamu/ gwo mo be. ¹⁶ Ba isi wakki/ gwo jin dwallka/ mo tani gwon dwall pem ta gwon gana/ mo haali/ aha/ yisa dina aha/ 'de/ mo jin dwalli gwo mo, hili aha/ dhali Ababam pem jin hashki aha/ mo be. ¹⁷ E gwonkan bum jin cinu mo, a'di jin 'kwarkunu mo mmo/o gwo mo ki: Gwo jin cina 'kwani su/ mo tani ta gwon gana/ mo be. ¹⁸ Aha/ tora gwo gom is pem mo dhali Ababam pem a'di jin hashki aha/ mo tani a'di torki gwo gom aha/ mo be. ¹⁹ Wakan uni ki thok a'di gwo mo ki: Mane Cim mane? Yesus ki thok uni gwo mo

ki: Um 'koki mish aha/ mo walla Ababam pem mo. Wakki/ um mishi aha/ mo tani um mini 'taki misha Babam pem si'da/ mo be. ²⁰ Gwo gwansan okin ma Yesus e mo jin dhunuwa guurush mo me'd jin torkina a'di 'kwani gwo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Hili wathin tal 'den kamu/ yisa di'da jin bu'thki a'di mo haali/ mom piti diki pu'd naskina/ mo be.

Mo jin Yaka/ Ya Nycine/ tani Mina Um Mol Iiyu/ mo

²¹ Dok/ e a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ yana ya mo dhali um mini nap aha/ mo dhali um mini wu mo e miinthus bum mo. Dhali mo jin yaka/ iya icine/ mo tani um mini mol iiyu/ mo be. ²² Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ ki o gwo mo ki: Mina a'di 'kosh is piti jwa mo 'taa? me'd jin ona a'di gwo mo ki: Mo jin yaka/ iya mo tani mina um moli iiyu/ mo be. ²³ Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Um 'pena 'cesh yan mo. Aha/ 'peni momis mo. Um ita ku gi mony'cesh yan mo. Aha/ dinaki ta ji gi mony'cesh yan mo be. ²⁴ Aha/ tora um gwo mo ki um mini wu mo e miinthus bum mo, haali/ um mini wu mo e miinthus bum mo isi ciki/ um mini 'taki gam aha/ gwo is mo ki aha/ tana a'di mo be. ²⁵ Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: /E sa/ tana ja mo? Yesus ki thok uni gwo mo ki: Ma isi gwo yin jin torka/ um mo 'peni ka mun'kup mo tani a'di itorkika/ umi 'baar mo be. ²⁶ Aha/ tana gi gwon tiya ka ris mmo'taki o gom um mo dhali mmo'taki dwall si'da/ mo tani hili a'di jin hashki aha/ mo tani ta a'din gana/ mo, dhali aha/ torkina a'di i'kwaniny'cesh mo gwo jin cikka/ 'peni a'di mo be. ²⁷ Dhali uni 'koki mish gwom piti 'ban mo jin okina a'di uni mo gom gwony Com mo be. ²⁸ Dhali wakan aYesus ki o uni gwo mo ki: Ki um mini 'de'k Ya/ gi 'Kwani mo tani yan'ko'd um mini mish mo mo ki aha/ tana a'di be dhali ki aha/ dinaki mii ton tal 'den kamu/ ki moshirr pem ki is pem mo, hili jasi uni kun okika/ kun torkin ma Baba aha/ mo be. ²⁹ Dhali a'di jin hashki aha/ mo tani a'di di'd e aha/ mo. A'di diki dhal aha/ 'pen mo haali/ aha/ miina to isa yempa/ kun 'borki a'di bwa mo be. ³⁰ Me'd jin torkina a'di gwo wakan mo tani 'kwani ka ris gamki a'di gwo is mo be.

Gwon Gana/ Midi Dhu Um ki 'Kus mo be

³¹ Dhali yan'ko'd Yesus ki o 'Kwani Yahuuda/ gwo mo, uni kun gamki a'di gwo is mo ki: Wakki/ um mini tikir 'ko mo e gwom pem mo tani um ka jin gana/ mini ta imancik aha/ gwo mo be. ³² Dhali um mini mish gwon gana/ mo. Dhali gwon gana/ midi dhu um ki 'kus mo be. ³³ Uni thokki a'di gwo mo ki: Aman tana emen ma Ibrahiim mo dhali aman 'konaki ta cinjina/ gi 'kwanin tiya mo. Ba ata i/ona / e gwo mo ki: Um minu dhu ki 'kus mo?

³⁴ Yesus ki thok uni gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun miiki miinthus mo tani uni ta cinjina/ gi miinthus mo be. ³⁵ Dhali cinjina/ yisa mishi tikir ca'b e gu'b ki sule/ ki sule/ mo, hili ya/ a'di tikirki ca'b ki sule/ sule/ mo be. ³⁶ Wakan wakki/ Ya/ dhu um ki 'kus mo tani um ka jin gana/ mini 'ko ki 'kus mo be. ³⁷ Aha/ misha ki um ta emen ma Ibrahiim mo. Bahili um napki aha/ mmo'kosh mo haali/ gwom pem diki gam monyca'b e um mo be. ³⁸ Aha/ torkina gwo ki to jin mishkika/ 'pena Babam pem mo dhali um miiki to jin cika um 'pena babam bum mo be.

Ababam Bum Ta'da Ibliis mo

³⁹ Uni ki thok a'di gwo mo ki: Ibrahiim ta'da babam bam mo. Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Wakki/ um mini 'taki ta uci ma Ibrahiim mo tani um mini 'taki mii mii kun miin ma Ibrahiim mo be. ⁴⁰ Hili shwane/ um napki aha/ mmo'kosh mo, wathi/ jin torki um gwon gana/ jin cikina a'di 'peni Arumgimis mo. Mii ma Ibrahiim yisa wakana. ⁴¹ Um mii to kun cika um 'pena babam bum mo. Uni ki thok a'di gwo mo ki: Aman 'konuki dho'th ki dho'th cal mo be. Aman tana ga Baba jin di'd tal 'de/ mo a'di jin ta'da Arumgimisi. ⁴² Yesus ki thok uni gwo mo ki: Wakki/ Arumgimis midi 'taki ta Ababam bum mo tani um mini 'taki en aha/ mo haali/ aha/ pikina 'peni Arumgimis mo dhali aha/ yayina 'peni a'di mo. Aha/ dinaki yayu/ ki bwam pem mo, hili ki bwa gi a'di jin hashki aha/ mo be. ⁴³ Atinta 'kona um ki mish gwo jin oka/ 'ban mo? Haali/ a'di wakan mmomola um gwom pem cik mo be. ⁴⁴ Um 'pena babam

bum jin ta tapa ma ruma 'cesh mo dhali bwam bum o'd ki mii me'd bwa ma babam bum mo. A'di ta'da man'kosha mee mo 'peni ka mun'kup mo dhali a'di dar gi tonj kamu/ mmomii gom gwonj gana/ mo haali/ gwonj gananj kamu/ yisa di'da e a'di mo. Ki a'di ki tor gwo ka tor mo tani a'di ki o gwo mo me'd isi jin di'di a'diyi haali/ a'di ta'da tor mo dhali com jin cil ma tor mo. ⁴⁵ Hili haali/ gom gwonj gana/ jin torka/ um mo tani um 'koki gam aha/ gwo is mo be. ⁴⁶ Wathi/ jana 'peni bwam um gamki aha/ ki aha/ dina mii m'ba/ gom miinthus mo? Wakki/ aha/ tora gwonj gana/ mo tani ata 'kona um ki gam aha/ gwo is mo si'da/? ⁴⁷ A'diyin jin ta jim ma Arumgimis mo tani cik'ki'da Arumgimis gwo mo. Dhali gom gwo jin 'kona um ki cik a'di mo tani um 'koki ta ku ma Arumgimis mo be.

Ntwa/a/ ka Ibrahiim mo tani Aha/ Dikina mo be

⁴⁸ Dhali 'Kwani Yahuuda/ ki thok a'di gwo mo ki: Aman ona gwo ki onj gana/ ba/ ki /e ta Wathi/ gi Pan Saamira jin taki'd ga ruma 'cesh moyi? ⁴⁹ Yesu ki thok uni gwo mo ki: Aha/ dinaki ta aruma 'cesh mo, hili aha/ taka Ababam pem mo dhali um 'koki tak aha/ mo be. ⁵⁰ Hili wakan si'da/ aha/ dinaki nap monyca ki is pem mo. Jan tal 'denj kamu/ diki'd jin napki a'di mo dhali a'di midi ta mandwall gwo mo be. ⁵¹ Ka jinj gana/, ka jinj gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Wakki/ wathin tal 'denj kamu/ midi dhu gwom pem mo tani a'di midi diki par wu e ki sule/ mo be. ⁵² Dhali 'Kwani Yahuuda/ ki o a'di gwo mo ki: Shwane/ aman misha ki /e tana ga ruma 'cesh mo. Ibrahiim wuki'd mo ba/, me'd jin wukina imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali i/e a'di i/on ki: Wakki/ wathi/ midi dhu gwom pem mo tani a'di midi diki nyok wu ki sule/ mo be. ⁵³ /E can mo mmobola babam bam ka Ibrahiim e jin wuki'd mo 'taa? Aggi. Dhali imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo kun wukin mo. Ki /e si'da/ toshki /e tana ja mo? ⁵⁴ Yesu ki thok uni gwo mo ki: Wakki/ aha/ kara monycam pem mo tani monycam pem di'd ki buthur mo. A'di ta'da Babam pem jin karki aha/ ca eya tente/ mo, a'di jin okina

um ki a'di ta'da Arumgimis bum mo be. ⁵⁵ Hili um 'koki mish a'di mo. Aha/ misha a'di mo be. Wakki/ aha/ ona gwo ki aha/ mola a'di mo tani aha/ mina 'taki ta ator me'd um mo, hili aha/ misha a'di mo dhali aha/ dhuna gwom piti mo be. ⁵⁶ Ababam bum ka Ibrahiim a'di 'kunykina bwa mo mmopina a'di acim pem e mo. A'di mishki a'di mo dhali 'borkina bwa mo be. ⁵⁷ Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ ki o a'di gwo mo ki: /E dina yil ki 'ko/ issu/* i'ce'dka 'kume'd naskina/ mo dhali /e parkina Ibrahiim eya? ⁵⁸ Yesu ki thok uni gwo mo ki: Ka jinj gana/, ka jinj gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Ntwa/ a/ ka Ibrahiim diki di mo tani aha/ dikina mo be. ⁵⁹ Dhali wakan uni 'de'kki wosh mo dhali 'taki 'kosh a'di mo. Hila Yesu bagki is piti mo dhali ya ka pije/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo be.

9

Yesu Waçki Wathi/ jin Dhodhu ka Ja'da/ mo

¹ Me'd jin yakina a'di ki yampe mo tani a'di mishki wathin kamu/ jin taki'da ja'da/ 'pena dho'th piti jin dho'thkunu a'di kan mo be. ² Dhali imanci a'di gwo dotki a'di gwo mo ki: Rabbi, kaja miiki miinthus mo, wathi/ yansan 'taa? walla icom mo, ki a'di dho'thkunu ka ja'da/ kan mo? ³ Yesu ki thok gwo mo ki: A'di yisa ita miinthus gi wathi/ yan mo walla icom mo, hili ki mii ma Arumgimis minu tor eya tente/ e a'di mo be. ⁴ Ana tucu ki mii mii gi a'di jin hashki aha/ mo, ki mo di'd ki montee naskina/ mo. Ki mo midi ta mon'thiny mo tani wathin tal 'denj kamu/ midi mola tu'c mii mo be. ⁵ Me'd jin dika/ e mony'cesh yan mo tani aha/ tana monjkush gi 'kwaniny'cesh mo be. ⁶ Me'd jin okina a'di gwo wakansan mo tani a'di ki 'tak manya/ a'cesh mo dhali 'thoka je ki manya/ mo dhali gwa'c wathi/ e ka je mo be, ⁷ mmo/ o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma mmolam eya Al Yi'de/ Siluwaam mo (a'di jin ta 'pemen gwo jin onu mo ki: a'di hashkunu mo). Wakan a'di yaki'd mo dhali lamki'd mo dhali dokki'd ka nyan'ko'd mo mmomish mo mo be. ⁸ Dhali imanmiiya tu'c dhali uni gwansan kun mishki a'di ntwa/a/ mo mmotana a'di

* 8:57 kamsiin

aman'tho to mo tani uni o gwo mo ki: Dina a'di ki ta wathi/ yansan a'di jin ca'bki'd dhali 'tho to mo? ⁹ Kun tiya o gwo mo ki: A'di ta a'di be. Kun tiya o gwo mo ki: Yisa, hili a'di wana e ki a'di mo. A'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ tana wathi/ mo be. ¹⁰ Uni ki o a'di gwo mo ki: Dhali em pini mishu ka'd kataye? ¹¹ A'di ki thok gwo mo ki: Wathi/ jin yuku ka Yesus a'di 'thokki'da je mo dhali gwa'c aha/ em pem mo dhali o aha/ gwo mo ki: Yaku/ mo eya Siluwaam mo dhali lam mo. Wakan aha/ yakina mo dhali lam mo dhali aha/ bu'thkina momish mom pem mo be. ¹² Uni ki o a'di gwo mo ki: Mane a'di mane? A'di ki thok gwo mo ki: Aha/ mola a'di mo be.

'Kwani Parisiyiin Uni Theke'thki Gwo mo Gom Mo jin Waçuwa Waç ki E mo

¹³ Dhali uni ki susi wathi/ e 'Kwani Parisiyiin mo, a'di jin taki'da ja'da/ 'thissa/ mo be. ¹⁴ Dhali a'di ta'da cim ma pesu/ jin miikin ma Yesusa je mo dhali ka'd a'di em piti mo be. ¹⁵ Dhali 'Kwani Parisiyiin dok/e ki dot a'di gwo mo ki a'di mishi bu'th momish mom piti kata mo. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di karki'da je e em pem mo dhali aha/ lamkina mo tani aha/ mishkina mo mo be. ¹⁶ Dhali 'Kwani Parisiyiina tiya ki o gwo mo ki: Wathi/ yansan diki di 'peni Arumgimis mo ba/ haali/ a'di diki kara cim ma pesu/ ki jin kogu mo. Hili kun tiya o gwo mo ki: A/ ki wathi/ jin ta'da manmii miinthus midi mish miimer gi wakansan mii mowa? Mondher bwa di'di bwaman uni mo be. ¹⁷ Wakan uni dok/e ki o wathiny ja'da/ gwo mo ki: Gwo gi wakata i/ona /e gom a'di mo me'd jin ka'dkina a'di /e e mo? A'di thok gwo mo ki: A'di ta'da manci gwo ma Arumgimis mo be.

¹⁸ Dhali 'Kwani Yahuuda/ 'koki gam gwo is ki a'di taki'da ja'da/ mo dhali ki a'di bu'thki momish mo mo ntagi uni ki yuk icom gi wathi/ jin bu'thki momish mom piti mo be. ¹⁹ Dhali uni ki dot uni gwo mo ki: A/yan ta ya/ m buma, a'di jin ona um ki a'di dho'thkunu ka ja'da/ mo? Ba a'di mishi mo mo kata shwane/? ²⁰ Icom thokki gwo mo ki: Aman misha ki a'di yansan ta ya/ m bam mo dhali a'di dho'thkunu ka ja'da/ mo be. ²¹ Bahili a'di mishi mo kata shwane/

sa/? Aman mola mo walla aman 'konaki mish a'di jin ka'dki em piti mo. Doti a'di mo ma. A'di cana yil mo. A'di midi o gwo gom is piti mo be. ²² Icom oki gwo wakansan mo haali/ uni ko/ki 'Kwani Yahuuda/ mo haali/ 'Kwani Yahuuda/ thosonki gwo mo jin gamu me'd mo wakki/ wathin tal 'den kamu/ midi 'taki pi gwo gom a'di mo mmo/ o ki a'di ta'da Krithos mo tani a'di minu ur ka pije/ 'peni gu'b gi montul is buni mo be. ²³ A'di ta gwo jin ona icom gwo mo wakan mo ki: A'di cana yil mo be. Doti a'di mo ma.

²⁴ Wakan dok/e me'di su/ mo tani uni ki yuk wathi/ jin taki'da ja'da/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Ciya Arumgimis mom'bor bwa i is mo ma. Aman misha ki wathi/ yansan ta'da manmii miinthus mo be. ²⁵ A'di ki thok uni gwo mo ki: Wakki/ a'di ta'da manmii miinthus mo tani aha/ mola mo be. Jasi ton tal 'de/ a'di imishka/ mo ba/ me'd jin taka/ ja'da/ mo tani aha/ misha mo shwane/ mo be. ²⁶ Uni ki thok a'di gwo mo ki: Ki a'di mii'da ta i /e mo? Ki e ka'da a'di /e kata mo? ²⁷ A'di ki thok uni gwo mo ki: Aha/ torkina um gwo mo hila/ dhali um ushki gwo cik moyi. Ba tinta inapa um a'di mmo-cik dok/e sa/? Um si'da/ njapan mmowar ki imancik a'di gwo mo 'taa? ²⁸ Dhali uni sorki a'di mo mmo/o gwo mo ki: /E a'di itana mancik a'di gwo mo. Hili aman tana imancika Musa gwo mo be. ²⁹ Aman misha ka Arumgimis torki'da Musa gwo mo. Hili gom gwo gi wathi/ yan mo tani aman mola mo mo jin yayina a'di 'peni cine/ mo be. ³⁰ Dhali wathi/ ki thok uni gwo mo ki: Ba mii yansan ta miimer mo be. Ki um 'koki mish mo jin yayina a'di 'peni cine/ mo dhali hili a'di ka'dki aha/ em pem mo be. ³¹ Ana misha mo mo ka Arumgimis diki cik 'twa/ gi imanmii miinthus mo hili wakki/ jan 'de/ yin jin ta'da manluna Arumgimis mo dhali mii bwam piti mo tani Arumgimis cikki a'di 'twa/ mo be. ³² Hili 'pena dhamo/ ki suny suny mo me'd jin telkina mony'cesh 'pen mo tani gwo yisa cikkuuwa ki jan tal 'den kamu/ ka'dki'da kamu/ e mo a'di jin dhodhu ka ja'da/ mo. ³³ Wakki/ wathi/ yansan midi 'taki diki di 'peni Arumgimis mo tani a'di midi 'taki mol ton kamu/ mii mo be. ³⁴ Dhali uni ki thok gwo mo ki: /E jin dho'thkunu e miinthus kan mo tani dhali

mina /e imish am gwo tora? Dhali uni ki ur a'di ka pije/ mo be.

Aja'da/ gom To gi Shi/in mo

³⁵ Dhala Yesu cikki gwo ki uni urki a'di ka pije/ mo dhali a'di ki gam a'di 'kup mo, dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: /E gamki Ya/ ma Arumgimis gwo is mo 'taa? ³⁶ A'di ki thok a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Ki a'di jaye, Tapa, ki aha/ mina gam a'di gwo is mo? ³⁷ Yesu ki thok a'di gwo mo ki: /E mishki a'di mo dhali a'di a'dan be jin torki/ e gwo mo be. ³⁸ A'di ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, aha/ gamkina gwo is mo. Dhali a'di ki lunj a'di mo be. ³⁹ Dhala Yesu ki o gwo mo ki: Gom gwon dwall mo tani aha/ pu'dkina i mony'cesh yansan mo, ki uni gwansan kun 'koki mish mo mo tani mini 'taki mish mo mo, dhali uni gwansan kun mishi mo mo tani mini war ka ja'da/ mo be. ⁴⁰ Kwani Parisiyiina tiya 'dishkin mo mmocik gwo jin ona a'di mo dhali uni ki o a'di gwo mo ki: A/am si'da/ de itana ja'da/ de? ⁴¹ Yesu ki thok uni gwo mo ki: Wakki/ um mini 'taki ta ja'da/ mo tani um mini 'taki dar gi mii 'ba/ mo, hili shwane/ um o gwo mo ki: Aman misha mo mo. Dhali mo kun 'konu ki mii 'ba/ mo tani ishkin e um mo be.

10

Gwom 'Bi'th/e goma Goŋ Ka'bal mo

¹ Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um ki a'diyin jin diki se ki 'twaŋkala goŋ ka'bal mo, hili ise ki bwaya kamu/ mo tani a'di ta wathin 'di/ mo dhali jin ta'da mandil to mo be. ² Hili a'diyin jin cicki'd ki 'twaŋkal mo tani a'di ta'da manhil ka'bal jin hili ka'bal mo be. ³ Dhali amanɔr 'twaŋkal mo tani ka'dki a'di 'twaŋkal mo, dhali ka'bal cikki 'twam piti mo, dhali a'di ki yuk ka'bal pitin gana/ ki gway buni mo dhali shu uni bway ka pije/ mo be. ⁴ Ki a'di suski kum pitin gana/ 'baar mo ka pije/ mo tani a'di ki ya ntwa/a/ ki uni mo dhali ka'bal bathki a'di nsho'k mo haali/ uni mishki 'twam piti mo be. ⁵ Jan kamu/ jin di ki she/ mo tani mina uni 'koki bathi sho'k mo be, hili uni mini so mo 'peni a'di mo haali/ uni 'koki mish 'twa/ gi 'kwanin tiya mo be. ⁶ Gwom pok yansan tor ma Yesu uni mo, hili uni 'koki

mish gwo 'ban mo, gwo jin okina a'di uni mo be.

Yesu Ta'da Manhil Ka'bal jin 'Boro'd mo

⁷ Wakan Yesu ki o uni gwo dok/ e mo ki: Aha/ tora um gwo mo ki: Aha/ tana 'twaŋkal gom ka'bal mo be. ⁸ Aris uni 'baar mo kun iyyini twa/ a/ ki aha/ mo tani uni ta 'kwanin 'di/ mo dhali kun ta imandil to mo. Hili ka'bal 'koki ci bwa 'kup ki uni mo be. ⁹ Aha/ tana 'twaŋkal mo. Wakki/ jan tal 'denj kamu/ midi seyu/ i aha/ mo tani a'di minu woŋh mo dhali midi seyu/ bwaman mo dhali ya ka pije/ mo dhali gama shon dhii/i'd mo be. ¹⁰ 'Kwanin 'di/ uni pu'dkin mo mmokwal to jasi 'te/ mo dhali mmo'kosha 'kosh mo dhali mmo'ce'da 'ce'd sho'k mo. Aha/ pu'dkina mo ki uni mini ta gi mon'koki/e mo dhali mmota gi a'di ki nyanye/ mo be. ¹¹ Aha/ tana manhil ka'bal jin 'boro'd mo. Amanhil ka'bal jin 'boro'd ki kar mondiki/ em piti a'cesh gom ka'bal mo be. ¹² Hili a'di jin mii to ka guurush mo dhali diki ta manhil ka'bal mo tani dhali ka'bal 'koki ta kum piti mo tani ki a'di parki'da wu e mo mmoy-ayu/ mo tani a'di ki dhal ka'bal 'pen mo dhali gus mo be dhala wu ki bu'th uni mo dhali ceker uni bwa mo be. ¹³ A'di guski'd mo haali/ a'di ta'da manmii to ka guurush mo be dhali bwan kamu/ yisa ta a'di pa gom ka'bala. ¹⁴ Aha/ tana manhil ka'bal jin 'boro'd mo. Aha/ misha kum pem mo dhali kum pem mishi aha/ mo be. ¹⁵ Me'd jin mishkin ma Baba aha/ mo tani dhali aha/ misha Ababa mo. Dhali aha/ karkina mondiki/em pema 'cesh gom ka'bal mo be. ¹⁶ Dhali aha/ tana gi ka'bala tiya kun 'koki 'ko eya goŋ yansan mo. Aha/ mina mii susi uni si'da/ mo, dhali uni mini ci bwa gom 'twam pem mo be. Wakan uni mini ta ama'dinya tal 'de/ mo be dhali amanhil ka'bal midi di 'de/ mo be. ¹⁷ Gom 'kup gwo gi wakan mo tani Ababa enki aha/ mo haali/ aha/ karkina mondiki/em pema 'cesh mo ki aha/ mina 'taki bu'th a'di ka nyan'ko'd mo be. ¹⁸ Wathin tal denj kamu/ yisa di'da jin midi bu'th a'di 'peni aha/ mo, hili aha/ karkina a'diya 'cesh ki bwam pem gana/ mo. Aha/ tana gi mom'bi'th mo mmokar a'diya 'cesh mo dhali aha/ tana gi mom'bi'th mo mmobu'th a'di dok/ e mo be.

Gwonkan yan bu'thkika/ 'pena Babam pem mo be.

¹⁹ Dhali gwo jin dheru 'kwani bwa mo dok/ e diki'd mo e bwan 'Kwani Yahuuda/ mo haali/ gom gwo gwansan mo be. ²⁰ 'Kwanin tiya ka ris o gwo mo ki: A'di ta'd ga ruma 'cesh mo dhali a'di guski'da du mo. Atinta cika um gwom piti mo? ²¹ Kun tiya o gwo mo ki: Gwo gwansan 'koki ta gwo gi wathi/ jin taki'd ga ruma 'cesh mo. A/min ma ruma 'cesh mish ka'd wathiny ja'da/ e mowa?

Yesus Wakina 'Kwani Yahuuda/ mo

²² A'di ta'da ayuk jin yuku ka tul 'kup mo mmokar gu'b gi mondheleladhelel ki she/ mo (mmokar a'di ki she/ 'ko'di a'di nyonkunu dok/ e mo be) e Pa Urushaliim mo be. ²³ A'di ta mondit mo dhala Yesus yaki'd ki sho'k e gu'b gi mondheleladhelel eya lambalany ma Sulemaan mo be. ²⁴ Wakan 'Kwani Yahuuda/ tulki is i a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: /E mini dhu am ki mo gi wakata mmoshi bwa 'kup mo kan? Wakki/ /e tana Krithos mo tani tori aman gwo shoka 'cesh ka ji sho'k mo ma. ²⁵ Yesus ki thok uni gwo mo ki: Aha/ torkina um gwo mo tani dhali um 'koki gam gwo is mo. Gom mii kun miikika/ ki gway ma Babam pem mo tani uni torki gwo gom aha/ mo be. ²⁶ Hili um 'koki gam gwo is mo haali/ um 'koki ta uni kun cilka/ ki ka'bal pem mo. ²⁷ Ka'bal pem cikki 'twam pem mo dhali aha/ misha uni mo dhali uni bathki aha/ nsho'k mo be. ²⁸ Dhali aha/ cina uni mon'koki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ mo be. Dhali uni mini 'koki 'ce'd sho'k ki sule/ mo. Dhali wathin tal 'denj kamu/ midi diki sul uni mo 'peni me'd pem mo be. ²⁹ Ababam pem a'di jin ciki uni aha/ mo tani a'di ica'd ki uni 'baar mo dhali wathin kamu/ yisa di'da jin midi mish sul uni mo 'peni me'd ma Babam pem mo be. ³⁰ Aha/ dhala Baba, aman tala 'de/ mo be.

³¹ Dhali 'Kwani Yahuuda/ uni 'de'kki wosh mo dok/ e mmo'taki 'kosh a'di mo. ³² Yesus thok uni gwo mo ki: Aha/ torkina um miim 'borga/ i e ka ris 'pena Babam pem mo. Dhali gom mii kuna imina umi 'kosh aha/ ki wosh mo? ³³ 'Kwani Yahuuda/ thokki a'di gwo mo ki: Aman mina 'kosh /e ki wosh gom miim 'boro'd yisa hili

gom gwo sor jin walkina /e mo, haali/ /e jin ta wathiny'cesh kan mo kar is pini ka Arumgimis mo. ³⁴ Yesus ki thok uni gwo mo ki: A'di dinuki 'kwar mo e gwonkan bum jin cinu mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ ona gwo mo ki: Um a'di itana rumi? ³⁵ Wakki/ a'di ki yuk uni ka rum, uni kun pu'dkina Gwo ma Arumgimis mo (Dhali Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo tani minu mol 'ce'd mo be) tani ³⁶ a/um ki o gwo mo ki a'di jin karkina Com ki she/ ki jin kogu mo dhali hashu e mony'cesh mo ki: /E walki gwo sor mo, haali/ aha/ ona gwo mo ki: Aha/ tana Ya/ ma Arumgimis mo. ³⁷ Wakki/ aha/ dinaki mii mii ma Babam pem mo tani dhalki gwom pem ki gam is mo ma. ³⁸ Hili wakki/ aha/ ki mii uni mo tani ba wakki/ isi um 'koki gam aha/ gwo is mo tani gami aha/ gwo is gom mii mo ma, ki um mini mish mo mo dhali mish gwo 'ban mo ka Baba a'di diki'd e aha/ mo dhali aha/ eya Baba mo be. ³⁹ Dok/ e uni palki mii mo mmobu'th a'di mo, hili a'di yeki'd mo 'peni bwam me'd buni mo be.

⁴⁰ A'di yaki'd dok/ e mo mmo'citha/ Al Kumma/ Yi'de/ Uurdun mo e mo yin jin miikin ma Yohaana mii ki yi'de/ ntwa/ a/ mo dhali a'di ki ca'bi mun mo be. ⁴¹ Dhali 'kwani ka ris pu'dkini a'di mo dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Yohaana diki mii miimer mo tani, hili aris gwo kun okin ma Yohaana gom wathi/ yansan mo tani ta gwon gana/ mo be. ⁴² Dhali 'kwani ka ris gamki a'di gwo is imun mo be.

11

Mowu ma Li/aasar mo

¹ Dhali wathin kamu/ diki'd jin 'ba'thki'd jin yuku gway ka Li/aasar gi Pam Beetaniya mo, a'di jin ta pa ma Mariyam dhali 'bwaham piti ka Martha mo be. ² A'di ta'da Mariyam jin 'koshki Tapa is ka yina pi'dnanj gana/ mo dhali shumut a'di sho'k ka mur'kup ma yim mo, a'di jin 'ba'thkin ma kam piti ka Li/aasar mo. ³ Wakan i'bwaham hashki a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, a'di jin ena /e mo tani 'ba'thki'd mo be. ⁴ Hili ka Yesus cikki gwo yansan mo tani a'di ki o gwo mo ki: 'Pemen 'ba'th yansan yisa ta mowuwa. A'di ta mii gom monyca ma Arumgimis mo, wakan ki

Ya/ ma Arumgimis minu kar ki ca gom a'di mo be.

⁵ Dhala Yesus enki'da Martha dhali 'bwa-ham mo be dhala Li/aasar mo. ⁶ Wakan ki a'di cikki gwo gom a'di mmo'ba'thkina a'di mo tani a'di ca'bki'd ka cim su/ naskina/ e mo yin jin dikina a'di nycine/ mo be. ⁷ Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo yansan e imancik a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki ana iina Pa Yahuudiyya mo dok/ e. ⁸ Dhali imancik a'di gwo ki thok a'di gwo mo ki: Rabbi, 'Kwani Yahuuda/ hila/ uni shwaneyin nɔpki /e mmo'kosh ki wosh mo dhali /e mini ya imun dok/e mana sa/? ⁹ Yesus ki thok uni gwo mo ki: 'Kon ma tee ki 'ko 'kume'd i'ce'dka su/ ka tente/ mowa? Wakki/ wathin kamu/ ki ya ki sho'k montee mo tani a'di diki kol mo haali/ a'di parki monkush gi mony'cesh yan e mo be. ¹⁰ Hili wakki/ wathin 'de/ ki ya ki sho'k mon'thiny mo tani a'di kolki'd mo haali/ monkush diki di e a'di mo be. ¹¹ Wakansan a'di oki gwo mo dhali yan'ko'd tor uni gwo mo ki: Akam bana ka Li/aasar a'di ishki e mo, hili aha/ mina ya mo mmomer a'di e mo 'peni mo/ ish e mo be. ¹² Dhali imancik a'di gwo ki o a'di gwo mo ki: Tapa, wakki/ a'di ishki e mo tani a'di mina isi 'bor mo be. ¹³ Dhala Yesus a'di oki gwo gom jwam piti mo, hili uni kulumki gwo ibwa mo ki a'di midi si a'di is 'peni mo/ish e mo be. ¹⁴ Dhali yan'ko'd Yesus ki tor uni gwo ka ji sho'k mo mmo/ o gwo mo ki: ALi/aasar, a'di wuki'd mo be. ¹⁵ Dhali gom gway bum mo tani aha/ 'kunykina bwa mo ki aha/ dinaki di imun mo, wakan ki um mini gam gwo is mo. Hili dhalki ana iina i/i i a'di mo. ¹⁶ Tuuma, a'di jin yuku gway ka 'ci jin dhodhu isu/ mo, a'di o gwo e igarr piti jin nyaka a'di gwo cik mo ki: Dhalki ana iina si'da/ ki ana mina nyak wu ki a'di mo be.

Yesus Ta Mompì dhali Mondiki/e mo

¹⁷ Dhali ka Yesus pu'dki'd mo tani a'di gamki'da Li/aasar, a'di jin diki'di jis jwa ka cim donon hila/ mo be. ¹⁸ Pam Beetaniya a'di 'dishki Pa Urushaliim is mo, dhali si'd piti wana e ki nɔtɔgini su/ mo be. ¹⁹ Dhali 'Kwani Yahuuda/ tana ris ka ris uni iikina Martha mo dhala Mariyam mo mmomalas uni mo isi goma kam buni mo be. ²⁰ Ka Martha cikki gwo ka Yesus pu'dki'd mo

tani ayim yaki'd mo dhali rak a'di ibway mo, ka Mariyam diki'd e bwan gu'b mo be. ²¹ Martha ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e mini 'taki di imahan mo tani akam pem midi 'taki diki wu mo be. ²² Dhali shwane/ isi me'd jin mishka/ ki to yin jin mina /e idot 'peni Arumgimis mo tani Arumgimis midi ci /e a'di mo be. ²³ Yesus ki thoka yim gwo mo ki: Akam pini midi cu mis dok/e mo be. ²⁴ Martha ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ mishayi ki a'di midi cu mis dok/eyi e mompinu ka cim jin 'ko'd mo be. ²⁵ Yesus ki thoka yim gwo mo ki: Aha/ tana mompinu dhali mon'koki/e mo be. A'diyin jin gamki aha/ gwo is mo tani ba a'di jin wuki'd mo tani hili a'di midi di ki e mo be. ²⁶ Dhali a'diyin jin di'd ki e dhali gam aha/ gwo is mo tani a'di midi diki wu ki sule/ mo. A/gwo yansan gama /e is mo 'te/ sana? ²⁷ Ayim ki thok a'di gwo mo ki: Nye, Tapa. Aha/ gama gwo is ki /e tana Kristhos mo jin ta Ya/ ma Arumgimis mo, a'di jin midi yayu/ e mony'cesh yansan mo be.

Yesus Gwoki'd mo

²⁸ Ka yim oki gwo yansan mo tani ayim yaki'd mo dhali yuk 'bwaham piti ka Mariyam mo mmo/o a'di gwo ka kwal is mo ki: Amantor Gwo di'di mahan mo dhali a'di yukki/e mo be. ²⁹ Dhali ka yim cikki gwo mo tani ayim cuki mis ki jahanne/ mo dhali ya i a'di mo be. ³⁰ Dhala Yesus diki pu'du/ ipa naskina/ mo, hili a'di diki'd naskina/ e mo yin jin gamkin ma Martha a'di 'kup mo be. ³¹ Ki 'Kwani Yahuuda/ kun 'kokin mo naskina/ e gu'b nyakka yim mo mmomalasa yim mo tani uni parkina Mariyam e mo mmocukina a'di mis ki jahanne/ mo dhali ya ka piye/ mo tani, uni bathkina yimi sho'k mo mmo'tosh ka yim yaki'd ka piye/ mo mmoko mo e mon'kupaje mo be. ³² Dhali yan'ko'd, aMariyam, ka yim pu'dki'd e mo jin din ma Yesus mo dhali par a'di e mo tani a'di bitki'di sho'k piti mo dhali o gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e mini 'taki di imahan mo tani akam pem midi 'taki diki wu mo be. ³³ Ka Yesus parki'da yim e mo mmogwokina a'di mo tani dhali 'Kwani Yahuuda/ kun nyakki pu'd ka yim mo mmoko mo si'da/ tani a'di den ma du mo e shi/in piti mo dhali mur mo. ³⁴ Dhali a'di ki o gwo mo ki:

Mane mo jin karkina um a'di mo? Uni ki thoƙ a'di gwo mo ki: Tapa, yayu/ mo ma dhali par e mo. ³⁵ Yesu gwoki'd mo be. ³⁶ Wakan 'Kwani Yahuuda/ oki gwo mo ki: Hili mo mo ma. A'di enki a'di ijasa/! ³⁷ Hili kun tiya 'peni uni oki gwo mo ki: A/bunya/ mina a'di jin mishi wathiny ja'da/ ka'd e mo tani mina a'di 'taki diki mish wathi/yansan non 'peni mowu mo?

Li/aasar A'di Warkunu Is mo Mmodi ki E mo

³⁸ Dhali yan'ko'd Yesu den ma du mo e shi/in piti dok/e mo dhali a'di pu'dki'd e mon'kupaje mo. A'di ta jis wosh jin 'kolkunu mo dhali wosh karkunu mo mmo'dap a'di 'twa/ mo be. ³⁹ Yesu ki o gwo mo ki: Kaci wosh mo ma. Dhala Martha jin ta 'bwaham gi wathi/ jin wu'd mo tani o a'di gwo mo ki: Tapa, ki mo yan shwanetan mo tani a'di min ma shimi bulabul mo haali/ a'di 'kokin ma cimi donon mo mmowu mo be. ⁴⁰ Yesu ki owa yim gwo mo ki: Dika/ ki tor /e gwo mo wakki/ /e mini 'taki gam gwo is mo tani /e mini 'taki par monyca ma Arumgimis e mowa? ⁴¹ Wakan uni ka'cki wosh mo dhala Yesu 'deki em piti ki mis mo dhali o gwo mo ki: Ababa, aha/ 'borkina /e bwa i is mo ki /e cikki aha/ 'twa/ mo. ⁴² Aha/ mishkina ki /e cikki aha/ 'twa/ isa yempa/ mo, hili aha/ okina gwo yansan gom gway gi 'kwani kun doshkin ki 'dishe/ mo ki uni mini 'taki gam gwo is ki /e a'di ihashki aha/ mo be. ⁴³ Ki a'di oki gwo wakansan mo tani a'di cuuki'd ki dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Li/aasar, piyu/ ka pije/ mo. ⁴⁴ Wathi/ jin wuki'd mo piki'd ka pije/ mo, me'd piti dhali sho'k piti 'tamkunu is ki burrinyen dhiny e jin kanuwa kan mo dhali bwam/em piti a'di 'tamkunu mo ki burrinye/ si'da/ mo. Yesu ki o uni gwo mo ki: 'Cuƙi a'di mo ma dhali dhalki a'di ya'd mo.

Awu'th jin Wudhu Apowa Yesu mo

⁴⁵ Wakan 'Kwani Yahuuda/ ka ris ris uni kun iyyin nyakka Mariyam mo dhali kun parki to kun miikina a'di e mo tani uni gamki gwo is e a'di mo be. ⁴⁶ Hili kun tiya 'peni uni, uni iikin mo e 'Kwani Parisiyyin mo dhali torki uni gwo mo gom to jin miikin ma Yesu mo be. ⁴⁷ Wakan igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyyin uni tulki 'kwani

gi montul is buni is mo dhali o gwo mo ki: Atinta i/a'di imina ana imii mo? Haali/ wathi/ yansan miiki'da ris miimer ka ris mo. ⁴⁸ Wakki/ ana mina dhal a'di mmomii kansan san mo tani aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo mini gam a'di gwo is mo dhali 'Kwani Ruumaniiyyin mini iyyu/ mo dhali 'ce'd mom bana jin kogu sho'k mo dhali kal bana mo be. ⁴⁹ Hili jan tal 'den kamu/ 'peni uni mo tani a'di ta'da Kayaapa, a'di jin ta'da gasiis jin ca'd gi yil caan mo, jin oki uni gwo mo ki: Um moli to 'baar mo. ⁵⁰ Um 'koki mish gwo 'ban mo ki a'di ta shi/ miim 'boro'd gom um mo ki wathin tal 'de/ midi 'taki wu mo gom 'kwani mo, dhali ki kal yan ka 'bimpil minu 'taki 'koki 'ce'd sho'k mo be. ⁵¹ A'di diki o gwo yansan 'peni bwam piti 'te/ mo, hili mmotakina a'diya gasiis jin ca'd gi yil caan mo tani a'di oki gwo is mo ka Yesu midi 'taki wu mo gom kal yan mo be. ⁵² Dhali yisa jasi gom kal yan a'di 'cena hili mmotul uci ma Arumgimis isi montal 'de/ mo uni gun cekerkunu bwa mo is'ko'd mo be. ⁵³ Wakan 'pena tee caan mo tani uni gamki 'twa/ 'kup mo gom bway jin mina uni 'taki kar a'di mmowu mo be.

⁵⁴ Wakan aYesu yisa di'd mmoya eya tente/ mo e bwaman 'Kwani Yahuuda/ mo hili a'di yaki'd 'peni mun mo e bampa/ jin 'dish mombwaasho is mo e bampa/ jin yukunu gway ka Eprayim mo. Dhali a'di ca'bki'di mun nyakki imancik a'di gwo mo be.

⁵⁵ Dhali Mompe'kupanyolos gi 'Kwani Yahuuda/ 'dishki'd mo dhali 'kwani ka ris iikin 'peni bampa/ e Pa Urushaliim ntwa/ a/ ki Mompe'kupanyolos mo mmonyon is buni mo be. ⁵⁶ Uni 'kokin mo mmotima tim mo goma Yesu mo dhali mmo/o gwo ka rem 'kup mo me'd jin doshkina uni e gu'b gi mondheleladhelel mo ki: Ki gwo gi wakatinta ikulumkina /e ibwa mo? Ki a'di midi diki yayu/ e montul is yan jin yukuwa yuk mo 'taa? ⁵⁷ Dhali igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyyin uni kanki gwo mo mmo/o ki wakki/ wathin tal 'den kamu/ midi mish mom piti mo tani a'di midi 'taki tor uni gwo mo jin mina uni 'taki bu'th a'di mo be.

12

Yesus 'Koshkunu Is ka Yina Pi'dnanj Gana/ mo e Pam Beetaniya mo

¹ Acim 'koni pe'de/ ntwa/ a/ ki Mompe'kupanyolos mo dhala Yesus pu'dki'd e Pam Beetaniya mo e mo jin pikin ma Li/aasar mo a'di jin 'de'kkin ma Yesus 'peni mowu mo be. ² Dhali uni miiki a'di tonte/ mo. Martha a'di miiki'da tu'c mo, hila Li/aasar a'di ta jan tal 'de/ e bwam uni gwansan kun 'kokina tharabeesa nyakki a'di mo be. ³ Mariyam bu'thki'da yina pi'dnanj gana/ jin 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo jin din ma ratul 'de/ mo be. Dhali a'di ki 'kosh sho'k ma Yesus mo dhali shumut a'di sho'k ka mur'kup piti mo, dhali gu'b a'di 'tu'dkunu mo ka shim ma pi'dna/ mo be. ⁴ Hila Yahuusa Iskariyuuti a'din tal 'de/ 'peni imancik a'di gwo mo (a'di jin midi 'cith a'di is ki gwo mo) o gwo mo ki: ⁵ Atinta 'konuki yola pi'dna/ yansan ka riyaal iss* 'kwanimpa i'kume'd mo dhali ciki 'kwani kun hatha'ko'd mo? ⁶ Gwo yansan ona a'di, yisa mmotan ma du a'di pa yisa gom 'kwani kun hatha'ko'd mo, hili haali/ a'di ta'da 'di/ mo, dhali mmotana a'di ka jisilaan ma guurush mo tani a'di ki pil mo ki 'pen mo mmo'do uni mo. ⁷ Yesus ki o gwo mo ki: Dhalka yim mo ma. Dhalka yim kar a'di igama tee jin minu kan aha/ mo. ⁸ 'Kwani kun hatha'ko'd 'koni um isa yempa/ mo, hili um mini 'koki ta gi aha/ isa yempa/ mo.

Awu'th jin Wudhu Apowa Li/aasar mo

⁹ Dhana waambuhany 'Kwani Yahuuda/ ka ris da/ arki gwo mo ki a'di di'di mun mo tani dhali uni pu'dkin mo, yisa jasi 'te/ gom gway ma Yesusa, hili si'da/ mmopara Li/aasar e mo a'di jin 'de'kkina a'di 'peni mowu mo be. ¹⁰ Wakan igasiis kun can mo thosonki gwo mo mmokara Li/aasar mmowu si'da/ mo be, ¹¹ haali/ gom gway gi a'di mo tani 'Kwani Yahuuda/ ka ris 'kokini mo/ii mo dhali gama Yesus gwo is mo be.

Mo jin Pinu Mii E mo Mmociç Pa Urushaliim mo

¹² Dhali ka tee jin 'ko'd mo tani awaambuhany 'kwani uni pu'dkin e mo ma yuk jin yuku ka tul 'kup mo mmocikkina uni

gwo ka Yesus midi pu'dku/ e Pa Urushaliim mo be. ¹³ Wakan uni kwa/ kina biny jethkum mo dhali ii mo mmorak a'di ibway mo mmocuu gwo mo ka: Hosanna. Mom'bor mii gom a'di jin pu'dki'd ki gway gi Tapa mo, isa Malik gi 'Kwani ma Israyili. ¹⁴ Dhala Yesus a'di gamki ari thuluny mo dhali mer a'di apo/ mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

¹⁵ Dhalku/ is ki ko/ mo, 'bwa/ ma Sihyuun. Hili mo mo ma. Amalik pini a'di pu'dki'd mo

mmomer ari thulunya po/ mo be.

¹⁶ Imancik gwo 'koki mish gwo yansan 'bani twa/a/ mo be. Hili ka Yesus karkunu cam piti eya tente/ mo tani dhali yan'ko'd uni kakina gwo yansan e mo jin 'kwarkunu mo gom a'di mo dhali jin miikunu mo gom a'di mo be. ¹⁷ Dhala waambuhany 'kwani 'kokin nyakki a'di mo me'd jin yukkina a'di aLi/aasar 'peni jis jwa mo dhali 'de'k a'di 'peni mowu mo tani uni o gwo mo gom a'di mo be. ¹⁸ Dhali 'kup gwo a'dani, a'di iikin ma waambuhany 'kwani mo mmorak a'di ibway mo mmocikkina uni gwo mo gom miimer yansan jin miikina a'di mo be. ¹⁹ Dhali yan'ko'd 'Kwani Parisiyiin oki gwo ka rem 'kup mo ki: Misha uma, um moli ton kamu/ mii mo, hili aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo iikin mo mmobath a'di nsho'k mo be.

Ya/ gi 'Kwani Minu Mii 'De'k mo

²⁰ Dhali e bwaman uni gwansan kun iikin ka gagamis mo mmolun ka cim jin yukuwa yuk mo tani unin tiya gwahan ita 'Kwani Griki mo be. ²¹ Wakan uni gwansan pu'dkina Pilibbus mo, a'di jin ta wathi/ 'peni Pam Beetsayda e Pany Jaliil mo, dhali uni o a'di gwo mo ki: Tapa, aman ona bwayi mmopara Yesus e mo be. ²² Dhala Pilibbus yaki'd mo dhali torka Andaraawus gwo mo. Dhala Andaraawus yaki'd mo nyakka Pilibbus mo dhali uni torkina Yesus gwo mo be. ²³ Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Mo pu'dki'd mo gom Ya/ gi 'Kwani ki a'di minu kar ca eya tente/ mo be. ²⁴ Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Isi ciki/ wakki/ emen pos diki bita 'cesh dhali wu mo tani a'di midi di a'di 'de/ mo. Hili wakki/ a'di ki wu mo tani a'di midi

* 12:5 miyyateen

dho'th maman kagahara mo be. ²⁵ A'diyin jin enki mondiki/em piti mo tani midi this a'di e mo, dhali a'diyin jin shi/ki mondiki/em piti i e mo e mony'cesh yansan mo tani a'di midi kar a'di ntagi mondiki/e ki sule/ya ye 'ba/ mo. ²⁶ Wakki/ wathin tal 'den kamu/ midi mii aha/ to mo tani a'di midi mii bath aha/ nsho'k mo be. Dhali mo yin jin miga/ di mo tani a'di imina cin'kinam pemi di si'da/ mo be. Wakki/ wathin tal 'den kamu/ midi mii aha/ to mo tani Ababa midi tak a'di mo be.

²⁷ Dhali shwane/ akashiram pem tocu bwa mo, dhali aha/ mina i/o kata mo? Ababa. /E ki wo'thi aha/ 'peni mo yansan mowa? Yisa. Haali/ gom 'kup mii yan mo tani aha/ pu'dkina mo e mo yansan mo be. ²⁸ Ababa, kari /e gway pini ki ca mo. Dhali yan'ko'd 'twa/ pu'dki'd 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ karkina a'di ki ca mo dhali aha/ mina kar a'di ki ca dok/e mo be. ²⁹ Dhala waambuhany 'kwani kun doshkin ki 'dishe/ cikki a'di mo dhali okin ki a'di ta'da sho'k jin dorki'd mo. Kun tiya o gwo mo ki: Aman'doyu gwo a'di torki gwo e a'di mo be. ³⁰ Dhala Yesus ki thok gwo mo ki: 'Twa/ yansan pu'dki'd gom gway bum mo, yisa gom gway pema. ³¹ Dhali mo jin minu tor gwo 'twa/a 'cesh gi gwon dwall e mony'cesh yansan mo tani a'di pu'dki'd mo. Dhali tapa ma ruma 'cesh yansan minu bit ka pije/ mo be. ³² Dhali aha/ ki aha/ minu 'de'k mo 'peni mony'cesh yan mo tani aha/ mina dira ris 'kwani 'baar mo e is pem mo be. ³³ A'di oki gwo yansan mo mmotor 'pemen jwa jin mina a'di wu mo be. ³⁴ Dhala waambuhany 'kwani thokki a'di gwo mo ki: Aman cik'kina gwo mo 'peni gwonkan jin cikunu mo ka Kristhos midi ca'b ki sule/ sule/ mo. Ba /e o gwo kan mana ki Ya/ gi 'Kwani minu mii 'de'k mo? Ki Ya/ gi 'Kwani jana a'dan? ³⁵ Yesus ki thok uni gwo mo ki: Monkush midi nyak di e um ari'ceenne/ mo. Iiyi/ um mo ki monkush di'd naskina/ mo, isi ciki/ ki mondthurumi'd midi diki kum um mo. A'diyin jin yaki'd e bwam mondthurumi'd mo tani diki mish mo jin yakina a'di mo be. ³⁶ Ki um ta gi monkush mo tani gami gwo is e monkush mo ki um mini 'taki war ki iya/ gi monkush mo be.

'Kwani Yahuuda/ kun Dar gi Gwon Gam Is mo

Ka Yesus oki gwo yansan mo tani a'di yaki'd mo dhali bag is piti 'peni uni mo be. ³⁷ Ba a'di miiki miimer ka ris ibwambori uni mo tani hili uni 'koki gam a'di gwo is mo be. ³⁸ A'di ta gwo jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhama/ mo jin ta'da Ishaya mo jin minu thim moyi jin o gwo mo ki:

Tapa, kaja gamki gwom bana jin cinu is mo dhali eya ja torkunu abi gi Tapa i e mo?

³⁹ Wakan uni mol a'di gwo gam is mo be. Haala Ishaya dok/e o gwo mo ki:

⁴⁰ A'di 'dapki uni em buni mo mmota ja'da/ mo dhali 'bi'thki uniya dum buni mo, isi ciki/ ki uni mini 'taki par e ki em buni mo dhali nyith ka dum buni mo, dhali tu'k mo gom aha/ mmowaç uni mo be.

⁴¹ Ishaya oki gwo yansan haali/ a'di mishki monycam piti mo dhali o gwo gom a'di mo be. ⁴² Bahili 'kwani ka ris isi uni gun ta gi moshirr mo tani gamki a'di gwo is mo, hili gom monko/ is gom 'Kwani Parisiyyin mo tani uni 'koki pi gwo mo be, isi ciki/ uni minu 'taki ur ka pije/ 'peni gu'b gi montul is buni mo be. ⁴³ Haali/ uni enki montak 'peni 'kwani mo mmodhal montak 'peni Arumgimis e i is mo.

Gwo ma Yesus jin Midi Ta Gwo gi Dwali 'Kwani mo

⁴⁴ Dhala Yesus cuuki'd kagahara dhali o gwo mo ki: A'diyin jin gamki aha/ gwo is mo tani diki gam aha/ gwo is jasi 'te/ mo, hili a'di gamki a'di jin hashki aha/ gwo is mo be. ⁴⁵ Dhali a'di jin parki aha/ e mo tani parki a'di jin hashki aha/ e mo. ⁴⁶ Aha/ pu'dkina mo mmota monkush ma 'cesh yan mo ki a'diyin jin midi gam gwo is e aha/ mo tani midi diki tikir di mo e mondthurumi'd mo be. ⁴⁷ Wakki/ wathin tal 'den kamu/ cik gwo jin oka/ mo dhali diki dhu uni mo tani aha/ dinaki dwall a'di gwo mo, haali/ aha/ dinaki pu'du/ mo mmod-wall 'kwaniny'cesh gwo mo, hili mmowoth 'kwaniny'cesh mo be. ⁴⁸ A'diyin jin ushki aha/ mo dhali diki bu'th gwom pem jin oka/ mo tani a'di ta gi jan tal 'den kamu/ jin midi dwall a'di gwo mo. Gwo jin oka/ mo

tani a'di midi ta gwon dwall piti ka cim jin 'ko'd mo. ⁴⁹ Haali/ aha/ dinaki o gwo 'peni moshirr pem gana/ mo. Ababa jin hashki aha/ mo tani a'di ki is piti ciki aha/ gwonkan jin 'kwarkunu mo gom gwo jin miga/ i/o mo dhali gwo jin miga/ itor mo. ⁵⁰ Dhali aha/ misha gwonkan piti jin 'kwarkunu mo ki a'di ta gwo gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. A'di jin oka/ mo tani okika/ me'd jin kankin ma Baba aha/ gwo mo be.

13

Yesus Lamki Imancik A'di Gwo Sho'k mo

¹ Dhali ntwa/ a/ ki mo jin yukuwa yuk ka tul 'kup ki Mompe'kupanyolos mo tani aYesus mishki'd ki mom piti pu'dki'd mo jin mina a'di ya mo 'peni mony'cesh yansan e com mo tani, a'di enki kum piti kun 'kokin e mony'cesh yansan mo, a'di enki uni ntagi 'pemen mo be. ² Dhali ki tonte/ muru shwa mo tani ki tapa ma ruma 'cesh 'baarki gwo kar mo eya du ma Yahuusa Iskariyuuti mo, a'di jin ta ya/ ma Simaan mo mmo'cith a'di is ki gwo mo tani, ³ Yesus mmomishkina a'di ki Com ciki'da ris to 'baar mo e me'd piti mo dhali mmopu'dkina a'di 'peni Arumgimis mo dhali mmomina a'di doka Arumgimis ka nyan'ko'd mo tani ⁴ a'di cuki mis mo 'peni tonte/ mo, dhali a'di 'cukki burrinyem pom piti mo mmokara 'cesh mo dhali a'di ki dek burrinye/ gi imanmiiya tu'c e empa'd piti mo. ⁵ Dhali yan'ko'd a'di ki wol yi'de/ e bwam ma sahan mo dhali tel mii 'pen mo mmolam imancik a'di gwo sho'k mo dhali shumut uni sho'k ki burrinye/ gi imanmiiya tu'c jin hitha a'di e empa'd mo be. ⁶ A'di pu'dki'da Simaan Buterus mo dhala Simaan Buterus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, /e mini lam aha/ sho'k pem 'taa? ⁷ Yesus ki thok a'di gwo mo ki: To jin miiga/ shwane/ tani dina /e ki mish mo, hili n'ko'd mo tani /e mini mish gwo yan 'ban mo be. ⁸ Buterus ki thok a'di gwo mo ki: /E mini diki lam aha/ sho'k pem ki sule/ sule/ mo ba/. Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Wakki/ aha/ dinaki lam /e mo tani /e diki ta gi monkamu/ e aha/ mo be. ⁹ Simaan Buterus ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, jasi sho'k pem 'te/ yisa, hili me'd pem si'da/ mo dhali 'kup mo be. ¹⁰ Yesus ki thok a'di gwo

mo ki: Adiyin jin upkunu mo tani midi mii diki mii ta gi mo jin minu lam a'di mo isi ciki/ jasi sho'k piti mo, hili a'di dhelelki'd ka 'kup kulu/ mo be. Dhali um dhelelkin mo tani, hili yisa umi 'baar mowa. ¹¹ Haali/ a'di mishki a'di jin midi 'cith a'di is ki gwo mo. A'di i/ona a'di gwo gi wakan mo ki: Umi 'baar mo yisa idheleladhelel mo.

¹² Ki a'di lamki uni sho'k buni mo tani dhali a'di bu'thki burrinyem piti ka nyan'ko'd mo dhali ca'b e mom piti mo, dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um mishi 'pemen miin gwo yansan jin miiga/ gom um mowa? ¹³ Um yukki aha/ ka Mantor Gwo dhali ki Tapa mo. Dhali miim bum 'boro'd be haali/ aha/ wana kan mo be. ¹⁴ Wakki/ aha/ wana kan mmota Tapa mo dhali Amantor Gwom bum mo lamki um sho'k mo tani um si'da/ ka ba/ imini lam sho'k ka gam 'kup mo be. ¹⁵ Haali/ aha/ cikina um she/um mii mo ki um si'da/ mini 'taki mii mii me'd aha/ mo me'd jin miika/ gom um mo be. ¹⁶ Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki cinjina/ yisa ica'd ki tapam piti mo yisa, walla a'di jin hashu mo tani yisa ica'd ki a'di jin hashki a'di mowa. ¹⁷ Wakki/ um mini mish gwo gwansan mo tani mom'bor mii 'te/ ba/ gom um mo wakki/ um mini mii uni mo be. ¹⁸ Aha/ dinaki tor gwo gom umi 'baar mo. Aha/ misha uni gun kwanyka/ mo, a'di jin mina Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo ki a'di minu thim moyi ki: A'di jin shwaki maam pem a'di 'de'kki 'penatinkilan sho'k piti apo/ aha/ mo. ¹⁹ Aha/ tora um gwo shwane/ ntwa/ a/ mo ki mo diki bu'th mo mo, wakki/ a'di ki bu'th mo mo tani um ki gam gwo is ki aha/ tana a'di mo be. ²⁰ Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: A'diyin jin midi bu'th jan tal 'den kamu/ 'peni bwam uni kun hashka/ mo tani a'di bu'thki aha/ mo, dhali a'di jin bu'thki aha/ mo tani a'di bu'thki a'di jin hashki aha/ mo be.

Mo jin Minu 'Citha/ Yesus Is ki Gwo mo Torkina A'di Itwa/a/ mo

²¹ AYesus oki gwo wakansan mo tani a'di murkin ma du mo e shi/in mo dhali te gwo shoka 'cesh mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Jan tal 'den kamu/ 'peni um midi 'cith aha/ is ki gwo mo be.

²² Dhali imancik gwo uni sugkin ki e ka rem 'kup mo mmomolkina uni wathi/ jin okina a'di mo be. ²³ Jan tal 'de/ 'peni imancik a'di gwo mo a'di jin enkin ma Yesus mo mmo/ ishkina a'di ki 'dishe/ eya bor ma Yesus mo be. ²⁴ Wakan Simaan Buterus wukki a'di ki 'kup mo dhali o gwo mo ki: Tori aman wathi/ jin okina /e mo ma. ²⁵ Wakan mmo/ ishkina a'di abor ma Yesus ki 'dishe/ mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Tapa kaja sa/? ²⁶ Yesus ki thok gwo mo ki: A'di ta a'di jin miga/ cika gabul maan'kuthu'd yan mo ki aha/ mina 'thupki a'di mo be. Wakan ki a'di 'thupki a'di agabul maan'kuthu'd mo tani a'di ki ciki a'di ka Yahuusa jin ta ya/ ma Simaan Iskariyuuti mo be. ²⁷ Dhali yan'ko'd ka gabul maan'kuthu'd mo tani Setaan seki'da dum piti mo. Yesus ki o a'di gwo mo ki: A'di jin mura /e imii mo tani miiyi a'di ki jahanne/ mo ma. ²⁸ Dhali jan tal 'denj kamu/ jin di'da tharabeesa yisa mishki 'pemen gwowa, kata okina a'di a'di kan mo. ²⁹ Kun tiya toshkin haali/ Yahuusa ta'd ga jisilaan ma guurush mo tani on ka Yesus torki a'di gwo mo ki: Yoli tonte/ kun mina ana mii ta goma yuk jin yuku ka tul 'kup mo, walla ki a'di midi 'taki ci to gom 'kwani kun hatha'ko'd mo be. ³⁰ Wakan 'ko'da gabul maan'kuthu'd jin bu'thkina a'di mo tani a'di ki jahanne/ yaki'd ka pije/ mo, dhali mo ta mondhurumi'd mo be.

Gwonkan Ta jin This jin 'Kwarkunu mo

³¹ Ki a'di yaki'd ka pije/ mo tani Yesus ki o gwo mo ki: Shwane/ Ya/ gi 'Kwani karkunu ca eya tente/ mo, dhali e a'di mo tani Arumgimis karkunu ki ca mo be. ³² Wakki/ Arumgimis karkunu ki ca mo e a'di mo tani Arumgimis si'da/ minu kar ki ca mo e is piti mo dhali midi kar a'di ki ca hila/ mo be. ³³ Ushi uciya, aha/ dina um jasi ari'ceenne/ mo. Um mini nap aha/ mo dhali me'd jin okika/ 'Kwani Yahuuda/ gwo mo, wakan si'da/ tani shwane/ aha/ ona um gwo mo ki: Mo yin jin miga/ ya icine/ mo tani mina um mol iiyu/ icine/ mo be. ³⁴ Gwonkan jin ta jin this jin 'kwarkunu mo tani a'di cikika/ um mo ki um mini en ka rem 'kup mo, isi me'd jin enka/ um moyi, ki um si'da/ mini en ka rem 'kup mo be. ³⁵ Gom 'kup mii yansan kan mo tani aris 'kwani ka ris mini mish ki um ta imancik

gwom pem mo wakki/ um enen ka rem 'kup mo be.

Mo jin Wat ma Buterus Gwo mo Torkunu Itwa/a/ mo

³⁶ Simaan Buterus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, ki mana imina /e iya mo? Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Mo yin jin miga/ ya mo tani /e mini mol aha/ bathi sho'k shwane/ mo. Hili /e mini bath aha/ nsho'k n'ko'd mo be. ³⁷ Buterus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, jan ta imiga/ mol /e bathi sho'k shwanetan mo? Aha/ mina kar mondiki/ em pema 'cesh gom /e mo be. ³⁸ Yesus ki thok a'di gwo mo ki: A/e mini kar mondiki/ em pini a'cesh gom aha/? Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora /e gwo mo ki: Ka dhongola nwa diki ko e mo tani ntagi /e mini wat aha/ gway me'di kwara mo be.

14

Yesus Ta Bway Tagi Com mo

¹ Dhalku/ ki dhu adum bum ki mur mo ma. Gami um gwo is eya Arumgimis mo dhali gami aha/ gwo is si'da/ mo. ² E gu'b ma Babam pem mo tani mo jin minu 'ko tana ris mo. Wakki/ a'di midi 'taki diki wakan mo tani a/miga/ 'taki tor um gwo ki aha/ yana ya mo mmothoson mo gom uma? ³ Dhali ki aha/ mina ya mo dhali thoson um mo tani aha/ mina doku/ dok/ e dhali 'do um nyakki aha/ mo ki mo yin jin miga/ di nycine/ mo tani a'di imina umi 'ko si'da/ mo be. ⁴ Dhali mo yin jin yakika/ iya mo tani misha um mo dhali bway misha um si'da/ mo be. ⁵ Tuuma ki o a'di gwo mo ki: Tapa, aman 'konaki mish mo jin yana /e iya mo. I/aman misha bway imana? ⁶ Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ tana bway dhali gwon gana/ dhali mondiki/ e mo. Wathin tal 'denj kamu/ midi diki yayu/ eya Baba, hili jasi e aha/ mo be. ⁷ Wakki/ um mini 'taki mish aha/ mo tani um mini 'taki misha Babam pem si'da/ mo be. 'Peni shwane/ um mishki a'di mo dhali um parki a'di e mo be.

⁸ Pilibbus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, tor am Ababa i e mo ma, dhali aman minu te mo be. ⁹ Yesus ki o a'di gwo mo ki: Aha/ dina i /e ki rash rash kan mo dhali dina /e ki mish aha/ naskina/ Pilibbus? A'di jin parki aha/ e mo tani parki'da Baba e mo. Ba kata

ona /e ki: Tor am Ababa i e mo? ¹⁰ Dina /e ki gam gwo is ki aha/ dina eya Baba dhali Ababa di'd e aha/ 'taa? Gwo kun oka/ um mo tani aha/ dinaki o a'di ki moshirr pem gana/ mo. Hili Ababa jin ca'bki'd e aha/ mo tani a'di miiki miim piti mo be. ¹¹ Gami aha/ gwo is mo ki aha/ dina eya Baba mo dhala Ababa di'd e aha/ mo, walla gami aha/ gwo is gom gway gi mii mo 'te/.

¹² Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di jin gamki aha/ gwo is mo tani midi mii mii si'da/ kun miika/ mo, dhali mii kun can ki gwansan mo tani mina a'di imii mo haali/ aha/ yana ya Ababa mo be. ¹³ Ma to yin jin mina umi dot ki gway pem mo tani aha/ mina mii a'di mo, ka Baba minu kar ca eya tente/ e Ya/ mo be. ¹⁴ Wakki/ um mini dot aha/ ton tiya ki gway pem mo tani aha/ mina mii uni mo be.

Gwo jin Onu Is gom Shi/in Dheleladhelel mo

¹⁵ Wakki/ um eni aha/ mo tani um mini dhu gwonkan pem kun 'kwarkunu mo be. ¹⁶ Dhali aha/ mina dota Baba mo dhali a'di midi ci uma Manmalasa kamu/ mmodi e um ki sule/ sule/ mo be, ¹⁷ isi a'diyi jin ta Shi/in gi gwon gana/ mo, a'di jin molkina 'kwaniny'cesh bu'th mo haali/ uni 'koki mish a'di mo walla 'koki nyith a'di mo. Um mishki a'di mo haali/ a'di ca'bki'd nyakki um mo dhali midi di e um mo be.

¹⁸ Aha/ mina diki dhal um ka dhipa mo. Aha/ mina yayu/ i um mo be. ¹⁹ Shini naskina/ dhali 'kwaniny'cesh mini 'koki par aha/ e dok/e mo. Hili um mishki aha/ mo. Haali/ aha/ dina ki e mo tani um si'da/ mini 'ko ki e mo be. ²⁰ Ka cim caan tani um mini mish ki aha/ dina eya Babam pem mo dhali um e aha/ mo dhali aha/ e um mo be. ²¹ A'di jin ta gi gwonkan pem kun 'kwarkunu mo dhali jin dhu uni mo tani a'di be ita ji gi eni aha/ mo be. Dhali a'di jin eni aha/ mo tani a'di min ma Babam pemi en mo dhali aha/ mina en a'di mo dhali tor a'di is pem i e eya tente/ mo be. ²² Yahuusa a'di jin ta'da Iskariyuuti yisa, a'di ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, kata a'di imina /e itor is pini eya tente/ e am mo dhali diki tor 'kwaniny'cesh mo? ²³ Yesu ki thok a'di gwo mo ki: Wakki/ wathi/ midi en aha/ mo tani a'di midi dhu gwom pem mo, dhali

Ababam pem midi en a'di mo, dhali aman mina iiyu/ mo i a'di mo dhali mii mon'kom bam nyakki a'di mo be. ²⁴ A'diyin jin diki en aha/ mo tani diki dhu gwom pem mo. Dhali gwo yin jin cika um mo tani diki ta jim pem mo, hili ta jim ma Baba jin hashki aha/ mo be.

²⁵ Gwo gwansan torkika/ um mo ki aha/ dina e um naskina/ mo be. ²⁶ Hili ka Manmalas jin ta Shi/in Dheleladhelel mo, a'di jin min ma Babam pem hashu/ ki gway pem mo tani a'di midi tor um gwo 'baar mo dhali midi ka um gwo e 'baar mo kun torkika/ um mo be. ²⁷ Monku'th is dhalkika/ um mo. Monku'th is pem cikika/ um mo. Yisa me'd jin cinu 'kwaniny'cesha, aha/ cikina um a'di mo. Dhalka dum bum ki dhu ki mur mo walla dhalku/ ki dhu uni ka ko/ is mo. ²⁸ Um cikki gwo mo jin oka/ ki: Aha/ yana ya mo dhali aha/ mina idoku/ i um mo. Wakki/ um eni aha/ mo tani um mina bwa 'taki 'kuny mo haali/ aha/ yana Ababa mo, haala Baba a'di ekki'd mmobol aha/ e mo be. ²⁹ Dhali shwane/ aha/ torkina um gwo ntwa/ a/ mo ki mo diki bu'th mo mo naskina/. Wakan ki a'di midi bu'th mo mo tani um mini gam gwo is mo be. ³⁰ Aha/ mina diki ca'b mmotor um gwo ki rash rash mo haali/ tapa gi mony'cesh yan pu'dki'd mo. A'di dar gi mom'bi'th apo/ aha/ mo be. ³¹ Hili aha/ miikina to me'd jin kankin ma Baba aha/ gwo mo, wakan ki 'kwaniny'cesh mini 'taki nyith ki aha/ ena Ababam pem mo. Cuyi mis mo. Dhalki ana iina imun mo.

15

Yesu Ta Cwalman Gana/ mo

¹ Aha/ tana cwalman gana/ mo dhali Ababam pem a'di ta'da mankor mo be. ² Arisa bim pem kun dak dho'th mo tani uni 'citha/ a'di mo mmo'do ka pije/ mo, dhali arisa bi kun dho'th maman mo tani a'di ki thoson mo dhali 'cith mo ki uni mini dho'th maman ki nyanye/ mo be. ³ Um dhelelkin mo hila/ ki gwo jin torkika/ um mo be. ⁴ Koyi e aha/ mo ma dhali aha/ e um mo. Me'da biny cwa jin moli maman dho'th ki is piti mo isi ciki/ a'di midi mii di e cwalman mo, wakan um si'da/ isi ciki/ um mini 'ko e aha/ mo be. ⁵ Aha/ tana cwalman gana/ mo, dhali um a'di itana bi

mo. A'diyin jin ca'bki'd e aha/ mo dhali aha/ e a'di mo tani a'di be jin dhothi man kagahara mo, haali/ ki dar gi aha/ mo tani um moli toŋ kamu/ mii mo be. ⁶ Wakki/ wathi/ diki ca'b e aha/ mo tani a'di biŋu ka pije/ me'da biny cwa mo dhali a'di ki ku'th mo dhala binycwa tulkunu is mo mmota'k i o'd mo, dhali o'd ki shwa mo be. ⁷ Wakki/ um 'kon e aha/ mo dhali gwom pem 'kon e um mo tani doŋi ma to yin jin ona bwa um mo dhali a'di minu mii gom um mo be. ⁸ Ki 'kup mii yan kan mo tani Ababam pem karkunu ki ca mo mmodho'thkina um maman kagahara mo, dhali wakan um ki nyo/ mii mo mmota imancik aha/ gwo mo be. ⁹ Me'd jin enkin ma Baba aha/ mo tani wakan si'da/ aha/ enkina um mo. 'Koyi e mo/en pem mo ma. ¹⁰ Wakki/ um dhu gwoŋkan pem kun 'kwarkunu mo tani um mini 'ko e mo/en pem mo, me'd jin dhukika/ gwoŋkan ma Babam pem mo kun 'kwarkunu mo dhali ca'b e mo/en piti mo be. ¹¹ To gwansan torkika/ um mo ki moŋ'kuny bwam pem midi di e um mo dhali ki bwaŋ 'kunygam bum minu 'tu'd mo be.

¹² Gwo yansan a'di ta gwoŋkan pem jin 'kwarkunu mo ki um mini en ka rem 'kup mo me'd jin enkika/ um mo be. ¹³ Mo/en jin ca'da kamu/ yisa di'da e wathiny'cesha kamu/ jin wakansan mo jin mina wathi/ kar mondiki/em pitiya 'cesh gom ikam piti mo be. ¹⁴ Um ta ikam pem mo wakki/ um ki mii gwo kun kankika/ um mo be. ¹⁵ Aha/ yisa dikina mmoyuk um ki ciŋkina/ haali/ ciŋkina/ diki mish to jin miina tapam piti mo be. Hili aha/ yukkina um ki ikam pem mo haali/ aris to kun cikika/ 'pena Babam pem mo tani aha/ torkina um uni eya tente/ mo be. ¹⁶ Um 'koki kwany aha/ mo tani hili aha/ ikwanykina um mo dhali dhu um mo ki um mini 'taki 'ko mo dhali dho'th maman mo dhali ki maman bum mini 'taki 'ko mo. Wakan ki ma to yin jin mina um doŋa Baba ki gway pem mo tani a'di midi ciki um uni mo be. ¹⁷ Gwo yansan kankika/ um mo ki um mini en ka rem 'kup mo be.

'Kwaniny'cesh Shi/kina Shi/i E mo

¹⁸ Wakki/ 'kwaniny'cesh shi/i um i e mo tani um ki mish mo ki uni shi/ki aha/ i e nŋwa/a/ mo dhali uni mini shi/ um i

e mo be. ¹⁹ Wakki/ um mini 'taki ta ku gi 'kwaniny'cesh mo tani 'kwaniny'cesh mini 'taki ena en gom kum buni mo, hili haali/ um 'koki ta ku gi 'kwaniny'cesh mo haali/ aha/ kwanykina um mo 'peni 'kwaniny'cesh mo tani a'di ishi/ kina 'kwaniny'cesh umi e kan mo be. ²⁰ Kayi gwo e jin torka/ um mo ma ki ciŋkina/ yisa ica'd ki tapam pitiya. Wakki/ uni to'cki aha/ 'kus mo tani uni si'da/ mini to'c um 'kus mo. Wakki/ uni mini dhu gwom pem mo tani uni si'da/ mini dhu gwom bum mo be. ²¹ Hili aris to gwansan mina uni mii mo gom gway pem mo haali/ uni 'koki mish a'di mo, a'di jin hashki aha/ mo be. ²² Wakki/ aha/ mina 'taki diki pu'du/ mo dhali o uni gwo kan mo tani uni mini 'taki dar gi miinthus mo ba/. Hili shwane/ uni dar gi gwo mmoci miinthus buni 'ko'd mo be. ²³ A'diyin jin shi/ki aha/ i e mo tani shi/ ki'da Babam pemi e si'da/ mo be. ²⁴ Wakki/ aha/ mina 'taki diki mii to ibwam uni, mii jin dina jan tal 'deŋ kamu/ ki mii mo tani uni mini 'taki dar gi miinthus mo. Hili shwane/ uni parki mo e mo dhali shi/ aha/ i e mmontal 'de/ nyakka Ababam pem mo be. ²⁵ A'di ta gwo jin minu thim moyi jin 'kwarkunu mo e gwoŋkan buni jin cikunu mo ki: Uni shi/ki aha/ i e ka kar 'kup mo be. ²⁶ Hili ka Manmalas midi pu'du/ mo a'di jin miga/ hashu/ i um 'pena Baba mo tani isi a'diyi jin ta Shi/in gi gwoŋ gana/ mo a'di jin piyi'd 'pena Baba mo, a'di midi ta Man/ o gwo gom aha/ mo be. ²⁷ Dhali um si'da/ mini ta iman/o gwo mo haali/ um nyakki 'ko ki aha/ 'peni ka muŋ'kup mo be.

16

¹ Aha/ okina ris to 'baar mo e um mo mmonon um 'peni mo jin minu kol um mo be. ² Uni mini ur um ka pije/ 'peni gu'b gi montul is mo. Ka jin gana/, mo midi pu'du/ mo ki a'diyin jin midi 'kosh um mo tani midi tosh ki a'di mii to mmoluŋa a'diya luŋ goma Arumgimis mo. ³ Dhali uni mini mii mii yansan haali/ uni 'koki misha Baba mo walla aha/ mo be. ⁴ Hili aha/ okina to gwansan e um mo, ki mom buni mini pu'du/ mo tani um ki ka gwo e ki aha/ torkina um uni mo be.

Mii gi Shi/in Dheleladhelel mo

Aha/ dinaki o gwo gwansan 'peni ka mun'kup mo haali/ aha/ dikina nyakki um mo be. ⁵ Hili shwane/ aha/ yana ya e a'di jin hashki aha/ mo. Hili jan tal 'denj kamu/ 'peni um diki dot aha/ gwo mo ki: /E yani ya mana mo? ⁶ Hili haali/ aha/ torkina um gwo gwansan mo tani bwan diti'd 'tu'dki uma dum bum mo be. ⁷ Bahili aha/ torkina um gwon gana/ mo. A'di ta shi/ miim 'boro'd bum mo jin miga/ ya mo haali/ wakki/ aha/ dinaki ya mo tani Amanmalas midi diki yayu/ i um mo. Hili wakki/ aha/ yana mo tani aha/ mina hashki a'di i um mo be. ⁸ Dhali ki a'di midi pu'du/ mo tani a'di midi pucur 'kwaniny'cesh ki gwo mo gom mi-inthus mo dhali gom mo ma kar/e mo dhali gom gwo jin minu dwall mo be. ⁹ Gom gwo gi miinthus mo haali/ uni 'koki gam gwo is e aha/ mo be. ¹⁰ Gom mii ma kar/e mo haali/ aha/ yana ya Ababa mo, dhali um mini 'koki par jis/em pem e mo be. ¹¹ Gom gwon dwall mo haali/ tapa gi mony'cesh yansan a'di torkunu gwon dwall 'twa/a 'cesh mo be.

¹² Hili aha/ tana gi gwon tiya ka ris mmo/o um mo tani hili um mol uni bu'th shwane/ mo be. ¹³ Ki Shi/in gi gwon gana/ midi pu'du/ mo tani a'di midi shu um bway eya ris gwon gana/ 'baar mo. Haali/ a'di midi diki tor gwo gi moshirr ki is piti mo. Hili ma to yin jin mina a'di cik mo tani a'di mina a'di itor mo dhali a'di midi tor um eya tente/ to kun mini pu'du/ mo be. ¹⁴ A'di midi kar aha/ ki ca mo haali/ a'di midi bu'th jim pem mo dhali tor um a'di eya tente/ mo be. ¹⁵ Aris to 'baar mo kun ta ku ma Baba mo tani uni ta kum pem mo. A'di oka/ gwo mo wakan ki: A'di midi bu'th jim pem mo dhali tor um uni eya tente/ mo be.

Mondit Bwa Midi War ki Mon'kuny Bwa mo

¹⁶ Shini naskina/ dhali um mini 'koki par aha/ e dok/e mo. Dok/e shini naskina/ dhali um mini par aha/ e mo be. ¹⁷ Kun tiya 'peni imancik a'di gwo oki gwo ka rem 'kup mo ki: Gwonta okina a'di ana kan mo ki: Shini naskina/ dhali um mini 'koki par aha/ e mo dhali dok/e, shini naskina/ dhali um mini par aha/ e mo, dhali, haali/ aha/ yana iya Ababa mo? ¹⁸ Uni oki gwo mo ki: 'Pemen gwo yansan wakata jin

ona a'di ki: Shini naskina/. Aman 'konaki mish 'pemen gwo jin ona a'di mo. ¹⁹ Yesus nyithki'd ki uni ona bwa ki dot a'di mo tani a'di ona a'di uni gwo mo ki: A/gom gwo yan a'di idotkina um gwo ki is bum mo jin oka/ 'pemen piti ki: Shini naskina/ mo dhali um mini 'koki par aha/ e mo, dhali dok/e, shini naskina/ mo dhali um mini par aha/ e mowa? ²⁰ Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Um mini ko mo dhali ko ki kony jabu'th mo, hili 'kwaniny'cesh uni imina bwa i'kuny mo. Um a'di imina bwa iditadi mo, hili bwan diti'd bum midi war ki mon'kuny bwa mo be. ²¹ Ka 'bom shwan ma 'ci mo tani ayim dita bwa mo haali/ ayim pu'dki'di mom piti mo. Hili ka yim ki dhotha 'ci mo tani ayim yisa di'di moka gwo e mo goma nyor pitiya, gom bwan 'kuny'd mo ka 'ci dho'thkunu mo e mony'cesh mo be. ²² Wakan um ditkina bwa shwane/ mo, hili aha/ mina par um e dok/e mo dhali adum bum minu 'tu'd ki mon'kuny bwa mo dhali wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin midi bu'th mon'kuny bwa yan 'peni um mo be. ²³ Dhali ka tee caan mo tani um mini 'koki dot aha/ gwon-dot'a kamu/ mo. Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Wakki/ um mini dot ton kamu/ 'pena Baba mo tani a'di midi ciki um uni ki gway pem mo be. ²⁴ Ntagi shwanesan mo tani um 'koki dot ton kamu/ ki gway pem mo. Doti mo ma dhali um mini bu'th to mo ki mon'kuny bwam bum minu 'tu'd mo be.

Aha/ Pikina Mony'cesh E ki Mii mo

²⁵ Aha/ okina gwo yansan e um ki jim pok mo. Mo midi pu'du/ mo ki aha/ mina diki dok/e tor um gwo ki jim pok mo, hili aha/ mina tor um gwo ka ji sho'k goma Baba mo be. ²⁶ Dhali ka tee caan mo tani um mini dot ki gway pem mo. Dhali aha/ dinaki o um gwo mo ki aha/ mina dot Ababa gom um mo. ²⁷ Haali/ Ababa ki is piti enki um mo haali/ um enki aha/ mo dhali gamki gwo is ki aha/ pu'dkina 'pena Baba mo be. ²⁸ Aha/ pikina 'pena Baba mo dhali aha/ pu'dkina i 'kwaniny'cesh mo be. Dok/e aha/ mura idhal 'kwaniny'cesh 'pen mo dhali ya Ababa mo be.

²⁹ Imancik a'di gwo o gwo mo ki: Ayy, shwane/ /e torki gwo shoka 'cesh mo, yisa ki ari gwon kamu/ jin poka /eya. ³⁰ Shwane/ aman misha ki /e mishkina ris to 'baar mo dhali /e mini mii diki ta gi jan tal 'den kamu/ mmodot /e gwo mo. Gom 'kup mii yan mo tani aman gamkina gwo is ki /e pu'dkin 'peni Arumgimis mo be. ³¹ Yesus ki thok uni gwo mo ki: A/gwo gama um is shwane/ mowa? ³² Mo midi pu'du/ mo. Ka jin gana/ a'di pu'dki'd mo ki um minu ceker bwa mo, aris umi 'baar mo e gu'b bum ka 'dete/ 'dete/ mo dhali um mini dhal aha/, aha/ 'de/ mo. Hili aha/ dina aha/ 'de/ yisa, haali/ Ababa a'di nyakki di ki aha/ mo be. ³³ Aha/ okina gwo yansan e um mo ki e aha/ mo tani um mini ta gi monku'th is mo. E mony'cesh yan mo tani um mini gam monto'c bwa mo, hili roci shoka 'cesh 'te/ ma, haali/ aha/ pikina mony'cesh yansan e ki mii mo be.

17

Yesus 'Thoki'd mo gom Imancik A'di Gwo mo

¹ Ka Yesus 'baarki gwo gwansan mmo/o mo tani a'di 'de'kki em piti 'kup ki momis mo dhali o gwo mo ki: Ababa, mo pu'dki'd mo. Kari /e Ya/m pini ki ca mo ki Ya/m pini si'da/ midi kar /e ki ca mo be. ² Me'dyin jin cikina /e a'di mom'bi'th apo/ bungwar is mo mmoçi mon'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo e uni gun cikina /e a'di mo be. ³ Dhali mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo a'dan be, ki uni mini mish /e mo, ki /e tana Arumgimis gana/ /e 'de/ ki lish mo, dhala Yesus Kristhos, a'di jin hashkina /e mo be. ⁴ Aha/ karkina /e ki ca mo e mony'cesh yansan mmothimkika/ atu'c jin cikina /e aha/ mmomii mo be. ⁵ Dhali shwane/ Ababa, kari /e aha/ ki ca e bur'kus pini mo ma, a'di jin ta monyca jin nyakka/ ki /e ntwa/a/ ki mony'cesh yansan dinuki uk mo be.

⁶ Aha/ torkina gway pini eya tente/ e 'kwaniny'cesh mo, uni gun cikina /e aha/ 'peni 'kwaniny'cesh mo. Uni ta kum pini mo dhali /e ciki uni aha/ mo dhali uni dhuki gwom pini mo be. ⁷ Shwane/ uni mishkin ka ris to 'baar mo kun cikina /e aha/ mo tani uni 'peni /e mo be. ⁸ Haali/

aha/ cikina uni gwo kun cikina /e aha/ mo dhali uni bu'thki uni mo dhali mish ka jin gana/ ki aha/ pikina 'peni /e mo, dhali uni gamki gwo is ki /e a'di ihashki aha/ mo be. ⁹ Aha/ dikina mmo'tho mo gom uni mo. Aha/ yisa dina mmo'tho gom 'kwaniny'cesh gwansan mo, hili gom uni gwansan kun cikina /e aha/ mo haali/ uni ta kum pini mo be. ¹⁰ Aris kum pemi 'baar mo tani uni ta kum pini mo be. Dhali kum pini ta kum pem mo dhali aha/ karkunu ki ca e uni mo be. ¹¹ Dhali shwane/ aha/ mina diki di i mony'cesh yan mo, hili uni a'di i'koni mony'cesh yan mo, dhali aha/ yakina iya i /e mo. Ababa, /e jin kogu mo, dhuyi uni ma e gway pini mo uni kun cikina /e aha/ mo, ki uni mini tal 'de/ mo isi me'd jin tala ana 'de/ mo be. ¹² Ki aha/ dikina uni naskina/ mo tani aha/ dhukina uni ki gway pini mo, uni kun cikina /e aha/ mo. Aha/ jikina uni mo dhali jan tal 'den kamu/ 'peni uni yisa thisu e mowa, hili jasi ya/ gi a'di jin daku gwo me'd mo, ki Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu minu thim moyi. ¹³ Hili shwane/ aha/ yakina iya i /e mo, dhali gwo gwansan torkika/ 'kwaniny'cesh mo ki uni mina bwa 'kuny mo mmo'tu'd uni ki is buni mo. ¹⁴ Aha/ cikina uni gwom pini mo dhali 'kwaniny'cesh shi/ki uni i e mo haali/ uni 'koki ta ku gi mony'cesh mo, isi me'dyin dika/ ki ta ji gi mony'cesh mo be. ¹⁵ Aha/ dinaki 'tho ki /e mini 'taki bu'th uni 'peni mony'cesh mo, hili ki /e mini 'taki dhu uni 'peni a'din thus 'deyin mo. ¹⁶ Uni 'koki ta ku gi mony'cesh mo, isi me'dyin dika/ ki ta ji gi mony'cesh mo be. ¹⁷ Dhagami uni ki gwon gana/ mo. Gwom pini ita gwon gana/ mo be. ¹⁸ Me'd jin hashkina /e aha/ i mony'cesh mo tani wakan si'da/ aha/ hashkina uni mo e mony'cesh mo be. ¹⁹ Dhali gom gway buni mo tani aha/ dhagamkina is pem mo, ki uni si'da/ minu dhagam e gwon gana/ mo be.

²⁰ Aha/ dinaki 'tho gom uni gwansan uni 'cena mo, hili si'da/ gom uni gwansan kun mini gam aha/ gwo is i'ko'd mo e gwom buni mo be, ²¹ ki uni 'baar mo mini tal 'de/ mo, isi me'dyin /e jin tana Baba dikin e aha/ mo, dhali aha/ e /e mo, ki uni si'da/ mini 'ko e ana mo, wakan ki 'kwaniny'cesh mini gam gwo is ki /e hashki aha/ mo be.

²² Dhali monyca yin jin cikina /e aha/ mo tani aha/ cikina uni a'di mo ki uni mini tal 'de/ mo isi me'd ana mmotala ana 'de/ mo be. ²³ Aha/ e uni mo dhali/ e e aha/ mo ki uni minu gam is ki gam gana/ mmontal 'de/ mo, wakan ki 'kwaniny'cesh mini mish ki /e a'di ihashki aha/ mo dhali/ e enki uni mo isi me'dyin jin enkina /e aha/ mo be. ²⁴ Ababa, aha/ ona bwa si'dayi ki uni gwansan kun cikina /e aha/ mo mini nyak'ko ki aha/ mo e mo yin jin miga/ di mo, mmopar monycam pem e mo, a'di jin cikina /e aha/ mo ki mo/ en pini gom aha/ mo ntwa/a/ ki mony'cesh yan dinuki ka'b mo be. ²⁵ Ayy Ababa jin ta'da kar/e mo, 'kwaniny'cesh 'koki mish /e mo, hili aha/ mishkina /e mo, dhali uni gwansan imishkin ki /e a'di ihashki aha/ mo be. ²⁶ Aha/ torkina uni gway pini i e mo dhali aha/ mina kar a'di eya tente/ mo, ki mo/en caan jin enkina /e aha/ mo tani midi di e uni mo dhali aha/ e uni mo be.

18

Mo jin 'Cithuwa 'Cith Is ki Gwo mo dhali Mo jin Budhuwa Yesus mo

¹ Ka Yesus dakki gwo gwansan o mo tani a'di yaki'd ka pije/ mo nyakki imancik a'di gwo mo mmo'cith embul wosh ma Gidruun mo e mo yin jin dikina monsinu mo, a'di jin cikina a'di nyakki imancik a'di gwo mo be. ² Dhala Yahuusa a'di jin 'cithki a'di is ki gwo mo si'da/ mishki mo mo haala Yesus yaki'di mun me'd ka ris mo nyakki imancik a'di gwo mo be. ³ Wakan Yahuusa a'di cikunu i/askar kun tulu 'kup mo, uni gun dhunu mo mmoji mo mo, dhali kun tiya kun tana imanji mo mo si'da/ 'peni igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyyin mo, dhali uni iikin mo ka lamba/ ime'd mo dhali dhantho/ mo dhali to kun asu mo. ⁴ Dhali yan'ko'd Yesus mishki'da ris to gwansan kun mini pu'du/ i a'di mo tani dhali a'di yaki'd ka karambuye/ mo dhali o uni gwo mo ki: Kaja napa um mo? ⁵ Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Yesus gi Pa Naasira mo. Yesus ki thok uni gwo mo ki: Aha/ a'dan jin tana a'di mo. Dhala Yahuusa jin 'cithki a'di is ki gwo mo tani doshki'd nyakki uni mo be. ⁶ Ki a'di oki uni gwo mo ki: Aha/ tana a'di mo tani, uni iikin ka cin'ko'd mo dhali tagkina 'cesh

mo be. ⁷ Dok/e a'di ki dot uni gwo mo ki: Kaja a'di inapa um mo? Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Yesus gi Pa Naasira mo. ⁸ Yesus ki thok gwo mo ki: Aha/ torkina um gwo mo ki: Aha/ a'dan jin tana a'di mo. Wakki/ um napi aha/ kan mo tani dhalki 'kwani gwansan iin mo ma. ⁹ A'di ta gwo jin thimkunu moyi jin okina a'di mo ki: 'Peni uni gwansan kun cikina /e aha/ mo tani aha/ dinaki this jan tal 'den kamu/ e mo be. ¹⁰ Dhali yan'ko'd Buterus ta'd gi dhan gandala turga/ mo dhali a'di ki buk a'di mo dhali ruthun cinkina/ ma gasiis jin ca'd mo dhali 'cith a'di 'ce ma bim poros piti mo. Dhali cinkina/ yan yuku gway ka Malkus mo be. ¹¹ Yesus ki owa Buterus gwo mo ki: Dwari gandala turgam pini e 'kumpum piti mo. Miga/ diki piya kubbaaya jin cikin ma Baba aha/ mo 'taa?

Yesus Suskunu mo Ibwambor ma Gasiis jin Ca'd mo

¹² Wakan i/askar dhala mancil ma askar alip buni mo dhali imanji mo mo 'peni 'Kwani Yahuuda/ mo uni bu'thkina Yesus mo dhali dek a'di mo be. ¹³ Ntwa/a/ uni ki sus a'di eya Hannaan mo haali/ a'di ta'da mar ma Kayaapa mo, a'di jin ta'da gasiis jin ca'd gi yil caan mo be. ¹⁴ A'di ta'da Kayaapa jin logomki 'Kwani Yahuuda/ ki gwo mo ki a'di ta shi/ miim 'boro'd jin mina wathin tal 'den kamu/ 'taki wu mo gom 'kwani mo be.

Buterus Watki'da Yesus Gway mo be

¹⁵ Simaan Buterus bathki'da Yesus nsho'k mo dhali amancik a'di gwon kamu/ si'da/ mo. Dhali amancik gwo yan a'di mishkin ma gasiis jin ca'd mo dhali gom mii gi wakan mo tani a'di cikki bwaagon ma gasiis jin ca'd mo nyakka Yesus mo be, ¹⁶ ka Buterus di'di modosh naskina/ e 'twanjala gon mo be. Wakan amancik gwo yan jin mishkin ma gasiis jin ca'd mo yaki'd ka pije/ mo dhali tora tor ki nyarany cinkina/ jin hili 'twanjala gon mo dhali susa Buterus bwaman mo mo. ¹⁷ Dhali nyarany cinkina/ jin hili 'twanjala gon mo tani o'da Buterus gwo mo ki: /E si'da/ diki ta amancik wathi/ yansan gwo mo 'taa? A'di ki o gwo mo ki: Aha/ yisa tana a'diya. ¹⁸ Dhali uni kun ta cinkina/ dhali imanji mo mo tani uni 'thaki o'da 'cila'th mo haali/ mo 'thupa'thup mo,

dhali uni 'kokin mo mmosam is buni i o'd mo. Dhala Buterus si'da/ nyakki di ki uni mo mmodoshkina a'di mo dhali mmosam is piti i o'd mo be.

Gasiis jin Ca'd Dotki'da Yesus Gwo mo

¹⁹ Dhali yan'ko'd agasiis jin ca'd dotki'da Yesus gwo mo gom imancik a'di gwo mo dhali gom gwo jin tora a'di mo be. ²⁰ Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ torkina 'kwaniny'cesh gwo eya tente/ isa yempa/ mo dhali aha/ torkina gwo isa yempa/ e gu'b gi montul is mo dhali e gu'b gi mondheleladhelel mo, e mo yin jin tulkina 'Kwani Yahuuda/ isi 'baar mo mmontal 'de/ mo. Aha/ dinaki tor gwon kamu/ ka kwal is mo. ²¹ /E doti aha/ gwo janta mo? Doti uni gwansan kun cik aha/ gwo mo ma, gwo jin okika/ uni mo. Uni mishi gwo kun oka/ mo be. ²² Ki a'di oki gwo gwansan mo tani jan tal 'de/ 'peni imanji mo mo jin doshki'd ki 'dishe/ mo tani dorki'da Yesus ki me'd piti mo dhali o gwo mo ki: Eeh. A/e thokkina gasiis jin ca'd gwo mo kana? ²³ Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Wakki/ aha/ thutha gwo o mo tani tori gwo jin thu'thka/ mii mo. Hili wakki/ aha/ ona gwo ka kar/e mo tani atinta dorkina /e aha/ mo? ²⁴ Dhali yan'ko'd Hannaan ki hash a'di eya gasiis jin ca'd ki mondek is mo be.

Buterus Watki'da Yesus Gway mo Dok/e

²⁵ Dhala Simaan Buterus a'di diki'di mmodosh ki mis mo dhali mmosam is piti i o'd mo. Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: /E si'da/ diki ta amancik a'di gwo mo 'taa? A'di watki gwo mo dhali o gwo mo ki: Aha/ yisa tana a'diya. ²⁶ Dhali cinjkinan tal 'den kamu/ 'peni uni ma gasiis jin ca'd jin ta'da abas gi wathi/ jin 'cith ma Buterus 'cem piti mo tani dotki a'di gwo mo ki: Dika/ ki par /e e mo nyakki a'di e bwam monsinu mowa? ²⁷ Dok/e Buterus watki gwo mo, dhali ki jahanne/ adhongola nwa gwoki e mo be.

Yesus Diki'd Ibwambor ma Bilaatus mo

²⁸ Yan'ko'd uni ki susa Yesus mo 'peni gu'b ma Kayaapa mo e mo jin ca'b ma mudhiir nycine/ mo. A'di ta mon'thamo/ ka 'tum mo. Uni ki is buni 'koki cic mo jin din ma mudhiir nycine/ mo, wakan ki uni minu 'taki 'koki nyo/ is mo, hili jin mina uni 'taki shwa to gi Mompe'kupanyolos mo

be. ²⁹ Wakan aBilaatus yaki'd ka pije/ e uni mo dhali o gwo mo ki: Gom 'kup gwo gi wakatinta iyerkina um wathi/ yan is ki gway mo? ³⁰ Uni ki thok a'di gwo mo ki: Wakki/ wathi/ yansan midi 'taki diki ta jin thus ki thus mo tani aman mina 'taki 'koki ci a'di wakan mo be. ³¹ Bilaatus ki thok uni gwo mo dhali o gwo mo ki: Susi um a'di ki is bum mo dhali dwalli a'di gwo mo ki gwo jin ta jin kan bum mo. Dhali 'Kwani Yahuuda/ thokki a'di gwo mo ki: A'di diki ta mii jin dhala gwonkan am bway mo mmokar jan tal 'den kamu/ 'kupa 'cesh mo mmowu mo ba/. ³² A'di yansan miikunu mo mmothim gwo moyi jin okin ma Yesus mmo'tor gwo mo gom wu jin mina a'di wu mo be.

³³ Bilaatus cicki'd e mo ma mudhiir ka nyan'ko'd mo dhali yuka Yesus mo dhali o a'di gwo mo ki: Ki /e de itana Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo de? ³⁴ Dhala Yesus ki thok gwo mo ki: /E si'da/ on kan e bwam pini mo 'taa? walla 'kwanin tiya a'di itorki/ e gwo gom aha/ mo? ³⁵ Bilaatus ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ tana Wathi/ Yahuudaa? 'Kwani gi kal pini dhali igasiis kun can mo uni ciki /e ki aha/ mo. Ki tonta imiikina /e mo sa/? ³⁶ Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Bampam pem jin taka/ tapa mo tani diki ta ji gi mony'cesh yansan mo. Wakki/ mom pem jin taka/ tapa mo midi 'taki di e mony'cesh yansan mo tani cinjkinam pem mini 'taki as mo, ki aha/ minu 'taki 'koki ci 'Kwani Yahuuda/ mo. Hili mom pem jin taka/ tapa mo tani yisa 'peni mony'cesh yana. ³⁷ Bilaatus ki thok a'di gwo mo ki: Ba/ e be itana malik mo 'te/ise be. Yesus ki thok gwo mo ki: /E be i/on ki aha/ tana amaliki mo be. Haali/ gom 'kup mii yan mo tani aha/ dho'thkunu mo dhali gom 'kup mii yan mo tani aha/ pu'dkina e 'kwaniny'cesh mo mmo'tor gwo ki gwon gana/ mo. Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni gun ta 'kwani gi gwon gana/ mo tani uni cikki 'twam pem mo be. ³⁸ Bilaatus ki o a'di gwo mo ki: Ki gwon gana/ atinta jan?

Yesus Torkunu Gwo 'Twa/a 'Cesh mo Mmowu mo

'Ko'di a'di oki gwo gwansan mo tani a'di yaki'd ka pije/ e 'Kwani Yahuuda/ dok/e mo dhali tor uni gwo mo ki: Ton kamu/ yisa gamkika/ e a'di jin miga/ yer a'di is ki

gway mo. ³⁹ Hili um tan gi mii mo ki aha/ mina 'taki 'cuk ki um wathin tal 'de/ gom um ka cim gi Mompe'kupanyolos mo. Um ona bwa ki aha/ mina 'cukki uma Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo 'taa? ⁴⁰ Uni cuun kagahara dok/e mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yansan yisa, hila Baraabas mo. Dhala Baraabas a'di ta wathi/ jin ta'da mandil to mo be.

19

¹ Dhali yan'ko'd Bilaatus ki budha Yesus mo dhali dor a'di ki yiship mo be. ² Dhali i/ askar uni to'di ton'kup 'pena 'de/ mo dhali kar a'di i 'kup piti mo dhali uni ki hi'th a'di burrinyen duk is mo. ³ Uni pu'dkini a'di mo mmo/o gwo mo ki: Hayy, Malik gi 'Kwani Yahuuda/! Dhali uni ki dor a'di ki me'd buni mo be. ⁴ Bilaatus a'di yaki'd ka pije/ dok/e mo dhali o uni gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ suskina um a'di ka pije/ mo ki um mini mish ki aha/ dinaki gam ton kamu/ e a'di jin miga/ yer a'di is ki gway mo be. ⁵ Wakan aYesus a'di yaki'd ka pije/ mo mmohi'th ton'kup ma 'de/ mo dhali burrinyen duk is mo, dhala Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Wathi/ a'dahan mo be. ⁶ Ki igasiis kun can mo dhali imanji mo mo parki a'di e mo tani uni kumki cuuwa/ kagahara mo mmo/o gwo mo ki: 'Koshi a'di ki cwany'cithan dhul mo. 'Koshi a'di ki cwany'cithan dhul mo. Dhala Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Guyi um a'di ki is bum mo dhali 'koshi a'di ki cwany'cithan dhul mo haali/ aha/ dinaki gam ton kamu/ e a'di jin miga/ yer a'di is ki gway mo be. ⁷ 'Kwani Yahuuda/ ki thok a'di gwo mo ki: Aman tana gi gwonkan jin cikunu mo dhali ki gwonkan jin cikunu mo tani a'di ka ba/ imidi wu moyi, haali/ a'di kar is piti mmota Ya/ ma Arumgimis mo be. ⁸ Ka Bilaatus cikki gwo gwansan mo tani a'di ko/ki is kagahara mo be. ⁹ A'di cikki mo ma mudhiir dok/e mo dhali owa Yesus gwo mo ki: Ki / e 'peni mana sa/? Hila Yesus ci a'di gwon thoka kamuwa? ¹⁰ Wakan Bilaatus ki o a'di gwo mo ki: /E mini diki thok aha/ 'twaa? Dina /e ki mish ki aha/ tana gi mom'bi'th mo mmo'cuk/e mo dhali tana gi mom'bi'th mo mmo'kosh /e ki cwany'cithan dhul mo? ¹¹ Yesus thok a'di gwo mo ki: /E mini 'taki

dar gi mom'bi'th apo/ aha/ mo, hili isi ciki/ a'di jin ciyunu /e 'peni momis mo. Wakan si'da/ a'di jin ciki /e aha/ mo tani a'di cana miinthus mo be.

¹² 'Peni mo yan mo tani Bilaatus napki bway mo mmo'cuk a'di mo, hili 'Kwani Yahuuda/ kumki cuuwa/ mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/ /e mini dhal wathi/ yan me'd mo tani /e yisa tana mugu ma Kaysara. Haali/ aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun dhu is buni ka malik mo tani uni dhu is buni apowa Kaysar mo be. ¹³ Ka Bilaatus cikki gwo yansan mo tani a'di suski'da Yesus ka pije/ mo dhali a'di ki ca'ba 'cesh apowa kursi jin dwallu gwo mo e mo ma 'cesh jin yukkunu gway ka A'cesh jin Rusu Mmoçi Jamas mo dhali jin ta 'twan 'Kwani Ibraniyiin ka Jabbaatha mo be. ¹⁴ Dhali a'di ta'da tee jin Thosonkunu to mo gom Mompe'kupanyolos mo, dhali a'di ta'da tente/ ibwan'kup mo be. A'di ki o 'Kwani Yahuuda/ gwo mo ki: Amalik bum a'dan mo be. ¹⁵ Dhali uni kumki cuuwa/ mo mmo/o gwo mo ki: A'di ka bor 'de/ mo. A'di ka bor 'de/ mo. 'Koshi a'di ki cwany'cithan dhul mo. Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Miga/ 'kosha Malik bum ki cwany'cithan dhula? Dhali igasiis kun can mo thok a'di gwo mo ki: Aman 'konaki ta ga malika kamu/ mo ba/, hila Kaysar a'di 'de/ mo be. ¹⁶ Dhali yan'ko'd a'di ki ciki a'di ki uni mo mmo'kosh ki cwany'cithan dhul mo be.

Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'cithan Dhul mo

¹⁷ Wakan uni bu'thkina Yesus mo dhali a'di yaki'd ka pije/ mo mmokal cwany'cithan dhul piti gan mo e mo jin yukkunu gway ki mo ma siman 'kup mo, a'di jin yukkunu gway ki 'twan 'Kwani Ibraniyiin mo ka: Gulgutha mo be. ¹⁸ Uni ki 'kosh a'di ki cwany'cithan dhul imun mo dhali 'kwanin sun tiya si'da/ nyakkunu 'kosh ki a'di mo, jan tal 'den kamu/ ki 'bana kamu/ mo, dhali jamu/ ki 'bana kamu/ mo dhala Yesus ibwamani uni mo be. ¹⁹ Bilaatus si'da/ a'di 'kwarki gwo mo dhali kari 'kup cwany'cithan dhul mo, a'di jin denkunu e mo ka: Yesus gi Pa Naasira, jin ta'da Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo. ²⁰ 'Kwani Yahuuda/ ka ris denki gwo yansan e mo jin 'kwarkunu mo haali/ mo

jin 'koshkunuwa Yesus ki cwanycithan dhul mo tani a'di 'dishki 'penkuman bampa/ is mo dhali a'di 'kwarkunu ki 'twanj 'Kwani Ibraniyiin mo dhali ki 'twanj 'Kwani Ithaliyaan mo dhali ki 'twanj 'Kwani Griki mo be. ²¹ Dhali yan'ko'd igasiis kun can gi 'Kwani Yahuuda/ mo okina Bilaatus gwo mo ki: Dhalku/ gwo ki 'kwar mo mmo/o ka: Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo, hili, 'kwari gwo mo mmo/o ki: Wathi/ yansan o'd ki: Aha/ tana aMalik gi 'Kwani Yahuuda/ mo be. ²² Bilaatus thokki gwo mo ki: A'di jin 'kwarka/ mo tani 'kwarkika/ mo be.

²³ Dhali ki i/askar mmo'koshkina uniya Yesus ki cwanycithan dhul mo tani uni ki bu'th burrinyem piti mo dhali pwaḵ a'di bwa mo she doḵon mo, jan tal 'de/ goma askar ki she/ she/ mo. Hili burrinyem bwaman piti jin uku ki dar gi mosho mo, miikunu mo 'peni 'ba/ tagi bum'pen mo be. ²⁴ Wakan uni oki gwo ka rem 'kup mo ki: Dhalkina ki dher a'di bwa mo, hili ana ki biṭ to mo gom a'di mo ki ana mina par e mo ki a'di midi ta jim maja mo. A'di ta gwo jin thimkunu moyi me'd gwo jin 'kwarkunu mo e Gwo ma Arumgimis mo ki:

Uni kwa/ ki burrinyem pem bwa mo e bwam uni mo,
dhali gom burrinyem pem mo tani to tagkina uni mo be.

²⁵ Wakan i/askar uni miiki to yansan mo. Hili uni kun doshkin ki 'dishe/ e cwanycithan dhul ma Yesus mo tani ta a'di jin ta kum mo dhali 'bwaham gi kum mo be, dhala Mariyam jin ta ash ma Kiluuba mo dhala Mariyam Magdaliyya mo. ²⁶ Ka Yesus parki kum e mo dhali amancik a'di gwo jin ena a'di kagahara jin doshki'd ki 'dishe/ mo tani a'di ki o kum gwo mo ki: A'boma, hili ya/m pini mo ma. ²⁷ Dhali yan'ko'd a'di ki owa mancik a'di gwo gwo mo ki: Hili kwan mo ma. Dhali 'peni mo caan mo tani amancik a'di gwo suski'da yim bway gu'b pitin gana/ mo be.

Jwa ma Yesus mo

²⁸ 'Ko'di mo yansan mo tani Yesus mmomishkina a'di ka ris to 'baar mo ki uni 'baarkunu mo tani oki gwo mo (mmothim Gwo moyi jin 'kwarkunu mo) ki: Aha/ butha yi'de/ mo be. ²⁹ Dhali ton'kul bwan

kamu/ diki'd mo jin 'tu'dkunu mo ki yiman tom'paca'd mo. Wakan uni ki paca lipa/ mo mmo'tu'd a'di ki yiman tom'paca'd mo dhali kar a'di e cwa jin wana e ki cwa ma 'tasha jal bip mo dhali kar a'di e 'twam piti mo be. ³⁰ Ka Yesus bu'thki yiman tom'paca'd mo tani a'di ki o gwo mo ki: A'di 'baarki'd mo, dhali a'di ki lunj 'kup piti mo dhali ci shi/in piti mo be.

Gwar ma Yesus Su'kkunu mo

³¹ Me'd jin tana a'di atee jin Thosonkunu to mo, ki bungwar is mini 'taki 'koki 'ko apo/ cwanycithan dhul ka cim ma pesu/ mo (haali/ acim ma pesu/ caan ta'da cim jin eka/ ek mo) tani 'Kwani Yahuuda/ dotkina Bilaatus 'twa/ mo ka yorom buni minu 'taki 'ce'd mo dhali ki uni minu 'taki kal mo be. ³² Wakan i/ askar uni pu'dkin mo dhali 'ce'da yoro gi a'di jin twa/a/ mo dhali ji gi a'din kamu/ jin nyakkunu 'kosh ki cwanycithan dhul ki a'di mo. ³³ Hili ki uni pu'dkina Yesus mo dhali par a'di e mo ki a'di wuki'd hila/ mo tani uni 'koki 'ce'da yorom piti mo be. ³⁴ Hila askara 'denj kamu/ su'kki a'di gwar ka mee mo dhali ki jahanne/ abas guski'd mo dhali yi'de/ mo be. ³⁵ A'di parki a'di e mo tani a'di oki gwo mo be – gwom piti jin torkina a'di mo tani ta gwonj gana/ mo dhali a'di mishki'd ki a'di torki gwonj gana/ – ki um si'da/ mini gam gwo is mo be. ³⁶ Haali/ to gwansan uni bu'thki mo mo mmothim Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu moyi ki: Asiman tal 'denj kamum piti minu 'koki 'ce'd mo be. ³⁷ Dhali dok/e Gwo ma Arumgimisa kamu/ jin 'kwarkunu mo o gwo mo ki: Uni mini hil a'di mo a'di jin su'kkina uni mo be.

Mo jin Kanuwa Yesus mo

³⁸ 'Ko'di mii yansan mo tani Yuusup gi Pa Arraama, a'di jin ta'da mancika Yesus gwo mo, hili ki kup mo, haali/ a'di ko/ki 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali a'di dotki'da Bilaatus 'twa/ mo ki a'di midi 'taki kal bungwar is ma Yesus mo dhala Bilaatus dhalki a'di bway mo be. Wakan a'di pu'dki'd mo dhali kal bungwar is piti mo be. ³⁹ Nikudimus si'da/ a'di jin yayi'di a'di ntwa/a/ mon'thiny mo, a'di pu'dki'd mo mmokal yiman cwa jin yuku ka murr jin 'koshi e ki yiman cwanj kamu/ jin wana e ka 'kwaṭan mo, a'di jin

kuyi mo ki kuy mo, dhali jin baru ka ratul iss 'kwanimpa imudhe'd mo be. ⁴⁰ Uni ki kal bungwar is ma Yesus mo dhali 'tam a'di is ki burrinyen dhiny e mo dhali to kun kuyi mo ki kuy mo me'd mii jin miina 'Kwani Yahuuda/ mo mmokana kan mo be. ⁴¹ Dhali e mo jin 'koshkunu a'di ki cwany'cithan dhul nycine/ mo tani bwam monsinu di'd mo dhali e monsinu mo tani jis jwa jin ta jin this diki'd mo jin dinuki kar wathin kamu/ nycine/ naskina/ mo be. ⁴² Wakan haali/ a'di ta'da tee gi 'Kwani Yahuuda/ jin Thosonkunu to mo dhali gom jis jwa 'disha'dish mo tani uni ki kara Yesus imun mo be.

20

Mompi jin Piyunu mo

¹ Dhali ka cim jin twa/ a/ ka dhas mo tani Mariyam Magdaliyya pu'dki'd mo e mon'kupaje ka 'tum mo ki mo di'd ki mond-hurum naskina/ mo dhali a'di parki wosh e ki a'di ka'ckunu hila/ 'peni jis jwa mo be. ² Wakan ayim guski'd mo dhali ya mo eya Simaan Buterus mo dhali amancik a'di gwon kamu/ mo, a'din 'de/ yin jin en ma Yesus mo, dhali o uni gwo mo ki: Uni kalki Tapa 'peni jis jwa mo dhali aman 'konaki mish mo jin karkina uni a'di nycine/ mo. ³ Dhali yan'ko'd Buterus pu'dki'd ka pije/ mo nyakka mancik a'di gwon kamu/ mo dhali uni sokin ka karambuye/ 'kup ki jis jwa mo be. ⁴ Dhali uni sokin mo, hila mancik gwon kamu/ a'di bolki'da Buterus sho'k mo dhali jidhir e jis jwa ntwa/a/ mo be. ⁵ Dhali a'di tuki mo mo mmohil bwaman mo dhali a'di parki jasi burrinyen dhiny e e mo mmo/ishi mom buni mo, hili a'di diki ya bwaman mo be. ⁶ Dhali yan'ko'd Simaan Buterus pu'dki'd mo mmobath a'di nsho'k mo dhali a'di yaki bwany jis jwa mo dhali a'di ki par burrinyen dhiny e e mo mmo/ish mo be, ⁷ dhali burrinye/ jin dekkunu a'di i'kup piti mo tani yisa nyakki ish ki burrinyen dhiny e mo, hili a'di 'kucki is mo e mom piti mo be. ⁸ Dhali yan'ko'd amancik gwon kamu/ a'di jin jidhirki'di jis jwa ntwa/a/ mo tani a'di si'da/ seki bwaman mo dhali a'di mishki mo mo dhali gam gwo is mo be. ⁹ Haali/ uni 'koki mish Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo naskina/ ki a'di midi mii

pi 'peni mowu mo be. ¹⁰ Dhali yan'ko'd imancik a'di gwo uni dokki bway pam buni mo be.

Yesus Piki'da Mariyam Magdaliyya I/is mo

¹¹ Hila Mariyam doshki'd mo mmoko mo apije/ 'peni jis jwa mo dhali me'd jin gwokin ma yim mo tani ayim ki tu mo mo dhali par jis jwa e mo be. ¹² Dhali ayim parki iman'doyu gwo su/ e ki bany bany mo mmo'ko e mo yin jin 'thikunu bungwar is ma Yesus mo, jan 'de/ diki'di bun'kup piti mo dhali jan kamu/ e busho'k piti mo be. ¹³ Uni ki owa yim gwo mo ki: A'boma, atinta gwokina /e kan mo? Ayim ki thok uni gwo mo ki: Haali/ uni kalki Tapam pem mo dhali aha/ mola mo jin karkina uni a'di nycine/ mo be. ¹⁴ Mmo/ona a'di gwo kan mo tani ayim ki tuga bor mo dhali para Yesus e mo mmodosh mo, hili ayim diki mish a'di ki a'di ta'da Yesus mo be. ¹⁵ Yesus ki owa yim gwo mo ki: A'boma, atinta gwokina /e kan mo? Dhali aja inapkina /e mo? Dhali a'di toshki'd ki a'di ta'da manhil bwaman monsinu mo. Ayim ki o a'di gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e kalki a'di mo tani tori aha/ mo jin 'thikina /e a'di nycine/ mo dhali aha/ mina kal a'di mo be. ¹⁶ Yesus ki owa yim gwo mo ki: Mariyam. Ayim ki tu'k 'ban mo dhali o a'di gwo ki 'twan 'Kwani Ibraniyiin ki: Rabbooni (a'di jin ta 'pemen gwo jin onu mo ka: Mantor Gwo mo be). ¹⁷ Yesus ki owa yim gwo mo ki: Dhalku/ ki peyaa/ i is mo haali/ aha/ dinaki seya Baba naskina/ mo. Hili yaku/ e iwak pem mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ sena se Ababam pem mo dhali Ababam bum mo, dhali eya Arumgimis pem mo dhali eya Arumgimis bum mo be. ¹⁸ Mariyam Magdaliyya yaki'd mo dhali o imancik a'di gwo gwo mo ki: Aha/ parkina Tapa e ka pinya/ em pem mo be. Dhali ayim torki uni gwo mo ki a'di torki'da ris to gwansan eya yim mo be.

Yesus Piki Imancik A'di Gwo I/is mo

¹⁹ Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo ka tee caan mo jin ta'da cim jin twa/ a/ ka dhas mo tani acampur gu'bi 'baar mo 'kokin ki mu'th mo e mo jin 'kokina imancik a'di gwo nycine/ mo haali/ uni ko/ki 'Kwani

Yahuuda/ mo. Dhala Yesus pu'dki'd mo dhali doshi bwam uni mo dhali o uni gwo mo ki: Monku'th is midi di e um mo. ²⁰ Ki a'di oki gwo yansan mo tani a'di ki tor uni me'd piti i e mo dhali gwar piti mo be. Dhali yan'ko'd imancik a'di gwo 'kunykina bwa mo mmoparkina uni Tapa e mo be. ²¹ Yesus ki o uni gwo dok/e mo ki: Monku'th is midi di e um mo. Me'd jin hashkin ma Baba aha/ mo tani isi kan si'da/ aha/ hashkina um mo be. ²² Dhali ki a'di oki gwo yansan mo tani a'di shi/inki'da po/ uni mo dhali o uni gwo mo ki: Budhi Shi/in Dheleladhelel mo ma. ²³ Wakki/ um gwamki miinthus gi cin tiya mo tani uni gwamkunu mo, dhali wakki/ um 'koki gwam miinthus gi cin tiya mo tani uni 'konuki gwam mo be.

A Tuuma jin Dar gi Mongam Gwo Is mo

²⁴ Dhala Tuuma a'di jin ta jan tal 'de/ 'peni uninj 'kume'd i'ce'dka su/ mo, a'di jin yukunu gway ka 'ci jin dhodhu isu/ mo tani a'di diki di i uni me'd jin pu'dkin ma Yesus mo be. ²⁵ Wakan imancik a'di gwon tiya torki a'di gwo mo ki: Aman parkina Tapa e mo. Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Isi ciki/ aha/ mina 'taki para du'd ma musmaar e mo e me'd piti mo dhali dwar me'd pem e jisan ma musmaar mo dhali dwar me'd pem e gwar piti mo tani aha/ mina diki gam gwo is mo be.

²⁶ Acim pekware nj'ko'd mo tani imancik a'di gwo 'kokini bwan gu'b dok/e mo, dhala Tuuma nyakki di ki uni mo. Dhali acampur gu'bi 'baar mo 'ko ki mu'th mo. Hila Yesus pu'dki'd mo dhali doshi bwam uni mo dhali o gwo mo ki: Monku'th is midi di e um mo be. ²⁷ Dhali yan'ko'd a'di ki owa Tuuma gwo mo ki: Kari me'd pini imahan mo dhali pari me'd pem e mo, dhali hethi me'd pini mo dhali dwari a'di e gwar pem mo. Dhalku/ ki di ki dar gi gwo jin gamu is kan mo, hili gami gwo is mo ma. ²⁸ Tuuma thok a'di gwo mo ki: Tapam pem dhali Arumgimis pem. ²⁹ Yesus ki o a'di gwo mo ki: A/gwo gama /e is mo haali/ /e parki aha/ e mo? Mom'bor mii 'te/ be gom uni gwansan kun mini gam aha/ gwo is mo ki uni 'koki par aha/ e naskina/ mo be.

* **21:8** miyyateen duraa/

Gwo jin 'Dapa'd ki 'Dap Gana/ mo

³⁰ Dhala Yesus mii'da ris miimera tiya ka ris mo ibun'kusi imancik a'di gwo mo, uni kun 'konuki 'kwar eya warka/ yansan mo be. ³¹ Hili mii gwansan uni 'kwarkunu mo ki um mini gam gwo is ka Yesus ta'da Kristhos mo, a'di jin ta Ya/ ma Arumgimis mo, dhali ki um mini tikir gwo gam is mo dhali tikir mon'koki/e gam mo e gway piti mo be.

21

Yesus Piki Imancik A'di Gwo Pesu/ I/is mo

¹ 'Ko'di mii yansan mo tani aYesus a'di torki is piti eya tente/ dok/e e imancik a'di gwo e shemen ma Al ma Thabariyya mo, dhali a'di torki is piti wakansan mo be. ² Simaan Buterus dhala Tuuma a'di jin yukunu ka A'ci jin dhodhu isu/ mo dhala Nathana/iil gi Pan Kaana e Pany Jaliil mo, dhali iya/ ma Sabadi isu/ mo dhali imancik a'di gwon tiya isu/ mo, uni 'kon mmontal 'de/ mo be. ³ Simaan Buterus ki o uni gwo mo ki: Aha/ yana ya mo mmocesh to yi'de/ mo. Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Aman mina ii nyakki /e mo. Uni iikin mo dhali se bwaakur mo. Hili ki mon'thiny caan mo tani uni 'koki bu'th tonj kamu/ mo be.

⁴ Me'd jin kala mo kush mo tani Yesus doshki'd e shemen ma gap mo. Hili imancik a'di gwo 'koki mish ki a'di ta'da Yesus mo. ⁵ Yesus ki o uni gwo mo ki: Uciya, a/ um ta gi to yi'den tiya 'te/ tana? Uni thok a'di gwo mo ki: Yisa. ⁶ A'di ki o uni gwo mo ki: Bi'ta 'thi/ ki 'bana bim poros ma kur mo dhali um mini gam kun tiya mo be. Wakan uni bitki a'di mo dhali shwane/ uni molona 'thi/ dir bway bwaakur mo haali/ to yi'de/ 'ka'da 'kupa! ⁷ Dhali amancik a'di gwo jin en ma Yesus mo o'da Buterus gwo mo ki: A'di ta Tapa be. Ka Simaan Buterus cikki gwo ki a'di ta Tapa mo tani a'di hi'thki burinyem bwaman piti i is mo haali/ a'di di'd ki burinye/ i empa'd 'te/ goma tu'c mo dhali a'di poshki'da al mo be. ⁸ Hili imancik a'di gwon tiya uni pu'dkin mo e bwaakur mo mmodira 'thi/ jin 'tu'da to yi'de/ mo haali/ uni yisa si'dkin 'pena gapa, hili uni athkina* natgini 'de/ mo be.

⁹ Ki uni pikin ka piye/ eya 'cesh mo tani uni parki o'd e jin 'thanu ka 'cila'th imun mo dhali to yi'de/ mmo'ko i o'd mo dhali maan'kuthu'd mo be. ¹⁰ Yesu ki o uni gwo mo ki: Kali to yi'den tiya mo ma kun daka bu'thkina um mo. ¹¹ Wakan Simaan Buterus a'di yaki'da kur mo dhali dira 'thiya gap mo a'di jin 'tu'dkina to yi'deny caaga/ mo kun 'koni iss† 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka kwara apo/ mo be. Dhali бага ris jin takina uni wakan mo tani a'thi/ yisa 'cithki bwa mowa. ¹² Yesu ki o uni gwo mo ki: Iiyu/ mo ma dhali shwa tonte/ gi mon'thamo/ mo. Hila mancik a'di gwon kamu/ yisa di'd 'de/ jin ro'dki mii mo mmodot a'di gwo mo ki: Ki /e tana ja sa/? Uni nyithkin ki a'di ta Tapa mo be. ¹³ Yesu pu'dki'd mo dhali bu'th maan'kuthu'd mo dhali ciki uni mo dhali to yi'de/ miikina a'di kan si'da/ mo be. ¹⁴ Mii yansan a'di ta mii jin 'kon ma po/i kwara mo jin torkin ma Yesu imancik a'di gwo is piti e eya tente/ mo 'ko'di a'di cukunu mis mo 'peni mowu mo be.

Ciyi Ka'bal Pem Tonte/ mo ma

¹⁵ Ki uni 'baarki tonte/ gi mon'thamo/ mmoshwa mo tani Yesu ki owa Simaan Buterus gwo mo ki: Simaan, ya/ ma Yohaana, a/e eni aha/ mmobol gwansan e mo 'taa? A'di ki thok a'di gwo mo ki: Nye, Tapa. / E mishkin ki aha/ enkina /e mo. ¹⁶ A'di ki o a'di gwo mo ki: Ciyi ushi ka'bal pem to mmoshwa mo. Dok/e me'd jin 'kon ma apo/i su/ mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Simaan, ya/ ma Yohaana, a/e eni aha/ mo 'taa? A'di ki o a'di gwo mo ki: Nye, Tapa. /E mishkin ki aha/ enkina /e mo. A'di ki o a'di gwo mo ki: Hili ka'bal pem mo ma. ¹⁷ A'di ki o a'di gwo mo me'di kwara ki: Simaan, ya/ ma Yohaana, a/e eni aha/ mo? AButerus suguwa du tash mo haali/ a'di ki o a'di gwo me'di kwara mo ki: A/e eni aha/ mowa? Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Tapa, /e mishkina ris to 'baar mo dhali /e mishkin ki aha/ enkina /e mo. Dhala Yesu ki o a'di gwo mo ki: Ciyi ka'bal pem to mmoshwa mo. ¹⁸ Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona /e gwo mo, me'dyin jin dina /e ki gwa'd mo tani /e ki dek to i empa'd ki me'd pini mo dhali ya me'd jin ona bwa /e mo.

Hili ki /e mini ta adhan mo tani /e mini he'th me'd pini mo dhali wathin kamu/ midi dek ki /e to mo dhali kal /e i mo jin mina bwa 'te/e ki ya mo be. ¹⁹ (Gwo yansan ona a'di mmodot a'di wu jin mina a'di wu mo mmokar monyca ma Arumgimis mo.) Dhali 'ko'di gwo yansan mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma.

Amancik Gwo jin Enu mo

²⁰ Simaan Buterus tu'kki'd mo dhali par a'di jin bathki uni e mo a'di jin ta'da mancik gwo jin en ma Yesu mo, a'di jin ishki'd eya bor piti mo e tonte/ jin shwakina uni mom'pimpili/ yin mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa, kaja a'di jin midi 'cith /e is ki gwo mo? ²¹ Ka Buterus parki a'di e mo tani a'di ki owa Yesu gwo mo ki: Tapa, gwo gom wathi/ yan wakata mo? ²² Yesu ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ a'di ta bwam pem gom a'di jin mina a'di ca'b kan ntagi aha/ mina pu'du/ mo tani yan midi ta ata gom /e mo? Bathi /e aha/ nsho'k mo ma. ²³ Gwo yansan a'di yaki'd ki lala'th mo e bwam uni kun tana a'di awak mo, ka mancik a'di gwo yansan midi diki wu mo. Hila Yesu diki o gwo e a'di ki a'di midi diki wu mo, hili a'di o gwo mo ki: Wakki/ a'di ta bwam pem jin mina a'di ca'b kan ntagi aha/ mina pu'du/ mo tani yan midi ta ata gom /e mo?

²⁴ A'di yansan ta'da mancik gwo jin ta'da man/o gwo gom to gwansan mo dhali a'di i'kwarki gwo gwansan mo. Dhali a'di mishki'd ki gwontor piti jin tora a'di mo tani ta gwon gana/ mo be.

²⁵ Hili ton tiya 'kokin ka ris si'da/ jin miikin ma Yesu mo. Wakki/ aris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ minu 'taki 'kwar mo tani aha/ tosha ki isi mony'cesh ki is piti mo midi dar gi mo mo mmodhuwa warka/ kun 'kwarkunu gwo mo kun minu 'taki 'kwar mo be.

† 21:11 miyya talaata wa kamsiin

Mii gi Imandhunu ki She/ mo

Gwo jin Onu Is gom Shi/in Dheleladhelel mo

¹ Gwo jin 'kwarka/ 'thissa/ Thawupiilus goma ris mii kun tel ma Yesus 'pen mo dhala ris gwo kun tela a'di 'pen mo mmotor si'da/ ² gama cim jin gunu a'di momis mo 'ko'di gwonkan jin cina a'di ki Shi/in Dheleladhelel ki imandhuna a'di ki she/ mo kun kwanykina a'di mo. ³ 'Ko'di isa nyor piti mo tani Yesus ki tor uni is piti jin di'd ki e eya tente/ ka du'd miinj gana/ ka ris mo. A'di yayi'di pi uni i is ka cim ma issu/ mo be. A'di di'd mmotor gwo gom Bampa/ ma Arumgimis mo. ⁴ A'di di'd mmonya is tul ki uni mmontal 'de/ mo dhali a'di ki kan uni gwo mo ki uni mini 'koki ii mo 'peni Pa Urushaliim mo haali/ uni mini cor gwo jin ona Com is jin ona a'di jin cika um 'peni aha/ mo. ⁵ Haala Yohaana ka jin gana/ mii'da mii ki yi'de/ mo tani um mina Shi/in Dheleladhelel mii si'da/ ki 'dishe/ mo be.

Mmoshinkunuwa Yesus Bway Momis mo

⁶ Uni si'da/, ki uni nyakki is tuli montal 'de/ mo tani uni dotki a'di gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Tapa, /e mini ci bampa/ gi 'Kwani ma Israyiil ka nyan'ko'd ki mo yansan mo 'taa? ⁷ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di diki ta mom bum mmomish mo mo dhali yil mo uni kun dhun ma Baba a'di 'de/ mo mmoçi gwo ki moshirr pitiñ gana/ mo be. ⁸ Hili um mini bu'th mom'bi'th gi Shi/in Dheleladhelel jin midi yayu/ apo/ um mo dhali um mini ta iman/o gwom pem e Pa Urushaliim mo dhali e Bampa/ gi Pa Yahuudiyya 'baar mo dhali e Pan Saamira mo dhali ntagi mo e mony'cesh jin di'd isa dhana/ nnii mo be. ⁹ Dhali ki a'di oki gwo gwansan ki uni 'kon mmohil a'di mo tani a'di 'de'kkunu bway momis mo dhala rak ki bu'th a'di mo, mmotik uni e mo be. ¹⁰ Ki uni 'kon mmohil momis ka 'thime/ mo tani hili ma, 'kwaniñ gwasi su/ kun hi'thki burriyey kush mo doshkin i'ko'd gwari uni mo be. ¹¹ Uni si'da/ o gwo mo ki: Um

'Kwani gi Pany Jaliil. Ata hila um momis ka 'thime/ kan mo? Yesus yan jin budhu mo 'peni um mo e bwam momis mo tani a'di midi dok/e yayu/ wakan me'dyan para um a'di e mo mmoya momis mo be.

Amangarr Embul ma Yahuusa jin Kwanykunu mo

¹² Yan'ko'd uni dokkin e Pa Urushaliim ka nyan'ko'd mo 'peni Wosh jin yuku ka Setuun jin 'dishi Pa Urushaliim is mo jin wana e ki mo jin mishu ii ka cim ma pesu/ mo be. ¹³ Ki uni sekin mo tani uni iikin 'kup ki mis e gu'b jin nyanu ka makampo/ apowa kamu/ mo, jin 'kona uni nycine/ mo, Buterus dhala Yohaana dhala Yakuub dhala Andaraawus dhala Pilibbus dhala Tuuma dhala Bartulamaawus dhala Matia dhala Yakuub ya/ ma Halpa dhala Simaan El Ghayuur dhala Yahuusa ya/ ma Yakuub mo. ¹⁴ Uni gwansani 'baar mo i'kon mo e gwon tal 'de/ mo mmoroç sho'k ki sule/ e mon'tho mo, uni ki up si'da/ mo dhala Mariyam jin ta KoYesus, uni ki ikam piti ilu/ mo be.

¹⁵ Dhali ka cim gwansan mo tani Buterus doshki'd ki mis mo ibwaman ma wak buni mo dhali o gwo mo ki: (dhala waambuhany 'kwani tul isi montal 'de/ mo uni wana e ki issi* pe'de/ mo be). ¹⁶ Awak pema, a'di minu mii mii mo ki Gwo ma Arumgimis midi pu'du/ mo jin okina Shi/in Dheleladhelel n'twa/a/ ki 'twa/ ma Dawuu'd goma Yahuusa jin ta'da manshu uni bway kun bu'thkiina Yesus mo. ¹⁷ Haali/ a'di mishu ki a'din tal 'den kamu/ 'peni bwam ana mo dhali 'ban piti butha a'di si'da/ e mii yan mo. ¹⁸ (Dhali wathi/ yan gam mombunto ki to jin cinu a'di mo gom minthus piti mo be. Dhali mmobita a'di bwam/em pitiya 'cesh kan mo tani bwam piti 'twakka'd mo dhala 'colem piti 'baar mo tha'thka'd ka piye/ mo be. ¹⁹ Dhali a'di warki'd ki mo jin mishkunu mo e bwan 'kwani gi Pa Urushaliim kagahara mo ki mombunto yan yuku ki 'twam buni ka Akeldama jin o ki: mombunto ma bas mo). ²⁰ Haali/ a'di 'kwarkunu mo eya warka/ ma Masamiir mo ki: Dhalki monyca'b piti warki'd ki mombwamma'du/ mo

* 1:15 miyya wa ishriin

dhali dhalki wathin kamu/ ki mii dhal
bway mo mmoça'bi mo yan mo.

dhali

Dhalki mom piti butha wathin kamu/ mo.

²¹ A'di mina tal 'den kamu/ mii war ka man/
o gwo nyakki ana mo gom mompinum piti
mo tani tal 'de/ 'peni bwan 'kwani kun nyak
'ko ki ana ka cimi 'baar mo ki Tapa Yesus
yuthurki'd e bwam ana mo ²² mmotel 'pen
ka cim jin miin ma Yohaana a'di ki yi'de/ mo
ntaga cim jin budhu a'di mo 'peni bwam
ana mo. ²³ Dhali uni ki kwany 'kwani isu/
mmotor uni eya tente/ mo, Yuusup jin yuku
ka Barsaaba jin yuku ki gwaya kamu/ ka
Yustus si'da/ uni ka Mattiyaas mo. ²⁴ Dhali
uni 'thon mo dhali o gwo mo ki: /En Tapa
jin mishki'da dun 'kwani 'baar mo tani tori
'peni bwam uni su/ mo a'din tal 'de/ jin
kwanykina /e mo ²⁵ mmobu'th mo mii yan
mo dhali mo ma mankar ma Yesus ki she/
yan jin this ma Yahuusa e mo gom a'din
gwom piti ki a'di midi ya mo e mom piti
mo be. ²⁶ Dhali uni ki bit to gom uni mo
tani to bitki'da powa Mattiyaas mo dhali a'di
nyaku gway den e ki imandhun ma Yesus
gwansan ki she/ kun 'koni 'kume'd i'ce'dka
'de/ mo be.

2

Mmopu'dkina Shi/in Dheleladhelel mo

¹ Dhali ka cim Kamsiin pu'dki'd mo tani
aris uni 'baar mo tulki is mo mmontal 'de/
mo. ² Dhali ki jahanne/ ise/ to goyina is
mo 'peni momis mo jin wana e ki 'tham
jin guski'd mo dhali jin poshki'd kagahara
mo. A'di 'tu'd gu'bi 'baar mo jin 'kona uni
nycine/ mo. ³ Dhala le'd yayi'd pi uni i is mo
mmowa e ki ji o'd mo mmokwa/ bwa mo
dhali mmo'ko uni i'kup ka 'dete/ 'dete/ mo
be. ⁴ Dhali uni 'baar mo 'tu'dkunu mo ki
Shi/in Dheleladhelel mo dhali tel gwo 'pen
mo mmowal 'twan tiya mo mmo'bitha Shi/
in uni is mo mmowal 'twa/ ki she/ ki she/
mo be.

⁵ Dhali 'Kwani Yahuuda/ kun 'kon e Pa
Urushaliim kun iyyin 'peni bampin tiya
'baar mo ki 'beles kun 'kon 'baame'da
'ceshi momis mo. Uni ta 'Kwani Yahu-
uda/ kun ko/ kina Arumgimis mo. ⁶ Ki to
yan cikku mo tani awaambuhany 'kwani
tulki isi montal 'de/ mo dhali dumbulkin
kagahara mo haali/ aris 'kwani 'baar mo

cikki uni 'twa/ mo mmowala uni 'twam
buni ki she/ ki she/ ka 'dete/ 'dete/ mo.

⁷ Dhali uni 'baar merkin kagahara mo
dhali kulum gwo ibwa mo dhali o gwo mo
ki: Hili ma. 'Kona uni ki ta 'Kwani gi Pany
Jaliil 'taa aris uni 'baar kun o gwo kana?

⁸ Dhali ana cika gwo, aris ana 'baar ka
'dete/ 'dete/ ki 'twam bana ki she/ ki she/
uni kun dhotha ana manakan? ⁹ 'Kwani gi
Pam Partiya mo dhali 'peni Pa Maadi mo
dhali Pa Ilaam mo dhali 'kwani kun 'kon
e pa ma uka 'cesh jin tana dhan yi'deya
kara'b mo dhali Pa Yahuudiyya mo dhali
Pan Kappadukiyya mo dhali Pam Puntus
mo dhali Pan Asiya mo. ¹⁰ dhali Pam
Parijiyya mo dhali Pam Pampiliyya mo
dhali Pam Masir mo dhali ushi bampa/
gi Pa Libiyya mo kun 'kon is 'ko'd 'peni
Pan Kerawaan mo dhali yilkina/ 'peni Pa
Ruumiya mo kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo
dhali kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo
tani hili gwo ma Arumgimis butha uni mo.
¹¹ 'Kwani gi Pan Kariit mo dhali 'Kwani
gi Pa Arab mo. Ana cika gwo mmotora
uni gwo ki 'twam bana ki dhan mii ma
Arumgimis kun caaca mo. ¹² Dhali uni
'baar mo merkin dhali mol toj kamu/ mii
mo dhali mmo/o gwo mo ka rem 'kup ki:
Ata yan wakan mo? ¹³ Hili kun tiya miikin
ka mak mo mmo/o gwo mo ki: Uni 'tu'du/
mo ki yimana mura'th jin ta jin this jin ka/
u ki nah nah mo be.

Gwo ma Buterus jin Torkina A'di ka Cim Kamsiin mo

¹⁴ Hila Buterus doshki'd ki mis nyakki
unin 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo dhali a'di
'de'k 'twa/ mo dhali tor uni gwo mo mmo/
o gwo mo ki: Um 'Kwani gi Pa Yahu-
udiyya mo dhali um 'baar mo kun 'kon e
Pa Urushaliim mo. Dhalki a'di yan mishu
mo e bwam um mo dhali dhuyi 'cem bum
mmocik gwom pem mo ma. ¹⁵ Haali/ gwa-
han 'kon ma su ki 'kosh mo me'd jin tosha
um mo haali/ mo ta'da tente/ jin atha'd
naskina/ mo. ¹⁶ Hili yan ta a'di jin okin ma
mançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ jin
yuku ka Yu/iil mo ki:

¹⁷ Dhali ka cim jin 'ko'd jin okin ma
Arumgimis mo tani

aha/ mina gaç Shi/ in pem apowa ris
'kwaniny'ceshi 'baar mo.

Dhali iya/ m bum dhali i' bwa/ m bum uni
mini o gwo is mo,

dhali washan bum mini par tonyjan e mo,
dhali dhan 'kwanim bum mini shu' b jan
mo,

¹⁸ nye dhali apo/ cin'kinan 'kwani kun yolu/
mo dhali cin'kinan nyara/ ka cim
gwansan mo tani

miga/ gaç Shi/ in pem mo dhali uni mini o
gwo is mo.

¹⁹ Dhali aha/ mina tora dhan mii kun caaca
e momis 'peni bwam momis mo

dhali momer e mony'cesh 'pena 'cesh mo
dhala bas dhali o'd dhala wulpe/ ma ku'd
mo.

²⁰ Atente/ minu war mo ki mondthurumi'd
mo

dhala ppe ka bas mo

ntwa/ a/ ka cim gi Tapa midi pu'du/ mo

dhana cim yan jin mishu kagahara mo

²¹ dhali a'di midi war ki a'di yin jin midi
yuk gway Tapa mo tani a'di iminu
woth mo be.

²² Um 'Kwani ma Israyiil, ciki gwo
gwansan mo ma. Yesu gi Pa Naasira jin
man ma Arumgimis ibwam um ki mii kun
'bitha' bi' th dhali ka dhan mii gun caaca mo
dhali momer kun miikin ma Arumgimis
e a'di e bwam um me'd jin mishkina um
mo. ²³ Yesu yan mmoçinu a'di ki bwa
ma Arumgimis ka kar/ en gana/ mo dhali
mmomishkin ma Arumgimis ntwa/ a/ mo
tani um 'koshki a'di jwa mo ki cwany'cithan
dhul mo dhali a'di 'koshkina um jwa mo ka
dun torony ki jwam 'batha'd me'd 'kwani
gun ush gwonkan jin cinu mii mo. ²⁴ Hili
Arumgimis ki 'de'k a'di imis mo mmo'cuکا
a'di a'di 'pena nyor wu mo haali/ a'di
molkunu bu' th mo e mowu kan mo. Haala
Dawuu'd o gwo gom a'di ki:

²⁵ Aha/ hilkina Tapa isa yempa/ ibwambori
jis/ em pem mo

haali/ a'di di'd e me'da bim poros pem ki
aha/ yisa minu joç mo yisa.

²⁶ A'di 'borkika/ bwa mo dhali 'twam pem
'kunyki'd mo.

Bwam pem si'da/ midi ca'b ka 'tenj kape/
mo,

²⁷ haali/ /e mini diki dhala kashiram pem
'pen eya Haawiya mo

dhali /e si'da/ mini diki dhal Amankogum
pini mmopar mompu/ e mo.

²⁸ Bway mondiki/ e tora /e aha/ eya tente/
mo.

/E mini 'tu'd mom'bor bwam pem si'da/ ki
bwam/ em pini mo.

²⁹ Awak pema, aha/ mina 'taki o um gwo
ki nyanye/ goma Dawuu'd jin ta'da dhana
baban dhamo/ mo, a'di jin wuki'd mo dhali
kankunu si'da/ mo dhali mon'kupajem piti
di'di ana ntaga cim yan mo be. ³⁰ Mmotana
a'di amançi gwo ma Arumgimis kadhamo/
mo tani dhali mmomisha a'di gwo jin on
ma Arumgimis mmothul a'di me'da po/ ki
a'di midi kar emen piti kamu/ e kursin
tapam piti mo tani ³¹ a'di mishki'd itwa/
a/ mo dhali oki gwo si'da/ gom mompinu
ma Kristhos ki a'di yisa dhalkunu 'pen mo
eya Haawiya yisa dhali shuman is piti yisa
parki mompu/ e yisa. ³² Yesu yan 'de'kkin
ma Arumgimis imis mo tani ana 'baar
tana iman/ o gwo gom a'di mo be. ³³ A'di
mmokaru a'di ki ca e me'da bim poros
ma Arumgimis mo tani dhali mmobutha
a'di gwo 'peni Com jin onu is gom Shi/ in
Dheleladhelel mo tani a'di gacki'da piye/
mo a'di yan jin misha um mo dhali jin cika
um si'da/ mo. ³⁴ Haala Dawuu'd yisa seki
momisa. Hili a'di o gwo mo ki is piti mo ki:
Tapa ki o gwo e Tapam pem mo ki: Ca'bi /e
aha/ ki me'da bim poros pem mo

³⁵ ntagi aha/ mina dhu 'kup pini e cwa gi
mondhu sho'k pini mo be.

³⁶ Dhalka wak 'Kwani ma Israyiil 'baar mo
mish mo mo ka jin gana/ ka Arumgimis kar
a'di ki Tapa mo dhali ka Kristhos si'da/ mo,
a'di jin ta'da Yesu yan jin 'koshkina um ki
cwany'cithan dhul mo.

³⁷ Dhali ki uni cikki gwo yan mo tani
uni suka gwo adum buni mo dhali owa
Buterus mo dhali imandhun ma Yesu ki
shen tiya gwo mo ki: Ikam bamma, am
mina miiya ta mo? ³⁸ Dhala Buterus ki o
uni gwo mo ki: Rici adu is mo ma dhali
miiyi ki yi'de/ ki gway ma Yesu Kristhos
mo, aris umi 'baar mo ki 'beles gom mi-
inthus bum minu gwam um mo. Dhali
um mini buth Shi/ in Dheleladhelel jin ta
a'di jin cinu ki me'd mo. ³⁹ Haali/ gwo jin
onu is mo tani, a'di onu gom um mo dhali
uçim bum mo dhali goma ris uni 'baar mo

kun si'dkin mo be, aris uni 'baar mo kun mina Tapa Arumgimis bana iyuk i a'di mo be. ⁴⁰ Dhali gwon tiya ka ris tora a'di uni mo dhali mmomalas uni mo mmo/o gwo mo ki: Woth_i/ is bum 'peni 'kwani kun tana nyakum yil bum kun ta thus ki thus mo. ⁴¹ Yan'ko'd uni si'da/ kun bu'th gwom piti mo, uni miikunu ki yi'de/ mo dhali uni maru is ka cim yin mo 'kwani ka ris wari wana e ka alaapi kwara mo. ⁴² Dhali uni 'kon mmoroç sho'k ki sule/ e gwo kun tora imandhun ma Yesu ki she/ mo dhali e mombut si'da/ mo, mmo'ce'd maan_kuthu'd mo be dhali e mon'tho si'da/ mo be.

Mo gi 'Konu e Mo gi Gama Imangam Gwo Is mo

⁴³ Dhali mon_kogu di'da po/ aris uni 'baar ki 'beles mo. Dhali miimer dhali mii kun caaca kun tana ris mo tani miikina imandhun ma Yesu ki she/ mo be. ⁴⁴ Dhali uni 'baar mo kun gam gwo is mo nyak_ki 'ko mo dhali nyak to dhu 'baar mo. ⁴⁵ Mom buni yola uni mo dhali tom buni yola uni si'da/ mo dhali kwa/ uni bwa mo ki uni 'baar mo me'd jin mina uni mii ta gi to ka 'dete/ 'dete/ mo be. ⁴⁶ Dhali ka yempa/ yempa/ mo tani uni roçki sho'k ki sule/ mo e gwon tal 'de/ mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali mmo'ce'd maan_kuthu'd e gu'b buni si'da/ mo. Uni ki bu'th tonte/ ki bwam 'boron mo dhali ki bwan tal 'de/ mo ⁴⁷ mmoma_{na} Arumgimis mo dhali 'kwanin tiya 'baar man uni si'da/ mo. Dhali ka yempa/ yempa/ mo tani Tapa mar uni is ki uni kun woth_kunu mo be.

3

Wathi/ jin Ta Nwol Waçkunu mo e 'Twan_kal Gu'b gi Mondheleladhelel mo

¹ Dhala Buterus dhala Yoha_nan 'kon mmo/ ii ka gagamis e gu'b gi mondheleladhelel mo, ki mo jin 'thonu jin ta'da tente/ kwara mo. ² Dhali wath_in kamu/ ta n_wol 'peni bwan kum mo jin kalu mo dhali 'thinu mo e 'twan_kal gu'b gi mondheleladhelel jin yuku ki jiny Jaro/ mo mmo'tho to 'peni uni kun seki gu'b gi mondheleladhelel mo be. ³ Ki a'di parki'da Buterus e mo dhala Yoha_nan mmomura uni ise gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di ki dot to mmobu'th mo. ⁴ Dhala Buterus mmohila a'di a'di ka 'thime/

nyak ka Yoha_nan si'da/ mo tani a'di o a'di gwo mo ki: Hili am mo ma. ⁵ Dhali a'di ki ha gwom buni e mo mmo_tosh ki a'di mid_i 'taki bu'th to_n kamu/ 'peni uni mo. ⁶ Hila Buterus o a'di gwo mo ki: 'Dolkon kush dhali 'dolkon gana/ piyini aha/ mo tani hili a'di jin taka/ mo tani a'di imiga/ i_ci /e mo. Ki gway ma Yesu Kri_sthos gi Pa Naasira mo tani yayi ki sho'k mo ma. ⁷ Dhali a'di ki bu'th a'di ime'da bim poros mo dhali 'de'k a'di ki mis mo dhali ise/ sho'k piti dhala simam bam sho'k piti bu'th 'bi'th mo. ⁸ Dhali mmopena a'di imis mo tani a'di doshki'd mo dhali tel moya 'pen mo dhali a'di seki'd nyak_ki uni e gu'b gi mondheleladhelel mo mmoya ki sho'k mo dhali mmope mo dhali mmoma_{na} Arumgimis mo be. ⁹ Dhala ris 'kwani 'baar mo mishki a'di mo mmoyana a'di ki sho'k mo dhali mmoma_{na} a'di Arumgimis mo ¹⁰ dhali uni nyithkin ki a'di ta a'di jin ca'bki'd mmo'tho to i'Twan_kal Jaro/ gi gu'b gi mondheleladhelel mo be. Dhali uni meren ki mer jin shiyi'd mo dhali mmoda/ar a'di kagahara gom a'diyin jin pu'dki'd e a'di mo be.

Gwo ma Buterus jin Torkina A'di eya Lambalany ma Sulemaan mo

¹¹ Hili ka Buterus uni ka Yoha_nan mmobutha a'di a'di ki me'd mo tani aris 'kwani 'baar mo nyak_ki so ki uni kun 'kona lambalany jin yuku ki ji ma Sulemaan mo mmomer kagahara mo. ¹² Dhali ka Buterus ki par a'di e mo tani a'di ki thok 'kwani gwo mo ki: 'Kwani ma Israyiil, ata mera um gom wathi/ yan kan mo? walla ata hila um am ka 'thime/ kan mo me'd mom'bi'th jin ta jim bam ki is bam mo dhali mmodhuna aman is bam ki she/ ki dhelel dhelel mo tani am waça a'di mmomish ya ki shoka? ¹³ Arumgimis ma Ibrahiim dhala Is/hak dhala Yakuub, Arumgimis gi ibabam bana, karki ca gi cin_kinam piti ka Yesu eya tente/ jin cin_kina um mmowu mo dhali jin wat_kina um gway mo ibwambor ma Bilaat_s mo ki a'di dina gwo ibwa mo mmo'cu_k a'di mo be. ¹⁴ Hili um wat_ki gway ma Amankogu yan dhali Amanmii ka kar/ en gana/ yan mo dhali um dot_kina man'kosha mee mo jin minu ciki um mo be. ¹⁵ Dhali Amantel mondiki/e 'pen 'koshkina um jwa mo jin 'de'kkin ma Arumgimis 'peni mowu mo

tani ana 'baar mo tana iman/o gwo gom a'di mo. ¹⁶ Dhali ki mongam gway piti is mo tani gway piti ki 'bi'th wathi/ yan is mo jin hila um mo dhali jin mishkina um mo. Nye, mongam gwo is jin di'd e a'di mo tani a'di ki ci a'di isa 'borgaŋ gana/ yansan ibwambori umi 'baar mo.

¹⁷ Dhali shwane/, ikam pem, aha/ misha ki a'di miikina um mo mmomolkina um to mo, me'd jin miikina um tapam bum si'da/ mo. ¹⁸ Hili to gwansan kun tor ma Arumgimis ntwa/a/ ki 'twa/ gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ 'baar mo tani ka Kristhos piti mina isi mii 'kosh ka nyor mo tani a'di miikunu a'di wakan mo. ¹⁹ Rici uma du is mo ma dhali tuka bor dok/ e mo ki miinthus bum minu 'kosh mo, ki mii gi wakan mo ki mowaç midi pu'd mo 'peni bwambori Tapa mo be, ²⁰ dhali ki a'di midi hasha Kristhos jin karkunu mo gom um mo, a'di jin ta'da Yesus mo, ²¹ a'di jin mina momisi mii bu'th mo ntagi mo jin minu tela ris to 'baar mo shoka 'cesh dok/ e mo, uni gun on ma Arumgimis ki 'twa/ gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo kun 'kokin 'peni isa dhamo/ innii mo. ²² Ka jin gana/ aMusa oki gwo mo ki: Amançi gwo ma Arumgimis mina Tapa Arumgimis piyu/ mo gom um 'peni bwam ikam bum mo jin midi wa e ki aha/ mo. A'di mina umi cik to 'baar mo ki 'beles kun mina a'di o um mo. ²³ Dhali a'di midi war ka ris 'kwani 'baar ki 'beles kun mini 'koki cik gwo ma mançi gwo ma Arumgimis yan mo tani uni minu 'ce'd shoki 'baar mo ki 'bil 'bil 'peni bwan 'kwani mo. ²⁴ Nye dhali aris imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo 'pena Samu/iil mo dhali uni kun bathani 'ko'd tani aris uni 'baar mo kun oki gwo mo tani uni si'da/ torki gwo mo goma cim gwansan mo be. ²⁵ Um ta iya/ gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali gwo jin gamu me'd jin on ma Arumgimis is ki ibabam bum mo mmo/owa Ibrahiim gwo 'bil 'penimo ki: Dhali e emen pini mo tani arisa waki 'baar mo kun 'kon e mony'cesh yansan mo tani uni minu 'bor mii mo be. ²⁶ Mmo'de'kkin ma Arumgimis cinjinam piti imis mo tani a'di cina a'di um itwa/a/ mo mmo'bor um mii mo mmo'tuka ris umi 'baar ka 'dete/ 'dete/ ki 'beles 'pena

bor miiny 'cokgam bum mo be.

4

Buterus dhala Yohaani Uni Doshkini Bwambor Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo

¹ Dhali ki uni 'kokin mo mmo/o gwo i 'kwani mo tani igasiis dhali tapa jin ca'd gi imanhil gu'b gi mondheleladhelel mo dhali 'Kwani Sadukiyiin iyyini uni mo ² mmo'kon ma du uni ki mur mo haali/ uni tor 'kwani gwo mo dhali uni o gwo eya tente/ si'da/ ki mompinu 'peni mowu di'd eya Yesus mo. ³ Dhali uni bu'thki uni dhali dhu uni mo mmoji uni ntaga cim jin 'ko'd mo haali/ mo ta mom'pen'kaskum mo. ⁴ Hili uni 'kon ka ris 'peni bwam uni kun cik gwo mo uni kun gam gwo is mo dhali monden gi gwas warki'd ki monden jin wana e ka alaapi mudhe'd mo be.

⁵ Dhali a'di warki'd ka cim jin 'ko'd mo, ki tapam buni dhali 'kwani gwanjaka buni dhali iman'kwar tom buni nyaç is tuli montal 'de/ mo e Pa Urushaliim mo. ⁶ Dhali Hanaan jin ta'da gasiis jin ca'd diki'd imun mo dhala Kayaapa mo dhala Yohaani mo dhala Iskandar mo dhali uni 'baar mo kun tana bas ma gasiis jin ca'd mo. ⁷ Dhali ki uni dhu uni ibwan 'kwani mo tani uni ki dot gwo mo ki: Yan miikina um ki mom'bi'th jana mo walla ki gway maja mo? ⁸ Dhala Buterus mmo'tu'dkina Shi/in Dheleladhelel a'di mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um tapaj 'kwani mo dhali 'kwani gwanjaka/ mo, ⁹ wakki/ am ka cim yaase tirrihu ki gwo mo gom miim 'boro'd jin miikunu mo gom wathi/ jin dumpulki ya mo tani dhali ki mii ja njala/ waçu/ wathi/ yan mo tani ¹⁰ dhalki a'di mishu mo ibwam umi 'baar mo dhala ris 'Kwani ma Israyiili 'baar si'da/ mo ki gway ma Yesus Kristhos gi Pa Naasira mo tani jin 'kosha um ki cwany'cithan dhul mo dhali jin 'de'kkin ma Arumgimis mo 'peni mowu mo tani e a'di yan tani wathi/ yan doshki'di mahan ibwambori um ki mowaç is mo be. ¹¹ A'di ta wosh jin karkunu ki dhan wosh gi 'pena bi mo wosh yan jin ushkina um ki 'tash mo, um kun ta iman-nyan gu'b mo. ¹² Dhali mowoth yisa di'da e wathin kamu/ yisa haali/ gwaya kamu/ yisa di'da i'bame'd momis jin cinu ibwan

'kwaniny'cesh ki ana minu mii woth mo e a'di mo be.

¹³ Hili ki uni parkina Buterus dhala Yohaana e mo ki uni 'koki ju/ 'kwani mo tani dhali gam gwo ki uni 'koki ta 'kwani kun 'kon mmohila warka/ mo dhali ki uni si'da/ ta 'kwani gun moli to tani uni merkin kagahara mo. Dhali uni nyithkin ki uni nyakki 'ko ka Yesus mo. ¹⁴ Dhali mmomisha uni wathi/ jin wacu/ mo mmodosh nyakki uni mo tani uni moli gwon kamu/ o apo/ a'di mo. ¹⁵ Hili ki uni kanki uni gwo mo mmo/ ii ka piye/ 'peni montul is buni yan mo tani uni ki tora tor ka rem 'kup mo ¹⁶ mmo/ o gwo mo ki: Ana mina miya ta ki 'kwani gwansan sa/? Haali/ ka jin gana/ a'di toru eya tente/ ibwam uni 'baar kun 'kon e Pa Urushaliim mo ki miimer jin misha 'kwani 'baar mo miikunu mo e uni mo dhali ana mola a'di wat mo be. ¹⁷ Hili jin mina a'di diki pala ibwan 'kwani naskina/ mo tani dhalki ana kana uni gwo ki 'bi'th mo ma, gom to kun mina ana 'taki mii apo/ uni mo jin mina uni 'koki tor wathin kamu/ tal 'de/ gwo mo e gway yan 'peni mo yan ki sule/ mo be. ¹⁸ Dhali uni yukki uni mo dhali kan uni gwo ki uni mini tuk gway ma Yesus yan ki sule/ ki sule/ mo mmo'koki tor gwo mo walla ci gwo ki gway ma Yesus mo. ¹⁹ Buterus dhala Yohaana thokki gwo mo dhali o uni gwo mo ki: Wakki/ a'di 'boro'd ibwambor ma Arumgimis mo mmoha gwom bum e mo dhali ush ji ma Arumgimis ha e mo tani 'cunycuri um mo ma, ²⁰ haali/ am mina mol gwo ush mmo'tor gom to kun mishkina aman mo dhali kun cika aman mo. ²¹ Dhali uni, ki uni o uni ki 'bi'th dok/ e gom to gun mina uni 'taki mii mo tani uni dhalki uni mo mmo/ii mo mmomola uni bway mmogam mo mmo'ci uni ajisa gom 'kwani mo haala ris 'kwani 'baar mo karkina Arumgimis ki ca mo gom a'di jin miikunu mo be. ²² Haali/ wathi/ yan taki'd gi yili issu/ i/ur 'kup mo jin miikunu miimer i a'di mo be.

Imangam Gwo Is Uni 'Thokin mo ki Dar gi Monyju/ mo

²³ Dhali mmodhalu uni bway mo mmo/ ii mo tani uni iikin cem buni mo dhali lolopki gwo 'baar mo kun okina igasiis kun can dhali 'kwanin gwanyaka/ uni mo be.

²⁴ Dhali uni, ki uni cikki a'di mo tani uni 'de'kki 'twam buniya Arumgimis ki bwan tal 'de/ mo dhali o gwo mo ki: Ayy Tapa, / e jin ukki momis mo dhali mony'cesh mo dhali dhan kumma/ yi'de/ mo dhala ris to 'baar kun 'kon ibwaman uni mo, ²⁵ /e jin o gwo ki Shi/in Dheleladhelel ki 'twa/ ma babam bam ka Dawuu'd jin ta cin'kinam pini ki:

Ata miina 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahu-uda/ apure/ mo,

dhala ris 'kwani kulum to ka wuny is ibwa kan mowa?

²⁶ Tapany can gi 'kwaniny'cesh doshkin ki is buni ki 'dishe/ mo

dhali itapa tuli isi montal 'de/

apo/ Tapa mo dhali apo/ a'dim piti jin ta'da Kristhos si'da/ mo.

²⁷ Haali/ ki gwon gana/ e pa yan apo/ cin'kinam pini jin ta'da Yesus a'di jin karu ki she/ gi dhelel dhelel jin kara/ e Tapa tani Hironus uni ka Punthi Bilaatus nyakki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwani ma Israyiil si'da/ mo tani uni 'baar mo nyak is tuli montal 'de/ mo ²⁸ mmomii a'di yin ki me'd pini mo dhali ki bwam pini jin onu isi twa/a/ twa/a/ innii mo midi war kansan mo be. ²⁹ Dhali shwane/ Tapa, hiliya po/ gwo gun ona uni ki 'bi'th gom to kun mina uni 'taki mii apo/ aman mo dhali ciki cin'kinam pini 'bi'th mo ma mmo/ o gwom pini ki dar gi monyju/ 'kwani mo ³⁰ me'dyin hedha / e abim pini mmomii miiwac mo dhali ki momer mo dhali dhan mii kun caaca kun minu mii ki gway gi Cin'kinam pini jin ta'da Yesus jin karu ki she/ gi dhelel dhelel mo. ³¹ Dhali ki uni 'thon mo tani mo yikinki is mo e mo jin tula uni is nycine/ mo dhali uni 'baar mo 'tu'dkunu mo ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali uni oki gwo ma Arumgimis ki dar gi monyju/ 'kwani mo be.

Aris To 'Baar mo Gamu Me'd mo

³² Dhala waambuhany 'kwani 'peni bwam uni kun gam gwo is mo 'kon ka dun tal 'de/ mo dhali ki bwan tal 'de/ si'da/ mo. Dhali jamu/ yisa di'da i bwam uni jin o ki ton kamu/ tal 'de/ jin tana a'di mo tani ta jim piti ki is piti a'di 'de/ mo. Hili uni dhuna ris to 'baar mo imontal 'de/ mo. ³³ Dhali gwo gi mom'bi'th caaca mo tani imandhun ma Yesus ki she/ ci gwon'tor buni gom

mompina Tapa Yesus 'peni mowu mo dhala 'the caaca ɕa'bki'da po/ uni 'baar mo be. ³⁴ Haali/ wathin kamu/ yisa di'da ibwam uni jin hara ton kamu/ yisa haali/ uni kun ta imanta gi mo mo walla gu'b mo tani uni ki yol uni mo dhala guurush 'doyina uni ki she yol mo be ³⁵ dhali dhu uni isho'k gi imandhunu ki she/ mo dhali to kwa/u bwa mo ka 'dete/ 'dete/ me'd jin mina wathin kamu/ mii ta gi to mo be. ³⁶ Dhala Yuusup jin yuka imandhun ma Yesus ki she/ ki gwaya kamu/ ka Barnaaba (ki 'twam buni jin onu ki: ya/ gi momalas mo) jin ta Wathi/ Lawi jin ta wathi/ gi Pan Kuprus mo tani ³⁷ mmotana a'di gi mombunto mo tani a'di yolkina a'di mo dhala guurush 'doyina a'di mmodhu isho'k gi imandhunu ki she/ mo be.

5

Hananiyya dhala Sappiira mo

¹ Hili wathin kamu/ jin yuku gway ka Hananiyya uni ki ash jin yuku ka Sappiira mo tani uni yoli mo jin tana uni mo ² dhali bockina guurush 'pen 'pena guurush gi she yol piti mo, ashim piti si'da/ nyak mishki a'di mo. Dhali a'di 'doyi'da guurush gi 'bana kamu/ mo dhali dhu a'di isho'k gi imandhun ma Yesus ki she/ mo. ³ Hila Buterus ki o a'di gwo mo ki: Hananiyya, ata 'tu'd ma Setaan eya dum pini mmotham gwo o ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali boc 'bana kamu/ 'pen 'pena guurush jin yolu/ mo mo sa/? ⁴ Ki a'di dinuki yol naskina/ mo tani dina a'di ki ta jim pini /e 'deya? dhali 'ko'di a'di yolkuunu mo tani dina /e ki ta gi 'bi'th apo/ a'diya? Mii yan di /e ibwam pini mana kan? Gwon thus thamkina /e ki 'kwaniny'cesh yisa, hili thama /e ka Arumgimis mo be. ⁵ Dhali mmocik ma Hananiyya gwo gwansan mo tani a'di bitki'da 'cesh mo dhali ci shi/in piti mo be. Dhali monkogu caaca yayi'da po/ uni 'baar kun cik a'di mo be. ⁶ Dhali 'kwanin dhuru'c cuki mis mo dhali 'tam a'di is mo dhali kal a'di ka piye/ mo dhali kan a'di mo be.

⁷ Dhali mo ta'da tente/ jin wana e ka tente/ kwara mo mmoshor ma tente/ is i'ko'd me'dyan yayina ashim piti si'da/ ka enthus mo mmomola a'di a'di jin miikunu mo be. ⁸ Dhala Buterus oki'da yim gwo

mo ki: Tor aha/ gwo mo ma, mo yola um ka guurush wa cikise/ mo 'taa? Dhala yim ki thok a'di gwo mo ki: Nye, ka guurush wakan mo be. ⁹ Hila Buterus oki'da yim gwo mo ki: Ata gama um gwo me'd mmontal 'de/ mmopal Shi/in gi Tapa kan mo? Hili ma, sho'k gi uni gun kankina kathin mo tani uni 'koni shan'tamo/ mo dhali uni mini kal /e ka piye/ gara/ mo be. ¹⁰ Dhali ise/ a'di bitki'da 'ceshi sho'k piti mo dhali ci shi/in piti mo dhali 'kwanin dhuru'c seyin mo dhali gama yim wuki'd mo be dhali uni kalki a'di ka piye/ mo dhali kan a'di ka remambor ka kathim piti mo be. ¹¹ Dhali monkogu caaca yayi'da po/ kaniisa 'baar mo dhali apo/ uni 'baar mo kun cik to gwansan mo be.

Aris Jamas Mii dhali Momer Uni Thimkunu mo

¹² Dhali ki me'd gi imandhunu ki she/ mo tani momer ka ris dhali dhan mii caaca si'da/ miikunu mo ibwan 'kwani mo be, dhali uni 'baar mo 'kon ki bwan tal 'de/ eya lambalany ma Sulemaan mo. ¹³ Hili 'peni uni gun 'ko ki she/ mo tani wathin kamu/ yisa di'da jin eni uni mmo'dish mo is mo. Hili 'kwani man uni kagahara mo be. ¹⁴ Dhali imangam gwo is mo maru is ki nyanye/ e Tapa mo, awaambuhany 'kwani kun ta 'kwanin gwas uni ki upi lu/ mo. ¹⁵ To miikunu ki nyanye/ mo tani uni si'da/ ki kal kum 'bathan e bway mo dhali 'thi uni eya ci mo dhala birish si'da/ mo ka Buterus mmopena a'di uni mo tani akashiram piti midi 'taki wupa po/ unin tiya 'peni bwam uni mo be. ¹⁶ Dhala waambuhany 'kwani si'da/ iyyin mmontal 'de/ mo 'peni pa kun 'kon is 'ko'd 'peni Pa Urushaliim mo mmo'doyu/ 'kwani kun 'bathan mo dhali uni gun toju bwa ka rum thus kun nyo/on mo dhali uni 'baar waçkunu ki 'beles mo be.

Imandhunu ki She/Uni To'ckunu Bwa mo

¹⁷ Dhala gasiis jin ca'd doshki'd ki mis mo dhali uni 'baar mo kun nyak 'ko ki a'di mo (uni kun ta cej 'Kwani Sadukiyyin) dhali uni 'tu'du/ mo ki mondeeya du mo ¹⁸ dhali uni ki bu'th imandhun ma Yesus ki she/ mo dhali dhu uni mo e mo jin jinu 'kwani mo. ¹⁹ Hila man'doyu gwo gi

Tapa mon'thiny mo tani a'di ka'dki'da sijin 'twaŋkal mo dhali sus uni ka piye/ mo dhali o gwo mo ki: ²⁰ Iiyi um mo dhali doshi mo dhali tor 'kwani aris gwo 'baar mo gom mondiki/e yan e gu'b gi mondheleladhelel mo. ²¹ Dhali ki uni cik yan mo tani uni sekin e gu'b gi mondheleladhelel ki mo kali kush mo dhali uni ki tor gwo mo.

Hili agasiis jin ca'd yayi'd mo dhali uni kun nyak 'ko ki a'di mo dhali yuk uni mo imontul is buni yan imontal 'de/ mo dhali montul isa kamu/ ki 'kwani gwanyjaka/ gi 'Kwani ma Israyiil mo dhali uni ki hash gwo i gu'ba sijin ki uni minu susu mo be. ²² Hili iboliish kun iikin mo tani uni 'koki gam uni eya sijin mo dhali uni dokkin mo dhali tor gwo mo ²³ mmo/o gwo mo ki: Gu'ba sijin gamkina am ki mu'th ki 'dantar mo dhali imanhil mo mo mmodosh ishan'tamo/ mo. Hili ki am ka'dkina a'di mo tani am 'konaki gam wathiŋ kamu/ nycine/ mo. ²⁴ Dhali ki tapa jin ca'd ki imanhil gu'b gi mondheleladhelel mo dhali igasiis kun can mo cik gwo gwansan mo tani uni dunjurkin ma du is mo gom uni mo mmomina to yan ita ata mo. ²⁵ Dhali jin tal 'de/ yayi'd mo dhali tor uni gwo ki: Hili mo mo ma, 'kwaniŋ gwas kun dhukina um eya sijin mo tani uni 'kon e gu'b gi mondheleladhelel mo mmodosh mo dhali mmotor 'kwani gwo mo. ²⁶ N'ko'd Tapa jin ca'd gi imanhil gu'b gi mondheleladhelel mo uni ki iboliish mo tani uni iikin mo dhali sus uni ki dar gi mondor mo haali/ uni ki ko/ 'kwani mo gom uni minu 'taki 'kosh ki wosh mo.

²⁷ Dhali ki uni suski uni mo tani uni ki dhu uni ibwambor montul is buni yan mo. Dhala gasiis jin ca'd dotki uni gwo mo ²⁸ mmo/o gwo mo ki: Am kankina um gwo ki 'bi'th mo mmo'koki tor gwo ki gway yansan mo, dhali hili ma, um 'tu'di Pa Urushaliim ki gwontor bum mo dhali um o ki guya bas wathi/ yan mmokara po/ am mo.

²⁹ Hila Buterus dhali imandhun ma Yesus ki she/ mo uni thok gwo mo dhali o gwo mo ki: Am mina mii mii gwo ma Arumgimis mo, yisa jin 'kwaniny'cesh yisa. ³⁰ Arumgimis gi ibabam bana 'de'kki'da Yesus jin 'kosha um jwa mo mmohankina um a'di imis cwa mo. ³¹ A'di

karkin ma Arumgimis ki ca ki me'da bim poros piti mo mmota Amantel Mondiki/ e 'Pen mo dhali ka Manwoth mmoci mo jin rijuwa du is ki 'Kwani ma Israyiil mo dhali mongwam gom miinthus mo. ³² Dhali am tana iman/o gwo gom to gwansan am ki Shi/in Dheleladhelel si'da/ jin cin ma Arumgimis gom uni kun ha gwom piti e mo mmomii mo be.

³³ Hili ki uni cik gwo yansan mo tani uni cithirkin ma dum buni ka nyor mo dhali 'kona gwo bwa mo mmo'kosh uni jwa mo. ³⁴ Hili jan tal 'de/ doshki'di bwam uni imontul is buni yan jin ta Wathim Parisi jin yuku ka Ghamala/iil jin ta'da mantor gwo gom gwonkan jin cinu mo dhali a'di jin taku ki moman caaca ibwam ma ris 'kwani 'baar mo. Dhali a'di kanki gwo ki uni mini thothki imandhun ma Yesus ki she/ is 'ko'd naskina/ mo. ³⁵ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um 'Kwani ma Israyiil, 'cunycuri is bum mo ma gom 'Kwani gwansan mo gom to kun mura umi mii mo. ³⁶ Haali/ ka cim jin twa/a/ gwansan mo tani Thudaas doshki'd mo mmotor is piti ki a'di ita jan kamu/ jin ca'd mo. 'Kwaniŋ gwas tiya wana e ki iss* 'kwanimpa i/ iss 'de/ mo gam is buni me'd ki a'di jin 'koshu jwa mo, dhali uni 'baar mo uni kun mii gwom piti mo tani uni cekerkunu bwa mo dhali ton kamu/ yisa gamu 'peni a'diya. ³⁷ 'Ko'di wathi/ yan mo tani Yahuusa gi Pany Jaliil ka cim gi mon'kwaru 'kwani gway mo a'di doshki'd si'da/ mo dhali a'di ki sus 'kwanin tiya per mo mmobath a'di mo. A'di si'da/ this e mo dhali uni 'baar mo, uni kun mii gwom piti mo tani uni si'da/ cekerkunu bwa mo. ³⁸ Dhali shwane/ aha/ ona um gwo mo ki: Kwa/i is bum bwa mo 'peni 'kwani gwansan mo dhali dhalki uni 'kon uni 'cena mo. Haali/ wakki/ gwo jin onu yan walla mii yan ta jin 'kwani mo tani a'di minu 'taki pi e mo be. ³⁹ Hili wakki/ a'di ta ji ma Arumgimis mo tani um mini mol pi uni e mo be wakki/ um minu 'taki gam mo mmo'ko mmo/asa po/ Arumgimis kan mo.

⁴⁰ Dhali gwom piti gama uni me'd mo. Dhali ki uni yukki imandhun ma Yesus ki she/ i uni mo tani uni ki dor uni mo dhali kan uni gwo mo ki uni mini 'koki o gwo ki

* 5:36 urbumiyya

gway ma Yesus mo dhali uni ki dhal uni mo mmo/ii mo be. ⁴¹ A'di iina uni mo 'peni bwambori montul is yan mo mmo'bora uni bwa mo ki uni dhunu ki montak wakan mmo'kosha uni is ka nyor kan ki mon'the is mo gom gway yan mo be. ⁴² Dhali isa yempa/ e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali e pa mo tani uni 'koki dak gwo mo mmotor mo dhali mmoci si'da/ mo ka Yesus yan ita'da Kristhos mo be.

6

'Kwanin Gwasi Pesu/ kun Lakunu mo

¹ Dhali ka cim gwansan ki mondenj gi imancik gwo 'kokunu mo mmomar is mo tani 'Kwani Yahuuda/ 'peni Pan Griki miikina gumgum apo/ 'Kwani Ibraniyiin mo haali/ up buni kun wuna ikathim buni mo tani miikunu ka piny is mo e mo jin miinu to ka yempa/ mo. ² Dhali unin 'kume'd i'ce'dka su/ yukkina waambuhany imancik gwo i uni mo dhali o gwo mo ki: A'di diki 'bor jin mina aman dhal gwo ma Arumgimis 'pen mo dhali miiya tu'c ma tharabeesa mo. ³ A'di mina um, iwak pem, ilak 'peni bwam um 'kwanin gwas pesu/ kun manju mo dhali kun 'tu'du/ mo ki Shi/ in mo dhali ki yuk si'da/ mo uni kun mina ana mish dhu uni apowa tu'c yan mo. ⁴ Hili am mina roc sho'k mo mmo'tho ki sule/ mo dhali mmomii gwo mo. ⁵ Dhali gwo yan jin onu mo tani a'di 'borki'da waambuhany 'kwani 'baar mo bwa mo dhali uni kwanykina Istipanuus mo, a'di jin ta wathi/ jin 'tu'du/ ki mongam gwo is mo dhali ki Shi/ in mo, dhala Pilibbus mo dhala Purukuurus mo dhala Nikanuur mo dhala Timuun mo dhala Parminaas mo dhala Nikula/uus jin ta Wathi/ gi Pan Anthaakiya jin bu'th gwon 'Kwani Yahuuda/ mo. ⁶ Uni gwahan idhuna uni ibwambori imandhunu ki she/ dhali ki uni 'thokin mo tani uni dhuki me'd buni apo/ uni mo be.

⁷ Dhali gwo ma Arumgimis caki'd mo dhali mondenj gi imancik gwo markunu is mo e Pa Urushaliim kagahara mo dhala waambuhany igasiis caaca haki gwo yansan e jin gamu is mo.

Mo gi Bu'thkunuwa Istipanuus mo

⁸ Dhala Istipanuus 'tu'du/ ka 'the mo dhali ki mom'bi'th mo tani a'di miiki dhan

mii kun caaca mo dhali momer si'da/ ibwan 'kwani mo. ⁹ Hili 'kwanin tiya doshkin 'peni uni kun ta uni gi gu'b gi montul is jin yuku ki gu'b gi montul is gi 'Kwani Libartiin mo, dhali 'Kwani gi Pan Kerawaan mo dhali 'Kwani gi Pa Iskandariyya mo dhali 'peni uni gi Pan Kilikiyya mo dhali Pa Asiiyya mo uni sugkin ki gwo mo uni ka Istipanuus mo. ¹⁰ Dhali uni moli roc yuk yan mo dhali Shi/in jin ona a'di gwo mo be. ¹¹ Dhali uni wanki 'kwani is ka 'di/ mo dhali uni gun wanu is mo tani o gwo mo ki: Am cikkina a'di mmowal gwo sor apowa Musa dhali apowa Arumgimis si'da/ mo. ¹² Dhali uni ka/ 'kwani is mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ si'da/ mo dhali iman'kwar to si'da/ mo dhali uni iiyina po/ a'di mo dhali bu'th a'di mo dhali sus a'di e montul is yan mo. ¹³ Dhali uni dhuki iman/ak a'di gwo i is mo uni kun o gwo mo ki: Wathi/ yan diki dak gwo mo mmo/o apo/ mo yan jin kogu mo dhali gwonkan jin cinu si'da/ mo. ¹⁴ Haali/ am cikkina a'di mo mmo/o gwo ka Yesus yan gi Pa Naasira midi 'ce'd mo yan sho'k mo dhali ak mii ma Musa e mo kun tora a'di ana mo. ¹⁵ Dhali uni 'baar mo kun 'kon e montul is yan mmohila uni a'di ka 'thime/ mo tani mishki bwam/em piti mo mmowakina e a'di ki bwam/ e ma man'doyu gwo mo be.

7

Mo gi 'Ce'd ma Istipanuus Gwo She/ mo

¹ Dhala gasiis jin ca'd o gwo mo ki: To gwansan wakana? ² Dhali a'di o gwo mo ki: Imudhum pem dhali ibaba kana! Arumgimis jin ta gi monyca mo tani a'di pi'da babam bana ka Ibrahiim i is ki a'di diki'd e uka 'cesh jin tana dhan yi'deya kara'b ntwa/ a/ me'd jin ca'ba a'di e Pan Haraan mo tani ³ dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ ka pije/ mo 'peni bampam pini mo dhali 'pena bas pini mo dhali yayi i mo jin miga/ tor /e mo. ⁴ N'ko'd a'di yaki'd ka pije/ 'peni Bampa/ gi 'Kwani Kaldaan mo dhali ca'b e Pan Haraan mo. Dhali 'peni mun mo tani ki com wuki'd mo tani Arumgimis ki so'k a'di mo e bampa/ yan jin 'kokina um nycine/ shwane/ mo. ⁵ Dhali a'di diki ci a'di mala kamu/ nycine/ mo, wakan si'da/ ari 'bana kamu/ mmokar sho'k piti apo/

yisa. Dhali a'di ki o gwo is ki a'di midi ci a'di a'di mo mmota jim piti mo be dhali ki emen piti n'ko'di a'di mo, ki a'di dar ga 'ci naskina/ mo. ⁶ Dhali Arumgimis o gwo cikise/ mo be ki emen piti mini 'taki 'ko ki 'kus e bampaŋ kamu/ mo dhali ki uni mini 'taki sus uni mmota ciŋkina/ mo dhali mii uni ka ha'th'ko'd ki yil iss 'kwanimpa i/iss 'de/ mo. ⁷ Dhali 'kwani gwansan jin mina uni ta ciŋkinam buni mo tani uni miga/ mii miiwak mo. A'di ta gwo jin on ma Arumgimis kan mo. Dhali n'ko'd mo tani uni mini pi ka pije/ mo dhali mii gwom pem e mo yan mo be. ⁸ Dhali a'di ki ci a'di gwo jin gamu me'd mo gom gwo ma munyal yis mo dhali wakan Ibrahiim ki dhodha Is/hak mo dhali ka cim pekware mo tani a'di ki 'cih a'diya munyal yis mo dhala Is/hak ki dhodha Yakuub mo dhala Yakuub ki dhodha wak gi idhan com kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo.

⁹ Dhali idhan com gwansan uni tan ma du dhapana powa Yuusup mo uni ki yol a'di iPam Masir mo dhala Arumgimis di'd e a'di mo ¹⁰ dhali woth a'di 'peni mo jin toju a'di bwa mo dhali ci a'di maŋ mo dhali moyuk mo ibwambor ma Pirawn jin ta'da malik gi Pam Masir mo dhali a'di ki kar a'di ka mudhiir gom Bampa/ Masir mo dhali gu'b piti 'baar mo. ¹¹ Te/ pu'dki'da po/ Bampa/ Masiri 'baar mo dhali Paŋ Kanaan si'da/ mo dhali dhan montocu bwa di'd mo dhali ibabam bana gamki tonte/ yisa. ¹² Hili ka Yakuub cikki gwo ki tonte/ di'd e Pam Masir mo tani a'di tu'cki ibabam bana ki ii me'd jin twa/a/ mo. ¹³ Dhali ki me'd jin 'kon ma po/i su/ mo tani a Yuusup torki is piti eya tente/ e ikam mo dhali 'kwani ma Yuusup toru eya tente/ aPirawn mo. ¹⁴ Dhala Yuusup ki hash gwo mo dhali yuka Yakuub jin ta com e a'di mo dhala risa bas piti kun ta 'kwani iss* 'kwanimpa 'kwara i'ce'dka karpa'c mo. ¹⁵ Dhala Yakuub yaki'd ka lungu'b mo e Pam Masir mo dhali a'di wuki'd ki is piti mo dhali ibabam bana si'da/ mo be. ¹⁶ Dhali uni kalu mo mmo'cih Bampa/ gi Pan Shakiim mo dhali uni 'thinu mo e mon'kupaje jin yolkin ma Ibrahiim ki she yol gi 'dolkon kush 'peni iya/ ma Hamuur gi Pan Shakiim mo.

¹⁷ Hili ki mon gwo jin onu is mo tani 'dishki'd mo jin gam ma Arumgimis me'd ka Ibrahiim mo dhali 'kwani can mo dhali mari is mo e Pam Masir mo, ¹⁸ gama malika kamu/ jin piki'd apo/ Bampa/ Masir mo jin diki misha Yuusup mo. ¹⁹ A'di yan miiki 'kwanim bana ka mak mo dhali mii ibabam bana ka ha'th'ko'd mmota'k ushi u'cim buni ka pije/ jin mina uni 'taki 'koki 'ko ki e mo be. ²⁰ Ki yil yan mo tani aMusa dhodhu mo dhali a'di ta yinthon gana/ mo dhali a'di thipu ka ppe 'kupi kwara e gu'b gi com mo. ²¹ Dhali ki a'di kalu ka pije/ mo tani 'bwa/ ma Pirawn tak a'di mo dhali thip a'di ki ya/m pitiŋ gana/ mo. ²² Dhali yuk gi 'Kwani Masiri 'baar mo tani a'di ye'thkunuwa Musa sho'k mo dhali a'di 'bitha'bi'th e gwom piti mo dhali miim piti si'da/ mo be.

²³ Hili ki a'di mura yila issu/ 'baar mo tani gwo pu'dki'da dum piti mo mmodoka wak 'kwanim piti kun ta iya/ ma Israyiil mo be. ²⁴ Dhali mmopara a'di jan tal 'den kamu/ e 'peni uni kun 'koshu ka wuny is mo tani a'di ki woth a'di mo dhali cesh a'di jin miinu ka ha'th'ko'd kan mo mmo'kosh Wathim Pam Masir jwa mo dhali rica ri'c gom a'di mo. ²⁵ Dhali a'di toshki'd ka wak piti mish gwo 'ban ka Arumgimis ki ci uni mo jin 'cuku ki me'd piti mo. Hili uni 'koki mish gwo 'ban mo be. ²⁶ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di pi uni i is mo uni kun 'koni mo/as mo dhali a'di midi 'taki dhu uni mmogwam mo dok/e mmo/o gwo mo ki: Kana, um ta ikan mo be. Ata miina um ki shi/ ka rem 'kup kan mo? ²⁷ Hili a'di jin miiki'da mannyak ca'b piti ki shi/ mo tani a'di belki a'di mo mmoya mo mmo/o gwo mo ki: Kaja kar /e ki tapa mmodwall gwo apo/ aman mo? ²⁸ /E mini 'taki 'kosh aha/ jwa mo me'd jin 'koshkina /e Wathim Pam Masir katiliya? ²⁹ Dhala Musa guski'd mo gom gwo yan jin onu mo dhali a'di warki'd ka mandi gi 'kus e Pam Madyaan mo e jin dhotha a'di iya/ isu/ mo.

³⁰ Dhali ki yila issu/ thimki'd mo tani aman'doyu gwo piki a'di i is em bwaasho e 'Kuwoh Sinaa/ eya le'dan o'd e ari cwa mo. ³¹ Dhali ka Musa parki a'di e mo tani a'di merki'd gom to jin mishkina a'di mo

* 7:14 kamsa wa saba/iin

dhali ki a'di shor a'di is mo mmo'dish a'di is mo mmohil mo mo tani 'twa/ yayi'd 'peni Tapa ki: ³² Aha/ tana Arumgimis gi ibabam pini mo dhala Arumgimis ma Ibrahiim mo dhala Is/hak mo dhala Yakuub mo. Dhala Musa deena is kagahara mo dhali ko/ki'da ko/ is mo mmohil a'di mo be. ³³ Dhali Tapa ki o a'di gwo mo ki: 'Cuḱa ppa/ 'peni sho'k pini mo ma haali/ mo yan jin dosha/ e apo/ mo tani a'di ta'da 'cesh jin kogu mo be. ³⁴ Mishga/ ka jin gana/ monto'c bwa di'd e 'kwanim pem kun 'kon e Pam Masir mo dhali aha/ cikḱina uni okonkin mo dhali aha/ dina mmoyaku/ ka 'cesh mo mmo'cuḱ uni mo. Dhali yayu/ shwane/ mo ma. Aha/ mina hash/ e e Pam Masir mo.

³⁵ Musa yan jin ushkina uni mo mmo/o gwo mo ki: Kaja kar/ e ki tapa mmowall gwo mo tani a'di ihashkin ma Arumgimis mo mmota tapa mo dhali mmota man'cuḱ uni ki me'd ma man'doyu gwo jin pi a'di i is e ari cwa mo. ³⁶ Wathi/ yan ishu uni bway ka pije/ mo mmomiikina a'diya dhan mii kun caaca mo dhali momer si'da/ e Pam Masir mo dhali e bwaman dhan Yi'denḱ Kummam 'Per e mombwaasho ki yil issu/ mo. ³⁷ Yan ta'da Musa caan jin o ki uci ma Israyiil gwo mo ki: Amanci gwo min ma Arumgimis ipiyu mo gom um 'peni bwaman ma wak bum mo mmowa e ki aha/ mo. ³⁸ Yan ta a'di jin di'd e montul is e mombwaasho nyakḱa man'doyu gwo jin o a'di gwo e 'Kuwosh Sinaa/ mo dhali nyak ki ibabam bana kun bu'th gwo gi mondiki/ e mmoci ana mo. ³⁹ Ibabam bana ush a'di gwo ha e mmomii mo. Hili uni ki bel a'di mo mmoya mo 'peni uni mo dhali uni dok ma dum buni ka nyan'ko'd iPam Masir mo mmo/owa Haruun gwo mo ki: ⁴⁰ Uk am to kun lunu mo ma kun mini ii amani bwambor mo. Haala Musa yan jin susi ana ka pije/ 'peni Bampa/ Masir mo tani ana mola to jin yayi'di a'di mo be. ⁴¹ Dhali uni uk ari bip ka cim gwansan mo dhali 'do to jin 'ciḱhu/ 'kus mo e tompinycon mo dhali 'bor bwa mo gom mii jin ta ji gi me'd buni mo. ⁴² Hili Arumgimis tu'kki'd mo dhali ci uni bway mo mmolun to kun 'kon e momis mo me'd jin 'kwarkunu e bwaman ma warka/ gi imanḱi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

Um ciyaa/ to/e jin 'ciḱha um 'kus mo dhali to jin 'ciḱhu si'da/ mmomii abas ki yil issu/ e mombwaasho mo, ayy 'kwani ma wak ma Israyiila?

⁴³ Dhali um buthi gu'b burrine/ ma Muu-luuk mo dhali acul kun ta tompinycon jin yuku ka Rampaan mo

to gun uku kun uka um mmolun uni mo.

Dhali aha/ mina so'k um mo ibwampo/ Pam Baabil mo.

⁴⁴ Ibabam bana takan gi gu'b burrine/ gom gwontor e mombwaasho me'd jin kara a'di a'di jin o gwowa Musa ki a'di midi uk me'd she/mm jin mishkina a'di mo ⁴⁵ jin kala ibabam bana si'da/ ki mongarr buni ki she/ ki she/ mo nyakḱa Yashuu/ ki uni sekin mo e mo gi 'kwanin tiya kun bel ma Arumgimis ka pije/ ibwambori bwam/e gi ibabam bana mo ntaga cim ma Dawuu'd mo be. ⁴⁶ A'di gam momanḱ ibwambor ma Arumgimis mo dhali 'tho monyca'b goma Arumgimis ma Yakuub mo. ⁴⁷ Hila Sulemaan nyan a'di gu'b mo. ⁴⁸ Bahili A'di jin Cayaa/ e ki Ca mo diki ca'b e gu'b kun nyanu ki me'd mo me'd jin on ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

⁴⁹ Momis ta'da kursin tapam pem mo dhali mony'cesh ta cwa jin dhuka/ sho'k pem.

Gu'b gi wakata imina umi nyanḱaa/ mo? Tapa i/o'd kan mo.

walla ma mom pem jin miga/ isi/ is mo?

⁵⁰ Dina me'd pem ki uk to gwansani 'baar mo 'taa?

⁵¹ Um 'thek 'bam bum imis mo dhali um 'konuki 'ciḱha/ munyjal ma du mo dhali 'ce si'da/ mo. Shi/in Dheleladhelel ura um isa yempa/ mo. Me'd jin miikina ibabam bum mo tani wakan miikina um si'da/ mo.

⁵² Jana 'peni imanḱi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo kun 'kona ibabam bum ki to'c 'kus mo? dhali uni 'kosh uni jwa mo uni kun tor gwo ntwa/a/ mo gom mmomina jan tal 'de/ jin mii'd ka kar/ e iyayu/ mo. Um warkin ki iman'ciḱh a'di is ki gwo mo dhali iman'kosh a'di jwa mo, ⁵³ um kun bu'th gwonkan jin cinu mo me'd jin kara iman'doyu gwo a'di mo dhali a'di karkina um yisa.

Mo gi 'Koshkunuwa Istipanuus ki Wosh mo

⁵⁴ Ki uni cikki gwo gwansan mo tani uni cithirkin ma du mo dhali uni 'pe'dki she/ i a'di mo. ⁵⁵ Hili a'di mmo'tu'du/ a'di mo ki Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di hilki momis ka 'thime/ mo dhali par monyca ma Arumgimis e mo dhala Yesus si'da/ mmodoshkina a'di ka bim poros ma Arumgimis mo ⁵⁶ dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ parkina momis ka'du/ mo dhali Ya/ gi 'Kwani mmodosh ka bim poros ma Arumgimis mo. ⁵⁷ Hili uni cuun ki dhan 'twa/ kun caaca mo dhali 'dap 'cem buni ki me'd mo dhali tha'th a'di ki is mo mmontal 'de/ mo ⁵⁸ dhali uni ki bit a'di ka piye/ 'peni bampa/ mo dhali 'kosh a'di ki wosh mo be. Dhali iman/o gwo dhu burrinyem buni a'cesh isho'k gi dhuru'c washana kamu/ mo jin yuku ka Shawuul mo ⁵⁹ dhali uni ki 'kosha Istipanuus ki wosh mo mmoyuka a'di Tapa mmo/o gwo mo ki: Tapa Yesus, budhi shi/in pem mo. ⁶⁰ Dhali a'di ca'bki'd ki jin 'kupa'dupun mo dhali cuu gwo ki dhan 'twa/ mo ki: Tapa, dhalku/ ki kar miinthus yan i'bam buni mo. Dhali ki a'di o gwo kan mo tani a'di ki ish e mo be.

8

¹ Dhala Shawuul di'd mmogam bwa me'd mo gom wum piti mo be.

Shawuul To'cki'da Kaniisa Bwa mo be

Dhali ka cim yin tani monto'c 'kus caaca yayi'da po/ kaniisa jin di'di Pa Urushaliim mo dhali uni 'baar mo cekerki bwa mo i bampa/ 'baar mo e Pa Yahuudiyya mo dhali Pan Saamira mo, jasi imandhunu ki she/ uni i'kokin mo. ² Dhali 'kwani gun tana gayiin mo tani uni ikankina Istipanuus mo dhali gwon mo dhali ananki is kagahara gom a'di mo be. ³ Hila Shawuul mii'da nyor ka daran du kagahara mo mmoshi/a kaniisa is mo dhali mmocica a'di gu'bi 'baar ki 'beles mo tani a'di ki dir 'kwani gwas mo dhali 'kwani up si'da/ 'ko'da 'cesh mo mmodhu uniya sijin mo.

Gwom 'Borga/ Cikunu mo e Pan Saamira mo

⁴ Uni si'da/ kun cekerki bwa mo tani uni iikin mo mmo'tor gwo ki lala'th mo be.

⁵ Dhala Pilibbus ya'd ka lungu'b mo e Pan

Saamira mo be dhali ci uni gwo mo goma Kristhos yan mo. ⁶ Dhala waambuhany 'kwani cina dum buni ki bwan tal 'de/ ki gwo kun torkin ma Pilibbus mo me'd jin cika uni gwo mo dhali momer misha uni kun miikina a'di mo be. ⁷ 'Peni uni ka ris kun bu'th ma rum thus kun nyo/on mo tani arum thus pikin mo mmocuuna uni ki dhan 'twa/ kun caaca mo dhali uni tana ris kun mutta/ is mo dhali kun ta n wol mo tani uni wackunu mo be. ⁸ Dhali mom'bor bwa caaca di'di pa caan mo be.

⁹ Wathin kamu/ di'd jin yuku gway ka Simaan mo. Ntwa/a/ mo tani a'di mii'da ruma tiya e pa caan mo dhali 'Kwani gi Pan Saamira meren gom gwo jin ona a'di uni ki a'di ki is piti ta a'di jin ca'd ki tiya mo. ¹⁰ Dhali uni 'baar ci is buni ki gwom piti 'peni a'di jin gwa'da'd ntagi a'di jin ca'd mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yan ta ji gi mom'bi'th ma Arumgimis jin yuku ki A'di jin Ca'd mo be. ¹¹ Dhali uni ci is buni ki gwom piti mo gom a'di mer uni is ki mii ma rum piti isa gush mo. ¹² Hili ki uni gam gwo ma Pilibbus is jin torkina a'di gom gwom 'borga/ gom Bampa/ ma Arumgimis mo dhali gway ma Yesus Kristhos mo tani uni miikunu ki yi'de/ mo ki gwas lu/ mo dhali ki upi lu/ si'da/ mo be. ¹³ Dhala Simaan ki is piti si'da/ a'di gam gwo is mo dhali miikunu ki yi'de/ mo. A'di nyak ca'b ka Pilibbus mo mmohil momer mo dhali dhan miimer kun caaca kun miikunu mo tani a'di merki'd mo be.

¹⁴ Hili ki imandhunu ki she/ mo kun 'koni Pa Urushaliim, ki uni cikki ki 'Kwani gi Pan Saamira bu'thki gwo ma Arumgimis mo tani uni ki tuca Buterus uni ka Yohaana ki iiku/ i uni mo. ¹⁵ Ki uni thulkin ka lungu'b mo tani uni 'thon gom uni ki uni mini 'taki bu'th Shi/in Dheleladhelel mo ¹⁶ haali/ a'di diki ya apo/ jamu/ i bwam uni naskina/ mo. Uni miikunu ki yi'de/ jasi ki gway gi Tapa Yesus 'te/ mo. ¹⁷ N'ko'd mo tani uni dhu uni me'di 'kup mo dhali uni bu'thki Shi/in Dheleladhelel mo be. ¹⁸ Dhali ka Simaan parki uni e mo mmodhuna imandhunu ki she/ uni me'di 'kup mo tani Shi/in Dheleladhelel cikunu mo a'di ki tor uni aguurush i e mo, ¹⁹ mmo/o gwo mo ki: Ciya/ mom'bi'th yan si'da/ mo ma, ki wathin kamu/ jin miga/ 'taki kar me'd pemi

'kup mo tani ki a'di si'da/ midi 'taki bu'th Shi/in Dheleladhelel mo. ²⁰ Hila Buterus ki thok a'di gwo mo ki: Aguurush pini dhalki a'di nyak sho'k 'ce'd ki /e mo haali/ /e toshki gam to jin cin ma Arumgimis ki me'd ka guurush 'te/ mo. ²¹ /E dar gi to walla mii e gwo yan mo haali/ adum pini diki 'bor ibwambor ma Arumgimis mo be. ²² Rici adu is mo gom miinthus pini yan mo dhali 'thoyi Tapa mo ma, ki gwo jin kuluma /e ibwa wakan mo minu 'taki gwam /e mo. ²³ Haali/ mishga/ ki /e din e mo ma ci/ jin ka/aka/ mo dhali mondeku gi miinthus mo. ²⁴ Dhala Simaan thok a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: 'Thoyi Tapa gom aha/ mo ma ki to gwansan kun ona um mini 'koki 'taki pu'du/ apo/ aha/ mo.

²⁵ Dhali ki uni ci gwontor buni mo dhali tor gwon Tapa mo tani uni dokkin ka nyan'ko'd mo mPa Urushaliim mo dhali tor gwom 'borga/ eya ris pa gi 'Kwani gi Pan Saamira mo be.

Pilibbus dhali Wathi/ gi Pan Gale/ jin Ta Mantil mo

²⁶ Hila man'doyu gwo gi Tapa ki owa Pilibbus gwo mo ki: Cuyi mis mo ma dhali yayi 'kup ki 'ko'd gwar ka biny cam ki bway jin ya'd ka lungu'b 'peni Pa Urushaliim mo ntagi Pan Ghassa jin ta mombwaasho mo. ²⁷ Dhali a'di ki cu mis mo dhali ya mo. Dhali hili Wathi/ gi Pan Gale/ di'd jin ta mantil mo dhali jin ta tapa jin ca'd 'pena Kandaaka, a'bom jin ta'da malik gi 'Kwani Gale/ mo. A'di ta'da mandhuwa guurush piti 'baar mo. A'di si'da/ yayi'di Pa Urushaliim mmolun mo be. ²⁸ Dhali a'di di'd mmodok ka nyan'ko'd mo dhali a'di ca'bki'd i bwaman ma arabiya jin dira shumarum mo dhali di'd mmoden gwo jin 'kwarkin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ e mo jin yuku ka Ishaya mo be. ²⁹ Dhali Shi/in Dheleladhelel ki owa Pilibbus gwo mo ki: Shori is pini mo ma dhali 'dishi a/arabiya yan is mo. ³⁰ Dhala Pilibbus guski'di a'di mo dhali cik gwo jin dena a'di gwo e mo jin 'kwarkin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin yuku ka Ishaya mo tani dhali o a'di gwo mo ki: Gwo jin dena /e e mo tani misha /e 'ban mo 'taa? ³¹ Dhali a'di ki o gwo mo ki: Miga/

mish 'peni mana ki dar gi wathi/ mmothuk aha/ gwo isi ciki/ mo. Dhali a'di yukki'da Pilibbus mo mmoseyu/ a/arabiya mo dhali nyak ca'b ki a'di mo. ³² Dhali gwo 'peni Gwo ma Arumgimis jin 'kwaru jin dena a'di e mo tani wa cikise/ mo be, jin o'd ki:

A'di susu me'd ka'bal mmo'cith 'kus mo dhali me'd ari ka'bal jin mol 'twa/ wal ibwambor ma man'cith a'di amur piti mo tani

wakan si'da/ a'di diki cee 'twam piti mo.

³³ Dhali mmokara a'di is piti ki gwa'd mo tani mondwall gwom piti kwa/u mo 'peni a'di mo.

'Kwani kun tana anyakum yil ki a'di mo tani kaja a'di jin midi ci gwo ki lala'th mo?

Haali/ mondiki/ em piti gunu 'peni mony'cesh yansan mo.

³⁴ Dhali a'di jin ta mantil oki'da Pilibbus gwo mo ki: Tor aha/ gwo mo ma, amanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ yin mo tani a'di tori gwo goma ja sa/? A'di torki gwo gom is piti mo 'taa? walla gom wathin kamu/ mo. ³⁵ Dhala Pilibbus ka'd 'twam piti mo dhali tel a'di Gwo ma Arumgimis yin 'pen jin 'kwarkunu mo tani a'di ki ci a'di gwo goma Yesu mo be. ³⁶ Dhali mmo/ iina uni ibway mo tani uni pu'dkin mo e yi'den kamu/ mo dhali a'di jin ta mantil ki o gwo mo ki: Hili yi'de/ a'dan mo. Ata a'di jin midi non aha/ mmomii ki yi'de/ mo? ³⁷ Dhala Pilibbus ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ /e gam gwo is ka dum pini 'baar mo tani /e minu mish mii mo be. Dhali a'di ki thok gwo mo dhali o gwo mo ki: Aha/ gama gwo is ka Yesu Kristhos ta Ya/ ma Arumgimis mo be. ³⁸ Dhali a'di ki kan gwo mo ka arabiya jin dira shumarum minu dosh mo dhali uni su/ thulkin ka lungu'b i bwaman yi'de/ mo uni su/ ka Pilibbus uni ki a'di jin ta mantil mo, dhali a'di ki mii a'di ki yi'de/ mo be. ³⁹ Dhali ki uni sen ka pije/ 'peni yi'de/ mo tani Shi/in gi Tapa a'di borki'da Pilibbus mo be dhali a'di jin ta mantil par a'di e dok/ e yisa haali/ a'di ya'd mo i bway piti mmo'bora bwa a'di mo. ⁴⁰ Hila Pilibbus gamkunu mo e Pa Ashduu'd mo dhali mmo'citha/ a'di pa yin mo tani a'di ki tor gwom 'borga/ e pa 'baar

mo ntagi a'di pu'dki'd e Pan Kaysariyya mo be.

9

Mo jin Tu'k ma Shawuula Du Is mo

¹ Hila Shawuul dek ma nyor kagahara naskina/ mo tani a'di shwa'da 'cesh ki sho'k mo dhali 'kosha 'kosh apo/ imancik Tapa gwo mo dhali a'di yaki'da gasiis jin ca'd mo ² dhali dot a'di awarka/ gi Pan Dimashk ki gu'b gi montul isi 'baar mo, wakki/ a'di midi 'taki gam kun tiya kun ta 'kwani gi Bway yan mo tani wakki/ uni mini 'taki ta gwas mo walla up mo tani a'di midi 'taki bu'th uni mmodek mo dhali susu mo e Pa Urushaliim mo be. ³ Dhali ki a'di di'd mmoya mo tani a'di 'dishki Pan Dimashk is mo dhali ki jahanne/ ise/ monkush 'peni momis 'twakki mo mo mmo'kam a'di is mo. ⁴ Dhali a'di bitki'da powa 'cesh mo dhali a'di cikki 'twa/ mmo/o a'di gwo mo ki: Shawuul, Shawuul. Ata toca /e aha/ 'kus kan mo. ⁵ Dhali a'di o gwo mo ki: /E tana ja Tapa mo? Dhali a'di o gwo mo ki: Aha/ tana Yesu jin toca /e 'kus mo. ⁶ Hili cuyi /e mis mo ma dhali yayi ciç bampa/ mo ma, dhali a'di minu tor /e mo a'di jin mina /e imii mo be. ⁷ Dhali 'kwanin gwas kun nyakki ii ibway ki a'di mo tani doshkin mmomol gwo o mo mmocika uni gwo mo dhali mmo'kona uni ki par wathin kamu/ e mo. ⁸ Dhala Shawuul cu mis 'pena powa 'cesh mo dhali ki a'di ka'dki e mo tani a'di mol to par e mo dhali uni ki sus a'di ki me'd mo dhali sus a'di e Pan Dimashk mo be. ⁹ Dhali ka cim kwara mo tani a'di dar gi e mo dhali a'di shwa to yisa dhali a'di diki pi to si'da/ mo be.

¹⁰ Dhali amancik gwon kamu/ jin di'd e Pan Dimashk jin yuku ka Hananiyya mo dhali Tapa o a'di gwo ki tonyjan mo ki: Hananiyya. Dhali a'di ki o gwo mo ki: Hili ma. Aha/ dina imahan mo be Tapa mo. ¹¹ Dhali Tapa ki o a'di gwo mo ki: Cuyi mis mo ma dhali yayi 'kup ki bway jin yuku ka Doshki Dhi'c mo dhali yayi igu'b ma Yahuusa mo dhali nap wathi/ 'peni Pan Tharsuus jin yuku ka Shawuul mo haali/ a'di 'thoki'd mo. ¹² Dhali wathi/ mishkina a'di jin yuku ka Hananiyya mo mmoseyu/ bwanman mo mmodhu me'da po/ a'di mo ki a'di

midi 'taki mish mo mo. ¹³ Hila Hananiyya thok gwo mo ki: Tapa, aha/ cika gwo 'peni 'kwani ka ris gom wathi/ yan gom miim piti wa'di shi/ kagahara yisa kun miikina a'di ki 'kwanim pini kun dhuna /e ki she/ gi dhelel dhelel mo e Pa Urushaliim mo. ¹⁴ Dhali i mahan si'da/ a'di ta gi gwo 'peni igasiis kun can mo mmodek uni 'baar mo kun yer gway pini mo. ¹⁵ Hili Tapa o a'di gwo mo ki: Yayi i bway pini mo ma haali/ a'di ta tor'kul bwa jin kwanyka/ gom aha/ mo mmokal gway pem ibwambori 'kwanin tiya kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali imalik si'da/ mo dhali uci ma Israyiil mo be. ¹⁶ Haali/ aha/ mina tor a'di to kun wana risa kun mina isi mii 'kosh a'di ka nyor gom gway pem mo. ¹⁷ Dhala Hananiyya yaki'd mo dhali seki gu'b mo dhali mmodhu a'di me'di is mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Akam pem ka Shawuula. Tapa jin ta'da Yesu jin piki /e isi bway jin yayina /e mo tani a'di tuci aha/ ki yayu/ mo, ki /e mini mish mo mo dhali ki /e minu 'tu'd mo ki Shi/in Dheleladhelel mo. ¹⁸ Dhali ise/ to jin wana e ka pampara/ bitkin 'peni em piti mo dhali a'di mishki mo mo be. Dhali a'di ki cu mis mo dhali a'di miikunu mo ki yi'de/ mo ¹⁹ dhali a'di bu'th tonte/ mo dhali 'bidhu is mo be.

Shawuul A'di Ciki Gwo e Pan Dimashk mo be

Dhali a'di di'd ka cim ka hony/e nyakki imancik gwo kun 'kon e Pan Dimashk mo. ²⁰ Dhali ise/ a'di ki ci gwo e gu'b gi montul is buni mo goma Yesu ki a'di ta Ya/ ma Arumgimis mo be. ²¹ Dhali uni 'baar mo kun cik a'di gwo mo tani merkin kagahara mo dhali o gwo mo ki: A'di diki ta a'di jin di'd e Pa Urushaliim jin 'ce'd 'kwani kun yer gway yan sho'k mo 'taa? Dhali a'di yayi'di mahan si'da/ mmomii kan ki a'di midi 'taki sus uni mmodek mo ibwambor gi igasiis kun can mo. ²² Hila Shawuul 'bitha is ki nyanye/ mo dhali a'di dumpulki 'Kwani Yahuuda/ kun 'kon e Pan Dimashk mo mmony/ gwo ka kar/ e ka Yesu yan ta'da Kristhos mo be.

Shawuul A'di Yeki'd mo 'Peni 'Kwani Yahuuda/ mo

²³ Dhali ka cim tana ris thimkin mo tani 'Kwani Yahuuda/ gam gwo me'd ka rem

'kup mo mmo'kosh a'di jwa mo. ²⁴ Hila wu'th buni pu'dki'da Shawuul mo. Dhali uni timki 'twan'kal pa si'da/ montee mo dhali mon'thiny ilu/ mo jin mina uni 'taki 'kosh a'di jwa mo be. ²⁵ Hili imancik a'di gwo bu'th a'di mon'thiny mo dhali thul a'di ka 'cesh ka shi/ ki enj 'kupa gangaran gonj ka nura/ i e mo be.

Shawuul A'di Diki'd mo e Pa Urushaliim mo

²⁶ Dhali ki a'di pu'dki'd mo e Pa Urushaliim mo tani a'di palki is piti gam me'd nyakki imancika Yesus gwo mo be. Dhali uni 'baar mo ko/ a'di mo, mmo'koki gam gwo is ki a'di ta'da mancik gwo mo be. ²⁷ Hila Barnaaba bu'th a'di mo dhali sus a'di e imandhunu ki she/ mo dhali ci uni gwo mo mmomisha a'di Tapa ibway mo dhali a'di tor a'di gwo si'da/ mo, dhali a'di si'da/ ki a'di di'di Pan Dimashk mo tani a'di tor gwo e gway ma Yesus mo mmodiki ju/ mo be. ²⁸ Dhali a'di diki'd nyakki uni mmokul gu'b e Pa Urushaliim mo ²⁹ mmotor gwo e gway gi Tapa mo mmodiki ju/ mo. Dhali a'di o gwo mo dhali su'k ki gwo apo/ 'Kwani Yahuuda/ kun ta 'Kwanin Griki mo. Hili uni njap a'di mmo'kosh jwa mo. ³⁰ Dhali ka wak piti mishkin mo tani uni sus a'di ka lungu'b mo e Pan Kaysariyya mo dhali tu'c a'di mmoya Pan Tharsuus mo be.

³¹ A'di tan ma kaniisa gi monku'th is e Pa Yahuudiyya 'baar mo dhali Pany Jaliil mo dhali Pan Saamira si'da/ mo mmonyanu uni is mo dhali mmo/ii ki monko/ gi Tapa dhali e momalas gi Shi/in Dheleladhelel mmomar is mo be.

Iniyaas A'di Wackunu mo be

³² Dhali a'di warki'd ki ya ma Buterus e moyam piti 'baar mo ki 'beles mo tani a'di yaki'd ka lungu'b si'da/ e uni kun dhunu ki she/ gi dhelel dhelel kun 'kon e Pan Ludda mo. ³³ Dhali e mun mo tani a'di gamki wathin kamu/ jin yuku gway ka Iniyaas mo jin ish 'ko'da cim piti ki yil pekwara mo haali/ a'di mutta/ is mo be. ³⁴ Dhala Buterus ki o a'di gwo mo ki: Iniyaasa, Yesus Kristhos wacki /e mo. Cuyi mis mo dhali thosona cim pini mo ma. Dhali ise/ a'di cuki'd mo. ³⁵ Dhali aris uni kun 'kon e Pan Ludda mo

dhali Pan Saruun mo mishki a'di mo dhali uni tu'kkin ki Tapa mo be.

Thabiitha A'di Tu'kkunu Is mo Mmodi ki E mo

³⁶ Dhala mancik gwon kamu/ diki'd e Pan Yaapa jin yuku ka Thabiitha jin ta gi 'pemen ki 'twam buni jin yuku ka Ghasaala mo. A'bom yan 'tu'du/ ka tuca 'borga/ mo dhali mii mii gom 'kwani gun hatha'ko'd mo kun miikina a'di to mo. ³⁷ Dhali a'di warki'd ka cim gwansan ki a'di soka is mo dhala yim wuki'd mo. Dhali ki uni upki a'di is mo tani uni ki 'thi a'di e gu'b jin nyanu ka makampo/ mo. ³⁸ Dhali gom Pan Ludda 'dish Pan Yaapa is mo tani imancik gwo mmocika uni gwo ka Buterus di'di mun mo tani uni ki hash 'kwanin su/ mmo/ii a'di mo mmodi'b a'di is ki gwo mo ki: Dhalku/ ki miya diite/ mo mmonyak ya ki am mo. ³⁹ Dhala Buterus cuki'd mo dhali yayi'd nyak ki uni mo. Dhali ki a'di pu'dki'd mo tani uni suski a'di e gu'b jin nyanu ka makampo/ mo dhala ris up kun wuna ikathim buni doshkini 'ko'd gwar piti mo mmoko mo dhali mmotor burrinyen tura bi mo dhali burrinnye/ kun hidhuwa po/ tiya mo kun thosonkin ma Ghasaala ki a'di nyak di ki uni mo. ⁴⁰ Hila Buterus thothki uni 'baar mo tani dhali a'di ca'bki'd ki jin 'kupa'dupun mo dhali 'tho mo dhali mmo'tu'k 'kup ki is piti mo tani a'di ki o gwo mo ki: Thabiitha, cuyi mis mo ma. Dhali a'di ka'dki em piti mo dhali ki a'di parki'da Buterus e mo tani a'di cu mis mo. ⁴¹ Dhali a'di ci a'di me'd piti mo dhali 'de'k a'di ki mis mo dhali mmoyuka a'di imandhunu ki she/ gi dhelel dhelel mo dhali up kun wuna ikathim buni mo tani a'di ki tor uni ayim mo ki a'di di'd ki e mo be. ⁴² Dhali a'di warki'd ki mo jin mishu ki lala'th e Pan Yaapa 'baar mo dhali 'kwani ka ris gamki Tapa gwo is mo. ⁴³ Dhali a'di warki'd ki mo jin ca'bki'da a'di mo ka cim ka ris e Pan Yaapa mo nyakka Simaana kamu/ jin ta'da mankucur yit mo be.

10

Buterus dhala Karniliyuus mo

¹ Dhali wathin kamu/ diki'di Pan Kaysariyya jin yuku gway ka Karniliyuus mo jin ta'da mancil ma askar iss 'kwanim

pa mudhe'd mo ki mo jin yuku ki mo jin jin ma askar aji eya Ithaliyaan mo be. ² A'di ta wathin gayiin dhali a'di ta a'di jin ko/ ki'da Arumgimis mo uni ki kun gu'b piti ilu/ i'baar mo dhali jin ci tom piti kagahara gom 'kwani kun hatha'ko'd mo dhali 'tho'da Arumgimis isa yempa/ mo.

³ Ki mo wana e ka tente/ ikwara mmodina a'di ibum 'ban mo tani ki tonyjan parkina a'di e eya tente/ mo tani aman'doyu gwo ma Arumgimis pu'dki'di a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Karniliyuus. ⁴ Dhali a'di mmohila a'di a'di ka 'thime/ mo tani dhali mmoko/ is mo tani a'di ki o gwo mo ki: Ata Tapa? Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Mon'thom pini dhali to kun cina /e cuki'di mis mo gom mo jin minu ka /e e mo ibwambor ma Arumgimis mo. ⁵ Dhali shwane/ dhuyi 'kwani gwas 'pen mo mmo/ii Pan Yaapa mo dhali susa Simaan jin yuku ki gwaya kamu/ ka Buterus mo. ⁶ A'di ca'bki'd nyakka Simaan jin ta'da man'kucur yit mo. Gu'b piti di'di yana gap mo. ⁷ Dhali ka man'doyu gwo jin tor a'di gwo yaki'd 'peni a'di mo tani a'di yukki imanmiya tu'c gi gu'b piti isu/ mo dhala askara kamu/ 'peni uni jin ta'da gayiin mo jin cor a'di ki sule/ mo tani ⁸ dhali mmorasha a'di gwo e 'baar mo gom uni mo tani a'di ki dhu uni 'pen mo mmo/ii Pan Yaapa mo be.

⁹ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani ki uni 'kon e mo/iim buni mo dhali ki uni 'dish pa is mo tani Buterus seki 'kungu'b mo mmo'tho ki mo jin wana e ka tente/ ibwan'kup mo. ¹⁰ Dhali a'di 'kosha te/ mo dhali nap to mo mmoshwa mo. Hili ki uni 'kon mmothoson to mo tani a'di bita is jwa mo. ¹¹ Dhali a'di hilki momis ka'du mo dhali ton'kul bwan kamu/ thulki mo jin wana e ka dhan burrinye/ jin dhaluwa 'cesh ki shem 'pena bi donon apowa 'cesh mo ¹² kun 'kona ris to 'baar mo kun 'kona jamas ki she/ ki she/ nycine/ mo to/e kun 'kona sho'k do donon mo dhali tony'cesh kun paaran mo dhali 'dii kun peni mis mo. ¹³ Dhali 'twa/ pu'dki'di a'di ki: Cuyi mis mo ma, Buterus. 'Koshi ma dhali 'kayi mo. ¹⁴ Hila Buterus ki o gwo mo ki: Yisa wakana, Tapa, haali/ aha/ dinaki 'ka ton kamu/ tal 'de/ ki sule/ jin ga/u mo walla jin 'konuki thoson

me'd jin onu mmomii mo. ¹⁵ Dhali 'twa/ pu'dki'di a'di dok/e me'di su/ ki: A'di jin thosonkin ma Arumgimis ki dhelel dhelel mo tani dhalku/ ki kar a'di ki to jin ga/u mo ma. ¹⁶ Dhali yan miikunu me'di kwara mo. Dhali ise/ ton'kul bwa bu'thkunu e momis mo.

¹⁷ Dhali ka Buterus dumpulki'd kagahara ki is piti mo gom tonyjan yan jin para a'di e mo tani dhali gom 'pemen piti midi 'taki ta ji gi wakata mo tani hili 'kwani gwas kun tu'c ma Karniliyuus ki iiku/ mo tani mmodotkina uni gu'b ma Simaan mo tani uni doshkin ibwambor 'twan'kal gu'b mo, ¹⁸ dhali yukkina yuk mo mmodot gwo mo wakka Simaan jin yuku ki gwaya kamu/ ka Buterus mo tani midi 'taki ca'bi mahan mo. ¹⁹ Dhali ka Buterus di'd mmokulum gwon tonyjani bwa mo tani Shi/in o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, 'kwani gwas kwara napi /e mo. ²⁰ Hili cuyi mis mo dhali thuli /e mo ma dhali yayi nyakki uni mmodiki dhan gwo i she/ mo, gom aha/ tuca uni mo be. ²¹ Dhala Buterus thulki'd ka 'ceshi 'kwani mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ tana a'di jin napa um ti. Um iyyin kata? ²² Dhali uni o gwo mo ki: Karniliyuus jin ta'da mancil ma askar iss 'kwanimpa mudhe'd jin ta wathi/ jin mi'd ka kar/e mo dhali ta a'di jin ko/ki'da Arumgimis si'da/ mo dhali jin man'a 'kwani gi Bampa/ Yahuuda/ 'baar mo tani a'di cin ma Arumgimis gwo n'twa/a/ ka man'doyu gwo jin dheleladhelel mo mmohashi /e e gu'b piti mo dhali mmocik gwo 'peni /e mo. ²³ A'di yukkina a'di uni bway bwan gu'b mo dhali dhu uni mmota yilkina/ mo be.

Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di cu mis mo dhali ya nyakki uni mo dhali kun tiya 'pena wak buni 'peni Pan Yaapa nyak ii ki uni si'da/ mo. ²⁴ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani uni seki Pan Kaysariyya mo. Dhala Karniliyuus di'd mmo'cor uni mo mmoyukkina a'di abas piti imontal 'de/ mo dhali imugun ganam piti kun ena a'di ki en gana/ mo. ²⁵ Dhali a'di warki'd ki mo jin sen ma Buterus mo tani aKarniliyuus gam a'di 'kup mo dhali bitki'da 'ceshi sho'k piti mo dhali lun a'di mo. ²⁶ Hila Buterus 'de'kki a'di ki mis mo mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo ma. Aha/ ki is pem si'da/ tana

wathi/ mo. ²⁷ Dhali ki a'di torki'da tor ki a'di mo tani a'di seki bway bwan gu'b mo dhali gamki 'kwani ka ris tulki isi montal 'de/ mo. ²⁸ Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um ki is bum mishkin ki a'di nonu mo ki gwonkan jin cinu ki wathi/ jin ta Wathi/ Yahuuda/ midi mol is piti gam me'd mo walla midi diki ya e jan kamu/ 'de/ e bampanj kamu/ mo. Dhali hili Arumgimis torki aha/ ki aha/ mina diki 'taki yuk wathin kamu/ tal 'de/ ki jin ga/u mo walla jin dinuki thoson me'd jin onu mmomii mo. ²⁹ Haali/ a'di wakan mo tani aha/ si'da/ yayina um ki dar gi gwon dhan mo haali/ aha/ hashkunu mo. A'di dotka/ um ki gwonta ihashkina um aha/ mo.

³⁰ Dhala Karniliyuus o gwo mo ki: Acim donon jin di'di twa/a/ ntagi mo yan shwane/ mo tani aha/ dina mmobu'th mon'tho ka tente/ kwara e gu'b pem mo. Dhali hili mo mo ma. Wathi/ doshki'd ibwambori aha/ ki burrineye/i is ki ra/ ra/ mo ³¹ dhali o gwo mo ki: Karniliyuus, mon'thom pini ciku mo dhali to kun china /e mo tani kakunu e mo eya Arumgimis mo. ³² Haali/ a'di wakan mo tani hashki gwo mo e Pan Yaapa mo dhali yuka Simaan jin yuku ki gwaya kamu/ ka Buterus mo. A'di ta yilkina/ e gu'b ma Simaan jin ta'da mankucur yit iyana gap mo. ³³ A'di hashka/ /e gwo mo ise/ dhali /e miin ki 'bore/ mmoyayina /e kan mo. Shwane/ haali/ a'di wakan mo tani aman 'baar mo imahan 'kona e bur'kus ma Arumgimis mo mmocika ris to 'baar mo kun kankina Tapa /e gwo mo.

Buterus A'di Torki Gwo e Gu'b ma Karniliyuus mo

³⁴ Dhala Buterus ka'd 'twam piti mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ nyithkina ka Arumgimis diki mii mii ka gwar 'de/ gom 'kwani mo. ³⁵ Hili em bampany 'ceshi 'baar mo ki 'beles mo tani a'di jin ko/ a'di mo dhali mii miin'kar/e mo tani a'di misha a'di bu'th mo. ³⁶ Gwo jin hashkina a'di uci ma Israyiil mo mmoci gwom 'boro'd ki monku'th is ma Yesu Kristhos mo (a'di jin ta Tapa gom 'kwani 'baar mo) – ³⁷ Gwo caan jin onu misha um ki is bum mo a'di jin cinu ki lala'th e Bampa/ Yahuudiyya 'baar mo mmotelu a'di 'pen mo 'peni Pany Jaliil mo 'ko'di gwo jin miin ma Yohaana

mii ki yi'de/ jin cinu mo be. ³⁸ Yesu gi Pa Naasira mmo'kosh ma Arumgimis a'di ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali mom'bi'th si'da/ i'kupi a'di mo, tani, a'di jin manaski'd ki mis mo mmomii mii kun 'boron mo dhali mmowotha ris 'kwani kun 'kosh ma ruma 'cesh mo be, haali/ Arumgimis di'd e a'di mo. ³⁹ Dhali am tana iman/o gwo goma ris to gwansan kun miina a'di e bampanj 'Kwani Yahuuda/ mo dhali e Pa Urushaliim si'da/ mo. A'di si'da/ jin 'koshkina uni jwa mo mmohankina uni a'di apo/ cwa mo. ⁴⁰ A'di 'de'k ma Arumgimis mmis ka cim kwara mo dhali tor a'di eya tente/ mo ⁴¹ yisa ka ris 'kwani 'baar yisa, hili ki iman/o gwo kun lak ma Arumgimis 'thissa/ kun ta aman kun nyak to shwa ki a'di mo dhali mmonyak to pi ki a'di mo 'ko'di a'di piki'd 'peni mowu mo be. ⁴² Dhali a'di kan am gwo mmoci 'kwani mo dhali te gwo mo ki a'di ita a'di jin kar ma Arumgimis mmota adwallin gwo gom uni gun 'kon ki e mo dhali uni gun wukin mo. ⁴³ Gom a'di mo tani aris iman'ci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo uni te gwo mo ki ki gway piti mo tani aris 'kwani 'baar ki 'beles kun gam a'di gwo is mo tani mini bu'th mon'gwam gom miinthus mo be.

'Kwani gun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ Bu'thki Shi/in Dheleladhelel mo

⁴⁴ Hili ka Buterus di'd mmo/ o gwo gwansan mo tani Shi/in Dheleladhelel yaki'da po/ aris uni 'baar mo kun cik gwo mo. ⁴⁵ Dhali uni kun 'cihu/ amunyal yis kun gam gwo is mo tani merkin kagahara mo, uni 'baar mo kun iina Buterus haali/ to jin cinu ki me'd jin ta Shi/in Dheleladhelel mo gacki'da po/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ mo. ⁴⁶ Haali/ uni cik uni mmo/ o gwo ki 'twan tiya dhali mana Arumgimis mo. N'ko'd mo tani aButerus thok gwo mo ki: ⁴⁷ Mina wathin kamu/ mish non yi'de/ ki uni minu 'taki 'koki mii ki yi'deya, uni kun bu'th Shi/in Dheleladhelel me'd ana mo 'taa? ⁴⁸ Dhali a'di kan uni gwo mo ki uni minu mii ki yi'de/ ki gway ma Yesu Kristhos mo. Dhali uni dotki a'di mo mmo'ca'bi uni ka cim ush'ceenne/ mo be.

11

Buterus A'di Lolopki'da Kaniisa Gwo e Pa Urushaliim mo

¹ Dhali imandhunu ki she/ mo dhali kun tiya 'pena wak kun 'kon e Bampa/ Yahu-udiyya mo cikki gwo ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ buthi gwo ma Arumgimis mo. ² Dhali ka Buterus yayi'd 'kup ki misi Pa Urushaliim mo tani uni kun 'cithuwa munyal yis mo su'k a'di ki gwo mo ³ mmo/o gwo mo ki: Katinta sa/? iyana /e i 'kwani gun 'konuki 'citha/ munyal yis mo dhali nyak to shwa ki uni mo? ⁴ Hila Buterus tel gwo 'pen mo mmotor gwo i uni ka rotham po/ mo mmo/o gwo mo ki: ⁵ Ki aha/ dina e Bampa/ Yaapa mo mmo'tho mo dhali aha/ bita is jwa mo mmopar tonyjan e mo. Ton'kul bwan kamu/ thulki'd mo jin wana e ki dhan burrinye/ jin dhaluwa 'cesh 'peni momis ki shem 'pena bi idonon mo. Dhali a'di yayi'di aha/ ciki/ mo be. ⁶ Dhali ki aha/ dina mmohil a'di ka 'thime/ mo tani dhali mmokulum gwo ibwa mo tani aha/ mishkina apo/ a'di mo to/e kun 'kona sho'k do donon kun ta kuny 'cesh mo dhali tombwaasho mo dhali to kun paarana 'cesh mo dhali 'dii kun peni momis mo be. ⁷ Dhali aha/ cika 'twa/ si'da/ jin o gwo i aha/ mo ki: Cuyi mis mo ma, Buterus, dhali 'koshi ma dhali 'kayi mo. ⁸ Hili aha/ ona gwo mo ki: Yisa wakana Tapa haali/ ton kamu/ jin ga/u walla ton kamu/ jin dinuki thoson me'd jin onu mmomii mo tani a'di yisa ya'di 'twam pem me'd 'deya. ⁹ Hili 'twa/ thoku mo me'di su/ 'peni momis mo ki: A'di jin thoson ma Arumgimis ki dhelel dhelel mo tani dhalku/ ki kar a'di ki to jin ga/u mo ma. ¹⁰ Dhali a'di miinu me'di kwara mo. Dhala ris to budhu e momis dok/e mo. ¹¹ Dhali hili mo mo ma, 'kwanin gwasi kwara doshkin ibwambor gu'b jin 'kona aman nycine/ mo tani mmohashkunu uni 'peni Pan Kaysariyya i aha/ mo. ¹² Dhali Shi/in tu'c aha/ mmonyak ya ki uni mo ki dar gi gwon dhan mo. Dhali unim pe'de/ gwansan si'da/ 'pena wak mo tani nyak ii ki aha/ mo. Dhali am sekina gu'b wathi/ mo be. ¹³ Dhali a'di torki aman gwo mo mmopara a'diya man'doyu gwo e mo mmodosh igu'b piti mo dhali o gwo mo ki:

Hashi gwo e Pan Yaapa mo ma mmoyuka Simaan jin yuku ki gwaya kamu/ ka Buterus mo ¹⁴ jin midi o /e gwo mo, gwo kun minu woth /e mo ki kun gu'b pini ilu/ mo. ¹⁵ Dhali me'd jin telka/ gwo 'pen mo mmo/o mo tani Shi/in Dheleladhelel yayi'da po/ uni mo me'd jin yakina a'di apo/ ana ka mun'kup mo be. ¹⁶ Dhali aha/ kana gwon Tapa e mo mmo/ona a'di gwo mo ka: aYohaana ka jin gana/ mii'da mii ki yi'de/ mo tani hili um minu mii ki Shi/in Dheleladhelel mo be. ¹⁷ Wakki/ Arumgimis ki ci uni to jin cinu ki me'd kansan mo tani me'd jin miina a'di si'da/ gom ana ki ana gamkina Tapa Yesus jin ta'da Kristhos gwo is mo tani aha/ tana aja sa/ jin miga/ mish roca Arumgimis mo? ¹⁸ Dhali ki uni cik to gwansani 'baar mo tani uni bu'th monku'th is mo dhali kara Arumgimis ki ca mo mmo/o gwo mo ki: Hili 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ cin ma Arumgimisa du mo mmori'c is mo ntagi mon'koki/e mo be.

Akaniisa e Pa Anthaakiya mo

¹⁹ Uni si'da/ kun cekerki bwa mo gom montoc bwa jin piki'd mo goma Istipanus mo tani iikin mo ntagi Pam Piniikiya mo dhali Pan Kuprus mo dhali Pa Anthaakiya mo mmo/o gwo ki kun tiya yisa, hili ki jasi 'kwani kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo. ²⁰ Hili kun tiya 'koni bwam uni kun ta 'Kwani gi Pan Kuprus mo dhali Pan Kerawaan kun o ki 'Kwanin Griki si'da/ mmotor gwon Tapa Yesus me'dyin iiyina uni e Pa Anthaakiya mo be. ²¹ Dhali me'd gi Tapa di'd e uni mo dhala waambuhany 'kwani caaca mo kun gam gwo is mo kun tukkin e Tapa mo. ²² Dhali gwontor yan yayi'di 'cen 'kwanin kaniisa jin di'd e Pa Urushaliim mo, dhali uni hashkina Barnaaba ntagi Pa Anthaakiya mo ²³ jin 'bora bwa mo me'dyin pu'da/ a'di mo, dhali a'the ma Arumgimis mishkina a'di mo be. Dhali a'di malaski uni 'baar mo ki gwo mo, ki gwo kun dhuna uni adu mo mina uni 'dim 'kup gom Tapa mo. ²⁴ Haali/ a'di ta wathi/ jin 'boro'd mo dhali jin 'tu'du/ mo ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali ki mongam gwo is mo dhali 'kwani ka ris maru is e Tapa mo. ²⁵ Dhali a'di yaki'd mo e Pan Tharsuus mo mmonapa Shawuul mo ²⁶ dhali ki a'di gamki a'di mo tani a'di

ki sus a'di e Pa Anthaakiya mo. Dhali a'di warki'd ki mo jin 'baarkina uni yil 'de/ mo mmotul isi montal 'de/ nyakka kaniisa mo dhali tor gwo ki 'kwani ka ris ris mo, dhali imangam gwo is yuku gway ka Kristhiyan e Pa Anthaakiya mo be.

²⁷ Dhali ka cim gwansan tani imançi gwo iiyin ka lungu'b mo 'peni Pa Urushaliim e Pa Anthaakiya mo. ²⁸ Dhali jamu/ tal 'de/ 'peni uni doshki'd ki mis mo jin yuku ka Aghabuus mo dhali tor gwo mo gom momer jin misha a'di ki Shi/in ki dhan te/ caaca midi di apo/ mony'ceshi 'baar mo jin bu'th mo mo ka tee ma Kuludiyuus mo. ²⁹ Dhali imancik gwo uni 'baar mo ki 'beles me'd jin mishu a'di mii mo tani uni dhu bwa mo mmohash mowoth goma wak buni kun 'kon e Pa Yahuudiyya mo, ³⁰ me'd jin miina uni si'da/ mmohash a'di e 'kwani gwanyjaka/ ki me'd ma Barnaaba dhala Shawuul mo be.

12

Yakuub A'di 'Koshkunu Jwa mo dhala Buterus Karkunu eya Sijin mo

¹ Dhali mo 'dishki'd mo ka cim gwansan mo tani Hirodus jin ta'da malik karki me'd piti mmobu'th 'kwanin tiya 'pena kaniisa mo mmoto'c uni bwa mo. ² Dhali a'di 'koshki'da Yakuub jwa mo jin ta'da kam ma Yohaana ki gandala turga/ mo. ³ Dhali ki a'di parki'd ki 'Kwani Yahuuda/ 'boru bwa mo gom a'di mo tani a'di diki dak mii mo hili bu'thki'da Buterus si'da/ mo. Dhala cim gwahan ta'da Cim gi Maankuthu'd kun miinu ki dar ga cumat mo. ⁴ Dhali ki a'di bu'thki a'di mo tani a'di kar a'di eya sijin mo dhali ci a'di ka askar kun dhunu mo ka nyir me'di do donon mo mmoji a'di mo mmo/o gwo e bwa mmosus a'di mo ibwambori 'kwani 'ko'da cim gi Mompe'kupanyolos mo. ⁵ A'di karkunuwa Buterus eya sijin mo. Hili mon'tho miin ma kaniisa ki dar gi mondak mo eya Arungimis gom a'di mo.

Buterus A'di 'Cukkunu 'Pena Sijin mo

⁶ Dhali ka Hirodus murki'di sus a'di ka pije/ mo tani mon'thiny yansan mo tani Buterus di'd mmo/ish e ibwaman ma askar su/ mo dhali deku ka jindhiiri su/ mo dhali imanji mo mo 'koni bwambor ma campur

mo mmohila sijin mo. ⁷ Dhali hili mo mo ma, aman'doyu gwo gi Tapa doshki'd mo mmo'dish a'di is mo dhali monkush 'twakki mo mo e ari gu'ba sijin mo. Dhali a'di dorki'da Buterus 'ko'd gwar ki me'd mo dhali mer a'di e mo mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis ise/ ki jahanne/ mo. Dhala jindhiir piti 'cukkin mo 'peni me'd piti mo. ⁸ Dhali aman'doyu gwo o a'di gwo mo ki: Deki wackan e empa'd pini mo ma dhali deka ppam pini mo. Dhali a'di mii a'di mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Kumi burrinyem pini i is pini mo dhali bathi aha/ m'pen mo. ⁹ Dhali a'di ya'd ka pije/ mo dhali batha'da bath mo dhali a'di molo'd ki a'di ta jin gana/ jin miikin ma man'doyu gwo mo tani hili a'di tosh ki a'di par tonyjan e mo. ¹⁰ Dhali ki uni pe uni mo kun ta imanji mo mo kun 'koni twa/a/ dhali imanji mo mo kun ta kun 'ko'd mo tani uni iiyini 'twanjal tonkuthu'd jin ka'du bway mo e 'penkuman bampa/ jin ka'da'd gom uni ki is piti mo. Dhali uni iin ka pije/ mo dhali iin mo naskina/ mmo'baar bwaya 'de/ mo dhali ise/ aman'doyu gwo yaki'd 'peni a'di mo. ¹¹ Dhali ka Buterus yaki'd ki is piti mo tani a'di o gwo mo ki: Shwane/ aha/ misha ka jin gana/ ki Tapa hashki'da man'doyu gwom piti mo dhali 'cuk aha/ ka pije/ mo 'peni me'd ma Hirodus mo dhali 'pena ris to kun cora 'Kwani Yahuuda/ mo.

¹² Dhali ki a'di mishki to eya tente/ kan mo tani a'di yaki'd e gu'b ma Mariyam jin ta KoYohaana jin yuku ki gwaya kamu/ ka Markus mo i mo jin tula 'kwani is ka ris mmontal 'de/ mo dhali uni 'kon mmo'tho mo be. ¹³ Dhali ki a'di dorki'da campur 'twanjal ki me'd mo tani ari nyara/ jin mii'da tu'c jin yuku gway ka Ruda mo tani a'di yayi'd mmocik 'twa/ naskina/ 'te/ mo. ¹⁴ Dhali ki a'di nyithki'd ki a'di ta 'twa/ ma Buterus mo tani a'di diki ka'd 'twanjal mo hili gom mom'bor bwam piti mo tani a'di guski'd mo mmotor gwo ka Buterus doshki'd ibwambor 'twanjal mo. ¹⁵ Dhali uni o a'di gwo mo ki: /E guskina du mo ba/. Hili a'di tor uni gwo dok/e ki 'bi'th ki a'di wakan mo be. Dhali uni o ki a'di ta'da man'doyu gwom piti 'te/ mo. ¹⁶ Hila Buterus di'di modor 'twanjal naskina/ mo dhali ki uni ka'dkin mo tani uni par a'di e mo dhali

merkin mo be. ¹⁷ Hili a'di mmowukkina a'di uni e ki me'd mo mmo'ko ki shwam mo tani a'di ci uni gwo 'baar mo mmosusa Tapa a'di ka pije/ mo 'pena sijin mo. Dhali a'di o gwo mo ki: Tora ris to gwansan ka Yakuub mo dhala wak bana mo. Dhali a'di ya'd mo 'peni uni mo dhali ya'd mo e monkamu/ mo.

¹⁸ Dhali mmosul ma tente/ mo tani mii ibwaman ma askar yisa miinu ka serec yisa, aButerus warki'd kata mo? ¹⁹ Dhali ka Hirodus napki'da nap kagahara mo tani dhali diki gam a'di mo tani a'di napki gwo mo gom imanji mo mo dhali a'di kanki gwo mo ki uni minu 'kosh mo. Dhali a'di yaki'd ka lungu'b mo 'peni Bampa/ Yahuudiyya mo ntagi Pan Kaysariyya mo dhali ca'bi mun mo be.

Jwa ma Hirodus mo

²⁰ Dhali shwane/ Hirodus miiki'da nyor ki 'Kwani gi Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo dhali uni iyyin ki bwan tal 'de/ i a'di mo dhali mmomiina uni amugu aBalastus jin ta'da manmiiya tu'c gu'ba ci goma malik tani uni ki dot mongwam mo haali/ bam-pam buni thipu 'peni bampa/ ma malik mo be. ²¹ Dhali apowa cim jin karu mo tani Hirodus mmohidha a'di burrinye/ ma malik mo tani dhali mmoça'ba a'di eya kursi ma malik mo tani dhali a'di ki ci uni gwo mo be. ²² Dhali 'kwani cuun kagahara mo mmo/o gwo mo ki: 'Twa/ ma rum 'te/ be yisa 'twa/ gi wathimpa mo. ²³ Dhali ise/ aman'doyu gwo gi Tapa 'kosh a'di mo haali/ a'di diki kara Arumgimis ki ca mo dhali a'di shwan ma yish mo dhali ci shi/ in piti mo be.

Barnaaba dhala Shawuul mo

²⁴ Hili gwo ma Arumgimis caki'd mo dhali markunu is mo be.

²⁵ Dhala Barnaaba dhala Shawuul dokkin 'peni Pa Urushaliim mo ki uni 'baarki mii jin iina uni mo mmomii mo tani uni suskina Yohaana nyakki uni mo, a'di jin yukkunu ki gwaya kamu/ ka Markus mo.

13

¹ Dhali kun tiya 'kon e Pa Anthaakiya eya kaniisa jin di'd imun kun ta imançi gwo mo dhali imantor gwo mo: iBarnaaba dhala Simaan jin yuku ka Nijar mo dhala Lukiyus gi Pan Kerawaan mo dhala Manaayin jin

ta'da amannyak ca'b ka Hirodus jin ta'da mudhiir dhala Shawuul mo. ² Dhali ki uni tul is mmolun Tapa mo dhali ga/ to mo tani Shi/in Dheleladhelel oki gwo mo ki: Dhuyi iBarnaaba dhala Shawuul ki she/ gom aha/ mo goma tu'c jin yukga/ uni mmomii mo. ³ Dhali ki uni ga/ to mo dhali 'tho mo dhali dhu me'd buni apo/ uni mo tani uni ki hash uni mo mmo/ii mo be.

Imandhunu ki She/ Ciki Gwo e Pan Kuprus mo

⁴ Wakan be uni mmohasha Shi/in Dheleladhelel uni mo tani uni iikin ka lungu'b mo ntagi Pa Saluukiya mo dhali 'peni mun mo tani uni ki ii mo ka kur yi'de/ jin bela 'tham mo ntagi Pan Kuprus mo. ⁵ Dhali ki uni 'kon e Pan Salamiis mo tani uni ci gwo ma Arumgimis e gu'b montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo. Dhali uni tan ga Yohaana si'da/ jin wothi uni mo. ⁶ Dhali ki uni 'cithkin isi bwaman ma 'cesha kunn is ki tur mo ntagi Pam Papuus mo tani uni gam wathin kamu/ jin ta gi e ma rum jin shi/ ashi/ mo dhali jin ta'da mançi gwonthus mo dhali jin ta Wathi/ Yahuuda/ si'da/ jin yuku gway ka Baryashuu mo ⁷ jin nyak ca'b ka wakiila Sarjiyuus Buulus jin ta'da mishin gwo wathi/ mo. A'di yan yukki'd iBarnaaba dhala Shawuul i a'di mo dhali nap gwo ma Arumgimis mmocik mo. ⁸ Hila Aliim (haali/ gway piti yuku kan ki 'twan kamu/ mo) jin ta gi e ma rum jin shi/ashi/ mo tani a'di rocki uni mo mmonapa wakiil yan mmo'u'k mo 'peni mongam gwo is yan mo be. ⁹ Hila Shawuul jin yuku ka Buulus si'da/ mmo'tu'du/ a'di mo ki Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di ki hil a'di ka 'thime/ mo ¹⁰ dhali o gwo mo ki: Ayy /e jin 'tu'du/ mo ka maki 'baar mo dhali /e jin ta thuthu/ ki thuthu/ mo dhali /e jin ta ya/ ma Ibliis mo dhali /e jin ta 'kup ki a'di jin ta mo ma kar/ e 'baar mo tani mina /e diki dak mo mmosusa sus jin ta jim per mo 'taa 'peni miin gana/ gi Tapa mowa? ¹¹ Dhali shwane/ hili mo mo ma, me'd gi Tapa midi di apo/ /e mo dhali /e mini ta ja'da/ mo mmomola tente/ par e ki ari mo mo mmodiki ca'b ca'b 'pempa naskina/ mo. Dhali ise/ monduku'd bitki'da po/ a'di mo dhali mondhurumi'd si'da/ mo dhali a'di yuthurki'd mo mmonap 'kwani mo mmosus a'di me'da bi mo be.

¹² Dhali ŋ'ko'd mo tani awakiil ki a'di parki to e jin miikunu mo tani a'di gamki gwo is mo mmomera a'di mo gom gwon Tapa jin toru mo be.

ABuulus dhala Barnaaba 'Kokin mo e Pa Anthaakiya mo gi Pam Pisidiyya mo

¹³ Dhala Buulus uni ki imannyak iim piti mo tani uni 'cukkina kur yi'de/ jin bela 'tham mo mmo/ii 'peni Pam Papuus mo dhali uni pu'dkin mo e Pam Parja gi Bampa/ gi Pam Pampiliyya mo dhala Yohaana ya'd mo 'peni uni mo mmodok ka nyan'ko'd e Pa Urushaliim mo. ¹⁴ Hili uni mmo'cithkina uni 'peni Pam Parja mo tani uni pu'dkin mo e Pa Anthaakiya gi Bampa/ gi Pam Pisidiyya mo dhali uni iikini gu'b gi montul is ka cim ma pesu/ mmo'kowa 'cesh mo. ¹⁵ Dhali 'ko'di gwonkan jin cinu denu e mo dhali gwo gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ si'da/ tani Tapa gi gu'b montul is hashki uni gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ikam bamaa, wakki/ um tan gi gwon tiya mo mmomalas 'kwani mo tani oyi mo ma. ¹⁶ Dhala Buulus doshki'd ki mis mo dhali mmowukkina a'di uni ki me'd mo tani a'di o gwo mo ki:

Um 'Kwani ma Israyiil mo dhali um kun ko/ kina Arumgimis mo tani kana: ¹⁷ Arumgimis gi 'Kwani ma Israyiil gwan kwanyki ibabam bana mo dhali dhu 'kwani ki ca ki uni 'kon ki 'kus e Bampa/ Masir mo tani dhali ka bin tur mo tani a'di ki sus uni ka piye/ 'peni a'di mo be. ¹⁸ Dhali ki mo embul jin wana e ki yil issu/ mo tani a'di thipki'da thip gom uni mo e mombwaasho mo. ¹⁹ Dhali ki a'di 'ce'dki kal gi 'kwani kun 'kon ma po/i pesu/ sho'k kun 'kon e Pan Kanaan mo tani a'di ki ci uni bampam buni ki mal ki mo embul yan jin wana e ki yil iss* 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd apo/ mo. ²⁰ Dhali ŋ'ko'di to gwansan mo tani a'di ki ci uni imandwall gwo gwo ntaga Samu/ iil jin ta'da manci gwo mo. ²¹ Dhali ka nyan'ko'd dok/ e mo tani uni dotkina malik mo dhala Arumgimis ki ci uni aShawuul jin ta ya/ ma Kish jin ta wathi/ gi 'kwani ma wak ma Benyamiin ki mo embul ki yil issu/ mo. ²² Dhali ki a'di

kwa/ ki a'di mo tani a'di piki'da Dawuu'd mmota amalik buni mo. Gom a'di si'da/ a'di ki te gwo mo dhali o gwo mo ki: Aha/ gamkina Dawuu'd jin ta ya/ ma Yassa jin ta wathi/ jin gam ma du ki aha/ jin midi mii bwam pemi 'baar mo. ²³ 'Peni emen gi wathi/ yan mo tani Arumgimis me'd jin onu gwo is mo tani gusi'da Manwoth gom 'Kwani ma Israyiil mo jin ta'da Yesu mo ²⁴ me'dyin tor ma Yohaana gwo ntwa/ a/ mo mmodina a'di ki yayu/ naskina/ mo tani gwo mmomiiya mii ki yi'de/ gom mo jin minu rica du is goma ris 'Kwani ma Israyiili 'baar mo. ²⁵ Dhali ka Yohaana di'd mmo'baar bway piti mo tani a'di o gwo mo ki: Um tosh ki aha/ tana aja mo? Aha/ dina ki ta a'di mo. Hili mo mo ma, jamu/ midi yayu/ i'ko'di aha/ mo, appa/ sho'k piti mo tani aha/ dinaki 'bor jin miga/ 'cuk a'di mo.

²⁶ Ikam pema um kun ta uci ma Ibrahiim kun iyyin 'pena tora 'de/ mo dhali um gwan ibwaman um kun ko/ kina Arumgimis mo tani gwo gom mowoth yan hashkunu mo gom ana mo be. ²⁷ Haali/ uni kun 'koni Pa Urushaliim mo dhali tapam buni si'da/ haali/ uni 'koki mish a'di mo dhali 'koki mish gwo gi 'twa/ gi imanci gwo kun denu e mo ka cim ma pesu/ isa yempa/ mo tani uni miikina uni 'baar mo mmowakkina uni a'di mo be. ²⁸ Dhali uni bala gamana ta i a'di mo mmoci a'di mmowu mo hili uni dotkina Bilaatus gwo mo ki a'di minu mii 'kosh mo be. ²⁹ Dhali ki uni 'baarkina ris to 'baar mo mmomii kun 'kwarkunu mo gom a'di mo tani uni bu'thki a'di ka 'cesh 'peni cwa mo dhali 'thi a'di e mon'kupaje mo be. ³⁰ Hili Arumgimis 'de'k a'di 'peni mowu mo. ³¹ Dhali a'di mishu ka cim ka ris mo 'peni uni kun nyak ii ki a'di 'peni Pany Jaliil 'kup ki Pa Urushaliim mo tani uni shwane/ ita iman/o gwo gom a'di ibwan 'kwani mo be. ³² Dhali am guyina um gwom 'borga/ 'peni jin onu is me'd jin toru ibaba mo ³³ ka Arumgimis 'baarki mii yansan e ana gom ucim bana mmo'de'kkina a'di aYesu mo be. Me'd jin 'kwarkunu mo si'da/ ka Masmuuri su/ mo ki:

/E ta Ya/m pem mo.

Ka cim yansan jin karka/ /e mmodi e aha/ mmotaya/ Ya/um mo.

* **13:19** urbumiyya wa kamsiin

³⁴ Dhali mmotana a'di gi wakan mo tani a'di 'de'kkina a'di a'di 'peni mowu shwane/ mo ki a'di midi diki tu'k ki sule/ mo e mompu/ mo, dhali a'di oki gwo cikise/ mo be ki:

Aha/ mina ci um mom'bor mii ma Dawuu'd kun ta kun kogu mo dhali kun ta ku isin gana/ si'da/ mo.

³⁵ Haali/ a'di si'da/ o'd kan eya masmuura kamu/ ki:

/E mini diki ci amankogum pini mmomish mompu/ mo.

³⁶ Haala Dawuu'd, 'ko'di a'di mii to gom 'kwani kun tana anyakum yil ki a'di ki bwa ma Arumgimis mo tani a'di ish e mo dhali 'thinu mo e mo gi icom mo dhali mishki mompu/ mo be. ³⁷ Hili a'di jin 'de'kkin ma Arumgimis mo tani a'di mol mompu/ mo. ³⁸ Haali/ a'di wakan mo tani dhalki a'di mishu mo ibwam um mo, ikam pem, ki wathi/ yan mo tani gwo gom miinthus mmogwam mo tani a'di cinu um mo be.

³⁹ Dhali 'pena ris to 'baar mo 'peni kun mola gwonkan ma Musa jin cinu mo um dhu ki mo ma kar/e mo tani e a'di mo tani aris uni 'baar mo ki 'beles kun gam gwo is mo tani uni dhunu ki mo ma kar/e mo be.

⁴⁰ Haali/ a'di gi wakan mo tani hili mo mo ma gom a'di midi 'taki pu'du/ apo/ um jin ona imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

⁴¹ Hili mo mo ma, um kun ta imanthuruny 'twa/ mo tani meri mo ma dhali thisi e mo.

Haali/ aha/ miina mii ka cim bum mo, mii jin mina umi ush ki 'tash mo mmogam is mo wakki/ jan tal 'de/ midi 'taki tor a'di um mo be.

⁴² Dhali ki uni iikin ka pije/ mo tani uni dotki gwo mo ki gwo gwansan minu 'taki o gom uni ka cim ma pesun kamu/ jin 'ko'd mo. ⁴³ Dhali ki montul is 'koshu jwa mo tani uni ka ris 'peni 'Kwani Yahuuda/ dhali 'peni uni kun tana gayiin kun ta 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun bu'th gwo ma Arumgimis mo tani uni bathkina Buulus mo dhala Barnaaba mo kun o uni gwo mo mmomalas uni mo mmo'ko ki sule/ eya 'the ma Arumgimis mo.

⁴⁴ Dhali ka cim ma pesun kamu/ jin 'ko'd mo tani 'kwani murkini 'taki ta

'kwani gi bampa/ 'baar mo kun iiyin mmotul is imontal 'de/ mo mmocik gwo ma Arumgimis mo. ⁴⁵ Hili ki 'Kwani Yahuuda/ mishkina waambuhany 'kwani mo tani uni 'tu'du/ ki mondeeya du mo dhali uni dhan'ki to kun on ma Buulus mo dhali wal gwo sor si'da/ mo be. ⁴⁶ Dhala Buulus dhala Barnaaba o gwo eya tente/ mmo'koki ju/ mo dhali o gwo mo ki: A'di minu mii mii mo ki gwo ma Arumgimis minu mii o i/um ntwa/a/ mo be. Haali/ um bel a'di 'peni um mo dhali um 'cunycurki is bum mmo/o ki um 'koki 'bor mmota gi mon'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo tani hili ma, aman tuka mo ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. ⁴⁷ Haali/ wakan si'da/ Tapa kanki am gwo mo mmo/o gwo mo ki:

Aha/ karkina / e mo mmota mon'kush gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo,

ki/e mini 'taki di gom mowoth mo ntagi mo e mony'cesh jin di'd isa dhana/ nnii mo.

⁴⁸ Dhali me'dyin cika 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ gwo yan mo tani uni 'borkina bwa mo dhali kar gwo ma Arumgimis ki ca eya tente/ mo. Dhala ris uni gun dhunu mo mmota gi mon'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo tani uni gamki gwo is mo be. ⁴⁹ Dhali gwo gi Tapa kalu ki lala'th isi bampa/ yani 'baar mo ki 'beles mo. ⁵⁰ Hili 'Kwani Yahuuda/ lali upa gayiin kun man'jo sho'k mo dhali 'kwani kun tana 'kan'kup pa sho'k mo dhali uni cuuna po/ uni mmotoca Buulus dhala Barnaaba bwa mo dhali ta'k uni ka pije/ 'peni bwaman mompam buni mo be. ⁵¹ Hili uni pirkina buhany 'peni sho'k buni apo/ uni mo dhali pu'dkin mo e Pa Ikuuniya mo. ⁵² Dhali imancik gwo 'tu'dkin mo ki mom'bor bwa mo dhali ki Shi/in Dheleladhelel mo be.

14

ABuulus dhala Barnaaba 'Kokin e Pa Ikuuniya mo

¹ Dhali a'di warki'd ki mo jin 'kona uni e Pa Ikuuniya mo tani uni sekini montal 'de/ mo e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo dhali mmo/ona uni gwo mo tani adhana waambuhany 'kwani caaca gi 'Kwani Yahuuda/ dhali 'Kwani Griki ilu/ mo tani

gamki gwo is mo be. ² Hili 'Kwani Yahuuda/ kun ush gwo gam is mo tani uni cuuna po/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni dhu uni gwo ibwa mo mmomii mii ha'th'ko'd apo/ awak yan mo. ³ A'di 'kona uni mmun ki rash rash mo mmo/o gwo ki dar gi monyju/ e Tapa mo jin ci gwo jin tenu mo gom gwo goma 'them piti mo mmoçi momer mo dhala dhan mii caaca kun miinu mo ki me'd buni mo. ⁴ Hila waambuhany 'kwanimpa kwa/ kunu bwa mo dhali kun tiya gamu me'd ki 'Kwani Yahuuda/ mo dhali kun tiya gam me'd ki imandhun ma Yesu ki she/ mo. ⁵ Dhali ki montha'th jin tha'thkina uni 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani dhali 'peni 'Kwani Yahuuda/ ilu/ nyakki tapam buni mo mmosor uni ki shi/ kagahara mo dhali mmo'kosh uni ki wosh mo tani ⁶ uni mishki gwo 'ban mo dhali son mo tagi Pa Lika/uniyya mo dhali Pan Listra mo dhali Pan Darba mo dhali kukul mo is mo. ⁷ Dhali e mun mo tani uni torki gwom 'borga/ mo be.

ABuulus 'Koshkunu ki Wosh e Pan Listra mo

⁸ Dhali e Pan Listra mo tani wathin kamu/ ca'bki'd jin dumpulki ya ki sho'k piti ki njwol 'peni bwan kum jin diki ya ki sho'k me'd 'de/ ki sule/ mo. ⁹ A'di yan cikki'da Buulus mmo/o gwo mo tani mmohila a'di a'di ka 'thime/ mo dhali mmomisha a'di ki a'di ta gi mongam gwo is mo mmowacu a'di mo tani ¹⁰ a'di o gwo ki dhan 'twa/ ki: Doshi ki mis ki sho'k pini mo ma. Dhali a'di pe'di mis mo dhali yaki'd mo be. ¹¹ Dhali ka waambuhany 'kwani parki mii yan e mo jin miikin ma Buulus mo tani uni 'de'kki 'twam buni mo mmo/o gwo ki 'twan 'Kwani gi Pa Lika/uniyya ki: Arum iiyini bwam ana ki jamas gi 'kwaniny'cesh mo. ¹² Dhali uni yukkina Barnaaba gway ka Saps* mo dhala Buulus yuka uni ka Hermas† mo haali/ a'di ta tapa jin tori gwo mo. ¹³ Dhala gasiis ma Saps jin ta gi gu'b jin lunu to jin di'di 'twaman bampa/ mo tani a'di 'doyi'da morbip mo dhali jis-arro/ mo e 'twan kala gon mo dhali a'di

midi 'taki miiya basa 'cesh nyakka waambuhany 'kwani mo. ¹⁴ Hili ki imandhun ki she/ mo kun ta iBarnaaba dhala Buulus mo, cikki gwo gom a'di mo tani uni dherki burinyem buni bwa mo dhali peni bwaman ma waambuhany 'kwani mo dhali cuu ki dhan 'twa/ kun caaca mo ¹⁵ dhali o gwo mo ki: Kana 'kwani, ata miina um to gwahan kan mo. Am si'da/ tana 'kwanim 'ba'ban du me'd um dhali am guyina um gwom 'borga/ ki um mini 'taki tu'k mo 'peni tompinycon gwahan kun lunu um mo eya Arumgimis jin di ki e mo, jin ukki momis mo dhali mony'cesh mo dhali yi'de/ mo dhala ris to 'baar mo kun 'koni bwaman uni mo be, ¹⁶ a'di jin dhalki'da ris 'kwanim bampany 'cesh bwayi 'baar mo mmo/ii ki bwam buni mo e mo ma nyakum yil kun pekin mo be. ¹⁷ Dhali hili a'di diki dhal is piti ki dar gi gwontor mo haali/ a'di miiki miim 'boron mo dhali ci uma sho'k 'peni momis mo dhali yil mo kun dhotha tonte/ mo mmo'tu'da uma du ki tonte/ mo dhali mon'kun bwa mo. ¹⁸ Dhali ki gwo gwansan kun enu mo tani uni miiki mii kun ditadi mmonona waambuhany 'kwani 'peni mo ma basa 'cesh gom uni mo be.

¹⁹ Dhali 'Kwani Yahuudan tiya iiyini uni i mo yan mo 'peni Pa Anthaakiya mo dhali Pa Ikuuniya mo dhali mmolala uni awaambuhany 'kwani sho'k ki gwo mo tani uni 'koshkina Buulus ki wosh mo dhali dirki a'di ka piye/ 'peni bampa/ mo mmotoshkina uni ki a'di wuki'd mo be. ²⁰ Hili ki imancik gwo doshkin ki jin 'kam a'di mo tani a'di cu mis mo dhali cikki'd e bampa/ mo dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di yaki'd mo nyakka Barnaaba mo e Pan Darba mo be. ²¹ Dhali ki uni torki gwom 'borga/ e bampa/ caan mo dhali imancik gwo ka ris 'kokin mo tani uni dokkin ka nyan'ko'd mo e Pan Listra mo dhali e Pa Ikuuniya mo dhali e Pa Anthaakiya mo ²² mmotel bwa gi imancik gwo sho'k mo mmomalas uni ki gwo mo ki uni mini 'ko ki sule/ e mongam gwo is mo dhali ki monto'c bwa kun mini mii ta aris mo tani ana mina se Bampa/ ma Arumgimis mo be. ²³ Dhali ki uni dhuki uni ki 'kwanin gwanyjaka/

* **14:12** Saps ta com to jin lunu 'Kwanin Griki mo. † **14:12** Hermas ta'da manya gom to kun lunu 'Kwanin Griki mo.

eya risa kaniisa 'baar ki 'beles mo dhali 'tho ki monga/ to mo tani uni dhuki uni e me'd gi Tapa jin gamkina uni gwo is mo be.

Mondok jin Dokkina Uni ka Nyan'ko'd e Pa Anthaakiya gi Pan Suriyya mo

²⁴ Dhali uni 'cithkin ki tur mo e Pam Pisidiyya mo dhali pu'dkin mo e Pam Pampiliyya mo be. ²⁵ Dhali ki uni oki gwo e Pam Parja mo tani uni iikin ka lungu'b e Pa Attaaliya mo be. ²⁶ Dhali 'peni mo caan mo tani uni ki ii mo ka kur yi'de/ jin bela 'tham mo ntagi Pa Anthaakiya mo 'peni mo jin dhukunu uni eya 'the ma Arumgimis mo goma tu'c jin 'baarkina uni mo mmomii mo be. ²⁷ Dhali mmopu'dkina uni mo tani uni tulkina kaniisa is mo imontal 'de/ mo dhali uni lolopki uni gwo mo gom to 'baar mo kun miikin ma Arumgimis i uni mo dhali mmoka'dkina a'di acampur gi mongam gwo is gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. ²⁸ Dhali uni 'kokin ka cim ush'eenne/ yisa nyakki imancik gwo mo.

15

Montul Is gi 'Kwanin Gwanyjaka/ ma Kaniisa e Pa Urushaliim mo

¹ Dhali 'kwanin gwasu tiya iyyin ka lungu'b 'peni Pa Yahuudiyya mo dhali torkina wak buni gwo mo mmo/o gwo mo ki: Isi ciki/ ki um 'konuki 'citha/ munyal yis mo me'd mii jin miikin ma Musa mo tani um molu woth mo be. ² Dhali ki iBuulus dhala Barnaaba uni walkina wal jin gwa'da'd yisa tani uni tirishki uni ki gwo kagahara mo dhali awak buni ki dhu iBuulus mo dhala Barnaaba mo dhali kun tiya si'da/ 'peni bwam uni ki uni mini 'taki ii ka gagamis e Pa Urushaliim mo e imandhunu ki she/ mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ si'da/ mo gom gwo yansan jin dotu/ mo. ³ Wakan mmosuskina 'kwanin kaniisa uni ibway mo tani uni 'cithkin ki tur mo e Pam Piniikiya mo dhali e Pan Saamira mo mmotor gwo eya tente/ gom mo gi tuka 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ adu is mo dhali a'di pina dhan bwam 'boro'd eya wak buni 'baar mo. ⁴ Dhali ki uni pu'dkin e Pa Urushaliim mo tani uni butha 'kwanin kaniisa mo dhali imandhunu ki she/ mo ki 'kwanin gwanyjaka/ ilu/ mo dhali gwo

lolopkina uni uni mo goma ris to 'baar mo kun miikin ma Arumgimis e uni mo. ⁵ Hili 'kwanin tiya 'pena waka kamu/ 'peni bwan 'Kwanim Parisiyyin kun gam gwo is mo tani doshkin 'peni bwam uni mo mmo/o gwo mo ki: A'di minu mii mii mo mmo'cith uni amunyal yis buni mo dhali mmokan uni gwo mo ki uni mini ha gwonkan ma Musa jin cinu e mo.

⁶ Dhali imandhunu ki she/ mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ nyakki is tul mo imontal 'de/ mo mmotora tor gom gwo yan mo be. ⁷ 'Ko'di gwo kun sugu ki rash rash mo tani aButerus cuki mis mo dhali o uni gwo mo ki:

Iwak pema, um mishkin ka Arumgimis kwanyki'd 'peni um kagush ki 'twam pem mo tani 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mini cik gwom 'borga/ yan mo dhali gam gwo is mo. ⁸ Dhala Arumgimis jin mishki'da du mo tani a'di torki gwontor gom uni mmoçi uni Shi/in Dheleladhelel mo me'd jin cikina a'di ana mo. ⁹ Dhali a'di diki mii mii ka gwar 'de/ gom ana mo dhali gom uni si'da/ kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo haali/ a'di ki lam uni adum buni ki dhelel dhelel ki mongam gwo is mo be. ¹⁰ Haali/ a'di wakan mo tani ata pala uma Arumgimis kan mo ki um mini 'taki dhu dhan'ka'b tom'ba/, i'ba/i imancik gwo kun molkina ibabam bana kal mo dhali ana si'da/ mo. ¹¹ Hili ana gama gwo is ki ana minu woth mo ka 'the gi Tapa Yesu mo me'd mii jin mina uni mii kan si'da/ mo be.

¹² Dhali arisa waambuhany 'kwani 'baar mo 'kon ki shwam mo, dhali uni cikki gwo ma Barnaaba mo dhala Buulus mo mmololopa uni gwo mo gom momer mo dhala dhan mii kun caaca kun miikin ma Arumgimis i bwan 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ e uni mo be. ¹³ Dhali 'ko'di uni 'kokin ki shwam mo tani aYakuub thok uni gwo mo mmo/o gwo mo ki:

Iwak pema kana, ciki gwom pem mo ma. ¹⁴ Simaan lolopki gwo gom monthip jin thipkin ma Arumgimis 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmobuk 'kwani ka pije/ 'peni bwam uni gom gway piti mo. ¹⁵ Dhali gwo yan gama imançi gwo ma Arumgimis is kadhomo/ mo me'd jin 'kwarkunu mo ki:

16 'Ko'di to gwansan mo tani aha/ mina doku/ mo
 dhali aha/ mina dok/ e nyan gu'ba bur-
 rinye/ ma Dawuu'd jin 'tuku/ mo.
 Dhali aha/ mina dok/ e nyan gu'b jin shi/u
 mo mo,
 dhali aha/ mina thum a'di ki mis mo,
 17 ki 'kwani kun ta nyenthe/ mo tani mini
 mish n^{ap} Tapa Arumgimis mo
 dhali aris 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahu-
 uda/ kun 'tho gway ma Arumgimis
 mo.
 18 A'di ona Tapa jin torki to gwansan eya
 tente/ 'peni kadhamo/ mo.
 19 Haali/ a'di wakan mo tani gwo e bwam
 pem wa cikise/ mo be ki ana mina 'koki
 to'c uni gwansan bwa mo, uni kun 'koki
 ta 'Kwani Yahuuda/ kun tu'kkin mo ka
 Arumgimis mo. 20 Hili ana mina 'kwar uni
 gwo mo ki uni mini dhal mii 'pen mo kun
 miina uni mo mmolun tompinycon mo
 dhali 'peni mo kun miinu miiny^{cal} si'da/
 mo dhali 'peni to gun minyciru 'kus dhali
 'peni miin to ma bas si'da/ mo. 21 Haali/
 'peni yil kadhamo/ mo tani aMusa ta gi uni
 eya ris bampa/ 'baar mo kun ci gwom piti
 mmoden a'di e e gu'b gi montul is ka risa
 cim ma pesu/i 'baar mo ki 'beles mo.

*Gwo gi Thoku mo e Montul Is gi 'Kwani
 Gwanyjaka/ ma Kaniisa Yan mo*

22 N'ko'd mo tani uni toshkin ki a'di
 'boro'd mo gom imandhunu ki she/ mo
 dhali 'kwaniⁿ gwanyjaka/ gi 'kwaniⁿ
 kaniisa 'baar ilu/ mo mmokwany 'kwani
 'peni bwaman uni mo dhali mmotu'c uni
 mmo/ ii Pa Anthaakiya nyakki iBuulus
 mo dhala Barnaaba mo. Gway yerkunu
 mo ka Yahuusa mo jin yuku ki gwaya
 kamu/ ka Barsaaba mo dhala Sila kun ta
 tapa ibwaman ma wak buni mo. 23 Dhali
 uni 'kwarki gwo cikise/ e uni mo ki:
 Imandhunu ki she/ mo dhali 'kwaniⁿ
 gwanyjaka/ ma wak buni eya wak kun
 'koni bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani
 Yahuuda/ mo e Pa Anthaakiya mo dhali
 Pan Suriyya mo dhali Pan Kilikiyya mo
 tani theki uni me'd mo ma. 24 Haali/ ka jin
 gana/ aman cikina gwo ki unin tiya kun
 iikin ka pije/ 'peni bwam am mo tani uni
 to'c um 'kus ki gwo mo mmo'kosh uma
 dum bum is mo uni kun 'kona aman ki

ye'th sho'k ki gwo mo be. 25 A'di toshkina
 aman ki a'di 'boro'd mo mmogama aman
 bwa me'd ki bwan tal 'de/ tani mmokwany
 'kwani mo dhali mmotu'c uni ki ii i um mo
 nyakki iBarnaabam bam mo dhala Buulus
 kun ena aman kagahara mo be. 26 Uni
 ta 'kwani kun ciki is buni ki 'kwanin tiya
 ki mon'koki/ e gom gway gi Tapa Yesus
 Krithos mo be. 27 A'di hashkina amana
 Yahuusa mo dhala Sila mo. Uni ki is
 buni mini tor um gwo nyakki gwo kun
 toru ki 'twa/ mo. 28 A'di toshkina Shi/in
 Dheleladhelel ki a'di 'boro'd mo dhali am
 si'da/ mmo'koki dhu um towa po/ kun
 ditadi^t mo kun mini bol to gwansan gun
 minu mii mii mo e ki di^t mo: 29 ki um
 mini dhal mii 'pen mo 'peni to kun 'cithu/
 mo mmomiiya basa 'cesh mo mmolun
 tompinycon dhali 'peni miin to ma bas
 mo dhali 'peni to kun minyciru 'kus mo
 dhali 'peni mo jin miinu miiny^{cal} si'da/ mo
 be. Wakki/ um mini non is bum 'peni to
 gwansan mo tani a'di midi bor mo gom um
 mo. 'Koyi ki mom'bi'th is mo ma.

30 Wakan ki uni 'cukkunu mo tani uni
 pu'dkin ka lungu'b mo e Pa Anthaakiya mo
 dhali mmotula uni awaambuhany 'kwani
 is mo mmotal 'de/ mo tani uni ki ci uni
 gwo kun 'kwarkunu mo be. 31 Dhali ki
 uni denki a'di e mo tani uni 'kunykina bwa
 mo gom gwo malas yan mo be. 32 Dhala
 Yahuusa dhala Sila mmotana uni imanci
 gwo si'da/ mo tani uni malaskina wak yan
 ki gwo ka ris mo dhali tel uni sho'k mo
 be. 33 Dhali 'ko'di uni 'kokin ki rash rash
 ari'ceenne/ mo tani uni 'cukkunu mo ki
 mon'ku'th is 'pena wak yan e uni gun tu'cki
 uni ki ii mo be. 34 Hili a'di toshkin ma Sila
 ki a'di 'boro'd mo jin mina a'di ca'b imun
 mo. 35 Hila Buulus dhala Barnaaba 'kokin
 mo e Pa Anthaakiya mo mmotor gwo mo
 dhali mmoci gwon Tapa nyakki aris kun
 tiya si'da/ mo be.

*ABuulus A'di Kwa/ki Bwa mo 'Pena Bar-
 naaba mo*

36 Dhali 'ko'da cim ka hony/ e mo tani
 aBuulus oki'da Barnaaba gwo mo ki:
 Dhalki ana doka shwane/ mo dhali ii
 yilkina/ awak bana eya ris bampa/ 'baar
 ki 'beles mo kun cikina ana gwon Tapa
 mo mmopar uni e mo ki uni wakata mo?
 37 Dhala Barnaaba e bwam piti mo tani a'di

o'd ki susa Yohaana si'da/ jin yuku ki gwaya kamu/ ka Markus mo. ³⁸ Hila Buulus a'di ikulumki gwo ibwa mo ki a'di diki 'bor mo mmosus a'di jin ya'd mo 'peni uni 'peni Pam Pampiliyya mo mmoneyak ya ki uni mo a'di jin diki nyak ya ki uni eya tu'c mo. ³⁹ Dhali gwo jin kaaka jin wala uni piki'd mo tani a'di kwa/ uni bwa cem buni mo dhala Barnaaba suski'da Markus nyakki a'di mo dhali uni iikin mo eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo ki bway gi Pan Kuprus mo be. ⁴⁰ Hila Buulus kwanyki'da Sila mo dhali uni iikin mo mmodhun ma wak yan uni eya 'the gi Tapa mo be. ⁴¹ Dhali a'di yaki'd ki tur mo e Pan Suriyya mo dhali Pan Kilikiyya mo mmo'el 'kwanin kaniisa sho'k mo be.

16

Timuthawuus Bathki'da Buulus mo dhala Sila mo be.

¹ Dhali a'di pu'dki'd si'da/ mo e Pan Darba mo dhali e Pan Listra mo dhali hili ma, amancik gwon kamu/ diki'di mun jin yukkunu ka Timuthawuus mo jin ta ya/ ma 'bom gi 'Kwani Yahuuda/ mo jin gamki gwo is mo hili com ta Wathin Griki mo be. ² A'di yansan mankunu mo e bwam ma wak jin di'd e Pan Listra mo dhali e Pa Ikuuniya mo be. ³ A'di min ma Buulus i'taki nap mo mmosus nyakki a'di mo dhali a'di bu'thki a'di mo dhali 'cithki a'di amunyjal yis piti mo gom 'Kwani Yahuuda/ kun 'kon e pa gwattaan mo haali/ uni 'baar mo mishkin ki com ta Wathin Griki mo be. ⁴ Dhali mmo/iina uni mo ki bway buni ki tur mo mmo'cith bampa/ mo tani uni ciki uni gwonkan yan mo mmodhu kun gama imandhunu ki she/ me'd mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ si'da/ kun 'kon e Pa Urushaliim mo be. ⁵ Wakan si'da/ 'kwanin kaniisa 'bi'thkunu is mo e mongam gwo is mo dhali markunu is ka yempa/ mo be.

Dhan Tonyjan gi Wathi/ gi Pa Makiduniyya jin Parkin ma Buulus e mo

⁶ Dhali uni iikin ki tur mo e mo ka kukul is mo e Pam Parijiyya mo dhali Pan Ghalathiyya mo mmononkina Shi/in Dheleladhelel uni 'kup mo mmo/o gwo yan e Pa Asiyya mo be. ⁷ Dhali ki uni iin ka karambuye/ i Pam Misiyya mo tani uni

palki mii mo mmo/ii ntagi Pam Bithiniyya mo dhali Shi/in ma Yesus diki dhal uni bway mo be. ⁸ Dhali mmokalkina uni Pam Misiyya mo tani uni iikin ka lungu'b mo e Pan Taruwaas mo be. ⁹ Dhali tonyjan piki'da Buulusi is mon'thiny mo a'di jin ta wathi/ gi Pam Makiduniyya mo jin diki'd mmodosh mo mmoyuk a'di mo dhali o gwo mo ki: Yayu/ ma mmo'citha/ gapa e Pam Makiduniyya dhali woth aman mo ma. ¹⁰ Dhali ki a'di parki tonyjan e mo tani ise/ am palkina mii mo mmo/ii e Pam Makiduniyya mo mmopu'da aman e gwontal 'de/ mo ka Arumgimis yukki aman mo mmo'ci gwom 'borga/ e uni mo be.

Mii jin Tu'kkin ma Lidiyya Is mo

¹¹ Kan mo tani a'di i'cukkina amana kur yi'de/ jin bela 'tham mo 'peni Pan Taruwaas mo be. Am iikina ka ji sho'k ki bway 'tham ntagi Pan Samuthraaki mo dhali ka cim jin 'ko'd mo tani ntagi Pa Niyapuliis mo. ¹² Dhali 'peni mo caan mo tani ntagi Pam Pilibbi jin ta bampa/ gi 'Kwani gi Pam Makiduniyya jin ta'da 'kan'kup pa e mo yan jin ta 'penkuman bampa/ gi 'Kwani gi Pa Ruumiya mo dhali aman 'kokina naskina/ ka cim ka hony/ e mo. ¹³ Dhali ka cim ma pesu/ mo tani aman iikina ka piye/ ki 'twankala gon bampa/ mo e yana gap mo e mo jin toshkina aman ki mo jin 'thonu di'd mo. Dhali am 'kokina 'cesh mo dhali okina up gun iiyini montal 'de/ mo. ¹⁴ Dhala 'boma kamu/ jin yuku gway ka Lidiyya jin ta'da manyol burrinye/ jin gwaju mo ki tom buhe/ gi Pa Thiyatira jin lun'ki'da Arumgimis mo tani a'di cikki am gwo mo haala adum piti ka'dkina a'di ki Tapa mo mmo'ci is piti ki to kun okin ma Buulus mo be. ¹⁵ Dhali a'di miikunu ki yi'de/ mo dhali ki kun gu'b piti ilu/ mo tani a'di yukki am mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/ um nyithkin ki aha/ tana a'di jin ta isin gana/ gom Tapa mo tani iiyu/ i gu'b pem mo ma dhali 'ko ise/ mo. Dhali a'di tu'cki am mo be.

Mo jin Dhukunu Uni eya Sijin e Pam Pilibbi mo

¹⁶ Dhali a'di warki'd ki mo jin 'kokina aman mmo/ii mo e mo jin 'thonu tani nyaran kamu/ jin ta ga rum mmomish to tor gom mo jin midi yayu/ mo tani a'di

gam aman 'kup mo jin kalki'da tu'c kagahara gom itapam piti mmotora a'di gwo wakan mo. ¹⁷ A'di yan mmobathkina a'diya Buulus mo dhali aman si'da/ mo tani a'di cuuki gwo kagahara mo mmo/o gwo mo ki: 'Kwani gwansan ta cinjina/ ma Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo kun ci um gwo gom bway ki mowoth mo. ¹⁸ Dhali yan miikina a'di ka cim ka ris mo. Hila Buulus mmodita bwa a'di mo tani tu'kki'd mo dhali owa rum gwo mo ki: Aha/ kana /e gwo ki gway ma Yesus Kristhos mo mmoyayu/ ka pije/ 'peni a'di mo. Dhali a'di piki'd ka pije/ mo ki mo yansan mo.

¹⁹ Hili ki tapam piti mishkin ki to kun mina uni 'taki gam 'peni a'di pikin mo tani uni bu'thkina Buulus mo dhala Sila mo dhali dir uni ki 'bi'th mo e mo ma suug mo ibwambori tapa mo. ²⁰ Dhali ki uni suski uni e imandwall gwo mo tani uni o gwo mo ki: 'Kwani gwansan mmotana uni 'Kwani Yahuuda/ tani uni miiki mii kagahara mo mmoto'c 'kwani gi bampam bana bwa mo, ²¹ dhali tor mii kun nona gwonkan bam am bway mo mmobu'th mo walla mmobotki mii mo mmotana aman 'Kwani gi Pa Ruumiya mo. ²² Dhala waambuhany 'kwani gam gwo me'da po/ uni imontal 'de/ mo dhali imandwall gwo dher burrinyem buni bwa mo 'peni is buni mo dhali kan gwo mmodor uni ki cwa mo. ²³ Dhali ki uni dhuki mondoru ka risa po/ uni mo tani uni ta'kki uni eya sijin mo mmokana mancora sijin gwo mo ki: Dhuyi uni ki 'dantar mo. ²⁴ Dhali mmobutha a'di gwonkan gi wakan mo tani a'di ta'kki uni e bwaman ma sijin gana/ mo dhali repki uni sho'k ki cwa mo.

²⁵ Hili ki mo wana e ki mombwam/ e mon'thiny mo tani aBuulus dhala Sila uni 'kon mo mmo'tho mo dhali mmoyuk gway goma Arumgimis mo dhali 'kwani kun tana habuus 'kon si'da/ mmocik uni mo be. ²⁶ Dhali ise/ adhan mony'cesh yikinki is kagahara mo tani a'di yikinkina mo jin ka'bu gu'ba sijin is mo. Dhali ise/ arisa campuri 'baar mo tani ka'dkunu mo dhala ris mondek gi uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo tani sulkunu mo be. ²⁷ Dhala mancora sijin mmomeru a'di e mo 'peni mo/ish e mo tani dhali mmoparkina a'di acampura sijin e mmo'ko ki kany mo tani a'di bukki gandala

turgam piti mo dhali murki'di 'taki 'kosh is piti jwa mo mmotoshkina a'di ki 'kwani habuus yekin mo be. ²⁸ Hila Buulus cuuki'd ki dhan 'twa/ mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ to shiyi'da kamu/ ki mii gom is pini mo ma. Haali/ aman 'baar mo 'kona imahan mo. ²⁹ Dhali a'di yukki'da yuk gom o'd mo dhali pe'di bwaman mo dhali mmodeena a'di is mo gom monko/ is mo tani a'di bitki'da 'cesh ibwambor ma Buulus mo dhala Sila mo ³⁰ dhali a'di suski uni ka pije/ mo dhali o gwo mo ki: Kana, aha/ mina miiya ta mmowoth is pem mo? ³¹ Dhali uni oki a'di gwo mo ki: Gami Tapa Yesus is mo ma dhali /e minu woth mo dhali ki kun gu'b pini ilu/ mo. ³² Dhali uni oki gwon Tapa e a'di ki uni 'baar mo kun 'kon e gu'b piti ilu/ mo. ³³ Dhali a'di bu'thki uni ki mo yansan jin ta mon'thiny mo dhali upki uni mondorum buni mo dhali ise/ a'di miikunu ki yi'de/ mo, a'di dhala ris unim piti 'baar mo be. ³⁴ Dhali a'di suski uni ki mis e gu'b piti mo dhali dhuki tonte/ ibwambori uni mo dhali uni 'borkina bwa kagahara mo inyakki kun gu'b piti mo mmogamkina uniya Arumgimis gwo is mo be.

³⁵ Hili ki mo kali kush mo tani imandwall gwo hashki iman'doyi to kun doruwa dor mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki 'kwani gwansan iin mo ma. ³⁶ Dhala mancora sijin guki'da Buulus gwo mo mmo/o gwo mo ki: Imandwall gwo hashki um gwo mo mmodhal um bway mo mmo/ii mo ti. Haali/ a'di wakan mo tani a'di mina uni iiyu/ mo shwanetan mo dhali iiyi ki monku'th is mo. ³⁷ Hila Buulus oki uni gwo mo ki: Uni dorki am ibwambori 'kwani ki dar gi miiwak mo, 'kwani kun ta ku gi Pa Ruumiya mo dhali ta'kki aman eya sijin mo dhali shwane/ uni mini ta'k am ka pije/ ka 'diya? Yisa ka jin gana/. Hili dhalki uni iiyin ki is buni mo dhali sus am ka pije/ mo. ³⁸ Dhali iman'doyi to kun doruwa dor mo guki gwo yansan e imandwall gwo mo dhali uni ko/ki is mo haali/ uni cikkin ki uni ta 'Kwani gi Pa Ruumiya mo be. ³⁹ Dhali uni pu'dkin mo dhali yuk uni mo, dhali ki uni suski uni ka pije/ mo tani uni dotki uni mmo/ii 'peni bampa/ mo be. ⁴⁰ Dhali uni iikin ka pije/ mo 'pena sijin mo dhali cikkin mo e gu'b ma Lidiyya, dhali ki uni

mishkina wak buni mo tani uni malaski uni ki gwo mo dhali ii mo be.

17

Mo gi Ekkunu Mii e Pan Tasaluniiki mo

¹ Dhali ki uni pekin ki tur mo e Pa Ampipuliis mo dhali Pa Apuluniyya mo tani uni pu'dkin e Pan Tasaluniiki mo jin dina gu'b montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo. ² Dhala Buulus me'd miim piti jin miina a'di mo tani a'di yaki'd e bwam uni mo dhali ka cim ma pesu/ ikwara mo tani a'di torki'da tor ki uni ka karambuye/ 'peni Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo ³ mmoka'd gwo mo dhali mmodhu eya tente/ ka Kristhos mina isi mii 'kosh ka nyor mo dhali midi mii piyu/ mo dok/ e 'peni mowu mo, dhali ka Yesus yan jin cika/ um gwo mo tani a'di ta'da Kristhos mo be. ⁴ Dhali kun tiya e uni lalkunu gwo sho'k mo tani dhali uni wanki 'kwani is ki gwo mo nyakka Buulus dhala Sila mo. Dhali 'peni 'kwani gayiin kun ta 'Kwani Griki mo adhana waambuhany 'kwani si'da/ mo dhali 'peni up kun tana 'kan'kup pa yisa pelena. ⁵ Hili 'Kwani Yahuuda/ mmo'kon ma du uni ki jocon mo mmodee mo tani uni bu'thki uni ki me'd 'kup ki uni kun ta cin tiya kun ta gi mii kun bulabul 'peni uni gun 'kon ka piny is e mo ma suug mo, dhali mmotula uni awaambuhany 'kwani is mo tani uni tu'cki 'kwanim bampa/ mmo/ek mii kagahara mo dhali mmotha'th 'kup ki gu'b ma Yasuun mo tani uni palki mii mo mmonap uni mmobor uni ka pije/ i 'kwani mo. ⁶ Dhali ki uni 'koki gam uni mo tani uni dirkina Yasuun dhala waka tiya e bwam-bori tapam bampa/ mo mmocuu gwo mo ki: Gwahan kun wuluski mony'cesh mo tani uni iiyini mahan si'da/ mo, ⁷ kun bu'thkin ma Yasuun mo dhali uni 'baar mo mii to ki ca'ckon apo/ gwonkan ma Kaysar mo mmo/o gwo mo ki: aMalika kamu/ di'd jin ta'da Yesus mo be. ⁸ Dhali uni cina waambuhany 'kwani bwa shi/ ki me'd mo dhali tapam bampa/ ilu/ mo ki uni cikki to gwansan mo be. ⁹ Dhali ki uni dilki to 'pena Yasuun mo dhali kun tiya mo tani uni ki dhal uni bway mo mmo/ii mo be.

Imandhunu ki She/ 'Kokin mo e Pam Biriyya mo

¹⁰ Dhala wak buni ise/ uni ki tuca Buulus dhala Sila ki ii mo mon'thiny mo ntagi Pam Biriyya mo dhali uni iikin e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuuda/ me'd jin pu'dkina uni imun mo. ¹¹ Hili uni gwansan bol uni gi Pan Tasaluniiki e ki yuk mo mmobu'thkina uni gwo mo ki mo/ o bwa kagahara mmo'cunycur Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo ka yempa/ mo wakki/ to gwansan mini wakansan mo. ¹² A'di gamkina uni gwo is ka ris 'peni uni mo dhali 'peni up Griki si'da/ kun manju mo dhali kun ta 'kwani gwas yisa pelena. ¹³ Hili ki 'Kwani Yahuuda/ kun 'kon e Pan Tasaluniiki mishkin ki gwo ma Arumgimis cin ma Buulus e Pam Biriyya si'da/ mo tani uni pu'dkin imun si'da/ mo mmo'ciya waambuhany 'kwani bwa shi/ ki me'd mo dhali mmotu'c uni adu mmomur mo. ¹⁴ Dhali ise/ ki jahanne/ mo tani awak buni tu'ckina Buulus mmo/ii ka pije/ ntaga dhan yi'de/ mo dhala Sila dhala Timuthawuus 'kokin naskina/ imun mo. ¹⁵ Hili uni kun suskina Buulus mo tani uni gu a'di ntagi Pa Athiina mo dhali mmobutha uni gwonkan goma Sila mo dhali Timuthawuus jin mina uni 'taki ii i a'di ki jahanne/ e me'd mo tani uni iikin mo be.

ABuulus Diki'd e Pa Athiina mo

¹⁶ Dhali ka Buulus corki uni e Pa Athiina mo tani shi/in piti de'da dum piti ki birbir mo mmohila a'di bampa/ jin 'tu'du/ ki tompinycon mo. ¹⁷ A'di torkina a'diya tor ka karambuye/ e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo dhali nyakka gayiin 'kwani mo dhali e mo ma suug si'da/ isa yempa/ mo nyakki uni kun gam a'di 'kup mo. ¹⁸ Dhali 'kwani gangashan tiya si'da/ 'peni 'Kwani ma Apikuur mo dhali 'Kwani Ruwaak gam 'kup ki a'di mo. Dhali kun tiya o gwo mo ki: Aman'ta'b mo ki 'twa/ yan mo midi 'taki o katinta sa/ ise/? Kun tiya o gwo mo ki: A'di wana e ka mantor gwo goma rum kun molu mo haali/ a'di ciki gwo ma Yesus mo dhali gwo gom mompinu mo be. ¹⁹ Dhali uni bu'thki a'di mo dhali sus a'di mo e mo jin yuku ka Ariyuus Baghuus mo mmo/o gwo mo ki: Mina amani mish gwo yan ki gwo ta'da tinta jin

toru ki a'di jin ta jin this jin okina /e mo?
²⁰ Haali/ /e 'doyi ton tiya eyi 'cem bam kun meru mo. A'di mina amani 'taki mish ki 'pemen to gwansan mo tani itana tinta mo?
²¹ Hila ris 'Kwani gi Pa Athiina dhali 'kwani gi kala tiya kun 'kon ki 'kus e mun mo tani uni 'baarana tentem buni mo mmomii tonj kamu/ yisa hili jasi mmotora tor mo dhali mmocik gwo gom jasi ton thisa tiya mo.

²² Dhala Buulus doshki'd mo ibwaman ma Ariyuus Baghuus mo dhali o gwo mo ki:

Um 'Kwani gi Pa Athiina mo. Eya ris to 'baar mo tani aha/ nyitha ki um tana shi/in-yjwa kagahara mo. ²³ Haali/ ki aha/ yakina ki yam pe mo tani dhali hila to gun lunja um mo tani aha/ gamkina si'da/ to jin thenuwa rum apo/ jin ta gi gwo kun 'kwarkunu mo cikise/ ki: Gom tonj kamu/ jin lunja mo ki ji mol mo. A'di si'da/ jin lunja um ki ji mol mo tani a'di toroka/ eya tente/ gom um mo. ²⁴ Arumgimis yan jin ukki mony'cesh mo dhala ris to kun 'koni bwaman a'di mo tani a'di mmotana a'di Tapa gi momis mo dhali ji gi mony'cesh mo tani a'di diki ca'b e monj'ko kun kogu mo kun uku ki me'd mo be. ²⁵ A'di si'da/ idinuki mii to ki me'd gi 'kwani en'thi/ mo, ma me'd jin mina a'di mii diki ta gi tonj kamu/ haali/ a'di ki is piti ci'da ris monj'koki/e dhali shi/in dhala ris to 'baar mo be. ²⁶ Dhali 'peni jan tal 'de/ mo tani a'di ukki'da ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar ki 'beles mo mmo'ko eya ris bwam/e gi mony'cesh mo mmo'kawurkina a'di yil mom buni kun dhunu mo dhali ki mom bwanjwayu/ gi monj'kom buni si'da/ mo, ²⁷ ki uni mini 'taki napa Arumgimis mo wakki/ uni si'da/ mini 'taki topu i a'di mo dhali gam a'di mo. Dhali a'di bala yisa isi'dki'd 'pena ris ana 'baar ka 'dete/ 'dete/ yisa. ²⁸ Haali/

E a'di mo tani ana 'kona ki e mo dhali mmothoth mo dhali mmota gi monj'kom bana si'da/

me'd jin okina kun tiya ibwam iman'cem gway bum si'da/ mo ki:

Haali/ ana si'da/ tana bwambirman piti mo be.

²⁹ Mmotana ana bwambirman ma Arumgimis kantan mo tani ana mina mii 'koki tosh ki a'di jin ta ji ma Arumgimis jin piyi'd 'peni a'di wana e ki 'dolkon gana/

mo walla 'dolkon kush mo walla wosh gun cinuwa waro/ ki gwocon mo dhali ki gwalal gi wathi/ mo. ³⁰ A'di hilkin ma Arumgimis ki jim pe yil mo ki ji mol mo mo. Hili shwane/ a'di kanki 'kwaniny'cesh gwo mo ki uni 'baar mo e mo 'baar mo tani mini 'taki rica du is mo ³¹ haali/ a'di karki'da cim jin mina a'di mii miiwak gom 'kwaniny'cesh mo e mo ma kar/e gi wathi/ jin 'kawurkina a'di ntwa/ a/ mo. Gom a'di mo tani a'di ciki'da ris 'kwani 'baar mo mmomish mo ki isa dun gana/ mo mmo'de'kkina a'di a'di 'peni mowu mo be.

³² Dhali ki uni cikki gwo gom mompinu 'peni mowum piti mo tani kun tiya mii a'di ka mak mo. Hili kun tiya oki gwo mo ki: Am mina cik 'peni /e gom gwo yan dok/e naskina/ mo. ³³ A'di gi wakan be tani a'di yakin ma Buulus ka pije/ mo 'peni bwam uni mo be. ³⁴ Hili 'kwanin tiya 'dim 'kup e a'di mo dhali gamki gwo is mo. Ibwam uni mo tani Diyunisiiyuus diki'd si'da/ mo jin ta wathi/ gi mo ma Ariyuus Baghuus mo dhala 'boma kamu/ jin yuku ka Damaris mo dhali kun tiya si'da/ nyakki 'ko ki uni mo be.

18

ABuulus Diki'd e Panj Kurinthuus mo

¹ N'ko'di to gwansan mo tani a'di yaki'd 'peni Pa Athiina mo dhali a'di pu'dki'd e Panj Kurinthuus mo. ² Dhali a'di gamki Wathi/ Yahuudan kamu/ jin yuku gway ka Akiila jin ta wathi/ gi Pam Puntus jin dhodhu mo jin daka pu'dki'd mo 'peni Pa Ithaaliya ki 'dishe/ nyakki ashim piti jin ta'da Piriskilla mo, haala Kuludiiyuus kanki'da ris 'Kwani Yahuuda/ gwo mo mmo/ii 'peni Pa Ru-umiya mo dhali a'di pu'dki'd e uni mo. ³ Dhali haali/ a'di ta'da mannyak to mii ki uni mo tani a'di nyak ca'b ki uni mo dhali uni miiki to mo haala tu'c buni ta'da tu'c mmota imansho gu'b burrinnye/ mo be. ⁴ Dhali a'di toroki'da tor ka karambuye/ e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuuda/ ka risa cim ma pesu/ mo dhali a'di mala 'Kwani Yahuuda/ ki gwo mo dhali 'Kwanin Griki mo be.

⁵ Hili ki iSila dhala Timuthawuus pu'dkin ka lungu'b mo 'peni Pam Makiduniyya

mo tani aBuulus doshki'da po/ gwo mo mmotor gwo eya tente/ gom 'Kwani Yahuuda/ mo ka Yesus yan ta'da Kristhos mo be. ⁶ Dhali ki uni rocki gwo ki is buni mo dhali walki gwo sor mo tani a'di pirki burrinyem piti mo dhali o uni gwo mo ki: Dhalka bas bum di'di 'bam bum mo ma, um 'cena ki is bum mo. Haali/ aha/ tana jin dheleli'd mo. 'Pena cim yansan ki sule/ mo tani aha/ mina ya mo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. ⁷ Dhali a'di yaki'd 'peni mo yan mo mmoyaku/ e gu'b gi wathin kamu/ jin yuku gway ka Tithiyus Yustus mo. A'din 'de/ yan lun'ki'da Arumgimis mo jin ta gi gu'b jin 'dishi gu'b gi montulu is is mo be. ⁸ Dhala Kirispus jin ta tapa gom gu'b gi montul is mo tani a'di gamki gwo is e Tapa nyakka ris kun gu'b piti mo dhali 'Kwani gi Pan Kurinthus ka ris mo mmocika uni gwo mo tani uni gamki gwo is mo be dhali uni miikunu ki yi'de/ mo. ⁹ Dhali Tapa oki'da Buulus gwo mo mon'thiny ki tonyjan ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Hili oyi gwo mo, dhali dhalku/ ki ca'b ki shwam mo ma, ¹⁰ haali/ aha/ dina e /e mo dhali wathin kamu/ midi mol /e seya po/ mo mmomii /e ki shi/ mo, haali/ aha/ tana gi 'kwani ka ris e bampa/ yansan mo be. ¹¹ Dhali a'di ca'bki'd imun ki yil mo dhali ka ppe 'kupi pe'de/ mo mmotor gwo ma Arumgimis e bwam uni mo be.

¹² Hili ka Ghaliyuun ta'da mudhiir gi Pa Akaa/ya mo tani 'Kwani Yahuuda/ ki bwan tal 'de/ mo tani uni tha'thkin mowa po/ Buulus mo dhali sus a'di ibwambor ma kursi jin dwallu gwo mo ¹³ mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yansan lalki 'kwani sho'k ki gwo mmoluna Arumgimis ki mii kun ta kuny ca'ckon apo/ gwonkan jin cinu mo. ¹⁴ Hili ka Buulus murki'di cee 'twam piti mo tani aGhaliyuun ki o 'Kwani Yahuuda/ gwo mo ki: Wakki/ ka jin gana/ a'di midi 'taki ta mii shi/i'd mo walla mii jin ta jin thus mo dhali jin ta ji ma maka/ gany mo tani ayy um 'Kwani Yahuuda/ mo, adu midi 'taki tucaa/ mmo'taki gu is 'peni um mo. ¹⁵ Hili wakki/ um ta gi gwondot gom gwon tiya mo dhali gwaya tiya mo dhali gom gwonkan bum jin cinu mo tani hili gwo gom a'di um ki is bum mo ma. Aha/ dinaki ta gi bwa mmota amandwall gwo gom gwo gwansan

mo be. ¹⁶ Dhali a'di urki uni 'pena kursi jin dwallu gwo mo. ¹⁷ Dhali uni 'baar mo 'ce'dkina Sustaniis me'di is mo a'di jin ta tapa gom gu'b gi montul is mo dhali uni ki dor a'di mo dhali sus a'di e bwambor ma kursi jin dwallu gwo mo. Dhala Ghaliyuun dina gwo ki di ibwa gom ton tal 'den kamu/ gwansan mo be.

ABuulus Dokki'd ka Nyan'ko'd e Pa Anthaakiya mo

¹⁸ Dhala Buulus mmoça'bkina a'di ka cim ka ris naskina/ mo tani a'di bu'thki moyam piti 'pena wak yan mo dhali yaki'd eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo ki bway gi Pan Suriyya mo dhala Piriskilla dhala Akiila nyak ii ki a'di mo mmo'ciha/ a'di amur'kup piti e Pan Kankariya mo haali/ a'di ta gi gwo jin okina a'di is mo be. ¹⁹ Dhali ki uni pu'dkin e Pan Epasus mo tani a'di ki dhal uni imun mo. Hili a'di a'di ki is piti seki'd e gu'b gi montul is mo dhali tor'ki'da tor ka karambuye/ ki 'Kwani Yahuuda/ mo be. ²⁰ Dhali ki uni dotki a'di mo mmoça'bi uni naskina/ mo tani a'di ha gwo e yisa. ²¹ Hili mmobu'thkina a'di moyam piti 'peni uni mo dhali mmo/o uni gwo mo ki: Aha/ mina doku/ mo i um dok/e mo wakki/ Arumgimis midi 'taki o bwa mo. Dhali a'di 'cukki'da kur yi'de/ jin bela 'tham 'peni Pan Epasus mo be.

²² Dhali ki a'di thulki'da 'cesh e Pan Kaysariyya mo tani a'di merki'da gap mo dhali theki 'kwani kaniisa me'd mo dhali yaki'd ka lungu'b mo e Pa Anthaakiya mo be. ²³ Dhali mmoça'bkina a'di imun ki rash rash mo tani a'di yaki'd mo dhali yaki'd ki tur mo e bampa/ kukul is mo ntagi Pan Galathiyya mo dhali Pam Parijiyya ka tonon mo mmotela ris imancik gwo sho'k mo be.

Abulluus Ciki Gwo e Pan Epasus mo

²⁴ Dhali Wathi/ Yahuudan kamu/ diki'd jin yuku gway ka Abulluus jin ta Wathi/ gi Pa Iskandariyya ka dho'th piti mo jin yukayuk mmota gi 'twan gwocon mo jin pu'dki'd e Pan Epasus mo dhali a'di ta gi mom'bi'th e Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo be. ²⁵ Wathi/ yan torkunu gwo mo e bway gi Tapa mo dhali mmoka/ a a'di ki ka/ e shi/in mo tani a'di o gwo

mo dhali torki gwon to ka kar/ e goma Yesus mo mmomisha a'di jasi mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo ²⁶ dhali a'di telki gwo 'pen mo mmoçi gwo ki dar gi monyju/ mo e gu'b gi montul is mo be. Hili ka Piriskilla dhala Akiila cikki a'di mo tani uni bu'thki a'di 'kup ki is buni mo dhali torki a'di gwo eya tente/ gom bway ma Arumgimis ka kar/ e ki nyanye/ mo. ²⁷ Dhali ki a'di dina gwo ibwa mmo'ciṭha/ gap mmopu'd mo e Pa Akaa/ iya mo tani awaḵ yan malaski a'di mo mmoya mo dhali uni 'kwarki imancik gwo gwo mo mmobu'th a'di mo be. Dhali ki a'di pu'dki'd mo tani a'di wothki uni ki nyanye/ mo uni kun gamki gwo is eya 'the mo, ²⁸ haali/ ki mom'bi'th mo tani a'di pucurki 'Kwani Yahuuda/ ki gwo ibwam-bori 'kwani mo mmoṭor eya tente/ 'peni Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo ka Yesus yan ta'da Kriṣṭhos mo be.

19

ABuulus Diki'd e Pan Epasus mo

¹ Dhali a'di warki'd mo ki mo jin dikin ma Abulluus mo e Pan Kurinṭhuus naskina/ mo aBuulus mmopena a'di ki tur mo e bampa/ jin di'd 'kup ki mis mo tani a'di pu'dki'd e Pan Epasus mo dhali gamki imancik gwon tiya mo. ² Dhali a'di oki uni gwo mo ki: Shi/ in Dheleladhelel bu'thkina um mo me'dyin jin gamkina um gwo is mo 'taa? Dhali uni oki a'di gwo mo ki: Yisa. Am 'konaki cik gwo ki sule/ wakki/ Shi/ in Dheleladhelel cikunu mo be. ³ Dhali a'di o gwo mo ki: Um miikunu ki mo jin miinuwa mii ki yi'de/ katinta kan si'da/ mo? Dhali uni ki o gwo mo ki: Ki mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo be. ⁴ Dhala Buulus ki o gwo mo ki: aYohaana miiki'da mii jin miinuwa mii ki yi'de/ ki mo jin minu rica du is mo mmo/ o 'kwani gwo jin mina uni 'taki gam a'di gwo is jin midi 'taki yayu i'ko'di a'di mo a'di yan jin ta'da Yesus mo. ⁵ Dhali ki uni cikki gwo yan mo tani uni miikunu ki yi'de/ e gway gi Tapa Yesus mo. ⁶ Dhali ka Buulus dhuki me'd piti apo/ uni mo tani Shi/ in Dheleladhelel yayi'di uni mo dhali uni wal 'twan tiya mo dhali ci gwo is mo be. ⁷ Dhali

uni 'baar kun 'kon mo tani uni wana e ki 'kwani kun tana 'kume'd i'ce'dka su/ mo be.

⁸ Dhali a'di seki'd e gu'b gi montul is mo dhali ci gwo ki dar gi monyju/ mo ka ppe 'kupi kwara mo mmoṭora tor ka karambuye/ mo dhali mmomalasa malas ki gwo mo gom to gi Bampa/ ma Arumgimis mo. ⁹ Hili ki kun tiya 'bi'thkunuwa du is mo dhali ushki gwo gam is mo dhali mmo/ okina uni gwon thus gom gwo gi Bway yan ib-wambor ma waambuhany 'kwani mo tani a'dim Buulus yaki'd 'peni uni mo dhali a'di kwa/ ki imancik gwo mo mmodhu uni ki she/ mo mmoṭora tor ka karambuye/ ka yempa/ e mombuṭ e Pan Tiraannus mo be.

¹⁰ Dhali mii yan miikunu ki sule/ ki sule/ mo jin ta yil su/ mo be. Gom a'di ki mii yan kan mo tani a'di cikkin ma ris uni kun 'koni Pa Asiyya gwon Tapa mo dhali kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwani Griki si'da/ mo be.

Iya/ ma Sakaawa mo

¹¹ Dhali Arumgimis miiki miimer jin ta ji mum ki me'd ma Buulus mo. ¹² Gom a'di ki mii yan kan mo tani a'di 'dona uni burrinyeny jiti/ mo walla burrinyen tu'c 'peni is piti e uni kun 'bathan mo dhali mom'ba'th iikin mo 'peni uni mo dhala rum thus kun nyo/on iikin ka piye/ mo be. ¹³ Hili si'da/ kun tiya 'peni 'Kwani Yahuuda/ kun tani pa mo kun ta imandwaka rum thus mo tani uni palki mii mo mmoyer gway gi Tapa Yesus apo/ uni gun takin ga rum thus mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ kana um gwo mo ki gway ma Yesus yan jin cin ma Buulus gwo mo. ¹⁴ Dhali a'din 'den kamu/ jin 'kona iya/ i pesu/ jin yuku gway ka Sakaawa jin ta Wathi/ Yahuuda/ mo dhali jin ta'da gasiis jin ca'd si'da/ kun miiki mii yan mo. ¹⁵ Dhala rum thus thokki 'twa/ mo dhali o uni gwo mo ki: Yesus yan nyithka/ mo dhala Buulus yan mishga/ mo. Hili um ta ija sa/? ¹⁶ Dhali wathi/ yan jin din ma rum thus icine/ mo tani a'di pe'da po/ uni mo dhali pi uni 'baar mo e ki mii mo dhali bol uni 'kup ki mom'bi'th apo/ uni mo. Gom a'di ki mii yan kan mo tani uni son ka piye/ mmoye mo 'peni gu'b caan ki ushi burrinye/ kun 'koni bwamani is 'te/ mo dhali ki jama/ i is si'da/ mo. ¹⁷ Dhali

yan warki'd mo jin mishu mo e uni 'baar mo kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali kun ta 'Kwani Griki si'da/ kun 'kokin e Pan Epasus mo, dhali monko/ bitki'da po/ uni 'baar mo dhali gway gi Tapa Yesus ekki'd mo be. ¹⁸ Uni tana ris si'da/ 'peni uni kun gamki gwo is mo tani uni iikin mo mmotor gwo gom miinthus mo dhali mmoci gwo gom miim buni kun 'kokina uni mmomii mo. ¹⁹ Dhali uni yisa pelena 'peni uni kun mala mii ka daran du mo uni 'doyina risa warkam buni mo imontal 'de/ mo dhali ci'th uni mo ibwambori uni 'baar mo. Dhali mo gi she yol buni denkina uni e mo dhali uni ki gam a'di mo ka 'ci'cimi'th kun ta 'dolkon kush kun 'koni alaapi iss* 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dka 'kume'd mo. ²⁰ Dhali gwo gi Tapa caki'd mo dhali pi'da ris mom'bi'th e 'baar mo be.

Amamanthar jin Diki'd e Pan Epasus mo

²¹ Dhali 'ko'da ris to gwansan 'baarkunu mii mo tani aBuulus dina gwo ibwa ki shi/ in piti jin minu diki dhal 'pen mo me'd jin pekina a'di ki tur mo e Pam Makiduniyya mo dhali Pa Akaa/ iya mo mmoya mo ntagi Pa Urushaliim mo mmo/o gwo mo ki: 'Ko'di mo jin miga/ ca'bi mun mo tani aha/ mina mii par bway Pa Ruumiya e si'da/ mo. ²² Dhali mmohashkina a'di uni su/ibway gi Pam Makiduniyya uni kun mii a'di to mo kun ta iTimuthawuus mo dhala Arasthuus tani a'di ki is piti ca'bki'd mo e Pa Asiyya naskina/ mo be.

²³ Dhali ka cim caan mo tani mii piki'd mo, mii jin miinu ka serec yisa gom gwo gi Bway yan mo. ²⁴ Haali/ wathi kamu/ jin yuku gway ka Dimitriyuus jin ta'da mantor 'dolkon kush mo dhali jin ta'da man/ uk ushi to 'peni 'dolkon kush kun wana e ki dhan gu'b jin ca'd jin lunuwa Arthamiis nycine/ mo dhali a'di kalki'da tu'c jin 'ka'da mii yisa gom itapa kun ta gi 'kwani gwocon mo. ²⁵ Uni tulkina uni is mo imontal 'de/ mo nyakki uni kun miina tu'c ka kwam bwa ki ji nyak mo dhali o gwo mo ki: Kana ba/. Um mishkin ki tom bana kun tana ana mo tani 'pena tu'c yan mo. ²⁶ Dhali um mishkin mo dhali um

cikki gwo ka Buulus yan malaski 'kwani ki gwo mo dhali tu'k uni ka ris mo, yisa jasi e Pan Epasus a'di 'de/ yisa hili si'da/ mo muru/ 'baar mo be isi bwaman gi Pa Asiyya 'baar mo mmo/o gwo mo ki: To gun uku ki me'd mo tani yisa ta to kun lunu mo yisa ²⁷ dhali yisa jasi mo di'd e mo jin tagu wu mo jin min ma tu'c bana yan ta thuthu/ ki thuthu/ mo a'di 'de/ yisa, hili si'da/ gu'b gi lunuwa dhan tony caaga/ yan jin yuku gway ka Arthamiis si'da/ minu 'taki war ka ha'th'ko'd mo dhali ki a'di si'da/ minu 'taki gac 'peni mo/ek piti mo jin lunu 'Kwani gi Pa Asiyya 'baar mo dhali ku ji mony'ceshi 'baar mo si'da/.

²⁸ Dhali ki uni cikki gwo yan mo tani uni 'tu'du/ ka nyor mo dhali cuukin kagahara mmo/o gwo mo ki: A'di jin ta jin eka/ ek tani a'di ita'da Arthamiis gi Pan Epasus mo. ²⁹ Dhali kum bampa/ yansan 'tu'du/ ki mo ma culma'th mo dhali uni tha'thkin ki bwan tal 'de/ e dhan mo jin ta montul is jin biruwa bir mo mmobu'thkina uniya Ghayuus mo dhala Aristarkus kun ta 'Kwani gi Pam Makiduniyya kun ta imanyak ii ka Buulus mo. ³⁰ Dhali ka Buulus dina gwo ibwa mmose i bwan 'kwani mo tani imancik gwo nonki a'di 'kup mo be. ³¹ Dhali kun tiya si'da/ 'peni 'kwani kun tana 'kan'kup ki mo gi Pa Asiyya mo† tani mmotana uni imugum piti tani uni hashki a'di gwo mo dhali malas a'di mo jin mina a'di diki ci is piti ki ya mo e mo jin ta montul is yan jin biruwa bir mo. ³² Dhali kun tiya si'da/ cuuni ton 'de/ mo dhali kun tiya si'da/ i tiyan tiya mo. Haali/ montul is yan ta'da culma'th mo be dhali uni 'kon ka ris kun molki to jin tulkina uni is kan mo be. ³³ Dhali uni suskina Iskandar ka pije/ 'pena waambuhany 'kwani mo mmokarkina 'Kwani Yahuuda/ a'di eya tente/ ki thorony mo. Dhala Iskandar wukki uni ki me'd mo dhali midi 'taki woth gwo is gom 'kwani mo. ³⁴ Hili ki uni nyithkin ki a'di ta Wathi/ Yahuuda/ mo tani uni 'baar cuukin ki 'twan tal 'de/ mo ki mo jin wana e ka tente/ su/ mo ki: A'di jin ta jin eka/ ek mo tani a'di ita'da Arthamiis gi Pan

* **19:19** A'di jin wana e ka alpeen jineeh ma Inkiliis mo. † **19:31** Uni kun ta 'kwani kun kwanykunu mo gom montul is yan mo mmota uni kun mina montul is yani cil mo gom tak jin minu taka malik mo.

Epasus mo. ³⁵ Dhali ka hilingwonkan gom pa mu'thki'da waambuhany 'kwani 'twa/ mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um 'Kwani gi Pan Epasus. Ki wathi/ jana si'da/ idi'd jin diki mish ki 'Kwani gi Pan Epasus ta imanhil gu'b jin lunuwa dhan tony caaga/ yan jin yuku gway ka Arthamiis mo dhali jamas gi to yan jin bitki'd 'pena Saps mo? ³⁶ Haali/ a'di gi wakan tani ki to gwansan minu mol wat mo dhali um mini mii ta gi mo mo mmo'ko ki shwam mo dhali 'koki mii ton kamu/ ki ji ram mo. ³⁷ Haali/ um suski 'kwani gwansan imahan mo kun 'koki ta 'kwani kun kwali to 'peni gu'b kun lunu to mo dhali uni si'da/ 'koki ta 'kwani gun wali gwo sor apowa dhan tony caagam bana yan jin lunu mo be. ³⁸ Wakka Dimitriyuus si'da/ dhali tapan 'kwani kun ta gi gwocon kun nyak 'ko ki a'di mo ta gi gwo apo/ wathin kamu/ mo tani acim dhunu mo gom gwon dwall mo dhali iwakiil 'kon si'da/ mo. Dhalki uni yer is buni gway ka rem 'kup mo ma. ³⁹ Hili wakki/ um napi ton kamu/ gom gwon tiya kun dotu/ mo tani a'di minu thoson mo e montul is yan jin yukuwa yuk mo. ⁴⁰ Haali/ ka jin gana/ ana 'kona e mo jin tagu wu mo e mo jin yeru is ki gway mo gom mo jin doshu ka nyora tal 'de/ ki bimbir ka cim yansan mo dhali mmomiinu a'di mo ka wuny is 'te/ mo. Dhali gom a'di yan mo tani ana mina mol gwo thok goma nyor yan jin deku/ mo. ⁴¹ Dhali ki a'di dakki gwo o kan tan mo tani a'di si'da/ 'cukki montul is mo be.

20

Ya ma Buulus e Pam Makiduniyya dhali Pan Griki mo be

¹ Dhali 'ko'di mo jin doshu ka nyora tal 'de/ ki bimbir daku/ mo tani aBuulus mmohashkina a'di imancik gwo mo dhali mmomalaskina a'di uni ki gwo mo tani a'di ki bu'th moyam piti 'peni uni mo dhali a'di yaki'd mo e Pam Makiduniyya mo be. ² Dhali ki a'di yaki'd ki tur mo mmo'cith 'ban gwansan mo tani a'di ciki uni gwo gom momalas ki nyanye/ mo dhali a'di pu'dki'd mo e Pan Griki mo be. ³ Dhali ki a'di ca'bki'd ka ppe 'kupi kwara imun mo tani awu'th karkina 'Kwani Yahuuda/ mo apo/ a'di mo. Ki a'di murki'di ya

eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo ki bway gi Pan Suriyya mo tani a'di dina gwo mbwa mmodok ki tur ka nyan'ko'd mo e Pam Makiduniyya mo be. ⁴ Dhali a'di suskunu m'pen mo itagi Pa Asiyya mo be. Uni gun sus a'di mo tani ta iSu-paatarus gi Pam Biriyya jin ta ya/ ma Purrus mo dhali 'peni 'Kwani gi Pan Tasaluniiki mo tani ta i/ Aristarkus mo dhala Sakuntus mo dhala Ghayuus gi Pan Darba mo dhala Timuthawuus mo dhali 'peni 'Kwani gi Pa Asiyya mo tani ta iTikiikus mo dhala Turupiimus mo. ⁵ Hili uni gwansan iikin ntwa/ a/ dhali uni 'kokin mmocor aman mo e Pan Taruwaas mo be. ⁶ Dhali aman iikina eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo 'peni Pam Pilibbi 'ko'da cim gi Maanjuthu'd kun miinu ki dar ga cumat mo dhali aman pu'dkina e uni e Pan Taruwaas ka cimi mudhe'd mo be. E mo yan mo tani aman 'kokina ka cim pesu/ mo be.

ABuulus A'di Takkuu e Pan Taruwaas mo

⁷ Dhali apowa cim yan jin twa/ a/ ka dhas mo tani aman 'kokina mmotul is mo imontal 'de/ mo mmo'ce'd maanjuthu'd mo tani aBuulus torki'da tor ki uni ka karambuye/ mo mmotor mo gom ya jin mina a'di mii ya mo ka cim jin 'ko'd mo dhali gwom piti bulkina a'di uni mo ntagi mombwam/ e mo be. ⁸ Dhala lamba/ 'kokin ka ris e gu'b jin nyanu ka makampo/ mo e mo jin 'kokina aman mo mmotul is imontal 'de/ mo. ⁹ Dhali wathin dhuruca kamu/ jin yuku gway ka Apitkuus ca'bki'd e ari embul gu'b jin tupu i e mo dhali a'di to'da e is mo mmo/ish e kagahara mo. Dhali ka Buulus torki'da tor ka karambuye/ ki uni ki rash rash naskina/ mo tani mmoto'da e a'di is mo ki mo/ish/em piti mo tani a'di bitki'd ka lungu'b 'peni gu'b jin 'kon ma po/ i kwara mo dhali a'di 'de'kkunu monyjiwa i is mo. ¹⁰ Dhala Buulus thulki'd ka lungu'b mo dhali a'di bitki'da po/ a'di mo dhali mmokothkina a'di a'di me'd mo tani a'di o gwo mo ki: Dhalka du ki mii mo ma haali/ a'di shi/irki'd mo be. ¹¹ Dhali ki a'di seki mo mis mo dhali mmo'ce'dkina a'di maanjuthu'd yan mo dhali mmoshwa mo tani a'di si'da/ butki'd nyakki uni ki rash rash mo ntagi mo jin sul ma tente/ mo be. Wakan a'di yaki'd mo be. ¹² Dhali uni

suskina 'cingwath jin di ki e mo dhali uni malaskunu ki jasa/?

Mo gi 'Cukkina Uni Akur Yi'de/ 'Peni Pan Taruwaas e Pa Miliitus mo

¹³ Hili mmo/iikina aman ntwa/a/ mo eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo tani aman 'cukkina kur yi'de/ jin bela 'tham ki bway gi Pa Assuus mo mmoťosh ka Buulus mina amani bu'th imun mo haali/ gwo kankina a'di wakan mo mmoťor ki is piti mmoya ki sho'k mo. ¹⁴ Dhali ki a'di gamki am 'kup e Pa Assuus mo tani aman bu'thkina a'di bway bwaman mo dhali mmopu'd mo e Pam Mitiliini mo be. ¹⁵ Dhali mmo/iikina aman eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo 'peni mo yan mo tani aman pu'dkina ka cim jin batha'd ka karambuye/ gi pa gi Pan Kiyuus mo. Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani aman takina Pa Samuus ki me'd mo dhali ka cim ki jim bath mo tani aman pu'dkina e Pam Miliitus mo be. ¹⁶ Haala Buulus dina gwo ibwa mo mmoya eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo mmope Pan Epasus mo jin mina a'di 'taki diki mii ca'b ka ara cim e Pa Asiyya mo haali/ a'di miikina is ki 'kasa/ 'kasa/ mo jin mina a'di mii di e Pa Urushaliim goma Cim Kamsiin yan mo wakki/ a'di midi 'taki ta isi mii gom a'di mo be.

ABuulus A'di Torki Gwo e 'Kwanin Gwanyjaka/ e Pan Epasus mo

¹⁷ Dhali 'peni Pam Miliitus mo tani a'di hashki gwo mo e Pan Epasus mo dhali yuk 'kwani gwanyjaka/ 'pena kaniisa mo e a'di mo. ¹⁸ Dhali ki uni pu'dkin e a'di mo tani a'di ki o uni gwo mo ki:

Um ki is bum mishki mo mo 'pena cim jin twa/ a/ jin karkika/ sho'k pem e Pa Asiyya mo mmoyakika/ mo kan e um mo mmoća'b e um ki sule/ mo ¹⁹ mmomiiya tu'c gi Tapa ki bwa jin karu ki jin gwa'd mo dhali ki jabuthi e mo dhali ki mompal kun tha'thkina po/ aha/ mo 'pena wu'th gi 'Kwani Yahuuda/ mo. ²⁰ Dhali mmodika/ ki gu is pem 'peni gwon kamu/ tal 'de/ jin ta jim 'borga/ mo mmoći um mo dhali mmoťor um gwo mo ibwaman 'kwani mo dhali mmoya gu'b ki jin kul mo ²¹ mmoťor gwo e uni kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni kun ta 'Kwanin Griki si'da/ mo

ki mo jin rijuwa du is 'kup ka Arumgimis mo dhali mongam gwo is e Tapa Yesus Kristhos bana mo be. ²² Dhali shwane/ hili mo mo ma aha/ yana ya ki mondek is ki Shi/ in e Pa Urushaliim mo dhali aha/ mola to gun mini thathi aha/ imun mo ²³ jasi ki Shi/ in Dheleladhelel tani a'di tori aha/ gwo e bampa/ 'baar mo mmo/ o gwo mo ki mondek dhali monto'c bwa corki aha/ imun mo. ²⁴ Hili aha/ mina diki bu'th mondiki/ em pem mmokar a'di ki is pem ki jin ŋa/ mo mmomiga/ mish 'baar bway tur gi mondiki/ em pem mo dhala tu'c jin bu'thkika/ 'peni Tapa Yesus mmoći gwom 'borga/ mo goma 'the ma Arumgimis mo. ²⁵ Dhali shwane/ mishi mo mo ma. Aha/ misha ki um 'baar mo um kun yaka/ ibwaman mo mmoći gwo gom Bampa/ ma Arumgimis mo tani um mini 'koki par bwam/ em pem e dok/ e ki sule/ mo. ²⁶ Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ cina um gwo ka cim yansan ki aha/ tana jin dhelelki'd 'pena bas bumi 'baar mo. ²⁷ Haali/ aha/ dikina ki bu'th is pem mo 'peni moći um gwo mo jin ta isi bwa ma Arumgimisi 'baar mo. ²⁸ 'Cunycuri miim bum ki is bum mo ma dhala risa ma'diny gwan kun dhuna Shi/ in Dheleladhelel um mo mmota icom kun mini hil mo mo dhali mmomiiya tu'c mo mmohila kaniisa gi Tapa jin yolkina a'di ka bas jin ta jim pitin gana/ mo. ²⁹ Aha/ misha ki 'ko'di mo jin miga/ ya mo tani awu kun cithiracithir mo tani mini seyu/ i bwam um mo mmomii mii kun miinu ka sereć yisa goma ma'diny yan mo. ³⁰ Dhali 'peni bwam um ki is bum um 'cena mo tani 'kwani mini piyu/ mo gun mini o gwon tiya kun mini ta kun ther mo mmokwa/ imancik gwo bwa mo mmobath uni mo be. ³¹ Haali/ a'di gi wakan mo tani 'dimi um 'kup mo ma, mmoka mii e mo me'd jin 'kona yili kwara mo tani aha/ dinaki dak gwo mo mmomalas umi 'baar ki 'beles mo ki jabu'th mon'thiny mo dhali montee mo be. ³² Dhali shwane/ aha/ dhuna um eya Arumgimis mo dhali ki gwo ma 'them piti jin mishi um nyan mo dhali ci um mal mo e bwam uni 'baar mo kun dhunu ki she/ mo ki dhelel dhelel mo. ³³ Aha/ dina bwa ki 'thotho/ gom 'dolkon kush gi wathin kamu/ mo walla 'dolkon

ganam piti mo walla burrinyem piti si'da/ mo. ³⁴ Um ki is bum mishi mo ki me'd gwansan miiki to mo kun miga/ mii ta mo dhali gom uni gun nyak 'ko ki aha/ si'da/ mo. ³⁵ Eya ris to 'baar mo tani aha/ cikina um isi she/mm mo ki um mmomiina uma tu'c wakan mo tani um si'da/ mini mii woth uni kun 'ka'da is mo dhali mmoka gwon Tapa Yesus e mo kun okina a'di ki is piti mo ki: Mmoci to a'di ta mo gi 'boru mii jin boli mombu'th to e ki 'bor mo be.

³⁶ Dhali ki a'di oki gwo kan tan mo tani a'di ca'bki'd ki jin 'kupa'dupun mo dhali a'di 'thoki'd nyakki uni 'baar mo. ³⁷ Dhali uni 'baar mo kumki ko mo dhali tagkini 'ba/ ma Buulus mo dhali pi a'di 'twa/ mo be. ³⁸ Bwan diti'd buni di'd ki nyanye/ gom gwo yan jin okina a'di uni ki uni mini 'koki par a'di bwam/em piti e dok/e ki sule/ sule/ mo be. Dhali uni suski a'di m'pen ibway piti mo ntaga kur yi'de/ jin bela 'tham mo be.

21

Ya ma Buulus jin Yakina A'di e Pa Urushaliim mo

¹ Dhali ki aman 'kokina mmo/ii mo 'peni uni mo dhali 'cuka kur yi'de/ jin bela 'tham mo tani aman iikina ka ji sho'k ki bway gi 'tham mo ntagi Pan Kus mo dhali ka cim jin 'ko'd ntagi Pa Rudus mo dhali 'peni mo yansan mo tani ntagi Pam Patara mo be. ² Dhali mmogamkina amana kur jin bela 'tham mo mmo'citha/ gap ntagi Pam Piniikiya mo tani aman iikina apon kur yi'de/ mo dhali 'cuk jin bela 'tham mo. ³ Dhali ki aman pu'dkina eya tente/ e Pan Kuprus mo tani mmodhalkina aman a'di ka biny cam mo tani aman iikina eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo ntagi Pan Suriyya mo dhali aman thulkina 'cesh mo e Pan Sur mo be, haali/ e mun mo tani akur yi'de/ minu kal ton ditin piti mo be. ⁴ Dhali mmogamkina am imancik gwo mo tani am 'kokina ka cim pesu/ imun mo dhali uni gwansan okina Buulus ki Shi/in ki a'di midi 'taki diki kar sho'k piti e Pa Urushaliim mo. ⁵ Dhali ki a'di warki'd ka cim jin 'baarkina aman mo tani aman iikina mo dhali ii mo ki mo/iim bam mo. Dhali uni 'baar ki upi lu/ mo dhali uci si'da/ mo tani uni suski am e bway bam mo gam am 'kokina mo mmo/ii ka

pije/ mo 'peni 'penkuman bampa/ mo dhali mmo'kokina aman ki jin 'kupa'dupun e mo ma dihal yi'de/ mo tani aman 'thokina mo be dhali aman cikina uni gwo mo mmothe me'd ka rem 'kup mmo/ii mo. ⁶ Dhali aman iikina apon kur yi'de/ jin bela 'tham mo hili uni dokki bway pa ka nyan'ko'd mo be.

⁷ Dhali ki aman 'baarkina mo/iim bam mo e yi'de/ 'peni Pan Sur mo tani aman merkina e Pam Putulimaayis mo dhali am thekina wak me'd mo dhali 'ko nyakki uni ka cim 'de/ mo. ⁸ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani am iikina mo dhali pu'd mo e Pan Kaysariyya mo dhali mmocika aman gu'b ma Pilibbus jin ta'da manci gwom 'borga/ jin ta jan 'de/ 'peni unim pesu/ mo tani am 'kona nyakki a'di mo. ⁹ Dhali wathi/ yan ta'd gi i'bwa/i donon kun ta nyanan gana/ naskina/ kun ciki gwo is mo. ¹⁰ Dhali mmo'kokina aman imun ka cim ka honye/ mo tani amanci gwon kamu/ jin yuku gway ka Aghabuus yayi'd ka lungu'b 'peni Pa Yahuudiyya mo. ¹¹ Dhali mmoyakina a'di i am mo dhali mmobu'thkina a'di wakan ma Buulus mo tani a'di dekki sho'k pitin gana/ mo dhali me'd piti si'da/ mo dhali oki gwo mo ki: Wakansan okina Shi/in Dheleladhelel mo ki: Wakan si'da/ mina 'Kwani Yahuuda/ gi Pa Urushaliim dek wathi/ yan jin ta com wakan yan mo dhali ci a'di e me'd gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. ¹² Dhali ki aman cikina to gwansan mo tani am inyakki uni gi pa yan mo tani aman malaskina a'di mo mmodiki ya ka gagamis e Pa Urushaliim mo. ¹³ Dhali n'ko'd mo tani aBuulus thokki gwo mo ki: Ata gwokina um mo mmo'koshaa/ du mo? Haali/ aha/ thosonkina is mo jasi ki mondek 'te/ yisa hili si'da/ mmowu mo e Pa Urushaliim gom gway gi Tapa Yesus mo be. ¹⁴ Dhali ki a'di ushki gwo gi lalu a'di sho'k mo tani am dakkina gwo o mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki bwan Tapa a'di miinu mo ma.

¹⁵ Dhali 'ko'da cim gwansan mo tani am deka tom bam is mo dhali ii ka gagamis e Pa Urushaliim mo. ¹⁶ Dhali imancik gwon tiya si'da/ nyakki ii ki am 'peni Pan Kaysariyya mo. Uni suski jan tal 'de/ nyakki uni jin yuku gway ka Manasuun gi Pan Kuprus jin ta'da mancik gwo jin twa/a/ jin mina am

'taki nyak ish ki a'di mo.

ABuulus Butki'd, Uni ka Yakuub mo

¹⁷ Dhali ki am merkina e Pa Urushaliim mo tani awak bu'thki am mo ki bwan 'kunyga/ mo. ¹⁸ Dhali ka cim ki jim bath mo tani aBuulus ya'di bwam am eya Yakuub mo dhala ris 'kwani gwanyaka/ 'kon mo. ¹⁹ Dhali ki a'di theki uni me'd mo tani a'di torki uni gwo mo ka 'dete/ 'dete/ gom to kun miikin ma Arumgimis ibwan 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ eya tu'c piti mo be. ²⁰ Dhali ki uni cikki a'di mo tani uni karkina Arumgimis ki ca mo dhali uni oki a'di gwo mo ki: Misha /eya mudhu, 'kwani wakina risa e bwan 'Kwani Yahuuda/ 'peni uni gun gamki gwo is mo dhali uni 'baar mo shwana nyor mo gom gwonkan jin cinu mo. ²¹ Dhali uni torkunu gwo mo gom /e ki /e din mo mmotora ris 'Kwani Yahuuda/ gwo kun 'kon ibwan 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmodhal gwo ma Musa 'pen mo mmo/o uni ki uni mini dhalku/ u'cim buni ki 'citha/ munyal yis buni mo dhali mmodhalku/ ki ciya hirdhe/ si'da/ ki mii kun onu mmomii mo. ²² Ata mina ana mii mo sa/ gom a'di mo? Uni mini cik gwo ka jin gana/ ki /e pu'dkin mo. ²³ Haali/ a'di gi wakan mo tani miiyi a'di jin mina amani 'taki o /e mo. Aman tana gi 'kwani gwasidon kun 'kona to i'bam buni mo be. ²⁴ Budhi gwan mo ma dhali thosoni is pini ki dhelel dhelel nyakki uni mo dhali ca'bi /e mo ma gom to gun minu dot mo gom uni ki uni mini mish 'kup buni 'thi mo be. Dhala ris 'kwani 'baar mo mini mish ki a'di diki ta gwon gana/ gom to kun torkunu uni gom /e mo hili /e ki is pini si'da/ iyan mo mmodiki tor ci 'twa/ mo mmodhu gwonkan jin cinu mo. ²⁵ Hili gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun gamki gwo is mo tani am 'kwarkina gwo mo mmo'ci gwo jin gamkunu me'd mo ki uni mini non is buni mo 'peni to gun 'cithu/ mo mmomiiya basa 'cesh mmolun tompinycon mo dhali 'peni miin to ma bas mo dhali 'peni to gun minyacu 'kus mo dhali 'peni mo jin miinu miinyacu si'da/ mo. ²⁶ Dhali n'ko'd mo tani aBuulus ki bu'th 'kwani mo dhali ka cim jin 'ko'd mo tani mmothosonkina a'di is piti ki dhelel dhelel nyakki uni mo tani a'di yaki'd e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo'ci gwo

mmo'baara cim gi mo jin thosonkunu is ki dhelel dhelel mo ntagi to minu ci mo a'di jin cikunu eya tente/ mo gom uni gwansani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo.

ABuulus A'di Bu'thkunu e Gu'b gi Mondheleladhelel mo

²⁷ Dhali ka cim ma pesu/ 'dishki'di 'baar mo tani 'Kwani Yahuuda/ 'peni Pa Asiyia ki uni parki a'di e e gu'b gi mondheleladhelel mo tani uni ci'thkina waambuhany 'kwani is ki mii mo dhali uni tha'thki a'di me'di is mo be ²⁸ mmocuu gwo mo ki: 'Kwani ma Israyiil, wothi/ aman mo ma. Wathi/ yansan ta a'di jin torki'da ris 'kwani 'baar mo gwo mo e mo 'baar mo apo/ 'kwani dhali apo/ gwonkan jin cinu mo dhali apo/ mo yansan mo. Dhali a'di si'da/ suski 'Kwani Griki si'da/ e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali mo yan jin kogu mo karkina a'di mo me'd mo jin dinuki ko/ mo be. ²⁹ Haali/ uni ntwa/ a/ mishki a'di e bampa/ nyakka Turupimus jin ta Wathi/ gi Pan Epasus jin toshkina uni ka Buulus nsuski a'di e gu'b gi mondheleladhelel mo. ³⁰ Dhala ris 'kwanim bampa/ cuki mis mo dhali 'kwani sokin mo imontal 'de/ mo dhali uni ki budha Buulus mo dhali dir a'di ka piye/ 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo dhali ki jahanne/ acampur mu'thkunu mo be. ³¹ Dhali ki uni 'kon mmonap a'di mo mmo'kosh mo tani gwo pu'dki'd e mis eya mancil ma askar alip ki mo jin jin ma askara ji ka ris mo e Pa Urushaliimi 'baar mo 'kokin mo ka culma'th mo be. ³² Dhali ki jahanne/ a'di bu'thki i/askar mo dhali imancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo dhali thulkin mo ka nwa'ca/ a'cesha po/ uni mo dhali uni, ki uni mishki imancil ma askar alip mo dhali mishki i/askar mo tani uni dakana Buulus 'kosh mo. ³³ Dhali yan'ko'd mo amancil ma askar alip pu'dki'd mo ki 'dishe/ mo dhali bu'th a'di mo dhali kan gwo mo ki a'di minu dek mo ka jindhiiri su/ mo. Dhali a'di dotki gwo mo ki a'di ta'da ja sa/ mo dhala ta miikina a'di mo. ³⁴ Dhali kun tiya cuun mo nton 'de/ mo dhali kun tiyan tiya ibwaman ma waambuhany 'kwani mo dhali ki a'di moli gwon ka'b yan jin ka'bu mo ka culma'th mo tani a'di kanki gwo mo ki a'di minu sus mo e gu'b gi i/askar mo. ³⁵ Dhali ki a'di pu'dki'd

apo/ mo jin senu mis mo tani a'di warki'd ki mo jin kalkin ma askar a'di ime'd mo gom mii yan jin kal ma waambuhany 'kwani mo be. ³⁶ Haala waambuhany 'kwani bathani bathi 'ko'd mmocuu gwo mo ki: Guyi a'di mo ma.

ABuulus 'Ce'dki Gwo She/ gom Is Piti mo

³⁷ Dhali ka Buulus muru susu gu'b gi i/ askar mo tani a'di oki'da mancil ma askar alip gwo mo ki: Miga/ o gwon kamu/ e/ e mo 'taa? Dhali a'di o gwo mo ki: 'Twan Griki wala /e 'taa? ³⁸ /E diki ta Wathi/ gi Pam Masir yan si'da/ jin dhuki 'kwani alaapi donon kun ta iman'kosh tiya jwa mo mmo/ ek mii kagahara mo dhali jin suski uni ka pije/ mombwaasho ka cim kagush yin mo 'taa? ³⁹ Hila Buulus a'di oki gwo mo ki: Aha/ tana ji Yahuuda/ mo 'peni Pan Tharsuus gi Pan Kilikiyya jany 'cesh gi bampa/ jin molu mo yisa. Dhali aha/ 'thona /e mo mmodhalaa/ bway mo mmo'tor 'kwani gwo mo be. ⁴⁰ Dhali ki a'di ciki a'di bway mo tani aBuulus mmodoshkina a'di mo eya po/ mo jin senu mis mo tani a'di ki wuk 'kwani e ki me'd mo dhali ki mo doshki'd ki biyuu mo tani a'di torki uni gwo ki 'twan 'Kwani Yahuuda/ mo mmo/o gwo mo ki:

22

¹ Imudhum pem dhali ibaba, kana, ciki um gwo jin miga/ 'ce'd um she/ shwane/ mo.

² Dhali ki uni cikki gwo ki a'di oki uni gwo ki 'twan 'Kwani Yahuuda/ mo tani uni 'kokin ki shwam ki mutt mo dhali a'di ki o uni gwo mo ki:

³ Aha/ tana ji Yahuuda/ jin dhodhu mo e Pan Tharsuus gi Pan Kilikiyya mo dhali hili aha/ thipkunu e bampa/ yan em bwam sho'k ma Ghamala/iil mo be. Dhali aha/ ye'thkunu sho'k ki gwo mo gom mii gi gwonkan jin cinu mo kun ta kuny ji sho'k mo 'peni ibabam bana mo be dhali aha/ shwanaa nyor mo goma Arumgimis si'da/ me'd umi 'baar mo kun 'kokin shwanetan mo. ⁴ Dhali aha/ to'ckina uni kun ta kum Bway yan 'kus mo igam uni wun mo mmodek uni mo dhali mmo'ci uni eya sijin mo uni kun ta kun gwas mo dhali upi lu/ mo. ⁵ Wakan si'da/ agasiis jin ca'd dak gwo me'd ki aha/ mo dhala ris 'kwani gwanjaka/ 'baar mo ka njul 'kup mo. 'Peni

uni si'da/ kun bu'thkika/ warka/ eya wak yan mo dhali mmoya mo e Pan Dimashk mo mmosus uni si'da/ kun 'kon mo mmun mmosus ki mondek is mmori'c mo e Pa Urushaliim mo be.

ABuulus Torki Mii jin Tu'k A'di Is mo

⁶ Dhali a'di wara'd mo me'd jin dika/ mo e moyam pem mo dhali 'dish Pan Dimashk is mo ka tente/ muru'di di ibwan 'kup mo tani ki jahanne/ adhan monkush caaca 'twakki mo mo 'peni momis mo mmo'kam aha/ is mo be. ⁷ Dhali aha/ bitkina powa 'cesh mo dhali cik 'twa/ jin o aha/ gwo mo ki: Shawuul Shawuul. Ata toca/ e aha/ 'kus kan mo? ⁸ Dhali aha/ thokkina gwo mo ki: /E tana ja Tapa? Dhali a'di oki aha/ gwo mo ki: Aha/ tana Yesus gi Pa Naasira jin toca/ e 'kus mo be. ⁹ Dhali uni gun 'kokin nyakki aha/ mo tani uni mishki monkush ka jin gana/ mo tani hili uni 'koki cik 'twa/ gi a'di jin oki aha/ gwo mo be. ¹⁰ Dhali aha/ ona gwo mo ki: Ata miga/ mii mo Tapa? Dhali Tapa oki aha/ gwo mo ki: Cuyi/ e mis mo dhali yayi e Pan Dimashk mo dhali e mun mo tani a'di minu tor /e mo goma ris to 'baar mo kun thosonkunu gom /e mo mmomii mo be. ¹¹ Dhali ki aha/ mola mo hil gom mondhel gi monkush caan mo tani aha/ merkina mo e Pan Dimashk mo mmosuskina uni kun nyakki 'ko ki aha/ me'da bi mo.

¹² Dhali jan tal 'de/ jin ta'da Hananiyya jin ta wathin gayiin gom gwonkan jin cinu mo dhali jin man ma ris 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo kun 'koni mun mo tani ¹³ pu'dki'di aha/ mo dhali mmodosha a'di mmo'dish aha/ is mo tani a'di oki aha/ gwo mo ki: Akam pem ka Shawuula, budhi momish mo mo ma. Dhali ki mo yansan mo tani aha/ bu'thkina momish mom pem mo dhali aha/ misha a'di mo be. ¹⁴ Dhali a'di o'd ka Arumgimis gi ibabam bana iski /e mo mmomish bwam piti mo dhali mmopar mo ma kar/ e gi jan 'de/ e mo dhali mmocik cuuwa/ 'peni 'twam piti mo be. ¹⁵ Haali/ /e mini ta aman/ o gwo gom a'di eya ris 'kwani gom a'di jin misha /e mo dhali jin cika/ e mo si'da/. ¹⁶ Dhali shwane/ ata ca'ba /e mmomii mo? Cuyi/ e mis mo ma dhali miiyi is pini ki yi'de/ mo mmolam miinthus pini mo mmoyer gway piti mo.

ABuulus A'di Yukkunu mo gom 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo

¹⁷ Dhali me'd jin dokkika/ ka nyan'ko'd mo e Pa Urushaliim mo dhali ki aha/ dikina mmo'tho mo e gu'b gi mondheleladhelel mo tani aha/ bitkina is jwa mo be. ¹⁸ Dhali aha/ parkina a'di e mo mmo/o gwo i aha/ ki: Meri is mo dhali yayi mo ise/ ki jahanne/ 'peni Pa Urushaliim mo haali/ uni mini 'koki bu'th gwontor 'peni /e gom aha/ mo be. ¹⁹ Dhali aha/ okina gwo mo ki: Tapa, uni ki is buni mishkin ki aha/ dhukina uni gun gamki /e gwo is eya sijin mo dhali aha/ dorkina uni eya ris gu'b gi montul isi 'baar mo ki 'beles mo. ²⁰ Dhali ka bas ma Istipanuus jin ta'da man/o gwom pini diki'd mmowol mo tani aha/ si'da/ doshkina ki 'dishe/ mo dhali gam bwa me'd mo dhali mmodhu burrinnye/ gi uni gun 'koshki a'di mo. ²¹ Dhali a'di oki aha/ gwo mo ki: Yaku/ mo ma haali/ aha/ mina hash /e mo e mo jin si'dasi'd isa dhana/ mo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be.

ABuulus A'di Jikunu mo

²² Dhali uni ci a'di 'cem buni ki gwo yan mo. Dhali uni 'de'kki 'twam buni mo dhali o gwo mo ki: Guyi ji wakan mo 'peni mony'cesh mo haali/ a'di diki ha me'd jin mina a'di 'taki di ki e mo be. ²³ Dhali ki uni cuukin mo dhali ta'kki burrinnye buni mo dhali yekki bu'da 'ceshi momis mo tani ²⁴ amancil ma askar alip kanki gwo ki a'di minu sus mo e gu'b gi i/askar mo mmo'kan gwo ki a'di minu mii tirrish ki mondor ki yis bip mo jin mina a'di 'taki mish ki kata yan a'di jin cuuna uni apo/ a'di kan mo. ²⁵ Dhali ki uni dekki a'di mo ki wackan mo tani aBuulus oki gwo eya mancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd jin doshki'd ki 'dishe/ mo ki: A'di ta gwonkan 'taa jin mina umi dor wathi/ jin ta ji Pa Ruumiya ki yis bip ki dar gi miiwak kan mo 'taa? ²⁶ Dhali ka mancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd cikki a'di mo tani a'di yaki'd eya mancil ma askar alip mo dhali torki a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ata mura /e imii mo? Haali/ wathi/ yan ta ji gi Pa Ruumiya mo be. ²⁷ Dhala mancil ma askar alip pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Toraa/ gwo mo ma, /e ta jim Pa Ruumiya 'taa? Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Nye.

²⁸ Dhala mancil ma askar alip thokki gwo mo ki: Ki dhan to gun tulu 'kup mo tani bu'thkika/ mo mmota jany 'cesh gi bampa/ yan mo. Dhala Buulus o gwo mo ki: Hili aha/ tana jim Pa Ruumiya jin dhodhu mo be. ²⁹ Dhali uni gun 'kokin mmomuri tirrish a'di mo tani ise/ uni iikin 'peni a'di mo. Dhala mancil ma askar alip si'da/ ko/ ki is mo haali/ a'di mishki'd ki a'di ta ji Pa Ruumiya mo haali/ a'di dekki a'di mo be.

ABuulus Doshki'di Bwambor Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo

³⁰ Hili ka cim jin 'ko'd mo tani mmonapa a'di gwo mmomish gwon ka'b yan jin ka'bu mo mmoyera 'Kwani Yahuuda/ a'di is ki gway mo tani a'di 'cukki a'di mo dhali kanki'da gasiis kun can gwo mo dhali 'kwani gi montul is buni yani 'baar mo mmotul isi montal 'de/ mo dhali a'di suski'da Buulus ka 'cesh mo dhali kar a'di ibwambori uni mo be.

23

¹ Dhala Buulus mmohilkina a'di apo/ montul is yan ka 'thime/ mo tani a'di o gwo mo ki: Iwak pema aha/ tana jany 'cesh gi bampa/ ibwambor ma Arumgimis mo e mii 'baar mo kun ta isi bwan gana/ ntaga tee yan mo be. ² Dhala gasiis jin ca'd jin ta'da Hananiyya kanki uni kun doshkin ki 'dishe/ i a'di gwo mo mmodor a'di 'twa/ ki me'd mo. ³ N'ko'd aBuulus oki a'di gwo mo ki: Arumgimis midi dor /e mo, /e jin tana gangara/, jin kushu mo e mis 'te/ kan mo dhali /e ki ca'b mmodwall aha/ gwo mowa gom gwonkan jin cinu mo dhali /e ki kan gwo ki aha/ minu dor mo ki gwonkan jin cinu mo jin 'ce'du 'pen 'te/ mo? ⁴ Dhali uni gun doshkin ki 'dishe/ mo tani oki a'di gwo mo ki: /E sorkina gasiis jin ca'd ma Arumgimis mo kana? ⁵ Dhala Buulus ki o gwo mo ki: Aha/ dinaki mish, iwak pem mo, ki a'di ta'da gasiis jin ca'd mo be, haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: /E mini dhalku/ ki o gwon thus gom tapar 'kwanim pini mo.

⁶ Hili ka Buulus nyithki'd ki 'bana 'de/ ta ji gi 'Kwani Sadukiyyin mo dhali 'bana kamu/ ta ji gi 'Kwani Parisiyyin mo tani a'di cuuki'd mo e montul is yan mo ki: Iwak pema aha/ tana Wathim Parisi mo jin ta ya/ gi 'Kwani Parisiyyin mo be dhali gom mo

jin tanu ga 'teŋ kape/ mo dhali gom mompinu 'peni mowu mo tani aha/ yuk̄kunu mo gom gwondot̄ yan mo. ⁷ Dhali ki a'di oki gwo kan mo tani mo jin walkunuwa wal piki'd e bwan̄ 'Kwani Parisiyiin mo dhali 'Kwani Sadukiyyiin mo dhali montul is yan kwa/ kunu bwa mo be. ⁸ Haali/ 'Kwani Sadukiyyiin oki gwo mo ki mo jin pinu yisa di'da walla man'doyu gwo mo walla shi/ in mo, hili 'Kwani Parisiyiin si'da/ tor gwo gom mompinu mo dhala man'doyu gwo mo dhali shi/ in mo. ⁹ Dhala dhan cuuwa/ piki'd mo dhali iman'kwar ton tiya kun ta kum 'ban gi 'Kwani Parisiyiin doshkin ki mis mo dhali di'bki gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Am yisa gama tonthusu kamu/ e wathi/ yansan yisa. Atinta wak̄ki/ shi/ in oki gwo e a'di mo walla man'doyu gwo mo? ¹⁰ Dhali ki mo jin walkunuwa wal jin caaca piki'd mo tani amancil ma askar alip mmoko/ kina a'di is goma Buulus jin mina uni 'taki kwa/ a'di is bwa ka 'ci'cimi'th mo tani a'di kanki'da askar gwo mo mmo/ii ka 'cesh mo dhali bu'th a'di 'peni bwam uni ki kwap mo dhali mmosus a'di e gu'b gi i/askar mo be.

¹¹ Dhali ki mon'thiny jin bat̄hki'd mo tani Tapa doshki'd ki 'dishe/ i a'di mo dhali oki gwo mo ki: Budhi adun̄ gana/ mo ma haali/ me'd jin torkina /e gwontor gom aha/ e Pa Urushaliim mo tani wakan si'da/ /e mini mii ci gwontor gom aha/ si'da/ e Pa Ruumiya mo.

Awu'th jin Wu'thkunu Apo/ Mondiki/ e ma Buulus mo

¹² Dhali ki mo ta montee mo tani 'Kwani Yahuuda/ gamki bwa me'd mo imontal 'de/ mo dhali dekki is buni ki gwo jin gama uni me'd mo mmo/o gwo mo ki uni mini 'koki shwa to mo walla 'koki pi to mo ntagi uni mini 'taki 'kosha Buulus jwa mo be.

¹³ Dhali uni 'kokin ki nyanye/ ki issu/ mo kun miikina wu'th yan mo. ¹⁴ Dhali uni pu'dkin e igasiis kun can mo dhali 'kwanin̄ gwanyjaka/ mo dhali o gwo mo ki: Aman dekkina is bam ki gwo jin gamu me'd mo jin onu is mo mmo'koki nyok̄ ton̄ kamu/ mo ntagi aman mina 'kosha Buulus jwa mo. ¹⁵ Dhali shwane/ miiyi um gwo eya tente/ ka mancil ma askar alip ki a'di mid

susi a'di ka 'ceshi um mo me'd jin mina uni dwall gwo gom a'di ka ji sho'k ki nyanye/ mo. Dhali aman nt̄wa/ a/ ki a'di mid̄i 'dishu mo tani aman mina thoson is mo mmo'kosh a'di mo.

¹⁶ Hili ya/ gi 'bwah ma Buulus cik̄ki gwo ki uni ishkin ki jim bag mo mmoçor a'di mo tani a'di guski ce mo dhali ciç mo e gu'b gi i/askar mo dhali torka Buulus gwo mo be. ¹⁷ Dhala Buulus yuk̄ki jan tal 'de/ e a'di mo 'peni imancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo dhali oki gwo mo ki: Susi washan dhuru'c yan eya mancil ma askar alip mo ma haali/ a'di ta gi ton̄ kamu/ mmotor a'di mo. ¹⁸ Wakan a'di bu'th a'di mo dhali sus a'di eya mancil ma askar alip mo dhali o gwo mo ki: ABuulus jin ta'da habuus yuk̄ki aha/ i a'di mo dhali dot̄ki aha/ gwo mo mmosus wathin dhuru'c yan i / e mo jin ta gi ton̄ kamu/ mmo/o / e mo.

¹⁹ Dhala mancil ma askar alip bu'th a'di ki me'd mo dhali tho'th mo mmodot̄ a'di gwo mo ka 'di/ mo ki: Atinta a'di jin mina /e itor aha/ gwo mo? ²⁰ Dhali a'di o gwo mo ki: 'Kwani Yahuuda/ gamki gwo me'd mo mmodot̄ /e mmosusa Buulus ka 'cesh ka'thamo/ e montul is yan me'd jin mina /e 'taki t̄irrish gwo ka ji sho'k ki nyanye/ ari'ceenne/ gom a'di mo. ²¹ A'di mina /e dhalku/ ki ha gwom buni e mo. Haali/ 'kwanin̄ gwas 'kon ki nyanye/ ki issu/ mo kun ishkin ki jim bag mo mmoçor a'di 'peni uni gun dekki is buni mo ki gwo jin gamu me'd mo jin onu is mo mmo'koki shwa to mo walla mmo'koki pi to si'da/ mo ntagi uni mini 'kosh a'di jwa mo dhali shwane/ uni 'kon mmothoson is mo mmohil 'kup ki gwo jin mina /e o is gom a'di mo. ²² Wakan amancil ma askar alip dhal dhuru'c wathi/ bway mo mmoya mo mmokan a'di gwo mo ki: Dhalki wathin̄ kamu/ gwo ki tor ki /e mii to gwansan eya tente/ gom aha/ mo.

ABuulus A'di Hashkunu mo eya Piliks jin Ta'da Mudhiir mo

²³ Dhali a'di yuk̄ki uni su/ i a'di kun tana imancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo dhali o uni gwo mo ki: Thosoni i/askar iss* 'kwanimpa i'kume'd is mo ma mmo/ ii ntagi Pan̄ Kaysariyya mo dhali 'kwani

* 23:23 miyyateen † 23:23 saba/iin

gun ta ku gi shumarum issi† kwara i'ce'dka 'kume'd mo dhali 'kwani kun ta ku ma mee iss 'kwanimpa i'kume'd mo ka tente/ pedonon jin ta mon'thiny mo ²⁴ dhali a'di kanki uni gwo mo mmothoson to/e kun meruwa po/ mo jin mina uni 'taki kara Buulusa po/ a'di mo dhali mmosus a'di ki 'dantar eya Piliks jin ta'da mudhiir mo. ²⁵ Dhali a'di 'kwarki gwowa warka/ jin wana she/mm cikise/ mo ki:

²⁶ Kuludiyuus Lisiyaas eya mudhiir jin ta jim 'borga/ jin ta'da Piliks ki gwon the me'd mo. ²⁷ Wathi/ yan bu'thkina 'Kwani Yahuuda/ mo dhali murkina uni 'taki 'kosh jwa mo me'd jin pu'dkika/ apo/ uni mo dhali aha/ wothkina a'di mo nyakki i/askar mo mmoda/arka/ gwo mo ki a'di ta jim Pa Ruumiya mo. ²⁸ Dhali mmonapga/ gwo mmomish 'ban mo gom mo jin yera uni a'di is ki gway mo tani aha/ suskina a'di ka 'ceshi montul is buni yan mo. ²⁹ Dhali aha/ gamkina gwo mo mmoyeru a'di is ki gway mo gom gwondot gom gwonkan buni jin cinu mo hili mmodara a'di ki ton kamu/ jin yeru a'di is ki gway jin mina a'di gam 'pemen jin ta ji gi wu mo walla jin ta ji gi mondek si'da/ mo. ³⁰ Dhali ki a'di torkunu aha/ mo ka wu'th di'da po/ wathi/ yan mo tani aha/ hashkina a'di i/e ise/ mo mmokanki uni gwo mo uni kun yer a'di is ki gway si'da/ mo mmo/o gwowa po/ a'di ibwambori /e mo.

³¹ Wakan si'da/ i/askar me'd jin kankunu uni gwo mo tani uni bu'thkina Buulus mo dhali sus a'di ki mo ta mon'thiny mo e Pa Antibatris mo. ³² Hili ka cim jin 'ko'd mo tani uni dhalki 'kwani gun ta ku shumarum bway mo mmo/ii mo nyakki a'di mo dhali mmodok ka nyan'ko'd e gu'b gi i/askar mo. ³³ Dhali uni, ki uni pu'dkin mo e Pan Kaysariyya mo dhali cika warka/ eya mudhiir mo tani uni torkina Buulus si'da/ e bwambori a'di mo be. ³⁴ Dhali ki a'di denki gwo e mo tani a'di dotki a'di gwo mo ki /e ta jany cur jana mo, dhali ki a'di mishki gwo 'ban ki a'di ta ji Pan Kilikiyya mo tani ³⁵ a'di o gwo mo ki: Aha/ mina cik gwo 'peni /e ki dhegem mo ki uni gwansan gun yer /e is ki gway si'da/ mini pu'du/ mo. Dhali a'di kanki gwo ki a'di minu kar e gu'b ma mudhiir jin ta ji ma Hirodus mo.

24

Gwon Dwall jin Dwallkunu Apowa Buulus mo

¹ Dhali 'ko'da cim mudhe'd mo tani agasiis jin ca'd jin ta'da Hananiyya pu'dki'd ka 'cesh mo nyakki 'kwani gwanyjkan tiya mo dhali nyakka wa/in gwon kamu/ mo jan tal 'de/ jin ta'da Tartullus mo dhali uni torkina mudhiir gwo eya tente/ apowa Buulus mo be. ² Dhali ki a'di yukunu mo tani aTartullus telki gwo 'pen mo mmoyer a'di is ki gway mo mmo/o gwo mo ki:

Haali/ gom /e mo tani aman 'kunykin a bwa mo ki monku'th is ki nyanye/ mo dhali gom monthoson pini mo tani tonthus thumu ki 'bore/ gom kal yan mo ³ aman butha a'di em bwayi 'baar mo dhali e mo 'baar mo /e jin ta jim 'borga/ jin tana Piliks ki bwa 'baar ki 'bore/ mo. ⁴ Hili ki aha/ mina diki bul /e ki gwo naskina/ mo tani aha/ 'thona /e ki ji nan pini gom bwa jin tana /e pa mo mmocik am gwo ki e'pe'pere/ mo. ⁵ Haali/ aman gamkina wathi/ yan jin shwan ma pibi anyor mo dhali aman kala wal jin walkunu mo ibwan 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo isi mony'ceshi 'baar mo dhala manshu tiya bway gom cen 'kwani kun lun ji gi Pa Naasira mo.

⁶ Dhali a'di si'da/ pali mii mo mmodiki kar gu'b gi mondheleladhelel ki jin kogu mo dhali a'di si'da/ bu'thkina aman mo dhali aman mina 'taki dwall a'di gwo ki gwonkan bam jin cinu mo. ⁷ Hili amancil ma askar alip jin ta'da Lisiyaas pu'dki'd mo dhali ki dhan miim 'bi'th kun caaca mo tani a'di bu'thki a'di mo 'peni bwam me'd bam mo ⁸ mmokan imanyer a'di is ki gway gwo mo mmo/ii ibwambori /e mo, dhali 'peni a'di si'da/ mo tani /e mini mish a'di mo mmotirrish a'di ki gwo ki is pini mo mmoneyth goma ris to gwansani 'baar mo kun yera aman a'di is ki gway mo.

⁹ Dhali 'Kwani Yahuuda/ si'da/ 'dapkin ki gwo ki mo jin yeru a'di is ki gway mo mmogam gwo me'd ki to gwansan ta kun gana/ mo be.

ABuulus 'Ce'dki Gwo She/ Ibwambor ma Piliks mo

¹⁰ Dhali ka mudhiir wukki a'di ki 'kup mo mmo/o gwo mo tani aBuulus thokki gwo mo ki:

Haali/ aha/ misha ki /e din ki yil ka ris mmota mandwall gwo gom kal yan mo tani aha/ ki bwam 'boro'd mo tani aha/ mina 'ce'd /e she/ ki gwo mo, ¹¹ haali/ /e mini mish nyith ki a'di diki ta acim 'kume'd i'ce'dka su/ ki nyanye/ me'd jin yakika/ ka gagamis mmolun e Pa Urushaliim mo. ¹² Dhali uni si'da/ 'koki gam aha/ e gu'b gi mondheleladhelel mmosu'k ki gwo ki wathin tal 'den kamu/ walla mmocitha waambuhany 'kwani is ki mii mo si'da/ e gu'b gi montul is buni mo gi mo walla e bampa/ si'da/ mo. ¹³ Dhali uni si'da/ moli gwo kar ki ji ma du'd e /e gom to gun yera uni aha/ is ki gway mo. ¹⁴ Hili yan miga/ tor /e mo ki 'ko'di Bway jin yukkina uni ki jiny cem buni mo tani wakan aha/ miina to goma Arumgimis gi ibabam bam mmogama ris gwo 'baar mo is kun waki gwonkan jin cinu mo dhali kun 'kwarkunu e imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ¹⁵ mmota ga 'ten kape/ eya Arumgimis mo dhali gwohe si'da/ ki is buni hili 'kup ki yan mo, ki mompinu jin midi di mo gom uni kun mii jasi miinkar/ e mo dhali uni si'da/ kun 'koki mii miinkar/ e mo be. ¹⁶ E mii yansan si'da/ mo tani aha/ pira is pem mo mmota gi isi bwan gana/ mmodiki kol ibwambor ma Arumgimis mo dhali ibwambor gi 'kwani isa yempa/ mo. ¹⁷ Dhali 'ko'di yil ka ris mo tani aha/ pu'dkina mo mmo'do to kun cinu gom 'kwani kun hatha'ko'd e kal pem mo dhali to kun cinu ki me'd si'da/ mo. ¹⁸ E mii gwansan mo tani uni gamki aha/ mo mmothoson is ki dhelel dhelel e gu'b gi mondheleladhelel mo ki dar ga waambuhany 'kwani mo dhali ki dar gi mo ma dulatt naskina/ mo. Hili 'Kwani Yahuudan tiya kun 'kon 'peni Pa Asiyya mo ¹⁹ kun mini 'taki mii 'ko imahan ibwambori /e mo dhali mmomii mo yan jin yeru is ki gway mo wakki/ uni ta gi ton kamu/ apo/ aha/ mo. ²⁰ Walla si'da/ dhalki 'kwani gwansan ki is buni o gwo gom miinthus jana jin gamkina uni mo me'd jin doshka/ ibwambor montul is yan mo, ²¹ walla isi kan mo gom 'twan tal 'de/ yan jin cuuka/ mo mmodoshi bwaman uni mo ki: Gwo gom mompinu 'peni mowu mo tani aha/ yukunu mo gom gwondot ibwambori /e ka tee yan mo.

ABuulus A'di Bu'thkunu e Mo jin Jinuwa Ji mo

²² Hila Piliks ki dhal mii e i is mo mmonyitha a'di ka ji sho'k ki nyanye/ gom Bway yan mo tani a'di si'd uni gwo 'ko'd mo mmo/o gwo mo ki: Ka Lisiyaas jin ta'da mancil ma askar alip midi yayu/ ka 'cesh mo tani aha/ mina mish gwo ki dhegem gom /e mo. ²³ Dhali a'di ki ci gwonkan eya mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd ki a'di minu mii kari mohil mo dhali a'di midi ta gi mo mmoya gi 'kus si'da/ mo dhali minu 'koki non si'da/ 'peni kum pitin tiya mo kun mini iiyu/ i a'di mo.

²⁴ Hili 'ko'da tee gwansan tani Piliks pu'dki'd nyakka Durusilla jin ta ashim piti jin ta'da 'Bom Yahuuda/ mo, dhali hashki'da Buulus mo dhali cik gwo 'peni a'di mo gom gwo jin gamu is eya Yesus Krsthos mo. ²⁵ Dhali me'dyin torkina a'diya tor ka rem 'kup gom mo ma kar/ e mo dhali mo jin 'timuwa du mo dhali gom gwo miiwak jin midi yayu/ yilan kamu/ mo tani Piliks ko/ ki is mo dhali thokki gwo mo ki: Yayi ibway pini shwanetan mo ma dhali ki aha/ mina ta gi embul jin 'boro'd mo tani aha/ mina yuk/ e i aha/ mo. ²⁶ A'di toshki'd si'da/ ka guurush min ma Buulusi 'taki ci a'di mo. Gom a'di gi wakan si'da/ mo tani a'di hashki a'di gwo ki ye'th ye'th mo dhali mmobuti nyakki a'di mo. ²⁷ Hili ki yila su/ kun thimkin mo tani Piliks garr ma Purkiyuus Pastuus i embul piti mo dhali mmo/o bwa mmogam momanj 'peni 'Kwani Yahuuda/ mo tani Piliks dhalki'da Buulus ki mondek is mo be.

25

ABuulus Yipki 'Kup 'Kup ka Kaysar mo

¹ Mmopu'dkin ma Pastuus eya cur yan mo tani a'di yakina a'di 'ko'da cim kwara ka gagamis e Pa Urushaliim 'peni Pan Kaysariyya mo be. ² Dhali igasiis kun can dhali 'kwani gun tana 'kan'kup 'peni 'Kwani Yahuuda/ ciki a'di gwo mo apowa Buulus mo. Dhali uni dotki a'di mo ³ mmodota 'them piti apo/ a'di mo ki a'di midi hash a'di e Pa Urushaliim mo mmomiya wu'th mmo'kosh a'di jwa mo eyan bway mo. ⁴ Bahili aPastuus thokki gwo ka Buulus karkunu mo mmohil mo e Pan

Kaysariyya mo dhali a'di ki is piti murki'di ya imun ki 'dishe/ mo. ⁵ Dhali a'di oki gwo mo ki: A'di mina um dhalki uni kun ta gi mom'bi'th ibwam um mmo/ii ka 'ceshi nyakki aha/ mo dhali wakki/ ton- thusa kamu/ di'd e wathi/ yan mo tani dhalki uni yer a'di is ki gway mo.

⁶ Dhali ki a'di 'baarki'da cim naskina/ ibwam uni ka cim diki ta pekware mo walla 'kume'd ki nyanye/ mo tani a'di yaki'd ka lungu'b e Pañ Kaysariyya mo be. Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di ca'bkid mo eya kursi jin dwallu gwo mo dhali kanki gwo mo ka Buulus minu susu mo be. ⁷ Dhali mmopu'dkina a'di mo tani 'Kwani Yahuuda/ kun pu'dkin ka lungu'b 'peni Pa Urushaliim mo tani doshkin ka kul isi a'di mo mmo'doyu gwowa po/ a'di kun tana ris mo dhali kun ta gi dhan gwony caaga/ kun mola uni dhu ki ji ma du'd mo. ⁸ N'ko'd mo tani aBuulus oki gwo ki jiny 'ce'd shem piti ki: Aha/ dinaki mii minthusa kamu/ tal 'de/ ki lish apo/ gwonkan gi 'Kwani Yahuuda/ mo walla apo/ gu'b gi mondheleladhelel mo walla apowa Kaysar mo. ⁹ Hila Pastuus mmo/ona, a'di bwa ki mii to mmo'bor 'Kwani Yahuuda/ bwa mo tani a'di thokki'da Buulus gwo mo dhali o gwo mo ki: /E ona bwa ki ya ka gagamis e Pa Urushaliim mo dhali /e minu dwall gwo gom to gwansan ibwambori aha/ imun mo 'taa? ¹⁰ Hila Buulus o gwo mo ki: Aha/ doshkina ibwambor ma kursi ma Kaysar jin dwallu gwo mo jin ta mo jin minu mii dwall gwo gom aha/ mo be. Aha/ miikina ton kamu/ jin shi/ashi/ apo/ 'Kwani Yahuuda/ yisa me'd jin misha /e si'da/ ki 'bore/ be. ¹¹ Wakki/ aha/ si'da/ tana amandiki mii miinkar/ e mo dhali wakki/ aha/ miikina ton kamu/ jin midi gam 'pemen jin ta ji gi wu mo tani aha/ dinaki ush mmowu mo. Hili wakki/ ton kamu/ tal 'de/ 'peni to gwahan kun yera gwahan aha/ is ki gway mo diki ta gwon gana/ tani wathin kamu/ yisa di'da jin midi mish ci aha/ e uni mo be. Aha/ mina yip 'kup pem 'kup ka Kaysar mo be. ¹² N'ko'd mo tani Pastuus ki a'di nyakki'da tor tor ki 'kwani gi montul is buni mo tani a'di thokki a'di gwo mo ki: /E o ki yip 'kup gi Kaysaro. /E mini ya eya Kaysar beseene/ mo.

ABuulus A'di Suskunu mo Ibwambor ma Aghripaas dhala Barniiki mo

¹³ Dhali ka cim ka hony/e pekin mo tani amalik jin ta'da Aghripaas dhala Barniiki merkin mo e Pañ Kaysariyya mo dhali uni thekina Pastuus me'd mo be. ¹⁴ Dhali ki uni 'baarkina cim ka ris mo e mun mo tani aPastuus ciki gwo goma Buulus eya tente/ ibwambor ma malik mo mmo/o gwo mo ki: Wathin kamu/ di'di mahan jin dhalkin ma Piliks ki mondek is mo. ¹⁵ Dhali ki aha/ dikina e Pa Urushaliim mo tani igasiis kun can mo dhali 'kwani gwanyjaka/ gi 'Kwani Yahuuda/ ciki aha/ gwo mo gom a'di mmodot aha/ gwo gom miiwaka po/ a'di mo. ¹⁶ Uni thokkika/ gwo mo ki a'di diki ta mii gi 'Kwani gi Pa Ruumiya mo mmoçi wathin kamu/ tal 'de/ ntwa/a/ ki a'di jin yeru is ki gway diki dosh ka karambor i uni gun yer a'di is ki gway mo dhali mmota gi mo mmo/o gwo jin ta jiny 'ce'd shem piti gom gwo jin karu apo/ a'di mo. ¹⁷ Dhali ki uni 'kokin si'da/ i montul is buni imontal 'de/ imahan mo tani aha/ dinaki miiya diite/ mo. Hili ka cim jin 'ko'd mo tani aha/ ca'bkina eya kursi jin dwallu gwo mo dhali aha/ kankina gwo mo ki wathi/ minu mii susu mo be. ¹⁸ Dhali ki uni gun yer a'di is ki gway doshkin ki mis mo tani uni 'koki ci gwo gom to gun ta thus ki thus me'd jin toshkika/ mo be. ¹⁹ Hili uni ta gi gwondota tiya apo/ a'di gom gwo gi lunum buni uni 'cena mo dhali gom jan tal 'de/ yan jin ta'da Yesus jin wuki'd mo jin on ma Buulus ki a'di di'd ki e mo be. ²⁰ Dhali aha/ mmodumpulkika/ gwondot gom to gwansan mo tani aha/ dotkina a'di mo wakki/ a'di midi 'taki ya e Pa Urushaliim mo dhali a'di minu dwall gwo i mun gom gwo gwansan mo. ²¹ Hili ka Buulus yipki 'kup mo jin minu kar a'di mmohil mo mmotagi gwon dwall 'pena Ughusthus yan mo tani aha/ kankina gwo mo ki a'di minu kar mmohil mo ntagi aha/ mina 'taki hash a'di eya Kaysar mo be. ²² Dhala Aghripaas oki'da Pastuus gwo mo ki: Aha/ si'da/ mura bwa o mo mmocik gwo 'peni wathi/ ki is pem mo. A'di o gwo mo ki: Ka'thamo/ /e mini cik gwo mo 'peni a'di mo.

²³ Wakan ka cim jin 'ko'd mo tani Aghripaas pu'dki'd mo dhala Barniiki ka dhan mii jin nyoñu mo dhali uni 'kokin mo mmo-

cic mo e mo jin ciku gwo nyakki imancil ma askar alip mo dhali 'kwani gun tana 'kan'kup pa mo tani ki gwo jin kankin ma Pastuus mo tani aBuulus suskunu ibwaman 'kwani mo. ²⁴ Dhala Pastuus o gwo mo ki: AMalik Aghripaas dhala ris 'kwani 'baar mo kun nyak 'ko imahan ibu'kus bana mo. Um 'kon mmohil wathi/ yan jin torkin ma risa waambuhany 'Kwani Yahuuda/ aha/ gwo apo/ e Pa Urushaliim mo dhali imahan si'da/ uni cuun mo ki a'di midi mii diki di ki en kamu/ ki sule/ mo be. ²⁵ Hili aha/ gamkina a'di mo ki a'di yisa mii ton kamu/ jin midi gam mo jin ta ji gi mowu yisa. Dhali mmoyipkina a'di 'kup ki is piti ka Ughusthus mo tani aha/ dina gwo ibwa mo mmohash a'di i a'di mo. ²⁶ Gom a'di mo tani aha/ dara ki gwo'j kamu/ jin ka'bu mo jin miga/ 'kwar ki tapam pem gwo mo. Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ suskina a'di ibwambori um mo dhali ki ji mumi bwambori /e jin tana malik Aghripaas ki aha/ mina 'taki ta gi gwo mmo'kwari 'ko'di mo jin theke'thkunu gwo mo ki theke'th theke'th mo. ²⁷ Haali/ aha/ tosha ki a'di diki ta 'kup gwo mmohash wathi/ habuus mo dhali mmodiki ci gwo eya tente/ imontal 'de/ mo, gwo jin onu apo/ a'di mo be.

26

ABuulus A'di 'Ce'dki Gwo She/ Ibwambor ma Aghripaas mo

¹ Dhala Aghripaas oki'da Buulus gwo mo ki: /E dhalkunu bway mo mmo/o gwo gom is pini mo. Dhala Buulus he'thki me'd piti mo dhali o gwo jin ta jiny 'ce'd shem piti mo ki:

² Aha/ 'bora bwa ki is pem mo aMalik Aghripaas ki aha/ mina o gwo jin ta jiny 'ce'd shem pem ibwambori /e ka tee yan mo goma ris to gun yera 'Kwani Yahuuda/ aha/ is ki gway mo be. ³ Haali/ /e tana amanmish mii 'baar mo dhali gwo kun dotu/ mo si'da/ kagahara kun 'koni bwan 'Kwani Yahuuda/ mo be. Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ yuka /e mmocik aha/ gwo mo ki bwa jin 'ku'cu mo ki 'kari'th mo be.

⁴ Aris 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo mishi miim pem ki yil gi mondiki/em pem 'peni yil pem kun twa/a/ kun 'kon ka mun'kup e

bwam unim pem kun ta kal pem mo dhali e Pa Urushaliim si'da/ mo. ⁵ Uni mishki aha/ 'peni twa/a/ mo, wakki/ uni ta gi bwa mmotor gwo mo, ki aha/ dina ki ji Wathim Parisi mmota jim buni kun miin ka ji sho'k ki nyanye/ mii gun onu gom ji gi lunum bam mo. ⁶ Dhali shwane/ aha/ dosha mahhan mmominu dwall gwo goma 'ten kape/ gom gwo jin onu is 'peni Arumgimis gi ibabam bam mo be. ⁷ Iwak bam kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo koci e mo mmomii to goma Arumgimis ki mon'thiny ilu/ mo dhali montee mmohil 'kup ki gwo jin onu is mo mmopu'du/ mo. Dhali goma 'ten kape/ yan mo tani aha/ yer ma ris 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo is ki gway mo, ayy malik. ⁸ Ata tosha /e ki a'di ta gwo jin molu gam is mo wakka Arumgimis midi 'taki 'de'k jin wu'd mo?

⁹ Aha/ ka jin gana/ kulumkina gwo ibwa ki is pem mo ki aha/ mina mii mii to ka ris kun ta kuny ca'ckona po/ gway ma Yesus gi Pa Naasira mo. ¹⁰ Dhali yan si'da/ miikika/ e Pa Urushaliim mo dhali uni ka ris mu'thkika/ eya sijn mo 'peni imandhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo mmobu'thkika/ gwo ki mom'bi'th 'peni igasiis kun can mo dhali ki uni 'kokunu mo mmo'kosh jwa mo tani aha/ si'da/ cikina 'twam pem apo/ uni mo be. ¹¹ Dhali mmori'cka/ uni me'd ka ris eya ris gu'b gi montul isi 'baar mo tani aha/ tu'ckina uni mo mmowal gwo sor mo, dhali mmoshwakika/ anyor mo isi, ki bar bar apo/ uni mo tani aha/ pu'dkina ka pije/ mmotagi isi pan tiya si'da/ mo mmoto'c uni bwa mo be.

ABuulus Torki Mii jin Tu'k A'di Is mo

¹² E moyam pem yan mo tani ki aha/ dikina mmoya e Pan Dimashk mo mmokaru aha/ 'pen mo ki mom'bi'th 'peni igasiis kun can mo tani ¹³ ka tente/ di'di bwan 'kup mo tani, ayy malik, aha/ mishkina e bway monkush jin boli'da tente/ e ki mon'twak mo mo mmo'twak mo mmo'kamaa/ is mo dhali uni gun nyakki ii ki aha/ mo be. ¹⁴ Dhali ki aman 'baar mo 'kokina mo mmobita powa 'cesh mo tani aha/ cikina 'twa/ jin o gwo i aha/ ki 'twan 'Kwani Yahuuda/ mo ki: Shawuul Shawuul, ata toca /e aha/ 'kus kan mo? A'di di'ta mii gom /e mmoruka /eya ruk ki si mo mmoti'k a'di 'pen mo. ¹⁵ Dhali aha/ tho'ka gwo mo ki: /

E tana ja Tapa? Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Aha/ tana aYesus jin *ṭoca* /e 'kus mo be. ¹⁶ Hili cuyi /e mis mo dhali doshi ki sho'k pini mo haali/ gom 'pemen yan kan tan mo tani aha/ pina /e i is mo mmothoson /e mo mmota amanmii to mo dhali mmota aman/o gwo gom to gun mishkina /e aha/ mo dhali gom to gun miga/ pi /e i is mo ¹⁷ mmo'cuk /e 'peni 'kwani mo dhali 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ e uni gun miga/ *ṭu'c* /e mmoya mo be. ¹⁸ Mmo'ka'd uni em buni mo ki uni mini *ṭu'k* mo 'peni mondthurumi'd 'kup ki monkush mo dhali 'peni mom'bi'th ma Seṭaan eya Arumgimis mo, ki uni mini bu'th mongwam gom minthus mo dhali mal ibwaman uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel ki mongam gwo is e aha/ mo be.

Gwo ma Buulus jin Cikina A'di gom 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo

¹⁹ Wakan si'da/, ayy Malik Aghripaas, aha/ dinaki usha ush e tony jan jin piyaa/ i is 'peni momis mo. ²⁰ Hili aha/ *cikina* uni gwo eya tente/ mo *ntwa/a/* uni gun 'koni Pan Dimashk mo dhali e Pa Urushaliim si'da/ mo dhali isi bwamana ris bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo dhali e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ ki uni mini 'taki rica du is mo dhali mmoṭu'k 'kup ka Arumgimis mo mmomii mii gun minu gam mo jin rijuwa du is mo. ²¹ Gom gwo yan mo tani 'Kwani Yahuuda/ tulki aha/ me'di is mo mmobu'th mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali uni murkini 'kosh aha/ jwa mo be. ²² Mmobu'thka/ mowoth jin di'd 'peni Arumgimis mo tani a'di doshka/ gama tee yan mmo'ci gwo gom uni gun gwa'dkin mo dhali uni kun cakin mo mmo/ o gwoṇ kamu/ *ṭal 'de/* yisa, jasi a'di jin ona imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhala Musa jin midi 'taki pu'du/ mo, ²³ ka Krithos yan mina isi mii 'kosh ka nyor mo dhali a'di jin midi ta amanpiya pi *ntwa/a/* jin wuki'd mo midi 'taki *ci* monkush ki 'kwani mo dhali ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ mo.

ABuulus A'di Yipki 'Kup 'Kup ka Aghripaas mo Mmo'taki Gam Gwo Is mo

²⁴ Dhali ki a'di ciki gwo jin ta jiny 'ce'd shem piti kan mo tani *Pastuus* oki gwo ki

dhan 'twa/ mo ki: Buulus /e guskina du mo ba/. Mmomisha /e to den e kagahara mo a'di *ṭu'k* /eya du mo mmogus mo. ²⁵ Hila Buulus oki gwo mo ki: Aha/ dinaki gusa du mo ba/ *Pastuus* /e jin ta jim 'borga/ mo hili aha/ ona gwoṇ gana/ mo dhali ka du jin *kuthi/* is ki 'cese/ 'cese/ mo be. ²⁶ Haala malik mishki to gwansan mo. E a'di si'da/ aha/ ona gwo ki dar gi monyju/ mo gom aha/ luluwa du sho'k gom toṇ kamu/ *ṭal 'de/* 'peni 'kwani gwansan yisa di'da jin bagu mo 'peni a'di mo haali/ mii yansan yisa miikunu ki tar mo. ²⁷ Malik Aghripaas, gwo 'peni imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ gamkina /e is mowa? A'di mishga/ ki /e gami gwo is mo. ²⁸ Dhala Aghripaas oki'da Buulus gwo mo ki: A/ e palaa/ ki ari mompal mmolal aha/ sho'k ki gwo mo jin miga/ war ka *Krithiyan* mo? ²⁹ Dhala Buulus oki gwo mo ki: Aha/ mishayi ka Arumgimis ki ari pal walla ki dhan mompala caaga/ mo, yisa /e 'deya, hili si'da/ uni 'baar mo gun *cikki* aha/ ka tee yan mini 'taki war mo mmowa e ki aha/ isi ciki/ ki dar gi mondek gwansan mo be.

³⁰ Dhala malik cu mis mo dhala mudhiir dhala Barniiki mo dhali uni gun nyakki 'ko ki uni mo. ³¹ Dhali ki uni thoṭhkin ka pije/ mo tani uni *ciki* gwo ka rem 'kup mo mmo/ o gwo mo ki: Wathi/ yan diki mii toṇ kamu/ jin midi gam 'pemen jin ta ji gi wu mo walla jin midi ta jin minu *deka dek* mo be. ³² Dhala Aghripaas oki'da *Pastuus* gwo mo ki: Wathi/ yan minu 'taki kar ki 'kus mo wakki/ a'di midi 'taki diki yip 'kup 'kup ka Kaysar mo be.

27

ABuulus 'Cukki'da Kur Yi'de/ jin Bela 'Tham e Pa Ruumiya mo

¹ Dhali ki gwo gamu me'd mo jin mina amani 'taki ii eya *kur yi'de/* jin bela 'tham ki bway gi Pa Ithaaliya mo tani uni *cikina* Buulus mo dhali uni ahabuusa tiya e me'd ma mancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo jin yukunu gway ka Yuliyuus mo 'peni mo jin jin ma askara ji eya Ughusthus mo.

² Dhali mmomerkina aman apon *kur* gi Pa Adramitiniyya jin bela 'tham mo jin muru 'cuk mo mmo/ii *iyi'de/* e mon tiya eya gap gi Pa Asiyya mo tani aman 'cukkina *akur*

yi'de/ e yi'de/ mo dhali jan tal 'de/ jin ta'da Aristarkus gi Pa Makiduniyya mo 'peni Pan Tasaluniiki mo tani a'di nyak di ki aman mo. ³ Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani am takina Pan Saydaa/ ki me'd mo. Dhala Yuliyuus mii'da Buulus me'd wathimpa mo dhali mmodhal a'di bway mo mmoya mo e ikam piti mo dhali a'di ta wathimpa ki is piti mo be. ⁴ Dhali mmo'cukkina amana kur yi'de/ jin bela 'tham 'peni mun mo tani aman iikina eya kur jin bela 'tham mo mmosheshela gap gi Pan Kuprus mo gom 'tham 'kon ki ca'ckon mo. ⁵ Dhali ki aman iikina eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo mmo'cith dhan yi'de/ jin di'd 'twa/ ki mis gi Pan Kilikiyya mo dhali Pam Pampiliyya mo tani aman pu'dkina e Pam Mira gi Bampa/ gi Pa Likiyya mo. ⁶ Dhali imun mo tani amancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo gamki'da kur yi'de/ jin bela 'tham mo ki bway gi Pa Iskandariyya mo mmoya iyi'de/ ki bway gi Pa Ithaaliya mo dhali a'di tu'cki am mmomer a'di apo/ mo. ⁷ Dhali aman iikina i yi'de/ ka serec, ka serec mo ka cim ka ris mo dhali ki aman pu'dkina mo ki mii kun ditadi mo apo/ Pan Kiniidus mo mmonona 'tham am ki bway naskina/ mo tani aman iikina eya kur jin bela 'tham mo mmosheshela gap gi Pan Kariit apo/ Pan Salmuuni mo be. ⁸ Dhali ki mii kun ditadi mmota agap ki me'd mo ki sule/ tani aman pu'dkina mo e monkamu/ jin yukunu ki Mo jin Dhunuwa Kur Yi'de/ ki Jaro/ mmo'dish Pa Lasaa/iya is mo be.

⁹ Dhali ka cim 'baarkunu ki nyanye/ mo dhali ki mo/ii jin ta jin tagu wu hila/ mo tani haali/ monga/ to pekunu hila/ mo tani aBuulus kucurki uni ki gwom 'borga/ ¹⁰ dhali oki uni gwo mo ki: Kana, aha/ nyitha ki mo/ii midi washi/a dhali mo jin minu this to e midi caaca mo, yisa jasi to kun kalu yisa dhala kur jin bela 'tham mo yisa hili si'da/ mon'koki/em bana mo. ¹¹ Hila mancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo ciki'da dum piti ki nyanye/ ki gwo gi tapa ma kur yi'de/ jin bela 'tham mo dhali com ma kur yi'de/ si'da/ mo, yisa ki gwon to gwansan kun okin ma Buulus mo. ¹² Dhali haali/ mo yan jin dhunuwa kur

yi'de/ mo diki ta a'di jin karu ki 'bore/ mo mmo'baara ppe gi mondit mo tani a'bana tiya o gwo mo mmo'cuca kur yi'de/ jin bela 'tham mo mmo/ii mo 'peni mun, wakki/ a'di midi 'taki ta isi mii gom uni mmomish pu'd e Pam Piniks mo dhali 'baara ppe gi mondit mo imun mo jin ta mo jin dhunuwa kur yi'de/ gi Pan Kariit jin hili 'kup ki mom'pesho'k gi 'ko'd gwar ma bim poros mo dhali ki mom'pesho'k gi 'ko'd gwar ma biny cam mo.

Adhan 'Thama Punthar Poshki'd e Kumma/ Yi'de/ mo

¹³ Dhali ki 'tham gi 'ban ma biny cam poshki'd ki puyii puyii mo tani uni toshkin ki uni gamki to jin di uni ibwa mo tani uni bukkina kar 'kup tonkuthu'd jin telki'da kur yi'de/ mo dhali uni iikin mo eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo mmota ga gap gi Pan Kariit ki me'd mo ki sule/ sule/ ki 'dish 'dish mo. ¹⁴ Hili n'ko'di mo jin 'konu ki rash rash mo tani 'tham bitkunu 'peni a'di jin mii'd ki ji wutul mo jin yuku ka Urukliidun mo. ¹⁵ Dhali ka kur bu'thkunu mo tani a'di moli ya ibwambor 'tham mo tani am cikina a'di bway mo dhali am borkunu mo be. ¹⁶ Dhali mmosona aman mo mmosheshela gap ma ara uk ma 'cesh jin yukunu gway ka Kalawdi mo tani aman misha kur bu'th ki mom'bi'th ki mii jin ditadi mo. ¹⁷ Dhali ki uni yu'dki a'di ki mis mo tani uni miiki to woth mo mmohakam is ma kur mo ki ton dek mo dhali mmoko/ ka uni is mo ki uni minu 'taki bit apo/ mo ma Sirtis* mo tani uni 'cukki burrinnye/ ma kur jin bela 'tham mo dhali wakan uni 'kokunu mo mmobor mo be. ¹⁸ Dhali ki aman 'kokina mo mmo'kosha tu'c ki mii ki nyanye/ gom dhan 'thama punthar mo tani ka cim jin 'ko'd uni telki mii 'pen mo mmokal to kun kalu mmota'k ka pije/ 'pena kur yi'de/ mo. ¹⁹ Dhali ka cim kwara mo tani uni ki me'd buni uni 'cena ita'kki cwam burrinnye 'tham ma kur yi'de/ ka pije/ mo. ²⁰ Dhali ki dar ga tente/ mo walla acul mo mmokusha po/ aman ka cim ka ris mo dhali ki dhan 'thama punthar jin wa'da iyayi'da po/ aman mo dhali arisa 'ten kapem bam jin minu 'taki woth am mo tani thisu e 'baar ki 'bil 'bil mo.

* **27:17** Sirtis a'di ta mo jin hapuc ma si'b ki hapuc mo.

²¹ Dhali ki uni 'kokin ki rash rash ki dar gi tonte/ mo tani aBuulus doshki'd ki mis mo 'peni bwam uni mo dhali o gwo mo ki: Kana, um mini 'taki ha isi gwom pem e mo mmo'taki 'koki 'cuka kur yi'de/ jin bela 'tham 'peni Panj Kariit mo dhali um mini 'taki ye mon tonthus yan mo dhali to gwansan kun thisu e si'da/ mo. ²² Dhali shwane/ aha/ malasa um ki gwo mo. Tayi gi bwam 'boro'd mo ma haali/ jamu/ tal 'de/ midi diki this mondiki/em piti e 'peni bwam um mo hili jasa kur yi'de/ 'te/ mo. ²³ Haala man'doyu gwoj kamu/ 'peni Arungimis doshki'd e aha/ mon'thiny yan mo aha/ jin tana jim piti mo, a'di jin miiga/ to si'da/ mo ²⁴ mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma, Buulus. /E mini mii doshi bwambor ma Kaysar mo dhali hili, Arungumis midi ci ki /eya ris uni gun nyak ii ki /e eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo. ²⁵ Haali/ a'di gi wakan mo tani kana, tayi gi bwam 'boro'd mo ma haali/ aha/ gama Arungimis gwo is ki a'di midi mii mii wakan me'd jin okunu aha/ gwo mo be. ²⁶ Hili ana minu mii taka po/ monj kamu/ jin ta ara uka 'cesh mo be.

²⁷ Hili ki mon'thiny jin ta'da 'kume'd i'ce'dka donjon pu'dki'd mo tani aman 'kokunu mmobor ki yi'dem babangal eya dhan yi'de/ ma Adriya ki mo murki'di ta mombwam/e mo tani imanmiiya kur yi'de/ toshkin ki uni 'kokin mo mmo'dish bampaŋ kamu/ is mo be. ²⁸ Dhali uni bitki to mo mmopal 'kul gi dhan yi'de/ mo dhali uni gamki a'di mo mmota engula/ iss 'kwanimpa ipe'de/ mo dhali 'ko'di ari mo jin thoŋha uni is mo tani uni bitki to dok/ e mo mmopal 'kul piti mo dhali uni gamki a'di mo mmota engula/ iss 'kwanimpa idonjon i'ce'dka 'kume'd mo be. ²⁹ Dhali mmoko/ kina aman is mo wakki/ aman minu 'taki ta'k mo a'cesh apo/ 'kuwosh 'kwakala/ mo tani uni ta'kkina kar 'kup tonjuthu'd jin telki'da kur yi'de/ mo idonjon 'peni bum 'pen jin 'ko'd mo dhali 'tho monjkush ki a'di bala midi di kakasjayi. ³⁰ Dhali ki imanmiiya kur 'kokin mo mmonapki mo mo mmoso ka pije/ 'peni bwam ma kur yi'de/ mo dhali thulka kur

yi'de/ eya dhan yi'de/ e mii jin diki ta jamas mii me'd jin mina uni 'taki beredha kar 'kup tonjuthu'd jin telki'da kur yi'de/ mo 'peni bum 'pen ma kamu/ jin twa/a/ mo tani ³¹ aBuulus oki gwo eya mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo dhali i/askar si'da/ mo ki: Isi ciki/ mmo'kokina gwansan ki 'koki 'ko eya kur yi'de/ mo tani um minu mol woth mo be. ³² N'ko'd i/askar 'ciŋkina shi/ ma kur yi'de/ 'pen mo dhali mmodhal a'di mmobitku mo be.

³³ Dhali ki monjkush ma tente/ di'd mmoy-ayu/ mo tani aBuulus napki uni 'baar mo mmoshwa tonten tiya mo mmo/o gwo mo ki: Atee yan ta'da cim ma 'kume'd i'ce'dka donjon mo jin cora um mo dhali 'kona um mmoga/ to mo dhali um 'koki bu'th tonj kamu/ mo be. ³⁴ Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ yukkina um mo mmobu'th tonten tiya mo haali/ a'di ta mo jin ta mom bum ki 'dantar mo. Haali/ ara mur'kup tal 'denj kamu/ midi diki 'ce'd sho'k 'peni 'kup bum ki jin 'denj kamu/. ³⁵ Dhali ki a'di oki gwo yan kan tan mo tani dhali a'di bu'thki maanjuthu'd mo dhali a'di 'borki'da Arungimis bwa i is e bun'kusi uni 'baar mo. Dhali a'di 'ce'dki a'di mo dhali tel a'di 'pen mo mmoshwa mo be. ³⁶ Dhali mmo'borkina uni bwa mo tani uni ki is buni si'da/ bu'thki tonte/ mo be. ³⁷ Dhali aman 'baar mo kun 'kona eya kur yi'de/ mo tani aman 'kwanimpa tana iss† 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka kwara apo/ i'ce'dka karpa'c i'ce'di 'de/ mo be. ³⁸ Dhali ki uni shwakini kap mo tani uni pashkina kur yi'de/ to is mo mmotagku ka pije/ mo pos bunyan eya dhan yi'de/ mo.

Akur Pwathki Bwa mo

³⁹ Dhali ki mo ta montee mo tani uni 'koki nyith mony'cesh mo hili uni thiskina bem bwan gapa 'kulgan kamu/ i is mo jin ta'da gap mo dhali uni torkina tor wakki/ uni mini 'taki misha kur yi'de/ bor apowa gap mo. ⁴⁰ Dhali mmobitkina uniya kar 'kup tonjuthu'd jin telki'da kur yi'de/ mo tani uni dhalki uni mo eya dhan yi'de/ mo mmo'cuk to kun dekki cwa jin shu'da kur yi'de/ bway ka yiha/ mo. Dhali mmoyu'dkina uni bur-rinyen 'tham ma kur jin twa/a/ mo 'kup

† 27:37 miyyateen sita wa saba/iin

ki 'tham tani uni bu'thkina *kur yi'de/* mo mmoya 'kup ka gap mo. ⁴¹ Hili mmo-bitkina uni apo/ mo jin gama dhan yi'de/ sun 'kup mo tani uni tu'ckina *kur yi'de/* mo mmopeya 'cesh mo. Dhali bum 'pen ma *kur yi'de/ jin twa/a/ jimki'da* 'cesh mo dhali molu joç mo dhali di'd kan mo. Hili bum 'pen ma *kur yi'de/ jin ta jin* 'ko'd mo tel 'pen mo mmo'cuk is piti mo gom mom'bi'th gi yi'de/ mmobir bakal mo be. ⁴² Dhali gwo jin 'koni bwa gi i/ askar mo tani ta gwo mmo'kosh 'kwani habuus mo jin mina unin tiya 'peni uni 'taki 'koki kan ka pije/ mo dhali ye mo be. ⁴³ Hila mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo tani a'di dina gwo ibwa mmokara Buulus ki 'dantar mo tani a'di nonki uni mo 'peni gwo kun 'ko uni ibwa mo dhali kanki gwo mo ki uni gun mishi yi'de/ kan mo mini posh is buni eya dhan yi'de/ mo dhali pu'di mony'ceshi *twa/a/* mo. ⁴⁴ Dhali 'peni kun tiya mo tani uni 'kokin eya *kur yi'de/ jin pwathki* bwa mo dhali kun tiya e ton tiya 'pena *kur yi'de/* mo. Dhali wakan a'di warki'd ki mo jin yekina uni 'baar mo mmopu'da po/ mony'cesh ki 'dantar mo be.

28

ABuulus Diki'd eya Uka 'Cesh gi Pam Maliitha mo

¹ Dhali ki aman yekina mo tani n'ko'd aman nyithkina a/uka 'cesh yin jin ta a'di jin yuku ka Maliitha mo. ² Dhali 'kwani gun 'koki wal 'twan Griki mo torki aman mii kun muma uni mo haali/ uni 'thaki o'd mo dhali bu'thki amani 'baar mo 'kup ki is buni mo haala sho'k di'd mmowol yi'de/ mo dhali haali/ mo 'thupa'thup mo be. ³ Hili ka Buulus tulki cinkira/ is imontal 'de/ mo dhali dhu uni e o'd jin shwa'd mo tani tashan 'thi pu'dki'd ka pije/ gom mom 'batha'd mo dhali 'tampal a'di i'bame'd piti mo. ⁴ Dhali ki 'kwani gun 'koki wal 'twan Griki parki ari to/e jin ta ga aci/i cine/ mmoshir ka 'cajala/ 'peni me'd piti mo tani uni oki gwo ka rem 'kup mo ki: Wathi/ yan de ita'da man'kosha mee mo be. A'di bala yeki'd mana 'pena dhan yi'de/ mo tani mo jin miinu ka kar/e non a'di mmodi ki e mo be. ⁵ Bahili a'di bitki to/e isi o'd jin shwa'd mo dhali a'di diki bu'th mo/isa nyor

mo. ⁶ Hili uni corks a'di ki a'di mina isi 'taki dhe'th mo walla mmomina jwa 'taki kal a'di mmobit e me'd mo. Dhali ki uni 'kokin ki rash rash mo mmocor a'di mo dhali mmohila uni ki tonthusa kamu/ diki pu'du/ i a'di mo tani uni wotha bwam buni 'kup mo dhali o gwo mo ki a'di ta'da rum mo be.

⁷ Dhali e monj gu'b kun tulu 'kup e mo yan mo tani mo 'kon gun ta ji gi wathi/ ma 'kan'kup ma uka 'cesh yan jin yukunu gway ka Publiyuus mo. A'di bu'thki aman mo dhali dhu am mmo/ish mo ka cimi kwara mmota yilkina/ mo. ⁸ Dhali a'di wakan si'da/ ki CoPubliyuus ishki 'ko'da 'cesh mmo'batha a'di is ki 'ba'th dhali mmo'thi mo. A'di jin yan ma Buulus nycine/ mo dhali mmo'tho mo dhali mmodhu me'd piti apo/ a'di mo mmowac a'di mo. ⁹ Dhali ki mii yan miikunu mo tani kun tiya si'da/ kun 'kosha 'batha tiya eya uka 'cesh yan mo tani pu'dkin mo dhali uni 'kokunu mo mmowac si'da/ mo be. ¹⁰ Uni si'da/ takki aman gi montak ka ris mo dhali ki aman 'cukkina *kur yi'de/ jin bela* 'tham mo tani uni dhu to gun mina am mii 'taki mii ta eya *kur yi'de/ jin bela* 'tham mo.

Buulus Merki'd e Pa Ruumiya mo

¹¹ Dhali 'ko'da ppe 'kupi kwara mo tani am 'cukkina *kur yi'de/ jin bela* 'tham mo jin ta ji gi Pa Iskandariyya mo jin 'baarki'da ppe gi mondit eya uka 'cesh yan jin ta gi jamasa 'de/ jin ta isa kam su/ mo. (Ikam gi uni su/ gwansan ta iya/ ma Saps jin ta com to gun luja 'Kwani Griki mo dhali iya/ gwansan iyuku gway ka Kastuur mo dhala Polok mo dhali imanmiiya *kur yi'de/ ki lun* uni me'd imanshu uni bway e bway yi'de/ mo.) ¹² Dhali mmotakina aman Pan Sirakuusa gi me'd mo tani aman 'kokina mo imun ka cimi kwara mo. ¹³ Dhali 'peni mo yan mo tani aman kukulkina bway mo dhali aman merkina e Pa Righiyuun mo dhali 'ko'da cim 'de/ mo tani 'tham gi 'bana biny cam poshki'd mo, dhali 'ko'da cim jin 'ko'd mo tani aman pu'dkina e Pam Puthiyuuli mo ¹⁴ e mo jin gamkina amana wak bam mo dhali aman tu'ckunu mo mmo'ko nyakki uni ka cim pesu/ mo. Dhali wakan mo tani am pu'dkina e Pa Ruumiya mo be. ¹⁵ Dhali 'peni mo yan

tani awak bam, ki uni cikki gwo gom aman mo tani, uni iyyin mo mmorak am ibway mo ntagi Mo ma Suug gi Pa Appiyuus mo dhali Mo gi Gu'b Yilkina/ Ikwara mo be. Dhali ka Buulus mishki uni mo tani a'di manki'da Arumgimis mo dhali bwa ta a'di wathimpa mo be. ¹⁶ Dhali ki aman cikina e Pa Ruumiya mo tani Buulus dhalkunu bway mo mmoça'b a'di 'de/ nyakka askar jin ji a'di mo be.

ABuulus A'di Çiki Gwo e Pa Ruumiya mo

¹⁷ Dhali 'ko'da cim kwara mo tani a'di yukki uni mo mmotul is imontal 'de/ mo uni gun tana 'kan'kup gi 'Kwani Yahuuda/ mo dhali ki uni 'kokin mmotul isi montal 'de/ mo tani a'di oki gwo i uni mo ki: Aha/ ma wak bum, aha/ bala miikina ton kamu/ apoj 'kwani yisa walla apo/ mii gi ibabam bana bala aha/ cikunu 'peni Pa Urushaliim mo mmota habuus e me'd gi 'Kwani gi Pa Ruumiya mo. ¹⁸ Dhali ki uni tirrishki aha/ ki gwo mo tani uni ona bwa ki kar aha/ ki 'kus mo haali/ mo jin yeru aha/ is ki gway mo diki ta 'pemen jin midi ta ji gi mowu mo. ¹⁹ Hili ki 'Kwani Yahuuda/ oki gwo apo/ a'di mo tani aha/ tu'ckunu mo mmoyip 'kup 'kup ka Kaysar mo, yisa mmotaka/ gi ton kamu/ jin miga/ yer 'kwani gi kal pem is ki gway mo yisa. ²⁰ Haali/ gom moyer is ki gway yan tan a'di iyukkika/ um mmoparaa/ e mo dhali mmotora tor nyakki aha/ mo haali/ goma 'ten kape/ gi 'Kwani ma Israyiil mo tani aha/ dekkunu ka jindhiiir yan mo. ²¹ Dhali uni oki gwo i a'di mo ki: Aman 'kokina ki bu'th gwo jin 'kwarkunu 'peni Pa Yahuudiyya gom / e walla tal 'den kamu/ 'pena wak pini yisa di'da jin pu'dki'd imahan mo dhali mmoci gwo walla mmo/o gwon tonthusu kamu/ 'de/ gom / e mo. ²² Hili aman ona ki a'di 'boro'd mmocik gwo 'peni / e a'di jin di / e i bwa wakan mo. Haali/ gom gwo gi ce yan mo tani a'di mishu mo ibwam aman ki gwo jin onu apo/ a'di e mo 'baar mo.

²³ Dhali ki uni karkina cim gom a'di mo tani uni tha'thkin i a'di mo e mo jin ca'bkiina a'di mo. Dhali a'di torki uni gwo eya tente/ mo mmoci gwo gom Bampa/ ma Arumgimis mo dhali mmolal uni sho'k ki gwo mo goma Yesu mo 'peni gwonkan ma

Musa jin cinu mo dhali gwo gi imançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo si'da/ 'peni mon'thamo/ ntagi mom'penkaskum mo be. ²⁴ Dhali kun tiya gamki to gwan is mo kun 'kokunu mo mmo/oku mo dhali gun tiya 'koki gam gwo is mo be. ²⁵ Dhali ki uni 'koki gam bwa me'd mo e bwam uni 'cena mo tani uni iikin mo, 'ko'da Buulus oki jasi gwon kamu/ tal 'de/ mo ki: Gwo ona Shi/ in Dheleladhelel ki 'bore/ eya Ishaya ka ji sho'k jin ta'da mançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ibabam bum mo ²⁶ mmo/o gwo mo ki:

Yayi / e mo ma e 'kwani gwansan mo dhali oyi gwo mo ki:

Mmocika um a'di ki cik gana/ mo tani um mini mol a'di 'ban ki tash tash mo dhali um mini par a'di e ka jin gana/ mo tani um mini mol a'di nyith ki 'bil 'bil mo.

²⁷ Haala dun 'kwani gwansan dhethadhe'th mo dhali 'cem buni usa us ki pintir mo mmocik gwo mo

dhali em buni mu'thkina uni mo isi ciki/ ki uni mini 'taki nyith ki em buni mo

dhali cik ki 'cem buni mo dhali mish gwo 'ban eya dum buni mo dhali 'taki tu'k 'kup ki aha/ mo jin miga/ 'taki waç uni mo be.

²⁸ Dhalki a'di mishu si'da/ mo e um ki mowoth yan 'peni Arumgimis hashkunu mo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. Ki uni mini cik si'da/. ²⁹ Dhali ki a'di oki gwo gwansan mo tani 'Kwani Yahuuda/ iikin mo mmosu'kkina uni ki gwo ki nyanye/ e bwam uni 'cena mo be.

³⁰ Dhali a'di ca'bki'd mmo'baar yil su/ mo e gu'b pitin gana/ jin cikina a'di aguurush mo mmoça'bi cine/ mo dhali a'di bu'thki uni 'baar kun iyyini a'di mo be, ³¹ mmoci gwo gom Bampa/ ma Arumgimis mo dhali mmotor to gom Tapa Yesu Kristhos ki dar gi monyju/i 'baar mo dhali wathi/ piyi'd jin 'tashki a'di 'twa/ mo be.

Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pa RUUMIYA mo

Mo jin Thenu Me'd mo

¹ ABuulus jin ta cinjina/ ma Yesus Kristhos jin yukunu mo mmota amankaru ki she/ mo, dhali a'di ki is piti ta jin karu ki she/ 'peni bwan tiya mo gom gwom 'borga/ ma Arumgimis mo, ² 'peni gwo jin okina a'di is ki imanji gwom piti kadhamo/ mo jin ta gwo jin 'kwarkunu jin kogu mo be. ³ Isi/ ki gwo gom Ya/m piti mo jin ta'da Yesus Kristhos Tapam bana mo, a'di jin dho'thkunu mo 'peni emen ma Dawuu'd mo isi/ ka yi'c bungwar is mo. ⁴ Dhali a'di toru eya tente/ ki a'di ta Ya/ ma Arumgimis mo ki mom'bi'th mo ki gwo gi Shi/in jin kogu mo mmopinu a'di mo 'peni mowu mo be. ⁵ Dhali ki a'di mo tani am bu'thkina 'the mo dhali am takina imandhunu ki she/ mo imontal 'de/ mo e mmoha gwom piti e mo ki mongam gwo is mo em bwaman kal gi 'kwani e mony'ceshi 'baar mo gom gway piti mo be. ⁶ Dhali nyakki uni mo tani um si'da/ um ta uni gun yukunu ki kum ma Yesus Kristhos mo be.

⁷ E uni 'baar mo kun 'kokin mo e Pa Ruumiya mo, uni gun en ma Arumgimis mo dhali kun yukunu mo mmodhu ki she/ ki dhelel dhelel mo.

A'the e um mo dhali monku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

ABuulus Dina Gwo Ibwa mo Mmobuti Pa Ruumiya mo

⁸ Ntwa/ a/ aha/ 'bora Arumgimis pem bwa i is mo eya Yesus Kristhos gom umi 'baar mo haali/ mongam gwo is bum torkunu ki tur ka pije/ e mony'ceshi 'baar mo. ⁹ Haali/ Arumgimis ta'da aman/ o gwom pem mo a'di jin miiga/ to ki shi/in pem mo e gwom 'borga/ gi Ya/m piti mo, haali/ aha/ yera um gway ka yempa/ mo e mon'thom pem ki dar gi mondak mo be. ¹⁰ Dhali aha/ dota Arumgimis mo wakki/ a'di midi 'taki ta isi mii mo ki bwam piti mo tani ki aha/ mina gam a'di jin tupaa/ bwa

mo isi/ isa gush mo mmoyaku/ i um mo be. ¹¹ Haali/ aha/ 'kosha te/ um kagahara mo ki aha/ mina 'taki ci um to gi shi/in mo, mmominu 'taki 'bi'th um is mo. ¹² Dhali a'di be nta gwo be ki ana minu nyakka du roc mo ki mongam gwo is bana ka rem 'kup mo, a'di jin di'd e um mo dhali e aha/ mo be. ¹³ Dhali shwane/ aha/ yisa mina dhal um mmota pus mo yisa, iwak pem, haali/ aha/ dina gwo mbwa me'd ka ris mo mmoyaku/ i um mo (dhali hili aha/ nonkunu 'kup mo be) ki aha/ mina nyak maman gana/ dho'th e um mo si'da/ me'd e unin tiya kun 'kokin mo e bwan 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. ¹⁴ Aha/ din ma mure/ m'ba/ gom 'Kwanin Griki mo dhali gom 'kwani kun 'koki wal 'twan Griki mo dhali gom uni gun ta gi yuk mo dhali gom uni gun ta pus mo. ¹⁵ Dhali wakan me'd jin mishga/ mii mo e is pem mo tani aha/ thosonkina is pem mo mmoçi gwom 'borga/ e um mo si'da/ gun 'kon e Pa Ruumiya mo be.

Mom'bi'th gi Gwom 'Borga/ mo

¹⁶ Haali/ aha/ dina is ki 'the mo gom gwom 'borga/ mo haali/ a'di ta mom'bi'th ma Arumgimis mo e bway mowoth mo, e uni 'baar mo ki 'beles kun gam a'di gwo is mo. Ntwa/ a/ e 'Kwani Yahuuda/ mo dhali e 'Kwanin Griki si'da/ mo be. ¹⁷ Haali/ e a'di mo tani mo ma kar/ e ma Arumgimis torkunu eya tente/ ki mongam gwo is mo. Me'd jin 'kwarkunu mo ki: A'di jin ta jin kar/ e ki mongam gwo is mo tani a'di midi di ki e mo be.

Mii jin 'Kona 'Kwani ki Mii 'Ba/ mo

¹⁸ Haala nyor ma Arumgimis torkunu eya tente/ 'peni momis apowa ris mii gun ta ku gi ushu Arumgimis mo dhali mii gun 'koki ta kar/ e kun miina 'kwani mo mmoyap gwon gana/ ki miim buni kun 'koki ta kar/ e mo. ¹⁹ Haali/ mo jin mishuwa mish 'ban goma Arumgimis mo tani a'di toru eya tente/ gom uni mo be. Haali/ a'di torkin ma Arumgimis uni mo be. ²⁰ Gom to gun molu par e 'peni a'di me'd jin ukunu mony'cesh mo tani uni mishu eya tente/ mo be haali/ uni mishu e to gun uku mo be, uni gun mishu kun ta mom'bi'th piti jin di'd 'peni ka mun'kup ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo

ntagi yilan kamu/ ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ si'da/ mo dhali mmotana a'di Arumgimis kan si'da/ mo tani, wakan mo tani uni dar ki gwo mo mmoçi 'ko'd mo be. ²¹ Haali/ ba ki uni mishkina Arumgimis mo tani uni kar a'di ki ca me'da Arumgimis gana/ yisa, dhali uni si'da/ 'koki man a'di mo. Hili uni warkin ki iman'kosh mo ki mii mo e gwom buni kun kulumkina uni ibwa mo dhali adum buni jin ta pus mo tani uni dhuruma/ dhurum mo be. ²² Dhali ki uni toshkin ki is buni ki uni yukayuk mo tani hili uni warkin ki pus mo be. ²³ Dhali uni akki monyca ma Arumgimis e mo jin moli wu mo me'd jamas to kun uku mo kun wana e ki wathiny'cesh jin mishi wu mo walla 'dii mo walla to/e mo walla to kun parana 'cesh mo be.

²⁴ Dhali ki mii gi wakan mo tani Arumgimis ciki uni bway mo ki mon'thoth bwa mo eya dum buni mo e to gun nyo/ anyo/ mo, ki bungwar is buni mini 'theya'the mo e bwam uni ki is buni mo be. ²⁵ Haali/ uni akki gwon gana/ goma Arumgimis e mo ki gwo ma tor mo dhali lun to mo dhali mii to gom to jin uku mo, yisa goma Man/uk to mo jin ta jin 'boru mii ki sule/ sule/ mo be. Amen.

²⁶ Haali/ gom 'kup mii yan kantan mo tani Arumgimis ciki uni bway ki mon'dape kun ta kun shigga/ mo. Up buni akki jamas buyem pam buni e mo mmobu'th jamas kun 'koki ta jamas buyem pa mo. ²⁷ Dhali wakan si'da/ tani 'kwaniñ gwaṭh uni dhalki jamas buyem pam buni ki up 'pen mo dhali uni bur ma dum buni mo mmo'dape apon tiyan tiya gwaṭh mo. 'Kwaniñ gwaṭh ha'k 'pen ceñ 'kwaniñ gwaṭh mo, dhali bu'th tonthus ki is buni uni 'cena mo, wakan ki miim buni kun thamkina uni mii mo be.

²⁸ Dhali haali/ Arumgimis usha uni mmoneyith mo tani Arumgimis si'da/ ciki uni bway mo mmota gi bwa kun mini ta aye/in gwo mo dhali ki mii kun shi/ashi/ mo be. ²⁹ Uni 'tu'dkunu mo ki piny piny ka ris mii gun ta mii gun 'koki ta miin'kar/ e mo dhali mii kun ta tonthus mo dhali mii mmota a'thothum bwa mo dhali mii kun ta kun dupa dupi e mo be. Dhali uni 'tu'du/ mo ki miin dhapan mo dhali mmo'kosha mee mo dhali mmota ibirin gwo mo dhali mmota imanheka he'k e mo

dhali mmota iman'do tiya ki e mo. Uni si'da/ tana le'd ka le'd apo/ 'kwanin tiya mo ³⁰ dhali ta imanthutha thu'th 'pen mo dhali ta imanshi/a Arumgimis i e mo dhali ta iman/ush 'kwani ga/ kun can mo dhali ta iman'thek 'ba/ mmis mo dhali ta imandhu is ki ca mo dhali mmota imanmum miin tonthus tiya kun ta kun this mo dhali mmota iman/ush gwo gi icom dhali ikum mo be, ³¹ dhali ta pus mo dhali ta uni gun tana akum bwa ka akum bwa mo dhali ta imandar ga dum pa mo dhali ta imangora bwa ki gor mo. ³² Bala ki uni mishki gwonkan ma Arumgimis mo ki uni gun miiki to gwansan mini gam 'pemen jin ta ku gi mowu mo tani uni yisa mii uni jasi uni 'cena ki is buni yisa, hili uni teski mii mo ki unin tiya kun botkin ki mii si'da/ mo be.

2

Mo jin Dwall ma Arumgimis Gwo ka Kar/ e mo

¹ Haali/ a'di gi wakan mo tani /e dar gi gwo mmoçi 'ko'd mo, ayy ki /e wathi/ ki /e jana dwalli ci gwo mo. Haali/ ki /e dwalli gwo apo/ a'di mo tani /e wakki is pini mo haali/ /e jin tana mandwall gwo mo tani /e miiki isi to kun nyakkin mo be.

² Ana misha ki gwon dwall ma Arumgimis pu'dki'd ki shem'bor mo apo/ uni gun miiki to gwansan mo be. ³ Aki tosha /e, /e wathi/ ki gwo jin dwalla /e apo/ uni gun miiki to gwansan mo dhali /e bala mii uni ki is pini mo tani a/e mini ye mo 'peni mondwall gwo ma Arumgimis 'taa? ⁴ A/e bolockina ris mii kun ta kum pa ma Arumgimis gi mo/en gun ishin ka entus ki bwa mo 'taa? Dhali mmoguna a'di bwa a'kany'cesh mo dhali mmo'kuca a'di bwa ki 'kari'th mowa? 'Kona um ki misha ki momiin ma Arumgimis ki mo/en mo tani ta 'pemen mmosus um mmorica du is mowa? ⁵ Hili adum bum kun 'bi'thkin mo dhali kun tana ushin gwo mo tani um tulkina nyor is is mo gom is bum mo ka cim ma nyor mo ki gwon dwall ma Arumgimis jin ta jin kar/e minu tor eya tente/ mo be. ⁶ Haali/ a'di midi ciya ris 'kwani to ka 'dete/ 'dete/ isi ki mii gun miikina uni mo be. ⁷ A'di midi ci mon'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo ki uni gwansan kun miiki mii gun 'boron

ki bwa gun 'kuçu mo ki 'kari'th mmosimm monyca e mo dhali montak mo dhali mo gi molu wu mo be. ⁸ Hili anyor midi di mo dhali mo jin ka/aka/ si'da/ mo gom uni gwansan kun ta ibirin gwo mo dhali kun ush gwon gana/ ha e mo mmomii mo hili uni ha gwon ton thus e mo mmomii mo be. ⁹ Monto'c bwa midi di mo dhali wukura/ si'da/ goma ris 'kwaniny'cesh 'baar mo ki 'beles kun miiki miinthus mo. 'Kwani Yahuuda/ ntwa/a/ mo dhali 'Kwanin Griki si'da/ mo be. ¹⁰ Hili monyca dhali montak dhali monku'th is goma ris uni gun mii miin gana/ mo, 'Kwani Yahuuda/ ntwa/a/ mo dhali 'Kwanin Griki si'da/ mo be. ¹¹ Haali/ Arumgimis diki mii mii ka gwar 'de/ mo be.

¹² Aris uni gun miiki miinthus ki dar gi gwonkan jin cinu mo tani minu 'ce'd sho'k si'da/ ki dar gi gwonkan jin cinu mo be. Dhali aris uni gun miiki miinthus 'ko'di gwonkan jin cinu mo tani uni minu dwall gwo ki gwonkan jin cinu mo be. ¹³ Haali/ uni gwansan gun shirki gwonkan jin cinu ki 'ce mo tani uni yisa nta unin kar/e ibwambor ma Arumgimis yisa. Hili uni gwansan gun miiki a'di mo tani uni idhunu ki mo ma kar/e mo be. ¹⁴ Dhali ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun dar gi gwonkan jin cinu mo mii ki buyem pa ki is buni a'di jin kana gwonkan jin cinu mo tani uni ta gwonkan ki is buni mo be. Hili ba uni idaran gi gwonkan jin cinu mo. ¹⁵ I/uni itori a'di mo ki a'di jin kana gwonkan jin cinu mo tani a'di 'kwarkunu eya dum buni mo. Dhali kan si'da/ 'twa/ ma dum buni ta'da man/o gwo mo dhali gwo kun kuluma uni i bwa ki ji wushur mo tani yer uni is ki gway mo walla tor gwo 'twa/ mo sayii ¹⁶ ka tee gwansan ka Arumgimis midi dwall 'kwani gwo kun kuma uni e bwa mo isi ki gwom 'borgam pem ka Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

'Kwani Yahuuda/ dhali Gwonkan jin Cinu mo

¹⁷ Hili wakki/ /e yukki is pini ki Wathi/ Yahuuda/ mo dhali ca'b 'ko'd e gwonkan jin cinu mo tani dhali kar 'bam pini ki ca mo ki /e ta jim pa goma Arumgimis mo tani ¹⁸ dhali mish bwam piti mo dhali tes a'di jin ta isa 'borgan gana/ mo haali/ /e ye'thkunu

sho'k mo e gwonkan jin cinu mo be tani ¹⁹ dhali wakki/ /e mishkin ka jin gana/ ki /e tana manshu 'kwani kun tana ja'da/ bway mo tani dhali ki /e ta monkush gom uni gun 'kon mo e mondhurumi'd mo tani ²⁰ dhali /e tana manto'k gom 'kwani kun ta pus mo dhali amantor 'kwanim 'pereny gwo mo tani mmotana /e gi gwonkan jin cinu mo tani arisa yuk gun pe'dkunu mo mmomish to mo, ²¹ dhali /e si'da/ jin wakan si'da/ mo tani /e jin tori ci gwo mo tani mina /e diki tor is pini gwo mo 'taa? Dhali ki /e din mo mmotor gwo apo/ mo gi kwalu to mo tani /e si'da/ kwalki to mo 'taa? ²² /E jin o gwo ki jan kamu/ midi mii dhalku/ cal ki mii mii mo tani /e si'da/ din mo 'taa? mmomii miinycal mo. /E jin shi/i tompinyconi e mo tani /e si'da/ kwalki to mo 'peni gu'b jin lunu to mo 'taa? ²³ /E jin kar 'bam pini ki ca mo gom gwonkan jin cinu mo tani /e ushkina Arumgimis tak mo 'taa? mmo'ce'd gwonkan jin cinu mo. ²⁴ Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Gway ma Arumgimis walu gwo sora po/ mo e bwan 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo gom /e mo be.

²⁵ Haali/ ka jin gana/ mo tani mo jin 'cithuwa munyal yis ta jim 'borga/ mo wakki/ /e ha gwonkan e mo mmomii mo, hili wakki/ /e 'ce'dki gwonkan mo tani mo ma munyal yis pini jin 'cithu/ mo tani a'di warki'd ka munyal yis jin dinuki 'cith mo be. ²⁶ Dhali wakan si'da/ wakki/ wathi/ jin di'd ka munyal yis i e mo dhuki gwonkan jin cinu mo ka kar/e mo tani mina mo ma munyal yis piti jin dina a'di ki 'cith mo tani kar a'di ka munyal yis jin 'cithu/ mo 'taa? ²⁷ Dhali wakan si'da/ 'kwani kun 'kon ka munyal yis i e kankan mo tani hili i/ uni idhuki gwonkan jin cinu mo tani uni ka jin gana/ mini wak /e jin ta gi gwonkan jin 'kwarkunu mo dhali mo ma munyal yis jin 'cithu/ kan mo tani hili /e i'ce'd gwonkan jin cinu mo be. ²⁸ Haali/ a'di diki ta Wathi/ Yahuudan gana/ jin ta'da por ma pije/ mo be. Dhali mo ma munyal yis jin 'cithu gana/ mo diki ta jim por ma pije/ mo dhali jim bungwar is mo be. ²⁹ A'di ta Wathi/ Yahuuda/ jin ta jim bwaman mo dhali mo ma munyal yis jin 'cithu gana/ mo tani a'di ta jim ma du mo be, jin ta to gi shi/in mo, yisa jin 'kwarkunu 'te/ mo. Montak piti

diki di 'peni 'kwani mo tani hili a'di 'peni Arumgimis mo be.

3

¹ Haali/ a'di gi wakan mo tani shi/ miim 'boro'da ta itana 'Kwani Yahuuda/ mo sa/? Walla tonta igama she/ mo mmo'cithuwa munyal yis mo sa/? ² Shi/ miim 'boro'd 'teki nyanye/ mo be. To jin telkika/ 'pen a'dan be ki 'Kwani Yahuuda/ cinu gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo. ³ Dhali gwo wakata wakki/ kun tiya dar gi gwo jin gamu is mo? Mmo'kona uni ki dar gi gwo jin gamu is mo tani a/a'di imina gwo jin gamu is ma Arumgimis i/ush me'd mowa? ⁴ Dhalku/ ki tosh kan. Wakka ris 'kwani 'baar ki 'beles ta kun 'koki ta kun gana/ mo tani dhalka Arumgimis ta a'din gana/ mo. Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Ki/e mini 'taki ta jim ma kar/e ki gwom pini mo

dhali 'taki pi gwo kun dwallu /e e mo.

⁵ Hili wakki/ mii kun 'koki ta kun kar/em bana miina ana mo mmo'tor mo ma kar/e ma Arumgimis mo tani i/ana mina o katinta mo? Ka Arumgimis diki ta a'din kar/e mo 'taa mmoga'a a'di anyora po/ana. (Aha/ ona gwo me'd wathim pa ba/.)

⁶ Dhalku/ ki tosh kan. Wakki/ gwo midi 'taki diki wakan mo tani Arumgimis midi 'taki mish 'kwaniny'cesh gwo dwall 'taa? ⁷ Hili wakki/ gwon gana/ ma Arumgimis ishkina monycam piti mo goma tor pem mo tani atinta iwakkunu aha/ mo me'd wathi/ jin miiki miinthus mo si'da/? ⁸ Dhali tonthus 'konuki 'taki mii mo gomata mmomina tom 'boro'di 'taki pu'du/ mo sa/? – me'd 'kwanin tiya kun rukunyki ana ki gwo mo mmo/o ki ana i/ona gwo kan mo. Ki mo gi miiwak buni tana kar/e mo be.

Janj Kamu/ jin Mii'd ka Kar/e Yisa Di'da

⁹ Dhali katinta si'da/? A/ki ana gun tana 'Kwani Yahuuda/ mo bola bol e ki 'bor mo 'taa? Yisa ki sule/ mo be. Haali/ aha/ hila yer ma ris 'kwani 'baar mo is ki gway mo imontal 'de/ mo, 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwanin Griki mo, ka ris 'kwani 'baar mo 'kokin mo 'ko'd e mom'bi'th gi miinthus mo be. ¹⁰ Me'd gwo kun 'kwarkunu mo cikise/ mo ki:

Janj kamu/ jin mii'd ka kar/e yisa di'da. Tal 'de/ piyi'd mo be.

¹¹ Janj kamu/ yisa di'da jin mishi gwo 'ban mo.

Dhali janj kamu/ yisa di'da jin napki'da Arumgimis mo.

¹² Aris uni 'baar mo dhereskin ki 'beles mo, aris 'kwani 'baar mo iiki iin thus mo. Janj kamu/ yisa di'da jin mii miim 'boro'da, tal 'de/ piyi'd mo be.

¹³ 'Kus buni wana e ki mon'kupaje jin ka'du 'twa/ mo.

Uni tan ka le'd buni kun he'kkina he'k e mo.

Acin tasha/ ca'bki'd 'ko'da le'd buni mo be.

¹⁴ Dhali 'twam buni 'tu'dkunu mo ki mony-jeya je mo dhali ka/ ma du ki ka/ mo be.

¹⁵ Sho'k buni dherkin mo mmowola bas mo be.

¹⁶ E bway buni jin iikina uni mo tani rakka'di 'baar mo dhali mii jin miinu miiny cinkina/ mo be.

¹⁷ Dhali bway gi mo ma ku'th is mo tani molkina uni mo be.

¹⁸ Monko/ isa kamu/ yisa di'd goma Arumgimis e bwambor jis/em buni yisa.

¹⁹ Dhali ana misha shwane/ ki a'di yin jin ona gwonkan jin cinu mo tani a'di onu gom uni gwansan kun 'ko 'ko'd e gwonkan jin cinu mo. Wakan mo tani ka ris 'twa/ 'baar mo minu 'dap 'twa/ mo gom gwo mo dhala ris 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo mini dosh shoka 'cesh goma Arumgimis mo be. ²⁰ Haali/ wathim panj kamu/ yisa di'da jin minu kar ki mo ma kar/e mo e jis/em piti mo goma tu'c gi gwonkan jin cinu mo yisa haali/ gom gwonkan jin cinu mo tani a'di nyithu/ miinthus mo be.

Mo ma Kar/e ki Mongam Gwo Is mo

²¹ Hili shwane/ tani mo ma kar/e ma Arumgimis a'di torkunu eya tente/ ki dar gi gwonkan mo be. Ba gwonkan jin cinu mo dhali gwo gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin 'kwarkunu si'da/ mo uni ta iman/o gwo gom a'di mo be. ²² A'di ta mo ma kar/e ma Arumgimis ki mongam gwo is eya Yesus Kristhos gom uni 'baar kun gam gwo is mo be. Haali/ tonj kamu/ di'd ka kwa/um bwa yisa. ²³ Haala ris 'kwani 'baar mo miiki miinthus mo dhali athki monyca

ma Arumgimis mo be. ²⁴ Uni dhukunu ki mo ma *kar/e* ka 'them piti me'd to jin *cinu* ki me'd mo ki mowan 'ba/ jin di'd eya *Kristhos* jin ta'da *Yesus* mo be. ²⁵ A'di jin karkin ma Arumgimis ka the/m me'd ka bas piti mo mmobudha bu'th ki mongam gwo is mo be. Yan miikunu mo mmotor mo ma *kar/e* ma Arumgimis mo haali/ gom bwa ma 'kany'cesh piti mo mmotana a'di Arumgimis mo tani a'di peki miinthus dhamo/ 'kup mo be. ²⁶ A'di miikunu mo mmotor e bu'kus shwane/ ki a'di ki is piti ta jan *kar/e* mo dhali ki a'di karki a'di ki mo ma *kar/e* mo a'di jin gami gwo is eya *Yesus* mo be.

²⁷ Dhali yan'ko'd mom bana jin dhukina ana 'ba/ ki ca mo tani a'di warki'd kata mo? A'di dhalkunu mo. Gom gwonkan jana? Gom gwonkan jin miinu mo 'taa? Yisa. Hili gom gwonkan gi mongam gwo is mo be. ²⁸ Haali/ ana *koca* e mo mmo/o ki wathi/ karu ki mo ma *kar/e* ki mongam gwo is ki dar gi mii gi gwonkan jin *cinu* mo. ²⁹ Walla Arumgimis ta'da Arumgimis gi 'Kwani Yahuuda/ uni 'cenaa? A'di si'da/ diki ta Arumgimis gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo 'taa? Nye, a'di ta ji gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ mo be ³⁰ haali/ Arumgimis a'di *tal* 'de/ mo dhali a'di midi kar ki mo ma *kar/e* uni gun 'cithuwa munyal yis mo gom mongam gwo is buni mo dhali uni gun 'konuki 'citha/ munyal yis mo gom mongam gwo is buni si'da/ mo. ³¹ A/ki ana mina puu gwonkan jin *cinu* mo jin gamu is yansan mowa? Dhalku/ ki tosh kan. Nye, gwo jin bath a'di is mo tani ana tela gwonkan jin *cinu* sho'k mo be.

4

A/Ibrahiim Ta She/mm mo

¹ Dhali ki gwonta imina ana i/o mo goma Ibrahiim mo, jin ta'da babam bana jin di'di *twa/a/* mo isi ka yi'c ki bungwar is mo? ² Haali/ wakka Ibrahiim karu ki mo ma *kar/e* gom 'kup gwo jin miinu to mo tani a'di ta toj kamu/ jin kara a'di is ki ca mo gom a'di mo, dhali hili yisa ibwambor ma Arumgimis mo. ³ Haali/ gwo wakata jin 'kwarkunu mo e Gwo ma Arumgimis mo mmo/o ka: Ibrahiim gamki'da Arumgimis

gwo is mo, dhali a'di kar a'di ki mo ma *kar/e* mo be. ⁴ Hili a'din 'de/ jin miiki mii mo tani tom piti jin gama a'di mo gom mii mo yisa karu ki to jin *cinu* ki me'd mo yisa. Hili a'di karu ki to jin mina a'di mii gam mo gom miim piti jin miikina a'di mo be. ⁵ Hili a'din 'de/ jin diki mii mii mo tani hili a'di gamki a'di gwo is mo jin karki a'di ki mo ma *kar/e* mo, a'di jin ta'da Arumgimis a/ushin gwo mo tani, mongam gwo is piti karu ki mo ma *kar/e* mo be. ⁶ Wakan si'da/ aDawuu'd ciki 'twa/ man ki mom'bor mii apo/ wathi/ jin kar ma Arumgimis ki mo ma *kar/e* mo ki dar gi mii mo be ⁷ mmo/o gwo mo ki:

Mom'bor mii gom uni gwansan uni gun dhalkunu adhin gwom buni 'pen mo, dhali miinthus buni si'da/ kumkunu 'kup mo be.

⁸ Mom'bor mii apo/ wathi/ jin mina Tapa Arumgimis diki kar miinthus piti mo be.

⁹ Mom'bor mii yan a'di *cinu* 'twa/ man apo/ uni 'cena gun 'cithuwa munyal yis mowa? walla apo/ uni si'da/ kun 'konuki 'citha/ munyal yis mo. Haali/ ana ona gwo ki mongam gwo is karki'da Ibrahiim ki mo ma *kar/e* mo be. ¹⁰ Dhali a'di kar a'di kata mo? A'di karkunu *ntwa/a/* mowa? walla n'ko'd ki a'di 'cithuwa munyal yis mo. A'di yisa n'ko'da, hili *ntwa/a/* ki a'di 'cithuwa munyal yis mo be. ¹¹ Dhali a'di bu'thki mo jin 'cithuwa munyal yis mo me'd jamas mii mo walla to jin 'dapa'd ki mo ma *kar/e* gi mongam gwo is jin takina a'di ki a'di di'd ka munyal yis i e naskina/ mo be. Ki a'di midi 'taki ta adhana baba ka ris 'kwani 'baar mo kun gamki gwo is mo be, uni gwansan kun darkin ki mo ma munyal yis jin 'cithu naskina/ mo, ki mo ma *kar/e* minu 'taki kar gom uni mo be. ¹² Dhali ki a'di midi 'taki ta adhana baba gom 'kwani kun 'cithuwa munyal yis mo jasi 'te/ yisa, hili gom uni gun ta ku gi 'cithuwa munyal yis mo si'da/ dhali kun bathi she/mm mii gi mongam gwo is jin ta jim ma babam bana ka Ibrahiim jin takina a'di *ntwa/a/* ki a'di 'cithuwa munyal yis mo be.

Gwo jin Onu Is Yayi'd ki Mongam Gwo Is mo

¹³ Dhali gwo jin onu is goma Ibrahiim mo dhali emen piti jin mina uni 'taki ta gi mal

mo e mony'cesh mo tani, diki yayu/ gom gwonkan jin cinu mo, hili gom mo ma kar/ e gi mongam gwo is mo be. ¹⁴ Haali/ wakki/ uni gun ta gi gwonkan jin cinu mo mini ta gi mal mo tani mongam gwo jin gamu gwo is mo tani minu war ki jin onu ka wuny is mo dhali gwo jin onu is mo si'da/ minu war mo ki gwo jin minu puu mo be. ¹⁵ Haali/ gwonkan jin cinu mo a'di kalki'da nyor mo be. Hili ki gwonkan piyi'd mo tani gwo molu dhiñ si'da/ mo.

¹⁶ Haali/ gom gwo gi wakan mo tani a'di ta ji gi gamu gwo is mo, ki gwo jin onu is min ma 'the cil mo dhali ki a'di minu tel sho'k mo gom emen piti 'baar mo, yisa gom jasi uni gun ha gwonkan jin cinu e mo, uni 'cena yisa, hili gom uni si'da/ kun nyak gwo gam is ka Ibrahiim mo be. Haali/ a'di ta'da adhana baba gom ana 'baar mo be. ¹⁷ Me'd Gwo jin 'kwarkunu mo mmo/o gwo mo ki: /E karkika/ mo mmota adhana baba gi kal gi 'kwaniny'cesh ka ris mo – e buñ'kus ma Arumgimis mo, a'di jin gama a'di gwo is mo jin ciki mon'koki/e mo gom uni gun wukin mo dhali yuka yuk ki to gun 'koki 'ko mo me'd to gun 'kokin mo be. ¹⁸ Dhali ki mo ma 'tenj kape/ jin peki'd mo tani a'di gamki gwo is naskina/ mo ka 'tenj kape/ mo ki a'di midi 'taki ta adhana baba gom kal gi 'kwaniny'cesh ka ris mo me'd gwo jin torkunu a'di mo ki: Wakan be emen pini mini 'ko mo be. ¹⁹ A'di diki 'ka'd mo e mongam gwo is mo ki a'di kulumki gwo ibwa mo gom bungwar is pitin gana/ jin wana e ki jin wu'd mo haali/ a'di ta'd gi yil jin wana e ki issi mudhe'd mo ka dhan piti mo walla ki a'di kulumki gwo ibwa mo si'da/ goma Saarah jin dina bwan dho'th piti jin taki'da burum naskina/ mo be. ²⁰ A'di diki ath mo jin gamu gwo is ki sule/ mo be. A'di dina a'di ki dumbul mo gom gwo jin okin ma Arumgimis is mo. Hili a'di 'bi'thkunu is mo e mongam gwo is mo me'd jin karkina a'di Arumgimis ki ca mo be. ²¹ Dhali a'di telu sho'k mo ki gwo eya du mo ka Arumgimis mishi mii a'di jin okina a'di is mo be. ²² Dhali wakan mo tani mongam gwo is piti karki a'di ki mo ma kar/ e mo be. ²³ Dhali hili, gwo jin okunu mo ki: a'di karki a'di mo tani, gwo gwansan uni 'kwarkunu mo gom jasi a'di a'di 'de/ yisa,

²⁴ hili gom ana si'da/ mo. A'di minu kar ka kar/e gom ana kun gama gwo is e a'di mo jin piki a'di 'peni mowu mo jin ta'da Yesus Tapam bana mo be. ²⁵ A'di jin karkunu mo mmowu mo goma adhiñ gwom bana 'baar mo dhali jin pikunu mo ki ana minu dhu ki mo ma kar/e mo be.

5

'Kup Gwo jin Dhunuwa Dhu ka Kar/e mo

¹ Dhali gom mii gi wakan mo tani ana dhunu mo ki mo ma kar/e ki mongam gwo is mo. Haali/ a'di gi wakan mo tani ana tana gi monku'th is eya Arumgimis mo eya Yesus Kristhos Tapam bana mo be. ² Dhali e a'di si'da/ ana takina ki bway mo eya 'the yansan mo jin doshkina ana nycine/ mo be. Dhali ana 'kunya bwa mo e mo ma 'tenj kapem bana gi monyca ma Arumgimis jin pwakkunu ana bwa mo be. ³ Dhali ki nyanye/ kan tan mo tani ana 'kunya bwa mo e mon'kosh is ka nyor bana mo dhali mmomisha ana ki mo/isa nyor pucurki'd mo mmogam 'pemen ki mo jin minu 'dim 'kup mo be. ⁴ Dhali mo jin minu 'dim 'kup mo pucurki'd mo mmogam 'pemen ki mo jin wanu gwo kan ibwa mo be dhali mo jin wanu gwo kan ibwa mo tani pucurki'd mo mmogam 'pemen ki mo ma 'tenj kape/ mo be. ⁵ Dhali mo ma 'tenj kape/ midi diki bit ana bwa ka lungu'b mo haali/ mo/en ma Arumgimis gackunu eya dum bana ki Shi/ in Dheleladhelel mo, a'di jin cikunu ana mo be.

⁶ Dhali ki ana 'kokina ki dar gi 'bi'th mo tani ki embula 'borga/ yansan mo tani aKristhos wuki'd mo gom ku gi ushuna ush goma Arumgimis mo be. ⁷ Hili a'di dita mii gom jan tal 'de/ mo mmo'taki wu mo gom a'di jin ta wathin kar/e mo – bahili gom wathim 'boro'd mo tani jan tal 'de/ midi 'taki budha du mo mmowu mo be. ⁸ Hili Arumgimis torki mo/en piti gom ana mo haali/ ki ana 'kokina mo mmota iman-mii miinthus naskina/ mo tani aKristhos wuki'd gom ana mo be. ⁹ Dhali haali/ a'di wakan mo tani mmodhukunu ana ki mo ma kar/e shwane/ ka bas piti mo tani bakata 'te/ beseene/ ana minu ta is ki me'd mo ki a'di 'pena nyor ma Arumgimis mo be. ¹⁰ Haali/ wakki/ ana gwamkunu ka

Arumgimis mo mmota isa 'de/ mo ki mowu gi Ya/ m piti mo tani ki ana 'kokina mo mmota 'kup gom a'di mo tani bakata 'te/ beseene/ ana gwamkunu mo mmota isa 'de/ mo shwane/ tani ana minu ta is ki me'd ki mondiki/em piti mo be. ¹¹ Dhali a'di diki wakan jasi 'te/ mo hili ana si'da/ mina bwa 'kuny mo eya Arumgimis mo ka Kristhos jin ta Tapa Yesus bana mo. E a'di mo tani ana bu'thkina mongwam bana mo mmota isa 'de/ mo be.

Aadam dhala Kristhos mo

¹² Dhali me'd jin pu'dkina miinthus eya 'cesh ki wathim pan 'de/ mo tani dhali wu mo gom miinthus mo tani dhali wakan mo tani miinthus peperki'd eya ris 'kwani 'baar mo haala ris 'kwani 'baar mo miiki miinthus mo be. ¹³ Dhali ka jin gana/ miinthus ishki'd e mony'cesh yansan ntwa/a/ ki gwonkan jin cinu mo 'konuki ci mo be. Dhali hili miinthusa kamu/ yisa karuwa wakki/ gwonkan piyi'd mo be. ¹⁴ Dhali hili wu seki'da Aadama po/ ntaga Musa mo, apo/ uni gwansan si'da/ kun takin gi miinthus kun waki gwon dhan ma Adam yisa. Adam ta'da shimpira/ mii gom a'di jin midi yayu/ mo be.

¹⁵ Dhali hili, to jin cinu ki me'd mo tani diki waki gwon dhin mo. Haali/ wakki/ 'kwani ka ris wukin mo goma dhin gwo gi wathin 'de/ mo tani bakata beseene/ a'the ma Arumgimis dhali to jin cinu ki me'd eya 'the gi wathin 'de/ caan jin ta'da Yesus Kristhos mo tani ishki'd mo gom 'kwani ka ris mo be. ¹⁶ Dhali to jin cinu ki me'd mo tani diki waka du'd mii 'peni miinthus wathin 'de/ caan si'da/ mo. Haali/ mii jin cinu isa nyok jin bathki gwon dhin 'de/ mo tani a'di ikalki miiwak mo. Hili, to jin cinu ki me'd mo jin bathki gwon dhin ka ris mo tani kalki mo jin dhunuwa dhu ka kar/e mo be. ¹⁷ Wakki/ gwon dhin gi wathin 'de/ kalki wu mo jin seki'd apo/ mo gom wathin 'de/ yan tani bakata beseene/ mmina uni se apo/ mo e mon'koki/e mo ki wathin 'de/ yan jin ta'da Yesus Kristhos mo, uni gun bu'thkina 'the jin ishki'd ka entus mo dhali to jin cinu ki me'd ki mo ma kar/e mo.

¹⁸ Dhali wakan si'da/ gom gwon dhan gi wathin 'de/ mo tani gwon dwall pu'dki'd apo/ aris 'kwani 'baar mo e miiwak mo be.

Dhali wakan si'da/ gom jan tal 'de/ jin mii'd ki mii ma kar/e mo tani mo jin dhunuwa dhu ka po/ ki mon'koki/e mo pu'dki'd mo eya ris 'kwani 'baar mo be. ¹⁹ Haali/ gom jan 'de/ jin ta'da a/ushingwo mii mo tani 'kwani ka ris warkin ki imanmii miinthus mo be. Dhali wakan si'da/ gom jan tal 'de/ jin ta'da manha gwo e mo mmomii mo tani 'kwani ka ris si'da/ minu warku/ ki imanmii miin'kar/e mo be. ²⁰ Dhali yan'ko'd gwonkan jin cinu mo a'di pu'dki'd mo jin mina gwon dhan imar is mo. Dhali hili me'd jin markina miinthus is mo tani a'the ishki'd ki nyanye/ mo be. ²¹ Dhali wakan si'da/ me'd jin sekina miinthus apo/ mo gi wunu mo tani a'the si'da/ midi se apo/ mo ma kar/e ki mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo eya Yesus Kristhos Tapam bana mo be.

6

Mo jin Wunu e Miinthus, Hili Mmo'ko ki E eya Kristhos mo

¹ Dhali gwo gi wakata imina ana i/o mo sa/? Mina ana rash 'ko e miinthus ki sule/ mo 'taa? jin min ma 'the i/ish mowa?

² Dhalku/ ki tosh kan. Ana gun wukina mo e miinthus mo tani ana mina 'ko ki e e a'di mmama? ³ Ki 'kona um ki misha ki ana 'baar gun cu'kununu eya Kristhos jin ta'da Yesus mo 'kokunu mo mmocu' mo nyakki jwam piti mo 'taa? ⁴ Ana 'kokunu mo mmokan mo kan nyakki a'di mo e jwam piti mo. Dhali wakan si'da/ me'da Kristhos mmocukunu a'di mis mo 'peni mowu ki monyca ma Baba mo tani ana si'da/ mina nyak mondiki/en this yan mo be.

⁵ Haali/ wakki/ ana tana imanwar ki isa 'de/ nyakki a'di e jwa jin waki jim piti mo tani ana minu warku/ ki isa 'de/ nyakki a'di e mompinum piti jin waki jim piti mo be. ⁶ Haali/ ana misha ki bwan dhamom bana 'koshkununu jwa mo nyakki a'di mo, ki bungwar is gi miinthus yan minu 'ce'd sho'k mo ki ana mina 'taki 'koki 'ko mo mmota cin'kina/ gi miinthus mo be. ⁷ Haali/ a'di jin wuki'd mo tani a'di di'd ka po/ 'peni miinthus mo be. ⁸ Dhali hili wakki/ ana wuna mo nyakka Kristhos mo tani ana gama gwo is ki ana mina 'ko nyakki a'di mo be. ⁹ Haali/ ana misha ka Kristhos a'di jin 'de'kkunu 'peni mowu midi diki wu dok/e ki sule/ mo.

Mowu ta gi mom'bi'th apo/ a'di dok/e yisa. ¹⁰ Jwa jin wukina a'di mo tani a'di wuki'd gom miinthus mo be me'd 'de/ ki sule/ mo. Hili mondiki/e jin dina a'di ki e mo tani a'di diki'd ki e eya Arumgimis mo be. ¹¹ Dhali wakan si'da/ um mini mii dhu is bum ki ku gun wukin mo gom miinthus mo dhali 'ko ki e eya Arumgimis mo eya Kristhos jin ta'da Yesu mo be.

¹² Dhalku/ ki dhal miinthus wakan mmose apo/ bungwar is ga 'cesh bum mo ma mmotu'c um mmocik gwo 'peni bwam bum mo. ¹³ Walla dhalku/ ki ci tom bungwar is bum ki miinthus mmota to mmomii mii kun 'coka'cok mo ma. Hili ciyi is bum ka Arumgimis mo ma, me'd 'kwani kun cuyunu mo 'peni mowu e mondiki/e mo dhali tom bungwar is bum si'da/ mmota ton kar/e goma Arumgimis mo. ¹⁴ Haali/ miinthus midi diki ta gi 'bi'th apo/ um mo, haali/ um ta 'kwani kun wana e ki cinjina/ gi gwonkan jin cinu yisa. Hili um wana e ki cinjina/ ma 'the ma Arumgimis mo be.

Mmota Cinjina/ gi Miinjar/e mo

¹⁵ Haali/ a'di gi wakan mo tani ana mina imii miinthus mo 'taa? Gom ana 'kon-aki ta cinjina/ gi gwonkan jin cinu mo 'taa? Mmotana ana cinjina/ ma 'the ma Arumgimis mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. ¹⁶ Ki 'kona um ki misha wakki/ um ci is bum ki wathin kamu/ mmota cinjina/ mmocik gwom piti mo tani um ta cinjina/ gi wathi/ jin cika um gwo mo ba/. Wakki/ a'di midi 'taki ta miinthus mmogam mowu mo, walla wakki/ a'di midi 'taki ta mmocik gwo mo tani a'di nta mii ma kar/e mo be. ¹⁷ Hili 'bora'bor ka Arumgimis mo haali/ um gun 'thissa/ ta cinjina/ gi miinthus mo tani shwane/ um warkin ki imanha gwo e 'pena dun gana/ gom gwon kar/e yan jin cinu um mmomii mo. ¹⁸ Dhali mmo'cukunu um 'peni miinthus mo tani um warkin ki cinjina/ ki mii ma kar/e mo be. ¹⁹ Aha/ ona gwo ki 'twa/ ga 'cesh mo, gom bungwar is ga 'cesh bum athan mo. Haali/ 'thissa/ um ci tom bungwar is bum ki jiny cinjina/ 'peni miin 'dap e mo dhali ki miinthus kun eka/ ek mo tani wakan shwane/ ciyi tom bungwar is bum ki jiny cinjina/ ki mii ma kar/e mo ma mmodhu gi she/ ki dhelel dhelel mo.

²⁰ Ki um ta cinjina/ gi miinthus mo tani um 'kon ki 'kus mo 'peni miinjar/ e mo. ²¹ Hili maman kuna gamkina um 'thissa/ me'dyin 'kona um e mii gun 'the um is shwane/ mo? Haali/ 'pemen gi to gwansan mo tani uni ta mowu mo be. ²² Hili shwane/ mmo'cukunu um mo 'peni miinthus mo dhali mmowara um ki cinjina/ ma Arumgimis mo tani um ta gi maman bum mmodhu gi she/ ki dhelel dhelel mo dhali 'pemen piti ta ji gi mon'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo. ²³ Haali/ to jin gamu ki mii jin miinu miinthus mo tani ta mowu mo. Hili a'di jin cin ma Arumgimis ki me'd mo tani a'di ta mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ eya Yesu Kristhos Tapam bana mo be.

7

Suura 'Peni Gwo Miimash mo

¹ Dhali 'kona um ki misha, iwaka? (haali/ aha/ ona gwo e 'kwani kun mishi gwonkan jin cinu mo) ki gwonkan a'di dekki wathi/ ki yil gi mondiki/em piti 'te/ mo be. ² Me'da 'bom jin mashkin ma kath mo tani a'di dekkina gwonkan ma kath ki a'di di'd ki e mo. Hili wakka akathim piti wuki'd mo tani ayim karu ki 'kus 'peni isi gwonkan ma kath mo be. ³ Wakan mo tani wakki/ a'di midi gam is piti ki wathin gwaṭha kamu/ mo ka kathim piti di'd ki e mo tani a'di minu yuk ka manmii miinyal mo. Dhali hili wakki/ a'di yim min ma kathim piti wu mo tani ayim di'd ki 'kus 'peni gwonkan yan mo dhali wakki/ a'di masha'di wathin gwaṭha kamu/ mo tani a'di ta'da manmii miinyal yisa.

⁴ Dhali ki mii gi wakan si'da/ mo tani iwak pem, um wukin mo gom gwonkan jin cinu ki bungwar is ma Kristhos mo be. Haali/ a'di wakan mo tani shwane/ um ta uni goma cin kamu/ mo a'di jin 'de'kkunu 'peni mowu ki ana mina dho'th maman goma Arumgimis mo be. ⁵ Ki ana 'kona ki e mo e bungwar is mo tani mon'dap e gi miinthus bana gun 'mera gwonkan jin cinu e mo tani 'kon mmowagas e tom bungwar is bana mo mmodho'th maman gom mowu mo. ⁶ Hili shwane/ ana 'cukunu mo 'peni gwonkan jin cinu mo. Ana wukina mo gom a'di caan jin bu'thki ana ki cinjina/ mo, ki ana mina 'koki mii to ki gwonkana dhamo/

jin 'kwarkunu mo, hili ki ana mina mii to ki mondiki/en this gi Shi/in mo be.

Gwo gi Toju Bwa jin Dina Miinthus e Bwaman mo

⁷ Ata mina ana i/o mo sa/? A/ ana mina o ki gwonkan jin cinu mo tani ta miinthus mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Hili wakki/ gwonkan jin cinu mo midi 'taki pi mo tani aha/ mina 'taki mol miinthus nyith mo be. Aha/ mina 'taki mol 'ban a'di jin ta mon'thoth bwa wakki/ gwonkan jin cinu diki o gwo mo ki: Dhalki /e bwa ki mii i'thoth mo ma. ⁸ Hili miinthus mo tani mmogama a'di bway e gwonkan jin 'kwarkunu mo tani a'di wagaski'da ris to gun 'thothu bwa e aha/ mo. Ki dar gi gwonkan jin cinu mo tani miinthus wuki'd ka mak mo. ⁹ Ntwa/a/ mo tani aha/ ca'bkina ki e mo ki dar gi gwonkan jin cinu mo. Hili ki gwonkan jin 'kwarkunu pu'dki'd mo tani miinthus waca'd mo dhali aha/ wukina mo be. ¹⁰ Gwonkan a'di yin jin oki gwo is gom mondiki/e mo tani a'di gamkika/ wu nycine/ mo. ¹¹ Haali/ miinthus mmogamkina a'di gway e gwonkan jin 'kwarkunu mo tani a'di he'kki aha/ e mo dhali ki a'di mo tani a'di 'koshki aha/ jwa mo be. ¹² Wakan be gwonkan jin cinu mo a'di kogu mo. Dhali gwonkan jin 'kwarkunu mo a'di kogu mo dhali ta jin kar/e mo dhali ta jin 'boro'd mo be.

¹³ Mina a'di jin ta jin 'boro'd kal mowu gom aha/ mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Miinthus a'di be a'di miiki mo jin wunu e aha/ mo e a'di jin 'boro'd ki miinthus minu 'taki tor ki a'di nta miinthus mo be dhali ki gwonkan jin 'kwarkunu mo a'di midi 'taki war ki miinthus jin shi/ashi/ mo be. ¹⁴ Ana misha gwo ki gwonkan jin cinu mo a'di ta to gi shi/in mo. Hili aha/ tana to gi shuman is mo jin yokunu mo e bwamme'd gi miinthus mo. ¹⁵ Aha/ dinaki mish gwo 'ban gom miim pem gana/ mo. Haali/ aha/ dinaki mii a'di jin oyaa/ bwa mo. Hili aha/ miikina a'di yin jin shi/kika/ i e mo. ¹⁶ Hili wakki/ aha/ miina to jin dika/ ki o bwa mo tani aha/ gamkina gwo me'd mo ki gwonkan jin cinu ta jim 'borga/ mo be. ¹⁷ Haali/ kan mo tani a'di diki ta aha/ jin miiki a'di mo, hili miinthus jin ca'bki'd e aha/ mo be. ¹⁸ Haali/ aha/ misha ki tom

'borgan kamu/ yisa ca'bki'd e aha/ mo, a'di jin ta bungwar is gi shuman is pem mo. Aha/ misha bwa o gom a'di jin 'boro'd mo, hili aha/ mola a'di mii mo be. ¹⁹ Haali/ aha/ dinaki mii tom 'boro'd jin oyaa/ bwa mo, hili tonthus jin 'teka/ bwa mo tani a'di imiikika/ mo be. ²⁰ Hili wakki/ aha/ miina to jin diki oyaa/ bwa mo tani a'di diki ta aha/ jin miikina a'di mo, hili miinthus jin ca'bki'd e aha/ mo be.

²¹ Wakan mo tani aha/ gamkina gwonkan bwa kan me'd jin oka/ bwa mmomii ki 'bore/ mo tani hili tonthus a'di ishki'd ki 'dish 'dish hila/ mo. ²² Haali/ aha/ 'bora bwa ki 'bor mo e gwonkan ma Arumgimis jin cinu mo e isi bwaman is pem mo be. ²³ Hili aha/ mishkina e tom bungwar is pem mo gwonkan gi bwan kamu/ aski'd mo ki gwonkan ma dum pem mmokar aha/ mmota cinkina/ gi gwonkan gi miinthus jin ca'bki'd e tom bungwar is pem mo be. ²⁴ Ayy aha/ jin dinaki ta buye/ wathim pa mo. Kaja midi 'cuk aha/ mo 'peni bungwar is gi mowu yan mo? ²⁵ 'Bora'bor ka Arumgimis eya Yesu Kristhos Tapam bana mo. Dhali wakan mo tani aha/ ki is pem miikina gwonkan ma Arumgimis jin cinu ka dum pem mo dhali hili ki shuman is pem mo tani aha/ miikina gwonkan gi miinthus mo be.

8

Mondiki/e e Shi/in mo

¹ Gom a'di gi wakan mo tani miiwak diki di mo shwane/ gom uni gwansan kun 'kokin eya Kristhos jin ta'da Yesu mo be. ² Haali/ gwonkan gi Shi/in gi mondiki/e eya Kristhos jin ta'da Yesu mo tani a'di karki aha/ ki 'kus 'peni gwonkan gi miinthus mo dhali mowu mo be. ³ Haali/ Arumgimis 'baarki a'di jin mola gwonkan jin cinu mii mo haali/ a'di 'ka'da'd mo e bungwar is mo mmohashkina a'di Ya/ m pitin gana/ mo e jamas gi bungwar is gi miinthus jin shi/ashi/ mo dhali gom miinthus si'da/ tani a'di wakki miinthus e bungwar is mo be. ⁴ A'di mii'd kan ki mo ma kar/ e gi to jin dota gwonkan jin cinu mo minu thim e ana mo kun 'koki bath bungwar is mo hili mmobath Shi/in mo be. ⁵ Haali/ uni gwansan kun 'ko 'ko'd e bungwar is mo tani dhuna dum

buni ki to gi bungwar is mo. Hili uni gwansan kun 'ko 'ko'd e Shi/in mo tani dhuna dum buni ki to gi Shi/in mo be. ⁶ Mmodhuwa du 'ko'di bungwar is mo tani ta mowu mo be. Hili mmodhuwa du 'ko'di Shi/in mo tani a'di ita mondiki/e mo dhali monku'th is mo be. ⁷ Haala du caan jin karu 'ko'd e bungwar is mo tani a'di ta 'kup ka Arumgimis mo. A'di diki gam me'd ki gwonkan ma Arumgimis jin cinu mo. Ka jin gana/ a'di moli mii mo be. ⁸ Dhali uni gwansan kun 'kon e bungwar is mo tani uni molona Arumgimis 'bor bwa i is mo be.

⁹ Hili um 'koki 'ko e shuman gi bungwar is mo. Um 'kon e Shi/in mo be wakki/ Shi/in ma Arumgimis ka jin gana/ di'd e um mo. Wathi/ jin dara'd gi Shi/in ma Kristhos mo tani a'di diki ta jim piti mo be. ¹⁰ Hili wakka Kristhos di'd e um mo tani ba bungwar is bum wukin mo gom miinthus mo tani shi/ in bum 'kon ki e gom mo ma kar/ e mo be. ¹¹ Wakki/ Shi/in gi a'di jin 'de'kki'da Yesus 'peni mowu di'd e um mo tani a'di jin 'de'kki'da Kristhos jin ta'da Yesus 'peni mowu mo tani midi ci mondiki/e mo ki bungwar is bum kun mishi wu si'da/ mo ki Shi/in piti jin di'd e um mo be.

¹² Dhali wakan mo, iwaka, ana 'kon ma mure/ m'ba/ mo, yisa gom bungwar is yisa mmobatha ana bungwar is yan mo be. ¹³ Haali/ wakki/ um 'ko 'ko'd e bungwar is mo tani um mini wu mo be. Dhali hili wakki/ ki Shi/in mo tani um ki 'kosh mii gi bungwar is jwa mo a'di imina umi 'ko e mo. ¹⁴ Haala ris uni gun shuna Shi/in ma Arumgimis bway mo tani uni ita iya/ ma Arumgimis mo be. ¹⁵ Haali/ um 'koki bu'th shi/in mmota cinkina/ dok/ e mmobit mo e mo ma ko/ is mo. Hili um bu'thki shi/in mmota iya/ mo. Me'd jin gwokina ana mo ki: Abba Ababa. ¹⁶ A'di ta Shi/in ki is piti jin oki gwo nyakki shi/in bana ki ana tana uci ma Arumgimis mo be. ¹⁷ Dhali wakki/ ana tana uci kan mo tani ana tana imankal mal mo, imankal mal ma Arumgimis mo dhali imannyak mal kal ka Kristhos wakki/ ana mina isi 'kosh ka nyor nyakki a'di mo ki ana minu nyak dhu ki ca ki a'di mo.

¹⁸ Aha/ tosha ki mo gi isa nyor jin di'd shwane/ diki ha me'd mmodhu ka par 'ban

ki monyca jin minu tor ana eya tente/ yilaŋ kamu/ mo. ¹⁹ Haali/ to kun uku mo tani uni carkina cor ki mo/o bwa ki 'bi'th gom mo jin minu tor uci ma Arumgimis eya tente/ mo be. ²⁰ Haala ris to kun uku 'kon mmogam me'd mo mmowar mmopu/ mo be. Uni yisa ki bwam buniŋ gana/ yisa, hili ki bwa gi a'di jin dhu uni ki mo ma 'teŋ kape/ mo. ²¹ Haali/ to gun uku uni, ki is buni minu 'cuŋ mo 'peni mondek buni gi mompu/ mo dhali bu'th mo jin dhunuwa dhu ki 'kus mo gi monyca gi uci ma Arumgimis mo be. ²² Ana misha ki aris to gun uku okonkin mo ki isa nyor ma dho'th imontal 'de/ mo ntagi shwane/ mo be. ²³ Dhali yisa jasi to gun uku uni 'cena, hili ana ki is bana mo, ana gun takina maman gi Shi/in ntwa/a/ mo okonkina isi bwaman mo me'd jin carkina ana acor gom mo jin budhuwa bu'th ka bas gi iya/ mo jin ta mo gi wanu bungwar is bana 'ba/ mo be. ²⁴ Haali/ e mo ma 'teŋ kape/ yan mo tani ana takunu is ki me'd mo be. Hili mo ma 'teŋ kape/ jin mishu mo tani a'di diki ta a'teŋ kape/ 'te/ mo. Haali/ a'dija jin ta'd ga 'teŋ kape/ gom to jin misha a'di mo? ²⁵ Hili wakki/ ana tana ga 'teŋ kape/ ki to gun 'kona ana ki mish mo tani ana carkina acor gom a'di ki bwa jin 'kuju mo ki 'kari'th mo be.

²⁶ Wakan si'da/ Shi/ in wothki ana e mon'ka'd is bana mo be. Haali/ ana 'konaki mish to 'tho mo me'd jin mina ana mii 'tho mo ka ba/. Hili Shi/in ki is piti a'di woth gwo is gom ana mmowuwa shure/ ki nyanye/ ki gwo mo. ²⁷ Dhali a'di jin napki'da dun 'kwani mo tani a'di mishki a'di jin ta'da adu gi Shi/in mo haali/ Shi/in a'di wothki gwo is gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel isi ki bwa ma Arumgimis mo be.

Mmopi Mii E ki Nyanye/ mo

²⁸ Haali/ ana misha mo ka ris to nyaku/ mii ki 'bore/ gom uni gun enena Arumgimis mo, gom uni gun yukunu mo mmomii waki bwam piti mo be. ²⁹ Haali/ uni gun mishkina a'di ntwa/ a/ mo tani uni i'kawurkina a'di mo mmonyak jamas ki Ya/m piti jin mina a'di ta abwa nyara/ ibwam ikam ka ris mo. ³⁰ Dhali uni gun 'kawurkina a'di mo tani uni iyukkina a'di

si'da/ mo dhali uni gun yukkina a'di mo tani uni idhukina a'di ki mo ma kar/e mo dhali uni gun dhukina a'di ki mo ma kar/e mo tani uni idhukina a'di ki monyca si'da/ mo be.

³¹ Haali/ a'di gi wakan mo tani ana mina i/o kata gom gwo gwansan mo? Wakki/ Arumgimis ta a'di gom ana mo tani aja a'di jin midi ta 'kup ki ana mo sa/? ³² A'di jin diki non Ya/m pitin gana/ mo hili a'di ciki a'di mmowu mo goma ris ana 'baar mo tani mina a'di diki ci ana aris to ki nyanye/ ka 'the si'da/ nyakki a'di mo 'taa? ³³ Kaja a'di jin midi kar ton kamu/ tal 'de/ m'ba/ uni gun kwanykin ma Arumgimis mo? A'di ta'da Arumgimis jin kar wathi/ ki mo ma kar/e mo be. ³⁴ Kaja a'di jin midi waka wak mo? A'di ta'da Yesus Kristhos 'taa? jin wuki'd mo. Nye, a'di 'teyi jin 'de'kkunu 'peni mowu mo, a'di jin di'd ka bim poros ma Arumgimis mo, a'di ka jin gana/ jin woth gwo is gom ana mo. ³⁵ Kaja a'di jin midi kwa/ ana bwa 'peni mo/en ma Kristhos mo? Mmominna to to'c 'kus 'taa? Mmo'ko ka cis 'taa? Mmo'kosha 'kwaniya 'kosh 'taa? Mmominna te/ 'kosh 'taa? Mmo'ko ki dar gi burrynye/ 'taa? Walla mmo'ko e mo jin tagu wu mo 'taa? Walla gandala turga/ 'taa?

³⁶ Wakan be a'di 'kwarkunu mo ki: Aman 'koshkunu jwa iyula tente/ gom gway pini.

Aman 'kokunu mmodhu mo me'd ka'bal gun susu mmo'cith 'kus mo be.

³⁷ Yisa. Ka ris to gwansani 'baar mo tani ana tana imanpi mii e ki nyanye/ e a'di jin enki ana mo be. ³⁸ Haali/ aha/ misha mo ki isa dun gana/ ki mowu walla mondiki/e walla iman'doyu gwo walla mom'bi'th kun molu gadhir walla to gun 'kon shwane/ walla to gun mini 'ko yilan kamu/ walla mom'bi'th ³⁹ walla montur walla mon'kul walla ton kamu/ tal 'de/ jin uku mo tani midi mol ana bwa kwa/ 'peni mo/en ma Arumgimis jin di'd eya Kristhos jin ta'da Yesus Tapam bana mo be.

9

Mmokwanykin ma Arumgimis 'Kwani ma Israyiil mo

¹ Aha/ ona gwon gana/ eya Kristhos mo. Aha/ dinaki ta tor mo. 'Twa/ ma dum pem

kalki aha/ gwo o e Shi/in Dheleladhelel mo ² ki aha/ takina gi bwan diti'd jin caaca mo dhali aha/ dinaki dak she/ 'pe'd eya dum pem mo. ³ Haali/ aha/ mina 'taki toshi ki aha/ ki is pem minu jee is jwa mo dhali 'cith 'twa/ 'pena Kristhos gom gway gi ikam pem gun tana bas pem ka yi'c mo. ⁴ Uni gun ta 'Kwani ma Israyiil mo dhali uni gun ta iya/ kun cila to mii mo dhali uni gun cila monyca mo dhali gwo jin gamu me'd mo dhali gwonkan jin cikunu mo dhali gwo gi lunu mo dhali gwo jin onu is mo be. ⁵ E uni a'di icil ma idhana baba mo dhali 'pena yi'c buni isi ki bungwar is mo tani a'di nta'da Kristhos jin diki'da po/ aris to 'baar mo, a'di jin ta'da Arumgimis jin 'boru mii ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ nnii mo. Amen.

⁶ Hili a'di yisa ta gwo ma Arumgimis jin ushki me'd mo yisa. Haali/ uni 'baar gun piyin 'peni uci ma Israyiil mo tani ta unin gana/ ma Israyiil yisa. ⁷ Dhali uni 'baar mo 'koki ta ucin gana/ ma Ibrahiim mo haali/ uni ita kun piyin mo 'peni a'di. Dhali hili uni gun pikin 'pena Is/hak mo tani uni ita emen kun yerikunu gway nj'ko'd mo be. ⁸ 'Pemen gwo yan diki ta jasi gwo gi tana uni uci gi bungwar is mo 'te/ uni kun ta uci ma Arumgimis mo. Hili uni ta uci gi gwo jin onu is mo kun ta emen kun yerikunu gway nj'ko'd mo be. ⁹ Haali/ gwo jin onu is yansan mo o gwo mo ki: Ki mo caan mo tani aha/ mina dok ka nyan'ko'd mo dhala Saarah midi ta gi ya/ mo be. ¹⁰ Dhali a'di ta jasi kan yisa. Hili si'da/ me'd jin bwaakin ma Ripka uci ki wathin gwa'tha 'de/ mo tani ababam bana jin ta'da Is/hak mo tani ¹¹ bala ki uni 'konuki dho'th naskina/ mo tani dhali 'koki mii ton kamu/ jin 'boro'd mo walla jin shiyi'd mo tani ki bwa ma Arumgimis jin 'kawurkina a'di ntwa/a/ ki mo jin kwanya a'diya kwany midi di ki sule/ mo tani yisa jasi gom mii yisa, hili goma yuk piti mo tani ¹² a'diyim torkunu gwo ki a'din gwanyjaka/ imidi mii to gom a'di jin ta dhuru'c mo be. ¹³ Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ka: Yakuub a'di enka/ mo be. Hili Iisu a'di i'teka/ bwa mo be.

¹⁴ Ana mina i/o kata si'da/? Arumgimis thu'thki mii mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan mo ma. ¹⁵ Haali/ a'di oki'da Musa gwo mo ki: Aha/ mina miimiiya po/ uni gun miga/

miimii mo dhali aha/ mina ko'c eya po/ uni gun miga/ ko'c e nycine/ mo. ¹⁶ Haali/ a'di diki ta to jin 'dapa'd e bwa wathi/ mo walla to jin palkunu mii mo hili a'di 'dapa'd ki momiimii ma Arumgimis mo. ¹⁷ Haali/ Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo oki'da Pirawn gwo mo ki: Aha/ cukina / e mis mo gom 'kup mii yaasen gana/ mo mmotor mom'bi'th pem e /e mo. Wakan ki gway pem minu ci ki lala'th e mony'ceshi 'baar mo. ¹⁸ Dhali kan mo tani a'di miiki mii apo/ unin tiyan tiya mo kun ona bwa a'di mo dhali a'di 'bi'thki'da du unin tiyan tiya kun ona bwa a'di mo be.

¹⁹ A'di mina umi oyaa/ gwo cikise/ mo ki: Atinta karkina a'di gwo apo/ naskina/ mo? Haali/ kaja midi mish bwam piti roc mo? ²⁰ Hili ki /e wathi/ ja midi thoka Arumgimis gwo ka nyan'ko'd mo? Mina to jin uku o a'di jin uk a'diya ki: Atinta uka /e aha/ kan mo? ²¹ Aman/uka je dina a'di ki ta gi 'bi'th apowa je mmo/uk 'pena jen gabula 'de/ yan ton'kul bwan kamu/ ki jaro/ mo dhali jan kamu/ jin dinu ki ga/ to mmomiya? ²² Atinta wakki/ Arumgimis dina gwo ibwa mmotor anyor piti mo dhali mmotor mom'bi'th piti mo tani a'di kalki bwan diti'd ki bwa jin 'kuwu/ ki 'kari'th mo dhali ton'kul bwa ma nyor gun ukkunu mo tani a'di ita gom mo gi 'ce'duwa 'ce'd sho'k mo be ²³ mmothosonkina a'di momish mo jin tanu pa gi monycam piti gom ton'kul bwa gi momii miim piti mo be. A'di jin thosonkina a'di ntwa/a/ gom monyca mo ²⁴ me'd isi anayi kun yukkina a'di mo, yisa jasi 'peni 'Kwani Yahuuda/ uni 'cena yisa si'da/, hili 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. ²⁵ Me'd ka jin gana/ jin okina a'di gwo eya Huusha mo ki:

Uni gwansan kun 'koki ta 'kwanim pem mo tani

miga/ yuk ki 'kwanim pem mo.

Dhala yim jin dinuki en mo tani

aha/ mina yuk a'di ki jim pem jin enka/ mo be.

²⁶ Dhali e mo yan gana/ mo, e mo jin onu gom uni mo ki: Um 'koki ta 'kwanim pem mo tani

uni minu yuk ki iya/ ma Arumgimis mo, jin di'd ki e mo be.

²⁷ Dhali Ishaya a'di cuuki'd mo gom 'Kwani ma Israyiil mo ki: Bala wakki/ aris iya/ ma Israyiil mina e 'taki wa ki emena si'b gi bwam ma gap mo tani hili jasi unin tiya ki daka/ iminu woth mo be. ²⁸ Haali/ Tapa midi dak bwan dwall gwom piti 'kup mo e mony'cesh ki 'bi'th dhali ki 'ta'b mo. ²⁹ Dhali me'd jin torkin ma Ishaya gwo ntwa/a/ mo tani ki:

Wakki/ Tapa Arumgimis gi momis midi diki dhal ana uci mo tani
ana mina e 'taki wa ki 'Kwani gi Pan
Saduum mo dhali mmowar mo me'd
'Kwani gi Pan Gamuura mo be.

'Kwani ma Israyiil dhali Gwom 'Borga/ mo

³⁰ Dhali ana mina i/o kata? Ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun 'koki ur mo ma kar/e isho'k mo dhali bu'th a'di mo, a'di a'di jin ta mo ma kar/e yan gi mongam gwo is mo, ³¹ hili ki 'Kwani ma Israyiil kun urki mo ma kar/e isho'k jin 'dapa'd ki gwonkan jin cinu mo tani uni 'koki ha me'd mo mmothim gwonkan caan jin cinu mo be. ³² Gomata? Haali/ uni 'koki ur a'di isho'k ki mongam gwo is mo hili me'd jin 'dapu a'di ki mii mo be. Uni golkina wosh jin golki'da gol mo be. ³³ Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Hili aha/ 'thikina Sihyuun wosh caan mo jin midi gol 'kwani mo,

wosh caan jin mina uni ita'k mo.

Dhali a'di jin midi gam a'di gwo is mo tani minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo be.

10

¹ Iwaka, adum pem oyaa/ dhali a'thom pem eya Arumgimis mo gom 'Kwani ma Israyiil ki uni minu 'taki ta is ki me'd mo be. ² Aha/ kalkina gwo o gom uni mo, ki uni shwakina nyor goma Arumgimis mo, hili a'di mishkina uni 'ban mo yisa. ³ Haali/ mmo'kona uni ki ji mol mo gom mo ma kar/e yan jin pu'dki'd mo 'peni Arumgimis mo dhali mmosimma uni mii e mo mmotel mo ma kar/em buni sho'k mo tani uni 'koki dhu is buni 'ko'di me'd mo ma kar/e ma Arumgimis mo be. ⁴ Haala Kristhos a'di ta jin 'ko'd gi gwonkan jin cinu mo, ka ris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ kun tan gi mongam gwo is mo minu dhu ki mo ma kar/e mo be.

⁵ AMusa 'kwarki gwo mo ki, wathi/ jin bot'o'd ki mo ma kar/ e jin 'dapa'd ki gwonkan jin cinu mo tani midi ca'b e a'di mo be. ⁶ Dhali hili, mo ma kar/ e jin 'dapa'd ki gwo jin gamu is mo tani a'di o gwo mo ki: Dhalku/ ki o gwo eya dum pini mo ki: Kaja a'di jin midi se momis mo? (ki a'di midi thula Kristhos ka 'cesh mo) ⁷ walla, Kaja a'di jin midi thul jis jwa mo? (ki a'di midi guya Kristhos ka pije/ 'peni mowu mo.) ⁸ Hili gwo wakata okunu mo? Gwo 'dishki /e is mo, eya le'd pini mo dhali eya dum pini mo (a'di jin ta gwo gi mongam is jin cikina aman mo be). ⁹ Haali/ wakki/ /e mini pi gwo ki 'twam pini ka Yesu ta Tapa mo dhali gam gwo is ka dum pini ka Arumgimis 'de'kki a'di 'peni mowu mo tani /e minu woth mo be. ¹⁰ Haali/ wathi/ jin gam gwo is ka dum piti mo tani wakan a'di karu ki mo ma kar/ e mo be. Dhali a'di jin piki gwo ki 'twam piti mo tani dhali kan, a'di wothkunu mo be. ¹¹ Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu o gwo mo ki: Wathin kamu/ 'de/ jin gamki a'di gwo is mo tani yisa minu kar ki mo ma 'the is yisa. ¹² Haali/ mo ma gwar 'de/ diki di e bwaman Wathi/ Yahuuda/ mo dhali Wathin Griki mo. Tapa a'di ta Tapan 'de/ goma ris 'kwani 'baar mo dhali ta a'di jin ci mom piti jin tanu pa mo apowa aris uni kun yuk a'di mo be. ¹³ Haali/ aris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ kun mini yer gway gi Tapa mo tani uni iminu ta is ki me'd mo be.

¹⁴ Hili 'kwani mini yuk a'di kata mo, uni kun 'koki gam a'di gwo is mo? Dhali uni mini gam a'di gwo is kata mo, uni gun 'koki cik gwo ki sule/ sule/ mo? Dhali uni mini cik gwo kata ki dar ga manci gwo mo? ¹⁵ Dhali 'kwani mini mish gwo ci kata mo? hili isi ciki/ uni minu 'taki mii hash mo ba/ Me'd gwo kun 'kwarkunu mo ki: Sho'k gi uni gwansan kun ciki gwom 'borga/ mo tani wani jarowa? ¹⁶ Hili uni 'baar 'koki ci is ki gwom 'borga/ yan mo. Haali/ a/Ishaya o gwo mo ki: Tapa gamkin maja gwo is jin cika a'di 'peni aman mo? ¹⁷ Wakan mongam gwo is pu'dki'd 'peni a'di jin cikunu mo dhali a'di jin cikunu mo tani pu'dki'd 'peni gwo jin cikunu mo goma Kristhos mo be.

¹⁸ Dhali hili aha/ dotkina gwo mo ki: A/ki 'kona uni ki cika? Ka jin gana/ uni cikkin mo be. Haali/

'Twam buni yaki'd ki lala'th isi mony'ceshi 'baar mo.

Dhali gwom buni taki'd ki 'pemen gi mony'cesh mo be.

¹⁹ Dok/ e aha/ dota gwo mo ki: A/ki 'Kwani ma Israyiil 'koki mish gwo 'bana? Ntwa/a/ Musa o gwo mo ki:

Aha/ mina kar/ e mmo'ta'c bwa gom uni gun 'koki ta kal mo.

E kal jin ta pus mo tani aha/ mina kar /e mmoshwaa nyor mo.

²⁰ Dhala Ishaya o gwo wakan ka daran du mo ki:

Aha/ gamkunu ki uni gwansan kun 'koki nap aha/ mo.

Aha/ torkina is pem eya tente/ gom uni gwansan gun 'koki dot aha/ mo be.

²¹ Hili gom 'Kwani ma Israyiil mo tani a'di ki o gwo mo ki: Ka tee 'peni mon'thamo/ aha/ he'thkina me'd pem e 'kwani kun tana iman/ush gwo ha e mo dhali kun ta 'kwani kun ta ca'ckon ki ca'ckon mo be.

11

'Kwani ma Israyiil kun 'Kokini Daka/ mo

¹ A'di dotka/ gwo dok/ e mo ki: Arumgimis wakki 'kwanim piti mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Aha/ ki is pem tana Wathi/ ma Israyiil mo, emen ma Ibrahiim mo, dhali aha/ tana jim ma wak ma Benyamiin mo be. ² Arumgimis diki wak 'kwanim piti mo, uni gun 'kawurkina a'di mo. Dhali 'kona um ki misha, Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo o gwo ki Iliyya a'di jin wothki'da Arumgimis gwo is apo/ 'Kwani ma Israyiil mo 'taa? Mmo/o gwo mo ki: ³ Tapa uni 'koshki /e imanci gwom pini mo. Uni 'ce'dki mo jin karu mmomiiya basa 'cesh gom /e sho'k mo dhali aha/ dhalkunu, aha/ 'de/ mo. Dhali uni napki mondiki/ em pem mo. ⁴ Hili Arumgimis thok a'di gwo kata mo sa/? A'di thok a'di gwo mo ki: Aha/ dhukina 'kwani ki is pem kun tana alaapi pesu/ mo kun 'koki lun ki jin 'kupa'dupun goma Baal mo.

⁵ Dhali wakan si'da/ ki mo yan mo tani 'kwani 'kokini daka/ kun kwanykunu ka 'the mo be. ⁶ Hili wakki/ a'di ka 'the mo tani a'di diki ta to mmo'dap ki mii mo. Wakki/ a'di diki wakan mo tani a'the midi diki ta a'the mo be.

⁷ Dhali ki gwonta si'da/? 'Kona 'Kwani ma Israyiil ki bu'th mo a'di jin ṇapkina uni mo. Uni gun kwanykunu mo tani uni bu'thki a'di mo. Hili unin tiya 'bi'thkunuwa du mo be. ⁸ Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:
Arumgimis ki ci bwa eny'ce'd mo,
ki em buni mini 'taki 'koki mish mo mo
dhali 'ce si'da/ mini 'taki 'koki cik
gwo mo,

ntaga teen gana/ yansan mo.

⁹ Dhala Dawuu'd o gwo mo ki:

Dhalka ayuk jin yuka uniya yuk mmo-
tul 'kup mo tani warki'd ki mo jin
ceshuwa cesh mo dhali ka gume/
si'da/ mo
dhali wosh jin gol uni mo dhali jin garr uni
'kus mo.

¹⁰ Dhalki em buni warkin ki mondhu-
rumi'd mo ki uni mini 'koki mish mo
mo,
dhali dhalka apom buni mmogomki'd ki
sule/ sule/ mo.

*Bway Mowoth gom 'Kwani kun 'Koki Ta
'Kwani Yahuuda/ mo*

¹¹ Wakan aha/ doṭa gwo mo ki: A/ki
uni golkunu jin mina uni 'taki biṭ mo
'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Hili gom gwon
dhan buni mo tani a'di ipu'dkina mowoth
e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo
be. A'di gi wakan mo tani a'di idhu 'Kwani
ma Israyiil mmota atacum bwa mo. ¹² Dhali
wakki/ gwon dhan buni ta 'pemen pa mo
gom 'kwaniny'cesh mo tani dhali wakki/
miim buni kun ush me'd mo ta tom pa mo
gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/
mo tani bakata 'te/ 'peni 'tu'd buni mo?

¹³ Hili aha/ ṭorkina um gwo mo um kun
'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. Ma isi me'd
jin taka/ amankaru ki she/ gom 'kwani kun
'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani miim
pem mmomii to mo tani ekkika/ mo be

¹⁴ jin minu dhu gwasi 'Kwani Yahuuda/
mmota'c bwa mo dhali ki mii gi wakan mo
tani unin tiya takunu is ki me'd mo be.

¹⁵ Dhali wakki/ gwo wak buni ta 'pemen
jin wanuwa wan 'ba/ mo mmotal isa 'de/
mo gom 'kwaniny'cesh mo tani mombu'th
buni midi ta 'pemen wakata mo? Hili
mondiki/e 'peni mowu 'te/ mo. ¹⁶ Dhali
wakki/ ara gana'th 'peni maman to jin ta
jin twa/a/ jin cinu mo ta jin kogu mo tani

wakan si'da/ min ma gabul piti ka 'duntula/
ta jin 'kogu mo. Dhali wakka birman ta jin
kogu mo tani wakan si'da/ abim piti mo be.

¹⁷ Dhali hili wakka bin tiya kwa/kunu mo
tani dhali/e jin tana ale/'te/'pena setuun jin
'kaki is piti 'te/ kamkunu mo e embul buni
mo tani mmonyak pa ta ki cwa setuun 'te/
mo tani ¹⁸ dhalku/ ki kar 'ba/ ki ca eya bi 'te/
mo. Dhali wakki/ /e kar 'ba/ ki ca mo 'te/
tani kayi gwo e ki /e a'di idiki tela birman
sho'k mo, hili abirman caan jin telki/e sho'k
mo be. ¹⁹ E mini o gwo mo ki, abi 'ce'dkunu
wakan jin miga/ 'taki ta kamkin ki a'di mo.
²⁰ A'di ta gwon ganayi. Uni 'ce'dkunu mo
haali/ uni dar gi mongam gwo is mo. Hili
/e ntelki mo gi gamu gwo is sho'k mo 'te/.
Wakan dhalku/ 'ba/ ki kar ki ca mo hili
doshi ki jin ko/ mo ma. ²¹ Haali/ wakki/
Arumgimis diki tor momiimiim piti apo/
abiny cwa ka 'kup 'de/ mo tani wakan si'da/
a'di midi diki tor a'di ki /e mo be. ²² Hili
a'di mo ma, mo jin miin ma Arumgimis ki
bwanjkush mo dhali mo jin miinuwa jisa ki
'bi'th ka kar/e 'peni Arumgimis mo. Jisan
kar/e yan 'kup ki uni gwansan kun bitkin
mo, hili Arumgimis midi mii ki bwanjkush
gom /e mo wakki/ /e mini ca'b ki sule/ e
mo gi bwanjkush piti mo. Wakki/ a'di diki
wakan mo tani /e si'da/ minu 'ciṭh mo be.
²³ Dhali kan si'da/ gom kun tiya mo tani
wakki/ uni mini 'taki buk 'twa/ 'peni mo
jin ushu gwo gam is mo tani uni minu kam
mo be. Haali/ Arumgimis ta gi mom'bi'th
mmokam uni dok/e mo be. ²⁴ Haali/ wakki/
/e 'ciṭhkunu 'peni cwa setuun jin 'kaki 'pen
piti ka 'kup 'de/ mo dhali /e kamkunu ki
ca'ckon mo /e jin diki di ka 'kup 'de/ e cwa
setuun jin cu'thkunu mo tani bakata imin
ma biny cwa ka 'kup 'de/ kam ka nyan'ko'd
dok/e e cwa setuun bunin gana/ mo.

Mo gi Tuku 'Kwani ma Israyiil Is mo

²⁵ Ki um mini 'koki 'ko ki ji mol mo mo
e mohe'k em bum mo tani aha/ ṇapa um
mmomish gwo 'ban mo, a'di jin ta gwo
jin bagu mo, iwaka. A/usiny'ce pu'dki'd e
'ban gi 'Kwani ma Israyiila tiya mo ntaga
waambuhany 'kwani kun 'koki ta 'Kwani
Yahuuda/ 'tu'dkunu mo mmopu'd mo be.

²⁶ Dhali wakan si'da/ aris 'Kwani ma Is-rayiil iminu ta is ki me'd mo be. Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Ka man'cuka'cuk'ba/ mo midi pu'du/ 'pena Sihyuun mo tani

a'di midi dhi'th mo gi ushuwa ush gom Arumgimis sho'k mo 'pena Yakuub mo be.

²⁷ Dhali a'di yansan midi ta gwom pem jin gamu me'd nyakki uni mo,

ki aha/ mina kal miinthus buni mo be.

²⁸ Isi gom gwom 'borga/ mo tani uni ta 'kup ka Arumgimis mo gom gway bum mo. Hili isi gom unim piti kun kwanykina a'di mo tani uni a'di ita ku gi ena a'di gom gway gi ibabam buni kun 'kokin mo ntwa/ a/ mo be. ²⁹ Haali/ to kun cinu ki me'd mo dhali ayuk ma Arumgimis uni 'kon ka kanne/ mo. ³⁰ Jasi me'd jin 'kokina um mo mmo/usha Arumgimis gwo ha e mo tani hili shwane/ um bu'thki momiimii piti mo gom mo jin usha uni gwo mmoha e mo be. ³¹ Wakan uni ushki gwo ha e mo jin mina uni 'taki gam momiimii si'da/ gom momiimii jin torkunu um mo be. ³² Haali/ Arumgimis tulki'da aris 'kwani 'baar 'twa/ mo mmo/ush gwo ha e jin mina a'di miimii apo/ uni 'baar mo be.

³³ Ayy mmo'kula mo jin tan ma Arumgimis pa ki 'kul mo dhali ayuk piti mo dhali momish gwo 'ban ma Arumgimis mo. Mmotheke'th gwon dwall piti wanu imola dhali mmothuk bway piti ki e mo tani wanu imola.

³⁴ Haali/ kaja mishki'da adun Tapa Arumgimis mo

walla aja ita'da manlogom a'di gwo mo?

³⁵ Walla aja a'di jin ciki a'di to jin cinu ki me'd mo

ki a'di midi 'taki ci to ka garr 'kus mo?

³⁶ Haali/ 'peni a'di mo dhali ki a'di mo dhali e a'di mo tani aris to 'baar 'kokin mo. Dhali e a'di mo tani dhalki monyca di'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

12

Mmota To jin 'Ciṡhu/ 'Kus jin Di ki E mo

¹ Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo, iwaḡ, gom momiimii ma Arumgimis jin mina umi ci is bum ka Arumgimis mo mmota to jin 'ciṡhu/ 'kus

jin di ki e mo, jin kogu mo, jin mish ma Arumgimis bu'th mo, jin ta to gi shi/in bum jin luṇa uma luṇ mo be. ² Dhalku/ mii ki tash me'd 'kwani kun 'koni mony'cesh yan mo ma. Hili aḡi a/ aḡ mo mmota ga dun this mo ki um mini pal a'di jin ta bwa ma Arumgimis mo jin ta a'dim 'boro'd mo dhali jin mishu bu'th mo dhali jim 'borgan gana/ mo be.

³ Haali/ ka 'the jin cikunu aha/ mo tani aha/ ona um gwo ka 'dete/ 'dete/ ibwam um ki a'din 'de/ midi diki kar is piti mmoboloḡa boloḡ ki bwa mo jin mina a'di mii diki ka kar is kan mo ba/. Hili mmokulum bwa gi talu 'de/ mo aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ isi ki shen gwo ma Arumgimis jin gamu is mo jin cinu a'di mo be. ⁴ Haali/ me'd jin tala buṅwar isa 'de/ mo tani ana tana gi tom buṅwar is ka ris mo. Dhala ris tom buṅwar is uni 'koki ta jasi en 'de/ mo. ⁵ Wakan ana bala wana risa e buṅwar is ma Kristhos mo dhali ka 'dete/ 'dete/ mo tani tom buṅwar is ta anan tiya mo. ⁶ Ana cinu to jin cinu ki me'd mo ki she/ ki she/ mo isi ka 'the jin cikunu ana mo. Dhalki ana miina to ki uni mo ma. Wakki/ gwo jin cinu ki 'twa/, ka para po/ gom mongam gwo is bana mo tani ⁷ wakki/ ta momii to, e momii tom bana mo dhali a'di jin tori gwo mo e gwontor piti mo ⁸ dhali a'di jin malaski'da malas, e malas piti mo dhali a'di jin ci to, ka 'ka'd me'di is mo dhali a'di jin wothki'da woth, ka nyor gana/ mo dhali a'di jin miimii jin miinuwa mii mo ki bwan 'kunyud mo be.

Mo gi 'Dapu 'Twa/ mo e Miin 'Kwani ma Yesu mo Mmo'ko mo

⁹ Dhalki mo/en wara'd ki jin gana/ mo. Shi/i a'di i e mo tani jin ta jin thus mo. 'Dapi 'twa/ mo e a'di jin 'boro'd mo. ¹⁰ Eni ka rem 'kup mo mmota ikam gana/ mo dhali tayi ashu/um bway mo mmotaḡa tak ka rem 'kup mo mmotor montak mo. ¹¹ Dhalku/ ki ta tumu'c eya nyor ki sule/ mo ma. Tayi awa'bpa/ e Shi/in mo mmomii to gom Tapa mo. ¹² 'Kunyi bwa mo ma e mo ma 'teṇ kapem bum mo. 'Kuḡi bwa mo ma ki 'kari'th e monṡo'c bwa mo. 'Dimi 'kup ki sule/ e mon'tho mo ma. ¹³ Nyaki to kun minu ta mo gom imandhunu ki she/ mo.

Boti ki mii jin mina ci ta gu'b bum njal mo ma.

¹⁴ Bori uni gwansan mii mo ma kun to'c um bwa mo. 'Bori a'bor bwa i is mo ma. Dhali dhalki uni ki jee mo. ¹⁵ 'Kunyi bwa mo ma nyakki uni gwansan kun 'kunya bwa mo. Koyi mo ma nyakki uni gwansan kun gwokin mo. ¹⁶ 'Ka'di bwa ki 'ka'd mo ka rem 'kup mo ma. Dhalku/ is ki kar ki ca mo, hili wuyi is ka 'cesh nyakki 'kwani en'thi/ mo ma. Dhalka boloc ki boloc ki sule/ mo. ¹⁷ Dhalki tonthus ki rakı bway mo a'di jin ta jin thus mo mmokulum gwo ibwa ntwa/a/ mo a'di jin 'boro'd e bwambor jis/ en 'kwani 'baar mo. ¹⁸ Wakki/ mishu mii isi mmomisha /e a'di mii mo tani ca'bi mo ki mo ma ku'th is nyakka ris 'kwani 'baar mo. ¹⁹ Um gun enka/ dhalka ri'c ki ri'c ki is bum mo ki sule/. Hili dhalki a'di ka nyor ma Arumgimis mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Mo ma ri'c mo tani ta jim pem mo be. Aha/ mina rak to ibway mo. A'di ta gwon Tapa mo be. ²⁰ Hili wakki/ a'di jin ta 'kup pini 'kosha te/ mo tani ciyi a'di tonte/ mo ma. Dhali wakki/ a'di budha yi'de/ mo tani ciki a'di mmopi mo ma. Haali/ gom mii gi wakan mo tani /e ki wola kapany o'di 'kup piti mo be. ²¹ Dhalku/ ki war ki uni gun pinu e ki tonthus mo ma. Hili piya ris tonthus e mo ki miim 'borga/ mo.

13

¹ Dhalka ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ dhu is 'ko'di me'd ma hakuuma jin ta gi 'bi'th mo. Haali/ mom'bi'tha kamu/ yisa di'da. Hili isi ciki/ 'peni Arumgimis mo be. Dhali uni gwansan kun 'kokin mo tani uni dhukin ma Arumgimis mo be. ² Dhali wakan mo tani uni gun rockin ki mom'bi'th mo tani rockin ki a'di jin torkin ma Arumgimis uni mo. Dhali uni gwansan kun rockin mo tani uni mini 'dap uni ka nyok gi gwon dwall ki is buni mo. ³ Haali/ imanjiya ji 'koki ta ku gi minu ko/ mo gom miim 'borga/ mo, hili gom mii shigga/ 'te/ mo. /E mini 'taki diki ko/ a'di jin ta gi mom'bi'th 'taa? Dhali wakki/ wakan mo tani miyi a'di jin 'boro'd mo ma dhali /e mini bu'th moman piti mo be. ⁴ Haali/ a'di ta cinkina/ ma Arumgimis gom mom'boro'd pini mo be. Hili wakki/ /e

tham to mii mo tani ko/ki is mo ma. Haali/ a'di diki kal gandala turgam piti ka kar 'kup 'te/ mo. A'di ta cinkina/ ma Arumgimis mo haali/ a'di ta'da mandak bwan dwall gwom piti 'kup ka nyor piti mo goma mantham mii mo be. ⁵ Haali/ a'di wakan mo tani dhalki a'din 'de/ midi mii kar is piti 'ko'di me'd mo, yisa jasi gom mmothera nyor ma Arumgimis 'te/ yisa, hili si'da/ gom 'twa/ ma du mo be. ⁶ Haali/ gom 'kup gwo jin nyakki'd kan mo tani um mini ciya thulpa/ mo haali/ uni gun ta gi mom'bi'th mo uni ta imanmii to goma Arumgimis mo, kuthi is mo ki sule/ e to yan ka jin gana/ mo. ⁷ Cika ris uni to kun ta kun cila uni mo. Cika thulpa/ e uni gun cil ma thulpa/ mo, dhali ciki uni to gun wo'thi/ to 'kup mo dhali koki uni gun minu ko/ mo dhali taki uni gun minu tak mo.

⁸ Dhalku/ ki di ka mure/ i'ba/ gom to gi wathin kamu/ mo, hili isi ciki/ mmo/ena en ka rem 'kup mo. Haali/ a'di jin ene'da mannyak ca'b piti mo tani thimki gwonkan jin cinu mo be. ⁹ Gwonkan kun 'kwarkunu mo kun o gwo mo: /E mini dhalku/ cal ki mii mii mo. /E mini dhalku/ ki mii 'kosha 'kosh mo. /E mini dhalku/ ki mii kwal to mo. /E mini dhalki bwa ki mii 'thoth mo. Dhali gwonkana kamu/ ma jin 'dapa'd ki gwon tul 'kup yan mo tani o gwo mo ki: /E mini mii ena mannyak ca'b pini me'd is pinin gana/ mo be. ¹⁰ Mo/en diki ta to jin thudhu mii mo goma mannyak ca'b mo. Dhali wakan mo tani mo/en ki thim gwonkan jin cinu mo be.

¹¹ Goma 'ban yansan mo tani /e ki mish mo mo. Ka tente/ pu'dki'd mo hila/ jin mina /e mer e mo 'peni mo/ish e mo. Haali/ wo'th 'disha'dish mo e ana shwane/ ki ana gamkina gwo is ntwa/a/ mo be. ¹² Mon'thiny a'di 'baarki'd mo dhali montee a'di pu'dki'd hila/ mo. Wakan dhalki ana taga mii gi mondthurumi'd ka pije/ mo dhali hitha gongoro/ gi monkush mo. ¹³ Dhalki ana miina ki is bana ki dher mo ma, me'd jin miinu e montee mo. Yisa mmomii ki ra'b e mon'kupa su mo dhali e mo jin 'kosh ma suwa 'kosh mo. Yisa e mo jin tanu dhora su dhali e mo jin kanuwa kanthi/ mo. Yisa e mo jin waluwa wal mo dhali e mo jin tanuwa tacum bwa mo. ¹⁴ Hili hithi Tapa Yesu Kristhos i is mo ma dhali dhalki gwo

ki mii kulum ibwa ntwa/a/ gom bungwar is mmoṭe a'di e mon'dap e mo.

14

Dhalka Kam Bum ki Waḱ mo

¹ Hili gom wathi/ jin 'ka'da is mo e monḡam gwo is mo tani hani a'di mo ma. Hili yisa mmosu'k ki gwo kun 'kon ka kwa/ m bwa mo. ² Wathin 'de/ gam gwo is ki a'di mishi shwa aris to mo. Dhali wathi/ jin 'ka'da is a'di shwa jasi ton dhii/i'd mo. ³ Dhalku/ ki dhal a'di jin shwa to ki waḱ a'di jin ga/i to mo. Dhali dhalku/ ki dhal a'di jin ga/i to ki ta ashi/m bwa gom a'di jin shwaki to mo haali/ Arumgimis han a'di mo be. ⁴ E ja jin midi waḱ ciṅkina/ gi wathin kamu/ mo? A'di ta mii ibwambor tapam piti jin doshkina a'di mo dhali biṭ mo. Dhali a'di minu kar mmodosh mo haali/ Tapa mish a'di kar mmodosh kan mo be.

⁵ Wathin 'de/ karki'da cim 'de/ mmobola kamu/ e ki 'bor mo, ka kamu/ si'da/ kara'da tee 'baar mo ki jiny nyak mo. Dhalka ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mishin ka daran du eya dum buniṅ gana/ mo. ⁶ A'di jin karki'da cim mo tani kar a'di mmotak Tapa mo be. A'di si'da/ jin shwaki to mo tani shwa a'di mo mmotak Tapa mo be, haali/ a'di 'borki'da Arumgimis bwa i is mo, me'd a'di jin ga/ki to mo tani ga/ki a'di mo mmotak Tapa mo dhali mmo'bora Arumgimis bwa i is mo be. ⁷ Wathin 'de/ 'peni bwam ana yisa di'da jin ca'bki'd gom is piti mo. Dhali jan kamu/ 'peni bwam ana yisa wuki'd gom is piti mo yisa. ⁸ Waḱki/ ana 'kona ki e mo tani ana 'kokina ki e gom Tapa mo. Dhali waḱki/ ana wuna mo tani ana wukina e Tapa mo. Dhali wakan mo, waḱki/ ana 'kona ki e mo walla waḱki/ ana wukina mo tani ana tana ku gi Tapa mo be. ⁹ Haali/ gom 'pemen yan kan mo tani aKristhos wuki'd mo dhali diki'd ki e mo dok/e ki a'di midi ta Tapa gi uni kun wukin mo dhali gi uni kun 'kon ki e mo be.

¹⁰ Atinta iwakkina /e akam pini kan mo? Walla /e si'da/ atinta shi/ kina /e akam pini mo kan? Haali/ ana 'baar mo mina doshi bwambor ma Kursi ma Arumgimis jin dwallu gwo mo be. ¹¹ Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

Me'd jin dika/ ki e mo tani a'di ta gwo jin ona Tapa mo, aris 'kupa'dupuni 'baar mo mini lun aha/ mo

dhali arisa le'di 'baar mo mini ci 'twa/ man goma Arumgimis mo be.

¹² Wakan ana ka 'dete/ 'dete/ mina mii ci is bananḡ gana/ mo ka 'dete/ 'dete/ ka Arumgimis mo.

Dhalku/ ki Dhala Kam Bum Golu mo

¹³ Dhali wakan dhalkina dok/ e ki waḱa waḱ ka rem 'kup mo. Hili yisa si'da/ mmogam gwo me'd ki sule/ sule/ mo mmokar to jin golo'da gol mo walla mmonona kan ki bway mo. ¹⁴ Aha/ mish a dhali lalu sho'k ki gwo e Tapa Yesu Kristhos ki ton kamu/ jin ga/u ki is piti yisa di'da. Hili a'di ta to jin ga/u gom macin tiya, uni kun kulum a'di ibwa ki a'di ta to jin ga/u mo be. ¹⁵ Waḱka kam pini raku mo goma shwantom pini mo tani /e dok/e bathi mo/en yisa. Dhalku/ ki dhal tonte/ jin shwana /e ki ci a'din tal 'den kamu/ jin wun ma Kristhos sho'k mmo'ce'd mo. ¹⁶ Wakan dhalku/ ki dhal to jin 'boro'd gom /e mo tani soru ki a'di ta tonthus mo. ¹⁷ Haali/ Bampa/ ma Arumgimis diki ta 'pemen gwo gom tonte/ mo dhali tompi mo 'te/. Hili gom mo ma kar/e mo dhali mo ma ku'th is mo dhali mon'kunybwa e Shi/in Dheleladhelel mo be. ¹⁸ A'di jin miiki to wakan goma Kristhos mo tani mish ma Arumgimis bu'th mo dhali ta a'din gana/ jin man'a 'kwani mo be. ¹⁹ Haali/ a'di gi wakan mo tani dhalki ana ura to jin midi dhuwa dhu ki mo ma ku'th is mo dhali mmotel sho'k ka gam 'kup mo. ²⁰ Dhalku/ ki dhal gwon tonte/ ki 'ce'da tu'c ma Arumgimis sho'k mo. Aris to 'baar mo ka jin gana/ dhelelkin mo. Hili a'di ta to jin thamu mii mo gom macin tiya kun dhu tiya mmota'k mo gom to jin shwakina uni mo be. ²¹ A'di ta miim 'borga/ mmo'koki 'ka shum walla mmopi yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah mo walla mmo'koki mii ton tiya ki suny suny kun mini dhala kan mmokol mo. ²² Monḡam gwo is jin takina /e mo tani kari a'di ki is pini um ka Arumgimis mo ma. Bwam 'boro'd gom wathi/ jin diki cu gwon dwall ki is piti mo gom to jin gwona a'di 'kus mo. ²³ Dhali hili a'di jin shi/i bwa 'kup mo tani waḱu

mo be, wakki/ a'di shwaki to mo haali/ a'di yisa mii'd me'd mii 'peni mo gi gamu gwo is yisa. Haali/ aris to gun miinu ki dar gi mongam gwo is ki suny suny mo tani ta miinthus mo be.

15

Mañi Amannyak Ca'b Pini mo, Yisa Is Piniñ Ganaa

¹ Ana uni gun 'bitha is mo tani mina mii kal to gi uni gun 'ka'da is kun atha/ ath mo dhali mmo'koki man is bana mo be. ² Dhalki ana ka 'dete/ 'dete/ maña amannyak ca'b bana mo gom tom 'borgam piti mmo'tel a'di sho'k mo. ³ Haala Kristhos diki man is pitiñ gana/ mo, hili me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Awak jin wakina uni gwansan /e mo tani uni bitkina po/ aha/ mo be. ⁴ Haali/ me'd gwo yin jin 'kwarkunu kadhamo/ mo ka tee yin mo tani 'kwarkunu mo mmoye'th ana gwo sho'k mo mmo'tela tel sho'k mo dhali mmoroça roç mo gom Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo tani ana mina ta gi mo ma 'tenj kape/ mo be. ⁵ Dhalka Arumgimis jin ta jin tele'da tel sho'k mo dhali mmoroça roç mo tani ci um bwa mo mmo'ko ki bwan tal 'de/ ka rem 'kup isi ki bwa ma Kristhos jin ta'da Yesus mo be. ⁶ Ki umi montal 'de/ mo dhali ki 'twan tal 'de/ mmokar a'di jin ta'da Arumgimis mo dhali jin ta'da Baba gi Tapa Yesus Kristhos bana ki ca mo.

Gwom 'Borga/ e 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo

⁷ Hayi ci ka rem 'kup mo ma. Wakan me'da Kristhos a'di hay ki um mo gom monyca ma Arumgimis mo be. ⁸ Haali/ aha/ tora um gwo ka Kristhos warki'd ki cinkina/ e mo jin 'cithuwa munyal yis mo mmo'tora Arumgimis gwoñ gana/ mo mmothim gwo jin onu is yan jin cikunu idhan ibaba mo be. ⁹ Dhali ki mii yan ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mini kar Arumgimis ki ca mo gom momiimiim piti mo be. Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Wakan aha/ mina man /e mo e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali yuk gway gom gway pini mo be.

¹⁰ Dhali dok/e a'di onu mo ki:

'Kunyi bwa mo ma, ayy 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ nyakki 'kwanim piti mo.

¹¹ Dhali dok/e:

Mañi um Tapa mo, um 'kwani 'baar mo kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali dhalka ris 'kwani 'baar ki 'beles man a'di mo.

¹² Dhali dok/e Ishaya o gwo mo ki:

Abirman ma Yassa midi pu'du/ mo, a'di jin midi cu mo mmota tapa apo/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali e a'di mo tani mmina 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ nta ga 'tenj kape/ mo be.

¹³ Dhalka Arumgimis jin ta ji gi mo ma 'tenj kape/ 'tu'd um ka ris bwan 'kunya/ dhali monku'th is e mongam gwo is mo, wakan ki mom'bi'th gi Shi/in Dheleladhelel ki um mini ish ka entus e mo ma 'tenj kape/ mo be.

¹⁴ Aha/ ki is pem kapu/ gom um iwak pem mo, ki um ki is bum 'tu'dkunu ki piny piny ki miim 'borgañ gana/ mo dhali mmo'tu'd ka risa yuk mo dhali mmomish cin tiya sho'k ye'th ka rem 'kup mo. ¹⁵ Hili ka 'ban kuku/ mo tani aha/ 'kwarkina um gwo ki dar gi monyju/ gana/ mo mmorogom um gwo mo haali/ goma 'the jin cikin ma Arumgimis aha/ mo be. ¹⁶ Mmota amanmii to goma Kristhos jin ta'da Yesus mo gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmota gasiis ma atu'c gi gwom 'borga/ ma Arumgimis mo. Wakan ki to jin isi'd gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ minu mish bu'th mo a'di jin dhagamkunu ki Shi/in Dheleladhelel mo be. ¹⁷ Wakan eya Kristhos jin ta'da Yesus mo tani aha/ tana gi 'kup gwo mo mmokar is ki ca mo goma tu'c pem goma Arumgimis mo be. ¹⁸ Haali/ aha/ dinaki mii ka gugundhi/ mo mmoçi gwo gom ton kamu/ 'de/ hili isi ciki/ a'di jin wagaskin ma Kristhos ki aha/ mo mmodhu 'kwani 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mmoha gwo e mo ki gwo mo dhali ki mii mo be. ¹⁹ Ki mom'bi'th gi jamas mii mo dhali momer dhali ki mom'bi'th gi Shi/in Dheleladhelel mo. Gom mii gi wakan 'peni Pa Urushaliim mo dhali ntagi mo is 'ko'd e Pa Illirikuun mo tani aha/ thimkina gwom 'borga/ ma Kristhos mmoçi mo be. ²⁰ Wakan mmokar a'di ki tom pem

jin guka/ ki e mo mmoçi gwom 'borga/ mo e mo jin dinuki mish gway ma Kristhos naskina/ mo ki aha/ mina diki nyan to e mo jin ka'ba wathin kamu/ mo be. ²¹ Hili me'd a'di jin 'kwarkunu mo ki:

Uni mini hil a'di mo, uni kun 'konuki tor a'di ki sule/ mo,
dhali uni mini mish gwo 'ban mo, uni kun 'koki cik gwo gom a'di ki sule/ mo be.

ABuulus Dina Gwo Mbwa mo Mmobut e 'Kwani gi Pa Ruumiya mo

²² Yan a'di ta 'kup gwo mmononkunu aha/ bway mo me'd ka hony/e mo mmoyaku/ i um mo be. ²³ Dhali hili shwane/ haali/ aha/ dara ki mo mo goma tu'c e bampa/ gwansan ka kukul is mo dhali haali/ aha/ dina gwo ibwa kagahara yil ka ris mmoyaku/ i um mo be. ²⁴ Aha/ tora ki ya par um e mo mmomiga/ pe ki tur mo me'd jin miga/ ya Pa Ispaaniya mo dhali mmomina umi sus aha/ m'pen mo e moyam pem imun mo wakki/ ntwa/a/ mo tani aha/ mina 'taki kap buti um ari'ceenne/ mo. ²⁵ Hili shwane/ aha/ yakina ya Pa Urushaliim ki to ime'd mo mmowoth uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo be. ²⁶ Haali/ 'peni Pam Makiduniyya mo dhali Pa Akaa/ iya mo tani uni 'borkina bwa mo mmoçi ton tiya gom unin tiya kun atha to mo e bwam uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel e Pa Urushaliim mo be. ²⁷ Uni 'kokina bwa mmo'bor mo mmomii a'di mo dhali ka jin gana/ uni 'kon ma mure/ m'ba/ mo gom uni mo, haali/ wakki/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ daka pu'dkin mmopwak to gi shi/in buni bwa mo e mom'bor mii mo tani uni ka si'da/ ba/ mini ta imanmii uni to ki mom'bor mii ki to gun isha e uni mo be. ²⁸ Gom a'di gi wakan mo tani me'd jin miga/ 'baar mii yan mo tani dhali ciki uni to ki 'dantar mo gun tulu is mo tani aha/ mina yaki bway bum e Pa Ispaaniya mo be. ²⁹ Dhali a'di mishga/ ki aha/ mina yaku/ i um mo tani aha/ mina yaku/ ki mon'tu'd gi mom'bor mii ma Kristhos mo be.

³⁰ Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo, iwak, gom Tapa Yesu Kristhos bana mo dhali gom mo/en gi Shi/in, ki um mini uth mo mmonal 'de/ nyakki aha/ mo e mon'thom bum eya Arumgimis mo gom aha/ mo be.

³¹ Ki aha/ minu 'cuk mo 'peni uni gun 'koki

gam gwo is e Pa Yahuudiyya mo dhali ka tu'c pem jin miiga/ gom Pa Urushaliim mo tani minu mish bu'th mo e uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo be. ³² Wakan ki bwa ma Arumgimis mo tani aha/ mina yaku/ i um ki bwan 'kunyga/ mo dhali aha/ minu wac mo e bampam bum mo be. ³³ Arumgimis gi monku'th is midi di e umi 'baar mo. Amen.

16

Monthe Me'd jin Thenu ka Karembye/ mo

¹ Aha/ kana um gwo mo gom 'bwah bana ka Pibi jin ta'da mancila to hil goma kaniisa gi Pan Kankariya mo be. ² Ki um mini bu'th a'diyim mo e Tapa me'd mii jin ha a'di me'd me'd kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali wothi a'diyim mo ma e ton tiya jin min ma yimi mii ta 'peni um mo haala yim a'di wothki'da woth ka ris mo dhali bungwar is pem gana/ si'da/ mo be.

³ Theka Piriskilla me'd mo ma dhali Aki-ila, unim pem kun nyakkaa/ atu'c mii eya Kristhos jin ta'da Yesu mo be. ⁴ Uni gun ci 'bam buni ki to gom mondiki/em pem mo. E uni mo tani jasi aha/ 'de/ yisa, hili si'da/ eya risa kaniisa 'baar mo kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ci mom'bor bwa i is mo be. ⁵ Theka kaniisa me'd mo si'da/ kun 'kon e gu'b buni mo. Theka Abaynitus me'd mo a'di jin enka/ mo ma. A'di ta jan 'de/ jin twa/a/ jin tu'kki'da bor mo e Pa Akaa/ iya goma Kristhos mo be.

⁶ Theka Mariyam me'd mo ma a'di jin mi-iki'da tu'c jin 'batha'ba'th e bwam um mo.

⁷ Theka Andaruunikus me'd mo ma dhali Yuniyas jin ta'da bas pem dhali agarr pem jin nyakkaa/ ca'ba sijn mo. Uni ita uni ibwan 'kwani kun dhunu ki she/ mo dhali uni 'kokin mo eya Kristhos ntwa/a/ ki aha/ mo be. ⁸ Theka Ambiliyas me'd mo ma a'di jin enka/ e Tapa mo be. ⁹ Theka Urbanus me'd mo ma a'di jin ta'da mannyak to mii jin ta jim bana eya Kristhos mo. Dhali a'dim pem jin enka/ jin ta'da Istakis mo.

¹⁰ Theka Aballis me'd mo ma a'di jin manu eya Kristhos mo. Theki uni gwansan me'd mo ma uni gun tana wak ma Aristubulus mo. ¹¹ Theka bas pem me'd mo ma jin ta'da Hirudiyuun mo. Theki uni gwansan me'd mo uni kun 'kon e Tapa mo, uni gun

tana wak ma Narkissus mo. ¹² Theki uni gwansan me'd mo kun miikina tu'c e Tapa mo uni kun ta iTaripeena dhala Taripuusa mo. Theka Barsiis me'd mo ma jin enu mo, a'diyim jin miiki'da tu'c jin 'batha'ba'th e Tapa mo. ¹³ Theka Rupus me'd mo ma, a'di jin leke'thkunu e Tapa mo dhali kum si'da/ jin ta'da ata'dam pem mo. ¹⁴ Theka Asinkiriitus me'd mo dhala Piliguun mo dhala Harmaas mo dhala Baterubaas mo dhala Harmiis mo dhali awak kun nyak'ko ki uni mo be. ¹⁵ Theka Piluluugus me'd mo ma dhala Juliya mo dhala Niriyuus mo dhali 'bwaham piti mo dhala Ulumbaas mo dhali aris uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo kun nyak'ko ki uni mo be. ¹⁶ Theka the me'd ka rem 'kup mo ma ki mo gi gamu'twa/ 'kup ki 'bore/ mo. Arisa kaniisa ma Kristhos theki um me'd mo be.

¹⁷ Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo iwa'k ki um mini hil uni gwansan kun dhu bwa ka cem bwa mo dhali kun ta imanra'ka rak kun kolu kun se gwo i is mo, a'di jin tor'kunu um mo. 'Cuki uni i'kup mo ma. ¹⁸ Haali/ 'kwani kun ta thus kan mo tani 'koki mii to gom Tapam bana ka Kristhos mo hili uni mii to gom bwam bunin' gana/ mo. Dhali ki gwom 'borga/ mo dhali ki gwo man' mo tani uni he'kki tiya adu e kun atha/ath mo. ¹⁹ Haali/ ki um 'kon mmoha gwo e mo tani a'di mishkunu e mo 'baar mo dhali gom a'di gi wakan mo tani aha/ 'kunykina bwa gom um mo. Hili aha/ ona ki um mini yukayuk mo mmomish a'di jin 'boro'd mo dhali ki um mini dar ga maki cine/ gom a'di jin ta thus mo. ²⁰ Dhali yan'ko'd Arumgimis jin ta gi mon'ku'th is midi pucura Setaan eya 'cesh 'peni bwam sho'k bum ki 'dishe/ mo. A'the gi Tapa Yesus Kristhos bana dhalki a'di di'd e um mo ma.

²¹ Timuthawuus a'di jin nyakki'da tu'c mii ki aha/ mo tani theki um me'd mo, wakan si'da/ miikin ma Lukiyus mo dhala Yasuun mo dhali Susiba'trus kun tana bas pem mo be.

²² Aha/ jin tana Tartiyuus jin 'kwarki gwo yansan mo tani aha/ thekina um me'd e Tapa mo be.

²³ Gayus a'di jin ta'da 'borim bwa gom aha/ mo dhali goma kaniisa 'baar mo tani theki um me'd mo. Arastus jin cila 'pem

pan ton dhu mo dhali akam bana ka Kawartus theki um me'd mo be. ²⁴ A'the gi Tapa Yesus Kristhos bana dhalki a'di di'd e umi 'baar mo. Amen.

Mmote Gwo mo ki Montak mo

²⁵ Dhali shwane/ e a'di jin mish um 'bi'th is mo isi ki gwom 'borgam pem mo dhali ki gwo jin cinu goma Yesus Kristhos mo isi ki gwo jin 'ceenu 'peni gwom bag yan mo tani a'di jin karu ki 'twan 'dap ki yil ka ris 'peni kadhamo/ innii mo. ²⁶ Hili shwane/ a'di toru eya tente/ mo dhali ki gwo gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ kun 'kwarkunu a'di mishu eya tente/ eya ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo isi ki gwon'kan ma Arumgimis jin di ki e ki sule/ ya ye 'ba/ mo mmokal mo gi hanu gwo e ki mon'gam gwo is mo be. ²⁷ Dhalki monyca di'd eya Arumgimis mo, a'di jin yuki'd a'din 'den' gana/ ki sule/ ki sule/ ya ye 'ba/ eya Yesus Kristhos mo. Amen.

Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Paŋ KURINT̩HUUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus, a'di jin yuk̩kunu ki bwa ma Arumgimis mo mmota a'di jin karu ki she/ goma Krist̩hos jin ta'da Yesus mo dhala kam bana ka Sustanis mo be.

² A'di 'kwarkunu goma kaniisa ma Arumgimis jin di'd e Paŋ Kurint̩huus mo, e uni gwansan kun dhukunu ki she/ mo eya Krist̩hos jin ta'da Yesus mo, uni gun yuk̩kunu mo mmodhu ki she/ ki dhelel dhelel mo imontal 'de/ nyak̩ka ris uni gwansan kun 'kokin mo e mo 'baar mo kun yuk̩ki gway gi Tapam bana jin ta'da Yesus Krist̩hos mo, a'di jin ta Tapam buni mo dhali Tapam bana mo be.

³ A'the e um mo dhali mon̩ku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesus Krist̩hos mo be.

Mo jin 'Boruwa 'Bor Bwa i Is mo gom To gi Shi/in jin Cinu ki Me'd mo

⁴ Aha/ 'bora Arumgimis bwa i is isa yempa/ mo gom um mo haali/ goma 'the ma Arumgimis jin cikunu um eya Krist̩hos jin ta'da Yesus mo be, ⁵ haali/ eya ris to 'baar mo tani um saka'thkunu e a'di mo ka ris gwo kun toru mo dhali ka risa nyith̩ jin nyith̩ to mo. ⁶ Isi kani gwo jin toru goma Krist̩hos mo tani tel̩kunu sho'k e bwam um mo be. ⁷ Wakan um yisa hari ton̩ kamu/ e to gi shi/in jin cinu ki me'd mo yisa, me'd jin corkina um gom mo jin minu piyu/ Tapa Yesus Krist̩hos bana mo be. ⁸ A'di jin midi tel̩ um sho'k mo ntagi 'pemen mo mmomina umi dar gi mii 'ba/ mo ka tee gi Tapa Yesus Krist̩hos bana mo be. ⁹ Arumgimis ta a'di jin ta isin̩ gana/ mo. Ki a'di mo tani um yuk̩kunu mmonyak̩ to mii ki Ya/m piti mo, a'di jin ta'da Yesus Krist̩hos Tapam bana mo be.

Akwa/um Bwa jin Kwa/u mo eya Kaniisa mo

¹⁰ Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo, iwak̩ mo, ki gway gi Tapam bana jin ta'da Yesus Krist̩hos mo tani ki umi 'baar mo mini

gam gwo me'd ki mo jin mina um i'taki 'ko ka kwam bwa mo tani midi 'taki diki di e bwaman um mo. Hili um mini gam 'twa/ 'kup mo e bwan tal 'de/ mo dhali eya yisanya 'de/ mo be. ¹¹ Haali/ gwo torkunu aha/ mo ki 'kwani ma Kuluwi ki mowal di'd e bwam um mo, um kun tana wak̩ pem mo.

¹² 'Pemen gwom pem jin oka/ mo a'dihe/ be, ki um ka 'dete/ 'dete/ o gwo mo ki: Aha/ tana ji ma Buulus mo, dhali, Aha/ tana ji ma Abulluus mo, dhali, Aha/ tana ji ma Sapa mo, dhali, Aha/ tana ji ma Krist̩hos mo.

¹³ Krist̩hos kwa/u bwa mowa? ABuulus, a'di 'koshkunu ki cwany'cith̩an dhul mo gom um mowa? Walla um 'kokunu mmomii ki yi'de/ ki gway ma Buulus mo 'taa? ¹⁴ Aha/ 'borkina Arumgimis pem bwa i is mo ki aha/ dinaki mii jin tal 'den̩ kamu/ 'peni um ki yi'de/ mo, hili isi ciki/ jasa Kirispus dhala Gayus mo be, ¹⁵ isi kan ki jan tal 'den̩ kamu/ midi 'taki diki o ki um miinu ki yi'de/ ki gway pem mo be. ¹⁶ (Aha/ miikina amii ki yi'de/ si'da/ mo gom 'kwani ma Istipanuus mo be. Sa kan mo tani aha/ dinaki mish ki aha/ miikina jin tal 'den̩ kamu/ ki yi'de/ mo si'da/.) ¹⁷ Haala Krist̩hos diki hash aha/ mo mmomiiya mii jin miinu ki yi'de/ mo, hili mmoci gwom 'borga/ mo, yisa ki yuk̩ jin midi ter 'kwani e mo isi ciki/ ki cwany'cith̩an dhul ma Krist̩hos minu kar ki jim puu mo ki dar gi mom'bi'th mo.

Krist̩hos jin Taki Mom'bi'th mo dhali Moyuk̩ ma Arumgimis mo

¹⁸ Haali/ gwo gi cwany'cith̩an dhul mo tani a'di ta gwom pus gom uni gwansan kun 'kon ki jiny 'ce'd sho'k mo, hili gom ana kun 'kokunu mo mmota is ki me'd mo tani a'di ta mom'bi'th ma Arumgimis mo be. ¹⁹ Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

Aha/ mina 'ce'd yuk̩ gi 'kwani kun yuk̩ayuk̩ sho'k mo,

dhali mo jin korkunu e gi 'kwani gwansan kun kora e ki kor mo tani aha/ mina tor uni sho'k ka pupush mo be.

²⁰ Mane wathi/ jin yuk̩ayuk̩ mo? Mane wathi/ jin ta'da man'kwar to mo? Mane amandot̩ gwo gom yil gwansan mo? Din ma Arumgimis ki kar yuk̩ gi mony'cesh yansan ki pus mowa? ²¹ Haali/ me'd jin tana yuk̩ ji ma Arumgimis mo tani 'kwaniny'cesh 'koki nyith̩a Arumgimis

ki yuk̩ yan 'te/ mo tani a'di 'borki'da Arumgimis bwa mo mmota uni gwansan is ki me'd mo kun gamki gwo is mo eya pali/ gi gwo jin cikina ana uni mo be. ²² Haali/ 'Kwani Yahuuda/ dotki gwo ki jin 'thek̩ gom jamas mii mo dhali 'Kwaniṅ Griki simmki moyuk̩ e mo. ²³ Hili ana cikina gwo goma Krist̩hos jin 'koshkunu jwa mo ki cwany'cithan dhul mo, a'di jin golki 'Kwani Yahuuda/ mo dhali warki'd ki gwo ma pali/ gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. ²⁴ Hili gom uni gwansan kun yuk̩kunu uni gun ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwaniṅ Griki si'da/ mo tani aKrist̩hos ta mom'bi'th ma Arumgimis mo dhali moyuk̩ ma Arumgimis mo be. ²⁵ Haali/ gwom pus ma Arumgimis mo tani a'di yuk̩ki'd 'teki yuk̩ mo mmobol 'kwani e mo dhali mon'ka'd is ma Arumgimis mo tani a'di 'bi'thki'd 'teki 'bi'th mo mmobol 'kwani e mo be.

²⁶ Hili isi gwo goma yuk̩ bum mo, iwak̩ mo. Aris um ka ris mo yisa yuk̩ayuk̩ mo me'd jin tana mo ma yuk̩ gi mony'cesh yan mo. Dhali um tana ris mo yisa kun ta gi moshirr mo. Dhali um tana ris mo yisa kun dhodhu e mo jin tanu 'penkapan mo. ²⁷ Hili Arumgimis ki kwany to yan jin ta pus mo e mony'cesh mo mmo'the 'kwani kun yuk̩ayuk̩ is mo. Dhali Arumgimis ki kwany to yansan jin 'ka'da is e mony'cesh yan mo mmo'the uni kun 'bitha is is mo be. ²⁸ Dhali Arumgimis ki kwany to yansan jin hatha ca'b 'ko'd mo dhali to yansan jin waku e mony'cesh mo, isi kan mo to kun 'koki 'ko mo si'da/ mo tani jin mina a'di dhu to kun 'kokin si'da/ mo me'd to kun puukin mo be. ²⁹ Wakan wathim pa en'thin kamu/ midi kar 'ba/ ki ca mo e bun'kus ma Arumgimis yisa. ³⁰ A'di ta 'kus gi mondiki/ em pini eya Krist̩hos jin ta'da Yesus mo, a'di jin kar ma Arumgimis mmota yuk̩ bana mo dhali mmota mo ma kar/em bana mo dhali mmota mo jin dhunuwa dhu ki she/ ki dhelel dhelel gom ana mo dhali mmota mo jin wanu ana 'ba/ mo. ³¹ Wakan me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Dhalki a'di jin kar 'ba/ ki ca mo tani kar 'ba/ ki ca e Tapa mo.

2

Mmobah Gwo goma Krist̩hos jin 'Koshu/ ki Cwany'cithan Dhul mo

¹ Ki aha/ pu'dkina e um iwak̩ mo tani aha/ dinaki pu'dku/ mmobah um gwo jin toru goma Arumgimis mo ki gwo jin molu piyu/ 'kup ka piye/ mo walla ki yuk̩ mo. ² Haali/ aha/ tana ki 'kup gwo mmomish ton kamu/ yisa e bwam um mo hili isi ciki/ jasa Yesus Krist̩hos mo dhali a'di jin 'koshkunu ki cwany'cithan dhul mo be. ³ Dhali aha/ dikina e um mo e mo jin 'ka'du is mo dhali e mo jin ko/kunu is kagahara mo dhali e mo jin deenuwa de e mo be. ⁴ Dhali gwom pem jin torka/ mo dhali gwom pem jin cika/ mo tani 'koki ta gwo kun mini el 'kwani e mo gom moyuk̩ mo hili mmonyo/ Shi/in mo dhali mom'bi'th mo be. ⁵ Wakan ki mongam gwo is bum minu 'koki thuma po/ moyuk̩ gi 'kwani mo, hili e mom'bi'th ma Arumgimis mo be.

Gwo jin 'Ceenu/ ki Shi/in ma Arumgimis mo

⁶ Bahili e bwaman uni gun iskin mo tani ana tora gwo yuk̩ mo. Ba a'di yisa ta moyuk̩ gi mony'cesh yan mo walla yisa ta moyuk̩ gi tapa gi mony'cesh gwan mo, kun mini puu mo. ⁷ Hili ana torkina gwo gom yuk̩ jin cinu ki jin kup mo dhali yuk̩ jin ta jim ma Arumgimis jin bagu mo, a'di jin 'kawurkin ma Arumgimis ntwa/a/ mo ki yil gi mony'cesh yan mo gom mo jin dhunu ana ki ca mo. ⁸ Itapa kun 'koni mony'cesh yan mo tani mishi gwo 'ban gom a'di yan yisa. Wakki/ uni mini 'taki mish mo tani uni mini 'taki 'koki 'kosh Tapa gi monyca ki cwany'cithan dhul mo be. ⁹ Hili me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

A'di jin dina e ki mish mo walla jin dina 'ce ki cik mo

walla jin diki dwar e gwalal gi wathi/ mo tani

a'di jin thosonkin ma Arumgimis mo gom uni gwansan kun enki a'di mo tani,

¹⁰ Arumgimis torki a'di eya tente/ e ana ki Shi/in mo. Haali/ Shi/in a'di theke'thki'da ris to 'baar mo, isi kani mon'kul ma Arumgimis mo. ¹¹ Haali/ wathi/ jana mishki to jin kulum ma kamu/ ibwa mo? isi ciki/ shi/in gi wathi/ jin diki'd e a'di mo. Wakan si'da/ wathin tal 'den kamu/ yisa mishki gwo jin kulum ma Arumgimis ibwa

yisa hili isi ciki/ Shi/in ma Arumgimis mo be. ¹² Dhali ana 'kokina ki bu'th moyuk gi mony'cesh mo, hili ana bu'thkina Shi/in jin piki'd 'peni Arumgimis mo ki ana mina mish gwo 'ban gom to kun cinu ki me'd mo kun cin ma Arumgimis ana 'bakany mo. ¹³ Dhali ana tora gwo yansan yisa ki gwo gi yuk jin kuluma 'kwani en'thi/ibwa mo yisa hili gwo jin torkina Shi/in ana mo, mmopok gwo gom to gi shi/in mo gom uni gwansan kun bu'thki Shi/in mo be.

¹⁴ Wathi/ jin dar gi to gi shi/in mo tani diki bu'th to jin cinu ki me'd 'peni Shi/in ma Arumgimis mo. Haali/ uni tana pali/ e a'di mo dhali a'di mol uni gwo mish 'ban mo haali/ uni nyithu/ ki to gi shi/in mo be. ¹⁵ Wathi/ jin ta gi to gi shi/in mo tani nyithki'da ris to 'baar mo dhali hili a'di ki is piti mo tani a'di minu 'koki nyith ki jan tal 'denj kamu/ mo be. ¹⁶ Haali/ aja a'di imishki bwa gi Tapa mo, wakan mmoye'th a'di sho'k ki gwo mo? Hili ana takina gi bwa ma Kristhos mo be.

3

Imannyaka Tu'c Mii goma Arumgimis mo

¹ Hili iwak mo, aha/ mola gwo o e um mo me'd 'kwani kun ta gi to gi shi/in mo, hili me'd 'kwani kun ta ku gi bungwar is mo, me'd usha na/ eya Kristhos mo be. ² Aha/ cina uma ko mo mmopi mo, yisa tonte/ jin ta jin ka'c mo. Haali/ um 'koki thoson is gom a'di mo. Dhali isi kani um naskina/ 'koki thoson is gom a'di mo be. ³ Haali/ um 'kon mmo'ko mo naskina/ gom bungwar is mo. Haali/ kan mo, mo jin tanu dhapan di'd naskina/ e um mo dhali mo jin biruwa bir e bwaman um mo tani 'kona um ki ta ku gi bungwar is mo 'taa? dhali mmomii to me'd 'kwani kun 'konuki ak mii e mowa? ⁴ Haali/ wathin kamu/ ki o gwo mo ki: Aha/ tana ji ma Buulus mo, dhali jan kamu/ ki o gwo mo ki: Aha/ tana ji ma Abulluus mo be, 'kona um ki ta 'kwani gi mony'cesh mo 'teya?

⁵ Ka Abulluus ta'da ta mo? Dhali aBuulus ta'da ta mo? Uni ta cinkina/ kun gamkina um gwo is nycine/ mo me'd mii gi Tapa mo mmodhukina a'di uni ka 'dete/ 'dete/ mo. ⁶ Aha/ sikina to mo tani, Abulluus a'di

wolki to yi'de/ mo, hili Arumgimis a'di ciki mo jin 'twaka to mo be. ⁷ Wakan si'da/ a'di jin siki to mo walla a'di jin wolki to yi'de/ mo tani uni ta tonj kamuwa? hili Arumgimis a'di 'de/ mo a'di ciki mo jin 'twaka to mo be. ⁸ A'di jin siki to mo dhali a'di jin wolki to yi'de/ mo tani uni nyakkin mo be, dhali uni ka 'dete/ 'dete/ mini bu'th to jin miikina uni to mo isi me'd shemen miim buni mo be. ⁹ Haali/ ana tana ci kun nyak to mii goma Arumgimis mo be. Um ta mondhe'd ma Arumgimis mo, mo jin nyan ma Arumgimis mo be.

¹⁰ Isi ki gwo ma 'the ma Arumgimis jin cikunu aha/ mo tani me'da man'kawur gu'b mo jin tana me'd piti gwocon mo tani aha/ 'thikina mo jin ka'bu/ mo dhali wathin kamu/ nyan ki to apo/ a'di mo. Dhalki 'kwani ka 'dete/ 'dete/ hilin ki 'bore/ mo, a'di jin minu nyan apo/ a'di mo be. ¹¹ Haali/ monka'bu' kamu/ yisa di'da jin mina wathin 'denj kamu/ i'thi to kan apo/ mo jin 'thikunu mo, a'di jin ta'da Yesus Kristhos mo be. ¹² Dhali wakki/ wathin kamu/ midi nyan to apo/ monka'b ki 'dolkon gana/ mo dhali 'dolkon kush mo dhali wosh kun ta kun dhel mo dhali cwa mo dhali kun'tush mo dhala wusha mo tani ¹³ arisa tu'c gi 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo tani uni minu tor eya tente/ mo. Haala tee midi this a'di tor mo haali/ a'di minu tor eya tente/ ki o'd mo, dhali o'd a'di midi pala ris e ma tu'c kun miina 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo be. ¹⁴ Wakki/ atu'c jin miina wathi/ mmonyan to apo/ mo jin ka'bu/ mo midi tel mo tani a'di midi bu'th to jin ishki kumma/ mo be. ¹⁵ Wakka tu'c gi wathin kamu/ cithu/ ki o'd mo tani a'di midi this tom piti e mo. Bahili a'di ki is piti mo tani a'di iminu ta is ki me'd mo, hili a'di mina e wa gi mo jin boruwa bor mo 'peni 'twa/ o'd gana/ mo be.

¹⁶ 'Kona um ki misha ki um ta monyca'b ma Arumgimis mowa? dhali Shi/ in Dheleladhelel ma Arumgimis di'd e umi. ¹⁷ Wakki/ wathin 'denj kamu/ midi shi/ monyca'b ma Arumgimis mo tani Arumgimis midi 'ce'd a'di sho'k mo be. Haali/ monyca'b ma Arumgimis mo tani a'di kogu mo dhali monyca'b caan jin ca'ba a'di mo tani a'di ita um mo be.

¹⁸ Wathin 'denj kamu/ midi mii dhalku/ ki

he'kis piti e mo. Wakki/ wathin 'den kamu/ e bwaman um toshki'd ki a'di yukayuk mo e embul yil yansan mo tani dhalki a'di wara'd ki pus mo ki a'di midi 'taki war ki wathi/ jin yukayuk mo be. ¹⁹ Haali/ moyuk gi mony'cesh yansan mo tani uni ta e ma pali/ mo goma Arumgimis mo be. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: A'di bu'thki uni gwansan kun yukayuk mo eya mak buni jin ishkina uni agany mo be. ²⁰ Dhali dok/ e a'di 'kwarkunu mo ki: Tapa a'di mishki gwo kun kuluma 'kwani kun yukayuk ibwa mo kun ta gwo kun ta pe'th mo. ²¹ Wakan wathin tal 'den kamu/ midi mii dhalku/ 'ba/ ki kar ki ca mo gom 'kwani mo be. Haali/ aris to 'baar mo ta kum bum mo be ²² wakki/ ta ji ma Buulus mo walla ji ma Abulluus mo walla Sapa mo walla mony'cesh mo walla mondiki/ e mo walla mowu mo walla mo kun 'kon shwane/ mo walla mo kun mini 'ko yilan kamu/ mo tani aris to gwansani 'baar mo tani uni ta kum bum mo be. ²³ Dhali um ta ku ma Kristhos mo dhali Kristhos ta ji ma Arumgimis mo be.

4

Mii jin Miina Imandhunu ki She/ mo

¹ Dhalka aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo ibuk ana ka pije/ mo ki ana itana cinkina/ ma Kristhos mo dhali imandhu to mo gom gwo ma Arumgimis jin cinu mo ki jim bag mo. ² Bakata 'te/ a'di itheke'thkunu gwo mo gom imandhu to mo ki uni minu gam mo ki uni mini ta uni kun ta isin gana/ mo. ³ Hili, ki aha/ mo tani a'di ta ari to jin gwa'da'd mo ki aha/ minu 'taki 'koki pal mo ki um mo walla ki gwon dwall gi wathi/ en'thin kamu/ mo. Aha/ dinaki dwall isi is pem gwo mo si'dayi. ⁴ Haali/ aha/ mola ton kamu/ nyith apo/ is pem mo. Hili ki a'di wakan mo tani aha/ dinaki di ki dar gi mii 'ba/ mo. A'di ta Tapa jin nyithki aha/ mo be. ⁵ Wakan dhalku/ ki ci 'twa/ gwon dwall ntwa/a/ ka tee mo, ntwa/a/ ki Tapa diki pu'd mo, a'di jin midi dhu aris to 'baar mo e monkush mo, aris to kun diku 'kup shwane/ mo e mondhurumi'd mo. Dhali a'di midi thisa dum pa tor mo. Dhali yan'ko'd aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo mini bu'th 'twa/ man 'peni Arumgimis mo be.

⁶ Aha/ dhukina ris gwo gwansan gom is pem si'da/ mo dhala Abulluus si'da/ gom gway bum mo kun tana wak mo ki um si'da/ mini da/ ar 'peni aman mo mmo'ko mo me'd isi gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo, ki jan tal 'den kamu/ 'peni um mo midi diki pe mii i is mo apowa kamun kamu/ mo. ⁷ Haali/ aja a'di jin hilki to gunn kun 'ko ki she/ e um mo? Ata tana um mo wakki/ um 'konuki ci to mo? Dhali yan'ko'd wakki/ a'di bu'thkina um mo tani atinta dhuna um 'ba/ ki ca mo me'd wakki/ a'di diki ta to jin cinu ki me'd mo?

⁸ Um 'tu'dkunu mo hila/ mo be. Um ta 'kwani kun ta pa ki pa mo hila/ mo be. Ki dar gi aman mo tani um waran ki imalik mo. Dhali aha/ onayi ki um mini jiya ji moyi. Wakan ki aman mina 'taki nyak tapa ta ki um mo. ⁹ Haali/ aha/ tosha ka Arumgimis a'di dhuki aman mo ki uni kun dhunu ki she/ mo mmota kun 'ko'd mo me'd 'kwani kun toru gwo 'twa/a 'cesh mo mmowu mo. Haali/ aman takina businye/ gom 'kwaniny'cesh mo dhali gom iman'doyu gwo mo dhali gom 'kwani mo be. ¹⁰ Aman takina pus mo gom gway ma Kristhos mo be, hili um a'di iyukayuk eya Kristhos mo. Aman 'ka'dkina is mo. Hili um a'di i'bi'thkina is mo. Um a'di ishumkunu mo ki montak mo. Hili aman iwakkunu mo be. ¹¹ E mo yansan shwane/ mo tani aman 'koshkina te/ mo dhali bu'thkina yi'de/ mo. Aman hatha to hi'th 'ko'd mo dhali kanjamkina is ki kanjam mo gom mondor mo dhali aman dara gi gu'b mo be. ¹² Dhali aman miikina atu'c mo mmomiiya tu'c ki me'd bam gana/ mo. Ki aman sorkunu mo tani aman 'bora 'bor mii mo. Ki aman to'ckunu bwa mo tani aman 'dimkina 'kup mo be. ¹³ Ki aman yerkunu is ki gway ki gwonthus mo tani aman malaskina gwo mo. Aman warkina mo dhali shwane/ wa e ka duhal gi 'kwaniny'cesh mo dhali aman wana e ki to jin dhi'thkunu aris to nyo/o'di 'baar mo be.

¹⁴ Aha/ dinaki 'kwar gwo yansan mmodhu um ki mon'the is mo, hili mmodhu um ki gwo mo me'd ucim pem kun enka/ ki mo/en gana/ mo be. ¹⁵ Haali/ um bala tanki imanshu um bway ki gwo mo kun wana risa eya Kristhos mo. Dhali um yisa tanki ibabam bum ka ris yisa. Haali/

aha/ wara ka babam bum eya Krist̩hos jin ta'da Yesus mo ki gwom 'borga/ mo be. ¹⁶ Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo wakan ki um mini ta imanthok aha/ mii mo be. ¹⁷ Wakan a'di ihashkika/ uma Timuthawuus mo, ya/m pem jin enka/ ki en gana/ mo dhali a'di jin ta'da a'cim pem jin ta isin gana/ e Tapa mo, a'di jin midi rogom um ki gwo mo gom miim pem eya Krist̩hos mo me'd jin tor̩ka/ uni gwo mo eya ris mo 'baar mo eya kaniisa ki she/ ki she/ mo be. ¹⁸ Kun tiya dhu 'ba/ ki ca mo me'd jin oka/ ki aha/ mina diki yaku/ i um mo. ¹⁹ Hili aha/ mina yaku/ i um ki 'dishe/ mo wak̩ki/ a'di ta bwa gi Tapa mo dhali aha/ mina nyith mom'bi'th gi 'kwani gwansan kun dhu 'ba/ ki ca mo, yisa gom gwom buni 'te/. ²⁰ Haali/ Bampa/ ma Arumgimis mo tani diki ta gom gwo mo hili gom mom'bi'th mo be. ²¹ Um 'kona gwonta ibwaye? Miga/ yaku/ i um ki cwa jin doruwa dor mowa? Walla ki mo/ en e shi/in gi monkar bwa ki gwa'd mo?

5

Gwon Dwall Apo/ Mii jin Miinu Cal mo

¹ Gwo be'dkunu ki mo jin miinu miinyal mo ishki'd mo e bwaman um mo dhali ji gi wakansan gamkunu mo yisa isi bwaman 'kwani kun 'kon ka po/ ki dar gi ji gi lunu mo. Haali/ wathin kamu/ ishki'd e ash gi com mo. ² Dhali um dhu 'ba/ ki ca mo. Um ka ba/ imini 'taki dhal mii yan e i is mo mmoko mo. Dhalki a'di jin miiki mii yansan kan san mo tani uru ka pije/ 'peni bwaman um mo.

³ Bahili ki aha/ pina e bungwar is tani aha/ nyakkina di ki um mo e shi/in mo. Dhali me'd jin dika/ e bun'kus bum mo tani aha/ cikina 'twan gwon dwall mo hila/ ⁴ e gway gi Tapa Yesus apo/ wathi/, a'di jin miiki ji gi ta thus kansan mo be. Ki um tul is mo tani dhali shi/in pem nyak di ki um mo tani nyak̩ki mom'bi'th gi Tapa Yesus bana mo be tani ⁵ um mini mii ciki wathi/ yansan mo ka Setaan mo gom mo jin minu 'ce'd a'di sho'k mo e bungwar is mo, ki shi/in piti minu woth mo ka tee gi Tapa Yesus mo be.

⁶ Bam bum kun dhuna um ki ca mo tani yisa 'borona. 'Kona um ki misha ki ara cumata gwa'dga/ seki'da ga'bula gana'th ki 'twan'dap mowa? ⁷ Dhagami acumata

dhamo/ mo ki um mini ta agana'th kun ta kun this mo me'd jin 'kona um ka jin gana/ ki dar ga cumat mo. Haali/ aKrist̩hos jin ta ari ka'bal bana gi mompe'kupanyolos mo tani a'di miikunuwa bas mo be. ⁸ Gom a'di gi wakan mo tani dhalki ana nyonja mon-tul is jin yukuwa yuk mo, yisa ka cumata dhamo/ mo, a'di jin ta'da cumat gi mii kun dupa dupi e mo dhali mii kun 'koki ta miin̩kar/ e mo yisa, hili ki maan̩kuthu'd jin dar ga cumati e mo, a'di jin dar ki washila/ mo dhali jin ta gwon gana/ mo be.

⁹ Aha/ 'kwarkina um gwo e gwom pem mo ki um mini 'koki ce e ki imanmii miinyal mo. ¹⁰ A'di yisa ta 'pemen gwo mo gom imanmii miinyal gi mony'cesh yan mo walla imanta a'thothum bwa mo walla imandil to mo walla imanlun tompinycon mo, haali/ wak̩ki/ a'di wakan mo tani ki ton ta'da ta imina /e diki ya ka pije/ 'peni mony'cesh mo, eee. ¹¹ Hili aha/ dhala mii yan e i is mo mmo'kwar gwo mo e um mo ki um mini dhalku/ ki ce e nyak̩ki a'din 'de/ yin jin ta'd gi gway ma kam piti mo wak̩ki/ a'di dina mii m'ba/ mo gom miinyal mo walla mmota a'thothum bwa mo walla mmota amanlun tompinycon mo walla mmota amansora sor mo walla mmota aman'kosh ma su mo walla mmota amandil to mo hili isi kan mo um mini dhalki to ki nyak shwa ki a'dinthus 'de/ yan mo be. ¹² Haali/ a'di diki ta miim pem mmodwall gwo gom uni kun 'kona pije/ mo. A'di diki ta uni gwansan kun 'kon eya kaniisa kun mina um idwall gwo mowa? ¹³ Arumgimis a'di dwalli uni gwansan gwo mo kun 'kona pije/ mo be. Uri a'di jin ta thus ki thus kan 'peni bwam um ka pije/ mo ma.

6

Mmo'koki So Ce Ibwambori 'Kwani kun Dar gi Gwo jin Gamu Is mo

¹ Wak̩ki/ jan tal 'den kamu/ 'peni um taki'd gi gwo jin 'konuki bath mo apowa kam piti mo tani a/ mina a'di iya mo e bwambor ma hakuuma mo, uni gun 'konuki dhu ki she/ mo goma Arumgimis mo mmodhal uni kun dhunu ki she/ e i is mowa? ² 'Kona um ki misha, ki uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani mini dwall 'kwaniny'cesh gwo mowa? Dhali

wak̩ki/ 'kwaniny'cesh minu dwall gwo ki um mo tani a/um bunya/ 'koki ha me'd mo mmodwall ushi gwon gwa'dgaa? ³ 'Kona um ki misha ki ana mina dwall iman'doyu gwo gwo mowa? Bakatayee bathu mii gi mondiki/e yan mo? ⁴ Wak̩ki/ um ta gi gwon dwall mo tani atinta dhuna um uni mo ibwambori uni gun piskin mo eya kaniisa mo? ⁵ Aha/ ona gwo yansan mo mmo'the um is mo. A/wathin̩ kamu/ bunya/ diki yukayuk̩ mo ibwam um mo jin midi 'kosh jwa mo mmonyith̩ gwo mbwaman ma wak̩ piti gom ikam mowa? ⁶ Haali/ akama kamu/ yaki'di bwambor ma hakuuma mo mmo/o gwo apowa kam mo dhali a'di ibwambori uni gun dar gi gwo jin gamu is mo.

⁷ Mmota gi shi/ ushi gwon dwall mo ka rem 'kup mo tani a'di ta mii jin pinu um e mo. Ata 'kona um ki dhal mii e i is mo mmo'kosh is ka nyor mo gom tonthusa tiya mo? Ata 'kona um ki dhal mii e i is mo ki um minu dil mo? ⁸ Hili um ki is bum mii tonthus mo dhali dila dil mo dhali isi kan iwak̩ bum gana/ dilkina um mo be.

⁹ 'Kona um ki misha ki uni gun 'koki mii mii kun ta kun̩ kar/ e mo tani mini 'koki ta gi mal gi Bampa/ ma Arumgimis mo? Dhalku/ ki ta ku gi hegu e mo. Walla uni gun ta imanmii miinyal mo walla uni gun ta imanlun̩ tompinycon mo walla uni gun ta al̩ ki al̩ mo walla uni gun cek̩ ma du mo walla uni gun ha'k 'pen̩ cen̩ gwas mo ¹⁰ walla 'kwanin̩ 'di/ mo walla iman'thoth̩ bwa mo walla iman'kosh ma su mo walla imansora sor mo walla imandil to mo tani uni mini 'koki ta gi mal gi Bampa/ ma Arumgimis mo be. ¹¹ Dhali kun tiya ta ku gi wakan e um mo. Hili um lamkunu mo, um dhukunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, dhali um dhukunu mo ki mo ma kar/ e mo ki gway gi Tapa Yesu Krist̩hos mo dhali ki gway gi Shi/in̩ Dheleladhelel ma Arumgimis bana mo be.

Kari Arumgimis ki Ca mo e Bungwar Is Bum mo

¹² Aris to 'baar mo tani dhala gwonkan̩ aha/ bway mo, hili aris to 'baar mo yisa ta gi shi/ miim 'boro'd gom aha/ mo be. Aris to 'baar mo dhala gwonkan̩ aha/ bway mo, hili aha/ mina diki dhal is pem bway mo mmota cin̩kina/ gom to gunni 'baar mo.

¹³ Tonteyi gom bwa mo dhali bwayi gom tonte/ mo. Dhali Arumgimis midi 'ce'd jin tal̩ 'den̩ kamu/ sho'k mo dhali jan̩ kamu/ mo. Bungwar is yisa uk̩u gom mii jin miinu miinyal mo. hili gom Tapa mo dhali Tapa gom bungwar is mo be. ¹⁴ Dhali Arumgimis 'de'kki Tapa mo dhali a'di si'da/ midi 'de'k ana mo e mom'bi'th piti mo be. ¹⁵ 'Kona um ki misha ki bungwar is bum ta to is goma Krist̩hos mowa? Gom a'di gi wakan mo tani a/aha/ mina gu tom bungwar is ma Krist̩hos mo dhali mii uni ki to is jin miinu miinyal mowa? Aggi. ¹⁶ 'Kona um ki misha ki a'di jin gamki is piti is mo ki a'di jin miiki miinyal mo tani talki isa 'de/ mo uni ka yima? Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Uni su/ mini tal̩ bungwar isa 'de/ mo be. ¹⁷ Hili a'di jin gamki is piti me'd ki Tapa mo tani wara'd gi shi/ina 'de/ e a'di mo be. ¹⁸ Shipiti/a njwa/ mo 'peni mo jin miinu miinyal mo. Aris miinthus̩ tiya 'baar mo gun miina wathin̩ kamu/ mo tani a'di ta jim por ma pije/ gi bungwar is mo, hili miinyal jin miina wathi/ miinthus̩ mo tani a'di miiki miinthus̩ apo/ bungwar is pitin̩ gana/ mo be. ¹⁹ 'Kona um ki misha ki bungwar is bum ta monyca'b gi Shi/in̩ Dheleladhelel jin di e uma? a'di jin takina um 'peni Arumgimisa? Um yisa ta uni gun ta ku gi is bum yisa. ²⁰ Um yokunu ki she/ yol jin 'bitha'bi'th mo. Wakan kari Arumgimis ki ca mo e bungwar is bum mo.

7

Gwo jin Toco'd Isi gom Gwo gi Miimash mo

¹ Dhali isi gom gwo gun bathu mo gom gwo kun 'kwarkina um mo tani a'di ta shi/ miim 'boro'd mo jin mina wathi/ diki 'disha 'bom is mo ba/. ² Hili gom mompal gi mo jin miinu miinyal mo tani 'kwanin̩ gwaṯh̩ ka 'dete/ 'dete/ mini mii ta gi up bunin̩ gana/ mo dhali up ka 'dete/ 'dete/ mo tani mini mii ta gi ikathim bunin̩ gana/ mo. ³ Wathin̩ gwaṯh̩ midi mii kar ashim piti ki kar 'pempaṯh̩ gana/ mo dhali wakan si'da/ ashim piti midi kara kathim piti ki kar 'pempaṯh̩ gana/ mo be. ⁴ Haala 'bom midi mol ta tapa gom bungwar is pitin̩ gana/ mo, hili wathin̩ gwaṯh̩ a'di ita'd mo. Wakan

si'da/ wathin̪ gwath̪ midi mol ta tapa gom is pitin̪ gana/ mo, hili a'bom a'di ita'd mo be. ⁵ Dhalku/ ki ush ka rem 'kup mo, isi ciki/ wari ki gwo jin gamu me'd mo gom ari mo mo, ki um mini mii ga/ is bum mo mmo'tho mo. Dhali hili gam is mmontal 'de/ ŋ'ko'd mo isi ciki/ ka Setaan̪ midi diki pal um mo mmo/at̪ha um mo jin 'timuwa du mo. ⁶ Aha/ ona gwo yansan ki sheshkon mo, yisa mmokan̪ gwowa. ⁷ Aha/ onayi ka ris 'kwani 'baar mo mini 'taki wa e ki aha/ ki is pem mo. Hili aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo uni takin̪ gi to gun cikunu ki me'd mo ki ji mum mo ki is buni mo 'peni Arumgimis mo, jan tal 'den̪ kamu/ ki ji en̪ 'den̪ kamu/ mo dhali jan̪ kamu/ ki ji en̪ 'den̪ kamu/ mo.

⁸ E 'kwani kun 'koki mash mo dhali up kun wuna ikathim̪ buni mo tani aha/ ona ki a'di ta shi/ miim̪ 'boro'd gom uni mmo'ko kan ki laça/ mo me'd aha/ mo be. ⁹ Hili wakki/ uni molona du bu'th mo mmo'tim mo tani uni mini mii mash mo. Haali/ a'di 'boro'd mmomash mo mmodhal mii e i is mo mmodhu e ki 'thir 'thir gom mon'dap e mo be.

¹⁰ Gom uni gun mashkin mo tani aha/ kana gwo mo, dhali hili aha/ yisa, Tapa mo, ka 'bom midi diki mii kwa/ bwa 'pena katham̪ piti mo ¹¹ (hili wakka yim midi mii kan mo tani dhalka yim di'd ki laça/ mo mmodiki mash mo walla si'da/ dhalka yim o gwon̪ gwam mo uni ka katham̪ piti mo) – dhali ka kath̪ si'da/ midi diki mii thoson gwo mo mmodhal ashim̪ piti 'pen mo.

¹² Gom um gun boçkin mo si'da/ tani aha/ ona gwo mo, Tapa yisa, ki wakki/ akam ta gi ash mo jin diki gam gwo is mo dhala yim gam gwo me'd mo mmonyak̪ ça'b ki a'di mo tani a'di midi mii diki thoson gwo mo mmodhala yim 'pen mo. ¹³ Wakka 'boma kamu/ si'da/ ta ga katham̪ piti jin dar gi gwo jin gamu is mo tani dhali a'di ki gam gwo me'd mo mmonyak̪ ça'b ka yim mo tani ayim midi mii diki mii thoson gwo mo mmodhal a'di 'pen mo. ¹⁴ Haali/ wathin̪ gwath̪ jin dar gi gwo jin gamu is mo tani a'di karu ki she/ gi jin kogu mo gom gwo gi ash mo be. Dhali a'bom jin dar gi gwo jin gamu is mo tani a'di karu ki she/ gi jin kogu mo gom gwo ma kath̪ mo. Wakki/ a'di diki

wakan mo tani uçim bum si'da/ minu dhu gi ku gun 'koki dhelel mo. Hili me'd jin oka/ mo tani uni dhunu me'd ku gun dhelelin moyi. ¹⁵ Hili wakki/ amannyak̪ ça'b jin dar gi gwo jin gamu is mo ona bwa mmokwa/ bwa mo tani dhalki a'di miinu wakan mo ma. Ki mo gi wakan mo tani akama kamu/ walla 'bwahama kamu/ minu 'koki dek̪ mo ki gwo yansan mo. Haali/ Arumgimis yuk̪ ana mo gom mon̪ku'th is mo be. ¹⁶ A'boma, /e mini diki mish bunya/ wakki/ /e mini wo'tha katham̪ pini mowa? Wathin̪ gwath̪a, mina /e diki mish bunya/ wakki/ /e mini wo'th ashin mowa?

Mii gi Mondiki/e jin Karkina Tapa mo

¹⁷ Hili dhalki 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo shuna shu/um bway mo e mii gun tora Tapa uni mo mmomii mo dhali e a'di jin yukkin̪ ma Arumgimis uni mo mmomii mo. A'di ta gwon̪kan pem goma kaniisa 'baar mo be. ¹⁸ Wathin̪ kamu/ di'da ki a'di 'cith̪kunuwa munyal̪ yis mo hila/ me'd jin yuk̪kunu a'di mowa? Dhalku/ ki mii dhal a'di bway mo mmon̪ap mo mo mmowar mo gi a'di jin dinuki 'cith̪a/ munyal̪ yis mo. Wathin̪ kamu/ di'da jin yuk̪kunu mo ki a'di dinuki 'cith̪a/ munyal̪ yis mowa? Dhalku/ ki mii dhal a'di bway mo mmon̪ap mo mo jin minu 'cith̪a/ munyal̪ yis mo. ¹⁹ Haali/ mo ma munyal̪ yis jin 'cith̪u/ mo tani walla mo ma munyal̪ yis jin dinuki 'cith̪ mo tani mii ton̪ kamu/ yisa, hili mmodhu gwon̪kan ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo be. ²⁰ Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo mini mii 'ko kan mo e mom buni ki she/ ki she/ mo e mo kun yuk̪kunu uni mo be. ²¹ /E ta çin̪kina/ jin yolu mo ki /e yuk̪kunu mo 'taa? Dhalku/ di'd kan mo. Hili wakki/ /e mini 'taki mish gam mom pini jin dina /e ki 'kus mo tani miyi /e 'te/ ki is pini 'bakany mo ma. ²² Haali/ a'di jin yuk̪kunu mo e Tapa mo tani me'd jin tana a'di çin̪kina/ jin yolu mo tani a'di ta wathi/ jin di'd ki 'kus mo e Tapa mo. Wakan si'da/ a'di jin di'd ki 'kus mo me'd jin yuk̪kunu a'di mo tani a'di ta çin̪kina/ jin yolu mo jin ta ji ma Krist̪hos mo be. ²³ Um yol̪kunu mo ki she/ yol̪ jin 'bitha'bi'th mo. Dhalku/ ki mii dok̪/e ta çin̪kina/ gi 'kwani kun mini yol̪ um mo. ²⁴ Wakan iwaka, aris mo gunn

kun yuk̩kunuwa yuk̩ ka 'dete/ 'dete/ mo tani dhalki a'di ɕa'ba'd mo nycine/ mo nyak̩ka Arumgimis mo.

Ku gi 'Koki Mash mo dhali ku gi Wuna Ikath̩ mo

²⁵ Dhali isi gwo gom uni kun 'koki mash mo tani aha/ dara ki gwon̩kan 'peni Tapa mo. Hili aha/ ɕikina um ayisany pem mo me'd wathin 'de/ jin ta a'di jin taki'd gi momiimii gi Tapa jin minu gam is ki isiŋ gana/ mo. ²⁶ Aha/ tosha gom mo jin 'konu ka ɕis e buŋ'kus bana shwane/ mo tani a'di ta shi/ miim 'boro'd gom wathi/ mmoɕa'b mo kan me'd jin ɕa'ba a'di mo be. ²⁷ A/e dekkunu ki ashin mowa? Dhalku/ ki ŋap bway mo mmodi ki 'kus mo. A/e din ki 'kus mo 'pena 'boma? Dhalku/ mii ki tash mo mmonap momash mo. ²⁸ Hili wak̩ki/ /e ki mash mo tani /e mii miinthus yisa. Dhali wak̩ki/ nyara/ masha'd mo tani ayim mii miinthus yisa. Hili uni gwansan kun mashkin mo tani uni mina gwo gi mony'cesh ibal is mo mmoto'c bwa mo be dhali aha/ ona bwayi mmo'tash a'di 'twa/ 'peni um mo. ²⁹ Hili 'pemen gwo yan jin oka/ mo tani iwaka, atee jin karu mo tani a'di kutakut mo be. 'Peni shwane/ mo tani dhalki uni gwansan kun ta gi up mo tani 'kon mo kan mo me'd uni gun daran mo, ³⁰ dhali uni gwansan kun gwokin mo tani me'd jin 'kona uni ki ko mo, dhali uni gwansan kun 'kunyina bwa mo tani me'd jin 'kona bwa uni ki 'kuny mo, dhali uni gwansan kun yolki to mo tani me'd jin 'kona uni ki dar gi to mo, ³¹ dhali uni gwansan kun usi mony'cesh is mo tani me'd jin 'kona uni ki us mony'cesh is ki sule/ mo. Haali/ yir gi mony'cesh yansan di'd mo mmope mo be.

³² Aha/ ŋapa um mmo'ko ki 'kus 'peni mo jin ananu is mo. Dhali wathi/ jin diki mash mo tani a'di ananki is piti mo gom to gi Tapa mo, ki a'di midi mii mii gun 'bor Tapa bwa mo be. ³³ Hili wathi/ jin mashki'd mo tani a'di ananki is mo gom to gi mony'cesh mo jin mina a'di mii to mo jin midi 'bor ash bwa mo. ³⁴ Dhali wakan mo tani to gun koca a'di e nycine/ mo tani uni kwa/ u bwa mo. Dhali a'bom jin diki mash mo walla nyara/ si'da/ mo tani uni ananki is

mo gom to gi Tapa mo jin mina uni dhu bungwar is buni ki she/ mo ki jin kog̩u/ mo dhali shi/in buni si'da/ mo. Hili a'bom jin mashki'd mo tani a'di ananki is mo gom to gi mony'cesh mo jin mina a'di mii to mo jin midi 'bora kath̩im piti bwa mo. ³⁵ Aha/ ona gwo yansan gom shi/ miim 'boro'd gom mowoth̩ bum mo, yisa mmodhu uma nyoki 'ba/ mo, hili mmoshush uma du mo ki shush gana/ mo jin mina umi ku'th is mo gom Tapa mo ki dar gi miin̩ kamu/ mo be.

³⁶ Wak̩ki/ wathin tal 'den̩ kamu/ midi kulum gwo ibwa mo ki a'di diki mii mii kun mini ha me'd mo gom mondosh piti mo tani wak̩ki/ bwa en'dap piti 'bitha'bi'th mo tani dhali wak̩ki/ a'di minu mii mii mo tani dhalki a'di mii a'diyi jin o a'di bwa mo. Dhalki uni mashan mo. A'di ta miinthus yisa. ³⁷ Hili ma, a'diyin jin telu sho'k mo mmodosh mo eya dum piti mo tani dhali dar gi mo jin 'deke'thki a'di mo tani, hili si'da/ a'di ta gi bwa mo mmo'tima du mo dhali ta gi gwo ibwa eya dum piti mo gom mii yansan mo tani mmokara yim mo me'd jim piti jin dosha a'di mo tani a'di mii miim 'boro'd mo be. ³⁸ Wakan be, a'di jin mashki'da yim jin dosha a'di mo tani mii'd ki 'bore/ mo ba/. Dhali a'di jin tuk̩ki mii mash is mo tani a'di midi bol mii e mo.

³⁹ A'bom a'di deka gwon̩kan ma kath̩ mo me'd jin din ma kath̩ ki e mo. Ayim di'd ki 'kus mo mmomash mo 'ko'di jwa ma kath̩ mo e a'di jin o'da yim bwa moyi, hili e Tapa mo be. ⁴⁰ Hili eya yisany pem mo tani ayim a'di mina bwa 'bor ki nyanye/ mo wak̩ka yim midi ɕa'b kan me'd jin ɕa'b ma yim mo. Dhali aha/ tosha si'da/ ki aha/ tana gi Shi/in Dheleladhelel ma Arumgimis mo be.

8

Tonte/ jin Thenu Tompinycon mo

¹ Dhali isi gwo gom tonte/ jin thenu tompinycon mo tani ana misha ki ana 'baar mo tana gi monyith̩ yani 'baar mo. Monyith̩ jin pe'di mis mo hili mo/en a'di nyan̩ki'da nyan̩ mo be. ² Wak̩ki/ jan tal 'den̩ kamu/ ta'd gi gwalal mo mmo/o ki a'di mishi ton̩ kamu/ mo tani a'di yisa mishki'd naskina/ to jin mina a'di 'taki mish mo ka ba/. ³ Hili wak̩ki/ jan tal 'den̩ kamu/ enki'da

Arumgimis mo tani a'di ta jan tal 'de/ jin mishu ki a'di mo be.

⁴ Isi gwo gom tonte/ jin shwanu jin thenu tompinycon mo tani ana misha ki aris tompinyconi 'baar mo 'koki ta to gun 'ko ki 'ko 'kon gana/ mo, dhali kan mo tani Arumgimisa kamu/ yisa di'da jasi a'di 'den gana/ mo be. ⁵ Haali/ bala arisa rum kun yuku gway kan ka wuny is mo tani uni njala/ pelena kun 'kon e momis mo dhali e mony'cesh mo. Isi kan ka jin ganayi arisa rum njala/ pelena dhali amariny tapa mo tani ⁶ hili gom ana mo tani Arumgimis tal 'de/ mo a'di jin ta'da Baba mo dhali 'peni a'di mo tani aris to 'baar mo 'kokin mo dhali gom a'di mo tani ana 'kokina mo, dhali Tapan 'de/ mo jin ta'da Yesus Krist̩hos mo dhali e a'di mo tani aris to 'baar mo 'kokin mo dhali e a'di mo tani ana 'kokina mo be.

⁷ Bahili, aris 'kwani 'baar mo yisa tan gi monyith̩ yan mowa. Hili kun tiya mmo'kokina uni isa dhamo/ mo ntagi shwanesan mo mmobotki mii mo mmolun tompinycon mo tani uni shwaki tonte/ mo me'd a'din gana/ jin thenu tompinycon mo, dhali 'twa/ ma dum buni mmo'ka'dkunu uni is mo tani shi/kunu mo be. ⁸ Tonte/ midi diki mish ana sus eya Arumgimis mo. Ana minu mii ki shi/ yisa wakki/ ana 'konaki shwa a'di mo dhali ana minu 'bor mo yisa wakki/ ana ki shwa a'di mo. ⁹ Hili miim pini i e ki 'bore/ 'te/ mo isi ciki/ mom pini jin dina /e ki 'kus kan mo midi 'taki war ki mo jin gola /e agol mo gom a'din kamu/ jin 'ka'da is mo. ¹⁰ Haali/ wakki/ wathin kamu/ ki par /e e mo, /e jin ta wathi/ jin nyith̩ki to mo, mmoça'ba /e eya tharabeesa e gu'b gi lunu tompinycon mo tani mina a'di mii diki rak is piti mo wakki/ bwan 'twam piti 'ka'da is mo mmoshwa tonte/ jin thenu tompinycon mowa? ¹¹ Dhali wakan gom monyith̩ pini mo tani wathi/ yansan jin 'ka'da is mo tani a'di 'ce'dkunu sho'k mo be, a'di jin ta'da akan jin wun ma Krist̩hos mo be. ¹² Wakan miinthus jin miikina /e apo/ iwak̩ pini mo dhali mmodhuna /e jama/ e 'twa/ ma dum buni mo ki uni 'ka'da is mo tani /e miiki miinthus apowa Krist̩hos mo be. ¹³ Wakan wakki/ tonte/ rakki'da kam pem mmobit

mo tani aha/ mina diki shwa a'di mo isi ciki/ ki aha/ mina diki rak̩a kam pem mmobit mo be.

9

Mii gun Dhalu Imandhunu ki She/ Bway mo Mmomii mo

¹ Dika/ ki di ki 'kus mowa? Dika/ ki ta a'di jin karu ki she/ mowa? Dika/ ki par Tapa Yesus bana e mowa? 'Kona um ki ta uni gun ta kuma tu'c pem e Tapa mowa? ² Wakki/ gom kun tiya mo tani aha/ dinaki ta a'di jin karu ki she/ mo, hili isi kan um ta kum pem kun cilka/ mo haali/ um ta to jin 'dapuwa 'dap goma tu'c pem mo mmotaka/ a'di jin karu ki she/ mo gom Tapa mo be.

³ Gwo yansan ta gwom pem jin 'ce'dka/ she/ mo gom uni gwansan kun mini dot aha/ mo be. ⁴ 'Konuki dhal am bway mo mmoshwa tonte/ mo dhali mmopi to mowa? ⁵ 'Konuki dhal am bway mo mmota gi up mo me'd jin tana unin tiya gun dhunu ki she/ mo dhali ikam gi Tapa mo dhala Sapa mowa? ⁶ Walla aBarnaaba a'di 'deya dhali aha/ am 'cena inonu mo mmomisha tu'c mii gom mo jin 'konu mowa? ⁷ Kaja a'di jin midi miiya tuca askar ka guurush pitin gana/ mo? Kaja a'di jin midi si amura'th mo mmodiki shwa maman 'peni a'di mo? Kaja a'di jin ta'd gi tonkal mo jin midi diki uma ko 'peni unin tiya mo?

⁸ Gwo yansan oka/ ki moshirr gi wathi/ mowa? Dina gwonkan jin cinu ki o gwo mo jin nyakka'd kan mowa? ⁹ Haali/ a'di 'kwarkunu mo e gwonkan ma Musa jin cinu mo ki: /E mini dhalka morbip ki 'kamu'th 'twa/ mo ki a'di di'd mmotor pos ki sho'k mo. Arumgimis kulumki gwo ibwa mo goma morbip mowa? ¹⁰ Dina a'di ki o gwo gom gway bana 'baar mo ki 'bil 'bila? A'di 'kwarkunu mo gom gway bana mo haali/ amangora 'cesh mo tani midi 'taki gora 'cesh ki mo ma 'tej kape/ mo dhali amantor to mo tani midi tor to ki mo ma 'tej kape/ mo mmogamkina a'di emen to en tiya mo. ¹¹ Wakki/ aman sina to gi shi/in gun 'boron mo e bwaman um mo tani a'di cana mii kagahara gara/ wakki/ aman mina gam to 'peni um gom bungwar is mowa? ¹² Wakki/ kun tiya uni tan gi to

gwansan 'peni um mo tani mina am 'koki ta ki nyanye/ si'da/ 'peni uma?

Hili aman 'konaki bu'th bway jin dhalu aman mo mmomii kan mo. Hili aman 'dimkina 'kup mo e to gunn mo mmodhal mii e i is mo mmokar to jin gol 'kwani mo e bway gi gwom 'borga/ ma Krist̩hos mo be. ¹³ 'Kona um ki misha ki uni gwansan kun miiki to mo e gu'b gi mondheleladhelel mo tani gamki tontem buni mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo dhali uni gwansan kun miiki to mo eya gwata/ jin miinuwa bas mo tani gamki to 'peni to jin 'cithu/ 'kus mo mmomiiya bas mowa? ¹⁴ E bway jin nyakka'd kan mo tani Tapa a'di kanki gwo mo ki uni gwansan kun ciki gwom 'borga/ mo mini 'taki gam mon'kom buni jin mina uni 'ko ki 'kom pa mo ki gwom 'borga/ mo.

¹⁵ Hili aha/ dinaki bu'th bway tal 'den kamu/ mo jin dhalu aha/ mo mmomii wakan mo walla aha/ dinaki 'kwar gwo yansan mo mmogam ari ton kamu/ gi wakan mo. Haali/ aha/ wari mina dhal mii e i is mo mmowu moyi mmodiki dhal aha/ bway mo mmoci aha/ a'di jin midi dhal aha/ mmokar 'ba/ ki ca mo be. ¹⁶ Haali/ wakki/ aha/ cina gwom 'borga/ mo tani a'di midi diki dhal aha/ bway mo mmokar 'ba/ ki ca mo. Haala tu'c jin tucu mo tani a'di 'thinu apo/ aha/ mo. Wayyi e aha/ mo wakki/ aha/ dinaki ci gwom 'borga/ mo. ¹⁷ Haali/ wakki/ aha/ mina mii yansan ki bwam pem gana/ mo tani aha/ tana gi to jin ish kumma/ mo. Hili wakki/ aha/ dinaki mii mii yansan mo ki bwam pem gana/ mo tani aha/ 'dapkina ki a'di jin ta'da mandhu to mo. ¹⁸ Wakki/ a'di wakan mo tani tom pem kun taka/ mo mmo/ish kumma/ mo tani ta'da ta mo? Jasi a'di 'de/ jin wa cikise/ mo be: Ki gwom pem jin cika/ mo tani aha/ mina ci gwom 'borga/ ki me'd mo ki dar gi ton dot mo, mmodiki bu'th bway mo jin dhalu aha/ mo mmomii mo e gwom 'borga/ mo be.

¹⁹ Haali/ aha/ ka ba/ dina ki 'kus 'pena ris 'kwani 'baar mo. Aha/ kara is pem mmota cinkina/ goma ris 'kwani 'baar mo ki aha/ mina 'taki gam 'kwani ki nyanye/ adu is mo. ²⁰ Gom 'Kwani Yahuuda/ mo tani aha/ warkina ki Wathi/ Yahuuda/ mo mmomiga/ mish gam 'Kwani Yahu-

uda/ adu is mo. Gom uni gwansan kun 'ko 'ko'd e gwonkan jin cinu mo tani aha/ warkina ki a'di jin di'd e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo – aha/ bala dinaki di e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo – ki aha/ mina 'taki gam uni gwansan kun 'koni bwan'kwariny gwonkan jin cinu adu is mo be. ²¹ Gom uni gwansan kun 'kon ka pije/ 'peni gwonkan jin cinu mo tani aha/ warkina mo ki a'di jin di'd ka pije/ 'peni gwonkan jin cinu mo – yisa mmodarka/ gi gwonkan jin cinu ka karambuye/ 'kup ka Arumgimis mo yisa hili ibwan'kwariny gwonkan ma Krist̩hos mo be – ki aha/ mina 'taki gam uni gwansan adu is mo kun 'kon ka pije/ 'peni gwonkan jin cinu mo be. ²² Gom uni gwansan kun 'ka'da is mo tani aha/ warkina mo ki a'di jin 'ka'da is mo ki aha/ mina gam uni gwansan adu is mo kun 'ka'da is mo. Aha/ warkina ka mandhas is pem bway mo gom 'kwani 'baar mo tani ki aha/ mina 'taki ta kun tiya is ki me'd mo, ma ki 'pemen yan kan mo be. ²³ Aha/ miikina a'di 'baar mo gom gway gi gwom 'borga/ mo ki aha/ minu 'taki pwak mom'bor miim piti mo be.

²⁴ 'Kona um ki misha ki e mo jin paru sho'k mo tani aris uni gun dhunu mo mmopar sho'k mo tani uni parki sho'k mowa? Hili jasi a'din 'de/ a'di ibu'thki ton-taki. Wakan soyi mo ki um mini bu'th a'di mo. ²⁵ Aris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo kun ta imanlo'ba lo'b mo kun birina bir mo tani uni 'timkina adum buni mo goma ris en ton tiya mo be. Uni miiki a'di mo mmobu'th ton'kup jin midi pu/ mo. Hili ana miikina a'di mo mmobu'th ton'kup jin midi mol pu/ mo be. ²⁶ Nye, aha/ dinaki gus ka kar 'kup mo. Aha/ dinaki hi'th ton'kulush ime'd mo mmomiiya bumbum 'te/ mo. ²⁷ Hili aha/ tukkinkina is pem ki me'd mo dhali aha/ dilkina is pem ki me'd si'da/ mo tani isi ciki/ 'ko'di gwom pem jin cika/ kun tiya mo tani aha/ ki is pem mo mina 'taki ta a'di jin minu this wak mo be.

10

*Gwo jin Rumu Apo/ Mii jin Lunu
Tompinycon mo*

¹ Aha/ napa um mo mmomish mo mo iwak mo, ki ibabam bana 'baar mo 'kokin

mo e bwan'kwariny ma rak mo dhali uni 'baar mo pekin isi bwaman yi'den kumma/ mo. ² Dhali uni 'baar mo 'kokunu mo mmocu' mo ki mii ma Musa mo eya rak mo dhali ki kumma/ yi'de/ mo be. ³ Dhali uni 'baar mo shwaki tonten tal 'de/ mo jin ta to gi shi/in mo ⁴ dhali uni 'baar mo piki tompin tal 'de/ mo jin ta ki ji gi shi/in mo. Haali/ uni piki 'peni to gi shi/in yan jin ta wosh mo jin bathki uni nsho'k mo dhali Wosh yan mo tani a'di ta'da Kristhos mo be. ⁵ Bahili unin tiya ka woho/ mo tani Arumgimis dina bwa ki 'bor mo gom uni mo haali/ uni ta'kkunu mo e bwam ma sho mo be.

⁶ Dhali to gwansan uni ta gwo kun rumu gom ana mo ki ana mina bwa 'koki o mo mmomii tonthus mo me'd uni mo be. ⁷ Dhalku/ ki lunj tompinycon mo me'd unin tiya mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: 'Kwani gwansan uni 'koki 'pena 'cesh mo mmoshwa to mo dhali mmopi to mo dhali mmocu mis mo mmosa mo be. ⁸ Ana mina mii 'koki dhal is bana bway mo e mo jin miinu miinyal mo me'd kun tiya mo kun miikin kan mo dhali 'kwani kun tana alaapi iss* 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka kwara mo kun ta'kki jwa mo me'd kurkun ka tente/ mo. ⁹ Ana mina mii dhalku/ Tapa ki mii pal mo me'd jin miikina kun tiya mo dhali uni 'ce'dkunu sho'k mo ki tasha/ kun shi/ ma ti'd ki shi/ mo. ¹⁰ Walla ana mina mii dhalku/ ki miiya gumgum mo me'd kun tiya kun miikin mo dhali uni 'ce'dkunu sho'k ka Man'ce'd uni Sho'k mo be. ¹¹ Dhali mii gwansan miiki uni mo mmota to kun rumu uni mo. Hili uni 'kwarkunu mo gom mo jin minu ye'th sho'k bana mo, apo/ ana kun 'kona ki she/ yil yan jin midi di 'kup jin midi pu'du/ mo be. ¹² Wakan ba/ dhalki a'din 'de/ yin jin kulum gwo ibwa mo ki a'di mishi dosh mo tani dhalki a'di hil miim piti i e ki 'bore/ mo isi ciki/ a'di midi la kum 'twa/a 'cesh mo. ¹³ Mompalun kamu/ yisa di'da jin midi bu'th /e mo jin diki pal wathi/ en'thiy kamu/ mo. Hili Arumgimis a'di ta ji gi isin gana/ mo dhali a'di midi diki dhal /e ki /e minu pal mo mmo'ce'd mom'bi'th pini apo/ mo. Hili ki mompal mo tani a'di si'da/ midi kwa/ /e bway mo mmoye mo jin mina /e mish a'di 'dim 'kup ki sule/ mo be.

¹⁴ Wakan mo um pem gun enka/ mo shipiti/ a nwa'a/ mo 'peni mo jin lunu tompinycon mo. ¹⁵ Aha/ ona gwo e um mo me'd 'kwani kun ta gi yuk mo. Nyithi a'di ki is bum mo ma, a'di jin oka/ mo. ¹⁶ Akubbaaya gi mom'boru mii mo a'di jin 'bora ana a'bor mii mo tani a/a'di diki ta mii jin nyaku to bu'th mo goma bas ma Kristhos mo 'taa? Dhali maankuthu'd jin 'ce'dkina ana mo tani a/a'di diki ta mii jin nyaku bungwar is ma Kristhos bu'th mo 'taa? ¹⁷ Haala guraasa maankuthu'd tal 'de/ mo, ba ana kun tana ris mo tani ana tala 'de/ e bungwar isa 'de/ mo be. Haali/ ana 'baar mo nyakkina guraasa maankuthu'd yan mo be. ¹⁸ Hili mii jin bota 'Kwani ma Israyiil mo. 'Kona uni gwansan kun 'ka to jin 'cithu/ 'kus mo mmomiiya bas mo e shemena gwa'a/ jin miinuwa bas mowa? ¹⁹ Ki gwo jin oka/ ta'da ta saye? Ki tonte/ gun thenu tompinycon mo tani ta tonj kamuwa? Walla ki ji gi ta pinycon mo tani ta tonj kamuwa? ²⁰ Yisa. Gwo jin oka/ mo tani oka/ gom uni gun dar ki ji gi lunun gana/ mo tani uni 'cithki to/e 'kus mo mmotheya ruma 'cesh mo, yisa Arumgimis gana/ mo. Aha/ dinaki nap um mo mmonyak to mii ka ruma 'cesh mo. ²¹ Um mini mola kubbaaya gi Tapa pi mo dhali piya kubbaaya ma ruma 'cesh ka yiha/ mo. Um moli 'kowa tharabeesa gi Tapa mo dhali 'kowa tharabeesa ma ruma 'cesh ka yiha/ mo. ²² A/mina ana rukuny Tapa mmota'c bwa mowa? A/ana tana gi 'bi'th mmobol a'di e mowa?

Miyyi Aris To 'Baar mo gom Monyca ma Arumgimis mo

²³ Aris to 'baar mo dhala gwonkan aha/ bway mo. Hili, aris to 'baar mo 'koki ta to gun wothina woth mo. Aris to 'baar mo dhala gwonkan aha/ bway mo. Hili aris to 'baar mo yisa nyanj is mo yisa. ²⁴ Wathin 'den kamu/ midi mii dhalku/ ki nap tom 'boron gom is piti mo. Hili a'di midi nap tom 'boron goma man'dish gu'b is ki a'di mo. ²⁵ Shwayi ma to gunn gun yolu mo e mo ma suug mo ki dar gi 'twan kamu/ jin minu 'de'k mo mmodot gwo mo gom gway gi 'twa/ ma du mo. ²⁶ Haali/ mony'cesh

* **10:8** talaata wa ishriin alip

yansan mo tani ta ji gi Tapa mo dhala ris to 'baar mo gun 'kon e a'di mo be. ²⁷ Wakki/ jan tal 'den kamu/ 'peni uni gun daran gi gwo jin gamu is mo tani ci uma yuk mo mmoshwa tonte/ mo dhali um 'kona bwa mo mmo/ii mo tani shwayi ma, ma a'diyin jin minu kara bori um mo ki dar gi 'twar kamu/ jin minu 'de'k mo mmodot gwo mo gom gway gi 'twa/ ma du mo be. ²⁸ Hili wakki/ jan tal 'den kamu/ o um gwo mo ki: To yansan mo tani a'di thekunuwa rum mo tani dhalki a'di ki shwa mo. A'di oka/ mo gom gway piti jin torki um a'di mo dhali gom gway gi 'twa/ ma du mo tani ²⁹ 'pemen gwom pem jin oka/ mo gom 'twa/ ma dum piti mo tani diki ta jim bum mo be. Haali/ ata mina mom pem jin dika/ ki 'kus mo ta a'di jin minu wak mo ki 'twa/ ma du gi wathin kamu/ mo? ³⁰ Wakki/ aha/ nyaka to bu'th ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo tani kataye cinu 'twa/ wak apo/ aha/ mo gom to caan jin cika/ mo ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo?

³¹ Wakan wakki/ um ki shwa to mo walla pi to mo walla a'diyin jin miina um mo tani miiyi a'di 'baar mo gom monyca ma Arumgimis mo. ³² Dhalku/ 'Kwani Yahuuda/ ki ci e mo mmokol mo walla 'Kwani Griki mo walla 'kwani kaniisa ma Arumgimis mo be. ³³ Jasi gom miim pem jin palka/ mo mmo'bora ris 'kwani bwa 'baar mo tani e to 'baar mo kun miika/ mo, yisa mmosimmka/ shi/ miim 'boron pem gana/ e mo hili gom 'kwani ka ris mo ki uni minu ta is ki me'd mo be.

11

¹ Tayi imanthok aha/ mii mo ma, me'd jin taka/ amanthoka Kristhos mii mo be.

Mii jin Mina Upi Kum 'Kup ki Burrinye/ mo

² Aha/ manja um mo haali/ um kayaa/ e mo eya ris to 'baar mo dhali mmodhu gwo jin luku um mo isi me'd jin cikika/ uni um mo be. ³ Hili aha/ napa um mo mmomish gwo 'ban mo ki a'di jin ta'da 'kan'kup gom 'kwani 'baar mo tani ta'da Kristhos mo be. Dhali a'di jin ta'da 'kan'kup goma 'bom mo tani ta wathin gwaḥ ma yim mo dhali a'di jin ta'da 'kan'kup goma Kristhos mo tani ta'da Arumgimis mo be. ⁴ Ma 'kwani gunn kun 'thon mo walla o gwo jin onu is mo ki

'kup buni kumu ki to mo tani uni mii miin 'thalkina/ gom 'kup buni mo be. ⁵ Hili ma up gunn kun 'thon mo walla o gwo is mo ki 'kup buni 'konuki kum ki to mo tani uni mii miin 'thalkina/ mo – a'di ta mii jin nyaka'd si'da/ gi mii jin 'thin ma yima mur mo. ⁶ Haali/ wakka 'bom midi diki hi'th to i'kup gom is piti mo tani ayim midi 'taki 'ciḥa/ mur'kup piti mo be. Hili wakki/ a'di ta miin 'thalkina/ mo goma 'bom mo mmo'ciḥa/ mur'kup mo walla mmo'thiya mur'kup mo tani dhalka yim hithi burrinyen 'kup mo ma. ⁷ Haali/ wathin gwaḥ ka ba/ midi diki kum 'kup piti ki to mo haali/ a'di ta jamas ma Arumgimis mo dhali monyca piti mo be. Hili ayima 'bomi a'di ta monyca gom wathin gwaḥ mo be. ⁸ (Haali/ wathin gwaḥ yisa uku 'pena 'bom mowa, hili a'bom 'peni wathin gwaḥ mo be. ⁹ Wakan si'da/ wathin gwaḥ dinuki uk goma 'bom mo, ayima 'bomi gom wathin gwaḥ mo be.) ¹⁰ Ki a'di gi wakan mo tani a'bom ka ba/ midi mii ta gi burrinyen 'kup mo gom gway gi iman'doyu gwo mo. ¹¹ Bahili e Tapa mo tani a'bom mol is piti yip mo ki dar gi wathin gwaḥ mo dhali wathin gwaḥ mol is piti yip mo ki dar ga yima 'bomi mo be. ¹² Haali/ me'd jin ukuwa yima 'bomi mo 'peni wathin gwaḥ mo tani wakan si'da/ wathin gwaḥ shwane/ dhodhu mo 'pena yima 'bomi mo be. Dhali aris to 'baar mo 'kon mo 'peni Arumgimis mo be. ¹³ Nyithi mii ki is bum mo ma. A'di ha me'd mo goma 'bom mo mmo'tho Arumgimis mo ki dar gi 'kup ma yim jin kumu mo ki burrinye/ mo 'taa? ¹⁴ Dina to gi mony'cesh ki is piti ki tor um gwo mo jin mina wathin gwaḥ kala mura 'calalga/ e 'kup piti mo tani a'di ta mii jin 'the a'di is mowa? ¹⁵ Hili wakka 'bom ta'd ga mura 'calalga/ mo tani a'di ta to jin min ma yimi kar is ki ca moyi. Haala mur'kup ma yim cikunu a'di mo mmodik 'kup e mo be. ¹⁶ Wakki/ wathin tal 'den kamu/ dina gwo mbwa mo mmorukuny mii mo tani ana mina ush ki 'tash mo haali/ miin kamu/ yisa di'da jin botkunu mo, walla mii jin miina 'kwani kaniisa ma Arumgimis mo.

Mii jin Miinuwa Tharabeesa gi Tapa ki Shi/ mo

¹⁷ Hili e gwom pem jin bath a'di i'ko'd jin miga/ ye'th um sho'k mo tani aha/ di-naki man um mo haali/ ki um tuli is mo mmontal 'de/ mo tani a'di yisa gom shi/ miim 'boro'da, hili gom mii jin shi/a um 'teki shi/ mo be. ¹⁸ Haali/ gwom pem jin ta jin twa/a/ mo a'dihe/ ba/. Ki um tulki is mo mmontal 'de/ mo eya kaniisa mo tani aha/ cika gwo ki mo ma kwam bwa di'd e bwam um mo be. Dhali aha/ meta/ mo me'd mo mmogam a'di is mo be. ¹⁹ Haali/ mo ma kwam bwa midi mii di mo e bwam um mo, kan ki unin tiya kun ta 'kwanin gana/ mo e bwam um mo tani uni minu nyith mo be. ²⁰ Ki um tulki is mo mmontal 'de/ mo tani a'di yisa ta tonte/ gi Tapa jin shwakina um mowa. ²¹ Haali/ e mo jin shwanu to mo tani kun tiya ka 'dete/ 'dete/ mo tani shwaki tiya to i e mo jin ta tontem buni mo dhali jan 'den kamu/ mo tani 'koshkina te/ mo dhali jan kamu/ mo tani 'koshkin ma su mo be. ²² Aggi. Ki um 'koki ta gi gu'b mo mmoshwayi to nycine/ mo dhali piyi to mowa? Walla kaniisa ma Arumgimis thu'thkina um mii mbwaman kan mo dhali 'the uni gwansan is kun dar gi to mo kana? Ki gwo gi wakatinta mmiga/ i/o gom umi? A/miga/ man um gom gwo gi wakansana? Cawwo/. Aha/ mina ush ki 'tash mo be.

Mo jin Karu Mii mo goma Tharabeesa gi Tapa mo

²³ Haali/ aha/ bu'thkina gwo 'peni Tapa mo, a'di si'da/ jin cikika/ um mo, ki Tapa Yesus ki mon'thiny yan ki a'di 'cithkununu is ki gwo mo tani a'di bu'thki maanjuthu'd mo ²⁴ dhali ki a'di 'borki'da 'bor bwa i is mo tani a'di ki 'ce'd a'di mo dhali o gwo mo ki: Yansan ta is pem jin 'ce'dki'd gom um mo. Miiyi mii yansan mo ma mmoka aha/ e mo. ²⁵ E mii yan jin nyakki'd si'da/ mo tani a'di bu'thki'da kubbaaya mo i'ko'di tonte/ mo mmo/o gwo mo ki: Akubbaaya yan a'di ta gwon this jin gamu me'd goma bas pem mo. Miiyi mii yansan mo ma me'd gunn kun pina um a'di mo tani e mii jin mina umi kayaa/ e mo be. ²⁶ Haala risa cim gunni 'baar mo kun 'kana um maanjuthu'd yan mo dhali kun pina uma kubbaaya yan mo tani um ki ci mii eya tente/ wu gi Tapan

bum mo ntaga tee jin mina a'di pu'du/ mo be.

Mii jin Budhu To Atharabeesa gi Tapa ki Mii kun 'Koki Ha Me'd mo

²⁷ Wakan a'diyin jin midi 'ka maanjuthu'd yan mo walla piya kubbaaya gi Tapa mo ki mii jin ush me'd mo tani a'di mina mii di m'ba/ mo mmomii bungwar is gi Tapa ki shi/ kan mo dhala bas piti mo be. ²⁸ Dhalki 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo nyith is buni mo dhali ki mii gi wakan mo dhalki uni 'ka maanjuthu'd mo dhali piya kubbaaya mo. ²⁹ Haali/ wathin 'de/ yin jin midi shwa to mo dhali pi to mo jin dar gi mo jin nyitha a'di bungwar yan mo tani a'di ki shwa mii mo dhali piya nyor ma Arumgimis jin toru gwon dwall 'twa/ a'cesh apo/ is piti gana/ mo be. ³⁰ Ba gi mii yansan kan mo tani a'di i'ka'da uma tiya is ka ris mo dhali 'ba'th mo dhali kun tiya wukin mo be. ³¹ Hili wakki/ ana nyitha is banan gana/ mo ka jin gana/ mo tani ana yisa minu 'taki dwall gwo mo yisa. ³² Hili ki ana dwallkina Tapa gwo mo tani ana dorkunu mo, wakan ki ana minu 'taki 'koki mii miiwak apo/ mo nyakki 'kwaniny'cesh mo be.

³³ Wakan iwak pem mo ki um mini tul is mo mmontal 'de/ mo mmoshwa to mo tani cori acor ka rem 'kup mo ma. ³⁴ Wakki/ wathin tal 'den kamu/ 'kosha te/ mo tani ba dhalki a'di ishwayi'd 'peni gu'b piti mo, isi ciki/ ki um mini 'koki pu'du/ mo dhali tul is mo mmontal 'de/ mo gom mo jin minu waka wak mo. Gwo gom ton tiya mo tani aha/ mina yip um 'ban mo ki gwo mo me'd jin miga/ pu'dku/ mo be.

12

To gi Shi/in jin Cinu ki Me'd mo

¹ Shwane/ isi gwo gom to gi shi/in kun cinu ki me'd mo iwak mo, aha/ dinaki nap um mmota pus mo. ² Um mishin me'd jin 'kona um ki dar ki ji gi lunun gana/ mo tani um suskunu this e mo mmolun tompinycon mo kun 'kon ki mutt mo, ma e bway gunn kun joekunu um mo. ³ Wakan aha/ napa um mo mmomish gwo 'ban mo ki wathin tal 'den kamu/ yisa di'da jin oki gwo ki Shi/in Dheleladhelel ma Arumgimis mo ki sule/ mo mmo/o gwo mo ki: Dhalka

Krist̩hos a'di jeenu mo. Dhali jan tal 'den kamu/ yisa midi mish gwo o mo mmo/o ka: Yesus ta Tapa mo isi ciki/ ki Shi/in Dheleladhelel mo be.

⁴ Hili to gun cinu ki me'd mo tani tana e kuku/ mo, hili 'peni Shi/ina 'de/ mo be.

⁵ Dhali hili mii ma tu'c tana e kuku/ mo, hili Tapa tal 'de/ mo be.

⁶ Dhali hili mo jin miinuwa tu'c tana e kuku/ mo, hili a'di ta'da Arumgimisa 'de/ mo jin umki uni eya ris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo be.

⁷ E uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo tani mo jin toru ki Shi/in mo tani a'di cinu mo gom mo jin wothuwa woth mo gom 'kwani 'baar mo.

⁸ E wathin kamu/ 'de/ mo tani a'di cinu Shi/in mo jin ta moyuk gi gwo mo dhali e jan kamu/ mo tani mo jin ta monyith gi gwo mo isi me'd gwo gi tala Shi/ina 'de/ mo be.

⁹ E jan kamu/ mo tani mo jin gamu gwo is mo tani ki jasi Shi/ina 'de/ mo. E jan kamu/ mo tani to gun cinu ki me'd mo mmowaça waç mo tani ta ji gi Shi/ina 'de/ mo be.

¹⁰ E jan kamu/ mo tani mo jin miinu miimer mo dhali e jan kamu/ mo tani mmo/o gwo jin onu is mo dhali e jan kamu/ mo tani mo jin mishu shi/in mo mmodhu ka kwa/um bwa mo dhali e jan kamu/ mo tani mo jin mishu 'twan tiya wal mo e kuku/ mo dhali e jan kamu/ mo tani mo jin mishu 'twa/ luk ki 'twan tiya mo be.

¹¹ Aris uni gwansani 'baar mo umu mo 'peni a'din 'de/ mo dhali Shi/in tal 'de/ mo mmopwak bwa mo e uni ka 'dete/ 'dete/ mo me'd jin ona a'di bwa mo be.

Aris Tom Bungwar Isi 'Baar mo Tala Isa 'De/ mo

¹² Haali/ me'd jin tala bungwar isa 'de/ mo tani dhali tom bungwar is njala/ wana risa dhali to gi bungwar is mo tani bala 'ka'da miiya ma e bungwara 'de/ mo tani wakani a'di ta'da Krist̩hos mo be.

¹³ Haali/ ki Shi/ina 'de/ mo tani ana 'baar mo 'kokunu mo mmocuç mo ki yi'de/ mo e bungwar isa 'de/ mo – ku Yahuuda/ dhali kun Griki mo, walla uni gun ta cinjina/ kun yolu mo walla kun 'kon ki 'kus mo – aris uni 'baar mo 'kokunu mo mmodhu mo mmonyak pi 'peni Shi/ina 'de/ mo be.

¹⁴ Haali/ bungwar is mo tani a'di diki ta jasi gom en ton kamu/ mo hili gom mmota aris mo be.

¹⁵ Wakki/ sho'k midi 'taki o

gwo mo ki: Haali/ aha/ njala/ tana me'd mo tani aha/ yisa icila bungwar is mowa, itani a/a'di midi 'taki 'cwap a'di ari'ceenne/ 'peni bungwar is mowa?

¹⁶ Dhali wakki/ 'ce midi 'taki o gwo mo ki: Haali/ aha/ njala/ tana e mo tani aha/ yisa icila bungwar is mowa, itani a/ a'di midi 'taki 'cwap a'di ari'ceenne/ 'peni bungwar is mowa?

¹⁷ Wakki/ bungwar is ka 'bimpil mo midi 'taki ta e mo tani mane mo jin minu 'taki cik gwo mo? Wakki/ bungwar is ka 'bimpil mo midi 'taki ta 'ce mo tani mane mo jin minu 'taki jika shim to mo?

¹⁸ Hili me'd jin wana a'di kan mo tani Arumgimis a'di thumki hilsan e bungwar is mo uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo me'd jin kwanykina a'di uni mo be.

¹⁹ Wakki/ hilsan 'baar mo mini 'koki laça/ mo tani mane mo jin mina bungwar isi 'taki di mo?

²⁰ Me'd jin wana a'di kan mo tani mo ma 'ci'cimi'th njala/ wana risa, ba bungwar is tal 'de/ naskina/ mo be.

²¹ E midi mol gwo o gom me'd mo ki: Aha/ mina mii ta gi /eya? walla dok/e 'kup midi o sho'k kan mo ki: Aha/ mina mii diki ta gi /e mo.

²² E gwo jin ta ca'ckon mo tani 'ban gi bungwar is mo kun simmi mii e mo mmo'ka'd is mo tani uni ta uni gom a'di mo be.

²³ Dhali 'ban gi bungwar is gwansan gun tosha ana gun athi montak mo tani ana tashu ki montak jin caaca mo, dhali 'ban gi bungwar is bana gun atha she/ ki ath mo tani dhuna ana ki yos mo,

²⁴ a'di jin minu mii 'koki mii ta mo gom 'ban gi bungwar is gun 'koki ath she/ kan mo. Hili Arumgimis a'di su'kki bungwar is kan mo mmmoçikina a'di montak jin caaca e 'ban gi bungwar is jin athki'd mo be.

²⁵ ki monkamu/ midi 'taki diki di ki shu mo e bungwar is mo, hili ki to gi bungwar is mo mini nyak hili e ka rem 'kup mo be.

²⁶ Wakki/ tom bungwar isa 'den kamu/ 'kosu ki isa nyor mo tani aris uni 'baar mo 'kosu ki isa nyori montal 'de/ mo.

Wakki/ tom bungwar isa 'den kamu/ taku mo tani aris uni 'baar mo 'kunya bwa mo imontal 'de/ mo be.

²⁷ Shwane/ um ta bungwar is ma Krist̩hos mo dhali umi 'baar mo ta tom bungwar is piti ki she/ ki she/ mo be.

²⁸ Dhali Arumgimis a'di ki lege'th kun tiya eya kaniisa mo: Uni gunn kun ta kun twa/a/

mo ta uni gun dhunu ki she/ mo, dhali kun 'ko'd mmota iman̩ci gwo kun onu is mo dhali kun 'kon ma po/i kwara mmota iman̩tor gwo mo, dhali kun ta iman̩mii miimer mo dhali kun ta iman̩waça waç mo dhali kun ta iman̩woth̩a/ woth̩ mo dhali kun ta iman̩jiya ji mo dhali kun ta iman̩wal 'twan tiya ki she/ ki she/ mo be. ²⁹ A/aris uni 'baar mo ta uni gun dhunu ki sheya? A/aris uni 'baar mo ta uni gun ta iman̩/o gwo isa? A/aris uni 'baar mo ta iman̩tor gwowa? A/aris uni 'baar mo mii miimera? ³⁰ A/aris uni 'baar mo bu'th to gun cinu ki me'd mo mmowaça waç mowa? A/aris uni 'baar mo mishki 'twan tiya wal mowa? A/aris uni 'baar mo ta iman̩luk 'twaa? ³¹ Hili tayi ki bwa jin onu ka daran du mo gom to gun cinu ki me'd mo kun yipu mii is mo.

Mo/en

Dhali aha/ mina tor a'di um jin 'ce'de'da po/ mo a'di jin 'boro'd ki isi 'bor gana/ mo be.

13

¹ Wak̩ki/ aha/ mina o gwo ki 'twa/ gi 'kwani mo dhali ki 'twa/ gi iman̩'doyu gwo mo tani ihili aha/ dara gi mo/en mo tani aha/ gwona is 'te/ me'da sahan gurany 'per mo walla me'da sahana shu e mo jin tiri'd ki nyanye/ mo. ² Wak̩ki/ aha/ tana gi mom'bi'th mo mmo/o gwo is mo dhali mmomisha ris gwo 'baar mo kun ta gwo kun baku 'ban mo dhali aris yuk̩ mo si'da/ dhali wak̩ki/ aha/ tana gi mon̩gam gwo isi 'baar mo, wakan mmomish joç wosh kun turatur mo tani ihili aha/ dara gi mo/en mo tani aha/ tana ton̩ kamuwa? ³ Wak̩ki/ aha/ cina tom pemi 'baar mo kun taka/ mo dhali wak̩ki/ aha/ pisha is pem ki o'd mo mmopur mo tani ihili aha/ dara gi mo/en mo tani aha/ kala ton̩ kamu/ 'kup paa?

⁴ Mo/en a'di ta mon̩'kuç bwa mo dhali momii ki bwan̩kush mo. Mo/en ta mii mmota'c bwa mo yisa walla mmokar 'ba/ ki ca mo yisa. ⁵ A'di yisa kar is ki ji gi mish to mo yisa walla mii mii jin mantharamandhar yisa. Mo/en diki ses mo mmomii a'di jin o a'di bwa mo. A'di diki shwa mii ki o'd mo walla push gwo shi/i'd eya du mo. ⁶ A'di yisa 'kunya bwa mo gom tonthus gun thamu mii mo yisa, hili a'di 'kunya bwa mo

gom mii kun miinu ki miin̩ gana/ mo be. ⁷ Mo/en a'di dininki'da ris to 'baar mo she/ mo, a'di gama'da ris gwo 'baar mo is mo, a'di ta'd ga 'ten̩ kape/ gom to 'baar mo, a'di 'dim 'kup gom to 'baar mo.

⁸ Mo/en midi diki wu 'kup mo. Me'd gwo jin onu is mo tani a'di midi pe mo. Me'd gwo jin onu ki 'twan̩ 'kwani mo tani uni mini dak̩ mo. Me'd gwo gi yuk̩ mo tani a'di midi pe mo. ⁹ Haali/ mon̩yith̩ bana mo tani a'di ath̩a 'ban mo dhali gwom bana jin ona ana is mo tani a'di ath̩a 'ban mo be. ¹⁰ Hili ki a'dim 'borgan̩ gana/ midi pu'du/ mo tani a'di jin ath̩a 'ban mo tani midi pe mo be. ¹¹ Ki aha/ tana a'ci mo tani aha/ ona gwo mo me'da 'ci mo, aha/ kulumkina gwo ibwa mo me'da 'ci mo, aha/ miina mii me'da 'ci mo. Ki aha/ wara ki wathi/ mo tani aha/ dhalkina mii ma 'ci 'pen mo. ¹² Haali/ shwane/ to parkina ana e eya hiljaro/ jin duk̩aduk̩ mo tani, hili yilan̩ kamu/ ka karambor mo. Shwane/ 'bana kamu/ mishka/ mo. Hili yilan̩ kamu/ mo tani aha/ mina mish 'bani 'baar mo, isi kani me'd jin mishkunu aha/ 'bani 'baar mo be. ¹³ Wakan mon̩gam gwo is mo dhali mo ma 'ten̩ kape/ 'dapan ki me'd mo ki mo/en mo, uni kwara gwansan mo. Hili a'di jin ca'd ki can̩ gana/ mo mmobol gwoho e mo tani a'di ita mo/en mo be.

14

'Twan Tiya dhali Mo jin Onu Gwo Is mo

¹ Kari mo/en mmota tom bum jin mina umi gu ki e mo dhali oyi bwa ka daran du mo gom to gi shi/in gun cinu ki me'd mo isi ki ji mum mo ki um mini o gwo kun onu is mo. ² Haali/ wathin̩ 'de/ jin midi o gwo ki 'twan̩ kamu/ mo tani diki o gwo gom 'kwani 'te/ mo, hili goma Arumgimis mo. Haali/ jan tal̩ 'der̩ kamu/ diki mish a'di gwo 'ban mo, hili a'di oki gwo jin baku ki Shi/in mo be. ³ Hili 'bwanu'b gwon̩ kamu/ a'dihe/ be, gom a'di jin oki gwo is mo tani a'di tor̩ki 'kwani gwo mo gom mon̩yan̩ is buni mo dhali mmo'bi'th uni adu is mo dhali mmomalasa dum buni mo be. ⁴ A'di jin oki gwo mo ki 'twan̩ kamu/ mo tani a'di nyan̩ki is pitin̩ gana mo, hili a'di jin oki gwo is mo tani a'di nyan̩ki'da kaniisa is mo be. ⁵ Hili aha/ n̩apa umi 'baar mo mmo/o gwo

ki 'twan tiya mo, hili isi kani aha/ ona bwa ki um mini o gwo is mo. A'di jin o gwo is mo tani a'di eḱki'd ki a'di jin o gwo ki 'twaŋ kamu/ mo isi ciki/ jan ɬal 'deŋ kamu/ midi luk 'twa/ mo, wakan ka ɬaniisa minu 'taki nyan is mo be.

⁶ Shwane/ iwak mo, wakki/ aha/ mina pu'dku/ i um mo mmo/o gwo ki 'twan tiya mo tani aha/ mina 'taki mii shi/ miim 'boro'd wakata mo gom um mo? hili isi ciki/ mo aha/ mina be'd ki um gwoŋ kamu/ jin ta ji gi miinu 'cee mo walla moyuk mo walla gwo jin onu is mo walla gwo jin toru mo. ⁷ Hili isi kan wakki/ to gun miinu to mme'd mo kun dar ki mondiki/e mo me'da ɬaɬaɬar mo walla adhenɬhenye/ mo tani 'koki lugum ko mo ka 'dete/ 'dete/ tani ki 'kwani mini mish ki ja pinu mo? ⁸ Dhali wakka puluŋ diki ko mo mmo/ak 'kus e mo tani aja a'di midi thoson is mo gom mmo/as mo? ⁹ Wakan wakki/ um ki is bum mo o gwo ki 'twaŋ kamu/ mo jin molu cik mo tani 'kwani mini mish gwo 'ban kata a'di jin onu mo? Haali/ um ɬorki gwo ki buthur gana/ mo be. ¹⁰ Gwoŋ kamu/ maɕa/ minu dhaŋa? Aris 'twa/ tana ris ka ris kun 'kokin ki she/ ki she/ mo e mony'cesh mo dhali jan kamu/ yisa dar gi 'pemen. ¹¹ Hili wakki/ aha/ dinaki mish 'pemen gwo ki 'twa/ yan mo tani aha/ mina ta amanmol 'twa/ yan cik mo goma manɬor gwo mo dhali amanɬor gwo yan mo midi ta amanmol 'twa/ yan ɬor gom aha/ mo be. ¹² Wakan, um ki is bum mo tani me'd jin ganankina um 'ba/ mo gom mo jin minu ɬor mii gi Shi/in eya tente/ mo tani shwayi ki o'd mo mmobol mii e mo mmonyanya ɬaniisa is mo.

¹³ Wakan a'di jin o gwo ki 'twaŋ kamu/ mo midi mii 'tho mo gom mom'bi'th mo gom 'twa/ jin minu luk mo be. ¹⁴ Haali/ wakki/ aha/ 'thona ki 'twaŋ kamu/ mo tani shi/in pem 'tho'd mo, hili adum pem mol maman dho'th mo be. ¹⁵ Dhali aha/ mina miiya ta mo? Aha/ mina 'tho mo ki shi/in mo dhali aha/ mina 'tho mo ka du si'da/ mo. Dhali aha/ mina yuk gway ki shi/in mo dhali aha/ mina yuk gway ka du si'da/ mo be. ¹⁶ Wanya/ 'te/ ba/, wakki/ /e 'bori mii ki shi/in mo tani ka ciŋ kamu/ jin mol 'twa/ yan wal mo tani midi mish gwo o mo

ki: Amen, kata mo gom mo ma 'bor bwam pini jin 'bora /e a'bor bwa i is mo ki a'di diki mish gwo jin ona /e moyi? ¹⁷ Haali/ /e mini ci mom'bor bwa i is jin ha me'd mo, hili wathin kamu/ yisa minu nyan is mowa. ¹⁸ Aha/ 'borkina Arumgimis bwa i is mo ki aha/ okina gwo ki 'twan tiya mo mmobol um 'baar mo e mo. ¹⁹ Bahili eya ɬaniisa mo tani aha/ mina dhal mii e i is mo mmoɬor um gwo mo jasi mudhe'd ka dum pem mo, ma kan mo mmoye'th kun tiya sho'k mo, ki gwo gun 'koni alaapi 'kume'd mo jin miga/ ɬor ki 'twaŋ kamu/ mo be.

²⁰ Iwaka, dhalku/ ki 'ko mo mmota uci mo e gwom bum kun kuluma umi bwa mo. Gom gwon thus mo tani wari ki usha ŋa/ mo hili e gwo gun kuluma umi bwa mo tani tayi ku gun isin mo. ²¹ E gwoŋkan jin cikunu mo tani a'di 'kwarkunu mo ki: Ki 'twa/ gi 'kwanin tiya mo dhali ka le'd gi 'kwani ki she/ mo tani miga/ ɬor gwo ki 'kwani gwansan mo, dhali isi kani uni si'da/ mini 'koki dhu 'ce gom aha/ mo. A'di ta gwo jin ona Tapa mo. ²² Wakan 'twan tiya uni ta jamas mii mo, yisa gom uni gun gam gwo is mo hili gom uni gun dar gi gwo jin gamu is mo. Nye, gwo jin onu is mo tani a'di yisa gom uni gun 'kon ki dar gi gwo jin gamu is mo, hili gom uni gun gami gwo is mo be. ²³ Wakki/ wakan mo tani aɬaniisa 'baar mo ka tul 'kup mo dhali uni 'baar mo o gwo ki 'twan tiya mo tani dhali 'kwani gun 'kon ka piye/ walla gun daran ki gwo jin gamu is mo tani wakki/ uni ciŋ mo tani mina uni 'koki o gwo ki um sona du mowa? ²⁴ Hili wakki/ uni 'baar mo o gwo is mo dhali a'di jin dara'd gi gwo jin gamu is mo walla akamu/ jin di'd ka piye/ cikki'd mo tani a'di sugu adu mo ki uni 'baar mo dhali a'di doɬu gwo gom miim piti mo ki uni 'baar mo si'da/. ²⁵ Adum piti jin di'd ki kup mo tani thisu ɬor mo be. Dhali wakan mmobitkina a'di bwam/em piti a'cesh mo tani a'di midi luŋa Arumgimis mo dhali ɬor eya tente/ ka Arumgimis ka jin gana/ a'di di'd e bwam um mo be.

Aris To 'Baar mo Minu Mii ka Para Po/ mo

²⁶ Kataye si'da/, iwak mo? Ki um tulki is mo mmonta' de/ mo um ka 'dete/ 'dete/ yukki gway mo dhali ta gi gwo jin ɬoru

mo dhali gwo jin 'ceenu mo dhali 'twan kamu/ jin toru mo walla gwo jin lukuwa luk mo. Dhalka ris to 'baar mo miinu mo mmonyana nyan mo. ²⁷ Wakki/ wathin kamu/ wal 'twan kamu/ mo tani dhalki uni mini mii 'ko jasi su/ mo walla midi mii ta jasi kwara mo dhali uni gwan ka 'dete/ 'dete/ ki jin garr mo dhali dhalki jan kamu/ iluki 'twa/ mo. ²⁸ Hili wakki/ jan kamu/ midi diki di mo mmoluk 'twa/ mo tani dhalki uni ka 'dete/ 'dete/ 'peni uni mo 'kon ki shwam mo eya kaniisa mo dhali o gwo ki is buni mo dhali eya Arumgimis mo be. ²⁹ Dhalki uni su/ walla kwara gun ta iman/o gwo jin onu is mo mmotor gwo mo tani dhali dhalki kun tiya uni nyith a'di jin onu mo. ³⁰ Wakki/ gwo jin 'ceenu onu gom a'din kamu/ jin di'd ki she/ mo tani dhalki a'di jin twa/a/ ca'ba'd ki shwam mo. ³¹ Haali/ umi 'baar mo mini mish gwo o jin onu is mo ka 'dete/ 'dete/ mo. Wakan ki umi 'baar mo mini mish gwo 'ban mo dhali umi 'baar mo minu 'bitha du is mo be. ³² Dhali shi/in gi iman/o gwo jin onu is mo tani uni 'dapan ki gwo jin onu is mo be. ³³ Haali/ Arumgimis yisa ta'da Arumgimis jin dunjurki mii mo, hili a'di ta ji gi mo ma ku'th is mo be.

Me'da risa kaniisa 'baar mo gi imand-hunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani ³⁴ up mini mii 'ko ki shwam mo eya kaniisa mo. Haali/ uni 'konuki dhal bway mo mmo/o gwo mo, hili uni mini mii 'ko ki 'ko'd me'd mo me'd isi gwonkan jin cikunu mo jin o gwo kan si'da/ mo. ³⁵ Wakki/ tonj kamu/ di'd jin ona bwa uni mmomish mo tani dhalki uni idot ikathim buni e gu'b buni mo. Haali/ a'di ta mii jin 'the is ki 'the mo goma 'bom mmotor gwo eya kaniisa mo be. ³⁶ Katintaye? Ki gwo ma Arumgimis piyi'd 'peni uma? Walla a/um a'di um 'cena ijidhirkina a'di mowa?

³⁷ Wakki/ wathin tal 'den kamu/ midi kulum gwo ibwa mo ki a'di ta a'di jin midi o gwo is mo walla gom to gi shi/in mo tani a'di midi 'taki nyith gwo gom gwom pem jin 'kwarka/ mo gom um mo ta gwonkan gi Tapa mo be. ³⁸ Wakki/ wathin tal 'den kamu/ diki mish a'di yan mo tani a'di minu mish 'ban mo yisa. ³⁹ Wakan iwak pem

mo, oyi bwa ka daran du mo mmo/o gwo jin onu is mo dhali dhalku/ ki nona non ki bway mo mmotor gwo ki 'twan tiya mo. ⁴⁰ Hili aris to 'baar mo minu 'taki mii mo ki mii jin thuku mo dhali ka para po/ mo be.

15

Mompi jin Piyin ma Kristhos mo

¹ Dhali shwane/ aha/ mina ka um gwo e mo, iwak mo, e gwom 'borga/ jin cikika/ um mo, a'di jin bu'thkina um mo dhali a'di jin doshkina um apo/ mo be. ² Gwo jin wothkunu um mo wakki/ um mini bu'th a'di mmotel shoki cine/ mo, – isi ciki/ um gamki a'di is ki pe'th mo.

³ Haali/ aha/ cikina a'di um a'di jin midi mii ta to jin midi mii ta jin twa/a/ mo a'di jin bu'thkika/ mo si'da/ ka Kristhos wuki'd mo gom miinthus bana mo isi me'd gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo be. ⁴ Dhali a'di kankunu mo dhali a'di cuki mis mo ka cim kwara isi me'd Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo be. ⁵ Dhali a'di piki'da Sapa i is mo dhali yan'ko'd e uni gun tana 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. ⁶ Dhali yan'ko'd a'di piki 'kwani gun bol 'kwani e mo kun 'koni iss* 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd apo/ mo ki me'd 'den gana/ mo. Kun tiya ka woho/ mo tani uni 'kon ki e mo naskina/, ba kun tiya uni i/ishki e mo be. ⁷ Yan'ko'd a'di piki'da Yakuubi is mo, dhali yan'ko'd a'di piki uni 'baar mo i is mo kun dhunu ki she/ mo. ⁸ Dhali 'ko'di uni 'baar mo tani a'di piki aha/ i is si'da/ mo me'd ara nan 'de/ jin daka sulu adho'th mo be. ⁹ Haali/ aha/ tana a'di jin pisi'd ki uni gun dhunu ki she/ mo, mmodika/ ki ha me'd mo jin minu yuk aha/ ki a'di jin karu ki she/ mo haali/ aha/ to'ckina akaniisa ma Arumgimis bwa mo be. ¹⁰ Hili ka 'the ma Arumgimis mo tani aha/ be itana aha/ mo, dhali ka 'them piti 'kup ki aha/ mo tani a'di yisa ki petha. E gwo gi ca'ckon mo tani aha/ miikina tu'c jin 'batha'ba'th mmobol unin tiya e mo gun miikin mo. Ba a'di yisa ta aha/ mo, hili a'the ma Arumgimis mo, a'di jin diki'd e aha/ mo be. ¹¹ Wakki/ a'di ta aha/ walla uni mo tani wakan aman cikina um gwo mo dhali wakan um gamki gwo is mo be.

* 15:6 kumsumiyya

Mompi jin Pikina ku gun Wukin mo

¹² Dhali wakka Kristhos cinu gwo mo me'd jin pikina a'di mo 'peni mowu mo tani kata ona uma tiya gwo mo ki mo jin piyunu/ mo 'peni mowu mo piyi'd mo? ¹³ Hili wakki/ mo jin piyunu/ mo 'peni mowu mo piyi'd mo tani aKristhos si'da/ yisa 'de'kkunuwa. ¹⁴ Wakka Kristhos minu 'taki 'koki 'de'k mo tani gwo jin cina aman mo tani midi ta jim pe'th mo dhali mongam gwo is bum mo si'da/ midi ta jim pe'th mo be. ¹⁵ Isi kan aman mina ta ku gi minu gam mo gun thisu hash mo goma Arumgimis mo haali/ aman tena gwo mo goma Arumgimis mo ki a'di 'de'kki'da Kristhos mo 'peni mowu mo a'di jin dina a'di ki 'de'k mo wakki/ a'di ta gwon gana/ mo wakki/ uni gun wukin mo 'konuki 'de'k mo be. ¹⁶ Haali/ wakki/ uni gun wukin mo 'konuki 'de'k mo tani wakan si'da/ Kristhos dinuki 'deku/ mo be. ¹⁷ Wakka Kristhos 'konuki 'deku/ mo tani mongam gwo is bum di'd ki pe'th mo dhali um 'kon mo naskina/ e miinthus mo be. ¹⁸ Dhali uni gwansan si'da/ gun ishki e mo eya Kristhos mo tani minu 'ce'd sho'k mo be. ¹⁹ Wakki/ e mon'koki/e yan jasi kan mo tani ana gun 'kona eya Kristhos mo tana gi mo ma 'ten kape/ mo tani ana 'baar mo tana 'kwani gun bo'ta ki shi/ gana/ mo mmobol 'kwanin tiya 'baar mo e mo be.

²⁰ Hili shoka 'cesh gana/ mo tani aKristhos 'de'kkunu mo 'peni mowu mo, a'di yansan jin ta maman jin twa/a/ ki uni gwansan kun ishki e mo be. ²¹ Haali/ ki wathimpa mo tani a'di pu'dkina wu mo dhali ki wathimpa mo tani a'di pu'dkina mo jin piyunu/ mo si'da/ 'peni mowu mo be. ²² Haali/ me'd jin wukina 'kwani 'baar mo eya Adam mo tani wakan si'da/ eya Kristhos mo tani aris uni 'baar mo minu dhu ki e mo be. ²³ Hili aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo e mo ma para pom buni mo tani aKristhos ta maman ma 'kan 'kup jin twa/a/ mo dhali yan'ko'd e yam piti jin mina a'di pu'du/ mo tani uni gwansan kun ta ku ma Kristhos mo be. ²⁴ Yan'ko'd 'pemen midi pu'du/ mo ki a'di midi ci bampa/ ka Arumgimis mo a'di jin ta Com mo i'ko'di a'di midi 'ce'da ris mo gun tanu tapa sho'k mo dhali aris mo gun tanu ki moshirr mo dhali aris mom'bi'th mo be. ²⁵ Haali/ a'di

midi mii ta Tapa mo ntagi a'di midi dhu aris uni 'baar mo kun ta 'kup gi a'di mo e bwan'kwariny sho'k piti mo be. ²⁶ Dhali 'kup jin ta jin 'ko'd jin minu 'ce'd sho'k mo tani ta wu mo be. ²⁷ Haali/ Arumgimis dhuki'da ris to 'baar mo 'ko'di me'd piti mo e bwan'kwariny sho'k piti mo be. Hili ki a'di o gwo mo ki: Aris to 'baar mo dhukunu mo 'ko'di me'd piti mo e bwan'kwariny a'di mo tani a'di di'da tente/ ba/ ki a'di jin dhuki'da ris to 'baar mo e bwan'kwariny me'd piti kan mo tani a'di di'd ka po/ mo be. ²⁸ Ki aris to 'baar dhukunu mo 'ko'di me'd piti mo tani Ya/ si'da/ ki is piti mo minu kar 'ko'di me'di a'di mo a'di jin dhuki'da ris to 'baar mo e bwan'kwariny me'd piti mo, ka Arumgimis midi ta aris to 'baar mo goma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo be.

²⁹ Ma'a/ 'te/ ba/. Ki gwonta ona 'kwani gwo mo gom gwo jin miinuwa mii ki yi'de/ mo gom gway gi uni kun wukin mo? Wakki/ uni kun wukin mo 'konuki 'deku/ 'baar mo tani atinta miinu 'kwani ki yi'de/ gom gway buni mo? ³⁰ Kata si'da/ dikika/ e mo jin 'dishi 'twa/ aha/ wu mo? ³¹ Aha/ usha mo, iwak mo, gom miim pem jin karka/ is ki ca mo e um mo a'di jin taka/ eya Kristhos jin ta'da Yesus Tapam bana mo tani aha/ wukina isa yempa/ mo be. ³² Dhali to jin ta shi/ miim 'boro'd gom aha/ mo tani ta'da ta mo wakki/ aha/ ona gwo me'd wathi/ en'thi/ mo, wakki/ aha/ askina ki to/e gi Pan Epasus mo? Wakki/ uni gun wukin mo 'konuki 'deku/ mo tani: Dhalki ana shwana to mo dhali pi to mo haali/ ka'thamo/ mo tani ana ki wu mo be. ³³ Dhalku/ ki ta ku gun minu he'k e mo. Mii jin cenu e ki tonthus mo tani uni shi/ i miim 'boron kun botu mo be. ³⁴ Kulumi gwo ibwa mo ki kulum gana/ mo ma. Dhali dhalku/ miinthus ki mii mo dok/ e haali/ kun tiya 'koki misha Arumgimis mo. Aha/ ona gwo yansan mmo'the um is mo be.

Mompi jin Piyunu ki Bungwar Is mo

³⁵ Hili 'kwanin tiya ka 'dete/ 'dete/ mini dot gwo mo ki: Ki ku gun wukin minu 'deku kataye? Dhali ki bungwar is jin wakata imina uni pu'du/ mo? ³⁶ E wathim pus yan mo! To jin sina /e mo tani a/a'di midi di ki e itwa/a/ mowa hili isi ciki/ a'di

midi wu mo be. ³⁷ Dhali a'di jin sina /e mo tani diki ta bungwar is mo jin mina a'di di mo tani, hili jasi emena 'de/ mo, wariba/ midi ta pos bunyan mo walla emen posa kamu/ mo. ³⁸ Hili Arumgimis ki ci a'di bungwar is me'd jin kwanykina a'di a'di mo. Dhali arisa ka'bany to ki she/ ki she/ mo tani cina a'di bungwar is bunin gana/ mo be. ³⁹ Haali/ aris shuman is yisa nyakkana, hili bungwar is tal 'de/ gom 'kwani en'thi/ mo, dhali bungwara kamu/ goma ris tonycu/ mo, dhali bungwara kamu/ goma ris tonyjeshe/ mo dhali bungwara kamu/ goma ris to yi'de/ mo. ⁴⁰ Wakan si'da/ aris bungwar isa tiya ta ku gi momis mo dhali wakan si'da/ aris bungwar isa tiya ta ku ga 'cesh mo. Hili monyca gi bungwar is gi momis mo tani a'di tal 'de/ mo dhali monyca gi bungwar is ga 'cesh mo tani a'di ta jan kamu/ mo be. ⁴¹ Dhali monyca/ kamu/ 'de/ goma tente/ mo dhali monyca/ kamu/ goma ppe mo dhali monyca/ kamu/ goma risa cul mo. Haala cula kamu/ dina ca ki she/ 'pena cula kamu/ mo be.

⁴² Wakan si'da/ a'di nyakka'd ki mo jin pinu 'peni mowu mo be. A'di jin sikunu mo tani a'di mishi pu/ mo, dhali a'di jin 'de'kkunu mo tani a'di moli pu/ mo be.

⁴³ A'di sikunu mo ki dar gi montak mo, dhali a'di 'de'kkunu mo e monyca mo. Dhali a'di sikunu mo ki is jin 'ka'da'd mo, dhali a'di 'de'kkunu mo ki mom'bi'th mo be. ⁴⁴ A'di sikunu mo ki is bungwar jin ta shuman is mo dhali a'di 'de'kkunu mo ki bungwar is jin ta ji gi to gi shi/in mo. Wakki/ bungwar is jin ta ji gi shuman is di'd mo tani wakan si'da/ bungwar is gi to gi shi/in di'd mo be. ⁴⁵ A'di i'kwarkunu gwo gi wakan mo be ki: Dhala Aadam yan jin ta jin twa/ a/ mo tani warki'd ki to jin di ki e mo, dhala Aadam jin ta jin 'ko'd mo tani warki'd ki shi/in jin ci mondiki/e mo be. ⁴⁶ Hili a'di yisa ta to gi shi/in jin ta jin twa/ a/ mo, hili a'di jin ta ji gi shuman is mo dhali yan'ko'd ji gi to gi shi/in mo be. ⁴⁷ Wathi/ jin ta jin twa/ a/ mo tani a'di ta jany 'cesh mo, wathi/ jin cila bu'd mo. Dhali wathi/ jin ta jin 'ko'd mo tani a'di 'peni momis mo be. ⁴⁸ Me'd jin tana wathi/ jim bu'da 'cesh mo tani wakan si'da/ aris uni gwansan ta ku gi bu'da 'cesh mo. Dhali me'd jin tana wathi/ ji gi momis

mo tani wakan si'da/ uni gwansan kun 'kon e momis mo. ⁴⁹ Me'd jin kalkina ana jamas gi wathi/ gi bu'da 'cesh mo tani ana si'da/ mina kal jamas gi wathi/ jin ta ji gi momis mo be. ⁵⁰ Aha/ tora um gwo yansan mo, iwak mo, shuman is dhala bas mo tani uni mol mal gi Bampa/ ma Arumgimis gam mo walla si'da/ to jin mishi pu/ mo tani mol gam mal gi a'di jin moli pu/ mo be.

⁵¹ Hili, aha/ tora um gwo jin ta jim bag mo. Ki ana 'baar mo mina 'koki ish e mo be, hili aris ana 'baar mo minu ak e mo be, ⁵² e mo jin ta ari mo mo, dhali e mo jin 'kamu'thkunu e mo tani ka poome/ jin ta jin 'ko'd dhalkunu me'd mo be. Haala poome/ midi koyu/ mo dhali uni gun wun mo tani minu 'deku/ mo e bungwar kun moli pu/ mo dhali ana minu ak mo be.

⁵³ Haali/ bungwar is yan jin mishi pu/ mo tani midi mii war gi bungwar is jin moli pu/ mo dhali bungwar shuman is yan jin mishi wu mo tani midi mii shum mo ki mo jin moli wu mo be. ⁵⁴ Ki a'di jin mishi pu/ mo midi shum mo ki a'di jin moli pu/ mo tani dhali a'di jin mishi wu mo tani midi shum mo ki a'di jin moli wu mo tani yan'ko'd a'di mina gwo pu'du/ mo jin onu jin 'kwarkunu mo cikise/ mo be ki:

Mowu a'di loskunu mo e mo jin pinu mii e mo be.

⁵⁵ Ayy wuwa, mane miim pini jin pina /e mii eye?

Ayy wuwa, mane mom pini jin woja /eya wojje?

⁵⁶ Mowoj jin woja wu mo tani a'di ta mi-inthus mo dhali mom'bi'th gi miinthus mo tani a'di ta gwonkan jin cinu mo be. ⁵⁷ Hili mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo midi di mo goma Arumgimis mo a'di jin ciki ana momp mii e e Tapam bana jin ta'da Yesu Kristhos mo be.

⁵⁸ Wakan um pem gun enka/ mo, kun tana wak mo tani teli mo dhali tayi ku gi minu mol jo/ mo dhali 'dapi 'twa/ mo isa yempa/ eya tu'c gi Tapa mo mmomisha um ki um 'koki miiya tu'c gi Tapa ki pe'th mo be.

16

Mo jin Cinu To gom Uni kun Dhunu mo ki She/ ki Dhelel Dhelel mo

¹ Dhali isi gwo gom to jin cinu mo gom uni kun dhunu mo ki she/ ki dhelel dhelel mo. Me'd jin kankika/ 'kwanin kaniisa gi Pan Galathiyya gwo mo tani wakan si'da/ miyi um a'di mo ma. ² Ka cim jin t̩wa/a/ ka dhas mo isa yempa/ mo tani aris um ka 'dete/ 'dete/ mo mini dhu to 'pen ka pije/ mo dhali dhu a'di e mo jin dhunu to mo, ma to yin jin gamkina um mo, wakan ki to gun cinu mo tani minu 'koki mii tul is mo me'd jin miga/ pu'dku/ mo be. ³ Dhali ki aha/ mina bumburku/ mo tani aha/ mina hashki uni gwansan gun mina umi mish 'ban ki gwo jin 'kwara um mo mmokal tom bum jin cina um ki me'd mo e Pa Urushaliim mo be. ⁴ Wakki/ a'di midi 'taki ta shi/ miim 'boro'd gom aha/ mmoyaku/ mo si'da/ tani uni mini ta kum pem kun mini sus aha/ mo be.

Mo jin 'Kawurkunu mo gom Ii jin Iinu mo

⁵ Aha/ mina buti um mo 'ko'di mom pem jin miga/ pe Pam Makiduniyya mo haali/ aha/ dina gwo ibwa mo mmoya pe Pam Makiduniyya mo be. ⁶ Dhali wari aha/ mina ca'b nyakki um mo walla isi kan aha/ mina 'baar mondit mo nyakki um mo, wakan ki um mini sus aha/ e yam pem jin yaka/ mo e mo gunn kun miga/ ya mo be. ⁷ Haali/ aha/ ona bwa mmopar um e shwane/ mo, yisa jasi e yampe yisa. Aha/ tana gi mo ma 'tenj kape/ mo mmo'baar yila tiya mo nyakki um mo wakki/ Tapa midi dhal aha/ bway mo be. ⁸ Hili aha/ mina ca'b mo e Pan Epasus mo ntaga Acim Kamsiin mo be. ⁹ Haala campur wangala wangal mo dhali mo jin midi uma tu'c mo tani a'di ka'dkunu aha/ mo dhali 'kwani kun ta 'kup mo tani tana ris ka ris mo be.

¹⁰ Ka Timuthawuus midi pu'dku/ mo tani hili a'di i e ki 'bore/ mo ma mmokar a'di ki kar 'pempa mo e bwam um mo haali/ a'di miiki'da tu'c gi Tapa mo me'd aha/ mo be. ¹¹ Wakan dhalku/ ki dhal wathin 'denj kamu/ bway mo mmowak a'di mo. Susu/ a'di e bway piti ki monku'th is mo ki a'di midi 'taki doku/ i aha/ mo, haali/ aha/ timkina a'di mo nyakka wak mo be.

Kwalany 'Te/ be. Gwondot kun Dotu mo dhali Monthe Me'd mo be

¹² Haali/ goma kam bana ka Abulluus mo tani aha/ okina bwa ka daran du mo

gom a'di mmobuti um mo nyakka waka tiya mo, hili a'di yisa ta bwa ma Arumgimis mo gom a'di mmoyaku/ shwane/ mo. A'di midi yaku/ mo wakki/ a'di ta'd gi embula 'borga/ mo be.

¹³ 'Koyi ki montim mo mo ma. Doshi mmotel shoka 'cesh e mongam gwo is bum mo. 'Bithi adu is mo dhali 'bithi ki 'bi'th mo. ¹⁴ Dhalka ris to gwansan gun miina um mo tani miinu ki mo/en mo.

¹⁵ Shwane/ iwak mo, um mishin ki kun gu'b ma Istipanuus uni ta ku gi t̩wa/a/ kun gamki gwo is mo e Pa Akaa/iya mo dhali uni dhuki is buni gan/ ki 'kwanin gayiin mo goma tu'c gi uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo be. ¹⁶ Aha/ yuka um mo ki bwa jin o'd ka daran du mo jin mina umi ha gwo gi 'kwani kun wakan e mo dhali ka ris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, kun ta kun nyakkana tu'c mii mo dhali kun mii to mo. ¹⁷ Aha/ 'kunya bwa mo gom pu'd jin pu'dkin ma Istipanuus mo dhala Purtunatus mo dhala Akaa/ikus mo haali/ uni 'tu'dki embul bum gun pina um mo ba/. ¹⁸ Haali/ uni yeeyaa/ shi/in pem mo ki jim bum gana/ ilu/ mo. Hayyi 'kwani gi wakansan mo ma.

¹⁹ Arisa kaniisa gun 'kon e Pa Asiiyya mo tani hashki um monthe me'd mo. Akiila dhala Piriskilla mo nyakki 'kwanin kaniisa gi gu'b buni mo tani hashki uma du gi monthe me'd e Tapa mo be. ²⁰ Arisa waki 'baar mo hashki um monthe me'd mo be. Theka the me'd ka rem 'kup ki 'twanj gana/ jin pinu mo ma.

²¹ Aha/ jin tana Buulus 'kwarkina monthe me'd yansan ki me'd pem gana/ mo be. ²² Wakka cin 'denj kamu/ dara'd gi mo/en gi Tapa mo tani dhalki a'di jeenu mo. Tapam bam, pu'du/ ma. ²³ A'the gi Tapa Yesus midi di e um mo. ²⁴ Mo/en pem midi di gom umi 'baar mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. Amen.

Gwo jin 'Ko'd jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Paṅ KURINT̩HUUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus a'di jin karu ki she/ mo goma Krist̩hos jin ta'da Yesus mo ki bwa ma Arumgimis mo, dhala Timuth̩hawuus jin ta'da kam bana mo.

Eya kaniisa ma Arumgimis mo jin di'd e Paṅ Kurin̩thuus mo nyak̩kaa ris uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, uni 'baar mo kun 'kokin mo e Pa Ak̩aa/iya mo.

² A 'the e um mo dhali mon̩ku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesus Krist̩hos mo be.

Mii jin 'Bor ma Buulusa 'Bor Bwa I Is mo 'Ko'di Mont̩o'c Bwa mo

³ Mom'bor mii midi di mo goma Arumgimis mo dhali Ababa gi Tapam bana ka Yesus Krist̩hos mo, a'di jin ta'da Baba jin cila momiimii mo dhali Arumgimis jin ta ji gi momalasi 'baar mo tani ⁴ a'di jin malaski ana mo eya ris mont̩o'c bwam bana mo, wakan ki ana mina mish malas uni gwansan kun 'kon si'da/ e mont̩o'c bwa mo ki malas jin malaskunu ana ki is bana mo 'peni Arumgimis mo be. ⁵ Haali/ me'd jin pwak̩kunu ana isa nyor ma Krist̩hos ki nyanye/ mo jin 'koshki a'di mo tani wakan si'da/ eya Krist̩hos mo tani ana minu pwak̩ momalas si'da/ ki nyanye/ mo be. ⁶ Wak̩ki/ aman toju bwa mo tani a'di ta mii gom momalas bum mo dhali bway mowoth̩ mo. Dhali wak̩ki/ aman malaskunu mo tani a'di si'da/ ta mii gom momalas bum mo jin wana gwo um kani bwa mo ki um 'kučki bwa mo ki 'kari'th mmo'dim 'kup mo e mo gi isa nyor yan jin nyak̩ka'd ki kun 'koshki am mo be. ⁷ Mo ma 'tej kapem bam mo gom um mo tani a'di molu yik̩in is mo haali/ aman misha ki um pwak̩ki mo gi isa nyor baman bwa mo tani um si'da/ minu nyak̩ momalas baman pwak̩ mo be.

⁸ Haali/ aman 'tena bwa jin mina umi ta pus mo, iwak̩ mo, gom mont̩o'c bwa jin wa aman kan e bwa mo e Pa Asiyya

mo haali/ aman 'kokina mo wakan ki ji uth̩ mo mmomol to kal kun 'thir aman mo haali/ mon̩'koki/ em bam muru'di us kan mo be. ⁹ Hili aman toshkina ki aman bu'thkina gwon dwall jin toru 'twa/a 'cesh mmowu mo. Hili a'di yansan mmodhu aman mo mmo'koki cesh mo ki is bam mo, hili eya Arumgimis mo a'di jin 'de'kki ku gi wukin mo be. ¹⁰ Hili a'di 'cučki aman mo 'peni mowu yan jin caaca kagahara mo dhali a'di midi 'cučki aman mo. Eya po/ a'di mo tani aman dhukina mo ma 'tej kapem bam mo ki a'di midi 'cučki am dok̩/e mo be. ¹¹ Um si'da/ mini mii woth̩ am ki mon'tho mo, wakan ki 'kwani ka ris mini mii ci mom'bor bwa i is mo apo/ gway bam mo gom mom'bor mii mo jin cikunu aman mo gom gwo ka ris jin thoḵu mo goma 'tho ka ris kun 'thonu mo.

Mombut̩ ma Buulus jin Dhalkunu 'Pen mo

¹² Haali/ 'bam bam kun dhunu aman ki ca mo tani ta cikise/ mo be jin ta gwo jin cinu mo gom 'twa/ ma dum bam mo ki aman botkina ki mii e mony'cesh mo dhali ki nyanye/ mo tani aman miikina a'di 'kup ki um mo ki mii jin kogu mo dhali ki mii ma gayiin mo dhali ki mii jin daru gi washila/ mo, yisa ki moyuk̩ gi mony'cesh yan mo, hili ka 'the ma Arumgimis mo be. ¹³ Haali/ am 'kwara um gwon kamu/ ka wuny is yisa, hili ki gwo jin mina umi mish den̩ e mo dhali mish 'ban mo. Aha/ tosha ki um mini mish a'di 'bani 'baar mo ki dhegem mo. ¹⁴ Me'd jin mishkina um a'di 'ban ki 'bana kamu/ mo tani ki um mini mish dhu 'ba/ ki ca mo gom aman mo me'd jin misha aman 'ba/ dhu gom um mo ka tee gi Tapa Yesus mo be.

¹⁵ Haali/ aha/ misha ki isi mish gana/ mo gom a'di yan mo, ki aha/ okina bwa mo mmoyaku/ i um it̩wa/ a/ mo, wakan ki um mini ta gi bwam 'boro'd ka 'bukum 'ban mo be. ¹⁶ Aha/ okina bwa mo mmobuti um mo e bway pem jin yaka/ mo e Pam Makiduniyya mo dhali kulu/ i um ka nyan'ko'd mo 'peni Pam Makiduniyya mo dhali jin mina umi sus aha/ mo e bway pem mo e Pa Yahuudiyya mo be.

¹⁷ A/aha/ tana aman/ak bwa e mo mmo/ o gwo mo ki mii to yansana? Dhali aha/ thosonkina miim pem mo me'd wathi/ gi

mony'cesha jin nyon is mo mmo/o gwo mo ki: Nye dhali Yisa, ki kupa? ¹⁸ Haali/ ka jin gana/ me'd jin tan ma Arumgimis a'di isin gana/ mo tani gwom bam e um mo diki ta gwo ma Nye mo dhala Yisa mo be. ¹⁹ Haali/ Ya/ ma Arumgimis mo jin ta'da Yesus Krist̩hos mo tani a'di jin cikina aman gwo e bwam um mo tani dhali iSilwaan̩s dhala Timuth̩awuus mo dhali aha/ mo tani yisa ta gwo ma Nye mo dhala Yisa mo, hili eya Yesus mo tani isa yempa/ mo tani a'di ta gwo ma Nye mo be. ²⁰ Haali/ aris gwo kun on ma Arumgimis is mo tani gamki gwom buni jin onu ki Nye e a'di mo be. A'di be ta 'pemen gwo jin ona ana gwo ki Amen e a'di mo gom monyca ma Arumgimis mo be. ²¹ Hili a'di ta'da Arumgimis be jin telki aman sho'k mo nyak̩ki um eya Krist̩hos mo dhali gwom piti jin kankina a'di am mo be. ²² A'di karki mon'dap piti apo/ am mo dhali ciki aman Shi/in piti eya dum bam mo me'd to jin wothu/ 'twa/ mo be.

²³ Hili aha/ yuk̩kina Arumgimis mo mmota aman/o gwo apo/ aha/ mo. A'di ta gwo mmo'tash um 'twa/ mo ki aha/ tuk̩kina is pem mo 'peni mo jin miga/ 'taki yaku/ e Pan Kurint̩huus mo be. ²⁴ Yisa mmomiina aman miin tapa apo/ mongam gwo is bum mo yisa. Aman miikina atu'c nyak̩ki um mo gom bwan 'kunygam bum mo haali/ um doshkin mo mmotel sho'k mo e mongam gwo is bum mo be.

2

¹ Haali/ aha/ dina gwo ibwa mo yisa mmoyaku/ ibuti um mo ki gwo jin midi ci'th uma du mo. ² Haali/ wak̩ki/ aha/ raka um cidhuwa du mo tani aja a'di midi mii aha/ ki bwam 'boro'd mo, hili a'din 'de/ jin ci'thka/ adu mowa? ³ Dhali aha/ 'kwarkina a'di me'd jin miikika/ mo, wakan ki me'd jin pu'dkika/ mo tani aha/ minu 'koki citha du ki uni gwansan kun mini 'taki 'koki mii aha/ ki bwan 'kunya/ mo. Haali/ aha/ misha ki isa dun gana/ gom umi 'baar mo ki mon'kuny bwam pem mo tani midi 'taki ta mon'kuny bwa gom umi 'baar mo be. ⁴ Haali/ aha/ 'kwarkina a'di i um mo 'peni bwa jin toco'd mo dhali ka du jin 'pe'd she/ mo dhali ki jabu'th jin upka/ mo e em pem mo, yisa mmorak̩ um cidhuwa dum

bum mo yisa, hili mmodhal um bway mo mmomish mo/en jin ishki'd ka entus mo, a'di jin takika/ mo gom um mo be.

Mo ma Mure/ Miinthus jin Dhalkunu 'Pen mo gom A'di jin Dhan̩ki Gwo mo

⁵ Hili wak̩ki/ jan tal 'den kamu/ rak̩ki mo jin cidhuwa du mo tani a'di rak̩ki a'di mo yisa gom aha/ mo, hili ki shem boc mo, – a'di yisa ta gwo jin onu ki 'bitha – gom umi 'baar mo. ⁶ Haali/ gom wathin 'de/ wakan mo tani ajisa yansan jin dhukina 'kwani ka woho/ mo tani a'di 'kosh jwa mo be. ⁷ Wakan um mini 'taki mii dhal mii e i is mo mmo'tu'k mo mmodhal a'di amure/ miinthus piti 'pen mo dhali malas a'di mo, walla a'di minu kumki 'twa/a 'cesh mo ki bwa jin ditadi ki nyanye/ mo. ⁸ Wakan aha/ yuka um mo mmo'deki a'di mo ki mo/en bum mo gom a'di mo be. ⁹ Haali/ gom mii gi wakan mo tani a'di 'kwarkika/ gwo yan mo ki aha/ mina nyo/ um mo dhali mish gwo 'ban mo wak̩ki/ um ta imanha gwo e mo gom to 'baar mo be. ¹⁰ A'din 'de/ yin jin mina umi dhal miinthus piti 'pen mo tani aha/ si'da/ mina dhal a'di miinthus piti 'pen mo be. A'di jin dhalkika/ miinthus piti 'pen mo tani wak̩ki/ aha/ dhalkina miinthus ma cin kamu/ 'pen mo tani a'di dhalkika/ mo gom gway bum mo e buj'kus ma Krist̩hos mo be, ¹¹ mmonona Setaan 'twa/ mo 'peni mmogam uma du is ki me'd mo gom shi/ miim 'boro'd apo/ ana mo. Haali/ ana yisa tana pus mo goma mak̩ piti yisa.

Mo/is jin Anankin ma Buulus mo Me'd jin Dina A'di e Pan Taruwaas mo

¹² Ki aha/ pu'dkina mo e Pan Taruwaas mo mmo'ci gwom 'borga/ ma Krist̩hos mo tani acampur a'di ka'dkunu aha/ mo e Tapa mo be. ¹³ Dhali hili adum pem yisa mish ta gi mosi/is yisa haali/ aha/ dinaki gam akam pem ka Tiithus imun mo. Wakan aha/ bu'thina moyam pem mo mmoya mo 'peni uni mo mmoya ki sule/ e Pam Makiduniyya mo be.

Mo jin Pinu Mii E eya Krist̩hos mo

¹⁴ Hili mom'bor bwa i is mo midi di mo goma Arumgimis mo a'di jin di'd eya Krist̩hos mo jin di'd mo mmoshu ana bway mo isa yempa/ mo e mompi mii e mo dhali e ana mo tani mo jin teru/ mo eya ris

mo 'baar mo goma shima kuyga/ gi moyuk piti mo be. ¹⁵ Haali/ ana tana ashima kuyga/ jin cii mo eya Krist̪hos mo goma Arumgimis mo e bwaman uni gwansan kun takunu is ki me'd mo dhali e bwaman uni gwansan kun 'ce'dki sho'k mo be. ¹⁶ E jan 'denj kamu/ mo tani ashima kuyga/ jin kuyi mo 'peni wu, itan wu mo dhali e jan kamu/ mo ashima kuyga/ 'peni mondiki/e, itan mondiki/e mo. Kaja a'di i'koshki jwa mo gom to gwansan mo? ¹⁷ Haali/ aman yisa wana e ki 'kwani ka risa, uni gun lat 'kwani e gi gwo ma Arumgimis mo. Hili mmota 'kwani kun daran ki washila/ mo ki gwonkan ma Arumgimis mo dhali e jis/ e ma Arumgimis mo tani aman torkina gwo mo goma Krist̪hos mo be.

3

Imanmii Mii gom Gwon This jin Gamu Me'd mo

¹ A/ aman telkina mii 'pen mo mmoha me'd dok/e ibwambori uma? Walla aman mina mii ta gi gwo jin 'kwarkunu mo gom miim 'boron bam mo me'd unin tiya gun miin kan mowa? Walla gwo wakan 'peni uma? ² Um ki is bum ta gwo jin 'kwarkunu mo mmotor miim 'boron bam mo kun 'kwarkunu mo eya dum bum mo kun minu mish mo dhali kun minu denj e mo ki 'kwani 'baar mo be. ³ Dhali um toru mo ki um ta gwon 'kwar 'pena Krist̪hos mo a'di jin cikina aman um mo. A'di yisa jin 'kwarkunu mo ka galama risha, hili ki Shi/ in Dheleladhelel ma Arumgimis jin di ki e mo, yisa apo/ wosha pa'dga/ mo hili adum pa'dga/ gi wathimpa en'thi/ mo be.

⁴ Jwa jin wuna amana wu i is mo tani eya Krist̪hos mo 'kup ka Arumgimis mo be. ⁵ Yisa mmotana aman uni kun mini 'kosh jwa mo ki is bama mmose gwon kamu/ i is yisa me'd jin yayi'd 'peni aman mowa. Mom bam jin 'kosha aman jwa mo tani 'peni Arumgimis mo be, ⁶ a'di jin thumki aman mo mmota ku gi mini mii to mo gom gwon this jin gamu me'd mo, yisa e gwonkan jin 'kwarkunu mo, hili e Shi/ in mo be. Haali/ gwonkan jin 'kwarkunu mo tani a'di 'koshki'da 'kosh mo, hili Shi/ in a'di ciki mondiki/e mo be.

⁷ Dhali wakki/ mo jin 'dapu/ isi jwa mo, a'di jin cikunu jamas mo apo/ wosha pa'dga/ mo pu'dki'd mo ki mo jin mii ki ra/ ra/ mo, ki 'Kwani ma Israyiil mol bwam/ e ma Musa par e mo kan gom mondhel piti mo, mmothiskina a'di e ki liw liw kansan mo tani ⁸ ata gara/ imina mo jin 'dapu/ isi jwa mo jin ta gi Shi/ in mo 'taki ku'th is mo ki mii jin miinu ki ra/ ra/ kagahara ki nyanye/ mo? ⁹ Haali/ wakki/ mo jin miinu ki ra/ ra/ di'd mo gom mo jin 'dapu/ isi jwa mo gom miiwak mo tani mo jin 'dapu/ isi jwa mo gi mii ma kar/ e mo midi mii se ka pije/ ki ra/ ra/ mo mmobol jin twa/ a/ e kagahara mo be. ¹⁰ Dhali ka jin gana/ e shushan mii yansan mo tani mo jin mii ki ra/ ra/ mo tani wara'd ki mo ma ra/ ra/ jin diki pi ari shusha kamu/ mo haali/ mo ma ra/ ra/ jin ta jin 'ko'd jin bol a'di e mo be. ¹¹ Haali/ wakki/ a'di jin 'baarkunu mo pu'dki'd mo ki mo ma ra/ ra/ mo tani a'di jin midi di kan ka go/ mo midi mii ta gi mo ma ra/ ra/ kagahara ki nyanye/ mo be.

¹² Me'd jin tana aman gi mo ma 'tenj kape/ gi wakan mo tani aman tana ku gi 'koki ju/ kagahara mo be. ¹³ Yisa me'da Musa a'di jin kumki bwam/ em piti ki burrinnye/ mo, wakan jin mina 'Kwani ma Israyiil 'koki hil mo ma ra/ ra/ jin midi 'baar mo me'd jin sula a'di mo. ¹⁴ Hili adum buni 'bi'thkin ki 'bi'th mo. Haali/ ntaga tee yansan mo tani ki uni denjki gwon dhamo/ jin gamu me'd e mo tani burrinnye/ em buni yansan di'd naskina/ kan ki dar gi mompe'd mo haali/ jasi eya Krist̪hos mo tani a'di kalki a'di mo be. ¹⁵ Nye, ntaga tee yansan mo me'dyin denjki uni Gwo ma Musa e mo tani burrinnye/ ki kum uni adum buni 'kup mo be. ¹⁶ Hili wakki/ wathi/ ki tu'k mo e Tapa mo tani burrinnye/ a'di pe'dkunu mo be. ¹⁷ Dhali shwane/ Tapa a'di ta Shi/ in mo dhali mo jin dina Shi/ in gi Tapa mo tani a'di idina mo kun 'konu ki 'kus mo be. ¹⁸ Dhali ana 'baar mo dara gi bwam/ e kun kumu mo mmohilkina ana monyca gi Tapa mo dhali mondhel jin dhelu/ mo mo tani ana 'kokunu mo mmo/ ak e mo e jamas piti mo 'peni monyca 'denj kamu/ itan monyca kamu/ mo. Haali/ monyca yansan pu'dki'd 'peni Tapa mo, a'di jin ta Shi/ in mo be.

4

Kumman To e Toŋ'kul Bwa mo jin Ta'da Je mo

¹ Wakan, mmotana aman gi mii yansan mmomii mo ki momiimii ma Arumgimis mo tani aman yisa min ma dum bami ta'k ka lungu'b mo yisa. ² Aman dhan̄kina to shigga/ mo dhali mii gun ishuwa 'cesh mo. Dhali aman ushkina mo mmobotki mii ma mak mo walla mmolat̄ gwo ma Arumgimis e mo, hili mmotor gwo eya tente/ gom gwon̄ gana/ mo tani aman mina dhu is bam ki ku gi ha me'd mo gom 'twa/ ma du ma ris 'kwani 'baar ka 'de/ 'de/ e jis/e ma Arumgimis mo be. ³ Dhali isi kan wakki/ gwom 'borgam bam kumu 'kup mo tani a'di kumu 'kup jasi gom uni gwansan kun 'koni mothis e mo be. ⁴ E 'kup miim buni yan mo tani arum gi mony'cesh yan jin lun̄a uni mo tani dha'bki uni adum buni e mo uni gun daran gi gwo jin gamu is mo, mmonon uni 'peni mmopar mon̄kush gi gwom 'borga/ e mo jin ta monyca ma Krist̄hos mo, a'di jin nyakki'da nyak ka Arumgimis mo be. ⁵ Haali/ gwo yan jin cina aman mo tani ta gwom bam ki is bam mo yisa, hili aYesus Krist̄hos jin ta Tapa mo, dhali gom miiny cin̄kina/ jin tana aman ki is bam mo gom um mo tani a'di gom gway ma Yesus mo be. ⁶ Haali/ a'di ta'da Arumgimis jin o gwo mo ki: Dhalki mon̄kush a'di 'twakki mondhurumi'd bwa mo, a'di jin kushki mo mo eya dum bana mo mmoçi mon̄kush gi moyuk gi monyca ma Arumgimis e jis/e ma Krist̄hos mo be.

⁷ Hili aman tana gi kumman to yan e toŋ'kul bwa mo jin ta'da je mo mmotor gwo ki mom'bi'th yan ta gummpa/ gi monyca ma Arumgimis mo dhali a'di ta jim bam yisa. ⁸ Aman to'ckunu bwa mo ka ris 'twaŋkal kuku/ mo tani hili mmotha'th 'pena 'cesh yisa, am dun̄kurkunu adu is mo tani hili mmodirkunu aman e mo ma cis yisa, ⁹ aman 'koshkunu mo tani hili aman 'konuki dhal 'pen mo, aman dorkunu kal 'ko'da 'cesh mo tani hili aman yisa 'ce'dkunu sho'k mowa. ¹⁰ Isa yempa/ aman kalkina e bungwar is bam mowu ma Yesus mo, wakan ki mondiki/e ma Yesus si'da/ minu tor eya tente/ e bungwar is bam mo be. ¹¹ Haali/ ki aman 'kona ki e mo isa

yempa/ mo tani aman cikunu mo mmowu mo gom gway ma Yesus mo, wakan ki mondiki/e ma Yesus mo minu tor mo eya tente/ mo e bungwar gi shuman is bam mo jin mishi wu mo be. ¹² Wakan ba/ mowu miiki'da tu'c e am mo, hili mondiki/e e um mo be.

¹³ Me'd jin tana aman gi Shi/ina 'de/ gi mongam gwo is mo me'd a'di jin di'd e a'di jin 'kwarki gwo ki: Aha/ gamkina gwo is mo dhali wakan aha/ torkina gwo mo tani, aman gara/ gama gwo is mo dhali wakan aman torkina gwo mo, ¹⁴ mmomish ki a'di jin 'de'kki Tapa Yesus 'peni mowu mo midi 'de'k aman si'da/ mo nyakka Yesus mo dhali sus am nyakki um mo e bun'kus piti mo be. ¹⁵ Haali/ a'di 'baar mo gom gway bum mo, wakan me'da 'the mmopeperkina a'di e 'kwani ki nyanye/ ki nyanye/ mo tani mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo minu mar is ki nyanye/ gom monyca ma Arumgimis mo be.

Mon'ko ki Mongam Gwo Is mo

¹⁶ Wakan aman mina 'koki bit̄ bwa ka lungu'b mo. Ba bungwar isa dhamom bam a'di shigkunu is mo, hili isi bwamana dum bam mo tani a'di jin yosu ki yos yos isa yempa/ mo be. ¹⁷ Haali/ mo jin toju bwa yansan mo jin tawasha tawash jin di'd jasi ki ari mo mo tani a'di thosonki'd mo gom aman mo mondit̄ ki monyca jin midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo jin molu kar ka par mo. ¹⁸ Haali/ aman 'konaki hil 'kup ki to kun mishu mo, hili 'kup ki to kun 'konuki mish mo. Haali/ to gun mishu mo tani 'kon eya tente/ ki lan̄ lan̄ mo, hili to gun 'konuki mish mo tani uni ta to gun mini 'ko ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

5

¹ Haali/ aman misha ki wakki/ gu'ba'ku/ gi mony'cesh yan mo jin 'kona aman nycine/ 'ce'dkunu sho'k mo tani aman tana gi monyan 'peni Arumgimis mo, gu'b jin nyan̄u ki me'd yisa, a'di jin midi di ki sule/ sule/ e momis mo be. ² E mahan ka jin̄ gana/ mo aman ohonkina mo dhali 'kosh kwa/ a/ mo mmoshum mo ki mon̄kom bam e momis mo. ³ Wakan ki mo jin mina amani shum ki a'di mo tani aman minu 'koki gam is 'te/ mo be. ⁴ Haali/ me'd jin 'kona aman

mo naskina/ e gu'ba'ku/ yan mo tani aman wukina shure/ ki mo/anan is mo, yisa ki aman minu 'koki hi'th is ki to mo, hili ki aman minu hi'th is ki to ki nyanye/ mo, wakan ki bungwar is yan jin mish wu mo tani minu los mo ki mondiki/e yan mo be. ⁵ A'di jin thosonki aman is mo gom to yan gana/ mo tani a'di ta'da Arumgimis mo, a'di jin ciki aman Shi/in mo me'd to jin wo'thu/ 'twa/ mo be.

⁶ Wakan aman isa yempa/ mo tani tana gi mo ma dun gana/ jin 'bidhu is mo. Dhali aman misha ki me'd jin 'kona aman e moŋ'kom bam e bungwar is mo tani aman si'da ki si'd 'peni Tapa mo be. ⁷ Haali/ aman iina ki moŋgam gwo is mo, yisa ka shureya. ⁸ Aman tana ga dun gana/ jin 'bidhu is mo, dhali amani imina dhal mii e i is mo mmosi'd mo 'peni bungwar is mo dhali nyak 'ko ki Tapa mo be. ⁹ Wakan wakki/ aman nyaka 'ko mo walla si'd mo tani aman karkina a'di ki tom bam jin guna aman ki e mo mmo'bor a'di bwa mo be. ¹⁰ Haali/ ana 'baar mo mina mii pi mo e bwambor ma kursi ma Kristhos gi gwon dwall mo, wakan ki 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo mini 'taki bu'th to kun 'boron mo walla kun shiyin mo be isi me'd mii kun miikina uni ki bungwar is mo be.

Mii jin Miinu To mo goma Gwam jin Gwamkunu mo

¹¹ Gom mii gi wakan mo tani mmomisha aman mii jin minu ko/ Tapa mo tani aman lalkina 'kwani sho'k ki gwo mo. Hili a'di jin tana aman mo tani a'di mish ma Arumgimis mo dhali aha/ tana ga 'tenj kape/ mo ki a'di si'da/ mishu ki 'twa/ ma dum bum mo be. ¹² Aman yisa dhuna is bam ki ku gi ha me'd mo e um mo dok/e, hili mmoçi um mo jin raku mo mmodhu is ki ca mo gom am mo be. Wakan ki um mini mish tho'k uni gwansan gwo mo kun dhu 'bam buni ki ca mo gom is buni mo gom monyca jin dina wathi/ nycine/ mo dhali yisa goma dum piti mo. ¹³ Haali/ wakki/ aman sona du ki is bam mo tani a'di goma Arumgimis mo be. Wakki/ aman kutha is mo ki 'cese/ 'cese/ eya dum bam mo tani a'di gom um mo be. ¹⁴ Haali/ mo/en ma Kristhos mo tani a'di 'timkina amana du mo haali/ aman su'kkunuwa du mo ki tal

'denj kamu/ wu'd mo gom 'kwani 'baar mo. Wakan aris 'kwani 'baar mo wukin mo be. ¹⁵ Dhali a'di wuki'd mo gom 'kwani 'baar mo ki uni gwansan kun 'kon mo mini dok/ e 'koki 'ko mo gom bungwar is buni mo hili gom a'di mo jin wuki'd mo gom gway buni mo dhali jin 'de'kkunu mo be.

¹⁶ 'Peni mo yan shwane/ mo, ki mii gi wakan mo tani aman 'konaki nyith wathin 'denj kamu/ 'peni ji en'thi/ mo. Isi kani ba am isa gush nyitha Kristhos mo 'peni ji wathimpa en'thi/ mo tani aman nyitha a'di wakan dok/e yisa. ¹⁷ Wakan be wakki/ wathin 'denj kamu/ di'd mo eya Kristhos mo tani a'di ta jin this jin uku mo. Miin dhamo/ pekin mo tani dhali hili miin this uni pu'dkin mo be. ¹⁸ Aris uni gwansani 'baar mo 'peni Arumgimis mo be, a'di jin gwamki ana mo eya Kristhos mo ki is piti mo dhali ci ana mii ki mo gi gwo jin gwamkunuwa gwam mo be. ¹⁹ Gwo a'dan be. Arumgimis diki'd eya Kristhos mo mmogwamkina a'di 'kwaniny'cesh mo ki is piti mo, yisa mmodhu gwon dhan buni apo/ uni mo, dhali dhu gwo e me'd bana mmoŋor mo, gwo gi mo jin gwamkunuwa gwam mo be. ²⁰ Wakan ana tana iman/ii goma Kristhos mo, haali/ mo ma Arumgimis jin yipkina a'di 'kup mo tani e ana mo be. Dhali aman yukkina um mo gom gway ma Kristhos mo be: Wari um ki ku gun gwamkin ma Arumgimis mo ma. ²¹ Gom gway bana mo tani a'di ki kar a'di mo mmota ji gi miinthus mo, a'di jin molki miinthus mo. Wakan e a'di mo tani ana minu dhuku/ mo ki ku ma kar/e mo goma Arumgimis mo be.

6

¹ Mmonyaka um to mii ki a'di mo tani aman malaskina um mo mmo'koki budha 'the ma Arumgimis ki pe'th mo. ² Haali/ a'di oki gwo mo ki: Ka tee jin budhuwa bu'th mo tani aha/ cikkina /e gwo mo dhali wo'th /e mo ka tee gi mowo'th mo be. Dhali hili mo mo ma. Shwane/ a'di ta'da tee jin budhuwa bu'th shwane/ mo. Hili mo mo ma. Shwane/ a'di ta'da tee gi mowo'th mo be. ³ Aman 'konaki kar tonj kola kamu/ e bway gi jan tal 'denj kamu/ mo, wakan

ki gwon thutha kamu/ minu 'koki gam mo apo/ miim bam jin miina am to mo be. ⁴ Hili me'd c̣in̄kina/ ma Arumgimis mo tani am dhuna is bam mo ki ku gun ha me'd mo eya ris 'twaŋkal kuku/ mo. E dhan mon'dim 'kup mo, e monto'c bwa mo, e miin̄ kakga/ mo, e mii gun shi/ashi/ mo, ⁵ e mondor mo, eya sijin mo, e mo ma dulatt̩ mo, e mo ma tu'c jin caaca mo, e montima tim mo, en te/ mo, ⁶ ki mii gun dheleladhelel mo, ki moyuk mo, ki mo jin 'kuçu bwa ki 'kari'th mo e mo gi isa nyor mo, ki mii jin miinu ki bwaŋkush mo, dhali ki Shi/in Dheleladhelel mo, ki mo/en gana/ mo, ⁷ ki gwon gana/ jin onu mo, dhali ki mom'bi'th ma Arumgimis mo, ki to/as gi mii ma kar/e mo gom me'da bim poros mo dhali me'da cam mo be, ⁸ e montak mo dhali mo jin ushuwa tak tak mo, e gwonthus jin toruwa po/ mo dhali e gwom 'boro'd jin toruwa po/ mo. Aman miinu me'd 'kwani gun he'kkina he'k e mo tani hili aman tana kuŋ gana/ mo, ⁹ me'd uni gun 'konuki mish mo tani hili aman mishu mo ki 'bore/, dhali me'd kun 'kon mo e mowu mo tani dhali hili mo mo ma, aman 'kona ki e mo, me'd uni gun c̣ikunuwa jisa mo tani hili aman 'konuki 'kosh jwa mo be, ¹⁰ me'd kun 'kon ki bwan di'tadi't mo tani hili isa yempa/ mmo'kun̄y bwa mo, me'd uni kun hatha'ko'd ki ha'th mo tani hili aman miikina mii ka ris kun ta pa ki pa mo, me'd uni gun dar gi to mo tani hili aman tana ga ris to 'baar mo be.

¹¹ Twam bam ka'dkunu mo gom um gi Paŋ Kurin̄huus mo. Adum bam wangala wangal mo be. ¹² Um yisa 'tashu 'twa/ ki aman mo yisa hili um i'tashu 'twa/ ka dum bum kun sicasic'c mo be. ¹³ E miim pem jin miga/ kul 'kup ki um mo tani – aha/ mina o um gwo mo me'd um ta uci mo – Waŋgali adum bum si'da/ mo ma.

Um Ta Monyça'b ma Arumgimis jin Di ki Emo

¹⁴ Dhalku/ ki mash ki uni kun daran gi gwo jin gamu is mo ma. Haali/ mii ma kar/ e midi nyak to mii ki to shigga/ kata mo? Walla mon̄kush midi nyak to mii ki mond-hurumi'd kata mo? ¹⁵ Bwa ma Krist̩hos midi gam me'd ki bwa ma Bali/aal mmana mo? Walla wathi/ jin gam gwo is taki'd gi to jin nyakka'd mo ki a'di jin dara'd gi gwo

jin gamu is mowa? ¹⁶ Gwo gi wakata mina gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis gam me'd mo ki ji gi luŋu tompinycon mo? Haali/ ana tana gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis jin di ki e mo me'd gwo jin on ma Arumgimis mo ki:

Aha/ mina di e uni mo dhali nyak shekem ibwaman uni mo,

dhali aha/ mina ta uni Arumgimis buni mo, dhali uni mini ta 'kwanim pem mo be.

¹⁷ Gom gwo gi wakan mo tani piyi um ka piye/ mo 'peni uni mo

dhali dhuyi is bum ki she/ 'peni uni mo.

A'di ta gwo jin ona Tapa mo.

Dhali dhalki to nyoggaŋ kamu/ ki ta is ki me'd mo.

Yan'ko'd aha/ mina hayy um mo be,

¹⁸ dhali aha/ mina ta um Ababa mo,

dhali um mini ta iya/ m pem mo dhali i'bwa/ m pem mo.

A'di ta gwo jin ona Tapa mo, a'di jin ta a'di jin Eka/ Ek mo be.

7

¹ Me'd jin takina ana gi gwo gwansan gun onu is mo tani um gun enu mo tani dhalki ana dhelela is bana mo 'pena ris mii gun nyo/i bungwar isi 'baar mo dhali shi/in mo mmosus mo jin kogu ki jaro/ jaro/ mo e mon̄ko/ goma Arumgimis mo.

ABuulus 'Kunykina Bwa mo gom 'Kwaniŋ Kaniisa kun Ri'ckina Du Is mo

² Ka'di adum bum gom aman mo. Aman 'konaki thu'th to mii e jan tal 'deŋ kamu/ mo. Aman 'konaki pu/ jan tal 'deŋ kamu/ mo. Aman 'konaki bu'th shi/ miim 'boro'da kamu/ gom jan tal 'deŋ kamu/ mo. ³ Aha/ dinaki o gwo yansan mo mmowaŋ um mo haali/ aha/ ona gwo yansan ntwa/ a/ mo ki um dhuna aman mo eya dum bam mo, mmowu mmonta' de/ mo dhali mmo'ko ki e e monta' de/ mo be. ⁴ Aha/ tana gi dhan mo jin wuka/ um jwa i is mo. Aha/ tana gi dhan mo jin karka/ is ki ca mo gom um mo. Aha/ 'tu'dkunu mo ki momalas mo. Ki mom bami 'baar mo jin toju aman bwa mo tani mon̄'kun̄y bwam pem guski'd ki sho'k piti mo be.

⁵ Haali/ isi kani ki aman pu'dkina mo e Pam Makiduniyya mo tani bungwar is bam yisa gamki mo ma si/isa kamuwa,

hili aman to'ckunu bwa mo ka ris mo jin tuku mo, mo/as ki us mo dhali ki monko/ is e bwaman mo. ⁶ Hili Arumgimis a'di jin malaski a'di jin bitkunu bwa ka lungu'b mo tani malaski aman mo gom pu'd jin pu'dkin ma Tiithus mo be. ⁷ Dhali yisa jasi gom pu'd jin pu'dkina a'di te/ mo, hili si'da/ ki momalas jin malaskina a'di um mo ki gwo jin torkina a'di aman mo gom kwa/ am bum jin 'koshki um mo, dhali gom kom bum jin gwokina um mo, dhali gom mii jin shwa uma nyor ka nyor mo gom aha/ mo, wakan ki aha/ mina bwa 'kuny kagahara mo be. ⁸ Haali/ isi kani wakki/ aha/ raka um mmokal bwan diti'd mo gom gwom pem jin 'kwarkika/ um mo tani aha/ yisa guna is mo gom a'di mo (ba aha/ gukina isi twa/a/ mo be) haali/ aha/ nyithkina ki gwo yansan jin 'kwarkika/ um mo tani jwakatki um mo be, bahili jasi gom ari mo mo. ⁹ Ki a'di gi wakan mo tani aha/ 'kunykina bwa mo, yisa haali/ um jwakatkunu mowa, hili haali/ um jwakatkunu mo e mo jin susu mmorica du is mo. Haali/ um suruna ki monyfwakat mo jin ta a'di 'peni Arumgimis mo, wakan ki um mina isi 'koki 'kosh ka nyor gom ton kamu/ jin thisu e mo gom aman mo be. ¹⁰ Haali/ monyfwakat 'peni Arumgimis mo a'di ki wagas mo jin rijuwa du is mo jin shu'di tagi bway mo jin tanuwa ta is ki me'd jin diki sus e mo jin 'donu is mo, hili monyfwakat jin ta ji gi 'kwaniny'cesh mo tani a'di wagaski mowu mo be. ¹¹ Haali/ hili ma, mo jin gwona bwa ka daran du mo monyfwakat yan jin ta ji 'peni Arumgimis mo tani a'di wagaskunu mo e um mo, mom'ba/ jin ganankina um mo mmotor markin bum mo ki is bum mo, mo ma nyor jin dekki um mo, dhali mo ma ayy/ ayy/ ayy/ am bum mo, dhali monkwa/ am bum jin 'koshki um mo, dhali mii jin shwa uma nyor ki thith dhali ajisa jin gamkunu mo be. Eya ris mii jin su'kkina um mo tani um ki is bum nyo/kunu mo ki ku gun 'kona mii ki 'ko 'ba/ mo goma ris mii kun 'konu ki bath mo be. ¹² Wakan, aha/ bala 'kwarkina gwo e um mo tani hili yisa gom a'din 'de/ yin jin thu'thki to mii mo walla gom a'din 'de/ yin jin 'koshkina is ka nyor mo gom mii jin thutha a'di mii mo yisa, hili ki mo jin

shwa uma nyor ki thith mo gom aman mo jin minu 'taki tor mo eya tente/ gom um e jis/e ma Arumgimis mo be. ¹³ Wakan aman malaskunu mo be.

Dhali ki momalas ganam bam jin 'ce'du 'ba/ mo tani aman 'kunykina bwa kagahara mo e mon'kuny bwa ma Tiithus mo haali/ adum piti a'di sikunu is mo gom umi 'baar mo be. ¹⁴ Haali/ wakki/ aha/ torkina a'di gwon kamu/ mo gom mmokarka/ is ki ca mo gom um mo tani aha/ yisa karu ki mon'the is yisa. Hili jasi me'da ris gwo 'baar mo kun okina aman e um mo tani ta gwon gana/ mo tani wakan 'bam bam jin dhuna am ki ca mo e bwambor ma Tiithus mo tani a'di nyo/kunu ki nyo/ gana/ mo be. ¹⁵ Dhala dum piti pu'dki'd ka pije/ 'baar mo kagahara gom um mo me'd jin kakina a'di gwom bum e jin hakina um e 'baar mo dhali monko/ jin koka/ um mo dhali adee jin deekina um mo a'di jin bu'thkina um a'di mo be. ¹⁶ Aha/ 'kunykina bwa mo haali/ aha/ takina gi mo jin wuka/ um jwa i is mo jin 'boro'd ki 'bor gana/ mo be.

8

Mii jin Cinu To ka 'Ka'd Me'di Is mo

¹ Aman napa um mmomish mo mo iwak mo gom gwo ma 'the ma Arumgimis mo jin torkunu mo eya kaniisa 'baar mo e Pam Makiduniyya mo be. ² Haali/ e mompal gi mo jin tocu bwa mo jin eka/ ek mo tani mon'kuny bwam buni jin ekkid ki ek mo dhali moha'th'ko'd buni jin shwa'da nyor mo tani a'di guski'd ki sho'k piti mo ki pa jin tana uni ki to jin 'ka'da uni me'di is mo ki miim buni mo be. ³ Haali/ uni ciki to mo isi ki jim buni jin tana uni mo, me'd gwo jin mishka/ tor mo dhali ki tom buni jin 'ce'de'da po/ jin cina uni mo tani a'di 'peni bwam buni gana/ mo be. ⁴ Uni 'thoki am mo ka dun dara'd mo gom mii ma 'the yan mmonyak to mii mo mmowoth uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. ⁵ Dhali yansan miikina uni mo, yisa me'd jin toshkina aman mo, hili ntwa/a/ mo tani uni ciki is buni ki Tapa mo dhali ki aman mo ki bwa ma Arumgimis mo be. ⁶ Isi ki gwo gi wakan mo tani aman tirishkina aTiithus ki gwo mo haali/ a'di telki mii 'pen mo hila/ mo tani a'di midi 'taki mii thim

mii ma 'the yan e bwam um mo be. ⁷ Dhali me'd jin 'kokina um imis eya ris to 'baar mo e mongam gwo is mo, e mo jin onu gwo mo, e moyuk mo, eya risa du gun darkin gi dar mo, dhali e mo/en bum gom am mo tani hili si'da/ ki um mini 'ko imis gom mii ma 'the yansan si'da/ mo be.

⁸ Gwo yansan oka/ yisa mmokana kan mo, hili mmony/ mii mo ki mii gi cin tiya kun miina uni ka daran du mo ki mo/en bum si'da/ mini ta kun gana/ kun dar ki washila/ mo be. ⁹ Haali/ um mishkina 'the gi Tapa Yesus Krist̩hos bana mo, ba ki a'di ta pa ki pa mo tani a'di warki'd ka ha'th'ko'd gom gway bum mo. Wakan ki mo ma ha'th'ko'd piti mo tani um mini war ki uni gun ta pa ki pa mo be. ¹⁰ Dhali e mii yansan mo jin 'konu ki bath mo tani aha/ cikina uma yuk mo. A'di jin 'boro'd gom um mo mmothim a'di shwane/ mo tani a'di jin telkina um 'pen ki yil 'de/ yin kagush mo, yisa jasi mmomii to 'te/ mo, hili mmo/o bwa mo be. ¹¹ Wakan ki mo/is bum e bwa jin ona um ki mii a'di mo tani mini 'taki ta par mo ki miim bum jin thimkina um a'di mo 'peni to gun takina um mo be. ¹² Haali/ wakki/ mo jin isu di'd mo tani a'di mishkunu bu'th mo me'd isi to gun takina wathi/ mo, yisa me'd isi to jin darkina a'di yisaa. ¹³ Aha/ dinaki o gwo yansan ki kun tiya mini 'taki ta gi mii gun 'disha'dish abor mo dhali uma tiya mmokal to kun di'tadi't mo. ¹⁴ Hili mmonyaka nyak to mo, gom tom bum gun ishkin ka enthus mo shwane/ e mo yan mo tani mini 'taki thipa thip mo gom tom buni gun hara uni mo, wakan ki tom buni gun ishkin ka enthus mo tani mina uni 'taki thip um ki to gun hara um mo, wakan ki mo jin nyaku to midi di mo be. ¹⁵ Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: A'di jin kwanyki to ki nyanye/ mo tani dara'd ki ji gi uri 'kup mo dhali a'di jin kwanyki'd ari'ceenne/ mo tani yisa hara tonj kamuwa.

Tiithus dhali Kum Piti kun Nyak A'di Ii mo

¹⁶ Hili ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo eya Arumgimis mo a'di jin karki bwa jin onu ka daran du mo mmohila hil mo gom um eya du ma Tiithus mo be. ¹⁷ Haali/ a'di yisa ibu'thki miin 'kup bam jin yipa amana, hili a'di ki is piti ka daran du mo

tani a'di midi yaku/ i um mo ki bwam pitin gana/ mo be. ¹⁸ Ki a'di mo tani aman hashkina akam bana a'di jin torkina gway piti karash eya risa kaniisa 'baar mo gom gwony cim piti jin cina a'di mo gom gwom 'borga/ mo be. ¹⁹ Dhali hili jasi gom a'di jan yisa, hili a'di karkunu 'pen ka pije/ mo ka risa kaniisa 'baar mo mmonyak ya ki am mo gom mii ma 'the yan mo jin 'kokina aman mmokal ki mii mo gom monyca gi Tapa mo dhali mmo'tor bwam bam jin o'd ka daran du mo mmo/is mo be. ²⁰ Am 'kona e ki mii ki 'kahar mo ki wathin tal 'den kamu/ midi diki 'taki 'tak manya/ apo/ am mo gom to jin ciyuni ki me'd jin 'ka'du i is mo a'di jin miikina aman to mo be. ²¹ Haali/ aman gukina a'di ki e mo a'di jin ta montak mo, yisa jasi e jis/e gi Tapa mo yisa, hili si'da/ e jis/e gi 'kwani mo be. ²² Dhali ki uni mo tani aman hashkina akam bam a'di jin nyo/kina aman mo me'd ka ris mo dhali gamkina aman mo ki a'di i/ona bwa ki on gana/ goma ris to 'baar mo. Dhali hili a'di shwane/ a'di ona bwa ki dhan o jin shi/ashi/ mo gom dhan miim piti jin wukina a'di um jwa i is mo be. ²³ Haali/ me'da Tiithus mo tani a'di ita'da manpwak to bwa nyakki aha/ mo dhali agarr pem jin miiki to nyakki aha/ gom um mo. Dhali gom iwak bana mo tani uni ita imandhunu ki she/ mo eya risa kaniisa mo gom monyca ma Krist̩hos mo be. ²⁴ Wakan nyo/i mii mo ibwambora risa kaniisa mo gom mo/en bum mo dhali gom 'bam bam kun dhunu aman ki ca mo gom um mo ibwambori 'kwani gwansan mo be.

9

To jin Cinu mo gom Imandhunu ki She/ki Dhelel Dhelel mo

¹ A'di yisa ta gwo jin miga/ mii i'kwar mo gom um mo gom to jin cinu ki me'd mo gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. ² Haali/ aha/ mishkina miim bum jin iskina um mo, a'di jin karkika/ 'ba/ ki ca mo gom um mo ibwambori 'Kwani gi Pam Makiduniyya mo mmo/o gwo mo ki 'Kwani gi Pa Akaa/ iya uni 'kokin mo mmothoson is buni mo 'peni yil kagush mo. Dhali miim bum jin shwa uma nyor ki thith tani a'di merki unin tiya is ka woho/ mo be. ³ Hili

aha/ hashkina iwak mo, wakan ki 'bam bam gun dhuna aman ki ca mo gom um mo tani minu 'koki nyo/ ki pe'th eya yir yansan mo be, wakan ki um mini thoson is mo me'd gwo jin okika/ gom um mo jin midi 'taki di moyi. ⁴ Isi ciki/ wakki/ 'kwanin tiya 'peni Pam Makiduniyya mini pu'dku/ mo nyakki/ aha/ mo dhali gam um ki um 'koki thoson is mo tani aman minu dhu ki mon'the is mo, mmomol 'twar kamu/ o mo gom um mo, gom mo jin wuna aman um jwa i is kan mo be. ⁵ Wakan aha/ toshkina ki a'di ta mii jin minu mii mii mo mmodhuki iwak 'pen mo mmo/ii mo e um mo ntwa/a/ ki aha/ mo dhali thoson ntwa/a/ mo gom to jin cinu ki me'd mo jin ona um gwo is mo, wakan ki a'di minu thoson is mo, yisa mmokana kan ki 'bi'th mo gom a'di mo hili ki bwa jin ciki to ki me'd mo be.

⁶ Kup gwo a'dihe/ be. A'di jin siki to ki gwa'd gwa'd mo tani a'di si'da/ midi 'cith to jin gwa'dagwa'd mo dhali a'di jin siki to ka enthus mo tani a'di si'da/ midi 'cith to ka enthus mo be. ⁷ Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo mini mii to gun dhukina uni eya dum buni mo, yisa ki is jin irinkunu mo walla ki mo jin rukunykunuwa rukuny mo haali/ Arumgimis enki uni gun ci to ka 'ka'd me'di is mo be. ⁸ Dhali Arumgimis mishi um te mo ka ris mom'bor mii e mo jin isha to ka enthus mo be. Wakan ki um isa yempa/ takin gi to jin 'koshi jwa mo 'pena ris to 'baar mo dhali wakan si'da/ um mini te aris mii gun ishin ka enthus goma ris miim 'borga/ mo be. ⁹ Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

A'di yekki to mo isa dhana/ mo, a'di ciki to mo gom uni gun hatha'ko'd mo.

Momii ma kar/em piti a'di 'dimki 'kup mo gom mii jin 'konu ki sule/ mo be.

¹⁰ A'di jin ciki'da ka'bany to ka mansi to mo dhali tonte/ goma manshwa to mo tani a'di midi thipa thip mo dhali mara ka'bany bum is mo dhali ganan mondhe'd bum jin ta mii ma kar/e mo be. ¹¹ Dhali um minu saka'th mo eya ris bwayi 'baar mo ki 'twar kal kuku/ mo gom dhan tony caaga/ kun cina um ki me'd mo, a'di jin minu wagas ki am mo gom mo jin cinu a'bor bwa i is mo goma Arumgimis mo be. ¹² Haali/ gom mii yansan jin miikunu mo tani yisa

jasi goma thip kun thipu ki to gom uni gun dhunu ki she/ gom to gun hara uni mo yisa hili si'da/ gom mo ka ris kun cinu a'bor bwa i is mo goma Arumgimis mo kun sokin ki sho'k buni mo be. ¹³ E bwan'kwariny mo yansan jin nyo/u mo gom mo jin miinu to mo tani um mini kara Arumgimis ki ca mo gom gwo jin hana um e mo mmomii mo gom monyith jin nyithkina um gwom 'borga/ ma Kristhos mo dhali gom to jin cina um ka 'ka'd me'di is mo gom uni mo dhali gom cin tiya 'baar mo si'da/. ¹⁴ Dhali me'd jin 'kosha kwa/ a/ uni gom um mo dhali 'tho gom um mo haali/ goma 'the ma Arumgimis jin bononi mii mo jin di e um mo. ¹⁵ Mom'bora 'bor bwa i is mo eya Arumgimis mo gom to jin ciyunu ki me'd mo jin cina a'di mo a'di jin molu kolol mo be.

10

Mii ma Buulus jin 'Ce'dkina A'di Gwo She/ mo gom Mii jin Miina A'di To mo

¹ Aha/ Buulus ki is pem lalkina um sho'k ki gwo mo ki mii ma 'thup e mo dhali mii ma du jin 'thupki'd eya Kristhos mo – Aha/ jin kara is ki gwa'd mo ki ana 'kona ka karambor mo, hili aha/ dara gi monyju/ mo ki aha/ pikina 'peni um mo – ² Aha/ 'thokina um ki aha/ dikina e bun'kus bum mo ki aha/ mina 'taki diki tor mom pem jin dika/ ki ju/ mo gom miiny jwa jin wunu i is mo me'd jin miga/ tora po/ kun tiya mo kun 'bapaski aman is ki mii mo kun 'dapi e ki bungwar is ga 'cesh mo. ³ Haali/ ba aman 'kona e mony'cesh mo tani aman yisa kalkina mo/as gi mony'cesh mo. ⁴ Haali/ to gi mo/as bana 'koki ta mo ma mee gi mony'cesh jin asa ana mo, hili uni ta ku gi mom'bi'th jin piyi'd 'peni Arumgimis mo mmo'ce'da cur gi mo jin tenu mom'bi'th sho'k mo be. ⁵ Ana 'ce'dkina gwo jin garu 'kusi 'twa/ sho'k mo dhala ris mo jin dhunu is ki ca mo mmo'tasha 'tash 'twa/ mo gom mo jin minu nyitha Arumgimis mo dhali budha ris gwo kun kulumkina ana i bwa mo mmodhu mo mmoha gwo ma Kristhos e mo be. ⁶ Mmonyon is mo mmorica ris gwo gun ushu ha e mo ki gwom bum gun hakina um e kun thimkunu mo be.

⁷ Hili a'di jin di'd e bwambori jis/em bum mo. Wakki/ jan tal 'den kamu/ wu'da wuny jwa i is mo ki a'di ta jim ma Krist̩hos mo tani dhalki a'di ka is piti e mo ki a'di ta ji ma Krist̩hos mo be. Wakani am si'da/ mo be. ⁸ Haali/ isi kan wakki/ aha/ kara 'ba/ ki ca mo 'teki shi/ ari nyanye/ mo gom moshirr bam mo jin cikina Tapa am mo gom mo jin nyanu um is mo dhali yisa gom mmo'ce'd um sho'k mo tani aha/ yisa minu kar ki mo ma 'the is mo. ⁹ Aha/ mina 'taki diki su'k uma du ka war moyi ki gwom pem jin 'kwarkika/ um mo be. ¹⁰ Haali/ uni o gwo mo ki: Gwom piti kun 'kwarkina a'di mo tani ditadit mo dhali 'bitha'bi'th mo, hili mo jin dina a'di e bun'kus is mo tani 'ka'da'ka'd mo dhali gwom piti jin ona a'di mo tani waku mo be. ¹¹ Dhalki 'kwani gi wakan mish gwo 'ban mo ki gwo gun ona aman e gwo kun 'kwaru mo me'd jin pina aman mo tani aman miikina a'di me'd jin 'kokina aman mo be. ¹² Yisa mmomiina aman ka gugundhi/ mmodhu is bam ka par nyakki unin tiya gwansan kun dhuki is buni ki ku gun ha me'd mo. Hili ki uni barki is buni gana/ ki tiyan tiya mo tani dhali dhu is buni ka par mo ka rem 'kup mo tani uni dar gi gwo jin mishu 'ban mo be.

¹³ Hili aman mina 'koki dhu is ki ca mo mmo'ce'd gwayu/ mii apo/ mo, hili aman mina dhu gwayu/ ma Arumgimis mo a'di jin dherkina a'di aman mo mmojidhir mo isi kan e umi. ¹⁴ Haali/ aman ki is bam yisa 'ce'dkina agagala/ mo, ma me'd jin dina aman ki jithirku/ i um mo. Aman takina uni kun twa/a/ mo kun pu'dkin 'peni bway jin si'dasi'd e um mo gom gwom 'borga/ ma Krist̩hos mo be. ¹⁵ Aman 'konaki dhu 'bam bam ki ca mo mmo'ce'd gwayu/ mii apo/ mo e mii jin miina 'kwanin tiya to mo. Hili mo ma 'ten kapem bam a'dan be. Ki mongam gwo is bum minu ek mo tani bwam mondhe'd bam e bwam um mo minu galal ki galal jin caaca mo be. ¹⁶ Wakan ki am mina 'taki ci gwom 'borga/ eya ris bampa/ 'baar mo mmo'ce'd uma po/ mo ki dar gi mii jin dhunu 'ba/ ki ca mo gom mii jin iskin hila/ mo e bwam mondhe'd gi cin tiya mo be. ¹⁷ Dhalki a'di jin kar 'ba/ ki ca mo tani kar 'ba/ ki ca mo e Tapa mo be. ¹⁸ Haali/ a'di yisa ta wathi/ jin midi kar is

piti ki ji gi ha me'd mo jin minu bu'th mo, hili wathi/ a'di imina Tapa kar ki ji gi ha me'd mo be.

11

ABuulus dhali ku gi Ta Thus ki Thus mo kun Dhunu ki She/ mo

¹ Aha/ onayi ki um mini dhal aha/ ari bway mo mmo/o ari gwom pus mo. 'Kuci bwa mo ma ki 'kari'th gom aha/ mo. ² Aha/ sura i mon'thoth bwa gom um mo jin piyi'd 'peni Arumgimis mo haali/ aha/ doshkina um eya Krist̩hos mo mmoçi um me'd nyaranyan'a'b this jin dheleladhelel mo goma kath ma yim mo be. ³ Hili aha/ ko/ kina is mo, me'd mii jin miina tasha/ mo mmoheka Hawwa e mo ka mak piti mo tani ki gwom bum kun kulumkina umi bwa mo tani mini sus um mmoper mo 'peni mii gun daru gi washila/ mo dhali miin dhelelga/ kun ta mii ma gayiin eya Krist̩hos mo be. ⁴ Haali/ wakki/ jan tal 'den kamu/ midi pu'dku/ mo dhali ci gwo goma Yesusa kamu/ mo jin diki ta a'din 'de/ jin cina aman um gwo mo tani walla wakki/ um bu'th shi/in kun 'ko ki she/ mo 'peni a'din 'de/ jin butha um mo walla wakki/ um bu'th gwom 'borga/ jin di ki she/ mo 'peni a'di jin bu'thkina um mo tani um komki 'peni a'di ki jahanne/ mo be. ⁵ Aha/ tosha ki aha/ dinaki kar ari shen kamu/ mo gom uni gwansan kun dhunu ki she/ mo kun bolona bol e mo be. ⁶ Isi kani wakki/ aha/ dina 'twam pem ki ta gwocon mmoçor gwo mo tani aha/ dara gi mo jin nyithuwa nyith mo yisa. Hili eya ris bwayi 'baar mo ki 'twan kal kuku/ mo tani aman torkina um a'di yansan eya tente/ eya ris to 'baar mo be.

⁷ A/ ki aha/ miikina miinthus mo mmokarka/ is pem ki gwa'd wakana ki um minu 'taki dhu ki ca mo haali/ aha/ cikina um gwo ma Arumgimis jin ta gwom 'borga/ mo ki dar gi mii jin 'thonu to 'peni um mo be. ⁸ Aha/ 'tulkina to 'pena kaniisan tiya mo mmobu'thkika/ to gun cinu 'peni uni mo goma thip jin miinuwa thip mo, ki mii gi wakan mo mmomii um to mo be. ⁹ Dhali ki aha/ nyaka di ki um mo dhali aha/ hara to mo tani aha/ dinaki kar jan tal 'den kamu/ ton di'td ibwa mo haali/ tom pem jin taka/ mo tani 'kokunu mo mmothip aha/ 'pena

wak mo uni gun pu'dkin mo 'peni Pam Makiduniyya mo be. Wakan aha/ tukkina is mo dhali aha/ mina isi tuk mo 'peni mo si'da/ jin 'konu ki ton diṭin ibwa mo e um mo eya ris 'twaṅkal kuku/ mo. ¹⁰ Me'd gwoṅ gana/ ma Krist̪hos jin diki'd e aha/ mo tani 'bam pem jin karka/ ki ca mo tani aha/ mina 'twa/ diki 'dap mo e bampa/ gi Pa Akaa/ iya mo be. ¹¹ Dhali kataye? Haali/ aha/ dinaki en uma? Arumgimis mishki'd ki aha/ ena um mo be.

¹² Dhali a'di jin miikika/ mo tani aha/ mina tikir a'di mii mo jin miga/ non uni gwansan kun se gwo i is mo, uni gun dhuki 'bam buni ki ca mo gom gwo jin hashu uni mo ki uni gun mini 'taki se gwo i is mo mmo/ o ki uni i miiki mii mo ki mii ma garrne/ mo me'd aman mo be. ¹³ Haali/ 'kwani gi wakan ta uni gun dhunu ki she/ mo gun ta thus mo dhali imanmiiya tu'c gun he'kkina he'k e mo, kun warki is bunin gana/ ki uni ma Krist̪hos kun dhunu ki she/ mo. ¹⁴ Dhali mo jin meru di'da? Haali/ isi kani aSetaan warki is pitiṅ gana/ ka man'doyu gwo gi monkush mo be. ¹⁵ Wakan a'di yisa ta to jin meru wakki/ cinṅkinam piti si'da/ warki is buni me'd is gi cinṅkina/ gi mo ma kar/ e mo be. Hili 'pemen buni mini 'ko isi ki miim buni gun miikina uni mo be.

Mo jin 'Kosh ma Buulus Is ka Nyor mo Me'd jin Tana A'di Amankaru ki She/ mo

¹⁶ Aha/ rasha gwo e mo ba/. Dhalki wathin tal 'deṅ kamu/ midi mii diki tosh ki aha/ tana pus mo. Hili isi kani wakki/ um toshkin kan mo tani budhi aha/ mo ma me'd wathim pus mo, wakan ki aha/ gara/ mina 'taki kar ari 'ba/ ki ca mo. ¹⁷ (A'di jin oka/ mo tani a'di oka/ mo yisa ki moshirr gi Tapa mo, hili me'd wathim pus mo mmokarkika/ 'ba/ ki ca mo mmowuwa wunyjwa i is mo be. ¹⁸ Me'd jin tana 'kwani aris ka ris kun dhu 'ba/ ki ca mo gom to ga 'cesh mo tani aha/ gara/ mina kar 'ba/ ki ca mo be.) ¹⁹ Haali/ um 'kunykina bwa mo mmo'kuṅ bwa mo gom uni gun ta pus mo me'd jin yuka um ki yuk ki is bum mo. ²⁰ Haali/ um 'kuṅki bwa mo wakki/ wathi/ dhu um ki cinṅkinam piti mo, walla 'kwar um ka gwapi/ mo, walla bu'th shi/

miim 'boron bum mo, walla 'thek thini mis mo, walla dor um e jis/em bum mo. ²¹ E mon'the is pem mo tani aha/ mina mii o gwo mo ki am 'kokina mo ki is jin 'ka'da'ka'd kagahara mo gom mii jan mo be.

Hili ma a'diyin jin mina jan tal 'de/ ibu'th ki monkar 'ba/ nycine/ mo tani – aha/ okina gwo me'd wathim pus mo – aha/ si'da/ bu'thkina mo mmokar 'ba/ ki ca mo ki a'di jan mo be. ²² A/uni ta 'Kwani Ibraniyiina? Wakan aha/ garayi. A/uni ta 'Kwani ma Israyiila? Wakan aha/ garayi. A/uni ta emen ma Ibrahiima? Wakan aha/ garayi. ²³ A/uni ta cinṅkina/ ma Krist̪hosa? Aha/ tana jan 'de/ jin 'boro'di. – Aha/ ona gwo mo me'd wathi/ jin gusi'da du mo. Aha/ tana a'di jin 'boro'd ki 'bor gana/ kagahara goma tu'c jin caaca kagahara mo dhali gom mmodi eya sijin kagahara mo dhali gom mondor jin molu deṅ e mo dhali gom mmo'dish 'twa/ isa yempa/ mmowu mo. ²⁴ Me'di mudhe'd mo aha/ bu'thkina mondor 'peni me'd gi 'Kwani Yahuuda/ mo ki mondor jin 'kona issu/ i/ath 'de/ mo. ²⁵ Me'di kwara mo aha/ dorkunu mo ki cwa mo. Ki ej kamu/ mo tani aha/ 'koshkunu ki wosh mo. Me'di kwara mo tani aha/ dikina e bwam ma kur yi'de/ jin pwathki bwa mo. Ki mon'thiny ilu/ mo dhali ki montee ilu/ mo tani aha/ hashkina e 'kukumma/ yi'de/ mo be. ²⁶ E ya jin yaka/ me'd ka ris mo, aha/ 'dapa 'kup e mo jin tagu wu mo 'peni yi'de/ kun son mo, e mo jin tagu wu mo 'peni imandil to mo, e mo jin tagu wu mo 'peni 'kwanim pem mo, e mo jin tagu wu mo 'peni 'kwani gun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, e mo jin tagu wu mo e 'penkuman bampa/ mo, e mo jin tagu wu mo e mombwaasho mo, e mo jin tagu wu mo e kumma/ yi'de/ mo, e mo jin tagu wu mo 'peni iwak pem gun ta thus ki thus mo, ²⁷ e mii ma tu'c jin 'batha'ba'th mo, e miiny cinṅkina/ jin shwa'da nyor ki thith mo, e mon'thiny ka ris ki dar gi e ki ish mo, e te/ jin 'kosho'da 'kosh mo dhali e yi'de/ jin bu'thki'da bu'th mo, me'd ka ris ki dar gi tonte/ mo, dhali e mon'thupga/ mo dhali ki is gana/ 'te/ mo. ²⁸ Dhali ki dar gi mii gwansani 'baar mo ka po/ mo tani to di'd jin yap aha/ mo isa yempa/ mo, a'di jin ta mo/an an is pem goma risa kaniisa 'baar mo

be. ²⁹ Kaja a'di 'ka'da ise idhali aha/ idina is ki 'ka'd mo? Kaja a'di jin karu mmobit moye idhali aha/ idin ma nyor ki dek mo?

³⁰ Wakki/ aha/ mina mii kar 'ba/ ki ca mo tani aha/ mina kar 'ba/ ki ca mo gom to gun toru aha/ e mon'ka'd is pem mo be.

³¹ Arumgimis dhali Ababa gi Tapa Yesus mo tani a'di jin 'boru mii mo gom mii ma sule/ mo tani a'di mishki'd ki aha/ dinaki ta tor mo be. ³² E Pan Dimashk mo tani amudhiir jin diki'd e bwan'kwariny ma Malik jin ta'da Areta mo, jin jiki 'penkuman Bampa/ gi Pan Dimashk mo jin mina a'di bu'th aha/ mo be. ³³ Hili aha/ thulkunu ka 'cesh mo e bwam ma nura/ mo gi en 'kup gi embul shu'd ma gonj mo dhali ye 'peni me'd piti mo be.

12

Tonyjan ma Buulus mo dhali Gwo jin 'Ceenu mo

¹ Aha/ mina mii kar 'ba/ ki ca mo. Tonj kamu/ yisa di'd jin midi ta shi/ miim 'boro'd gom a'di mo tani hili aha/ mina yip 'kup e tonyjan mo dhali gwo jin 'ceenu jin ta ji gi Tapa mo be. ² Aha/ misha wathi/ jin diki'd eya Kristhos mo, a'di jin diki'd ki yil karpa'c ath 'de/ mo 'thissa/, a'di jin bu'thkunu mo e bwam momis jin 'kon ma po/i kwara mo – wakki/ ki bungwar is mo walla ki dar gi bungwar is mo tani aha/ dinaki mish mo mo. Arumgimis a'di mishki mo mo be. ³ Dhali aha/ misha ki wathi/ yansan a'di bu'thkunu mo e bwam monyjaru/ ma Arumgimis mo – wakki/ a'di e bungwar is mo walla ki dar gi bungwar is mo tani aha/ dinaki mish mo mo. Arumgimis a'di mishki mo mo be. ⁴ Dhali a'di cikki gwo ki to gun minu mol tor mo, jin mina wathi/ mol bah mo be. ⁵ Gom gway gi wathi/ yansan mo tani aha/ mina kar 'ba/ ki ca mo, hili eya po/ gway gi is pem gana/ mo tani aha/ mina diki kar 'ba/ ki ca mo isi ciki/ jasi mon'ka'd is pem mo be. ⁶ Ba wakki/ aha/ onayi ki kar 'ba/ ki ca mo tani aha/ mina diki ta pus mo haali/ gwo jin miga/ tor mo tani midi ta gwonj gana/ mo be. Hili aha/ tu'kkina is mo 'peni a'di mo, wakan ki jan tal 'dey kamu/ midi 'taki diki kulum gwo apo/ aha/ ki nyanye/ 'peni a'di jin parkina a'di e e aha/ mo walla cik 'peni aha/ mo

be. ⁷ Dhali mmonon aha/ 'peni mo jin miga/ kar 'ba/ ki ca mo goma ris gwony 'cee gwansan kun ishkin ka enthus mo tani a'de/ a'di cikunu aha/ mo e bungwar is pem mo a'di jin ta'da gumbway ma Setaan mo mmo'tukun aha/ mo, mmonon aha/ mo 'peni mo jin miga/ 'taki kar 'ba/ ki ca ki nyanye/ mo. ⁸ Me'di kwara mo tani aha/ yukkina Tapa mo mmo'tho mo gom a'di yan mo ki a'di midi 'taki dhal aha/ mo. ⁹ Hili a'di ki o aha/ gwo mo ki: A'them pem a'di 'koshi jwa mo gom /e mo haali/ mom'bi'th pem a'di nyo/u mo ki nyo/ gana/ e mo is jin 'ka'da'ka'd mo. Aha/ mina bwa 'kuny ki nyanye/ kagahara 'baar mo mmokar 'ba/ ki ca mo e mom pem kun 'ka'dka/ is mo ki mom'bi'th ma Kristhos midi ca'ba po/ aha/ mo be. ¹⁰ Gom gway ma Kristhos kan mo tani aha/ ca'bkina ka this mo i e mo e is jin 'ka'da'ka'd mo, eya wak jin waku mo, e miiny cin'kina/ jin shwa'da nyor ki thith mo, e mo gun tojuwa to'c bwa mo, dhali e mii ma cis mo. Haali/ ki aha/ 'ka'da is kan mo tani aha/ 'bi'thkina is ki 'bi'th mo be.

Mo jin Anankin ma Buulus Is mo goma Kaniisa gi Pan Kurin̩thuus mo

¹¹ Aha/ takina pus mo. Um kankaa/ ki 'bi'th mo gom a'di mo haali/ aha/ ka ba/ imina 'taki ha me'd ki hanj gana/ ki um mo. Haali/ aha/ dinaki kar ari shej kamu/ mo gom uni gwansan kun dhunu ki she/ mo kun bolona bol e mo, isi kani ba aha/ tana tonj kamuwa. ¹² Jamas mii goma mankaru ki she/ jin ta jinj gana/ mo tani uni thimkunu mo e bwam um mo eya ris bwa 'baar mo kun 'kuckunu mo ki 'kari'th mo dhali ki jamas mii mo dhali ki momer mo dhali ki miiny caaga/ mo. ¹³ Haali/ 'peni shi/ miim 'boro'd jana nonu um mo jin tan ma kaniisan tiya mo, isi ciki/ aha/ ki is pem dinaki kar tonditi'da po/ um mo. Dhalki aha/ 'peni mii yan jin thu'thka/ mo ma.

¹⁴ Mmahan gom me'd kun 'koni kwara mo tani aha/ thosonkina is pem mo mmoy-aku/ i um mo. Dhali aha/ mina dit um mii ki dit yisa, haali/ aha/ dinaki simm to gun tana um e mo, hili aha/ simma jasi um e mo. Haali/ ushi uci ka ba/ imini 'koki mii dhu to mo gom icom buni mo, hili icom gom ucim buni mo be. ¹⁵ Aha/ mina bwa 'kuny mo ki 'kuny gana/ mo mmo'baar

tom pem mo dhali mmo'baaru is pem mo gom gway ma kashiram bum mo. Wakki/ aha/ ena um kagahara mo tani a/dhali aha/ minu en ki gwa'd gwa'd mowa? ¹⁶ Hili 'boro'd be ki aha/ ki is pem dinaki diṭ um mii ki diṭ mo. Dhali um o gwo mo ki aha/ miikina ka mak mo dhali aha/ he'kkina um e mo ka gany pem mo. ¹⁷ A/ aha/ bu'thkina shi/ miim 'boro'd 'peni um ki unin tiya gwan gun hashkika/ e um mowa? ¹⁸ Aha/ kankina Tiithus gwo mo mmoyaku/ mo dhali mmohasha kam mmonyak ya ki a'di mo. A/dhala Tiithus bu'thki shi/ miim 'boro'd 'peni um mowa? A/'kona am ki mii mii jin nyaka'd e shi/ina 'de/ mowa? A/'kona aman ki nyak natgin gun nyakkan mowa?

¹⁹ A/ um 'kon mmotosh isa yempa/ ki aman 'ce'dkina gwo she/ mo gom bungwar is bam mo ibwambori um mowa? A'di ibwambori jis/e ma Arumgimis mo ba/ ki aman torkina gwo goma Kristhos mo dhali a'di 'baar mo gom mmonyan bum kun minu nyan um is mo, um gun enu mo be. ²⁰ Haali/ aha/ ko/ kina is mo ki aha/ wari mina 'taki pu'dku/ mo dhali gam um me'd jin dika/ ki o bwayi, dhali ki um mini 'taki gam aha/ me'd jin mina um i'koki o bwa moyi. Wakan wari ki mo jin waluwa wal midi di mo walla bwan dhapan mo walla mo ma nyor mo walla mii jin miinu ka ham 'kus mo walla mo jin thudhuwa thu'th 'pen mo walla mo ma le'd jin tanu mo walla mo jin 'theḱu 'ba/ mmis mo walla mo ma dulatt jin miinu mo. ²¹ Aha/ ko/ kina is mo ki me'd jin miga/ pu'dku/ mo dok/ e mo tani Arumgimis pem a'di midi 'taki kar aha/ ki is jin gwa'da'd mo ibwambori um mo dhali aha/ mina 'taki mii ko mo goma ris uni gwansan kun miiki miinthus itwa/ a/ mo dhali 'koki rica du is mo 'peni mon'dap em buni mo dhali mii gun miinu miinyal mo dhali mii kun 'kanuwa kanthi/ mo, a'di jin botkina uni mo mmomii mo be.

13

Kwalany 'Te/ be. Gwo jin Rumkunuwa Rum mo dhali Monthe Me'd mo

¹ Yansan ta me'di kwara mo jin murka/ pu'dku/ i um mo. E mii gunn kun yera yer is ki gway mo tani minu mii te mo ki

te'b ki 'twan 'kwani su/ mo walla ki 'twan 'kwani ikwara mo kun mini mii ta iman/ o gwo mo. ² Aha/ rumkina uni gwansan kun mii miinthus ntwa/ a/ ki gwo mo dhali aris unin tiya si'da/ mo, dhali aha/ rumkina uni ki gwo mo shwane/ me'd jin pikika/ mo me'd jin miikika/ mo ki aha/ dikina i bun'kus mo eya pom but pem jin 'kon ma po/i su/ mo ki aha/ mina diki 'tash uni 'twa/ mo wakki/ aha/ mina pu'dku/ dok/ e mo ³ haali/ um 'kokina gwo ibwa mo mmonyo/ mii mo ka Kristhos a'di torki gwo e aha/ mo. A'di yisa 'ka'da is ki 'ka'da e mo jin tu'ba a'di um mo, hili a'di ta gi mom'bi'th e um mo be. ⁴ Haali/ a'di 'koshkunu jwa mo ki cwany'cithan dhul mo e mo jin 'ka'da a'di is ki 'ka'd mo, hili a'di di'd ki e mo dok/ e ki mom'bi'th ma Arumgimis mo. Haali/ aman 'ka'da is e a'di mo, hili mo jin tu'bu/ um mo tani aman mina nyak 'ko ki a'di mo ki mom'bi'th ma Arumgimis mo be.

⁵ Nyithi/ is bum mo ma, mmopar e wakki/ um shurkin mo e mongam gwo is bum mo. Pali is bum mo ma. 'Kona um ki nyitha ka Yesus Kristhos a'di diki'd e um mo – isi ciki/ ka jin gana/ um ushki me'd mo mmogam mompal 'kup mo be. ⁶ Aha/ ona bwayi ki um mini gam gwo ki aman 'kon-aki ta ku gun ush me'd mo be. ⁷ Hili aman 'thokina Arumgimis mo ki um mini 'koki mii a'di jin ta thus ki thus mo – yisa ki aman wana e gi uni gun gam mompal 'kup mo 'te/, hili ki um mini mii a'di jin ta jin kar/ e mo, ba am a'di iwana e ki uni gun ushi me'd mo be. ⁸ Haali/ aman mina mol ton kamu/ mii apo/ gwon gana/ mo, hili jasi gom gwon gana/ mo be. ⁹ Haali/ aman 'kunykina bwa mo ki aman 'ka'dkina is mo dhali um a'di i'bi'thkin ki 'bi'th mo. A'di jin 'thokina am mo tani ta gom miim bum jin minu nyo/ shoka 'cesh mo be. ¹⁰ Aha/ 'kwarkina gwo yansan ki aha/ si'da 'peni um mo, ki mii gi wakan ki aha/ mina pu'dku/ mo tani aha/ mina diki mii o gwo jin 'bitha'bi'th mo mmobu'thka/ moshirr mo a'di jin cikina Tapa aha/ mo gom mo jin nyanuwa nyan is mo dhali yisa mmopor to bwa mo.

¹¹ Kwalany 'te/ ba/, iwaḱ mo. 'Koku/ ma. Toki miim bum ma. Ciya hirdhe/ ki gwom pem mo ma. Gami gwo me'd ka rem 'kup mo ma. 'Koyi e monḱu'th is mo ma. Dhali

Arumgimis gi mo/en dhali ji gi mon̪ku'th is
mo a'di midi di e um mo be. ¹² Theka the
me'd ka rem 'kup mo ma ki 'twa/ jin kogu jin
pinu mo. ¹³ Aris uni 'baar mo kun dhunu ki
she/ ki dhelel dhelel mo tani theki um me'd
mo be.

¹⁴ A'the gi Tapa Yesus K̪rist̪hos mo dhali
mo/en ma Arumgimis mo dhali anyak jin
nyakku to mii gi Shi/in Dheleladhelel mo
tani mini 'ko e umi 'baar mo be.

Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pan GALATHIYYA mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus jin ta a'di jin karu ki she/ mo – yisa 'peni 'kwani mo walla ki wathin kamu/ mo, hili ka Yesus Kristhos mo dhali Arumgimis jin ta'da Baba mo, a'di jin 'de'kki a'di mo 'peni mowu mo be – ² dhali arisa wak pemi 'baar mo, uni kun nyakki 'ko ki aha/ mo.

Eya risa kaniisa gi Pan Galathiyya mo be.

³ A'the e um mo dhali monku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali Tapa Yesus Kristhos bana mo be, ⁴ a'di jin ciki is piti mo gom miinthus bana mo mmo'cuk ana mo 'peni she/ yil jin ta jin thus yan mo isi ki bwa ma Arumgimis bana mo dhali a'di jin ta Com mo. ⁵ E a'di mo tani imina monyca icil mo gom mo jin minu 'ko ki sule/ mo dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo be. Amen.

Gwom 'Borgan Kamu/ Yisa Di'da

⁶ Aha/ merkina mo ki um ki jahanne/ kan akki a'di e mo a'di jin yukki um mo eya 'the ma Kristhos mo dhali tu'k mo e gwom 'borgan kamu/ mo – ⁷ yisa e gwom 'borga/ jin ta jin kamuwa, hili haali/ kun tiya 'kokin mo kun to'cki um bwa mo dhali kun ona bwa ki ak gwom 'borga/ ma Kristhos e mo be. ⁸ Hili isi kani wakki/ aman walla aman'doyu gwo 'peni momis mo mini 'taki ci um gwom 'borgan kamu/ ki ca'ckon mo ki a'di jin cikina aman e um mo tani dhalki a'di jeenu mo. ⁹ Me'd gwo jin okina aman itwa/a/ mo wakan shwane/ mo tani aha/ ona gwo dok/e mo ki: Wakki/ a'din 'denj kamu/ ci um gwom 'borga/ ki ca'ckon mo ki a'di jin bu'thkina um mo tani dhalki a'di jeenu mo ma.

¹⁰ A/ aha/ shwane/ simmkina 'the gi 'kwani eya, walla 'the ma Arumgimis mo? Walla aha/ palkina mii mo mmo'bor 'kwani bwa mowa? Wakki/ aha/ dina mo naskina/ mo mmo'bor 'kwani bwa mo tani aha/ mina 'taki diki ta cinjina/ ma Kristhos mo be.

Mo jin Warkin ma Buulus ki A'di jin Karu ki She/ mo

¹¹ Haali/ aha/ mina 'taki dhal um imish mo moyi, iwak mo, ki gwom 'borga/ a'di jin cinu ki aha/ mo tani diki ta gwo 'peni isi gwo gi wathi/ en'thi/ mo. ¹² Haali/ aha/ dinaki bu'th a'di 'peni wathi/ en'thin kamu/ mo, walla si'da/ aha/ dinuki tor a'di mo, hili a'di pu'dki'd mo ki gwo jin 'ceen ma Yesus Kristhos mo be. ¹³ Haali/ um cikki gwo mo gom mondiki/em pem jin ta jin dhamo/ jin ta ji gi mii gi 'Kwani Yahuuda/ mo, a'di ito'ckika/ kaniisa ma Arumgimis bwa mo ki mombujur mo dhali pal mii mo mmo'ce'd a'di sho'k mo be. ¹⁴ Dhali aha/ bolkina uni e mo ki miin 'Kwani Yahuuda/ mo, mmo'ce'd uni ka ris apo/ mo uni gun ta ku gi yil pem gana/ mo e bwaman 'kwanim pem mo haali/ aha/ shwakina nyor ki thith mo gom gwon dhamo/ gun luku 'peni 'kwani gwanyjakam pem mo be. ¹⁵ Hili ki a'di jin karki aha/ ki she/ mo ntwa/a/ ki aha/ dinuki dho'th mo dhali yuk aha/ mo goma 'them piti mo tani, ¹⁶ a'di 'borkina bwa mo mmo'tor Ya/ m piti eya tente/ e aha/ mo. Ki mii gi wakan mo tani ki aha/ mina ci gwo gom a'di e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. Ki a'di wakan mo tani aha/ dinaki tora tor ki a'din kamu/ jin ta bungwar is mo walla abas mo, ¹⁷ walla aha/ si'da/ dinaki ya ka gagamis e Pa Urushaliim mo e uni gwansan kun 'kokunu mo mmodhu ki she/ mo ntwa/a/ ki aha/ mo, hili aha/ yakina mo e Bampa/ gi Pa Arabiyya mo be dhali dok/e aha/ dokkina ka nyan'ko'd mo e Pan Dimashk mo be.

¹⁸ Dhali yan'ko'd 'ko'di yili kwara mo tani aha/ yakina ka gagamis e Pa Urushaliim mo mmobuta Sapa mo dhali nyak ca'b ki a'di ka cim ma karpa'c mo be. ¹⁹ Hili aha/ dinaki par unin tiya e kun dhunu ki she/ mo isi ciki/ jasa Yakuub jin ta'da kam gi Tapa mo be. ²⁰ (Dhali gwo jin 'kwarkika/ e um mo tani ibwambor ma Arumgimis mo aha/ dinaki ta ator mo be.) ²¹ Dhali yan'ko'd aha/ yakina e Bampa/ gi Pan Suriyya mo dhali Pan Kilikiyya mo be. ²² Dhali aha/ 'konu mo mmomol mo naskinayi ki jis/e ma risa kaniisa ma Kristhos e Bampa/ Yahuudiyya mo be. ²³ Uni cikki jasi gwo jin onu mo ki: A'di jin to'cki ana bwa mo 'thissa/ a'di di'd

shwane/ mmoçi gwo gi mongam gwo is mo, a'di jin palkina a'di mmo'ce'd sho'k mo be. ²⁴ Dhali uni karkina Arumgimis ki ca mo gom aha/ mo be.

2

ABuulus A'di Bu'thkunu mo ki Unin Tiya kun Dhunu ki She/ mo

¹ Dhali yan'ko'd 'ko'di yili 'kume'd i'ce'dka donon mo tani aha/ yakina ka gagamis mo dok/ e e Pa Urushaliim mo nyakka Barnaaba mo mmosusa Tiithus nyakki aha/ mo be. ² Aha/ yakina mo ki gwo jin 'ceenu mo, dhali aha/ karkina a'di ibwambori uni mo (hili ki kup mo e bwambori uni gwansan kun dhunu ki uni gun tana shu/um bway mo) gom gwom 'borga/ mo a'di jin cika/ mo e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, isi ciki/ ki aha/ mina 'taki gus mo walla ki aha/ guskina 'te/ ki pe'th mo. ³ Hili isi kani aTiithus a'di jin nyakki ya ki aha/ mo, a'di yisa tucu mo mmo'citha/ munyjal yis piti mo, ba a'di ta Wathin Griki mo be. ⁴ Hili haali/ gom iwak kun ta thus mo kun susu mo ibwaman mo ki kup mo tani uni kun hurki bwaman mo mmo'kar mom bam jin 'kona am ki 'kus e mo, a'di jin takina aman eya Kristhos jin ta'da Yesus mo, ki uni mini 'taki sus am e mo jin dekuwa dek mo be. ⁵ E uni mo tani aman 'konaki dhas is bam bway mo isi kan gom ari mo mo, ki gwon gana/ gi gwom 'borga/ minu dhu mo gom um mo be. ⁶ Dhali 'peni uni gwansan si'da/ kun onu ki uni tana shu/um bway mo gom ton kamu/ mo (A'di jin tana uni mo tani midiki mii ton kamu/ gom aha/ mo. Arumgimis diki tor mii ma gwar 'de/ mo). Uni gwansan, aha/ ona gwo mo, e uni kun onu ki uni tana shu/um bway mo tani mini 'koki mar ton kamu/ is gom aha/ mo be. ⁷ Hili ki gwony ca'ckon mo, ki uni parki mii e mo ki aha/ karkunu mo mmoçi gwom 'borga/ ki 'kwani kun 'kon ka munyjal yisi e mo me'd jin karkunu aButerus mo mmota amançi gwom 'borga/ gom uni gun 'cithuwa munyjal yis mo be. ⁸ (Haali/ a'di jin miiki'da tu'c mo ka Buterus mo gom gwo gi hashu mo e uni gun 'cithuwa munyjal yis mo tani miiki'da tu'c mo e aha/ si'da/ mo gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/

mo.) ⁹ Dhali ki uni nyithkina 'the jin cikunu aha/ mo tani aYakuub dhala Sapa dhala Yohaana uni gun onu ki uni tana atinkilin mo tani ciki aha/ bway mo dhala Barnaaba mo abim poros gi mmonyak to mii mo, ki aman mina 'taki ii mo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali uni e 'kwani kun 'cithuwa munyjal yis mo be. ¹⁰ Jasi uni ona bwayi ki aman mina ka uni gun hatha'ko'd e mo, a'di jin ta to yan gana/ jin gananka/ 'ba/ mo ka daran du mo mmomii mo be.

ABuulus Kucurki'da Buterus mo e Pa Anthaakiya mo

¹¹ Hili ka Sapa pu'dki'd mo e Pa Anthaakiya mo tani aha/ ceshkina a'di mo ka karambuye/ mo ki jis/em piti mo haali/ a'di doshki'd mo mmowakkunu a'di mo be. ¹² Haali/ ntwa/a/ mo, ki 'kwanin tiya pu'dkin mo 'pena Yakuub mo tani a'di nyakki to shwa ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. Hili ki uni pu'dkin mo tani a'di guki is piti ka nyar'ko'd mo dhali kwa/ is piti bwa mo mmo'ko/kina a'di 'kwani kun 'cithuwa munyjal yis mo be. ¹³ Dhali nyakki a'di mo tani 'Kwani Yahuudan tiya kun boçkin mo tani nyakki mii yan mii mo ki mii washila/ mo. Wakan ka Barnaaba si'da/ a'di kalkunu shoki mis ki miim buni jin miikina uni ki washila/ mo be. ¹⁴ Hili ki aha/ mishkina ki uni 'konuki dosh ka ji sho'k mo gom gwon gana/ gi gwom 'borga/ yan mo tani aha/ okina Sapa ibwambori uni 'baar mo ki: Wakki/ / e ba ta ji Yahuuda/ mo tani dhali diki mii me'd wathi/ jin diki ta Wathi/ Yahuuda/ mo tani dhali diki mii me'd Wathi/ Yahuuda/ mo tani / e mini mish 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ dhu me'd 'Kwani Yahuuda/ kata mo?

'Kwani Yahuuda/ Nyakan ki 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo kun Wo'thu/ ki Mongam Gwo Is mo

¹⁵ Ana ki is bana ana kun tana 'Kwani Yahuuda/ ka dho'th mo dhali yisa 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun ta iman-mii miinthus mo, ¹⁶ dhali ana gun misha mo mo ki wathi/ dinuki kar ki mo ma kar/ e ki mii gi gwonkan jin cinu mo, hili ki mongam gwo is eya Yesus Kristhos mo, isi kani ana gamkina gwo is eya Kristhos jin ta'da Yesus mo. Ki mii gi wakan mo

mmodhuwa dhu ki mo ma kar/e mo ki mongam gwo is eya Kristhos mo dhali yisa ki mii gi gwonkan jin cinu mo haali/ ki mii gi gwonkan jin cinu mo tani jan tal 'den kamu/ yisa di'da jin minu kar ki mo ma kar/e mo be. ¹⁷ Hili wakki/ miim bana jin pala ana ki ana minu dhu ki mo ma kar/e eya Kristhos mo tani ana ki is bana minu gam mo ki ana tana imanmii miinthus mo a/ aKristhos a'di karu mo mmomii miinthus? Dhalku/ ki tosh kan mo. ¹⁸ Hili wakki/ aha/ ki nyan to gwansan is dok/e mo, uni gun 'tukka/ mo tani yan'ko'd aha/ nyo/a is pem mo ka mandhan gwo mo be. ¹⁹ Haali/ ki gwonkan jin cinu mo tani aha/ wuna mo e gwonkan jin cinu mo ki aha/ mina di mo goma Arumgimis mo be. ²⁰ Aha/ nyakkunu 'kosh ki cwany'cithan dhul nyakka Kristhos mo. Dhali a'di yisa ta aha/ jin dina ki eya, hili aKristhos a'di jin diki'd ki e e aha/ mo. Dhali mondiki/e jin dika/ ki e e bungwar is mo shwane/ tani aha/ dina ki e ki mongam gwo is mo e Ya/ ma Arumgimis mo, a'di jin enki aha/ mo dhali ci is piti mo gom aha/ mo be. ²¹ Aha/ dinaki puuwa 'the ma Arumgimis mo. Haali/ wakki/ mo jin dhunuwa dhu ka kar/e diki'd mo e gwonkan jin cinu mo tani, kan, Kristhos wuki'd mo ki dar gi 'kup miin gana/ mo be.

3

Gwonkan jin Cinu mo walla Gwo jin Gamu Is mo

¹ Ayy um 'Kwani gi Pan Galathiyya kun ta pus mo. Um gun torkunuwa Yesu Kristhos eya tente/ mo ibwambori jis/em bum mo a'di jin 'koshkunu ki cwany'cithan dhul mo tani aja iceshki um ki en dhathu/ mo? ² Dhalki aha/ dota um jasi gwo gom gway yansan mo. A/ki um bu'thki Shi/in ki mii gi gwonkan jin cinu mowa? Walla ki gwo jin cikina um ki mongam gwo is mo? ³ Ayy, um 'kona isi pusi mana? Mmotelkina um mii 'pen mo ki Shi/in mo, a/dhali um shwane/ dakki 'kup mo ki bungwar is mowa? ⁴ A/ki gwo gi wana um kani bwa imiikina um aris to ki pe'th mo kana? – ba a'di 'te/ wari ka jin gana/ ita jim pe'th mo. ⁵ Dhali a'di si'da/ jin thipki'da thip ki Shi/in e um mo dhali mii miimer e bwam um mo tani a/a'di ki mii

a'di ki gwonkan jin cinu mo walla ki gwo jin ciku ki mongam gwo is mo?

⁶ Wakan a/Ibrahiim gamki'da Arumgimis gwo is mo, dhali a'di karkunu mo gom a'di ki mo ma kar/e mo. ⁷ Wakan um mini hil mii i e ki a'di ta mii gi 'kwani gi mongam gwo is mo kun ta iya/ ma Ibrahiim mo be. ⁸ Dhali Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo, mmonyithkina a'di ntwa/ a/ mo ka Arumgimis midi dhu 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ki mo ma kar/e ki mongam gwo is mo tani a'di ciki gwo ki gwom 'borga/ ntwa/ a/ ka Ibrahiim mo mmo/o gwo mo ki: E /e mo tani aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo tani minu 'bor mii mo be. ⁹ Wakan mo, 'kwani gwansan kun ta ku gi gami gwo is mo tani uni 'boru mii mo nyakka Ibrahiim mo a'di jin ta'd gi mongam gwo is mo be.

¹⁰ Haali/ aris uni 'baar mo kun 'ko 'ko'd e mii gi gwonkan jin cinu mo tani uni 'kon e bwan'kwariny monyjee mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Monyjee midi di mo goma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, uni gun 'koki 'ko 'ko'd eya ris to 'baar mo kun 'kwarkunu mo e gwonkan jin cinu mo dhali mii uni mo be. ¹¹ Dhali a'di di'd eya tente/ be ki wathi/ en'thin kamu/ yisa di'da jin minu kar ki mo ma kar/e mo ibwambor ma Arumgimis ki gwonkan jin cinu mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: A'di jin karu ki mo ma kar/e ki mongam gwo is mo tani a'di midi di ki e mo be. ¹² Hili gwonkan jin cinu mo tani diki di apo/ mo jin gamu gwo is mo, haali/ gwo 'kwarkunu mo ki: A'di jin mii uni mo tani a'di midi di 'ko'di uni mo be. ¹³ AKristhos a'di wanki ana 'ba/ mo 'peni monyjee gi gwonkan jin cinu mo mmowarkina a'di ki monyjee gom ana mo – haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Monyjee midi di goma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, uni kun shirki is buni apo/ cwa mo – ¹⁴ Ki eya Kristhos jin ta'da Yesu mo tani mo jin 'boruwa Ibrahiim mii mo midi 'taki pu'du/ apo/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ki ana mina 'taki bu'th gwo jin onu is mo gom Shi/in e mongam gwo is mo be.

Gwonkan jin Cinu mo dhali Gwo jin Onu Is mo

¹⁵ Aha/ mina ci um mii gi wathi/ en'thi/ gom she/mm mii mo, iwak mo. Wathin kamu/ yisa di'da jin midi puu gwo gom mal gi wathi/ mo walla mar gwom piti is mo 'ko'di a'di tekunu shoka 'cesh mo. ¹⁶ Dhali gwo kun okunu is mo dhukunu mo goma Ibrahiim mo dhali gom emen piti mo. A'di diki o gwo mo ki: Dhali e emen piti mo, mmo/o gwo goma ris mo. Hili mmo/o gwo mo gom a'din 'de/ mo ki: Dhali gom emen pini mo, a'di jin ta'da Kristhos mo be. ¹⁷ A'di ta 'pemen gwo jin oka/ mo. Ki gwonkan jin cinu mo jin pu'dki'd ki yil kun 'koni iss* 'kwanimpa i/ iss 'de/ i'ce'dki iss 'de/ i'ce'dka 'kume'da po/ mo n'ko'd mo tani a'di diki kar gwo mmopuu mo, gwo jin gamu me'd mo 'thissa/, a'di jin ten ma Arumgimis shoka 'cesh mo. Wakan ki gwo jin onu is mo minu kar ki jim puu mo be. ¹⁸ Haali/ wakki/ mal ta ji gi gwonkan jin cinu mo tani a'di yisa di mo 'ko'di gwo jin onu is mo, hili Arumgimis ki ci a'di ka Ibrahiim ki gwo jin onu is mo be.

¹⁹ Kata cinu gwonkan jin cinuye? A'di karkunuwa po/ mo gom gwon dhan mo ntagi emen midi 'taki pu'du/ mo e a'di jin okunu gwo is mo. Dhali a'di karkunu 'pen ka piye/ mo ki iman'doyu gwo mo ki a'di jin doshki'di bwaman mo mmowotha/ woth mo. ²⁰ Dhali a'di jin doshki'd e bwaman mo mmowotha/ woth mo tani a'di diki ta 'pemen mmodi jasi 'de/ mo. Hili Arumgimis a'di tal 'de/ mo be.

'Kup Gwon Gana/ gom Gwonkan jin Cinu mo

²¹ A/dhali gwonkan jin cinu mo a'di di'da po/ gwo jin on ma Arumgimis is mowa? Dhalku/ ki tosh kan mo. Haali/ wakki/ gwonkan jin cinu mo minu 'taki ci mo mmokar mo jin 'konu ki e mo tani yan'ko'd mo ma kar/e midi 'taki di mo ka jin ganayi ki gwonkan jin cinu mo be. ²² Hili Gwo jin 'kwarkunu mo tani tulki'da ris to 'baar mo 'twa/ mo e miinthus mo, ki gwo jin onu is mo e mongam gwo is eya Yesus Kristhos mo tani minu 'taki ciki uni gwansan kun gami gwo is mo be.

²³ Dhali ntwa/a/ ki mongam gwo is diki pu'd mo tani ana 'kokunu mo mmohem mo e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo,

mmodhukunu ana e bwan'kwariny mo jin 'tashuwa 'tash 'twa/ mo ntagi mongam gwo is minu tor eya tente/ mo be. ²⁴ Wakan gwonkan jin cinu mo tani a'di ta'da manus bana mo ntaga Kristhos pu'dki'd mo, ki ana minu dhu ki mo ma kar/e ki mongam gwo is mo be. ²⁵ Hili shwane/ mongam gwo is a'di pu'dki'd mo, i/ana dok/e yisa i'kona mmo'ko mo e bwan'kwariny a'di jin suski'da sus mo ²⁶ haali/ eya Kristhos jin ta'da Yesus mo tani umi 'baar mo ta iya/ ma Arumgimis mo ki mongam gwo is mo be. ²⁷ Haali/ aris umi 'baar mo kun miikunu ki yi'de/ mo eya Kristhos mo tani hi'thkina Kristhos i'ba/ mo be. ²⁸ Wakan walla Wathi/ Yahuuda/ yisa di'da walla Wathin Griki mo, walla wathi/ jin ta cinkina/ jin yolu mo yisa di'da walla mon'ko ki 'kus mo, walla kun tana gwaṯh yisa di'da walla iyima 'bomi mo. Haali/ umi 'baar mo tal 'de/ mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. ²⁹ Dhali wakki/ um ta ku ma Kristhos mo tani um ta emen ma Ibrahiim mo, mmota gi mal isi ki gwo jin onu is mo be.

4

¹ Gwo jin oka/ mo gom mal mo a'dihe/ be. Me'd jin tana a'di a'ci mo tani a'di jin midi kal mal mo diki bol mii jin tanu cinkina/ e ki 'bor mo, ba a'di ita a'di jin cila mali 'baar mo. ² Hili a'di diki'd mo e bwan'kwariny imanhil a'di jin aṯha she/ mo dhali imandhu tom piti mo ntaga tee jin karkina com a'di mo be. ³ Wakan gom ana mo. Ki ana takina uci mo tani ana takina cinkina/ gi gwo ma bwa nyara/ gom gwonkan gi mony'cesh yan mo. ⁴ Hili ka tee pu'dki'd mo mmothimkunu a'di mo tani Arumgimis hashki Ya/m piti mo, a'di jin dhodhu 'pena 'bom mo dhali a'di jin dho'thkunu mo e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo be, mmowan uni gwansan 'ba/ mo, uni kun 'kokin mo e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo, ⁵ wakan ki ana mina bu'th mo jin thipuwa thip me'd iya/ mo be. ⁶ Dhali haali/ um ta iya/ mo tani Arumgimis hashki Shi/in gi Ya/m piti eya dum bana mo mmocuu gwo mo ki: Abba. Ababa. ⁷ Wakan eya Arumgimis mo tani um yisa 'koni mmo'ko mo mmota cinkina/ mo, hili

* 3:17 urbumiyya wa talaṯiin

um ta iya/ mo, dhali wakki/ um ta iya/ mo tani um ta gi mal mo be.

ABuulus Dina Isi Gwo Ibwa mo gom Uni kun Gami Gwo Is mo

⁸ Kadhamo/ ki um 'koki mish Arumgimis mo tani um 'kokin mo ki mondek is mo e mon'ko gi uni gun 'koki ta gi buyempa ma rum kun lunu mo. ⁹ Hili shwane/ mmopu'dkina um mo mmomisha Arumgimis mo tani, walla ki mii jin dhalu e i is mo ki um mishu ka Arumgimis mo tani um mini mish dok ka nyan'ko'd kata mo e gwo ma bwa nyara/ gom gwonkan gi mony'cesh gwansan kun 'ka'da is ki 'ka'd mo dhali kun hatha'ko'd ki ha'th kan mo? Um ona bwa mmota cinjinam buni mo dok/eya? ¹⁰ Um 'kon mmodhuwa tee mo dhala ppe mo dhali yir jin akka'da ak mo dhali yil mo be. ¹¹ Aha/ ko/ka is mo ki aha/ miikina tu'c apo/ um ki pe'th mo.

¹² Iwaka, aha/ yuka um mo, wayi e ki aha/ mo ma haali/ aha/ si'da/ wana e ki um mo. Um 'koki thuthaa/ mii mo be. ¹³ Haali/ um mishkin mo ki mo jin 'ba'thka/ mo e bungwar is pem mo tani a'di cikika/ um gwo gom gwom 'borga/ yani twa/ a/ mo be. ¹⁴ Dhali ba mondin pem yin a'di ta mompal gom um mo tani um yisa ushi aha/ mo walla wak aha/ mo, hili um bu'thki aha/ mo me'da man'doyu gwo ma Arumgimis mo dhali me'da Kristhos jin ta'da Yesus mo be. ¹⁵ Mane montem bum jin surki'd ki um mo be 'te/? Haali/ aha/ tana man/o gwo gom um mo ki um mini 'taki buk aha/ em bum ka piye/ mo dhali ciyu/ uni ki aha/ mo wakki/ a'di mishu mii mo be. ¹⁶ A/ki aha/ wara ka manta 'kup gi um mmotorka/ um gwon gana/ mo? ¹⁷ Uni ta malgin ki malgin gom um mo, dhali hili yisa gom 'kup miin gana/ mo. Uni ona bwa mmomu'th um 'twa/ mo 'peni aha/ mo ki um mini 'taki ta malgin gom uni mo be. ¹⁸ Haali/ gom 'kup miim 'borga/ mo tani a'di 'boro'd mmoçi gwo man ki shem 'boro'd mo isa yempa/ mo dhali yisa ki aha/ dikina nyakki um mo 'te/. ¹⁹ Ushi ucim pema, aha/ shwana bwan dho'th mo dok/e ntaga Kristhos minu uk mo e um mo be. ²⁰ Aha/ ona bwayi mmo'taki di nyakki um mo ishunsan dhali ak 'twam pem e jin torka/ gwo mo haali/

aha/ dunjurkunuwa du is mo gom um mo be.

Gwo jin Be'dkunu ka Par mo goma Haagar mo dhala Saarah mo be

²¹ Tori aha/ gwo mo ma, um gun ona bwa mmo'ko mo e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo. A'kona um ki cik gwonkan jin cinu mowa? ²² Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ka: Ibrahiim ta gi iya/ i su/ mo, jan 'de/ ta ji gi cinjina/ mo dhali jan 'de/ ta ji ma 'bom jin di'd ki 'kus mo be. ²³ Hili ya/ ma 'bom jin ta cinjina/ mo tani a'di dho'thkunu mo me'd isi gwo gom bungwar is mo dhali ya/ 'pena 'bom jin di ki 'kus mo tani a'di e gwo jin onu is mo be. ²⁴ Dhali a'di yansan ibe'dki gwo gi 'pemenaka kamu/ mo. Ki up su/ gwansan ita gwo gun gamu me'd mo. Jan 'de/ 'peni Wosh Sinaa/ mo mmodho'th uçi gom miiny cinjina/ mo. Ayim jin ta'da Haagar mo be. ²⁵ Dhala Haagar a'di ta Wosh Sinaa/ e Pa Arabiyya mo. Ayim a'di nyakka'd ki Pa Urushaliim jin di'd shwane/ mo, haali/ a'di ta cinjina/ jin yolu nyakki uçi ma yim mo be. ²⁶ Dhali hili Urushaliim jin di'di momis mo tani a'di di ki 'kus mo dhala yim a'di ta'da ata'dam bana mo be. ²⁷ Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

'Kunyi bwa mo ma, ayy/en 'de/ yin jin tana burum mo jin diki dho'th mo.

Ceyi 'twa/ mo ma dhali cuuyi mo, /e jin dina bwa ma dho'th ki shwa mo.

Haali/ ayim ma'du/ a'di ta'd gi uçi ki nyanye/ mo

mmobola yim e, a'di jin ta'd ga kath mo be.

²⁸ Dhali ana iwak mo, wana e ga Is/hak mo mmota uçi gi gwo jin onu is mo be. ²⁹ Hili ki me'd caan a'di jin dho'thkunu isi ki gwo gi bungwar is mo tani to'cki a'di bwa mo a'di jin dho'thkunu mo isi ki gwo gi Shi/in mo. Dhali a'di wakan shwane/ mo be. ³⁰ Hili Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo o gwo kataye? O ki ura yim cinjina/ ka piye/ mo dhali ya/ ma yim mo haali/ ya/ 'pena yim jin ta cinjina/ jin yolu mo tani a'di midi diki gam mal mo nyakki ya/ ma 'bom jin di ki 'kus mo be. ³¹ Wakan iwaka, ana 'konaki ta uçi gi cinjina/ jin yolu mo, hili ana tana uçi ma 'bom jin di ki 'kus mo be.

5

Doshi ma ki Mo jin Telu Sho'k mo e Mo jin 'Konu ki 'Kus mo

¹ Haali/ gom mo jin 'konu ki 'kus mo tani aKristhos a'di dhu ana ki 'kus mo. Gom gwo gi wakan mo tani doshi ma dhali teli sho'k mo. Dhali dhalku/ 'ba/ ki mii 'ce'd mo dok/ e mmonyak dhan'ka'b 'ba/ bu'th ki mii jin tanu cin'kina/ mo.

² Aha/ jin tana Buulus ona gwo yan e um mo. Wakki/ um bu'thki mo ma munyal yis jin 'cithu/ mo tani aKristhos midi mii diki mii ta gi shi/ miim 'boro'd gom um mo. ³ Aha/ baha gwo mo dok/ e eya ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo uni gun bu'thki mo ma munyal yis jin 'cithu/ mo ki a'di minu dek mo mmodhu gwonkan jin cinu mo ka 'bimpil mo be. ⁴ Um kun minu dhu ki mo ma kar/ e gi gwonkan jin cinu mo tani um minu 'cith 'twa/ 'pena Kristhos mo be. Um ta'kkin mo 'peni bway ma 'the mo be. ⁵ Haali/ ki Shi/in mo tani dhali ki mongam gwo is mo tani ana corkina cor mo gom mo ma 'ten kape/ gi mo ma kar/ e mo be. ⁶ Haali/ eya Kristhos jin ta'da Yesus mo walla e mo ma munyal yis jin 'cithu/ mo walla e mo ma munyal yis jin 'konuki 'cith mo tani a'di midi mii ton kamuwa? Hili mongam gwo is mmomiina a'di to mo ki mii gi mo/en mo be. ⁷ Um 'kokin mo mmoso ki 'bore/ mo. Kaja nonki um 'kup mo 'peni moha gwon gana/ e mo? ⁸ Mii yansan jin laluwa lal sho'k mo tani a'di diki di 'peni a'di jin yukki um mo. ⁹ Ara cumata gwa'dga/ tani a'di seki'da gana'th jin ta'da gabul ka 'bimpil mo. ¹⁰ Aha/ wukina Tapa jwa i is mo ki um mini 'koki budha yisana kamu/ mmodhal jim pem mo. Dhali a'di jin to'c um bwa mo tani a'di midi mii bu'th gwon dwall jin minu mii tor 'twa/a 'cesh gom a'di mo, ma a'di yin jin tana a'di mo. ¹¹ Hili wakki/ aha/ iwak mo, dina mmoçi gwo mo gom mo jin 'cithuwa munyal yis mo tani atinta ito'ckunu aha/ bwa mo naskina/? E mii yan mo tani mo jin goluwa gol mo jin ta cwany'cithan dhul mo tani a'di joçkunu mo be. ¹² Aha/ onayi ki uni gun 'kon mmodun'kur um mii is mo mini uth is buniñ gana/ ki tollo'k mo.

¹³ Haali/ um yukkunu mo mmo'ko ki 'kus mo iwak mo. Dhali dhalku/ ki bu'th mom bum jin 'kona um ki 'kus mo mmota shi/ embula 'borga/ mo gom bungwar is mo. Hili e mo/en mo tani tayi imanmii to ka rem 'kup mo ma. ¹⁴ Haali/ gwonkan jin cinu ka 'dan'dap mo tani a'di thimkunu mo e gwon 'de/ mo, jin o gwo mo ki: /E mini en amannyak ca'b pini jin 'dish /e is mo me'd is piniñ gana/ mo be. ¹⁵ Wakki/ um ki shila shil ki she/ mo dhali losa los ka rem 'kup mo tani hil ki 'bore/ ki um minu 'koki 'ce'd sho'k ka rem 'kup mo be.

Maman gi Shi/in mo dhali Mii jin Miinu ki Shuman Is mo

¹⁶ Hili aha/ ona gwo mo ki: Iiyi mo e Shi/in mo dhali dhalku/ ki te bwa en'dap kun o um ki bungwar is mo. ¹⁷ Haali/ bwa en'dap kun onki bungwar is mo tani a'di miinu apo/ Shi/in mo, dhali bwa jin o'dki Shi/in mo tani apo/ bungwar is mo, haali/ uni gwansan ita gwo kun thanyi 'twa/ ka rem 'kup mo mmonon um 'peni mii gun o um bwa moyi. ¹⁸ Hili wakki/ um shuna Shi/in bway mo tani um yisa i'kokin mo e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo. ¹⁹ Dhali hili mii gi bungwar is mo tani uni 'kon eya tente/ ki thorony mo: mo jin miinu miinyal mo, dhali mo jin 'dapuwa 'dap e mo, dhali mii kun 'kanuwa kanthi/ mo, ²⁰ dhali mo jin lunu tompinycon mo, dhali mii kun miinu mii njaari/ mo, dhali mii kun tanu 'kup ki 'kup mo, dhali mii kun biruwa bir mo, dhali mii kun tanuwa tacum bwa mo, dhali mii kun miinuwa nyor mo, dhali mii kun tanuwa ham 'kus ka ham 'kus mo, dhali mii kun ushu gwo gam me'd mo, dhali mii kun 'konu ka non she/ mo ²¹ dhali mii kun tanu dhapan mo dhali mii kun 'kosh ma suwa 'kosh mo, dhali mii kun waluwa wal e mon'kupa su mo, dhali mii gi wakansan mo. Aha/ ruma um ki gwo mo, me'd jin rumkika/ um itwa/a/ mo, ki uni gwansan kun miiki to gi wakansan mo tani mini 'koki gam mal gi Bampa/ ma Arumgimis mo. ²² Hili maman gi Shi/in a'di ta mo/en mo dhali mon'kuny bwa mo dhali mo ma ku'th is mo dhali mombwa jin 'kuçu ki 'kari'th mo dhali mii jin tanu ki bwan'kush mo, dhali mombwam 'borga/ mo dhali mombwa kun tanu ku isin' gana/ mo,

²³ dhali mombwa kun 'thupu e ki 'thup mo dhali mombwa ma du jin 'timu/ mo. Apo/ mii gi wakan mo tani gwonkana kamu/ jin cinu mo yisa di'da. ²⁴ Dhali uni gwansan kun ta ku ma Kristhos jin ta'da Yesu mo tani uni 'koshki bungwar is buni mo nyakki e kun dhuna uni ki 'thir 'thir mo dhali bwa en'dap buni mo be.

²⁵ Wakki/ ana 'kona e Shi/in mo tani dhalki ana si'da/ iina e Shi/in mo. ²⁶ Dhalki ana nona is bana mo ki cot cot mo walla rukunya rukuny 'kup ka rem 'kup mo walla ta dhapan ka rem 'kup mo.

6

Kali To kun Ditadi I'ba/ ka Rem 'Kup mo

¹ Iwaka, wakki/ wathin kamu/ bulu 'twa/ a 'cesh e gwon dhaa kamu/ mo tani um gun ta gi to gi shi/in mo mini mii wari a'di is ka nyan'ko'd mo e shi/in jin 'thupu e ki 'thup mo. Hili 'kup, 'kupki is pini mo isi ciki/ ki /e minu pal mo gara/. ² Kali ton ditin ka rem 'kup mo, dhali ki mii gi wakan mo tani um mini thim gwonkan ma Kristhos mo be. ³ Haali/ wakki/ jan tal 'den kamu/ midi kulum gwo ibwa mo ki a'di ta a'di mo tani ki a'di diki ta ton kamu/ mo tani a'di he'kki isi is pitin gana/ e mo be. ⁴ Hili dhalki 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ pali miim bunin gana/ mo, dhali gwo jin di a'di a'din kamu/ ibwa mo mmokar 'ba/ ki ca mo tani midi di gom is piti a'di 'de/ mo dhali yisa eya mannyak ca'b jin 'dish a'di is mo be. ⁵ Haali/ 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mini kal is kom mo gom tom bunin gana/ jin kala uni mo be.

⁶ Dhalki a'di jin toru gwo mo nyakka'da ris tom 'boron pwak bwa mo ki a'di jin torki gwo mo.

⁷ Dhalku/ ki ta ku gi hegu e mo. Arumgimis yisa ta ji gi minu mii ka maka. Haali/ ma to yin jin mina wathi/ si mo tani a'di si'da/ imina a'di i'cith mo be. ⁸ Haali/ a'di jin siki to gom bungwar is piti mo tani a'di midi 'cith to 'peni bungwar is jin midi pu/ mo. Dhali hili a'di jin midi si to gom Shi/in mo tani a'di midi 'cith mondiki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ mo 'peni Shi/in mo be. ⁹ Dhali dhalki ana daka mii is jin wu e mo mmomii miim 'borga/ mo, haali/ ki she/ yil mo mo tani ana mina 'cith to mo wakki/

ana 'kona bwa ki bit ka lungu'b mo be. ¹⁰ Dhali wakan mo tani me'd jin takina ana ki embula 'borga/ mo tani dhalki ana miina miim 'boron e 'kwani 'baar mo dhali isi kan ki jim mum mo gom uni gwansan kun 'kokin eya ta/ gi mongam gwo is mo be.

Mo jin Daka Gwo Me'd mo jin Rumuwa Rum mo dhali Monthe Me'd mo

¹¹ Misha uma adhan ton gwo gun 'kwarkika/ um ki me'd pem gana/ mowa? ¹² A'di ta uni gwansan kun ona bwa ki tor eya tente/ eya por ma pije/ 'te/ gom bungwar is mo kun mini tu'c um ki um minu 'citha/ munyal yis mo, dhali ki jasi mii gi wakan mo tani uni ti, iminu 'koki to'c bwa mo gom cwany'cithan dhul ma Kristhos mo be. ¹³ Haali/ isi kani uni gwansan kun bu'thki mo ma munyal yis jin 'cithu/ mo tani uni yisa ki is buni idhuki gwonkan jin cinuwa. Hili uni ona bwa mo ki ta gi mo ma munyal yis jin 'cithu/ mo ki uni mini 'tash miinyca mo 'te/ e bungwar is bum mo. ¹⁴ Hili mii gi wakan midi diki tho'thaa/ is mo mmokar 'ba/ ki ca mo isi ciki/ e cwany'cithan dhul gi Tapa Yesu Kristhos bana mo. Ki a'di mo tani mony'cesh 'koshkunu jwa mo gom aha/ mo dhali aha/ gom mony'cesh mo be. ¹⁵ Haali/ walla mo ma munyal yis jin 'cithu/ mo tani yisa 'dapa'dap ki ton kamuwa walla mo ma munyal yis kun 'konu i e mo si'da/, hili a'di jin minu uk jin midi ta jin this mo be. ¹⁶ Monku'th is dhali momiimii mini 'ko apo/ umi 'baar mo, um gun iikin mo e gwonkan yansan mo, apo/ um gun ta 'Kwani ma Israyiil kun ta ku ma Arumgimis mo be.

¹⁷ 'Peni shwane/ mo tani dhalku/ ki dhal wathin tal 'den kamu/ bway mo mmoto'c aha/ bwa mo, haali/ aha/ kalkina adu'd gi doru aha/ goma Yesu e bungwar is pem mo be.

¹⁸ A'the gi Tapa Yesu Kristhos bana mo midi di e shi/in bum mo, iwak pem mo. Amen.

Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pan EPASUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus jin ta a'di jin karu ki she/ mo goma Kristhos jin ta'da Yesu ki bwa ma Arumgimis mo be.

E uni gwansan gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, uni si'da/ kun ta ku isin gana/ eya Kristhos jin ta'da Yesu mo be.

² A'the e um mo dhali monku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesu Kristhos mo be.

Mom'bor Mii gi Shi/in eya Kristhos mo

³ Mom'bor mii midi di mo goma Arumgimis mo dhali Ababa gi Tapa Yesu Kristhos bana mo, a'di jin 'borki ana mii mo eya Kristhos ka ris mii kun 'boruwa 'bor mii mo e to gi shi/in mo e mo kun 'kon e momis mo be. ⁴ Isi kani me'd jin kwanykina a'di ana mo e a'di mo ntwa/ a/ ki mony'cesh yan 'konuki ka'b mo, ki ana mina ta ku gun kogu mo dhali ta ku gun mini ta kun dar gi thalkin ibwambori a'di mo be. ⁵ A'di 'kawurki ana mo e mo/en mo mmota iya/ m piti mo eya Yesu Kristhos mo isi ki gwon 'kup bwam 'borgam piti mo ⁶ gom moman ma 'the gi monycam piti mo a'di jin cikina a'di ana ki me'd mo e A'di jin Enu mo be. ⁷ E a'di mo tani ana tana gi mo jin wanuwa wan 'ba/ ka bas piti mo dhali amure/ gi gwon dhiŋ bana kun dhalkunu ana 'pen mo, isi ka 'them piti jin tana a'di pa ki pa mo ⁸ a'di jin karkina a'di mmogus apo/ ana mo be. ⁹ Haali/ a'di torki ana a'di i e eya tente/ mo eya ris moyuk mo dhali mmonyith gwo jin cinu mo ki jim bag mo jin ta bwam piti mo, isi ki gwon 'kup bwam 'borgam piti mo, a'di jin karkina a'di eya Kristhos mo be ¹⁰ me'd gwo jin 'kawurkina a'di mo gom mo jin minu thim mo, mmogama ris to 'baar mo me'd e a'di mo, to gun 'kon e momis mo dhali to gun 'kon e mony'cesh mo be.

¹¹ E a'di mo isi ki gwon 'kup bwam 'borgam piti mo a'di jin thimki'da ris to 'baar mo isi ki bwan gwom piti jin

'kawurkina a'di mo be. ¹² Ana kun takina gi mo ma 'ten kape/ eya Kristhos ntwa/ a/ mo tani ana 'kawurkunu mo dhali dhu 'pen ka pije/ mo mmo'ko mo gom montak mo gom monycam piti mo be. ¹³ E a'di mo um si'da/ kun cikki gwon gana/ mo dhali gwom 'borga/ mo gom bway gi mowoth bum mo dhali gam gwo is mo e a'di mo tani um 'kokunu mo mmo'dap 'twa/ ki a'di jin okunu is mo a'di jin ta Shi/in Dheleladhelel mo be. ¹⁴ A'di jin ta to jin wothu/ 'twa/ mo gom mal bana mo ntagi ana mina bu'th a'di mo e montak gi monycam piti mo be.

Mo jin 'Thonuwa 'Tho mo gom Moyuk mo dhali Monyith To mo

¹⁵ Gom 'kup gwo yan mo tani haali/ aha/ cikina gwo mo gom mongam gwo is bum mo e Tapa Yesu mo dhali mo/en bum 'kup ki uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani ¹⁶ aha/ yisa daka mo mmoçi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo gom um mo mmoka um e mo e mon'thom pem mo ¹⁷ ka Arumgimis jin ta a'di gom Tapa Yesu Kristhos bana mo dhali Ababa gi Monyca mo midi ci um shi/in gi moyuk mo dhali gwo jin 'ceenu e monyith jin nyitha um a'di mo, ¹⁸ mmotana um gi e ma du kun 'twakki mo ki 'twak jin shi/i'd mo, ki um mini mish mo ma 'ten kape/ yan mo jin yukkina a'di um icine/ mo dhali mom piti jin tana a'di pa ki pa mo gi mal gi monycam piti e uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, ¹⁹ dhali mom'bi'th piti yan jin ekki'd ki ek jin shi/i'd jin molu bar mo e ana kun gama gwo is mo isi me'd miim piti jin miina a'di ka dhan 'bi'th jin ta'da dem dem mo, ²⁰ a'di jin thimkina a'di eya Kristhos mo me'd jin 'de'kkina a'di a'di mo 'peni mowu mo dhali kar a'di mmoça'b ki me'da bim poros piti mo e mo kun 'kon e momis mo be, ²¹ isi mis gana/ mo apowa ris gwonkan kun cinu ki 'bi'th mo dhali moshirr mo dhali mom'bi'th mo dhali mo jin tanu tapa mo, dhali apowa ris gwayi 'baar mo kun yerkunu mo, yisa jasi e she/ yil yana, hili si'da/ e yil jin midi pu'du/ mo be. ²² Dhali a'di dhuki'da ris to 'baar mo e bwan'kwariny sho'k piti mo dhali a'di karki a'di ki a'di jin ta'da 'kan'kup apowa ris to 'baar mo goma kaniisa mo, ²³ a'di jin

ta buṅgwar is piti mo, gom mon'tu'd piti jin
'tu'dkina a'di a'tu'di 'baar mo be.

2

'Peni Mowu Ntagi Mondiki/e mo

¹ Dhali a'di dhuki um ki e mo, ki um kun
'kokin mo mmowu mo gom gwon dhan
mo dhali miinthus mo, ² e uni kun iik-
ina um 'thissa/ mo mmobathkina um ya
gi mony'cesh yan mo dhali mmobathkina
um miin tapa gi mom'bi'th kun pwanu/ e
mis mo, jin ta shi/in caan jin di'd mmo/
um mo e iya/ gi iman/ush gwo ha e mo
be. ³ Ibwoman uni gwansan mo tani ana
'baar mo 'kokina mo ntwa/a/ mo e em bana
mo kun dhuna ana ki 'thir 'thir mo gom
buṅgwar is bana mo, mmobath bwa en'dap
mo gom buṅgwar is mo dhali bwa mo, dhali
wakan ana 'kokina mo ki buyem pa mmota
uci ma nyor mo me'd 'kwanin tiya kun ta
'kwani en'thi/ mo be. ⁴ Hili Arumgimis
a'di jin ta pa ki pa e momiimii mo, 'peni
dhan mo/en jin enkina a'di ana mo tani ⁵ isi
kani ki ana 'kokina mo mmowu mo e gwon
dhan bana mo tani a'di ki dhu ana mo
mmo'ko ki e mo mmontal 'de/ mo nyakka
Kristhos mo (Ka 'the mo tani um wothkunu
mo be), ⁶ dhali a'di ki cu ana mis mo nyakki
a'di mo dhali a'di ki dhu ana mmonyak 'ko
ki a'di mo e mo kun 'kon e momis mo eya
Kristhos jin ta'da Yesus mo be ⁷ ki she/ yil
gunn kun mini pu'du/ mo tani a'di midi tor
dhan pam piti jin tana a'di ka 'them piti jin
molu bar mo e bwan'kush piti mo 'kup ki
ana mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.
⁸ Haali/ ka 'the mo tani um wothkunu mo ki
mon'gam gwo is mo be. Dhali yansan ta mii
jin miina um ki is bum mo yisa. A'di ta to
jin cin ma Arumgimis ki me'd mo be. ⁹ Yisa,
haali/ gom to jin miinu mowa, isi ciki/ jin
mina wathin 'derj kamu/ diki kar 'ba/ ki ca
mo. ¹⁰ Haali/ ana tana kuma tu'c piti mo
kun ukkunu mo eya Kristhos jin ta'da Yesus
mo gom mii ma tuca 'borga/ mo, uni gun
thosonkin ma Arumgimis ntwa/a/ mo ki
ana mina 'taki ii e uni mo be.

Mo jin Talu Isa 'De/ mo eya Kristhos mo

¹¹ Wakan kayi gwo e mo ki um 'thissa/
ta 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/
e buṅgwar is mo kun yukunu gway ki
ku gi 'kon ka munyal yis i e mo ki uni

gun yukunu ki uni gun 'cithuwa munyal
yis mo, a'di jin miikunu e buṅgwar is ki
me'd gi 'kwani mo be. ¹² Kayi gwo e mo
ki um 'thissa/ me'dyin um kwa/kunu bwa
mo 'pena Kristhos mo, dhali um ta ku gi
'kon ka pije/ 'peni 'penkuman bampa/ ma
Israyiil mo dhali um ta 'kwani kun moli
gwo jin gamu me'd mo jin onu is mo. Um
daran gi mo ma 'tenj kape/ mo dhali um
daranga Arumgimis gana/ mo e mony'cesh
mo be. ¹³ Hili shwane/ eya Kristhos jin
ta'da Yesus mo tani um kun 'thissa/ si'dkin
mo kagahara mo tani um suskunu mo
mmo'dish mii is mo ka bas ma Kristhos mo
be. ¹⁴ Haali/ a'di ta mon'ku'th is bana mo,
a'di jin dhuki ana mmontal 'de/ mo dhali jin
'tukki mo ma gon jin kwa/u bwa mo 'peni
mo jin tanu 'kup mo ¹⁵ mmopuukina a'di
e buṅgwar is piti mo gwonkan jin cinu mo
dhali jin 'kwarkunu mo, dhali jin onu mo
ki a'di midi 'taki uka uk e is pitin gana/ mo
wathin tal 'de/ jin ta jin this mo e mo gi unin
su/ mo, wakan a'di karki mo ma ku'th is
mo. ¹⁶ Dhali wakan si'da/ a'di midi 'taki
mii mii jin gwamkunuwa gwam mo gom
am mo dhali um mo eya Arumgimis mo e
buṅgwar isa 'de/ mo ki cwany'cithan dhul
mo. Wakan a'di ki dil mo jin tanu 'kup
sho'k mo ntagi 'pemen mo be. ¹⁷ Dhali a'di
pu'dki'd mo dhali ci gwo gom mon'ku'th is
e um mo, um gun 'thissa/ si'dkin mo ki si'd
thus mo dhali mon'ku'th is e uni gwansan
kun 'dishkina 'dish is mo be. ¹⁸ Haali/
e a'di mo tani aman dhali um takina gi
bway mo e Shi/ina 'de/ mo eya Baba mo be.
¹⁹ Wakan um dok/e yisa 'kokin mo mmota
'kwani kun 'kon ka pije/ mo walla 'kwani
kun 'kon ki 'kus mo 'peni bampa/ mo, hili
um ta ku gi 'penkuman bampa/ mo nyakki
uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo
dhali um tal ma waka 'de/ mo eya ta/ ma
Arumgimis mo ²⁰ jin nyan'kunu mo apo/ mo
jin ka'bkunu mo jin ta uni kun dhunu ki
she/ mo dhali imanci gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo. AKristhos jin ta'da Yesus
mo, a'di ki is pitin gana/ a'di ta'da 'kan'kup
gi dhan wosh gi 'penabi mo be. ²¹ E a'di
mo tani aris mo 'baar mo kun re'du mo
tani gam me'd imontal 'de/ mo dhali cu mo
mmota gu'b gi mondheleladhelel e Tapa
mo be. ²² E a'di mo tani um si'da/ inyan'kunu

mo e a'di jin ta monyca'b ma Arumgimis e Shi/in mo be.

3

Mii jin Miina 'Kwani To mo gom ku gi 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo

¹ Gom 'kup mii yansan mo aha/ jin tana aBuulus mo, aha/ jin tana habuus goma Kristhos jin ta'da Yesus mo gom gway bum mo um kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. ² Toshka/ ki um cik gwo mo gom mo jin dhunuwa 'the ma Arumgimis mo a'di jin cikunu aha/ mo gom um mo, ³ mmoṭorkunu aha/ gwo mo jin cinu ki jim bag mo mmomish mo ki gwo jin 'ceenu mo, me'd gwo jin 'kwarkika/ ki e 'pe'pere/ mo. ⁴ Ki um mini den yansan e mo tani um mini nyith a'di jin nyithka/ mo e gwo ma Kristhos jin cinu ki jim bag mo, ⁵ a'di jin dinuki tor iya/ gi 'kwani tiya ka nyakum yil buni mo me'd jin torkunu a'di mo shwane/ e unim piti kun dhunu ki she/ ki jin kogu mo dhali imançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki Shi/in mo. ⁶ Ba kani a'di ita gwo gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmonyaḱ mal mo, mmota waḱa 'de/ mo e bungwar is mo dhali mmonyaḱ gwo pwak bwa jin onu is eya Kristhos jin ta'da Yesus ki gwom 'borga/ mo be.

⁷ Gom gwom 'borga/ yan mo tani aha/ karu ka manmii to mo isi ki to jin cin ma Arumgimis ki me'd ka 'the mo, a'di jin cikunu aha/ mo ki mo/um ki mom'bi'th piti mo be. ⁸ E aha/ mo tani ba aha/ itana a'di jin pisapis mo eya ris uni kun dhunu ki she/ mo tani a'the yansan cikunu aha/ mo mmoçi gwo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, mo jin tan ma Kristhos pa ki pa mo jin molu den e mo ⁹ dhali mmodhala ris 'kwani 'baar mo mmopar e mo a'di yan jin ti'thkunu mo ki jim bag mo mmoba'kkunu a'di ki yil ka ris mo eya Arumgimis jin ukki'da ris to 'baar mo be. ¹⁰ Dhali wakan mo ka kaniisa mo tani 'ban ka ris gi moyuk ma Arumgimis mo minu 'taki tor mo e mom'bi'th kun molu gadhir mo dhali mom'bi'th mo kun 'kon e mo kun 'kon e momis mo be. ¹¹ A'di yansan ta isi 'kup gwo ibwan gwom piti ki mo jin ta ji ma sule/ mo a'di jin torkina a'di 'twa/a 'cesh mo eya Kristhos jin ta'da Yesus Tapam bana mo

be. ¹² E a'di mo tani ana dara gi monyju/ mo dhali wu a'di jwa i is mo gom bway yan e mongam gwo is bana e a'di mo be. ¹³ Wakan aha/ yukkina um mo mmodhalka du ki bit ka lungu'b mo apo/ is pem jin 'koshki aha/ ka nyor mo gom um mo, a'di jin ta montak bum mo be.

Momish Mo/en ma Kristhos mo

¹⁴ Gom 'kup mii yansan mo tani aha/ bitkina ki jin 'kupa'dupuni bwambor ma Baba mo. ¹⁵ Peni a'di mo tani arisa wak kun 'kon e momis mo dhali kun 'kon e mony'cesh mo tani yerikunu gway mo, ¹⁶ ki isi pam piti jin tana a'di mo gom monycam piti mo tani a'di midi 'taki ci um mom'bi'th is ki dem dem ki Shi/in piti jin di isi bwaman wathi/ mo. ¹⁷ Dhali ka Kristhos midi 'taki di eya dum bum mo ki mongam gwo is mo dhali ki um mmoṭakina um ka birman mo dhali mo jin ka'bu/ mo e mo/ en mo ¹⁸ mini 'taki ta gi mom'bi'th mo mmobu'th nyakka ris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo a'di jin ta mombeega/ mo dhali mo kun tana luḱ mo dhali monturga/ mo dhali mon'kulga/ mo ¹⁹ dhali mmomish mo/en ma Kristhos mo, a'di jin bolki mo jin nyithuwa nyith e mo ki um minu 'taki 'tu'd mo ka ris mo ma Arumgimis jin 'tu'da a'di a'tu'd mo be.

²⁰ Dhali e a'di mo, a'di jin ta gi mom'bi'th mo mmo/um mo e bwam ana mo, a'di jin mishki to mii mo ki nyanye/ mmobola ris to 'baar mo e kun dotkina ana mo walla kun toshkina ana mo, ²¹ e a'di mo tani monyca midi di mo eya kaniisa mo dhali eya Kristhos jin ta'da Yesus mo ntaga risa nyakum yil gi 'kwani mo gom mii ki sule/ mo dhali ki sule/ mo. Amen.

4

Mo jin Gamu Gwo Me'd ki Shi/in mo

¹ Wakan aha/ jin tana habuus gom Tapa mo yukkina um mo mmoshuwa shum bway ki mii kun ha me'd mo ka yuk jin yukunu um mo be ² ka ris mii kun dhunu is ki gwa'd mo dhali ki mii ma 'thup e mo, ki bwa jin 'kuḱu ki 'kari'th mo, mmotionkina uma thon me'di 'ko'd ka rem 'kup mo e mo/en mo ³ mmoganankina um 'ba/ mo mmohal mo jin gamu gwo me'd e Shi/in mo eya dek jin deḱu/ gi mo ma ku'th is

mo. ⁴ Bungwar isi tal 'de/ mo dhali Shi/ ini tal 'de/ mo jasi me'd jin 'kokunu mo mmoyuk um mo e mo ma 'ten kapen 'de/ mo, a'di jin ta'da yuk bum jin yukunu mo, ⁵ ki Tapan tal 'de/ mo dhali mongam gwo isa 'de/ mo dhali montal 'de/ jin cucuwa cuc mo, ⁶ ka Arumgimis 'de/ mo dhali Ababa gi ana 'baar mo, a'di jin diki'da powa ris mo 'baar mo dhali eya ris to 'baar mo dhali e bwaman ana 'baar mo. ⁷ Hili a'the cikunu ana ka 'dete/ 'dete/ mo isi ki mombar to jin cin ma Kristhos ki me'd mo. ⁸ Wakan a'di okunu gwo mo ki:

Ki a'di shinki bway momis mo tani
a'di suski'da risa buhany uni gun
bu'thkunu mo

dhali a'di ciki to kun cinu ki me'd mo e
'kwani mo.

⁹ (E gwo jin onu mo ki: A'di shinki bway momis mo, a'di ta 'pemen gwo gi wakata moye? Jasi ki a'di si'da/ thulki'd mo ka lungu'b isi mon'kulga/ gi mony'cesh mo. ¹⁰ A'di jin thulki'd mo tani ta a'di si'da/ jin shinki bway momis mo apowa ris mo gun si'dasi'd mo ki a'di midi 'taki 'tu'da ris to 'baar mo.) ¹¹ Dhali tom piti kun cina a'di ki me'd mo annihe/ be. Ki kun tiya mini 'taki ta uni kun dhunu ki she/ mo dhali kun tiya mmota imançi gwo ma Arumgimis jin onu is mo dhali kun tiya mmota imançi gwom 'borga/ mo dhali kun tiya mmota imanbila hil eya kaniisa mo dhali kun tiya mmota imantor gwo mo ¹² gom to gun 'tumu 'pen mo gom 'kwani kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo goma tu'c jin minu mii mo, dhali goma nyan jin minu nyan bungwar is ma Kristhos mo, ¹³ ntagi ana 'baar mo mina ku'th is mo e mo jin gamu is me'd mo gi mongam gwo is mo dhali monyith Ya/ ma Arumgimis mo eya 'bap jin 'bapu/ mo ntagi mom bar gi tur piti jin 'tu'dkunuwa Kristhos mo. ¹⁴ Wakan ki ana mina 'taki 'koki 'ko mo mmota uci naskina/ mo ki ana minu 'koki 'dash mo dhali wutul mo dhali kal mo ka ris 'tham gi gwon thus ki en 'kwani kun korakor mo ka mak buni kun takina uni mo eya he'k e jin he'kkina uni ka gany mo. ¹⁵ Dhali mii gwan e i is mo mmotor gwon gana/ e mo/en mo ki ana mina mii ca mo eya ris 'twan'kal kuku/ mo e a'di mo, a'di jin ta'da 'kan'kup mo, a'di jin

ta'da Kristhos mo be. ¹⁶ 'Peni a'di mo tani bungwar ka 'bimpil gamki is mo dhali cu'th 'kupi montal 'de/ mo ka ris gwocor mo, uni kun thipkina thip gom a'di mo, ka ris yilsan gi bungwar is ka 'dete/ 'dete/ mo 'kon mo mmomiiya tu'c ki 'dantar mo mmoca bungwar is mo dhali mmonya' nyan ki is piti e mo/en mo be.

Mondiki/en This eya Kristhos mo

¹⁷ Shwane/ aha/ karkina gwom pem mo dhali bah gwom pem mo e Tapa mo ki um mini mii 'koki 'ko mo me'd jin 'kona 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo e mii ma dum buni gun 'kona uni ki pe'th mo. ¹⁸ Uni tan ma dum buni a'tum ka 'tum mo mmo'ko ki dar gi momish gwo 'ban mo, mmo'ko ka piye/ 'peni mondiki/ e ma Arumgimis mo haali/ gom miim pus buni kun 'kokin e uni mo goma dum buni gun 'bi'thkin ki 'bi'th mo. ¹⁹ Uni warkin ki entus mo dhali uni ciki is bunin gana/ mo e mii kun 'kanuwa kanthi/ mo, mmopur bwa mo mmobotka ris mii gun 'dapu/ e ki she/ ki she/ mo be. ²⁰ Wakan um 'koki da/ ara Kristhos mo be. ²¹ Toshka/ ki um cik gwo gom a'di mo dhali ki um torkunu gwo mo gom a'di mo me'd gwon gana/ jin di'd eya Yesus mo. ²² Dhuyi aris miin dhamom bum 'pen ka piye/ mo, uni gun cila miim bum kun miina um kadhamo/ mo dhali kun pu/ kin mo e mo ma he'k e ki e kun 'dapu/ mo ²³ dhali tayi this mo e shi/in gi bwam bum mo ²⁴ dhali hithi miin this mo, a'di jin ukunu mo mmowa e ka Arumgimis e mo ma kar/en gana/ mo dhali mon'kogu mo be.

²⁵ Wakan dhalki ana dhuna ris gwon thus 'pen ka piye/ mo, dhali dhalka ris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ o gwon gana/ e uni gun nyaka uni 'ko mo haali/ ana tana to isa 'de/ ka rem 'kup mo be. ²⁶ Ka nyor di'd mo tani hili dhalku/ miinthus ki mii mo. Dhalku/ ki dhala tente/ iya jis mo ka nyor buma du mo. ²⁷ Dhali dhalku/ embula 'borga/ ki ci mo gom tapa ma ruma 'cesh mo. ²⁸ Dhalku/ ki dhal a'din 'di/ bway mo mmodi mo mmokwal to mo, hili dhalki a'di dhal mii e i is mo mmomiiya tu'c mo, mmomiiya tu'c ki isi miim pa ki me'd piti mo, wakan ki a'di midi 'taki mish to ci mo gom uni gwansan kun mini mii ta gi to

mo. ²⁹ Dhalku/ ki dhal gwon thus bway mo mmopu'du/ 'peni 'twam bum mo, hili jasi a'di jin 'boro'd gom gwo jin yedhuwa ye'th sho'k mo, a'di jin midi ha me'd ki embul yan mo ki a'di midi 'taki ciya 'the ki uni gwansan kun cikki gwo mo be. ³⁰ Dhali dhalku/ ki jwakat Shi/in Dheleladhelel ma Arumgimis mo e a'di jin 'dapkunu um 'twa/ mo goma tee gi wanuwa wan 'ba/ mo be. ³¹ Dhalka ris mii kun ka/aka/ 'pen mo dhala nyor jin dekki'da dek mo dhala nyor jin miinu mo dhali cuuwa/ jin 'theru/ mo dhali mo ma thu'th 'pen jin thudhu mo mmodhu 'pen ka piye/ mo 'peni um mo nyakka ris mii kun dupa dupi e mo, ³² dhali tayi gi bwanjkush ka rem 'kup mo ka du kun 'ka'da'ka'd mo mmodhala mure/ gi miinthus 'pen ka rem 'kup mo me'd mii jin dhalkin ma Arumgimis uma mure/ miinthus bum 'pen mo eya Kristhos mo be.

5

Iiyi Me'd Uci gi Monjkush mo

¹ Wakan tayi imanthoka Arumgimis mii mo me'd uci gun enu mo be. ² Dhali iiyi e mo/en mo me'da Kristhos enki ana mo dhali ci is pitin gana/ mo gom ana mo mmota to jin kuyakuy mo jin cinu mo dhali jin 'cithu/ 'kus mo goma Arumgimis mo.

³ Hili mo jin miinu miinyal mo dhala ris mii kun ta en'dap mo walla mo jin tanuwa 'thothum bwa mo minu 'koki mii yer gway mo isi bwaman um kani me'd jin hana mii me'd mo e bwaman uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. ⁴ Dhalku/ ki dhal miinj kamu/ jin nyo/anyo/ bway mo mmodi mo, walla gwom pus jin onu mo walla miin salkin mo, uni gun 'koki ha me'd mo. Hili mmodhal mii gwansan e i is mo mmoçi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo. ⁵ Mishi ki 'bore/ gom gwo yan mo ma. Wathin 'den kamu/ jin mii miinyal jin haku 'pen cen gwas mo walla jin 'dapa'da 'dap e mo walla jan 'den kamu/ jin ta'da 'thothum bwa mo (a'di jin ta mii jin lunu to mo) midi diki gam ari mal e Bampa/ ma Kristhos mo dhali Arumgimis mo be. ⁶ Dhalku/ ki dhal wathin 'den kamu/ bway mo mmohe'k um e mo ki gwo kun 'ko bwa 'te/ mo haali/ gom to gi wakansan mo tani a'di ipu'dkin ma nyor ma Arumgimis apo/

iya/ gi uni gun ush gwo ha e mo. ⁷ Wakan dhalku/ ki ce e ki uni mo ⁸ haali/ 'thissa/ um 'kokin mo e mondthurumi'd mo, hili shwane/ um ta ku gi monjkush e Tapa mo. Iiyi um mo me'd uci gi monjkush mo ⁹ (haali/ maman 'peni monjkush mo a'di gamkunu mo eya ris miim 'borga/ mo dhali mii kun tana kar/ e mo dhali mii gi gwon gana/ mo). ¹⁰ Dhali pali mii mo mmoda/ar a'di jin midi 'bor Tapa bwa mo. ¹¹ Dhalku/ mii ki nyak mii ki mondthurumi'd mo jin moli maman dho'th mo, hili dhali mii e i is mo mmodhu uni eya tente/ mo. ¹² Haali/ a'di ta mii jin 'thenu is mo isi kani mmo/o gwo gom to gwansan kun miina uni ka kwal is mo. ¹³ Hili wakki/ ton kamu/ tal 'de/ toru eya tente/ ki monjkush mo tani a'di wara'd ki to jin mishu mo haali/ ton 'den kamu/ jin wara'd ki to jin mishu mo tani a'di ta monjkush mo be. ¹⁴ Wakan a'di okunu gwo mo ki:

Meri is mo, ayy /e jin ishki e mo, dhali cuyi mis mo 'peni mowu mo

dhala Kristhos midi ci /e monjkush mo be.

¹⁵ Hili ki thoson mo gom ii jin mina umi ii mo, yisa me'd 'kwani kun dar gi moyuk mo, hili me'd 'kwani kun ta gi moyuk mo, ¹⁶ mmowar mo is mo haala tee ta thus ki thus mo be. ¹⁷ Wakan dhalku/ ki ta pus mo, hili mishi gwo 'ban mo gom bwa gi Tapa jin wa cikise/ mo be. ¹⁸ Dhali dhalku/ ki ta uni kun 'kosh ma su mo, gom mii ma dhor piti mo. Hili 'tu'di mo ki Shi/in mo ¹⁹ mmotora tor ka rem 'kup mo e gway kun yuku mo mmoka mo jin miinuwa mii e mo dhali e gway jin manuwa man mo dhali e gway jin yuku mo gom to gi shi/in mo mmoyuk gway mo dhali mmomii ko 'pena dum bumi 'baar mo gom Tapa mo, ²⁰ isa yempa/ mo dhali goma ris to 'baar mo mmoçi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo ki gway gi Tapam bana ka Yesus Kristhos mo eya Arumgimis jin ta'da Baba mo be.

Ikath dhali I/ash mo

²¹ 'Dapi ki me'd ka rem 'kup mo ki monko/ ma Kristhos mo. ²² Up, 'dapi ki me'd ki gwo gi ikathim bum mo me'd mii jin miina um e Tapa mo be. ²³ Haali/ wathin gwith a'di ta'da 'kan'kup gom ash mo me'da Kristhos mmotana a'di a'kan'kup

goma kaniisa mo, a'di jin ta bungwar is piti mo dhali mmotana a'di a'di ki is piti Amanwoth a'di mo be. ²⁴ Me'd jin 'dap ma kaniisa ki me'd ka Kristhos mo tani wakan dhalka ris up si'da/ 'dapan ki me'd ka ris to gi ikathim buni mo. ²⁵ Kwani gwatha, eni up bum mo ma me'da Kristhos mmo/enkina a'diya kaniisa mo dhali ci is pitin gana/ mo goma yim mo ²⁶ ki a'di midi dhagama yim mo ki mo jin dhelelkina a'di ayim mo ki gwo mo me'd mo jin lamu ki yi'de/ mo ²⁷ ka kaniisa minu kari bwamori a'di mo ki ra/ ra/ mo ki dar gi monyo/o'd mo walla mo jin dudupa dudup mo walla ma to gi wakan mo, ka yim midi dheleladhelel mo dhali dar gi monthalkin mo. ²⁸ Isi kani gwath si'da/ mini mii en up buni mo me'd is bunin gana/ mo. A'di jin eni ashim piti mo tani eni is pitin gana/ mo be. ²⁹ Haali/ wathin kamu/ yisa di'da jin shi/i bungwar is piti i e mo, hili a'di ki thip a'di mo dhali na/ a'di mo me'd mii jin miikin ma Kristhos goma kaniisa mo, ³⁰ haali/ ana tana tom bungwar is piti mo be. ³¹ Haali/ gom 'kup gwo gi wakan mo tani wathi/ midi mii kwa/ bwa mo 'peni com mo dhali kum mo dhali gam is ki ashim piti mo dhali uni su/ mo tani mini tal 'de/ mo be. ³² Gwo yansan ta dhan gwo jin bagu mo dhali aha/ butha 'pemen yan kan mo mmotana a'diya Kristhos mo dhala kaniisa mo be. ³³ Bahili dhalka ris umi 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo eni up bum mo me'd is bum gana/ mo, dhali dhalki up si'da/ hilin ki 'bore/ mo ki uni mini tak ikathim buni mo be.

6

Gwo jin Hanu E mo dhali Mo/en mo

¹ Uciya, hayi gwo gi ibabam bum e mo dhali ikwan mo e Tapa mo, haali/ a'di yansan ta miim 'boro'd mo be. ² Taki ibabam bum mo dhali ikwan mo (Gwo yansan ta gwonkan jin 'kwarkunu mo jin ta jin twa/ a/ mo jin ta gi gwo jin onu is mo.), ³ ki a'di midi 'taki 'bor mo gom um mo dhali ki um mini 'taki 'ko ki 'kom 'pempa gan gana/ e mony'cesh mo. ⁴ Ibaba, dhalku/ ki rukuny uci ka nyor mo, hili thipi uni mo e mo jin 'dapuwa bora 'cesh mo dhali e mo jin yedhuwa ye'th sho'k ki gwon Tapa mo.

⁵ Um cinkina/ gun yolu mo, hayi gwo gi uni gwansan e mo kun ta tapam bum e mony'cesh mo ki monko/ is mo dhali ki mondee mo ka dun tal 'de/ mo me'd mii jin miina um goma Kristhos mo, ⁶ yisa e bway gi jis/e jin miina 'kwani to mo, mmo'bor 'kwani bwa mo 'te/ yisa, hili me'd uni kun ta cinkina/ kun mii to goma Kristhos mo mmomii bwa ma Arumgimis 'pena du mo, ⁷ mmomii to ki bwan gana/ mo me'd mii jin miina um gom Tapa mo, dhali yisa gom 'kwaniya, ⁸ mmomisha um ki ma to gunn kun miina kun tiya ki 'bore/ mo tani a'di midi bu'th to jin nyaka'd kan dok/ e mo 'peni Tapa mo wakki/ a'di ta cinkina/ jin yolu mo walla ta a'di jin di ki 'kus mo be. ⁹ Itapa, miiyi to kun nyakan gom uni mo ma, dhali 'doyi bwa ka 'kany'cesh mo 'peni mo jin shwanuwa 'cesh ki sho'k mo, mmomisha um ki a'di jin ta Tapam buni dhali Tapam bum mo tani a'di di'd e momis mo, dhali mo jin miinuwa mii ka gwar 'de/ yisa di'da e a'di mo be.

Agongoro/ ma Arumgimis ka 'Bimpil mo

¹⁰ Kwalany 'te/ be. 'Bithi um is mo e Tapa mo dhali e mom'bi'th ma dem dem piti mo. ¹¹ Hithi agongoro/ ma Arumgimis ka 'bimpil mo ki um mini mish dosh mo apowa 'kanyco/ gi tapa ma ruma 'cesh mo. ¹² Haali/ ana 'konaki 'thir mo apo/ bungwar is mo dhala bas mo, hili apo/ mom'bi'th kun molu gadhir mo dhali apo/ mom'bi'th mo, dhali apo/ itapa kun ji mony'cesh yan mo jin ta mondhurumi'd mo shwane/, dhali apowa risa buhany shi/in thus kun 'koki ta gi bungwar is ga 'cesh mo e mo kun 'kon e momis mo. ¹³ Wakan budhi agongoro/ ma Arumgimis ka 'bimpil mo ki um mini mish dosh mo mmoroc mo ka tee jin ta thus mo dhali mmothimkina um a'di mo tani mmodosh mo be. ¹⁴ Doshi um wakan mo mmodek wakan gi gwon gana/ mo e empa'd bum mo dhali hithi aracca/ gi mii ma kar/ e mo ¹⁵ dhali mmo'kamu'thkina um sho'k bum ki mo jin thosonkunu mo ki gwom 'borga/ mo gi mo ma ku'th is mo be. ¹⁶ Apowa ris mii gwansani 'baar mo tani budhi agongoro/ me'd bum mo, a'di jin ta mongam gwo is mo, haali/ e a'di mo tani um mini mish

usa ris shemen toŋ kan kun 'bathan kun shina a'dinthus 'de/ yin mo. ¹⁷ Dhali budhi toŋ'kup ki bway mowoth mo dhali gandala turga/ gi Shi/in mo, a'di jin ta gwo ma Arumgimis mo be. ¹⁸ Thoyi isa yempa/ e Shi/in ka risa 'tho mo dhali ka di'b is jin di'bu/ mo, ki um mini 'dim 'kup mo ki montim mo mo mmodi'ba di'b is goma ris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo be. ¹⁹ Dhali gom aha/ si'da/ ki mo jin bahkunu gwo mo minu 'taki ci aha/ mo e 'twam pem jin miga/ cee mo ki dar gi monyju/ mo mmobah gwo jin cinu ki jim bag mo, a'di jin ta gwom 'borga/ mo. ²⁰ Haali/ aha/ tana amanya eya jindhiir mo gom a'di mo jin miga/ 'taki bah a'di eya tente/ ki dar gi monyju/ mo me'd jin miga/ ka 'taki tor gwo mo ba/.

Kwalany 'Te/ Ba/ Monthe Me'd mo

²¹ Dhali ki um si'da/ mini 'taki mish mo mo gom mondin pem mo dhali mii jin miga/ mo tani Tikikus, a'di jin ta'da kam bana jin enu mo dhali a'di jin ta isin gana/ mo e miin to gi Tapa mo tani midi tor um gwo mo goma ris to 'baar mo be. ²² Aha/ hashkina a'di i um mo gom 'kup gwom bwam 'boro'd yan mo, ki um mini 'taki mish mo mo ki aman anann be, dhali ki a'di midi 'taki 'bitha dum bum is mo be.

²³ Monku'th is midi di mo gom iwak mo dhali mo/ en nyakki mongam gwo is mo 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali Tapa Yesu Kristhos mo be. ²⁴ A'the midi di mo gom umi 'baar mo, um gun enki Tapa Yesu Kristhos bana mo ki mo/ en jin midi diki wuwa mashira/ mo be.

Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pam PILIBBI mo

Monthe Me'd

¹ ABuulus dhala Timuthawuus kun ta cin̄kina/ goma Kristhos jin ta'da Yesus mo.

E uni 'baar mo kun dhunu mo ki she/ ki dhelel dhelel eya Kristhos jin ta'da Yesus mo, e uni gun 'kon mo e Pam Pilibbi nyakki 'kwaniṅ gwanyaka/ ma kaniisa dhali uni gun cila to hil mo.

² A'the e um mo dhali mon̄ku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana dhali Tapa Yesus Kristhos mo.

Mon'tho ma Buulus gom 'Kwani gi Pam Pilibbi kun Ta Imangam Gwo Is mo

³ Aha/ 'bora Arumgimis pem bwa i is mo apowa ris mom pem jin kaka/ um e mo be.

⁴ Isa yampa/ eya 'thom pem mo gom umi 'baar mo mmomii mon'thom pem ki bwan̄ 'kunya/ mo. ⁵ Mmo'bora 'bor bwa i is mo gom gwom 'borga/ jin nyaku um pwak ki aha/ 'pena tee jin t̄wa/a/ ntagi shwane/ mo be. ⁶ Dhali aha/ misha ka jin̄ gana/ ki a'di jin telki'da tu'c jin 'boro'd 'pen e um mo tani midi 'baar a'di mo ka tee ma Yesus Kristhos mo be. ⁷ A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom aha/ mmokulum gwo i bwa mo gom umi 'baar mo kansan mo haali/ aha/ dhuna um eya dum pem mo haali/ aris umi 'baar mo nyaku/ a'the pwak ki aha/ mo me'd jin dika/ eya sijin mo dhali mmo'ce'd gwo she/ mo dhali mmotel gwom 'borga/ sho'k mo. ⁸ Haali/ Arumgimis ta'da man/o gwo gom aha/ mo mmo'kosha te/ aha/ mo gom umi 'baar mo ka du ma Kristhos jin gama gam mo jin ta'da Yesus mo. ⁹ Dhali a'di ita mon'thom pem ki mo/en bum mini ish ki nyanye/ ki nyanye/ mo nyakki yuk̄ ilu/ mo dhali mmonyitha ris to 'baar mo.

¹⁰ Wakan ki um mini tes to kun 'boron ki 'bor gana/ mo dhali mmota kun dhelelin mo dhali kun dar gi mii m'ba/ mo goma tee ma Kristhos mo be. ¹¹ Mmo'tu'd mo ki maman gi mo ma kar/e jin pu'du'd 'pena Yesus Kristhos mo mmota monyca mo dhali moman̄ ma Arumgimis mo be.

Gom Aha/ Mmodi mo tani A'di Ta'da Kristhos mo

¹² Aha/ ṅapa um mmomish mo mo, iwak̄, gom to gun mii aha/ mo ka jin̄ gana/ tani a'di ta 'pemen mmopal gwom 'borga/ mo be. ¹³ Dhali wakan mondek pem goma Kristhos a'di wara'd ki mo jin mishu mo isi ki tur mo e uni gun dhunu mo mmohil gu'b ma mudhiir e mo jin jin ma askar ma lthaaliya aji mo dhala ris unin tiya si'da/ mo. ¹⁴ Dhali awaka tiya ka ris bu'thkina du mo e Tapa gom mondim pem eya sijin mo dhali uni dar ma du mo ki nyanye/ mmotor gwo ma Arumgimis ki dar gi mon̄ko/ is mo be.

¹⁵ Kun tiya ka jin̄ gana/ ci gwo goma Kristhos 'peni bwa shigga/ mo dhali mmo-bira bir si'da/ mo hili kun tiya si'da/ ki bwan̄ gana mo be. ¹⁶ Ku gi 'ban yansan mii a'di ki mo/en mmomisha uni ki aha/ karkunu mo gom gwo mmo'ce'd she/ mo gom gwom 'borga/ mo. ¹⁷ Ku gi t̄wa/a/ ci gwo goma Kristhos 'peni bwa jin̄ kwa/u mo tani yisa ki bwan̄ gana/ mo hili uni kulumki gwo ibwa mo mmoto'c aha/ 'kus mo e mondim pem eya sijin mo be. ¹⁸ Gomata 'te/. Jasi eya ris mii 'baar mo wakki/ mii jin pwanu/ 'te/ mo walla e gwon̄ gana/ mo tani aKristhos cikunu 'twa/ man̄ mo dhali e a'di yan kantan mo tani aha/ 'kunyina bwa mo be.

¹⁹ Nye, dhali aha/ mina bwa 'kuny mo. Haali/ aha/ misha ka 'thom bum jin 'thokina um mo dhali mowoth̄ gi Shi/in ma Yesus Kristhos kan mo tani a'di tu'kki mii is mo mmo'cuk̄ aha/ mo be. ²⁰ Me'd jin tana a'di mon̄ganan 'bam pem mo dhali mo ma 'ten̄ kape/ mo ki aha/ mina isi diki 'theya 'the ki sule/ mo tani hili ka du jin rocu sho'k isi bwaman mo shwane/ me'd isa yempa/ mo tani aKristhos minu eh mo e bungwar is pem mo wakki/ a'di ta mondiki/e walla mowu mo. ²¹ Haali/ gom aha/ mmodi mo tani a'di ta'da Kristhos mo dhali mmowu mo tani a'di ta nyunycina/ mo be. ²² Wakki/ a'di ta mo gi 'konu ki e e bungwar is mo tani a'di ta 'pemen mmokal maman goma tu'c pem mo. Hili aha/ mola tor naskina/ a'di jin miga/ kwany mo. ²³ Aha/ budha bwa ka yissa/ mo. Bwa oyaa/ ki kwa/ is mo dhali mmonyak̄ di eya Kristhos mo haali/

a'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo be. ²⁴ Hili mmodi mo ki bungwar is mo tani a'di minu mii mii mo gom gway bum mo be. ²⁵ Dhali mmomishga/ yan ki isa dun gana/ mo tani aha/ misha ki aha/ mina di mo dhali rash ca'b mo e umi 'baar mo gom monkal iim bum mo dhali bwan'kunygam bum mo e mongam gwo is mo. ²⁶ Wakan e aha/ mo tani ki um mini ta gi 'kup mii mo kun mini ish ka enthus mo mmodhu 'ba/ eya Kristhos jin ta'da Yesus mo gom mmomiga/ pu'dku/ dok/e e um mo be.

²⁷ Jasi a'di imina umi mii mo: Dhali dhalki um ta kum pan gana/ mo kun mini ha me'd mo gom gwom 'borga/ ma Kristhos mo. Wakan wakki/ aha/ mina yaku/ mo dhali par um e mo walla aha/ mina pi mo tani aha/ mina 'taki cik gwo gom um mo ki um telki sho'k mo e shi/ina 'de/ mo ka dun tal 'de/ mo mmobira bir ki 'ban kuku/ mo gom mongam gwo is gi gwom 'borga/ mo be. ²⁸ Dhali mmo'koki ko/ is gom ton kamu/ tal 'de/ mo 'peni uni gun asa uma po/ mo. A'di ta to jin toru eya tente/ mo gom uni mo mmo'kol e ki me'd mo gom mony'ce'd sho'k buni mo hili gom bway mowoth bum mo tani dhali a'di yan 'peni Arumgimis mo be. ²⁹ Haali/ a'di cikunu um mo gom gway ma Kristhos mo tani ki um mini 'taki 'koki gam a'di gwo is jasi 'te/ mo hili um si'da/ mina isi 'kosh ka nyor gom gway piti mo be. ³⁰ Mmomal e e mon'kosh mii yan a'di jin parkina um e mo dhali jin cikina um jin di'd e aha/ shwane/ mo be.

2

Kristhos Mmokarkina A'di Is ki Gwa'd mo tani A'di Karkunu ki Ca mo

¹ Wakan wakki/ mo jin rocuwa du sho'k mo eya Kristhos di'd mo dhali mo gi lalu sho'k mo ki gwo gi mo/en mo dhali mo gi nyaku to mii ka dun 'de/ gi Shi/in mo dhali wakki/ adu jin gama gam mo dhali mii jin miinu ki mo/en mo tani ² 'tu'daa/ mo ki mom'bor bwa mo mmota ga du jin nyakka'd mo mmo'tu'd ki mo/en 'de/ mo dhali mmo'tu'd ki bwan 'de/ mo dhali ka dun 'de/ mo be. ³ Dhalka ankirre/ ki mii mo mmota ham 'kus mo walla mmodhu is ki 'kwanim pa mo. Hili mmodhu is ki gwa'd mo mmohil ci i e ki 'bore/ mmobol is bumi e mo. ⁴ Dhalka ris um ka 'dete/ 'dete/ hil to

gi cin tiya i e mo mmo'koki hil jasi tom bum gana/ i e mo. ⁵ Tayi gi bwa yan e bwaman is bum um 'cena mo ma, a'di jin takina um eya Kristhos jin ta'da Yesus mo, ⁶ a'di ba/ a'di jin ta jamas ma Arumgimis mo tani a'di diki o ki mo gi nyaka nyak ka Arumgimis midi ta to jin minu bu'th ki wup mo. ⁷ Hili a'di karki is piti bwa 'te/ mo mmobu'th jamas gi cinkina/ mo mmodhodhu a'di ki dho'th jin dho'thkunu 'kwani kansan mo be. ⁸ Dhali mmogamu a'di kan ki is gi wathiny'cesh mo tani a'di karki isi is piti ki gwa'd mo dhali mmowar ka manha gwo e mo mmowu mo isi wu gi cwany'cihan dhul mo be. ⁹ Wakan Arumgimis karki a'di ki can gana/ mo dhali ci a'di gway jin di'd eya powa ris gwayi 'baar mo. ¹⁰ Dhali ki gway ma Yesus mo tani aris 'kupa'dupuni 'baar mo mini mii lun mo ki 'beles e momis mo dhali e mony'cesh mo dhali e bwan'kwariny mony'cesh mo ¹¹ dhala risa le'di 'baar mo mini pi gwo mo ka Yesus Kristhos ta Tapa mo gom monyca ma Arumgimis jin ta Com mo be.

Kushi Um Mo mo Me'd Monkush e Mony'cesh mo

¹² Dhali wakan, um pem gun enka/ mo, me'd jin hana um gwo e isa yempa/ mo tani wakan shwane/, yisa jasi mmodika/ um e bun'kus mo hili ki nyanye/ mmopika/ mo, miiyi mowoth bum gana/ mo ki monko/ is mo dhali ki mondee mo. ¹³ Haali/ Arumgimis umki mii mo e um mo dhali ki bwa jin ta bwa mo dhali ki bwa ma tu'c jin ta bwam pitin gana/ mo be.

¹⁴ Miiyi aris to 'baar mo ki dar ga gumgum mo ma walla ki gwo jin dotuwa dot mo. ¹⁵ Ki um mini dar gi mii 'ba/ mo dhali dar ga mak mo mmota uci ma Arumgimis mo mmodar gi thalkin mo e bwaman 'kwani ma nyakum yil mo kun burusha ii ki burush mo dhali kun caca ii ki caca mo e bwam uni mo, uni kun kusha um mo me'd monkush eya 'cesh mo. ¹⁶ Mmolana um gwo gi mondiki/ e bu'th mo wakan ka tee ma Kristhos mo tani aha/ mina kar is ki ca mo ki aha/ dinaki gus mo ka wuny is walla miiya tu'c ka wuny is mo be. ¹⁷ Me'd wakki/ aha/ 'thinu mo e mo jin miinuwa basa 'cesh mo gom mongam gwo

is bum mo tani aha/ 'bora bwa mo dhali 'kunya bwa mo nyakki umi 'baar mo be. ¹⁸ Wakan si'da/ um mina bwa 'bor mo dhali 'kuny bwa mo nyakki aha/ mo be.

Timuthawuus dhala Abapruditus mo

¹⁹ Aha/ tosha e Tapa Yesus mo mmo-hashka/ Timuthawuus e um mo ki 'dishe/ mo. Wakan ki aha/ minu malas mo ki gwo 'peni um mo. ²⁰ Aha/ dara gi jan 'de/ jin waki a'di mo jin midi ta gi bwan gana/ mo mmo/anan is gom mmo'kona um ki 'kom pa mo. ²¹ Uni 'baar mo hili jasi 'kupki tom buni mo, yisa gom to ma Yesus Kristhos mo. ²² Hili Timuthawuus ta a'dim pa jin misha um mo mmomii to me'd ya/ jin mii to gom com mo tani a'di miiki to nyakki aha/ mo gom gwom 'borga/ mo be. ²³ Aha/ tosha wakan mmohashki a'di i um mo ki 'dishe/ me'd jin miga/ mish ki a'di midi ya kata gom aha/ mo. ²⁴ Dhali aha/ gama gwo is e Tapa mo ki aha/ ki 'dishe/ ki is pem mina yaku/ si'da/ mo be.

²⁵ Aha/ kuluma gwo ibwa ki kulum gana/ mo ki a'di minu mii mii mmohash ki uma Abapruditus a'di jin ta'da kam pem mo dhali agarr jin nyaka'da tu'c mii mo dhali agarr jin ta'da askar mo dhali amanyam bum mo dhali amanmii to jin miga/ mii ta mo. ²⁶ Haali/ a'di 'kosha te/ umi 'baar kagahara mo dhali a'di butha 'tham mo haali/ um cik gwo mo gom a'di ki a'di 'ba'thki'd mo be. ²⁷ Ka jin gana/ a'di 'ba'thki'd mo mmo'dish 'twa/ mmowu mo be. Hili Arumgimis miimii apo/ a'di mo dhali yisa jasi e a'di, hili apo/ aha/ si'da/ isi ciki/ aha/ mina 'taki ta gi bwan diti'd jin ta jin diti'd mo. ²⁸ Aha/ tupa bwa kagahara mo mmohash ki um a'di wakan mo ki um mina bwa 'kuny mo mmopar a'di e mo dok/e dhali kan mo ki aha/ mina mo/anan is pem idinin is mo be. ²⁹ Wakan buthi a'di e Tapa ki bwan 'kunya/ 'baar mo ma dhali taki 'kwani kun wakan mo. ³⁰ Haali/ a'di muru'di wu mo goma tu'c ma Kristhos mo, a'di ci mondiki/em piti mmothima tu'c bum gom aha/ mo be.

3

Gwon Gana/ gi Mii ma Kar/e mo

¹ Gom gwo jin boco'd mo gom um, iwak pem mo. 'Bori bwa mo ma, e Tapa mo.

Mmo'kwar um gwo kun nyakkan mo tani a'di diki tocaa/ bwa mo haali/ a'di ta'da tete/ gom um mo be.

² Jiyyi a'ka ki e ki 'bore/ mo ma. Dhali jiyyi uni gun mii tonthus ki e ki 'bore/ mo ma. Jiyyi uni gwansan ki e ki 'bore/ mo ma kun 'cithi/ bungwar is is mo. ³ Haali/ ana tana uni gun 'cithuwa munyal yis gana/ mo ana gun lunja Arumgimis ki shi/in mo dhali monyca eya Kristhos jin ta'da Yesus mo dhali mmo'koki dhu bungwar is e bungwar is mo. ⁴ Ba aha/ ki is pem tana gi 'kup gwo mo gom bungwar is jin ta bungwar is mo si'da/. Wakki/ wathin kamu/ midi kulum gwo ibwa ki a'di ta gi 'kup gwo e bungwar is mo tani aha/ tana ki nyanye/ ki nyanye/ mo be. ⁵ Aha/ 'cithkunuwa munyal yis mo ka cim pekware mo dhali aha/ tana wathi/ 'peni 'Kwani ma Israyiil mo dhali aha/ tana ja wak ma Benyamiin mo, dhali aha/ tana ji Ibraniyiin mo jin dhodhu e 'Kwani ma Ibraniyiin mo be. Me'd gwo gi gwonkan jin cinu ki 'Kwani Parisiyyiin mo tani ⁶ aha/ shwakina anyor mo mmotoca kaniisa bwa mo, me'd gwo gi mo ma kar/ e jin bath gwonkan jin cinu i'ko'd mo tani aha/ dina ka po/ mo be. ⁷ Hili wakki/ nyunycinan kamu/ di'd jin taka/ mo tani a'di karka/ me'd to jin thisu e mo gom gway ma Kristhos mo be. ⁸ Ka jin gana/ aha/ dhuna ris to me'd to kun thisu e mo gom to jin bolo'da ris to 'baar mo e ki 'bor mo jin ta mmomisha Kristhos jin ta'da Yesus Tapam pem mo be. Dhali gom gway piti mo tani aha/ wana gwo kan e bwa mo mmodhala ris to 'peni 'baar mo dhali aha/ dhuna uni me'd to gun pishu mo ki mii gi wakan ki aha/ mina gama Kristhosa du is mo be. ⁹ Dhali ki aha/ minu this mo i is e a'di mo, yisa mmota gi mo ma kar/ e ki is pem mo yisa, mmo'dap 'ko'di gwonkan jin cinu mo. Hili a'di jin ta mo gi gamu gwo is eya Kristhos mo. Mo ma kar/ e yan 'peni Arumgimis mo a'di jin di 'ko'd e mo jin gamu gwo is mo be. ¹⁰ Ki aha/ mina mish a'di mo dhali mom'bi'th gi mompim piti mo dhali aha/ mina pash mo gi isa nyor piti mo mmowar waki a'di e jwam piti mo be. ¹¹ Wakan wakki/ a'di mishu mii mo gom aha/ ki aha/ mina bumbur mo e mo jin

pinu mo 'peni mowu mo be.

Yana 'Kup ki 'Kupa Nwa mo

¹² Yisa mmobu'thkika/ to yansan mo hila/ walla mmowarki jim 'borgan gana/ mo hila/, hili aha/ dina mmo/ ur a'di mo mmomiga/ bu'th a'di jin bu'thkin ma Kristhos jin ta'da Yesus aha/ mo, mmokar aha/ mo mmota jim piti mo be. ¹³ Iwaka, aha/ dinaki kar is pem ki jim bu'th to mo hila/. Hili ton tal 'de/ miiga/ mo mmodhalka ris to gunn n'ko'd mo dhali mmogon is ka karambuye/ ki to gun 'koni bun'kup mo tani ¹⁴ aha/ gusa ur to i'ko'd mo e mo jin tanu gi 'kup to mo mmogam 'kupa nwa 'pena yuk ma Arumgimis 'peni momis mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. ¹⁵ Dhalki ana gwansan gun isa mo tani tana gi bwa ki wakan mo ma. Dhali wakki/ um 'kona bwa ka bwanycin mo, ma e ton tiya mo tani Arumgimis midi tor a'di yan eya tente/ e um si'da/ mo be. ¹⁶ Isi kan dhalki ana iina iinj gana/ mo e mo jin bumburkina ana mo.

¹⁷ Iwaka, 'thokaa/ mii mo ma dhali kuthi uni gwansan ki e mo ma uni gun 'kokin mo mmomii kan me'd jin para um she/mm e e aman mo. ¹⁸ Haali/ uni ka ris torkika/ um mo me'd ka ris mo dhali shwane/ aha/ tora um gwo ki jabu'th mo uni gun 'kokin mo mmomii waki uni gun ta 'kup gi cwany'cithan dhul ma Kristhos mo be. ¹⁹ Pemen buni ta mony'ce'd sho'k mo dhali arum buni jin lunja uni mo tani ta bwa mo dhali uni caki can thus e mon'the is buni mo ki bwa jin dhuna uni ki to ga 'cesh mo be. ²⁰ Hili 'penkuman pam bana a'di ta momis mo be dhali 'peni a'di mo tani ana corkina Amanwoth mo jin ta Tapa Yesus Kristhos mo be, ²¹ a'di jin midi ak bungwara ha'th'ko'd bana yan e mo mmowa e ki bungwar is piti mo e monyca mo ki mom'bi'th jin 'bitha a'di e mo mmomisha ris to dhu 'baar mo mmobath a'di i'ko'd me'd is pitinj gana/ mo be.

4

'Kunyi Bwa mo ma e Tapa mo

¹ Wakan iwak pem, um gun enka/ mo dhali kun 'kosha te/ aha/ mo dhali kun ta bwan 'kunygam pem mo dhali kun ta ton'kup pem mo tani teli sho'k wakan e

Tapa mo ma um gun enka/ ki mo/en gana/ mo.

² Aha/ malaskina Apuudiya mo dhali aha/ malaskina Sintiki mo mmogam gwo me'd mo e Tapa. ³ Dhali aha/ dotkina / e si'da/ amannyak dhan'ka'b ganam pem bu'th mo ki wo'thi/ up gwansan mo ma, haali/ uni nyakkina tu'c mii ki 'ban kuku/ nyakki aha/ mo e gwom 'barga/ nyakka Aklimandus mo dhali kun tiya kun nyakkana tu'c mii ki aha/ mo uni gun 'kona gway eya warka/ gi mondiki/e mo be.

⁴ Kunyi bwa mo ma, e Tapa, isa yempa/ mo. Dok/e aha/ mina o um gwo mo ki: 'Kunyi bwa mo ma. ⁵ Dhalka ris 'kwani 'baar mo mishi mo mo ma, mo ma dum bum jin 'tima um mo. Haali/ Tapa a'di 'disha 'twa/ mo hila/. ⁶ Dhalka anan ki anan mo gom ton 'den kamu/ mo ma hili eya ris to 'baar mo ki mon'tho mo dhali ka thip jin thipu mo ki mom'bor bwa i is mo tani dhalki ton dot bum minu mish mo eya Arumgimis mo. ⁷ Dhali mon'ku'th is ma Arumgimis a'di jin peki'd eya ris mo jin mishu gwo 'ban mo tani a'di midi jiya dum bum mo dhali bwam bum eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

Kulumi Gwo gi To Gwansani Bwa mo

⁸ Gom gwo jin boco'd mo gom um, iwak mo tani aris to gun ta kun gana/ mo, aris to gun ta kun taku mo, aris to gun ta kun kar/e mo, aris to gun ta kun dhelelin mo, aris to gun ta kun na/u mo, aris to gun ta kuny jaro/ mo, wakki/ akamu/ midi 'taki di jin bol tiya e ki 'bor gana/ mo tani wakki/ tal 'den kamu/ midi 'taki di jin ta jin ha me'd mo ki moman mo tani kulumi gwo gwansani bwa mo ma. ⁹ To gun da/ara um mo dhali kun budha um mo dhali kun cika um mo dhali kun parkina um e mo e aha/ mo tani to gwansan miyi uni mo ma dhali Arumgimis gi mon'ku'th is midi di e um mo be.

Gwo Toru gom To jin Cina 'Kwani gi Pam Pilibbi ki Me'd mo

¹⁰ Hili aha/ 'bora bwa mo e Tapa ki canye haali/ me'd dok/e hila/ um tuju bwam bum ki cu mo mmokayaa/ e mo. Ka jin gana/ um kaka/ e mo hili um dar gi bway 'boro'd mo mmomii to mo. ¹¹ Yisa mmo/oka/ gwo gom mo gi hara to mo haali/ aha/ mishkina

mo ki is pem mo ki mo yin jin dika/ nycine/
mo tani aha/ ɕa'bkina mo ka this mo i e mo
be. ¹² Aha/ misha mmokar is ki jin gwa'd
mo dhali aha/ misha si'da/ mmo/isha to
ka enthus mo. Eya ris to 'baar mo dhali
gom to 'baar mo tani aha/ mishkina ka mal-
imbu'da/ mmokap mo dhali mmo'kosha
te/ mo, mmo/isha to ka enthus mo dhali
mmohara to mo. ¹³ Aha/ misha aris to 'baar
mo mii mo e a'di jin 'bi'thki aha/ is mo be.

¹⁴ Bahili um miikin ki 'bore/ mo
mmoɕina um to gom aha/ gom monto'c
is pem mo be. ¹⁵ Dhali um ki is bum
si'da/ mishin um gi Pam Pilibbi ki me'd
ka mun'kup 'peni gwom 'borga/ ki aha/
dhalkina Pam Makiduniyya 'pen mo tani
akaniisaɲ kamu/ yisa nyak to mii ki aha/
yisa e momii jin cinu to ki me'd mo dhali e
mo jin budhu to mo hili isi ciki/ um 'cena
mo be. ¹⁶ Gom me'dyin e Pan Tasaluniiki
tani um hashki jan 'de/ mo dhali dok/e gom
to jin miga/ mii ta mo. ¹⁷ Yisa mmosimmka/
to jin cinu ki me'd e mo yisa, hili aha/
simma maman e mo ki a'di midi mar is
mo mmokam gom um mo be. ¹⁸ Hili aha/
bu'thkina to 'baar mo ki nyanye/ mo. Aha/
'tu'dkunu mo mmobu'thkika/ to mo 'pena
Abapruditus mo, to gun pu'dkin mo 'peni
um jin ta'da shim jin cinu jin kuyi mo ki kuy
jin ta mo jin miikunuwa bas mo jin mishu
bu'th mo mmo'bora Arumgimis bwa i is
mo be. ¹⁹ Dhali Arumgimis pem midi thip
um ka ris to gun mina umi mii ta mo isi
to gun waki kun tana a'di pam piti mo
e monyca eya Kristhos jin ta'da Yesus mo
be. ²⁰ Shwane/ dhalki monyca a'di di'd eya
Arumgimis bana jin ta'da Babam bana ki
sule/ sule/ ya ye 'ba/ moonnii. Amen.

Kwalany Monthe Me'd jin 'Ko'd mo

²¹ Theka ris uni 'baar mo me'd kun
dhunu ki she/ ki dhelel dhelel eya Kristhos
jin ta'da Yesus mo ma. Dhala wak kun
'kon nyakki aha/ mo tani theki um me'd
mo si'da/. ²² Aris uni kun dhunu ki she/
ki dhelel dhelel mo tani theki um me'd mo
uni gun mumki 'ko mo e gu'b ma Kaysar
mo be.

²³ A'the 'peni Tapa Yesus Kristhos midi di
e shi/in bum mo be.

Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pan KULUUSI mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus, a'di jin karu ki she/ mo goma Kristhos jin ta'da Yesus mo ki bwa ma Arumgimis mo dhala Timuthawuus jin ta'da kam bana mo.

² E uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali iwaḱ kun ta ku isinḱ gana/ mo eya Kristhos mo, uni kun 'kokin mo e Pan Kuluusi mo.

A'the e um mo dhali monḱu'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana mo be.

Mon'tho ma Buulus mo gom 'Kwani kun Gami Gwo Is mo e Pan Kuluusi mo

³ Aman isa yempa/ 'bora Arumgimis bwa i is mo, a'di jin ta'da Baba gi Tapa Yesus Kristhos bana mo, me'd jin 'thokina aman mo gom um mo, ⁴ haali/ aman cikḱina gwo gom monḱam gwo is bum eya Kristhos jin ta'da Yesus mo dhali mo/en jin takina um mo goma ris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, ⁵ haali/ mo ma 'tenj kape/ a'di karkunu mo gom um e momis mo. Gom a'di yansan mo tani um cikḱi gwo ntwa/a/ mo e gwo jin ta gwonḱ gana/ mo, a'di jin ta gwom 'borga/ mo, ⁶ a'di jin pu'dḱi'd e um mo, me'd a'di ka jinḱ gana/ diki'd e mony'ceshi 'baar mo mmodho'thḱina a'di maman mo dhali mmo'twakḱina a'diya 'twak mo – wakan e bwam um ki is bum mo 'pena tee jin cikḱina um a'di mo dhali mish a'di 'ban mo, a'di jin ta'da 'the ma Arumgimis mo e gwonḱ gana/ mo, ⁷ me'd jin da/arkina um a'di mo 'pena Abapraas mo, a'di jin ta'da garr bam jin enu jin mii to mo. A'di ta a'di isinḱ gana/ mo jin mii to goma Kristhos mo gom gway bam mo ⁸ dhali a'di ṭorki a'di aman mo gom mo/en bum e Shi/in mo be.

⁹ Dhali wakan 'pena tee jin cikḱina aman a'di mo tani aman yisa dakḱina 'tho mo mmo'tho mo gom um mo, mmodota/ dot mo ki um minu 'taki 'tu'd mo ki monyithḱ bwam piti mo eya ris miin to gi shi/in gi moyuḱ mo dhali momish gwo 'ban mo,

¹⁰ mmosusa sus e bway mii kun mini ha me'd gom Tapa mo, mmo'tu'd mo ki mii kun mini 'bor a'di bwa i is mo mmokaḱ ma-mana dho'th mo goma ris miim 'borga/ mo dhali mmomara mar is mo ki monyitha/ Arumgimis mo be. ¹¹ Dhalki um 'bitha is mo eya ris mom'bithi 'baar mo isi ki mony-cam piti jin ḱa'bḱi dem dem mo goma ris mo jin 'dimuwa 'dim 'kup mo dhali bwa jin 'kuḱu ki 'kari'th mo ki monḱunḱy bwa mo, ¹² mmoḱiya Baba bwam 'boro'di is mo, a'di jin thumki ana mo mmonyak mal pwak ki uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo e monḱush mo be. ¹³ A'di 'cuḱḱi ana mo 'peni mom'bi'th gi mondhurumi'd mo, mmo'ciṭh ana agap mo e bampa/ gi Ya/m piti jin ena a'di mo, ¹⁴ e a'di jin takina ana mo jin wanuwa wan 'ba/ mo dhali amure/ gi miinthus jin dhalkunu ana 'pen mo be.

Mon'tu'd ma Arumgimis jin 'Tu'dḱi'd mo

¹⁵ A'di jin bu'thḱi jamas ma Arumgimis mo, a'di jin molu mish ki e ga 'cesh mo, a'di jin ta'da bwa nyara/ jin twa/a/ ka ris to 'baar mo kun uḱu mo be. ¹⁶ Haali/ e a'di mo tani aris to 'baar mo 'kokunu mo mmo/ uḱ mo e momis mo dhali e mony'cesh mo, uni gun mishu ki e ga 'cesh mo, dhali uni kun molu par e ki e ga 'cesh mo, wakḱi/ adhana ḱursi ma malik mo walla mo jin tanu tapa mo, walla mom'bi'th kun molu gadhir mo walla moshirr mo tani – aris to 'baar mo 'kokunu mo mmo/uḱ mo e a'di mo dhali gom a'di mo be. ¹⁷ A'di diki'di twa/a/ ka ris to 'baar mo, dhali e a'di mo tani aris to 'baar mo tulkunu 'twa/ 'kup mo e a'di mo mmonṭal 'de/ mo be. ¹⁸ A'di ta'da 'kanḱkup gom bungwar is mo a'di jin ta'da ḱaniisa mo. A'di ta monṭel 'pen mo, a'di ta'da bwa nyara/ 'peni mowu mo, ki a'di eya ris to 'baar mo tani midi 'taki ta isa 'cilman gana/ mo be. ¹⁹ Haali/ e a'di mo tani arisa 'tu'd kun ta ku ma Arumgimis mo tani 'borkina bwa mo mmota gi monḱo mo be. ²⁰ Dhali e a'di mo tani a'di gwamki'da gwam ki is pitinḱ gana/ mo eya ris to 'baar mo, wakḱi/ to gun 'kon e mony'cesh mo walla e momis mo tani a'di karki mo ma ku'th is ka bas piti ki cwany'ciṭhan dhul mo be.

²¹ Dhali um kun 'thissa/ 'kokin ka piḱe/ 'peni a'di mo dhali kun ta 'kup ki 'kup eya

dum bum mo mmomii to kun ta thus ki thus mo tani ²² a'di shwane/ gwamki'da gwam mo ki is piti mo jin ta shuman is ki jwam piti mo, ki mii gi wakan mo tani a'di midi tor um eya tente/ mo me'd ku gun dhelelkin mo dhali kun dar gi thalkin mo dhali ku gun mini dar gi mo ma waḱ ibwambori a'di mo, ²³ ba shi/ mii a'dan 'te/ ba/, wakki/ um mini tikir 'ko mo e monḱam gwo is mo, ki monḱa'b mo dhali tel sho'k mo, yisa mmoti'k mo 'peni mo ma 'tenj kape/ gi gwom 'borga/ jin cikina um mo, a'di jin cikunu aris 'kwani 'baar mo kun ukunu mo e bwan'kwariny momis mo, dhali gom a'di mo tani aha/ jin tana Buulus warkina ka manmii a'di mo be.

ABuulus Miiki To mo goma Kaniisa mo

²⁴ Dhali shwane/ aha/ 'kunykina bwa mo e is pem mo jin 'koshki aha/ ka nyor mo gom gway bum mo, dhali e shuman is pem mo tani aha/ thimkina a'di jin harkunu mo e mo jin tocuwa Kristhos bwa mo gom gway gi bungwar is piti mo, a'di jin ta'da kaniisa mo. ²⁵ A'di jin warkika/ ka manmii to mo isi ki gwo jin piyi'd 'peni Arumgimis mo gom mo jin taka/ amandhu gwo mo, a'di jin cikunu aha/ mo gom um mo mmokar gwo ma Arumgimis ki a'di minu mish eya tente/ mo, ²⁶ a'di jin ta gwo ma Arumgimis jin bagu mo, a'di jin ba'kkunu ki she/ yil ka ris mo dhali mo ma nyakum yil gun tanu mo, dhali hili shwane/ a'di torkunu eya tente/ ki kum piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. ²⁷ E uni mo tani Arumgimis ki kar bwa mo mmotor eya tente/ mo ka dhan mii kun wani caa e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ki monyca jin ta pa ki pa mo e gwo yansan jin cinu ki jim bag mo, a'di jin ta'da Kristhos jin di'd e um mo, jin ta mo ma 'tenj kape/ gi monyca mo be. ²⁸ A'di jin bahkina aman gwo mo mmoruma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ ki gwo mo dhali tora ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ gwo mo eya ris moyuk mo ki aman mina 'taki dhuwa ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo ki ku gun isin mo eya Kristhos mo be. ²⁹ Haali/ gom mii yan mo tani aha/ miikina mii jin 'batha'ba'th mo, mmo/uth mo ki is jin umu'di 'baar mo, a'di jin thi'thki'da thi'th mo e aha/ mo.

2

¹ Haali/ aha/ ona bwa ki um mini mish mo mo ka dhan mii jin picirkika/ mo gom um mo dhali uni gwansan kun 'kon mo e Pa Lawudikiyya mo dhali goma ris uni 'baar mo kun 'koki par jis/em pem e mo ² ka dum buni minu 'taki 'bi'th is mo me'd jin re'dkunu uni mo mmonta' de/ mo e mo/ en mo, mmota ga ris mo kun tanu pa ki pa mo gi momish mo mo 'pena dun gana/ mo dhali monyitha/ Arumgimis gwom bag yan mo a'di jin ta'da Kristhos mo. ³ E a'di mo tani aris moyuk kun ishki kumma/ mo dhali mo jin nyithuwa nyith mo be. ⁴ Aha/ ona gwo yansan mo wakan ki wathin tal 'denj kamu/ midi 'taki diki he'k um e mo ki gwo ma mak jin onu mo. ⁵ Ba aha/ pina e bungwar is mo tani hili aha/ dina e um ki shi/in mo, mmo'kuny bwa mo mmopar miim 'boron bum kun miina um ka para po/ e mo dhali mom bum jin tela um sho'k mo ki monḱam gwo is bum eya Kristhos mo be.

⁶ Wakan, me'd jin bu'thkina uma Kristhos jin ta'da Yesus jin ta Tapa mo tani wakan 'koyi e a'di mo, ⁷ mmotana um ka birman mo e a'di mo dhali mmonyaṇa um is mo e a'di mo dhali mmotela um sho'k mo e monḱam gwo is mo, jasi me'd gwo jin torkunu um mo, mmoso ki sho'k bum e mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo be.

Mon'tu'd jin 'Tu'dki'd jin Ta Mondiki/e eya Kristhos mo

⁸ Ji yi mo ki e ki 'bore/ mo ki wathin tal 'denj kamu/ midi diki 'kwar um ka gwapi/ mo ki gwon 'kwaniṇ gangasha/ mo dhali ki gwo kun hekuwa he'k e kun 'ko bwa 'te/ mo, isi ki gwon 'kwani en'thin dhamo/ mo kun luku mo, isi ki gwo ma bwa nyara/ gom gwonkan gi mony'cesh yan mo, dhali yisa isi ki gwo ma Kristhos mo. ⁹ Haali/ e a'di mo tani mon'tu'd ka 'bimpil mo jin ta ji ma Arumgimis mo mmotana a'di Arumgimis mo tani ca'bki'd e bungwar is piti mo. ¹⁰ Dhali um pu'dkin mo mmo'tu'da/ 'tu'd mo e mondiki/em piti mo, a'di jin ta'da 'kan'kup goma ris montapa kun tanu mo dhala ris moshirr mo be. ¹¹ Dhali e a'di mo si'da/ um 'kokunu mo mmo'citha/ munyjal yis mo ka munyjal yis jin 'cithu/ ki dar gi me'd mo, ki mii jin dhalu bungwar

is gi shuman is 'pen mo e mo ma mun-
 yjal yis jin 'cithu/ jin ta ji ma Kristhos
 mo. ¹² Dhali um 'kokunu mo mmokan
 mo nyakki a'di mo e mo jin cu'cuwa cuc
 mo dhali e mii jin 'kokunu mmocu um
 mis mo si'da/ nyakki a'di e mongam gwo
 is mo e mo/um ma Arumgimis mo, a'di
 jin 'de'kki a'di mo 'peni mowu mo be.
¹³ Dhali um, um kun 'kokin mo mmowu mo
 e gwon dhan mo dhali e mo ma munyal
 yis bum jin 'konuki 'cith um mo e shuman
 is bum mo tani Arumgimis a'di ki dhu
 ki e mmontal 'de/ nyakki a'di mo, mmod-
 halkina a'di ana aris gwon dhan bana
 'pen mo, ¹⁴ mmo'koshkina a'di gwo jin
 'kwarkunu mo jin diki'da po/ ana mo, a'di
 jin theke'thki'da theke'th mo gom gwonkan
 mo be. A'di yansan idhalkina a'di ka po/
 mo, mmo'telkina a'di a'di ka musmaar mo
 apo/ cwany'cithan dhul mo. ¹⁵ A'di dininki
 mom'bi'th kun molu gadhir she/ mo dhali
 mom'bi'th mo, dhali a'di ki tor uni eya
 tente/ mo jin mina uni ta she/mm mo
 mmopikina a'di uni e ki mii mo be.

Simmi To E mo kun Ta ku gi Momis mo

¹⁶ Wakan dhalki wathin tal 'denj kamu/ ki
 dhal bway mo mmokar gwo wak apo/ um
 mo e gwo jin dotuwa dot mo gom tonte/ mo
 dhali tompi mo walla gom mo ma yuk jin
 yuku ka tul 'kup mo walla goma appen this
 mo walla goma cim ma pesu/ mo. ¹⁷ Uni
 gwansan ta jasa kashira/ gom to kun mini
 pu'du/ mo, hili bungwar is gi mii mo tani uni
 ta ku ma Kristhos mo be. ¹⁸ Dhalku/ ki dhal
 wathin 'denj kamu/ bway mo mmothu'th
 um thum mo, mmodi'b um is mo mmowu
 is ka 'cesh mo dhali lunj iman'doyu gwo mo,
 mmodoshkina a'di apo/ tonyjan piti mo,
 mmose mo ki 'pura/ 'pura/ ki dar gi 'kup
 mii mo ki bwa gi bungwar is 'te/ mo. ¹⁹ Dhali
 yisa mmo'tela a'di e a'di jin ta'da 'Kan'kup
 mo. 'Peni a'di mo tani bungwar is ka 'bimpil
 thipki'da thip mo dhali re'di montal 'de/ ki
 mom piti gun gamu is mo dhala billa/ mo
 mmo'twak mo ki mon'twak jin di'd 'peni
 Arumgimis mo be.

²⁰ Wakki/ um wukin mo nyakka Kristhos
 mo gom gwo ma bwa nyara/ gom gwonkan
 gi mony'cesh yan mo tani gomatinta 'kok-
 ina um ki mon'ko mo jin cila 'kwaniny'cesh

mo? Atinta 'dapkina um 'twa/ mo ki
 gwonkan jin 'tashuwa 'tash bway mo?
²¹ Uni gun o gwo mo ki: Dhalku/ to ki bu'th
 is ki me'd mo. Dhali, Dhalku/ to ki nyok mo.
 Dhali, Dhalku/ to ki ta is ki me'd mo. ²² (Uni
 ta to gwansani 'baar mo kun minu 'ce'd
 sho'k mo mmomii uni mo), isi ki gwonkan
 gi 'kwani en'thi/ mo dhali gwo kun toru mo?
²³ Uni gwansan ka jin gana/ miikunu 'pena
 por ma pije/ mo mmoshusha du mo gom
 mii ma gayiin jin ta'da teten gana/ mo dhali
 mo jin wunu is ka 'cesh mo dhali diki 'tash
 bungwar is 'twa/ mo, hili uni 'koki ta to gun
 'bitha she/ ki 'bi'th mo mmonona non mo
 'peni mii gi bungwar is jin din ma du ki
 'thup mo.

3

¹ Wakki/ um 'deku mo nyakka Kristhos
 mo tani simmi mii e mo gom to gun ta ku
 gi momis mo, e mo jin din ma Kristhos mo,
 e mo jin ca'bkina a'di ka bim poros ma
 Arumgimis mo be. ² Dhuyi adum bum gom
 to gun 'kon e momis mo, yisa gom to gun
 'kon e mony'cesh mo. ³ Haali/ um wukin
 mo dhali mon'koki/em bum a'di bagkunu
 mo nyakka Kristhos eya Arumgimis mo be.
⁴ Ka Kristhos, a'di jin ta mon'koki/em bana
 minu piyu/ mo tani um si'da/ minu piyu/
 mo nyakki a'di mo e monyca mo be.

Miin Dhamo/ mo dhali Miin This mo

⁵ Wakan, 'koshi mii ga 'cesh jwa mo kun
 'kon e um mo, kun ta mo gun miinu mi-
 inyal mo dhali mo gun 'dapu e mo dhali
 e kun dhunu ki 'thir 'thir mo dhali bwan
 thus kun pishu is mo dhali mo jin 'thothu/
 bwa mo, a'di jin ta mii jin lunj tompinycon
 mo be. ⁶ Gom mii gwansan mo tani a'di
 ipu'dkin ma nyor ma Arumgimis apo/ iya/
 gi 'kwani kun ushi gwo ha e mo. ⁷ E mii
 gwansan 'thissa/ mo tani um iikin e uni
 mo me'd jin 'kokina um mo e bwam uni
 mo be. ⁸ Hili shwane/ dhuyi uni 'baar mo
 'pen ka pije/ mo, mii ma nyor mo, dhali
 anyor jin dekki'da dek mo, dhali mii gun
 dupa dupi e mo dhali mo ma thu'th 'pen
 jin thudhu ka sor gun walu mo dhali gwo
 nyogga/ 'peni 'twam bum mo. ⁹ Dhalku/
 ki ta ator ka rem 'kup mo, mmomisha um
 ki um dhalki mii gi buyempan dhamo/
 'pen mo ki miim piti kun botkina um mo.

¹⁰ Dhali um ki hi'th miim buyempan this mo, a'di jin ukunu mo dok/e e monyitha/nyith mo 'ko'di jamas gi a'di jin ukki'da uk mo. ¹¹ Mmahan mo tani Wathin Griki dhali Wathi/ Yahuuda/ mini mol 'ko ki she/ mo, dhali mo ma munyal yis jin 'cithu/ mo dhali mo ma munyal yis jin 'konuki 'cith mo, dhali wathi/ jin diki wal 'twan Griki mo dhali jin mii mii kun kanjama kanjam mo, dhali cinjina/ jin yolu mo dhali wathi/ jin di ki 'kus mo, hili aKristhos a'di ta to 'baar mo dhali e ana 'baar mo be.

¹² Wakan, hithi ma mii gwansan mo, me'd unin gana/ kun kwanykin ma Arumgimis mo, um kun dhelelkin mo dhali kun enu mo, mii gi wakansan mo kun ta mii kun kwojuwa kwo'c e i is mo dhali mii kun miinu ki bwanjush mo dhali mii gun dhunu is ki gwa'd mo dhali mii kun miinu ka 'thup e mo dhali mii kun 'kuu bwa ki 'kari'th mo, ¹³ mmothona thon me'di 'ko'd ka rem 'kup mo dhali, wakki/ wathin 'den kamu/ ta gi gwo walla/ apowa kamun kamu/ mo tani dhali adhal gi miinthus 'pen ka rem 'kup mo ma. Me'd mii jin dhalkina Tapa uma mure/ miinthus bum 'pen mo tani um si'da/ mini mii dhalka mure/ miinthus 'pen mo. ¹⁴ Dhali apowa ris mii gwansani 'baar mo tani hithi mo/ en mo, a'di jin dekki'da ris to 'baar mo mmotal 'de/ mo ki 'bor gana/ mo ki dar gi mo ma dhadharmu'th mo. ¹⁵ Dhali dhalki monku'th is ma Kristhos bway mo mmojiya dum bum mo e a'di ka jin gana/ jin yukunu um mo e bungwar isa 'de/ mo, dhali mmoci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo. ¹⁶ Dhalki gwo ma Kristhos ca'ba'd e um ki ca'b 'pempa gana/ mo me'd mii jin torkina um gwo mo dhali mmorogom gwo ka rem 'kup mo ka ris moyuk mo, dhali me'd jin yukina um gway mo mmoka mo jin miinuwa mii e mo dhali gway jin manjua manj mo dhali gway jin yuku gom to gi shi/in mo ki mii jin 'boruwa 'bor bwa i is eya dum bum goma Arumgimis mo be. ¹⁷ Dhali ma eya ris to gunn kun mina um imii mo tani e gwo gun ona um mo walla mii gun miina um mo tani miyi aris to 'baar mo ki gway gi Tapa Yesus mo mmoci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ka Arumgimis mo, a'di jin ta'da Baba e a'di mo be.

Mo jin Nyaku To Mii mo e Mon'ko 'Kwani gi Mon'koki/en This mo

¹⁸ Up 'dapi ki me'd ki gwo gi ikathim bum mo me'd gwo jin ha me'd e Tapa mo. ¹⁹ 'Kwanin gwas, eni up bum mo ma, dhali dhalki uni ki 'cwar mo. ²⁰ Uciya, hayi gwo gi icim e mo dhali gwo gi ikwan e mo goma ris to 'baar mo, haali/ mii yansan mo tani a'di ki 'bor Tapa bwa mo. ²¹ Ibaba, dhalku/ ki rukuny ucim bum ka nyor mo, isi ciki/ uni mini 'koki 'bitha du is mo. ²² Cinjina/ kun yoluwa, hayi gwo e eya ris to 'baar mo gi uni gwansan kun ta tapam bum mo e mony'cesh mo, yisa ki mii kun miinu e jis/en 'kwani mo mmo'bor 'kwani bwa mo 'te/ yisa, hili ka dun tal 'de/ mo mmoko/ Tapa mo be. ²³ Ma eya risa tu'c bum gunn kun miina um mo tani miyi a'di ki bwanj gana/ mo me'd jin miina um Tapa to mo, dhali yisa gom 'kwaniya, ²⁴ mmomishkina um 'peni Tapa mo ki um mini bu'th mal mo me'd tom bum jin ish kumma/ mo. Um miiki Tapa Kristhos to mo be. ²⁵ Haali/ amanthu'th to mii mo tani a'di minu doku/ tonthus apo/ a'di jin miikina a'di mo dhali mii jin miinu ka gwar 'de/ yisa di'da.

4

¹ Itapa, miyi cinjinam bum kun yola um ki mii ma kar/e mo dhali ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo, mmomisha um si'da/ ki um ta gi Tapam bum e momis mo.

² Tikiri moshok tel mo e mon'tho mo mmotimkina uma tim mo gom a'di ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo ³ dhali 'thoyi mo gom am si'da/ ka Arumgimis midi 'taki ka'd amana campur gom gwo mo, mmobah gwo ma Kristhos jin cinu ki jim bag mo gom gway gi a'di jin dikika/ eya sijn mo ⁴ ki aha/ mina 'taki tor a'di eya tente/ me'd jin miga/ 'taki tor a'di ka ba/.

⁵ Boti ki mii ki is bum gana/ ki yuk yuk mo 'kupki uni gwansan kun 'kona piye/ mo mmowara tee is mo. ⁶ Dhalki gwom bum kun ona um isa yempa/ mo ta gwo ma 'the mo dhali kun cemesa cemes ka 'donkoro/ mo, wakan ki um mini mish mo mo gwo kun mina um ka ba/ ithok 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo.

Kwalany 'Te/ Ba/. Monthe Me'd mo

⁷ Tikikus a'di midi tor uma ris to 'baar mo kun miika/ mo. A'di ta'da kam bana jin enu mo dhali ta a'di isin gana/ mmomii to mo dhali agarr jin ta'da manmii to e Tapa mo be. ⁸ Aha/ hashkina a'di i um mo gom isi gwon 'kup gwo yan gana/ mo ki um mini mish mo mo gom 'kom bam jin 'kona am mo dhali ki a'di midi 'taki 'bi'th uma dum bum is mo, ⁹ dhali nyakki a'di mo si'da/ a'di jin ta'da Unisiimus mo, a'di jin ta isin gana/ mo, dhali jin ta'da kam bana jin enu mo, a'di jin ta jan 'de/ gi is bum gana/ mo. Uni mini tor uma ris to 'baar mo kun buthi mo mo e mo yan mo.

¹⁰ Aristarkus jin ta'da agarr pem jin nyakkaa/ ca'b eya sijn mo tani theki um me'd mo dhala Markus jin ta nam ma Barnaaba mo (isi gwo gom a'di jin bu'thkina um mmoye'thkunu um sho'k ki gwo mo – wakki/ a'di midi pu'dku/ i um mo tani buthi a'di mo ma), ¹¹ dhala Yesuu/ a'di jin yukkunu gway ka Yustus mo. 'Kwani gwansan uni ta jasi uni kun 'ci'thkunuwa munyal yis mo e bwaman uni kun nyakkaa/ tu'c mii mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo, dhali uni ita momalas pem mo be. ¹² Abapraas, a'di jin ta jan tal 'de/ ki is bum mo, jin ta'da manmii to goma Kristhos jin ta'da Yesus mo tani theki um me'd mo, isa yempa/ mmoka um e mo ka dun dara'd mo e mon'thom piti mo, ki um mini 'taki dosh mo me'd ku gi isin mo dhali mmomish mo ki isi mish gana/ 'baar mo a'di jin ta bwa ma Arumgimis mo be. ¹³ Haali/ aha/ tana aman/o gwo gom a'di mo haali/ a'di miiki'da tu'c jin 'batha'ba'th mo gom um mo dhali gom uni gwansan kun 'kon e Pa Lawudikiyya mo dhali e Pa Hiyarabulis mo be. ¹⁴ ALuuka, a'di jin ta'da hakiim jin enu mo dhala Dimas mo theki um me'd mo. ¹⁵ Ciki monthe me'd pem eya wak kun 'kon e Pa Lawudikiyya mo dhali eya Nimpaas mo dhala kaniisa jin di'd e gu'b ma yim mo. ¹⁶ Dhali ki gwo yansan denjkunu e mo e bwam um mo tani dhalki a'di si'da/ denju e mo eya kaniisa gi Pa Lawudikiyya mo be dhali hili ki 'bore/ ki um ki denj gwo yan e si'da/ gwo 'peni Pa Lawudikiyya mo. ¹⁷ Dhali oya Arkibbus gwo mo ki: Hili ki 'bore/ ki /e mini thim to mii mo a'di jin bu'thkina /e 'peni Tapa mo.

¹⁸ Aha/ Buulus i'kwarkina gwo monthe me'd yan ki me'd pem gana/ mo. Kayi amakkiam pem e jin dekkunu aha/ mo. A'the midi di gom um mo.

Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pan TASALUNIIKI mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus dhala Silwaanus dhala Timuthawuus.

Eya kaniisa gi Pan Tasaluniiki mo eya Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo.

A'the e um mo dhali monku'th is mo be.

Mongam Gwo Is gi 'Kwani gi Pan Tasaluniiki mo dhali She/mm kun Tana Uni mo

² Aman cikina mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo eya Arumgimis isa yempa/ mo gom umi 'baar mo mmo'tikir gway bum mmoka e eya 'thom bam mo, ³ mmoka e ibwambor ma Arumgimis bana mo dhali Ababa mo gom miim bum gi mongam gwo is mo dhali miin to kun miina um ki mo/en mo dhali mmo'tel sho'k mo e mo ma 'ten kape/ e Tapa Yesus Kristhos bana mo be. ⁴ Haali/ aman misha mo iwak mo, um kun enu ka Arumgimis mo, me'd jin kwanykina a'di um mo ⁵ haali/ gwom 'borgam bam pu'dki'd e um mo jasi ki gwo yisa, hili si'da/ ki mom'bi'th mo dhali ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali ki gwo jin 'tu'du'd mo ki mo jin suguwa du mo. Um mishkin ki aman tana 'kwani kun wakata kun nyo/kunu mo e bwam um mo gom gway bum mo. ⁶ Dhali um warkin ki imanthok aman mii mo dhali gom Tapa mo haali/ um bu'thki gwo mo ki mo gi isa nyor jin 'kosho'd kagahara mo ki mon'kuny bwa mo jin ta moshi/irr ki Shi/in Dheleladhelel mo. ⁷ Wakan ki um warkin ki uni gun ta she/mm goma ris uni kun gamki gwo is mo e Pam Makiduniyya mo dhali e Pa Akaa/ia mo be. ⁸ Haali/ gwo gi Tapa yisa igwoki'd mo jasi 'peni um e Pam Makiduniyya mo dhali Pa Akaa/ia mo hili si'da/ mongam gwo is bum si'da/ eya Arumgimis mo a'di yaki'd ka pije/ eya ris mo 'baar mo. Wakan ki aman yisa mina ta gi ton kamu/ mmo/o mo. ⁹ Haali/ uni ki is buni be'dki isi gwo mo gom aman mo gom han jin hankunu aman mo e bwaman um mo dhali gom mom bum jin

tu'kkina um mo eya Arumgimis mo 'peni aris tompinycon mo mmomii to gom a'di jin di ki e mo, a'di jin ta'da Arumgimis gana/ mo be, ¹⁰ dhali mmo'cor Ya/m piti 'peni momis mo, a'di jin cukina a'di mis mo 'peni mowu mo, a'di jin ta'da Yesus jin midi 'cuk ana mo 'pena nyor jin midi pu'du/ mo be.

2

Miin To ma Buulus jin Miina A'di e Pan Tasaluniiki mo

¹ Haali/ um ki is bum mishki mo mo iwak mo, ki but jin buta aman e um mo tani diki ta jim pe'th mo. ² Hili ba aman hila/ i'koshkina is ka nyor mo dhali miinu ki mon'the is kun shi/ashi/ mo e Pam Pilibbi mo me'd jin mishkina um mo dhali aman takina gi mo ma dum bam jin 'bi'thkina aman is mo eya Arumgimis mo mmobah um gwom 'borga/ ma Arumgimis mo e jis/ e ka dhan mo jin tanu 'kup ki 'kup mo be. ³ Haali/ momalas bam mo diki pi 'peni mo ma he'k e mo walla mii kun nyo/anyo/ mo walla a'di jin miinu ka mak mo. ⁴ Hili jasi me'd jin teskunu aman ka Arumgimis mo mmota imandhu to mo gom gwom 'borga/ mo tani wakan aman torkina gwo mo, yisa mmomii mii mmo'bor 'kwani bwa mo yisa, hili mmo'bora Arumgimis bwa i is mo, a'di jin nyo/ki'da dum bam mo be. ⁵ Haali/ aman 'konaki bu'th gwo kun onu kun ta ku ma rakakokosh mo, me'd jin misha um mo, walla mii jin dik mii e mo gom bwa jin puru'd mo me'd jin tan ma Arumgimis aman/o gwo mo. ⁶ Wakan si'da/ aman 'konaki simm monyca e mo 'peni 'kwani mo walla 'peni um mo walla 'peni 'kwanin tiya mo, ba aman mina 'taki ta ku gun 'the'kki gwo mo gom to mo me'd uni kun dhunu ki she/ mo goma Kristhos mo. ⁷ Hili aman takina 'kwani kun 'thup ma du mo e bwaman um mo me'da yim jin hilki'da hil mo gom ucim piti mo be. ⁸ Wakan aman usha e jo'co/ mo gom bwa jin o am ki um mo. Aman thosonkina is mo mmonyaka nyak ki um mo, yisa jasi gwo gom gwom 'borga/ ma Arumgimis mo, hili si'da/ is bam gana/ mo haali/ um warkin ki uni kun ena am ki en gana/ mo be.

⁹ Haali/ um kaki miim bam jin miina aman to e mo dhali mii gun 'batha'ba'th mo, iwak mo. Aman miikina mii mon'thiny mo dhali ki montee ilu/ mo ki aman mina 'taki diki dhu ton ditin e 'ba/ apo/ jan kamu/ mo me'd jin 'kokina am mmoçi gwom 'borga/ ma Arumgimis e um mo be. ¹⁰ Um ta iman/o gwo mo dhali Arumgimis si'da/ mo gom mii ma gayiin bam mo dhali mii kun ta ku ma kar/e mo dhali mii kun daru/ ki thalkin mo ibwambori um kun ta imangam gwo is mo be. ¹¹ Haali/ um mishki mo mo me'd mii kun miina com mo gom uçim piti mo tani aman malaskina um ka 'dete/ 'dete/ mo dhali 'bi'th uma du is mo dhali kan um gwo mo ¹² mmo'ko 'ko jin ha me'd mo goma Arumgimis mo, a'di jin yukki um mo e bampam pitin gana/ mo dhali monyca mo be.

¹³ Dhali aman si'da/ 'bora Arumgimis bwa i is mo ki fikir fikir mo gom mii yan mo haali/ ki um bu'thki gwo ma Arumgimis mo jin cikina um 'peni aman mo tani um bu'thki a'di mo me'd gwon 'kwani yisa, hili me'd a'di jin ta a'di mo, a'di jin ta gwo ma Arumgimis mo, a'di jin diki'd mo mmo/um mo e um kun gamki gwo is mo be. ¹⁴ Haali/ um, iwak mo, um warkin ki imanthok mii mo ka kaniisa ka ris mo kun ta ku ma Arumgimis mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo, uni kun 'kokin mo e Pa Yahuudiyya mo. Haali/ um 'koshkina is ka nyor mo ki ton tal 'de/ mo 'peni 'kwani gi bampam bum mo me'd mii kun miikunu uni mo 'peni 'Kwani Yahuuda/ mo, ¹⁵ uni kun 'koshki Tapa Yesus jwa mo nyakki imançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali ur am ka piye/ gara/ mo dhali mii gi wakan diki 'bora Arumgimis bwa mo dhali uni ta 'kup ki 'kup mo gom 'kwani 'baar mo ¹⁶ mmononkina uni aman bway mo 'peni moçor gwo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ki uni minu 'taki wo'th mo. – Wakan me'd isa yempa/ mo uni 'tu'dki miinthus buni ki piny piny mo. Hili anyor ma Arumgimis pu'dki'd apo/ uni ki 'ta'b mo.

ABuulus Dina Gwo Ibwa mo Mmibuçi 'Kwanin Kaniisa Dok/e mo

¹⁷ Hili me'd jin 'thissa/ kwa/kunu aman bwa mo 'peni um iwak mo, ki ari mo

mo e buñgwar is mo tani, yisa eya du mo tani aman palkina mii mo ka daran du kagahara mo dhali o bwa ki o shiyi'd mo mmoçora tor ki um ka karambuye/ mo. ¹⁸ Haali/ aman napa mmopu'dku/ i um mo – aha/ Buulus dok/e dhali dok/e mo – hila Seaan nonki aman 'kup mo. ¹⁹ Haali/ mo ma 'tej kapem bam walla mon'kun bwam bam walla ton'kup jin dhuna aman 'ba/ ki ca mo ibwambori Tapa Yesus bana mo gom pu'd piti jin mina a'di pu'du/ mo tani a'di ta'da ta mo? A'di diki ta uma? ²⁰ Haali/ um ta tontak bam mo dhali mon'kun bwam bam mo be.

3

¹ Wakan ki aman mola 'dim 'kup naskina/ mo tani aman okina bwa mo ki aman minu dhalku/ mo n'ko'd mo e Pa Athiina mo aman 'cena mo ² dhali aman hashkina aTimuthawuus mo, a'di jin ta'da kam bana mo dhali a'di jin ta'da manmii to mo goma Arumgimis mo gom gwom 'borga/ ma Kristhos mo, mmotel um sho'k mo e mongam gwo is bum mo dhali mmomalas um mo, ³ ki wathin tal 'den kamu/ minu 'koki joç mo ki monto'c bwa gwansan mo. Um ki is bum mishki mo mo ki a'di yansan ta tom bana jin midi 'bag ana e mo be. ⁴ Haali/ me'd jin 'kona aman nyakki um mo tani aman torkina um gwo gwansani twa/a/ mo ki ana mina isi 'kosh ka nyor mo e monto'c bwa mo, me'd jin pu'dkina a'di kan mo me'd jin mishkina um mo be. ⁵ Gom 'kup mii yansan mo ki aha/ mola a'di 'dim 'kup mo naskina/ mo tani aha/ hashkina gwo mo ki aha/ mina 'taki mish mongam gwo is bum mo, gom monko/ is mo ka manpal 'kwani mo gamki bwaya kamu/ mmopal um mo, ki miin tom bam midi 'taki ta jim pe'th mo be.

⁶ Hili shwane/ me'd jin pu'dkin ma Timuthawuus mo e am mo 'peni um mo tani dhali kalki aman gwom 'boron mo gom mongam gwo is bum mo dhali mo/ en bum mo dhali be'd gwo mo ki um isa yempa/ kaki aman e mo ki bwan'kush mo dhali kwa/a/ ki 'kosh um mo mmopar am e mo, me'd jin 'koshkina kwa/a/ aman si'da/ mo mmopar um e mo – ⁷ haali/ gom 'kup mii yan mo tani iwak mo eya ris mo ma

cis bam mo dhali monto'c bwa mo tani aman 'kokunu mo mmomalas mo ki um mo e mongam gwo is bum mo be. ⁸ Haali/ shwane/ aman 'kokina mo wakki/ um mini tel sho'k e Tapa mo be. ⁹ Haali/ mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo ki mii gi wakata imina aman ici eya Arumgimis mo gom um mo goma ris bwan 'kunya/ suru'dki amana a'di jin takina aman gom gway bum ibwambor ma Arumgimis mo ¹⁰ mmo'tho mo ka daran du mo ki mon'thiny ilu/ mo dhali montee mo ki aman mina tora tor ki um ka karambuye/ mo dhali thipa thip mo a'di jin hara um mo e mongam gwo is bum mo be.

¹¹ Dhali shwane/ dhalki Arumgimis bana dhali Ababa ki is piti dhali Tapa Yesus Krithos cu'thki aman bway bam e um mo ¹² dhali dhalki Tapa a'di dhu um mmomar mo/en is mo ka rem 'kup mo dhali ci um mo/en jin ishki'd ka entus ka rem 'kup mo, dhali goma ris 'kwani 'baar mo, me'd mii jin miikina aman mo gom um mo. ¹³ Wakan ki a'di midi tela dum bum sho'k mo ki dar gi mii kun 'koni 'ba/ mo e mii gun kogu mo ibwambor ma Arumgimis bana mo dhali Ababa mo ki pu'd jin mina Tapa Yesus bana pu'du/ mo nyakka ris unim piti kun dhelelkin mo be.

4

Mii kun Miina Wathi/ Mii Mii mo Mmo'bora Arumgimis Bwa mo

¹ Kwalany 'te/ ba/ iwaka, aman yukkina um mo dhali malas um mo e Tapa Yesus mo ki um me'd jin da/arkina um gwo mo 'peni aman mo gom gwo jin mina um ka 'ko mo ba/ dhali 'bora Arumgimis bwa mo jasi me'd mii jin miikina um mo tani miyi wakan ki nyanye/ mo dhali ki nyanye/ mo. ² Haali/ um mishki gwo jin ye'thkina aman um sho'k mo e Tapa Yesus mo be. ³ Haali/ a'di yansan ta bwa ma Arumgimis mo, ki um minu dhagam mo, ki um mini 'do is mo 'peni mo jin miinu miinyal mo, ⁴ ki um ka 'dete/ 'dete/ mo mini mish mo mo mmobu'th up gom is bum gana/ mo e mii jin kogu mo dhali montak mo, ⁵ yisa e mii jin dhunu e ki 'thir 'thir mo mmo'dap e mo me'd mii kun miina 'kwani kun daran ki ji gi lunu mo, uni kun 'koki misha Arumgimis

mo, ⁶ dhali ki wathin 'den kamu/ midi diki dhan gwo mo dhali mii akam piti ki shi/ e mii yan mo, haali/ Tapa a'di ta'da manrica ris to gwansani 'baar mo me'd gwo jin rumkina aman um itwa/a/ ki 'bi'th 'bi'th mo. ⁷ Haali/ Arumgimis diki yuk ana mo gom mii en'dap mo, hili e miin dhelelga/ mo. ⁸ Hili a'diyin jin midi ush gwo yansan mo tani a'di ushki gwo gi wathi/ yisa, hili Arumgimis mo, a'di jin ciki Shi/in piti jin Dheleladhelel e um mo be.

⁹ Hili isi gwo gom mo/eni e mo iwak mo um yisa mini mii ta gi jan 'den kamu/ jin midi 'kwar um to mo, haali/ um ki is bum torkunu gwo ka Arumgimis mo ki um mini ena en ka rem 'kup mo ¹⁰ dhali ka jin gana/ umi 'baar mo enki iwak mo kun 'kokin mo e Pam Makiduniyya mo. Hili aman malaskina um mo iwak mo mmomii uni ki nyanye/ mo dhali ki nyanye/ mo, ¹¹ mmogu a'di ki e mo mmo'ko ki 'dantar mo, mmohil isi miim bumi e mo, dhali mmomiya tu'c ki me'd bum mo me'd gwo jin kankina aman um mo. ¹² Wakan ki miim bum mini yuk montak 'peni 'kwani kun 'kon ka pije/ mo dhali mmo'koki 'tho to 'peni cin tiya mo.

Ku gun Wukin mo dhali kun 'Ko ki E mo ka Tee jin Mina Tapa Pu'du/ mo

¹³ Hili aman mina 'koki dhal um bway mo mmota pus moyi, iwak mo, isi gwo gom uni gwansan kun ishki e mo ki um minu 'koki jwakat mo me'd mii kun miina kun tiya kun daran gi mo ma 'tenj kape/ mo. ¹⁴ Haali/ me'd jin gamkina ana gwo is ka Yesus wuki'd mo dhali cu mo dok/e, isi kan si'da/ wakan eya Yesus mo tani Arumgimis midi 'doyu/ nyakki a'di si'da/ uni gwansan kun ishki e mo be. ¹⁵ Haali/ a'di yansan ibahkina aman e um mo ki gwon Tapa mo ki ana kun 'kona ki e mo dhali kun bockin mo ntagi pu'd jin mina Tapa pu'du/ mo tani ana mina 'koki sul uni gwansan bway mo kun ishki e mo be. ¹⁶ Haali/ Tapa ki is piti a'di midi thulu/ 'peni momis ki cuuwa/ jin kanu mo, nyakka yuk ma man'doyu gwo jin ca'd mo, dhali nyakki ko ma poome/ ma Arumgimis mo. Dhali uni gun wukin eya Krithos mo tani mini cu misi twa/a/ mo be. ¹⁷ Dhali yan'ko'd ana kun 'kona ki e mo dhali kun bockin mo minu nyak bu'th mo nyakki uni mo mmontal 'de/ mo mmogam

Tapa 'kup mo e bwaa rak mo e momis mo. Dhali wakan ana mina nyak 'ko ki Tapa ki sule/ mo. ¹⁸ Dhali ki mii gi wakan mo tani malasiya malas ka rem 'kup e gwo gwansan mo ma.

5

Thosoni Is mo gom Pu'd jin Mina Tapa Pu'du/ mo

¹ Hili isi me'd gwo goma tee mo dhali yir mo mo iwak mo, um mini mii 'koki ta gi gwon 'den kamu/ jin minu 'kwarku/ e um mo. ² Haali/ um ki is bum mishki mo ki 'bore/ mo ka tee jin mina Tapa pu'du/ mo tani a'di wana e ki wathin 'di/ jin midi yayu/ mon'thiny mo. ³ Ki 'kwani mini o gwo mo ki: Monku'th is a'diheyeye dhali mo jin 'konu 'kom 'pempa mo tani yan'ko'd ki jahanne/ mony'ce'd sho'k midi pu'd apo/ uni mo me'da nyor ma 'ci jin shwa'da 'bom mo. Dhali monkamu/ minu yeya? ⁴ Hili um yisa 'kon e mondthurumi'd mo iwak mo, haala tee yansan midi diki wuny um is mo me'd mii jin miina wathin 'diyi. ⁵ Haali/ umi 'baar mo ta iya/ gi monkush mo dhali iya/ ma tee mo. Ana 'konaki ta uni gi mon'thiny mo walla gom mondthurumi'd mo. ⁶ Wakan dhalki ana ki ish e mo me'd mii kun miina 'kwanin tiya mo, hili dhalki ana 'kona ki e i'kup mo dhali tim mo mo ki 'cese/ 'cese/ mo. ⁷ Haali/ uni gwansan kun ishki e mo tani ishki e mo e mon'thiny mo dhali uni gwansan kun 'koshkin ma su mo tani 'koshkin ma su mo mon'thiny mo be. ⁸ Hili me'd jin takina ana uni ma tee mo tani dhalki ana tima mo mo dhali hitha rapa/ gi mongam gwo is mo dhali mo/en mo dhali gom ton'kup mo tani a'di ta mo ma 'ten kapem bana gi bway mowoth mo be. ⁹ Haali/ Arumgimis diki 'kawur ana mo goma nyor mo hili ki ana mina bu'th bway mowoth mo e Tapa Yesus Kristhos bana mo, ¹⁰ a'di jin wuki'd mo gom ana mo, wakan wakki/ ana 'kona ki e mo walla isha e mo tani ana mina 'taki 'ko nyakki a'di mo be. ¹¹ Wakan 'bithi ci adu is ka rem 'kup mo dhali nyanj anyanj ka rem 'kup mo jasi me'd mii jin miikina um mo be.

Kwalany 'Te/ Ba/. Momalas mo dhali Monthe Me'd mo

¹² Hili aman yukkina um mo iwak mo, mnotak uni gwansan kun miiki mii e bwam um mo dhali uni gun can ki um e Tapa mo dhali uni gun logomki um ki gwo mo, ¹³ dhali taki uni mo ki tak jin caaca mo e mo/en mo goma tu'c buni mo be. Hili tayi gi mo ma ku'th is e bwaman is bum gana/ mo. ¹⁴ Dhali aman malaskina um mo, iwak mo, ki um mini to'k uni gwa-han kun tana piny is mo, dhali 'bithi uni gwansan adu is mo kun 'thina buye/ ki miin to mo, dhali woth/ uni kun 'ka'da is mo, 'ku'ci bwa ki 'kari'th mo gom uni 'baar mo. ¹⁵ Hili ki 'bore/ ki jan tal 'den kamu/ 'peni bwam um midi diki rak tonthusi bway mo gom tonthus jin miinu mo, hili isa yempa/ simmi mii e mo mmomii miim 'boro'd ka rem 'kup mo dhali gom 'kwani 'baar mo. ¹⁶ 'Kunyi bwa mo isa yempa/ mo. ¹⁷ 'Thoyi ki tikir tikir mo. ¹⁸ 'Ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo goma ris mii 'baar mo kun tu'k 'ban mo. Haali/ a'di yansan ta bwa ma Arumgimis eya Kristhos jin ta'da Yesus mo gom um mo be. ¹⁹ Dhalku/ Shi/in ki us mo. ²⁰ Dhalku/ gwo jin onu is ki wak mo. ²¹ Hili nyo/i aris to 'baar mo. Teli mo e a'di jin 'boro'd mo. ²² 'Doyi is mo 'peni aris e 'baar mo kun ta tonthus mo.

²³ Dhalka Arumgimis jin ta monku'th is ki is piti mo dhagam um ka 'bimpil mo, dhali dhalki shi/ in bum dhala kashiram bum dhali bungwar is bum minu dhu ki 'dantar mo dhali dar gi monthalkin mo gom pu'd jin mina Tapa Yesus Kristhos bana pu'du/ mo be. ²⁴ A'di jin yukki um mo tani ta a'di jin ta isinj gana/ mo dhali a'di midi mii a'di mo.

²⁵ Iwaka, 'thoyi gom aman mo ma.

²⁶ Theyi arisa wak me'd mo ki 'twa/ jin pinu ki jin ko/ mo.

²⁷ Aha/ kankina um gwo mo ki gwon Tapa mo ki gwo yansan minu den e mo goma risa waki 'baar mo be.

²⁸ A'the gi Tapa Yesus Kristhos bana mo midi di e um mo be.

Gwo jin 'Ko'd jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pan TASALUNIIKI mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus dhala Silwaan^us dhala Timuth^hawu^us mo.

Eya kaniisa gi Pan Tasaluniiki mo eya Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesu^s Krist^hos mo be.

² A'the e um mo dhali mon^ku'th is eya Arumgimis a'di jin ta'da Baba mo dhali Tapa Yesu^s Krist^hos mo be.

Gwon Dwall ka Tee jin Min ma Krist^hosi Pu'du/ mo

³ Am kara ba/ mina ci mo jin 'boruwa Arumgimis bwa i is mo isa yempa/ mo gom um mo iwak mo, me'd jin gama a'di ki gam mo, haali/ mon^gam gwo is bum 'twak^ki'd ka ent^hus mo dhali mo/en bum ka 'de^te/ 'de^te/ mo gom mo/en jin ena um ka rem 'kup mo a'di markunu is mo be. ⁴ Wakan aman ki is bam dhuna 'ba/ ki ca mo gom um mo eya risa kaniisa ma Arumgimis mo gom sho'k bum jin tel^kina um mo dhali mon^gam gwo is bum eya ris mom bum jin 'kos^hu um mo dhali e mon^to'c bwa jin 'kokina umi mo'dim 'kup mo be.

⁵ Mii yansan a'di mishu mo eya tente/ mo ki gwon dwall ma Arumgimis jin ta'da kar/ e mo ki um minu 'taki dhu ki uni gun ha me'd mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo gom a'di jin 'kos^hkina um is ka nyor mo be.

⁶ Haali/ Arumgimis ka jin gana/ karki a'di ki miin^kar/ e mo mmorak mon^to'c bwa ibway mo ki uni gwansan kun to'cki um bwa mo be ⁷ dhali mmoci um mo ma si/ is mo, um kun tashkunu ki bwan di^tin mo nyak^ki am mo me'd jin mina Tapa Yesu^s 'ceeyu mo 'peni momis mo nyak^ki iman'doyu gwom piti kun 'bitha'bi'th mo e o'd jin shwa'd ka le'dan mo, ⁸ mmorica ri'c apo/ uni gwansan kun 'koki misha Arumgimis mo dhali apo/ uni gwansan kun 'koki ha gwom 'borga/ gi Tapa Yesu^s bana e mo mmomii mo. ⁹ Uni mina isi 'kosh ka nyor mo gom gwon dwall jin toru gwo 'twa/ a 'cesh mo gom mii ma kar/ e mo, a'di jin ta mo jin minu 'ce'd sho'k

ki sule/ ya ye 'ba/ mo dhali mo jin dheru bwa ki sule/ mo 'peni bun'kus gi Tapa mo dhali 'peni monycam piti gi mom'bi'th mo ¹⁰ me'd jin mina a'di pu'du/ ka tee caan mo ki a'di minu kar ki ca mo e kum piti kun dheleladhelel mo dhali a'di min ma ris 'kwani 'baar mo mer mo, uni kun gamki a'di gwo is mo, haali/ gwo jin toru e um mo tani gamkunu is mo be. ¹¹ Itagi 'pemen yan mo isa yempa/ mo tani aman 'thokina mo gom um mo ka Arumgimis bana midi dhu um ki uni kun ha me'd mo ka yuk piti mo dhali thima ris 'kup mii 'baar mo kun 'boron mo dhali mii kun piyin mo 'peni mo jin gamu gwo is mo ki mom'bi'th piti mo. ¹² Wakan ki gway gi Tapa Yesu^s bana mo minu kar ki ca mo e um mo dhali um e a'di mo isi me'd gwo ma 'the ma Arumgimis bana mo dhali Tapa Yesu^s Krist^hos mo be.

2

Wathin 'De/ Yin jin Ush Gwonkan mo

¹ Dhali shwane/ isi gom gwo jin mina Tapa Yesu^s Krist^hos bana pu'du/ mo dhali goma dhana tul 'kup bana jin mina ana gam a'di 'kup mo tani aman yuk^kina um mo iwak mo. ² Dhalku/ ki ta uni gun mina isi la yi^kin ki jahanne/ mo eya du mo walla la dhal cuuwa/ me'd mo walla ki shi/ in mo walla ki gwo mo, walla ki gwo jin 'kwarkunu mo mmo/o ki a'di ta jim bam mo mmo^tes gwo mo ka tee gi Tapa pu'dki'd mo. ³ Dhalku/ ki dhal wathin 'den kamu/ bway mo mmomu'th um e ki bwaya kamu/ mo. Haala tee caantan midi diki pu'du/ ciki/ mo isi ciki/ mo, mo jin dhalu gwo 'pen mo midi pu'du/ ntwa/ a/ mo dhali wathin 'de/ yin jin ush gwonkan mo minu tor eya tente/ mo, a'di jin ta ya/ gi mo jin daku gwo me'd mo ⁴ a'di jin ceshki mo ki njarr mo dhali kar is piti ki ca mo apowa risa rum kun yuku gway kan ka wuny is mo walla to jin lunu mo, wakan a'di ki bu'th monyca'b piti e gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis mo mmobah gwo mo ki a'di ki is piti ta'da Arumgimis mo be. ⁵ 'Kona um ki ka gwo eya, ki me'd jin dikika/ e um naskina/ mo tani aha/ torkina um gwo yansan mowa? ⁶ Dhali um mishki mo mo ki a'di jin 'tashki a'di 'twa/ mo shwane/ wakan mo ki a'di minu tor eya tente/ ka

teem piti mo. ⁷ Haali/ mom'bi'th jin ta jin kup 'peni mo jin ushu gwonkan mo di'd mo hila/ mmo/um mii mo. Hili jasi a'di jin 'tashi a'di 'twa/ mo shwane/ midi mii wakan ntaga tee jin minu bu'th a'di 'peni bway piti mo be. ⁸ Dhali yan'ko'd a'din 'de/ yin jin ush gwonkan mo tani minu tor eya tente/ mo, dhali Tapa Yesus midi 'kosh a'di jwa mo ki shi/irr ki 'twam piti mo dhali 'ce'd a'di sho'k mo ki is piti mo jin mina a'di piyu/ mo dhali ki pu'd piti jin mina a'di pu'du/ mo be. ⁹ Mompu'd jin mina a'din 'de/ yin jin ushi gwonkan ipu'du/ mo ki mo jin um ma Setaan mii mo tani midi di ka ris mom'bithi 'baar mo dhali ki jamas mii ma mak mo dhali momer kun ta ku ma mak mo, ¹⁰ dhali nyakka ris mo jin hekuwa he'k e mo kun ta kun thus mo gom uni gwansan kun 'kokini mo'ce'd sho'k mo haali/ uni ushki gwon gana/ en mo dhali wakan ki uni minu 'taki woth mo. ¹¹ Wakan Arumgimis a'di hashki'da po/ uni adhan mo jin susuwa sus mmoper mo 'peni gwon gana/ mo mmodhu uni mmogam a'di jin ta thus ki thus is mo. ¹² Wakan ki uni 'baar mo minu wak mo, uni kun 'koki gam gwon gana/ is mo, hili uni 'kola 'ce mo e momii mii kun 'koki ta kun kar/e mo.

Mo jin Kwanykunuwa Kwany mo gom Bway Mowoth mo

¹³ Hili am kara ba/ imina ci mo jin 'boruwa Arumgimis bwa i is mo isa yempa/ mo gom um mo iwak mo, um gun enu ki Tapa mo, haali/ Arumgimis kwanyki um 'peni ka mun'kup mo mmota ku gi minu woth mo e mii kun dhagamkunuwa dhagam ki Shi/in mo dhali mo jin gamkunu gwo is e gwon gana/ mo. ¹⁴ E mii yan mo a'di yukkina a'di um mo e gwom 'borgam bam mo, wakan ki um mini bu'th monyca gi Tapa Yesus Kristhos bana mo be. ¹⁵ Wakan mo tani iwak mo, doshi mo dhali teli sho'k mo dhali budhi gwo kun luku um mo, a'di jin torkunu um ki aman mo, wakan, ki gwo jin onu ki 'twa/ mo walla ki gwo jin 'kwaru mo be.

¹⁶ Dhali shwane/ dhalki Tapa Yesus Kristhos bana ki is piti mo dhali Arumgimis jin ta'da Babam bana mo, a'di jin enki ana mo dhali ci ana momalas jin midi di ki sule/

sule/ ya ye 'ba/ mo dhali mo ma 'tenj kapen gana/ ka 'the mo, ¹⁷ dhalki a'di malaski'da dum bum mo dhali tel uni sho'k mo eya risa tuca 'borga/ mo dhali gwo mo be.

3

'Thoyi gom Aman mo

¹ Kwality 'te/ be, iwak mo, 'thoyi gom am mo, ki gwo gi Tapa midi pala/ ki lala'th mo dhali pi mii e mo me'd mii jin miikina a'di e bwam um mo ² dhali ki aman minu 'cuk mo 'peni 'kwani kun daran gi 'ce mo dhali kun ta thus ki thus mo. Haali/ 'kwani 'baar mo yisa ta gi gwo jin gamu is mo yisa. ³ Hili Tapa a'di ta a'di isin gana/ mo. A'di midi 'bi'th um is mo dhali ji um 'peni a'dinthus 'de/ yin mo. ⁴ Dhali aman takina gi mo jin wukina aman Tapa jwa i is mo gom um mo ki um 'kon mmomii to shwanetan mo dhali ki um mini mii to kun kankina aman um gwo mo be. ⁵ Dhalki Tapa a'di cu'thki'da dum bum mo e mo/en mo goma Arumgimis mo dhali e sho'k jin telu mo eya Kristhos mo be.

Mii ma Mure/jin 'Ko 'Kwani I'ba/ mo gom Mii jin Minu Imiia Tu'c mo

⁶ Dhali shwane/ aman kankina um gwo mo iwak mo, e gway gi Tapa Yesus Kristhos bana mo ki um mini non is bum mo 'peni ikana tiya mo, uni kun 'kokin mo e mo ma piny is mo dhali yisa isi e gwo jin luku mo jin bu'thki'na um 'peni aman mo. ⁷ Haali/ um ki is bum mishki mo mo gom um ka ba/ imini ta imanthok aman mii mo. Aman 'konaki ta apiny is mo me'd jin 'kokina aman e um mo. ⁸ Aman 'konaki shwa tonte/ gi wathin tal 'den kamu/ mo ki dar gi to jin ro'du mo. Hili ka tu'c bam jin 'batha'ba'th mo dhali ki miin to jin miikina aman ki mon'thiny ilu/ mo dhali ki montee mo tani ki aman mina 'taki 'koki dhu ton di'ini 'ba/ acinkamu/ 'peni um mo. ⁹ A'di yisa wakana haali/ aman 'konuki dhal bway mo mmomii kan mo, hili mmoci um e miim bam kun bota am mo mmota she/mm mo ki um mini ta imanthok aman mii mo be. ¹⁰ Haali/ isi kani me'd jin 'kokina aman e um mo tani aman cikina um gwonkan yansan mo ki: Wakki/ wathin tal 'den kamu/ midi diki miia tu'c mo tani dhalku/ ki dhal a'di bway mo mmoshwa

tonte/ mo. ¹¹ Haali/ aman cikkina gwo mo ki uma tiya 'kokin mo e mo ma piny is mo, dhali ta imankul gu'b 'te/ mo, mmo'koki miiya tuca tiya mo 'te/. ¹² Dhali 'kwani gi wakansan mo tani kankina aman um gwo mo dhali malas mo e Tapa Yesus Kristhos mo mmomii to ki me'd buni ki shwam mo dhali mmogam to ka tu'c buni jin mina uni mii ta mo. ¹³ Iwaka, dhalku/ is ki wu e mo mmomii miim 'borga/ mo.

¹⁴ Wakki/ wathin tal 'denj kamu/ midi ush gwo ha e mo jin ona aman mo eya warka/ yansan mo tani buki wathi/ yan ka piye/ mo dhali dhalku/ a'di ki 'dish is mo mmonyak to mii ki a'di mo ki a'di mina isi 'theya 'the mo. ¹⁵ Dhali dhalku/ ki hil a'di me'd a'di jin ta 'kup ki um mo, hili rumi a'di ki gwo mo me'da kam bum mo.

Mom'bor Mii jin Dhalu Me'da Po/ 'Kwani mo

¹⁶ Dhali shwane/ dhalki Tapa gi monku'th is ki is piti mo ci um monku'th is mo eya ris mo 'baar mo dhali ka ris 'twarikal kuku/ mo. Tapa midi di nyakki umi 'baar mo.

¹⁷ Aha/ Buulus 'kwarkina monthe me'd yansan ki me'd pem gana/ mo. A'di ta'da du'd mii kun 'kwarkika/ eya ris gwom pem mo. A'di ta miim pem jin 'kwarkika/ gwo mo. ¹⁸ Dhali a'the gi Tapa Yesus Kristhos bana midi di e umi 'baar mo be.

Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma Buulus goma TIMUTHAWUUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus a'di jin karu ki she/ mo goma Kristhos jin ta'da Yesus mo ki gwonkan ma Arumgimis mo jin ta'da Manwoth bana mo dhala Kristhos jin ta'da Yesus jin ta mo ma 'tenj kapem bana mo be.

² Eya Timuthawuus mo, a'di jin ta'da 'cim pem gana/ e mongam gwo is mo.

A'the dhali momiimii dhali monku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhala Kristhos jin ta'da Yesus Tapam bana mo be.

Arum jin Rumuwa Po/ Gwon Thus jin Toru mo

³ Me'd jin tirrishkika/ /e ki gwo mo me'd jin yakika/ ya mo e Pam Makiduniyya mo mmoca'b mo e Pan Epasus mo ki /e mini 'taki kan 'kwanin tiya gwo mo mmo'koki tor gwontora kamu/ jin diki she/ mo ⁴ walla si'da/ mmo'koki ciya hirdhe/ ki is buni mo gom gwo lolop jin ta ja mak buni mo dhali mo jin beledhu gwo mo jin dar ki 'pemen mo, a'di jin shushki'da du mo mmodot gwo mo 'te/ mmodhal mii e i is mo gom gwo jin yedhu sho'k jin piyi'd 'peni Arumgimis mo, a'di jin ta gwo e mongam gwo is mo.

⁵ Hili tom bam jin 'dona am ki e mo mmokankina aman gwo mo tani ta mo/en be, a'di jin piyi'd 'pena du jin dheleli'd mo dhali 'peni 'twa/ ma dum 'borga/ mo dhali 'peni mongam gwo is jin dar ki washila/ mo. ⁶ 'Kwanin tiya mmogaskina uni mo 'peni to gwansan mo tani uni wanykin ki wanya/ wanya/ mo e gwo kun 'ko bwa 'te/ mo kun 'kokina uni mmotora tor mo, ⁷ mmo'kona uni gwo ibwa mo mmota uni kun ta imanor gwo mo gom gwonkan jin cinu mo. Uni dar ki mo jin mishu gwo 'ban mo gom gwo kun ona uni mo walla gom to kun ona uni gwo mo ki gwo jin gwona uni 'kus mo be.

⁸ Dhali ana misha mo mo ki gwonkan jin cinu mo, a'di 'boro'd mo, wakki/ wathin 'denj kamu/ midi mii a'di mo me'd jin dhala

gwonkan a'di bway mo mmomii mo. ⁹ A'di midi mii mish gwo yansan 'ban mo, ki gwonkan jin cinu mo yisa 'thikunuwa 'cesh mo gom uni kun ta kun kar/ e mo, hili gom iman/ush gwonkan mii mo dhali iman/ush gwo ha e mo, dhali gom ku gi ushuna ush goma Arumgimis mo dhali imanmii miinthus mo, dhali gom ku gi 'koki dhelel mo dhali gom ku gi 'koki dhu mii kun kogu mo dhali gom iman'kosha mee mo ki icom mo dhali iman'kosha mee mo ki ikum mo dhali iman'kosha mee mo ki 'kwani mo, ¹⁰ dhali 'kwani kun mii miinyal mo dhali imanha'k 'pen cen gwas mo dhali imankwal 'kwani mo dhali imanta tor mo dhali imanthul me'da po/ gwo ka mak mo dhali ma to gunn kun miinu ki ca'ckon mo e gwon gana/ jin toru mo, ¹¹ isi ki gwo gi monyca gi gwom 'borga/ mo jin ta ji ma Arumgimis jin 'boru mii mo, a'di jin cikunu aha/ mo mmodhu mo be.

Mii ma Buulus jin 'Bora A'di A'bor Bwa i Is mo gom Mo jin Miinuwa Mii mo

¹² Aha/ 'borkina a'di bwa i is mo a'di jin ciki aha/ mom'bi'th mo gom a'di yan mo, a'di jin ta'da Kristhos jin ta'da Yesus mo jin ta Tapam bana mo, haali/ a'di mishki aha/ mo ki aha/ tana ji isin gana/ mo mmokarkina a'di aha/ 'pen ka pije/ mo mmomii to mo gom a'di mo, ¹³ ba aha/ 'thissa/ walkina gwo sor mo dhali aha/ 'koshkina 'kwani mo dhali aha/ sorkina a'di mo. Hili aha/ bu'thkina momiimii mo haali/ aha/ miikina miim pus mo mmodika/ e mo jin daru ki gwo jin gamu is mo. ¹⁴ Dhali a'the gi Tapam bana guski'd ki sho'k piti gom aha/ mo nyakki mongam gwo is mo dhali mo/en mo kun 'kon eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. ¹⁵ Gwo yan jin onu mo ta gwon gana/ mo dhali a'di ha me'd ki han gana/ mo mmobu'th a'di 'baar mo ka Kristhos jin ta'da Yesus pu'dki'd mo e mony'cesh yan mo mmowoth uni kun miiki miinthus mo. Dhali aha/ tana 'kan'kup jin ta'da manmii miinthus mo. ¹⁶ Hili aha/ bu'thkina momiimii mo gom 'kup mii yan mo, ki, e aha/ mo tani me'd jin taka/ 'kan'kup mo tani Yesus Kristhos midi 'taki tor eya tente/ bwa ma dum pitin gana/ mo jin 'kuca a'di ki 'kari'th mo mmota she/mm mo gom uni gwansan kun mini 'ko mo mmogam gwo is mo e a'di

mo gom mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. ¹⁷ Eya Malik jin di'd ki she/ yil mo, jin midi mol wu mo, dhali jin molu mish ki e ga'cesh mo, a'di jin ta'da Arumgimis mo jin di'd 'denj gana/ mo, a'di minu tak mo dhali kar ki ca mo goma sule/ mo dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

¹⁸ Gwonkan yansan kankika/ / e mo, Timuthawuus, / e jin ta ya/ m pem mo, isi ki gwo kun onu is mo kun bagu mo, uni kun torkunu mo gom /e mo, ki /e mmoshi/ irrkunu ki uni mo tani mini 'taki asa asa 'borga/ mo ¹⁹ mmoitel mongam gwo is sho'k mo dhali 'twa/ ma dunj gana/ mo. Mmo/ ush gwo 'peni 'twa/ ma du mo tani 'kwanin tiya pwa^hki mongam gwo is buni mo. ²⁰ E bwaman uni gwan mo tani ta iHiminayus mo dhala Iskandar mo, uni 'kon mo, uni kun cikika/ ka Setaan mo ki uni mini da/ar mii mo mmo'koki wal gwo sor mo be.

2

Gwo jin Yedhuwa Ye'th Sho'k mo gom Isi Gwo Goma 'Tho mo jin Minu 'Tho mo

¹ Gwo jin ta jin twa/a/ ki gwo 'baar mo tani a'dihe/ be. Aha/ tirrishkina atirrish ki gwo mo ki mo jin di'buwa di'b is mo dhali mo ma 'tho mo jin 'thonu mo dhali gwo jin wo^hu/ is mo dhali mo jin cinuwa 'borim bwa i is mo minu mii mo gom 'kwani 'baar mo, ² gom imalik mo dhali gom 'kwani 'baar mo kun 'ko 'kom 'penkapan mo, ki ana mina 'kowa lam bana ki shwam mo dhali ki monku'th is mo dhali ki mii ma gayiin mo dhali ki ana minu tul 'twa/ 'kup mo ki moman mo ka ris 'twan^hkal kuku/ mo be. ³ Mii yansan a'di 'boro'd mo dhali a'di mishkunu bu'th mo e jis/ e ma Arumgimis jin ta'da Manwo^h bana mo, ⁴ a'di jin dina gwo ibwa mo goma ris 'kwani 'baar mo ki uni minu wo^h mo dhali mmopu'du/ mo mmonyith gwonj gana/ mo be. ⁵ Haali/ Arumgimis tal 'de/ mo be dhali jan 'de/ di'd si'da/ jin doshki'd e bwaman ma Arumgimis mo dhali 'kwani mo, a'di jin ta wathi/ jin ta'da Kristhos jin ta'da Yesus mo, ⁶ a'di jin ciki is piti mo mmota to jin wani 'kwani 'baar mo 'ba/ mo. Gwontor gom a'di mo tani a'di torkunu mo ki embul ma teem piti mo. ⁷ Gom a'di yan mo tani aha/ karkunu 'pen ka pije/ mo mmota

aman^hci gwo mo dhali mmota a'di jin karu ki she/ mo (Aha/ tora gwo ki tor gana/ mo. Aha/ dinaki ta ator mo). Aha/ tana aman^htor 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ gwo mo e mongam gwo is mo dhali e gwonj gana/ mo be.

⁸ Aha/ dina gwo ibwa mo si'da/ eya ris mo 'baar mo ki 'kwani mini mii 'tho mo, mmo'de'k me'd kun dhelelini mis mo ki dar ka nyor mo walla dar gi wala jin walu mo ki tas tas mo. ⁹ Wakan si'da/ up mini nyon is buninj gana/ mo ki dar gi mo jin minu tera ter mo dhali mmohi'th burrin^hye/ i is mo kun gamana gam mo kun dit ma po/ e mo, yisa mmo^hto'da mur kagahara mo walla mmohi'th 'dolkon gana/ i is mo walla mmohi'th dhema/ i is mo walla mmohi'th burrin^hye/ kun 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo.

¹⁰ hili uni mini nyon is ki miim 'borga/ mo me'd jin mina a'di ha me'd mo gom up kun o gwo ki 'twa/ mo ki uni tana gayiin mo gom ji gi lunu mo. ¹¹ Dhalka 'bom da/ar mii mo mmo^hca'b ki shwam mo dhali ca'b ki ca'b 'ko'd me'di 'baar mo. ¹² Aha/ dinaki dhala 'boma kamu/ bway mo mmota aman^htor gwo mo walla mmota gi moshirr apo/ 'kwani^h gwas mo. Ayim midi mii ca'b ki shwam mo. ¹³ Haala Adam a'di ta a'di jin uku ntwa/a/ mo dhala Hawwa n'ko'd mo. ¹⁴ Dhala Adam yisa ihe'kkunu eya, hila 'bom a'di ihe'kkunu e mo dhala yim warki'd ka mandhanj gwo mo be. ¹⁵ Hila 'bom minu wo^h mo ki mo jin dhodhu uci mo wakki/ ayim midi rash di mo e mongam gwo is mo dhali e mo/ena en mo dhali mii kun dheleladhelel mo dhali mii kun miinu ki dar gi mii ma ter mo.

3

Monthum jin Thumkunu mo gom Jwahanj 'Kwaninj Kaniisa mo

¹ A'di ta gwo jin ta isinj gana/ be jin onu ki: Wakki/ wathin 'denj kamu/ dina gwo ibwa mo mmomiiya tu'c jin miina jwahanj 'kwani mo tani a'di ona bwa ka tuca 'borga/ mo be. ² Wathi/ gwanyjaka/ midi mii diki mii ta gi mii 'ba/ mo, dhali a'di midi mii ta ga 'bom jasi 'de/ mo, dhali a'di midi mii ta wathi/ jin min ma du 'tim mo, dhali a'di midi mii ku'th is ki 'cese/ 'cese/ mo dhali a'di midi mii diki lo'b is piti nycine/ mo,

dhali a'di minu mii ta gu'b piti ñal mo, dhali a'di midi mii ta gwocon ki gwocon mo mmoťor gwo mo, ³ dhali a'di midi mii diki 'dish mo ma su is mo, dhali a'di midi mii diki mii mii ki ra'b mo hili a'di mina e mii 'thupa'thup mo, dhali a'di midi mii diki wala le'd ki Ƨas Ƨas mo, dhali a'di midi mii diki ta aman/ena guurush mo si'da/. ⁴ A'di midi mii mish kuñ gu'b piti dhu ki 'bore/ mo, mmodyu ućim piti mmo'dapa bora 'cesh mo mmocik gwo mo dhali mmotaka tak mo ka ris 'twañkal kuku/ mo. ⁵ Haali/ wakki/ wathi/ diki mish kuñ gu'b piti dhu ki 'bore/ mo tani ba ki jin ta'da ta mmina a'di mish 'kwaniñ Ƨaniisa ma Arumgimis dhu mo? ⁶ A'di midi mii diki ta wathi/ jin ta jin this mo jin daka bu'th gwo jin gamu is mo haali/ a'di midi 'taki se ki 'pura/ 'pura/ mo ki 'ba/ jin kara a'di ki ca mo, dhali biť mo e mo jin waku tapa ma ruma 'cesh mo. ⁷ Bahili a'di minu mii mañ mo ki 'kwani kun 'kon ka piće/ mo haali/ a'di midi 'taki biť mo e mo jin wakuwa wak mo dhali eya gume/ gi tapa ma ruma 'cesh mo.

Monthum jin Thumkunu mo gom Iman-hila Hil mo goma Ƨaniisa mo

⁸ Wakan si'da/ 'kwani kun dhunu mo mmohil to ma Ƨaniisa i e mo tani uni mini mii Ƨa/ aƧa/ mo, mmo'koki ta gi 'twa/ jin onu gwo isu/ mo, dhali mmo'koki jima su i 'twa/ mo, dhali mmo'koki pur bwa mo goma guurush mo. ⁹ Uni mini mii bu'th gwo jin ćinu ki jim bag mo jin gamu is mo ki 'twa/ ma dun dhelelgam buni mo. ¹⁰ Dhali uni si'da/ minu mii nyo/i Ƨwa/a/ mo. Dhali yan'ko'd wakki/ uni nyo/u ki is buni mo ki uni ta uni kun dar gi mii 'ba/ mo tani dhalki uni mii to mo me'd uni kun cila to hil mo goma Ƨaniisa mo. ¹¹ Wakan si'da/ up mini mii Ƨa/ aƧa/ mo, mmo'koki thutha thu'th 'pen mo, hili uni mini ta uni kun mini 'tima du mo, mmota uni isiñ gana/ mo eya ris to 'baar mo be. ¹² Dhalki uni kun cila to hil goma Ƨaniisa mo ta gi up jasi 'deťe/ 'deťe/ mo dhali dhalki uni mish ućim buni dhu mo dhali kuñ gu'b buni ki 'bore/ mo. ¹³ Haali/ uni gwansan kun miiki to ki 'bore/ mo me'd uni gun cila to hil mo goma Ƨaniisa mo tani uni gam 'twa/ mañ mo gom miin gana/ jin gama uniya du is mo gom is buni mo dhali si'da/ adhan mo jin wunu jwa i is

mo e mongam gwo is mo, a'di jin diki'd eya Ƨristhos jin ta'da Yesus mo be.

Gwo jin Ƨinu ki jim Bag mo gom ji Lun Bana mo

¹⁴ Aha/ tosha mmopu'dku/ i um ki 'dishe/ mo, hili aha/ 'kwarkina um gwo gwansan mo mmoye'th um sho'k mo. ¹⁵ Wakan, wakki/ aha/ takina diite/ mo tani um mini 'taki mish mo mo ki um Ƨa ba/ mini 'taki mii mii ki is bum mo me'd uni kun ta kuñ gu'b ma Arumgimis mo, a'di jin ta'da Ƨaniisa jin ta ji ma Arumgimis jin di ki e mo, a'di jin ta'da atinƧilin mo dhala cur gi gwoñ gana/ mo be. ¹⁶ Ka jin gana/ ana pikina gwo mo gom a'di yansan jin ta dhan gwo jin ćinu ki jim bag mo jin ta jim bana jin lunja ana alun mo: A'di jin Ƨorkunu eya tente/ mo e shuman is mo, dhali a'di jin karkunu ki mo ma Ƨar/e e Shi/ in mo dhali a'di jin parkina iman'doyu gwo e mo dhali a'di jin Ƨikunu gwo mo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo dhali a'di jin gamkina 'kwani gwo is mo e mony'cesh mo dhali a'di jin bu'thkunu bway momis mo e monyca mo.

4

Gwo jin Toru Itwa/a/ mo gom Mo jin Minu Dhal Gwo jin Gamu Is 'Pen mo

¹ Dhali Shi/in a'di Ƨorki gwo ki ji lugum mo mmo/o gwo mo ki, ka cim kuñ 'ko'd mo tani kun tiya mini per mo 'peni mongam gwo is mo mmociya hirdhe/ ki gwo gi shi/ in kun he'kkunuwa he'k e mo dhali ki gwo kun toru goma ruma 'cesh mo ² e gwo ma por ma piće/ mo kun tanuwa Ƨor ka Ƨor mo ki 'kwani gwansan mo kun sula 'twa/ ma dum buni mo, ³ uni gun nonki mash jin mashu mo dhali uni kun shush mii mo mmoga/ tonťen tiya mo, uni kun uk ma Arumgimis mo mmota to gun minu bu'th ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo ki uni gwansan kun gamki gwo is mo dhali mish gwoñ gana/ mo be. ⁴ Haali/ aris to 'baar mo kun uk ma Arumgimis mo tani uni ta tom 'boron mo, dhali toñ kamu/ minu wak mo gomata? wakki/ a'di budhu ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo, ⁵ haali/ a'di karu

ki she/ mo wakan ki gwo ma Arumgimis mo dhali ka 'tho jin 'thonu mo be.

Amanmii To jin Ha Me'd mo goma Yesus Kristhos mo be.

⁶ Wakki/ / e mini dhu gwo gwansan kun yedhuwa ye'th sho'k mo ibwambora wak mo tani /e mini ta a'dim 'borga/ mo mmomii to mo goma Kristhos jin ta'da Yesus mo, gom gura/ jin 'kana /e mo e gwo jin gamu is mo dhali gom gwom 'boro'd jin toru /e mo a'di jin bathkina /e mo be. ⁷ Dhalka hirdhe/ ki ci mo gom gwo lolop jin ta ji ma mak mo jin diki ta ji ma gayiin mo dhali jin ta ji ma pali/ mo. Nyonji is piniŋ gana/ mo e mii ma gayiin mo, ⁸ haali/ me'd jin hana a'di ari me'd mo mmonyon bungwar is mo 'te/ mo tani mii ma gayiin a'di ha me'd mo eya ris 'twan'kal kuku/ mo haali/ a'di gam mii adu is mo gom mondiki/ e jin di'd shwane/ mo dhali si'da/ gom mondiki/e jin midi pu'du/ yilaŋ kamu/ mo be. ⁹ Gwo jin onu mo ta a'diŋ gana/ mo dhali ta a'di jin ha me'd mo mmobu'th ka 'bimpil mo. ¹⁰ Haali/ gom 'pemen yansan mo tani ana 'kona mo mmomiiya tu'c kun 'batha'ba'th mo dhali mmopicira picir mo haali/ ana takina ga 'teŋ kapem bana mo jin karkunuwa po/ ma Arumgimis jin di ki e mo, a'di jin ta'da Amanwoth gom 'kwani 'baa mo, dhali ki ji mum mo gom uni gwansan kun gamki gwo is mo be.

¹¹ Kani gwo gwansan mo ma dhali tori uni mo. ¹² Dhalku/ ki dhal jan 'deŋ kamu/ bway mo mmowak /e mo gom dhuru'c pini jin tana /e mo. Hili tayi she/mm mo gom uni mo uni kun gamki gwo is mo e gwom pini jin tora /e mo dhali e is pini jin thosona /e mo dhali e mo/en mo dhali e mongam gwo is mo, dhali e miin dhelelga/ mo. ¹³ Ntagi aha/ mina pu'dku/ mo tani kuthi is mo mmoden Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu e mo e bwan 'kwani mo, dhali ciyi gwo mo dhali tori gwo mo. ¹⁴ Dhalku/ ki ta piny is mo gom to jin cinu ki me'd mo jin tana /e mo, a'di jin cikunu /e mo ki gwo jin onu is mo jin bahu mo me'd jin dhukina jwahan 'kwani me'd buni apo/ /e mo be. ¹⁵ Boti ki mii gwansan kun minu mii mii mo. /E ki is pini imini ta agayiin gom uni

mo. Wakan uni 'baa mo mini par yam pini jin yana /e e mo. ¹⁶ Hili is piniŋ gana/ i e ki 'bore/ mo dhali gwom pini jin tora /e mo. Noni is pini ki 'koho/ 'koho/ mo. Ki miim pini jin mina /e mii kan mo tani /e mini wo'th is pini mo dhali uni kun mini cik gwom pini mo be.

5

Mii kun Minu Mii Mii mo ka Karambuye/ mo gom cin Tiya mo

¹ Dhalku/ wathiny ca'd ki kucur mo, hili malasi a'di mo me'd mii jin mina /e mii cim mo. Usi 'kwanin dhuru'c is mo me'd ikam pini mo. ² Wakan si'da/ up kun tana ti/ mo me'd ita'dam pini mo, dhali up kun ta dhuru'c mo me'd i'bwahan mo, eya ris mii 'baa mo kun dheleladhelel mo.

³ Taki up kun wuna ikath ki wun gana/ mo. ⁴ Wakka 'boma kamu/ jin wun ma kath mo ta'd gi uci mo walla uci gi ucim piti mo tani dhalki uni ntwa/a/ da/ar gwo mo gom ji gi lunum buni mo gom mii jin minu mii mii mo goma wak buniŋ gana/ mo mmo'ci ton tiya ka nyan'ko'd mo gom ita'dam buni mo dhali icom mo. Haali/ mii yansan a'di mishu bu'th mo e jis/e ma Arumgimis mo. ⁵ Ayim jin wun ma kath ki wun gana/ mo dhali jin dhalu a'di 'de/ mo tani ayim karki mo ma 'teŋ kapem piti apowa Arumgimis mo dhali tikirki mii mo mmodi'ba di'b is mo dhali 'tho mo ki mon'thiny ilu/ mo dhali montee mo. ⁶ Ayim jin momotki'da dum piti mo tani a'di di'di mowu mo isi kani me'd jin din ma yim ki e mo. ⁷ Kani gwo yansan mo wakan ki uni mini 'ko ki dar gi mii jin wakuwa wak mo. ⁸ Wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ diki thipa wak pitiŋ gana/ mo tani a'di watki gwo jin gamu is mo, dhali a'di boli wathi/ jin diki gam gwo is e ki shi/ mo.

⁹ Dhalku/ ki dhal jan 'deŋ kamu/ bway mo mmonyak gway 'kwar ki uni kun wuna ikath mo kun atha yili issi* kwara mo walla kun mashkunu mo 'thissa/ kagusha niin mo. ¹⁰ Dhala yim minu mii o gwo man mo gom miim 'borga/ ma yim mo me'd jan 'de/ jin thipki uci mo mmo'tor mii jin minu ta gu'b piti nal mo, mmolam uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel sho'k mo, mmowotha/

* 5:9 sittiin

woth mo gom uni kun toju 'kus mo, dhali is ma yim jin kara a'di ka gayiin mo mmomii mii kun 'boron eya ris 'twaŋkal kuku/ mo. ¹¹ Hili ushi uni gwansan gway 'kwar mo, uni kun ta dhuru'c kun wuna ikath mo. Haali/ ki uni cana bwa en'dap buni mo apowa Kristhos mo tani uni ona bwa ki mash mo ¹² dhali wakan uni tulki miiwak is mo mmo'ce'dkina uni gwom buni kun twa/a/ kun ona uni is mo. ¹³ Ki mii yan jin 'ce'de'da po/ mo tani uni da/arki mii mo mmota piny is mo dhali ta imanthap gu'b ki sho'k mo dhali yisa mmotana uni jasa piny is 'te/ yisa hili si'da/ uni tana le'd ka le'd mo dhali ta imankul gu'b ki kul kul mo mmoham gwo mo, mmo/o gwo mo kun mina uni 'taki 'koki o mo. ¹⁴ Wakan ba/aha/ ona ki uni gun ta dhuru'c kun wuna ikathim buni mo tani dhalki uni mashan mo mmodho'th uci mo, mmoji gu'b buni mo, dhali mmo'koki ci a'di jin ta 'kup embula kamu/ mo mmosor ana mo. ¹⁵ Haali/ kun tiya uni hila/ perkin mo mmobatha Setaan sho'k mo be. ¹⁶ Wakka 'boma kamu/ jin gami gwo is mo ta'd ga wak piti kun wuna ikathim buni mo tani dhalka yim woth uni mo jin mina 'kwanin kaniisa 'koki kal mii kun ditadit mo, wakan ki uni mini woth uni gwansan kun wuna ikath ki wun gana/ mo.

¹⁷ Dhalki jwahan 'kwanin kaniisa uni kun ji mo ki 'bore/ mo, dhunu ki uni gun ha me'd mo ki montak ka 'bukum 'ban mo, ki nyanye/ gom uni gwansan kun mii to mo mmoji gwo mo dhali mmotor gwo mo. ¹⁸ Haali/ Gwo ma Arumgimis jin kwarkunu mo o gwo mo ki: /E mini dhalka morbip ki 'kamu'th 'twa/ mo ki a'di di'd mmotor pos ki sho'k mo, dhali, Amanmiiya tu'c minu mii ci to jin ha me'd ka tu'c piti mo. ¹⁹ Dhalku/ ki gam gwo me'd apo/ wathiny jwahan 'den kamu/ ki sule/ sule/ mo isi ciki/ mo gwo jin mishu eya tente/ mo ki 'twaŋ 'kwani su/ mo walla ki 'twaŋ 'kwanin kwara mo be. ²⁰ Gom uni gwansan kun ush miinthus dak mii mo tani kucuri uni mo ibwambora ris 'kwani 'baar mo, wakan ki unin tiya si'da/ mini ko/ is mo mmodosh mo. ²¹ E buŋ'kus ma Arumgimis mo dhali eya Kristhos jin ta'da Yesus mo dhali e iman'doyu gwom piti mo kun kwanykunu mo tani aha/ kana /e gwo mo mmodhuwa

ris gwonkan gwansan mo ki dar gi mii jin miinu 'peni gwo jin di'di bwa ntwa/a/ mo walla 'peni mii jin miinu ka gwar 'de/ mo. ²² Dhalku/ ki la la mo e mo jin dhuna 'kwani me'da po/ 'kup wathi/ mo, walla mmonyak miinthus mii jin miina wathin kamu/ mo. Kari is pini ki dhelel dhelel mo.

²³ Dhalku/ ki pi jasi yi'de/ mo naskina/ hili piyi ari yiman amura'th mo gom gway gi bwam pini mo dhali gom 'ba'th pini jin 'kosh /e ki jahanne/ jahanne/ mo.

²⁴ Miinthus gi 'kwanin tiya mo tani uni mishu eya tente/ mo, dhali uni dhunu eya tente/ mo gom gwon dwall mo, hili miinthus gi 'kwanin tiya mo tani uni minu piyu/ i'ko'd mo be. ²⁵ Wakan si'da/ miim 'borga/ uni toru eya tente/ mo, dhali isi kani me'd jin 'kona uni ki 'ko eya tente/ mo tani uni molu dhu ki ku gun bagu mo be.

6

¹ Dhalka ris uni 'baar mo kun 'kon mo e bwan'kwariny dhan'ka'b 'bam buni kun tana uni cin'kina/ kun yolu mo mmodhu uni kun ta tapam buni ki uni gun ha me'd mo eya ris montak mo, wakan ki gway ma Arumgimis mo dhali gwo jin toru mo minu 'koki wal gwo sora po/ mo be. ² Uni gwansan kun takin gi itapa kun gamki gwo is mo tani uni mini mii 'koki dhu uni ki mon'the is mo mmo/o gwo mo ki uni ta ikam mo 'te/. Hili uni mini mii dhal mii yan e i is mo mmomii aris to 'baar mo ki 'bore/ ki nyanye/ mo haali/ uni gwansan kun miina cin'kinam buni to mo tani ta uni kun gamki gwo is mo dhali uni gun enu mo be.

Mo jin Miinu Mii ma Gayiin mo Nyakki Mojin 'Konu ka This Mo i E mo

Tori gwo mo dhali tirrishi gwo mo goma ris to gwansan kun minu mii mii mo. ³ Wakki/ wathin tal 'den kamu/ midi tor gwon kamu/ jin di ki she/ mo dhali diki gam gwo me'd mo ki gwom 'borga/ gi Tapa Yesus Kristhos bana mo tani dhali gwo jin toru jin gamu me'd mo ki mii ma gayiin mo tani ⁴ a'di yin seki'd ki 'pura/ 'pura/ mo, ki 'ba/ jin karu ki ca mo. A'di diki mish ton kamu/ mo. A'di ta'd gi 'ba'th jin 'kosh a'di mo mmo'kosh 'daŋ gwo mo mmodota/ dot mo dhali gom gwo jin sugu

ki gwo mo, a'di jin wagaski miin dhapan mo, dhali mii kun biruwa bir mo, dhali mii kun thudhuwa thu'th 'pen mo dhali mmo'tosh gwon thus eya du apo/ 'kwanin tiya mo ⁵ dhali mii gi gwo kun sugu e bwaman 'kwani mo 'peni bwam buni kun bulabul mo dhali kun dheru bwa mo 'peni gwon gana/ mo, mmo'toshkina uni ki mii ma gayiin jin lunuwa lun mo ta 'pemen mmogam mii adu is mo. ⁶ Dhan mii 'kon kun gamuwa du is ki mii ma gayiin jin lunuwa lun mo wakki/ mo jin thisu is e di'd si'da/ mo, ⁷ haali/ ana 'konaki 'do miin tiya 'kup pa mo e mony'cesh yan mo dhali a'di mishu ka jin gana/ mo ki ana mola ton kamu/ bu'th mmokal 'peni mony'cesh mo. ⁸ Hili wakki/ ana tana gi tonte/ mo dhali burrinnye/ mo mmohi'th mo tani ana mina 'ko ka this mo i e mo gom uni gwansan mo. ⁹ Hili uni gwansan kun 'kona gwo ibwa mo mmota pa ki pa mo tani uni ta'kkin mo e mo jin paluwa pal mo dhali e mo ma gume/ jin bu'thki'da bu'th mo dhali eya ris miim pus mo dhali bwa jin onu gwo jin ta jama/ ki jama/ mo mmobul 'kwani 'kup e mo jin daku gwo me'd mo dhali mo jin 'ce'duwa 'ce'd sho'k mo. ¹⁰ Haali/ mo jin enuwa guurush mo tani a'di ta'da birman goma ris tonthusi 'baar mo. Gom 'dan gwo yan jin 'kosho'd mo tani kun tiya perkin mo 'peni bway gi mongam gwo is mo dhali uni su'kkin ma dum buni ki la/a'd la/a'd ka ris mo.

Mo/as Gana/ jin Asu ki Mongam Gwo Is mo

¹¹ Hili gom /e jin ta wathi/ ma Arumgimis mo tani shipiti/ a nwa'a/ mo 'pena ris to gwansan mo. Guyi a'di ki e mo a'di jin ta mo ma kar/ e mo dhali mii ma gayiin mo dhali mongam gwo is mo dhali mo/en mo dhali sho'k mmo'tel mo dhali mon'thup e mo. ¹² Asi ki as gana/ mo gom mongam gwo is mo. Budhi a'di ki nyen mo, a'di jin ta mondiki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ mo, a'di jin yukunu /e nycine/ mo me'd jin pikina /e gwom 'boro'd mo gom a'di mo e buj'kusi iman/o gwo ka ris mo. ¹³ Dhali e buj'kus ma Arumgimis mo, a'di jin ciki mon'koki/ e mo goma ris to 'baar mo dhala Krithos jin ta'da Yesus mo, a'di jin ciki gwom piti ibwambor ma Punthi Bilaatus

mo, gwo jin pikina a'di ki pin gana/ mo tani ¹⁴ aha/ kana /e gwo mo mmodhu gwonkan jin 'kwarkunu mo ki dar gi monyo/o'd mo dhali ki dar gi mo jin wakuwa wak mo ntaga tee jin mina Tapa Yesus Krithos bana piyu/ mo be. ¹⁵ Dhali a'di yansan minu tor eya tente/ mo, ka tente/ jin ta'da kar/ e mo jin ta Litgany gana/ 'de/ ki lish mo, jin 'boru mii mo, dhali a'di jin ta'da Malik jin doshki'da po/ imaliki 'baar mo dhali a'di jin ta Tapa jin doshki'da po/ itapa 'baar mo, ¹⁶ a'di jin ta a'di ki is piti a'di 'de/ mo jin dar gi mo jin wunu mo dhali jin ca'bki'd mo e monkush jin molu ii 'kupki cine/ mo, jin dina wathin kamu/ tal 'de/ ki par e mo ki sule/ sule/ mo walla jin mola wathin kamu/ par e ki sule/ mo be. E a'di mo tani montak midi di mo dhali mo jin tanu tapa midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ moonnii. Amen.

¹⁷ Dhali gom uni kun ta pa ki pa mo e mony'cesh yan mo tani kani uni gwo mo mmo'koki 'do bwam buni isi mis mo walla mmodhu mo ma 'ten kapem buni apo/ pa jin tana uni jin mii uni e ki 'kala/ 'kala/ mo, hili apowa Arumgimis mo jin ciki ana aris to 'baar mo ki mon'ka'd me'di is mo mmo'kuny bwa mo. ¹⁸ Uni mini mii to ki 'bore/ mo mmota pa ki pa mo ki miim 'borga/ mo dhali mmoci to ki nyanye/ ka 'ka'd me'di is mo. ¹⁹ Wakan mmodhuna uni to mmo/ish kumma/ mo gom is buni mo mmota monka'b jin 'bora'bor mo gom yilan kamu/ mo tani wakan ki uni mini bu'th mondiki/ e ki nyen mo, a'di jin ta mondiki/ en gana/ mo be.

²⁰ Ayy Timuthawuus, kari a'di jin kankunu /e mo mmodhu mo. Thethi/ mo 'peni gwo jin waluwa tor ka wuny is mo ki dar gi mii ma gayiin mo dhali ayisen gwo kun 'kon ki ca'ckon mo gom gwom pus jin yuku ki gwo gi moyuk mo. ²¹ Haali/ ki mo jin bathu/ a'di i'ko'd mo tani kun tiya nana/ du'd mii mo isi gwo jin gamu is mo be.

A'the midi di e /e mo.

Gwo jin 'Ko'd jin 'Kwar ma Buulus goma TIMUTHAWUUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus, a'di jin karu ki she/ mo goma Kristhos jin ta'da Yesus mo ki bwa ma Arumgimis mo isi ki gwo jin onu is mo gom mondiki/e jin di'd eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

² Eya Timuthawuus jin ta ya/m pem jin enka/ mo.

A'the dhali momiimii dhali monku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhala Kristhos jin ta'da Yesus mo jin ta Tapam bana mo.

Dhalku/ Is ki 'The mo

³ Aha/ 'bora Arumgimis bwa i is mo, a'di jin miiga/ to mo ki 'twa/ ma dum pem jin dheleladhelel mo, me'd mii jin miikina ibabam pem mo, ki aha/ kakina /e e ki tikir tikir mo e mon'thom pem mo. ⁴ Me'd jin kakika/ jabu'th pini e mo tani aha/ 'koshkina te/ /e ki mon'thiny ilu/ mo dhali montee ilu/ mo mmopar /e e mo, ki aha/ minu 'taki 'tu'd mo ki mon'kuny bwa mo be. ⁵ Aha/ rogomkunu ki gwo mo gom mongam gwo is pini mo jin dar ki washila/ mo, mongam gwo is yan jin ca'bki'di twa/ a/ mo eya tinjwan pini jin ta'da Lo/iis mo dhali ata'dam pini jin ta'da Apniiki mo, dhali shwane/ aha/ misha ki isa dun gana/ mo ki a'di ca'bki'd e /e mo. ⁶ Me'd jin rogomkika/ /e ki gwo mo mmo'ti'k to jin cin ma Arumgimis ki me'd mo, a'di jin di'd e /e mo ki mo jin thulka/ /e me'd pema po/ mo. ⁷ Haali/ Arumgimis diki ci ana shi/in ma shi/in ywa mo, hili a'di ki ci ana shi/in gi mom'bi'th mo dhali mo/en mo dhali mmomisha du 'tim mo.

⁸ Dhalku/ ki mii 'the is mo mmo'ci gwo mo gom Tapam bana mo, walla gom aha/ mmotaka/ habuus mo, hili budhi isa nyor pini jin pwaku/ e mo gom gwom 'borga/ mo e mom'bi'th ma Arumgimis mo, ⁹ a'di jin wothki ana mo dhali yuk ana mo ka yuk jin kogu mo, yisa gom miim bana jin ha me'd mo, hili ki miim piti kun ha me'd mo e 'kup

miim pitiŋ gana/ yan mo dhali a'the jin cikina a'di ana mo tani eya Kristhos jin ta'da Yesus mo ki yil ka risi twa/a/ mo, ¹⁰ dhali shwane/ a'di toru eya tente/ mo gom is jin piyin ma Manwoth bana ka pije/ mo a'di jin ta'da Kristhos jin ta'da Yesus mo, a'di jin puuki wu mo dhali kalu mondiki/e mo dhali mo jin molu wu mo e monkush mo ki gwom 'borga/ mo be. ¹¹ Haali/ gom gwom 'borga/ yansan mo tani aha/ karkunu 'pen ka pije/ mo mmota amanci gwo mo dhali ta a'di jin karu ki she/ mo dhali ta a'di jin ta'da mantor gwo mo. ¹² Dhali wakan aha/ 'koshkina is ka nyor mo me'd jin 'kosha is aha/ ka nyor mo. Hili aha/ dina is ki 'the mo haali/ aha/ misha a'di jin gamka/ gwo is mo dhali aha/ misha ki isa dun gana/ ki a'di mishi ji ki 'bore/ ntaga Tee caan mo a'di jin cikika/ a'di mmodhu mo be. ¹³ Bathi bway pem mo gom gwon ganam pem kun torka/ mo, uni kun cikina /e 'peni aha/ mo e mongam gwo is mo dhali e mo/en mo, uni gun 'kon eya Kristhos jin ta'da Yesus mo. ¹⁴ Jiŋi gwon gana/ mo a'di jin cikunu /e mo mmodhu mo ki Shi/in Dheleladhelel mo a'di jin ca'bki'd e bwaman ana mo.

¹⁵ /E mishki gwo hila/ mo ka ris uni gwansan kun 'kokin mo e Pa Asiyya mo tani tu'kkin mo 'peni aha/ mo dhali e bwam uni gwansan mo tani ta iPiŋallus mo dhala Harmujanis mo, uni 'kokin mo. ¹⁶ Dhalki Tapa a'di ci momiimii gom kun gu'b ma Unisipurus mo haali/ a'di me'd ka ris yeki aha/ 'ba/ mo. A'di yisa 'thena is mo gom mondek pem jin deku aha/ ka jindhiir mo, ¹⁷ hili ki a'di merki'd mo e Pa Ruumiya mo tani a'di napki'da nap mo gom aha/ ki bur bur ka daran du mo dhali a'di gamki aha/ mo be. – ¹⁸ Dhalki Tapa ci a'di mo jin mina a'di gam momiimii mo 'peni Tapa mo 'pena Tee caan mo – dhali /e mishkin ki 'bore/ mo aris to kun kalkina a'di ki mii mo e Pan Epasus mo be.

2

Athuruk Gana/ ma Yesus Kristhos mo

¹ /E si'da/ jin ta ya/m pem mo, 'bithi / e is mo eya 'the jin di'd eya Kristhos jin ta'da Yesus mo, ² dhali a'di jin cikina /e 'peni aha/ ntwa/a/ mo ka ma'diny iman/o

gwo mo tani ċiki uni 'kwani kun ta ku isinġ gana/ mo mmodhu mo, uni kun mini mish tiyan tiya gwo tor si'da/ mo be. ³ Budhi isa nyor pini jin pwaku /e mo me'da thuruġ gana/ ma Kristhos jin ta'da Yesus mo be. ⁴ Athuruġa kamu/ yisa di'da jin midi re'd is piti ki to gi monyca'b piti mo me'd jin dina a'di mmomii to ma thuruġ mo, haali/ tom piti jin guna a'di ki e mo tani ta mii jin mina a'di mii mo mmokap a'di adu mo, a'di jin kar a'di atu'c ma thuruġ mo be. ⁵ Wathinġ kamu/ jin ishki'da bor ka 'cesh mo e mo ma lo'b mo tani minu 'koki shum ki ton'kup mo isi ciki/ a'di midi mii thim isi gwo jin kanuwa kan mo gom mo ma lo'b yansan mo be. ⁶ A'di ta'da mansi to jin mii'da tu'c jin 'batha'ba'th mo, a'di ka ba/ iminu pwakki 'kup to jin 'cithu/ ntwa/a/ mo. ⁷ Kulumi gwo ibwa mo gom gwo kun oka/ mo haali/ Tapa a'di midi ċi /e mo jin mishu gwo 'ban mo goma ris to 'baar mo be.

⁸ Kayi aYesus Kristhos e mo a'di jin pikunu mo 'peni mowu mo, a'di jin ta emen 'pena Dawuu'd mo, me'd gwom pem jin ċikika/ e gwom 'borga/ mo, ⁹ a'di jin ta gwom 'borga/ a'di jin 'koshka/ is ka nyor mo dhali rash mo ka makkiya m'bame'd mo me'da manthu'th to mii mo. Hili Gwo ma Arumgimis mo tani a'di yisa ta gwo jin deku mowa. ¹⁰ Wakan aha/ 'dimkina 'kup mo eya ris to 'baar mo gom gway gi uni kun kwanykunu mo, ki uni si'da/ mini 'taki bu'th bway mowoth yan jin diki'd eya Kristhos jin ta'da Yesus mo jin midi nyak ya ki monyca ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. ¹¹ Gwo yan jin onu mo tani ta gwo jin ta isinġ gana/ mo be ki:

Wakki/ ana wuna mo nyakki a'di mo tani ana si'da/ mina 'ko ki e nyakki a'di mo be.

¹² Wakki/ ana 'dima 'kup mo tani ana si'da/ mina nyak tapa ta ki a'di mo be.

Wakki/ ana mina wat a'di gway mo tani a'di si'da/ midi wat ana gway mo be.

¹³ Wakki/ ana dara gi mongam gwo is mo tani a'di di'd kan mmota ji gi isinġ gana/ mo be –

haali/ a'di midi mol is piti wat mo be.

Wathi/ jin Mii To jin Nyo/u ki Nyo/ Gana/ mo

¹⁴ Rogomi uni ki gwo yan mo dhali kan uni gwo mo ibwambori Tapa mo mmoth-eth gwo jin sugu mo gom gwo mo, a'di jin diki kal miin kamu/ 'kup pa mo, hili a'di jasi 'ce'd uni sho'k mo, uni kun cik a'di mo. ¹⁵ Miiyi miim pini ki dher mo mmoci bungwar is pini ka Arumgimis mo me'd a'din 'de/ jin tesu mo, mmota wathi/ ma tu'c mo, a'di jin mina isi mii diki 'the mo, a'di jin midi dher bway ka kar/e mo e gwon gana/ mo, mmotor a'di ki 'twan gwocon mo. ¹⁶ Thethi/ mo 'peni gwo kun 'kon ki pe'th mo haali/ a'di midi sus 'kwani ka ris mo e mo jin ushuwa Arumgimis ki nyanye/ mo dhali ki nyanye/ mo ¹⁷ dhali gwom buni mini shwa bway mo me'd jama/ mo. E bwam uni gwansan mo tani ta iHiminayus mo dhala Pilitus mo, ¹⁸ uni kun wanykin mo 'peni gwon gana/ mo mmobu'th gwo ki wup mo mmo/o ki mompinu a'di peki'd mo hila/. Uni ki kum mongam gwo is gi 'kwanin tiya 'twa/a 'cesh mo. ¹⁹ Hili monka'b ma Arumgimis telkunu sho'k mo mmodosh mo, mmokal mo jin dina gwo yan ka 'dan'dap mo ki: Tapa mishi uni gwansan kun ta kum piti mo, dhali, Dhalka ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo uni kun yeri gway gi Tapa mo, kwa/ is buni bwa mo 'peni miinthus kun shi/ashi/ mo.

²⁰ Dhali eya dhan gu'ba caaga/ mo tani ton'kul bwa 'kon si'da/ mo, kun 'koki ta jasi 'dolkon gana/ mo dhali 'dolkon kush mo, hili si'da/ ton'kul bwany cwa si'da/ mo dhali ton'kul bwa ma je kun 'thosu mo si'da/ dhali kun tiya kun tana aji kun dhunu ki she/ ki dhun gana/ mo dhali kun tiya si'da/ kun dhunu mmota abar mo.

²¹ Wakki/ wathin tal 'den kamu/ midi dhelel is piti mo 'peni mii kun waku mo tani a'di midi ta ton'kul bwa mo jin karu ki she/ ki kar gana/ mo goma tu'c gi montak mo, mmota ji gi karu ki she/ mo dhali mishi to mii mo gom tapa gi gu'b mo, mmonyonkina a'di is mo goma risa tuca 'borga/ gunn mo. ²² Wakan shipiti/a njwaca/ mo 'peni miin dhuru'c pini jin karkina /e e ki 'thir 'thir mo dhali guyi mo ma kar/ e ki e mo, dhali mongam gwo is mo, dhali mo/en mo dhali monku'th is mo nyakki uni gwansan kun yukki gway gi Tapa 'pena

dum buni kun dheleladhelel mo. ²³ Dhalka hirdhe/ ki ci mo gom mo jin dotu/ gwowa dot mo kun ta gwom pus mo dhali gwo kun 'konuki ye'th sho'k mo. /E mishin ki uni cisina le'd jin walu ki tas tas mo. ²⁴ Dhali amanmii to gom Tapa mo tani a'di midi mii diki mii ta amanwala le'd ki tas tas mo, hili a'di mina bwa mii ta gi kush gom 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, dhali jin midi mish ta amantor gwo ki 'twarj gwocon mo, mmothona thon me'di 'ko'd mo, ²⁵ mmokucur unim piti gwahan ki gwo mo kun cesh a'di mo ki thith mo, ki mii jin 'thupu e ki 'thup mo. Arumgimis wari midi 'taki ci uni mo jin rijuwa du is mo dhali pu'du/ mo mmomish gwon gana/ mo, ²⁶ dhali uni mini 'taki ye mo 'pena gume/ gi tapa ma ruma 'cesh mo 'ko'di mom piti jin bu'thkina a'di uni mo mmomii bwam piti mo be.

3

Buye/ Mii jin Mina 'Kwani Ta mo ka Tee jin 'Ko'd mo

¹ Hili mishi gwo yansan 'ban mo, ki, ka tee kun 'ko'd mo tani mo midi pu'du/ mo jin min ma wukura/ di mo. ² Haali/ 'kwani mini en is buni mo dhali ena guurush mo dhali dhu 'ba/ ki ca mo dhali 'thek 'bam buni imis mo, dhali wal gwo sor mo, dhali ush gwo gi icom buni ha e mo dhali ikum mo, dhali uni mini ta iman/ usha 'borim bwa ci mo, dhali uni mini ta uni gun 'koki dhelel mo, ³ dhali uni mini dar gi mo/en jin di'd eya du wathi/ en'thi/ mo, dhali uni mini ta iman/ ush gwo gwam mo, dhali uni mini ta imanthutha thu'th 'pen mo, dhali uni mini ta imandar ga du kun 'timu mo gom e kun dhuna uni ki 'thir 'thir mo, dhali uni mini ta imanmii mii kun kan'kama kan'kam mo, dhali uni mini ta imanshi/ miim 'boro'di e mo, ⁴ dhali uni mini ta iman'cith is ki gwo mo, dhali uni mini ta imanjura bujur mo, dhali uni mini se ki 'pura/ 'pura/ mo mmodhu 'ba/ oki uni imishi mo mo, dhali uni mini ta iman/en 'kom 'penkapan buni mo mmodhal mo/en ma Arumgimis e i is mo, ⁵ mmodhu jasa warma'c mii gom ji gi lunu mo, hili uni ki wat gway gi mom'bi'th piti mo. Thethi/ mo 'peni 'kwani kun wakan mo. ⁶ Haali/

ibwaman uni gwansan mo tani uni ta uni kun kuli bway buni mo e gu'b gi 'kwanin tiya mo mmobu'th up kun ta 'thalkina/ ki 'thalkina/ mo kun bur ma du mo ki wap wap ki miinthus mo dhali thap miinthus kun 'kona e ki she/ ki she/ mo, ⁷ uni kun ta imanha 'kwani gunn gwo e mo, dhali yisa bumburkin ki sule/ e mo jin nyithu/ gwon gana/ mo. ⁸ Me'da Yanniis dhala Yambiriis, uni ceshkina Musa mo mo, wakan si'da/ 'kwani gwansan uni ceshki mo mo gom gwon gana/ mo, uni kun ta 'kwani kun pu/kin mo e bwam buni mo dhali kun ta gi mongam gwo is kun waku mo. ⁹ Hili uni mini tho'th isa dhanaa? Haali/ mii ma palim buni midi di eya tente/ mo gom 'kwani 'baar mo, me'd mii gi 'kwani su/ gwansan mo be.

Gwo ma Buulus jin Ta jin 'Ko'd mo jin Kankina A'diya Timuthawuus mo

¹⁰ Shwane/ /e mishki gwom pem kun torka/ mo dhali miim pem kun miika/ mo dhali tom pem jin guka/ ki e mo e mondiki/ e mo dhali mongam gwo is pem mo, dhali bwam pem jin 'ku'ka/ ki 'kari'th mo, dhali mo/en pem mo, dhali sho'k pem jin telka/ mo, ¹¹ dhali monto'c bwam pem mo, dhali isa nyor pem jin 'koshki aha/ mo, dhali a'di jin pu'dki'di aha/ e Pa Anthaakiya mo, dhali e Pa Ikuniyya mo, dhali e Pa Listra mo, dhali monto'c bwa wana, kun 'dimka/ 'kup mo. Hili 'peni uni gwansani 'baar mo tani Tapa a'di yeki aha/ 'ba/ mo be. ¹² Ka jin gana/ aris uni gwansan kun 'kona gwo ibwa mo mmo'ko isi 'ko ma gayiin mo e mon'koki/e mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo tani uni minu to'c bwa mo be, ¹³ ki 'kwani gun mii tonthus mo dhali imanheka he'k e mo mini thi'th mii gun shiyyin mo ntagi mii shigga/ kagahara mo, uni kun ta imanheka he'k e mo dhali uni kun he'kkunu e mo be. ¹⁴ Hili gom /e mo tani tikiri /e di mo e gwo jin da/arkina /e mo dhali e gwo jin gamkina /e is ki gam gana/ eya du mo, mmomishkina /e 'peni a'di jin da/arkina /e a'di mo ¹⁵ dhali mish 'ban 'peni mo jin tana /eya 'ci mo tani /e mishki gwo gwansan kun 'kwarkunu mo dhali kun kogu mo, uni gun mini mish /e sho'k ye'th mo gom bway gi mowoth ki

mongam gwo is eya Kristhos jin ta'da Yesu mo. ¹⁶ Aris Gwo ma Arumgimisi 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo kun 'kwarkunu mo tani uni shi/irkin ma Arumgimis mo dhali ha me'd mo gom gwo mmoṭor mo dhali gom kucur jin minu kucura kucur mo dhali gom to'k jin minu toka to'k mo dhali goma nyon is jin minu nyon mo gom mii ma kar/e mo ¹⁷ ki wathi/ ma Arumgimis minu 'taki thim mo, mmota ka ris to 'baar mo kun minu mii ta mo goma risa tuca 'borga/ 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo be.

4

¹ Aha/ kana /e gwo mo ibun'kus ma Arumgimis mo dhala Kristhos jin ta'da Yesu mo, a'di jin midi dwall gwo mo gom uni kun 'kon ki e mo dhali kun wukin mo, dhali ki pim piti jin mina a'di piyu/ is ka pije/ mo dhali bampam piti mo be. ² Ciyi gwo mo, hayi me'd ki embul mo mo, dhali hayi me'd ki embul mo jin diki 'bor mo, dhali tokiya to'k mo dhali kucuriya kucur mo, dhali malasiya malas mo, dhali dhalku/ buye/ ki 'thi mo e bwa jin 'kuṭu ki 'kari'th mo dhali e gwo jin toru mo. ³ Haali/ mo midi pu'du/ mo ki 'kwani mini 'koki 'dim 'kup mo e gwom 'borga/ jin toru mo, hili mmotana uni gi bwany'ce kun kasakas mo tani uni mini tul imantor gwo 'kup mo gom is buni mo mmogam bwam buni kun ona uni 'kup mo, ⁴ dhali uni mini tu'k mo 'peni gway gi gwon gana/ jin ciku mo dhali ta ca/ ka ca/ e gwo lolop jin ta ja mak mo. ⁵ Dhali gom /e mo tani isa yempa/ teli /e sho'k mo, dhali 'dimi 'kup mo e mo jin 'kosu is ka nyor mo, dhali miiya tu'c gi imantor gwom 'borga/ mo, dhali thimi miin tom pini mo.

⁶ Haali/ aha/ hila/ dikina e shushan mo jin minu mii aha/ abas mo. Dhali mom pem jin miga/ kwa/ is pem bwa mo tani a'di pu'dki'd mo be. ⁷ Aha/ askina ki as gana/ mo. Aha/ 'baarkina bway tur gi miin gana/ mo. Aha/ karkina mongam gwo is mo. ⁸ 'Peni shwane/ mo to karkunu mo gom aha/ mo, a'di jin ta ton'kup gi mo ma kar/e mo, a'di jin mina Tapa, jin ta'da amandwall gwo mo jin ta'da kar/e mo ci aha/ mo ka Tee caan mo. Dhali yisa jasi e aha/ 'de/ mowa, hili si'da/ gom uni 'baar mo

kun enki miim piti jin minu piyu/ a'di is ka pije/ mo be.

Gwo jin Yedhuwa Ye'th Sho'k gom 'Kwani ka 'Dete/ 'Dete/ mo

⁹ Miiyi ki is pini ki dher mo mmoyayu/ i aha/ ki jahanne/ mo. ¹⁰ Haala Dimas, a'di jin enki mony'cesh yan jin di'd shwane/ mo tani, a'di dhalki aha/ 'pen mo dhali yaki'd mo e Pan Tasaluniiki mo, dhala Kiriskis a'di yaki'd mo e Pan Galathiyya mo dhala Tiithus e Pan Dalmathiyya mo. ¹¹ Luuka a'di di'd a'di 'de/ nyakki aha/ mo. Gama Markus mo dhali susi a'di mo nyakki /e mo, haali/ a'di ta a'dim pan gana/ jin mii to gom aha/ mo. ¹² Tikikus, aha/ hashkina a'di e Pan Epasus mo be. ¹³ Ki /e mini pu'du/ mo tani guyu/ burinyem pom pem mo, a'di jin dhalkika/ nyakka Karbus mo e Pan Taruwaas mo, dhala warka/ si'da/ mo, dhali isi ki ji mum mo ayi'c kun 'kwaru gwo apo/ mo. ¹⁴ Iskandar jin ta'da mantor to mo tani a'di miiki aha/ dhan to jin shi/ashi/ mo, dhali Tapa midi rak a'di to ibway mo gom miim piti jin miina a'di mo. ¹⁵ Jiyyi a'di ki e mo, /e ki is pini mo, haali/ a'di 'bitha'bi'th mo mmocesh mo mo gom gwom bam jin tora aman mo be. ¹⁶ E gwom pem jin ta jin twa/a/ jin 'ce'dka/ she/ mo tani wathin tal 'den kamu/ yisa di'da jin bu'thki 'ban gwom pem mo. Uni 'baar mo dhalki aha/ 'pen mo. Hili mii yan a'di minu mii dhalku/ ki dhu apo/ uni mo. ¹⁷ Hili Tapa a'di doshki'd nyakki aha/ mo dhali ci aha/ mom'bi'th is mo mmobah gwo ki bah gana/ 'baar mo, ki aris 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mini 'taki cik a'di mo be. Wakan aha/ yekunu mo 'peni 'twa/ ma dhop mo be. ¹⁸ Tapa a'di midi ye aha/ 'ba/ mo 'pena ris tonthus mo dhali ta aha/ is ki me'd mo gom bampa/ jin ta ji momis piti mo be. E a'di mo tani monyca midi di mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo be. Amen.

Kwalany 'Te/ Ba/. Monthe Me'd mo

¹⁹ Theka Piriska me'd mo dhala Akiila mo, dhali kun gu'b ma Unisipurus mo be. ²⁰ Araastus diki'd mo e Pan Kurinṭhuus mo. Dhala Turupiimus a'di dhalkika/ mo e Pam Miliitus mo haali/ a'di 'ba'thki'd mo be. ²¹ Miiyi is pini ki dher mo mmoyayu/

nṭwa/a/ ki mo diki ta mondiṭ mo. Abuulus
hashki monthe me'd gom /e mo. Kan si'da/
miikin ma Budis mo dhala Linus mo dhala
Kalapidiyya mo dhala risa waḳi 'baar mo
be.

²² Tapa midi di e shi/in pini mo. A'the
midi di gom /e mo.

Gwo jin 'Kwar ma Buulus goma TIITHUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus jin ta cin̄kina/ ma Arumgimis mo dhali a'di jin karu ki she/ mo goma Yesu Kristhos mo mmopal mon̄gam gwo is ma Arumgimis mo gom uni kun kwanykunu mo dhali gom monyith buni jin nyithkina uni gwon̄ gana/ mo, a'di jin tekunu mo ki mii ma gayiin mo, ² e mo ma 'ter̄ kape/ mo gom mo gi 'konu ki e ya ye 'ba/ mo, a'di jin okin ma Arumgimis gwo is 'peni kadhamo/ dhamo/ nnii mo, a'di jin diki ta ator ki sule/ mo be. ³ Dhali ki mo ma teen̄ gana/ mo tani a'di ki tor a'di eya tente/ ki gwom piti mo ki gwo jin cikunu mo, a'di jin cikunu aha/ mo mmodhu mo ki gwo jin kan̄ ma Arumgimis mo jin ta'da Manwoth bana mo be.

⁴ Eya Tiithus jin ta'da 'cim pem gana/ mo e mon̄gam gwo is jin nyakka'd mo.

A'the dhali mon̄ku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhala Kristhos jin ta'da Yesu Amanwoth bana mo be.

Mii ma Tiithus e Pan̄ Kariit mo

⁵ Gwo a'dihe/ be jin dhalkika/ /e mo e Pan̄ Kariit mo, ki /e mini 'taki thoson ki 'bore/ mo to kun athkin mo dhali dhu jwahan̄ 'kwani 'pen ka pīje/ mo eya ris 'pen̄kuman bampa/ ka 'dēte/ 'dēte/ mo, me'd gwo jin cikika/ /e ka karambuye/ mo, ⁶ 'kwani uni kun daran ki mii 'ba/ mo, uni kun mashi jasi me'd 'de/ ki lish mo, uni kun tana ūcim buni imangam gwo is mo dhali yisa uni kun mishu yer is ki gway mo gom mo jin dara uni ka du kun 'timu mo gom e gun dhuna uni ki 'thir 'thir mo walla gom mo jin usha uni gwo ha e mo. ⁷ Haali/ jwaha/ wathi/, me'd wathi/ jin ta'da mandhu to goma Arumgimis mo ba/, a'di midi mii dar gi mii 'ba/ mo, dhali a'di midi mii diki 'thēk 'ba/ imis mo, walla ta amanwar ki jahanne/ mo, walla ta a'di jin min ma su 'kosh mo, walla ta amanbujura bujur mo, walla ta amanpur bwa ki pur mo gom nyunycina/ mo. ⁸ Hili a'di minu mii ta gu'b piti nal mo, dhali a'di midi mii ta aman/

en miim 'borga/ mo, dhali ta amanji is piti mo, dhali ta a'di jin kusha buye/ mo, dhali ta a'di jin dheleladhelel mo, dhali ta a'di jin mishi'da du 'tim ki is piti mo. ⁹ A'di midi mii bu'th gwon̄ gana/ ki nyen̄ mo mmotel shoki cine/ mo me'd jin tor̄kunu a'di a'di mo, wakan ki a'di midi 'taki mish ci gwo jin yedhuwa ye'th sho'k mo e gwon̄ gana/ jin toru mo dhali si'da/ mmokucur uni gwansan ki gwo mo, uni kun dhan̄ki a'di gwo i'twa/ mo. ¹⁰ Haali/ 'kwani tana ris kagahara mo ushki gwo ha e mo, uni kun ta iman/o gwo kun 'ko bwa 'te/ mo dhali kun ta imanheka he'k e mo, isi ki ji mum mo gom uni gwansan kun 'cith̄kunuwa munyjal yis mo. ¹¹ Uni minu mii dhu ki shwam mo, haali/ uni kumkina waka tiya 'twa/a 'cesh mo ka 'bimpil mo mmotor gwo mo gom to jin mina uni gam ki nyunycinan thus mo, a'di jin dara uni ki bway ka ba/ mmotor mo. ¹² Jan tal 'den̄ kamu/ di'd 'peni bwam uni mo jin kar is piti ka man̄ci gwo mo jin ta jim bunin̄ gana/ mo mmo/o gwo mo ki: 'Kwani gi Pan̄ Kariit isa yempa/ tana tor mo dhali uni ta tombwaasho kun shi/ashi/ mo dhali kun shwan ma piny isa nyor mo dhali kun shwana te/a nyor mo be. ¹³ Gwontor yansan ta gwon̄ gana/ mo. Wakan kucuri uni ki gwo jin kaaka ki uni mini 'taki ta kun̄ gana/ mo e mon̄gam gwo is mo, ¹⁴ mmodhal mii e i is mo mmo'koki ciya hirdhe/ gom gwo lolop jin ta ja mak gi 'Kwani Yahuuda/ mo walla gwon̄kan gi 'kwani kun wak̄ki gwon̄ gana/ mo. ¹⁵ E uni kun dhelelkin mo tani aris to ta kun dhelelkin mo, hili e uni gun pu/kin mo tani dhali kun dar gi gwo jin gamu is mo tani ton̄ kamu/ piyi'd jin dhelelki'd mo. Bwam bunin̄ gana/ mo dhali 'twa/ ma dum buni mo tani, uni pu/kin mo be. ¹⁶ Uni tor̄ki gwo ki 'twa/ ki uni mishkina Arumgimis mo tani uni wat̄ki a'di gway ki miim buni mo be. Uni wak̄kunu ki wak̄ jin shi/ashi/ mo gom bul buni mo dhali uni ta iman/ush gwo ha e mo dhali uni ha me'd gom ari tom 'boro'da kamuwa?

2

Gwo jin Toru jin Ta jin Gana/ mo

¹ Hili gom /e mo tani tori gwo mo a'di jin midi ha me'd mo gom gwontor gana/ mo.

² Kani 'kwani kun can gwo mo mmo'tima du mo, dhali mmoka/aka/ mo dhali ku'th is ki 'cese/ 'cese/ mo, mmota kunj gana/ mo e mongam gwo is mo dhali e mo/en mo dhali mmo'tel sho'k ki tel gana/ mo. ³ Kani up gun tana ti/ gwo mo wakan ki uni mini ka/aka/ mo gom gway miim buni mo, mmo'koki ta imanthutha thu'th 'pen mo walla mmota cinjina/ ma su mo mmopi mo. Uni ka ba/ imini mii tor gwo mo gom a'di jin 'boro'd mo ba/. ⁴ Dhali wakan yethi up kun ta dhuru'c sho'k mo mmo/en ikathim buni mo dhali u'cim buni mo, ⁵ dhali mmota uni kun mini ku'th is ki 'cese/ 'cese/ mo, dhali mmota uni gun mini ga/ gwasa tiya mo, dhali ta imandhu gu'b buni ki 'bore/ mo, dhali ta imanta gi bwan'kush mo, dhali ta uni kun mini 'dap 'twa/ mo e mo gi ikathim buni mo, ki gwo ma Arumgimis minu 'taki 'koki wak mo be. ⁶ Wakan kani 'kwani kun ta dhuru'c gwo mo ka daran du mo mmo'tima du ki is buni mo. ⁷ Tori is pini eya ris 'twan'kal kuku/ mo mmota she/mm ki miim 'borga/ mo, dhali e gwom pini jin tora/e mo tani tori a'di jin dara'd ki jin thusi cine/ mo, dhali a'di jin ka/aka/ mo, ⁸ dhali gwom 'borga/ jin tora/e jin minu mol wak mo, wakan ki wathi/ jin ceshki mo mo tani minu kar ki mo ma 'the is mo mmodar gi tonthusa 'denj kamu/ mo mmo/o gom ana mo be. ⁹ Kani uniny cinjina/ gun yolu gwo mo mmo'dap 'twa/ mo e itapam buni mo dhali ci uni monkap mo eya ris 'twan'kal kuku/ mo. Uni mini mii 'koki burush uni gwo i'twa/ mo, ¹⁰ walla mmokal to ki bwam buni mo, hili mmotor a'di jin di'd isi bwanman mo ki a'di jin ta jin gana/ mo, wakan ki eya ris to 'baar mo tani uni mini mii 'taki nyon gwontor ma Arumgimis is mo, a'di jin ta'da Manwoth bana mo be.

¹¹ Haali/ a'the ma Arumgimis mo, a'di piki'd mo gom bway mowoth mo goma ris 'kwani 'baar mo be, ¹² mmoye'th ana sho'k mo mmowak gwo mo jin ushuwa Arumgimis lun mo dhali mii gun dhunu e ki 'thir 'thir mo e mony'cesh yan mo dhali mmo'ko mmoku'th is ki 'cese/ 'cese/ mo dhali mmota gi buyen'kush gana/ mo dhali mmomii mii ma gayiin mo e mony'cesh mo be, ¹³ mmocora cor mo gom mo ma 'tenj kapem bana jin 'boru mii mo, a'di jin

ta mompi gi monyca ma Arumgimis bana mo jin caaca mo dhali Amanwoth bana jin ta'da Yesu Kristhos mo be. ¹⁴ A'di jin ciki is piti mo gom ana mo mmowan ana 'ba/ mo 'peni aris miinthus mo dhali mmodhelel 'kwanim piti' gana/ mo gom is piti mo, uni kun shwana mii anyor ki thith mo gom miim 'boron mo be.

¹⁵ Bahi aris to gwansan mo dhali malasiya malas mo dhali kucuriya kucur ki moshirri 'baar mo. Dhalku/ ki dhal wathin 'denj kamu/ bway mo mmowak/e mo.

3

Tikiri Miim 'Borga/ mo kun Miinu mo

¹ Rogomi uni ki gwo mo mmo'dap 'twa/ mo e uni kun ta itapa mo dhali uni kun ta gi moshirr mo, mmota imanha gwo e mo, dhali mmota uni kun mini thoson is mo gom ma gom miin' gana/ mo, ² mmo'koki o gwon thusa po/ wathin 'denj kamu/ mo, mmotheth mo 'peni 'kwani kun walana le'd ki tas tas mo, mmota uni gun min ma du 'thup mo dhali mmotora dum pan gana/ mo e miin tak goma ris 'kwani 'baar mo. ³ Haali/ ana ki is bana 'thissa/ ntwa/a/ mooniin tani takina pus mo mmo/ush gwo ha e mo dhali ana suskunu per mo dhali ana takina cinjina/ ka ris mii kun dhukunu e ki 'thir 'thir mo, haali/ ana 'kona 'ce ki 'kol mo, mmo'baara teem bana mo jin dupuwa dup i e mo dhali ki miin dhapan mo, dhali ana shinu i e ki 'kwani mo dhali ana shina shi/ i e ka rem 'kup mo. ⁴ Hili ki miim 'borga/ mo dhali mii kun miinu ki mo/en ki bwan'kush mo jin ta ji ma Arumgimis mo, a'di jin ta'da Amanwoth bana mo, piyin mo tani ⁵ a'di taki ana is ki me'd mo, yisa gom miim 'boro'da kamu/ jin miikina ana ki mii ma kar/e mowa, hili ki momiimiim piti' gana/ jin ha me'd mo, ki mii jin lamkunu mo ka dho'th jin dhodhu dok/e mo dhali ki mii jin tanu this e Shi/in Dheleladhelel mo tani ⁶ a'di jin wolkina a'di apo/ ana mo ki ehe/ ka Yesu Kristhos jin ta'da Amanwoth bana mo be. ⁷ Wakan ki ana minu 'taki dhu ki mo ma kar/e mo ka 'them piti mo dhali ta imanbu'th mal e mo ma 'tenj kape/ gi mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. ⁸ Gwo jin onu mo be ta isi gwon' gana/ be.

Aha/ ona bwa ki /e mini t̄irish gwo mo gom to gwansan mo ba/. Wakan ki uni gwansan kun gamki gwo is eya Arumgimis mo tani mini mii mii ka sereç mo mmoci is buni mo ki miin gana/ mo. Mii gwansan uni kun ta kum 'borgan gana/ mo dhali ta ku kun mini ha me'd mo gom 'kwani mo be.

⁹ Hili thethi/ mo 'peni mo jin dotu/ gwowa dot mo kun ta gwom pus mo, dhali mo jin beledhu gwo mo, dhali mo jin biruwa bir mo dhali mo jin tanuwa le'd ki tas tas mo apo/ gwonkan jin cinu mo, haali/ uni dar gi shi/ miim 'boro'd mo dhali kun ta kum pe'th mo. ¹⁰ Haali/ gom wathi/ jin kali gwonthus jin ta'da he'ke mo tani 'ko'di a'di rumkunu ki gwo mo me'd 'de/ mo walla me'di su/ mo tani dhalku/ miin kamu/ ki 'dish is mo nyakki a'di mo ¹¹ mmomisha /e ki wathi/ gi wakan a'di wutulkunu mo dhali ta'da manmii miinthus mo. A'di wak̄kunu ki is piti mo be.

Gwo jin Yedhuwa Ye'th Sho'k mo gom 'Kwani ka 'Dete/ 'Dete/ mo

¹² Me'd jin miga/ hashka Artimas mo walla Tikikus mo e /e mo tani miiyi ki is pini ki dher mo mmoyayu/ i aha/ mo e Pa Nikubulis mo, haali/ aha/ dikina gwo ibwa mo mmo'baar mondit̄ imun mo be. ¹³ Miiyi ki miim pini ki dher mo mmot̄ora Sinas gwo mo, a'di jin ta'da manmisha jo'd gwonkan mo, dhala Abulluus mo mmo/iuyu/ e bway buni ki jahanne/ mo. Hili uni i e ki 'bore/ mo ki uni mina ton kamu/ diki har mo. ¹⁴ Dhali dhalki 'kwanim bana da/ar mii mo si'da/ mmoci is buni ki miim 'boro'd mo, wakan ki uni mini woth̄ miin tiya 'twa/ mo kun mini mii ta gi to mo dhali yisa mmomol maman gana/ dho'th mo.

Mom'bor Mii jin Dhalu Me'da Po/ 'Kwani mo

¹⁵ Aris uni 'baar mo kun nyakki 'ko ki aha/ mo tani hashki /e monthe me'd mo. Theki uni gwansan me'd mo kun enki aman mo e mongam gwo is mo be.

A'the midi di e umi 'baar mo.

Gwo jin 'Kwar ma Buulus goma PILIMUUN mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuulus jin ta'da habuus goma Kristhos jin ta'da Yesus mo dhala Timuthawuus jin ta'da kam bana mo,

Eya Pilimuun jin enu mo, a'di jin ta'da mannyaka tu'c bana mii mo. ² Dhala Abpiyya mo jin ta 'bwah bana mo dhala Arkibbus mo jin ta'da garr bana jin ta'da thuruk mo, dhala kaniisa e kun gu'b pini mo.

³ A'the e /e mo dhali monku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

Mo/en ma Pilimuun dhali Mongam Gwo Is Piti mo

⁴ Aha/ 'bora Arumgimis pem bwa i is isa yempa/ mo ki aha/ kakina /e mo eya 'thom pem mo be, ⁵ haali/ aha/ cikina gwo mo gom mo/en pini mo dhali gom mongam gwo is pini jin karkina /e ka karambuye/ ki Tapa Yesus mo dhali goma ris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, ⁶ dhali aha/ 'thokina ki mongam gwo is pini jin pwakkunu /e mo midi um mo mmonyitha ris to kun 'boron mo kun ta kum bana mo eya Kristhos mo be. ⁷ Haali/ aha/ tana gi mon'kuny bwa kagahara mo dhali momalas 'peni mo/en pini mo, /e jin tana kam pem mo, haali/ adu gi 'kwani kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani uni yenu 'ba/ mo e /e mo be.

ABuulus Wothki Gwo Is goma Unisiimus mo

⁸ Isi kan mo tani ba aha/ dara gi monyju/ mo ki nyanye/ eya Kristhos mo mmokan /e gwo mo mmomii to kun 'thekunu gwo mo tani ⁹ hili gom gway gi mo/en mo tani aha/ ona bwa mo mmoyip 'kup 'kupki /e mo – aha/ jin tana Buulus mo, aha/ jin tana amanya goma Kristhos mo dhali shwane/ aha/ tana habuus mo si'da/ goma Kristhos jin ta'da Yesus mo be – ¹⁰ Aha/ yipa 'kup 'kupki /e mo, goma 'cim pem jin ta'da Unisiimus mo, aha/ jin warkina a'di ki com mo me'd jin dikika/ mo eya sijin mo.

¹¹ (Kadhamo/ niin mo 'thissa/ tani a'di diki ha me'd gom /e mo, hili shwane/ mo tani a'di ta a'din gana/ jin ha me'd mo gom /e mo dhali gom aha/ mo be.) ¹² Aha/ hashkina a'di ka nyan'ko'di /e mo, isa dum pem gana/ a'di ihashkika/ mo niin. ¹³ Aha/ onayi ki aha/ mina bwa 'taki 'kuny mo mmokar a'di nyakki aha/ mo, ki mii gi wakan mo tani ki a'di midi 'taki mii aha/ to mo gom gway pini mo me'd jin tikirkika/ di mo eya sijin mo gom gwom 'borga/ mo. ¹⁴ Hili aha/ 'tena bwa ki mii ton kamu/ ki dar gi gwom pini jin gama /e me'd mo, ki mii gi wakan mo tani ki tom pini kun 'boron minu 'taki 'koki mii ki mii kun tucu /e mo, hili ki bwam pini gana/ jin di ki kany mo be.

¹⁵ Wariba/ a'di ta mii yansan jin kwa/kunu a'di is mo 'peni /e mo gom ari mo mo ki /e mini 'taki ta gi a'di ka nyan'ko'd mo ki sule/ sule/ mo, ¹⁶ mmodok/e kar a'di me'd cinkina/ jin yolu yisa, hili mmothis a'di mii 'ko'd e mo me'd cinkina/ jin 'konuki yol mo, mmokar a'di ka kam pini jin enu mo, dhali isi ki ji mum si'da/ mo gom aha/ mo, hili a'di 'teki nyanye/ gom /e ba/, gom mii kun 'konu ki shuman is mo dhali e Tapa mo be. ¹⁷ Wakan wakki/ /e mini o bwa ki aha/ mo mmota agarr pini mo tani budhi a'di mo ma me'd mii jin mina /e 'taki bu'th aha/ yi. ¹⁸ Wakki/ a'di thu'thki /e ton kamu/ mii mo tani walla di ka murem pini 'ba/ mo gom ton kamu/ mo tani 'kwari a'di gom gway pem mo ma. ¹⁹ Aha/, jin tana Buulus mo, i'kwarkina gwo yansan ki me'd pem gana/ mo. Aha/ mina ci /e to mo gom a'di mo – ki aha/ mina diki o gwo kamu/ mo goma murem pini jin dina /e aha/ i'ba/ mo, isi kani jin ta bungwar is pini gana/ mo. ²⁰ Nye, akam pem, aha/ napa shi/ miim 'boro'd 'peni /e mo e Tapa mo. Yeyi aha/ adum pem eya Kristhos mo ma.

²¹ Gom jwam pem jin wuka/ /e i is mo gom gwom pini jin hana /e e mo tani aha/ 'kwarkina /e gwo yan mo, mmomishkika/ ki /e mini mii uni kan ki nyanye/ mo mmobol gwom pem jin oka/ /e e mo. ²² Ki mii yan jin miina /e e me'd mo tani thosoni gu'b yilkina/ si'da/ mo gom aha/ mo haali/ aha/ tosha e mon'thom pini mo ki aha/ minu ci ki /e mo be.

Kwalany 'Te/Ba/. Monthe Me'd mo

²³ Abapraas, a'di jin ta'da garr pem jin nyak_aha/ ca'b_eya sijn mo gom gway ma Krist_hos jin ta'da Yesus mo tani hashki /e monthe me'd mo, ²⁴ dhala Markus si'da/ mii'd wakan mo dhala Aristarkus mo dhala Dimas mo dhala Luuka mo, uni kun tana garr pem kun nyak_aha/ atu'c mii mo.

²⁵ A'the gi Tapa Yesus Krist_hos midi nyak di ki /e e shi/in pini mo be.

Gwo jin 'Kwaru gom 'Kwani IBRANIYIIN mo

Arumgimis Torki Gwo ki Ya/m Piti mo

¹ Eya ris bway kun 'ko ki she/ ki she/ mo tani Arumgimis torki gwo e ibabam bana kadhamo/ mo ki imançi gwom piti kadhamo/ mo. ² Hili ka tee kun 'ko'd gwansan mo tani a'di torki gwo e ana ki a'di jin ta Ya/ mo be, a'di jin karkina a'di 'pen ka piye/ mo mmota amanbu'th mal gom to 'baar mo. Dhali e a'di mo tani mony'cesh si'da/ ukkina a'di mo be. ³ A'di dhelki monyca ma Arumgimis mo mo dhali kal isi jamas jin takina a'di buyempam pitiñ gana/ mo, mmojetkina a'di aris to kun uku mo ki gwo gi mom'bi'th piti mo be. Ki a'di diki'd mmodhelela dhelel mo gom miinthus mo tani a'di ca'bki'd ki me'da bim poros gi a'di jin Eka/ Ek e momis mo, ⁴ mmowarkina a'di ki a'di jin telki gantha/ mo mmope iman'doyu gwo 'kup mo, ma gom gway piti jin bu'thkina a'di mo jin 'boro'd ki isi 'bor gana/ mo mmobol kum buni e mo be.

Ya/ A'di Itelki Gantha/ ki Iman'doyu Gwo mo

⁵ Haali/ eya man'doyu gwo jana sa/ i/on ma Arumgimis gwo mo me'd 'de/ mo ki: /E ta Ya/m pem mo, shwane/ aha/ dho'thkina /e mo? walla dok/e,

Aha/ mina ta a'di com mo, dhali a'di midi ta aha/ ya/um mo?

⁶ Dhali dok/e, ki a'di kalki mo ma dho'th jin ta ji ma bwanyara/ e mony'cesh mo tani a'di oki gwo mo ki:

Dhalki aris iman'doyu gwo ma Arumgimis lunj a'di mo.

⁷ Gom iman'doyu gwo mo tani a'di ki o gwo mo ki:

A'di jin dhuki iman'doyu gwom piti mmota 'tham mo,

dhali cinjinam piti mmota akapany o'd ma le'dan mo.

⁸ Hili gom Ya/ mo tani a'di ki o gwo mo ki: Akursin tapam pini, ayy Arumgimis, ta a'di jin midi di goma sule/ mo dhali ki sule/ mo.

Cwa ma kar/e mo ta cwa gi bampam pini mo.

⁹ /E enki mii ma kar/e mo dhali shi/ mo i e mo, mo jin ushu gwonkan mii mo.

Wakan Arumgimis, jin ta'da Arumgimis pini mo, a'di 'koshki /e is mo

ka yin gi bwan 'kunyga/ mo mmo'ce'd cin tiyam pini apo/ mo.

¹⁰ Dhali,

/E jin ta Tapa mo, /e ka'bki mony'cesh sho'k mo 'peni ka mun'kup mo,

dhali aris momis uni ta mii kun miina /e ki me'd pini mo be.

¹¹ Uni minu 'ce'd sho'k mo tani, hili /e mini di mo be.

Uni mini wuwa dhan mo me'd burrinye/ jin shi/i isi 'baar mo.

¹² Me'd burrinye/ jin kumu bwam/ e mo tani /e mini 'kuç uni is mo

dhali uni minu ak e mo me'd burrinye/ mo be.

Hili /e din naskina/ ki jamas jin tana /e /e mo,

dhali yil pini mini 'koki ush me'd mo be.

¹³ Hili eya man'doyu gwo jana sa/ i/ona a'di gwo mo me'd 'de/ mo ki:

Ca'bi /e aha/ ki me'da bim poros pem mo ntagi aha/ mina dhu 'kup pini

mmota cwam pini jin mina /e idhu sho'k mo?

¹⁴ 'Kona ris uni ki ta shi/in kun mii to mo, kun hashkunu mo mmomii to mo, gom gway gi uni gwansan kun mini bu'th bway gi mowoth mowa?

2

Gum Dhan Mowoth mo

¹ Wakan ana mina mii ciya hirdhe/ ki 'dish 'dish mo ki gwo jin cikkina ana mo, isi ciki/ ki ana minu 'koki bor 'peni a'di mo.

² Haali/ wakki/ gwo jin bahu ki iman'doyu gwo mo tani doshki'd ki sho'k mo dhali aris mo jin dhanu gwo mo walla mo jin ushu gwo ha e mo bu'thki mo jin rakuwa raki bway jin ta jin kar/e mo tani ³ i/ana mina ye kata mo, wakki/ ana pinykina is mo gom dhan gumbway mowoth yan mo? A'di bakunu itwa/a/ mo ki Tapa mo, dhali a'di telkunu sho'k mo e ana mo ki uni gwansan kun cikki a'di mo be, ⁴ ka Arumgimis di'd si'da/ mmokal gwo o ki jamas mii mo kun miikina a'di mo dhali aris momer mo dhali

aris miimer kun 'kona e ki she/ ki she/ mo dhali ki to kun cinu ki me'd ki Shi/in Dheleladhelel mo, kun pwakkunu bwa mo isi ki bwam pitin gana/ mo be.

A/'kan'kup gi Mowoth mo

⁵ Haali/ Arumgimis diki kar gwo gi moshirr mo apo/ iman'doyu gwo mo gom to gun ta kun this kun minu mii e mony'cesh yan mo, a'di jin 'kokina ana mo mmo/o mo. ⁶ A'di pikunu mo e monkamu/ e gwo ma Arumgimis mo ki:

Wathi/ gi wakata mo, jin mina /e i/o bwa ki a'di mo, walla ya/ gi wathi/ mo ki /e mini hil a'di i e mo?

⁷ /E karki a'di gom ari mo mo mmota jin gwa'da'd ki iman'doyu gwo mo.

Dhali /e shumki a'di ki monyca mo dhali ki montak mo,

⁸ mmodhukina /e aris to 'baar mo e moshirr piti e bwan'kwariny sho'k piti mo be.

Dhali goma ris to gun dhukunu mo e moshirr gi 'kwaniny'cesh mo tani a'di diki dhal ton kamu/ ka piye/ mo 'peni moshirr piti mo. Me'd jin dina a'di kan mo tani, ana 'konaki para ris to e naskina/ mo e moshirr piti mo. ⁹ Hili ana parkina Yesus e mo, a'di jin diki'd ki ari mo mo mmokarkunu a'di ki gwa'd mo ki iman'doyu gwo mo tani a'di shumkunu mo ki monyca mo dhali montak mo gom isa nyor jin wukina a'di mo. Wakan ka 'the ma Arumgimis mo tani a'di midi 'taki nyok wu mo goma ris 'kwani 'baar mo be.

¹⁰ Haali/ a'di gama'd ki isi gam gana/ mo ki a'di, a'di jin uku to 'baar mo gom gway piti mo dhali a'di jin 'kon ma ris to 'baar mo mmo/uka uk ki a'di mo, mmo-suskina a'di iya/ gi 'kwani ka ris mo e monyca mo, a'di jin ta'da shu/um bway gom gway gi mowoth buni mo tani ki a'di minu 'taki kar ji gi isi 'borgan gana/ mo ki mo jin 'koshu is ka nyor mo be. ¹¹ Haali/ a'di jin dhagamki'da dhagam mo dhali uni gwansan kun dhagamkunu mo tani uni takin gi mo ma tel 'pen jin ta'da 'kan'kup mo. A'di ka ba/ idina is ki 'the a'di mo mmoyuk uni ki iwak piti mo, ¹² mmo/o gwo mo ki:

Aha/ mina bah /e gway pini e iwak pem mo

dhali e bwaman ma waambuhany 'kwani kun tuli is mo tani aha/ mina man /e mo be.

¹³ Dhali dok/e,

Aha/ mina kar mongam gwo is pem e a'di mo,

Dhali dok/e,

Aha/ a'dihe/ mo, dhali uci kun cin ma Arumgimis aha/ mo be.

¹⁴ Me'd jin wakina a'di kan mo mmobu'thkina uci bungwar is mo dhala bas mo tani a'di ki is piti si'da/ bu'thki buyempa jin nyakka'd kan mo, ki, ki e mowu mo tani a'di midi 'taki 'ce'd a'di sho'k mo, a'di jin ta gi mom'bi'th gi mowu mo, a'di jin ta tapa ma ruma 'cesh mo

¹⁵ dhali 'cuk uni gwansani 'baar mo, uni kun 'kokin e mo jin ko/ kina uni wu mo e moshirr gi mondek mo mmo'baar mon'koki/ em buni mo. ¹⁶ Haali/ ka jin gana/ a'di diki ta gwo gom iman'doyu gwo mo a'di jin shwakina a'di jwa mo, hili gom emen ma Ibrahiim mo be. ¹⁷ Wakan a'di ka ba/ ituju mmowa e ki iwak piti mo eya ris 'twan'kal kuku/ mo, wakan ki a'di midi 'taki war ka gasiis jin ca'd mo jin ta'da manmiimii mo dhali jin ta isin gana/ mo, e mo jin miinu to goma Arumgimis mo, mmomii mii jin ta ji ma the/m me'd gom miinthus gi 'kwani mo be. ¹⁸ Haali/ gom a'di ki is piti mo tani, a'di 'koshkina is ka nyor mo dhali a'di palkunu mo, a'di misha a'di uni gwansan woth mo kun palkunu mo be.

3

Yesus A'di Itelki Gantha/ ka Musa mo

¹ Wakan iwak kun kogu mo, um gun pwakkunu to gi momis mo ka yuk jin yuku mo, mmokwo'c jasi eya Yesus mo, a'di jin karkunu ki she/ mo dhali ta'da gasiis jin ca'd mo gom gwom bana jin pikina ana mo. ² A'di ta a'di jin ta a'di isin gana/ mo gom a'di jin karki a'di 'pen ka piye/ mo, me'da Musa mo mmotakina a'di isin gana/ mo si'da/ e gu'b ma Arumgimis mo. ³ Hila Yesus a'di karkunu ki a'di jin haki me'd ki han gana/ mo e monyca mo mmobola Musa e mo, me'da mannyan gu'b jin takkunu kagahara mo mmobol gu'b e mo be. ⁴ (Haali/ aris gu'b ki she/ ki she/

nyanj₁kunu ki 'kwani mo, hili amannyan₁ ris to 'baar mo tani a'di ta'da Arumgimis mo be.) ⁵ Dhala Musa a'di ta a'di jin ta isin₁ gana/ mo mmomiiya ris to 'baar mo e gu'b ma Arumgimis mo me'da manmii to mo, mmotesa ris gwo gom to 'baar mo kun minu mii tori 'ko'd mo be. ⁶ Hila Kristhos a'di ta a'di jin ta isin₁ gana/ mo apo/ gu'b ma Arumgimis mo me'd ya/ mo. Dhali ana tana kun gu'b piti mo wakki/ ana mina bu'th gwo ki nyen₁ mo, gwo gom mom bana jin wukina ana a'di jwa i is mo dhali dhu 'ba/ ki ca mo e mo ma 'ten₁ kapem bana mo be.

Asi/is gom 'Kwani ma Arumgimis mo

⁷ Wakan, me'd gwo jin okina Shi/ in Dheleladhelel mo ki:

Shwane/, ki um mini cik₁ 'twam piti mo tani

⁸ dhalka dum bum ki 'bi'th mo me'd mii jin ushkunuwa ush mo

eya tee jin palkunu um mo e mombwaasho mo

⁹ e mo yin jin palkina ibabam bum aha/ mo dhali mish miim pem ki yila issu/ mo.

¹⁰ Wakan aha/ ci'thkunuwa du mo ki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo, dhali o gwo mo ki: Uni isa yempa/ iikini dheres mo eya dum buni mo dhali uni 'koki mish bway pem mo.

¹¹ Me'd jin thulka/ me'da po/ gwo mo goma nyor pem jin dekga/ mo tani uni mini 'koki cik₁ mo e mo ma si/is pem ki sule/ sule/ mo be.

¹² Hili ki 'bore/ iwa₁ mo isi ciki/ ki jin tal 'den₁ kamu/ 'peni bwam um mo midi diki 'taki ta ga du jin ta thus ki thus mo mmo/ ush gwo gam is mo, mmosus um mmo'ta'k mo 'peni bway ma Arumgimis jin di ki e mo be. ¹³ Malasiya malas ka rem 'kup isa yempa/ mo isi me'd jin tana a'di atee jin yuku ka Tee Yan mo, jin mina miinthus diki he'k jan tal 'den₁ kamu/ e mo ki mo ma he'k em piti mo mmo'bi'th uma du mo. ¹⁴ Haali/ ana pwakkunu to eya Kristhos mo wakki/ ana jasi 'te/ mo mina bu'th mony₁jwam bana jin wuna ana a'di i isi twa/ a/ mo mmotel sho'k mo ntagi 'pemen mo, ¹⁵ ki a'di 'konu mo mmo/o si'da/ mo ki:

Shwane/, ki um cikki 'twam piti mo tani dhalka dum bum ki 'bi'th mo me'd mii jin ushkunuwa ush mo.

¹⁶ Ki ija si'da/ uni i'kokin mo mmocik a'di mo dhali 'ko mo mmo/ usha ush mo naskina/? 'Kona uni ki ta uni gwansani 'baar mo kun dhalki Pam Masir 'pen mo e bwan'kwariny mii jin shun ma Musa ashu/ um bway mowa? ¹⁷ Dhali ki ija a'di ici'thki a'di adu ki yila issu/ mo? A'di diki ta uni gwansan kun miiki miinthus mowa, kun ishkina bungwar is buni e bwam ma sho mowa? ¹⁸ Dhali ki ija si'da/ ithulkina a'di me'da po/ gwo mo mmo/o ki uni mini 'koki 'taki cik₁ mo e mo ma si/is piti ki sule/ sule/ mo, hili a'di diki ta uni gwansan kun ushki gwo ha e mo mmomii mowa? ¹⁹ Wakan ana parkina uni e mo ki uni molki cik₁ mo haali/ uni ushki gwo gam is mo be.

4

¹ Wakan, ki gwom piti jin okunu is mo gom cik₁ jin minu cik₁ mo e mo ma si/is piti diki'd mo tani dhalki ana ko/ka is mo isi ciki/ mo ki jan tal 'den₁ kamu/ 'peni um midi 'taki atha/ ath mo mmojidhir a'di mo be.

² Haali/ gwom 'boro'd pu'dki'di ana mo jasi me'd jin pu'dki'd e uni mo. Hili gwo jin cik₁kina uni mo tani diki war ki ji gi ha me'd gom uni mo, haali/ a'di diki 'dap ki me'd mo ki mongam gwo is mo e uni gun cikki a'di mo be. ³ Haali/ ana kun gamkina gwo is mo tani cik₁kina mo e mo ma si/is yan mo, me'd gwo jin okina a'di mo ki:

Me'd jin thulka/ me'da po/ gwo mo goma nyor pem jin dekga/ mo tani

Uni mini 'koki cik₁ mo e mo ma si/is pem ki sule/ sule/ mo be,

ba miim piti 'baarkunu mo 'peni monka'b jin ka'bkina a'di mony'cesh mo be. ⁴ Haali/ a'di torki gwo mo e monkamu/ mo goma cim ma pesu/ mo e bway ki wa cikise/ ki: Dhali Arumgimis siki is mo ka cim ma pesu/ mo 'pena ris to kun ukkina a'di mo be. ⁵ Dhali dok/e e mo yansan mo tani a'di o gwo mo ki:

Uni mini 'koki cik₁ mo e mo ma si/is pem ki sule/ sule/ mo be.

⁶ Me'dyin ki mii gi wakan mo tani kun tiya 'kon mmocik mo e a'di ki a'di diki'd naskina/ mo. Dhali uni gwansan kadhamo/ kun bu'thki gwom 'boro'd mo dhali ush me'd mo mmo'koki cik₁ a'di mo tani haali/ uni warkin ki iman/ ush gwo ha e mo be.

⁷ Dok/e a'di karki'da teenj kamu/ mo mmo/ o gwo mo ki: Shwane/, mmo/o gwo mo eya Dawuu'd mo, ma isi 'ko'di nnii mo, e gwo kun 'tulkunu mo hila/ ki:

Shwane/ ki um cikki 'twam piti mo tani dhalka dum bum ki 'bi'th mo.

⁸ Haali/ wakka Yashuu/ midi 'taki ci ki uni mo ma si/is mo tani Arumgimis midi diki 'taki o gwo goma teenj kamu/ jin midi di i'ko'd mo be. ⁹ Wakan a'di ica'bkin ma cim ma pesu/ mo jin mina 'kwani ma Arumgimisi si/is mo be. ¹⁰ Haali/ a'diyin jin midi ciç mo eya tee jin min ma Arumgimisi si/is mo tani a'di si'da/ midi dak miim piti mo me'd jin dak ma Arumgimis miim piti mo be.

¹¹ Wakan dhalki ana bira bir mo mmociç mo e mo ma si/is yan mo, wakan ki jan tal 'denj kamu/ midi diki biç mo e 'kusan gwon 'de/ yan jin ushu gwo ha e mo. ¹² Haali/ gwo ma Arumgimis ta gwo jin di ki e mo dhali umi is mo dhali kaaka ki narnar mo mmobol gandala turga/ jin ka'd ka 'ban su/ e ki ka mo mmosuka su'k mo mmokwa/ a kashira/ bwa mo dhali shi/in mo, dhali gwocor mo dhali noro'd mo, dhali mmoneyiç gwo kun kulumu ibwa mo dhali ayisenj gwo gi 'twa/ ma du mo. ¹³ Dhali ibwambori a'di mo tani to jin ukun kamu/ yisa di'da jin bagkunu 'peni a'di mo, hili aris uni 'baar mo dhunu eya tente/ mo dhali 'kon ki lan lan mo e bwambori em piti mo, a'di jin mina ana mii us is mo mmomii to mo.

Yesus Ta Dhana Gasiis jin Caaca mo

¹⁴ Me'd jin takina ana ka dhana gasiis jin caaca mo, a'di jin peki'd ki tur mo eya ris momis mo, a'di jin ta'da Yesus mo, jin ta Ya/ ma Arumgimis mo tani, dhalki ana budha a'di ki ri'd mo mmotel sho'k mo e gwom bana jin pina ana mo be. ¹⁵ Haali/ ana tana ka gasiis jin ca'd mo, a'di jin misha isa nyor 'ciç mo nyakki mon'ka'd is bana mo, a'di jin ta jan tal 'de/ jin palkunu mo ki 'twaŋkal kuku/ mo me'd ana mo tani hili a'di diki mii miinthus mo be. ¹⁶ Wakan dhalki mom bana jin wuna ana a'di jwa i is mo 'dish ana abor mo ki 'dish 'dish mo eya kursi ma malik jin ta ji ma 'the mo, ki ana mina 'taki bu'th momiimii mo dhali gama 'the mo mmowotha/ woth mo ka tee jin minu mii ta gi a'di mo be.

5

¹ Haali/ iris igasiis kun can ka 'dete/ 'dete/ mo kun kwanykunu mo 'peni bwan 'kwani mo tani uni dhukunu 'pen ka pije/ mo gom mii mo gom gway gi 'kwani mo mmo'disha uni Arumgimis is ki mii mo, mmoci to gun cinu ki me'd mo dhali to kun 'ciçhuwa basa 'cesh mo gom miinthus gi 'kwani mo. ² A'di mishi mii us is ka daran du mo gom 'kwani kun ta pus mo dhali kun thami mii mo, haali/ a'di ki is piti 'kamu ki mo jin 'ka'du is mo. ³ Haali/ gom mii yansan mo tani a'di ka ba/ imidi mii ci to jin cinu mmo'ciçha/ basa 'cesh mo gom miinthus pitin gana/ mo me'd mii jin nyakka'd ki isi nyak gana/ mo me'd jin miina 'kwani gwansan mo gom miinthus buni mo be. ⁴ Dhali wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin midi kar is piti ki montak yan apo/ is piti mo, hili a'di yukkunu ka Arumgimis mo, jasi me'da yuk jin yukunuwa Haruun wakan mo be.

⁵ Wakan si'da/ aKristhos diki kar is pitin gana/ ki ca mo mmominu kar a'di ka gasiis jin ca'd mo, hili a'di karkunu 'pen ka pije/ mo ki a'di jin oki gwo e a'di mo ki: /E ta Ya/m pem mo.

Shwane/ aha/ dhotha /e mo.

⁶ Me'd gwo jin ona a'di si'da/ e monkamu/ mo ki:

/E tana gasiis jin midi di ki sule/ sule/ mo mmothuk mii ma Malkisaadag i'ko'd mo.

⁷ Dhali ka tee jin bu'thkina a'di bunjwar is gi 'kwani ki is piti mo tani, aYesus ciki mo ma 'tho jin 'thonu mo dhali di'ba di'b is mo ki 'twa/ jin caaca ki monko mo dhali ki jabu'th mo, e a'di jin mishi a'di is ta ki me'd mo 'peni mowu mo, dhali a'di cikku ko mo gom mii ma gayiin piti jin kogu mo. ⁸ Ba a'di ita Ya/ mo tani a'di da/arki gwo jin hanu gwo e mo gom to jin 'koshki a'di is ka nyor mo. ⁹ Dhali mmo'borkunu a'di ki 'bor gana/ mo tani a'di warki'd ki 'kusan gi bway gi mowoth ki sule/ sule/ mo e uni 'baar mo kun haki a'di gwo e mo be, ¹⁰ mmo'cemkin ma Arumgimis a'di gway mo mmota agasiis jin ca'd mo mmothuk mii ma Malkisaadag i'ko'd mo be.

Arum jin Rumu Apo/ Mo jin Dhalu Gwon Gana/ Pen mo

¹¹ Gom gwo yansan mo tani ana takina gi gwo kagahara mo mmo/o mo, a'di jin 'bitha'bi'th mo mmobe'd 'pen ka pije/ mo, haali/ um ushkina 'ce ki us mo mmocik a'di mo be. ¹² Haali/ ba um ka tee yansan mo tani um ka ba/ imini 'taki ta imantor gwo mo, hili um mini mii ta gi jan 'den kamu/ mmotor um gwo mo dok/e isi ki gwo ma bwa nyara/ jin twa/a/ gi gwo ma Arumgimis mo. Um mini mii ta ga ko mo mmopi mo, yisa mmoshwa maa ki ka'c yisa. ¹³ Haali/ aris 'kwani 'baa' ka 'dete/ 'dete/ mo kun 'ko 'ko'd eya ko mo tani uni daran gi 'twa' gwocon mo e gwo jin ta'da kar/e mo, haali/ uni ta uci mo be. ¹⁴ Haali/ maa jin shwanu ki ka'c mo tani a'di gom 'kwani kun iskin mo be, a'di gom uni gwansan kun ye'thkunu sho'k mo ki gwo' gwocon gi bwam buni mo mmobotkina uni ki miim 'boro'd mmokwa'th mo 'peni a'di jin ta thus ki thus mo.

6

¹ Wakan, dhalki ana dhala gwo ma bwa nyara/ kun toru 'pen mo goma Kristhos mo dhali yip 'kupki isi yip gana/ mo e mo jin isuwa is mo, yisa mmomina ana n'thi tor kamu/ dok/e apo/ mo jin ka'bu/ e mo jin rijuwa du is mo 'peni mii kun wukin mo, dhali mongam gwo is 'kup ka Arumgimis mo yisa, ² ki gwo jin yedhu sho'k mo gom gwo gi mo jin lamuwa lam is mo ki miin dhamo/ mo, dhali mo jin 'thikunu mii 'ko'di me'd mo, dhali mompi 'peni mowu mo, dhali mo jin toru gwon dwall 'twa/a 'cesh ki sule/ mo. ³ Dhali mii yansan a'di imina ana imii mo wakki/ Arumgimis midi dhal ana bway mo be. ⁴ Haali/ a'di molu mii mo mmo'tash mii e mo dok/e gom mo jin rijuwa du is mo gom uni gwansan kun takin gi e ma du kun 'twakki mo ki 'twak jin shi/i'd 'thissa/ mo, uni gun nyokki to gi momis jin cinu ki me'd mo dhali war ki uni gun pwakkunu Shi/in Dheleladhelel mo be, ⁵ dhali uni kun nyokki mo jin 'kunya gwo ma Arumgimis mo dhali aris mom'bi'th kun mini pu'du/ ki she/ yil mo, ⁶ wakki/ uni mini ci mii jin dhalu gwo 'pen mo, me'd jin 'koshkina uni Ya/ ma Arumgimis jwa mo ki cwany'cithan dhul mo gom gwo ki bwam buni mo dhali 'de'k a'di imis mo

ki a'di midi bu'th mo jin wakuwa wak mo be. ⁷ Haali/ mony'cesh jin piki yi'den sho'k mo jin ta'kki 'twa/ me'd ka ris apo/ a'di mo dhali a'di ki dho'th 'cemen to kun ha me'd mo gom gway gi uni gwansan kun korki a'di mo tani mony'cesh bu'thki mom'bor mii 'peni Arumgimis mo be. ⁸ Hili wakki/ a'di dho'thki'da risa 'de/ mo dhali arisa lit mo tani a'di ushki me'd mo dhali 'dishkina 'twa/ mo ki a'di minu jee mo. Dhali 'pemen piti mo tani a'di minu pur ki o'd mo be.

Momish ki Isa Dun Gana/ mo. Mo ma 'Tej Kape/ mo

⁹ Hili um gun enu mo, aman lalkunu sho'k ki gwo mo eya dum bam mo gom um mo, mmomisha aman tom 'borga/ 'peni um mo kun ta kum bway gi mowoth mo, ba gwo gi wakan mo tani a'di i/okina aman gwo mo be. ¹⁰ Haali/ Arumgimis diki mola kar/e ta mo wakan mmoshampar miin tom bum ki e mo dhali mo/en jin torkina um gom gway piti mo e miin to gun miikina um mo gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, me'd mii gun 'kokina um mmomii a'di shwanesan mo. ¹¹ Dhali aman ona bwa ki isi on gana/ ki um ka 'dete/ 'dete/ mo mini tor mii yan ka daran du mo mmonyitha/ nyith ki mii jin shi/i'd mo mmomish ki isa dun gana/ gom mo ma 'tej kape/ jin midi di ntagi 'pemen mo be, ¹² wakan, ki um minu 'taki 'koki soro'th mo, hili thoki uni gwansan mii mo uni gun takin gi mal mo e gwo kun onu is mo ki mongam gwo is mo dhali ki bwa jin 'ku'cu ki 'kari'th mo be.

¹³ Haali/ ka Arumgimis oki gwo is goma Ibrahiim mo me'd jin dara a'di gi jin tal 'den kamu/ jin eka/ ek ki a'di jin thulkina a'di gwo me'da po/ mo tani a'di ki is piti a'di ki thul a'di gwo me'da po/ ki is pitin gana/ mo ¹⁴ mmo/o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ mina 'bor /e mii mo dhali mar /e is mo be. ¹⁵ Dhali wakan a/Ibrahiim taki'd gi bwa jin 'ku'ckina a'di ki 'kari'th mo mmobu'th gwo jin onu is mo. ¹⁶ 'Kwani ka jin gana/ thulki gwo me'da po/ ki a'di jin caaca mmobol uni e ki is bunin gana/ mo, dhali eya ris gwom buni kun suka uni mo tani gwo jin thulu me'da po/ mo a'di ta gwo jin 'ko'd jin toruwa bora 'cesh mo. ¹⁷ Wakan ka Arumgimis dina gwo ibwa mo mmotor mo jin pina a'di gwo jipi e ki nyanye/ mo gom

uni gun mini kal mal gi gwo jin onu is mo tani a'di diki ak buyempam pitiŋ gana/ e mo gom 'kup bwan ganam piti mo tani a'di hurki 'pen bway bwaman mo ki gwo jin thulkina a'di me'da po/ mo be. ¹⁸ Wakan ki gwo kun 'koni su/ kun 'konuki ak e mo tani e mo jin moluwa Arumgimis nyo/ mo ki a'di ta thus mo tani ana kun takina gi mo jin sokina ana mo gom jwam bana jin sokina ana mo mmohur mo e a'di mo tani minu 'taki 'bitha du is mo mmobu'th mo ma 'teŋ kape/ jin karkunuwa bori ana mo be. ¹⁹ Ana takina gi a'di yansan mo mmomish mo ki isa duŋ gana/ mo dhali telu sho'k mo ka kar 'kup tonkuthu'd goma kashira/ mo dhali mo ma 'teŋ kape/ caan jin jidhirki'd mo dhali ciŋ mo e mo yan jin kogu mo ibwampo/ burrine/ jin karu ka yolol mo mmodik mo e mo, ²⁰ mo caan jin yakin ma Yesus ntwa/a/ mo gom gway bana mo mmotakina a'di agasiis jin ca'd mo ki sule/ sule/ mo mmothuk mii ma Malkisaadag mo be.

7

Igasiis Thukki Mii ma Malkisaadag mo

¹ Haala Malkisaadag yan jin ta'da malik gi Pan Saliim mo dhali a'di si'da/ ta'da gasiis gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo jin ta'da Arumgimis mo tani a'di gamki'da Ibrahiim 'kup mo mmodokkina a'di ka nyan'ko'd mo 'peni mo jin 'koshkina a'di imalik mo dhali 'bor a'di mii mo be. ² Dhali e a'di mo tani a/Ibrahiim ki kwa/ a'di to bwa mo jin 'dapki'da 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo 'peni aris to 'baar mo. A'di ta a'di jin twa/a/ mo ki mo jin luku gway piti mo jin ta'da malik jin ta'da kar/e mo dhali a'di si'da/ ta'da malik gi Pan Saliim mo, a'di jin onu ki, amalik gi mo ma ku'th is mo be. ³ A'di di'd ki dar gi com mo, walla kum si'da/ mo, walla dar gi gwo jin beledhu gom emen piti mo, dhali a'di si'da/ dara'd gi mo 'pena tee ga mun'kup mo walla 'pemen gi mondiki/em piti mo, hili a'di wana e ki Ya/ ma Arumgimis mo mmotikirina a'di di mo mmota agasiis ki sule/ sule/ mo be.

⁴ Bahili ma. Cam piti wa'da/. A/Ibrahiim jin ta'da dhana baba gi 'Kwani ma Israyiil mo ciki a'di to jin 'dapki'da 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo 'peni to kun dilunu mo. ⁵ Dhali

uni gwansan kun ta emen gi 'Kwani Lawi mo kun bu'thki mo jin tanuwa gasiis mo tani uni ta gi gwonkan jin 'kwarkunu mo e gwonkan jin cinu mo mmobu'th to kun 'dap 'twa/ ka 'kume'd 'peni 'kwani mo, uni gun ta ikam buni mo, ba uni gwansan si'da/ ita emen 'pena Ibrahiim mo be. ⁶ Hili wathi/ yansan jin dara'd gi gwo jin beledhu 'peni emen buni mo tani bu'thki to jin 'dap 'twa/ ka 'kume'd 'pena Ibrahiim mo dhali 'bor a'di mii mo, a'di jin ta gi gwo jin onu is mo be. ⁷ A'di ta gwo jin 'ce'dki'da gagala/ isi nnii mo ki gwo jin sugu ki a'di jin gwa'da'd mo tani 'borkunu mii ki a'di jin telki gantha/ mo be. ⁸ Mmahan mo tani to kun 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo bu'thkunu mo ki 'kwani kun mishi wu mo. Mmun mo tani ki jan tal 'de/ mo jin teskunu gwo mo ki a'di di'd ki e mo be. ⁹ Jan tal 'deŋ kamu/ midi 'taki o isi gwo ka Lawi ki is piti jin bu'thki to jin 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo tani ciki to kun 'dap 'twa/ ka 'kume'd ka Ibrahiim mo, ¹⁰ haali/ a'di diki'd naskina/ e 'penhi'th gi com mo ka Malkisaadag gamki a'di 'kup mo be.

¹¹ Wakki/ mo jin tanu gu ki 'boron ki isi 'bor gana/ mo mishu jidhir mo ki mii gi 'Kwani Lawi ki mo jin tanuwa gasiis mo tani (Haali/ e bwan'kwariny a'di mo tani 'kwani bu'thki gwonkan jin cinu mo) gwo ki wakata iminu dok/e mii ta mo mmodok sho'k mo goma gasiisa kamu/ mo mmocumis mo mmothuk mii ma Malkisaadag i'ko'd mo, mmodhal jan 'deŋ kamu/ gway piti e i is mo, mmothuk mii ma Haruun i'ko'd mo? ¹² Haali/ wakki/ mo di'd mo mmo/ak mo jin tanuwa gasiis e mo tani a'di midi mii ta mii jin napaŋa napa mo jin minu mii aka/ ak e mo e gwonkan jin cinu mo si'da/. ¹³ Haali/ a'din 'de/ yin jin okunu gwo gwansan mo tani a'di cila mo jin tana a'di ja waka kamu/ mo, 'peni a'di jin dina a'din 'deŋ kamu/ ki mii to mo eya gwaŋa/ jin miinu to goma basa 'cesh ki sule/ sule/ mo. ¹⁴ Haali/ a'di mishu eya tente/ ki Tapam bana a'di ta emen 'pena Yahuuda/ mo dhala Musa si'da/ diki o gwon kamkina kamu/ goma wak yansan gom mo jin tanu igasiis mo.

¹⁵ Gwo yansan a'di warki'd ki isi gwo jin mishu eya tente/ ki mish gana/ mo

ka gasiisa kamu/ midi cuyi mis jin mina e waka Malkisaadag mo be, ¹⁶ a'di jin warki'd ka gasiis mo, yisa ki isi gwo jin 'theḵkina gwoṅkana 'theḵ mo isi gwo gom buṅgwar is mo 'peni emen kun tanu mo, hili ki mom'bi'th gi mondiki/e jin molu dhi'th sho'k mo. ¹⁷ Haali/ gwo onu mo gom a'di mo ki:

/E tana gasiis ki sule/ sule/ mo,
mmothuk mii ma Malkisaadag i'ko'd mo be.

¹⁸ Dhali ki me'da kamu/ mo tani gwoṅkana dhamo/ jin 'kwarkunu mo a'di puunu/ mo haali/ a'di 'ka'dkina is ki 'ka'd mo dhali a'di ta dholgwon mo be. ¹⁹ (Haali/ gwoṅkan jin cinu mo tani yisa piyi miin kamu/ jin 'boro'd ki 'bor gana/ 'kup ka pije/ yisa.) Dhali ki me'da kamu/ dok/ e mo tani mo ma 'ten kapem 'borga/ mo tani a'di waru/ is mo, a'di jin 'dishkina ana Arumgimis is ki a'di mo be.

²⁰ Dhali a'di si'da/ diki di mo ki dar gi gwo jin thulu me'da po/ mo. ²¹ Haali/ unin dhamo/ gwansan kun warkin ki igasiis mo tani uni bu'thki mom buni kun tana uni igasiis mo ki dar gi gwo kun thula uni me'da po/ mo. Dhali hili jan tal 'de/ yansan mo tani a'di bahu gwo mo ki gwo jin thulu me'da po/ mo ki:

Tapa a'di thulki gwo me'da po/ mo
dhali a'di midi diki ak bwam piti e ki sule/ mo.

/E tana gasiis ki sule/ sule/ mo be.

²² Mii yansan a'di ki ciya Yesus mo mmota to jin 'tashu 'twa/ mo gom gwom 'borga/ jin gamu me'd mo jin bolo'da kamu/ e mo.

²³ Haali/ igasiisa dhamo/ tana ris ka ris ki em buni kun denju uni mo, haali/ uni dilu isa bora 'cesh ki wu mo 'peni miim buni jin tikirkina uni mii ma gasiis mo. ²⁴ Hili a'di bu'thki mii, mii jin tana a'di agasiis mo mmotel ki sule/ mo, haali/ a'di tikirki di mo ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. ²⁵ Gom 'kup gwo yan mo tani a'di mishki mii mo isa yempa/ mo mmota uni gwansan is ki me'd mo, uni kun 'dishkina Arumgimis is mo ki a'di mo, haali/ a'di isa yempa/ diki'd mo mmota amanwoth gwo is gom uni mo be.

²⁶ Haali/ a'di ha me'd ki han gana/ mo ki ana mina 'taki ta ga gasiis jin ca'd gi wakan mo, a'di jin kogu mo dhali a'di jin

dar gi mii 'ba/ mo dhali a'di jin dar gi mo jin nyo/o'd mo, dhali a'di jin kwa/i is mo 'peni imanmii miinthus mo, dhali a'di jin karu ki ca mo apo/ momisi 'baar mo. ²⁷ A'di midi mii diki ta gi jamu/ mo me'd igasiis gwahan kun cakin mo mmo'cih to/ e 'kus mo goma bas jin miinuwa 'cesh isa yempa/ mo, mmo'cihi twa/a/ mo gom miinthus pitin gana/ mo dhali yan'ko'd gom miinthus gi 'kwani gwansan mo. A'di miiki mii yansan me'd 'de/ ki sule/ mo ki a'di ciki is pitin gana/ mo. ²⁸ Ka jin gana/ gwoṅkan jin cinu mo dhuki 'kwani 'pen ka pije/ mo e mon'ka'd is buni mo mmota igasiis kun can mo, hili gwo jin thulu me'da po/ mo jin pu'dki'di 'ko'd mo 'ko'di gwoṅkan jin cinu mo tani, a'di karki Ya/ ka pije/ mo, a'di jin karu mmota a'di jin 'boro'd ki 'bor gana/ ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

8

Adhana Gasiis jin Ca'd ki Gwon This jin Gamu Me'd mo

¹ Dhali shushan gwo yan jin 'kona ana mmo/o mo tani ta gwo jin wa cikise/ mo be. Ana tana ka gasiis jin ca'd gi wakan mo, a'di jin ta jan tal 'de/ jin ca'bki'd ki me'da bim poros ma kursi ma malik mo jin ta ji gi a'di jin Eka/ Ek e momis mo, ² amanmii to mo e mo jin kogu mo dhali e gu'b cinṇan gana/ mo, a'di jin telu ki me'd gi wathi/ yisa, hili ki Tapa mo be. ³ Haali/ iris igasiis kun can uni dhukunu 'pen ka pije/ mo mmoci to gun cinu ki me'd mo dhali mmo'cih to/ e 'kus mo mmomiiya basa 'cesh mo. A'di gara/ iminu mii napa nap goma gasiis yansan mmomii ta gi ton kamu/ si'da/ jin mina a'di mii ci mo mmomiiya bas mo be.

⁴ Dhali wakki/ a'di midi 'taki di e mony'cesh yan mo tani a'di midi 'taki diki ta agasiis moyi, haali/ igasiis uni 'kokin mo mmoci to gun cinu ki me'd mo isi ki gwoṅkan jin cinu mo. ⁵ Uni bu'thki mii me'd mo mmota ayinyjwa mo dhali a'thintha/ mii mo gom to jin kogu mo jin di'di momis mo. Haali/ ka Musa murki'di nyan gu'b burrinnye/ mo tani a'di ye'thkunu sho'k ka Arumgimis mo mmo/o gwo mo ki: Hili ki 'bore/ mo ki /e mini nyan ris to 'baar mo isi ki she/ mm jin torkunu/ e mo 'peni 'kuwosha turga/

mo be. ⁶ Hili me'd jin wana a'di kan mo tani aKristhos a'di bu'thki mo jin miinu to mo, a'di jin 'boro'd ki isi 'bor jin shi/i'd mo mmobol jin dhamo/ e mo, me'd gwo jin gamu me'd mo jin doshkina a'di agalany mo mmomii mo jin bolki'da kamu/ e mo, haali/ a'di ruu'kkunu mo ki gwo kun onu is mo kun bolki tiyan dhamo/ e mo be. ⁷ Haali/ wakki/ gwo jin gamu me'd mo jin ta jin twa/a/ mo midi 'taki ta a'di jin dar gi mii 'ba/ mo tani monkamu/ midi 'taki di yisa goma kamu/ jin 'ko'd mo.

⁸ Haali/ a'di gamki mii jin 'ko uni 'ba/ mo ki a'di oki gwo mo ki:
Atee mini pu'du/ mo. A'di ta gwo jin ona Tapa mo.

Ki aha/ mina tel gwo jin gamu me'd jin ta jin this mo nyakki kun Gu'b ma Israyiil mo
dhali nyakki kun Gu'b ma Yahuuda/ mo tani

⁹ yisa mmowa e ki gwo jin gamka/ me'd nyakki ibabam buni mo

ka tee jin suska/ uni ka pije/ ki me'd pem mo

mmoshuyu/ uni bway ka pije/ 'peni Pam Masir mo,

haali/ uni 'koki tikir 'ko mo e gwom pem jin gamu me'd mo,

dhali wakan aha/ dinaki ciya hirdhej kamu/ e uni mo. A'di ta gwo jin ona Tapa mo be.

¹⁰ Gwo yansan a'di imiga/ gam me'd ki kun Gu'b ma Israyiil mo

'ko'da tee gwansan mo. A'di ta gwo jin ona Tapa mo.

Dhali aha/ mina kar gwonkan pem jin cinu mo eya dum buni mo

dhali 'kwar uni eya dum ba'dgam buni mo
dhali aha/ mina ta Arumgimis buni mo,

dhali uni mini ta 'kwanim pem mo be.

¹¹ Dhali uni yisa mini mii tor 'kwani gwo ka 'dete/ 'dete/ mo, uni kun ta cim buni mo,

walla ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo e ikam buni mo, mmo/o gwo mo ki: Mishi Tapa mo ma,

haali/ uni 'baar mo mini mish aha/ mo be, 'peni uni kun pisapis mo ntagi uni gun 'bapa'bap mo be.

¹² Haali/ aha/ mina miimii 'kup ki miinthus buni kun miikina uni mo be,
dhali aha/ mina ka miinthus buni e dok/e yisa.

¹³ Mmo/ona a'di gwo mo gom gwo jin gamu me'd mo jin ta jin this mo tani mmo'u/ ulkina a'di mo a'di jin ta jin twa/a/ mo me'd jin dhamo/ jin puu'd mo be. Dhali a'di jin ta jin dhamo/ jin warki'd ki jin puuki'd mo dhali wuwa mashira/ mo tani a'di hila/ midi us ki jog mo be.

9

Mo jin Kogu jin Ta ji gi Mony'cesh mo dhali ji gi Momis mo

¹ Dhali isi gwo jin gamu me'd mo jin ta jin twa/a/ mo taki'd gi gwonkan gom mo jin lunuwa lun mo dhali mo jin kogu mo jin ta ji gi mony'cesh mo. ² Haali/ gu'b burrinye/, a'di thosonkunu mo, a'di jin ta jan 'de/ jin di'd ka pije/ mo. E a'di mo tani a'di ita mo jin karkunu tirkina/ ma lamba/ mo, dhala tharabeesa mo, dhali maanjuthu'd jin karu i Bun'kus mo, a'di jin yukkuu ki Mo jin Kogu mo be. ³ Dhali ibwampo/ mo jin dhunu burrinye/ mmoshir ka makampo/ mo tani gu'b burrinyen kamu/ doshki'd mo jin yukkuu ki Mo jin Koguwa Kogi 'baar mo, ⁴ mmotana a'di ka gwata/ gi 'dolkon gana/ mo gom mo jin dukuwa 'bicajwahar mo dhala Sanduuk jin 'koshu is ki 'dolkon gana/ mo i'ko'd gwar piti 'baar mo, a'di jin dhunu gwo jin gamu me'd mo, a'di jin taki'da jji mo jin ta 'dolkon gana/ mo jin dhunuwa manna ibwaman mo, dhali cwa ma Haruun mo jin lu'kki'd mo dhali wosha ba'dga/ ki gwonkan jin gamu me'd mo. ⁵ Dhali apo/ a'di mo tani carabiim* 'kon mmohetha bi apo/ mo jin miinu mii ka the/m me'd mo. Gom to gwansan mo tani ana mola gwo o shwane/ e busho'k mo.

⁶ Mmomiikunuwa ris to gwansan kun nyonkunu mo wakansan mo tani igasiis 'kon mmotikir ii mo e gu'b burrinye/ jin di'd ka pije/ mo, mmothim miim buni kun bota uni mii mo kun thidhu mo. ⁷ Hili ki mo jin 'kon ma po/i su/ mo tani a'di ta jasi mo jin min ma gasiis jin ca'di ya mo, dhali hili a'di

* **9:5** Carabiim, a'di jin ta to/e jin uku mo jin 'thupki'da kursi ma Arumgimis is ka bim piti mo, mmolun a'di mo gom monycam piti mo.

midi yaki jasi me'd 'de/ ki yil mo, dhali a'di midi ya ki dar ga bas yisa, jin mina a'di 'cith 'kus gom is piti mo dhali gom mii kun thama 'kwani mii mo be. ⁸ Dhali ki mii gi wakan mo si'da/ tani Shi/in Dheleladhelel a'di torki bway e mo jin koguwa ko/ mo, ki a'di dinuki 'ka'd 'twa/ naskina/ mo me'd mii gi gu'b burrinnye/ ma piye/ jin doshki'd naskina/ mo ⁹ (a'di jin ta'da shimpira/ mii gom she/ yil yan mo). Isi ki gwo yansan jin miinu ki jin garr mo tani to gun cinu ki me'd mo dhali to gun cinu mo mmo'cith 'kus mo mmomiiya basa 'cesh mo, a'di jin mol 'bor 'twa/ ma du 'bor ki 'bor gana/ mo goma lun jin lunu mo, ¹⁰ hili uni ki us mii is mo jasi gom tonte/ mo dhali gom tompi mo dhali aris miin tiya kun lamu is ki she/ ki she/ mo gom gwon dhamo/ mo, uni kun ta mii gun kankunu mo gom bungwar is mo, mmo'dap uni 'twa/a 'cesh mo ntagi mo jin min ma tee irica ri'c is mo.

¹¹ Hili ka Kristhos piki'd mo mmota gasiis jin ca'd mo gom tom 'boron mo kun pu'dkin mo tani yan'ko'd e a'di jin ta gu'b burrinnye/ jin bol a'di e ki ca mo dhali jin bol a'di e ki 'bor mo (a'di jin 'konuki uk ki me'd gi 'kwani mo, a'di jin diki ta mo jin ukuwa uk mo e mony'cesh yansan mo) ¹² a'di cicki'd me'd 'de/ gana/ mo gom mmo'teya te/ mo e Mo jin Kogu mo, dhali a'di diki budha bas mi mo dhala bas gi ushi bip mo, hili abas pitin gana/ mo, wakan a'di ki bu'th mo jin wanuwa wan 'ba/ ki sule/ sule/ mo. ¹³ Haali/ wakki/ bungwar is gi 'kwani kun bulabul mo kukuskunu ka bas mi mo dhala bas ma morbip mo dhali ki 'piny gi nas bip mo dhagamki'da dhagam mo gom mo jin minu dhelel bungwar is mo tani ¹⁴ bakata 'te/ imin ma bas ma Kristhos, a'di jin ci is piti ka Arumgimis mo ki Shi/in gi mo ma sule/ ya ye 'ba/ mo, a'di jin dara'd gi thalkin mo mmodiki dhelel um 'twa/ ma dum bum 'peni mii kun wukin mo mmomii to goma Arumgimis jin di ki e mo.

¹⁵ Wakan a'di ta a'di jin doshki'da galany mo mmota gwon this jin gamu me'd mo. Wakan, ki uni gwansan kun yukunu mo mini 'taki bu'th mal gi mo ma sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo jin onu gwo is mo, haali/ mowun kamu/ bu'thki mo mo, a'di jin wanki uni 'ba/ mo 'peni gwon dhan mo

e bwan'kwariny gwo jin twa/a/ jin gamu me'd mo. ¹⁶ Haali/ wakki/ gwo gi mal jin gamu me'd mo di'd mo tani jwa gi a'din 'de/ yan jin kar a'di mo tani a'di minu mii nyo/ mo be. ¹⁷ Haali/ gwo gi mal jin gamu me'd mo tani a'di bu'thki mo jasi 'ko'di mowu mo, haali/ a'di yisa minu bu'th ki 'bidha, ki com pitin 'de/ yan jin kar a'di mo tani di'd ki e mo naskina/. ¹⁸ Me'd isi kani gwo jin gamu me'd jin ta jin twa/a/ 'konuki te shoka 'cesh ki dar ga bas mo be. ¹⁹ Haali/ ka ris gwonkan kun 'kwarkunu mo gi gwonkan jin cinu ka 'dete/ 'dete/ mo bakkin ma Musa gwo e 'kwani 'baar mo tani a'di ki budha bas gi ushi bip mo dhali mi mo, nyakki yi'de/ mo dhala mur ka'bal jin ta'da duk is mo dhali cwa ma 'tasha jal bip mo dhali a'di ki kukusa bas apowa warka/ ki is piti mo dhali aris 'kwani 'baar mo, ²⁰ mmo/o gwo mo ki: Abas yansan a'di ta gwo jin gamu me'd mo jin kan ma Arumgimis um gwo mo be. ²¹ Dhali a'di si'da/ ki bway jin nyakka'd kan mo tani a'di kukuski'da bas apo/ gu'b burrinnye/ mo dhali eya aris ton'kul bwa mo kun mishu to mii nycine/ mo goma lun jin lunu mo be. ²² Ka jin gana/ e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo tani aris to 'baar ka woho/ mo tani uni dhelelkunu ka bas mo, dhali ki dar gi mo jin woluwa basa 'cesh mo tani mo jin minu 'taki dhala mure/ gi miinthus gi 'kwani 'pen mo tani mini 'taki di yisa.

Miinthus Karkunu 'Pen ka Piye/ ka Kristhos mo Mmomiikunu A'diya Bas mo

²³ Wakan a'di ta mii jin minu mii napa nap mo goma yinyjwa gi to gi momis mo mmodhelel mo ki mii gwansan kun botu mmothi'th mo, hili to gi momis ki is buni mo tani mmodhelel mo ki mii kun 'cithuwa basa 'cesh kun bol gwansan e mo be. ²⁴ Haala Kristhos a'di cicki'd mo, yisa e mo jin kogu mo jin uku ki me'd gi 'kwani mo, a'di jin ta'da yinyjwa gi a'din 'de/ gana/ mo, hili e momis ki is pitin gana/ mo tani, hili a'di piki'd mo ibun'kus ma Arumgimis mo gom gway bana mo be. ²⁵ Walla yisa mmoci is piti mo mmorash me'd ka ris mo me'd mii jin miin ma gasiis jin ca'd mo mmoci mo e Mo jin Kogu mo me'd 'de/ ki yil mo ka basi me'd mo jin diki ta jim piti

mo. ²⁶ Haali/ wakan mo tani a'di mina isi 'taki 'kosh ka nyor mo mmorash me'd ka ris mo 'peni mo jin ka'bkunu mony'cesh sho'k mo. Hili ki mii gi wakan mo tani, a'di piki'd jasi me'd 'denj gana/ mo e 'pe-men jin 'ko'd mo gi she/ yil mo mmokal miinthus sho'k ka pije/ mo mmoçikina a'di is piti mo mmota to jin 'cithu/ 'kus mo be. ²⁷ Dhali jasi me'd jin karkunu wu gom 'kwani mo mmowu mo me'd 'de/ mo tani dhali yan'ko'd mo jin toru gwon dwall 'twa/ a 'cesh pu'dki'd mo tani ²⁸ wakan aKristhos, a'di jin çikunu mo mmokal miinthus gi 'kwani ka ris me'd 'de/ mo tani a'di midi piyu/ dok/ e me'di su/ mo tani yisa mmo/us mii is mo gom miinthus mo, hili mmota uni gwansan is ki me'd mo, uni gun gananki 'ba/ ki ganani jin shi/i'd mo mmoçor a'di mo be.

10

¹ Haali/ me'd jin dina gwonkan jin çinu mo mmota a'thintha/ gom tom 'boron kun mini pu'du/ mo, mmodhal mii yansan e i is mo gom jamas gana/ gi to gwansan kun piyi mo ki mii mo tani a'di midi mol mii ki sule/ sule/ mo nyakki mii jin 'cithu/ to/ e 'kus mo mmomiiya basa 'cesh mo jin tikirkunu mii mo mmoçi mo ki yil 'ko'di yil mo mmodhu uni gwansan ki kum 'boron mo mmo'dish mo is mo be. ² Gwo jin ta jiny ca'ckon mo, a/mina uni dak mo mmoçi to jin 'cithu/ 'kus mowa? Wakki/ imanluna lun uni dhelelkunu mo hila/ tani uni yisa mini dok/ e 'ko mo mmota gi 'twa/ ma du gom miinthusa kamu/ mo. ³ Hili e to gwansan kun 'cithu/ 'kus mo mmomiiya bas mo tani gwo diki'd jin kakunuwa ka e mo gom miinthus mo 'ko'di yil 'ko'di yil mo be. ⁴ Haali/ a'di molu mii mo ka bas ma morbip mo dhali mi mo mini 'taki kal miinthus gi 'kwani mo be.

⁵ Haali/ a'di gi wakan mo tani, ka Kristhos pu'dki'd e mony'cesh yan mo tani a'di ki o gwo mo ki:

To kun 'cithu/ 'kus mo mmomiiya bas mo dhali to gun çinu mo tani/ e dina bwa ki o ki a'di mo,
hili bungwar is mo tani/ e thosonki a'di gom aha/ mo be.

⁶ E mo jin purkunu to jin çinu mo dhali to kun çinu gom miinthus mo tani / e diki bu'th mo jin dina 'ce ki 'kol/ e mo be.

⁷ Dhali yan'ko'd aha/ ona gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ pu'dkina mo mmomii bwam pini mo, ayy Arumgimis mo,

me'd gwo jin 'kwarkunu gom aha/ mo e ari gwo ma warka/ mo.

⁸ Ki a'di o gwo e ibun'kup imattaan mo ki: / E walla dina bwa ki o mo, walla / e yisa ta gi 'cenj kamu/ jin 'kol/ e mo gom to gun 'cithu/ 'kus mo dhali to gun çinu mo dhali to kun çinu mmopur ki o'd mo dhali to gun çinu gom miinthus mo tani (Uni gwansan, uni çinu mo me'd isi gwo gi gwonkan jin çinu mo be), ⁹ yan'ko'd dok/ e a'di ki mar a'di is mo mmo/o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ pu'dkina mo mmomii bwam pini mo. A'di puuki mii jin twa/a/ yan mo tani ki mii gi wakan ki a'di midi tel jin 'ko'd sho'k mo be.

¹⁰ Dhali ki bwa ma Arumgimis yan mo tani ana dhagamkunu mo ki to jin çinu jin ta bungwar is ma Yesus Kristhos mo me'd 'de/ ki sule/ mo.

¹¹ Dhali igasiis kun cani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo doshkin isa yempa/ apo/ momiin to mo, mmoçi to kun rashu mii ki rash rash mo mmo'citha/ basa 'cesh mo kun nyakkin kan mo, uni kun moli miinthus gi 'kwaniny'cesh kal ki sule/ sule/ mo. ¹² Hili ka Kristhos a'di jin çiki is piti mo mmota to jin 'cithu/ 'kus mo tani me'd 'denj gana/ gom ki sule/ mo gom miinthus gi 'kwani mo tani a'di ca'bki'd ki me'da bim poros ma Arumgimis mo be. ¹³ Dhali yan'ko'd a'di çorki mo mo ntagi 'kup piti minu 'taki dhu mo mmota cwa gom sho'k piti jin mina a'di idhu mo be. ¹⁴ Haali/ gom me'd 'denj gana/ mo tani a'di çiki is piti mo mmodhu aris uni gwansani 'baar mo kun dhagamkunu mo ki kum 'borgan gana/ mo gom ki sule/ mo. ¹⁵ Dhali Shi/in Dheleladhelel si'da/ a'di ki o gwo mo gom ana mo. Haali/ 'ko'di gwo jin onu is mo ki:

¹⁶ Yansan ta gwo jin miga/ gam me'd nyakki uni mo

'ko'da tee gwansan mo. A'di ta gwo jin ona Tapa mo ki:

Aha/ mina dhu gwonkan pem jin cinu eya
dum buni mo,

dhali 'kwar uni e bwam buni mo be.

¹⁷ Dhali yan'ko'd a'di ki mar a'di is mo
mmo/o gwo mo ki:

Aha/ mina diki ka miinthus buni e mo dhali
miim buni kun shina uni mii ki sule/
sule/ mo.

¹⁸ E mo jin dhaluwa mure/ gi miinthus
gwansan 'pen mo tani monkamu/ yisa di'da
dok/e jin minu mii ci to gom miinthus mo
be.

*Dhalki Ana 'Disha Mo Is mo dhali Tel
Sho'k mo*

¹⁹ Wakan iwak mo, me'd jin takina ana
ki mo jin wuna ana a'di jwa i is mo mmoci
mo e mo jin kogu mo ka bas ma Yesu mo

²⁰ ki miin this mo dhali ki bway gi mii
kun 'konu ki e mo jin ka'dkina a'di ki bur-
rinye/ yan jin shiru ka yolol mo, a'di jin ta
bungwar is piti mo be, ²¹ dhali me'd jin tak-
ina ana ka dhana gasiis jin caaca mo e gu'b
ma Arumgimis mo tani ²² dhalki ana 'disha
mii is mo ka dun gana/ mo mmo'tu'd mo
mmomish mo ki isa dun gana/ ki mongam
gwo is mo, ka dum bana kun kukuskunu ana
ki dhelel dhelel mo 'peni tonthus gi 'twa/
ma dum bana mo dhali bungwar is bana
kun lamkunu ki yi'de/ jin ca'bki yidhith
yidhith mo be. ²³ Dhalki ana budha ki ri'd
mo ma 'ten kapem bana jin mina ana pi
ki dar gi montosh mo, haali/ a'di jin oki
gwo is mo tani a'di ta a'din gana/ mo be.

²⁴ Dhali dhalki ana si'da/ 'kona isi gwo i
bwa mo, ma mo ci'th ci is ki mii ka rem 'kup
mo mmo/ena en mo dhali mmomii miim
'boron mo, ²⁵ yisa mmopinykin is gom mo
jin tulu is mmonal 'de/ mo, me'd jin bota
kun tiya ki mii mo, hili mmo'bi'th ci adu
is ka rem 'kup mo, dhali isa yempa/ mo ki
nyanye/ mo me'd jin parkina uma Tee e mo
mmo'dishkina a'di ki 'dish 'dish mo be.

²⁶ Haali/ wakki/ ana miina miinthus mo
mmokal mii ki is mo 'ko'di ana bu'thkina
mii jin nyithkina ana gwon gana/ mo tani
monkamu/ yisa di'da dok/e jin minu mii
'cith to/e 'kus mo gom miinthus mo be.

²⁷ Hili mii jin kogu is mo tani a'di 'thoyi
mo gi gwon dwall mo dhali o'd jin ca'b ki
wur wur mo, a'di jin midi shwa uni kun ta
'kupi 'baar mo be. ²⁸ Wathi/ a'di jin 'ce'dki

gwonkan jin cinu ka Musa mo tani a'di
wuki'd mo ki dar gi momiimii mo ki 'twa/ gi
iman/o gwo kun 'koni su/ mo walla ikwara
mo be. ²⁹ Ba shi/ ma jisa bala wakata mo a/
um kulum gwo ibwa mo ki a'di midi cil she/
mo gom wathi/ jin saki Ya/ ma Arumgimis
ki sho'k mo, dhali jin sorki'da bas gi gwo jin
gamu me'd mo, a'di jin dhagamkunu a'di
mo dhali wak Shi/in ma 'the mo? ³⁰ Haali/
ana misha a'di mo, a'di jin oki gwo mo ki:
Mo jin minu tor gwon dwall 'twa/a 'cesh
mo tani a'di ta jim pem mo. Aha/ mina gar
to 'kusi bway mo. Dhali dok/e, Tapa a'di
midi dwall 'kwanim piti gwo mo. ³¹ A'di ta
to jin kogu is mo mmomina 'kwani ta'k mo
e me'd ma Arumgimis jin di ki e mo be.

³² Hili yuka teen dhamo/ gwansan mo
ki 'ko'di um 'kokina e ma du kun 'twakki
mo mo tani um 'dim 'kup mo e mii jin
'batha'ba'th jin jwakatki'd ki mo/isa nyor
mo ³³ dhali ka cima tiya mo mmo'tor
ibwambori 'kwani mo mmota businye/
goma sor mo dhali montoc bwa mo dhali
ka cima kamu/ mmogam mii me'd ki uni
gwansan kun miinu mii ki shi/ mo wakan.
³⁴ Haali/ um ko'cki e gom 'kwani habuus
mo dhali um bu'thki mo jin dilkunu um to
mo kun tana um mo ki bwan 'kunya/ mo
me'd jin misha um ki um ki is bum tan gi
tom bum kun 'boron ki 'bor gana/ mo dhali
kun mini 'ko ki sule/ mo. ³⁵ Wakan dhalku/
ki buk is bum mo 'peni mom bum jin wuna
uma wuny jwa i is mo, a'di jin ta gi dhan
mo jin isha to kumma/ mo. ³⁶ Haali/ um
mini mii ta gi mo jin 'dimuwa 'dim 'kup
mo wakan ki um mini 'taki mii bwa ma
Arumgimis mo dhali bu'th a'di jin okunu is
mo.

³⁷ Haali/ um corkina cor mo ari'ceenne/
naskina/ mo

dhali a'din 'den kamu/ jin midi pu'du/ mo
dhali midi diki ta adiite/ mo.

³⁸ Hili a'dim pem jin ta'da kar/e mo tani
midi di ki e e mongam gwo is mo,

dhali wakki/ a'di midi guwa 'kany'cesh ka
nyan'ko'd mo tani

akashiram pem midi dar gi mo jin midi 'kol
'ce mo e a'di mo be.

³⁹ Hili ana 'konaki ta uni gwansan kun
mini 'dowa 'kany'cesh ka nyan'ko'd mo
dhali kun 'ce'du sho'k mo, hili ana tana uni

gwansan kun ta gi mongam gwo is mo dhali mmodhuwa kashiram bana mo be.

11

Mongam Gwo Is mo

¹ Mongam gwo is a'di imishu ki isa dun gana/ ki a'di ta to gom mo ma 'tenj kape/ mo, mmosuka du mo gom to kun 'konuki par e mo. ² Haali/ ki a'di mo tani jwa-han 'kwanin dhamo/ uni bu'thki mo jin nyo/uwa nyo/ mo be. ³ Ki mongam gwo is mo tani ana mishkina gwo 'ban mo ki mony'cesh ukkunu ki gwo ma Arumgimis mo, wakan ki a'di jin parkunu e mo tani ukkunu ki to kun 'koki piyu/ is ka pije/ mo be.

⁴ Ki mongam gwo is mo tani aHabiil a'di miiki'da Arumgimisa bas mo jin mishu bu'th mo mmobol ji ma Kayiin e mo ki mii jin bu'thkina a'di mo jin nyo/uwa nyo/ mo me'd wathin kar/e mo. Haali/ Arumgimis kalki gwo o mo gom tom piti jin cina a'di ki me'd mo jin bu'thkunu mo. A'di wuki'd mo, hili ki mongam gwo is piti mo tani a'di di'd ki e mo naskina/ mmo/o gwo mo be. ⁵ Ki mongam gwo is mo tani a/Aknuuk a'di bu'thkunu bway momis mo, wakan ki a'di midi 'taki diki par wu e mo. Dhali a'di yisa gamkunuwa, haali/ Arumgimis bu'thki a'di bway momis mo. Dhali ntwa/ a/ ki a'di dinuki bu'th bway momis mo tani a'di kalkunu gwo o mo ki a'di miiki to jin 'borki'da Arumgimis bwa mo be. ⁶ Ki dar gi mongam gwo is mo tani a'di molu mii mo mmo'bora Arumgimis bwa i is mo be. Haali/ a'diyin jin midi 'taki 'disha Arumgimis is mo tani midi mii gam gwo is ki a'di diki'd mo, dhali ki a'di midi ci uni gwansan to kun ish kumma/ mo kun napi a'di mo be. ⁷ Ki mongam gwo is mo tani aNuuh, a'di rumkunu ka Arumgimis mo isi goma yirto jin dina a'di ki mish naskina/ mo tani a'di yipi unu 'kup mo ki monko/ is jin ta'da gayiin mo, a'di ki dhera kur mo gom kun gu'b piti jin minu ta is ki me'd mo be. Ki mii yan mo tani a'di ki mii miiwak gom gwon dwall jin toru gwo 'twa/ a 'cesh mo gom 'kwaniny'cesh mo dhali a'di warki'd ka mankal mal gom mo ma

kar/e mo jin pu'dki'd ki mongam gwo is mo be.

⁸ Ki mongam gwo is mo tani a/Ibrahiim haki gwo e mo ki a'di yukunu mo mmoya ka pije/ mo e mo jin mina a'di bu'th mal mo. Dhali ki a'di yaki'd ka pije/ mo tani, mo misha a'diya jin yana a'di ya mo? ⁹ Ki mongam gwo is mo tani a'di warki'd ki yilkina/ e mony'cesh jin onu gwo is mo, e mony'cesh jin diki ta jim pitin gana/ mo, mmoça'b e gu'b burrinnye/ jin nyanu mo nyakka Is/hak mo dhala Yakuub mo, uni gun ta imankal mal mo nyakki a'di mo ki gwon 'de/ jin onu is mo be. ¹⁰ Haali/ a'di hilki'd gom 'penkuman bampa/ jin midi pu'du/ yilan kamu/ mo, a'di jin ka'bu/ mo, a'di jin nyanjin ma Arumgimis mo dhali a'di jin ukkina a'di mo be. ¹¹ Ki mongam gwo is mo tani aSaarah, ayim ki is piti bu'thki mom'bi'th mo mmobwaa mo, isi kani ka yim 'baarkina yila dho'th piti mo, haala yim nyithki a'di ki a'di jin ta isin gana/ mo, a'di jin oki gwo is mo be. ¹² Wakan, 'peni wathin 'de/ mo tani, dhali a'di wana e ki wathiny jwa mo tani, emen tana ris ka ris dho'thkunu mo me'da cul gi momis mo dhali wa e ki emen ma si'b kun ishkin e bwaman ma gap mo kun molu den e mo be.

¹³ Aris uni gwansani 'baar mo wukin mo e mongam gwo is mo dhali yisa bu'th to jin onu gwo isa. Hili uni parki a'di e mo dhali the a'di me'd 'pena dhana/ mo, dhali uni 'kokin mo me'd 'kwani kun 'kon ka pije/ mo 'peni bampa kamu/ mo dhali me'd uni gun 'kon e bwaman 'kwanin tiya mo e mony'cesh mo be. ¹⁴ Haali/ 'kwani kun o gwo kan mo tani kar a'di eya tente/ mo ki uni napki mo mo jin minu nyan gu'b buni nycine/ mo be. ¹⁵ Wakki/ uni mini kulum gwo ibwa mo gom mony'cesh caan jin iikina uni ka pije/ 'peni cine/ mo tani uni mini 'taki ta gi embula 'borga/yi mmodok ka nyan'ko'd i a'di mo be. ¹⁶ Hili, gom a'di gi wakan mo tani uni 'kokina gwo ibwa mo gom bampa/ jin dina jaro/ ki she/ mo, a'di yansan jin ta bampa tal 'de/ jin ta ji gi momis mo be. Ki mii gi wakan mo tani Arumgimis dina is ki 'the mo ki a'di minu yuk ka Arumgimis buni mo haali/ a'di thosonki uni 'penkuman bampa/ mo be.

¹⁷ Ki mongam gwo is mo tani a/Ibrahiim

ki a'di palkunu mo tani ciki'da Is/hak mo, dhali a'di jin bu'thki gwo jin onu is mo tani thosonki is mo mmoçi ya/m pitin tal 'den gana/ mo be, ¹⁸ ma e a'di jin onu gwo is mo ki: Eya Is/hak mo tani emen pini minu 'cem gway mo be. ¹⁹ A'di nyithki'd ka Arumgimis mishki 'kwani 'de'k mo isi kani 'peni mowu mo. Wakan, ki gwo jin wayina e kan jin okunu mo ki a'di bu'thki a'di ka nyar'ko'd mo be. ²⁰ Ki mongam gwo is mo tani a/Is/hak 'thoki'd gom mom'bor mii yilan kamu/apowa Yakuub mo dhala lisu mo be. ²¹ Ki mongam gwo is mo tani aYakuub ki a'di murki'di wu mo tani a'di 'borki iya/ma Yuusup mii ka 'dete/ 'dete/ mo, mmo-gan'kina a'di is ka 'cesh mo mmoluja lun mo apo/ 'kucwa jin guna a'di ime'd mo. ²² Ki mongam gwo is mo tani aYuusup ki a'di dina mondiki/em piti 'kup mo tani a'di torki gwo eya tente/ mo gom ya ma piye/ gi Uci ma Israyiil mo dhali a'di ki kan gwo mo gom isi kan piti jin minu kan a'di mo be.

²³ Ki mongam gwo is mo tani aMusa ki a'di dho'thkunu mo tani a'di bagkunu ka ppe 'kupi kwara mo ki icom mo haali/ uni mishkin ka 'ci shina jaro/ ime'd mo. Dhali uni 'koki ko/ is mo gom gwonkan ma malik mo. ²⁴ Ki mongam gwo is mo tani aMusa ki a'di caki'd mo tani ushki'd mo mmoyukkunu a'di ki ya/ gi 'bwa/ ma Pirawn mo. ²⁵ A'di ki dhal mii e i is mo mmokwany mo gi mii ma ha'th'ko'd mo nyakki 'kwani ma Arumgimis mo, ma mmodiki 'kuny bwa mo nyakki uni gwansan e mo jin 'konu ki 'kol 'ce e miinthus mo ki mo jin minu tor sho'k ka pupush mo be. ²⁶ A'di nyithki'd mo ma sor jin 'koshu is ka nyor goma Kristhos mo mmota pa ki pa mo mmobol dhan to gi Pam Masir kun ish kumma/ e mo, haali/ a'di hilki'd gom to jin ish kumma/ jin minu ci mo be. ²⁷ Ki mongam gwo is mo tani a'di dhalki Pam Masir 'pen mo, yisa mmoko/kina a'di anyor ma malika, haali/ a'di 'dimki 'kup mo mmohilkina a'di a'di jin molu mish mo be. ²⁸ Ki mongam gwo is mo tani a'di karki mo jin penuwa Pe'kupanyolos mo dhali kukusa bas mo, wakan ka Man'ce'da bwanyara/ sho'k mo midi 'taki diki ta uni is ki me'd mo be.

²⁹ Ki mongam gwo is mo tani 'kwani 'cithki Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo me'd

mony'cesh jin kuthaku'th mo. Hili 'Kwani gi Pam Masir, ki uni palki mii mo mmomii mii jin nyakki'd kan mo tani uni loskina yi'de/ mo be. ³⁰ Ki mongam gwo is mo tani adhana gangara/ gi Pa Ariiha bitki'da 'cesh mo 'ko'di uni kukulki a'di is mo ka cim pesu/ mo. ³¹ Ki mongam gwo is mo tani aRahab, a'di jin ta'da yim cal mo, diki 'ce'd sho'k mo nyakki uni gwansan mo, uni gun ush gwo ha e mo, haala yim a'di miiki mii mo mmohan 'kwani kun dhuyunu 'pen mo mmo'kar mo mo be.

³² Dhali ki gwo gi wakatinta imiga/ o moye? Haali/ mo midi har moyi gom aha/ mo mmotor gwo mo goma Gidyuun mo dhala Barag mo dhala Shamshuun mo dhala Yaptaah mo dhala Dawuu'd mo dhala Samu/iil mo dhali imanci Gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo – ³³ uni ki mongam gwo is mo tani piki bampantiya e mo mmobu'th mo, dhali mmotor gwowa 'bora 'cesh mo gom mo jin dhunuwa dhu ka kar/ e mo, dhali bu'th gwo kun onu is mo, dhali mu'th aris 'twa/ ma dhop mo, ³⁴ dhali mmo/ us o'd jin bilitki'd ka le'd mo, dhali ye shemen gandala turga/ mo, dhali mmogam mii adu is ki mom'bi'th mo 'peni mon'ka'd is mo dhali war ki a'di jin 'bitha'bi'th mo e mo ma mee mo, dhali dhu 'kwanin tiya kun tana thuruk ma mee mo mmoso mo. ³⁵ Up bu'thki kum buni kun wukin mo ki mompi jin piyunu/ mo. Kun tiya 'koshkunu is ka nyor ka 'cem 'cem mo, mmo/ush mo bu'th mo, mo jin 'cukuwa 'cuk mo, ki uni mini 'taki piyu mo dok/ e e mondiki/ e jin dina jaro/ ki she/ mo. ³⁶ Kun tiya 'kosha is ka nyor ki mii jin miinu uni ka mak mo dhali kun tiya dorkunu ki yis bip mo dhali isi kani kun tiya dekkunu mo ka makkiya mo dhali kun tiya takina habuus mo. ³⁷ Uni 'koshkunu ki wosh mo. Dhali kun tiya 'cithu/ is bwa ka 'co'colo'c mo. Dhali uni palkunu mo. Dhali uni 'koshkunu jwa mo ki gandala turga/ mo. Uni iikin ki iiny ca/ mo mmo'tamkina uni ayi'c ka'bal i is mo dhali ayi'c mi mo, mmo/ ii is 'tej gana/ mo, dhali mmoto'ckunu uni bwa ki mii ma ha'th'ko'd mo – ³⁸ Gom uni mo tani mony'cesh diki ha me'd mo. Uni takina ca/ mo e bwam ma si'b mo dhali e mon'kuwosha turga/ mo dhali eya risa

jurum wosh mo dhali e jis ga/ gi mony'cesh mo be.

³⁹ Dhali aris uni gwansan mo, ba uni nyo/ u ki nyo/ jin 'boro'd gom mongam gwo is buni mo tani uni 'koki bu'th to kun onu gwo is mo be. ⁴⁰ Haali/ Arumgimis parki to e ntwa/a/ mo jin 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom ana mo ki uni minu 'taki 'koki dhu ki uni kun isin mo ki dar gi ana mo be.

12

Ajisa gi Tapa jin Yedha A'di 'Kwani Sho'k mo

¹ Wakan, me'd jin 'kamkunu ana ki dek ka dhana rak gi iman/o gwo mo tani dhalki ana si'da/ thadha aris tom bana 'baar mo kun ditadi't ka 'dete/ 'dete/ mo dhali mi-inthus kun tana junyu/ ki ana ki 'dish 'dish mo dhali dhalki ana sona ki bwa jin 'ku'cu ki 'kari'th mo mmopar sho'k mo gom to jin di'da bori ana mo be, ² mmohil 'kup ka Yesus mo a'di jin ta'da 'kan'kup mo dhali a'di jin midi thim mongam gwo is bana mo, ma a'di gom mon'kun'ny bwa jin diki'da bori a'di mo tani a'di 'dimki 'kup mo gom cwany'cithan dhul mo mmorukkina a'di mo jin 'thenu is mo dhali a'di ca'bki'd ki me'da bim poros ma kursi ma Arumgimis mo be.

³ Nyithi/ a'di mo, a'di jin 'dimki 'kup mo 'peni imanmii miinthus mo kun ta 'kup ki 'kup ki a'di kan apo/ a'di mo, wakan ki um mini 'koki ca mo e mo jin wunu is e mo walla eya dum bum jin mina buye/ i'thi mo. ⁴ E mom bum jin askina uma shir shir apo/ miinthus mo tani um 'koki ro'c a'di naskina/ mo mmopu'd mo e shushan mii jin mina umi wola bas buma 'cesh mo be. ⁵ A/dhali um naki mo jin malasum mo jin yuk'kunu um ki iya/ mowa? mmo/o gwo mo ki:

Ya/m pem dhalku/ ki halipa jisa jin yedha Tapa /e sho'k mo
walla dhalku/ ki sul mo jin 'bidhu /e adu is mo ki /e cinuwa jisa ki a'di mo.

⁶ Haali/ Tapa a'di ki ciya jisa jin yedhu wathi/ sho'k mo a'di jin ena a'di mo be.

dhali dor aris iya/ ka 'dete/ 'dete/ mo, uni gun bu'thina a'di mo be.

⁷ A'di ta'da jisa jin yedhu wathi/ sho'k mo jin mina umi mii 'dim 'kupi cine/ mo be.

Arumgimis miiki um mo me'd iya/ mo. Haali/ ya/ jana nala/ di'd jin dina com ki ciya jisa mo? ⁸ Wakki/ um dhalu ki dar ga jisa jin cinu mmoye'th um sho'k mo tani, a'di jin pwak'kunu mo gom 'kwani 'baar mo tani, wakan um ta uci kun 'kon ki la'a/ mo dhali um 'koki ta iya/ mo be. ⁹ Ki gwo yansan jin 'ce'de'd apo/ mo tani ana takina gi ibabam bana mo e mony'cesh mo mmo'ci ana ajisa mmoye'th ana sho'k mo dhali ana takina uni mo be. Dhali bunya/ mina ana 'koki 'dap 'twa/ mo eya Babam bana gi ku gi shi/in mo dhali 'ko mowa? ¹⁰ Haali/ uni ciki ana ajisa jin yedhu ana sho'k mo ki ari mo mo me'd jin ona bwa uni mo. Hili Arumgimis ciki ana ajisa jin yedhu ana sho'k mo gom mom'boro'd bana mo, ki ana mina pwak mondhelel piti mo be. ¹¹ Gom ari mo mo tani arisa jisa kun cinu mmoye'th ye'th sho'k mo tani wana e ki jin 'koshu ka nyor mo, ma mmodhal bwan 'kunya/ e i is mo. Yan'ko'd mo tani a'di ki gwono'd maman gi mo ma kar/e mo jin ta mo ma ku'th is mo e uni gwansan kun ye'thina a'di sho'k mo be.

Arum jin Rumu Apo/ 'Kwani kun Wak'kina 'The ma Arumgimis mo

¹² Wakan 'deki me'd bum kun 'kon ki polkon mo dhali 'bithi 'kupa'dupun bum kun miin ki 'ka'da/ 'ka'da/ mo ¹³ dhali dhuyi bway tur ka ji sho'k gom sho'k bum mo, wakan ki a'di jin ta njwol mo tani minu 'taki 'koki kar ka piye/ 'peni gwocor mo, hili mmodhal mii e i is mo mmowa'a/ wa'c mo be. ¹⁴ Biriya bir mo gom mon'ku'th is mo nyak'ka ris 'kwani 'baar mo dhali gom mo ma dhelel mo, a'di jin mola wathin kamu/ par Tapa e ki sule/ mo ki dar gi a'di mo be. ¹⁵ Mishi gwo 'ban mo ki wathin tal 'den kamu/ midi diki ush me'd mo mmobudha 'the ma Arumgimis mo, dhali dar gi mo ma birman jin ka/aka/ mo mmo'ka ale/ mo dhali rak monto'c bwa mo dhali ki a'di mo tani aris 'kwani ka ris warkin ki uni kun shi/u is mo be, ¹⁶ dhali ki wathin tal 'den kamu/ midi diki mii mii jin miinu miin'yal mo walla diki dhu mii kun kogu mo, me'da lisu mo, a'di jin yolki mo ma bwanyaram piti ki tonte/ jin shwanu 'te/ mo be. ¹⁷ Haali/ um mishkin nj'ko'd ki a'di ona bwa ki mal gi mom'bor mii mo tani a'di wak'kunu mo

haali/ a'di diki gam bula kamu/ mmorica du is mo, ba a'di n̄apki a'di ki bur bur ki jabu'th mo be.

¹⁸ Haali/ um 'koki pu'd mo e wosh jin minu ta is ki me'd mo, a'di jin ta o'd jin shwa'd ka le'd mo, dhali mondhurumi'd mo dhali mondhurumi'd jin 'cethki'da 'tum mo dhali apunthar jin 'the'ki'd mo ¹⁹ dhali ko ma poome/ mo dhali 'twa/ jin ta gi gwo kun tu'c imancik uni mo mmodot gwo mo ki gwo gwansan minu 'koki oku/ ki thatha/ thatha/ mo gom uni mo be. ²⁰ Haali/ uni moli 'dim 'kup moyi gom gwonkan yan jin cikunu mo jin o gwo mo ki: Wakki/ isi kani tombwaasho midi mumbur wosh yan ki is mo tani a'di minu 'kosh ki wosh mo be. ²¹ Ka jin gana/ nyca/, wakan mo, mo jin koguwa ko/ is diki'd mo e bwambori jis/ em piti mo ka Musa o gwo mo ki: Aha/ deekina is mo ki monko/ is kagahara mo be. ²² Hili um pu'dkin mo e 'Kuwosh ma Sihyuun mo dhali e 'penkuman Bampa/ ma Arumgimis jin di ki e mo, a'di jin ta bampa/ gi momis jin ta Pa Urushaliim mo, dhali eya ris iman'doyu gwom piti kun molu derj e mo eya dhana tul 'kup kun tula uni is mo be, ²³ dhali eya dhana tul isa kamu/ gom uni kun tana bwanyara/ mo, uni gun 'kwarkunu gway mo eya warka/ gi momis mo, dhali eya Mandwall gwo mo a'di jin ta'da Arumgimis gom 'kwani 'baar mo, dhali eya ris shi/in gi 'kwani kun tana kar/e mo kun dhunu ki ku gun iskin mo, ²⁴ dhali eya Yesus mo, a'di jin doshki'da galany mo gom gwo jin ta jin this jin gamu me'd mo, dhali e mo jin kukuskunuwa bas mo jin onu gwo ki o ma aane/ mo ka bas yan bol ji ma Habiil e mo be.

²⁵ Hili um ki 'bore/ mo. Dhalki a'di ki ush mo, a'di jin torki um gwo mo. Haali/ wakki/ uni 'koki ye mo ki uni ushki a'di gwo mo, a'di jin rumki uni ki gwo mo e mony'cesh yan mo tani ba ana bala mina ye kata mo wakki/ ana mina wak a'di mo, a'di jin rumki ana ki gwo mo 'peni momis mo? ²⁶ 'Twam piti a'di yikinki mony'cesh is mo me'dyin mo. Dhali hili shwane/ a'di oki gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dok/e mina yikin jasi mony'cesh is mo yisa, hili si'da/ momis mo be. ²⁷ Gwo gwansan kun on ki: Aha/ dok/e mina, ba/ tani uni

'kayi gwo 'kus mo goma joc jin jo'cu/ mo gom is jin yikinkunu mo, me'd gwo jin onu gom to kun ukkunu mo, ki mii gi wakan mo tani ki to kun molu yikin is mo tani mini 'taki 'ko mo be. ²⁸ Wakan mo, dhalki ana tana gi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo gom mmobu'th 'penkuman bampa/ jin molu yikin is mo dhali wakan dhalki ana cina Arumgimis mo jin lunuwa lun mo jin mishu bu'th mo ki mo jin tukuwa tuk mo dhali ki monko/ is mo. ²⁹ Haali/ Arumgimis bana a'di shwa'd ki o'd ki bar bar mo be.

13

Miin To kun Miinu ki 'Bore/ mo 'Borki'da Arumgimis Bwa mo

¹ Dhalki mo/en jin en ma wak ka rem 'kup mo tikir di mo. ² Dhalku/ ki mii mii ma pinykin is mo mmotor mii jin minu ta gu'b bum nal mo goma ris yilkina/ mo, haali/ gom mii gi wakan mo tani kun tiya suski iman'doyu gwo gu'b buni mo ki mii jin molkina uni uni mo be. ³ Kayi uni gwansan e mo kun 'kokin eya sijin mo, ma me'd jin nyakkina um 'ko eya sijin nyakki uni mo. Dhali nyakki uni gwansan kun miinu ka jin thus e mo, haali/ um si'da/ nyakki 'ko e bungwar is mo be. ⁴ Dhalki mash jin mashu ki mash gana/ mo karu ki montaki bwaman umi 'baar mo dhali dhalki mo gi miinu miimash karu ki jin kogu mo haali/ Arumgimis midi dwall gwo mo gom uni gun ha'k 'pen 'cen gwath mo dhali up kun ta kumana 'ka mo dhali uni gun mii miinycal mo. ⁵ Dhuyi mon'koki/ em bum ki 'kus mo 'peni mo jin enuwa guurush mo dhali kapi um mo ki to jin tana um mo, haali/ a'di oki gwo mo ki: Aha/ mina diki ush me'd ki sule/ sule/ mo gom um mo walla aha/ mina diki dhal um 'pen mo be. ⁶ Wakan, ana mina kar dhan mo jin wuna ana a'di jwa i is mo mmo/o gwo mo ki:

Tapa a'di ta'da Manwoth pem mo be.

Dhali aha/ mina diki ta ko/is mo.

Ki to gi wakata imina 'kwani mii aha/ mo?

⁷ Kayi imanshu/ um bway e mo, uni gwansan kun oki um gwo ma Arumgimis mo dhali nyithi/ adu'd mii mo gom mon'koki/ em buni mo dhali thokiya thok mo gom mongam gwo is buni mo. ⁸ Yesus

Kristh_{os} ta a'di ma tili/ mo dhali ji gi shwane/ mo dhali gom ki sule/ sule/ mo, a'di jin diki war mo. ⁹ Dhalku/ ki ta uni kun minu susi per mo ki gwo kun toru kun 'kona e ki she/ ki she/ mo dhali kun molu mo naskina/. Haali/ a'di 'boro'd mo ka du minu 'bi'th is ka 'the mo, yisa ki tonte/ mo, a'di jin midi diki ha me'd mo gom uni gun shwaki uni mo. ¹⁰ Ana tana ga gwata/ jin miinuwa basa 'cesh mo, dhali 'peni a'di mo tani uni gun miiki to mo gom gu'b burrine/ mo tani 'konuki dhal bway mo mmoshwa to mo be. ¹¹ Haali/ bungwar is gi to/ e gwansan kun wolkunuwa bas buni kun kalkunu mo e mo jin kogu mo ka gasiis jin ca'd mo gom mii kun 'cithu/ a'di a'cesh mo gom miinthus mo tani uni ci'thkunu ki o'd mo ka piye/ 'peni gu'ba'ku/ mo be. ¹² Wakan Yesus si'da/ 'koshkina is ka nyor mo ka piye/ mo 'peni 'twan'kala gon mo, ki mii gi wakan mo tani ki a'di midi dhagam 'kwani ka bas pitin gana/ mo be. ¹³ Wakan, dhalki ana kala ya ka bor mo e a'di ka piye/ mo 'peni gu'ba'ku/ mo, mmokala sor jin minu sor ana gom a'di mo be. ¹⁴ Haali/ mmahan mo tani ana dara gi 'penkuman bampa/ jin ta a'di jin midi di ki sule/ sule/ mo, hili ana simma 'penkuman bampa/ e mo jin midi pu'du/ mo be. ¹⁵ E a'di mo tani dhalki ana si'da/ tikira 'ko mo mmoci mo jin miinuwa basa 'cesh mo mmoma'ja Arumgimis mo, a'di jin ta gwo mo kun mini pi 'peni 'twam bana kun ta maman mo 'peni mo jin nyithu/ gway piti mo be. ¹⁶ Dhalku/ ki mii mii ma pinykin is mo mmomii mii kun 'boron mo dhali mmopwak to bwa mo a'di jin tana um mo, haali/ ki to gi wakan kun 'cithuwa basa 'cesh mo tani a'di 'borki'da Arumgimis bwa mo be.

¹⁷ Hayi uni gwo e mo uni kun tana shu/ um bway gom um mo dhali 'dapi 'twa/ a 'cesh e uni mo. Haali/ uni 'kon mo mmotima kashiram bum mo me'd 'kwani kun 'kokin mo kun mini mii ci gwo mo. Dhalki uni mii a'di yansan ki bwan 'kun-yga/ mo, dhali yisa ki bwa kun bitu ka lungu'b yisa, haali/ a'di midi 'taki diki ta shi/ miim 'boro'd gom umi.

¹⁸ 'Thoyi gom aman mo, haali/ aman misha ki isa dun gana/ mo ki aman dhelel'ina 'twa/ ma dum bam ki dhelel mo mmo/

o bwa mo mmomii mii kun minu taka tak mo eya ris to 'baar mo be. ¹⁹ Aha/ tirrishkina gwo ka daran du kagahara mo ki um mini mii to gwansan mo, ki mii gi wakan mo tani ki aha/ minu 'taki waru/ mii is ka nyan'ko'd mo e um mo ki 'dishe/ mo be.

Mom'bor Mii jin Dhalu Me'da Po/'Kwani mo dhali Monthe Me'd ki Kwalany mo

²⁰ Shwane/ dhalka Arumgimis gi monku'th is, a'di jin guyi Tapa Yesus bana 'peni mowu mo dok/e, a'di jin ta'da Amanhil ka'bal, ka bas gi gwo jin gamu me'd jin midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo ²¹ mmote um ka ris to kun 'boroni 'baar mo ki um mini mii bwam piti mo, mmo/ umkina a'di e um mo a'di jin 'bor a'di bwa mo e bwambori jis/em piti mo, eya Yesus Kristh_{os} mo, e a'di jin mina monyca icil ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo. Amen.

²² Aha/ yipa 'kup 'kupki um iwa' mo. Thonaa/ me'di 'ko'd mo ki gwom pem jin malaskika/ um mo haali/ aha/ 'kwarkina um gwo ki e 'pe'pere/ mo. ²³ Um mini 'taki mish gwo 'ban mo goma kam bana ka Timuthawuus mo gom 'cuk jin 'cukunu a'di mo. Ki a'di mo tani aha/ mina par um e mo wakki/ a'di midi pu'du/ ki 'dishe/ mo be. ²⁴ Theki aris imanshu/um bway me'd mo dhali aris uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. Uni gwansan kun pu'dkin mo 'peni Pa Ithaaliya mo hashki um monthe me'd mo be. ²⁵ A'the midi di gom umi 'baar mo. Amen.

Gwo jin 'Kwar ma YAKUUB mo

Monthe Me'd mo

¹ AYakuub jin ta cɪŋkina/ ma Arumgimis mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

E uni kun 'kon ma waki 'kume'd i'ce'dka su/ mo uni kun cekerunu bwa mo.

Monthe me'd mo.

Monjam Gwo Is dhali Mo jin Dhunu Is ki Gwa'd mo

² Kari bwan 'kunyga/ mo ma, iwak pem, ki um jemki 'kup ki mompal ki she/ ki she/ mo. ³ Haali/ um mishkin ki mompal gi monjam gwo is bum pucurki'd mo mmotel sho'k mo be. ⁴ Dhali dhalki mo jin telu sho'k mo 'tu'da/ mo jin pucuru mo ki um mini ta kum 'borgan gana/ mo dhali ta kun thimin mo mmo'koki har ton kamu/ mo.

⁵ Wakki/ jan tal 'den kamu/ 'peni bwam um hara moyuk mo tani dhalki a'di do'to'da Arumgimis mo a'di jin ciki'da ris 'kwani ka dun gana/ mo ki dar gi nadhum mo dhali a'di minu ci a'di mo be. ⁶ Hili dhalki a'di do't a'di ki monjam gwo is mo ki dar gi bwa jin shinu 'kup mo haali/ a'di jin shina bwa 'kup mo tani wana e ki yi'den kumma/ jin bir bakal mo jin boru mo dhali jin 'dasha 'tham mo be. ⁷ Haali/ wathi/ caan midi mii diki mii tosh ki a'di midi bu'th ton kamu/ 'peni Tapa mo. ⁸ A'di jin 'kona bwa isu/ mo dhali a'di jin gwakalki ya mo e bway piti 'baar mo.

⁹ Hili dhalka kana ha'th'ko'd ki kar mo mmokar 'bam piti ki ca mo e mo jin karu a'di ki ca mo ¹⁰ dhali a'di jin ta pa ki pa mo e mo jin karu a'di ki gwa'd mo haali/ me'd jandi/ ma sho mo tani a'di midi la pe mo be. ¹¹ Haala tente/ sulu'd mo ki mom'ba'th piti jin shi'bili to mo dhali a'di ki kutha sho mo dhali jandim piti raskin mo dhali jarom piti 'ce'dkunu sho'k mo. Wakan si'da/ wathi/ jin ta pa ki pa mo midi us mo ki jog e bway piti jin ura a'di to isho'k mo be.

Mo jin Paluwa Pal mo

¹² Mom'bor mii gom wathi/ jin 'dimki 'kup mo e mompal mo haali/ ki a'di mishki

mompal mo tani a'di midi bu'th ton 'kup gi mondiki/ e mo a'di jin on ma Arumgimis gwo is gom uni gwansan kun eni a'di mo be. ¹³ Dhalku/ wathin kamu/ ki dhal bway mo ki a'di palu mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ pal ma Arumgimis mo. Haali/ Arumgimis molu pal ki tonthus mo dhali a'di ki is piti si'da/ diki pal jan tal 'de/ mo be. ¹⁴ Hila ris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ palkunu mo ki a'di jin diri'da dir mo dhali cesha bwa en'dap buni mo be. ¹⁵ Dhali yan'ko'd mon'dap e ki a'di bwaakunu mo tani a'di dho'thki miinthus mo dhali miinthus ki a'di caki'd mo tani kalki mowu mo be.

¹⁶ Dhalku/ ki ta uni gun hegu e mo ma, iwak pem kun enka/ mo. ¹⁷ Aris tom 'boron gun cinu ki me'd mo kun ta kum 'borgan gana/ mo tani uni 'peni momis mo mmothulu/ mo 'pena Baba gi monkush mo. E a'di mo tani mo jin akuwa ak yisa di'da walla ala piyi'd si'da/ 'peni mo jin tukuwa tu'k mo. ¹⁸ 'Peni bwam piti gana/ mo tani a'di ki dho'th ana mo ki gwon gana/ mo ki ana mina ta maman kun twa/a/ 'peni mo/uk piti mo be.

Gwo jin Ciku dhali Mii Gwo mo

¹⁹ Mishi gwo yan mo ma, um iwak pem kun enka/ mo. Dhalka ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mer is mo ki jahanne/ mmocik gwo mo dhali cori naskina/ mo dhali o gwo mo dhali cori naskina/ mo dhali miiya nyor mo. ²⁰ Haala nyor jin miina wathi/ mo tani a'di diki ta to jin mii mo ma kar/ e goma Arumgimis mo. ²¹ Dhali ki mii gi wakan mo tani dhuyi aris tony nyogga/ 'pen ka pije/ mo dhali mii kun 'coka'cok kun ishin ka enthus mo dhali bu'thki mo jin dhunu is ki gwa'd mo gwo jin sinu mo a'di jin mishki'da kashiram bum woth mo.

²² Hili tayi imanmii gwo mo ma dhali dhalku/ ki cik gwo jasi 'te/ mo mmohe'k is bum e mo. ²³ Haali/ wakki/ wathin 'de/ jin cik jasi gwo 'te/ mo dhali diki mii a'di mo tani a'di wana e ki wathi/ jin hili jis/ em piti jin dhodhu a'di mo eya hiljaro/ mo. ²⁴ Haali/ ki a'di hilki is piti mo dhali ya mo tani dhali ki jahanne/ a'di ki this mohil jin wana a'di kan e mo be. ²⁵ Hili a'di jin tu gwonkan jin cinum 'borgan gana/ mo tani a'di jin ta ji gi kara'da kar ki 'kus mo dhali a'di jin 'dim 'kup mo mmodiki cik jasi gwo

'te/ mo mmothis a'di e mo tani hili mii a'di yan jin miinu mo tani a'di iminu 'bor mii mo e a'di jin miikina a'di mo be.

²⁶ Wakki/ wathin kamu/ kulum gwo ibwa ki a'di ta'da manlun to mo dhali diki 'kalitha le'd piti mo tani hili a'di he'kki'da dum piti e mo, mo jin lunja wathi/ yan mo tani a'di ta mii jin miinu ki pe'th mo be.

²⁷ Mo jin lunu alun jin dheleli'd mo dhali jin dinuki shi/ ki mii gi wakan mo ibwambor ma Arumgimis mo dhali Ababa a'di wa cikise/ mo be: mmohil gom uni gun tana thipa/ i e mo dhali uni gun wuna ikath mo e monto'c bwam buni mo dhali mmokar is pitiŋ gana/ mo ki dar gi monyogga/ mo 'peni mony'cesh mo be.

2

Gwo jin Rumu Apo/ Mii gi Miinuwa Mii ka Gwar 'De/ mo

¹ Iwak pem, dhalku/ mii ki mii ka gwar 'de/ mo me'd jin bu'thkina um mongam gwo is mo e Tapa Yesus Kristhos bana mo, a'di jin ta Tapa gi monyca mo. ² Haali/ wakki/ wathin kamu/ ta gi 'dolkon to me'd mo dhali hi'th burrinnye/ jin bol tiya e ki 'bor i is mo mmoyayu/ e gu'b gi montul is bum mo tani dhali wathin kamu/ jin hatha'ko'd hi'th burrinnyem porkin pu'dki'd mo si'da/ tani ³ dhali um ci a'di jin hithi burrinnye/ jin bol tiya e ki 'bor ahirdhe/ mo dhali o gwo mo ki: Ca'bi imahan mo ma gana, dhali um ka yiha/ ki o wathi/ jin hatha'ko'd gwo mo ki: Doshi mmattaan, walla, Ca'bi e sho'k pem mmahan mo ma tani ⁴ 'kona um ki mii to ka kwam bwa wakan e bwam is bum mo dhali ta imandwall gwo gom gwonthus kun kulumkina um ibwa mo 'taa? ⁵ Dhuyi 'ce mo ma, uma wak pem gun enka/ mo. Din ma Arumgimis ki kwany uni gwansan kun hatha'ko'd e mony'cesh mo mmota pa ki pa mo e mongam gwo is mo dhali mmota imankal mal gi bampa/ gi momis jin okina a'di gwo is gom uni gwansan kun eni a'di mo 'taa? ⁶ Hili um this wathi/ jin hatha'ko'd mii mo. A'di diki ta unim pa kun 'cwar umma? A'di diki ta uni gun dir um e mo jin dwallu gwo mo 'taa? ⁷ A'di diki ta uni gun wal gwo sora po/ gway yan ki a'di jin taku mo jin yuku um mo 'taa?

⁸ Wakki/ um ka jin gana/ thimki gwonkan ma malik mo isi me'd Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo ki: /E mini en amannyak ca'b pini me'd is pinin gana/ mo tani um miin ki 'bore/ mo be. ⁹ Hili wakki/ um mii mii ka gwar 'de/ mo tani um miiki miinthus mo dhali um waka gwonkan jin cinu mo me'd 'kwani gun dhanŋki gwo mo be. ¹⁰ Haali/ a'di yin jin dhuki gwonkan jin cinu mo ka 'dan'dap mo hili i/ush me'd mo gom jan tal 'de/ mo tani a'di wara'd ki wathi/ jin dina mii i'ba/ mo gom uni 'baar mo be. ¹¹ Haali/ a'di jin o gwo mo ki: Dhalku/ cal ki mii mii mo ma, a'di si'da/ o gwo dok/ e mo ki: Dhalka 'kosh ki mii 'kosh mo ma. Wakki/ /e diki mii miinycal mo hili i'kosha 'kosh mo tani /e waran ka mandhan gwonkan jin cinu mo be. ¹² Wakan oyi um gwo mo dhali miyi to mo wakan me'd uni gwansan gun minu dwall gwo mo 'ko'di gwonkan jin dhu'da dhu ki 'kus mo. ¹³ Haali/ gwon dwall a'di dar gi mo jin minu miimii mo e a'di jin diki tor momiimii mo. Hili momiimii ta mo jin pinu mii e apo/ gwon dwall mo be.

Mongam Gwo Is ki Dar gi Mii mo tani A'di Wu'd mo be

¹⁴ Dhali gwo bala nyo/u kata mo, iwak pem mo, wakki/ wathi/ o gwo ki a'di ta'd gi mongam gwo is mo hili idiki mii to mo tani a/mina mongam gwo is piti ita a'di is ki me'd mo 'taa? ¹⁵ Wakka kan walla 'bwahan hatha to hi'th 'ko'd mo dhali dar gi tonŋe/ mmoshwa mo tani ¹⁶ dhali jan 'de/ 'peni um o uni gwo mo ki: Iiku/ ki monku'th is mo ma, dhali, 'Bathi is ki 'ba'th mo, dhali, 'Tu'di/ mo, ki dar gi to jin cina um uni mo mmota mo gom bungwar is buni mo tani a/dhali mii yan a'di nyo/u ki 'bore/ 'taa? ¹⁷ Wakan si'da/ mongam gwo is ki is piti mo wakki/ a'di dinuki mii to mo tani a'di wu'd mo be.

¹⁸ Hili wathin 'denj kamu/ midi o gwo mo ki: /E tan gi mongam gwo is mo dhali aha/ tana gi mii mo. Tor aha/ mongam gwo is pini ki dar gi miim pini mo ma dhali aha/ ki miim pem mo tani mina tor /e mongam gwo is pem mo be. ¹⁹ /E gami gwo is ka Arumgimis tal 'de/ mo. /E miin ki 'bore/ mo be. Me'da rum thus kun nyo/on si'da/ gam gwo is mo dhali cuna is ki thunthur mo. ²⁰ /

E ona bwa ki to minu tora, /e cim pus yan, ki mongam gwo is ki dar gi mii mo tani a'di ta'da bush 'ko'd mo be. ²¹ Ibrahiim jin ta'da babam bana dinuki kar ki mo ma kar/e ki mii mo ki a'di ci ya/m piti ka Is/hak apowa gwata/ jin miinuwa basa 'cesh mo? ²² /E mishin ki mongam gwo is nyak ya ki miim piti mo dhali mongam gwo is a'di thimkunu ki mii mo be. ²³ Dhali Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo thimki gwo jin onu mo ka: Ibrahiim gamki'da Arumgimis gwo is mo dhali a'di karu a'di ki mo ma kar/e mo, dhali a'di yuku ka mugu ma Arumgimis mo be. ²⁴ /E mishin ki wathi/ a'di karu ka kar/e ki mii mo dhali yisa ki mongam gwo is a'di 'de/ yisa. ²⁵ Dhali ki mii jin nyaka'd kan mo tani dinuki kara Rahab si'da/ jin mii miinyal mo, ki mo ma kar/e ki mii mo me'd jin bu'thkina a'di igumbway mo dhali tu'c uni ki ii ka piye/ ki bwaya kamu/ mowa? ²⁶ Haali/ me'd bungwar jin dar gi shi/in mo tani a'di wuki'd mo, wakan si'da/ mongam gwo is jin dar gi mii mo tani a'di wuki'd mo be.

3

Ale'd

¹ Um mini mii dhalku/ ki ta aris ka aris mo mmota imantor gwo mo, iwak pem, haali/ um mishin ki ana gun tora gwo mo tani minu dwall gwo ki miiwak jin 'bitha'bi'th ki nyanye/ mo be. ² Haali/ ana 'baar mo tana iman'cith mii ka ris e i'pen mo dhali wakka cin 'den kamu/ jin diki 'cith mii e i'pen e gwo jin ona a'di mo tani a'di ta wathim 'borgan gana/ mo jin mish 'kali'th bungwar isi 'baar mo si'da/. ³ Wakki/ ana dhuna ton 'kali'th e 'twa/ shumorum mo jin mina uni ha ana gwo e mo tani ana susa bungwar is buni 'baar mo be. ⁴ Hili gwo goma kur yi'de/ mo ma si'da/, ba uni gun caaca kagahara mo tani dhali borkina 'tham kun 'bitha'bi'th mo tani uni shunu bway ki ushi cwam bum 'pen mo e mo yin jin ta bwa ma manbora kur mo be. ⁵ Wakan ale'd a'di ta ari tom bungwar is mo dhali kar 'ba/ ki ca mo gom to gun caaca mo. Bwany cwa wa'di caa jin karkunu mmoshwa ka le'd ga ara kapany o'd mo.

⁶ Dhali ale'd a'di ta o'd mo be. Ale'd a'di ta to gi 'kwaniny'cesh jin diki ta kar/e ibwaman tom bungwar is bana mo mmonyo/ bungwar isi 'baar mo mmoci'th ki o'd 'peni buyem pa jin dhodhuwa dho'th jin dosh 'peni o'd mo dhali jin cidhu ki o'd ki mo/ o'd mo. ⁷ Haali/ aris to gun 'kona sho'k do donon e ki she/ ki she/ mo tani dhali 'dii dhali to gun paarana 'cesh mo dhali to yi'de/ mo tani uni mishu non 'kup mo mmo'te 'twa/ mo dhali uni nonu 'kup mo mmo'te 'twa/ mo ki wathimpa en'thi/ mo be. ⁸ Hili wathimpa en'thin kamu/ yisa mishuwa le'd non 'kup mo mmo'te 'twa/ mo ki sule/ sule/ jin bir bakal ka yempa/ gom tonthus jin 'tu'du/ mo ka ati'd gi mowu mo be. ⁹ Ki a'di mo tani ana 'bora Tapa mii mo dhali Ababa mo dhali ki a'di mo tani ana jeekina 'kwani mo ana gun ukkunu mo mmowa e ka Arumgimis mo. ¹⁰ 'Peni 'twa/ yan mo tani mom'bor mii pu'dki'd mo dhali monyjee mo. Iwak pem, gwo yansan ka ba/ imidi 'taki diki di wakan mo. ¹¹ A/ yi'de/ yidhithga/ dhali jin ka/ aka/ du'dun mo 'peni 'twan 'deya? ¹² Cwampu/ midi mish dho'th mamana setuuna, iwak pem, walla cwalmana mura'th midi dhodha pu/ 'taa? Wakan si'da/ yi'dem 'bala'thga/ mol war ki yi'de/ jin yidhithi'd mo be.

Moyuk 'Peni Momis mo

¹³ Kaja a'di iyukayuk mo dhali mish gwo 'ban mo ibwam um mo? Ki miim 'borgam piti mo tani dhalki a'di tor a'di ki miim piti jin kara a'di is ki gwa'd mo ki moyuk mo. ¹⁴ Hili wakki/ um ka/ ma du ki ka/ mo mmoshi/ bwa mo dhali ta ham 'kus mo mmo'tula dum bum nycine/ mo tani dhalku/ ki dhu 'ba/ ki ca mo dhali mmota ator mo gom gwon gana/ mo. ¹⁵ Moyuk yansan diki waki jin yayi'd ka 'cesh 'peni momis mo hili a'di ta jany 'cesh mo, dar gi to gi shi/in mo, ta ji ma rum thus kun nyo/on mo be. ¹⁶ Haali/ ki mo gi shinu bwa mo dhali mmota ham 'kus mo mmo'tula du mo 'kon mo tani a'di mina mo jin dun'kuru mii mo dhali mo jin botu ki miim bulga/ 'baar mo 'ko mo be. ¹⁷ Hili moyuk 'peni momis mo tani ta jin twa/ a/ jin dheleli'd mo, yan'ko'd mmota gi monku'th is mo dhali mmo'thup e mo dhali mmoka'd bwa mo dhali mmo'tu'd ki momiimii mo dhali

ki maman gana/ mo dhali mmodar gi mii ma gwar 'de/ mo walla mmodar ki washila/ mo be. ¹⁸ Dhali maman gi mo ma kar/ e mo tani a'di sinu ki monku'th is mo ki uni gwansan kun dhukina dhu ki monku'th is mo be.

4

Mmo'koki Ta Mugu gi 'Kwaniny'cesh mo

¹ 'Peni mana yayin ma nyor mo dhali 'peni mana askina um ibwam um mo? A'di diki ta en'dap bum 'taa? kun askin e tom bungwar is bum mo? ² Um 'kona gwo ibwa mo tani dhali um 'koki gam a'di mo. Wakan um ki 'kosha 'kosh mo. Dhali um 'thotha bwa mo tani dhali um mol a'di bu'th mo. Wakan um askin mo dhali gama nyor mo. Um 'koki gam to mo haali/ um 'koki dot to mo be. ³ Um dotki to mo tani dhali um 'koki bu'th a'di mo haali/ um dotki to ki dot thus mo mmo'baar a'di jin 'dapa um e mo be. ⁴ Um 'kwaniny cal, 'kona um ki mish mo mo ki mmonyak to mii ki 'kwaniny'cesh mo tani a'di ta 'kup ka Arumgimis mo? Haali/ a'di wakan mo tani a'di yin jin ona bwa ki ta mugu gi 'kwaniny'cesh mo tani kar is piti mo mmota 'kup ka Arumgimis mo be. ⁵ Walla a/ tosha um ki Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo o gwo ka wuny is mo mmo/ o gwo mo ki: A'di jin shwana dhapana nyor apo/ shi/in jin kara a'di mo mmo'ca' b e ana mo? ⁶ Hili a'di ciki'da 'the ki nyanye/ mo be. Dhali wakan a'di o gwo mo ki: Arumgimis ceshki mo mo gom uni gun dhu 'ba/ ki ca mo hili a'di ki ciya 'the gom uni gun dhu is buni ki gwa'd mo be. ⁷ Ci is bum wakan ka Arumgimis mo ma. Ro'ci tapa ma ruma 'cesh mo ma dhali a'di midi gus mo 'peni um mo be. ⁸ 'Dishi Arumgimis is mo ma dhali a'di midi 'dish um is mo be. Lami me'd bum mo ma, um 'kwani kun ta iman-mii miinthus mo dhali dheleli adum bum mo ma, um 'kwani kun 'kona bwa ka susu/ mo. ⁹ Tayi buyem pa mo ma dhali koyi mo dhali ki kony jabu'th mo. Dhalki mompe'th bum wara'd ki monko mo dhali dhalki bwan 'kunu'd bum wara'd ki mondit bwa mo. ¹⁰ Dhuyi is bum ki gwa'd mo ibwam-bori Tapa Arumgimis mo ma dhali a'di midi dhu um ki ca mo be.

Mmodwalla Kan Gwo mo

¹¹ Dhalku/ gwonthus ki o ka rem 'kup mo ma, iwak pem. Haali/ a'di jin oki gwonthus apowa kam piti mo walla dwalla kam piti gwo mo tani a'di oki gwo apo/ gwonkan jin cinu mo dhali dwall gwonkan jin cinu gwo mo. Hili wakki/ /e ki dwall gwonkan jin cinu gwo mo tani /e tana manmii gwonkan jin cinu mo yisa hili /e tana mandwall gwo mo be. ¹² Aman'ci gwonkan jin cinu mo tani di'd 'de/ mo dhali amandwall gwo di'd 'de/ si'da/ mo, a'di jin mishi'da mish woth mo dhali mmo'ce'da/ 'ce'd sho'k mo. Hili ki /e ja dwallkina mannyak ca'b pini gwo mo?

Dhalku/ 'Baki 'Theki Mis goma 'Thamo/ mo

¹³ Iiyu/ shwane/ mo ma, um uni gun o gwo mo ki: Shwane/ walla ka'thamo/ ana mina ii mo e mo ciki/ dhali ciki/ e bampa/ mo dhali 'baar yil mo imun mo dhali yol to mo dhali gam nyunycina/ mo. ¹⁴ Hili um 'koki mish to gun mini mii ka'thamo/ mo. Mon'koki/em bum wakata mo? Haali/ um tana wulpe/ kun piyin ki ari mo mo dhali la pi mo be. ¹⁵ Gom kan ka ba/ gun o gwo mo ki: Wakki/ Tapa ona bwa mo tani ana mina 'ko ki e mo dhali ana ki mii to yansan mo walla to caan mo. ¹⁶ A'di ta a'di, um dhuki 'bam bum ki gwo jin baha um mo. Aris mo jin dhunu is ki ca mo tani uni ta tonthus mo. ¹⁷ A'di yin jin mish jim 'boro'd mo mmomii mo dhali diki mii a'di mo tani gom a'di mo a'di ita miinthus mo be.

5

Gwo jin Rumu gom Uni gun Ta Pa ki Pa mo

¹ Iiyu/ shwane/ um gun ta pa ki pa mo mmoko mo dhali mmowol cuuwa/ mo gom monto'c bwa gun pu'dkina po/ um mo. ² Tom bum kun tana um pa ki pa mo tani pu/kin mo dhali burrinyem bum shwan ma dhurany mo. ³ 'Dolkon ganam bum dhali 'dolkon kush bum wu gure/ mo dhali gurem buni kun wuna uni mo tani mini ta gwontor apo/ um mo dhali a'di midi shwa bungwar is bum mo me'd o'd mo be. Um tul to gun ish kumma/ is mo goma cim kun 'koni 'ko'd mo be. ⁴ Hili to gi gama uni gun miina tu'c mo, uni gun 'cithi/ to mo e bwam buntom bum mo kun бага um ka

wun mo tani gwokin kagahara mo. Dhali ko jin gwona iman'ciṭh to mo tani a'di jid-hirki'd mo e bwany'ce gi Tapa Arumgimis gi momis mo be. ⁵ Um 'koni mony'cesh ki 'kom bum mo dhali ki bwam bum mo. Um momotkina dum bum mo eya tee jin 'ciṭhu/ to 'kus mo. ⁶ Um ta imanwaka wak mo. Um 'koshki wathin kar/e jwa mo. A'di diki roḡ um mo be.

'Kuḡi Bwa mo dhali Mo jin Paluwa Pal mo

⁷ 'Kuḡi bwa mo ma ki 'kari'th wakan, iwak pem, ntaga cim jin mina Tapa pu'du/ mo. Hili mo mo ma, amankor to carki maman to jin tana aane/ e mony'cesh mo mmo'kuca a'di bwa mo ki 'kari'th apo/ a'di ntagi a'di bu'thki'da sho'k jin twa/a/ dhala sho'k jin 'ko'd mo be. ⁸ Um si'da/ 'kuḡi bwa mo ma ki 'kari'th mo dhali tela dum bum sho'k mo gom ya gi mina Tapa pu'du/ e me'd hila/ mo. ⁹ Dhalku/ ki miiya gumgum mo, iwak pem, apo/ ka rem 'kup mo ma, ki um minu 'koki dwall gwo mo. Hili mo mo ma, amandwall gwo a'di doshki'da po/ campur mo be. ¹⁰ Me'd gi she/mm gi isa nyor mo dhali bwa jin 'kuḡu mo ki 'kari'th mo tani iwak pem, budhi imanḡi gwo ma Arumgimis mo, uni gun ciki gwo gom gway gi Tapa Arumgimis mo. ¹¹ Hili mo mo ma, ana yuka uni gwansan ki ku gi 'bora bwa mo, uni gun 'kokunu mo mmoṭel sho'k mo. Um cikki gwo mo goma Ayuub telki sho'k mo dhali um parki 'pemen jin di'di bwan Tapa e mo, bahili Tapa Arumgimis a'di jin hilki'da hil mo dhali mmomiimii mo be.

¹² Hili apowa ris to 'baar mo tani iwak pem, dhalku/ ki o gwo is mmothul me'd mo walla gom momis mo walla gom mony'cesh mo walla ma e gwo jin onu isa tiya mo, hili dhalka nyem bum ta'da nye mo dhali hili dhalka yisam bum ta'da yisa mo, ki um mini 'koki ta'k mo e miiwak mo be.

¹³ A/wathin kamu/ ibwam um 'kosha is ka nyor mo 'taa? Dhalki a'di 'tho'd mo. Dhali a/wathin kamu/ di'd jin 'bora bwa mo 'taa? Dhalki a'di yuk gway gi moman mo.

¹⁴ A/wathin kamu/ ibwam um 'ba'thki'd mo 'taa? Dhalki a'di yuk 'kwani gwanyjaka/ ma kaniisa mo dhali dhalki uni 'thon mo gom a'di mo dhali wol a'di ayini 'kup ki

gway gi Tapa mo ¹⁵ dhali ki mon'tho gi mongam gwo is mo tani a'di midi woṭh wathi/ jin 'batha'd mo dhali Tapa a'di midi cu a'di mis mo dhali wakki/ a'di miiki mi-inthus mo tani a'di minu gwam mo be. ¹⁶ Dhali ki mii gi wakan mo tani piyi gwo miinthus bum ka rem 'kup mo ma dhali 'thoyi ka rem 'kup mo ma, ki um minu waḡ mo be. Haali/ mon'tho gi wathin kar/ e mo tani ta gi mom'bi'th e a'di mmowagas mo be. ¹⁷ Iliyya a'di ta wathi/ jin nyaka e 'dap ki ana mo dhali a'di 'thoki'd ka daran du mo jin min ma shoki diki he'th mo, dhali ki yili kwara mo tani dhali ka appe 'kona 'kupi pe'de/ mo tani asho'k diki he'th apo/ mony'cesh mo be. ¹⁸ Dhali yan'ko'd a'di 'thoki'd mo dok/e dhali momis ciki'da sho'k mo dhali mony'cesh dho'thki maman tom piti mo be.

¹⁹ Iwak pem, wakki/ jan tal 'den kamu/ 'peni bwam um dhereski'd mo 'peni gwon gana/ mo tani dhali jamu/ ki sus a'di ka nyan'ko'd mo tani ²⁰ dhalki a'di mishi'd ki a'di yin jin susu'da manmii miinthus ka nyan'ko'd 'peni bway dheres piti mo tani midi woṭh a'di akashiram piti 'peni mowu mo dhali midi kuma ma'diny miinthus 'kup mo be.

Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma BUṬERUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ABuṭerus, a'di jin karu ki she/ mo goma Yesus Kristhos mo.

E uni gun 'kokin mo e bwaman 'kwanin tiya mo kun cekerunu bwa mo e Pam Buntus mo dhali e Paṇ Galathiyya mo dhali e Paṇ Kabbadukiyya mo dhali e Pa Asiyya mo dhali e Pam Biṭhiniyya mo ² uni kun kwanykunu mo dhali kun 'kawurkin ma Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali kun dhagamkunu mo ki Shi/in mo gom gwo jin hana uni e mo eya Yesus Kristhos mo dhali goma bas piti jin kukuski'd mo.

Dhalka 'the dhali monku'th is minu mar is gom um mo.

Mo ma 'Tej Kape/ jin Di ki E mo

³ Mom'bor mii midi di mo goma Arumgimis mo dhali Ababa gi Tapa Yesus Kristhos bana mo. Ka dhan momiimiim piti mo tani ana 'kokunu mo mmodho'th mo dok/e e mo ma 'tej kape/ jin di ki e mo ki mompi ma Yesus Kristhos 'peni mowu mo, ⁴ dhali e mo mal jin budhu mo a'di jin moli pu/ mo, dhali jin dinuki shi/ ki mii mo, dhali jin midi diki us mo ki jog mo, dhali jin karkunu mo gom um mo e momis mo. ⁵ Um gun jinu ki mom'bi'th ma Arumgimis mo ki mo ki mongam gwo is ki bway mowoth mo, a'di jin thosonkunu mo mmotor eya tente/ ka tee jin 'ko'd mo. ⁶ E mii yansan mo tani 'kunyi um bwa mo ma, ba shwane/ ki ari mo yansan mo tani um mina isi 'kosh ka nyor mo ki mompal ki she/ ki she/ mo. ⁷ Wakan ki mongam gwo is bum gana/ mo, jin ta yintho/ ki yintho/ mo mmobol 'dolkon gana/ e mo, a'di, ba a'di jin mishi pu/ mo tani a'di nyo/u ki mo/o'd mo tani minu 'taki gam mo mmoçi moman mo dhali monyca mo dhali montak mo e mony'cee jin minu 'ceeya Yesus Kristhos mo be. ⁸ Ki dar gi mmopar a'di e mo tani um enki a'di mo. Ba um bala kun 'koki par a'di e mo shwane/ mo tani um gamki gwo is e a'di mo dhali 'kunykina bwa mo ki gwo jin molu bah mo dhali jin eka/ ek

mo. ⁹ Me'd gwo jin thimkunu mo gom mongam gwo is bum mo tani um bu'thki bway mowoth bum goma kashiram bum mo be.

¹⁰ Imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ kun oki gwo kun onu is mo goma 'the yan mo jin midi ta jim bum mo tani uni simmki mii e mo dhali dota/ dot mo gom bway mowoth yansan mo be. ¹¹ Uni dotkina dot mo goma ci en'thin kamu/ mo walla mo mo jin torkina Shi/in ma Kristhos jin di'd e uni mo me'd jin torkunu gwo ntwa/a/ mo gom isa nyor ma Kristhos mo dhali monyca jin midi di ṇ'ko'd mo be. ¹² A'di torkunu uni eya tente/ mo ki uni 'koki mii to mo gom is buni mo, hili gom um mo, eya ris to gun bakunu um shwane/ mo ki uni gwansan kun ta imanci gwom 'boro'd e um mo ki Shi/in Dheleladhelel mo, a'di jin hashkunu 'peni momis mo, uni kun ta to jin 'koshkina iman'doyu gwo te/ mo mmopar e mo be.

Ayuk jin Yuku mo Mmo'ko 'Ko jin Kogu mo

¹³ Wakan deki adum bum mo dhali kuthi is ki 'cese/ 'cese/ mo, dhali dhuyi a'ten kapem bum ki mon'tu'd mo apowa 'the mo, a'di jin pu'dki'di um mo 'peni mony'cee jin 'ceekunuwa Yesus Kristhos mo be. ¹⁴ Me'd uci gun ha gwo e mo tani dhalku/ mii ki tash mo mmodhu e ki 'thir 'thir mo me'd jin miikina um 'thissa/ e miin dhamom pus bum mo. ¹⁵ Hili me'd jin tana a'di jin yuki um, a'di jin kogu mo tani tayi um uni gun kogu mo ki is bum mo eya ris miim bum kun nyonja um is mo. ¹⁶ Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Um mini mii ta kun kogu mo haali/ aha/ tana a'di jin kogu mo be. ¹⁷ Wakki/ um mini yuka yuk apowa Baba mo, a'di jin dwallki 'kwani gwo ka 'dete/ 'dete/ ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo isi ki miim buni kun miina uni mo tani nyonji is bum ki monko/ is mo ka teem bumi 'baar mo jin 'kona um mo e bwan 'kwanin tiya mo. ¹⁸ Um mishki mo ki um wankunu 'ba/ mo 'peni miim pe'th kun luku 'peni ibabam bum mo tani yisa ki to kun mini pu/ mo me'd 'dolkon kush mo walla 'dolkon gana/ mo, ¹⁹ hili um wankunu 'ba/ mo ka bas ma Kristhos jin ta yintho/ mo me'd ji gi ari ka'bal jin dar gi thalkin mo dhali jin ta jim 'borgan

gana/ mo. ²⁰ A'di 'kawurkunu ntwa/a/ mo ki mony'cesh yan 'konuki ka'b mo, hili a'di torkunu eya tente/ e 'ko'd mo gom mo gi gway bum mo be. ²¹ E a'di mo tani um takin gi mo jin wunuwa Arumgimis jwa i is mo, a'di jin cuki a'di mis 'peni mowu mo, dhali ci a'di monyca mo, wakan ki mongam gwo is bum mo dhali mo ma 'tenj kapem bum mo mini 'ko eya Arumgimis mo be.

²² Mmodhelelkina um akashiram bum mo ki gwom bum jin hana um e mo e gwonj gana/ mo gom washila/ jin piyi'd e um mo e mo/en mo gom iwak mo, mmo/enkina uma en mo ki bwan dara'd mo 'pena duj gana/ mo. ²³ Um dho'thkunu mo dok/e ki dho'th this mo, yisa 'peni emen to jin midi pu/ mowa, hili 'peni emen to jin midi mol pu/ mo, e a'di jin ta gwo ma Arumgimis jin di'd ki e mo dhali jin midi di ki sule/ mo.

²⁴ Haali/ Aris shuman isi 'baar mo uni wana e ka sho mo.

Dhala ris jarom buni mo tani uni wana e ki jandi/ ma sho mo.

Asho ku'thkin mo dhali jandim buni raskin mo

²⁵ hili gwo gi Tapa mo tani a'di ca'bki'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

Gwo yansan a'di ta gwom 'boro'd mo, a'di jin cikunu um mo be.

2

Wosh jin Di ki E mo jin Ta'da 'Duntula/ mo dhali Kal jin Kogu mo

¹ Wakan dhuyi aris mii kun dupuwa dupi e 'pen ka piye/ mo dhali arisa mak mo dhali mii kun ta washila/ mo dhali miin dhapan mo dhali arisa thu'th 'pen kun thudhu mo. ² Me'd usha nam 'pereny kun daka dhodhu mo tani oyi bwa mo goma ko mo jin ta to gi shi/in jin dheleli'd mo. Ki a'di mo tani um mini ca mo e bway gi mowoth mo. ³ Haali/ um nyokki bwan'kush gi Tapa mo be.

⁴ Iiyu/ i a'di mo, a'di jin ta wosh yin jin di ki e mo, a'di jin wak'kina 'kwani mo, hili e jis/ e ma Arumgimis mo tani a'di kwanykunu mo dhali a'di ta yintho/ ki yintho/ mo. ⁵ Dhali me'd wosh kun 'ko ki e mo tani tayi um ki is bum kun minu nyan mo mmota gu'b gi to gi shi/in mo, mmota

uni gun mii mii ma gasiis kun kogu mo, mmo'ci to kun 'ci'hu/ 'kus mo kun ta gi shi/ in mo kun mishu bu'th ka Arumgimis eya Yesus Kristhos mo be. ⁶ Haali/ a'di telki'd mo e Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo ki: Hili mo mo ma, aha/ 'thikina aSihyuun wosh mo, a'di jin ta wosh 'penabi jin kwanyu mo dhali jin ta yintho/ mo. Dhali a'di jin gam gwo is e a'di mo tani minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo be.

⁷ Wakan e um mo um gun gamki gwo is mo tani a'di ta yintho/ mo, dhali hili gom uni gwansan kun 'koki gam gwo is mo tani:

Wosh gana/ yansan jin wak'kina imannyan gu'b mo tani

a'di warki'd ka dhana 'kan'kup wosh gi 'penabi mo,

⁸ dhali

Wosh jin midi dhu 'kwani mmokol mo, dhali wosh jin midi dhu uni mmota'k mo, haali/ uni golkunu mo haali/ uni 'koki ha gwo e mo me'd jin 'kawurkunu uni mo mmomii mo.

⁹ Hili um ta emen kun kwanykunu mo dhali imanmii mii ma gasiis jin waki ji ma malik mo, dhali um ta kal gi 'kwani kun kogu mo, dhali um ta 'kwani ma Arumgimis ki is piti' gana/ mo, ki um mini bah eya tente/ mo miim 'borgam piti mo, a'di jin yukki um mo 'peni bwam mondhu-rumi'd mo e mon'kush piti jin ta momer mo.

¹⁰ Ntwa/a/ mo tani um 'koki ta 'kwani mo, hili shwane/ um ta 'kwani ma Arumgimis mo. Ntwa/a/ mo tani um 'koki bu'th mo jin miinu mii mo, hili shwane/ um bu'thki momiimii mo be.

'Koyi Me'd Imanmii To goma Arumgimis mo

¹¹ Um gun enu mo, aha/ yuka um mo me'd 'kwani kun 'kon ka piye/ mo 'peni bampa' kamu/ mo dhali me'd uni kun 'kon e bwaman 'kwanin tiya mo, mmoga/ mii kun dhunu e ki 'thir 'thir mo gi shuman is mo jin ta to jin aski'da asa powa kashiram bum mo. ¹² Hali miim 'borga/ mo mmonyon is mo e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, wakan wakki/ uni mini 'taki o gwo apo/ um mo me'd iman'hu'th to mii mo tani uni mini 'taki par miim 'borgam bum e mo

dhali kara Arumgimis ki ca mo eya tee gi mowoth mo be.

¹³ 'Dapi 'twa/ mo gom gway gi Tapa mo eya ris mii kun telkina 'kwani en'thi/ 'pen mo gom 'kom buni mo, wakki/ a'di mido ta malik mo jin ta tapa apo/ tiyan tiya mo ¹⁴ walla imudhiir mo kun hashu ki a'di mo mmoçi uni gwansana jisa mo kun thu'th to mii mo dhali man uni gwansan kun miin ki 'bore/ mo. ¹⁵ Haali/ a'di ta bwa ma Arumgimis mo ki um ki miim 'borgam bum mo kun miina um mo tani mini mu'th 'twa/ gi 'kwanim pali/ mo dhali miim pus buni mo. ¹⁶ Tayi 'kwani kun 'kon ki 'kus mo, hili ki dar gi mii jin mina umi bu'th mom bum jin 'kona um ki 'kus mo mmota mii jin dik mii gun miina um kun ta thus mo. Hili 'koyi me'd uni kun ta imanmii to goma Arumgimis mo. ¹⁷ Taki aris 'kwani 'baar mo. Eni iwak bumi 'baar mo. Koki Arumgimis mo. Taki imalik mo.

She/mm Mii ma Kristhos jin 'Kosha Is A'di ka Nyor mo

¹⁸ Imanmii towa, 'dapi 'twa/ mo e tapam bum mo ka ris montak mo, hili yisa jasi e uni gun mii mii ki bwanjush mo dhali mii ma 'thup e mo, hili si'da/ e uni gun 'cwarkina 'cwar mo be. ¹⁹ Haali/ wathi/ a'di tesu mo wakki/ a'di ta'd gi 'twa/ ma du 'kup ka Arumgimis mo mmo'dim 'kup mo e isa nyor mo me'd jin tana a'di isa nyor jin diki ta kar/e mo. ²⁰ Haali/ to jin gama um a'di ta'da taye, wakki/ um ki thu'th to mii mo dhali gam mondor mo gom a'di mo tani dhali um mini bu'th a'di ki bwa jin 'kuçu ki 'kari'th mowa? Hili wakki/ um ki mii miim 'boron mo dhali 'kosh is ka nyor mo gom a'di mo tani um bu'thki a'di ki bwa jin 'kuçu ki 'kari'th mo dhali um tan gi mo jin tes ma Arumgimis um mo be. ²¹ Haali/ gom a'di yan mo tani um yukunu mo, haala Kristhos si'da/ 'koshu is ka nyor mo gom um mo, mmodhalkina a'di um she/mm piti mo ki um mini 'taki batha cuk piti mo be. ²² A'di diki mii miinthus a'den kamu/ mo. Dhali gwo maka 'den kamu/ si'da/ dinuki gam 'pena le'd piti mo be. ²³ Ki a'di sorkunu mo tani a'di diki raka sori bway mo. Ki a'di 'koshkina is ka nyor mo tani a'di diki shwaa 'cesh ki sho'k mo. Hili a'di gamki a'di gwo is mo, a'di jin ta'da mandwall gwo

mo jin ta'da kar/e mo. ²⁴ A'di a'di ki is piti kalki miinthus bana e is piti mo apo/ cwa mo, ki ana mina 'taki wu miinthus mo dhali 'ko ki e mo e mo ma kar/e mo. Ki jamam piti jin dorkunu a'di mo tani um wakunu mo be. ²⁵ Haali/ um iikini per mo me'd ka'bal mo, hili shwane/ um dokkin ka nyan'ko'd mo eya Manhil Ka'bal mo dhali Amanjiya kashiram bum mo be.

3

Shush Mii jin Miina Up kun Mashu mo dhali Ikath mo

¹ Wakan si'da/ um upa, 'dapi 'twa/ mo e ikathim bum mo, wakan ki kun tiya mo, ba kun tiya yisa ha gwo eya, uni minu 'taki gama du is ki dar gi gwo mo goma nyon is gi i/ashim buni mo ² ki uni mini par miim bum jin tuka uma tu'k is e mo dhali miin dhelelga/ mo gom mii kun nyonjwa nyon mo. ³ Hili dhalku/ ki dhal miim bum mmota ji ma por ma pije/ mo gom tom bum kun hidha um i is mo ka mur jin to'du mo, dhali mmonyon 'dolkon gana/ mo dhali hi'th burinyem po/ mo, ⁴ Dhali hili dhalki a'di ta'da cin kamu/ jin bagu mo jin ta'da du mo ki wosh dhel jin moli pu/ mo jin ta shi/in jin 'thupa e mo dhali jin di'd ki shwam mo, a'di jin ta yintho/ ki yintho/ mo e bwambori jis/e ma Arumgimis mo. ⁵ Wakan 'thissa/ up kun dhelelin mo, uni kun tan ga 'ten kape/ eya Arumgimis mo tani nyonki is buni mo dhali 'dap 'twa/ mo e gwo gi ikathim buni mo, ⁶ me'da Saarah mmohakina a'di gwo ma Ibrahiim e mo dhali yuk a'di ki tapa mo. Dhali um shwane/ mo ta uçi ma yim mo wakki/ um mini mii mii ki 'bore/ mo dhali mmodiki dhal ton kamu/ bway mo mmodee um is mo be.

⁷ Wakan si'da/ um gwatha, 'koyi ki isi 'kom pa mo nyakki up bum mo, mmoçi montak goma 'bom mo me'd jin 'ka'da isa yim mo ki bungwar ma yim mo, haali/ um nyakki mal buthi mon'de/ mo ka 'the ki mondiki/e mo, ki mii gi wakan mo tani ka 'thom bum kun 'thona um mo tani minu 'koki 'taki non 'kup mo be.

'Koshi Is ka Nyor ma gom Gway Mii ma Kar/e mo

⁸ Kwalany 'te/ be. Aris umi 'baar mo, tayi gi mo jin gamu gwo me'd e shi/in mo, dhali koci e mo, dhali eni iwak bum mo, dhali tayi ka dun 'ka'dga/ mo dhali bwa kun dhunu ki gwa'd mo. ⁹ Dhalku/ ki rak tonthusi bway mo gom tonthus mo walla dhalka sor ki raki bway mo goma sor jin soru mo. Hili apo/ mii yan ki ca'ckon mo tani 'boriya 'bor mii mo haali/ gom mii yan mo tani um yukkunu mo ki um mini 'taki bu'th mo jin 'boruwa 'bor mii mo be.

¹⁰ Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: A'di jin midi 'taki en mondiki/e mo dhali par ateem 'borga/ e mo tani dhalki a'di noni'da le'd piti 'peni tonthus mo dhali 'twam piti 'peni mo jin onu gwo ma mak mo.

¹¹ Dhalki a'di tu'kki'd mo 'peni tonthus mo dhali mii miim 'boro'd mo dhali dhalki a'di simm mon'ku'th is e mo dhali ur a'di isho'k mo.

¹² Haali/ e gi Tapa a'di di'd apo/ uni gun mii miin'kar/e mo dhali 'cem piti ka'dkina a'di mo gom mon'thom buni mo be. Hili bwam/e gi Tapa diki'da po/ uni gun miiki tonthus mo.

¹³ Dhali kaja di'di mmoshi/ um mo wakki/ um shwana miin gana/ anyor ki thith mo? ¹⁴ Hili isi kani wakki/ um 'kosha is ka nyor mo gom gway gi mii ma kar/e mo tani um minu 'bor mii mo be. Dhalku/ uni ki ko/ mo walla dhalka du ki mur mo, ¹⁵ hili eya dum bum mo tani tuki aKristhos me'd Tapa mo. Isa yempa/ mo tani um mini thoson is mo mmota iman'ce'd gwo she/ mo gom ma gom 'kwani gunn kun yukki um mo mmoci gwo goma 'ten kape/ jin di'd e um mo, hili miiyi a'di ka du jin 'thupu e mo dhali ka tuk jin tuku/ mo. ¹⁶ Dhali dhuyi 'twa/ ma dum bum ki dhelel dhelel mo, wakan wakki/ um minu 'taki sor mo tani uni gwansan kun sorki um mo goma nyon bum jin nyonja um is ki 'bore/ mo eya Kristhos mo tani uni minu dhu ki mo ma 'the is mo be. ¹⁷ Haali/ a'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo mmo'kosh is ka nyor mo gom miin gana/ mo wakki/ a'di midi 'taki ta bwa ma Arumgimis mo mmobol mii jin thudhu mii e mo. ¹⁸ Haala Kristhos a'di wuki'd mo si'da/ gom miinthus mo me'd 'de/ mo gom

'kwani 'baar mo, a'di jin ta'da kar/e mo wuki'd mo gom uni kun 'koki ta kar/e mo, ki a'di midi 'taki sus ana eya Arumgimis mo. A'di karkunu mo mmowu mo ki bungwar is gi shuman is mo, hili a'di karkunu ki e mo e shi/in mo. ¹⁹ E a'di jin yakina a'di mo dhali ci gwo e shi/in kun 'kon eya sijin mo, ²⁰ uni gun 'koki ha gwo e 'thissa/ mo, me'd jin 'ku'kin ma Arumgimis bwa ki 'kari'th mo mmocora cor ka tee ma Nuuh mo, me'd jin dikina a'di mmonya'ja dhana kur mo, a'di jin 'kokina 'kwani ki daka/ icine/ mo, uni gun 'koni jasi pekwara mo, uni a'di itakunu is ki me'd 'peni yi'de/ mo be. ²¹ Mo ma cuc jin cucu/ jin 'dapa'd ki gwo yan mo tani a'di wothki um shwane/ mo, yisa me'd mii jin kalkunuwa dihar ka piye/ 'peni bungwar is mo, hili me'd isi 'kup jin yipkunu eya Arumgimis mo gom 'twa/ ma dun dhelelga/ mo ki mompi ma Yesus Kristhos mo, ²² a'di jin ciki bway momis mo dhali a'di jin diki'd ka bim poros ma Arumgimis mo nyakki aris iman'doyu gwo mo dhali ki moshirr mo dhali mom'bi'th kun 'dapki 'twa/ ki a'di mo be.

4

Imandhuwa 'The ma Arumgimis Gana/ mo

¹ Haali/ me'd mii gi wakan mo tani aKristhos 'koshkina is ka nyor e shuman is mo tani thosoni is bum mo ki gwon 'de/ mo mmokulumi bwa mo, haali/ a'diyin jin 'kosha is ka nyor mo e shuman is mo tani a'di dakki miinthus mii mo, ² wakan mmo'ko mo gom mo jin bo'co'd mo naskina/ e shuman is mo yisa mmokok/e dhu e ki 'thir 'thir ki e gi 'kwani en'thi/ mo, hili ki bwa ma Arumgimis mo be. ³ Hili dhalka tee yin jin yaki'd ki jim pe mo 'kosh jwa mo mmomii me'd mii kun miikina 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmo'kokina uni e mii kun 'kanuwa kanthi/ mo dhali e mii gun dhunu e ki 'thir 'thir mo dhali e mo jin 'kosh ma suwa 'kosh mo dhali e mii kun waluwa wal e mon'kupa su mo, dhali mmomii ki ra'b mo e mo ma su mo dhali e mii kun lunu tompinycon mo kun 'kona gwonkan ki dhal bway mo. ⁴ Uni wunyu/ is shwane/ mo ki um 'koki gam mii me'd ki uni mo e miin 'de/ jin 'baara uni mo ki 'twa/

mo e mii gun miina uni ki ra'b mo, dhali uni sorki um mo. ⁵ Hili uni mini ci gwo e a'di mo, a'di jin thosonki is mo mmodwall gwo mo gom uni kun 'kon ki e mo dhali kun wukin mo be. ⁶ Haali/ gom gwo gi wakan mo tani a'di cinu gwom 'borga/ yan mo isi kani gom uni gun wukin mo, ba ki uni dwallkunu gwo mo e shuman is mo me'd 'kwani mo tani uni mini 'taki 'ko ki e mo e shi/in mo me'da Arumgimis mo be.

⁷ 'Pemen ma ris to gwansani 'baar mo tani pu'dkin hila/ mo be. Wakan dhuyi adum bum ki 'bore/ mo dhali kuthi is ki 'cese/ 'cese/ mo goma 'thom bum jin mina umi 'tho mo. ⁸ Apowa ris mii gwansani 'baar mo tani buthi/ mii ki ri'd mo mmo/ ena en ka rem 'kup mo jin diki ush me'd mo, haali/ mo/ en a'di kumki'da ris mi-inthus kun dhukunu ka makampo/ 'twa/a 'cesh mo. ⁹ Boti ki mii jin minu ta gu'b bum nal mo ki dar ga gumgum ka rem 'kup mo. ¹⁰ Me'd 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo kun bu'thki to kun cinu ki me'd mo tani bu'thki a'di mo mmomii to mo gom tiya ka rem 'kup mo me'd imandhuwa 'the ma Arumgimis ki she/ ki she/ mo kun ta kum 'boron mo. ¹¹ A'diyin jin oki gwo mo tani me'd a'din 'de/ yin jin bakki gwonkan ma Arumgimis mo. Dhali a'diyin jin mii to e mo jin miinu to mo tani me'd a'din 'de/ yin jin mii to mo ki mom'bi'th jin thip ma Arumgimisa thip mo. Ki mii gi wakan mo tani eya ris to 'baar mo Arumgimis minu kar ki ca mo eya Yesus Kristhos mo be. E a'di mo tani monyca cila a'di mo dhali mo jin tanu tapa mo gom 'pemen ki sule/ dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

Mo jin 'Koshu Is ka Nyor mo Me'd Uni kun Ta Uni ma Kristhos Gana/ mo

¹² Um gun enu mo, dhalku/ ki ta ku gun minu wuny is mo e mii kun 'batha'ba'th mo me'd o'd mo jin pu'dki'da po/ um mo mmony/ um mo, me'd tor kamu/ jin molu mo jin mii um mo be. ¹³ Kunyi bwa mo isi me'd jin pwakkina um isa nyor ma Kristhos mo tani ki um si'da/ mina bwa 'taki 'kuny mo dhali 'bor mo, ki monycam piti minu tor eya tente/ mo be. ¹⁴ Wakki/ um waku mo gom gway ma Kristhos mo tani um 'borkunu mii mo, haali/ Shi/in gi monyca mo dhali ji ma Arumgimis ca'bki'da po/ um

mo be. ¹⁵ Hili dhalku/ ki dhal jan tal 'den kamu/ 'peni bwam um mo mmo'kosh is ka nyor mo me'd a'di jin 'koshki'da mee mo, walla me'd a'di jin kwalki'da 'di/ mo walla me'd a'di jin thu'th to mii mo walla me'd a'di jin shwan ma pipi anyor mo. ¹⁶ Hili wakki/ jan tal 'den kamu/ 'kosha is ka nyor mo me'd a'di jin ta'da Kristhiyan mo tani a'di mina is diki mii 'theya 'the mo, hili e bwan'kwariny gway yan mo tani dhalki a'di kara'da Arumgimis ki ca mo. ¹⁷ Haali/ mo pu'dki'd mo gom gwon dwall mo mmotel 'pen 'peni uni gun tana ta/ ma Arumgimis mo. Dhali wakki/ a'di telu 'pen ki ana mo tani 'pemen midi ta ata mo gom uni gwansan kun 'koki ha gwom 'borga/ ma Arumgimis e mo? ¹⁸ Dhali me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Wakki/ a'di ta to jin di'ta mii mo gom wathin kar/e mo mmowoth mo tani mane mo jin mina uni gun ushuna ush mo dhali imanmii miinthusi piyu 'ba/ ka piye/ mo?

¹⁹ Wakan dhalki uni gwansan kun 'kosha is ka nyor mo isi ki bwa ma Arumgimis mo mmomii miim 'boron mo tani dhalki uni miin mo dhali ciya kashiram buni eya Man/ uk to jin ta isin gana/ mo.

5

Hili Ama'diny ma Arumgimis mo ma

¹ Wakan aha/ malaskina jwahan 'kwanin kaniisa mo e bwam um mo, me'd jin taka/ garr jin ta jwaha/ si'da/ mo dhali ta aman/o gwo mo gom isa nyor ma Kristhos mo dhali me'd jin bu'thkika/ monycam piti si'da/ jin minu tor eya tente/ mo be. ² Ciya ama'diny ma Arumgimis tonte/ mo, a'di jin kanu um gwo mo mmomii mo, yisa ki mii jin minu tu'c uma, hili ki bwa jin onu mo, yisa gom mii jin minu gama du is ki mon'the is mo, hili ki 'ba/ jin ganankunu mo, ³ yisa ki mii jin mina umi 'cwara 'cwar apo/ uni gwansan kun kanu um gwo mo mmomii to mo, hili tayi she/mm goma ma'diny ma Arumgimis mo. ⁴ Dhali ki a'di jin ta'da Manhil Ka'bal jin ta'da 'kan'kup minu tor eya tente/ mo tani um mini bu'th tor'kup jin moli us ki jog mo jin ta monyca mo be. ⁵ Wakan si'da/ um gun ta dhuru'c mo 'dapi

um 'twa/ mo e 'kwani kun ta gwanyjaka/ mo. Shumi is bum mo, aris umi 'baar mo, ki mo jin dhunu is ki gwa'd ka karambuye/ ka rem 'kup mo, haali/ Arumgimis ceshki mo mo gom uni gun dhu 'ba/ ki ca mo, hili a'di ki ciya 'the gom uni gun dhu is buni ki gwa'd mo be.

⁶ Wakan dhuyi is bum ki gwa'd mo e bwan'kwariny me'd ma Arumgimis jin ta gi mom'bi'th mo, ki ka teen gana/ yan mo tani a'di midi dhu um ki ca mo be. ⁷ Ta'kka ris mo/ anan is bumi 'baar mo apo/ a'di mo haali/ a'di mishi'da hil hil mo gom um mo be. ⁸ Kuthi is ki 'cese/ 'cese/ mo dhali timi mo mo. Haali/ a'di jin ta 'kupki um jin ta tapa ma ruma 'cesh mo tani a'di an'kaski'd ki mis me'da dhop jin an'karki ko mo, mmosimm jan tal 'den kamu/ e mo mmolos ki 'kolo'c ka kuluny mo. ⁹ Roçi a'di mo, dhali teli sho'k mo e mongam gwo is bum mo, mmomisha um ki gwo jin wanu kani bwa gom isa nyor jin 'kosho'd mo tani a'di 'the'kkunu mo 'peni iwak bum mo kun 'kon e mony'ceshi 'baar mo. ¹⁰ Dhali 'ko'di mo jin 'koshkina um is ka nyor ki ari mo mo tani Arumgimis jin ta'd ga 'the 'baar mo dhali a'di jin yukki um mo e monycam piti jin di'd ki sule/ sule/ mo eya Kristhos mo tani a'di ki is piti midi thoson um ki 'dantar mo, dhali tel um sho'k mo dhali 'bi'th um is mo be. ¹¹ E a'di mo tani mo jin tanu tapa mo midi di goma sule/ mo dhali ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

Kwalany 'Te/ Ba/. Monthe Me'd mo

¹² Ka Silwaanus, a'di jin ta'da kam bana jin ta isin gana/ mo me'd jin oka/ gwo mo gom a'di mo tani aha/ 'kwarkina gwo ki e 'pe'pere/ mo gom um mo, mmomallasas malas mo dhali mmobah gwo mo ki a'di yansan ta'da 'the ma Arumgimis gana/ mo. Doshi ki sho'k jin telu mo e a'di mo. ¹³ Ayim jin diki'd e Pam Baabil mo, a'di jin kwanykunu wakan mo tani hashki um monthe me'd mo. Dhali ya/ m pem ka Markus miiki'd kan si'da/ mo. ¹⁴ Theka the me'd ka rem 'kup mo ki 'twa/ jin pinu ki mo/en mo.

Mon'ku'th is midi di gom umi 'baar mo, um kun 'kokin eya Kristhos mo be.

Gwo jin 'Ko'd jin 'Kwar ma BUṬERUS mo

Monthe Me'd mo

¹ ASimaan jin ta'da Buṭerus mo, a'di jin ta cɪŋkina/ mo dhali a'di jin karu ki she/ mo goma Yesus Kristhos mo.

E uni gwansan kun bu'thki mongam gwo is jin nyakka'd ki ji yinthom bana mo e mo ma kar/e ma Arumgimis bana mo dhali Amanwoth bana jin ta'da Yesus Kristhos mo be.

² Dhalka 'the dhali monku'th is minu mar is mo gom um mo e monyith jin nyithkina uma Arumgimis mo dhali Tapa Yesus bana mo.

Ayuk Bum jin Yuku Um mo dhali Kwany jin Kwanykunu Um mo

³ Mom'bi'th piti jin piyi'd 'peni Arumgimis mo tani a'di ciki'da ris to 'baar mo e ana mo kun minu mii ta mo gom mondiki/e mo dhali mii ma gayiin mo e mo ma nyith piti jin nyithkina ana a'di mo jin yukkina a'di ana mo e monyca jin ta jim pitiŋ gana/ mo dhali e miim 'borgam pitiŋ gana/ mo be. ⁴ E uni mo tani a'di ciki ana gwom piti kun onu is mo kun ta yintho/ ki yintho/ mo dhali kun eka/ ek kagahara mo, dhali ki uni gwansan mo tani ki um mini 'taki ye mo 'peni mo jin pu/uwa pu/ mo, a'di jin di'd e mony'cesh yan mo gom mo jin dhunu e ki 'thir 'thir mo, dhali ki um mini war ki imanpwak buyempa jin piyi'd 'peni Arumgimis mo. ⁵ Haali/ gom 'kup mii yan gana/ mo tani pali aris mii ki 'twanƙal kuku/ mo mmogalal mongam gwo is bum is mo ki miim 'borga/ mo, dhali miim 'borga/ ki mii jin nyithuwa nyith mo, ⁶ dhali mii jin nyithuwa nyith mo ki mii ma du jin 'timu mo, dhali ki mii ma du jin 'timu mo ki mii sho'k jin telu mo, dhali mii sho'k jin telu mo ki mii ma gayiin mo, ⁷ dhali mii ma gayiin mo ki momish jin mishu ikam ka rem 'kup mo, dhali mii jin mishu ikam ka rem 'kup mo ki mo/en mo. ⁸ Haali/ wakki/ to gwansan ta kum bum mo dhali ish ka entus mo tani uni mini non um 'peni mii kun ushi me'd mo walla 'peni mo jin molu

maman dho'th mo e monyith jin mina umi nyith Tapa Yesus Kristhos bana mo be. ⁹ Haali/ a'diyin jin midi har to gwansan mo tani a'di ta'da ja'da/ mo dhali hili'd isi shunse/ mo dhali a'di naki mo mo ki a'di lamkunu mo 'peni miinthusa dhamom piti mo be. ¹⁰ Wakan iwaka, shwayi uma nyor ki thith mo mmote mo ma yuk jin yuku um mo dhala kwany jin kwanykunu um shoka 'cesh mo. Wakki/ um mini mii to yan mo tani um mini 'koki ta'k ki sule/ sule/ mo. ¹¹ Wakan, mo jin tanu pa ki pa mo minu ci um mo, a'di jin ta mo jin ciu mo e bampa/ gi Tapam bana mo dhali Amanwoth bana mo jin ta'da Yesus Kristhos mo, jin midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

¹² Wakan aha/ dina gwo ibwa isa yempa/ mo mmoka um gwo e mo gom to gwansan mo, ba um mishki uni mo dhali um telkunu sho'k mo e gwon gana/ mo jin takina um mo be. ¹³ Aha/ tosha ki a'di 'boro'd mo me'd jin ca'bka/ ki ca'b bungwar is yan mo mmopir um is mo ki bway jin kaka/ um gwo e mo, ¹⁴ me'd jin mishka/ ki mo jin miga/ kar bungwar is pem 'pen ka pije/ mo ki 'dishe/ mo me'd gwo jin tora Tapa Yesus Kristhos bana aha/ mo be. ¹⁵ Dhali aha/ mina hil a'di i e mo, ki 'ko'di yam pem jin miga/ kwa/ is bwa mo tani um mini 'taki mish to gwansan ka e mo, ma ka tee caan mo be.

Uni gun Ta Iman/o Gwo ki E mo gom Monyca ma Kristhos mo

¹⁶ Haali/ aman 'konaki batha gany gi gwo lolop kun ta ku ma maki sho'k mo kun lolopu ki lolop gwocon mo, me'd jin tora aman um eya tente/ mo mom'bi'th mo dhali mompu'd jin mina Tapa Yesus Kristhos bana pu'du/ mo, hili aman 'kokina mmota iman/o gwo ki e mo gom mo/ek piti mo. ¹⁷ Haali/ ki a'di bu'thki montak mo dhali monyca 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali 'twa/ gwoyi'd gom a'di mo ki Monyca jin Eka/ Ek mo ki: Yansan ta Ya/m pem jin enu mo. Ki a'di mo tani aha/ 'bora bwa mo. ¹⁸ Aman cikina 'twa/ yansan jin gwoyi'd 'peni momis mo haali/ aman nyakkina 'ko ki a'di mo e wosh jin kogu mo. ¹⁹ Dhali ana takina gi gwo jin onu is mo jin tenu ki nyanye/ mo be. A'di midi 'bor gom um mo wakki/ um mini ciya

hirdhe/ mo gom a'di yan mo me'da lamba/ mo mmo'twakkina a'di mo mo e bwam mondhurumi'd mo ntaga tee midi 'twak mo mo dhala cul e gi mon'thamo/ ki cu mo eya dum bum mo. ²⁰ Um mini mii mish to yan 'ban mo ntwa/a/ mo, ki gwon kamu/ jin onu isa kamu/ yisa di'da e bwan Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo jin mina wathin tal 'dey kamu/ mish 'pemen piti tor ki is piti a'di 'de/ mo. ²¹ Haali/ gwon kamu/ jin onu isa kamu/ yisa di'da jin pu'dki'd ki bwa gi wathi/ mo, hili 'kwani mmojočkina Shi/in Dheleladhelel uni mo tani uni oki gwo 'peni Arumgimis mo be.

2

Imançi Gwo kun Ta Thus ki Thus mo dhali Imančor Gwonthus mo

¹ Hili imançi gwonthus si'da/ cuki mis mo e bwan 'kwani mo jasi me'd jin mina imančor gwonthus 'ko i bwam um mo, uni gun mini kal gwonthusa tiya kun 'ce'du/ sho'k ka kwal is mo, isi kani mmowaṭ Tapa gwo mo, a'di jin yolki uni mo, mmo'kal mo jin mina uni tor sho'k ka pupush ki is buni e mony'ce'd sho'k mo. ² Dhali 'kwani ka ris mini bath miim buni kun 'kanuwa kanthi/ isho'k mo, dhali gom miim buni mo tani bway gi gwon gana/ minu sor mo be. ³ Dhali e bwam buni kun purapur mo tani uni mini nyuny um mo mmota nyuncina/ ki gwonthus buni mo. 'Peni kadhamo/ miiwak buni jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo tani diki ta nyon'kor mo dhali mony'ce'd sho'k buni si'da/ mo tani diki ish e mo be.

⁴ Haali/ wakki/ Arumgimis diki 'tash iman'doyu gwo 'twa/ mo me'd jin miina uni miinthus mo tani, hili a'di ki ta'k uni e mo/ o'd mo dhali a'di ki dhu uni e jisa 'kulga/ mo kun ta mondhurumi'd jin 'cethki'da 'tum mo mmodhu uni ntagi gwo jin minu dwall mo be. ⁵ Wakki/ a'di diki 'tash mony'cesha dhamo/ 'twa/ mo tani, hili a'di ki kara Nuuh ki 'dantar mo, a'di jin ta'da amançi gwo mo gom mo ma kar/e mo nyakki 'kwani pesun tiya mo me'd jin kalkina a'di agannu/ yi'de/ apo/ mony'cesh mo jin 'kona iman/ usha ush mo. ⁶ Wakki/ mii jin tugu 'penkuman bampa/ gi Pan Saduum mo dhali Pan Gamuura mo ki burta/ o'd mo tani a'di ki wak uni mo ki mo jin toru gwo 'twa/a 'cesh

ki mony'ce'd sho'k mo dhali dhu uni mo mmota she/mm mo gom uni kun mini ta uni gun ushuna ush mo. ⁷ Dhali wakki/ a'di ye'da Luuth jin ta'da kar/e 'ba/ mo, a'di jin di'd ki dhan mo ma cis ki mii kun 'kanuwa kanthi/ mo gi 'kwanin thus gwansan mo ⁸ (Haali/ a'di jin misha wathin kar/e yan mo dhali cik mo me'd jin ca'ba a'di e bwam uni mo tani a'di tu/ulkunu mo ki isa nyor eya kashiram piti jin ta'da kar/e ka yempa/ mo ka tee kun bathani 'ko'd mo ki miim buni kun ushkina uni gwonkan mii mo). ⁹ Wakan Tapa mishki ye uni 'ba/ mo, uni kun tana gayiin 'peni mompal mo, dhali dhu uni gwansan kun 'koki ta kun kar/e mo e bwan'kwariny mo jin 'konu ka jisa apo/ mo ntaga tee gi gwon dwall jin minu tor gwo 'twa/a 'cesh mo, ¹⁰ dhali isi ki ji mum mo gom uni gwansan kun ci is buni ki bwa en'dap mo mmoshi/ is buni ki e gun dhuna uni ki 'thir 'thir mo dhali wak mo jin tanu ki moshirr mo.

Dhali dar gi monyju/ mo dhali ki bwam buni mo tani uni 'koki ko/ a ko/ is mo mmosor uni kun ta gi monyca mo. ¹¹ Bahili iman'doyu gwo mo, ba uni bol tiya e mo ki mo/ ek jin caaca kagahara mo dhali mom'bi'th mo tani uni 'koki bah gwo sor jin ta gwon dwall apo/ uni mo mmo-sul Tapa bway mo. ¹² Hili uni gwansan wana e ki to/ e gun 'kon ka miiny mo, kun ta to gun uku mo ki buyem buni mo, uni gun dho'thkunu mo mmobu'th mo dhali mmo'kosh mo tani sorkina sor mo e mii kun 'kokina uni mmota pus mo tani uni minu 'ce'd sho'k mo nyakki uni ki mony'ce'd sho'k jin tal 'de/ mo, ¹³ mmo'kosh is ka nyor e miin thu'th buni jin thu'thkina uni to mii mo. Uni tulki a'di 'kup mo gom 'cem buni kun 'ko ki 'kol uni mo mmomiina uni ki ra'b mo e montee mo. Uni ta monyo/ on mo dhali monthalkin mo mmomii ki ra'b mo e miim buni kun 'curkina uni e mo e mii 'baar mo dhali mmoko cuuwa/ ki kawwu mo e mo kun yukuwa yuk ka tul 'kup mo mmonyakki um mo. ¹⁴ Uni takin gi em buni kun 'tu'dkunu ki piny piny ki miinyal mo, a'di jin moli dak mo gom miinthus mo. Uni ellkina ell e mo gom 'kwanin tiya kun 'konuki tela kashiram buni sho'k mo. Uni takin ga dum buni kun yedhu sho'k mo e bwa jin purapur mo. Uni ta uci kun

jeekunu mo. ¹⁵ Mmodhalkina uni bwaya kar/e 'pen mo tani uni iiki iim per mo. Uni bathki bway ma Balaam mo, a'di jin ta ya/ ma Basuur mo, a'di jin enki mo jin gamu nyunycina/ 'peni mii kun thudhu mo ¹⁶ hili a'di kucurkunu mo gom gwondhan pitiŋ gana/ mo. Ntagi thuluny jin mol 'twa/ wal mo, ki wal a'di ki 'twa/ gi wathimpa en'thi/ mo dhali nona manci gwo 'kup 'pena du ma nyonkom piti jin gusa a'di mo be.

¹⁷ Uni gwansan ta jis yi'de/ kun du'dun kun kutha e ki ku'th mo dhali kun tana shile/ kun borkin ma punthar mo. Gom uni mo tani mondhurumi'da 'tum a'di karkunu mo be. ¹⁸ Haali/ 'twam buni kun baha uni mmodhu 'ba/ ki ca mo eya palim buni mo tani uni ellkina ell e ki mii kun 'kanuwa kanthi/ mo ki e kun dhunu ki 'thir 'thir ki bungwar is mo, mmo/ell 'kwani e mo, uni gun yekin mo 'peni yokkam gi uni kun 'kon e mii gun thudhu mo be. ¹⁹ Uni oki uni gwo is mo gom mo jin mina uni 'ko ki 'kus mo, hili uni ki is buni mo tani ta ciŋkina/ kun yolu mo e mo jin pu/u mo. Haali/ ma a'diyin jin midi pi wathi/ e mo tani a'di ta ciŋkinam piti mo be. ²⁰ Haali/ wakki/ 'ko'di uni yekin mo 'peni mo jin shi/u bungwar is mo 'peni mony'cesh mo ki monyith Tapam bana mo dhali Amanwoth jin ta'da Yesu Kristhos mo tani uni dok/ e kothkununu mo e uni mo dhali pinu e mo tani mon'kom buni jin ta jin 'ko'd mo tani warki'd ki shi/ kagahara mo gom uni mo mmobol jin twa/a/ e mo be. ²¹ Haali/ a'di midi 'taki 'bor ki isi 'bor gana/ mo gom uni mo ki uni mini 'taki 'koki mish bwaya kar/ e yansan ki sule/ sule/ mo dhali 'ko'di uni mmomishkina uni a'di mo tani uni ki tu'k ka nyan'ko'd 'peni gwonkan jin kogu mo jin cikunu uni mo. ²² A'di pu'dki'di uni mo isi ki gwon gana/ mo jin onu 'pena dhamo/ mo ki: A'ka lakki ya/ piti ka nyan'ko'd jin ya/ kina a'di mo, dhali kuman kuthar upkunu yi'de/ mo jasi mmo'danjali bwam boro'th jin 'dorotha'doro'th mo be.

3

Gwo jin Onu Is mo gom Pu'd jin Mina Tapa Pu'du/ mo

¹ Gwo yansan shwane/ a'di ta gwo jin 'kon ma po/i su/ mo jin 'kwarkika/ um mo,

um gun enu mo, dhali e uni su/ kan mo tani aha/ yikinkina uma du is mo e bwam bum kun dar ki washila/ mo e bway yan mo mmoka um gwo e mo, ² ki um mini 'taki ka gwo e mo ki gwo kun onu itwa/a/ mo ki 'twa/ gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo kun kogu mo dhali ki gwonkan gi Tapa mo dhali Amanwoth mo e unim bum kun dhunu ki she/ mo. ³ Ntwa/a/ ka ris to 'baar mo tani um mini mii mish gwo yansan 'ban mo ki uni kun tana mak ka mak mo mini pu'du/ ka tee kun 'ko'd mo ka mak buni mo mmobath en'dap gana/ kun dhuna uni e ki 'thir 'thir mo ⁴ dhali o gwo mo ki: Mane gwom piti jin onu is ki a'di midi pu'du/ mo? Haali/ 'peni me'd jin wukina ibabam bana mo tani aris to 'baar mo 'kon mmotikir 'ko mo me'd mii kun 'kokina uni mo 'peni ka mun'kup ki mo jin ukkunu to mo. ⁵ Uni ci mii 'ko'd mo ki bwam buni mo, ki, ki gwo ma Arumgimis mo tani aris momis 'kokin kadhamo/ innii mo ba/, dhali mony'cesh ukkunu 'peni yi'de/ mo dhali ki yi'de/ jin ta yi'de/ yi ⁶ dhali ki a'di mo tani mony'cesh jin diki'd mo me'dyin, a'di halaskunu a'di ki yi'de/ mo dhali 'ce'd sho'k mo. ⁷ Hili ki gwon 'de/ mo tani aris momis dhali mony'cesh kun 'kokin mo shwane/ mo tani uni dhunu mo mmo/ish kumma/ mo gom mo/o'd mo, mmo'kokunu mmodhu uni mo ntaga tee jin minu tor gwon dwall 'twa/a 'cesh mo dhali 'ce'd 'kwani sho'k mo uni gun ushuna ush mo be.

⁸ Hili dhalku/ ki ci miin 'de/ yan 'ko'd mo, um gun enu mo, ki, ki Tapa mo tani ateen 'de/ yan wana e ki yil alip mo dhali yil alip mo tani a'di wana e ka teen 'de/ mo be. ⁹ Tapa a'di midi diki miya diite/ mo gom gwom piti jin ona a'di is mo me'd jin ona kun tiya ki a'di midi taya diite/ mo, hili a'di thonki'da thon me'di 'ko'd mo 'kupki um mo. A'di yisa ona bwa ki tal 'den kamu/ midi 'taki this e mo, hili ka ris 'kwani 'baar mo mini 'taki jidhir mo e mo jin rijuwa du is mo be. ¹⁰ Hila tee gi Tapa mo tani a'di midi pu'du/ mo me'd wathin 'di/ mo dhali yan'ko'd aris momis mini pe mo ki dhan cuuwa/ jin minu rayu/ mo, dhali to kun 'kon e mo ma tor piti mo tani mini wa ki o'd jin ca'b ki wur wur mo, dhali mony'cesh

yan mo dhali miim piti mo kun 'kona po/
a'di mo tani minu puri 'baar mo be.

¹¹ Haali/ me'd jin mina ris to gwansani
'baar mo wa mo wakan mo tani um mini
ta 'kwani kun mini wakata ka ba/ mo
mmomii mii kun kogu mo dhali mii mii ma
gayiin mo ¹² mmocora cor mo dhali gom
bwa jin onu ka daran du mo goma tee ma
Arumgimis mmopu'du/ mo, haali/ gom a'di
mo tani momis minu tushun ki o'd mo dhali
minu wa mo dhali to kun 'kon e mo ma
tor piti mo tani uni minu to'd ki o'd mo be.

¹³ Hili ki isi gwom piti jin onu is mo tani
ana cora momis kun ta kun this mo dhali
mony'cesh jin ta jin this mo, a'di jin mina
mo ma kar/e nyca'bi cine/ mo be.

¹⁴ Wakan, um gun enu mo, me'd jin
corkina um gom to gwansan mo tani
shwayi anyor ki thiṭh mo ki um minu gam
e a'di mo ki dar gi monyo/o'd mo walla
thalkin mo dhali um minu gam mo ki mo
ma ku'th is mo. ¹⁵ Dhali kar mo ma thon jin
thonkina Tapam bana ana me'di 'ko'd mo
gom bway mowoth mo. Wakan si'da/ akam
bana jin enu jin ta'da Buulus mo 'kwarki
um gwo mo isi ki gwo ki moyuk jin cikunu
a'di mo ¹⁶ mmotor a'di yansan mo me'd
miim piti jin miikina a'di eya ris gwom
piti jin 'kwarkina a'di mo. Dhali gwon
tiya kun 'kokin e uni mo tani 'bitha'bi'th
mo mmomish 'ban mo, ki uni kun ta pus
mo dhali uni kun 'konuki tel sho'k mo tani
uni wutulki uni mii mo ntagi mo jin minu
'ce'd sho'k buniṭ gana/ mo be me'd jin
miikina uni gom gwo ma Arumgimisa tiya
kun 'kwarkunu mo. ¹⁷ Wakan um gun enu
mo mmomisha um a'di ntwa/a/ mo tani jiyi
mo ki e mo isi ciki/ mo ki um minu 'koki
'de'k shoki mis mo ki gwo jin thamu mo
'peni 'kwani kun ush gwonkan mii mo dhali
this mom bum gana/ jin tela um sho'k e
mo. ¹⁸ Hili 'bapi um mo eya 'the mo dhali e
monyith Tapam bana mo dhali Amanwoth
jin ta'da Yesus Kristhos mo. E a'di mo tani
monyca midi di mo 'peni shwane/ mo dhali
ntaga tee jin midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/
mo. Amen.

2

Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma YOHAAN mo

Gwo gi Mondiki/e mo

¹ A'di caan jin diki'd 'peni ka mun'kup mo dhali a'di caan jin cika aman mo dhali a'di caan jin misha aman mo ki em bam mo dhali a'di caan jin hila aman mo dhali jin tana aman is ki me'd bam mo isi gwo gi mondiki/e mo be, ² dhali mondiki/e yan toru eya tente/ mo dhali a'di hilkina aman mo dhali aman itana iman/o gwo gom a'di mo dhali mondiki/e yan tora aman um eya tente/ mo, mondiki/e yan jin di'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo, jin di'd eya Baba mo tani dhali a'di torkunu aman eya tente/ mo be, ³ a'di caan jin misha aman mo dhali cik mo tani tora aman um eya tente/ si'da/ mo ki um si'da/ mini nyak to mii ki aman mo dhali tom bana jin nyaka ana mii mo tani nyakka Baba mo dhali nyakki Ya/m piti jin ta'da Yesus Kristhos mo be. ⁴ Dhali to gwansan 'kwarkina aman mo, ki mon'kuny bwam bana minu thim mo be.

Arumgimis Ta Monkush mo be

⁵ Yan ta gwo be jin cika aman 'peni a'di mo dhali jin cina aman e um mo, ka Arumgimis ta monkush mo dhali e a'di mo tani mondhurumi'd piyi'di 'baar mo be. ⁶ Wakki/ ana ona gwo ki ana nyaka to mii ki a'di mo dhali ii ka yiha/ mo e mondhurumi'd mo tani ana tana tor mo dhali gwon gana/ 'kona ana ki mii mo be. ⁷ Hili wakki/ ana iina mo e monkush mo tani me'd a'di jin di'd e monkush mo tani ana nyaka to mii ka rem 'kup mo dhali abas ma Yesus jin ta Ya/m piti mo tani a'di pucumki ana aris miinthusi 'baar mo be. ⁸ Wakki/ ana ona gwo ki ana dara gi miinthus mo tani ana heka is banan gana/ e mo dhali gwon gana/ yisa di'd e ana mo. ⁹ Wakki/ ana pina gwo miinthus bana mo tani a'di ta a'din gana/ mo jin mi'd ka kar/e mo jin midi dhal ana miinthus bana 'pen mo dhali pucum ana 'pena ris mii kun 'koki ta kun kar/e mo be. ¹⁰ Wakki/ ana ona gwo ki ana dara gi miinthus mo tani ana kara a'di mo mmota ator mo dhali gwom piti diki di e ana mo be.

AKristhos Ta'da Manmalas Bana mo

¹ Ushi ucim pema, aha/ 'kwarkina um gwo yansan mo ki um mini 'koki mii miinthus mo be. Hili wakki/ wathin kamu/ mii miinthus mo tani ana tana ka Manmalas mo nyakka Baba mo, aYesus Kristhos jin ta'da kar/e mo, ² dhali a'di ita mongwam gom miinthus bana mo, dhali yisa jasi gom kum bana yisa, hili si'da/ gom miinthus gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo be. ³ Dhali gom a'di yan kan mo tani ana mina mish mo mo ki ana misha a'di mo wakki/ ana dhuna gwonkan piti kun 'kwarkunu mo be. ⁴ A'di caan jin o gwo mo ki: Aha/ misha a'di mo, ihili ush gwonkan piti kun 'kwarkunu ha e mo tani a'di ta'da tor mo be dhali gwon gana/ yisa di'da e a'di mo. ⁵ Hili a'diyin jin dhu gwom piti mo tani e a'di mo ka jin gana/ mo/en goma Arumgimis thimu ki 'bore/ mo be. Ki a'di gi wakan mo tani ana mina mish mo mo ki ana 'kona e a'di mo be. ⁶ A'di jin o gwo mo ki a'di ca'bki'd e a'di mo tani ka ya'd e bwaya 'de/ jin yana a'di mo ba/.

Gwonkan jin 'Kwaru jin Ta jin This mo

⁷ Um gun enu mo, aha/ dinaki 'kwar um gwonkan jin 'kwarkunu mo jin ta jin this mo hili gwonkana dhamo/ jin 'kwarkunu mo a'di jin takina um 'peni ka mun'kup mo, gwonkana dhamo/ jin 'kwarkunu mo jin ta gwo jin cikina um mo be. ⁸ Dok/e aha/ 'kwarkina um gwonkan jin ta jin this jin 'kwarkunu mo, a'di jin ta jin gana/ e a'di mo dhali e um mo, haali/ mondhurumi'd peki'd mo dhali monkush gana/ a'di 'twakki mo mo hila/ mo be. ⁹ A'di jin o gwo ki a'di di'd e monkush mo dhali shi/a kam piti i e mo tani a'di di'd e mondhurumi'd naskina/ mo be. ¹⁰ A'di jin ene'da kam piti mo tani ca'bki'd e monkush mo be dhali e a'di mo tani mo jin gwoluwa gol piyi'd mo be. ¹¹ Hili a'di jin shi/ki'da kam piti i e mo tani a'di di'd e mondhurumi'd mo dhali ya e mondhurumi'd mo be dhali diki mish mo mo, mo jin yakina a'di iya mo haali/ mondhurumi'd dha'bki a'di em piti mo be. ¹² Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, ushi uci, haali/ miinthus bum dhalkunu um 'pen mo gom gway piti mo be. ¹³ Aha/

'kwarkina um gwo yan mo, ibaba, haali/ um mishi a'di mo, a'di jin di'd 'peni ka mun'kup mo. Dhali aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, um kun ta 'kwanin dhuru'c mo, haali/ um piki a'dinthus 'de/ yin e mo. Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, um kun ta uci mo, haali/ um mishkina Baba mo be. ¹⁴ Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, ibaba, haali/ um mishi a'di jin diki'd 'peni ka mun'kup mo. Dhali aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, um kun ta 'kwanin dhuru'c mo, haali/ um 'bitha'bi'th mo dhali gwo ma Arumgimis ca'bki'd e um mo dhali um piki a'dinthus 'de/ yin e mo be.

¹⁵ Dhalku/ ki en mony'cesh mo ma walla to kun 'kon e mony'cesh mo. Wakki/ wathiŋ kamu/ eni mony'cesh mo tani mo/ en goma Baba diki di e a'di mo be. ¹⁶ Haali/ aris to 'baar mo kun 'kon e mony'cesh mo kun ta mon'dap e gi bungwar is mo dhali mon'dap e gi e mo dhali mii mmodhu is ki ca mo tani a'di diki di 'pena Baba mo hili a'di ta jany'cesh mo be. ¹⁷ Dhali mony'cesh peki'd mo dhali mon'dap em piti mo, hili a'di jin miid ki bwa ma Arumgimis mo tani a'di ca'bki'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

Aƙristhos jin Diki Ta jin Gana/

¹⁸ Uciya, a'di ta mo jin 'ko'd mo dhali me'd jin cika um gwo ka kristhosthus pu'dki'd mo tani wakan shwane/ arisa kristhos kun 'koki ta kun gana/ pu'dkin mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani ana ki mish mo mo ki a'di ta'da cim jin 'ko'd mo be. ¹⁹ Uni iikin ka piye/ 'peni ana mo hili uni 'koki 'ko 'peni ana mo haali/ wakki/ uni mini 'taki ta kum bana mo tani uni mini 'taki rash 'ko e ana mo. Hili uni iikin ka piye/ mo ki a'di minu tor eya tente/ mo ki uni 'baar mo 'koki 'ko 'peni ana mo be. ²⁰ Hili um 'koshu ki a'din 'de/ jin kogu mo dhali umi 'baar mo mishi a'di mo be. ²¹ Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, yisa haali/ um 'koki mish gwon gana/ mo yisa, hili haali/ um mishi a'di mo dhali mish yan mo ka tora kamu/ yisa di'd e gwon gana/ yan mo be. ²² Kaja a'di jin ta'da tor mo hili a'di jin watki gwo mo ka Yesus ta'da Kristhos mo. Yan ta'da kristhos jin diki ta jin gana/ mo a'di jin watki'da Baba gwo mo dhali Ya/ mo. ²³ A'din 'den kamu/ jin watki Ya/ mo

tani a'di diki ta ga Ababa mo. A'di jin piki gwo gom Ya/ mo tani a'di ta'd ga Ababa mo si'da/. ²⁴ Dhalki a'di jin cika um 'peni ka mun'kup mo ca'ba'd e um mo. Wakki/ a'di jin cika um 'peni ka mun'kup mo ca'ba'd e um mo tani yan'ko'd um mini 'ko e Ya/ mo dhali eya Baba mo be. ²⁵ Dhali a'di ta gwo yansan jin okina a'di ana is mo jin ta mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

²⁶ Aha/ 'kwarkina um gwo yansan mo gom uni gwansan kun mini 'taki he'k um e mo be. ²⁷ Hili mon'kosh jin bu'thkina um mo 'peni a'di mo tani ca'bki'd e um mo dhali um mini mii 'koki mii ta gi jan 'den kamu/ jin midi 'taki tor um gwo mo, haali/ me'd mon'kosh piti torki um gwo mo goma ris to 'baar mo dhali a'di ta gwon gana/ mo dhali ator piyi'd e a'di mo be. Me'd jin tora a'di um gwo mo tani wakan 'koyi e a'di mo ma.

²⁸ Dhali shwane/ ushi uciya, 'koyi e a'di mo ma, wakan ki a'di midi piyu/ mo tani ana mina 'taki 'koki ju/ mo dhali 'koki ko/ is ki mon'the is mo ibwambori a'di mo ki mom piti jin mina a'di pu'du/ mo be. ²⁹ Wakki/ um mishi mo mo ki a'di ta'da kar/ e mo tani um mini mish mo mo ka ris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun miin ki 'bore/ mo tani dho'thkunu 'peni a'di mo be.

3

Uci ma Arumgimis mo

¹ Hili mo/ en ma Baba jin cikunu ana mo ki ana minu yuk ki uci ma Arumgimis mo. Dhali wakan ana tana uni mo be. A'di ta 'kup gwo jin 'kona 'kwaniny'cesh ki mish ana mo haali/ uni 'koki mish a'di mo be. ² Um gun enu mo, ana tana uci ma Arumgimis shwane/ mo, a'di dinuki tor eya tente/ naskina/ mo a'di jin mina ana wa e mo, hili ana misha a'di ki a'di midi piyu mo tani ana mina e waki a'di mo haali/ ana mina par a'di e ki a'di wakan mo be. ³ Dhali aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun 'kon ka 'ten kape/ e a'di mo tani dhelelki is buni mo me'd a'di mmodhelelkina a'di mo be.

⁴ Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun miiki miinthus mo tani uni 'kona mii i'ba/ mo mmo'ce'd gwonkan jin cinu mo. Miinthus a'di ita to jin 'ce'd gwonkan jin cinu mo be. ⁵ Um mishin ki a'di toru eya tente/ mo mmokal miinthus mo be dhali e a'di

mo tani miinthus piyi'd mo be. ⁶ Wathin 'de/ jin ɕa'bki'd e a'di mo tani a'di diki di mo mmomii miinthus mo. Dhali wathin 'de/ jin di'd mo mmomii miinthus mo tani a'di diki par a'di e mo walla diki mish a'di mo be. ⁷ Ushi uciya, dhalku/ ki dhal wathin 'de/ bway mo mmohe'k um e mo. A'di jin mii'd ki 'bore/ mo tani ta'da ɕar/ e mo me'd a'di mmošana a'diya ɕar/ e mo be. ⁸ A'di jin di'd mo mmomii miinthus mo tani a'di ta ji gi tapa ma ruma 'cesh mo, haali/ tapa ma ruma 'cesh a'di miiki miinthus 'peni ka muɲ'kup mo. A'di ta 'kup gwo jin ɬoru Ya/ ma Arumgimis eya tente/ mo mmo'ce'd mii gi tapa ma ruma 'cesh sho'k mo be. ⁹ Wathin 'de/ jin dhodhu 'peni Arumgimis mo tani a'di diki di mo mmomii miinthus mo, haali/ buyempa ma Arumgimis ɕa'bki'd e a'di mo, dhali a'di mol di mo mmomii miinthus mo haali/ a'di dho'thkunu 'peni Arumgimis mo be. ¹⁰ Gom mii yan kan mo tani a'di iminu mish mo mo eya tente/ mo gom uni gun ta uci ma Arumgimis mo be dhali gom uni gun ta uci gi Tapa ma ruma 'cesh mo: A'diyin jin diki di mo mmomii miim 'boro'd mo tani a'di 'peni Arumgimis yisa walla a'di jin diki ena kam piti mo.

Eni ka Rem 'Kup mo

¹¹ Haali/ a'di yansan ita gwo jin cikina um 'peni ka muɲ'kup mo ki ana mina en ka rem 'kup mo be ¹² dhali yisa mmowa e ka Kayiin mo a'di jin ta a'di 'peni a'dinthus 'de/ yin mo dhali 'kosha kam piti jwa mo. Dhali kata 'koshkina a'di a'di mo? Haali/ miim pitinɲ gana/ mo tani ta jin thus mo dhali mii ma kam piti ta jan ɕar/ e mo be. ¹³ Dhalku/ ki mer mo ma, iwak pem, ki um shina 'kwaniny'ceshi e mo. ¹⁴ Ana misha ki ana pekina mo 'peni mowu mo e moɲ'koki/ e mo haali/ ana ena awak mo. A'di jin diki ena en mo tani a'di ɕa'bki'd e mowu mo be. ¹⁵ Macin 'de/ yin jin shi/ki'da kam piti i e mo tani ta'da man'kosha mee mo be dhali um mishin ki wathi/ jin 'koshki'da mee mo tani diki ta gi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo jin ɕa'bki'd e a'di mo. ¹⁶ Gom a'di yan kan mo tani ana misha mo/en mo ki a'di karki mondiki/em piti a'cesh mo gom ana mo dhali ana ɕa ba/ imina mii dhu moɲ'koki/em bana mo gom iwak mo

ba/. ¹⁷ Hili wakki/ macin 'de/ yin jin ta gi to ga 'cesh mo dhali hila kam piti ki e mo e to jin mina a'di mii ta mo tani hili a'di ki mutha dum piti apo/ a'di mo tani mo/en ma Arumgimis midi ɕa'bi a'di kata mo? ¹⁸ Ushi uciya, dhalkina ki en ki gwo mo walla ka le'd mo hili ki mii mo dhali ki gwoɲ gana/ mo be.

Ana Dara ki Monyu/ Ibwambor ma Arumgimis mo

¹⁹ Gom gwo gi wakan mo tani ana mina mish mo mo ki ana tana 'kwani 'peni gwoɲ gana/ mo dhali mmomisha dum bana ibwambori a'di mo be ²⁰ wakka dum bana wak ana mo. Haali/ Arumgimis a'di ɕa'd ka dum bana mo dhali a'di mishki'da ris to 'baar mo be. ²¹ Um gun enu mo, wakka dum bana diki wak ana mo tani ana dara gi monyu/ mo ibwambor ma Arumgimis mo be. ²² Dhali ana bu'thkina 'peni a'di mo, ma to yin jin dotkina ana a'di mo, haali/ ana 'kokina mo mmodhu gwoɲkan piti kun 'kwarkunu mo dhali mmomii to jin 'bor a'di bwa mo be. ²³ Dhali yan ta gwoɲkan piti jin 'kwarkunu mo ki ana mina gam gway gi Ya/ is mo jin ta'da Yesu Kristhos mo dhali mmo/en ka rem 'kup mo me'd jin ɕankina a'di ana gwo mo be. ²⁴ Dhali aris uni gun dhu gwoɲkan piti kun 'kwarkunu mo tani 'ko e a'di mo dhali a'di e uni mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo ki a'di ɕa'bki'd e ana mo ki Shi/in piti jin cikina a'di ana mo be.

4

Shi/in ma Arumgimis dhali Shi/in ma Kristhos jin Diki Ta jin Gana/ mo

¹ Um gun enu mo tani dhalku/ ki gam gwo is eya ris shi/in mo hili nyo/i aris shi/in mo mmopar e wakki/ uni ta ku ma Arumgimis mo, haali/ imanci gwoɲthus uni iikin ka piye/ e mony'cesh mo. ² Gom gwo gi wakan mo tani um mini mish mo mo ki Shi/in ma Arumgimis mo: Aris shi/in 'baar mo ka 'deɬe/ 'deɬe/ kun pi gwo ka Yesu Kristhos pu'dki'd mo ki buɲgwar is mo tani uni 'peni Arumgimis mo be, ³ dhali aris shi/in 'baar ka 'deɬe/ 'deɬe/ kun 'koki pi gwo ka Yesu mo tani uni 'peni Arumgimis yisa. A'di yan ta shi/in ma kristhos jin diki ta jin gana/ mo, a'di jin

cikkina um gwo mo ki a'di midi pu'du/ mo dhali shwane/ a'di diki'd e mony'cesh hila/ mo be. ⁴ Ushi uciya, um 'peni Arumgimis mo dhali um piki uni e ki mii mo. Haali/ a'di jin di'd e um mo tani a'di e'kki'd mo mmobol a'di jin di'd e mony'cesh yan e mo be. ⁵ Uni ta ku ga 'cesh mo, dhali kan mo tani gwo jin ona uni mo tani ta ku ga 'cesh mo dhali 'kwaniny'cesh cikki uni gwo mo be. ⁶ Ana tana ku ma Arumgimis mo. A'diyin jin mishki'da Arumgimis mo tani cikki ana gwo mo dhali a'di jin diki di 'peni Arumgimis mo tani diki cik ana gwo mo be. Gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo gom shi/in gana/ mo dhali gom shi/in jin thamu o mo be.

Arumgimis Ta Mo/en be

⁷ Um gun enu mo, dhalki ana ena ka rem 'kup mo ma, haali/ mo/en ta ji ma Arumgimis mo dhali a'di jin ene'da en mo tani dho'thkunu 'peni Arumgimis mo dhali a'di mishki'da Arumgimis mo be. ⁸ Dhali a'di jin diki di mo mmo/ena en mo tani a'di molki'da Arumgimis mo haali/ Arumgimis ta mo/en mo be. ⁹ Dhali e mii yan kan mo tani mo/en ma Arumgimis a'di torkunu eya tente/ e bwam ana mo, ka Arumgimis hashki Ya/ m pitin 'de/ mo e mony'cesh mo, wakan ki ana mina 'ko e a'di mo be. ¹⁰ Dhali mo/en a'dan be, yisa mmo/enkina ana Arumgimis mo hili mmo/enkina a'di ana mo dhali mmohashkina a'di Ya/ m piti mo mmota mo jin gwamuwa gwam mo gom miinthus bana mo be. ¹¹ Um gun enu mo tani wakki/ Arumgimis ki en ana wakan mo tani ana ka ba/ imina mii en ka rem 'kup si'da/ mo. ¹² Wathimpan 'denj kamu/ yisa parki'da Arumgimis e mo yisa. Wakki/ ana ena ka rem 'kup mo tani Arumgimis ca'bki'd e ana mo dhali mo/en piti thimkunu e ana mo be.

¹³ Gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo ki ana 'kona e a'di mo dhali a'di e ana mo haali/ a'di ciki ana Shi/in pitin gana/ mo be. ¹⁴ Dhali ana mishkina mo mo dhali ta iman/ o gwo mo goma Baba mo mmohashkina a'di Ya/ m piti mo mmota Amanwoth gom 'kwaniny'cesh mo be. ¹⁵ A'diyin jin pi gwo ka Yesus ta Ya/ ma Arumgimis mo tani Arumgimis ca'bki'd

e a'di mo dhali a'di eya Arumgimis mo be. ¹⁶ Wakan ana misha mo mo dhali gam gwo is mo gom mo/en jin takin ma Arumgimis gom ana mo. Arumgimis ta ji gi mo/en mo dhali a'di jin ca'bki'd e mo/en mo tani ca'bki'd eya Arumgimis mo dhali Arumgimis ca'bki'd e a'di mo be. ¹⁷ Dhali mo/en a'dan be jin thimkunu e ana mo ki ana mina 'koki ta gi monyju/ mo goma cim jin dwallu gwo mo haali/ me'd jin wana a'di kan mo tani ana 'kokina mo e mony'cesh yansan mo be. ¹⁸ Monko/ isa kamu/ yisa di'da e mo/en mo hili mo/ena 'borgan gana/ mo a'di ta'kki monko/ is ka pije/ mo. Haali/ monko/ is a'di gamkunuwa jisa mo dhali a'di jin ko/ki'da ko/ is mo tani diki thim mo/en mo be. ¹⁹ Ana ena en mo haali/ a'di ntwa/ a/ enki ana mo be. ²⁰ Wakka cinj kamu/ jin midi o gwo mo ki: Aha/ ena Arumgimis mo, dhali shi/a kam piti i e mo tani a'di ta'da tor mo, haali/ a'di jin diki ena kam piti mo tani a'di jin parkina a'di e mo tani a'di mol ena Arumgimis mo ki a'di jin dina a'di ki par e mo be. ²¹ Dhali gwonkan jin 'kwaru a'dan be jin takina ana 'peni a'di mo, ki a'di jin enki'da Arumgimis mo tani midi mii ena kam piti si'da/ mo be.

5

Mongam Gwo Is A'di Ipiki Mii E mo e Mony'cesh mo

¹ Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun gamki gwo is mo ka Yesus ta'da Kristhos mo tani uni ita uci ma Arumgimis mo dhali aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun enki a'di jin dho'thki'd mo tani enki a'di jin dho'thkunu si'da/ mo be. ² Gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo ki ana ena uci ma Arumgimis mo, ki ana ena Arumgimis mo dhali mmoha gwonkan piti e kun 'kwarkunu mo be. ³ Haali/ mo/en ma Arumgimis a'dan be ki ana mina dhu gwonkan piti kun 'kwarkunu mo. Gwonkan piti kun 'kwarkunu mo diki ta ton diti'd mo. ⁴ Haali/ a'diyin jin dho'thkunu 'peni Arumgimis mo tani piki mony'cesh e ki mii mo. Dhali mompi mii e a'dan be jin pi mony'cesh e ki mii mo jin ta mongam gwo is bana mo be. ⁵ Kaja a'di ipiki mony'cesh e ki mii mo hili a'di jin gamki gwo is ka Yesus ta Ya/ ma Arumgimis mo be.

Gwo jin Onu Isi gom Ya/ mo

⁶ Dhali yan ta a'di jin pu'dki'd ki yi'de/ mo dhali ka bas mo jin ta'da Yesus Kristhos mo, yisa jasi ki yi'de/ 'teya, hili ki yi'de/ mo dhali ka bas mo be. ⁷ Dhali Shi/in a'di ta'da aman/o gwo mo haali/ Shi/in a'di ta gwon gana/ mo be. ⁸ Gwo kun onu mo tani uni 'koni kwara mo, Shi/in, dhali yi'de/, dhala bas. Uni kwara gwansan igami me'd mo be. ⁹ Wakki/ ana budha gwo kun ona 'kwani mo tani gwo jin on ma Arumgimis mo tani a'di ekki'd mo be. Haali/ gwo jin on ma Arumgimis a'dan be, ki a'di ta'da aman/o gwo gom Ya/m piti mo be. ¹⁰ A'di jin gamki gwo is e Ya/ ma Arumgimis mo tani a'di ta'da aman/o gwo e is piti mo. A'di jin diki gam Arumgimis gwo is mo tani kar a'di mo mmota ator mo haali/ a'di diki gam gwo jin on ma Arumgimis is mo gom gwo gi Ya/ m piti mo be. ¹¹ Dhali gwo jin onu a'dan be, ka Arumgimis ciki ana mon'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo dhali mon'koki/e yan e Ya/ m piti mo be. ¹² A'di jin ta gi Ya/ mo tani a'di ta gi mondiki/e mo be, dhali a'di jin diki ta gi Ya/ mo tani a'di dar gi mondiki/e mo be.

Mishi Gwo ki Um Ta gi Mon'koki/e ki Sule/ Ya Ye 'Ba/ mo

¹³ Aha/ 'kwarkina um gwo yansan e um kun gam gwo is e gway gi Ya/ ma Arumgimis mo, ki um mini mish mo mo ki um ta gi mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. ¹⁴ Dhali yan ta mo jin 'kona ana ki ju/ mo jin takina ana e a'di mo, wakki/ ana mina dot ton kamu/ isi ki bwam piti mo tani a'di cikki ana gwo mo be. ¹⁵ Dhali wakki/ ana misha mo mo ki a'di cikki ana gwo mo e to yin jin dotkina ana a'di mo tani ana misha mo mo ki ana mina bu'th a'di yin jin dotkina ana a'di mo be. ¹⁶ Wakki/ wathin 'den kamu/ parki'da kam piti e mo mmomii miinthus jin diki ta ji gi wunu mo tani a'di midi dota/ dot mo dhali Arumgimis midi ci a'di mondiki/e mo gom uni gwansan kun ta gi miinthus kun 'koki ta ku gi wunu mo. Miinthus 'kon kun gamu mo kun wunu mo. Aha/ dinaki o ki jan kamu/ midi 'tho mo gom gwo yansan mo. ¹⁷ Aris mii kun thamu mii mo tani ta miinthus mo hili miinthus di'd jin diki ta ji gi wunu mo be.

¹⁸ Ana misha mo mo ki a'din 'de/ jin dhodhu 'peni Arumgimis mo tani diki di mo mmomii miinthus mo, hili a'di jin dho'thkunu 'peni Arumgimis mo tani karki a'di mo, dhali a'dinthus 'de/ yin diki ta a'di is ki me'd mo be.

¹⁹ Ana misha mo mo ki ana tana ku ma Arumgimis mo, dhali aris 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo uni 'kon e mom'bi'th gi a'dinthus 'de/ yin mo be.

²⁰ Dhali ana misha mo mo ki Ya/ ma Arumgimis pu'dki'd mo dhali ciki ana gwo mo mmomish 'ban mo, mmomish a'di jin ta jin gana/ mo. Dhali ana e a'di mo a'di jin ta jin gana/ mo, e Ya/ m piti jin ta'da Yesus Kristhos mo. Yan a'di ita'da Arumgimis gana/ mo dhali mon'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo. ²¹ Ushi uciya, dhuyi is bum 'peni tompinycon mo ma.

Gwo jin 'Kon ma Po/i Su/ jin Kwar ma YOHAAN mo

Monthe Me'd mo

¹ Wathin gwanyjaka/ eya yim jin kwanyu mo dhali ucin piti mo, uni gun enka/ e gwon gana/ mo, dhali yisa jasi aha/ 'de/ mo hili aris uni 'baar mo kun mishi gwon gana/ si'da/ mo ² haali/ gom gwon gana/ jin ca'bki'd e ana mo dhali jin midi di e ana ki sule/ sule/ mo.

³ A'the dhali momiimii mo dhali monku'th is mini 'ko e ana mo 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali 'pena Yesus Kristhos jin ta Ya/ gi Com mo, e gwon gana/ mo dhali e mo/en mo be.

'Koyi e Gwo ma Kristhos mo ma

⁴ Aha/ 'kunya bwa kagahara mo mmogam ucin pinin tiya mmobath gwon gana/ mo, me'd jin kankin ma Baba ana gwo mo. ⁵ Dhali shwane/ aha/ yuka / e jin tana yim mo, yisa me'd jin miga/ 'taki 'kwarki / e gwonkan jin 'kwarkunu jin ta jin this mo, hili a'din 'de/ jin takina ana 'peni ka mun'kup mo, ki ana mina en ka rem 'kup mo be. ⁶ Dhali mo/en a'dan be ki ana mina bath gwonkan piti kun 'kwarkunu mo. Gwonkan jin 'kwarkunu mo a'dan be, me'd jin cikina um 'peni ka mun'kup mo ki um mini bath mo/en mo be. ⁷ Haali/ 'kwani ka ris kun he'kkina he'k e mo tani iikin ka pije/ mo e mony'cesh mo, 'kwani kun 'koki pi gwo mo gom mo jin yayin ma Yesus Kristhos ki bungwar is mo. A'din 'de/ gi wakan mo tani ita'da he'k e mo dhala Kristhos jin diki ta jin gana/ mo. ⁸ Hili is bum ki 'bore/ mo ma ki um mini 'koki this a'di e mo a'di jin miikina um mii mo gom a'di mo hili ki um mini gam to jin cinu jin waki mii jin miinu mo mmo'koki ta bade/ mo. ⁹ Macin 'de/ jin ya'di twa/a/ mo dhali diki ca'b e gwo ma Kristhos mo tani a'di diki ta ga Arumgimis mo. A'di jin ca'bki'd e gwo ma Kristhos mo tani a'di ta'd ga Baba mo dhali Ya/ mo be. ¹⁰ Wakka cin 'den kamu/ pu'dki'd e um mo dhali diki guyu/ gwo yan mo tani dhalku/ ki bu'th a'di bway gu'b mo walla dhalku/ ki ci a'di monthe me'd

mo, ¹¹ haali/ a'di jin theki a'di me'd mo tani nyakki miin tonthus piti bu'th mo be.

Kwalany Monthe Me'd jin 'Ko'd mo

¹² Ba aha/ tana gi gwo ka ris mmo'kwarki um mo tani aha/ ona bwa yisa mmo'kwarki um to ka galama risha mo, hili aha/ tosha mmopar um e ki 'dishe/ mo dhali mmotora tor ki um ka karambuye/ mo, wakan ki mom'bor bwam bana minu thim mo be.

¹³ Uci gi 'bwah pini jin kwanyu mo tani uni theki / e me'd mo be.

Gwo jin 'Kon ma Po/i Kwara jin 'Kwar ma YOHAAN mo

Monthe Me'd mo

¹ Wathin gwanyjaka/ eya Gayus jin enu mo, a'di jin enka/ e gwon gana/ mo.

² /E jin enu mo, aha/ 'thona ka ris to 'baar mo mini ii ki 'bore/ gom /e mo dhali ki /e mina isi 'bor mo. Aha/ misha mo mo ki a'di 'boro'd goma kashiram pini mo be. ³ Haali/ aha/ 'bora bwa kagahara mo ki 'kwani ma waka tiya bumburkin mo dhali ci gwo gom miin ganam pini mo ka jin gana/ me'd jin bathkina /e gwon gana/ mo. ⁴ Mon'kuny bwan kamu/ yisa di'da jin ca'd ki a'di yan jin miga/ mish ta mo, mmocik gwo ki ucin pem bathi gwon gana/ mo.

Mii ma Gayus jin Tanu Gu'b Piti Nal mo A'di Maru mo

⁵ /E jin enu mo, a'di ta'da tu'c isin gana/ mo jin miikina /e ki /e mii to mo ma wak mo isi ki ji mum mo eya ris yilkina/ mo ⁶ uni gun ciki gwo gom mo/en pini ibwam-bor ma kaniisa mo. /E mini mii ki 'bore/ mmohashki uni e bway buni gun iina uni mo me'd jin hana to me'd mo goma tu'c ma Arumgimis mo be. ⁷ Haali/ uni cuki mis mo gom gway piti mo dhali uni 'koki bu'th ton kamu/ 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. ⁸ Wakan ana ka ba/ imina han 'kwani kun wakan mo ki ana mina ta imannyak to mii e gwon gana/ mo be.

Mii ma Diyutriipis jin Miina A'di ki Ca'ckon mo

⁹ Aha/ 'kwarkina gwon kamu/ goma kaniisa mo. Hili Diyutriipis a'di jin ona bwa ki kar is piti ntwa/a/ mo tani diki pi gwo gom moshirr pem mo. ¹⁰ Wakan wakki/ aha/ mina pu'dku/ mo tani aha/ mina kal gwo ka pije/ mo gom to jin miina a'di mo mmoyer aha/ is ki gway ka wuny is ki gwonthus mo. Dhali a'di diki 'kosh jwa kan tan mo tani a'di ushki'd ki is piti mo mmohana wak mo, dhali a'di si'da/ ki non uni gwansan 'kup mo kun ona bwa ki han

uni mo dhali a'di ki ur uni ka pije/ 'pena kaniisa mo.

Gwom 'Borga/ jin Cinu Isi goma Dimitriyuus mo be

¹¹ /E jin enu mo, dhalku/ ki bath tonthus mmomii mo ma, hili bathi a'di jin 'boro'd mmomii mo. A'di jin mii tom 'boro'd mo tani a'di 'peni Arumgimis mo. A'di jin mii tonthus mo tani diki par Arumgimis e mo be. ¹² Dimitriyuus a'di ta gi gwo jin cina 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo dhali 'peni gwon gana/ ki is piti mo. Aha/ cina gwo gom a'di si'da/ mo dhali um mishi mo mo ki gwony cim pem ta kun gana/ mo be.

Kwalany Monthe Me'd jin 'Ko'd mo

¹³ Aha/ tana gi gwo kagahara mo mmo'kwarki /e mo tani hili aha/ dina bwa ki o mmo'kwarki /e a'di ka galama risha mo. ¹⁴ Aha/ tosha mmopar /e e ki 'dishe/ mo dhali ana mina tora tor mmontal 'de/ ka karambuye/ mo.

¹⁵ Mon'ku'th is midi di e /e mo. Ikam theki /e me'd mo. Theki ikam me'd mo ma, aris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo.

Gwo jin 'Kwar ma YAHUUSA mo

Monthe Me'd mo

¹ Yahuusa jin ta cinjina/ ma Yesus Kristhos mo dhali jin ta'da kam ma Yakuub mo.

E uni gwansan kun yukunu mo ki ku gi en ma Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali kun dhunu goma Yesus Kristhos mo be.

² Dhalki momiimii mo dhali monku'th is mo dhali mo/en minu mar is gom um mo.

Gwon Dwall gom Imantor Gwonthus mo

³ Um gun enka/ mo tani dhali mmo/oka/ bwa kagahara mo mmo'kwarki um gwo mo gom mowoth bana jin nyakki'd mo tani aha/ gamkina a'di jin ta jin minu mii mii ta mo mmo'kwar mo mmoyip 'kup 'kupki um mo mmosu'k ki gwo mo gom mongam gwo is mo, a'di jin cinu mo me'd 'de/ ki sule/ mo gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. ⁴ Haali/ 'kwanin tiya 'kokin ka kwal is mo kun gam bway mo mmose mo, uni gun 'kokin kadhamo/ mo kun 'kawurkunu mo gom miiwak yansan mo be, uni gun ta 'kwani gun ushkina Arumgimis mo, uni gun tu'kkina 'the ma Arumgimis bana mo mmota mii gun 'kanuwa kanthi/ mo dhali mmowat gway gi Tapa jin di'd 'de/ mo, a'di jin ta Tapa Yesus bana mo be.

⁵ Dhali aha/ dina gwo ibwa mo mmorogom um ki gwo mo, ba um me'd 'de/ ki sule/ torkunu to 'baar mo ki a'di jin wothki 'kwani 'peni Bampa/ Masir mo tani yan'ko'd a'di ki 'ce'd uni gwansan sho'k mo kun 'koki gam a'di gwo is mo be. ⁶ Dhali iman'doyu gwo, uni gun 'koki dhu mom buni'j gana/ mo kun 'kona uni mo tani hili uni dhalki mon'kom pam buni 'pen mo tani uni bu'thkina a'di ka jindhiir ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo e mondhurumi'da 'tum mo ntaga tee gi gwon dwall jin eka/ ek mo be. ⁷ Jasi me'd gi Bampa/ gi Pan Saduum mo dhali Pan Gamuura mo dhali bampa/ kun 'kon ki jin 'kam mo tani dhali ki mii jin nyaka'd mo tani uni ci is buni ki miinyal mo dhali mii mon'dap e kun 'koki ta buyempa mo tani uni dhunu mo mmota

she/mm mmothima jisa gi mo/o'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

⁸ Dhali e bway jin nyakki'd kan mo tani 'kwani gwansan e jan buni kun shu'bkina uni mo tani uni nyo/ ki bungwar is mo mmowak moshirr mo dhali mmowal gwo sor apo/ uni kun caaca mo be. ⁹ Hili ka man'doyu gwo jin ca'd jin ta'da Mika/ iil su'kkin ki gwo mo uni ki tapa ma ruma 'cesh mo tani uni walkin mo gom bungwar is ma Musa mo a'di bu'thki'da du mo mmodiki yer a'di is ki gway ki gwo sor mo, hili a'di oki gwo mo ki: Tapa Arumgimis kucurki /e mo be. ¹⁰ Hili 'kwani gwansan walkina sor apo/ to kun 'kona uni ki mish 'ban mo dhali ki to gwansan kun misha uni en tom bwa mo me'd to/e gun dar gi bwan 'twa/ wal mo tani uni 'ce'dkunu sho'k mo be. ¹¹ Wayyi e uni mo. Haali/ uni iikin e bway ma Kayiin mo dhali uni pura bwa mo mmobath mii jin tham ma Balaam mii mo dhali uni 'ce'du/ sho'k mo e gwon dhan ma Kuurah mo be. ¹² Uni gwansan ta thalkin apo/ moyuk bum gun ena um mo me'd jin 'kona uni ki ju/ mo mmo'kona uni i'kupa su mo mmowal mo mmotal 'de/ mo tani uni hilki is buni mo. Uni tana rak kun kutha e ki ku'th mo, kun kalkina 'tham ki sule/ mo, dhali uni ta cwa gi moyurun kun ku'th gunkuru/ mo kun dar gi maman mo, me'di su/ mo tani uni wukin mo mmoyu'dkunu uni mo be. ¹³ Anyor yi'deny caaga/ jin bir bakal mo tani uni sekina gabusha/ mo gi mon'the is buni'j gana/ mo, acul kun tana ca/ mo tani mondhurumi'da 'tum karkunu mo gom uni ki sule/ sule/ mo be.

¹⁴ Gom uni gwansan si'da/ mo tani Aknuuk a'di jin ta'da Aadama nyakum yili pesu/ mo tani ciki gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Hili mo mo ma, Tapa a'di pu'dki'd mo nyakki kun dhelelin piti ka ris ris mo ¹⁵ mmotor gwon dwall 'twa/a po/ 'kwani 'baar mo dhali mmodhu uni ki ku gi 'kona mii i'ba/ mo aris uni gun ushuna ush mo ka ris miim buni kun miikina uni mo, mmota a/ushin gwo mo kun miikina uni ciki/ mo tani e gwo gi uni gun ushi gwo mo dhali ka ris gwo kun 'bitha'bi'th mo kun okina imanmii miinthus mo kun ushuna ush apo/ a'di mo. ¹⁶ Uni gwansan ita imanmiiya gumgum mo, dhali waka wak

mo mmobath mon'dap em bunin gana/
mo, dhali mmoce 'twa/ mo mmodhu 'ba/
ki ca mo mmoman 'kwani ka mak mo
mmogam nyunycina/ gi shi/ miim 'boro'd
mo.

*Gwo jin Rumuwa Rum mo dhali Mo jin
Malasuwa Malas mo*

¹⁷ Hili um mini mii ka gwo e mo, um
gun enu mo, gwo jin ona uni gun dhuna
Tapa Yesu Kristhos bana is mo. ¹⁸ Uni o um
gwo mo ki: Ki mo jin 'ko'd mo tani uni gun
miin ka mak mo tani mini bath mon'dap
em bunin gana/ mo kun usha uni a/ush mo
be. ¹⁹ Uni ta uni gwansan gun dhu gwo kun
kwa/u bwa mo, kun ta 'kwani tony 'cesh
mo, uni dar gi Shi/in mo be. ²⁰ Hili um
gun enu mo tani nyan is bum apo/ mongam
gwo is jin koguwa ko/ mo dhali 'thoyi e
Shi/in Dheleladhelel mo ma. ²¹ Dhuyi is
bum e mo/en ma Arumgimis mo. Cori
momiimii gi Tapa Yesu Kristhos bana mo
ntagi mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/
mo. ²² Dhali miiyi mii apo/ unin tiya mo ma
kun shina bwa 'kup mo. ²³ Wothi/ kun tiya
mo ma, mmobor uni ka pije/ mo 'peni mo/
o'd mo. Miiyi mii ki jin ko/ mo ma, apo/ kun
tiya me'd jin shi/a um burrinnye/ i e jin nyo/
ki'd e bungwar is mo.

Mmo'bor 'Bor Mii mo

²⁴ Dhali e a'di jin mish um dhu mo 'peni
montag mo tani dhali mmoçi um ki dar
gi mii kun nyo/on mo ibwambori bun'kus
monycam piti ki mon'kuny bwa mo tani
²⁵ e a'di jin ta'da Arumgimis 'de/ mo tani
Amanwoth bana e a'di jin ta'da Yesu
Kristhos Tapam bana mo tani dhalki a'di
a'di idi'd ki monyca mo dhali mmo/eka/ ek
mo dhali mom'bi'th mo dhali moshirr jin
di'di twa/a/ 'baar mo dhali jin di'd shwane/
mo dhali jin midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/
moonni. Amen.

Gwo jin 'Ceenu eya Yohaán mo

Gwo jin 'Ceenu goma Yesus Křstħos mo

¹ Gwo jin 'ceenu goma Yesus Křstħos mo, a'di jin cikin ma Arumgimis a'di mo mmotor unim piti kun ta imanmii to mo gom to kun mini mii la bu'th embul mo mo. Dhali a'di karki a'di eya tente/ mo mmohashkina a'di aman'doyu gwom piti mo eya manmii tom piti jin ta'da Yohaán mo, ² a'di jin ta'da mankal gwo o mo gom gwo ma Arumgimis mo dhali gwontor jin tora a'di goma Yesus Křstħos mo, isi kani ma eya ris to 'baar mo kun parkina a'di e mo be. ³ Mom'bor mii gom a'di jin denki gwo yansan e mo jin onu is ki 'twa/ jin caaca mo dhali mom'bor mii gom uni gwansan kun cikki a'di mo dhali uni gun dhuki a'di jin 'kwarkunu nycine/ mo haali/ mo 'disha'dish mo be.

Monthe Me'd goma Kaniisa kun 'Koni Pesu/ mo

⁴ Yohaán eya kaniisa kun 'koni pesu/ mo e Pa Asiyya mo:

A'the e um mo dhali monku'th is 'peni a'di jin di'd mo dhali a'di jin diki'd mo dhali a'di jin midi pu'du/ mo dhali 'peni shi/ in kun 'koni pesu/ mo, uni gun doshkini bwambor ma kursi ma malik piti mo be.

⁵ Dhali 'pena Yesus Křstħos, a'di jin ta isin gana/ gi gwo jin onu mo, a'di jin ta'da bwanyara/ gi mowu mo dhali ta tapa apo/ imalik kun 'koni mony'cesh mo.

E a'di, a'di jin enki ana mo dhali dhu ana ki 'kus mo 'peni miinthus bana mo ka bas piti mo, ⁶ dhali a'di ki nyon ana ki 'penkuman pa mo, mmota igasiis goma Arumgimis piti mo dhali Ababa mo. Dhali e a'di mo tani monyca midi di mo dhali mo jin tanu tapa mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen. ⁷ Hili mo mo ma. A'di midi pu'du/ mo e bwaarak mo dhali aris en 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mini par a'di e mo, dhali aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun su'k a'di mo tani, dhali arisa wak gi 'kwaniny'cesh mini wol ko mo gom gway piti mo. Isi kan si'day. Amen.

⁸ Aha/ tana ja Mun'kup mo dhali jin 'Ko'd mo. A'di ta gwo jin ona Tapa Arumgimis mo, a'di jin di'd mo dhali a'di jin diki'd mo dhali a'di jin midi pu'du/ mo, a'di jin ta a'di jin Eka/ Ek mo be.

Tonyjan gi Ya/ gi 'Kwani mo

⁹ Aha/ jin tana Yohaán jin tana kam bum mo, aha/ jin pwakkina isa nyor nyakki um eya Yesus ki monto'c bwa mo dhali gom 'penkuman bampa/ mo dhali ki mo jin 'ku'cu bwa ki 'kari'th mo mmo'dim 'kup mo tani aha/ dikina eya uka 'cesh jin yuku gway ka Bathmus mo gom gway gi gwo ma Arumgimis mo dhali gom gwontor jin torkika/ mo goma Yesus mo be. ¹⁰ Aha/ dikina e Shi/in mo ka tee gi Tapa mo dhali aha/ cikina dhan 'twa/ apo/ aha/ mmun me'd ko ma poome/ mo ¹¹ mmo/o gwo mo ki: 'Kwari ma a'di jin parkina /e e mo eya warka/ mo dhali hashki a'di ka kaniisa gun 'koni pesu/ mo e Pan Epasus mo dhali e Pan Simirna mo dhali e Pam Bargaamus mo dhali e Pan Thiyatira mo dhali e Pan Sardis mo dhali e Pam Piladalpiya mo dhali e Pa Lawudikiyya mo.

¹² Dhali yan'ko'd aha/ tu'kkina 'ban mo mmopar 'twa/ yan jin oki aha/ gwo e mo, dhali ki aha/ tu'kkina mo tani aha/ parkina tirkina/ ma lamba/ e mo kun ta 'dolkon gana/ mo kun 'koni pesu/ mo. ¹³ Dhali e bwaman gi tirkina/ ma lamba/ mo tani jan tal 'den kamu/ wakina e ki Ya/ gi 'Kwani mo jin hi'thki burrinye/ jin ta gi tur mo dhali wackan 'dolkon gana/ mo eya bor a'di mo. ¹⁴ 'Kup piti dhala mur'kup piti ca'b ki bany bany me'da mur ka'bal mo jin ta gi kush mo dhali ta gi kush me'da wasa/ mo. Dhali em piti wana e ka le'dan o'd mo. ¹⁵ Dhali sho'k piti wana e ka korok jin kushi mo mo dhali dhel mo mo me'd mii jin to'du a'di mo e shemen o'd jin toru a'di mo, dhali 'twam piti wana e ka dhan yi'de/ kun gwona is ka ris mo. ¹⁶ Dhali e me'da bim poros piti mo tani a'di bu'thki'da cul kun 'koni pesu/ mo. Dhali 'peni 'twam piti mo tani a'di gacki gandala turga/ jin ka'd ka 'ban su/ mo dhali bwam/em piti 'twakki mo mo me'da tente/ mo mmo'tu'd mo ki mom'bi'th is mo be.

¹⁷ Ki aha/ parkina a'di e mo tani aha/ bitkina mo e sho'k piti mo, ma mmowa e

ki wathi/ jin wuki'd mo. Hili a'di karki me'da bim poros piti apo/ aha/ mo mmo/ o gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo. Aha/ tana ja mun'kup mo dhali jin 'ko'd mo be, ¹⁸ dhali aha/ tana jan tal 'de/ jin di'd ki e mo. Aha/ wukina mo dhali hili mo mo ma, aha/ dikina ki e mo gom ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo dhali aha/ takina ga muptha/ gi Mowu mo dhali Mo ma Haawiya mo be. ¹⁹ Shwane/ 'kwari a'di jin parkina /e e mo, a'di jin di'd shwane/ mo dhali a'di jin mididi bu'th mo mo i'ko'd mo be. ²⁰ Gom gwo yansan jin cinu ki jim bag mo goma cul kun 'koni pesu/ mo jin parkina /e e mo e me'da bim poros pem mo dhali tirkina/ ma lamba/ kun 'koni pesu/ mo kun ta 'dolkon gana/ mo dhali acul kun 'koni pesu/ mo tani uni ta iman'doyu gwo mo kun 'kona kaniisa kun 'koni pesu/ mo dhali gom tirkina/ ma lamba/ kun 'koni pesu/ mo goma kaniisa kun 'koni pesu/ mo be.

2

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Epasus mo

¹ Eya man'doyu gwo ma kaniisa jin di'd e Pan Epasus mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo 'peni a'di, a'di jin bu'thki'da cul kun 'koni pesu/ mo e me'da bim poros piti mo, a'di jin yaki'd e bwaman tirkina/ ma lamba/ kun ta 'dolkon gana/ mo kun 'koni pesu/ mo, mmo/o gwo mo ki:

² Aha/ misha miim pini mo, dhali atu'c pini jin miina /e ki mii jin 'batha'ba'th mo dhali mo jin 'kuca /e bwa ki 'kari'th mo mmo'dim 'kup mo dhali mo jin mola /e bu'th 'kwani kun mii ton thus mo hili /e nyo/ki uni gwansan kun yukki is buni ki uni kun dhunu ki she/ mo tani hili uni yisa ta uniya, dhali gam uni ki uni ta thus ki thus mo. ³ Aha/ misha ki /e 'dimki 'kup mo ki bwa jin 'kuca /e ki 'kari'th mo dhali kal mo jin 'koshu is ka nyor mo gom gway pem mo dhali /e yisa cakin mo e mowu is eya. ⁴ Hili aha/ tana gi gwo yaase apo/ /e mo haali/ /e dhalki mo/en jin ta jin twa/ a/ jin di'di /e 'pen mo. ⁵ Kayi gwo e mo 'peni a'diyin jin bitkina /e mo dhali rici /e adu is mo dhali miyi to jin miina /e ntwa/ a/ mo. Wakki/ /e diki mii mo tani heey,

aha/ mina pu'dku/ i /e mo dhali jo'c tirkina/ ma lambam pini mo 'peni mom piti mo, isi ciki/ wakki/ /e diki rica du is mo be. ⁶ Naskina/ ton kamu/ jin tana /e a'dihe/. /E shi/ki mii jin miina 'Kwani Nugulawiyiin i e mo, mii jin shi/kika/ i e si'da/ mo. ⁷ A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in eya kaniisa gwansan mo. E a'di jin piki mii e mo tani aha/ mina ci a'di tonte/ mmoshwa mo 'peni cwa gi mondiki/e mo, a'di jin diki'd e monyjaru/ ma Arumgimis mo be.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Simirna mo

⁸ Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pan Simirna mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gwansan ta ku gi a'di jin twa/ a/ mo dhali jin 'ko'd mo gom a'di jin wuki'd mo dhali a'di jin pu'dki'd mo mmodi ki e mo, mmo/o gwo mo ki:

⁹ Aha/ misha monto'c bwam pini mo dhali aha'th'ko'd pini mo tani (hili /e ta pa ki pa mo) dhali uni gwansan kun thu'thkina thu'th 'pen mo kun oki uni ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani dhali uni yisa ta uniya, hili uni tan gi gu'b gi montul is ma Setaan mo be. ¹⁰ Dhalku/ is ki ko/ mo gom to kun mura /e i'kosh is ka nyor nycine/ mo. Hili mo mo ma, tapa ma ruma 'cesh ona bwa ki ta'k uma tiya eya sijin mo ki um minu 'taki nyo/ mo dhali ka tee kun 'koni 'kume'd mo tani um mini gam monto'c bwa mo. Tayi /e a'di jin ta/ a isin gana/ mo mmowu mo dhali aha/ mina ci /e ton'kup gi mondiki/e mo be. ¹¹ A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in eya kaniisa gwansan mo. A'di jin piki mii e mo tani a'di iminu 'koki shi/ki wu jin 'kon ma po/i su/ mo be.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pam Bargaamus mo

¹² Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pam Bargaamus mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gi a'di jin ta'd gi gandala turga/ jin ka'd ka 'ban su/ mo, mmo/o gwo mo ki:

¹³ Aha/ misha mom pini jin ca'ba /e mo, e mo jin ca'b ma kursi ma Setaan mo. /E telki sho'k mo e gway pem mo dhali /e diki wat gwom pem jin gamu is mo isi kani ka tee ma Antibas mo, a'di jin ta'da man/

o gwom pem mo, a'dim pem jin di'd 'de/ mo jin ta isin gana/ mo, a'di jin 'koshkunu mo mbwam um mo, e mo jin ca'bkun ma Seṭaan mo be. ¹⁴ Hili aha/ tana gi ushi gwon tiya idaka/ mmo/o apo/ /e mo. /E tan gi 'kwanin tiya imun, uni kun bu'th gwo jin tor ma Balaam mo jin torki'da Baalaag gwo mo mmokar mo jin koluwa kol mo mbwambori iya/ gi 'Kwani ma Israyiil mo, ki uni mini 'taki shwa to jin 'ciṭhu/ 'kus mo gom tompinycon mo dhali mmobotki mii jin miinu miinyal mo. ¹⁵ Wakan si'da/ /e tan gi 'kwanin tiya kun bu'thki gwo jin tora 'Kwani Nugulawiyiin mo. ¹⁶ Kan mo tani rici /e adu is mo. Wakki/ /e diki rica du is mo tani heey, aha/ mina yaku/ i /e ki jahanne/ mo dhali mii mo/as apo/ uni ki gandala turga/ jin ta 'twam pem mo. ¹⁷ A'di yin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in eya kaniisa gwansan mo. E a'di jin piki mii e mo tani aha/ mina ci a'di amanna jin bagu mo, dhali aha/ mina ci a'di wosh dhel jin ta jin kush mo ki gway this nycine/ mo jin 'kwaru apo/ wosh mo, a'di jin mola jan tal 'den kamu/ mo, isi ciki/ jasi a'di jin bu'thki a'di mo.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Thiyatira mo

¹⁸ Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pan Thiyatira mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo jin ta ji gi Ya/ ma Arumgimis mo, a'di jin ta gi e jin shwa'd ka le'dan o'd ki bar bar mo dhali a'di jin wana 'basho'k ka korok mo.

¹⁹ Aha/ misha miim pini mo dhali mo/en pini mo dhali mongam gwo is pini mo dhali miin tom pini kun miina /e mo dhali bwam pini jin 'kuca /e ki 'kari'th mo mmo'dim 'kup mo dhali miin tom pini kun ta kun 'ko'd mo mmobol kun twa/a/ e mo. ²⁰ Hili aha/ tana gi to yaase apo/ /e mo ki /e dhalkina 'bom jin ta'da Isabal mmodi e /e mo, ayim jin yukki is piti ka manci gwo mo dhali a'di torki gwo mo dhali mmosus cinjinam pem mmoper mo mmobotki mii jin miinu miinyal mo dhali mmoshwa to jin 'ciṭhu/ 'kus mo mmothe tompinycon mo. ²¹ Aha/ cikina yima tee mo mmorica du is mo tani hili ayim ushki'd mo mmorica du is 'peni miinyal ma yim mo. ²² Hili

mo mo ma, aha/ mina 'dan'kala yim 'ko'da ci mo, aci jin isha a'di ki 'ba'th mo dhali uni gwansan kun mii miinyal nyakka yim mo tani aha/ mina biṭ uni e monto'c bwa jin caaca mo, isi ciki/ wakki/ uni 'koki rica du is 'peni mii ma yim mo. ²³ Dhali aha/ mina 'kosh uci ma yim jwa mo. Dhali arisa kaniisa gwansan mini mish mo mo ki aha/ tana a'di jin napki bwan 'kwani ki bur bur mo dhali adun 'kwani mo, dhali aha/ mina ci aris umi 'baar mo to ka 'deṭe/ 'deṭe/ mo, to kun wana e ki miin to kun miina um mo. ²⁴ Hili gom uma tiya kun 'kon e Pan Thiyatira mo kun 'koki bu'th gwo yansan jin toru mo, um kun 'koki da/ar gwo mo kun yuka 'kwanin tiya ki ton'kulga/ ma Seṭaan mo, e um mo tani aha/ mina o um gwo mo ki aha/ dinaki 'thi ton kamu/ jin diṭadiṭ apo/ um mo a'di jin dina e ki she/ jin mina umi kal mo. ²⁵ Hili teli sho'k mo e a'di jin tana um mo ntagi aha/ mina pu'dku/ mo. ²⁶ A'di jin piki mii e mo tani dhali dhu miin tom pem mo ntagi 'pemen mo tani aha/ mina ci a'di mom'bi'th mo apowa ris kal gi 'kwaniny'cesh mo ²⁷ dhali a'di midi ji uni ki cwan kol 'kus jin ta tonkuthu'd mo, me'd jin 'kon ma anos kun uku 'pena je mo tani uni 'ce'dki bwa mo ki 'ci'cimi'th mo, wakan isi kani aha/ ki is pem si'da/ bu'thkina mom'bi'th mo 'peni Ababam pem mo ²⁸ dhali aha/ mina ci a'di acul gi mon'thamo/ mo. ²⁹ A'di yin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in eya kaniisa gwansan mo.

3

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Sardis mo

¹ Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pan Sardis mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gi a'di jin ta'd gi shi/in ma Arumgimis kun 'koni pesu/ mo dhali acul kun 'koni pesu/ mo be, mmo/o gwo mo ki:

Aha/ misha miin tom pini mo. /E takin gi gway gi a'di jin di ki e mo dhali /e ki is pini a'di iwuni. ² Meri e mo, dhali 'bithi is mo, a'di jin bocki'd e /e mo dhali a'di jin 'dishkina 'twa/ mmowu mo, haali/ aha/ dinaki gam miin kamu/ jin 'boro'd e miim pini jin 'boro'd jin ha me'd mo ibwambori jis/e ma Arumgimis pem mo. ³ Kayi gwo

e mo ma, a'di jin bu'thkina /e mo dhali a'di jin cikkina /e mo. Kari a'di jan ma dhali rici /e adu is mo ma. Wakki/ /e mini diki mer e mo tani aha/ mina yaku/ me'd wathin 'di/ mo dhali /e mini mol mo mo, mo jin miga/ pu'dku/ apo/ /e mo be. ⁴ / E takin ush'ceenne/ naskina/ mo kun ta 'kwani gi Pan Sardis mo, uni kun 'koki nyo/ burrinyem buni mo. Dhali uni mini nyakii ki aha/ e burrinyen kush mo haali/ uni ha me'd mo be. ⁵ A'di jin piki mii e mo tani a'di minu shum isi kan ki burrinyen kush mo, dhali aha/ mina diki 'kosh gway piti mo 'pena warka/ gi mondiki/e mo. Aha/ mina pi gway piti ibwambor ma Babam pem mo dhali ibwambori iman'doyu gwom piti mo. ⁶ A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in goma kaniisa gwansan mo.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pam Piladalpiya mo

⁷ Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pam Piladalpiya mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gi a'din 'de/ jin kogu mo, a'din 'de/ jin ta jin gana/ mo, dhali a'di jin ta'd ga muptha/ ma Dawuu'd mo, a'di jin midi ka'd 'twan'kal mo dhali jan tal 'den kamu/ piyi'd jin midi mu'th a'di mo, a'di jin mu'thki a'di mo tani dhali jan tal 'den kamu/ mol a'di ka'd mo be, mmo/o gwo mo ki:

⁸ Aha/ misha miin tom pini mo. Hili mo mo ma, aha/ karkina acampur ki kany ibwambori /e mo, a'di jin mola jan tal 'den kamu/ mu'th mo. Aha/ misha ki /e tan gi jasi ari mom'bi'th jin gwa'dagwa'd mo dhali /e dini mmodhu gwom pem naskina/ mo dhali /e diki wat gway pem mo be. ⁹ Hili mo mo ma, aha/ mina dhu uni gwansan kun ta ku gi montul is ma Setaan mo, uni gun oki uni ta ku gi 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni ta uni yisa, hili uni tana tor mo – hili mo mo ma, aha/ mina dhu uni mmopu'dku/ mo dhali lun ki jin 'kupa'dupuni bwambori sho'k pini mo, dhali da/ar gwo mo ki aha/ enkina /e mo be.

¹⁰ Haali/ /e dhuki gwom pem mo ki bwa jin 'kuca /e ki 'kari'th mo ki mon'dim 'kup mo tani aha/ mina non /e 'peni mompal mo, a'di jin midi pu'du/ apo/ mony'ceshi 'baar mo, mmopal uni gwansan kun 'kokin mo e mony'cesh mo be. ¹¹ Aha/ mina pu'dku/

ki 'dishe/ mo. Teli sho'k mo e a'di jin tana /e mo, wakan ki jan tal 'den kamu/ midi 'taki diki bu'th ton 'kup pini mo be. ¹² A'di jin piki mii e mo tani aha/ mina kar a'di mmota akak gi gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis pem mo. A'di midi mol ya ka pije/ ki sule/ sule/ 'peni a'di mo, dhali aha/ mina 'kwar gwo apo/ a'di jin ta gway ma Arumgimis pem mo, dhali gway gi 'penkuman Bampa/ ma Arumgimis pem mo, a'di jin ta Pa Urushaliim jin ta jin this mo jin midi pu'dku/ ka 'cesh mo 'peni Arumgimis pem mo 'peni momis mo, dhali gway this pem gana/ mo be. ¹³ A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in mo goma kaniisa gwansan mo.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pa Lawudikiyya mo

¹⁴ Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pa Lawudikiyya mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gi a'di ma Amen mo, a'di jin ta isin gana/ mo dhali jin ta'da man/o gwo jin ta jin gana/ mo, jin ta mo ma mun'kup me'd jin ukkin ma Arumgimis aris to mo be, mmo/o gwo mo ki:

¹⁵ Aha/ misha miin tom pini mo. /E njala/ wani 'thupa walla mon'kamu/ njala/ 'batha/ eya. Ki /e kara ba/ imini 'taki 'thupa'thup mo walla 'batha'ba'th moyi. ¹⁶ Wakan, haali/ /e mangalamangal mo dhali /e njala/ wani 'thupa walla mon'kamu/ 'batha /eya, aha/ mina ya/ /e ka pije/ 'peni 'twam pem mo be. ¹⁷ Haali/ /e o gwo ki, aha/ tana pa ki pa mo dhali aha/ wara ki pa mo dhali aha/ mina mii ta gi ton kamu/ yisa, mmomola /e mo mo ki /e tocu 'kus mo dhali koju e i is mo dhali hatha'ko'd ki ha'th mo dhali ta ja'da/ mo dhali di is 'te/ mo. ¹⁸ Wakan aha/ malaskina /e mo mmoyol 'dolkon gana/ 'peni aha/ mo, a'di jin minu tash e ki o'd mo, ki /e mini 'taki ta pa ki pa mo dhali ta gi burrinyen kush mo mmohi'th /e i is mo dhali 'taki kar /e 'peni mo ma 'the is pini jin yana /e is 'te/ mo, 'peni mo jin mishu /e mo dhali /e mini 'taki ta gi kwalany mmogwa'c em pini mo, ki /e mini 'taki mish mo mo. ¹⁹ Uni gwansan kun enka/ mo tani aha/ to'kkina uni mo dhali aha/ dorkina uni mo. Wakan shwayi miya nyor mo ki

thith mo dhali rici /e adu is mo. ²⁰ Hili mo mo ma, aha/ doshkina ishan'tamo/ mo dhali nagkana campura po/ ki me'd mo. Wakki/ jan tal 'den kamu/ midi cik 'twam pem mo dhali ka'dki aha/ acampur mo tani aha/ mina seku/ ibwamani a'di mo dhali nyak to shwa ki a'di mo dhali a'di nyakki aha/ mo be. ²¹ A'di jin midi pi mii e mo tani aha/ mina ci a'di 'ban mo jin mina a'di ca'b nyakki aha/ ka kursi ma malik pem mo, me'd aha/ ki is pem mo mmopikika/ mii e mo dhali aha/ ca'bkina nyakka Babam pem eya kursim piti mo be. ²² A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in goma kaniisa gwansan mo.

4

Mo ma Lun jin Ta ji gi Momis mo

¹ Ko'di mii gwansan mo tani aha/ hilkina mo mo dhali hili mo mo ma, e momis mo tani acampur ka'dkunu mo. Dhali 'twa/ jin twa/ a/ gwoyi'd mo. A'di jin cikka/ jin oki gwo mo e aha/ mo jin wana e ka poome/ jin o gwo mo ki: Yayu/ 'kup ki moho/ mo dhali aha/ mina tor /e to mo, a'di jin midi bu'th mo mo i'ko'di mii yaase mo be. ² Dhali ki jahanne/ aha/ dikina e Shi/in mo dhali hili mo mo ma, akursi ma malik doshki'd mo e momis mo nyakki a'din 'de/ jin ca'bki'da po/ kursi ma malik mo. ³ Dhali a'di jin ca'bki'di mattaan mo tani jamas piti jin piyina a'di mo tani wana e ki wosha wasin dhela/ ki e ka ris mo dhali wosha wasin dhela/ jin ta jim 'per mo dhali ape'do/ mo a'di 'kamki'da kursi ma malik is mo jin wana e ki wosha wasin dhela/ jin ta jin dhii/ mo. ⁴ Dhali akursi ma malik 'kokini iss* 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka dojon kun 'kamkina kursi ma malik is mo dhali uni gun 'kokina powa kursi ma malik gwansan mo tani ta 'kwaninj gwanyjaka/ kun 'kon ka iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka dojon mo kun shumkin ki burrinyen kush mo nyakki ton'kup 'dolkon gana/ e 'kupi uni mo be. ⁵ Pena kursi ma malik mo tani monkush 'pena wara sho'k a'di dhwa/ a'dki mo mo dhali 'twa/ mo dhali mondor ma sho'k gwoki'da gur gur mo, dhali e bur'kus ma kursi ma malik mo tani dhantho/ 'koni pesu/ kun kanykunu o'd mo, uni

kun 'koni pesu/ mo tani uni kun ta shi/in ma Arumgimis mo. ⁶ Dhali mbwambor ma kursi ma malik mo tani kumma/ yi'de/ diki'd jin wana e ka gasaas jin miiki'd ki 'bera/ 'bera/ mo.

Dhali to/e kun 'kon ki e kun 'koni dojon mo, uni 'kamkina kursi ma malik is mo mmo'kama kursi ma malik 'kup ki engwari lu/ mo, dhali mmosulkina e uni ka piye/ e ki bwambor mo dhali e kun 'ka uni ka bisan'ko'd mo. ⁷ To/e jin twa/ a/ jin di'd ki e mo tani wana e ka dhop mo dhali to/ e jin ta jin 'ko'd mo jin di'd ki e mo tani wana e ka morbip mo dhali to/e jin 'kon ma po/i kwara mo jin di'd ki e mo tani wana jis/em piti ki wathi/ mo dhali to/e jin 'kon ma po/i dojon mo jin di'd ki e mo tani a'di wana e ka wulu/ jin pe'di mis mo. ⁸ Dhali to/e kun 'kon ma po/i dojon mo kun 'kon ki e mo, uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo tani 'kan ma biny jeshem buni ipe'de/ mo dhali uni gun sula e ka piye/ ki thorony thorony mo, aris uni 'baar mo kun 'kon ki jin 'kam mo dhali e bwaman mo dhali montee dhali mon'thiny mo tani uni 'koki dak mo mmoyuk gway mo mmo/o gwo mo ki:

A'di jin kogu mo, a'di jin kogu mo, a'di jin kogu mo, a'di jin ta Tapa Arumgimis jin ta a'di jin Eka/ Ek mo, a'di jin diki'd mo dhali a'di jin di'd mo dhali a'di jin midi yayu/ mo be.

⁹ Dhali ma me'd jin 'kona to/e gwahan kun 'kon ki e mo mmoci monyca ka Arumgimis mo dhali montak mo dhali mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo e a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik mo, a'di jin ca'bki'd ki sule/ ki sule/ mo dhali ki sule/ mo tani ¹⁰ jwahan 'kwani kun 'kon iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka dojon mo tani ta'kkina 'ceshi bwambori a'di mo, e a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik mo dhali lun a'di jin ca'bki'd ki e ki sule/ mo dhali ki sule/ mo tani uni ta'kki ton'kup buni me'd mo mbwambor ma kursi ma malik mo mmoyuk gway mo ki:

¹¹ /E a'di ha me'd mo, Tapam bam mo dhali Arumgimis bam mo mmobu'th monyca mo dhali montak mo dhali mom'bi'th mo haali/ /e ukkina ris to 'baar mo

* 4:4 arba wa ishriin

dhali ki bwam pini mo tani uni 'kokin mo
dhali uni 'konu mmo/uk mo be.

5

Yit jin 'Kucu Is mo dhali Ari Ka'bal mo

¹ Dhali aha/ mishkina ki me'da bim poros
gi a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik
mo tani a'di ta'd gi yit jin 'kuckunu is
mo jin 'kwarkunu gwo nycine/ mo dhali
apom piti mo si'da/, a'di jin 'dapkunu 'twa/
ka 'dinčila/ kun 'dap a'di 'twa/ kun 'koni
pesu/ mo. ² Dhali aha/ parkina man'doyu
gwo e mo jin 'bitha'bi'th mo jin bahki gwo
mo ki 'twa/ jin caaca mo jin o gwo mo
ki: Aja a'di jin ha me'd ki han gana/ mo
mmobene'd gwo jin 'kwaru apo/ yit yansan
mo dhali kaca 'dinčilam piti mo? ³ Dhali jan
tal 'den kamu/ yisa di'di momis mo walla
apo/ mony'cesh mo walla e bwan'kwariny
mony'cesh mo jin midi mish a'di ka'd mo,
yit yansan jin 'kucu is mo walla mmohil
gwo jin 'kwaru e bwaman a'di mo be.
⁴ Dhali aha/ gwokina kagahara mo haali/ tal
'den kamu/ yisa gamkunu mo jin ha me'd
mo mmoka'd gwo yansan jin 'kuckunu is
mo walla mmohil gwo kun 'kwarkunu ib-
waman a'di mo be. ⁵ Dhali yan'ko'd wathin
tal 'de/ 'peni 'kwanin gwanyjaka/ oki aha/
gwo mo ki: Dhalku/ ki ko mo ma. Hili mo
mo ma, Adhop ma wak ma Yahuuda/ dhali
Abirman ma Dawuu'd, a'di piki mii e mo
be. Wakan a'di, a'di imidi mish yit yansan
jin 'kucu is ka'd 'twa/ mo dhala 'dinčila/ kun
'koni pesu/ kun 'dapkunu a'di 'twa/ mo.

⁶ Dhali mbwaman ma kursi ma malik
mo dhali to/e kun 'koni donjon kun 'kon ki
e mo dhali ibwaman 'kwanin gwanyjaka/
mo tani aha/ parkina Ari Ka'bal e mo mmo-
dosh mo. A'di wana e ki a'di jin 'koshkunu
mo, ki ce kun 'koni pesu/ ime'd mo dhali
ka pinya/ e kun 'koni pesu/ mo, uni gun ta
shi/in ma Arumgimis kun 'koni pesu/ mo,
uni gun hashkunu mo eya ris mony'ceshi
'baar mo. ⁷ Dhali a'di yaki'd mo dhali
bu'thki yit yansan jin 'kuckunu is mo 'peni
me'da bim poros gi a'di jin ca'bki'd eya
kursi ma malik mo. ⁸ Dhali ki a'di bu'thki
yit yansan jin 'kucu is mo tani to/e kun
'kon ma po/i donjon kun 'kon ki e mo dhali

'kwanin gwanyjaka/ kun 'koni iss 'kwan-
impa 'de/ i'ce'dka donjon mo tani ta'kkina
'ceshi bwambori Ari Ka'bal mo. Uni 'baar
ka 'dete/ 'dete/ bu'thkina dhen'dhenye/ mo
dhali ton'kul bwa kun tana sahan 'dolkon
gana/ mo kun 'tu'dkunu mo ka 'bicajwahar
mo jin ta mon'tho gi uni kun dhunu ki she/
ki dhelel dhelel mo. ⁹ Dhali uni yukki gway
this mo mmo/o gwo mo ki:

/E a'di ta a'di jin ha me'd mo mmobu'th
yit yansan jin 'kucu is mo dhali
mmoka'da 'dinčilam piti jin 'dapu
a'di 'twa/ mo,

haali/ /e 'koshkunu jwa mo, dhali ka bas
pini mo tani /e wanki 'kwani 'ba/ mo
goma Arumgimis mo

'peni arisa wak kun 'ko 'kwani e ki she/ ki
she/ mo dhali 'peni aris 'twa/ kun wala
'kwani ki she/ ki she/ mo dhali 'peni
'kwani kun 'kona e ki she/ 'peni tiya
mo dhali 'peni kal gi 'kwaniny'cesh/
mo

¹⁰ dhali /e ki nyon uni ki 'penkuman bampa/
mo dhali /e ki dhu uni ki igasiis goma
Arumgimis bana mo

dhali uni mini ta tapa mo e mony'cesh
yansan mo.

¹¹ Yan'ko'd aha/ ki hil mo mo dhali aha/
cikina rakin jin rayunu/ mo ka kul is 'pena
kursi ma malik mo dhali to/e kun 'kon ki
e mo dhali gwanyjaka/ 'kwani mo tani
'twa/ gi iman'doyu gwo ka ris dhali ka
ris uni ka ris kun molu den e mo dhali
'twan 'kwani alip alip mo, ¹² mmo/o gwo
ka dhan 'twa/ kun caaca mo ki: A'di ta
a'di jin ha me'd mo. A'di jin ta Ari Ka'bal
jin 'koshkunu mo mmobu'th mom'bi'th mo
dhali pa mo dhali moyuk mo dhali mo jin
eka/ ek mo dhali montak mo dhali monyca
mo dhali mom'bor mii mo. ¹³ Dhali aha/
cikina ris to 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun
ukunu mo kun 'kon e momis mo dhali
kun 'kon e mony'cesh mo dhali kun 'kon e
bwan'kwariny mony'cesh mo dhali e bwan
kumma/ yi'de/ mo dhali aris uni 'baar mo
kun 'koni bwaman mo tani o gwo mo ki: E
a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik mo
dhali e Ari Ka'bal mo ki mom'bor mii midi
di mo dhali montak mo dhali monyca mo
dhali mo/ek mo gom ki sule/ mo dhali ki
sule/ mo. ¹⁴ Dhali to/e kun 'kon ma po/
i donjon mo kun 'kon ki e mo tani o gwo

mo ki: Amen, dhali 'kwanin gwanyaka/ ta'kkin mo dhali lun a'di mo be.

6

Arisa 'Dinjala/ mo

¹ Dhali aha/ mishkina mo ki Ari Ka'bal 'ceeki yit yansan jin 'kuču is 'twa/ mo a'di jin ta jin 'de/ 'peni tiyan pesu/ mo kun 'dapkunu 'twa/ mo ka 'dinjala/ mo, dhali aha/ cikkina 'twan 'de/ 'peni to/e kun 'kon ma po/i donjon kun 'kon ki e mo, mmo/o gwo mo me'd 'twa/ ma sho'k jin dorki'd mo ki: Yayu/ mo. ² Dhali aha/ parkina mo e mo dhali hili mo mo ma, shumarum kush mo dhali a'di jin merki a'di apo/ mo tani ta'd ga abwa mme'd mo. Dhali ton'kup cikunu a'di mo, dhali a'di yaki'd ka piye/ mo mmopi mii e mo dhali di gwo ibwa mo mmopi mii e mo be.

³ Dhali ki a'di 'ceeki'da 'dinjala/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/i su/ mo tani aha/ cikkina 'twa/ 'peni to/e kun 'kon ki e mo kun 'kon ma po/i su/ mo jin o gwo mo ki: Yayu/ mo. ⁴ Dhali shumaruma kamu/ pu'dki'd ka piye/ mo jin ca'bki 'tikil 'tikil mo dhali dhir dhir mo. Dhali a'di jin merki a'di apo/ mo tani a'di dhalkunu bway mo mmobu'th monku'th is 'peni 'kwaniny'cesh mo, wakan ki 'kwani mini 'kosh jwa ka rem 'kup mo, dhali a'di cikunu dhan gandala turga/ jin caaca mo.

⁵ Ki a'di 'ceeki'da 'dinjala/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/i kwara mo tani aha/ cikkina to/en kamu/ jin 'kon ma po/i kwara jin di ki e mo jin o gwo mo ki: Yayu/ mo. Dhali aha/ parkina mo e mo dhali hili mo mo ma, shumaruma kamu/ pu'dki'd mo jin ta'da dhisal mo, dhali a'di jin merki a'di apo/ mo tani ta'd gi to jin baru to mo mme'd piti mo be. ⁶ Dhali aha/ cikkina 'twa/ jin wana e ki a'di jin doshki'di bwaman to/e kun 'koni donjon kun 'kon ki e mo mmo/o gwo mo ki: Pos bunyan jin baru ka gada mo ki nasa guurush mo dhali pos bunyana kamu/ jin baru ka gada karka ba'de/ apo/ mo ki nasa guurush mo. Hili dhalku/ ki shi/a yin is mo dhali yimana mura'th jin ka/u ki njah njah mo.

⁷ Ki a'di 'ceeki'da 'dinjala/ jin 'kon ma po/i donjon 'twa/ mo tani aha/ cikkina 'twa/ 'peni to/e kun 'kon ki e mo kun 'kon

ma po/i donjon mo kun o gwo mo ki: Yayu/ mo. ⁸ Dhali aha/ parkina mo e mo dhali hili mo mo ma, shumaruma kamu/ jin ta'da mandupany pu'dki'd mo, dhali a'di jin merki a'di apo/ mo tani gway piti yuku ki Mowu mo, dhali Mo ma Haawiya mo, a'di bathki a'di isho'k mo. Dhali uni cikunu mom'bi'th mo apo/ mony'cesh mo ntagi bwanu'ba kamu/ gi mony'cesh mo mmo'kosh uni ki gandala turga/ mo dhali ki te/ mo dhali ki mo/isa nyor 'peni to kun shi/kin mo dhali ki tombwaasho kun 'kokin e mony'cesh mo.

⁹ Dhali ki a'di 'ceeki'da 'dinjala/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/i mudhe'd mo tani aha/ parkina mo e mo e bwan'kwariny mo ma gwata/ jin miikunuwa basa 'cesh mo akashira/ gi uni gwansan kun 'koshkunu jwa mo gom gwo ma Arumgimis mo dhali gom gwo jin kala uni mmo'tor mo. ¹⁰ Uni cuukin ki dhan 'twa/ kun caaca mo mmo/ o gwo mo ki: Ayy, Tapa jin di'da Litgany mo, /e kogu mo dhali /e ta a'din gana/ mo. Kakasja sa/? imina /e dwall gwo mo dhali ri/a ri'c mo goma bas bam mo apo/ uni gwansan kun 'kokin apo/ mony'cesh mo? ¹¹ Yan'ko'd uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ cikunu burrinyen kush mo dhali torkunu gwo mo mmosi/is ari'ceenne/ mo ntagi monden gi igarr buni kun nyakkina tu'c mii mo dhali iwak buni mo minu 'taki thim mo, uni gun minu 'taki 'kosh jwa mo me'd uni, uni ki is buni mmomiikunu uni kan mo.

¹² Dhali ki a'di 'ceeki'da 'dinjala/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/i pe'de/ mo tani aha/ hilkina mo mo dhali hili mo mo ma, adhan mony'cesh yikinki is mo dhali atente/ warki'd ki 'thi/ mo me'da shawaal 'thi/ mo dhali appe jin ta'da kunn is mo tani warki'd ka bas mo ¹³ dhala risa cul 'peni momis uni ta'kkina 'cesh mo me'd cwampu/ mo me'd jin raskina a'di maman kun 'koki is mo e mondit mo ki a'di yikinkin ma punthar 'tham is mo. ¹⁴ Momis a'di puuki'd mo mmowa e ki yit jin 'kučunu is mo, dhala ris wosha turga/ mo dhali a/uka 'cesh mo uni jočunu mo 'peni mom buni mo be. ¹⁵ Dhali yan'ko'd imalik kun 'kon e mony'cesh mo dhali 'kwani kun caaca mo dhali uni gun ta gummpa/ gom 'kwani ma mee mo dhali uni gun ta pa ki pa mo dhali

uni kun 'bitha'bi'th mo dhali 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo dhali uni gun ta cɪŋkina/ kun yolu mo dhali uni kun 'kon ki 'kus mo tani uni bagkin e jurum wosh mo dhali e bwamana ris wosh mo e 'kuwosha turga/ mo tani ¹⁶ uni yukki wosha turga/ mo dhali aris wosh mo mmo/o gwo mo ki: Taki apo/ aman mo dhali bagi aman mo 'peni jis/e gi a'di jin ɔa'bki'd eya kursi ma malik mo dhali 'pena nyor gi Ari Ka'bal mo ¹⁷ haali/ adhana tee ma nyor buni jin caaca a'di pu'dki'd mo dhali kaja a'di imidi mish doshi bwambori a'di mo?

7

Uci ma Israyiil kun 'Koni Alaapi Iss 'Kwanimpa Ipesu/ mo I'ce'dka Doŋon Apo/ mo kun 'Dapu ka 'Dinjala/ mo

¹ Ko'di mii yansan mo tani aha/ parkina iman'doyu gwo e mo kun 'koni doŋon mo mmodosh eya rukun gi mony'cesh kun 'koni doŋon mo mmobu'th 'tham kun poshkin me'd mo 'peni mony'cesh kun 'kona shem 'pena bi idonon mo, ki 'thama kamu/ midi 'taki diki poshu apo/ mony'cesh mo, walla e kumma/ yi'de/ mo walla apo/ cwan kamu/ mo. ² Yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwon kamu/ e mo jin shinkunu mo 'peni mo jin sul ma tente/ mo ka 'dinjala/ ma Arumgimis jin di ki e mme'd mo, dhali a'di yukki'da yuk ki dhan 'twa/ jin caaca kagahara mo e iman'doyu gwo kun 'koni doŋon mo, uni kun cikunu mom'bi'th mo mmoshi/ mony'cesh mo dhali kumma/ yi'de/ mo ³ mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ mony'cesh ki shi/ is mo walla kumma/ yi'de/ mo walla aris cwa mo, ntagi ana mina 'dapa 'dinjala/ apo/ imanmii to ma Arumgimis bana mo e buyem buni mo. ⁴ Dhali aha/ cikina dhan monden gi uni gun 'dapkunuwa 'dinjala/ mo mmota alaapi* iss 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka doŋon apo/ mo, uni gun 'dapkunuwa 'dinjala/ mo 'peni arisa wak kun 'kona e ki she/ ki she/ mo 'peni iya/ ma Israyiil mo, ⁵ alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, uni gun 'dapkunuwa 'dinjala/ 'pena wak ma Yahuuda/ mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak

ma Ra/ ubiin mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Jaad mo, ⁶ dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Ashiir mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Naptaali mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Manassa mo, ⁷ dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Shamuun mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Lawi mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Yassaakar mo, ⁸ dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Sabuluun mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Yuusup mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, gun 'dapkunu 'twa/ ka 'dinjala/ 'pena wak ma Benyamiin mo.

Abuhany 'Kwani 'Pena Ris Kal gi 'Kwaniny'cesh mo

⁹ Ko'di mii yansan mo tani aha/ hilkina mo mo dhali hili mo mo ma, adhana buhany wathimpa caaca mo jin mina wathin tal 'den kamu/ mol den e mo, 'peni aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo, dhali 'peni arisa wak gi 'kwani ki she/ ki she/ mo, dhali 'peni 'kwani kun 'kona e ki she/ ki she/ mo, dhali 'peni 'kwanin tiya kun wal 'twa/ ki she/ mo, mmodoshkina uni mbwambor ma kursi ma malik mo dhali mbwambori Ari Ka'bal mo, mmohi'th burrinyen turga/ kun ta kun kush mo, dhali abiny jethkum e me'd buni mo be. ¹⁰ Dhali uni cuun ki dhan 'twa/ kun caaca mo mmo/o gwo mo ki: Mowoth ta ji ma Arumgimis bana mo, a'di jin ɔa'bki'd eya po/ kursi ma malik mo dhali e Ari Ka'bal mo. ¹¹ Dhali aris iman'doyu gwo 'baar mo doshkin ki mis mo mmo'kam a'di is mo, kursi ma malik mo, dhali mmo'kam 'kwani gwanyjaka/ is mo dhali to/ e kun 'koni doŋon kun 'kon ki e mo, dhali uni ta'kki bwam/ em buni ibwambor ma kursi ma malik mo dhali lunja Arumgimis mo ¹² mmo/o gwo mo ki: Amen. Mom'bor mii mo dhali monyca mo dhali moyuk mo dhali mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo dhali montak mo dhali mom'bi'th mo dhali mo/ek mo eya Arumgimis bana mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo. Amen.

* **7:4** miyya wa arba wa arba/iin alip

¹³ Dhali yan'ko'd jan tal 'den kamu/ 'peni 'kwaniŋ gwanyjaka/ 'ka'daa/ gwo me'di is mo, mmo/o gwo mo ki: Ki ija anahannee kun shumkunu ki burrinyen turga/ kun ta kun kush mo dhali 'peni mana ipu'dkina uni mo? ¹⁴ Aha/ ki o a'di gwo mo ki: Gana, /e a'di imishki uni mo be. Dhali a'di ki oyaa/ gwo mo ki: Uni gwansani, ita uni gun piyin mo 'pena dhan monto'c bwa mo. Uni lamki burrinyen tur buni mo dhali mii uni ki bany bany ka bas gi Ari Ka'bal mo.

¹⁵ Wakan uni 'kokini bwambor ma kursi ma malik ma Arumgimis mo dhali mii a'di to ki montee ilu/ mo dhali ki mon'thiny ilu/ mo e gu'b gi mond-heleladhelel piti mo be,

dhali a'di jin ca'bki'da po/ kursi ma malik mo tani a'di midi pa'd ki uni adarha'da/ jin ta bun'kus piti mo be.

¹⁶ Uni mina te/ mol 'kosh ki sule/ mo, walla mina yi'de/ 'koki bu'th ki sule/ mo.

Atente/ si'da/ midi diki 'kosh uni mo, walla midi diki ci'th uni is ki mom'batha'd piti mo.

¹⁷ Haali/ Ari Ka'bal, a'di doshki'di bwaman ma kursi ma malik mo, a'di jin ta'da Amanhil uni mo,

dhali a'di midi shu uni bway mo e mo jin kasha yi'de/ jin di ki e e mo

dhali Arumgimis midi shumuta ris jabudhi 'baar mo 'peni em buni mo be.

8

A'din'kila/ jin 'Kon ma Po/i Pesu/ mo dhali Ton'kul Bwa jin Ta 'Dolkon Gana/ mo jin Dukunuwa 'Bicajwahar mo

¹ Ki Ari Ka'bal 'ceeki'da 'din'kila/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/i pesu/ mo tani mo doshki'd ki biyuu e momis mo ki ari mo mo jin wana e ka nusa saa mo. ² Dhali yan'ko'd aha/ parkina iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ e mo, uni gun doshki'di bwambor ma Arumgimis mo, dhali apoome/ 'koni pesu/ cikunu uni mo. ³ Dhala man'doyu gwon kamu/ pu'dki'd mo dhali doshki'd mo e mo ma gwa'a/ jin dukunuwa 'bicajwahar mo ki ton'kul bwa jin ta 'dolkon gana/ mo jin dukunuwa 'bicajwahar ime'd mo. Dhali a'di cikunuwa 'bicajwahar kagahara mo mmoce e ki mon'tho ma ris uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel

mo apo/ mo ma gwa'a to jin ta ton'kul bwa mo jin ta 'dolkon gana/ mo mbwambor ma kursi ma malik mo, ⁴ dhali aku'd ma 'bicajwahar a'di cuki mis mo nyakki mon'tho gi uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo 'peni me'd ma man'doyu gwo jin doshki'di bwambor ma Arumgimis mo be. ⁵ Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo bu'thki ton'kul bwa jin dukunuwa 'bicajwahar mo dhali a'di ki 'tu'd a'di ka kapany o'd mo 'peni mo ma gwa'a/ mo dhali a'di ki yek a'di apo/ mony'cesh mo, dhali kontor ma sho'k gwoki'd ki gur gur mo dhali dhan rakin caaca mo dhali awar dhwa/a'dki'd ki dhwa/a'd dhwa/a'd mo dhali adhan mony'cesh yikinki is mo be.

Arisa Poome/ mo

⁶ Dhali iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ kun tan ga poome/ kun 'koni pesu/ mo tani uni thosonki is mo mmodhal uni me'd mo be.

⁷ Dhala man'doyu gwo jin t'wa/ a/ a'di dhalki'da poomem piti me'd mo dhala wasa/ dhali o'd bathki a'di isho'k mo mmo'cur e ka bas mo, uni kun ta'kkina po/ mony'cesh mo be. Dhali 'ban gi mony'cesh jin 'kon ma po/ i kwara mo tani a'di kopkunu ki o'd mo be dhali 'ban gi bwanycwan kamu/ jin 'kon ma po/ i kwara mo tani a'di kopkunu ki o'd mo be dhali arisa shon dhii/ini 'baar mo tani uni celkunu ki o'd mo.

⁸ Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/ i su/ mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo be dhali dhan ton kamu/ caaca kagahara mo, wana e ka dhan wosha turga/ mo jin ci'thkunu ki o'd mo, dhali a'di bitkunu e bwan kumma/ yi'de/ mo ⁹ dhali 'ban gi kumma/ yi'de/ jin 'kon ma po/ i kwara mo tani warki'd ka bas mo dhali 'ban gi to/e kun 'kon ma po/ i kwara kun 'kon ki e mo tani uni wukin mo e yi'de/ mo dhali 'ban ma kur kun 'kona 'bani kwara mo tani uni 'ce'dkunu sho'k mo be.

¹⁰ Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/ i kwara mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo dhali adhana cul bitki'd 'peni momis mo mmodhel mo mo me'd dhantho/ mo be dhali a'di bitki'd eya 'ban yi'de/ kun 'kon ma po/ i kwara mo dhali apo/ yi'de/ jin kasha e ki kash mo be. ¹¹ Dhali gway ma cul yansan mo tani a'di yukunu gway ka

tap mo. Dhali 'ban gi yi'de/ jin 'kon ma po/ i kwara mo tani warki'd ka tap mo dhali 'kwani ka ris wukin mo 'peni yi'de/ yan mo be haali/ yi'de/ ca'bki ka/ ka/ mo.

¹² Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/i donjon mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo, dhali 'ban ma tente/ jin 'koni kwara mo tani a'di pwa^hthkunu 'ban mo dhali 'ban ma ppe jin 'kon ma po/i kwara mo dhali 'ban ma cul jin 'kon ma po/i kwara mo, wakan ki 'ban gi monkush buni jin 'kon ma po/i kwara mo tani warki'd ki mondhurumi'd mo. Dhali 'ban gi montee jin 'kon ma po/i kwara mo tani a'di nonu mo 'peni mo jin 'twakki mo mo dhali wakan si'da/ 'ban gi mon'thiny jin 'kon ma po/i kwara mo be.

¹³ Dhali yan'ko'd aha/ hilkina mo mo dhali aha/ cikkina wulu/ jin 'therki ko mo ka dhan 'twa/ jin caaca kagahara mo me'd jin pekina a'di isi bwaman momis mo ki: Wayyi, wayyi, wayyi e uni gwansan kun 'koni mony'cesh mo ka poomen tiya 'konu mo mmodhal me'd mo, a'di jin mura iman'doyu gwo kun 'koni kwara mmopi mo be.

9

¹ Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/ i mudhe'd mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo, dhali aha/ parkina cul e mo mmobitu/ 'peni momis a'cesh mo, dhali a'di cikunuwa muptha/ ki jis jin shu'd jin dar gi 'pemen mo. ² Dhali a'di ki ka'd moshu'd gi jis jin dar gi 'pemen mo, dhali 'peni moshu'd gi jis yan mo tani aku'd cuki mis mo me'd dhana ku'd jin caaca 'peni mo jin 'thanu o'd ki wur wur mo, dhali atente/ dhali bul mis 'kokin mo mmodhuruma dhurum mo ka ku'd 'peni jis shu'd yan mo be. ³ Dhali 'pena ku'd yan mo tani ameenkuuyu/ pu'dkin apo/ mony'cesh mo dhali uni cikunu mom'bi'th mo mmowa e ki mom'bi'th ma 'dak mo e mony'cesh mo. ⁴ Uni torkunu gwo mo mmo'koki shi/ asho e mony'cesh mo, walla aris mo gunn kun dhii/in mo, walla cwa gunn mo, hili jasi 'kwani gwansan kun 'koki ta ga 'dinkila/ ma Arumgimis e buyem buni mo tani ⁵ uni idhalkunu uni bway mo mmo^{ci} isa nyor ki me'd mo ka ppe 'kupi mudhe'd mo, hili yisa mmo'kosh uni jwa mo, dhali thulany buni

wana e ki thulany ma 'dak mo ki a'di wo'cki 'kwani mo be. ⁶ Dhali ka cim gwansan mo tani 'kwani mini nap wu mo tani dhali uni yisa mini gam a'diya. Uni mina bwa o kagahara mmowu mo dhali wu midi gus 'peni uni mo be.

⁷ Dhali jamas ma kuuyu/ gwansan mo tani uni wana e ki shumarum kun thosonkunu is mo gom mo ma mee mo. E 'kup buni mo tani uni takin gi ton'kup kun wana e ki ton'kup 'dolkon gana/ mo. Jis/em buni wana e ki jis/en 'kwanim pa mo, ⁸ amur is buni wana e ka amur'kup gi up mo dhali shem buni wana e ki she/ ma dhop mo. ⁹ Uni takin gi nyahara/ kun wana e ka racpa/ kun ta tonkuthu'd mo, dhali is ma bim buni alki is mo me'da risa arabiya kun dirkina shumarum mo mmoya nwa^{ca}/ e mo ma mee mo be. ¹⁰ Uni takin gi thin kun wana e ka 'dak mo dhali wo'c buni mo, dhali mom'bi'th buni mmoshi/ 'kwani mo ka ppe 'kupi mudhe'd mo ishki'd e thin buni mo be. ¹¹ Uni takin ga malik apo/ uni mo a'di jin ta'da man'doyu gwo gi jis jin dar gi 'pemen mo. Gway piti yuku ki 'twaⁿ 'Kwani Ibraniyiin ka Abadduun mo, dhali ki 'twaⁿ 'Kwaniⁿ Griki a'di yuku ka Abulliyyuun mo.

¹² Dhali awayyi jin ta jin twa/ a/ peki'd mo. Hili mo mo ma, awayyi jin 'kon ma po/ i su/ mo a'di diyi'd mmomii pu'du/ mo.

¹³ Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo jin 'kon ma po/i pe'de/ mo dhalki'da poomem piti me'd mo, dhali aha/ cikkina 'twa/ 'peni ce kun 'koni donjon 'pena gwa^{ta}/ jin ta 'dolkon gana/ jin di'di bwambor ma Arumgimis mo ¹⁴ mmo/o gwo mo eya man'doyu gwo jin 'kon ma po/i pe'de/ mo, a'di jin ta'd ga poome/ mo ki: 'Cuki iman'doyu gwo kun 'koni donjon mo, uni gun dek^kunu mo eya dhan kumma/ yi'de/ jin yuku gway ka Elpuraat mo. ¹⁵ Wakan iman'doyu gwo kun 'koni donjon mo tani uni 'cuk^kunu mo, uni gun bu'thkunu me'd mo mmothoson is mo goma saa mo dhali goma tee mo dhali goma ppe mo, dhali gom yil mo, mmo'kosh 'ban gi 'kwani kun 'kon ma po/ i kwara a'cesh mo. ¹⁶ Dhan monden ma thuruk ma mee kun mer shumarum apo/ mo tani 'koni alaapi 'kume'd mar is dok/e ka alaapi 'kume'd mo dhali dok/e mar is ka

alaapi 'kume'd mo. Dhali aha/ cikkina dhan monden buni e mo. ¹⁷ Dhali tonyjan pem jin parkika/ e mo tani shumaram wana e ciki/ mo. Dhali uni gun mer shumaram apo/ mo tani uni hi'thkina racpa/ mo ki jamas gi mo/o'd mo dhali jamas gi wosh jin ta 'pinyamath mo dhali jamas gi wosh jin si'da 'kwani mo jin ca'bki go'd go'd mo, dhali 'kup shumaram wana e gi 'kup ma dhop mo, dhali o'd dhali aku'd dhali wosh jin si'da 'kwani mo gacki'd 'peni 'twam buni mo be. ¹⁸ Ki to gwansani kwara kun 'koshi 'kwani is ka nyor mo tani 'ban gi 'kwani kun 'kon ma po/i kwara kun 'kon e mony'cesh mo tani uni 'koshkunu ki o'd mo dhali ka ku'd mo dhali ki wosh jin si'da 'kwani mo jin gacki'd 'peni 'twam buni mo be. ¹⁹ Haali/ mom'bi'th gi shumaram mo a'di diki'd e 'twam buni mo dhali e thin buni mo. Thin buni waki tasha/ mo kun takin gi 'kup mo, dhali ki uni mo tani uni ki dhu 'kwani jama/ i is mo.

²⁰ Dhali 'ban gi 'kwaniŋ kamu/ mo, uni gun 'konuki 'kosh mo naskina/ ki isa nyor yan jin woci 'kwani is she/ mo tani uni 'koki rica du is mo 'peni mii gi me'd buni mo walla dhala ruma 'cesh lun 'pen mo dhali tompinycon kun uku 'peni 'dolkon gana/ mo dhali 'dolkon kush mo dhali akorok mo dhali wosh dhel mo dhali cwa mo, uni kun mol mo par e mo walla cik gwo mo walla ii ki sho'k mo. ²¹ Walla uni si'da/ 'koki rica du is mo 'peni mo ma meem buni kun 'kosha uni mo walla mii ma rum buni kun miina uni mo walla miinyal buni kun miina uni mo walla mii ma 'dim buni kun miina uni mo.

10

Aman'doyu Gwo dhali Ari Yit jin 'Kucu Is mo

¹ Yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwon kamu/ e mo a'di jin ta gi mom'bi'th mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo, kothu is ka rak mo dhali ka pe'do/ i'kupi a'di mo, dhali bwam/em piti wana e ka tente/ mo dhali 'basho'k piti wana e ka kak o'd mo.

² A'di ta'd gi ari yit jin 'kucu is mo mmodi 'twa/ kany mo e me'd piti mo. Dhali a'di ki kar shoka bim poros piti apo/ kumma/ yi'de/ mo dhali shoka biny cam piti apo/ mony'cesh mo, ³ dhali a'di ki yuka yuk ki

dhan 'twa/ jin caaca mo, mmowa e ka dhop jin an'karki ko mo. Ki a'di yukki'da yuk mo tani mondor ma sho'k kun 'koni pesu/ mo tani alki is mo. ⁴ Dhali ki mondor ma sho'k kun 'koni pesu/ mo alki is mo tani aha/ 'disha 'twa/ mo mmo'kwar a'di mo, hili aha/ cikkina 'twa/ 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: 'Dapi a'di ka 'din'kila/ mo, a'di jin ona montor ma sho'k kun 'koni pesu/ mo, dhali dhalku/ a'di ki 'kwar mo ka jes is mo. ⁵ Dhali aman'doyu gwo, a'di jin parkika/ e mo tani doshki'da po/ kumma/ yi'de/ mo dhali mony'cesh mo mmo'de'k me'da bim poros piti 'kup ki momis mo ⁶ mmothul gwo me'da po/ mo ki a'di jin diki'd goma sule/ mo dhali ki sule/ mo, a'di jin ukki momis mo dhali to kun 'koni bwaman a'di mo dhali mony'cesh mo dhali to kun 'koni bwaman a'di mo dhali kumma/ yi'de/ mo dhali to kun 'koni bwaman a'di mo ki miiŋ kamu/ minu 'taki 'koki mii miiyu/ ka diite/ mo, ⁷ hili ka tee gi ko ma poome/ jin yukuwa yuk mo jin minu kum cuuwa/ ka man'doyu gwo jin 'kon ma po/i pesu/ mo gom gwo ma Arumgimis jin cinu ki jim bag mo me'd jin mina a'di bak a'di e cin'kinam piti mo, uni gun ta imanci gwom piti mo, ki a'di minu 'taki thim mo be.

⁸ Dhali yan'ko'd 'twa/ jin cikka/ 'peni momis o aha/ gwo mo dok/e ki: Yaku/ mo, dhali budhi yit jin 'kucu is mo, a'di jin di 'twa/ kany mo e me'd ma man'doyu gwo mo, a'di jin doshki'da po/ kumma/ yi'de/ mo dhali apo/ mony'cesh mo be. ⁹ Wakan aha/ yakina mo eya man'doyu gwo mo dhali tor a'di gwo mo mmo'ci aha/ ari yit jin 'kucu is mo. Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Budhi a'di ma dhali 'kayi a'di ma. A'di midi ka/ aka/ gom bwam pini mo, hili a'di midi ca'bki dhel dhel me'da dham mo e 'twam pini mo be. ¹⁰ Dhali aha/ bu'thkina ari yit jin 'kucu is mo 'peni me'd ma man'doyu gwo mo dhali 'ka a'di mo. A'di ca'bki'd ki dhel dhel me'da dham mo e 'twam pem mo. Hili ki aha/ 'kakina a'di mo tani bwam pem ca'bki'd ki nah nah mo. ¹¹ Dhali aha/ torkunu gwo mo ki: /E mini mii ci gwo is mo gom 'kwani ka ris mo dhali gom kal gi 'kwaniny'cesh mo dhali gom 'kwani kun 'kona 'twa/ ki she/ ki she/ mo dhali gom imalik mo be.

11

'Kwani Su/ kun Ta Iman/o Gwo mo

¹ Dhali yan'ko'd aha/ cikunuwa cwahan mo jin wana e ki cwan kol 'kus mo mmo-bar to mo, dhali aha/ torkunu gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali bari gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis mo dhali mo ma gwata/ jin miinuwa basa 'cesh mo dhali uni gwansan kun lunjini cine/ mo. ² Hili dhalku/ ki bar mo ma gon jin di'd ka piye/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo. Dhalki a'di 'pen mo, haali/ a'di cikunu 'kwanin kal gi mony'cesh mo, dhali uni mini yap mom'penkuman bampa/ yan jin kogu mo ki sho'k mo ka ppe iss* 'kwanimpa su/ i'ce'dka su/ mo. ³ Dhali aha/ mina ci uni kun 'koni su/, uni gun ta iman/o gwom pem, mom'bi'th mo mmoci gwo is mo goma tee kun 'kon ma alipi† 'de/ mo jin 'ce'dki'd ka iss 'kwanimpa ka 'kume'd 'dap 'twa/ ka kwara mo, mmohi'th burrine/ ma shawaal kun ta kun 'thi/ mo.

⁴ Uni gwansan ta cwa setuun isu/ mo dhali alamba/ kun ta tirkina/ isu/ mo, uni gun doshkin bwambori Tapa gi mony'cesh mo. ⁵ Dhali wakki/ jan tal 'den kamu/ midi 'taki shi/ uni mo tani o'd minu wolu/ 'peni twam buni mo dhali shwa uni gun ta 'kup buni ki 'ci'd'da/ mo. Wakki/ jan tal 'den kamu/ midi shi/ uni is mo tani a'di 'dapa'dap kan ki a'di minu 'kosh mo. ⁶ Uni ta gi mom'bi'th mmomu'th momis 'twa/ mo ka shoka kamu/ midi diki pir ari yi'de/ a'cesh ki me'da tee gwansan jin 'kona uni mmoci gwom buni is mo, dhali uni ta gi mom'bi'th apo/ yi'de/ mo mmowar uni mmota abas mo dhali mmodor mony'cesh mo ka ris isa nyor kun woci 'kwani is she/ mo me'd ka ris me'd jin mina bwa o uni mo mmomii kan mo. ⁷ Dhali ki uni mini 'baar gwom buni jin ona uni is mo tani adhan to/e yan jin midi shinu 'peni jis jin dar gi 'pemen mo tani midi mii mo/as apo/ uni mo dhali pi uni e mo dhali 'kosh uni mo be. ⁸ Dhali bungwar is buni kun wukin mo tani mini ishi bway tur kun iinu mo e dhan 'penkuman bampa/ mo a'di jin yuku gway ki, a'di jin 'be'dki gwo ki 'pemen kamu/ mo, ki a'di jin ta Pan Saduum mo dhali

Pam Masir mo e mo jin 'koshkunu Tapam buni ki cwany'cithan dhul mo. ⁹ Haali/ ka cim kwara dhali ka nusa po/ mo tani 'kwanin gwas 'peni 'kwanin tiya mo dhali 'peni awaka tiya mo dhali 'peni 'kwani kun 'kona 'twa/ ki she/ ki she/ mo dhali 'peni kala tiya mo uni hilkina hil ka 'thime/ mo gom bungwar is buni kun wukin mo dhali ush ki 'tash mo mmodhal uni bway mo ki uni minu kan ijis jwa mo. ¹⁰ Dhali uni gwansan kun 'kon e mony'cesh mo tani uni mina bwa i'kunya'kuny apo/ uni mo dhali mii miim 'penkapan mo dhali ci to ki me'd ka rem 'kup mo haali/ imanci gwo su/ gwansan, uni 'koshki 'kwani is ka nyor ki to jin wo'cki 'kwani is she/ mo, uni kun 'kon e mony'cesh mo. ¹¹ Hili 'ko'da cim kwara dhali ka nus mo tani shi/ir jin di ki e 'peni Arumgimis cikki'd e uni mo dhali uni doshkin ki sho'k buni mo, dhali adhan monko/ is bitkin apo/ uni gwansan kun parki uni e mo be. ¹² Dhali yan'ko'd uni cikki dhan 'twa/ jin caaca 'peni momis mo mmo/o uni gwo mo ki: liyu/ ise mo. Dhali e jis/e gi unim buni kun ta 'kup gi uni mo tani uni iiki bway momis mo e bwaarak mo. ¹³ Dhali ka tente/ caan mo tani adhan mony'cesh yikinki is mo dhali 'ban gi 'penkuman bampa/ jin 'kon ma po/ i 'kume'd mo tani ta'kkin mo be. Dhali 'kwani alaapi pesu/ mo uni 'koshkunu ki mony'cesh jin yikinki is mo, dhali kun tiya uni deekin ki dee jin shiyi'd mo dhali ci monyca ka Arumgimis jin ta ji gi momis mo be.

¹⁴ Dhali awayyi jin 'kon ma po/i su/ mo tani peki'd mo be. Dhali hili mo mo ma, awayyi jin 'kon ma po/i kwara mo tani 'dishkina 'twa/ mmopu'du/ mo be.

Apooome/ jin 'Kon ma Po/i Pesu/ mo

¹⁵ Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i pesu/ mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo be, dhala dhan 'twa/ kun caaca gwoyunu/ mo 'peni momis mo mmo/ oyu/ gwo mo ki: 'Penkuman bampa/ gi mony'cesh mo tani a'di warki'd ki 'penkuman bampa/ gi Tapam bana mo dhala Kristhos jin ta jim piti mo, dhali a'di midi ta Tapa gom ki sule/ mo dhali ki sule/

* 11:2 itneen wa arba/iin † 11:3 alip wa miyyateen wa sittin

mo be. ¹⁶ Dhali 'kwanin gwanyaka/ kun 'koni iss 'de/ mo mmo'ce'dka donon mo uni kun 'koki 'pena kursim buni ibwambor ma Arumgimis mo tani ta'kki jis/em buni a'cesh mo dhali luja Arumgimis mo ¹⁷mmo/o gwo mo ki:

Aman cikina /e mom'bor bwa i is mo, Tapa Arumgimis jin Eka/ Ek mo, /e jin din mo dhali /e jin dikan mo

haali/ /e bu'thki dhan mom'bi'th pini mo dhali tel mii 'pen mo mmota tapa mo.

¹⁸ Dhan kal gi 'kwaniny'cesh burushkina mo isho'k mo, hili anyor pini jin toru gwon dwall 'twa/a 'cesh mo tani a'di pu'dki'd mo

dhali mo gom uni kun wukin mo ki uni minu dwall gwo mo

dhali mo jin mina /e ci cin'kinam pini to mo kun ish kumma/ mo, uni gun ta iman'ci

gwo mo dhali uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo,

dhali uni gwansan kun ko/ki gway pini mo, nyakki uni kun gwa'dan mo dhali uni kun cakin mo,

dhali mo jin 'ce'duwa 'ce'd sho'k gom uni kun ta iman'ce'd mony'cesh sho'k mo be.

¹⁹ Dhali yan'ko'd gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis e momis mo tani a'di ka'dkunu 'twa/ mo dhala Sanduuk jin karu gwom piti jin gamu me'd mo tani a'di parkunu e mo e gu'b gi mondheleladhelel piti mo. Dhali awara sho'k su'kki'd ki dhwa/a'd dhwa/a'd mo dhali mo alki is mo dhali agur gur ma sho'k mo dhali mony'cesh yikinki is mo dhali adhan kuluny ma wasa/ ta'kkin mo.

12

A'bom dhali Tasha/ mo

¹ Dhali adhan ton kamu/ jin ta to mer piki'd mo e momis mo jin ta jamas ma 'bom jin hi'thki'da tente/ mo dhali appe e 'basho'k ma yim mo dhali e 'kup ma yim mo tani ton'kup hi'thkin ma yim jin 'kon ma culi 'kume'd i'ce'dka su/ mo.

² Dhali ayim bwaaki'da 'ci mo dhali ayim ki 'ther cuuwa/ mo gom isa nyora dho'th ma yim mo mmo'pe'dkina a'di she/ mo goma

dho'th jin mina a'di idho'th mo. ³ Dhali adhan to mera kamu/ dok/ e piki'd mo e momis mo. Hili mo mo ma, adhan tasham 'per taki'd gi 'kupi pesu/ mo dhali jin kalki ce 'kupi 'kume'd mo dhali ton'kup ma malik kun 'koni pesu/ kun 'tamkunu mo e 'kup piti mo. ⁴ Dhali thin piti 'cwarki 'ban ma cul jin 'kon ma po/ i kwara mo 'peni momis mo dhali ras uni ka 'cesh mo. Dhali tasha/ doshki'di bwambor ma 'bom mo a'di jin 'disha 'twa/ mo mmodhodha 'ci mo ki a'di midi 'taki losa 'ci ma yim mo ka yim midi 'taki dho'th a'di mo. ⁵ Dhali ayim dho'thki'da 'ci jin ta'da gwas mo, a'din 'de/ yan jin midi ta tapa apo/ aris kal gi 'kwaniny'cesh mo ki cwan kol 'kus jin ta ton'kuthu'd mo, hili a'ci ma yim a'di bu'thkunu mo eya Arumgimis mo dhali eya kursim piti mo. ⁶ Dhali a'bom yaki'da nwa'a/ mo e mombwaasho mo, e mo jin thosonkin ma Arumgimis goma yim mo, e mo jin minu thip a'di goma tee ma alipi 'de/ mo jin 'ce'dki'd ka iss 'kwanimpa ka 'kume'd mo ny'ce'dka kwara mo.

⁷ Dhali mo/ as cuki mis mo e momis mo. Mika/ iil dhali iman'doyu gwom piti askin apo/ tasha/ mo dhali tasha/ si'da/ nyakki/ iman'doyu gwonthus piti mo askina as mo. ⁸ Hili uni pikunu e mo dhali mon'kamu/ di'd gom uni e momisa?

⁹ Dhali adhan tasha/ a'di bitkunu ka 'cesh mo, dhan tashan dhamo/ yin mo, a'di jin yukunu gway ki Tapa ma Ruma 'Cesh mo dhali ka Setaan mo, a'di jin ta'da manhe'k 'kwaniny'cesh e 'baar mo – a'di bitkunu mo ka 'cesh mo dhali iman'doyu gwonthus piti si'da/ mo, uni ta'kkunu ka 'cesh nyakki a'di mo. ¹⁰ Dhali aha/ cikina dhan 'twa/ 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: Shwane/ mowoth dhali mom'bi'th dhali 'penkuman bampa/ ma Arumgimis bana mo dhali moshirr jin ta ji ma Kristhos piti mo tani pu'dkin mo, haali/ amanyera wak bana is ki gway mo, a'di bitkunu ka 'cesh mo, a'di jin yerki uni is ki gway mo isa yempa/ ki montee ilu/ mo dhali ki mon'thiny ilu/ mo ibwambor ma Arumgimis bana mo.

¹¹ Dhali uni piki a'di e mo ka bas gi Ari Ka'bal mo dhali ki gwontor buni kun tora uni mo, haali/ uni yisa enki mon'koki/em buniya. Isi kani uni ci uni mmowu mo.

¹² 'Kunyi bwa mo ma, ayy um 'kwani kun 'koni momis mo dhali um gwattan kun 'kokin e a'di mo. Hili wayyi e um mo, ayy mony'cesh dhali kumma/ yi'de/ mo haali/ tapa ma ruma 'cesh pu'dki'd e um mo ka dhana nyor jin shi/ashi/ mo haali/ a'di mishki'da tentem piti 'disha'dish mo.

¹³ Dhali ki tasha/ parki mii yan e mo ki a'di bitkunu ka 'cesh mo tani a'di nalki'da 'bom mo, a'di jin dho'thki'da 'cingwath mo be. ¹⁴ Hili a'bom cikunuwa biny jeshe/ isu/ mo, uni kun ta ku ma dhana wulu/ mo ka yim midi 'taki pe mo 'peni tasha/ mo e mombwaasho mo e mo jin minu thipa yim mo ki mo mo dhali ki mo me'd ka ris mo dhali ki mo ka nus mo. ¹⁵ Dhali tasha/ gacki yi'de/ 'peni 'twam piti me'd kumma/ yi'de/ mo 'ko'da 'bom mo mmodhidha yim sho'k ka dhana gannu/ yi'de/ mo. ¹⁶ Hili mony'cesh pu'dki'd mo dhali wo'tha yim mo dhali mony'cesh ka'dki 'twam piti mo dhali los yi'de/ jin gackina tasha/ 'peni 'twam piti mo be. ¹⁷ Yan'ko'd dok/e tasha/ shin ma nyori me'd mo goma 'bom mo dhali yaki'd mo mmomii mo/ as apo/ ushi uci ma yim mo kun 'kokin mo, uni gwansan kun dhuki gwonkan ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo dhali kun ta iman/o gwo goma Yesus mo. Dhali a'di doshki'd apowa si'b gi kumma/ yi'de/ mo be.

13

To/e kun 'Koni Su/ mo

¹ Dhali aha/ parkina to/e e mo jin cuki'd 'peni kumma/ yi'de/ mo jin 'kana ce 'kupi 'kume'd mo dhali ta gi 'kupi pesu/ mo dhali hi'th ton'kup ma malik kun 'koni 'kume'd kun 'tamkunuwa po/ cem piti mo dhali gway jin ta gi 'pemen jin walu gwo sor mo karkunu mo apo/ 'kup piti mo. ² Dhali to/ e caan jin parkika/ e mo tani a'di wana e ka kwa mo, dhali sho'k piti wana e ki jin tombwaasho mo jin waka mann mo, dhali 'twam piti waki 'twa/ ma dhop mo. Dhali e a'di mo tani tasha/ ciki mom'bi'th ki a'di mo dhali akursim piti mo dhali adhan moshirr mo be. ³ 'Kup pitin kamu/ 'de/ wana e ki 'kup jin ta'da wambor mo jin ta jama/ mo, hili 'kup piti jin ta'da wambor jin ta jama/ mo tani wackunu mo dhali

aris 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo bathki dhan to/ e yan isho'k mo mmomer mo. ⁴ 'Kwaniny'cesh lun'ki tasha/ mo haali/ a'di ciki moshirr piti e to/ e mo dhali uni lun'ki to/ e mo mmo/o gwo mo ki: Kaja a'di iwaki/ Eeyyee, /e jin ta to/ e mo, dhali aja a'di imidi mish asa po/ a'di mo?

⁵ Dhali to/ e a'di cikunu 'twa/ mo mmobah dhan gwo jin eka/ ek mo dhali gwo jin waluwa sor mo, dhali a'di dhalkunu bway mo mmopi moshirr piti ka ppe 'kupi issu/ i'ce'dka su/ mo. ⁶ A'di ka'dki 'twam piti mo mmobah gwo sora powa Arumgimis mo dhali mmowal gwo sor mo gom gway piti mo dhali gom monyca'b piti mo, a'di jin ta uni gwansan kun 'kokin e momis mo. ⁷ A'di si'da/ dhalkunu bway mo mmomii mo/as apo/ uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali pi uni e mo. Dhali moshirr cikunu a'di apo/ 'kwani kun 'kon ma wak e ki she/ ki she/ mo dhali apo/ 'kwani mo dhali 'kwani kun wal 'twa/ ki she/ ki she/ mo dhali kal gi 'kwaniny'cesh mo, ⁸ dhali aris uni gun 'koni mony'cesh yan mo tani uni mini lun a'di mo, aris uni ka 'dete/ 'dete/ mo kun 'konuki 'kwar gway buni ntwa/ a/ ki mony'cesh yansan 'konuki ka'b mo eya warka/ gi mondiki/ e gi Ari Ka'bal jin 'koshkunu mo. ⁹ Wakki/ a'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo mmocik gwo mo tani dhalki a'di cik gwo mo:

¹⁰ Wakki/ jan tal 'den kamu/ minu bu'th mmota cin'kina/ mo tani e mo jin budhu a'di mo mmota cin'kina/ mo tani a'di iyakina a'di nycine/ mo be.

Wakki/ jan tal 'den kamu/ 'koshki'da 'kosh ki gandala turga/ mo tani ki gandala turga/ mo tani a'di iminu mii 'kosh ki a'di mo be.

Hili ayuk jin yuku mmo'dim 'kup a'dihe/ mo dhali mongam gwo is mo jin ta ji gi uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo.

¹¹ Dhali yan'ko'd aha/ parkina to/ en kamu/ e mo, a'di jin cuki mis mo 'peni mony'cesh mo. A'di ta'd gi ce isu/ mo jin wana e ki ji ari ka'bal mo dhali a'di oki gwo me'd tasha/ mo. ¹² A'di piki mii gi moshirri 'baar mo jin ta jin to/en twa/ a/ mo e bur'kus piti mo, dhali a'di ki tu'c mony'cesh mo dhali 'kwani kun 'koni a'di

mo mmolun to/e jin t̥wa/a/ mo, a'di jin tak-ina 'kupa wambor gom jama/ jin waɕkunu a'di mo. ¹³ A'di miiki dhan jamas mii mo, isi kani a'di uk̥ki o'd mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo apo/ mony'cesh mo e bwambori jis/enj 'kwani mo be. ¹⁴ Dhali ki dhan jamas mii jin dhalkunu a'di bway mo mmomii mo e bun'kus to/e yansan mo tani a'di he'kki 'kwani gwansan e mo, uni kun 'kokin apo/ mony'cesh mo. A'di ki us uni is ki mii mo mmo/uk̥ jamas gi to/e mo, a'di jin takina 'kupa wambor ki gandala turga/ mo jin 'koshki a'di mo dhali a'di di'd ki e mo naskina/. ¹⁵ Dhali a'di dhalkunu bway mo mmoçi shi/ir ki jamas gi to/e jin uku mo, wakan ki jamas to/e jin uku mo midi 'taki mish isi 'twa/ wali, dhali mmorak̥ uni gwansan kun 'koki lun jamas to/e jin uku mo ki uni minu 'kosh mo be. ¹⁶ A'di si'da/ rak̥ki'da ris 'kwani 'baar mo 'peni uni gun gwa'dan mo dhali uni kun cakin mo, 'peni uni gun ta pa ki pa mo dhali uni kun hatha'ko'd ki ha'th mo, 'peni uni kun 'kon ki 'kus mo dhali uni gun yolu mo ki yol ɕinkina/ mo, mmo'kwar jamas buni e me'da bim poros mo walla e buyem buni mo, ¹⁷ wakan ki wathin tal'den kamu/ midi mol yol mo walla yol to mo isi ciki/ a'di midi mii ta gi jamas mo, a'di jin ta gway gi to/e mo walla monden gi gway piti e mo be. ¹⁸ Mii yansan a'di 'the̥ku gwo mo gom moyuk mo. Dhali dhalki a'di jin mishi gwo 'ban mo tani nyith monden gi gway gi to/ e yan mo haali/ a'di ta monden gi gway gi wathi/ en'thi/ mo. Monden piti ta'da iss* 'kwanimpa i/iss'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dki issi kwara i'ce'dka pe'de/ apo/ mo.

14

Gway jin Yuka 'Kwani kun 'Koni Alaapi Iss 'Kwanimpa Ipesu/ mo I'ce'dka Dojon Apo/ mo

¹ Yan'ko'd aha/ parkina mo e mo dhali hili mo mo ma, e 'Kuwoh ma Sihyuun mo tani Ari Ka'bal doshki'd mo dhali nyak̥ki a'di mo ka alaapi iss 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka dojon mo, uni gun tan gi gway piti mo dhali gway ma Babam piti jin

'kwarkunu e buyem buni mo be. ² Dhali aha/ cik̥kina 'twa/ 'peni momis mo mmowa e ka dhan yi'de/ jin gwokina is ka ris mo dhali mmowa e ki montor ma sho'k jin alki is mo. Dhali 'twa/ jin cik̥ka/ mo tani wana e ki ko ma dhen̄dhenye/ mo kun pikina imanpi uni mo. ³ Dhali uni yuk̥ki gway jin ta gway this mo ibwambor ma kursi ma Arumgimis mo dhali ibwambori to/e kun 'koni dojon kun 'kon ki e mo dhali ibwambori 'kwaninj gwanyaka/ mo. Wathin tal'den kamu/ yisa midi mish gway yansan da/ar yisa, hili isi ciki/ uni gun tana alaapi iss 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka dojon mo, uni gun wankunu 'ba/ mo 'peni mony'cesh yansan mo be. ⁴ A'di ta mii a'dihe/ mo uni gun 'koki nyo/ bun̄gwar is buni ki up mo, haali/ uni 'kokin kan 'pena bwanyara/ ma dho'th jin dhodhu uni mo. A'di ta mii a'dihe/ mo uni gun bath̄ki Ari Ka'bal mo e mo yin jin yakina a'di mo. Uni gwansan iwankunu 'ba/ mo 'peni aris mii kun miina 'kwaniny'cesh mo mmota maman kun t̥wa/a/ goma Arumgimis mo dhali gom Ari Ka'bal mo. ⁵ Dhali e 'twam buni mo tani gwo ma tora kamu/ 'konuki gam mo haali/ uni dar gi monyo/o'd mo be.

Gwo jin Hashina Iman'doyu Gwo kun 'Koni Kwara mo

⁶ Yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwon kamu/ e mo, a'di jin peki'd isi bwaman momis mo, a'di jin ta gi gwom 'borga/ jin di'd ki e ki sule/ mo mmobah a'di mo e uni gwansan kun 'kon e mony'cesh mo, eya ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo dhali e 'kwani kun 'kon ma wak̥ e ki she/ mo dhali e 'kwani kun wal 'twan tiya mo dhali e 'kwani kun ta 'kwanin tiya mo. ⁷ Dhali a'di ki o gwo ka dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Koki Arumgimis mo dhali ɕi a'di monyca mo haali/ mo pu'dki'd mo gom gwon dwall piti jin toru gwo 'twa/ a 'cesh mo, dhali lun̄i a'di mo, a'di jin uk̥ki momis mo dhali mony'cesh mo dhali kumma/ yi'de/ mo dhali yi'de/ kun kasha e ki kash mo.

⁸ Dhali aman'doyu gwon kamu/ mo, a'di jin 'kon ma po/i su/ mo, bath̄ki a'di isho'k mo mmo/o gwo mo ki: Pam Baabil bit̄i'doo.

* 13:18 sut̄tumiyya wa sitt̄a wa sitt̄iin

Pam Baabil biti'doo. A'di jin caaca mo. Ayim a'di jin rakki aris kal gi 'kwaniny'cesh mmopi yimana mura'th jin ka/u ki nah nah mo jin ta e ma yim jin karkina a'di ki 'thir 'thir mo goma kanthi/ jin 'kakin ma yim mo.

⁹ Dhali aman'doyu gwon kamu/ mo, a'di jin 'kon ma po/i kwara mo, bathki a'di isho'k mo mmo/o gwo ka dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Wakki/ wathin tal 'den kamu/ midi lun to/e yan mo dhali jamas piti jin uku mo, dhali bu'th mon'kwar jin cinu jamas e buyem piti mo walla e me'd piti mo tani ¹⁰ a'di si'da/ midi pi yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah jin ta'da nyor ma Arumgimis mo jin minu wolu/ jin 'konuki ce e ka kubbaaya ma nyor piti mo, dhali a'di minu ci isa nyor ki me'd mo jin midi wo'c a'di is she/ mo ki o'd mo dhali to jin si'du mo si'da/, a'di jin di'di bun'kus gi iman'doyu gwom piti kun kogu mo dhali e bun'kus gi Ari Ka'bal mo. ¹¹ Dhali aku'd gi mon'kosh is buni ka nyor jin midi wo'c is she/ mo tani ulucki'd ki uluc uluc mo ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ mo, dhali kun mini dar gi mosi/is mo ki montee ilu/ mo dhali ki mon'thiny ilu/ mo, uni gwansan uni ta uni gun lun'ki to/e yan mo dhali jamas piti jin uku mo dhali a'diyin jin midi bu'th mon'kwar gi gway piti mo.

¹² Hili ayuk jin yuku mmo'dim 'kup a'dihe/ mo gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, uni gwansan kun dhuki gwonkan ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo dhali mongam gwo is ma Yesus mo be.

¹³ Dhali aha/ cikkina 'twa/ 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: 'Kwari gwo yansan mo ma. Mom'bor mii gom uni kun wukin mo, uni gun wun e Tapa mo 'peni shwane/ ki sule/ mo. Mom'bor mii ka jin gana/ mo, me'd gwo jin ona Shi/in mo, ki uni mini 'taki si/ is mo 'peni mii ma tu'c buni mo haali/ miin tom buni bathki uni isho'k mo be.

Bwam Mondhe'd gi Mony'cesh mo

¹⁴ Dhali yan'ko'd aha/ parkina mo e mo, dhali hili mo mo ma, arak jin ta gi kush ki bany bany mo dhali a'di jin ca'bki'da powa rak mo tani wana e ki ya/ gi 'kwani mo, mmota gi ton'kup 'dolkon gana/ mo e 'kup piti mo dhali anyertha/ jin ca'bki nar nar

e me'd piti mo. ¹⁵ Dhali aman'doyu gwon kamu/ pu'dki'd ka pije/ dok/e mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo mmoyuka yuk ki dhan 'twa/ jin caaca e a'di jin ca'bki'da powa rak mo mmo/o gwo mo ki: Kari anyertham pini mme'd mo dhali 'cithi/ to mo haali/ mo pu'dki'd jin minu 'cith to mo, haali/ bwam mondhe'd gi 'kwaniny'cesh yansan mo tani a'di iski'd mo ki is gana/ mo. ¹⁶ Wakan a'di jin ca'bki'da eya powa rak mo tani a'di ishki'da bor ga 'cesh ka nyertham piti apo/ mony'cesh mo dhali mony'cesh a'di 'cithkunu to mo be.

¹⁷ Dhali aman'doyu gwon kamu/ pu'dki'd ka pije/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel e momis mo, dhali a'di si'da/ ta'd ga nyertha/ jin ca'bki nar nar mo. ¹⁸ Dhali yan'ko'd aman'doyu gwon kamu/ pu'dki'd ka pije/ mo 'peni mo ma gwata/ jin miin-uwa bas mo, a'di jin ta'da man'doyu gwo jin ta gi mom'bi'th apo/ o'd mo, dhali a'di yukki'da yuk ki dhan 'twa/ jin caaca mo e a'di jin ta'd ga nyertha/ jin ca'bki nar nar mo mmo/o gwo mo ki: Kari anyertham pini mo dhali gori maman 'peni cwalman gi mony'cesh mo haali/ amura'th piti iskin ki is gana/ mo. ¹⁹ Wakan aman'doyu gwo a'di ishki'da bor ga 'cesh ka nyertham piti mo apo/ mony'cesh mo dhali gor maman to ma 'cesh mo dhali ta'k a'di eya dhan to jin nyu/u yimana mura'th mo, a'di jin ta'da nyor ma Arumgimis jin 'batha'ba'th mo. ²⁰ Dhali mo jin nyu/u amurathi cine/ mo tani yapkunu ki sho'k mo ka pije/ 'peni 'penkuman bampa/ mo dhali abas guski'd 'peni mo jin nyu/u yimana mura'th mo dhali 'kul ma bas caki'd mo mmogama li-jaam gi 'twa/ gi shumaram mo, gom 'kus piti jin karkina a'di mo mmogus mo ta'da amyaal iss 'kwanimpa i'kume'd mo be.

15

Iman'doyu Gwo kun Ta gi Mo gi Isa Nyor kun Wo'cki 'Kwani Is She/ mo kun Ta kun 'Ko'd mo

¹ Dhali yan'ko'd aha/ parkina to mera kamu/ e mo e momis mo, dhan to mer jin caaca mo, iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ mo nyakki isa nyor jin woci 'kwani is she/ mo kun 'koni pesu/ mo, uni kun ta

kun 'ko'd mo, haali/ ki uni mo tani anyor ma Arumgimis jin 'batha'ba'th mo tani a'di dak'kunu 'kup mo be.

² Dhali aha/ parkina ton kamu/ e mo jin piki'd e kumma/ yi'de/ mo jin mii'd ki 'bera/ 'bera/ mo me'da gasaas mo jin cenu e ki o'd mo, dhali uni gwansan kun piki to/e e mo jin uku mo dhali jamas piti mo dhali monden gi gway piti mo tani doshkin i'ko'd gwar gi kumma/ yi'de/ jin mii'd ki 'bera/ 'bera/ mo me'da gasaas mo ka dhen'dhenye/ ma Arumgimis ime'd buni mo be. ³ Dhali uni yukki gway ma Musa mo, a'di jin ta cin'kina/ ma Arumgimis mo, dhali gway gi Ari Ka'bal mo mmo/o gwo mo ki:

Miin tom pini uni caaca mo dhali to mer mo,

ayy, Tapa Arumgimis jin Eka/ Ek mo.

Miim pini ta kun kar/e mo dhali kun gana/ mo,

ayy, Malik jin ta ji gi she/ yil mo.

⁴ Kaja a'di imidi diki ko/ /e mo dhali kar gway pini ki ca mo, ayy Tapa?

Haali/ /e 'den gana/ mo tani ita a'di jin kogu mo.

Aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo mini iiyu/ mo dhali lun /e mo

haali/ gwon dwall pini jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo tani a'di torkunu eya tente/ mo.

⁵ 'Ko'di mii yansan mo tani aha/ hilkina mo mo dhali gu'b gi mondheleladhelel jin ta gu'b burryne/ jin onu gwo mo e momis mo tani a'di ka'dkunu 'twa/ mo, ⁶ dhali 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo tani iman'doyu gwo 'koni pesu/ mo, uni pu'dkin mo ki 'ba'th kun 'koni pesu/ ime'd mo kun wo'cki 'kwani is she/ mo mmoshumki burrynen tur kun dheleladhelel mo, kun kushakush kun dhinya/ e ki dhiny mo dhali uni ki hi'th wa'kan 'dolkon gana/ mo e empa'd buni mo. ⁷ Dhali to/ e kun 'ko ki e mo, jan 'de/ 'peni tiyan donon gwansan mo tani ciki iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ ton'kul bwan 'dolkon gana/ mo kun 'tu'dkunu mo ki piny piny ka nyor ma Arumgimis jin 'batha'ba'th mo, a'di jin di'd ki e ki sule/ mo dhali ki sule/ mo ⁸ dhali gu'b gi mondheleladhelel mo a'di 'tu'dkunu mo ki piny piny ka ku'd gi monyca 'peni Arumgimis mo dhali 'peni mom'bi'th piti mo, dhali jan tal 'den kamu/

yisa mishi ci'gu'b gi mondheleladhelel mo ntagi 'ba'th kun 'kon ma po/i pesu/ kun woci 'kwani is she/ mo mina iman'doyu gwo gwansan kun 'koni pesu/ idak'kup mo be.

16

Aris Ton'kul Bwa ma Nyor mo kun 'Batha'ba'th mo

¹ Dhali yan'ko'd aha/ cik'kina dhan 'twa/ jin caaca mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo mmotor iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ gwo mo ki: Iiku/ mo dhali ga'ca nyor ma Arumgimis jin 'batha'ba'th ki shen'kup mo e mony'cesh mo 'peni ton'kul bwa kun 'koni pesu/ mo.

² Wakan aman'doyu gwo jin di'di twa/a/ mo tani a'di yaki'd mo dhali ga'ca nyor piti 'peni ton'kul bwa mo apo/ mony'cesh mo, dhali jama/ kun 'then mo ki 'then mo dhali kun bulabul mo pu'dkina po/ 'kwani mo uni gun k'alki gway gi to/e yan mo dhali kun lun'ki jamas piti jin uku mo be.

³ Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/i su/ mo ga'cki'da nyor piti 'peni ton'kul bwa mo apo/ kumma/ yi'de/ mo dhali mo wakina e ka bas gi wathi/ jin wuki'd mo, dhali aris to 'baar mo kun 'kon ki e mo tani wukin mo, uni gun 'kokin e kumma/ yi'de/ mo be.

⁴ Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i kwara mo tani ga'cki'da nyor piti 'peni ton'kul bwa mo apo/ yi'de/ kun sokin mo dhali apo/ yi'de/ kun kasha e ki kash mo, dhali uni warkin ka bas mo be. ⁵ Dhali aha/ cik'kina man'doyu gwo gi yi'de/ mmo/o gwo mo ki:

Gwon dwall pini gwansan kun torkina /e gwo 'twa/a 'cesh mo tani uni ta kun kar/e mo,

/e jin ta a'di jin din mo dhali jin diki'd mo, ayy /En 'De/ jin Kogu mo.

⁶ Haali/ 'kwani ga'ckina bas gi unim pini kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali iman'ci gwo mo,

dhali /e ciki uni abas mmopi mo.

A'di ta tom buni jin 'dapa 'dap mo be.

⁷ Dhali aha/ cik'kina gwa'ta/ gi mo ma bas 'therki ko mo mmo/o gwo mo ki:

Nye, Tapa Arumgimis jin Eka/ Ek mo,

gwon dwall pini kun torkina /e gwo 'twa/
a 'cesh mo tani uni ta uninj gana/ mo
dhali kunj kar/e mo.

⁸ Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/
i donon mo tani gački'da nyor piti 'peni
tonj'kul bwa mo apowa tente/ mo dhali
a'di dhalkunu bway mo mmoshil 'kwani
is ki o'd jin 'batha'ba'th mo. ⁹ 'Kwani
uni shilkunu is ki mom'batha'd jin ca'bki
wur wur mo dhali uni jeeki gway ma
Arumgimis mo, a'di jin ta gi mom'bi'th
mo apo/ mom'ba'th gwansan kun wo'cki
'kwani is she/ mo, dhali uni 'koki rica du is
mo dhali ci a'di monyca mo.

¹⁰ Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/
i mudhe'd mo tani gački'da nyor piti 'peni
tonj'kul bwa mo apowa kursi gi to/e mo
dhali 'penkuman bampam piti taki mond-
hurumi'd mo. Dhali 'kwani 'kali'thkina
le'd buni ki she/ mo e isa nyor buni
jin 'pe'dkina uni she/ mo, ¹¹ dhali jee
Arumgimis jin ta ji gi momis mo gom isa
nyor buni mo dhali jamam buni mo dhali
uni 'koki rica du is 'peni miim buni mo be.

¹² Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/
i pe'de/ mo tani gački'da nyor piti 'peni
tonj'kul bwa mo apo/ dhan kumma/ yi'de/
jin yuku gway ka Elpuraat mo, dhali yi'dem
piti ku'thkunu mo mmothoson bway mo
goma ris imalik kun 'koni mom'pesho'k
mo. ¹³ Dhali aha/ parkina to jin gački'd
'peni 'twan tasha/ e mo dhali 'peni 'twa/
gi to/e mo dhali 'peni 'twa/ ma manci
gwonthus mo, to kun 'kona e ikwara mo
kun 'thena'then mo dhali kun bulabul mo
'peni shi/in piti jin wana e ki ji ma 'dwa/
mo ¹⁴ haali/ uni tan ga ruma 'cesh mo,
mmo'kup momer mo, uni gun hakaski
mo ka bor mo e imalik mo kun 'koni
mony'ceshi 'baar mo, mmotul uni 'kup
mo goma dhana mee ka tee jin caaca ma
Arumgimis jin Eka/ Ek mo. ¹⁵ (Hili mo mo
ma. Aha/ mina pu'dku/ mo mmowa e ki
wathin 'di/ mo. Mom'bor mii gom a'di jin
di'd ki e i'kup mo mmokar burrinyem piti
mo ki a'di midi 'taki diki ya is 'te/ mo dhali
ki a'di minu 'koki hil ki lan lan mo.) ¹⁶ Dhali
uni tulki uni is mo mmontal 'de/ mo e mo
jin yuku gway ki 'twanj 'Kwani Ibraniyiin
ka Harmajadduun mo.

¹⁷ Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma
po/i pesu/ mo tani gački'da nyor piti mo
'peni tonj'kul bwa mo e embul gi momis
mo, dhali adhan 'twa/ pu'dki'd ka pije/
mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo
dhali 'pena kursi ma malik mo mmo/ o
gwo mo ki: A'di miikunu mo be. ¹⁸ Dhali
awara sho'k su'kki'd ki dhwa/ a'd dhwa/
a'd mo dhali dhan mo alki is mo dhali
kontor ma sho'k miiki'da gur gur mo
dhali adhan mony'cesh yikinki is mo, ji
gi wakansan yisa mishkunu yisa 'thissa/
me'd jin 'kokina 'kwani e mony'cesh mo.
Dhan mony'cesh caan jin yikinki is mo tani
wa'di caa. ¹⁹ Adhan 'penkuman bampa/ a'di
dherki bwa mo ki she/ i kwara mo dhali aris
'penkuman bampa/ gi kal gi 'kwaniny'ceshi
'baar mo tani ta'kkin mo, dhali Arumgimis
kaki dhan Pam Baabil e mo mmotuca yim
mmopiya kubbaaya iku'th mo, a'di jin ta ji
ma nyor piti jin 'batha'ba'th ki wap wap
mo. ²⁰ Dhali arisa uka 'ceshi 'baar mo
sokin mo dhali dhan wosha turga/ yisa
gamkunuwa. ²¹ Dhali adhan kuluny ma
wasa/ ta'kkin mo. Di't buni ka 'dete/ 'dete/
kalki'da ratul iss 'kwanimpa ka mudhe'd
mo kun ta'kkina po/ 'kwani 'peni momis
mo ntagi 'kwani jeekina Arumgimis mo
gom isa nyor kun wo'cki uni is she/ mo
goma wasa/ mo, haali/ gom isa nyor jin
wo'c uni is she/ kagahara kan mo.

17

Gwo jin Toru Gwo 'Twa/a 'Cesh goma Dhana 'Bom Cal mo

¹ Dhali yan'ko'd jan tal 'den kamu/ 'peni
iman'doyu gwo jin 'kon ma po/i pesu/ mo,
a'di jin taki'd gi tonj'kul bwa kun 'kon ma
po/i pesu/ mo tani pu'dki'di aha/ mo dhali
o aha/ gwo mo ki: Yayu/ mo. Aha/ mina
tor /e adhan gwon dwall jin toru gwo 'twa/
a 'cesh jin caaca mo goma dhana 'bom
jin mii miinyal mo, a'di jin ca'bki'da po/
yi'de/ ka ris mo. ² A'di jin miikina imalik
kun 'kon e mony'cesh gwansan miinyala
po/ mo dhali uni ki pi yimana mura'th jin
ka/u ki nah nah mo ki uni gwansan kun
miiki miinyal kun 'kokina po/ mony'cesh
mo, dhali uni warkin ki uni gun 'koshkin
ma su mo. ³ Dhali a'di ki sus aha/ ki
Shi/in mo e mombwaasho mo dhali aha/

parkina 'bom e mo mmoça'b apo/ to/en kamu/ jin ta'da duk is mo, a'di jin 'tu'du/ is ki gway jin walu gwo sor mo, dhali a'di ta gi 'kupi pesu/ mo dhali ce i'kume'd mo be. ⁴ Dhali a'bom a'di hi'thkunu is ki bur-rinyem buhe/ mo dhali jin ta'da duk is mo dhali ayim nyonkunu is ki 'dolkon gana/ mo dhali wosh kun ta kun dhel mo dhali dhema/ mo, dhali ayim bu'thki'da kubbaaya jin ta 'dolkon gana/ mo e me'd piti mo jin 'tu'dkunu ki mii kun bulabul mo dhali mii kun 'kan ma yima kanthi/ mo gom mo jin miin ma yim miinyal mo. ⁵ Dhali e buye/ ma yim mo tani a'di 'kwarkunu gway ki gwo jin bagu mo ki: Pam Baabil jin caaca mo, a'di jin ta'da ata'da gi uni kun cila cal mo dhali uni kun cila mii kun bulabul mo e mony'cesh mo. ⁶ Dhali aha/ parkina 'bom e mo mmo'koshkin ma bas gi uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali abas gi uni kun 'cithu/ 'kup mo goma Yesus mo be.

Ki aha/ hilkina yim mo tani aha/ merk-ina ki dhan mer jin shiyi'd mo. ⁷ Hili aman'doyu gwo ki o aha/ gwo mo ki: Kat-inta mera eye? Aha/ mina tor /e gwo jin cinu ki jim bag mo goma 'bom yan mo dhali gom to/e jin 'kona 'kupi pesu/ mo dhali jin 'kona ce i'kume'd mo jin kalki'da yim ka pije/ mo. ⁸ Dhali to/e caan jin parkina /e e jin piki'd mo tani a'di diki di mo dhali a'di minu shinu/ 'peni jis jin dar gi 'pemen mo dhali ya mo e mo jin minu dak gwo me'd mo. Dhali uni gwansan kun 'kon e mony'cesh mo uni kun 'konuki 'kwar gway buni eya warka/ gi mondiki/ e mo 'peni mo ma mun'kup ki mony'cesh yansan 'konuki ka'b mo tani uni mini mer ki mer jin shiyi'd mo mmohil to/e mo haali/ a'di diki'd mo dhali midi diki di mo dhali a'di midi pu'du/ mo. ⁹ Mii yaase a'di minu mii kor e ki kor nycine/ mo ki moyuk mo. 'Kup kun 'koni pesu/ mo tani a'di ta dhan 'kuwosh kun turatur mo kun 'koni pesu/ mo, e mo jin ca'b ma 'bom mo. ¹⁰ Dhali uni si'da/ ita imalik kun 'koni pesu/ mo dhali kun 'koni mudhe'd mo tani ta'kkin mo, jan tal 'de/ a'di doshki'd mo, dhali jan kamu/ yisa pu'dki'da naskina/ mo, dhali ki a'di midi pu'du/ mo tani a'di midi mii ca'b mo ki jasi ari mo mo. ¹¹ Dhali gom to/e yansan jin diki'd mo dhali diki di mo

tani a'di i'kon ma po/i pekwarra mo, hili a'di icila uni gun 'koni pesu/ mo dhali a'di yaki'd mo e mo jin daku gwo me'd mo be. ¹² Dhali ce gwansan kun 'koni 'kume'd kun parkina /e e mo tani uni ita imalik kun 'koni 'kume'd mo, uni gun 'koki bu'th mom'bi'th gi miin tapa naskina/ mo, hili uni mini bu'th moshirr mo me'd imalik ka tenten 'de/ mo, mmonyakki to/e mo. ¹³ Uni gwansan mina bwa tal 'de/ mo dhali ci mom'bi'th buni mo dhali moshirr buni ki to/e mo. ¹⁴ Uni mini mii mo/as apo/ Ari Ka'bal mo, dhali Ari Ka'bal midi pi uni e mo haali/ a'di ta Tapa jin di'da powa ris itapa mo dhali a'di ta'da Malik jin di'da powa ris imalik mo dhali uni gwansan kun nyak 'ko ki a'di mo tani uni yukkunu mo dhali kwanykunu mo dhali ta uni kun ta isinj gana/ mo.

¹⁵ Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Yi'de/ kun parkina /e e mo e mo jin ca'b ma 'bom cal mo tani uni tana ris 'kwani mo dhali ad-hana buhany wathimpa mo dhali aris kal gi 'kwaniny'cesh mo dhali 'kwani kun wal 'twa/ ki she/ ki she/ mo. ¹⁶ Dhali ce gwansan kun 'koni 'kume'd kun parkina /e e mo tani uni dhali to/e mo tani uni mini shi/a 'bom cali e mo. Uni mini ciya 'bom tinya/ mo dhali mii a'di mmodi is 'te/ mo dhali los bungwar is ma yim ki 'kolo'c mo dhali citha yim ki o'd mo, ¹⁷ haali/ Arumgimis ki kar a'di eya dum buni mo mmomii bwam piti jin dina a'di gwo ibwa mo gom bwan tal 'de/ jin tana uni mo dhali ci mom'bi'th buni jin miina uni miin tapa ki to/e mo ntagi gwo ma Arumgimis minu thim mo be. ¹⁸ Dhali a'bom caan jin parkina /e e mo tani a'di ta'da dhan 'penkuman bampa/ jin caaca mo, a'di ita gi mo yan jin miinu tapa mo apo/ imalik kun 'koni mony'cesh mo be.

18

Pam Baabil jin Bitki'doo

¹ Dhali yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwon kamu/ e mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo. A'di ta gi dhan moshirr mo dhali mony'cesh 'twakki mo mo ki mo ma ra/ ra/ piti mo be. ² Dhali a'di yukki'da yuk ki 'twa/ jin eka/ ek mo mmo/o gwo mo ki:

Pam Baabil bit̃i'doo. Pam Baabil bit̃i'doo.
A'di jin caaca mo.

A'di jin warki'd ki mo jin 'kon ma ruma
'cesh nycine/ mo,
mo ma alanyjoro'c gom shi/ini 'baar ka
'dete/ 'dete/ mo kun 'thena'then mo,
mo ma alanyjoro'c gom 'dii 'baar ka 'dete/
'dete/ mo, kun 'thena'then mo dhali
kun bulabul mo.

³ Haali/ aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo
piki yimana mura'th jin ka/u mo ki
ṇah ṇah mo 'peni e ma yim jin kark-
ina a'di ki 'thir 'thir mo goma kanthi/
jin 'kan ma yim mo.

Dhali aris imalik kun 'koni mony'cesh mo
tani uni miiki miinyal apowa yim
mo

dhali aris uni gun yoli to e mony'cesh mo
tani uni sekina 'pen ka pije/ mo gom
pam buni jin tana uni mo 'peni mii
ma yim kun cana bwa en'dap a'di
mo.

⁴ Yan'ko'd aha/ cik̃kina 'twaṇ kamu/ 'peni
momis mo mmo/o gwo mo ki:

Iiyu/ ka pije/ 'pena yim mo, um gun ta
'kwanim pem mo,

isi ciki/ ki um mini 'koki bu'th miinthus ma
yim mo,

isi ciki/ ki um mini 'koki pwak̃ isa nyor ma
yim kun mini wo'c 'kwani is she/ mo.

⁵ Haali/ miinthus ma yim uni su'kkin ka
makampo/ ntagi momis mo,

dhali Arumgimis kaki mii ma yim kun
'koki ta kuṇ kar/e e mo.

⁶ Raḱa yim to ibway mo me'da yim ki is piti
rak̃ki to ibway mo

dhali raḱa yim to ibway mo ka 'bukum 'ban
mo gom miin to ma yim mo.

Poka yim to jin cena a'di e ka 'bukum 'ban
ntwa/a/ mo ka kubbaaya jin cen ma
yim to e mo.

⁷ Me'da yim mmokarkina a'di 'baki ca ki is
piti mo dhali lo'b e mii gi bwa en'dap
mo tani

wakan cika yim isa nyor jin midi wo'c a'di
is she/ mo dhali koki kony jabu'th
mo ki mii jin nyaka e ki ji gi bar ma
yim mii mo.

Haali/ eya du ma yim mo tani ayim o gwo
ki is piti mo ki: Ahayi itana malik̃ jin
ta'da yim mo,

aha/ yisa tana adhalla, dhali ko jin gwonu
ki jabu'th mo tani miga/ par eya?

⁸ Wakan to ma yim jin midi wo'c a'di is she/
mo tani midi pu'du/ ka tenten gana/
mo,

mo/isa nyor 'peni to kun shi/kin mo, dhali
ko jin gwonu ki kony jabu'th mo
dhali te/ jin midi 'kosha 'kosh mo,

dhali ayim minu ci'th ki o'd mo

haali/ Tapa Arumgimis jin dorki'da yim
gwon dwall 'twa/a 'cesh mo tani a'di
eka/ ek̃ mo be.

⁹ Dhali aris imalik kun 'koni mony'cesh
mo, uni gun miiki miinyal apo/ a'di mo
dhali uni gun mii mii kun ta bwa en'dap
nyak̃ka yim mo tani uni mini ko mo dhali
wol kony jwa mo goma yim mo ki uni mini
para ku'd e mo mmo'kuṭa powa yim mo
be. ¹⁰ Uni mini dosh isa dhana/ nnii mo
mmoko/ isa nyor ma yim jin midi wo'c a'di
is she/ mo dhali o gwo mo ki:

Ayy/ayy/ayy, ayy/ayy/ayy. /E jin ta dhan
'penkuman bampa/ mo,

/e jin ta dhan 'penkuman bampa/ gi Pam
Baabil jin eka/ ek̃ mo.

Ka tenten 'de/ mo tani gwon dwall jin toru
gwo 'twa/a 'cesh apo/ /e pu'dki'd mo.

¹¹ Dhali uni kun yoli to e mony'cesh mo
gwokin mo dhali koki kony jabu'th goma
yim mo, haali/ wathin tal 'den kamu/ yisa
di'da jin midi yol tom buni kun suka uni ki
sule/ sule/ mo. ¹² To kun suka uni mo kun
ta 'dolkon gana/ mo dhali 'dolkon kush mo,
dhali wosh dhel mo dhali dhema/ mo, dhali
burrinyen dhiny e mo dhali burrinyem
buhe/ mo dhali burrinye/ jin na'bulana'bul
mo dhali burrinyen duk̃ is mo dhali aris
cwa kun 'kona e ki she/ ki she/ mo kun
'kon ma kulus nycine/ mo dhali aris to
kun uku 'peni sheny je kun 'kona e ki
she/ ki she/ mo, dhali aris to kun pa/u
'peni cwa kun 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo,
dhala korok̃ mo dhali tonkuthu'da 'bi'thga/
mo dhali dhan wosh jaro/ jin miina e
ki wa'c wa'c mo, ¹³ dhali akur cwa jin
wana e ka kwattan jin kuyi mo mo, dhali
cwa jin ukuwa pi'dna/ 'peni cine/ mo dhali
a'bicajwahar mo dhali cwa jin yuku gway
ka murr mo dhali a'bicajwahar jin cenu e
ki to jin kuyi mo mo, dhali yimana mura'th
jin ka/u ki ṇah ṇah mo dhali ayin mo dhali

adipanya 'tiga/ mo dhali pos bunyan mo dhali bip mo dhali ka'bal mo, dhali aris shumarum mo dhali arisa arabiya kun dira shumarum mo dhali 'kwani kun ta cin'kina/ kun yolu mo, uni gwansan kun tana kashira/ gi 'kwanimpa en'thi/ mo.

14 Dhali maman to jin 'kosh ma kashiram pini te/ mo tani a'di yaki'd 'peni /e mo,

dhali aris tom pini kun tawusa'tawus mo dhali mo ma wa'c wa'c pini mo, uni thiski /e e mo, dhali minu gam dok/ eya?

15 Dhali uni gun yolki to gwansan kun sugu mo, uni gun gamki mii adu is ki pa jin tana uni 'pena yim mo tani, uni mini dosh isa dhana/ mo e mon'ko/ is mo gom isa nyor ma yim mo jin midi wo'c a'di is she/ mo, dhali wol ko mo dhali koki kony jabu'th kagahara mo, mmo/o gwo mo ki:

16 Ayy/ ayy/ ayy, ayy/ ayy/ ayy, gom dhan 'penkuman bampa/ mo

a'di caan jin hi'thkunu is ki burrinyen dhiny e mo dhali burrinyem buhe/ mo dhali burrinyen duk is mo,

dhali nyon'kunu is ki 'dolkon gana/ mo dhali ki wosh dhel mo dhali ki dhema/ mo.

17 Ka tenten 'den gana/ mo tani aris to gwansan kun ta pa ki pa mo tani shi/ kunu is mo be.

Dhali aris uni gwahan kun ta tapa ma kur yi'de/ mo dhali aris 'kwani kun 'cethkina kur yi'de/ mo dhali uni kun ta imanbora kur mo dhali aris uni gwansan kun yolki to mo apo/ kumma/ yi'de/ mo tani, uni doshkin isa dhana/ mo 18 dhali kum cuuwa/ mo me'd jin parkina uni aku'd e mo mmo'kuta powa yim mo, mmo/o gwo mo ki:

Ki 'penkuman bampa/ jana sa/ wana e gi dhan 'penkuman bampa/ yan mo?

19 Dhali uni yekki bu'da 'ceshi 'kup buni mo me'd jin gwokina uni mo, dhali koki kony jabu'th mo, mmokum cuuwa/ mo ki:

Ayy/ ayy/ ayy, ayy/ ayy/ ayy, gom dhan 'penkuman bampa/ mo,

e mo jin 'kona uni 'baar kun tan ga kur mo kun ishkin ki kana'd kana'd mo gom pa jin tan ma yim mo.

Ka tenten 'den gana/ mo tani ayim shi/ kunu is mo be.

20 'Kunyi bwa mo ma, apowa yim mo, ayy um 'kwani kun 'koni momis mo, ayy um kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali um kun dhunu ki she/ mo dhali iman'ci gwo mo,

haali/ Arumgimis ciki um gwon dwall jin minu tor gwo 'twa/ a 'cesha powa yim mo.

21 Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo jin eka/ ek mo bu'thki wosh jin wana e ki dhan wosh jin yoru to mo dhali bit a'di e kumma/ yi'de/ mo mmo/o gwo mo ki:

Wakan Pam Baabil jin ta dhan 'penkuman bampa/ mo tani minu bit ka 'cesh ki mombujur mo,

dhali a'di minu gam dok/ e yisa.

22 Dhali ko ma dhen'dhenye/ jin buka iman-buk uni mo dhali uni kun tana 'twa/ gwocon ki gwocon gom gway jin yuku mo dhali uni kun mishkina thathar pi mo dhali uni kun mishkina apoome/ pi mo tani uni minu cik dok/ e yisa e /e ki sule/ sule/ mo.

Dhali 'kwani kun ta iman/ uk to 'peni ton tiya gunn kun uku mo tani

uni minu gam dok/ e yisa e /e ki sule/ sule/ mo.

Dhali ko ma yo jin yoru to mo tani minu cik dok/ e yisa e /e ki sule/ sule/ mo.

23 Dhali mon'kush ma lamba/ mo tani midi diki dok/ e kush mo mo e /e ki sule/ sule/ mo.

Dhali 'twa/ gi wathinya'ba' dhali nyaranya'ba' mo tani minu cik dok/ e yisa e /e ki sule/ sule/ mo.

Haali/ 'kwani kun yoli to e /e mo tani uni ta 'kwani kun caaca e mony'cesh mo

dhali aris kal gi 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo tani uni he'kkunu e mo ki mii ma rum pini kun miina /e mo.

24 Dhali eya yim mo tani abas gamkunu mo, a'di jin ta'da bas gi iman'ci gwo mo dhali imandhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali aris uni gwansan gun 'koshkunu apo/ mony'cesh mo be.

19

1 Yan'ko'd aha/ cik'kina 'twa/ jin waki dhan 'twa/ ma waambuhany 'kwani kun eka/ ek e momis mo mmokum cuuwa/ mo ki:

Halleluya. Mowoth dhali monyca dhali mom'bi'th cīl ma Arumgimis bana mo be,

² haali/ gwom piti jin toru gwon dwall 'twa/ a 'cesh mo tani uni ta kun gana/ mo dhali kun kar/e mo.

Haali/ a'di dwallki'da dhana yim jin ta cal gwo mo, a'di jin pu/ki 'kwaniny'cesh ki miinycal ma yim mo.

Dhali a'di ri'cki'da yim mo goma bas gi unim piti kun ta cinjinam piti mo.

³ Dhali dok/e uni kumki cuuwa/ mo ki: Halleluya. Dhala ku'd 'pena yim yaki mis mo ki sule/ dhali ki sule/ mo.

⁴ Dhali 'kwanin gwanyjaka/ kun 'koni iss 'de/ i'ce'dka dojon mo dhali to/e kun 'koni dojon kun 'kon ki e mo tani uni ta'kkina 'cesh mo dhali lunja Arumgimis mo, a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik piti mo mmo/o gwo mo ki: Amen, dhali Halleluya.

⁵ Dhali 'pena kursi ma malik mo tani 'twa/ pu'dki'd jin gwoyi'd mo ki:

Mani Arumgimis bana mo, aris umi 'baar mo kun ta cinjinam piti mo, um kun ko/ ki a'di mo, 'peni uni gun gwa'dan mo dhali uni kun cakin mo.

Tonte/ ma Yuk gi Momiimash gi Ari Ka'bal mo

⁶ Dhali yan'ko'd aha/ cikina 'twa/ jin waki dhan 'twa/ ma waambuhany 'kwani mo, dhali jin wana e ki dhan yi'de/ jin gwona is ka ris mo dhali jin wana e ka dhan montor ma sho'k jin eka/ ek mo jin mii'da gur gur mo, mmokum cuuwa/ mo ki:

Halleluya. Haali/ Tapa Arumgimis gana mo, a'di jin ta a'di jin Eka/ Ek mo tani a'di ta Tapa mo.

⁷ Dhalki ana 'kunya bwa mo dhali kar a'di ki ca mo dhali ci a'di monyca mo, haali/ momiimash gi Ari Ka'bal a'di pu'dki'd mo, dhali Nyaranyana'b piti mo, ayim ki is piti a'di thosonki is mo.

⁸ Ayim takkunu ki burrinnye/ jin dhinya/ e ki dhiny mo dhali jin ca'bki caw caw mo dhali jin dheleladhelel mo –

haali/ burrinnye dhiny e yansan mo tani a'di ta mii ma kar/e gi uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo be.

⁹ Dhala man'doyu gwo ki o aha/ gwo mo ki: 'Kwari gwo yansan mo ma: Mom'bor

mii gom uni gwansan kun cinu ayuk mo mmo/iiyu/ mo mmoshwa tonte/ gi momiimash gi Ari Ka'bal mo. Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Gwo gwansan uni ta gwon gana/ ma Arumgimis mo. ¹⁰ Dhali yan'ko'd aha/ bitkina 'cesh e sho'k piti mo dhali lun a'di mo, hili a'di ki o aha/ gwo mo ki: /E yisa mini mii mii kana. Aha/ tana garr jin nyakki'da tu'c mii ki /e mo dhali awak pini mo, uni gun telki gwontor goma Yesus mo. Lunj /e Arumgimis mo. Haali/ gwontor ma Yesus mo tani a'di ta shi/in gi gwo jin cinu is mo be.

Amanmer Shumarum jin Ta jin Kusha Po/mo

¹¹ Dhali yan'ko'd aha/ parkina momis e mo mmoka'dkunu a'di 'twa/ mo, dhali hili mo mo ma, aha/ mishkina shumaram kush mo. Dhali a'di yansan jin ca'bki'da po/ a'di mo tani gway piti yuku ki: A'di jin ta Isin Gana/ mo dhali a'din Gana/ mo, dhali e momii mii ma kar/e mo tani a'di dwallki gwo mo dhali kar mo/as mo be. ¹² Em piti wana e ka le'dan o'd mo dhali e 'kup piti mo tani aris ton'kup ma malik 'tamkunu e 'kup piti mo. Dhali a'di yukunu gway ka nyi'da/ nyi'da/ mo, a'di jin mola wathin tal 'den kamu/ mo, hili a'di ki is piti imishki'd mo be. ¹³ A'di hi'thkunu is ki burrinnye turga/ mo jin 'thupkunu is ka bas mo dhali gway gi a'di jin yukunu a'di mo tani a'di ita Gwo ma Arumgimis mo be. ¹⁴ Dhali aris 'kwani ma mee gi momis mo tani uni thosonkunu is ki burrinnye dhiny e mo dhali kun ta kun kush mo dhali kun dheleladhelel mo, mmobath a'di isho'k mo ki shumaram buni kun ta gi kush mo. ¹⁵ Dhali 'peni 'twam piti mo tani a'di gacki gandala turga/ jin kaaka mo, a'di jin mina a'di 'kosh aris kal gi 'kwaniny'cesh mo dhali a'di midi ta tapa apo/ uni ki cwa jin ta tonkuthu'd mo. Dhali a'di midi yap mo jin nyu/u yimana mura'th ki sho'k mo, a'di jin ta'da nyor ma Arumgimis jin Eka/ Ek mo, anyor jin 'batha'ba'th mo. ¹⁶ E burrinnye turgam piti mo dhali e wum piti mo tani a'di cinu gway ka nyi'da/ nyi'da/ mo jin o ki: Amalik jin ta tapa apo/ imalik mo dhali Tapa jin ta tapa apo/ itapa mo.

¹⁷ Dhali yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwon kamu/ e mo mmodosh atente/ jin shwa'd mo dhali ki dhan 'twa/ jin caaca mo tani a'di yukki'da yuk mo goma ris 'dii 'baar mo kun pen isi bwaman momis mo ki: Peyu/ mo, dhali tulu/ is mo goma dhan tonte/ ma Arumgimis mo, ¹⁸ mmo'ka bungwar is gi imalik mo, dhali bungwar is gi uni gun ta gummpa/ ki gummpa/ mo gom 'kwani ma mee mo, dhali bungwar is gi 'kwani kun eka/ ek mo, dhali bungwar is ma ris shumarum mo dhali imanmer uni apo/ mo, dhali bungwar is ma ris 'kwani 'baar mo, uni gun 'kon ki 'kus mo dhali uni gun yolu ki yol cinjina/ mo, 'peni uni gun gwa'da is mo dhali uni kun cakin mo. ¹⁹ Dhali aha/ parkina to/e e mo dhali imalik gi mony'cesh mo nyakki 'kwani ma meem buni mo mmotul is mmontal 'de/ mo mmomii mo/as apo/ a'di jin ca'bki'da po/ shumarum mo dhali apo/ 'kwani ma meem piti mo. ²⁰ Dhali to/e a'di bu'thkunu mo dhali nyakka manci gwonthus piti mo, a'di jin diki'd e bu'kus a'di mo dhali mmomii dhan jamas mii mo ki mii jin he'kkina a'di uni gwansan e mo, uni gun bu'thki jamas gi to/e mo dhali uni gwansan kun lun'ki jamas piti jin uku mo. Dhali uni su/ gwansan mo tani uni ita'kkunu eya al o'd ki e mo, e mo jin mina isi pur uni ki to jin si'du ilu/ mo. ²¹ Dhali kun tiya 'kokunu mo mmo'kosh ki gandala turga/ mo ki a'di jin ca'bki'da po/ shumarum mo, gandala turga/ jin gacki'd 'peni 'twam piti mo, dhali aris 'dii 'baar mo komki 'pen mo gom bungwar is buni mo be.

20

Yil jin 'Koni Alipi 'De/ mo

¹ Dhali yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwo e mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo, mmota ga muptha/ e me'da bim poros piti mo gom dhan jis jin dar gi 'pemen mo dhala jindhiir mo. ² Dhali a'di ki 'dap dhan tasha/ yan ka nyok mo, dhan tashan dhamo/ yin, jin yukunu gway ki Tapa ma Ruma 'Cesh mo dhali ka Setaan mo dhali a'di ki dek a'di mo gom yil alip mo. ³ Dhali a'di ki bit a'di mo e mo jin 'kula'kul mo, dhali a'di ki mu'th a'di 'twa/ mo dhali a'di ki 'dap a'di ka 'din'kila/ apo/ mo ki a'di midi 'taki diki heka ris kal gi 'kwaniny'cesh e

dok/ e mo ntagi yil alip midi di 'kup mo. Dhali 'ko'di mii caan mo tani a'di minu mii dhalu me'd mo gom ari mo mo.

⁴ Dhali yan'ko'd aha/ parkina risa kursi ma malik e mo, dhali uni gun 'kokina po/ uni mo tani uni ta uni gun cikunu gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo. Dhali aha/ si'da/ parkina kashira/ gi uni gwansan kun 'ci'khunu 'kup mo gom gwom buni kun tora uni goma Yesus mo dhali gom gwo ma Arumgimis mo, dhali uni gun 'koki lun to/ e yan mo walla jamas piti jin uku mo, dhali uni gun 'koki bu'th jamas piti e buyem buni mo walla e me'd buni mo. Uni pu'dkin ki e mo dok/ e dhali nyak tapa ta ka Kristhos ki yil alip mo be. ⁵ Dhali unin tiya kun wukin mo tani 'koki pu'du/ mmo'ko ki e mo naskina/ mo tani ntagi yil alip midi di 'kup mo. A'di yansan ita mo jin pinu jin ta jin twa/a/ mo be. ⁶ Mom'bor mii mo dhali a'di jin kogu mo tani ta a'di mo a'di jin pwakki mompinu jin ta jin twa/a/ mo. Apo/ uni kun wakan mo tani mowu jin 'kon ma po/ i su/ mo tani a'di dar gi mom'bi'th apo/ uni mo, hili uni mini ta igasiis ma Arumgimis mo dhali goma Kristhos mo, dhali uni mini nyak tapa ta ki a'di ki yil alip mo be.

⁷ Dhali ki yil alip midi di 'kup mo tani aSetaan a'di minu dhalu me'd mo 'pena sijn piti mo ⁸ dhali a'di midi pu'du/ ka piye/ mo mmoheka ris kal gi 'kwaniny'cesh e mo, uni gun 'kon ki 'ban gi mony'cesh kun 'kona shem 'penabi idonon mo, a'di jin ta Pany Juuj mo dhali Pam Majuuj mo, mmotul uni is mo gom mo ma mee mo. Monden buni uni wana e ka si'b gi bwam ma gap gi kumma/ yi'de/ mo. ⁹ Dhali uni yakina ye'th ye'th mo mmohakar mony'cesh ka bor mo dhali mmo'kama ris gu'ba'ku/ gi uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali 'penkuman bampam buni jin enu mo. Hili o'd pu'dki'd ka 'cesh 'peni momis mo dhali shwa uni ki 'ci'da/ mo. ¹⁰ dhali tapa ma ruma 'cesh jin he'k uni e mo tani a'di bitkunu mo eya al o'd mo dhali e bwam to jin si'du mo, e mo jin dina to/e mo dhali amanci gwonthus mo, dhali uni minu 'kosh ki isa nyor jin midi wo'c is she/ mo montee dhali ki mon'thiny ilu/ mo ki sule/ dhali ki sule/ mo.

*Gwo jin Toru Gwo 'Twa/a 'Cesh 'Pena
Dhana Kursi ma Malik jin Ta jin Kush mo*

¹¹ Dhali yan'ko'd aha/ parkina dhana kursi ma malik jin ta gi kush e mo dhali a'di jin ca'bki'da po/ a'di mo. 'Peni bun'kus piti mo tani mony'cesh dhali momis uni yakina nwa'a/ mo, dhali mo yisa gamu gom uniya. ¹² Dhali aha/ parkina uni gun wukin e mo, uni kun cakin mo dhali kun gwa'dkin mo, mmodosh mo mbwambor ma kursi ma malik mo, dhali arisa warka/ ka'dkunu mo be. Dhali awarkan kamu/ si'da/ ka'dkunu mo, a'di jin ta'da warka/ gi mondiki/e mo. Dhali uni gun wukin mo tani uni dwal-lkunu gwo mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo e bwam ma risa warka/ mo ki mii kun miikina uni mo be. ¹³ Dhali kumma/ yi'de/ ciyi 'kwani ka nyan'ko'd kun wukin e a'di mo. Mowu dhali Mo ma Haawiya ciyi 'kwani kun wukin e uni mo, dhali aris uni 'baar mo dwallkunu gwo mo ki mii kun miikina uni mo be. ¹⁴ Dhali yan'ko'd Mowu dhali Mo ma Haawiya uni ta'kkunu mo eya al o'd mo. A'di yansan ita wu jin 'kon ma po/i su/ mo, a'di jin ta'da al o'd mo. ¹⁵ Dhali wakki/ jan tal 'denj kamu/ 'konuki gam gway piti jin 'kwarkunu mo eya warka/ gi mondiki/ e yan mo tani a'di si'da/ minu bit mo eya al o'd mo be.

21

*Momis jin Ta jin This mo dhali
Mony'cesh jin Ta jin This mo*

¹ Dhali yan'ko'd aha/ parkina momis jin ta jin this e mo dhali mony'cesh jin ta jin this mo. Haali/ momis jin ta jin twa/ a/ mo dhali mony'cesh jin ta jin twa/ a/ mo tani uni pekin mo be, dhali kumma/ yi'de/ yisa di'd dok/e. ² Dhali aha/ parkina 'penkuman bampa/ jin kogu e mo, a'di jin ta Pa Urushaliim jin ta jin this mo, mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis 'peni Arumgimis mo, mmothosonkunu a'di is mo me'd nyaranyan'a'b jin nyonkunu is ki to mo goma kathim piti mo be. ³ Dhali aha/ cikkina dhan 'twa/ 'pena kursi ma malik mo mmo/o gwo mo ki: Hili mo mo ma, monyca'b ma Arumgimis diki'd nyakki 'kwani mo. A'di midi nyak ca'b ki uni mo dhali uni mini ta 'kwanim piti mo, dhali Arumgimis ki is piti, a'di midi nyak di e

uni mo dhali a'di midi ta uni Arumgimis buni mo. ⁴ Dhali a'di midi shumut jabu'th 'pena ris em buni ka 'dete/ 'dete/ mo, dhali wun kamu/ midi dok/e diya, walla kony jabudha kamu/ minu kowa, walla cuuwan kamu/ minu cuuwa, walla isa nyora kamu/ midi diya? haali/ aris ton dhamo/ gwansan mo tani uni pekin mo be.

⁵ Dhali a'di jin ca'bki'da powa kursi mo tani oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ miikina ris to mmota kun this mo. A'di si'da/ ki o gwo mo ki: 'Kwari a'di yansan mo ma, haali/ gwo gwansan mo tani uni ta ku isin gana/ mo dhali kun gana/ mo. ⁶ Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: A'di miikunu mo. Aha/ tana ji ma Mun'kup mo dhali jin 'Ko'd mo, aha/ tana ji gi mo jin telkunu 'pen mo dhali mo jin midi di 'kup mo be. E uni kun butha yi'de/ gom miin'kar/ e mo tani aha/ mina ci uni yi'de/ ki dar gi yol mo 'peni yi'de/ jin kashkina e ki kash mo jin ta mondiki/e mo be. ⁷ A'di jin piki mii e mo tani a'di midi ta gi mal yansan mo, dhali aha/ mina ta Arumgimis piti mo dhali a'di midi ta aha/ ya/um mo. ⁸ Hili gom uni gun tana shi/inj jwa mo dhali uni gun dar gi mongam gwo is mo, dhali uni gun wali gwo sor mo, dhali uni gun ta iman'kosha mee mo, dhali uni gun ta imanha'k 'pen cej gwas mo, dhali uni gun ta imanmii mii ma rum mo, dhali imanlunj tompinycon mo, dhali aris uni gun tana tor mo tani tom buni di'd jin midi 'bag uni e mo eya al o'd mo jin purki'd ki o'd mo dhali to jin si'du mo si'da/ a'di jin ta wu jin 'kon ma po/i su/ mo be.

Pa Urushaliim jin Ta jin This mo

⁹ Dhali yan'ko'd aman'doyu gwonj kamu/ 'de/ 'peni bwam uni gun 'koni pesu/ mo, a'di jin ta'd gi ton'kul bwa mo jin 'tu'dkunu ki mom'ba'th kun 'koni pesu/ kun woci 'kwani is she/ mo kun ta kun 'ko'd mo tani pu'dki'd mo dhali o aha/ gwo mo ki: Yayu/ mo. Aha/ mina tor /e Nyaranyan'a'b mo, a'di jin ta'da 'bom gi Ari Ka'bal mo. ¹⁰ Dhali e Shi/in mo tani a'di kalki aha/ mo eya dhan wosh jin turatur mo, dhali tor aha/ 'penkuman bampa/ jin kogu mo jin ta Pa Urushaliim mo, mmothulu/ ka 'cesh mo 'peni momis mo 'peni Arumgimis mo, ¹¹ mmotakina a'di gi monyca ma

Arumgimis mo, dhali dhel piti bolki wosh dhel jin ta'da aane/ e mo, mmowa e ki wosh dhel jin ta'da wasin dhela/ mo jin di'd eya tente/ jin mii'd ki wa'c wa'c mo.

¹² A'di ta'd ga dhana gon jin turatur mo jin 'kona 'twaŋkali 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali iman'doyu gwo 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo e 'twaŋkal piti mo, dhali e 'twaŋkal piti mo tani gway 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun tana waḵ gi iya/ ma Israyiil mo kun cikunuwa nyi'da/ nyi'da/ mo. ¹³ E mom'pesho'k mo tani 'twaŋkal 'koni kwara mo dhali e moŋ'ko'd gwar ma bim poros mo tani 'twaŋkal 'koni kwara mo, dhali e moŋ'ko'd gwar ma biny cam mo tani 'twaŋkal 'koni kwara mo, dhali eya bora lungu'b mo tani 'twaŋkal 'koni kwara mo.

¹⁴ Dhali agon gi 'penkuman bampa/ mo tani ta'd gi moŋka'b kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali apo/ uni mo tani gway 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo uni gun ta gway gi imandhunu ki she/ gi Ari Ka'bal mo kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo be.

¹⁵ Dhali a'di jin tor'ki'da tor ki aha/ mo tani ta'd gi cwan 'dolkon gana/ mo jin baru to mo mmobar 'penkuman bampa/ mo dhali 'twaŋkal piti mo dhali agangaram piti mo.

¹⁶ Dhali 'penkuman bampa/ mo nyakkina isi bwa mo dhali aluḵ piti nyakki'd ki bem piti mo. Dhali a'di barki 'penkuman bampa/ ki cwam piti mo, ka amyaal alipi* 'de/ mo jin 'ce'dki'd ka iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd mo. Aluḵ piti dhali bem piti dhali tur piti, uni nyakkan ki 'doḵo/ 'doḵo/ mo. ¹⁷ Dhali a'di si'da/ barki'da agangaram piti mo, ki gula/ iss† 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka doŋon mo. A'di ta mombar jin baru 'kwani mo, a'di jin ta ji gi iman'doyu gwo mo. ¹⁸ Agon a'di inyanḵunu ki wosh dhel jin ta'da wasin dhela/ mo, dhali 'penkuman bampa/ mi-iki'd ki 'be'd 'be'd mo gom 'dolkon gana/ mo dhali di eya tente/ me'da gasaas mo.

¹⁹ Dhali moŋka'b ma gangara/ gi 'penkuman bampa/ mo tani a'di nyonḵunu ka ris wosh dheli 'baar mo ki she/ ki she/ mo. A'di jin ta jin twa/a/ mo ta wosh dhel jin ta'da wasin dhela/ mo ki e ka ris mo, dhali jin 'ko'd mo a'di ta wosh dhel jin ta 'pinyamath mo,

dhali a'di jin 'kon ma po/i kwara mo a'di jin ta wosh dhel jin ta jin dhii/ mo, dhali jin 'kon ma po/i doŋon mo a'di jin ta wosha wasin dhela/ jin ta jin dhii/ mo, ²⁰ dhali jin 'kon ma po/i mudhe'd mo a'di jin ta wosh dhel jin ta gi kush mo, dhali jin 'kon ma po/i pe'de/ mo a'di jin ta wosh dhel jin ta jim 'per mo, dhali jin 'kon ma po/i pesu/ mo a'di jin ta wosh dhel jin ta'da go'd go'd mo, dhali jin 'kon ma po/i pekwara mo a'di jin ta wosh dhel jin miina is ki go'de/ go'de/ mo, dhali jin 'kon ma po/i pedoŋon mo a'di jin ta wosh dhel jin miina is ki dhii/ e dhii/ mo dhali jin 'kon ma po/i 'kume'd mo a'di jin ta wosh dhel jin tana jamasa tortukul mo, dhali jin 'kon ma po/i 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo a'di jin ta wosh dhel jin tana isa mandupany mo, dhali jin 'kon ma po/i 'kume'd i'ce'dka su/ mo a'di jin ta wosh dhel jin ta'da duk is mo. ²¹ Dhali 'twaŋkal kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani uni ta dhema/ kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali 'twaŋkala gon ka 'dete/ 'dete/ mo uni ukḵunu ki dhema/ en 'de/ mo, dhali bway tur jin iinu ii 'penkuman bampa/ mo tani ta jasi 'dolkon gana/ 'baar mo, jin minu hil 'pena pije/ itor karash me'da gasaas mo.

²² Dhali aha/ parkina gu'b gi mondheleladhelela kamu/ e yisa e 'penkuman bampa/ mo, haali/ gu'b gi mondheleladhelel piti mo tani a'di ta Tapa Arumgimis mo, a'di jin Eka/ Ek mo dhali Ari Ka'bal mo be. ²³ Dhali 'penkuman bampa/ yansan yisa midi mii ta ga tente/ mo walla appe mo mmo'twaḵ mo apo/ a'di mo, haali/ monyca ma Arumgimis mo tani a'di ta moŋkush piti mo dhali alam-bam piti mo tani a'di ta Ari Ka'bal mo. ²⁴ Ki moŋkush piti mo tani a'di min ma ris kal gi 'kwaniny'ceshi ii mo dhali aris imalik kun 'koni mony'cesh mo tani mini ci monycam buni mo gom a'di mo be, ²⁵ dhali 'twaŋkal piti mo tani mini 'ko kan ki kany ki sule/ montee mo – dhali mon'thinya kamu/ midi diya e mun mowa? ²⁶ Uni mini ciki a'di monyca mo dhali montak mo goma ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo. ²⁷ Hili to nyo/ o'da kamu/ yisa midi diya jin midi ciḵ e a'di mo, walla jan tal 'de/ jin midi botki miinthus jin shi/ashi/ mo walla ta manci

* 21:16 alip wa ḵumsumiyya † 21:17 miyya wa arba wa arba/iin

gwonthus mo, hili jasi uni gwansan kun 'kwarkunu gway eya warka/ gi Ari Ka'bal gi mondiki/e mo tani, uni a'di imini 'ko mo be.

22

¹ Dhali yan'ko'd a'di torki aha/ yi'de/ jin guski'd mo jin ta yi'de/ jin di ki e mo, jin kushakush jin mii'd ki wa'c wa'c mo, mmoyayaa nwaça/ mo 'pena kursi ma Arumgimis mo dhali Ari Ka'bal mo, ² ki tur mo isi bwaman bway tur gi 'penkuman bampa/ mo. Dhali si'da/ e 'ban kuku/ mo gi yi'de/ jin guski'd mo tani cwa gi mondiki/e mo nyakki maman pitiŋ gana/ kun 'kona e i'kume'd i'ce'dka su/ mo gwono'dki maman piti mo ka ppe ki she/ ki she/ mo. Dhali 'cemen gi cwa a'di karkunu mo mmowaça ris kal gi 'kwaniny'cesh mo. ³ Monkamü/ midi di yisa jin min ma manjeeya jee idi mo, hili jasa kursi ma malik ma Arumgimis mo dhali ji gi Ari Ka'bal mo a'di midi di nycine/ mo, dhali cinkinam piti mo uni imini lun a'di mo. ⁴ Dhali uni mini par jis/ em piti e mo dhali gway piti midi ca'ba po/ buyem buni mo. ⁵ Dhali mon'thiny midi di yisa. Uni mini mii ta gi monkush ma lamba/ mo yisa walla atente/ mo yisa haali/ Tapa Arumgimis a'di midi ta monkush buni mo, dhali uni mini nyak tapa ta ki a'di ki sule/ mo dhali ki sule/ mo be.

Yesus Midi Pu'du/ ki 'Dishe/ mo

⁶ Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Gwo gwansan uni ta ku isin gana/ mo dhali kun gana/ mo. Dhali Tapa, jin ta'da Arumgimis mo gom shi/in gi imançi gwo mo tani a'di hashki'da man'doyu gwom piti mo mmotor cinkinam piti to mo kun mini bu'th mo ki 'dishe/ mo. ⁷ Dhali hili mo mo ma, aha/ mina pu'dku/ ki 'dishe/ mo.

Mom'bor mii gom a'di jin dhuki gwo kun onu is eya warka/ yansan mo.

⁸ Aha/ jin tana Yohaana mo tani aha/ tana a'di jin cikki to gwansan mo dhali par to gwansan e mo be. Dhali ki aha/ cikkina uni mo dhali par uni e mo tani aha/ bitkina 'cesh mo mmolun e sho'k ma man'doyu gwo mo, a'di jin torki aha/ to gwansan mo. ⁹ Hili a'di ki o aha/ gwo mo ki: /E mini diki mii mii kan mo. Aha/ tana garr jin nyakki'da tu'c mii nyakki /e mo dhali

awak pini mo uni kun ta imançi gwo mo, dhali nyakki uni gwansan kun dhuki gwo kun 'kwarkunu mo eya warka/ yansan mo. Lunji /e Arumgimis mo.

¹⁰ Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Dhalku/ gwo ki 'dap 'twa/ ka 'dinčila/ mo, gwo yansan jin onu is eya warka/ yansan mo, haali/ mo 'disha'dish mo be. ¹¹ Dhalki a'dinthus yin di'd naskina/ mo mmomii tonthus mo dhali dhalki a'di jin mii mii kun nyo/anyo/ mo di'd naskina/ mo mmomii mii kun nyo/anyo/ mo, dhali uni kun mii miinķar/e mo tani dhalki uni 'kon naskina/ mo mmomii miinķar/e mo dhali uni kun tana gayiin mo tani dhalki uni 'kon naskina/ mo mmomii mii ma gayiin mo.

¹² Hili mo mo ma, aha/ mina pu'dku/ ki 'dishe/ mo, mmokalku/ tom pem mme'd mo, mmoraka ris 'kwani 'baar mo to mbway mo ka 'dete/ 'dete/ mo me'd mii jin miikina uni mo. ¹³ Aha/ tana ja Mun'kup mo dhali jin 'Ko'd mo, aha/ cila mo jin twa/ a/ mo dhali mo jin 'ko'd mo, dhali aha/ cilkina mo jin telkunu 'pen mo dhali mo jin di 'kup mo.

¹⁴ Mom'bor mii gom uni gwansan kun wuski burrinyen tur buni mo dhali kun mii gwonķan piti mo, ki uni mini ta gi moshirr mo gom cwa gi mondiki/e mo, dhali ki uni mini 'taki cic 'penkuman bampa/ ki 'twanķal ma goŋ mo be. ¹⁵ Apije/ mo tani arisa 'ka 'kokin mo dhali uni kun mii mii ma rum mo dhali uni gun ha'k 'pen ceŋ gwas mo dhali iman'kosha mee mo dhali imanlun tompinycon mo dhali aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, uni kun enina en thus mo dhali botki mii gi imançi gwonthus mo.

¹⁶ Aha/ jin tana Yesus hashkina man'doyu gwom pem e /e mo ki gwo yansan jin onu mo goma risa kaniisa mo. Aha/ tana birman mo dhali emen ma Dawuu'd mo, jin ta'da cul gi mon'thamo/ mo jin 'twakki mo mo.

¹⁷ Shi/in dhali Nyaranyana'b o gwo mo ki: Iiyu/ mo. Dhali dhalki a'di jin cik a'di mo o gwo mo ki: Iiyu/ mo. Dhali dhalki a'di jin budha yi'de/ gom miinķar/e mo yayi'd mo. Dhali dhalki a'di jin ona bwa ki bu'th yi'de/ gi mondiki/e ki dar gi moyol mo tani iyayi'd si'da/ mo.

¹⁸ Aha/ rumkina aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ ki gwo mo uni kun cikki gwo gwansan jin onu is eya warka/ yansan mo. Dhali wakki/ jan tal 'den kamu/ midi mar uni is mo tani Arumgimis si'da/ midi mar a'di mo/isa nyor is mo jin midi wo'c a'di is she/ mo, uni kun torkunu mo eya warka/ yansan mo. ¹⁹ Dhali wakki/ jan tal 'den kamu/ midi bu'th gwo 'pena warka/ yansan jin onu gwo is mo tani Arumgimis si'da/ midi bu'th miim piti jin pwakkina a'di

cwa gi mondiki/ e mo dhali e 'penkuman bampa/ jin kogu mo, uni kun torkunu eya warka/ yansan mo.

²⁰ A'di jin teki gwo gwansan mo mmo/o mo tani o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ mina pu'dku/ ki 'dishe/ mo be. Amen. Yayu/ ma, Tapa Yesus mo.

²¹ A'the gi Tapa Yesus midi di e uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dheleli 'baar mo. Amen.